

UNIVERSITAT_{DE}
BARCELONA

La formació en competències bàsiques de persones adultes a Catalunya 1975-2009

Història i sociologia d'unes miopies

Alfons Formariz Poza

Aquesta tesi doctoral està subjecta a la llicència **Reconeixement 4.0. Espanya de Creative Commons.**

Esta tesis doctoral está sujeta a la licencia **Reconocimiento 4.0. España de Creative Commons.**

This doctoral thesis is licensed under the **Creative Commons Attribution 4.0. Spain License.**

LA FORMACIÓ
EN COMPETÈNCIES BÀSIQUES
DE PERSONES ADULTES
A CATALUNYA
1975-2009

Història i sociologia d'unes miopies

ANNEXOS SECUNDARIS

Tesi doctoral d'Alfons Formariz Poza

Director i tutor de la tesi: Dr. Conrad Vilanou Torrano

Facultat d'Educació – Doctorat Educació i societat

Universitat de Barcelona

Índex

Annexos capítol 3

Annex 3.1. Notícies de premsa 2011-2013 referents a l'educació en competències bàsiques de la població adulta	6
Centres de formació de persones adultes / escoles d'adults	6
Alfabetització pura i digital	33
Educació permanent, educació contínua o al llarg de la vida	45
Relació nivell de formació i treball	63
Institucions i entitats que realitzen formació en competències bàsiques	72
Informes d'organismes internacionals o nacionals i notícies sobre psicopedagogia adulta	107
 Annex 3.2. Mails intercanviats amb la responsable del Recull de premsa d'educació del MRP y la Fundació Propedagògica	 136
 Annex 3.3. Propostes sobre la formació de la població adulta (FPA) en els programes electorals de les eleccions al Parlament de Catalunya.....	 139
 Annex Entrevistes	 146
1. Conxita Abellí	146
2. Pere Acebillo	149
3. Àngels Almendros	163
4. Elena Angulo	175
5. Xavier Aranda	205
6. Dolors Belloch i Quim Balaguer (mestres Mollerussa)	222
7. Miquel Blanch	247

8. Jaume Botey	266
9. Manel Callao	276
10. Juanjo Candanedo	297
11. Miquel Casanovas	320
12. Enric Castella	342
13. Montserrat Castellví i Alumnes de Ripollet (Alumnes de Ripollet)	350
14. Remei Constanza	378
15. Antonio Córcoles	393
16. Felix Delgado	405
17. M. Antònia Doz	427
18. Carles Duarte	448
19. José A. Fernández	456
20. Anna Ferri i Jordi Lleras (ex col·laboradors escola de p. adultes)	492
21. Lluís Filella	509
22. Victòria dels A. García	515
23. Paco García de Haro	524
24. Montserrat Gimeno	525
25. Carmina Gómez i Pilar Carazo (administratives)	536
26. Antoni González Senmartí	551
27. Ramon Martínez Deu	564
28. Àngel Marzo	573
29. Bep Masdeu – Montserrat Castellvi - Virtuts Jiménez – Llum Lemos – Ferran López (mestres EpA)	595
30. Carme Massa	647
31. Margarida Massot	665

32. Susi Mayoral – Maria Martínez - Montse Trullas (mestres Terrassa)	685
33. Lluïsa Nicolau	708
34. Sebas Parra	734
35. Sebastià Poy	755
36. Joan Queralt	762
37. Ester Rams – Isis Sainz – Adriana Sabater (ex col·laboradores escola de p adults)	781
38. Marcè Redon i Montse Martínez (CFA Trinitat Vella)	785
39. Montserrat Sala	813
40. Apropem-nos – Manel Andreu	825
41. Migra Studium	833
42. PROBENS – Montserrat Ros	838
43. Servei Solidari	849

ANNEXOS CAPÍTOL 3

ANNEX 3.1

Notícies de premsa 2011-2013 referents a l'educació en competències bàsiques de la població adulta

[Aquest annex va estar redactat fa uns anys originalment en castellà, per raó de temps he mantingut les introduccions dels diferents capítols en aquesta llengua. Les entrades periodístiques estan en la llengua de publicació]

1. Noticias en que se menciona a los centros de formación de adultos / escuelas de adultos

Nota: En este apartado he recogido todas aquellas informaciones en que se mencionan CFAs o escuelas de adultos, aunque sólo sea de forma esporádica. En este caso me interesaba más la cantidad de citas que el contenido de la información, dado el carácter emblemático que tienen las escuelas de adultos en el imaginario social de la formación básica de personas adultas. No obstante, tengo en cuenta en otros momentos de la tesis el contenido de las noticias encontradas. **Las alusiones directas a la formación de personas dentro de la noticia o artículo adultas están recogidas en rojo**

20 entradas registradas en este apartado

LA VANGUARDIA. 09/10/2013

Fracaso de España en el PISA de adultos: ¿de quién es la culpa?

El PP apunta a la Logse, los expertos a un retraso histórico

MAITE GUTIÉRREZ
Barcelona

El nivel educativo de los españoles ha vuelto a quedar en evidencia. Esta vez les ha tocado a los adultos. La OCDE ha evaluado la capacidad en lectura y matemáticas de la población de entre 16 y 65 años de 24 países desarrollados y España ocupa la penúltima posición en comprensión lectora y la última en matemáticas. En el lado opuesto se encuentran Japón, Finlandia u Holanda -véase el gráfico-. La secretaria de Estado de Educación, Montserrat Gomendio, se ha apresurado a culpar a los socialistas de la situación y en particular a la Logse, la ley que Felipe González aprobó en 1990 y que extendió la educación obligatoria hasta los 16 años. Según Gomendio, la Lomce, la nueva ley que aprobará en breve el PP, arreglará el desbarajuste. El ministro de Educación, José Ignacio Wert, no ha querido valorar los resultados y ayer se limitó a decir que parte del problema está en la "poca atención" que el país le ha prestado a la FP.

Lo que no ha resaltado la secretaria de Estado de Educación es que la posición de España mejora en las franjas de edad más jóvenes. Las personas de entre 16 y 24 años se acercan a la puntuación media de los países evaluados. Aunque todavía están por debajo de jóvenes de otros países, la distancia se reduce enormemente. Por ejemplo, los españoles de entre 55 y 65 años obtienen una

nota 32 puntos inferior a la media en matemáticas, mientras que en la franja de 16 a 24 años la distancia con la nota media es de 16 puntos. En la franja de 25 a 34 años la competencia matemática es tres puntos superior a la de los más jóvenes, una diferencia que apenas tiene relevancia en este tipo de evaluaciones.

La mejora del nivel entre el grupo de jóvenes es uno de los argumentos que diferentes analistas y expertos en sistemas educativos utilizan para desmontar el razonamiento del Ministerio de Educación. La culpa no es de la Logse, según explican -alguno ha llegado a calificar esta idea de "disparate"-.

"No hay atajos para conseguir una educación inicial con una alta calidad", señala Andreas Schleicher, el responsable del informe PISA -la macroevaluación de la OCDE que mide los conocimientos de los alumnos de 15 años- y que también ha dirigido este estudio, que algunos ya califican como el PISA para adultos. Schleicher se refiere a que un único cambio -normativo, por ejemplo- no puede arreglar las deficiencias de un sistema educativo en un corto periodo de tiempo. Sin embargo, sí recomienda centrar los esfuerzos en atajar el problema desde el principio, en la educación obligatoria. **"Reconducir las deficiencias cuando las personas ya son adultas es más difícil y caro"**, explica.

Todos los cambios, pues, requieren tiempo. Y España lleva menos en el club de los países con educación obligatoria hasta los 16 años. El economista y experto en sistemas educativos Jorge Calero recuerda que hasta 1970 la educación era "muy elitista" y en realidad no era universal. Hasta esa fecha, la escolarización sólo era obligatoria hasta los 10 años. En muchos territorios, además, las escuelas públicas no cubrían toda la demanda de educación, una gran parte de la población no podía pagar una escuela privada y el absentismo escolar apenas se controlaba. **"Por lo tanto, hay todo un grupo de personas de más edad que o no ha podido formarse, o lo ha hecho de una forma deficiente"**, afirma Calero.

Esta sería una de las razones que sitúan a España a la cola en este último informe. Calero, que también fue director del Consell d'Avaluació del Sistema Educatiu de Catalunya, resalta asimismo que los alumnos de 15 años españoles obtienen una mejor puntuación en los informes PISA que los adultos. Así que cualquier tiempo pasado no fue mejor.

A partir de 1970 se instaura la EGB y el BUP. La educación ya es obligatoria hasta los 14 años. "La generación nacida a partir de 1951 es la primera que se escolariza obligatoriamente hasta los 14 años. Se consiguió en 1970, cuando la mayoría de los países europeos escolarizaba hasta los 16 años desde hacía más de una década", recuerda Montse Ros, responsable del área de educación en el sindicato CC.OO. La Logse empieza a aplicarse en 1990 y su despliegue acaba en el 2002. Hasta entonces, la educación hasta los 16 años no era completamente universal.

España parte de una situación de desventaja histórica y todos los consultados valoran la evolución del país desde que se instauró la democracia. Además, el país ha conseguido una mayor equidad en el acceso a la educación. Es uno de los estados donde las diferencias socioeconómicas influyen menos en los resultados educativos. La consellera de Ensenyament, Irene Rigau, también consideró ayer que una nueva ley no arreglará el problema, y, en una entrevista en TV3, abogó por un cambio de mentalidad y por mejorar la formación de los docentes.

El sistema productivo de España también ha contribuido al menor nivel formativo de la población, apunta Calero. Con una economía basada en el ladrillo y el turismo de masas, la necesidad de mano de obra cualificada es menor que en otros países y muchas personas abandonaron sus

estudios en los años dorados de la construcción. En este sentido, el secretario general de la OCDE, Ángel Gurría, afirma que España necesitará nuevos conocimientos para crecer tras el estallido de la burbuja inmobiliaria con una economía cimentada en destrezas más sofisticadas. **Cuanto menor es el nivel formativo de una persona, más posibilidades tiene de estar en paro o de obtener un salario menor.**

Además de mejorar la educación inicial, **Schleicher recomienda potenciar la educación a lo largo de la vida y conectarla con la realidad productiva.**

La formación a lo largo de la vida es insuficiente y está anticuada

Los adultos que más se forman son los que ya tienen un nivel alto, dice la OCDE

La formación de adultos en España es insuficiente y está anticuada, señala el informe de la OCDE sobre los conocimientos de la población adulta en lectura y matemáticas. Además, son **las personas con un mayor nivel formativo las que están más dispuestas a formarse a lo largo de su vida. Así, los adultos con mayores niveles de competencias se muestran tres veces más proclives a participar en cursos que los de bajas competencias.** La OCDE señala que la formación a lo largo de la vida facilita el acceso a un nuevo empleo en caso de estar en paro, especialmente entre los trabajadores que sólo cuentan con el título de educación obligatoria. En España, el 40% de los trabajadores ha participado alguna vez en cursos para adultos, mientras que en los países nórdicos el porcentaje de población llega al 60%. **Aquí sólo un 19% de los que puntuaron por debajo del nivel 1 en comprensión lectora -el más bajo que establece la OCDE- realizaron algún curso, en comparación con el 79% que puntuó en el nivel superior. "Es un círculo vicioso en el que los trabajadores con mejor formación desarrollan y mantienen su conocimiento y competencias, mientras que los menos cualificados, no. La clave política aquí es ayudar a los menos cualificados a romper esta tendencia",** indica el informe. El director del estudio y del informe PISA, Andreas Schleicher, también insiste en que España necesita aplicar políticas para atraer hacia la formación de adultos a aquellas personas con una baja cualificación.

Quizás uno de los pocos aspectos positivos de esta crisis es precisamente el **retorno a las aulas de miles de personas que las abandonaron para trabajar en la construcción o el turismo.** Desde hace dos años, la demanda de formación profesional aumenta y los institutos afirman que cada vez tienen estudiantes de mayor edad que quieren mejorar sus capacidades. En Catalunya, la demanda para acceder a las **escuelas de formación de adultos** se ha disparado, explica **Montse Ros**, del sindicato Comisiones Obreras **"Desde el 2009 unas 8.000 personas se quedan en lista de espera, sin poder acceder a una plaza en estas escuelas"**, afirma. Este año, Ensenyament ha aumentado ligeramente el número de plazas en estos centros. Estas escuelas preparan a los mayores de 16 años para obtener el graduado escolar, acceder a la FP o a la universidad o mejorar su inglés. También gana terreno la formación a distancia. El Institut Obert de Catalunya ya escolariza a unas 50.000 personas, con una media de edad de 40 años.

Otra vía de formación de adultos serían los programas de cualificación profesional, cursos para alumnos que no acaban la ESO y que son reorientados hacia la FP. **Ros señala que cada año un 25% de alumnos termina la secundaria sin el título, pero sólo un 5% de estos accede a uno de estos cursos.**

Las patronales, administraciones y sindicatos también cuentan con fondos para la formación de trabajadores, aunque en estos momentos se está revisando el modelo porque la Comisión Europea no está de acuerdo con la fórmula que utiliza España para coordinar este servicio.

.....

EL PUNT AVUI. 30/09/2013

Més de 900 persones es matriculen a l'Escola d'Adults d'Alaquàs

La Municipalitat continua apostant per una educació pública i de qualitat per a les persones majors

ALQUÀS - AUSIÀS BERMELL

Un total de 980 persones s'han matriculat enguant als diferents cursos que ofereix el Centre de Formació de Persones Adultes Enric Valor d'Alaquàs.

Aquesta xifra posa en valor el nivell de qualitat d'aquesta escola d'Adults i del projecte educatiu que anima gràcies al **suport definit i clar de la corporació municipal en la seua totalitat**.

A l'acte d'obertura del curs ha assistit el Director Territorial d'Educació, moment que es va aprofitar per part de l'alcaldeessa Elvira García, per a reivindicar la construcció de l'escola pública Ciutat de Cremona, ubicat en barracons des de fa més de huit anys.

L'EPA d'Alaquàs ofereix una extensa oferta formativa per als majors de 18 anys. A més dels cursos d'alfabetització i d'iniciació a la formació bàsica, hi ha cursos de tota mena en diverses àrees de la formació permanent.

.....

EL PAIS. 04/07/2013

OPINIÓN

Nunca es tarde para estudiar

Una centenaria que termina la enseñanza primaria es una de esas noticias que se deben celebrar

EL ACENTO

Es la protagonista de una de esas historias que jamás abren los telediarios ni tienen honores de primera página, pero merece la atención que raramente se presta a las noticias positivas. Sí: positivas. Manuelita Hernández Velásquez acaba de terminar los estudios primarios al tiempo que celebra su 100º cumpleaños, esa es la noticia. Ha sucedido en el Estado de Oaxaca, uno de los que sufren mayores problemas de baja escolaridad en México. Por eso su enjuta figura y la firmeza con que toma el certificado de escolaridad, durante el acto de entrega, representa todo un gesto de dignidad y de superación.

Nació el 17 de junio de 1913 en la ciudad de Tuxtepec. De niña llegó a entrar en una escuela por mediación de un familiar, pero tuvo que dejarlo porque precisaban de ella para lavar y planchar, como en tantos hogares pobres de un siglo atrás. La centenaria no solo demuestra que nunca es tarde para estudiar, sino una gran claridad de análisis sobre lo que cabe esperar de la educación: "La mejor carrera es el estudio", señaló al preguntarle por su recomendación para las nuevas generaciones.

A lo largo de las cuatro últimas décadas, México ha reducido de manera importante el porcentaje de analfabetos. Pese a ello, todavía 8 de cada 100 mujeres mexicanas mayores de 15 años no sabe leer ni escribir, como 6 de cada 100 varones, según el censo de 2010. Casi una décima parte de las personas atendidas por el Instituto Estatal para Educación de Adultos (IEEA) tienen más de 65 años, y de ellos, el 75% son mujeres.

Es una historia mucho menos sensacional y dramática que las constantes muertes de menores mexicanos en las guerras contra el crimen. Menos llamativa, también, que las protestas de los maestros contra la reforma educativa y laboral del Gobierno, que intenta reducir la fuerza sindical en el control de la enseñanza. Todos esos grandes asuntos, todas esas grandes palabras, enmudecen por un día a favor de una persona mayor, anciana o de la tercera edad, que no ha perdido las ganas de vivir. Da gusto hablar de una mujer de 100 años que sigue creyendo en la educación como palanca para el progreso.

.....

EL PUNT AVUI. 19/06/2013

L'Escola d'Adults de Torrent homenatja Vicent Andrés Estellés

Una audició de poemes de l'autor dona començament a la XXVIII Setmana Cultural

**TORRENT DE L'HORTA
E.CASTELLANO**

En un saló d'actes de la Casa de Cultura de Torrent abarrotat de públic, l'alumnat del Centre d'EPA va anar desgranant una acurada selecció de l'ampli poemari de l'autor de Burjassot, el poeta del poble, el fill del forner. Poemes com ara "Un món més just", "Els amants", la "Cançó de l'home parat" o la "Cançó de la rosa de paper", entre molts altres, que s'han convertit en veritables icones de la cultura del poble valencià.

Prèviament, es va fer l'acte oficial d'inauguració de la Setmana Cultural, que va comptar amb la presència de l'alcaldesa de Torrent, Amparo Folgado, de la Directora General d'Innovació, Ordenació Educativa i Política Lingüística, Beatriz Gascó, i de regidors i regidores de l'Ajuntament de Torrent.

En la seua intervenció, Amparo Folgado va destacar l'extraordinari treball que l'Escola de Persones Adultes de Torrent ha vingut realitzant en la població des de la seua creació, en 1985. Beatriz Gascó va remarcar la importància de l'educació de persones adultes per a la formació personal, acadèmica i professional. La Presidenta de l'Associació d'Alumnes del centre, Mati Dàries, va posar èmfasi en la necessitat de comptar amb un nou edifici per a l'Escola d'Adults, per la quantitat d'activitats que es realitzen i la xifra de participants de cada curs.

Al llarg de la Setmana Cultural, es realitzaran diferents activitats que serveixen com a culminació d'un curs en el que han participat 1.754 alumnes en 86 cursos i tallers de molt variada caracterització (alfabetització, cultura general, graduat en secundària, accés a la Universitat i a la Formació professional, valencià i altres idiomes de la Unió Europea, informàtica, així com tallers ocupacionals i d'oci).

Entre les activitats organitzades durant la Setmana, destaquen l'exposició de treballs dels tallers que han funcionat aquest curs, una exhibició pràctica dels cursos i tallers a l'Hort de Trenor, un viatge a L'Alcoià i, també a L'Hort de Trenor, diferents nits de sopar a la fresca amb propostes

culturals com ara cinema, concert de jazz i conta contes. Al llarg de la setmana, s'espera la participació de centenars de persones a les activitats programades.

“M'agrada la meua escola”

PERE ROSSELL

La presidenta de l'Associació d'Alumnes del Centre de Formació de Persones Adultes de Torrent, Mati Dàries, va pegar en el clau i va expressar amb aquestes paraules, el sentiment del presents a la sala d'actes de la Casa de la Cultura de Torrent, però també d'un bon nombre d'absents en l'obertura de la vint-i-huitena edició de la Setmana Cultural: “m'agrada la meua escola”.

L'alumnat manifesta sentir-se molt ben valorat i assegura que en aquest centre d'adults rep el bo i millor de la formació que cerca, dintre d'un ampli ventall de possibilitats. Un centre que malda per donar a entendre a la societat torrentina, el que suposa l'educació d'adults i com s'entén aquesta arreu de l'Europa occidental més avançada.

La participació de vora una quarantena d'alumnes en l'homenatge que el centre ha fet al poeta de Burjassot, posa de manifest que, malgrat les estretors de l'edifici on s'hi desenvolupa la tasca formativa, malgrat l'oblit per millorar les seues instal·lacions i malgrat el vent que bufa de ponent, són capaços de superar les vicissituds i navegar amb bon vent i barca vella.

Els agrada la seua escola, perquè aquesta, és sinònim de millora personal, els suposa acudir a un centre on la proximitat sura per sobre qualsevol consideració i on l'alumne és objecte d'atenció. Agrada anar a aquesta escola, perquè malgrat l'estretor de mires de l'Administració educativa, el professorat sap superar l'entrebanc i ofereix el bo i millor del fet educatiu, resolt amb professionalitat.

Com molt bé afirmava Mati Dàries, si amb els vímets que tenen són capaços de muntar el que munten, el dia en que disposen d'un centre nou amb les dotacions materials i d'espai necessàries, seran capaços de fer fins “circo”.

.....

TOT MATARO. 15/03/2013

Formar-se d'adult, la segona oportunitat

Les escoles d'adults a Mataró estan més saturades que mai oferint titulacions a aquells qui segueixen formant-se mentre estan desocupats

**MARTA GOMEZ
ANNA ALUART**

“El coneixement no ocupa lloc”, diuen alguns avis i àvies als néts cansats d'estudiar. No ocupa i ens fa savis, això està clar. Però el què encara és més evident és que mai és tard per aprendre coses noves i, encara menys, per obtenir titulacions. Aquesta és una de les opcions que molta gent està escollint un cop s'han quedat desocupades, víctimes de la dramàtica crisi econòmica. Els centres de formació d'adults aquí hi juguen un paper molt important. Analitzem avui què fan, què busquen i a qui van dirigides les escoles d'adults de Mataró.

“L’atur frega les 15.000 persones a Mataró”, “Se segueixen perdent feines i en tot un any l’han perdut 530 persones”. Aquestes frases apareixien en aquest mateix mitjà de comunicació a principis de març. Eren dades del mes de febrer que facilita l’Observatori del Mercat de Treball de l’Ajuntament. Més persones desocupades a la capital de Maresme. Persones que tot just s’hi troben ara, però moltíssimes persones que fa mesos que no troben feina. Què fer mentrestant?

Hi ha centenars de consells a la xarxa que poden ajudar a passar aquest temps d’incertesa. N’hi ha que aconsellen que la persona desocupada no es desanimi, que s’actualitzi el currículum, altres creuen que el millor és fer esport o música per distreure els pensaments.

Fins i tot hi ha grans webs que ensenyen com preparar un bon pla d’estalvis per no malgastar els diners que s’obtenen del cobrament de l’atur. Mantenir la ment àgil i desperta, elaborar una bona agenda de contactes o adquirir nous coneixements i experiències, també són uns quants dels exemples que es proposen. Seguir formant-se quan s’és adult, una nova oportunitat per trobar feina?

La segona oportunitat

A la ciutat de Mataró hi ha 4 escoles d’àmbit públic dedicades a la formació d’adults. L’escola Alarona, l’escola Can Marfà, l’escola Can Noè i l’escola Els Tarongers són els quatre centres en què ocupats i desocupats poden adreçar-se per seguir formant-se. Allà on es poden adquirir nous coneixements i experiències i, fins i tot, titulacions. Hem parlat amb alguns dels centres de formació d’adults mataronins i tots coincideixen amb què **la seva principal funció és la d’oferir una “segona oportunitat”**. L’oportunitat que algú potser mai ha tingut o que quan la va tenir no la va saber o voler aprofitar.

Cohesió de la societat

Tot i això, se’n destaca molt positivament també, la **tasca cohesionadora d’aquests centres**. De fet, la directora de l’escola d’adults de Can Noè, Trini Palomino, ho defineix com a un **“espai de trobada intercultural i generacional”** perquè creu que **“és un punt de trobada de moltes cultures i que potencia el paper de cohesió social a les escoles”**. En la mateixa línia, la directora de l’escola d’adults Els Tarongers, Ester Benito, assegura que aquest fet cohesionador de l’àmbit social **“fa que no només sigui un centre educatiu en el què es fa un aprenentatge més formal”**.

Què ofereixen?

Cada un dels centres de formació d’adults té les seves activitats formatives –normalment ensenyaments no reglats- a destacar, cursos d’autoformació, a distància, etc. No obstant això, coincideixen en oferir quatre punts fonamentals: la formació instrumental, el graduat en educació secundària –GES-, la preparació per a la prova d’accés a cicles formatius i la preparació per a la prova d’accés a la universitat per a majors de 25 anys.

Encara que potser avui en dia tots els cursos estiguin majoritàriament plens, **la formació instrumental i el GES són principalment els ensenyaments més demandats**. S’entén la formació instrumental com a aquell aprenentatge de coneixements elementals amb l’obtenció, si és el cas, del certificat d’estudis. El GES, per la seva banda, va destinat directament a l’obtenció del títol de graduat en educació secundària.

El centre i els barris

Els barris de Mataró tenen vida pròpia. Ho demostren les multitudinàries festes que organitzen cada any, símbol sovint, de la bona entesa entre veïns i veïnes. Aquest fet d'interrelació entre cultures queda plasmat també quan s'entra en un centre educatiu. **“Nosaltres tenim tot tipus de gent, és el més representatiu de la Catalunya actual”**, afirma la directora del centre d'adults Els Tarongers, situat al barri de Cerdanyola. Benito concreta: “tenim persones joves provinents d'una escolarització bàsica que no ha estat reeixida, persones grans que no van acabar la seva escolarització bàsica, persones nouvingudes que volen conèixer els idiomes del nostre país, persones nouvingudes que volen formar-se,...”. De forma diferent ho veuen els del centre. “Nosaltres estem al cor de Mataró i el nostre perfil és una mica diferent”, diu Anabel Marín, directora de l'escola d'adults de Can Marfà, que destaca que el gruix de gent que acudeix al seu centre està entre els 18 i els 40 anys.

Atur = Més gent?

A més a més, Marín també creu que “amb la crisi econòmica es nota que la gent va més desesperada” per a l'obtenció d'una titulació. En el mateix discurs que es centra Palomino des de l'escola d'adults de Can Noè: “Hi ha molta població que no té formació i en caure a l'atur s'han adonat que la necessiten per tornar a tenir feina”. “Nosaltres mai hem pogut assumir tota la demanda que s'ha presentat i ara amb la crisi, encara menys”, destaca en aquest cas la directora de l'escola d'adults Els Tarongers.

Trencar amb els prejudicis

La concepció d'anar en aquestes escoles de formació d'adults ara ha canviat. “Les escoles d'adults van néixer per a la necessitat del procés d'alfabetització”, recorda Trini Palomino. Però ara, pocs casos es troben d'aquestes característiques. **“S'hauria de trencar amb la visió que a les escoles d'adults hi va la gent molt gran o els joves que han fracassat a l'escola”**, reivindica Benito de la concepció actual. “Som el nexa d'unió perquè es continuï amb la vida acadèmica”, suma Marín. Tot plegat un conjunt de circumstàncies que segurament per una banda no ens agraden però que per a l'altra només podem observar amb un somriure. Els coneixements no marxen tan fàcilment. Els títols acadèmics de ben segur que tampoc no ho faran. D'aquesta manera, tant si s'és jove com adult, tant si es té feina com si s'està desocupat, el millor és formar-se. S'ha d'estar a punt per quan tot acabi.

L'oportunitat privada

Els quatre centres dels què hem parlat en aquest reportatge són d'àmbit públic. L'opció privada però, òbviament, també existeix. I la veiem amb l'escola d'adults d'El Triangle. Una escola que tot just ara celebra el seu primer aniversari com a escola d'adults en tant que els seus alumnes ja poden examinar-se oficialment al mateix centre. Un aniversari que se suma al dels 25 anys del centre educatiu en el seu conjunt. L'alternativa a l'ensenyament públic que, segons El Triangle, “et garanteix un tracte més personalitzat”. “Creiem que la gent és conscient de la necessitat de formar-se”, creu la cap d'estudis, Glòria Farrés que afegeix: “formem les persones també en la seva vida i no només en la seva faceta treballadora, en aquest sentit el món educatiu hauria d'aspirar a ser una formació global”. El Triangle té un passat molt consolidat amb els 25 anys de trajectòria que porta a les espatlles, això els fa assegurar que “es crea un vincle amb els alumnes que va molt més enllà”. “Creiem en què quan sortim de la crisi serà molt important que la gent estigui formada i que com a mínim, tindran l'esperança d'un futur millor”, conclou Farrés.

.....

EL PUNT AVUI. 09.02.13

XATIVA

Preocupació i alarma al sector de la formació d'adults del País Valencià

La Mesa d'Agents Socials marca el calendari d'actuacions davant d'un hipotètic canvi de rumb en la llei vigent

E.CASTELLANO

Representants de totes les comarques valencianes i d'un bon grapat de centres de formació de persones adultes del País Valencià, han mantingut una reunió a Xàtiva amb la coordinació de la Mesa d'Agents Socials per la Formació d'Adults, a fi de **marcar les línies d'acció davant un hipotètic canvi de rumb en la legislació que interessa el sector.**

Els reunits, coneixedors d'un primer esborrany de la conselleria d'educació sobre el canvi de sentit en la llei d'Adults de l'any 1995, han decidit elaborar un text que marqui les condicions mínimes per les quals el sector no està disposat a passar i plantejar alternatives en cas que aquest primer document vaja endavant i esdevingui en avantprojecte.

A la reunió mantinguda, s'ha elegit una comissió redactora i s'ha fixat un calendari d'accions que es remataran el 25 d'abril amb una presentació oficial de la postura del sector, amb participació de persones de reconegut prestigi europeu en la formació continua, així com amb el suport dels sindicats, partits polítics i entitats relacionades amb el teixit social valencià.

Les propostes s'hi bastiran de manera assembleària i amb la participació del major nombre de claustres de centre possibles. Aquesta determinació del sector, ve a compte del contingut d'aquest primer text conegut per fer el canvi de llei de formació de persones adultes, fet circular de manera oficiosa i sense el concurs de cap organisme educatiu de participació.

.....

LA VANGUARDIA. 29.01.13**Una escuela de adultos rentabilizará un centro cívico vacío de Badalona**

El equipamiento Torre Mena se remodeló hace dos años y desde entonces permanece vacío por falta de presupuesto para acondicionarlo | Después de varios años de reivindicaciones, el Gran Sol estrenará nuevas instalaciones el 12 de febrero

SILVIA LLAMAS

La escuela de adultos Gran Sol de Badalona se traslada al centro cívico Torre Mena el próximo 12 de febrero, rentabilizando así este espacio municipal hasta ahora vacío. Así lo han acordado el Ayuntamiento de Badalona y la Generalitat con el objetivo también de mejorar las condiciones de

los más de 500 alumnos de la escuela, alojados desde hace más de diez años en módulos prefabricados ubicados al lado del colegio Baldiri Reixach.

Desde abril de 2011 el edificio del centro cívico Torre Mena, situado en la Plaza Trafalgar, está totalmente reformado y preparado para acoger alguna actividad. Aunque se invirtieron casi dos millones y medio de euros en las obras, gran parte de este equipamiento municipal ha permanecido cerrado al público, según el gobierno del Partido Popular, por falta de presupuesto para amueblarlo y acondicionarlo. La planta inferior cuenta actualmente con un espacio para personas mayores pero el resto del edificio está prácticamente vacío.

Por otro lado, en la escuela para adultos del Gran Sol, que depende de la Generalitat de Catalunya, la situación es ya insostenible. Llevan dieciséis años en módulos prefabricados ubicados justo al lado del edificio de la escuela Baldiri Reixach y, desde hace cuatro, este centro educativo reclama el espacio para su futura ubicación. En los últimos meses, además, se han sumado el ruido y las molestias que provocan las obras de construcción de la nueva guardería Nero Nas, situada también al lado del centro de formación de adultos. Desde hacía varios años, la escuela de adultos reclamaba una nueva ubicación más digna para sus alumnos.

Ante estas dos circunstancias, el Ayuntamiento de Badalona y la Generalitat han tomado una decisión beneficiosa para ambas partes. “Vamos a dar vida a Torre Mena y a dignificar nuestro centro”, asegura la directora de la escuela de adultos, Àngels Zurita. El equipo directivo del Gran Sol valora muy positivamente la noticia y ya ha tenido la oportunidad de visitar sus futuras instalaciones. “Tendremos las mismas aulas pero en mejores condiciones. Ya no tendremos problemas con la caldera o con las persianas”, explica Zurita.

El gobierno municipal se muestra satisfecho también por el acuerdo con el gobierno catalán. “Con la que está cayendo, hemos conseguido llegar a un acuerdo con la Generalitat para inaugurar una nueva escuela para adultos”, explica Xavier Garcia Albiol, alcalde de Badalona. Albiol reconoce que los alumnos estaban actualmente en unas condiciones “impresentables”.

El traslado comenzará esta semana y está previsto que pueda afectar algún día a la actividad habitual de la escuela para adultos. Las clases en Torre Mena empezarán el 12 de febrero.

.....

REGIO 7. 04.11.12

L'alumnat de l'escola d'adults de Súria creix l'11% en aquest nou curs

L'Escola Municipal de Formació d'Adults ha iniciat el nou curs amb 126 alumnes matriculats, xifra que representa un increment del 10,53% en relació amb el curs anterior.

A més de la seva oferta de formació general per a adults i persones nouvingudes, el centre també acull la tercera edició del curs de preparació per a les proves d'accés als cicles formatius de formació professional (FP) de grau mitjà, on la majoria dels alumnes són joves menors de 25 anys i en situació d'atur. Aquest curs és el resultat d'un treball conjunt de les àrees municipals d'Educació, Joventut, Desenvolupament Local i Benestar Social, en una iniciativa promoguda per la Diputació a diferents municipis de les comarques barcelonines.

El centre ofereix classes d'alfabetització, català, perfeccionament de lectura i escriptura per a neoelectors, ampliació de coneixements en llengües catalana i castellana, matemàtiques i experiències, cursos de català i castellà per a persones nouvingudes i tallers d'informàtica.

El 21,43% de l'alumnat prové d'altres països, sobretot del Marroc, Amèrica del Sud, Àsia i de la resta d'Europa. A banda de l'equip docent, el centre compta amb el suport de dues voluntàries.

Al llarg del curs, l'Escola d'Adults també organitza diferents activitats per afavorir l'apropament intercultural, a més de col·laborar en iniciatives socials i culturals que es desenvolupen a la vila, com el programa Municipi Lector i els actes per la igualtat de gènere i contra la violència masclista.

.....

LA VANGUARDIA. 18.10.12

Ensenyament suprime el curso de alfabetización para adultos en Olesa de Montserrat

Una cuarentena de personas asistía a las clases | Impartía conocimientos básicos y formaba parte del itinerario local de integración

MARI CARMEN GALLEGO

La crisis económica se ha cobrado una nueva víctima: el curso de alfabetización para adultos que se impartía en Olesa de Montserrat y que contaba con una cuarentena de alumnos. La Generalitat ha anunciado al consistorio que no mantendrá la plaza de profesor a tiempo parcial que había hasta ahora y que se encargaba de las clases.

“La plaza no estaba consolidada pero habíamos pedido a la Generalitat que la mantuviera dada la importancia de las clases pero nos ha comunicado que no lo hará”, ha explicado la concejal de Educación de Olesa de Montserrat, Pilar Puimedon. El profesor que hasta ahora prestaba servicio en la escuela de adultos de Olesa de Montserrat ha sido trasladado a otra plaza, según ha explicado la concejal.

Por su parte, el departamento de Ensenyament de la Generalitat no ha dado respuesta a las reiteradas demandas de información por parte de este diario.

Conocimientos básicos

En la clase de alfabetización que ahora se ha suspendido se impartían conocimientos básicos y significaban una continuidad en la integración de los nuevos ciudadanos. “Disponemos de un servicio de acogida a las personas inmigrantes en el que pueden conocer las cosas más básicas, cómo dirigirse al médico o los recursos que tienen en la localidad y cómo acceder a ellos. Digamos que este aula era la continuidad de este trabajo de integración”, describe Puimedon.

La Escuela de Adultos de Olesa de Montserrat era el único centro en el que se impartían clases de alfabetización. “Los alumnos eran mayoritariamente mujeres de origen inmigrante pero también había personas autóctonas que por diferentes motivos no habían accedido a estos conocimientos”, comenta la concejal de Cultura que reconoce que “el profesor no estaba consolidado pero es innegable que el servicio es muy necesario”.

“Actuaciones como ésta harán que muchas personas inmigrantes no dispongan de los elementos más básicos para la integración, como es la alfabetización”, ha lamentado Pilar Puimedon.

.....

EL PUNT AVUI. 04.09.12

Escoles i instituts obren les portes amb menys docents

Ensenyament va nomenar, divendres passat, 315 docents per fer substitucions, dels quals només 26 cobriran tota la jornada

El dia 7 hi tornarà a haver adjudicacions de places

NÚRIA ASTORCH

Ahir va ser el primer dia feiner per als docents. Els mestres i professors que ja han estat nomenats es van incorporar als seus llocs de treball per preparar un inici de curs que, segons els sindicats, serà de tot menys “normal” a causa la disminució en la contractació d'interins i substituïts. Així, i segons dades de CCOO, divendres passat es van nomenar, a la demarcació de Girona, per a l'etapa d'infantil i primària, 152 substitucions, 105 de les quals van ser per treballar únicament la meitat de la jornada. I a secundària, es van nomenar 163 persones, 144 de les quals per treballar a mitja jornada. Anna López, de CCOO, va qualificar de “greu” que els centres encara no disposessin ahir de tot el professorat, ja que divendres hi tornarà a haver adjudicacions de places.

Ustec-Stes, sindicat majoritari a la demarcació, manté que, en comparació del curs passat, en què dels 8.500 docents que treballaven en l'ensenyament públic, hi havia 1.500 interins, per al curs que ve aquesta última quantitat es veurà disminuïda en uns 400 efectius. I els que treballaran ho faran en pitjors condicions, segons va subratllar Xavier Díez, de la Ustec. CCOO manté que, en l'àmbit de Catalunya, el curs arrencarà amb 15.000 alumnes més i 2.757 docents menys. I també que la contractació s'ha reduït més d'un 20% respecte del curs passat. La junta de personal docent de les comarques gironines fa una crida perquè, en els primers dies de curs, les presentacions se substitueixin per actes de protesta.

Cues a l'escola d'adults de Salt

L'escola d'adults de Salt va obrir ahir les seves portes a totes les persones que volien tramitar la matrícula al centre. Més d'un centenar de persones esperaven a primera hora el seu torn per fer efectiva la matrícula i assegurar-se així la plaça. A l'escola d'adults de Salt es fan més d'una trentena de cursos d'ofimàtica, GES, grau mitjà, grau superior i accés per a persones majors de vint-i-cinc anys.

L'últim curs, l'escola disposava de 1.079 places autoritzades pel Departament d'Ensenyament. Són persones no només de Salt, sinó que vénen d'altres municipis de l'entorn de la ciutat.

Aquest nombre de places fa que l'espai sigui insuficient per acollir-los, i per aquesta raó s'usen aules d'altres centres escolars de la població. És el cas, per exemple, de l'escola La Farga (al costat mateix de l'escola d'adults), espais de les Bernardes i aules de l'institut Vallvera. El regidor d'Educació de Salt, Robert Fàbregas, assegura que s'ha detectat un increment en el nombre de persones que volen estudiar a l'escola d'adults: “En l'actual context de crisi, hi ha molta gent sense feina que aprofita per formar-se, i altres persones que sí que tenen feina, però que paral·lelament volen millorar el seu currículum”, explica j. nadal

.....

ELTER.NET. 12.06.12

MANLLEU

L'aula d'adults de Manlleu incorpora el graduat en ESO i serà un centre independent de Vic

L'aula d'adults de Manlleu incorpora el Graduat d'Educació Secundària per a adults a la seva oferta formativa. Per primera vegada es podrà cursar el GES, Graduat d'Educació Secundària, l'equivalent a l'ESO. Hi haurà 2 períodes d'inscripcions, el primer és de l'11 al 22 de juny i el segon serà a principis de setembre. La coordinadora de l'aula manlleuena, Montserrat Llorens diu que poder impartir aquest graduat en secundària "era una reclamació de fa anys".

El graduat d'ESO fins ara s'havia de treure a Vic o bé a Torelló i creuen que és "molt, molt necessari tenir-ho a Manlleu". Segons Llorens, "la Generalitat ha vist que s'havia de fer i ho posat". El fet d'haver-se de desplaçar "hi ha gent que no li va bé, es perdia molta gent pel camí que ho hagués fet i no ho feia".

Aquest dilluns a la tarda s'obre el període d'inscripcions. Llorens explica que els interessats han de passar per l'escola d'adults, a la plaça Llevant número 3, al barri de la Coromina. Els horaris d'inscripció són aquest dilluns de 4 a 5 de la tarda, dimecres de 5 a 6 i dijous de 10 a 11 i de 4 a 5. També es pot trucar al 93 850 65 00 i concertar altres hores amb el personal del centre. Per poder impartir el GES "s'ha canviat el catàleg i un professor que feia Primària" s'ha "convertit en dues secundàries". L'ESO per a adults pot ser d'un curs o bé de dos, i es farà semipresencial. Alguna informació "encara s'ha de concretar i no la tenim". Des del centre "esperen que pugui tenir força demanda".

A hores d'ara, el centre manlleuenc és "encara una aula que depenem de Vic, però aquest fet canviarà de manera imminent". Llorens diu "que el tema de la ESO està unit a això ja que es considera que l'escola Miquel Martí i Pol, amb seu a Vic, ja feia ESO". El de Manlleu passarà a ser "un centre de ple dret".

Llorens recorda que abans, a l'edifici del mercat municipal "teníem escales i no hi havia ascensor" però ara, amb el canvi de local "ens influeix molt a l'hora de ser centre", perquè ja es compleixen certes condicions. Precisament, divendres "va venir una persona de la Generalitat hi va donar el vistiplau". El fet que el centre sigui independent potser no comportarà cap augment de recursos i personal. Llorens reconeix que "si fos una altra època aniria diferent però ara busquem fórmules intermèdies per continuar amb el que teníem i a més a més fer això".

L'oferta formativa la decideix la Generalitat en consulta "amb nosaltres". El que s'ha de deixar de fer de cara al curs vinent són les classes de castellà "i ens sap greu perquè era l'únic lloc de la comarca on es feia". Hi havia gent (solien ser una mitjana d'una vintena de persones) "que les demanava perquè hi ha persones que ara viuen aquí però demà potser viuran a Andalusia, però hi hem hagut de renunciar" i "ens han tret a més a més la preparació per Grau Mitjà que feia dos cursos que fèiem". Tot i que en realitat els responsables de l'aula manlleuena "no hi estàvem gaire d'acord perquè pensàvem que era millor fer l'ESO". Aquest any ha estat bastant fracàs i gairebé no hi havia gent. A partir d'ara, amb el canvi, s'haurà de veure "com ho organitzem tot".

.....

EL PUNT AVUI. 15.05.12

L'Escala crea l'Institut Municipal de l'Educació

*El patronat agruparà les escoles de música i d'adults, la biblioteca i la llar d'infants
L'objectiu és afrontar millor les retallades de subvencions*

JOAN PUNTÍ

La creació de l'Institut Municipal de l'Educació (IME) de l'Escala arriba per la necessitat de reorganitzar els serveis municipals relacionats amb l'educació amb vista a maximitzar-ne l'eficiència i a garantir la qualitat de l'oferta educativa, adaptant-la al nou escenari proposat per la Generalitat, que assegura una reducció important de les aportacions econòmiques. L'institut serà un patronat que gestionarà i **coordinarà tots els serveis educatius de titularitat municipal i es preveu que s'hi inclogui l'escola municipal de música El Gavià, la llar d'infants Ballmanetes, l'Escola d'Adults i la biblioteca municipal Víctor Català.** L'IME funcionarà com un organisme autònom que tindrà representants de l'Ajuntament, dels centres docents i de les associacions de pares i mares.

Les funcions que es preveuen per a aquest patronat són la gestió de les competències municipals en matèria d'educació i formació, els centres propis i tots els serveis creats o que creï l'Ajuntament de l'Escala i que depenguin de l'institut mateix.

Es preveu també que serveixi per impulsar polítiques i activitats de dinamització i participació educativa relacionades amb el coneixement de l'entorn, la salut, el lleure, la cultura, el medi ambient, la qualificació professional i laboral, l'esport, l'exclusió social i altres iniciatives de caràcter social. Es vol també que sigui una eina de participació, juntament amb altres administracions, en la planificació educativa i que serveixi per crear els serveis que millorin la qualitat de l'educació al municipi en tots els nivells d'edat. L'institut hauria de ser una eina que facilités el suport necessari als professionals perquè poguessin fer la seva feina amb eficiència.

(...)

.....

EL PUNT AVUI. 07.05.12

De l'atur a l'institut

*La crisi dispara el nombre d'alumnes que tornen a l'ensenyament reglat a formar-se per incrementar les possibilitats de tenir feina
El nombre d'estudiants de secundària més grans de 45 anys s'ha doblat en tres anys*

RAÛL GARCIA I ARANZUEQUE

Divendres es van fer públiques les dades de l'atur de l'abril, que per segon mes consecutiu ha experimentat un lleuger descens. Però, així i tot, les xifres són esborronadores (un 21% l'atur

general, i un 45% el juvenil) i les previsions a mitjà termini, descoratjadores. Davant aquest panorama, cada cop hi ha més gent, de totes les edats, que ha decidit tornar a l'ensenyament reglat, ja sigui per treure's el títol d'ESO, el de batxillerat o el de formació professional.

Les dades del Departament d'Ensenyament d'alumnes més grans de divuit anys matriculats en les diferents etapes i itineraris de l'educació secundària són molt aclaridores del fenomen. En tres anys –des del curs 2007-2008 fins al 2010-2011– el nombre d'estudiants majors d'edat ha passat de 90.370 a 104.592 (un increment del 15,8%).

En el cas dels alumnes més grans, però, l'augment encara és més accentuat, fins al punt que el nombre d'estudiants majors de 45 anys s'ha doblat i ha passat de 904 a 1.804 i el de compresos entre els 36 i els 45 anys ha augmentat un 66%. A mesura que el tram d'edat baixa, l'increment percentual no és tan elevat, però en nombres absoluts les xifres es disparen (vegeu gràfic).

Els experts en educació i en ocupació ja fa temps que adverteixen que per lluitar contra l'atur, especialment el juvenil, les administracions haurien de facilitar el retorn a l'ensenyament reglat d'aquells alumnes que en van sortir per raons diverses i que amb una formació escassa tenen molt poques possibilitats de trobar feina poc qualificada, sobretot des que va esclatar la bombolla immobiliària i va arrasar el sector de la construcció.

Els adults que es volen reincorporar a l'ensenyament tenen diverses opcions. Els qui volen obtenir el graduat d'ESO generalment ho fan a través d'un centre de formació d'adults que els permet treure's el títol en dos anys i continuar els estudis, si ho volen, fent el batxillerat o un cicle formatiu de grau mitjà. Si ja tenen superada l'educació obligatòria i opten per cursar el batxillerat, generalment ho fan en instituts que ofereixen horari nocturn (de 5 de la tarda a 10 de la nit), el que els permet compaginar l'estudi amb les obligacions familiars. Els qui es decanten per la formació professional miren d'adaptar-se als horaris, no sempre de la seva conveniència, dels cicles que els interessin.

Uns i altres confien que l'esforç de readaptació a la vida escolar els obri les portes de la feina i que quan hagin acabat d'estudiar la crisi hagi escampat, ni que sigui una mica.

LES XIFRES

21 per cent és l'atur que hi ha a Catalunya, segons la darrera Enquesta de la Població Activa (EPA). 45 per cent d'atur juvenil hi ha a Catalunya, segons l'Enquesta de la Població Activa del mes d'abril passat.

29 per cent dels alumnes catalans abandonen els estudis després de l'Educació Secundària Obligatòria, un percentatge molt per sobre de la mitjana europea.

Formar-se per sobreviure

Les prospeccions de llocs de treball en el futur a l'Estat coincideixen a assenyalar que les feines poc qualificades seran molt escasses els propers anys. Segons dades recents del govern espanyol, l'any 2020, només el 15% dels llocs de treball seran per a persones sense formació, la qual cosa fa imperiosa la necessitat que la població estigui ben formada i que almenys el 85% de la població sigui titulada, com a mínim, en batxillerat o formació professional. El percentatge de catalans que abandona els estudis després de l'ESO, però, és encara del 29%.

“ESTUDIO PER NECESSITAT”

Els alumnes grans de batxillerat i formació professional es 'reinventen' i fan un esforç extraordinari per reincorporar-se al món laboral. Confien a trobar feina quan s'esmorteeixi la crisi i es deixin enrere l'allau de retallades. Els professors lloen la capacitat de treball dels majors de 18 anys i l'exemple que donen als joves

Sergio Caballero, expaleta de 39 anys, és una de tantes víctimes de l'esclat de la bombolla immobiliària i de la crisi del totxo. Fa sis anys es va quedar a l'atur, en fa quatre que no cobra cap prestació i els únics ingressos que té provenen d'alguna feina esporàdica, "cada cop més esporàdica", remarca. Però, a diferència d'altres companys seus, en Sergio no es va donar per vençut i va reorientar la seva vida. Ara estudia el primer curs del cicle formatiu de tècnic d'emergències sanitàries a l'institut Alexandre Satorras de Mataró "per necessitat després de sis anys sense cobrar" i confia a trobar feina "quan hagin passat les retallades".

La seva companya d'institut Imma Pallí, que fa segon de tècnic en farmàcia i parafarmàcia, també va haver de "reinventar-se" quan es va quedar a l'atur "després de quaranta anys seguits treballant", els últims com a directora de màrqueting d'una multinacional. "Em va costar agafar l'hàbit de tornar a estudiar, però tant els companys com els professors m'han ajudat molt i, fins i tot, m'he rejuenit", explica l'Imma, que als 58 anys, compta també amb el suport de la seva filla i el seu marit, que la "renya" quan només treu "un 7 o un 8". Ella ja ha començat a recollir el fruit del seu esforç i treballa a mitja jornada en una farmàcia.

Neus Vives, estudiant de 46 anys del cicle de cures auxiliars d'infermeria, divorciada i amb dos fills, va quedar-se sense feina "d'un dia per l'altre", després d'anys treballant d'auxiliar administrativa en un ambulatori de Canet de Mar. Ben aviat va decidir formar-se per ampliar el ventall de sortides laborals i trobar feina al més aviat possible. De moment, té garantit el cobrament de la prestació d'atur fins al 20 de juny, però si no troba feina abans haurà de llogar el pis on viu i anar a viure a casa dels pares amb la seva filla de divuit anys. La Neus, però, és optimista i creu que "quan la Generalitat torni a tenir diners" tornarà a treballar. Per si de cas, però, ja pensa en un pla B que podria ser preparar l'accés a la universitat per a majors de 45 anys o bé anar-se'n a viure a l'estranger.

"Els alumnes grans que tornen a l'institut són molt treballadors, no vénen a passar l'estona i moltes vegades ajuden els més joves a tirar endavant amb el seu exemple", explica Fina Buil, directora de l'Alexandre Satorras. Anna Rotllan, cap d'estudis de nocturn de l'institut Lluís de Peguera de Manresa, ho corrobora. "Els estudiants grans aprofiten més les classes i tenen una força de voluntat enorme –afirma–. Per als professors és molt gratificant veure com els augmenta l'autoestima."

Manresa és una ciutat molt castigada per la crisi. Amb una important tradició industrial, els últims anys ha vist com tancaven nombroses fàbriques i empreses de la comarca que ocupaven un gran nombre de treballadors. Abans que esclatés la crisi, molts joves del Bages havien abandonat els estudis després de la secundària obligatòria i es van posar a treballar a les empreses locals.

Rubèn Pradas, de 22 anys, va deixar els estudis a primer de batxillerat perquè es va "cansar" d'estudiar i es va posar a guanyar-se la vida de pintor dels 18 als 21 anys. "Amb la crisi, però, se'm va acabar la feina", explica, i després de "cinc mesos sense fer res" va reprendre els estudis de batxillerat al torn nocturn de l'institut Lluís de Peguera amb la idea de fer un cicle formatiu de grau superior d'electricitat i reenganxar-se al món laboral.

A David Álvarez, de 41 anys, la crisi el va enxampar més gran que al seu company del Lluís de Peguera i després d'haver treballat en diverses fàbriques en tasques de neteja i en algunes benzineres. **En David, a més, ha hagut de convalidar-se el graduat en educació secundària a través de l'escola d'adults, a Rubí**, i ara vol treure's el batxillerat per fer algun cicle formatiu que l'ajudi a

trobar feina. De força de voluntat no els en falta. Ara només cal que la crisi amaini i puguin veure recompensat el seu esforç amb un lloc de treball.

.....

EL PAIS. 06.04.12

A los adultos con menos estudios les cuesta más retomar su formación

La crisis apenas aumenta en España su participación en educación continua entre 2008 y 2010

Entre 2008 y 2010, el porcentaje de adultos españoles con menor nivel de estudios que decidieron formarse un poco más apenas creció del 4,5% al 4,9%, a pesar de una crisis que recorta sus posibilidades de empleo. Según una nota de la agencia europea para la formación profesional, Cedefop, no es algo exclusivo de España, sino que en la mayoría de los países europeos a los menos formados les cuesta más retomar los libros, lo cual también puede deberse a la falta de oferta.

Entre los europeos de 25 a 64 años, los que tienen menor nivel de formación son mucho menos propensos a reciclar o aumentar sus conocimientos y capacidades, dice la nota de Cedefop: “En la UE, la participación [en ese grupo] está estancada en el 3,8%”. Y añade: “Para aumentar la competitividad y crear una sociedad más equitativa y sostenible la posibilidad del aprendizaje a lo largo de la vida debe estar al alcance de todos en la UE. La participación de los adultos en actividades de formación debe crecer, sobre todo entre los grupos con mayor riesgo de exclusión, como aquellos con bajo nivel de estudios”, que son 74 millones de personas en toda Europa.

En todo caso, España está por encima de esa media europea del 3,8% de participación, pero está lejos del 23,4% en Dinamarca, el 15,8% en Suecia y de en torno al 9% en Holanda, Reino Unido y Finlandia. Las tasas más bajas de los 18 países de la UE cuyos datos están disponibles en Eurostat (la oficina estadística de la UE) se encuentran en Grecia, Hungría, Polonia, Italia y República Checa, en todos ellos, por debajo del 2%.

Es cierto que hay muchos factores por los que a este grupo de población le cuesta más retomar su formación, pero muchos expertos se quejan también de falta de oferta para ellos. En España, por ejemplo, a parte de los cursos de formación para el trabajo que ofrece el Ministerio de Trabajo, prácticamente **la única opción pública para retornar al sistema educativo reglado son los centros de adultos, que en muchos puntos de España están saturados.**

.....

EL PAIS. 08.04.12

La crisis reduce por segundo año el abandono escolar al nivel más bajo

El porcentaje de jóvenes que deja de estudiar tras la ESO en 2011 fue del 26,3%

El abandono escolar temprano se ha reducido en España casi cinco puntos en solo dos años. El porcentaje de jóvenes entre 18 y 24 años que dejaron de estudiar sin ni siquiera conseguir el título de bachillerato o el de FP marcó en 2010 el nivel más bajo que conocía hasta entonces esta estadística y el año pasado volvió a bajar. Ha pasado del 31,2% en 2009 al 28,4% en 2010 y al 26,3%

en 2011, según los datos de la EPA recogidos en un estudio de CC OO-Madrid (la cifra oficial del ministerio puede variar unas décimas). La tendencia claramente ha cambiado para bien, pero hay que recordar que la cifra, que casi dobla la media europea (14,4%), sigue señalando un problema de enormes dimensiones. Pero acerca los objetivos que se ha marcado España para cumplir con las metas europeas, recogidos en el proyecto de presupuestos de este año: bajar al 23% el abandono en 2015, y al 15% en 2020.

La crisis económica —que ha dejado en el paro a millones de jóvenes y no tan jóvenes sin formación— ha sido la gran palanca que ha activado el cambio, según los autores del estudio — hecho dentro de un proyecto europeo—, Manuel de la Cruz y Miguel Recio. A partir de ahí, se puede empezar a discutir hasta qué punto han funcionado las políticas que en la última década trataron de reducir la fatídica cifra de abandono, señalada como el síntoma principal de los males de la escuela y, por ende, uno de los lastres más importantes de la economía española.

Pero, sobre todo, la pregunta ahora es si está preparado para asumir el cambio de tendencia un sistema educativo que ha sufrido en los últimos dos años un recorte de más de 3.400 millones de euros en los presupuestos de las comunidades y el Gobierno central. Un tijeretazo que ha provocado, entre otras cosas, una disminución en las plantillas docentes de miles de profesores en toda España mientras aumentaba el alumnado en colegios e institutos en más de 320.000 estudiantes.

(...)

Además, los recortes que están llevando a cabo las comunidades autónomas están afectando en muchos casos a unos centros de formación de adultos que se están saturando, pues son la gran puerta de regreso a las aulas para esos jóvenes que los abandonaron sin formación suficiente.

(...)

El problema del abandono educativo temprano presenta muchos matices que hay que tener en cuenta para comprenderlo. Primero, que las chicas abandonan menos que los chicos (el 21,7% frente al 30,7%), pero que las cifras de ellos han mejorado a mayor velocidad que los últimos años. También que buena parte de los que abandonaron sí tienen el título de ESO: probablemente empezaron bachillerato o FP, pero tiraron la toalla antes de terminar.

También han mejorado mucho las cifras si se divide la estadística entre españoles y extranjeros. Entre los primeros, el abandono ha pasado en la última década del 29,2% al 22,9%. Entre los extranjeros, la evolución ha sido de 10 puntos de mejora: de 54,7% a 44,5%. Y ello, teniendo en cuenta que una parte de ellos no ha llegado a pasar por el sistema educativo, pues llegaron a España con 15 o más años.

.....

MUNDO PRESS. 10.02.12

La campanya “De què parlem quan parlem de drogues” torna als centres educatius per prevenir el consum d'aquestes substàncies i aprofundir en valors com la responsabilitat i els hàbits saludables

Un any més, els centres educatius de Sabadell tenen la possibilitat de participar en la campanya "De què parlem quan parlem de drogues", una iniciativa que **els departaments de Salut i Drets Civils de l'Ajuntament de Sabadell** desenvolupen per prevenir-ne el consum entre els joves i adolescents, alhora que es transmeten els valors del respecte, la responsabilitat i la llibertat a través del foment de l'opinió crítica.

(...)

Es tracta d'una campanya de ciutat adreçada a la joventut i als professionals de l'educació. Per aquesta raó, les intervencions es duen a terme principalment a centres educatius. A hores d'ara, 17 instituts i escoles de secundària concertades han confirmat el seu interès en la campanya. Es calcula que uns 1.400 joves de quart d'ESO d'entre 15 i 16 anys de la ciutat tindran accés a aquest programa municipal. La campanya es portarà a terme, així mateix, amb altres accions al territori.

En aquesta campanya es fa un èmfasi especial a l'alcohol, el tabac i el cànnabis, que és la droga il·legal més consumida entre els joves. Del que es tracta és d'apropar-se als i les joves i treballar conjuntament amb ells aspectes referents a estils de vida saludables, facilitant-los tots aquells elements que afavoreixin una informació clara i transparent, que fugi d'idees preestablertes i que els faciliti la presa de decisions i un compromís envers els altres i amb ells mateixos.

Amb la campanya es volen donar a conèixer tots els recursos existents tant a la ciutat com fora per prevenir el consum de substàncies addictives i oferir materials pedagògics tant als i les joves, com als professionals de l'educació (mestres, educadors) per si volen ampliar la informació sobre el tema. En aquest sentit, cal destacar que, entre els recursos, es compta a la ciutat amb l'Assessoria de Salut de Sabadell Atenció Jove (SAJ), que pot facilitar dades sobre aquestes qüestions.

ACCIONS ALS INSTITUTS

(...)

La campanya es complementa amb una sessió de debat amb el professorat, on es dona més informació i també material complementari per continuar treballant a l'aula i amb assessorament als pares i mares sobre el pas de l'adolescència a l'edat adulta i el paper que juguen les drogues en aquest procés. Així mateix en alguns centres es proposa un videofòrum amb la projecció de la pel·lícula "La leyenda del DJ Franfie Wilde".

EXPOSICIÓ I TALLERS

Com a novetat i amb l'objectiu d'apropar-se als alumnes de cicles formatius, Programes de Qualificació Professional Inicial (PQPI) i a les escoles d'adults, en aquesta edició s'oferirà a alumnes d'aquests àmbits una exposició acompanyada d'un taller de dinamització. Una proposta que té previst arribar als instituts Castellarnau, Jaume Viladoms, a l'Escola d'Adults de la Concòrdia i al Vapor Llonch. Una altra de les novetats serà la formació adreçada a dinamitzadors d'Espais Joves i altres professionals municipals, amb l'objectiu de donar una pinzellada sobre com es treballa aquesta temàtica i els materials de suport que s'utilitzen.

Així mateix, comentar que entre el material d'informació relacionat amb la campanya es troben les publicacions del SAJ Apunts sobre... l'èxtasi; Apunts sobre... el tabac; Apunts sobre... l'alcohol; Apunts sobre... els porros; i Apunts sobre... les altres addiccions.

.....

ARA DIARI. 18.01.12 - OPINIO

Eines per a l'ensenyament d'adults

JORDI SEDÓ

M'han fet a mans un petit volum, **El quadern blau marí, publicat per l'editorial Mediterrània a finals de l'estiu d'aquest any que ja se'ns escola entre els dits, que m'ha fet pensar en un important buit que existeix en català si parlem de les eines de què disposen els professors d'adults que es dediquen a ensenyar la nostra llengua als nouvinguts.**

Qualsevol que hagi estudiat anglès de gran, per exemple, sabrà que hi ha, a l'abast de l'estudiant adult, una veritable munió de llibres que contenen petites narracions pensades per a practicar la lectura en aquesta llengua. Són publicacions fetes per editorials que tenen, fins i tot, seccions íntegrament dedicades a aquest tipus de llibres perquè, efectivament, són molt rendibles atesa l'alta demanda que té llengua anglesa. A més, com que estan concebuts per a ser llegits per estudiants, estan escrits amb una cura extrema, ja que introdueixen el vocabulari i les dificultats morfosintàctiques d'acord amb el nivell per al qual estan pensats. Podem, doncs, trobar llibres escrits íntegrament en present i amb vocabulari del més bàsic, com correspon al nivell Elementary o Beginner, mentre que els corresponents a l'Intermediate, posem per cas, solen introduir-hi el passat i el futur simples amb un zel extraordinari, però sense anar mai gaire més enllà, graduant les dificultats disciplinadament, mesurant amb rigor si l'ús d'aquest o d'aquell phrasal verb és o no pertinent o si fer servir una determinada manera de dir pot resultar prematur i tot de coses semblants. I, així, fins a arribar als nivells més elevats. Però són, sobretot, llibres que no estan pensats exclusivament per a nens, sinó que tenen com a destinataris els estudiants adults i, per tant, la temàtica de les narracions sol ser adequada al públic de qualsevol edat a partir dels setze o disset anys.

Doncs bé, els estrangers que volen aprendre català a casa nostra quan ja els ha passat l'edat d'anar a col·legi han de recórrer a llibres pensats per a criatures si volen trobar una lectura que s'adeqüi al seu nivell i això, lògicament, els fa poc interessants per a una persona gran perquè es tracta de llibres que solen referir històries fantàstiques o d'aventures concebudes per a interessar a nens de vuit o deu anys.

L'autora del llibre a què em refereixo, doncs, Rosa Serra, professora del Centre de Formació d'Adults Els Tarongers, de Mataró, s'ha adonat d'aquesta mancança i ens ofereix un llibre que, segons es recull literalment a la contracoberta, parla "de sensacions senzilles en un entorn conegut [i que] neix del fet de preparar textos per a la lectura i el coneixement del català per a nous aprenents que estudien l'idioma". D'aquesta manera, a partir d'avui, els professors de català per a adults saben que disposen d'una eina més al seu abast que els farà més fàcil la meritòria tasca de divulgar el nostre idioma entre els nouvinguts. El quadern blau marí, de tota manera, és un llibre que, tot i que breu, es d'un nivell lingüístic considerable a causa de l'elegant deix líric que destil·len els textos de Rosa Serra i, per això mateix, conté un vocabulari que m'atreviria a dir que, en alguns passatges, no és del tot a l'abast de qualsevol estudiant de català, sinó tan sols dels més avançats. Però la idea és extraordinària i, per això mateix, em permeto suggerir-li, des d'aquesta modesta tribuna, que hi aprofundeixi, i que aquesta petita obra sigui la primera de tot un seguit de narracions de nivell graduat, pensades també per als debutants en l'idioma, a l'estil de les que existeixen en anglès, per

tal que els nostres aprenents de català cada cop tinguin més facilitats a l'hora de fer seva la nostra llengua.

Tant de bo que aquesta iniciativa serveixi d'exemple a altres professors i es decideixin també a conrear un gènere tan poc freqüent en català, tot i estar-ne tan necessitats. I tant de bo també que altres editorials es decideixin, com ha fet ara Mediterrània, a apostar per aquest tipus de llibres, en un clar acte de servei al país i a la nostra llengua.

.....

EL PUNT AVUI. 18.12.11

El 19,5% dels alumnes d'ESO no es graduen

Aquest percentatge de fracàs escolar ha obligat el Departament a buscar alternatives formatives. Una opció és que els alumnes repeteixin curs i l'altra, posar en marxa un programa de qualificació professional

Les dades del Departament d'Ensenyament assenyalen que el 19,5% de l'alumnat de 4t d'ESO de les escoles de la demarcació de Girona, no assoleix els nivells bàsics per obtenir el graduat.

Aquest percentatge de l'anomenat fracàs escolar (concepte que el Departament i molts educadors rebutgen perquè el consideren erroni i injust) ha obligat els responsables d'Ensenyament a buscar solucions per donar sortides formatives als alumnes en aquesta situació a fi que continuïn escolaritzats.

La franja entre els 16 anys (final de l'etapa d'educació obligatòria) i els 18, **quan poden accedir a les escoles d'adults per mirar de graduar-se**, queda desguarnida d'alternatives i és, precisament, on la Generalitat ha mirat de buscar fórmules. Segons el director dels serveis territorials d'Ensenyament a Girona, Albert Bayot, "la primera opció ha de ser la repetició de curs", sempre d'acord amb les famílies, per a tots aquells joves no graduats i que per capacitat i disposició estan en situació d'aconseguir-ho. Per tal de facilitar-ho, hi ha centres escolars que organitzen quarts d'ESO de diversificació curricular. És a dir, cursos de quart d'ESO en què el plantejament no és exactament una repetició, sinó més aviat una complementació.

Orientació professional

Existeix una segona via que el Departament es planteja com una aposta de futur i que de cara al curs vinent s'ampliarà. Es tracta dels programes de qualificació professional inicial (PQPI). Són cursos d'un any, teòrics i pràctics, sobre una activitat laboral concreta i en contacte amb empreses del sector. A part de la formació estrictament professional hi ha mòduls de tipus general, amb aprenentatges bàsics.

Ensenyament considera que són una bona eina per introduir els alumnes en el món laboral i també d'estímul per continuar estudiant. En aquest sentit, hi ha un alt percentatge d'alumnes que, un cop acabat el seu PQPI, continuen estudiant (un 53% en el conjunt de Catalunya).

Per al curs vinent, el Departament està preparant programes de dos anys a fi que joves amb resultats acadèmics dolents puguin començar els seus PQPI un any abans, amb 15 anys. La finalitat és anar encarrilant aquests nois i noies cap a aquesta opció, escapar d'alguna manera de la sensació

de fracàs en no graduar-se i aconseguir que alguns d'ells tinguin continuïtat posteriorment en la seva formació cap a cicles formatius de grau mitjà.

Fins a l'octubre passat hi havia les cases d'oficis, hereves de les antigues escoles taller i que eren un programa formatiu que depenia del Departament de Treball. En les cases d'oficis també rebien una formació professional, però el cost per alumne era molt més alt que el dels PQPI, perquè el Departament assumia part del sou que els alumnes cobraven en les empreses en les quals feien les pràctiques. Una altra de les alternatives són les escoles d'adults. Els alumnes, però, no es poden examinar fins l'any que fan 18 anys.

Xifres

46,76% - Percentatge d'alumnes de l'escola d'adults que obtenen el graduat escolar.

450 – places són les disponibles en el programa de qualificació professional inicial de Girona.

ENTREVISTA

“La prioritat és que els que no es graduen ho acabin aconseguint”

Albert Bayot va assumir el càrrec ara fa aproximadament un any, amb l'entrada del govern de CiU a la Generalitat. Ha estat mestre de quart d'ESO durant anys.

Es garanteix el dret d'estudiar a tothom?

El Departament vol que el màxim d'alumnes tinguin èxit acadèmic. És a dir, que es graduïn i continuïn estudiant. Pensem que entre els que repeteixen curs i els que entren als PQPI es poden cobrir les necessitats de tothom

.

Quina és la primera opció que els suggereixen?

La prioritat és que els que no es graduen ho acabin aconseguint. Si pot ser, repetint curs, si es donen les circumstàncies. És l'aposta principal.

I els que no ho segueixen per aquesta via?

Hem d'oferir una alternativa als que tenen un perfil que pot estar poc temps escolaritzat o que tenen un cert rebuig a la institució acadèmica. Per a aquests, els PQPI són una bona sortida, perquè els ofereixen formació i experiència laboral. És una sortida que potenciarem.

És una altra via.

Sí, però no l'hem de considerar una via alternativa a graduar-se, sinó només una altra sortida. Cal centrar els esforços perquè tots els estudiants es graduïn i continuïn estudiant postobligatoris.

Les escoles d'adults donen bon resultat?

Sí, fan una gran funció d'inserció en el sistema per a persones que l'han deixat. I també tenen una gran incidència en nois joves.

Però fins als 18 anys no poden estudiar-hi.

El que no poden és examinar-se fins a aquesta edat. Però n'hi ha de 17 anys que es preparen per fer les proves d'accés. I els índexs d'èxit són alts.

Les alternatives, en dades

En els PQPI de la demarcació de Girona aquest any s'ofereixen cursos en nou famílies professionals diferents. Són: administració i gestió, agraris, comerç i màrqueting, edificació i obra civil, fabricació mecànica, hoteleria i turisme, imatge personal, instal·lació i manteniment, i transports i manteniment de vehicles.

Aquest any hi ha 315 places en règim general i 135 en centres autoritzats (que reben una subvenció del Departament d'Empresa i Ocupació). En total, doncs, són 450 places disponibles.

Pel que fa a les cases d'oficis, fins a l'octubre passat hi participaven 300 joves de Banyoles, Blanes, Cassà de la Selva, Girona, Ripoll, Salt, Olot i, en l'àmbit comarcal, del Gironès i el Baix Empordà. Cada alumne costava 4.311 euros, el que fa un cost total d'1.293.300 euros, i tenia un èxit d'inserció laboral del qual no s'han facilitat dades, però que totes les parts implicades qualifiquen de bastant baixa. **Pel que fa a les escoles d'adults, aconsegueixen obtenir el graduat el 46,76% d'examinats.**

EL PAIS. 20.05.11

ELECCIONES 22-M - La campaña no va a la escuela

La educación está ausente del gran debate electoral, a pesar de ser uno de los principales desafíos del país

Aproximadamente 8,7 euros de cada 10 que gastan las Administraciones públicas en educación los deciden las comunidades. Por supuesto, los Gobiernos autónomos no tienen absoluta libertad -hay una ley estatal que cumplir y buena parte del dinero se destina a pagar los sueldos de los profesores de la enseñanza pública y concertada-, pero sin duda muchas de las cosas que ocurren en las escuelas, para bien o para mal, dependen de ellos: si no hay suficientes profesores de apoyo, plazas de educación infantil o formación profesional, si funciona mal el transporte escolar...

Ocurre que, por mucho que se insista en su importancia estratégica, en que la cifra de abandono escolar temprano (aunque ha bajado al 28,4% en 2010, sigue siendo casi el doble de la media europea) y la falta de alumnos brillantes (solo un 3% frente al 8% de la media de la OCDE, según el informe PISA) suponen un importantísimo lastre para la economía española, la educación no parece estar entre los grandes temas electorales, insiste el sociólogo de la UNED Juan Jesús González.

"El PSOE no tiene propuestas nuevas, da la impresión de que se ha agotado con la LOE [la ley de educativa aprobada en 2006] y el fallido pacto" político y social por la educación que fracasó hace un año, dice el catedrático de Sociología de la Complutense Mariano Fernández Enguita. "Y el PP está entregado a sus temas estrella. Algunos son vaciedades populistas, como la autoridad del profesorado. Otros son la ceremonia de la confusión, como el bachillerato de excelencia, que cada día que hablan de ello significa una cosa distinta. Lo que está claro es que se sienten autorizados a todo a partir del supuesto desastre educativo y que Esperanza Aguirre quiere hacer de Madrid la punta de la lanza de una contrarreforma conservadora", añade.

En general, el discurso del PP se basa en la crítica a las leyes socialistas (la LOGSE en los noventa y la LOE) porque cree que han rebajado el nivel y además no han conseguido reducir el abandono, aunque en 2010 bajó a la cifra más baja que se recuerda. Por su parte, los socialistas enarbolan la defensa de la educación pública y de la igualdad de oportunidades frente a la segregación y la protección de las élites que consideran que representa el PP.

Pero, debajo de los discursos, la realidad es compleja. Hay ejemplos de autonomías del PP que, con las mismas leyes, tienen resultados buenos (Castilla y León o La Rioja) y malos (Comunidad Valenciana o Murcia), y lo mismo ocurre con el PSOE (Asturias o Aragón frente a Extremadura o Andalucía). De hecho, es mucho más fácil marcar una línea geográfica entre buenos y malos resultados que una separación política. Así, en la mitad norte están entre los mejores en PISA y con menos abandono, y las del sur, Levante y las islas, entre las peores.

Esto significa que esos problemas vienen de desigualdades territoriales históricas y tienen mucho que ver con la sociedad, el nivel de estudios y la economía de cada territorio. Pero ¿quiere decir esto que, en lo que respecta a la educación, da lo mismo a quién votar? Seguramente no, pero la decisión tendrá entonces más que ver con las soluciones ideológicas que se proponen a unos problemas que están más que señalados, con la experiencia personal, los prejuicios o las expectativas como padres, que con unos resultados cuantificables.

En cualquier caso, hay indicadores objetivos sobre la importancia que cada Gobierno le da a la educación. Así, se puede ver que los primeros de la lista en gasto en relación al PIB son los últimos en resultados: Extremadura (6,1%), Castilla-La Mancha (5,6%), Andalucía (5,5%) y Murcia (5,1%); y la cierran Aragón, Cataluña (3,3%), Baleares (3,1%) y Madrid (2,8%). Pero estos datos son de 2008, así que, en mitad de la crisis, también puede servir como guía la bajada de los presupuestos educativos de este año: por arriba están La Rioja (un 7,9% menos), Extremadura (7,2%), Galicia (6,77%), Canarias (6,5%) y Murcia (6,05%), y donde menos bajan es en Andalucía (4,05%), Comunidad Valenciana (3,66%) y País Vasco (1,4%).

ASIGNATURAS DEL 22-M LA POLÍTICA EDUCATIVA

ESTER SÁNCHEZ

Escuela de adultos

- Hace tres años dejó los libros sin haber conseguido el título de ESO. "Había trabajado en verano y vi que prefería ganar dinero", cuenta la valenciana Ester Sánchez. Ahora, con 19 años, se ha reenganchado en un centro de adultos. "Me quedé en el paro y me di cuenta de que sin el graduado nunca conseguiría un trabajo estable". No le echa la culpa a nadie; simplemente, no le gustaba el instituto. Ahora que estudia porque quiere, cree que le irá mucho mejor.

CONCHA MARTÍNEZ

Representante de padres

- "No hay suficientes profesores, y los que hay no están formados suficientemente en lo que demanda el alumno de hoy". La granadina Concha Martínez (54 años) cree que el sistema de elección de centros (por cercanía, renta, etcétera) es adecuado -"si no, sería el caos"- y que, con él, hay al menos tres centros para elegir. "Los padres se dejan influenciar mucho por el contexto social, pero cada vez se fijan más en la oferta de calidad, que haya buenos programas y buen ambiente".

ELISABETH PARÉS**Alumna excelente**

- Elisabeth Parés (18 años) sacó el año pasado la mejor nota de Selectividad en Cataluña (9,650). Estudió en un centro público de Olot (Girona) y, en general, no tiene queja. Pero echó en falta flexibilidad -"me hubiera gustado combinar más asignaturas de ciencias y letras"- y dice que algunos profesores "fallan a la hora de motivar a los alumnos". A los políticos les pide recursos: "La educación es la base del futuro; si recortan ahí, dentro de 20 años estaremos peor. Podríamos estar al nivel de otros países y no lo estamos por falta de atención".

FMRP. 05.05.11 - OPINIO**L'educació de persones adultes al segle XXI**

ÀNGEL MARZO, ASSOCIACIÓ SAÓ FORMACIÓ I EDUCACIÓ PERMANENT

La situació actual de l'educació al llarg de la vida troba les seves arrels a Catalunya en iniciatives que acompanyen els moviments educatius i socials del segle XIX i XX. Ha estat una història amb episodis brillants i amb moments de depressió u ofuscament. No tant llunyana tenim l'època d'una educació sectària, autoritària, excloent que va durar fins a finals dels anys 70. Aquest tall en la història de l'educació lliure i oberta ha dificultat el pont amb experiències de formació per la creació, pel progrés, per la qualificació de sectors socials molt diversos. Els moviments obrers, la qualificació professional, els moviments feministes, l'educació popular, l'escola de la república, l'escola racionalista, ... van donar importants aportacions en orientació, metodologia i organització per l'educació de les dones i els homes de Catalunya.

Un dels reptes amb els que l'educació d'adults s'ha enfrontat ha estat fer pujar el nivell de l'educació bàsica. L'educació d'adults s'ha assimilat molt sovint a les tasques de alfabetització, d'assoliment dels coneixements de l'educació bàsica, l'indispensable perquè una persona pugui viure amb la societat sense tenir dificultats d'accés i de participació en tots els seus àmbits.

Però aquesta simplificació de l'educació de persones adultes a l'àmbit de l'alfabetització ha quedat obsoleta i fins i tot molt sovint actua com un cotilla que tanca possibilitat en lloc de potenciar el seu desenvolupament. En els darreres dècades coneixements que eren considerats propis d'especialistes o que havien estat relegats han esdevingut indispensables i fins i tot nuclears.

Per exemple l'ensenyament del català és segurament la matèria més important de relació al nostre país i malgrat tot es considera com un ensenyament més de l'àmbit de la cultura o de l'acció social que no una tasca pròpiament educativa. Els coneixements per fer us de les tecnologies de la informació i la comunicació són tan importants com els coneixements bàsics tradicionals. Les segones llengües també són elements molt importants. Coneixements de conceptes bàsics sobre salut, consum, organització social, ... que abans només eren a l'abast d'especialistes ara són necessaris per exercir la plena ciutadania.

L'educació bàsica de persones adultes del segle XXI ja no es pot reduir a l'àmbit de l'aprenentatge de la lectoescriptura o als coneixements bàsics més tradicionals. La nova educació de persones adultes (EpA) és un instrument de primer ordre que ha fet possible que tots els ciutadans que visquin i treballin a Catalunya puguin comprendre allò que els envolta i puguin participar en el seu desenvolupament. L'educació bàsica des de diferents institucions ja ofereix possibilitats de conèixer millor la llengua i la cultura, de dominar els instruments tecnològics bàsics, de conèixer la societat i

els seus mecanismes de participació i d'acció col•lectiva, de desenvolupar les competències bàsiques de tots els ciutadans i ciutadanes.

Recursos i actuacions

En aquest moments disposem de diverses xarxes de formació bàsica: les escoles d'adults/es de la Generalitat i dels municipis(centres i aules), la Xarxa de Normalització Lingüística, el centres educatius a les institucions penitenciàries i les entitats socials que treballen en el sector.

Des dels any 80 cadascuna d'aquestes institucions han dut endavant importants experiències que fa que tinguem un important bagatge col•lectiu. Alguns d'aquest recursos els podem trobar en les a partir d'iniciatives de la societat catalana com ara:

- Revistes especialitzades editades a Catalunya com ara Papers d'Educació de Persones Adultes i Diálogos Educación y Formación de Personas adultas. Ambdues continuen en actiu i han publicat més 55 i 65 números respectivament. A més hi ha dues petites editorials dedicades al sector El Roure i Dialogos.red amb més de cent títols publicats.
- Escola d'Estiu de l'Educació de persones adultes, des dels anys 70 els moviments educatius d'EpA han participat a les escoles d'estiu. Al 1997 Saó va fer la primera escola d'estiu específica per el sector i altres institucions com AEPA també van realitzar iniciatives similar. Al 2005 s'inicia una nova etapa de l'Escola d'estiu específica per a l'EpA amb el recolzament de 30 institucions dels sectors i el suport de la FMRP.
- Diverses plataformes, entitats i federacions treballen a l'àmbit de l'EpA amb iniciatives molt diverses: tallers, cursos, activitats socials, celebracions, jornades, ... Algunes d'aquestes institucions son Associacions com AEPA i Saó, la mesa de l'Educació d'Adults de Catalunya, l'Institut Paulo Freire, FACEPA i altres associacions de participants en centres i aules d'educació de persones adultes ,
- A l'àmbit de la recerca i l'ensenyament universitari hi ha aportacions com ara el Màster Interuniversitari de FpA de la UB i la UAB, Actuacions de Departaments i Centres de Recursos de les Universitats, els Estudis d'Educació Social, altres çMàsters i programes de doctorat inclouen continguts d'EpA.
- Nombroses webs de centres, entitats o particulars ofereixen recursos, informacions, opinions sobre l'EpA

Com ja hem comentat també les diverses administracions catalanes Generalitat, Ajuntaments i Diputacions tenen diversos recursos destinats a l'àmbit a més dels centres i aules de formació. Centres de Recursos, programes de formació de professionals, programes de normalització lingüística, programes de certificació de coneixements, formació professional, ensenyament a distància, ...

L'Àmbit de EpA de la FMRP

L'àmbit d'educació de persones adultes el composem persones que treballem a l'educació i la formació d'aquest àmbit des de diferents institucions o experiències d'escoles d'adults, escoles a les presons , associacions, entitats, escoles d'art, empreses de formació, Que volem impulsar una educació per a les persones adultes que pensem que pot afavorir el desenvolupament personal i social de totes les persones sigui quina sigui la seva edat o procedència.

Hem desenvolupat grups de treball, jornades de formació, col•laboració amb entitats i moviments, ...

A l'any 1999 l'associació Saó és membre de la FMRP i coordina i impulsa junt amb altres persones del sector l'àmbit d'educació de persones adultes de la FMRP, al moment actual altres entitats s'han incorporat: AEPA (2005) i Àgora (2010).

Des de l'àmbit s'ha col·laborat amb institucions i entitats per tal de potenciar l'educació de persones adultes a Catalunya. Algunes de les seves actuacions han estat:

- Impulsar i donar suport a la tasca del treball del Grup Organitzador del l'Escola d'Estiu d'Educació de Persones Adultes
- Fer el seguiment de les dinàmiques socials que van configurant l'educació bàsica de les persones adultes del nostre país. I impulsar iniciatives socials per a la millorar l'educació d'adults, especialment per als sectors menys afavorits.
- Potenciar la presència de l'educació de persones adultes en els diversos espais de participació educativa, de reflexió i de formació: consells escolars, projectes territorials, jornades, congressos...
- Oferir informació i assessorament a totes les entitats i centres que ens ho han sol·licitat. També s'han editats materials i s'ha impulsat la formació permanent el professorat de persones adultes.
- Hem establert contactes amb entitats i moviments de l'àmbit estatal i europeu, fent intercanvi de propostes i participant en projectes comuns.

Perspectives de l'EpA

La nova educació de persones adultes ha de ampliar els seu recursos i la seva capacitat d'intervenció per potenciar al contribució que fa al desenvolupament de la societat catalana.

Ha de ser una intervenció que treballi des del territori, des de la proximitat. Especialment l'educació bàsica ha de estar propera als ciutadans i ciutadanes i oferir unes propostes que contemplin l'especificitat del sector.

Ha de aconseguir establir relacions en xarxa. Les iniciatives de formació son molt variades i s'ofereixen des d'institucions molt diverses. Cal poder establir ponts de connexió entre elles i oferir un servei d'orientació pels ciutadans de manera que cadascú pugui trobar el seu itinerari de formació adient.

Ha de tenir el mitjans tècnic adequats per una formació acord al temps actual i de mateixa manera aconseguir un entorn social i cultural cada vegada més a la mida dels ciutadans i ciutadana del nostre país.

Aquest és l'últim article publicat al blog de la Federació de Moviments de Renovació Pedagògica. Entra-hi per poder llegir la resta d'articles publicats enguany:

<http://fmrpedagogica.blogspot.com/>

.....

2. Noticias relacionadas con la alfabetización y la alfabetización digital

Nota: Aunque la alfabetización pura (desconocimiento de la lectoescritura en cualquier lengua) sea claramente un concepto absolutamente distinto del de la alfabetización digital, los hemos reunido en este apartado ya que a la ausencia de cualquiera de ellas corresponde una profunda disfunción en la sociedad actual. Evidentemente el analfabetismo puro acostumbra a acompañar al analfabetismo digital. Lo contrario no es cierto. Hemos añadido la palabra “acostumbra” porque personas (jóvenes principalmente) con dificultades alfanuméricas se comunican en las redes sociales (facebook,...), con escasa literatura, pero con cantidad de inputs audiovisuales.

Resumen de las 10 entradas registradas en este apartado

- El ingente número de analfabetismo mundial y su relación con el estancamiento de las economías respectivas
- Una bolsa residual de analfabetismo “autóctono”, una presencia de analfabetismo entre la “nueva ciudadanía” y, a la vez, supresión por parte de la Generalitat de cursos de alfabetización
- La alfabetización como derecho
- Programas de alfabetización en catalán y métodos de aprendizaje del catalán oral a personas con dificultades alfanuméricas
- Presentación del método cubano de alfabetización “Yo sí puedo” que parte del conocimiento de la numeración
- La alfabetización digital generalmente relacionada con las personas mayores de 65 años

LA VANGUARDIA. 11/12/2013 - OPINIO

L'educació abans que res

Encara hi ha 57 milions de nens que no van a l'escola i 750 milions d'adults analfabets

Si no es prenen mesures, les empreses no trobaran personal qualificat, sobretot als mercats emergents

GORDON BROWN

La causa de l'escolarització universal va estar massa temps relegada darrere d'altres grans moviments de canvi internacionals. Però ara, amb el llançament de la iniciativa "L'educació abans que res" del secretari general de les Nacions Unides, Ban Ki-moon, l'educació torna a ocupar el lloc que li correspon a l'agenda política internacional. Això es relaciona amb dos factors nous als quals aquesta iniciativa fa molta atenció.

El primer i principal, els destinataris de l'escolarització universal s'han convertit en els seus principals promotors. Els adolescents, i sobretot les adolescents, ja no estan disposats a quedar-se de braços plegats mentre se'ls nega l'accés a oportunitats educatives; per això, han llançat una de les campanyes de lluita més importants pels drets civils del nostre temps.

És difícil no commoure's amb la valenta lluita de la jove pakistanesa Malala Yousafzai, tirotejada al cap pels talibans per defensar el dret de les nenes a rebre educació. Així com és difícil no advertir l'enorme suport públic que la causa de Malala ha suscitat al Pakistan i la resta del món.

Així mateix, aquests últims mesos hem vist que col·legiales bengalines creaven al seu país zones lliures de matrimoni infantil, com una manera de defensar el dret de les nenes a continuar a l'escola en comptes de ser lliurades en matrimoni contra la seva voluntat. A l'Índia, la Marxa Global contra el

Treball Infantil, liderada per Kailash Satyarthi, un conegut defensor dels drets infantils, va rescatar milers de nens dels dos sexes del treball en condicions d'esclavitud en fàbriques, tallers i el servei domèstic i els va tornar a l'escola.

Aquestes accions dels mateixos joves en defensa del seu dret a rebre educació fan impossible ignorar la lluita per l'accés a l'escolaritat bàsica. Per això, els governs de tot el món se senten cada vegada més obligats a complir el segon Objectiu de Desenvolupament del Mil·lenni ("aconseguir l'ensenyament primari universal") abans que s'acabi el 2015.

Però també hi ha un altre factor reconegut arreu del món que ha fet posar l'educació en el centre de l'agenda política en la majoria dels països: les investigacions sobre les raons de l'èxit o el fracàs de les nacions destaquen cada vegada més la importància de l'educació. Durant molts anys, el debat acadèmic sobre els motius pels quals alguns països es queden endarrerits es va centrar en la cultura, les institucions, la ideologia o la disponibilitat de recursos, però en l'actualitat, cada vegada més escriptors, investigadors i experts en formulació de polítiques veuen un vincle determinant entre l'educació i l'èxit econòmic dels països.

El desplegament de capital humà s'ha convertit en un factor de summa importància per explicar per què alguns països es queden atrapats en l'anomenada trampa dels ingressos mitjans i d'altres no aconsegueixen sortir de la condició de països de baixos ingressos. I en avaluar la disponibilitat de l'esmentat capital, ara es presta especial atenció a la quantitat i la qualitat de treballadors amb habilitats bàsiques, graduats qualificats i experiència en investigació i desenvolupament de cada país.

Posar l'educació abans que res és una tasca urgent, atesa la magnitud del malbaratament de talents i potencial que veiem a tot el món. Encara hi ha uns 57 milions de nens que no van a l'escola, 500 milions de nenes que no acabaran la secundària malgrat que és el seu dret i **750 milions d'adults analfabets**.

Atès el vincle entre educació i èxit econòmic, l'accés a l'educació i capacitació de qualitat també és fonamental per a les empreses. **El 2020, segons el McKinsey Global Institute, ens enfrontarem a dos problemes paral·lels: un dèficit de fins a 40 milions de treballadors altament qualificats i un excés de fins a 95 milions de treballadors de baixa qualificació.** El 2030, dels tres mil cinc-cents milions de persones que formaran la força laboral mundial, aproximadament mil milions seran treballadors sense educació secundària, la qual cosa menyscarà seriosament les possibilitats econòmiques dels seus països respectius.

De manera que, llevat que es prenguin mesures urgents, és probable que les empreses es trobin amb una enorme falta de personal qualificat, especialment als mercats emergents i els països en desenvolupament, que serà on es concentrarà la major part de l'activitat econòmica. **De fet, la taxa d'analfabetisme en la població adulta de Somàlia és del 63%, i a Nigèria és del 39%; al Sudan del Sud, són més les nenes que moren donant a llum que les que acaben l'escola primària.**

Si no actuem ràpidament, a mitjans de segle l'economia mundial ens mostrarà un alt nivell de malbaratament de talents i desigualtat d'oportunitats. Segons les xifres que inclou un nou llibre del Centre Wittgenstein, titulat *World population and human capital in the 21st century* (Població mundial i capital humà al segle XXI), el 2050 només el 3% dels adults joves a Mali i Moçambic tindran educació superior, proporció que amb prou feines assolirà el 4% a Níger, Libèria, Ruanda i el Txad i el 5% a Malawi i Madagascar. Mentre que la projecció per a Amèrica del Nord en conjunt és del 60%, per a l'Àfrica Subsahariana és del 16%.

Aquestes xifres ens mostren un món dividit entre persones amb accés i sense accés a l'educació, una divisió que pot tenir conseqüències immenses, no només pel que fa a la falta de personal qualificat i al malbaratament de recursos econòmics, sinó també en matèria d'estabilitat social. Les paraules del difunt president del Tribunal Suprem dels Estats Units, Earl Warren, en la sentència del cas Brown contra la Junta d'Educació, que va abolir la fonamentació legal de la segregació racial a les escoles públiques dels Estats Units, són tan pertinents com sempre: "Difícilment un nen podrà abrigar esperances de tenir èxit en la vida si se li nega l'oportunitat de rebre educació". Com va assenyalar Warren: "Aquesta oportunitat (...) és un dret que s'ha de posar a l'abast de tots amb igualtat de condicions".

Ens queden una mica menys de dos anys per fer que l'escolarització primària deixi de ser un privilegi per a alguns i esdevingui un dret per a tothom. El secretari general Ban i jo estem decidits a fer tot el possible cada dia, des d'avui fins al desembre del 2015, per garantir que cap nen no es quedi fora de l'escola.

.....

EL PERIODICO. 26/09/2013

Informàtica per a tothom

El Raconet va néixer fa 10 anys per alfabetitzar digitalment la població. En aquest espai del Centre Cívic Guinardó s'imparteixen des de cursos gratuïts d'iniciació fins a classes científiques

**BEATRIZ PÉREZ
BARCELONA**

El Centre Cívic Guinardó (Ronda Guinardó, 113) va néixer el 1982 i va ser el primer de tota la ciutat. Situat en una antiga masia al capdamunt del barri, des del seu emplaçament es veu a la llunyania el mar Mediterrani. Una pintada adorna la façana principal de l'edifici: «Aquesta casa està habitada». Escales amunt, al primer pis, una discreta porta al costat de l'ascensor està marcada amb un nom: Raconet.

Raconet és un projecte que va néixer fa 10 anys per iniciativa de l'Ajuntament amb l'objectiu d'alfabetitzar digitalment la població. «Mirem de lluitar contra la bretxa digital», explica David Lladó, de 38 anys, gestor cultural i dinamitzador de la iniciativa. Per això **les seves activitats estan dirigides sobretot a persones que no tenen coneixements informàtics.**

Caràcter públic

L'estança on ara està ubicat el Raconet era antigament una sala de lectura que suplia l'absència de biblioteca al barri. «Fa cinc anys van obrir la biblioteca Mercè Rodoreda, de manera que la sala va deixar de tenir de sentit», rememora Lladó. Però el Raconet, que és actualment una sala d'informàtica, encara manté les antigues prestatgeries plenes de llibres. «Hem habilitat l'antiga sala com a projecte d'intercanvi de llibres -explica-.

Qui agafa un llibre de la llibreria, n'ha de deixar un altre a canvi».

El Raconet, de caràcter públic, oferirà aquesta tardor un total de 17 tallers, amb preus que oscil·len entre els 30 i els 60 euros. Estan dirigits a un públic variat, de diferents edats i coneixements, i la temàtica inclourà des de les relacions entre el cine i la política fins a l'aprenentatge de l'ús del

Powerpoint. Paral·lelament, també oferirà càpsules gratuïtes de dues hores durant un dia per, per exemple, aprendre a utilitzar correctament Facebook, Gmail o crear un blog.

Paquita Navarro, de 73 anys, ha vingut per primera vegada al Raconet. Els tallers començaran a l'octubre però vol comprovar si és capaç d'introduir-se en la informàtica i així apuntar-se a algun curs. L'atén Adolfo Martín, de 32 anys, que fa tres anys que treballa de professor als tallers del Raconet. Per ell, el més interessant d'aquesta iniciativa és que «intenta que les persones siguin autònomes amb la informàtica».

Lligat al Raconet va néixer fa tres anys el Raconet de la ciència, projecte que organitza una sèrie de conferències gratuïtes una vegada per trimestre. L'objectiu és fer de la ciència una cosa intel·ligible per qualsevol ciutadà. Per David Lladó, el seu impulsor, aquesta iniciativa té un clar perquè: «La ciència també és cultura. I aquest és un centre cultural».

.....

EL PERIODICO. 08/09/2013

Els nous analfabets

*Els especialistes alerten de l'existència de milions d'il·letrats digitals' al país
742.400, gairebé tots avis i immigrants, no saben llegir ni escriure a Espanya*

ANTONIO M. YAGÜE
Madrid

La mateixa Espanya que assisteix com a convidada a l'última reunió del G-20 i que presumeix d'escolarització universal i obligatòria fins als 16 anys, compta amb **742.400 persones que no saben llegir i escriure, és a dir, que els analfabets són l'1,6% de la població, segons l'Institut Nacional d'Estadística (INE)**. Però a la llum d'aquestes dades, que constitueixen una "bossa residual" i descendent, tretes amb motiu del Dia mundial de l'alfabetització, avui, els experts plantegen que amb l'auge de les noves tecnologies ha de revisar-se el concepte d'analfabetisme i ampliar-lo a aquelles persones que no saben moure's en el món digital, internet i les xarxes socials.

Els profans o analfabets en el coneixement, la comprensió i l'ús del món digital serien diversos milions. Els sociòlegs de l'educació no tenen clar on marcar la línia. Però apunten que en aquest apartat potser podrien incloure's d'entrada **el 20% dels espanyols d'entre 16 i 74 anys que, segons l'últim estudi d'Eurostat, no s'ha connectat mai a internet**, així com tots aquells estudiants espanyols de 15 anys que en l'últim informe PISA van ocupar el lloc 14 de 19 països en l'accés i utilització amb destresa de la informació a la xarxa.

.....

UOC NOTICIES. 01/07/2013 - ENTREVISTA

«L'alfabetització mediàtica hauria de formar part del currículum d'escoles, universitats i altres institucions»

Eugène Loos és professor de Ciències de la Comunicació a la Universitat d'Amsterdam i a l'Escola de Governança de la Universitat d'Utrecht. Expert en l'ús generacional dels mitjans de comunicació, el 11 d'abril Loos va pronunciar a l'edifici Media-TIC la conferència «Gent gran: immigrants digitals al seu propi país? Destruïnt mites sobre la relació entre l'edat i l'accés a la informació», organitzada pel programa de recerca Comunicació mòbil, economia i societat de l'IN3 de la UOC.

Per Anna Sánchez-Juárez

A quina edat sorgeix la divisòria digital?

El concepte de divisòria digital ens posa davant d'una dicotomia: un grup de ciutadans que pot i vol utilitzar els mitjans digitals (nadius digitals) i un altre grup que no ho pot fer o que no ho vol fer (immigrants digitals). **Malgrat que la gent gran (més de seixanta-cinc anys), de mitjana, no utilitza tant els mitjans digitals com la gent més jove, la varietat que hi ha dins el primer grup és tan gran que jo proposaria substituir el concepte de divisòria digital pel d'espectre digital.**

Com es poden escurçar les diferències dins d'aquest espectre digital?

Si acceptem que la nostra societat es caracteritza per aquest espectre digital dins el qual els usuaris poden fer servir en més o menys grau els mitjans digitals segons la seva educació, experiència laboral i necessitats d'informació i comunicació, el concepte d'alfabetització mediàtica adquireix una gran rellevància. La científica britànica Sonia Livingstone defineix alfabetització mediàtica com «la capacitat per a accedir, analitzar, avaluar i crear missatges en contextos molt diversos».

L'alfabetització mediàtica hauria de formar part del currículum d'escoles, universitats i altres institucions, atesa la importància que té tant per a joves com per a persones grans. Sovint és difícil per als estudiants més joves trobar informació científica en format digital, i quan finalment en troben tenen dificultats per a avaluar-ne la fiabilitat.

Quines tecnologies són més atractives per a la gent gran?

Tenint en compte que, en aquest àmbit, els estudis de mercat acostumen a centrar-se en la gent jove i que les oficines d'estadística de països com Holanda no recopilen dades sobre l'elecció de mitjans per part de la gent més gran de setanta-cinc anys, no és gaire clar si les persones grans tenen efectivament una preferència o una altra per algunes tecnologies concretes (p. ex., les que van fer servir durant els seus anys de formació). Un altre aspecte interessant d'investigar seria comprovar si cada vegada hi ha més dones grans, com la meua pròpia mare, que abans no es connectaven a internet i ara sí que ho fan perquè l'iPad és molt més fàcil de fer servir que l'ordinador.

Quin ús fan d'internet i les xarxes socials?

A Holanda, una tercera part de la gent gran que té entre seixanta-cinc i setanta-cinc anys mai no s'ha connectat a la xarxa. Pel que fa als estudis empírics sobre la importància de l'edat en l'ús de les xarxes socials tot just comencen a aparèixer ara. Encara no se sap del cert si l'ús d'aquestes xarxes farà la gent més feliç. De fet, alguns investigadors temen que no esdevinguin un motiu d'aïllament.

Recomanaria l'ús de les TIC a la gent gran?

No recomano cap eina de comunicació a ningú. Segons el meu parer, tant els joves com la gent gran haurien de decidir ells mateixos, per a una situació determinada, quin mitjà voldrien fer servir i amb quina finalitat informativa o comunicativa. Per aquest motiu les autoritats haurien d'adoptar una «perspectiva multicanal».

Les TIC comporten algun desavantatge?

Estic plenament convençut que l'ús exclusiu de mitjans digitals per part d'organismes públics i empreses privades per a comunicar-se amb els ciutadans/clients, si bé pot servir per a potenciar-ne l'eficàcia, a llarg termini afectarà negativament la coherència de la nostra societat. Independentment de l'edat, els éssers humans també necessiten el contacte cara a cara.

Els dispositius mòbils, entre altres tecnologies, haurien d'estar més ben adaptats a les possibilitats de la gent gran?

Sens dubte, ja que les limitacions funcionals pròpies de l'edat ho fan necessari; el risc de perdre capacitats visuals, auditives, cognitives i motrius augmenta a mesura que la gent es fa gran. Tanmateix, el nom del producte no hauria de fer referència al fet que el dispositiu s'ha dissenyat especialment per a gent gran.

El comerç electrònic és cada vegada més present entre nosaltres. Què n'opina, de la possibilitat de comprar per internet per a aquesta generació?

La mobilitat es redueix a mesura que ens fem grans, per la qual cosa el comerç electrònic (sempre que no vulguis demanar-ho als teus veïns més joves en una conversa «cara a cara») pot servir perquè ens portin els productes i serveis a casa. Es podrien fer estudis empírics per a comprovar la idea assumida que la gent gran està menys disposada a utilitzar el comerç electrònic perquè té por dels riscos digitals que comporta.

.....

ARA DIARI. 20/03/2013

Promouen un programa d'alfabetització en català a Tarragona

"Lletres per a tothom" pretén alfabetitzar 50 immigrants del Morell i la Pobla de Montornès per ajudar-los a integrar-se i afavorir la cohesió social

**TARRAGONA
ACN**

Un programa d'alfabetització per a 50 immigrants al Morell i la Pobla de Montornès ha estat promogut per la Generalitat, l'obra social La Caixa i el consell comarcal del Tarragonès.

"Lletres per a tothom" és el nom d'aquesta iniciativa que té com a objecte ensenyar la llengua catalana a persones adultes, alfabetitzar-les perquè puguin tenir una bona base per accedir amb garanties als cursos inicials de català, imprescindible per assolir un bon grau de cohesió social, assegurant els promotors del projecte.

A més de les hores lectives, el programa també inclou activitats diverses per participar de la vida cultural mitjançant visites guiades a equipaments municipals, sortides culturals, tallers i xerrades. Aquestes activitats estaran obertes tant a l'alumnat i als voluntaris del programa, com a la resta de la ciutadania, perquè els alumnes puguin practicar el que han après i també afavorir la seva implicació en el teixit social.

Entre les diverses entitats implicades amb el projecte hi ha Òmnium Baix Camp, que assumirà la docència i el voluntariat, i els ajuntaments del Morell i la Pobla de Montornès, que cedeixen els espais on els alumnes podran rebre les classes.

.....

EL PUNT AVUI. 02.12.12

L'entrevista. Leonela Relys, creadora del programa d'alfabetització 'yo sí puedo'

"Alfabetitzar una persona és transformar-li la vida"

Va néixer a Cuba fa 65 anys. Té la titulació de mestra i està graduada en llengua espanyola per la Universitat de l'Havana. És doctora en Ciències Pedagògiques.

Tot i la feina que ha desenvolupat en el món educatiu i la rellevància que ha tingut, es mostra reticent a parlar amb els mitjans de comunicació, perquè diu que una cosa és explicar la seva experiència i una altra, viure-la. No pot evitar emocionar-se en relatar-la.

NÚRIA ASTORCH

Recentment, l'associació gironina Mestres 68 li va atorgar un guardó internacional. Segur que no és el primer que rep per la seva tasca.

El 2006, després d'haver-se declarat lliure d'analfabetisme la República Bolivariana de Veneçuela, vam rebre el premi d'alfabetització Rey Sejong de la Unesco. Hem estat estimulats i reconeguts, i som feliços perquè treballem en benefici dels altres, per eradicar l'analfabetisme, un fenomen que fa molt de mal. I rebre el premi Mestres 68 ens ha honrat també extraordinàriament. És un premi de caràcter internacional, de reconeixement a una voluntat política de tot un col·lectiu, del qual jo també formo part, però no sóc l'única. I vull subratllar que no fem alfabetització per camins de roses, sinó per camins tortuosos. De manera que aquest premi el dedico molt especialment a tots els col·laboradors i voluntaris, i als veritables protagonistes: les persones que han estat alfabetitzades.

Com i quan va néixer aquest programa?

El març del 2001 jo era a Haití desenvolupant un programa d'alfabetització per ràdio. I vaig rebre l'encàrrec del govern cubà de preparar un mètode d'aprenentatge alfanumèric. És un mètode que parteix dels números, és a dir, allò que sí que coneixen les persones que no saben ni llegir ni escriure, i que les condueix cap a allò que no saben. És un programa audiovisual, molt accessible i assequible, que s'emet per televisió.

A quants països ha arribat?

Entre 30 i 32 països. El programa s'adequa a les característiques socioculturals i lingüístiques de cada país. Se n'han fet onze versions en llengües hispanes i una dotzena més en altres llengües, entre les quals, dues de les que es parlen a Nicaragua, el miskito i el mayagna. En aquest territori, les comarques de Girona han tingut un paper extraordinari de col·laboració en la difusió del programa.

S'ha utilitzat a l'Estat espanyol?

Sí! S'ha implementat a Sevilla. I ha estat emocionant, perquè l'actitud i l'esforç dels sevillans han estat extraordinaris.

Quantes persones s'han alfabetitzat per mitjà d'aquest sistema?

Ja arribem als set milions de persones! Només a Veneçuela, es va alfabetitzar un milió i mig de persones. Hi ha, per tant, resultats palpables. Fer val més que dir. I aquest és el principi que sempre hem mantingut, juntament amb el de la solidaritat intel·lectual –el projecte va néixer a Cuba però s'enriqueix constantment amb la participació d'especialistes d'altres països–, la solidaritat ètica i moral, i el treball fet amb amor i perseverança.

Què representa per a la persona deixar de ser analfabeta?

Per respondre aquesta pregunta, primer cal explicar què vol dir ser analfabet. Ser analfabet és tenir una bena als ulls, caminar amb inseguretat i la impossibilitat d'accedir al desenvolupament científic i tecnològic. És sinònim d'insalubritat, inseguretat, d'autoestima baixa i de vergonya. És una ceguesa global provocada per les injustícies socials. Així, alfabetitzar la gent és transformar-los la vida. L'alfabetització és un procés transformador, de presa de consciència de com la lectura serveix per ser més útils, més cultes, més capaços, tenir més habilitats i ser més competents.

Quina cara té l'analfabetisme?

Està representat en més d'un 64% per dones. I en un 56% de nenes. Això vol dir que l'analfabetisme es mantindrà perquè no hi ha millor educadora que la dona; la mare dins d'una família.

Quan mira retrospectivament, quin sentiment té?

De felicitat, però d'inconformisme. Encara falten 771 milions de persones per alfabetitzar! Què són 7 milions respecte dels 771 que queden? M'agradaria que els joves creessin programes i mètodes millors per eradicar de la faç de la terra aquest fenomen. Estem al segle XXI i arrosseguem problemes propis de l'edat mitjana! No és just.

.....

LA VANGUARDIA. 18.10.12

Ensenyament suprime el curso de alfabetización para adultos en Olesa de Montserrat

Una cuarentena de personas asistía a las clases | Impartía conocimientos básicos y formaba parte del itinerario local de integración

MARI CARMEN GALLEGO

La crisis económica se ha cobrado una nueva víctima: el curso de alfabetización para adultos que se impartía en Olesa de Montserrat y que contaba con una cuarentena de alumnos. La Generalitat ha anunciado al consistorio que no mantendrá la plaza de profesor a tiempo parcial que había hasta ahora y que se encargaba de las clases.

“La plaza no estaba consolidada pero habíamos pedido a la Generalitat que la mantuviera dada la importancia de las clases pero nos ha comunicado que no lo hará”, ha explicado la concejal de Educación de Olesa de Montserrat, Pilar Puimedon. El profesor que hasta ahora prestaba servicio en la escuela de adultos de Olesa de Montserrat ha sido trasladado a otra plaza, según ha explicado la concejal.

Por su parte, el departamento de Ensenyament de la Generalitat no ha dado respuesta a las reiteradas demandas de información por parte de este diario.

Conocimientos básicos

En la clase de alfabetización que ahora se ha suspendido se impartían conocimientos básicos y significaban una continuidad en la integración de los nuevos ciudadanos. “Disponemos de un servicio de acogida a las personas inmigrantes en el que pueden conocer las cosas más básicas, cómo dirigirse al médico o los recursos que tienen en la localidad y cómo acceder a ellos. Digamos que este aula era la continuidad de este trabajo de integración”, describe Puimedon.

La Escuela de Adultos de Olesa de Montserrat era el único centro en el que se impartían clases de alfabetización. “Los alumnos eran mayoritariamente mujeres de origen inmigrante pero también había personas autóctonas que por diferentes motivos no habían accedido a estos conocimientos”, comenta la concejal de Cultura que reconoce que “el profesor no estaba consolidado pero es innegable que el servicio es muy necesario”.

“Actuaciones como ésta harán que muchas personas inmigrantes no dispongan de los elementos más básicos para la integración, como es la alfabetización”, ha lamentado Pilar Puimedon.

.....

DEPARTAMENT D'ENSENYAMENT. 06.07.12

La Sisena Jornada "L'acolliment lingüístic" reuneix a Girona 160 professors de català, professionals i voluntaris

Es posaran en comú els recursos amb què compten els organismes per ensenyar català a persones poc o gens alfabetitzades

Aquest divendres 6 de juliol tindrà lloc a l'Auditori Josep Irla de l'Edifici de la Generalitat a Girona la jornada “L'acolliment lingüístic: aprenentatge de la llengua i alfabetització? Sisena Jornada de Presentació de Materials i Experiències”, que inaugurarà la directora general de Política Lingüística i presidenta del Consorci per a la Normalització Lingüística, Yvonne Griley, acompanyada del director dels Serveis Territorials de Cultura, Antoni Baulida.

Es tracta d'una activitat formativa i alhora de trobada i intercanvi entre professionals molt consolidada a les comarques gironines, on fa 12 anys que la Direcció General de Política Lingüística organitza els cursos i jornades “L'acolliment lingüístic” conjuntament amb els altres membres del Grup d'Immigració de la Comissió d'Organismes i Serveis per al Foment de la Llengua Catalana de Girona (Consorci per a la Normalització Lingüística, Departament d'Educació -Equip LIC i Formació d'Adults, Direcció General per a la Immigració, Institut de Ciències de l'Educació de la Universitat de Girona, Servei Lingüístic de Comissions Obreres, Servei Lingüístic de la UGT, Càritas Diocesana de Girona i Òmnium Cultural).

Aquest any s'ha decidit dedicar la jornada a posar en comú els recursos amb què compten els diferents organismes per a l'ensenyament del català a persones poc o gens alfabetitzades. L'objectiu és optimitzar-los i detectar i resoldre mancances, per tal de fer possible que, sigui quin sigui el seu nivell de formació, les persones que arriben al nostre país puguin aprendre català amb normalitat i no quedin al marge del procés d'inclusió social.

El programa, que es pot consultar al web Llengua catalana (www.gencat.cat/llengua/acolliment), inclou una conferència inicial a càrrec de l'especialista en ensenyament de segones llengües Mònica

Molina, col·laboradora de diverses universitats i de l'Institut Cervantes, i 7 presentacions d'experiències i materials.

Com a novetat i atès l'interès que ha despertat, la jornada podrà ser seguida via Twitter a través del canal oficial @jornadespl. L'etiqueta proposada per al diàleg és #algirona.

.....

EL PUNT AVUI. 07.02.12

Editen un llibre fet per 64 autors sobre el dret a l'alfabetització

Un manifest col·lectiu a favor de l'alfabetització i de les llengües minoritàries. Això és, en resum, el llibre Ensenyar, aprendre, salvar-se. Lan Daukaia, Lan Takaia, Swakwi Takaia, promogut per Sebas Parra, membre de l'Associació d'Educació Popular Carlos Fonseca Amador (AEPSCFA) i editat per Curbet Edicions.

La regidora de Girona Núria Terés, d'ICV, va destacar ahir, en l'acte de presentació del llibre, l'oportunitat de la publicació en l'any en què se celebrarà el 25è aniversari de l'agermanament de Girona amb Bluefields (Nicaragua). I Parra va agrair la col·laboració de les més de seixanta persones que han participat en la confecció de l'obra, de la qual va ressaltar que ha de ser una "eina de provocació". I és que el llibre és el material central d'una campanya de sensibilització sobre la necessitat de l'alfabetització que tindrà lloc fins al març i amb què es vol promoure, a través de les presentacions, el debat sobre aquesta qüestió.

.....

EL MAGAZINE LA VANGUARDIA. 11.05.11 - REPORTAJE

Saltar la brecha

El retiro del trabajo no equivale a jubilarse de la sociedad, y las nuevas tecnologías amplían la oferta de ocio y de realización personal a las personas de más edad. Los estereotipos frenan la integración digital, pero abundan las propuestas para iniciarse en ese mundo

Uno de cada seis españoles tiene 65 años o más, una proporción con fuerte tendencia al alza. Llegadas a esta edad, las personas suelen jubilarse, una coyuntura a partir de la cual la sociedad las considera improductivas. Después de haber pasado más de 40 años trabajando y promoviendo la integración social y laboral de sus hijos, estas personas de más edad son a menudo arrinconadas hacia lo que generalmente se considera "un merecido descanso", pero que en muchas ocasiones acaba degenerando en un peligroso estado de aletargamiento, aislamiento y bajón de la autoestima.

Varias generaciones de mayores han encontrado en la radio y la televisión el principal antídoto contra ese tedio. En la actualidad, no obstante, las nuevas tecnologías —en especial internet— brindan a este sector de la sociedad una fórmula mucho más participativa de entretenimiento y realización personal. Sin embargo, un muro muy alto, la llamada **brecha digital**, impide a los mayores el acceso a este mundo de enormes posibilidades. Son personas que se educaron y trabajaron sin ordenadores y que hoy se ven incapaces de distinguir las ventajas existentes detrás de esa sopa de palabras en inglés e iconos de colores que son los programas y los aparatos.

Pero no sólo los mayores tienen que poner al día su forma de pensar: “Todos creemos que una persona, llegada a determinada edad, ya no es capaz de aprender. Cuando te jubilas del trabajo, parece que también tengas que jubilarte de la sociedad. Y eso no debería ser así”, comenta Loles Zamarrón, psicogerontóloga y profesora de Psicología de la Salud en la Universidad Autónoma de Madrid. Opina que **“los estereotipos son el gran enemigo de la integración digital de la tercera edad. A partir de los 65 se puede seguir muy activo. La universidad de mayores, por ejemplo, tiene un éxito impresionante”**.

En esta lucha en favor del envejecimiento activo, internet tiene un papel fundamental: “Es muy útil, porque abre una ventana para que las personas mayores se mantengan al día y mejoren sobre todo su comunicación interpersonal, un ámbito que muchas veces se complica a estas edades debido a los problemas de movilidad”, explica Zamarrón.

En los últimos años, diversas entidades han desarrollado ideas exitosas para superar esa brecha tecnológica. Una de ellas es **Citilab, una fundación** para el fomento de la sociedad del conocimiento situada en Cornellà (en el área de Barcelona). **Su proyecto Seniorlab reúne a jubilados de esta ciudad para que hagan realidad sus ideas, generalmente relacionadas con la memoria histórica y las actividades tradicionales, y las plasmen en los soportes tecnológicos** más adecuados, la mayoría de los cuales están enfocados a su difusión a través de la red.

“Queríamos hacer algo distinto a enseñar informática a pelo”, explica Rosa María Casanovas, licenciada en Geografía e Historia y coordinadora del proyecto. “No es cuestión de sentarse con un abuelo, pedirle que nos explique su vida y después nosotros escribirla y subirla a la red. Ellos mismos eligen de qué quieren hablar y a través de ese incentivo van aprendiendo la tecnología necesaria para construir su idea. Se trata de darles las herramientas y que hagan lo que quieran o puedan”, comenta Artur Serra, antropólogo y director de investigación de Citilab. “Al principio necesitan mucha ayuda, pero a los dos meses han aprendido varios programas sin darse cuenta y su autoestima ha aumentado porque han visto que su experiencia tienen valor para los demás”.

El secreto de Seniorlab reside en la motivación de los alumnos: “Llegan diciendo que no saben nada, y nosotros les respondemos que poseen una experiencia valiosísima que han de contar a todo el mundo”, explica Casanovas. “Hay que tener en cuenta –añade Serra– que la gran mayoría de los jubilados de Cornellà pertenece a una generación que creció en una sociedad agrícola y emigró para trabajar en la industria. Ellos ya han protagonizado una revolución tan importante como la tecnológica”. Otra de las claves del proyecto es el voluntariado: los alumnos se convierten en monitores cuando se considera que ya han adquirido suficientes conocimientos. Eso les permite conocer a fondo las dificultades del proceso de aprendizaje, porque ya lo han experimentado antes.

¿Qué perfil de jubilado asiste a estos programas? “Siempre suelen apuntarse los más motivados, los que tienen más inquietudes”, comenta Loles Zamarrón, que alude a una “barrera mental” que impide que el uso de las nuevas tecnologías se generalice en la tercera edad: “Ellos ignoran las ventajas que les ofrecen, y sus familiares no les estimulan a experimentarlo. En estas circunstancias, nos resulta muy difícil meternos en sus casas y convencerles de que lo intenten”.

La solución a este problema parece tenerla otra organización sin ánimo de lucro, **Fundetec**, con sede en Madrid. Igual que en Citilab, uno de los programas de esta fundación –Mayores con Iniciativa– acerca las nuevas tecnologías a los mayores partiendo de sus propios intereses vitales: “¿Qué les gusta? ¿Qué hobby tienen? ¿Qué negocio quieren montar aún siendo mayores de 65 años? Es cuestión de hacerles ver cómo las nuevas tecnologías pueden poner en valor sus ideas”, explica Lourdes Iglesias, gerente de proyectos de la fundación. La diferencia es que Fundetec cuenta con la

colaboración de la red de telecentros –más de 7.000 espacios de internet de acceso público repartidos por toda la geografía española– y de un gran número de dinamizadores, personas a las que Fundetec facilita la metodología de trabajo y que garantizan cercanía y complicidad con los mayores de muchas poblaciones grandes, medianas y -pequeñas.

Una vez superada esa barrera mental, internet se revela como una herramienta poderosa para acercarse a las generaciones posteriores, comunicar la propia experiencia vital, estar al día de la actualidad o participar en foros con personas con inquietudes similares... “El simple hecho de enfrentarse a un ordenador, a internet o a un móvil ya implica un estímulo mental que ralentiza el envejecimiento de las neuronas”, afirma Zamarrón. “Y en caso de discapacidad, internet puede llegar a convertirse en la única forma de comunicarse”, añade. Los problemas de salud, sin embargo, son la excepción precisa: “Ese es otro de los estereotipos que hay que combatir. La tercera edad abarca más de 30 años, desde los 65 en adelante. Y sólo una mínima parte de estas personas tiene problemas de dependencia. Los demás podrán sufrir alguna enfermedad crónica, pero están totalmente capacitados para llevar una vida normal y manejar los ordenadores para su provecho”.

Es por esa razón que los especialistas no son demasiado exigentes con la industria. “Los mayores no quieren un ordenador o un móvil para viejos. Quieren usar la misma tecnología que sus hijos y sus nietos”, asegura Artur Serra, de Citilab, quien exige un salto cualitativo a la sociedad: “Hasta ahora, la gente mayor siempre ha aparecido en el capítulo de gastos. El reto es convertirla en un sector productivo, crear una industria a su alrededor, moda sénior, tratamientos, especialistas en gerontología...”.

Sí se agradecen, en cambio, los aparatos y las aplicaciones preparados para personas con sordera o con una miopía muy acusada. A partir de los 80 años empieza a perderse la movilidad fina, el tacto preciso, la buena visión, el oído... Llegados a este punto, son muy útiles, por ejemplo, los iconos bien visibles en el escritorio y los móviles sencillos y con teclas grandes, todo para que los mayores puedan sacar partido a un recurso que ya está presente en la mayoría de los hogares y que representa el antídoto perfecto para combatir la soledad y el estancamiento que aún hoy caracterizan la vida de muchos jubilados.

www.mayoresconiniciativa.es

www.citilab.eu/es/proyectos/seniorlab

www.telecentros.es

Actividad frente el televisor

Pocos recursos tecnológicos aparecen más asociados a la juventud y la adolescencia que las videoconsolas de séptima generación, las populares Wii, PS3 o Xbox 360. Sin embargo, su particularidad esencial, el reconocimiento del movimiento en tres dimensiones a través de un mando inalámbrico, las hace especialmente adecuadas para el ejercicio de la movilidad de las personas de más edad, que pueden huir así de las monótonas tablas de gimnasia sin tener que salir de casa. Los fabricantes de las tres videoconsolas –Nintendo, Sony y Microsoft– han desarrollado imaginativas aplicaciones dirigidas a mejorar la salud física de la tercera edad. Así, el televisor, símbolo del entretenimiento pasivo de las más recientes generaciones de ancianos, puede acabar convirtiéndose en parte integrante de una nueva cultura de ocio activo doméstico.

.....

3. Noticias relacionadas con la necesidad de formación permanente, formación continua o formación a lo largo de la vida

Nota: No hemos recogido aquellas noticias que se referían a la formación permanente o continua de los profesionales cualificados. Sólo las que tenían relación con sectores de baja cualificación. Aunque a veces las noticias mezclan ambos niveles.

Resumen de la temática abordada en las 12 entradas registradas en este apartado

- La falta de perspectivas laborales ha incrementado la demanda de formación
- No obstante, comparativamente el índice de la población adulta que se está formando es inferior a la media europea
- Los que tienen un nivel más alto de formación continúan formándose más que los que tienen niveles inferiores
- El nivel de formación del sector más joven tiene correlación con el nivel de formación de los padres
- Trabajar o estudiar, hoy es una disyuntiva absurda. La formación ha de ser permanente
- La educación permanente es un instrumento de democratización de la sociedad
- Hay una mayor concienciación en algunos colectivos minoritarios de la necesidad de formarse. Es el caso del colectivo gitano
- Las escuelas rurales inciden en la formación de toda la población

EL PAÍS. 10/10/2013

De vuelta al instituto

La falta de perspectivas laborales conduce a la formación profesional a estudiantes jóvenes y adultos de hasta 40 años

JUAN MANUEL JÁTIVA

Sergio Hernández es uno de los profesores de secundaria interinos afectados por los recortes. Mientras espera que le llamen para alguna sustitución en la bolsa de trabajo, estudia Producción de Audiovisuales y Espectáculos en el instituto de educación secundaria (IES) La Marxadella, de Torrent (Valencia). Es un centro bien conocido por las especialidades de imagen y sonido, entre ellas una de las que más demanda ha tenido en los dos últimos cursos, 115 aspirantes se han quedado sin plaza para el ciclo de Vídeo DJ y Sonido.

“En los grados medios siempre había chavales, ahora empiezas a ver canas”, constata el director del centro, Juan García. “La FP se ha dignificado, hay quien ve más salida que en la universidad”, y eso que la situación es peor que antes, cuando a una gran parte se “la llevaban antes de acabar”. En este instituto, como en la mayoría de los 276 sostenidos con fondos públicos de la Comunidad Valenciana donde se imparte Formación Profesional (FP), es palpable el regreso de jóvenes y adultos que han vuelto al instituto tras quedar en paro, en la mayoría de los casos, o incluso tras pasar por la universidad. Nueve de ellos hablan de su experiencia y perspectivas para EL PAÍS.

Beatriz Cristóbal. Se licenció hace año y medio en Publicidad y Relaciones Públicas por la Universitat Jaume I, después hizo las prácticas en una agencia londinense y volvió a España para engrosar las filas del desempleo. Decidió “ampliar formación” sin necesidad de que le “quiten un riñón con un máster” y eligió el grado superior de Producción por su relación con el cine y la comunicación. Acepta que “el mercado del cine está mal y en la Comunidad Valenciana, peor”. Si las cosas siguen igual, se irá al extranjero, “como la mitad de la población” de su edad. De su curso “si no se han ido 20 o 30, no se ha ido nadie”.

Aarón Úbeda. Pasó de un ciclo superior de FP en Sonido a la universidad, a estudiar Telecomunicaciones, pero “con la subida de tasas” y la pérdida de la beca, se le hizo “imposible pagar la matrícula” de más de 1.000 euros. A sus 25 años (como Beatriz), la música ocupa buena parte de su vida. Desde hace ocho, tiene un grupo punk rock con dos discos publicados, No Regrets, y ha trabajado en un estudio de grabación que también ha sufrido las consecuencias de la crisis: “Deseo y espero volver a trabajar, pero no hay dinero”. No descarta arriesgarse a una iniciativa propia y “si sale, sale”. Y desde luego, no piensa volver a la universidad porque “es una pérdida de tiempo y de dinero”.

“Si después no encuentro trabajo, habrá que seguir formándose”

Sergio Hernández. Trabajó tres cursos como profesor de Educación Física en institutos públicos. En junio de 2012 “muchos interinos” supieron que ya no iban “a volver a trabajar con regularidad en la enseñanza”, explica: “Y decidí hacer algo que me resultara atractivo”. Está vinculado también al grupo No Regrets. Ahora, con 31 años, sabe que producción de espectáculos es, en parte, lo que ya estaba haciendo con Aarón y su banda. Respecto al futuro: “En lo personal, haremos lo que nos dejen; ideas, hay, propias y en común”. Desde montar una promotora de conciertos o una empresa de management, pero “falta el dinero, los medios”. “Estamos perdidos todos, no sé qué tiene que pasar para que la situación cambie”. Tanto Sergio como Aarón tienen claro que, después, “si no hay otra cosa, más formación”.

Saray García. Formada en artes gráficas, ha trabajado habitualmente en imprentas, pero su último empleo fue una hamburguesería. Eligió el módulo de Vídeo DJ y Sonido, por afición, no por falta de trabajo, porque le gusta la música y lleva “años pinchando”. Su deseo es cursar a continuación “en cuanto termine” un grado superior. A sus 26 años piensa seguir “estudiando y buscando trabajo en imprentas” hasta que sea posible trabajar como técnico de sonido.

Guillem Mota. De todos los entrevistados de Imagen y Sonido, con 29 años es el único que tiene trabajo regular como técnico de iluminación y que vive independiente. “Antes había muchos eventos y bastante trabajo; ahora, mucho menos”. En la actualidad, trabaja para la compañía teatral PTV Clowns. Los demás viven con sus padres. Se metió en la FP por ampliar conocimientos y obtener un título “que luego puedes mostrar a las empresas”. El módulo de Vídeo DJ está relacionado con lo que le gusta. Respecto al futuro, manifiesta algo en que coinciden todos: “Hace tres años tenías posibilidades de seguir en la empresa que habías hecho las prácticas, ahora es muy difícil”.

Iván Orea. Tiene ya un grado medio de Electricidad, especialidad en la que trabajó durante año y medio. Al quedarse en paro, decidió estudiar algo que, como a Saray, sobre todo le “gustara” y “si podía trabajar en ello, mejor”. Eligió el grado superior de Sonido para Audiovisuales y Espectáculos porque siempre le “ha gustado la música y el cine”, no le interesaba otro. Aporta un dato positivo: “Un amigo hizo las prácticas en Londres y siguió en la empresa de montaje de conciertos, donde hizo las prácticas”, recuerda.

“Quería ampliar Formación sin dejarme un riñón en un máster”

Borja Sorlí. **Trabajaba en el campo, era maestro de almazara. Se quedó sin trabajo y “viendo que no tenía futuro”, decidió “renovarse”**. Ya tenía un grado medio de FP en Mecánica y, con “lo mal que están los jornales en el campo”, optó por seguir formándose. Como el resto de sus compañeros del ciclo de grado superior en Automoción, siempre ha tenido “afición a los coches”. Cree que el

panorama va a mejorar y a corto plazo confía en encontrar trabajo en el sector; sólo a largo plazo ve posible montarse “un taller propio”.

José Francisco Rodríguez. Víctima del estallido de la burbuja inmobiliaria, se quedó en paro en 2009, **tras años trabajando en la construcción. No dejó de buscar trabajo “de lo que fuera”, hasta que el año pasado decidió formarse de nuevo.** Como a sus compañeros, siempre le ha gustado el mundo del automóvil y este es un sector en el que “no puedes trabajar sin la titulación adecuada”. Si no encuentra trabajo en este campo, “habrá que continuar formándose”, ahora en el grado superior de cocina.

Jonatan Martínez. Es el único que tiene un empleo indefinido de los entrevistados. Casi nunca ha dejado de trabajar, particularmente en la **hostelería**, pero no se ve dedicado siempre a esta tarea. Pensó que “la salida donde más oportunidad de trabajo tendría es la automoción”. Ya está titulado en un grado medio de electromecánica del automóvil. Confía en poco a poco poder cambiar de sector y acabar trabajando con un contrato en la automoción.

.....

ARA DIARI. 03/09/2013

La comunitat educativa reclama una formació permanent

Prestigiar la figura del mestre és el repte més immediat

ELISABET ESCRICHE
Barcelona

Transferir coneixement entre universitat i empresa, intensificar la recerca, canviar la governança de les universitats públiques, apostar per una formació professional dual, augmentar l'autonomia per als directors d'escola, aconseguir que els alumnes siguin trilingües i prestigiar la figura del mestres són els set reptes de futur en matèria d'educació, universitat, coneixement i recerca que l'ARA va plantejar en el seu número 1000. **La majoria de la comunitat educativa els subscriu, tot i que també afegeix que cal apostar per una educació permanent tant del professorat com de la resta de la societat.**

Les preguntes

Quin és el repte més urgent?
Falta algun objectiu a la llista de l'ARA?
Com es pot prestigiar la figura del professor?

Ismael Palacín: "Només un 10% de la població s'educa de manera permanent"

La formació professional dual i prestigiar la figura dels mestres són els dos eixos que articulen tota la resta d'objectius.

L'educació permanent. L'actual mercat de treball canvia dia a dia i, per tant, la formació rebuda inicialment es torna de seguida obsoleta. Actualment només hi ha un 10% de la societat que estén la seva educació de per vida. Dos reptes més són fer tornar a l'educació les persones que van optar per anar al món laboral i convertir l'educació en la primera eina per lluitar contra la pobresa i desigualtat.

Les dobles titulacions que el Govern vol tirar endavant són bones sempre que es canviï el model actual. La Generalitat ha de ser molt més ambiciosa per transformar l'educació, ja que els altres països van a una velocitat molt més ràpida.

Alícia Fernández: "El professor ha de ser avaluat al llarg de la seva carrera"

El més urgent és prestigiar la figura del mestre i que augmenti la participació del professorat en la direcció del centre.

Donar a conèixer a la ciutadania la importància del professor i que aquest no pateixi retallades per evitar que la gent els associï amb una professió de segona.

El professor tindrà més prestigi a mesura que tingui més formació. Ha de ser avaluat al llarg de la seva carrera i aquesta avaluació ha de tenir efectes positius com compensacions econòmiques i de mobilitat.

Ignasi Vila: "Un mestre ha de saber educació i no només tècniques"

La formació del professor ha de canviar i adequar-se a la societat actual. Pel que fa als idiomes, cal una formació plurilingüe, és a dir, que s'ensenyi a l'alumne a desenvolupar capacitats lingüístiques per poder aprendre idiomes.

Les persones han d'estar aprenent tota la vida per adaptar-se a l'evolució de la societat. Per aconseguir-ho de manera autònoma, però, és necessari que se'ls subministrin recursos.

Cal crear un grau d'educació. Un bon mestre ha de saber educació, no només tècniques, moltes de les quals s'han quedat obsoletes.

Rosa Canadell: "L'administració no reconeix el prestigi del professor"

No estem d'acord amb la majoria de reptes, excepte el de la formació multilingüe. Per aconseguir-ho, però, calen plans de formació d'anglès per al professorat.

Cal una revisió dels continguts que s'ensenyen a l'alumnat i dels que s'utilitzen per formar el docent.

L'única que no reconeix el prestigi de la figura del mestres és la mateixa administració de l'escola pública

.....

LA VANGUARDIA. 02/04/2013

Formación continua sólo para unos cuantos

Los trabajadores con más renta y un mayor nivel educativo acaparan la formación permanente

ALICIA RODRÍGUEZ DE PAZ

Madrid

Desde hace años, la actualización de los conocimientos y habilidades profesionales se han considerado un pilar básico para garantizar la permanencia de los trabajadores en el mercado de trabajo. Si ya se da por descontado que la vida laboral de los trabajadores debe alargarse muchos más años -con toda probabilidad sobre los 70 años- y que las economías avanzadas profundizarán aún más en la innovación y el avance tecnológico, la formación permanente deviene en un elemento imprescindible.

Precisamente, la formación a lo largo de la vida es uno de los puntos negros que condicionan el mercado laboral en España. Un sistema marcado por los desequilibrios, como lo atestigua el reciente estudio sobre la población catalana de la Fundació Jaume Bofill Crisi, trajectòries socials i educació: entre el 2005 y el 2009, casi la mitad de la formación no reglada (formación ocupacional, formación continua de empresa, cursillos) fue realizada por adultos con título universitario. "El modelo de formación permanente está acaparado por los mejor formados, mientras que las personas con estudios básicos -un 30% del total- sólo recibió un 17% de este tipo de aprendizaje", señala Xavier Martínez Celorrio, uno de los dos autores del informe junto a Antoni Marín. El acceso a la formación a lo largo de la vida también está muy estratificada en favor de las rentas más altas.

Xavier Martínez Celorrio, profesor de Sociología en la Universitat de Barcelona, explica que España, con un 24% de tasa de participación en formación no reglada, está por debajo de la media europea y muy lejos de los países líderes, los escandinavos -en Suecia alcanzan el 73% anual-. Además, defiende que las cifras reflejan que en "el modelo productivo español, a diferencia de otros países del entorno, no predominan ni los trabajos en equipo ni muy cualificados".

Los especialistas ven la formación permanente, entendida como actualización de competencias profesionales, como un instrumento para reforzar la posición en el puesto de trabajo. En el caso de perderlo, es una vía de recalificación y de perder posibilidades para volver a incorporarse al mercado laboral.

Urge actuar, insisten las autoridades comunitarias, con la vista puesta en las proyecciones demográficas. El Centro europeo para el Desarrollo de la Formación Profesional (Cedefop): "El envejecimiento demográfico, junto con las necesidades de nuevas competencias en el mercado laboral ponen de manifiesto la urgencia de invertir en las competencias de los trabajadores de más edad". En las próximas décadas habrá "escaso margen de maniobra", advierten, si se continúa con la práctica tradicional de sustituir a los trabajadores de más edad por trabajadores más jóvenes.

Según la agencia de la Unión Europea Cedefop, los empresarios reconocen el problema del envejecimiento, pero no están preparados para afrontarlo. "Los trabajadores mayores deberán enfrentarse a avances tecnológicos, nuevas tareas y cambios en la organización de trabajo, por lo que necesitan aprenderlo, cuando son precisamente el colectivo que recibe menos formación".

Finalmente, Xavier Martínez Celorrio se suma a las críticas de la propia Unión Europea a los recortes realizados en España a partir del 2012 en las políticas activas de empleo, justo en un momento en el que el paro y la precariedad golpea con tanta saña. "Se invierte poco y mal, justo cuando más se

necesita. En el momento en el que se logre salir de la crisis, no se habrán solucionado ninguna de las debilidades que arrastra este modelo".

.....

EL PAIS. 18.01.13

La Fundación Bofill defiende la FP superior como “trampolín social”

La secundaria ya no es suficiente para evitar el riesgo de pobreza, según la entidad

IVANNA VALLESPIN

La crisis se está cebando con los sectores de población con menos estudios. Además, el mercado de trabajo, cada vez más angosto, demanda a personas con un alto nivel formativo. Esta situación deja en un estado de desprotección y vulnerabilidad a las personas con estudios básicos o con la secundaria. “La educación es un escudo protector ante la crisis”, ha terciado este jueves Ismael Palacín, presidente de Fundació Jaume Bofill durante la presentación del estudio ‘Crisis, trayectorias sociales y educación’ (2003-2009).

Según este informe, la formación de los padres es clave. Los jóvenes con más posibilidades de graduarse en una ingeniería son aquellos cuyos padres también gozan de estudios superiores. En cambio, en Humanidades, Ciencias de la Educación y FP superior, hay más equidad entre los alumnos y no influye tanto ni el nivel educativo de los progenitores ni la clase social.

Para romper esta tendencia y fomentar la igualdad de oportunidades a todos los niveles, la Bofill pide más recursos para la educación superior y fomentar la política de becas. Los expertos de la fundación también apuestan por reforzar especialmente la FP superior, por ser la que con menos inversión da mejores resultados. “La FP superior es la que sirve de trampolín social para las clases más pobres”, ha aseverado Palacín, quien ha lamentado el estado de “abandono” de este ciclo educativo en cuanto a plazas e inversión.

El estudio de esta entidad también reclama una revisión de la formación permanente, que está acaparada en un 47,5% por universitarios. “Actualmente no funciona como un mecanismo de segunda oportunidad para recuperar a la gente con pocos estudios, sino que sirve para reforzar las ventajas que ya tienen los profesionales y expertos”, ha asegurado Palacín. El autor del estudio y sociólogo Xavier Martínez Celorrio ha añadido también que las empresas prefieren invertir en los empleados más estratégicos, mientras que la clase trabajadora es más “sustituible”.

Por otra parte, el informe también revela que el 38% de los catalanes se empobrecieron entre 2003 y 2009, una cifra que puede dispararse cuando se actualice el estudio con datos actuales. “El riesgo de vulnerabilidad se ha hecho masivo y se ha desvertebrado el modelo de cohesión social que habíamos conocido”, ha remachado Martínez.

.....

EL PAIS. 17.12.12

La población adulta que estudia aumenta dos millones desde 2007

*Los mayores de 24 años que participan en algún curso pasan del 31% al 38%
Estudian ciencias sociales, enseñanzas comerciales y derecho, sobre todo*

J.A.AUNION

Que los jóvenes están mirando a la educación en estos tiempos de desempleo masivo ya lo decía el rapidísimo descenso del abandono escolar temprano en España: del 31,2% en 2009 al 26,5% en 2011. Pero la **Encuesta de Actividades de Aprendizaje de la Población Adulta que acaba de publicar el Instituto Nacional de Estadística (INE)** dice que el resto de la población también lo está haciendo, al menos, mucho más que antes de la crisis. **Casi 10 millones de personas de 25 a 64 años (el 37,7%) participaron el año pasado en actividades de formación, tanto formal (las que conducen a un título oficial) como no formal (reciclaje, preparación laboral).** Esa cifra supone dos millones de personas más que en 2007, cuando el INE hizo una encuesta similar: entonces era el 30,9%.

Desde luego no son unos porcentajes muy altos si se comparan con los de países nórdicos como Suecia, Finlandia o Noruega, y con Reino Unido o Suiza, donde al menos la mitad de los adultos participa cada año en algún tipo de actividad formativa. Sin embargo, el crecimiento acerca a España a la media de la Unión Europea, al menos, a la de antes de la crisis: 34,9% en 2007. Entonces, España estaba en el furgón de cola, pero aun por debajo estaban Portugal (26,4%), Italia (22,2%), Polonia (21,8%) o Grecia (14,5%).

Es más que previsible que estas cifras hayan aumentado durante el periodo de crisis en muchos otros países, como ha ocurrido en España, donde el porcentaje de adultos que no estudia ni tiene ninguna intención de hacerlo ha caído del 61% en 2007 al 52% en 2011. Entre los que efectivamente se están formando, los mayores aumentos se han dado en los tramos de edad de 45 a 54 años (hay estudiando 794.000 personas más, pues han pasado de 27% al 36,1%), y de 25 a 34 años (del 39,6% al 47,9%).

La mayoría se decanta por la enseñanza no formal

La profesora de Economía y vicerrectora de la Universidad de Castilla-La Mancha Fátima Guadamillas explica que la "oferta de enseñanza no formal ha mejorado mucho" en los últimos años. Además, señala que la crisis influye de forma directa, pero también indirecta, es decir, por la presión de seguir formándose que pesa también sobre los que conservan el empleo; hay mucha competencia y quién sabe qué puede pasar. **El 44% de los adultos con trabajo está estudiando algún título o curso, mientras que hace lo mismo el 34% de los parados.**

Asimismo, los mayores crecimientos registrados en la educación no formal y, por encima de los demás, se han dado en estudios relacionados con ciencias sociales, enseñanzas comerciales y derecho, seguidos de los que tienen que ver con la salud y los servicios sociales. **El gasto medio de los adultos de 25 a 64 años en estos cursos ha sido de 1.089 euros (en 2007 eran 781).** En la parte de la educación formal, hay cerca de 150.000 alumnos más de 35 a 44 años que en 2007. Estudian carreras universitarias y equivalentes, seguidas de títulos de formación profesional de grado medio.

Las cifras aún están lejos del 50% de los nórdicos o del Reino Unido

Las cifras de la encuesta del INE también apuntan a que los españoles cada vez prefieren más un aprendizaje dirigido (bien sea presencial o por Internet) antes que ser autodidactas. Esta categoría

se mide como aprendizaje informal, y la cifra de adultos que lo practican ha pasado de 7,1 millones en 2007 a 4,7 millones en 2011. La encuesta los define como aquellos conocimientos que se adquieren “de forma menos organizada y estructurada que la educación no formal y sin acudir a ninguna institución educativa”. “Las lenguas extranjeras han sido la principal materia de estudio, seguida de la informática a nivel de usuario y las artes y humanidades”, añade la nota de prensa.

En la edición de 2011 de la encuesta, el INE ha añadido, a diferencia de la de 2007, el grupo de edad que va de los 18 a los 24 años, un segmento cuyos usos y costumbres educativos está mucho más controlado, pues corresponde al abandono escolar temprano. Este se fija en el porcentaje de jóvenes de esa edad que han dejado de estudiar antes de conseguir, al menos, el título de bachillerato o el de FP. Sin embargo, la encuesta sí da algunas pinceladas para completar ese mapa. Por ejemplo, que la inmensa mayoría de los jóvenes de esa edad que no estudian (el 29,9%) son precisamente esos que abandonaron prematuramente las aulas (el 26,5%). Además, si cruzamos todas esas cifras con la de ninis —el 23,1% de los españoles de 18 a 24 años que ni estudian ni trabajan—, podremos decir que la mayoría de los jóvenes que no se está formando tampoco tiene empleo y que la mayor parte de ellos abandonaron los libros de forma prematura.

ARA DIARI. 16.06.12 - ENTREVISTA

"Vull que els joves gitanos sàpiguen que estudiar és el seu futur"

Verónica Vargas va deixar els estudis als 15 anys però ara s'està formant per entrar a la universitat. Vol ser educadora social i treballar amb joves gitanos com ella "perquè tinguin més sortides".

LARA BONILLA

Als 18 anys, quan la majoria de noies de la seva edat comencen la universitat, la Verónica Vargas paria el seu primer fill. Un any abans, s'havia escapat amb el Juan Miguel, a qui havia conegut als 16 anys, perquè, com en les millors novel·les romàntiques, la família no acceptava la relació. "No el volien perquè ell ja havia estat casat abans [als 15 anys]. Vam estar fora una setmana i després vam anar a viure a casa de la seva mare. Amb 17 anys, ¿on havíem d'anar?" No hi va haver casament, "però quan una dona gitana deixa de ser verge, és com si ja estigués casada", explica. D'allò ja fa set anys i pel camí ha nascut un segon fill, una nena. L'únic que lamenta és no haver estudiat abans i diu que, "potser per desconexament, els estudis no han estat una prioritat per al poble gitano". Però ella està disposada a canviar-ho. S'està formant per entrar a la universitat i estudiar educació social.

El seu objectiu és treballar amb els joves gitanos "perquè sàpiguen que estudiar i formar-se és el seu futur". A ella ningú l'hi va inculcar, tot i que el seu pare ara ho lamenta i la seva àvia va ser la primera a animar-la a estudiar.

Adulta abans d'hora

"Vaig deixar l'escola als 15 anys. Els meus pares es van separar i em vaig quedar a casa: a cuidar el germà petit i a fregar. L'he criat jo. Em vaig convertir en adulta per obligació i als 13 anys ja era una dona. Estudiar m'agradava però no hi donava importància perquè tampoc m'havien ensenyat que en tingués. És després, quan et fas gran, que t'adones que sense formació no tindràs sortides laborals". Entre moltes altres feines, la Verónica i el seu marit, el Juan Miguel, han treballat venent roba al mercat. "Vaig veure que en la venda ambulants no hi havia sortida i ens vam posar les piles", diu. Ella va reprendre els estudis i gràcies a unes professores que la van motivar -"Em van dir que servia i em

van animar a no deixar-ho" - ha fet un curs de formació, organitzat pel pla integral del poble gitano, per preparar les proves d'accés a la universitat als majors de 25 anys.

"He treballat en fàbriques, escoles bressol, de cambrera... però si no estudio no em sortirà la feina que realment vull: educadora social. I sé que puc fer-ho perquè tinc qualitats", assegura. Ha encomanat el cuquet per als estudis al seu marit, que també s'està preparant per anar a la universitat. "Els amics no ho entenen i ens diuen si ara volem ser advocats!" Ell treballa d'agent de civisme a Badalona però per culpa de les retallades perdrà la feina. Actualment, tots quatre viuen amb 1.200 euros però el lloguer se n'endú la meitat.

Està orgullosa de la cultura i els valors del poble gitano, que són els que vol transmetre als seus fills. Però això no és incompatible amb ensenyar-los "que poden estudiar, anar a la universitat i ser el que vulguin". Reconeix que en els últims deu anys ha vist evolucionar el poble gitano. "Ara les famílies envien les filles a l'institut. Però abans es fomentava que no hi anéssim per por que ens relacionéssim amb paios. A aquelles edats et fixes en nois i nosaltres si ens fixem en algú ja és per casar-nos-hi. Anar amb diversos nois està mal vist i com que el primer que coneixes ha de ser el teu marit, és gairebé com una loteria!" Ella ha tingut sort: "Tinc dos fills preciosos i un marit molt bo però sí que penso que sóc molt jove. Ara ja podria tenir una carrera i una feina". Als 13 anys, com moltes altres nenes gitanes, la seva il·lusió, diu, era "casar-se i tenir fills". " I és molt maco! Però tot al seu moment, que hi ha temps per a tot i no ens en adonem!"

.....

FEDERACIO DE MOVIMENTS DE RENOVACIO PEDAGOGICA. 18.04.12

Economicisme educatiu o educació com a inversió de futur

El Ministre d'Educació va presentar una sèrie de mesures que han de formar part d'un Decret Llei per aprovar ben aviat. La justificació és una retallada de 3000 milions d'euros per salvar el sistema educatiu. L'argumentació sempre és que les mesures no afecten la qualitat i l'equitat. El discurs és fàcil, però la realitat és molt més complexa. Sempre hem afirmat i ho fem ara, que el compromís individual i col·lectiu del docent és imprescindible. Però hem de pensar: el panorama que dibuixen aquestes mesures a quin tipus de professionalització ens porta ? A quin tipus d'organització de centre ? a qui model d'ensenyament-aprenentatge ? En definitiva, qui model educatiu tendeix a fomentar ?

La nostra mirada i proposta educativa sempre pensa i se centra en la infància, la joventut, les persones adultes i el seu procés educatiu. No podem oblidar els reptes formatius que ens planteja el canvi de paradigma social que vivim. Les mesures proposades afecten molt negativament a l'educació pública del nostre país. L'increment de ràtios suposa un efecte negatiu per a l'atenció personalitzada que necessita l'alumnat, menysté metodologies de treball a l'aula de caire competencial, genera problemes d'espai en l'actual disseny de moltes escoles i instituts i afegeix dificultats per als centres educatius —especialment aquells que estan fent plantejaments innovadors—. La no substitució de les baixes genera dificultats organitzatives als centres i, de manera molt directa també resta temps per a la gestió i la coordinació. L'augment de l'horari lectiu incideix directament en aspectes de preparació, coordinació i qüestions que tenen incidència en el treball a l'aula. Aspectes que ja s'han vist afectats amb l'aplicació de les altres retallades proposades pel Departament d'Ensenyament.

No podem oblidar que aquestes mesures se sumen a d'altres, com la no consideració educativa del primer cicle d'educació infantil, moment en què l'infant realitza aprenentatges transcendentals per la seva vida i espai on es pot fer una detecció precoç de necessitats educatives, com la no obligatorietat d'impartir els dos batxillerats (ciències i lletres) als instituts, oferta, que a banda de provocar desgavells organitzatius, eixamplarà les desigualtats d'oportunitats als nostres alumnes.

Està clar que sembla només una mesura econòmica, però al darrera no hi ha cap reflexió, raó ni argumentació pedagògica. També reflecteix una manera d'entendre i fer política clarament homogeneïtzadora i recentralitzadora, es presenta en una reunió als responsables educatius dels governs autonòmics i en canvi no s'ha parlat amb els agents educatius. Hem de recordar que no fa massa dies ja va dir que no hi podia haver tantes diferències entre autonomies.

Estem en moments difícils, la crisi ens està afectant a moltes persones. Però, sempre salvant la diversitat contextual, si mirem els sistemes educatius més avançats, molts d'ells precisament van iniciar el canvi en moments de crisi. La diferència és que ho van fer des de la confiança que l'educació de les persones era la millor inversió de futur, que la formació de les noves generacions conduiria a la prosperitat econòmica i social del país. Per això ens preguntem, han calculat els nostres governants el preu que haurem de pagar per aquestes mesures? Tots els centres sostinguts amb fons públics tindran la mateixa consideració?

Equip de Coordinació de la Federació de Moviments de Renovació Pedagògica de Catalunya

.....

VALLES ORIENTAL. 19.03.12

Llinars inaugura un gran centre de formació permanent

Els 700 m2 de Can Lletres oferiran un ampli i variat ventall de propostes d'aprenentatge

Llinars del Vallès inaugura aquest dissabte un centre de formació permanent anomenat Can Lletres, que, segons subratlla l'Ajuntament del municipi, oferirà als ciutadans tot un ventall educatiu i d'aprenentatge "de vital importància en el desenvolupament social, laboral i educatiu de les persones". El Centre de Formació Permanent Can Lletres, situat a la seu de l'edifici conegut històricament com antic Baró de la Barre, també antic casal d'avis, neix amb l'objectiu d'esdevenir un centre obert i un referent de la formació a Llinars i la resta de la comarca. Cadascuna de les aules de l'edifici, que té més de 700 metres quadrats, s'anomenarà amb una lletra; l'espai nadó, per exemple, rebrà el nom de "lletra menuda".

"Can Lletres vol aconseguir que tots els veïns de Llinars tinguin al seu abast una àmplia oferta de formació permanent per tal que pugui adaptar-se als constants canvis de la nova realitat social; així com ser observatori d'estudi permanent de les necessitats formatives de la població adulta del municipi", afegeixen des del consistori. Més endavant es dissenyarà un **espai familiar (de 0 a 3 anys), l'objectiu principal del qual serà oferir a les famílies un espai socialitzador i normalitzat per tal de donar suport i ajudar a desenvolupar les seves funcions principals.**

Màrius Serra, a l'acte inaugural

Un altre objectiu fonamental serà el **de donar suport als nens i nenes en edat escolar** tant a primària com a secundària, oferint activitats educatives per complementar la seva formació durant el curs; i

oferir espais d'estudi i trobada des de la vessant pedagògica, pels joves del municipi, en moments puntuals al llarg del curs escolar o ens els seus estudis post-obligatoris. L'Ajuntament sentència que un altre dels grans reptes de Can Lletres és "afavorir l'equitat i la cohesió social prioritant la formació permanent dels col·lectius amb més risc d'exclusió social".

A la inauguració d'aquest dissabte i posterior visita del centre, assistiran, entre d'altres, l'alcalde de la vila, Martí Pujol (ERC), i la coordinadora en matèria d'Educació i Noves Tecnologies de la Diputació de Barcelona, Montserrat Arboix. L'acte també comptarà amb la lectura d'una ponència a càrrec de l'escriptor Màrius Serra.

.....

SEGRE. 24.05.11

Les escoles rurals debaten a Prats el seu rol com a educadores dels pobles

Una vintena de centres de tot el país constaten l'adaptació a l'avaluació per competències

Una vintena de representants de les escoles rurals del país es van reunir ahir a Prats per analitzar el procés d'adaptació al sistema d'avaluació per competències així com els principals reptes d'aquest sistema educatiu.

Els educadors -provinents de les comarques de Lleida, del Bages, del Pirineu i de Girona, entre d'altres- van debatre com adaptar la metodologia de treball al sistema d'avaluació per competències i van constatar que aquest sistema és natural de les escoles amb pocs alumnes com les rurals. En aquest sentit, el fet de tenir pocs nens i de diverses edats ja condueix els professors a adaptar els currículums a les necessitats de cada alumne.

La representant de la ZER de la vall de l'Aranyó i portaveu de la trobada, Rosa Vall, va explicar que el principal repte de l'escola rural és aconseguir implicar l'entorn per tal que els centres esdevinguin amb l'Ajuntament i la gent del poble una veritable institució educadora de tota la comunitat. Vall va recordar que "per educar un nen es necessita tot un poble".

L'objectiu d'aquest sistema educatiu ha de ser el de formar tot el poble partint de la premissa que el que cal ensenyar a l'escola és "aprendre a aprendre" per tal que també els veïns adults continuïn reciclant-se sempre.

.....

LA VANGUARDIA. 11.05.11 - LA CONTRA

Dieter Hundt, presidente de los empresarios alemanes, recibe la medalla de la RACEF

"Copien nuestra formación en la empresa y su paro bajará"

[Fragment de l'entrevista]

Trabajar es estudiar

¿Tiene algún sentido que nuestros jóvenes estudien hasta los 22 –o más– sin haber trabajado nunca? ¿Tienen sentido carreras académicas y luego funcionariales que ignoran las necesidades de

la sociedad que las financia? **En Alemania nunca se estudia o se trabaja –i qué absurda disyuntiva!–, sino que siempre se hacen las dos cosas a la vez.**

.....

FMRP. 05.05.11 - OPINIO

L'educació de persones adultes al segle XXI

ÀNGEL MARZO, ASSOCIACIÓ SAÓ FORMACIÓ I EDUCACIÓ PERMANENT

La situació actual de l'educació al llarg de la vida troba les seves arrels a Catalunya en iniciatives que acompanyen els moviments educatius i socials del segle XIX i XX. Ha estat una història amb episodis brillants i amb moment de depressió u ofuscament. No tant llunyana tenim l'època d'una educació sectària, autoritària, excloent que va durar fins a finals dels anys 70. Aquest tall en la història de l'educació lliure i oberta ha dificultat el pont amb experiències de formació per la creació, pel progrés, per la qualificació de sectors socials molt diversos. Els moviments obrers, la qualificació professional, els moviments feministes, l'educació popular, l'escola de la república, l'escola racionalista, ... van donar importants aportacions en orientació, metodologia i organització per l'educació de les dones i els homes de Catalunya.

Un dels reptes amb els que l'educació d'adults s'ha enfrontat ha estat fer apujar el nivell de l'educació bàsica. L'educació d'adults s'ha assimilat molt sovint a les tasques de alfabetització, d'assoliment dels coneixements de l'educació bàsica, l'indispensable perquè una persona pugui viure amb la societat sense tenir dificultats d'accés i de participació en tots els seus àmbits.

Però aquesta simplificació de l'educació de persones adultes a l'àmbit de l'alfabetització ha quedat obsoleta i fins i tot molt sovint actua com un cotilla que tanca possibilitat en lloc de potenciar el seu desenvolupament. En els darreres dècades coneixements que eren considerats propis d'especialistes o que havien estat relegats han esdevingut indispensables i fins i tot nuclears.

Per exemple l'ensenyament del català és segurament la matèria més important de relació al nostre país i malgrat tot es considera com un ensenyament més de l'àmbit de la cultura o de l'acció social que no una tasca pròpiament educativa. Els coneixements per fer us de les tecnologies de la informació i la comunicació són tan importants com els coneixements bàsics tradicionals. Les segones llengües també son elements molt importants. Coneixements de conceptes bàsic sobre salut, consum, organització social, ... que abans només eren a l'abast d'especialistes ara son necessaris per exercir la plena ciutadania.

L'educació bàsica de persones adultes del segle XXI ja no es pot reduir a l'àmbit de l'aprenentatge de la lectoescriptura o als coneixements bàsics més tradicionals. La nova educació de persones adultes (EpA) és un instrument de primer ordre que ha fer possible que tots els ciutadans que visquin i treballin a Catalunya puguin comprendre allò que els envolta i puguin participar en el seu desenvolupament. L'educació bàsica des de diferents institucions ja ofereix possibilitats de conèixer millor la llengua i la cultura, de dominar els instruments tecnològics bàsic, de conèixer la societat i els seus mecanismes de participació i d'acció col•lectiva, de desenvolupar les competències bàsiques de tots els ciutadans i ciutadanes.

Recursos i actuacions

En aquest moments disposem de diverses xarxes de formació bàsica: les escoles d'adults/es de la Generalitat i dels municipis(centres i aules), la Xarxa de Normalització Lingüística, el centres educatius a les institucions penitenciàries i les entitats socials que treballen en el sector.

Des dels any 80 cadascuna d'aquestes institucions han dut endavant importants experiències que fa que tinguem un important bagatge col•lectiu. Alguns d'aquest recursos els podem trobar en les a partir d'iniciatives de la societat catalana com ara:

- Revistes especialitzades editades a Catalunya com ara Papers d'Educació de Persones Adultes i Diálogos Educación y Formación de Personas adultas. Ambdues continuen en actiu i han publicat més 55 i 65 números respectivament. A més hi ha dues petites editorials dedicades al sector El Roure i Dialogos•red amb més de cent títols publicats.
- Escola d'Estiu de l'Educació de persones adultes, des dels anys 70 els moviments educatius d'EpA han participat a les escoles d'estiu. Al 1997 Saó va fer la primera escola d'estiu específica per el sector i altres institucions com AEPA també van realitzar iniciatives similar. Al 2005 s'inicia una nova etapa de l'Escola d'estiu específica per a l'EpA amb el recolzament de 30 institucions dels sectors i el suport de la FMRP.
- Diverses plataformes, entitats i federacions treballen a l'àmbit de l'EpA amb iniciatives molt diverses: tallers, cursos, activitats socials, celebracions, jornades, ... Algunes d'aquestes institucions son Associacions com AEPA i Saó, la mesa de l'Educació d'Adults de Catalunya, l'Institut Paulo Freire, FACEPA i altres associacions de participants en centres i aules d'educació de persones adultes ,
- A l'àmbit de la recerca i l'ensenyament universitari hi ha aportacions com ara el Màster Interuniversitari de FpA de la UB i la UAB, Actuacions de Departaments i Centres de Recursos de les Universitats, els Estudis d'Educació Social, altres çMàsters i programes de doctorat inclouen continguts d'EpA.
- Nombroses webs de centres, entitats o particulars ofereixen recursos, informacions, opinions sobre l'EpA

Com ja hem comentat també les diverses administracions catalanes Generalitat, Ajuntaments i Diputacions tenen diversos recursos destinats a l'àmbit a més dels centres i aules de formació. Centres de Recursos, programes de formació de professionals, programes de normalització lingüística, programes de certificació de coneixements, formació professional, ensenyament a distància, ...

L'Àmbit de EpA de la FMRP

L'àmbit d'educació de persones adultes el composem persones que treballem a l'educació i la formació d'aquest àmbit des de diferents institucions o experiències d'escoles d'adults, escoles a les presons , associacions, entitats, escoles d'art, empreses de formació, Que volem impulsar una educació per a les persones adultes que pensem que pot afavorir el desenvolupament personal i social de totes les persones sigui quina sigui la seva edat o procedència.

Hem desenvolupat grups de treball, jornades de formació, col•laboració amb entitats i moviments, ...

A l'any 1999 l'associació Saó és membre de la FMRP i coordina i impulsa junt amb altres persones del sector l'àmbit d'educació de persones adultes de la FMRP, al moment actual altres entitats s'han incorporat: AEPA (2005) i Àgora (2010).

Des de l'àmbit s'ha col•laborat amb institucions i entitats per tal de potenciar l'educació de persones adultes a Catalunya. Algunes de les seves actuacions han estat:

- Impulsar i donar suport a la tasca del treball del Grup Organitzador del l'Escola d'Estiu d'Educació de Persones Adultes
- Fer el seguiment de les dinàmiques socials que van configurant l'educació bàsica de les persones adultes del nostre país. I impulsar iniciatives socials per a la millorar l'educació d'adults, especialment per als sectors menys afavorits.
- Potenciar la presència de l'educació de persones adultes en els diversos espais de participació educativa, de reflexió i de formació: consells escolars, projectes territorials, jornades, congressos...
- Oferir informació i assessorament a totes les entitats i centres que ens ho han sol•licitat. També s'han editats materials i s'ha impulsat la formació permanent el professorat de persones adultes.
- Hem establert contactes amb entitats i moviments de l'àmbit estatal i europeu, fent intercanvi de propostes i participant en projectes comuns.

Perspectives de l'EpA

La nova educació de persones adultes ha de ampliar els seu recursos i la seva capacitat d'intervenció per potenciar al contribució que fa al desenvolupament de la societat catalana.

Ha de ser una intervenció que treballi des del territori, des de la proximitat. Especialment l'educació bàsica ha de estar propera als ciutadans i ciutadanes i oferir unes propostes que contemplin l'especificitat del sector.

Ha de aconseguir establir relacions en xarxa. Les iniciatives de formació son molt variades i s'ofereixen des d'institucions molt diverses. Cal poder establir ponts de connexió entre elles i oferir un servei d'orientació pels ciutadans de manera que cadascú pugui trobar el seu itinerari de formació adient.

Ha de tenir el mitjans tècnic adequats per una formació acord al temps actual i de mateixa manera aconseguir un entorn social i cultural cada vegada més a la mida dels ciutadans i ciutadana del nostre país.

Aquest és l'últim article publicat al blog de la Federació de Moviments de Renovació Pedagògica. Entra-hi per poder llegir la resta d'articles publicats enguany:

<http://fmrpedagogica.blogspot.com/>

.....

BARCELONA EDUCACIO. 30.03.11

L'entrevista a Joan Subirats (catedràtic de ciències polítiques de la UAB) i a Àngel Marzo (mestre d'educació de persones adults i professor de la UB)

“L'educació al llarg de la vida és una exigència per la democratització de la societat”

Hem decidit quedar de bon matí a l'Escola Rius i Taulet. El seu coordinador, Joan Àrias, ens acompanya i ens facilita l'estada. La conversa sorgeix de manera molt fàcil, apassionada i vibrant, entre algú que reflexiona sobre la seva pràctica per arribar a la teoria i algú que fa de la teoria una cosa molt pràctica.

Anem a les arrels. Al segle XX, L'educació d'adults va tenir un gran paper en les reivindicacions de les classes populars. Quin és el seu paper al segle XXI?

Joan Subirats: L'educació d'adults forma part de la llarga tradició de la reivindicació popular i social a l'accés a L'educació i al dret al saber. Forma part de la tradició de democratització de la societat.

Angel Marzo: En canvi, avui dia semblaria que tots aquests objectius estan assolits. I sembla que l'educació ja no tingui aquest lligam amb aquests processos de reivindicació.

Joan Subirats: L'accés a l'educació era una reivindicació social. Els treballadors reivindicaven l'accés a l'educació perquè de petits no l'havien pogut tenir. Ara estem en un altre debat; ara reivindicuem l'educació de veritat per a tota la població al llarg de tota la vida, perquè en la societat actual es requereix cada vegada més educació, per a l'accés als continguts digitals, com a capacitat de recol·locació, per la possibilitat que dona de repensar el nostre paper en una societat que canvia molt ràpidament... Diria, per tant, que ara també s'hauria de plantejar l'accés a la formació d'adults com una exigència, diguem-ne, política. Que a Catalunya tinguem un quaranta per cent de la població amb educació secundària post obligatòria i a Finlàndia en tinguin un vuitanta-cinc per cent, significa que tenim un problema polític de primer ordre.

Angel Marzo: Ara, ens trobem amb un problema, el de la fragmentació social. A finals del segle XIX i al començament del XX hi havia un moviment cohesionat, organitzat, més homogeni, amb molts vincles, que lluitava per la reivindicació de l'educació per a tota la societat. Ara hi ha nous grups, gent gran, joves, empresaris... Tots necessiten i volen una formació continua. El gran dubte és saber com s'articula la proposta col·lectiva amb aquesta fragmentació.

Joan Subirats: Jo crec que s'ha de vincular a una idea de drets i de valors. Una societat com la nostra ens exigeix cada dia ser més i més autònoms, i autonomia vol dir capacitat de tenir recursos per moure'ns. Un segon element és que aquesta autonomia sigui crítica, és a dir, que aquesta persona no sigui només autònoma, si no que en la relació amb els altres sigui capaç de reivindicar el seu protagonisme: que no sigui un objecte de gestió, si no un subjecte d'aquest procés. I aquí, una vegada més, L'educació és un element central. L'altre element seria el de la igualtat. Hi ha gent que ha partit d'unes condicions pitjors i, per tant, cal fer una acció positiva per recuperar una igualtat des de la lògica de l'oportunitat i de les condicions de partida. El tercer element seria la diversitat. Aquests elements d'universalitat, al mateix temps, han d'estar enriquits per elements d'atenció a la diversitat, d'heterogeneïtat i de respecte a aquesta diversitat. La democratització avui, des de la lògica del segle XXI, seria la defensa dels valors que fan que les persones puguin moure's en aquesta realitat que és molt més exigent i en que L'educació és una mena de salvavides que permet que et moguis en millors condicions.

Però, som prou conscients d'aquest valor de L'educació?

Angel Marzo: És un tema de bagatge social. Nosaltres vam tenir quaranta anys de dictadura en els quals L'educació era un valor social residual, i vam passar a una transició curtíssima i sense ruptura..., i ja som democràtics. A nivell social no acabem de veure quin significat té L'educació d'adults, cosa que en altres països com, per exemple, França, Anglaterra, Alemanya o els països escandinaus, tenen molt clar.

Joan Subirats: Recordo haver llegit que al començament del segle XX, Espanya i Catalunya estaven al cinquanta per cent d'analfabetisme i, en canvi, Finlàndia estava al quatre per cent. Per tant, la situació actual no és una cosa recent. I això que Finlàndia, al començament del segle XX, tenia un PIB inferior al d'Espanya. Molts països que tenien moltes dificultats per tenir una economia sanejada i unes condicions físiques del país molt dolentes sabien que si no invertien en educació, no se'n sortirien. Aquí hi havia una visió de la cultura que no era rellevant.

Ara es parla molt de capital social i de la necessitat d'actualitzar coneixements per tenir accés al mercat laboral.

Joan Subirats: És una forma molt instrumental de relacionar educació amb producció. Les necessitats productives, que són les importants, marquen. No és un element de dret i de democràcia, és un factor de funcionalitat productiva.

Proximitat i transversalitat són encara objectius pendents d'assolir?

Angel Marzo: Hi ha experiències, com per exemple el Pla Comunitari del Besos, en que trobem associacions o entitats tan diverses com l'Associació de Dones Pakistaneses, la Penya d'Amies d'Illa Cristina, l'escola d'adults, la biblioteca, els serveis socials. Això ens demostra que, per exemple, en ensenyament del català o ens hi posem tots o... quin sentit té? Cada agent parteix del seu perfil professional i sovint els mateixos professionals diuen: «Jo soc d'educació, jo soc de treball, jo soc de cultura, jo soc metge». El repte és com això ens condueix a donar resposta als problemes i no a la segmentació.

Joan Subirats: Hi ha moltes resistències al treball en xarxa. Es considera que col·laborar amb altres professionals és desprofessionalitzar-se, i els professionals no volen deixar d'estar protegits per la motxilla de recursos del que saben. Recordeu la pel·lícula Hoy empieza todo. Davant la relació entre el mestre i l'assistenta social, molts mestres deien: «no t'hi fiquis en això, això és una feina d'ells, tu no t'hi has de ficar, en aquest embolic». Penso que el desllorigador és no partir de les competències professionals si no de la persona a qui has d'atendre. I aquesta persona no està feta de trossos de salut, trossos de serveis socials i trossos d'educació; la seva motxilla està barrejada. Per tant, treballar en xarxa funciona, i els plans comunitaris funcionen si tothom, en comptes d'anar cadascú amb el seu barret i la seva cuirassa, parteix del problema.

La realitat de les escoles d'adults ha canviat molt. Quines coses s'estan fent bé a Barcelona i quines ens queden per fer?

Angel Marzo: S'ha fet camí, i entenc que s'estan fent més coses de les que realment són visibles. El repte més important el tenim en l'orientació. Caldrà definir des d'on s'assumeix aquesta orientació. En altres països hi ha uns serveis d'orientació global lligats al territori. A França van fer el passaport educatiu. Després van veure que no funcionava perquè estigmatitzava. Però la idea d'elaboració i seguiment d'itineraris educatius cal treballar-la.

Joan Subirats: Un element és l'accés. Per a molta gent, saber on ha d'anar i accedir-hi és important. Després ve l'acompanyament. L'objectiu és que les persones siguin autònomes; i, per acabar, l'acreditació. Per tant, son la quàdruple A: accedir, acompanyar, acreditar i autonomitzar. El sistema hauria d'estar ben construït i tenir molts canals d'accés diferents sense que fossin culs de sac. Hi hauria d'haver un procés d'acompanyament, per exemple, un referent educatiu amb que la per-sona sempre pogués contactar. Això ja s'està pensant amb els discapacitats.

Les escoles d'adults podrien fer aquesta tutoria d'orientació global?

Angel Marzo: El procés d'acollida és basic. Per exemple, nosaltres te-nim unes sessions que son d'informació de l'oferta de l'escola que sem-pre es converteixen ens sessions d'orientació.

Joan Subirats: Un tema molt important és el de les persones grans. Seria important que la gent gran fos autònoma a l'hora de decidir quins son els seus projectes educatius i formatius. Ara sembla que siguin simplement clients d'un conjunt d'activitats que entre si no estan lligades. Hauríem d'aprofitar millor aquest capital i aquesta gran capacitat d'activitat que tenen. Si tot això estigues articulat, tindríem una societat una mica més potent de la que tenim.

Angel Marzo: Això redunda en cohesió social, en productivitat i en increment de la creativitat social i del benestar. Aquesta activitat, aquesta dinàmica social l'aprenentatge, d'emoció i de creixement acaba donant beneficis. El tema clau és que tot això reclama un projecte social. Darrerament s'han fer passes en el terreny de l'acreditació de competències i de l'accés a la universitat.

Joan Subirats: A la Universitat Autònoma de Barcelona fem una cosa tan senzilla com un simulacre de prova. Fem que ens visitin totes les escoles d'adults a les quals estem vinculats. Duem els alumnes a una aula i els posem una prova de les que es van fer altres anys. Amb això, aconseguim que perdin la por escènica, que és una cosa que els paralitza.

Angel Marzo: Nosaltres això ho fem a l'escola. Una component curricular molt important de la preparació de proves és ensenyar a fer una prova; perquè de bagatge, una persona de més de trenta anys, en té molt, però el que no sap és fer exàmens.

Per millorar, necessitem més recursos?

Joan Subirats: Hi ha d'haver més recursos, segurament. Jo crec que L'educació d'adults és una mica la ventafocs del sistema educatiu, i la situació del país no justifica que sigui així. Sabem que te un efecte multiplicador. Ha d'haver-hi més recursos, però, sobretot, millor articulació entre els que ja hi ha.

Angel Marzo: A Barcelona esta fem en un bon moment per aconseguir aquesta articulació a escala territorial. No es tracta de quins ensenyaments hi hagi, si no dels problemes als quals donem solució. Hauríem d'articular re-recursos per donar respostes als problemes, no articular recursos per produir ensenyaments.

Per tancar la conversa: quins son els missatges claus que hauríem de donar?

Angel Marzo: S'hauria d'incidir, primer, en una formació especifica dels professionals que treballen en educació d'adults que promogués la idea de treballar en xarxa. De treballar no solament des de la perspectiva de la disciplina —que evidentment és necessària—, si no de posar la disciplina al servei

del ciutadà i al servei de fer connexió. I s'haurien d'incrementar recursos per agilitar aquestes connexions de la xarxa. No es tracta de fer més cursos si no d'aportar solucions.

Joan Subirats: L'educació és un element que té uns efectes multiplicadors des de molts punts de vista. En aquests moments, l'educació d'adults té a veure amb la salut, el treball, els nivells de renda o la participació política. També té incidència en l'èxit escolar dels nens i de les nenes. Si no vols perdre el temps buscant estadístiques, només has de mirar els nivells educatius d'una població per conèixer els seus nivells de salut, de renda o de participació política. L'educació, entesa com un relat que es vincula amb el factor d'autonomia personal, fa que una societat sigui més capaç de reaccionar davant dels reptes col·lectius. L'educació, doncs, és avui l'instrument més potent per anar per la vida. Com deia abans, l'educació indica clarament, per exemple, els nivells de salut. Les persones educades tenen més esperança de vida.

.....

4. Noticias que relacionan nivel de formación y trabajo y su contrario: la escasa formación incide en el aumento del índice de paro

Nota: Hemos recogido en este apartado aquellas noticias que abordaban la necesidad de formación para encontrar o mantener el trabajo, sólo en aquellos niveles de formación situados en la banda inferior de las cualificaciones académicas o laborales

Resumen de la temática abordada en las 8 entradas encontradas en este apartado

- La necesidad de formarse para encontrar trabajo
- La mayoría de entradas hacen referencia a la relación con el paro juvenil y la necesidad de formación de los jóvenes

LA VANGUARDIA. 11/12/2013 - OPINIO

L'educació abans que res

Encara hi ha 57 milions de nens que no van a l'escola i 750 milions d'adults analfabets

Si no es prenen mesures, les empreses no trobaran personal qualificat, sobretot als mercats emergents

GORDON BROWN

La causa de l'escolarització universal va estar massa temps relegada darrere d'altres grans moviments de canvi internacionals. Però ara, amb el llançament de la iniciativa "L'educació abans que res" del secretari general de les Nacions Unides, Ban Ki-moon, l'educació torna a ocupar el lloc que li correspon a l'agenda política internacional. Això es relaciona amb dos factors nous als quals aquesta iniciativa fa molta atenció.

El primer i principal, els destinataris de l'escolarització universal s'han convertit en els seus principals promotors. Els adolescents, i sobretot les adolescents, ja no estan disposats a quedar-se de braços plegats mentre se'ls nega l'accés a oportunitats educatives; per això, han llançat una de les campanyes de lluita més importants pels drets civils del nostre temps.

És difícil no commoure's amb la valenta lluita de la jove pakistanesa Malala Yousafzai, tirotejada al cap pels talibans per defensar el dret de les nenes a rebre educació. Així com és difícil no advertir l'enorme suport públic que la causa de Malala ha suscitat al Pakistan i la resta del món.

Així mateix, aquests últims mesos hem vist que col·legiales bengalines creaven al seu país zones lliures de matrimoni infantil, com una manera de defensar el dret de les nenes a continuar a l'escola en comptes de ser lliurades en matrimoni contra la seva voluntat. A l'Índia, la Marxa Global contra el Treball Infantil, liderada per Kailash Satyarthi, un conegut defensor dels drets infantils, va rescatar milers de nens dels dos sexes del treball en condicions d'esclavitud en fàbriques, tallers i el servei domèstic i els va tornar a l'escola.

Aquestes accions dels mateixos joves en defensa del seu dret a rebre educació fan impossible ignorar la lluita per l'accés a l'escolaritat bàsica. Per això, els governs de tot el món se senten cada vegada més obligats a complir el segon Objectiu de Desenvolupament del Mil·lenni ("aconseguir l'ensenyament primari universal") abans que s'acabi el 2015.

Però també hi ha un altre factor reconegut arreu del món que ha fet posar l'educació en el centre de l'agenda política en la majoria dels països: les investigacions sobre les raons de l'èxit o el fracàs de

les nacions destaquen cada vegada més la importància de l'educació. Durant molts anys, el debat acadèmic sobre els motius pels quals alguns països es queden endarrerits es va centrar en la cultura, les institucions, la ideologia o la disponibilitat de recursos, però en l'actualitat, cada vegada més escriptors, investigadors i experts en formulació de polítiques veuen un vincle determinant entre l'educació i l'èxit econòmic dels països.

El desplegament de capital humà s'ha convertit en un factor de summa importància per explicar per què alguns països es queden atrapats en l'anomenada trampa dels ingressos mitjans i d'altres no aconsegueixen sortir de la condició de països de baixos ingressos. I en avaluar la disponibilitat de l'esmentat capital, ara es presta especial atenció a la quantitat i la qualitat de treballadors amb habilitats bàsiques, graduats qualificats i experiència en investigació i desenvolupament de cada país.

Posar l'educació abans que res és una tasca urgent, atesa la magnitud del malbaratament de talents i potencial que veiem a tot el món. Encara hi ha uns 57 milions de nens que no van a l'escola, 500 milions de nenes que no acabaran la secundària malgrat que és el seu dret i **750 milions d'adults analfabets**.

Atès el vincle entre educació i èxit econòmic, l'accés a l'educació i capacitació de qualitat també és fonamental per a les empreses. [El 2020, segons el McKinsey Global Institute, ens enfrontarem a dos problemes paral·lels: un dèficit de fins a 40 milions de treballadors altament qualificats i un excés de fins a 95 milions de treballadors de baixa qualificació](#). El 2030, dels tres mil cinc-cents milions de persones que formaran la força laboral mundial, aproximadament mil milions seran treballadors sense educació secundària, la qual cosa menyscarà seriosament les possibilitats econòmiques dels seus països respectius.

De manera que, llevat que es prenguin mesures urgents, és probable que les empreses es trobin amb una enorme falta de personal qualificat, especialment als mercats emergents i els països en desenvolupament, que serà on es concentrarà la major part de l'activitat econòmica. **De fet, la taxa d'analfabetisme en la població adulta de Somàlia és del 63%, i a Nigèria és del 39%; al Sudan del Sud, són més les nenes que moren donant a llum que les que acaben l'escola primària.**

Si no actuem ràpidament, a mitjans de segle l'economia mundial ens mostrarà un alt nivell de malbaratament de talents i desigualtat d'oportunitats. Segons les xifres que inclou un nou llibre del Centre Wittgenstein, titulat *World population and human capital in the 21st century* (Població mundial i capital humà al segle XXI), el 2050 només el 3% dels adults joves a Mali i Moçambic tindran educació superior, proporció que amb prou feines assolirà el 4% a Níger, Libèria, Ruanda i el Txad i el 5% a Malawi i Madagascar. Mentre que la projecció per a Amèrica del Nord en conjunt és del 60%, per a l'Àfrica Subsahariana és del 16%.

Aquestes xifres ens mostren un món dividit entre persones amb accés i sense accés a l'educació, una divisió que pot tenir conseqüències immenses, no només pel que fa a la falta de personal qualificat i al malbaratament de recursos econòmics, sinó també en matèria d'estabilitat social. Les paraules del difunt president del Tribunal Suprem dels Estats Units, Earl Warren, en la sentència del cas Brown contra la Junta d'Educació, que va abolir la fonamentació legal de la segregació racial a les escoles públiques dels Estats Units, són tan pertinents com sempre: "Difícilment un nen podrà abrigar esperances de tenir èxit en la vida si se li nega l'oportunitat de rebre educació". Com va assenyalar Warren: "Aquesta oportunitat (...) és un dret que s'ha de posar a l'abast de tots amb igualtat de condicions".

Ens queden una mica menys de dos anys per fer que l'escolarització primària deixi de ser un privilegi per a alguns i esdevingui un dret per a tothom. El secretari general Ban i jo estem decidits a fer tot el possible cada dia, des d'avui fins al desembre del 2015, per garantir que cap nen no es quedi fora de l'escola.

.....

EL PAÍS. 10/10/2013

De vuelta al instituto

La falta de perspectivas laborales conduce a la formación profesional a estudiantes jóvenes y adultos de hasta 40 años

JUAN MANUEL JÁTIVA

Sergio Hernández es uno de los profesores de secundaria interinos afectados por los recortes. Mientras espera que le llamen para alguna sustitución en la bolsa de trabajo, estudia Producción de Audiovisuales y Espectáculos en el instituto de educación secundaria (IES) La Marxadella, de Torrent (Valencia). Es un centro bien conocido por las especialidades de imagen y sonido, entre ellas una de las que más demanda ha tenido en los dos últimos cursos, 115 aspirantes se han quedado sin plaza para el ciclo de Vídeo DJ y Sonido.

“En los grados medios siempre había chavales, ahora empiezas a ver canas”, constata el director del centro, Juan García. “La FP se ha dignificado, hay quien ve más salida que en la universidad”, y eso que la situación es peor que antes, cuando a una gran parte se “la llevaban antes de acabar”. En este instituto, como en la mayoría de los 276 sostenidos con fondos públicos de la Comunidad Valenciana donde se imparte Formación Profesional (FP), es palpable el regreso de jóvenes y adultos que han vuelto al instituto tras quedar en paro, en la mayoría de los casos, o incluso tras pasar por la universidad. Nueve de ellos hablan de su experiencia y perspectivas para EL PAÍS.

Beatriz Cristóbal. Se licenció hace año y medio en Publicidad y Relaciones Públicas por la Universitat Jaume I, después hizo las prácticas en una agencia londinense y volvió a España para engrosar las filas del desempleo. Decidió “ampliar formación” sin necesidad de que le “quiten un riñón con un máster” y eligió el grado superior de Producción por su relación con el cine y la comunicación. Acepta que “el mercado del cine está mal y en la Comunidad Valenciana, peor”. Si las cosas siguen igual, se irá al extranjero, “como la mitad de la población” de su edad. De su curso “si no se han ido 20 o 30, no se ha ido nadie”.

Aarón Úbeda. Pasó de un ciclo superior de FP en Sonido a la universidad, a estudiar Telecomunicaciones, pero “con la subida de tasas” y la pérdida de la beca, se le hizo “imposible pagar la matrícula” de más de 1.000 euros. A sus 25 años (como Beatriz), la música ocupa buena parte de su vida. Desde hace ocho, tiene un grupo punk rock con dos discos publicados, No Regrets, y ha trabajado en un estudio de grabación que también ha sufrido las consecuencias de la crisis: “Deseo y espero volver a trabajar, pero no hay dinero”. No descarta arriesgarse a una iniciativa propia y “si sale, sale”. Y desde luego, no piensa volver a la universidad porque “es una pérdida de tiempo y de dinero”.

“Si después no encuentro trabajo, habrá que seguir formándose”

Sergio Hernández. Trabajó tres cursos como profesor de Educación Física en institutos públicos. En junio de 2012 “muchos interinos” supieron que ya no iban “a volver a trabajar con regularidad en

la enseñanza”, explica: “Y decidí hacer algo que me resultara atractivo”. Está vinculado también al grupo No Regrets. Ahora, con 31 años, sabe que producción de espectáculos es, en parte, lo que ya estaba haciendo con Aarón y su banda. Respecto al futuro: “En lo personal, haremos lo que nos dejen; ideas, hay, propias y en común”. Desde montar una promotora de conciertos o una empresa de management, pero “falta el dinero, los medios”. “Estamos perdidos todos, no sé qué tiene que pasar para que la situación cambie”. Tanto Sergio como Aarón tienen claro que, después, “si no hay otra cosa, más formación”.

Saray García. Formada en artes gráficas, ha trabajado habitualmente en imprentas, pero su último empleo fue una hamburguesería. Eligió el módulo de Vídeo DJ y Sonido, por afición, no por falta de trabajo, porque le gusta la música y lleva “años pinchando”. Su deseo es cursar a continuación “en cuanto termine” un grado superior. A sus 26 años piensa seguir “estudiando y buscando trabajo en imprentas” hasta que sea posible trabajar como técnico de sonido.

Guillem Mota. De todos los entrevistados de Imagen y Sonido, con 29 años es el único que tiene trabajo regular como técnico de iluminación y que vive independiente. “Antes había muchos eventos y bastante trabajo; ahora, mucho menos”. En la actualidad, trabaja para la compañía teatral PTV Clowns. Los demás viven con sus padres. Se metió en la FP por ampliar conocimientos y obtener un título “que luego puedes mostrar a las empresas”. El módulo de Vídeo DJ está relacionado con lo que le gusta. Respecto al futuro, manifiesta algo en que coinciden todos: “Hace tres años tenías posibilidades de seguir en la empresa que habías hecho las prácticas, ahora es muy difícil”.

Iván Orea. Tiene ya un grado medio de Electricidad, especialidad en la que trabajó durante año y medio. Al quedarse en paro, decidió estudiar algo que, como a Saray, sobre todo le “gustara” y “si podía trabajar en ello, mejor”. Eligió el grado superior de Sonido para Audiovisuales y Espectáculos porque siempre le “ha gustado la música y el cine”, no le interesaba otro. Aporta un dato positivo: “Un amigo hizo las prácticas en Londres y siguió en la empresa de montaje de conciertos, donde hizo las prácticas”, recuerda.

“Quería ampliar Formación sin dejarme un riñón en un máster”

Borja Sorlí. **Trabajaba en el campo, era maestro de almazara. Se quedó sin trabajo y “viendo que no tenía futuro”, decidió “renovarse”**. Ya tenía un grado medio de FP en Mecánica y, con “lo mal que están los jornales en el campo”, optó por seguir formándose. Como el resto de sus compañeros del ciclo de grado superior en Automoción, siempre ha tenido “afición a los coches”. Cree que el panorama va a mejorar y a corto plazo confía en encontrar trabajo en el sector; sólo a largo plazo ve posible montarse “un taller propio”.

José Francisco Rodríguez. Víctima del estallido de la burbuja inmobiliaria, se quedó en paro en 2009, **tras años trabajando en la construcción. No dejó de buscar trabajo “de lo que fuera”, hasta que el año pasado decidió formarse de nuevo**. Como a sus compañeros, siempre le ha gustado el mundo del automóvil y este es un sector en el que “no puedes trabajar sin la titulación adecuada”. Si no encuentra trabajo en este campo, “habrá que continuar formándose”, ahora en el grado superior de cocina.

Jonatan Martínez. Es el único que tiene un empleo indefinido de los entrevistados. Casi nunca ha dejado de trabajar, particularmente en la **hostelería**, pero no se ve dedicado siempre a esta tarea. Pensó que “la salida donde más oportunidad de trabajo tendría es la automoción”. Ya está titulado en un grado medio de electromecánica del automóvil. Confía en poco a poco poder cambiar de sector y acabar trabajando con un contrato en la automoción.

.....

EL PERIÓDICO. 16/09/2013

La Generalitat posa en marxa un pla de xoc contra l'atur juvenil

*La Generalitat destinarà 50 milions a pagar contractes i formació per a menors de 30 anys
Les empreses que hagin aplicat un ERO amb acomiadaments tres mesos abans en quedaran excloses*

**OLGA GRAU / ANTONI FUENTES
REDACCIO**

El Consell de Govern analitzarà demà, dimarts, un pla contra el atur juvenil a Catalunya, batejat com Inert Jove. El programa, que tindrà una dotació global de 50 milions d'euros, **es dirigirà especialment a joves sense estudis bàsics o amb un nivell de qualificació reduït i que estan a l'atur**, a qui s'oferirà en els pròxims mesos tant formació com contractes d'inserció en el mercat de treball, segons van indicar fonts pròximes al Govern català. L'objectiu és contribuir a la lluita contra una taxa de desocupació que s'ha disparat durant la crisi fins al 53,88% en els menors de 25 anys i el 39,40% fins als 29 anys.

Inert Joves tindrà dues potes: una que agrupa els programes específics per a joves i una altra amb les polítiques actives d'ocupació generalistes, com la formació ocupacional, dedicades parcialment al col·lectiu de **menors de 30 anys**. La dotació pressupostària de 50 milions es reparteix pràcticament a parts iguals entre les dues potes del pla de xoc al qual es va comprometre el conseller d'Empresa i Ocupació, Felip Puig, en el debat sobre joventut que va tenir lloc al Parlament a finals de juliol.

Formació per als professionals

Una altra de les mesures que entraran en funcionament aquest curs és la incorporació de 60 alumnes de cicle formatiu de grau superior d'educació infantil a 30 escoles bressol, a través de la modalitat FP-Dual, que combina estudi i treball.

En l'àrea de formació, també es preveu que els educadors de les escoles bressol puguin accedir a programes per tal de capacitar-se per accedir a la direcció d'un centre. En aquest sentit, el titular d'Educació ha remarcat que el consistori "aposta per mantenir la millor plantilla del país".

Reforç horari

Durant el primer trimestre del curs 2013-14, s'incrementarà el reforç educatiu durant la franja horària del migdia, per donar suport durant el temps d'adaptació al centre als infants d'entre 1 i 2 anys, posant l'accent sobretot en el període en què els nens aprenen a menjar.

També es preveu obrir l'escola bressol municipal Sant Medir dos dissabtes al mes per a famílies amb fills amb necessitats especials, dins del programa "Temps per tu". Finalment, s'engegaran programes de música i dansa per als infants.

L'escola bressol El Roure, a punt

L'escola bressol municipal El Roure ja té les seves instal·lacions renovades i en unes condicions òptimes per començar el nou curs aquest dijous. S'està parlant individualment amb cada família

per donar-los l'opció de portar els seus fills de nou a El Roure, o si prefereixen quedar-se amb l'escola assignada.

.....

LA VANGUARDIA. 07/08/2013

Nou servei perquè els joves trobin feina

El servei 'Barcelona Treball Joves' inclou un catàleg d'activitats formatives per acompanyar els joves en l'accés al món laboral | Durant els tres primers mesos de programa 200 joves han participat en 51 activitats realitzades a tota la ciutat

Amb l'objectiu de facilitar l'accés dels joves al mercat laboral i reduir la taxa d'atur en aquest col·lectiu, Barcelona ofereix des del mes de maig el nou servei 'Barcelona Treball Joves'. El servei neix amb la voluntat de ser un programa estable al llarg de tot l'any a disposició dels **joves de 16 a 25 anys per acompanyar-los en el procés de recerca de feina**. La iniciativa sorgeix amb la voluntat de donar compliment a una de les mesures incloses en el Pla de Xoc contra l'atur juvenil aprovat pel consistori municipal. En concret, es vincula al punt 1.4, que preveu realitzar l'assessorament, formació i recerca de feina per a joves aturats principalment a través dels serveis públics d'orientació i ocupació de Barcelona –això inclou Barcelona Activa i els Punts d'Informació Juvenil (PIJ)–, en coordinació amb el Servei d'Ocupació de Catalunya (SOC).

Així, els serveis s'ofereixen a partir d'un model territorial basat en els Espais Joves, els PIJ i els recursos formatius de Barcelona Activa, de manera que el programa incorpora una vocació de proximitat que apropa l'oferta als llocs on els joves acudeixen habitualment i facilita la captació de participants. A més, a diferència d'altres programes implementats anteriorment, aquest s'ha creat per a ser permanent i s'impulsa amb recursos municipals sense dependre de les subvencions del SOC o altres administracions.

Tres eixos bàsics

'Barcelona Treball Joves' posa a l'abast dels joves de la ciutat recursos i eines en tres formats principals. El Programa d'Activitats d'Orientació i Recerca de feina ofereix un ampli catàleg de càpsules formatives amb formats innovadors que permeten al jove construir i implementar el seu procés de recerca de feina. Les diferents activitats cobreixen totes les vessants del procés d'orientació i recerca de feina, com són l'autoconeixement, l'orientació, la recerca de feina i el desenvolupament competencial.

El Servei d'Intermediació laboral mitjançant el qual els joves usuaris del Servei podran optar a la cobertura de les vacants que les empreses fan arribar a Barcelona Activa. L'Orientació i assessorament personalitzat ofereix una atenció directa al jove de forma presencial i virtual (a partir d'octubre de 2013) per resoldre dubtes concrets relacionats amb la definició del pla d'acció per a la recerca de feina.

Balanç del primer trimestre

En els primers tres mesos després del seu desplegament (de maig a juliol de 2013), el servei ha comptat amb la participació de 200 joves en les 51 activitats realitzades a 8 punts de la ciutat. Els espais on s'ha realitzat fins ara són l'Espai Jove Boca Nord, l'Espai Jove Garcilaso, l'Espai Jove Les Basses, el PIJ Gràcia, el PIJ Horta-Guinardó, el PIJ Sants Montjuic, Can Jaumandreu, i Porta 22 (a Barcelona Activa). Pel que fa al perfil dels joves, un 53% dels participants han estat homes i un 46%

dones. El 80% tenia entre 17 i 24 anys, i un 76% són de nacionalitat espanyola. El 54% estaven a l'atur, mentre que el 44% restant eren estudiants, i, d'aquests, un 39% tenien estudis superiors i el 32% tenien estudis secundaris. El desplegament dels diferents àmbits de 'Barcelona Treball Joves', juntament amb un reforç dels canals de captació dels joves, garantiran la seva consolidació durant el tercer trimestre de l'any com a gran porta d'entrada dels i les joves als principals recursos ocupacionals i formatius de la ciutat.

.....

EL PAIS. 14/05/2013 - MADRID

Los cursos de idiomas para parados arrastran cinco meses de retraso

La Comunidad prometió formar a 26.000 desempleados

PILAR ÁLVAREZ Madrid

La Consejería de Empleo anunció 1.750 cursos gratuitos de alemán, inglés y chino para más de 26.000 desempleados de la región, un colectivo que no ha dejado de crecer en los últimos meses. La cifra ha subido en más de 40.000 personas desde entonces hasta los 569.000 registrados en abril, según datos oficiales de la Comunidad de Madrid. Ninguno de ellos ha podido hacer los cursos que el Gobierno regional anunció a bombo y platillo para enero, pero que aún no ha puesto en marcha cinco meses después.

El 29 de agosto, la entonces consejera de Empleo, Lucía Figar —cartera que asumió Ana Isabel Mariño tras la remodelación del Gobierno regional un mes después— convocó a los medios en un centro de formación. Allí anunció nueve millones de euros para los **cursos gratuitos de 100 a 200 horas**, con 20.000 plazas de alemán, 5.000 de inglés y otras 1.000 para chino. Los cursos debían arrancar a comienzos de 2013, según recogía la nota oficial del acto, que destacaba que eran para "mejorar la inserción laboral de las personas que estén buscando empleo en la región".

Un portavoz de la consejería señaló a este periódico que Empleo "sacará una orden de subvención para centros colaboradores tan pronto se registren ofertas masivas de empleo en firme de empresas del exterior".

No aclaró a qué tipo de empresas se refiere, por qué no se tuvo en cuenta ese factor cuando se anunciaron las clases o cuál ha sido el destino de los nueve millones de euros. Añade el portavoz que "dicha necesidad" (la de aprender idiomas) se cubre con la red propia de la Comunidad y con convenios para corporaciones locales. Este año, según la cifra oficial, son 160 cursos. Es decir, 1.590 menos que los publicitados en agosto.

.....

VALLES ORIENTAL.COM. 11.01.12

La meitat dels alumnes del curs Joves en Formació de Granollers troben feina

La Generalitat i l'Ajuntament han finançat la primera edició d'aquest programa

El Servei d'Ocupació de Catalunya (SOC) i l'**Ajuntament de Granollers** han finançat la primera edició del curs Joves en Formació, amb la col·laboració de la Unió Empresarial Intersectorial. Una edició exitosa, ja que la meitat dels alumnes han trobat feina i l'altra meitat acabaran l'ESO. En total, han

participat al curs 18 alumnes, dels quals 9 han finalitzat correctament tot el procés de les 900 hores formatives i d'estada a empresa, tot plegat en l'especialitat d'auxiliar de fabricació mecànica, d'ajust i de soldadura. Dels 18 inscrits, dos joves van deixar el curs per inserció laboral. Dels 9 joves que han completat el curs 5 estan a punt de començar a treballar i 4 s'han inscrit per a finalitzar el graduat en Educació Secundària Obligatoria, vinculats als contractes de formació.

Al marge de la formació feta a l'Escola Municipal del Treball els joves han fet estades a 10 empreses de Granollers i rodalia, com ara IMESAPI (Granollers), Talleres L.M. Sánchez (Granollers), Baldomero Amat Boza (Parets) o Pastas Gallo (Granollers). Així, els alumnes s'han aprofundit els coneixements per a la seva reinserció en el món acadèmic, ja sigui a través de la superació de l'ESO i la posterior entrada a cicles formatius o a programes de qualificació professional inicial.

Joves en Formació té com a objectiu la inserció laboral dels **majors de 16 anys amb fracàs escolar (sense acreditació en ESO)**, en situació d'atur i amb poques oportunitats d'accés al mercat laboral i formatiu. **La principal finalitat del projecte és, segons destaquen els seus responsables, "la formació en una especialitat determinada, en continguts relacionats amb la realitat social de l'entorn en el que viuen, en coneixements lingüístics, matemàtics i informàtics bàsics, així com sobre el mercat de treball i estratègies per a la recerca de feina".**

.....

RADIO TARRAGONA. 01.06.11

Seixanta joves sense estudis ni feina es formen amb el programa suma't

*Una seixantena de joves participen en el programa Suma't que ha posat en marxa **l'organisme municipal Tarragona Impulsa**.*

Aquesta iniciativa té l'objectiu de **facilitar la inserció laboral de nois i noies menors de 25 anys**, sense feina i que no han acabat l'Educació Secundària Obligatoria. Se'ls facilita formació, orientació laboral i també un temps de pràctiques remunerades en empreses.

Aquest programa es desenvolupa en col•laboració amb diferents instituts i centres de Formació Professional de la ciutat. S'han programat 6 cursos. N'hi ha de comerç, electricitat, mecànica, estètica, hosteleria i fusteria.

En paral•lel s'ofereix als alumnes un acompanyament personal per facilitar la seva inserció al mercat laboral. El projecte, que és pioner, està subvencionat pel Servei d'Ocupació de Catalunya i el Fons Social Europeu.

.....

LA VANGUARDIA. 11.05.11 - LA CONTRA

DIETER HUNDT, PRESIDENTE DE LOS EMPRESARIOS ALEMANES; RECIBE LA MEDALLA DE LA RACEF

"Copien nuestra formación en la empresa y su paro bajará"

[Fragment de l'entrevista]

Trabajar es estudiar

¿Tiene algún sentido que nuestros jóvenes estudien hasta los 22 –o más– sin haber trabajado nunca? ¿Tienen sentido carreras académicas y luego funcionariales que ignoran las necesidades de la sociedad que las financia? **En Alemania nunca se estudia o se trabaja –¡qué absurda disyuntiva!–, sino que siempre se hacen las dos cosas a la vez.**

.....

5. Noticias sobre formación en competencias básicas gestionadas por Corporaciones locales, Consorcios, ONGs o televisiones locales

Nota: este apartado intenta llamar la atención sobre la importante acción formativa en competencias básicas – en el sentido amplio en que hemos descrito el término - dirigida a la población adulta y realizada por otras instituciones o entidades que no son la Generalitat de Catalunya. Abordan programas de competencias básicas que superan el concepto restringido a las competencias básicas académicas.

Resumen de la temática abordada en las 36 entradas registradas en este apartado

- Programas de promoción de salud básica destinados a colectivos concretos con incidencia en amplias capas de la población, como los cuidadores/as de personas dependientes o los talleres de memoria para personas mayores
- Formación en matemáticas, lengua (castellano y catalán) e informática básica
- Alfabetización
- Incrementar las competencias de los padres en su función educativa en temas de
 - Promoción de la salud
 - Educación sexual
 - Drogodependencias
 - La crisis de la adolescencia
 - Implicación en la educación de los hijos/hijas
 - Preparación del nuevo curso
 - Alfabetización audiovisual sobre los usos de la infancia y la adolescencia
 - Gestión de la diversidad
- Alfabetización mediática
- Formación e inserción laboral, especialmente dirigida a la juventud
- Proyecto educativo de ciudad
- Talleres musicales y artísticos
- Formación del pensamiento crítico

DIARI DE GIRONA. 25/09/2013

Impulsen uns cursos per millorar l'estat de salut dels cuidadors

El projecte 'Escola de cuidadors' començarà com a prova pilot a set municipis de la Garrotxa

ACN
GIRONA

L'organisme de salut pública de la Diputació de Girona, Dipsalut, i l'empresa Edat3 han impulsat el projecte 'Escola de cuidadors', que posa l'accent en donar eines als cuidadors per saber gestionar el seu dia a dia i prendre consciència de com poden millorar el seu estil de vida. El curs tindrà una durada anual -amb una sessió mensual d'hora i mitja- i s'inicia a l'octubre com a prova pilot amb 150 cuidadors de set municipis de la Garrotxa. Els impulsors del projecte asseguren que si es millora la salut del cuidador també se'n ressent el malalt. A més, remarquen que no només cal donar-los informació sobre cures sinó també recursos de com millorar amb petits canvis la seva rutina.

El projecte 'Escola de cuidadors' s'adreça a persones que, de manera no professional, tenen al seu càrrec familiars amb malalties que fan que necessitin d'una atenció continuada. Molts d'aquests cuidadors no només no coneixen les tècniques de com atendre'ls correctament des del punt de

vista assistencial sinó que, poc a poc, la situació els va absorbint fins al punt de descuidar-se de sí mateixos.

"Molta gent ens arribava a Edat3 i ens diu que no pot més, ens trobem amb casos que està més malalt el cuidador que la persona cuidada", relata el president d'aquesta cooperativa amb seu a Olot dedicada a l'atenció sociosanitària de les persones, Albert Pérez. Per evitar que els cuidadors no professionals arribin a aquestes situacions límit, Edat3 i Dipsalut han creat el projecte 'Escola de cuidadors' que posa l'accent no només en com es pot cuidar millor el malalt sinó que incideix en canviar els estils de vida del cuidador per tal que visqui millor.

"La part tècnica esdevé una excusa a través de la qual podem incidir en les habilitats de vida dels cuidadors, en com poden canviar la seva rutina i cuidar-se més a sí mateixos", ha explicat una altra de les responsables del projecte, Sílvia Farrés, que afegeix que la primera barrera que han de vèncer és la de fer adonar al cuidador que no és "imprescindible" i que pot buscar en el seu entorn recursos que l'ajudin a tenir cura de la persona malalta. "Moltes vegades no volen deixar el malalt sol ni l'hora i mitja que dura el curs", ha apuntat.

"Es tracta de donar oxigen al sentiment de dependència que tenen aquests cuidadors, que siguin capaços de veure que la seva vida va més enllà de la persona que tenen al seu càrrec", ha reflexionat el cap de l'àrea de promoció de la salut del Dipsalut, Pau Batlle.

Qui i com se'n poden beneficiar

El projecte arrenca a finals d'octubre en set municipis de la Garrotxa. Concretament, la formació es reparteix en onze sessions mensuals d'hora i mitja on, més enllà de consells tècnics, la intenció és generar una sensació de grup i que els cuidadors (la majoria dones) ampliïn la seva xarxa social i puguin dir en veu alta el què els està passant.

'Escola de cuidadors' començarà simultàniament a Olot, Besalú, Sant Jaume de Llierca, Sant Joan les Fonts, les Preses, les Planes i la Vall d'en Bas on, des dels serveis socials i d'altres organismes que treballen amb gent gran, s'ha fet una tria de persones a qui pot ajudar aquesta formació. Des del Dipsalut, el cap de l'àrea de promoció de la salut, Pau Batlle, ha justificat que comencin per aquesta comarca perquè, segons ha indicat, un dels col·lectius amb pitjor salut de les comarques gironines és el de la gent gran de l'àmbit rural, sobretot de pobles petits, que no tenen xarxa social.

La formació és totalment gratuïta i, al llarg d'aquest primer any, s'ha establert una metodologia d'avaluació que ha de permetre comprovar si es compleix la premissa que defensen els impulsors del projecte: "Si es millora la salut del cuidador també se'n ressent el malalt". Un cop avaluada la prova pilot, la idea és estendre-ho a tota la demarcació. El projecte 'Escola de cuidadors' té un pressupost de 20.000 euros anuals.

.....

EL PERIODICO. 26/09/2013

Pura Hidalgo: «Matemàtiques i dictats treballen la memòria»

Els seus 78 anys li permeten dirigir-se als nous jubilats del Casal Municipal de Gent Gran Cotxeres de Sants com els «joves». A ells els ensenya tot el que ha après. I té l'agenda plena.

**CARME ESCALES
BARCELONA**

Quan Pura Hidalgo (Barcelona, 1935) tenia 10 anys, les alumnes de cursos superiors de l'escola on estudiava, a Sants, li van ensenyar a ballar sardanes.

A partir de llavors, cada setmana es reunia amb sardanistes per ballar el que un dia seria el seu punt de partida com a professora voluntària de jubilats.

-¿Com va començar el seu voluntariat?

-Va ser ja fa 19 anys. La meua mare venia a passar la tarda al centre de dia del casal i, un dia, ella mateixa em va dir: «Tu, que has ballat tant sardanes, ¿no vols venir a ballar aquí amb els que es reuneixen per fer-ho cada setmana?». I vaig venir i aquí vaig trobar persones fabuloses.

-¿Va començar ensenyant sardanes?

-No. Al venir cada setmana, et van coneixent i un dia em van proposar anar un cop per setmana a fer convivència amb alumnes de l'escola de primària Jaume I. És una activitat del programa Aprendre amb la gent gran. I des d'aleshores ho faig, un dia a la setmana, d'11.30 a 12.30 hores. Anem unes quantes persones grans i, per grups, a l'aula, durant les hores lectives, parlem amb els nois i noies de tots els cursos.

-¿De què parlen?

-De tot. Un dia els ensenyes com es cus, o fem poemes, però, sobretot, et pregunten molt, per exemple, què faig per dinar, i fins i tot si tinc nòvio -jo sóc viuda-. Altres vegades, com que hi ha alguns alumnes que han nascut en altres països, són ells els que expliquen coses d'allà.

-¿Què l'enriqueix de l'activitat?

-La naturalitat amb què conversem. Jo tinc néts, però ja són grans, el més petit té 16 anys i poder xerrar tan espontàniament amb els nens de l'aula m'omple molt. M'enriqueix veure la seva atenció i el seu interès per coses tan senzilles de la meua vida com el menjar que preparo i, a la vegada, m'interessa conèixer coses d'ells, sobretot dels que no són d'aquí, que parlen del seu país.

-¿Fa algun altre voluntariat?

-iSí! Al Casal de Gent Gran de Sants, que té uns 1.700 usuaris, ajudo en les classes de sardanes i **faig classes de cultura elemental a 19 persones amb una mitjana d'edat de 70 anys**. Jo vaig estudiar Peritatge Mercantil a l'acadèmia Lloret, a la plaça de Sants, amb professors magnífics. Encara existeix.

-¿Què inclou la cultura elemental?

-Matemàtiques, sumes, restes i divisions i ortografia. En general, dediquem tres quarts d'hora a les lletres -fem dictats- i tres quarts d'hora més als números.

-Als 70, ¿se'n treu partit d'això?

-Exercitar aquestes operacions o seguir un dictat treballa la memòria. En la tercera edat, no tot és jugar a cartes o al parxís, o anar d'excursió...

-¿Les noves generacions de jubilats que arriben al casal també s'apunten a les seves classes?

-N'hi ha alguns que sí, però els joves de 65 arriben més preparats i prefereixen activitats físiques, ball o sortides. Saben divertir-se més. Però als que vénen a classe els fa molta il·lusió venir, i a mi també. Jo per venir a classe no tinc mai mandra. **També dono cultura elemental al Casal La Capa, al barri de la Marina de Port**, i una vegada a l'any vaig a la Facultat de Filosofia i Lletres a fer conversa amb alumnes, en el programa Compartir Universitat.

-La seva agenda està plena.

-Sí. I també canto. Sóc contrabaix del cor Alegre de Sants. El cap de setmana és per a la família, tinc dues filles meravelloses. De dimarts a divendres, tinc classe. I el dilluns, surto amb les amigues. Tot és necessari. La soledat, sense activitats amb gent, és molt difícil de portar. Mai m'avorreixo, ni a casa, ni a fora, però és millor no quedar-se a casa.

.....

EL PERIODICO. 26/09/2013

Informàtica per a tothom

El Raconet va néixer fa 10 anys per alfabetitzar digitalment la població. En aquest espai del Centre Cívic Guinardó s'imparteixen des de cursos gratuïts d'iniciació fins a classes científiques

**BEATRIZ PÉREZ
BARCELONA**

El Centre Cívic Guinardó (Ronda Guinardó, 113) va néixer el 1982 i va ser el primer de tota la ciutat. Situat en una antiga masia al capdamunt del barri, des del seu emplaçament es veu a la llunyania el mar Mediterrani. Una pintada adorna la façana principal de l'edifici: «Aquesta casa està habitada». Escales amunt, al primer pis, una discreta porta al costat de l'ascensor està marcada amb un nom: Raconet.

Raconet és un projecte que va néixer fa 10 anys per iniciativa de l'Ajuntament amb l'objectiu d'alfabetitzar digitalment la població. «Mirem de lluitar contra la bretxa digital», explica David Lladó, de 38 anys, gestor cultural i dinamitzador de la iniciativa. Per això **les seves activitats estan dirigides sobretot a persones que no tenen coneixements informàtics.**

Caràcter públic

L'estança on ara està ubicat el Raconet era antigament una sala de lectura que suplía l'absència de biblioteca al barri. «Fa cinc anys van obrir la biblioteca Mercè Rodoreda, de manera que la sala va deixar de tenir de sentit», rememora Lladó. Però el Raconet, que és actualment una sala

d'informàtica, encara manté les antigues prestatgeries plenes de llibres. «Hem habilitat l'antiga sala com a projecte d'intercanvi de llibres -explica-.

Qui agafa un llibre de la llibreria, n'ha de deixar un altre a canvi».

El Raconet, de caràcter públic, oferirà aquesta tardor un total de 17 tallers, amb preus que oscil·len entre els 30 i els 60 euros. Estan dirigits a un públic variat, de diferents edats i coneixements, i la temàtica inclourà des de les relacions entre el cine i la política fins a l'aprenentatge de l'ús del Powerpoint. Paral·lelament, també oferirà càpsules gratuïtes de dues hores durant un dia per, per exemple, aprendre a utilitzar correctament Facebook, Gmail o crear un blog.

Paquita Navarro, de 73 anys, ha vingut per primera vegada al Raconet. Els tallers començaran a l'octubre però vol comprovar si és capaç d'introduir-se en la informàtica i així apuntar-se a algun curs. L'atén Adolfo Martín, de 32 anys, que fa tres anys que treballa de professor als tallers del Raconet. Per ell, el més interessant d'aquesta iniciativa és que «intenta que les persones siguin autònomes amb la informàtica».

Lligat al Raconet va néixer fa tres anys el Raconet de la ciència, projecte que organitza una sèrie de conferències gratuïtes una vegada per trimestre. L'objectiu és fer de la ciència una cosa intel·ligible per qualsevol ciutadà. Per David Lladó, el seu impulsor, aquesta iniciativa té un clar perquè: «La ciència també és cultura. I aquest és un centre cultural».

.....

ARA DIARI. 27/07/2013

Pares fent colzes per l'èxit escolar

*La **Fapac** impulsa un projecte de formació a famílies per ajudar a millorar els resultats educatius*

SÒNIA SÁNCHEZ, Barcelona

"Que els pares estiguin estudiant al mateix temps que el nen influeix molt més que el fet que tinguin un títol acadèmic, sobretot si el tenen i no llegeixen amb el seu fill", assenyala la coordinadora del projecte **Clau per a l'èxit educatiu**, Montserrat Sánchez. Amb aquest argument, que té la base científica que li dóna l'estudi **Includ-ed**. Estratègies per a la inclusió i cohesió social a l'Europa de l'educació, de la Comissió Europea, la Federació d'Associacions de Mares i Pares d'Alumnes de Catalunya (Fapac) posarà en marxa el curs que ve aquest programa de formació per als pares en més de cinquanta escoles.

Un total de 52 AMPA catalanes, de primària i secundària, ja s'han unit a la Xarxa Clau i aquest setembre començaran el procés de formació dels voluntaris del projecte. Aquests voluntaris, que seran altres pares però també altres adults del barri, exalumnes o professorat jubilat, seran els encarregats de coordinar i impartir la formació. Una formació que, segons l'estudi europeu, té més incidència sobre els resultats dels fills quan la reben pares sense estudis, però que no necessàriament ha d'anar dirigida només a aquests. De fet, la participació en aquesta formació és totalment voluntària i cal veure encara quants pares decideixen apuntar-s'hi. El 21 de desembre, després d'un trimestre, la Fapac farà una avaluació de l'experiència amb l'objectiu que, a partir de l'any que ve, es pugui ampliar i detectar els centres escolars on pot ser més necessària aquesta actuació. Tot i així, Sánchez destaca que ja en la primera fase de la Xarxa Clau s'hi han adherit escoles de zones considerades desfavorides, com les del districte de Sant Martí de Barcelona.

Activitats educatives d'èxit

Els pares d'alumnes que s'apunten al projecte poden optar entre tres tipus de formació, que l'estudi Includ-ed identifica com a "activitats educatives d'èxit", ja que n'han provat l'eficàcia en molts països europeus. **En primer lloc, els pares poden demanar tallers específics sobre les qüestions en què els interressi formar-se, ja siguin idiomes, noves tecnologies o simplement alfabetització. Però també s'oferirà l'opció de fer tertúlies literàries,** on es llegeixi i es debati en grup sobre els clàssics de la literatura. "Molts estudis avalen que la capacitat de reflexió augmenta" amb aquesta metodologia de lectura dels clàssics, en què cadascú escull un paràgraf per comentar en grup, explica per què l'ha triat i quina reflexió n'extreu, i després s'obre un debat al voltant del text, explica Sánchez.

Però l'opció que sembla que tindrà més demanda, segons la coordinadora del projecte, és l'anomenada **Nosaltres aprenem, aprenen ells i elles, que és formació per poder ajudar els fills a fer els deures de l'escola.** Es tracta de formar els pares en els continguts bàsics que els seus fills faran al centre escolar en el següent trimestre. "Molts ja no recordem com s'aïlla una incògnita i necessitem refrescar coses, però hi ha altres temes que no hem estudiat mai", apunta. Per a totes aquestes activitats, el projecte Clau compta amb el suport de l'Associació d'Educació de Persones Adultes (AEPA), que formarà el voluntariat implicat en el projecte. A més, membres del grup CREA de la UB, que va liderar el projecte Includ-ed europeu, hi han contribuït en els últims mesos amb xerrades arreu del territori per explicar què són les "actuacions educatives d'èxit".

Tot i que el projecte Clau se centra en la formació de pares, també oferirà activitats per als alumnes que ho vulguin -acollint-se a una altra "actuació educativa d'èxit" identificada per l'estudi europeu-, que és "l'ampliació del temps d'aprenentatge" dels escolars. En aquest cas, es tractarà d'activitats extraescolars centrades en dues modalitats, escacs o tertúlies literàries, amb la mateixa metodologia que la dels pares, impartides també per voluntaris de l'AMPA.

ARA CRIATURES. 14/05/2013

Un 28,3% de la població infantil pateix sobrepès o obesitat

L'excés de pes entre la població infantil segueix sent una problemàtica de primer ordre i afecta a un 28,3% de l'alumnat avaluat als municipis participants en el Programa Thao durant el curs acadèmic 2011-2012. Així ho demostren les dades presentades avui per la Fundació Thao que analitzen una mostra de 20.668 nens i nenes d'entre 3 i 12 anys. Segons Rafael Casas, director científic de la Fundació Thao: "La situació actual ens fa veure que la suma d'esforços és molt important i que hem de seguir treballant per aconseguir el nostre objectiu. Ens estem donant compte, amb les dades a la mà, que les prevalences d'obesitat són molt altes i que queda molta feina a fer".

Les dades de l'estudi transversal realitzat durant el curs 2011-2012 segueixen mostrant una situació alarmant en quant a l'obesitat i el sobrepès en les edats més primerenques. Més d'un de cada cinc nens i nenes d'entre 3 i 5 anys pateix excés de pes, el que es concreta en una prevalença de l'obesitat del 5,7% i del sobrepès del 16,2%. A més, si analitzem les dades en conjunt, amb nens i nenes d'entre 3 i 12 anys, els percentatges s'elevan fins al 21,2% en sobrepès i fins al 7,1% en obesitat. En paraules del president de la Fundació Thao, Henri García: "Ens preocupa enormement l'elevada prevalença entre els infants de menor edat. **Per poder generar un canvi real en aquesta gran problemàtica, necessitem una estratègia efectiva dirigida no només al foment de l'alimentació saludable i l'activitat física, sinó també actuant sobre factors psicològics i socials.** Tots aquests elements són indispensables per resoldre el que ja s'ha convertit en un dels majors reptes per la salut pública del nostre temps".

	Mostra	Sobrepès		Obesitat		Sobrepès + Obesitat	
		n	%	n	%	n	%
3-5 anys	5.762	935	16,2	331	5,7	1.266	21,9
6-9 anys	9.810	2.220	22,6	858	8,7	3.078	31,3
10-12 anys	5.096	1.219	23,9	272	5,3	1.491	29,2
Mostra total	20.668	4.374	21,2	1.461	7,1	5.835	28,3

**Taula de prevalença de sobrepès i obesitat infantil dels municipis Thao.
Curs acadèmic 2011-2012 (segons IOTF)**

És per això que la Fundació Thao ha creat un model innovador d'intervenció. Es tracta dels **Tallers Thao-Petita Infància dirigits als pares/mares d'infants de 0-3 anys** i a professionals de la petita infància. Aquests tallers estan pensats per abordar la neofòbia alimentària, els processos innats d'autoregulació energètica i el vincle afectiu. De forma complementària, la Fundació Thao ha estat treballant en la franja de 0-3 anys mitjançant les temporades temàtiques amb diversos materials educatius.

L'actual context de crisi pot deteriorar els hàbits saludables entre els col·lectius més desafavorits i fer més difícil el seguiment d'una dieta variada i equilibrada. En vistes a aquesta realitat social, la **Fundació Thao** ha decidit treballar en xarxa amb entitats amb les quals crear sinèrgies i col·laboracions per arribar a totes aquelles famílies que requereixen el seu suport. Una de les aliances més recents és la seva col·laboració amb **Creu Roja de Catalunya**, amb la qual està treballant en projectes adreçats especialment a aquests sectors en major risc de vulnerabilitat i exclusió social, i tenint una especial cura envers el col·lectiu de la infància, ampliant així **les accions del Programa Thao que van dirigides a tota la població**. El Programa Thao contribueix a mantenir l'obesitat a ratlla.

Si bé l'estudi transversal permet fer una fotografia fixa de la situació quant a excés de pes dels infants espanyols cada any, la Fundació Thao també ha elaborat un estudi longitudinal amb un col·lectiu de 6.697 nens i nenes de 10 municipis espanyols que implementen el Programa Thao (Aranjuez, San Juan de Aznalfarache, Villanueva de la Cañada, Sant Carles de la Ràpita, Castelldefels, Alcázar de San Juan, Balaguer, Montgat, Monzón i Utrillas). Aquesta és la mostra més rellevant a Espanya feta en un estudi d'aquest tipus. Aquest estudi longitudinal reflecteix que, després de quatre anys en els quals s'ha fet un seguiment dels mateixos nens i nenes que participen en el Programa Thao, l'increment en sobrepès i obesitat ha estat tan sols d'algunes dècimes percentuals. L'obesitat ha augmentat 0,1%, el sobrepès un 0,9%, i el total d'excés de pes (sobrepès+obesitat) tan sols un 1%, de manera que podem considerar que s'ha frenat la tendència a l'alça.

Segons les darreres dades de l'OMS, la prevalença d'obesitat al món s'ha doblat en els últims 30 anys i s'estima que el creixement sigui progressiu en el percentatge d'afectats per l'excés de pes. Tot i que no es pot afirmar que l'estancament mostrat per l'estudi de la Fundació Thao es pugui atribuir directament a la implementació del Programa Thao -ja que no hi ha dades comparatives amb municipis control que no estiguin implementant el Programa-, es treballa sobre la hipòtesi que el Programa actua com a fre de la tendència a l'alça. Segons Rafael Casas, director científic de la Fundació Thao: "Considerem positiu el fet que als municipis analitzats s'hagi notat un estancament en les dades de prevalença, ja que aquest era l'objectiu que ens marca l'Organització Mundial de la Salut: frenar la progressió d'aquesta epidèmia".

Des de la Fundació no tenen cap dubte de la incidència del Programa Thao en l'estabilització de les dades d'excés de pes infantil tot i que, com afirma el responsable de l'àrea d'avaluació i investigació de la Fundació Thao, Santi Gómez, "encara no disposem d'un estudi que ens permeti quantificar el nostre grau d'influència en aquest canvi de tendència. Per solucionar-ho, i gràcies a una Beca FIS del Ministeri d'Economia i Competitivitat i a l'IMIM-Institut de l'Hospital del Mar d'Investigacions Mèdiques, estem realitzant un nou estudi de tres anys de duració que ens permetrà comparar les diferències en l'evolució de l'excés de pes infantil i altres variables entre dos municipis (Terrassa i Sant Boi de Llobregat) on Thao implementa el seu Programa i dos municipis control (Molins de Rei i Gavà)". Aquest

nou estudi permetrà tenir, a partir de l'any vinent, dades científiques que mesuraran l'impacte del Programa Thao. Per aconseguir-ho, la Fundació Thao ha creat una nova eina online d'avaluació que facilita el procés de registre i recollida de dades dels qüestionaris sobre hàbits d'alimentació i sedentarisme, així com d'altres variables psicològiques i socials.

.....

ARA CRIATURES. 06/04/2013

Benestar Social i Família ofereix 155 tallers formatius gratuïts dins del programa “Créixer en Família”

La Secretaria de Família del Departament de Benestar Social i Família ha programat per aquest 2013 fins a un total de 155 tallers formatius gratuïts arreu de Catalunya dins del programa de suport a pares i mares “Créixer en Família”. L'objectiu és orientar, reforçar i dotar d'eines als progenitors i progenitores en l'educació dels seus fills i filles, per mitjà d'espais de suport virtuals i presencials.

En concret, des del mes de març i fins a finals d'any Benestar Social i Família ha planificat tallers a un centenar de municipis catalans. Per demarcacions, Barcelona i la seva àrea metropolitana suma 53 tallers, la Catalunya central 25, el Camp de Tarragona 17, Lleida 20, Girona 30 i les Terres de l'Ebre 10.

La previsió del Departament és arribar a unes 3.000 famílies participants, comptant que els grups són d'una vintena de persones. Cada taller consta de sis sessions i està conduït per professionals experts en educació i dinàmiques familiars. El programa formatiu s'estructura en quatre cicles en funció de l'edat dels infants i adolescents: de 0 a 3 anys, de 3 a 6 anys, de 6 a 12 anys i de 12 a 16 anys.

Les temàtiques abordades van des de l'afecte, l'autonomia i l'autoritat a les estratègies educatives, la resolució de conflictes, les responsabilitats en l'àmbit domèstic, el lleure i l'entorn, el paper educatiu de l'escola o la família extensa. Totes les sessions es distribueixen en funció de tres eixos temàtics comuns: el tracte, els reptes quotidians i créixer dins i fora de casa.

“Créixer en família” s'adreça als pares i mares interessats a conèixer aspectes que puguin influir de forma positiva en la cura, l'educació i el desenvolupament dels seus fills i filles, tot compartint les seves experiències amb altres famílies. S'emmarca dins la voluntat del Departament de Benestar Social i Família de promoure canvis en els models d'actuació orientats cap a conductes parentals positives, que procurin el benestar dels menors i el seu creixement com a persones.

A través d'Internet

Les famílies interessades poden consultar la previsió de tallers, dates i franges d'edat, així com inscriure's, a través de la pàgina web del programa disponible a:

www.gencat.cat/benestarsocialifamilia/familia/creixerenfamilia

El mateix portal posa a disposició de la ciutadania informació actualitzada, orientacions i recursos classificats per temes i franges d'edat, d'acord amb els continguts dels tallers. Els recursos a l'abast es classifiquen en vuit àmbits diferents: ser pares i mares, afecte i comunicació, salut i cura, hàbits i conductes, jocs i aprenentatge, noves tecnologies, lleure i entorn, i xarxes de suport. La web també està pensada perquè esdevingui un punt de trobada virtual adreçat a pares i mares.

.....

EL PUNT AVUI. 03/04/2013

Cicle de xerrades sobre l'adolescència

GIRONA
N.A

El **Caixafòrum de Girona** oferirà a partir del dia 8 un cicle de conferències titulat Ser adolescent avui: normalitat i patologia en els comportaments dels adolescents. Les xerrades seran impartides per destacats experts en el camp de la psicologia i la psiquiatria, com ara Josep Toro, Josep Moya i Rosa Sellarès. Aquest cicle consta de cinc sessions, que tindran lloc els dilluns, des del 8 d'abril fins al 6 de maig, a les set de la tarda, a la seu del Caixafòrum de Girona.

Els últims avenços sobre el trastorn per dèficit d'atenció amb hiperactivitat o també conegut com a TDAH, el funcionament intel·lectual i l'aprenentatge en l'adolescència i els trastorns en la conducta alimentària són alguns dels temes que es tractaran en les sessions.

.....

EL PUNT AVUI. 03/04/2013 - GIRONA

Cicle de xerrades sobre l'adolescència

El **Caixafòrum** de Girona oferirà a partir del dia 8 un cicle de conferències titulat Ser adolescent avui: normalitat i patologia en els comportaments dels adolescents. Les xerrades seran impartides per destacats experts en el camp de la psicologia i la psiquiatria, com ara Josep Toro, Josep Moya i Rosa Sellarès. Aquest cicle consta de cinc sessions, que tindran lloc els dilluns, des del 8 d'abril fins al 6 de maig, a les set de la tarda, a la seu del Caixafòrum de Girona.

Els últims avenços sobre el trastorn per dèficit d'atenció amb hiperactivitat o també conegut com a TDAH, el funcionament intel·lectual i l'aprenentatge en l'adolescència i els trastorns en la conducta alimentària són alguns dels temes que es tractaran en les sessions.

.....

EL PERIODICO. 06/03/2013

Els centres cívics i casals aposten per la formació

Els equipaments municipals d'Horta-Guinardó redefeixen la seva funció i potencien tallers i cursos de capacitació. Una guia facilitada i unifica les propostes docents de tots els districtes

LUIS BENAVIDES, BARCELONA

Cinc centres cívics, quatre casals de barri i un espai jove formen a Horta-Guinardó una xarxa d'espais públics en un avançat procés de reinvençió. I és que l'objectiu municipal per al 2013 i els anys successius és donar-los un rol eminentment formatiu per millorar la capacitació personal i

professional dels veïns amb cursos i tallers. «Aquesta nova visió dels equipaments parteix d'una reflexió sobre el paper que haurien de tenir actualment. Perquè creiem que podem treure molt més partit d'aquests espais com a focus de cultura i coneixement, més enllà del pur entreteniment», explica la regidora del Districte d'Horta-Guinardó, Francina Vila.

La publicació recent d'una completa guia amb tots els tallers formatius impartits en aquests 10 centres municipals reuneix totes aquestes eines a l'abast del ciutadà, però, sobretot, suposa un esforç per homogeneïtzar criteris. «Fins ara, cada equipament generava la seva programació segons la seva especialització i la seva demanda. Ara, com a projecte en comú, tots els centres estaran al mateix nivell d'oferta de tallers formatius», explica Vila, que subratlla la importància de capacitar tecnològicament la població i estimular l'aprenentatge d'altres llengües.

NOUS OBJECTIUS

Per a Carles Llacer, dinamitzador musical de l'Espai Jove Boca Nord (Agudells, 37-45), la imatge dels centres cívics ha canviat molt en els últims anys. «Abans eren llocs amb pocs recursos i estaven molt dirigits a la gent gran. I pel que fa a l'oferta, sempre ha tingut un punt molt lúdic, amb tallers de ball o de guitarra», explica Llacer, que defineix com una «revolució» la nova concepció d'aquests equipaments. «En el nostre cas, perquè estem dirigits a un públic d'entre 14 i 35 anys, suposa apostar més encara si es possible per tallers encaminats a la formació i la inserció, una cosa molt important tenint en compte l'elevadíssima taxa d'atur juvenil que tenim», afegeix el dinamitzador d'un centre que a més a més compta amb un punt d'assessorament acadèmic i ofereix un taller per millorar les tècniques d'estudi. El responsable d'aquest curs, Alberto Palacios, destaca la importància d'«acompanyar els joves en el seu aprenentatge i facilitar-los un espai adequat» per un preu simbòlic.

PREUS AJUSTATS

Aquest replantejament dels tallers i cursos formatius ha posat especial èmfasi en el preu per tal de garantir que els catalogats com a «instrumentals», perquè doten d'eines bàsiques els usuaris, tinguin un cost més baix (1,5 euros l'hora) que els tipificats com a «especialitzats» (quatre euros l'hora).

Entre els tallers «instrumentals» hi ha aquells que fomenten l'aprenentatge de llengües estrangeres i l'alfabetització digital (internet). L'objectiu del districte no serà mai, aclareix la regidora, «competir amb les aules d'informàtica o d'idiomes», perquè la funció dels tallers amb preus subvencionats és «estimular» pel seu caràcter fonamentalment introductori.

«El taller més llarg dura 20 hores. Si ho prova i li interessa continuar, valdrà més que l'usuari vagi a un centre més especialitzat», diu Patricia Campos, directora del Centre Cívic Guinardó (Ronda del Guinardó, 113), que considera que una guia conjunta farà visibles els tallers singulars, perquè arribarà a més gent, i ajudarà al flux en el cas que no quedin places al centre més pròxim.

.....

ARA DIARI. 23.01.13

Barcelona augmenta la formació als pares i mares de centres públics i concertats per afavorir l'èxit escolar

Uns 6.000 pares i mares podran participar aquest curs 2012-13 en el Programa de Suport Educatiu a les Famílies, que té com a objectiu *oferir a les famílies la possibilitat d'obtenir noves habilitats,*

coneixements i estratègies per ajudar els seus fills o filles en l'àmbit educatiu i formatiu. Aquestes accions formatives han augmentat en un 62% respecte a l'any passat.

Barcelona ampliarà aquest curs escolar (2012-13) un 62% les accions formatives del Programa de Suport Educatiu a les Famílies adreçat als pares i mares que tenen fills o filles fins als 16 anys matriculats en centres educatius públics i concertats de la ciutat.

Aquest programa, impulsat des de la regidoria d'Educació i Universitats, ofereix a les famílies la possibilitat d'obtenir més habilitats i coneixements sobre diferents temes d'interès general relacionats amb l'educació dels seus fills o filles per ajudar-los a trobar maneres més competents per desenvolupar dins el seu context i àmbit familiar.

El Programa de Suport Educatiu a les Famílies es va posar en marxa el curs 2011-12 amb un total de 192 sessions formatives i 3.406 participants. Es va desenvolupar a 107 centres públics i concertats de la ciutat, i durant aquest curs 2012-13 està previst desenvolupar un mínim de 311 sessions, per a unes 6.000 persones, a uns 165 centres. Aquest programa compta amb el suport dels districtes, de les AMPA i direccions on es fan les sessions formatives, i diverses entitats públiques i privades o professionals especialistes que ofereixen les accions formatives als pares i mares.

Satisfacció de les famílies i més accions

Després de la posada en funcionament d'aquest Programa el passat curs escolar, i atès l'alt grau de satisfacció de les famílies (9 sobre 10, segons una enquesta d'avaluació de finals del passat curs), des de l'IMEB s'ha decidit continuar i ampliar les accions del Programa de Suport Educatiu a les Famílies amb un increment d'un 62% amb relació al curs passat.

Aquest curs ofereix a les famílies la possibilitat de participar en **19 propostes formatives: Autoritat i límits; La comunicació a casa; Jugar per créixer; La "feina" d'escola arriba a casa. Hem d'ajudar-los?; Educar en l'autonomia personal; Desenvolupament de l'infant i l'adolescent; Educar en els hàbits a casa: la son, la higiene personal, l'alimentació; Ajudar els fills i filles a créixer sans; Educació sexual; Per una infància protegida. Seguretat a la xarxa; Taller d'estratègia familiar en l'ús segur d'internet i xarxes socials a casa; Els usos moderats de les pantalles (televisió, videojocs...); Les activitats extraescolars i de lleure: noves oportunitats educatives; Participació de pares i mares a la vida escolar; Diversitat cultural a l'escola i convivència intercultural; Ho comprem? El repte d'aprendre a consumir en família; Jugar o consumir jocs? El repte d'aprendre a conèixer el joc i les joguines; Històries o anuncis? El repte d'aprendre a conviure amb els mitjans de comunicació i la publicitat, i, finalment, Ens familiaritzem amb la publicitat? El repte d'aprendre en família a conviure amb la publicitat.**

.....

REUS DIGITAL. 18.01.13 - EL CAMP

Un 100% de l'alumnat dels cursos de català recomanaria els serveis del CNL

Amb la finalitat de conèixer objectivament l'opinió de l'alumnat sobre els cursos de català i poder millorar els aspectes que calgués, el Centre de Normalització Lingüística va administrar, aquest juliol, un qüestionari de valoració als seus estudiants de Reus. En una valoració de 0 a 10, el grau de satisfacció amb el progrés en l'aprenentatge és de 7,4; el grau de satisfacció amb els materials

utilitzats és de 7,9; la satisfacció amb el guiatge rebut en el procés d'aprenentatge és de 9,16; la valoració global del curs és de 8,93; i l'interès per participar en activitats complementàries és de 7,6.

El 100% dels enquestats, un total de 118 persones, recomanaria el servei que ofereix el CNL. Quant a la difusió de l'oferta formativa del CNL, de la manera que s'han assabentat dels cursos de català, del qüestionari també se'n desprèn la importància emergent d'Internet i les xarxes socials al costat de les persones que han fet cursos al CNL, els informadors institucionals i els mitjans de comunicació.

A partir d'ara, el CNL passarà anualment el qüestionari a una mostra que inclourà Reus però també la resta de municipis on organitza cursos, com Cambrils, Falset, l'Hospitalet de l'Infant i Prades. D'aquesta manera, les dades seran representatives de tot l'àmbit territorial del CNL, que abasta el Baix Camp i el Priorat. Durant el mes de febrer, s'iniciarà el segon quadrimestre dels cursos de català, tant presencials com a distància o en línia.

.....

EL PERIODICO. 16.12.12 - BARCELONA

De la costura a les mates

La Fundació Acis, creada per tres joves del Carmel per oferir una sortida a les noies de les barraques, compleix 50 anys en plena forma

HELENA LÓPEZ

Era un pis petit, al carrer de les Camèlies. Una vivenda tot terreny que al matí feia de guarderia i a la tarda es convertia en escola d'adults. Corrien els primers anys 60 i a la zona del Carmel gairebé tot eren barraques. Casetes precàries a les quals la gran majoria de veïns havien arribat de fora de la ciutat, amb poca formació i amb moltes ganes d'aprendre, una cosa que aquelles tres pioneres joves van saber veure i aprofitar.

Ensenyaven costura a les noies del barri que acabaven la primària i no sabien què fer o a on anar. I una cosa portava a l'altra. Als tallers de confecció -en els quals també aprenien català, ja que tot s'impartia en aquesta llengua- es van adonar que les noies no sabien multiplicar i van decidir ensenyar-los a cosir, però també matemàtiques.

NÉTS D'AQUELL CARMEL

Va ser així i no de cap altra manera com va néixer i va créixer la Fundació Acis, que aquest any celebra el seu 50è aniversari amb una agenda molt carregada d'actes, que es tancarà amb el concert de Nadal a càrrec dels actuals alumnes del col·legi Artur Martorell, a la plaça de Can Baró, nét d'aquella primera escola.

Mercè Molina té 82 anys i segueix activa a la fundació com el primer dia. Ella és una de les tres dones que van iniciar el projecte. «Entre les tres ho fèiem tot. Tot. Cuidar els nens, recollir-ho tot per transformar el mateix espai on al matí estàvem amb les criatures en taller de costura per a les seves mares...», recorda Molina. Una de les seves ocupacions ara, cinc dècades després, és atendre a L'Encant de Gràcia, una petita botiga que la fundació té al carrer d'Astúries, on venen tota mena d'objectes que uns quants particulars cedeixen a la fundació per recaptar fons amb els quals fer anar endavant els seus nombrosos -i variats- projectes.

PER A TOTS ELS PÚBLICS

Avui en dia la Fundació Acis compta amb una guarderia, amb l'esmentada escola Artur Martorell, amb un centre de joves i adults, amb un grup cultural i un esplai, i amb la botiga citada, per ajudar a finançar totes les activitats.

La fundació va anar creixent a poc a poc, segons anaven veient les necessitats del barri. Primer va ser la costura; després, la guarderia, i després, l'escola. En paral·lel van néixer també l'esplai del cap de setmana i els cursos d'oficinista. «Hi ha noies d'aquelles que avui, 50 anys més tard, encara vénen a dir com estan d'agraïdes per tot allò», explica la Mercè.

«FENT PAÍS»

En realitat, l'èxit del projecte és que no es tractava únicament d'ensenyar a cosir o a escriure a màquina. També feien gimcanes per aprendre a moure's per la ciutat, ja que moltes d'aquelles persones havien arribat a les barraques del Carmel i no coneixien absolutament res de Barcelona ni sabien moure's per la ciutat. «I país. També fèiem país. Excursions a Montserrat, per exemple. Es van fer moltes parelles, a l'esplai. En van sortir molts matrimonis», recorda la Mercè, plena de vitalitat, que matisa -una vegada ha parlat de Montserrat- que sempre van ser «molt obertes». «Teníem la foto de Franco amagada en un calaix per si venia un inspector. Si no venia, allà es quedava, i pensa que et parlo dels anys 60¿», confessa.

.....

REGIO 7. 07.11.12

EDUCACIÓ PER ADULTS. Un taller ensenya a exercitar la ment fent servir objectes quotidians

Un penja-robes o la matrícula d'un cotxe poden servir a la gent gran per mantenir la memòria

JORDI MORROS MANRESA

Fer exercicis de matemàtiques jugant amb els números de la matrícula d'un cotxe, desparar la taula exactament a l'inrevés de com l'hem parada, recordar i memoritzar què hi ha al penja-robes o formar parelles amb tots els ingredients i estris necessaris per cuinar un plat. Són algunes de les tècniques que poden ajudar la gent gran a fer memòria i que ahir un grup va posar en pràctica.

La iniciativa es va dur a terme a la sala d'exposicions del Casino, que per unes hores es va convertir pràcticament en una llar amb rebedor, cuina, menjador, sala d'estar i lavabo, amb els respectius mobles i detalls. La dinàmica consistia a passar per totes i cadascuna d'aquestes estances acompanyats d'un monitor "per demostrar que moltes vegades amb el que tenim al nostre entorn podem desenvolupar activitats que ens ajudin a centrar l'atenció i potenciar la memòria", explica Imma Playà, de la Fundació Agrupació Mútua, entitat responsable de l'activitat.

Al menjador, per exemple, el truc és desparar la taula exactament a l'inrevés de com s'hagi parat. O bé fixar-se en què hi ha a sobre i que una persona canviï alguna cosa de lloc. Llavors la resta ha d'endevinar quins objectes s'han mogut. "És un joc de memòria fotogràfica", explicava el monitor

d'aquesta activitat, l'Albert. "En tots els espais hi ha diferents recursos d'aquest estil però amb la mateixa finalitat: potenciar l'atenció i la memòria a curt i llarg termini", assegurava Playà.

A la cuina on es va exercitar la memòria no hi faltava de res: taula, cadires, pots de llegum, arròs, i begudes. Els hi van ensenyar com recordar la llista de la compra a partir d'una història inventada per ells mateixos seguint la tècnica d'associar idees. També agafar els ingredients i estris que es necessiten per cuinar un plat i aparellar-los seguint un criteri diferent per a cada parella. Per exemple: bledes i mongetes s'ajunten perquè són verdes, sal i oli perquè són al setrill o bé cassola i ganivet perquè són metàl·lics.

També hi havia la sala preparada per preparar un viatge "per potenciar temes d'estratègia i organització. Un viatge és una molt bona excusa perquè s'ha de planificar la maleta o quins destins cal visitar", deia Playà.

Els tallers van entusiasmar els participants. És el cas d'Antònia Morros i Josep Rodríguez. "M'ha agradat moltíssim. Ha estat de matrícula d'honor", deia Rodríguez en sortir. Antònia Morros explicava, al seu torn, que pensa posar en pràctica les tècniques que ha après, sobretot quan la visiti la seva família. "Hauríem de fer més sovint aquestes coses", asseguraven.

Playà explicava que perdre les funcions cognitives com la memòria suposa perdre, també, l'autonomia personal. "Si una persona no sap com desplaçar-se, no recorda què ha de comprar o què ha de fer, no pot tenir una vida activa i plena". Amb els tallers de memòria s'intenta que mantinguin la ment activa. Segons el seu punt de vista, "de la mateixa manera que fem una activitat física per estar més bé, també hem d'entrenar la ment". Igualment es pot retardar l'aparició de malalties com l'Alzheimer. Al taller també hi van assistir persones amb un estat inicial d'aquesta malaltia. L'acte el va organitzar [l'Ajuntament de Manresa i la Fundació Agrupació Mútua](#).

.....

LA VANGUARDIA. 14.10.12

Al menos 75 millones de niñas no van a la escuela

Una de cada tres no continúa sus estudios de educación secundaria, según ha informado la ONG Plan Internacional

Cerca de 75 millones de niñas en todo el mundo no van a la escuela y una de cada tres no continúa sus estudios de educación secundaria, según ha informado la ONG Plan Internacional que ha presentado este miércoles el último informe 'Aprender para la Vida', enmarcado en la campaña 'Por Ser Niña'.

(...)

LA ONG PLAN UK ASEGURA QUE LOS PADRES SON EL PRIMER FRENO PARA ESCOLARIZAR A LAS NIÑAS

*La organización reconoce que **en ocasiones resulta más difícil persuadir a los padres que a las propias autoridades locales***

Los padres son a menudo el mayor obstáculo a la hora de escolarizar a las niñas porque infravaloran las ventajas de la formación, denunció hoy la ONG Plan UK con motivo del primer Día Internacional de la Niña.

Esta organización británica fue la promotora hace dos años de que se celebre un Día Internacional de la Niña con el fin de concienciar acerca de las trabas que sufren a diario millones de niñas en todo el mundo.

Chapman, responsable de las campañas internacionales de esta asociación, declaró hoy a Efe que muchas veces resulta más difícil "persuadir" a los padres que a las propias autoridades locales para que aborden "con seriedad" la educación de las niñas, algo que se complica cuando no hay ningún precedente en la familia. "Si conoces a alguien que tuvo una buena experiencia es más fácil convencer, en última instancia, incluso a las niñas", afirmó.

(...)

Carecer de mujeres formadas supone una "inmensa pérdida de potencial" que podría ayudar a los gobiernos a "escapar" de la pobreza, aseguró Chapman. Para Plan UK la relación entre pobreza y exclusión femenina en las escuelas es clara. Una parte esencial de su campaña global, Because I am a girl está dirigida a los representantes políticos, a los que se pide que prioricen una educación que no discrimine.

Existen también casos extremos de violencia, como el de la adolescente Malala, que fue disparada por los talibanes en Pakistán cuando iba de camino al colegio, pero también se ejerce en "niveles inferiores", según Chapman.

Plan UK distingue entre los obstáculos físicos, como la distancia hasta la escuela o las dificultades para llegar hasta ella, y las trabas psicológicas que ignoran la diversidad, como la inexistencia en algunos colegios de baños femeninos.

Por el Día Internacional de la Niña destacados edificios del mundo se iluminan hoy de color rosa, como el Empire State de Nueva York o la noria London Eye de la capital británica.

Plan UK nació para ayudar a niños víctimas de la Guerra Civil española hace 75 años y actualmente es una de las mayores organizaciones del mundo dedicadas a la infancia, con proyectos en 68 países.

.....

TV3. 10.10.12

El programa "Amb filosofia" s'emet els divendres a la nit, al 33.

Emili Manzano: "No es tracta de dir a la gent què ha de pensar, sinó de mostrar com poden pensar"

Acabem d'estrenar el programa "Amb filosofia", conduït per Emili Manzano.

Com definiríes el programa "Amb filosofia"?

És un programa que neix, com la mateixa filosofia, de la nostra estupefacció davant les coses que ens envolten. **A partir d'aquí intentem d'oferir a l'espectador una síntesi de les preguntes que s'han fet**

els filòsofs a través dels segles, defugint qualsevol temptació de donar consells per "viure millor". No es tracta de dir a la gent què han de pensar, sinó de mostrar-los com poden pensar les coses.

En un món com l'actual, sembla arriscat posar en marxa un programa de filosofia. És així?

Arriscat? Sembla més arriscat no pensar... Totes les televisions públiques dels països civilitzats han programat diversos formats per abordar la filosofia.

Cada programa tracta un tema específic (l'amistat, fer-se preguntes, Déu...). Com heu escollit els temes?

És la mateixa història de la filosofia qui els ha anat triant; són temes recurrents al llarg de la història del pensament: la mort, la veritat, la memòria, Déu, la llibertat, la justícia...

Quin dels programes creus que sorprendrà més els espectadors?

Potser no s'esperen trobar programes dedicats al paisatge, la melancolia o el desig.

Sorpren el nom d'alguns convidats com el del mag Juan Tamariz en el programa sobre la veritat. Com els heu escollit?

Perquè un mag, ja sigui un prestidigitador o un il·lusionista, treballa amb la veritat com a matèria primera i en pot proporcionar una reflexió profunda; i perquè Juan Tamariz, a més de ser un dels millors mags del món, té un discurs sobre aquesta qüestió, com sobre el desig, l'altre programa on intervé, molt ric i ben articulat.

També sorpren el fet que no hi hagi cap polític en actiu en el programa sobre el poder...

Perquè els polítics, en el millor dels casos, et poden donar una opinió, i aquest és un programa d'idees, no d'opinions. I perquè les reflexions més profundes sobre el poder —excepte en alguns casos excepcionals, pensem per exemple en Marc Aureli— acostumen a ser fruit de la reflexió filosòfica i no de la praxi política.

Pots fer-nos algunes recomanacions per introduir-nos en el món de la filosofia?

Per introduir-nos en la filosofia? Mirar les coses de cara, ser capaços de sorprendre'ns, tenir curiositat i una mica de coratge; saber preguntar i saber escoltar; defugir els dogmes i les respostes automàtiques; no cercar necessàriament respostes, i encara menys fórmules magistrals.

Ens recomanes algun filòsof especialment: clàssic i contemporani?

A mi em fa una gran companyia Montaigne, que trobo que és clàssic, neoclàssic i contemporani.

.....

ARA CRIATURES. 05.10.12

“Famílies i escola” torna a les televisions locals

Torna la sèrie “Famílies i escola”, una autèntica **escola de mares i pares** televisiva que s'emetrà per diversos canals de la **Xarxa de Televisions Locals**. Amb nous continguts i imatge renovada, des del 26 de setembre, torna aquest producte televisiu únic que pretén sensibilitzar la societat sobre el paper clau que tenen les famílies en l'educació d'infants i joves i donar eines al conjunt de la comunitat educativa. Presentat com en anteriors edicions per Joan Carles Folia, el programa tractarà, en els seus 13 capítols de 25 minuts, amb esperit didàctic i una clara voluntat d'entretenir, temes com el foment de l'interès per la lectura, l'educació sexual, l'ensenyament de les llengües, l'educació en l'oci, la detecció del talent, la relació amb alumnes discapacitats, l'educació en l'emprenedoria i el

respecte cap a la individualitat dels fills. “Famílies i escola” és, sobretot, un programa didàctic (és a dir, a banda d’entretenir, intentar formar). L’objectiu bàsic del programa és que les famílies tinguin més informació i eines per fer cada dia la seva tasca educativa.

A més de la Diputació de Barcelona, la sèrie és fruit de la col·laboració entre la Federació d’Associacions de Mares i Pares d’Alumnes (FAPAES), la Xarxa Audiovisual Local (XAL) i el Canal Terrassa Vallès, que l’ha realitzat. La Xarxa Audiovisual Local distribuirà setmanalment els capítols de “Família i Escola” entre totes les televisions locals adherides, que l’emetran en l’horari que convinguin. El programa també compta amb el bloc www.xtvl.tv/familiesiescola, on es poden visionar tots els capítols de les temporades anteriors i els de la nova, a mesura que es vagin emetent, i accedir a les conclusions que cada tema hagi generat.

.....

LA VANGUARDIA. 30.09.12 - DEBATE

¿Por qué mis padres no me hablan de sexo?

A los padres se les hace una montaña hablar de sexo a sus hijos en etapa infantil (entre 6 y 12 años). Los niños, en pleno desarrollo, acaban informándose sobre sexualidad a través de sus compañeros de colegio y de los medios de comunicación. La información que obtienen no es la más adecuada, ni beneficiosa. Los niños echan en falta que sus padres les eduquen al respecto

ANÁLISIS

EDUCACIÓN SEXUAL ADECUADA

SUSANA CAÑAMARES MARTÍNEZ, PSICÓLOGA CLÍNICA INFANTO-JUVENIL, INSTITUTO UNIVERSITARIO DEXEUS

Aunque el término sexualidad se asocia frecuentemente a prácticas sexuales concretas y adultas, la sexualidad no es algo que tenemos. Es algo que somos. Es la forma en la que sentimos, expresamos, comunicamos e intimamos. La forma en la que damos y recibimos placer con la palabra y los cinco sentidos de nuestro cuerpo. No se puede desligar del afecto, de la relación y del intercambio.

Se trata de un proceso global y en continuo desarrollo que se manifiesta de manera diferente en cada periodo de la vida, pasando por diferentes etapas hasta llegar a la genital y adulta.

Descubrir y explorar el cuerpo, experimentar placer a través de caricias afectivas de personas a quien se está vinculado, identificarse con el propio sexo, autoestimularse, sentir curiosidad por palabras que se van aprendiendo (embarazo, parto, menstruación, coito...), así como conocer y asumir los cambios que se van produciendo en su propio cuerpo y en el del otro sexo, no dejan de ser manifestaciones diferentes de este desarrollo.

En general, los niños se informan sobre sexualidad a través de sus compañeros y de los distintos medios de comunicación. La información que reciben es sesgada, imprecisa y en muchos casos falsa. Llegan a formularse un ideal de sexualidad desconectado de la realidad y de sus propias vivencias.

En diferentes encuestas, los chicos declaran que hubieran deseado que sus padres fuesen sus principales educadores sobre el tema. También la escuela debería tener un papel activo en dicha formación. Además familia y escuela deberían tener pautas comunes de actuación en el tema.

Cada vez hay más acuerdo entre psicólogos y educadores en la conveniencia de que la educación sexual deba iniciarse en las primeras etapas infantiles. Primero, porque a esas edades ya se tienen inquietudes y comportamientos de contenido sexual. Después, porque es importante poder transmitir con tiempo -además de información- actitudes, valores y modelos de comportamiento apropiados.

Educar en la sexualidad de manera adecuada a edades y niveles madurativos no es adelantar acontecimientos o estimular una sexualidad que no esté acorde con la edad. Es permitir que el niño comprenda qué le pasa a su cuerpo y a sus emociones, que pueda vivirlo con naturalidad, lejos de estereotipos y distorsiones, y sea capaz de dar nombre a sus propias sensaciones y deseos.

Que el niño disponga de información real y adecuada le protegerá de realizar actos que no desea o para los que no se sienta preparado por el hecho de creer que es lo que se espera que haga. Es un factor protector de comportamientos sexuales de riesgo. Le permitirá entender que lo real es lo que siente y no lo que ha visto a través de medios de comunicación o haya oído en el patio del colegio.

Para el establecimiento de una educación sexual adecuada es necesario abrir canales efectivos de comunicación con el niño, en un clima de escucha, empatía y confianza sabiendo que se le respeta. Se recomienda dar información sobre lo que pasará con un poco de antelación para que no se sorprenda ni viva los cambios con sobresaltos, entendiendo que no hay normas rígidas ni únicas. Ello permitirá al educador ver como va evolucionando en el camino hacia una sexualidad adulta.

En esta etapa se elaboran procesos muy importantes. Deben aprender a aceptar su cuerpo y el de los otros con los cambios que se van produciendo (teniendo en cuenta la importante presión que ejercen los medios de comunicación con modelos corporales alejados de la realidad), adoptando una adecuada imagen corporal.

Valorar como adquieren actitudes y comportamientos como la coquetería, la seducción (sin herirse y sin herir), conocer las expectativas y creencias que tienen respecto a sus primeros contactos con el sexo opuesto, etcétera, permite acompañarles en el proceso reconduciendo sus falsas creencias y aceptando su individualidad.

Fomentar desde los primeros años hábitos saludables y una buena autoestima, reforzarles en la importancia y la responsabilidad de la toma de decisiones, promover su autoconfianza y transmitir valores respecto al amor, a las relaciones y al respeto por uno mismo y por los demás, son elementos esenciales que determinarán su posicionamiento en las relaciones de pareja (y en muchos otros aspectos de su vida posterior).

El objetivo de la educación sexual infantil es ayudar a comprender la sexualidad hablando de ella con información real y adaptada a la edad del niño permitiendo la adopción de conductas y actitudes adecuadas, vinculando la sexualidad al resto de dimensiones y necesidades que forman la persona: afectivas, de expresión, de conocimiento y de relación.

LA CLAVE

DEL PAÑAL AL PRESERVATIVO

CRISTINA RAMÍREZ ROA, PROFESORA DE LA UNIVERSIDAD DE BARCELONA

Hace más de veinte años que colaboramos en el ámbito de la educación sexual y hemos ido observando cuestiones muy interesantes: la velocidad con la cual se queman las etapas del desarrollo; parece que nos hemos empeñado en hacer mayores a los pequeños mientras -y ahí está la paradoja- los jóvenes quieren ser eternamente adolescentes. En segundo lugar, la cantidad de informaciones, opiniones y mensajes claramente represivos o abiertamente irresponsables que nos colocan en situación muy comprometida cuando nos sentimos responsables de la parcela de la sexualidad de niños y niñas.

Pero las cosas no ocurren tan rápido; no se pasa directamente del pañal al preservativo. Las personas maduran, aprenden y experimentan y cada experiencia no debería ocurrir antes de lo que le corresponde. Nos preocupan los niños hipersexualizados, las lolitas y los adanes en miniatura porque pensamos que la educación sexual debe seguir un itinerario organizado y adaptado.

Nuestro sistema de actuación es un decálogo educativo que seguir, una propuesta sencilla pero no simple, abierta pero respetuosa y fundamentalmente práctica: 1. La educación afectivosexual empieza antes del nacimiento y debe ser gradual: hay que decirlo todo pero no de golpe. 2. Enseñar a aceptarse a sí mismo y a mantener un diálogo emocional coherente y ello requiere una educación emocional de calidad. 3. Siempre hay una respuesta: evitar evasivas: 4. Que respete y tenga en cuenta el nivel de desarrollo de la persona; así que las informaciones deben ser claras, precisas y adaptadas a la edad. 4. Evitar los ejemplos de la naturaleza: los niños no son biólogos ni entomólogos. 5. Utilizar la técnica: de la naturalidad, el respeto, la palabra adecuada y el mensaje oportuno. 6. Que los adultos, padres, maestros y tutores sirvan como ejemplos de sus hijos y alumnos. 7. La educación afectivosexual es mucho más que información sexual y muy diferente de la mecánica sexual. 8. Estar bien informados y buscar educadores con garantía de calidad y cualidades personales y profesionales. 9. Reforzar valores fundamentales como la intimidad y el respeto. 10. A completar por el lector.

De los amores de guardería a los novios canguro hay un camino lleno de experiencias y aprendizajes que deben basarse en el respeto mutuo y, la mejor manera de prevenir las consecuencias de una sexualidad precoz y de consecuencias indeseables, es el planteamiento serio, progresivo y eficaz de una Educación Sexual con mayúsculas.

.....

TERRASSA DIGITAL. 14.09.12

'FAMÍLIA I ESCOLA' presenta els continguts de la quarta temporada

El programa és una producció de Canal Terrassa Vallès per a la XTVL i esdevé tota una escola televisiva per a pares i mares. Una de les novetats aquesta temporada és que el programa entra a les llars catalanes

Amb una jornada dedicada a la coresponsabilitat educativa de les famílies, el programa Famílies i Escola ha presentat la seva nova temporada, la quarta d'aquesta escola televisiva per a pares i mares que s'emetrà a partir del 26 de setembre (21h) als canals adherits a la Xarxa de Televisions Locals. El programa és una producció de Canal Terrassa Vallès per a la XTVL.

Enguany, la quarta temporada entra a les llars catalanes. Per a Joan Carles Fòlia, presentador de Famílies i Escola: "Volíem donar alguna cosa més aquesta nova temporada i entrem dins les cases";

per a Marc Melillas, director general Xarxa Audiovisual Local: "És un programa clàssic dins l'oferta de la xarxa i sobretot dins l'arrencada del curs televisiu, però també escolar. És una eina i suport per a la comunitat educativa.

Famílies i Escola, produït amb la col·laboració de la Diputació de Barcelona i l'Associació de Pares i Mares de Catalunya, reflexiona sobre les inquietuds dels pares en l'educació diària dels fills. Segons Marc Castell, diputat

.....

EL PERIODICO. 06.09.12 - ESPECIAL

Els nens de la crisi

*Càritas obrirà quatre centres a BCN, l'Hospitalet i Sant Adrià per lluitar contra la misèria hereditària
La pobresa arriba al 25% dels menors catalans, i al doble entre els de les famílies immigrants*

HELENA LÓPEZ / Barcelona

Malgrat que davant d'una realitat demolidora com que un 25% dels nens catalans viuen en una situació de pobresa -un 50% si se centra la mirada només en les famílies immigrants- qualsevol programa sembla només un pegat, Barcelona, l'Hospitalet de Llobregat i Sant Adrià de Besòs van fer ahir un tímid pas endavant per intentar resoldre, o com a mínim posar fre, a aquesta més que difícil situació.

Ho van fer amb la firma d'un conveni entre els tres municipis, Càritas -impulsora de la iniciativa- i sis entitats privades més que hi col·laboraran, per a la creació del Projecte d'Atenció Integral i Integrada de la Pobresa Infantil (Paidós), en el qual es pretén atendre entre 120 i 160 famílies sense recursos i que es troben en risc d'exclusió social durant els pròxims quatre anys amb l'ambiciós objectiu d'eradicar la pobresa hereditària.

Aquesta lloable missió es pretén portar a terme mitjançant un treball «intensiu, integral i integrat» amb les famílies, els agents socials i la comunitat, «reforçant les potencialitats tant del nen com dels seus familiars», segons va apuntar ahir durant la presentació del projecte la seva directora, Carme Trilla. «**Pretén promoure la integració de les famílies i dels seus fills a través del desenvolupament de les seves capacitats, recursos i interessos**», va insistir.

TRENCAR EL CICLE DE TRANSMISSIÓ

La iniciativa, en la qual col·laboren també les fundacions La Caixa, Blanquerna, Pere Tarrés i Formació i Treball; Suara Cooperativa, i Deloitte, vol «trencar el cicle de transmissió de pobresa» amb un pla personalitzat per a cadascuna de les famílies participants -totes amb fills menors de 6 anys- que comptarà amb el suport de psicòlegs, treballadors socials, tècnics, educadors i voluntaris, entre altres.

Jordi Roglà, director de Càritas, fa mesos que denuncia que amb l'augment de famílies en situació de pobresa registrat amb la crisi cada vegada més crua, els nens s'estan emportant la part pitjor. De fet, la pobresa infantil ha passat en els últims anys del 17% al 25%.

BARCELONETA I TURÓ DE LA PEIRA

L'Ajuntament de Barcelona aportarà al programa 400.000 euros per al local del carrer de Teide, al Turó de la Peira (Nou Barris), en què s'obrirà un dels centres a la ciutat -l'altre funcionarà a la Barceloneta, en un edifici propietat de Càritas- i 200.000 més anuals cadascun dels anys que durarà el projecte pilot. A l'Hospitalet, s'executarà en un pis situat al barri de la Florida, i a Sant Adrià en un altre pròxim a la Mina.

Segons la directora de Paidós, es calcula que cadascun dels quatre centres atindrà cada any 25 famílies, que rebran un seguiment de dos anys com a màxim, període que es podria veure escurçat si és possible, cosa que permetria l'entrada de noves famílies al pla. Els únics criteris de selecció de famílies seran el «graü de necessitat», que tinguin els seus fills menors de 6 anys i que siguin usuaris dels serveis socials, va assenyalar Trilla, que va remarcar que **el pla és flexible i se centrarà en els àmbits que els pares requereixin, encara que potenciarà oferir ajuda en assumptes essencials com ara la recerca de feina, tenir (o mantenir) una vivenda digna i millorar l'atenció que es dona als fills.**

OBJECTIUS ESPECÍFICS

Entre els objectius específics d'aquesta iniciativa, destaca la intenció d'incrementar les competències parentals i maternals de les famílies seleccionades. Dins d'aquest objectiu, es pretén que els pares sàpiguen identificar millor les necessitats dels seus fills i millorar el sistema relacional de la família com a conjunt.

«Volem que els nens puguin pensar. Només quan pensem podem ser lliures», va reflexionar Roglà en la presentació, en la qual va insistir que el que busca el programa és «alliberar els nens del patiment» en una mena de batalla contra el determinisme i contra la cronificació de la pobresa.

Una lluita, segons el director de Càritas, que només es pot afrontar en xarxa, detall que explica la importància de la col·laboració de les sis entitats privades que s'han sumat al projecte, totes lligades d'una o manera o altra a l'Església.

ENFOCAMENT HOLÍSTIC

Oriol Pujol, director general de la Fundació Pere Tarrés, una de les entitats participants en el projecte, va subratllar en el mateix acte que «Paidós és un petit somni fet realitat en l'àmbit de la intervenció social», en referència al fet que el projecte es concebi des d'un enfocament holístic (treball amb els nens i la família) i des de diferents àmbits (socioeducatiu, psicoterapèutic i comunitari).

.....

EL PUNT AVUI. 04.09.12

Pretemporada escolar

Els professionals de la salut i de l'educació recomanen aprofitar els últims dies de vacances per adaptar-se a la rutina. Aconsellen canviar els hàbits de son, transmetre optimisme a la canalla i fer-los partícips dels preparatius

RAÛL GARCIA I ARANZUEQUE

Som aquests dies en una època de l'any estranya. Els nens encara estan de vacances i la majoria dels pares ja estan treballant i malden perquè passin ràpidament els vuit dies que falten perquè comenci

el curs escolar mentre fan equilibris de tota mena per col·locar els nens: amb els avis o amb qui bonament pugui. Aquests dies, però, són una bona ocasió perquè els nens emulin els esportistes i facin la seva particular pretemporada per començar el nou curs amb bon peu.

“Val la pena aprofitar aquests dies per anar reprenent, de mica en mica, els hàbits escolars després de l'estiu”, aconsella el doctor Vicente Molina, cap de pediatria de l'**Institut Dexeus**. “En molts casos, els pares també es reincorporen a la feina en la mateixa època i és bo que coincideixi la tornada a la rutina dels uns i dels altres”, assenyala Molina.

Per començar, estaria bé que els nens “se n'anessin a dormir més d'hora i matinessin una mica més, que no es llevin a les onze del matí”, recomana Laura Rueda, mestra de primària de l'escola Santa Perpètua, de Santa Perpètua de Mogoda. “D'aquesta manera –continua– agafaran millor el ritme i les rutines de l'escola.” Després ja arribarà la represa d'altres tasques més feixugues com ara els deures.

En alguns casos, la tornada a la rutina és especialment difícil. Hi ha nens que no volen ni sentir a parlar de tornar a l'escola o d'incorporar-s'hi. Per això, és bo que “els pares recordin als fills els aspectes positius de l'escola com ara retrobar-se amb els amics, tornar a fer esports que els agraden, etc.”, suggereix el doctor Molina. I si s'estrena en això d'anar a l'escola, “estaria bé que els pares li ensenyessin el centre i li expliquessin, si té germans, que ells també hi van o hi han anat”. Per acabar d'arrodonir la pretemporada, el doctor proposa que els infants participin en tasques com ara preparar el material escolar, i prohibeix de manera taxativa als pares “protestar per la tornada a la feina”. S'ha de donar exemple.

Els mestres ho agrairan. “Si els pares col·laboren els últims dies de vacances a facilitar la tornada a la rutina, millor”, confessa Laura Rueda. “Als alumnes els costa una mica acostumar-se als nous hàbits, especialment als més petits, però tampoc se'ns adormen pels passadissos”, constata. Per si de cas, comencen “de manera suau” i “se'ls explica bé què es trobaran”. Sense cap Barça-Madrid al principi de la temporada.

LA XIFRA

8 dies falten perquè comenci el curs escolar a primària, i nou en el cas de secundària. Els mestres ja estan treballant.

Consells per a pares i mares

- Espai d'estudi: Establiu un lloc fix adequat per a l'estudi. Feu-los participar en la compra del material escolar i en l'adequació de l'espai on faran les tasques escolars.
- Horaris: Adapteu la canalla els últims dies de vacances als horaris escolars. Feu que no vagin a dormir tard i es llevin una mica més d'hora.
- Escola: Ensenyeu als nens el centre on aniran o recordeu-los com és. Expliqueu-los què faran a l'escola i què hi aprendran.
- Avantatges: Parleu amb els nens, esbrineu què els preocupa i recordeu-los els aspectes positius de l'escola: retrobament amb els companys, activitats que els agradin...
- Tranquil·litat: Mantingueu la calma. Si esteu tranquils per l'inici del curs, transmetreu seguretat als vostres fills.
- Acompanyament: Intenteu acompanyar els fills a l'escola i recollir-los els primers dies del curs. Interesseu-vos pel que hi fan, però sense atabalar-los ni exigir-los explicacions.
- Comiat: Acomiadeu-vos dels més petits a la porta de l'escola amb naturalitat. Recordeu-los que després els anireu a recollir, però no els digueu que serà de seguida.

- Esdeveniments: Eviteu que l'inici del curs a l'escola bressol coincideixi amb fets com la retirada dels bolquers o del xumet.
- Rebequeries: Tingueu paciència. És normal que els primers dies els nens plorin, estiguin intranquils i irritables. El més probable és que amb el temps els passi.

.....

REUS DIGITAL. 18.06.12

Homenatge als mestres pioners de l'ensenyament de català per a adults

Aquest divendres, 15 de juny, es va celebrar a la seu d'Òmnium Baix Camp l'acte d'Homenatge als primers **Mestres de Català per a Adults d'Òmnium Baix Camp** en el qual es va commemorar la trajectòria d'activisme lingüístic i cultural d'una trentena de mestres o professors de català per a adults, pioners a Reus i a la comarca en l'ensenyament del català.

L'acte s'inicià amb unes paraules de benvinguda de Biel Ferrer, president d'Òmnium Baix Camp i sengles ponències de Robert Miralles, mestre degà de català a la ciutat de Reus, en els inicis de la creació d'Òmnium Cultural, l'any 1971, i del doctor en Història per la URV, Xavier Ferré, qui glossà la figura de Ramon Amigó, a títol pòstum, promotor i un dels primers organitzadors dels primers cursos de llengua catalana a Reus i el Baix Camp durant els anys 60 i 70.

Seguidament, es procedí a lliurar als homenatjats un record identificatiu amb la reproducció del conegut vailet de l'Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana, dels anys 30, del pintor Josep Obiols, amb el nom de cadascun dels homenatjats. El vocal comissariat del quarantè aniversari de l'entitat, Anton Baiges, agrai a tots els presents l'ajuda prestada en el treball de recerca i localització de tots els docents de català per a adults.

L'acte de cloenda anà a càrrec de l'alcalde de Reus, Carles Pellicer, qui reivindicà com a vigents els objectius de l'entitat, de "llengua, cultura i país", per tal de "sumar i avançar", tot agraint la gran tasca de tots els mestres de català "de l'època de clandestinitat". També anuncià la concessió de la Menció Honorífica municipal per a l'entitat degana dels cursos de català.

Per finalitzar, la soprano Mercè Mestre i la pianista Lídia Papió interpretaren 'L'ocell profeta', d'Enric Granados, i el 'Cant dels Ocells', de Pau Casals. L'himne nacional de Catalunya posà punt final a l'homenatge.

.....

EL PUNT AVUI. 13.04.12

FIGUERES: TALLERS PER A MARES D'ALUMNES IMMIGRATS

Català esperant els nens

*Un grup de mares d'alumnes de l'escola Joaquim Cusí de Figueres aprenen català mentre esperen que els nens facin classe a la tarda
Quatre escoles fan aquests tallers a la ciutat*

MAR VICENTE

Són un grup de mares que porten els seus nens i nenes a l'escola Joaquim Cusí de Figueres. En total, en són una trentena i són d'origen estranger, la majoria provinents del Marroc, i ara mentre esperen que els seus fills surtin del col·legi a la tarda aprofiten per aprendre català. Aquest grup de dones van cada dia del seu barri fins a l'escola a peu a portar i a recollir la mainada. Com que l'escola els queda lluny de casa –la majoria són de més enllà de la carretera d'Olot i els pertocaria una altra escola–, quan van treure la sisena hora a les escoles es van trobar que només tenien una hora i mitja de marge entre que els nens entren i acaben, i que no tenien temps de res i ja havien de tornar. Arran d'això van decidir esperar-se davant l'escola fins que un dia se'ls va acudir d'entrar al centre educatiu i demanar si podien aprofitar aquesta estona morta a la tarda per aprendre català.

Segons ha explicat el director de l'escola, Albert Blasco, això va fer mobilitzar la direcció, que es va posar en contacte amb el Servei de Català de l'Ajuntament de Figueres i es va acordar engegar un grup de conversa amb el seu personal voluntari per la llengua. **Van començar el mes de febrer, els dimecres a la tarda, amb un grup, però l'èxit de la proposta ha fet que ara siguin tres grups, als quals assisteixen una trentena de mares.**

“Des de l'escola, valorem positivament tant l'interès de les mares per aprendre la nostra llengua, **com dels voluntaris que ho fan possible**”, asseguren des del Joaquim Cusí, que aquest any és el primer que ha participat en la iniciativa.

L'Oficina de Català de Figueres no només fa aquests tallers de llengua catalana al Joaquim Cusí, sinó que en fa a diverses escoles de Figueres. En concret, se'n fan a l'escola Josep Pallach, amb diversos grups. També es fa un taller amb mares del barri del Bon Pastor. A més, al maig n'hi ha previst un altre al Parc de les Aigües. **En total, participen en els tallers 95 aprenents i set voluntaris.** Aquesta iniciativa té la implicació de les AMPA i de les direccions dels centres, i es va començar a gestar l'any 2008.

Segons expliquen des de l'Oficina de Català de Figueres, això “ha engrescat molts pares i mares a participar-hi”. La iniciativa es fa en col·laboració amb el pla de desenvolupament comunitari de la zona nord-oest de Figueres. Dolors Barceló, responsable de l'oficina de català, explica que “l'experiència és molt positiva perquè fomenta la cohesió de la comunitat educativa i consolida el català com a eina d'integració”. De fet, aquests grups són una evolució del projecte de voluntariat per la llengua que es va començar amb les parelles lingüístiques, explica Dolors Barceló. El que s'ha fet és buscar solucions diverses aplicades a cada necessitat i en el cas dels centres educatius s'ha trobat aquesta manera. El que es fa és que un voluntari es troba entre vuit i deu aprenents i fan conversa en català. **No són cursos estrictament; són cursos orals, i el que es vol és promoure l'ús del català i també aprofitar per fer una mena de sessions d'acollida.** L'oficina de català també treballa en el mateix sentit amb entitats com ara la colla castellera de Figueres.

.....

EUROPA PRESS. 12.04.12

Servei Solidari canvia llibres per ajuda per Sant Jordi amb la campanya 'Recicla Cultura'

La Fundació Servei Solidari ha iniciat la campanya 'Recicla Cultura', que té com a objectiu finançar cursos de llengua i alfabetització amb la venda de llibres de segona mà el dia de Sant Jordi.

Amb totes les donacions que rebi, Servei Solidari posarà una parada a la Rambla Catalunya i **amb els diners sufragarà els més de 120 cursos anuals de català, castellà i alfabetització** per a persones en risc d'exclusió social del programa de Formació Bàsica que porta a terme.

La idea és que els llibres enterrats en alguna prestatgeria puguin ser reciclats "per donar nova cultura", i s'ha escollit la data de Sant Jordi per evidenciar que la cultura és vital per viure integrat i que l'educació és el millor antídote contra l'exclusió, segons l'entitat.

.....

VALLES ORIENTAL. 19.03.12

Llinars inaugura un gran centre de formació permanent

Els 700 m2 de Can Lletres oferiran un ampli i variat ventall de propostes d'aprenentatge

Llinars del Vallès inaugura aquest dissabte un centre de formació permanent anomenat Can Lletres, que, segons subratlla l'Ajuntament del municipi, oferirà als ciutadans tot un ventall educatiu i d'aprenentatge "de vital importància en el desenvolupament social, laboral i educatiu de les persones". El Centre de Formació Permanent Can Lletres, situat a la seu de l'edifici conegut històricament com antic Baró de la Barre, també antic casal d'avis, neix amb l'objectiu d'esdevenir un centre obert i un referent de la formació a Llinars i la resta de la comarca. Cadascuna de les aules de l'edifici, que té més de 700 metres quadrats, s'anomenarà amb una lletra; l'espai nadó, per exemple, rebrà el nom de "lletra menuda".

"Can Lletres vol aconseguir que tots els veïns de Llinars tinguin al seu abast una àmplia oferta de formació permanent per tal que pugui adaptar-se als constants canvis de la nova realitat social; així com ser observatori d'estudi permanent de les necessitats formatives de la població adulta del municipi", afegeixen des del consistori. Més endavant es dissenyarà un **espai familiar (de 0 a 3 anys), l'objectiu principal del qual serà oferir a les famílies un espai socialitzador i normalitzat per tal de donar suport i ajudar a desenvolupar les seves funcions principals.**

Màrius Serra, a l'acte inaugural

Un altre objectiu fonamental serà el **de donar suport als nens i nenes en edat escolar** tant a primària com a secundària, oferint activitats educatives per complementar la seva formació durant el curs; i oferir espais d'estudi i trobada des de la vessant pedagògica, pels joves del municipi, en moments puntuals al llarg del curs escolar o ens els seus estudis post-obligatoris. L'Ajuntament sentència que un altre dels grans reptes de Can Lletres **és "afavorir l'equitat i la cohesió social prioritant la formació permanent dels col·lectius amb més risc d'exclusió social".**

A la inauguració d'aquest dissabte i posterior visita del centre, assistiran, entre d'altres, l'alcalde de la vila, Martí Pujol (ERC), i la coordinadora en matèria d'Educació i Noves Tecnologies de la Diputació de Barcelona, Montserrat Arboix. L'acte també comptarà amb la lectura d'una ponència a càrrec de l'escriptor Màrius Serra.

.....

EL PUNT AVUI. 07.03.12

Contra la obesitat infantil abans dels tres anys

Experts en problemes de pes detecten la conveniència d'avançar la promoció d'hàbits saludables a la franja de 0 a 3 anys

L'Ajuntament de Badalona i la Fundació Thao engeguen una experiència pilot a les escoles bressol

El 16,9% dels escolars de Badalona amb edats compreses entre els 3 i els 5 anys tenen problemes de sobrepès. Però és més greu encara que un de cada dos, dins d'aquest grup, es troba en el subgrup dels obesos. Aquestes dades, aportades per la Fundació Thao, són extrapolables (dècima amunt, dècima avall) a la majoria de ciutats on l'entitat acumula experiències en el terreny de l'obesitat infantil. La dada, que s'agreuja a mesura que s'analitzen franges d'edat més elevades, ha activat les alarmes dels experts en nutrició que treballen a la fundació, els quals han conclòs que convé avançar l'edat de promoció d'hàbits saludables.

La primera experiència, en aquest sentit, ja s'ha engegat a Badalona, on l'Ajuntament d'aquesta ciutat i la fundació impulsen una campanya pionera a l'Estat espanyol. Una campanya que comença a Badalona però que, segons va detallar ahir el responsable de l'àrea d'avaluació de la Fundació Thao, Santi Gómez, aspira a estendre els seus tentacles a qualsevol dels 78 municipis en qué l'organització ja ha implantat el programa Thao-Salut Infantil.

A Badalona, a tall de prova, s'organitzaran en breu els Tallers Thao Petita Infància, **unes sessions adreçades tant a pares i mares** com a professionals. Als progenitors s'arribarà a través de tallers organitzats a les escoles bressol municipals. Es calcula que d'entrada se'n beneficiaran entre 60 i 90 persones. Els professionals del sector han estat convocats a dos tallers (el primer ja s'ha realitzat) i la idea és que **aquest col·lectiu que habitualment està en contacte amb bebès de 0 a 3 anys pugui repetir les sessions als seus centres o àmbits de referència**, com per exemple els centres d'atenció primària, i arribar així a més famílies. Es tracta, al cap i a la fi, d'anar cosint una gran xarxa.

Aprendre a ensenyar

(...)

LES XIFRES

47 per cent de la població adulta (de 19 a 74 anys) té sobrepès (el 43,3% dels homes i el 27% de les dones) o obesitat (13% dels homes i 10% de les dones), segons dades del 2010.

7 per cent de la despesa mèdica total es destina a tractar persones amb problemes d'obesitat, un percentatge que palesa el gran cost econòmic que genera aquesta problemàtica.

74 per cent dels nens i nenes de 3 a 14 anys veuen cada dia la tele (tres de cada deu la miren més de dues hores). A més, prop del 20% juguen cada dia a jocs de pantalla.

24 per cent dels infants i els adolescents de 2 a 18 anys tenen excés de pes: l'obesitat afecta el 5,5%, i el sobrepès, el 18,5%, segons dades de l'Enquesta de Salut del 2010.

(...)

.....

EL 7MANARI. 28.02.12

'Educar en temps de crisi' eix de la nova edició de les tertúlies de la FUB

Els estudis d'Educació Infantil i l'Escola de Formació Contínua de la Fundació Universitària del Bages (FUB) han programat una segona edició de les 'Tertúlies amb...', un curs de formació per a professionals de l'educació que es desenvolupa a partir de tertúlies. El format té com a finalitat facilitar la reflexió a l'entorn del món de l'educació més enllà de l'àmbit estrictament escolar. **Per això, a més dels mestres, el curs s'adreça a qualsevol persona interessada en aquest tema.** El tema de reflexió escollit per aquesta segona edició de les 'Tertúlies amb...' és 'Educar en temps de crisi: un compromís social'. Els ponents convidats a intervenir-hi seran persones destacades dins d'aquest àmbit que donaran una visió polièdrica sobre educar en un context de crisi, tant dins com fora de l'escola.

Com en la primera edició, les tertúlies s'estructuraran en dues parts diferenciades. Durant la primera, el ponent farà una presentació de temes polèmics, i, a la segona, s'obrirà un debat a partir de les línies de reflexió plantejades. Totes les sessions es faran els dijous de les sis de la tarda fins a dos quarts de vuit del vespre a les aules de formació contínua.

La primera de les sessions tindrà lloc l'1 de març. El ponent serà el fotògraf Juan Guerrero, que parlarà del fotoperiodisme com a document social. Guerrero és col·laborador de diaris com El Periódico de Catalunya i El País i autor de llibres **com 'Los ojos de los pobres' i 'Miradas a la educación que queremos'**.

'Compartim experiències, recollim vivències' és el títol de la xerrada que oferirà la cooperadora amb Educadors per Guatemala, Dolors Marlet, el dia 8 de març. El cicle continuarà el 15 de març amb la intervenció de Salwa El Gharbi,, responsable del departament de diversitat cultural i drets humans del Centre Unesco de Catalunya, que parlarà **de 'El repte de la gestió de la diversitat cultural: el respecte a la diferència'**.

Les ponències dels dies 22 de març i 12 d'abril aniran a càrrec d'Antoni Poch, un mestre amb més de 40 anys d'experiència a Infantil i Primària i en formació de professorat i Montse Antón, que és doctora en Pedagogia i directora de l'ICE de la UAB.

Aquesta segona edició de les 'Tertúlies amb...' es clourà el 19 d'abril amb la intervenció del pedagog, fotògraf i pallasso, Samuel Rodríguez, i del psicòleg Jordi Cornet, que plantejaran el tema 'La poètica del riure en l'Educació: l'experiència de Pallassos Sense Fronteres'.

Les inscripcions per participar en el curs es poden fer a través de l'Escola de Formació Contínua de la FUB, a l'adreça <http://efc.fub.edu/curs.php?Educaci%C3%B3--/tertulies-amb-educar-en-temps-de-crisi-un-compromis-social/2011TERTULIES>

.....

MUNDO PRESS. 10.02.12

La campanya "De què parlem quan parlem de drogues" torna als centres educatius per prevenir el consum d'aquestes substàncies i aprofundir en valors com la responsabilitat i els hàbits saludables

Un any més, els centres educatius de Sabadell tenen la possibilitat de participar en la campanya "De què parlem quan parlem de drogues", una iniciativa que **els departaments de Salut i Drets Civils de l'Ajuntament de Sabadell** desenvolupen per prevenir-ne el consum entre els joves i adolescents, alhora que es transmeten els valors del respecte, la responsabilitat i la llibertat a través del foment de l'opinió crítica.

(...)

Es tracta d'una campanya de ciutat adreçada a la joventut i als professionals de l'educació. Per aquesta raó, les intervencions es duen a terme principalment a centres educatius. A hores d'ara, 17 instituts i escoles de secundària concertades han confirmat el seu interès en la campanya. Es calcula que uns 1.400 joves de quart d'ESO d'entre 15 i 16 anys de la ciutat tindran accés a aquest programa municipal. La campanya es portarà a terme, així mateix, amb altres accions al territori.

En aquesta campanya es fa un èmfasi especial a l'alcohol, el tabac i el cànnabis, que és la droga il·legal més consumida entre els joves. Del que es tracta és d'apropar-se als i les joves i treballar conjuntament amb ells aspectes referents a estils de vida saludables, facilitant-los tots aquells elements que afavoreixin una informació clara i transparent, que fugi d'idees preestablertes i que els faciliti la presa de decisions i un compromís envers els altres i amb ells mateixos.

Amb la campanya es volen donar a conèixer tots els recursos existents tant a la ciutat com fora per prevenir el consum de substàncies addictives i oferir materials pedagògics tant als i les joves, com als professionals de l'educació (mestres, educadors) per si volen ampliar la informació sobre el tema. En aquest sentit, cal destacar que, entre els recursos, es compta a la ciutat amb l'Assessoria de Salut de Sabadell Atenció Jove (SAJ), que pot facilitar dades sobre aquestes qüestions.

ACCIONS ALS INSTITUTS

(...)

La campanya es complementa amb una sessió de debat amb el professorat, on es dona més informació i també material complementari per continuar treballant a l'aula i amb assessorament als pares i mares sobre el pas de l'adolescència a l'edat adulta i el paper que juguen les drogues en aquest procés. Així mateix en alguns centres es proposa un videofòrum amb la projecció de la pel·lícula "La leyenda del DJ Franfie Wilde".

EXPOSICIÓ I TALLERS

Com a novetat i amb l'objectiu d'apropar-se als alumnes de cicles formatius, Programes de Qualificació Professional Inicial (PQPI) i a les escoles d'adults, en aquesta edició s'oferirà a alumnes d'aquests àmbits una exposició acompanyada d'un taller de dinamització. Una proposta que té previst arribar als instituts Castellarnau, Jaume Viladoms, a l'Escola d'Adults de la Concòrdia i al Vapor Llonch. Una altra de les novetats serà la formació adreçada a dinamitzadors d'Espais Joves i altres professionals municipals, amb l'objectiu de donar una pinzellada sobre com es treballa aquesta temàtica i els materials de suport que s'utilitzen.

Així mateix, comentar que entre el material d'informació relacionat amb la campanya es troben les publicacions del SAJ Apunts sobre... l'èxtasi; Apunts sobre... el tabac; Apunts sobre... l'alcohol; Apunts sobre... els porros; i Apunts sobre... les altres addiccions.

.....

VALLES ORIENTAL.COM. 11.01.12

La meitat dels alumnes del curs Joves en Formació de Granollers troben feina *La Generalitat i l'Ajuntament han finançat la primera edició d'aquest programa*

El Servei d'Ocupació de Catalunya (SOC) i l'**Ajuntament de Granollers** han finançat la primera edició del curs Joves en Formació, amb la col·laboració de la Unió Empresarial Intersectorial. Una edició exitosa, ja que la meitat dels alumnes han trobat feina i l'altra meitat acabaran l'ESO. En total, han participat al curs 18 alumnes, dels quals 9 han finalitzat correctament tot el procés de les 900 hores formatives i d'estada a empresa, tot plegat en l'especialitat d'auxiliar de fabricació mecànica, d'ajust i de soldadura. Dels 18 inscrits, dos joves van deixar el curs per inserció laboral. Dels 9 joves que han completat el curs 5 estan a punt de començar a treballar i 4 s'han inscrit per a finalitzar el graduat en Educació Secundària Obligatòria, vinculats als contractes de formació.

Al marge de la formació feta a l'Escola Municipal del Treball els joves han fet estades a 10 empreses de Granollers i rodalia, com ara IMESAPI (Granollers), Talleres L.M. Sánchez (Granollers), Baldomero Amat Boza (Parets) o Pastas Gallo (Granollers). Així, els alumnes s'han aprofundit els coneixements per a la seva reinserció en el món acadèmic, ja sigui a través de la superació de l'ESO i la posterior entrada a cicles formatius o a programes de qualificació professional inicial.

Joves en Formació té com a objectiu la inserció laboral dels **majors de 16 anys amb fracàs escolar (sense acreditació en ESO)**, en situació d'atur i amb poques oportunitats d'accés al mercat laboral i formatiu. **La principal finalitat del projecte és, segons destaquen els seus responsables, "la formació en una especialitat determinada, en continguts relacionats amb la realitat social de l'entorn en el que viuen, en coneixements lingüístics, matemàtics i informàtics bàsics, així com sobre el mercat de treball i estratègies per a la recerca de feina".**

.....

EL PAIS. 09.01.12

Un país de teleniños

En España la televisión se ha convertido en una económica guardería. Los menores consumen una dieta audiovisual desequilibrada y nociva. "Los contenidos nos permiten llegar a una audiencia global"

A pesar de la creciente competencia de videojuegos, teléfonos inteligentes y ordenadores, la televisión sigue ocupando una parte muy sustancial del tiempo libre de los niños: más de dos horas y media al día. Rendidos a la pequeña pantalla, los menores entre 4 y 14 años son consumidores leales, aunque menos que los adultos, cuyo consumo alcanza de media cuatro horas por persona y día. Los niños tienen a su alcance un aluvión de ofertas. Con el empuje de la tecnología digital

terrestre hay canales para todos los gustos y edades. Pero, ¿son adecuados todos los programas que consumen?

A menudo, y especialmente en tiempos de crisis, la televisión es la mejor (y más barata) guardería. Sobre todo para los niños españoles, que aparecen entre los que más tiempo pasan pegados a pantalla en toda Europa. Solo los italianos son aún más adictos. En ese país el público infantil dedica cada día dos horas y 46 minutos a ver la televisión, según un estudio realizado por Kids TV Report en 2011. Los españoles consumen ocho minutos menos (dos horas y 38 minutos) y se colocan por delante de británicos (dos horas y 24 minutos) y franceses (dos horas y nueve minutos).

(...)

Ante tan abrumadora oferta, ¿existe un control de lo que consumen los menores? Un informe del Consejo Audiovisual de Andalucía de 2008 detectaba una carencia en las familias andaluzas sobre los criterios establecidos para regular el consumo televisivo. Solo en la mitad de los hogares (49,9%) se regulaba lo que se veía. En aproximadamente un 40% de los hogares de esa comunidad el control de los padres sobre lo que sus hijos consumían no existía o era muy relajado.

"Por desgracia", apunta el profesor Víctor Marí Sáez, "en mayor o menor medida, esta tendencia se mantiene a escala nacional". De ahí que crea necesario **poner en marcha estrategias de alfabetización audiovisual para ayudar a los padres a establecer criterios educativos para regular el consumo televisivo de sus hijos**. "Un consumo que, además, se realiza en un porcentaje importante fuera de la franja horaria de protección a la infancia, a partir de las diez de la noche, cuando los contenidos que emiten las televisiones no son los más adecuados para los niños", añade. Pero que los menores se enganchen a programas de esoterismo o vean contenidos pornográficos durante la madrugada no es siempre un problema achacable a quienes confeccionan las parrillas.

.....

EL 9 NOU. 20.10.11

La quarta edició de l'Escola de Pares i Mares de Vic es dedica als adolescents
El tret de sortida del programa serà aquest dijous a les 20.30 h amb la xerrada "Canvis i pèrdues en l'entorn familiar" a càrrec d'Olga Inglés de la Fundació Hospital Sant Jaume i Santa Magdalena a l'Institut de Vic.

Del 20 d'octubre al 29 de novembre la ciutat de Vic acull una nova edició de l'Escola de pares i mares de Vic amb un monogràfic adreçat als adolescents. El projecte s'impulsa des del **Projecte Educatiu de la Ciutat de Vic, amb la implicació activa de les AMPA del municipi**.

La iniciativa segueix la línia engegada des de fa anys amb l'Escola de Pares i Mares que té com objectiu principal poder donar eines a les famílies en diferents temes relacionats amb l'educació dels seus fills.

Les xerrades es fan a les diferents escoles de la ciutat i són obertes a tothom, siguin famílies o no de l'escola. Aquest format permet optimitzar recursos i oferir una programació més àmplia a nivell de ciutat. En aquesta ocasió les xerrades han estat finançades amb el suport de la Generalitat de Catalunya en el marc del projecte Aprendre en tu.

El programa inclou 8 activitats sota el format de xerrada- taller tractant temes com els límits, sexualitat, salut, pèrdua de persones estimades, drogues, entre altres. Així el tret de sortida del programa serà el pròxim dijous, dia 20 d'octubre a les 20.30 h amb la xerrada "Canvis i pèrdues en l'entorn familiar" a càrrec d'Olga Inglés de la Fundació Hospital Sant Jaume i Santa Magdalena a l'Institut de Vic. L'Escola de Pares i Mares especial adolescents la tancarà una xerrada sota el títol "Com acompanyar i educar la sexualitat i l'afectivitat dels fills i filles" amb l'objectiu de fer una reflexió sobre l'entorn sexual i el rol dels pares i mares. Aquesta se celebrarà el dimarts, dia 29 de novembre a les 20.30 h a l'Escola Pare Coll.

.....

LA VANGUARDIA. 16.10.11

Reino Unido ofrecerá clases gratuitas a padres para criar mejor a los hijos

Estas clases forman parte de los esfuerzos del Gobierno para construir "una sociedad más responsable"

El Gobierno británico anunció hoy que ofrecerá cursos gratuitos a las familias para enseñarles cómo criar mejor a sus hijos con trucos para mejorar la comunicación, hábitos o disciplina.

La secretaria de Estado para la infancia, Sarah Teather, indicó que en verano empezarán varios cursos piloto en tres distritos del centro de Inglaterra y Londres, que se prolongarán dos años.

Estas clases para mejorar las habilidades de los padres, de las que se beneficiarían alrededor de 50.000 familias con niños menores de 5 años, forman parte de los esfuerzos del Gobierno para construir "una sociedad más responsable".

Según el plan, las familias de cualquier clase social podrán asistir a las lecciones, en las que se abordará, por ejemplo, cómo lidiar con el mal comportamiento, cómo establecer buenas pautas de conducta o cómo hablar con los niños.

La idea es que, cuando los cursos se implanten tras el periodo de prueba, los padres recibirán unos cupones para asistir a las lecciones, que impartirán expertos.

Teather recordó que las investigaciones científicas demuestran que la experiencia vivida desde el nacimiento hasta los cinco años "es el factor que más influye en cómo los niños se van a desarrollar en la vida, tanto a nivel de salud como educativo".

"Los padres afrontan un trabajo duro y muy importante, pero, a diferencia de otras áreas en la vida, no existe un manual o una guía de cómo criar a los hijos", subrayó.

La secretaria de Estado dijo que los cursos no estaban pensados solo para "familias con problemas complejos" sino que todo los padres deberían sentir que "está bien" pedir ayuda cuando la necesitan.

.....

RADIO TARRAGONA. 01.06.11**Seixanta joves sense estudis ni feina es formen amb el programa SUMA'T**

Una seixantena de joves participen en el programa Suma't que ha posat en marxa l'organisme municipal Tarragona Impulsa.

Aquesta iniciativa té l'objectiu de **facilitar la inserció laboral de nois i noies menors de 25 anys**, sense feina i que no han acabat l'Educació Secundària Obligatòria. Se'ls facilita formació, orientació laboral i també un temps de pràctiques remunerades en empreses.

Aquest programa es desenvolupa en col·laboració amb diferents instituts i centres de Formació Professional de la ciutat. S'han programat 6 cursos. N'hi ha de comerç, electricitat, mecànica, estètica, hosteleria i fusteria.

En paral·lel s'ofereix als alumnes un acompanyament personal per facilitar la seva inserció al mercat laboral. El projecte, que és pioner, està subvencionat pel Servei d'Ocupació de Catalunya i el Fons Social Europeu.

.....

RADIO RUBI. 27.05.11**Pares i mares aprenen com alimentar els seus fills de manera saludable**

L'alimentació infantil és un dels temes que més preocupen actualment els pares i mares. Aquest dimecres, a l'edifici Rubí+D, l'Ajuntament ha organitzat una xerrada al voltant de l'alimentació dels nens i nenes per tal de prevenir problemes com el sobrepès, que cada dia és més comú entre la població infantil.

La xerrada també ha tractat qüestions com l'alletament matern, la dieta mediterrània, la higiene alimentària o els hàbits saludables. La bona alimentació dels infants és fonamental perquè es puguin desenvolupar i evita el risc de patir malalties durant l'edat adulta.

Mari Carmen García, infermera de pediatria del CAP Sant Genís, ha explicat que els pares acostumen a preocupar-se si el seu fill o filla menja poc, però gairebé mai si menja molt i de forma no saludable.

El sobrepès infantil ha augmentat durant els darrers anys i s'ha convertit en un problema, sobretot quan aquests nens arriben a l'edat adulta. Per aquest motiu, és important que els pares i mares li donin importància a l'alimentació i s'assegurin que els seus infants mengin de tot, tal com ha explicat Tamara González, infermera de pediatria del CAP Sant Genís.

Les conferenciants han volgut destacar la importància que els infants tinguin uns hàbits saludables des de bon començament ja que és durant els primers sis anys de vida quan es pot forjar una bona educació alimentària.

A la xerrada hi ha assistit una desena de persones. Maria José Álvarez, tècnica de Salut Pública de l'Ajuntament de Rubí, ha explicat que aquest tipus d'activitats tenen com a finalitat informar de forma veraç la ciutadania, i conscienciar els pares i mares de la importància de l'alimentació.

.....

EL MAGAZINE LA VANGUARDIA. 11.05.11 - REPORTAJE

Saltar la brecha

El retiro del trabajo no equivale a jubilarse de la sociedad, y las nuevas tecnologías amplían la oferta de ocio y de realización personal a las personas de más edad. Los estereotipos frenan la integración digital, pero abundan las propuestas para iniciarse en ese mundo

Uno de cada seis españoles tiene 65 años o más, una proporción con fuerte tendencia al alza. Llegadas a esta edad, las personas suelen jubilarse, una coyuntura a partir de la cual la sociedad las considera improductivas. Después de haber pasado más de 40 años trabajando y promoviendo la integración social y laboral de sus hijos, estas personas de más edad son a menudo arrinconadas hacia lo que generalmente se considera “un merecido descanso”, pero que en muchas ocasiones acaba degenerando en un peligroso estado de aletargamiento, aislamiento y bajón de la autoestima.

Varias generaciones de mayores han encontrado en la radio y la televisión el principal antídoto contra ese tedio. En la actualidad, no obstante, las nuevas tecnologías —en especial internet— brindan a este sector de la sociedad una fórmula mucho más participativa de entretenimiento y realización personal. Sin embargo, un muro muy alto, la llamada **brecha digital**, impide a los mayores el acceso a este mundo de enormes posibilidades. Son personas que se educaron y trabajaron sin ordenadores y que hoy se ven incapaces de distinguir las ventajas existentes detrás de esa sopa de palabras en inglés e iconos de colores que son los programas y los aparatos.

Pero no sólo los mayores tienen que poner al día su forma de pensar: “Todos creemos que una persona, llegada a determinada edad, ya no es capaz de aprender. Cuando te jubilas del trabajo, parece que también tengas que jubilarte de la sociedad. Y eso no debería ser así”, comenta Loles Zamarrón, psicogerontóloga y profesora de Psicología de la Salud en la Universidad Autónoma de Madrid. Opina que **“los estereotipos son el gran enemigo de la integración digital de la tercera edad. A partir de los 65 se puede seguir muy activo. La universidad de mayores, por ejemplo, tiene un éxito impresionante”**.

En esta lucha en favor del envejecimiento activo, internet tiene un papel fundamental: “Es muy útil, porque abre una ventana para que las personas mayores se mantengan al día y mejoren sobre todo su comunicación interpersonal, un ámbito que muchas veces se complica a estas edades debido a los problemas de movilidad”, explica Zamarrón.

En los últimos años, diversas entidades han desarrollado ideas exitosas para superar esa brecha tecnológica. Una de ellas es **Citilab**, una fundación para el fomento de la sociedad del conocimiento situada en Cornellà (en el área de Barcelona). **Su proyecto Seniorlab reúne a jubilados de esta ciudad para que hagan realidad sus ideas, generalmente relacionadas con la memoria histórica y las actividades tradicionales, y las plasmen en los soportes tecnológicos** más adecuados, la mayoría de los cuales están enfocados a su difusión a través de la red.

“Queríamos hacer algo distinto a enseñar informática a pelo”, explica Rosa Maria Casanovas, licenciada en Geografía e Historia y coordinadora del proyecto. “No es cuestión de sentarse con un abuelo, pedirle que nos explique su vida y después nosotros escribirla y subirla a la red. Ellos mismos eligen de qué quieren hablar y a través de ese incentivo van aprendiendo la tecnología necesaria para construir su idea. Se trata de darles las herramientas y que hagan lo que quieran o puedan”, comenta Artur Serra, antropólogo y director de investigación de Citilab. “Al principio necesitan mucha ayuda, pero a los dos meses han aprendido varios programas sin darse cuenta y su autoestima ha aumentado porque han visto que su experiencia tienen valor para los demás”.

El secreto de Seniorlab reside en la motivación de los alumnos: “Llegan diciendo que no saben nada, y nosotros les respondemos que poseen una experiencia valiosísima que han de contar a todo el mundo”, explica Casanovas. “Hay que tener en cuenta –añade Serra– que la gran mayoría de los jubilados de Cornellà pertenece a una generación que creció en una sociedad agrícola y emigró para trabajar en la industria. Ellos ya han protagonizado una revolución tan importante como la tecnológica”. Otra de las claves del proyecto es el voluntariado: los alumnos se convierten en monitores cuando se considera que ya han adquirido suficientes conocimientos. Eso les permite conocer a fondo las dificultades del proceso de aprendizaje, porque ya lo han experimentado antes.

¿Qué perfil de jubilado asiste a estos programas? “Siempre suelen apuntarse los más motivados, los que tienen más inquietudes”, comenta Loles Zamarrón, que alude a una “barrera mental” que impide que el uso de las nuevas tecnologías se generalice en la tercera edad: “Ellos ignoran las ventajas que les ofrecen, y sus familiares no les estimulan a experimentarlo. En estas circunstancias, nos resulta muy difícil meternos en sus casas y convencerles de que lo intenten”.

La solución a este problema parece tenerla otra organización sin ánimo de lucro, **Fundetec**, con sede en Madrid. Igual que en Citilab, uno de los programas de esta fundación –Mayores con Iniciativa– acerca las nuevas tecnologías a los mayores partiendo de sus propios intereses vitales: “¿Qué les gusta? ¿Qué hobby tienen? ¿Qué negocio quieren montar aún siendo mayores de 65 años? Es cuestión de hacerles ver cómo las nuevas tecnologías pueden poner en valor sus ideas”, explica Lourdes Iglesias, gerente de proyectos de la fundación. La diferencia es que Fundetec cuenta con la colaboración de la red de telecentros –más de 7.000 espacios de internet de acceso público repartidos por toda la geografía española– y de un gran número de dinamizadores, personas a las que Fundetec facilita la metodología de trabajo y que garantizan cercanía y complicidad con los mayores de muchas poblaciones grandes, medianas y -pequeñas.

Una vez superada esa barrera mental, internet se revela como una herramienta poderosa para acercarse a las generaciones posteriores, comunicar la propia experiencia vital, estar al día de la actualidad o participar en foros con personas con inquietudes similares... “El simple hecho de enfrentarse a un ordenador, a internet o a un móvil ya implica un estímulo mental que ralentiza el envejecimiento de las neuronas”, afirma Zamarrón. “Y en caso de discapacidad, internet puede llegar a convertirse en la única forma de comunicarse”, añade. Los problemas de salud, sin embargo, son la excepción precisa: “Ese es otro de los estereotipos que hay que combatir. La tercera edad abarca más de 30 años, desde los 65 en adelante. Y sólo una mínima parte de estas personas tiene problemas de dependencia. Los demás podrán sufrir alguna enfermedad crónica, pero están totalmente capacitados para llevar una vida normal y manejar los ordenadores para su provecho”.

Es por esa razón que los especialistas no son demasiado exigentes con la industria. “Los mayores no quieren un ordenador o un móvil para viejos. Quieren usar la misma tecnología que sus hijos y sus nietos”, asegura Artur Serra, de Citilab, quien exige un salto cualitativo a la sociedad: “Hasta ahora, la gente mayor siempre ha aparecido en el capítulo de gastos. El reto es convertirla en un sector productivo, crear una industria a su alrededor, moda sénior, tratamientos, especialistas en gerontología...”.

Sí se agradecen, en cambio, los aparatos y las aplicaciones preparados para personas con sordera o con una miopía muy acusada. A partir de los 80 años empieza a perderse la movilidad fina, el tacto preciso, la buena visión, el oído... Llegados a este punto, son muy útiles, por ejemplo, los iconos bien visibles en el escritorio y los móviles sencillos y con teclas grandes, todo para que los mayores puedan sacar partido a un recurso que ya está presente en la mayoría de los hogares y que

representa el antídoto perfecto para combatir la soledad y el estancamiento que aún hoy caracterizan la vida de muchos jubilados.

www.mayoresconiniciativa.es

www.citilab.eu/es/proyectos/seniorlab

www.telecentros.es

Actividad frente el televisor

Pocos recursos tecnológicos aparecen más asociados a la juventud y la adolescencia que las videoconsolas de séptima generación, las populares Wii, PS3 o Xbox 360. Sin embargo, su particularidad esencial, el reconocimiento del movimiento en tres dimensiones a través de un mando inalámbrico, las hace especialmente adecuadas para el ejercicio de la movilidad de las personas de más edad, que pueden huir así de las monótonas tablas de gimnasia sin tener que salir de casa. Los fabricantes de las tres videoconsolas –Nintendo, Sony y Microsoft– han desarrollado imaginativas aplicaciones dirigidas a mejorar la salud física de la tercera edad. Así, el televisor, símbolo del entretenimiento pasivo de las más recientes generaciones de ancianos, puede acabar convirtiéndose en parte integrante de una nueva cultura de ocio activo doméstico.

.....

AVUI. 12.04.11 - CARTA DEL DIA

Salvem l'Escola d'Arts i Oficis

ROSER RIUS I CAMPS, BARCELONA

L'Escola d'Arts i Oficis, fins ara dependent de la Diputació de Barcelona, està en perill. Acaba de passar al Consorci, i aquest ens no té cap interès en l'ensenyament no reglat. Aquest any hi ha més de 700 persones matriculades que veiem perillar la continuïtat de la nostra formació i la de l'escola. Som 700 alumnes que dediquem un munt d'hores esgarrapades d'allà on sigui per aconseguir una formació en l'àmbit dels oficis artístics: joieria, pintura, gravat, ceràmica..., sense aspirar a una titulació. No importa que unes excel·lents instal·lacions, amb la inversió econòmica que això suposa, hagin de ser reduïdes primer i desmantellades més tard. **No importa que la demanda d'educació permanent per a adults sigui creixent.** La burocràcia passa com un corró per sobre d'aspiracions i instal·lacions.

.....

BARCELONA ACTIVA. 01.04.11

L'alfabetització mediàtica, a debat a barcelona

De l'11 al 13 de maig la Universitat Autònoma de Barcelona acull la primera edició del Congrés 'Comunicació i Educació: Estratègies d'alfabetització mediàtica', un esdeveniment que vol reflexionar i analitzar els projectes i experiències d'èxit de l'alfabetització mediàtica arreu del món. La iniciativa, organitzada pel Gabinet Comunicació y Educación de la **Universitat Autònoma de Barcelona i Mentor Media Literacy**, compta amb la col·laboració del **Cibernàrium**.

Durant tres dies professionals, investigadors, teòrics i docents dels principals organismes i universitats europees exposaran la seva visió sobre aquesta temàtica. Els interessats en participar poden enviar les seves comunicacions fins el 20 d'abril. Els qui vulguin assistir al congrés s'hi poden inscriure fins el 20 d'abril.

6. Noticias relacionadas con informes de organismos internacionales o nacionales (PIACC, Education et a glance, Fundació Bofill, ...) que se refieren a la formación en competencias básicas o a la formación continua. Además de algunos estudios sobre psicopedagogía adulta

Resumen de la temática abordada en las 19 entradas registradas en este apartado

- Aportaciones y comentarios al PIAAC (PROGRAMA INTERNACIONAL PARA LA EVALUACIÓN DE LAS COMPETENCIAS DE LA POBLACIÓN ADULTA). Prácticamente todos los temas que aparecen en el PIAAC, surgen en otras entradas. Los he agrupado para no repetirlos
 - Constatación de los malos resultados en competencias lectoras y matemáticas de la población adulta, teniendo en cuenta que “las estadísticas si las torturas bien, acaban diciéndote lo que les pides”
 - En las últimas décadas ha habido un salto cualitativo, especialmente en la reducción del analfabetismo
 - Relación directa de los bajos niveles de competencias con
 - Mala salud
 - Percepción de la persona como objeto más que como actor en la sociedad / menor participación social
 - Menor confianza en los demás
 - Salarios más bajos, “a bajas competencias / bajos salarios”
 - Fuerte correlación con el paro
 - Condicionando las oportunidades de futuro
 - La baja formación dificulta la recuperación económica
 - Por tanto, habría que potenciar la educación a lo largo de la vida
 - Poner en marcha sistemas de formación continuada, ya que los actuales están fallando
 - La cultura de formación de personas adultas no está instalada en España. Es insuficiente y está anticuada
 - Hay una polarización entre los que más se continúan formando en la edad adulta y los que acceden menos a la formación
 - Los adultos que más se forman son los que ya tienen niveles de competencias más altos. Son 3 veces más proclives a la formación
 - Es malo el sistema de incentivos y ofertas públicas para las personas de niveles más bajos
 - A PESAR DE LO CUAL, con frecuencia se continua poniendo el objetivo en la mejora de la educación infantil, ya que no se sabe como reconducir las deficiencias formativas de la población adulta
 - Las personas mayores obtienen peores resultados
- Los países más competitivos tienen un alto índice de población adulta que sigue formándose
- La formación de los padres es clave
 - El éxito escolar de los niños aumenta si los padres están implicados en la escuela
 - Y si tienen interés en las actividades escolares de los niños
 - Los padres y los niños en situación de vulnerabilidad deberían tener fácil acceso a los recursos educativos
- Se cuestiona la existencia de periodos críticos de aprendizaje, ventanas abiertas que se van cerrando con la edad
- Alguna entrada recomienda la necesidad de estimular en los adultos la inteligencia emocional
- Y se constata la ausencia de la educación en los debates electorales

EL PAIS. 10/10/2013 - OPINION

Elevar la calidad de la educación

El director del programa PISA revisa el resultado de España y sugiere soluciones

ANDREAS SCHLEICHER

Subdirector de la OCDE para temas educativos.

Por primera vez, **la encuesta de competencias de los adultos** nos permite medir directamente la preparación de las personas adultas en la actualidad y no solo qué titulación han obtenido. Los resultados muestran que lo que las personas saben y lo que son capaces de hacer con lo que saben **condiciona enormemente sus oportunidades de futuro**. En España, el **salario** medio de los trabajadores que han obtenido niveles de competencia cuatro o cinco en comprensión lectora —lo que significa que pueden realizar inferencias, sacar conclusiones complejas y detectar matices en los textos escritos— supera en más de un 60% el salario por hora de los trabajadores que obtienen niveles de competencia uno o menor de uno —que pueden, como mucho, leer textos relativamente breves y entender vocabulario básico—. Las personas con baja competencia lectora tienen también casi el doble de probabilidades de estar **desempleados**. En resumen, tener un nivel bajo en este terreno limita seriamente el acceso a empleos mejor remunerados y más gratificantes. Y las competencias básicas determinan más que los ingresos o el empleo. En todos los países, **los adultos con niveles más bajos en comprensión lectora son mucho más propensos a tener mala salud, a percibirse a sí mismos como objetos más que como actores en los procesos políticos y a tener menos confianza en los demás**. En otras palabras, no podemos desarrollar políticas justas e inclusivas e implicar a todos los ciudadanos si un dominio pobre de las competencias básicas impide a las personas **participar plenamente en la sociedad**.

No podemos cambiar el pasado, pero podemos hacer algo de cara al futuro

La importancia de la adquisición y mantenimiento de la competencia lectora es bastante evidente, pero su dominio varía considerablemente entre individuos. Aproximadamente uno de cada cinco adultos en Japón y Finlandia ha obtenido el nivel más alto en la encuesta. En cambio, en España solo uno de cada 20 adultos es competente a ese nivel y más de uno de cada tres está en el nivel de referencia medio o por debajo de este. Dado que la encuesta muestra los resultados de toda la población adulta, no se trata de lo que el Gobierno actual haya hecho o no, sino de lo que los Gobiernos y la sociedad hayan logrado a través de generaciones sucesivas. Los jóvenes coreanos, por ejemplo, solo han sido superados por los japoneses, mientras que la población coreana de 55 a 64 años está entre los tres grupos de más bajo rendimiento de esta franja de edad entre todos los países participantes en la encuesta. Los resultados de Finlandia muestran un resultado similar. A primera vista, los jóvenes españoles también han obtenido mejores resultados que los españoles de más edad, pero a pesar de eso siguen apareciendo entre los de peores resultados. De hecho, uno de cada cinco jóvenes españoles no puede leer tan bien como se esperaría de un niño de 10 años. Durante mucho tiempo, España fue capaz de mejorar su rendimiento debido al aumento del número de matrículas en las escuelas. Pero el crecimiento se detuvo una vez que se generalizó la escolarización de la población. España tiene ahora que poner en marcha un proceso de reactivación de un mecanismo que conlleve una mejora de resultados. En otras palabras, elevar la calidad y relevancia de la educación, lo cual no se ha hecho todavía.

Lo datos también muestran que los niveles de competencias reales difieren mucho de lo que sugieren las cualificaciones que se obtienen. Por ejemplo, España aparece mejor posicionada en los rankings internacionales cuando se considera la proporción de jóvenes que tienen titulación universitaria que cuando se evalúa el nivel de comprensión lectora o habilidad aritmética en esa misma edad. En promedio, los jóvenes japoneses y holandeses que han cursado estudios de

postsecundaria superan fácilmente a los graduados universitarios españoles y más de un tercio de los graduados universitarios españoles no obtienen una puntuación más alta del nivel dos en la prueba de comprensión lectora. Por tanto, no están suficientemente preparados para lo que sus puestos de trabajo les exigen.

Son esenciales los vínculos entre el mundo educativo y el del trabajo

No podemos cambiar el pasado, pero podemos hacer algo con vistas al futuro. El impresionante progreso que algunos países han hecho en la mejora de las competencias de su población adulta a lo largo de las sucesivas generaciones muestra lo que puede lograrse. Estos países **han puesto en marcha sistemas que combinan una educación inicial de calidad con oportunidades e incentivos para que toda la población continúe desarrollando su competencia en lectura y matemáticas, tanto en el lugar de trabajo como fuera de él, después de haber completado la educación y la formación inicial**. Mucho de esto tiene que ver con una mayor flexibilidad. Cada persona aprende de manera diferente y la manera de aprender también cambia en las distintas etapas de la vida. Es por eso que un sistema educativo “industrial” y de “talla única para todos” ya no puede satisfacer las necesidades de las sociedades modernas. La educación española tiene que ser relevante para cada uno de sus estudiantes y lo suficientemente flexible tanto en el contenido como en la forma en que se imparte como para adaptarse a sus necesidades.

Los países que obtienen buenos resultados en la encuesta también han desarrollado fuertes vínculos entre el mundo de la educación y el del trabajo. El desarrollo de competencias puede ser más apropiado y eficaz si se vinculan ambas esferas. El aprendizaje en el lugar de trabajo permite a los jóvenes desarrollar **competencias duras**, utilizando equipos modernos, y **competencias blandas**, tales como el trabajo en equipo, la comunicación y la negociación, a través de la experiencia en el mundo real. La formación práctica en el lugar de trabajo también puede ayudar a motivar a aquellos jóvenes que se hayan desconectado del sistema educativo a permanecer o volver a comprometerse con el mismo y a hacer más suave la transición entre la educación y el mercado laboral.

A pesar de que los países no puedan cambiar el pasado, las políticas diseñadas para brindar oportunidades para el aprendizaje a lo largo de la vida de alta calidad pueden contribuir a asegurar que los adultos del futuro mantengan su nivel de competencias. Esto requiere un compromiso acordado por todas las partes implicadas: los Gobiernos, empleadores, empleados, padres y alumnos necesitan establecer mecanismos eficaces y equitativos sobre quién paga para qué, cuándo y cómo. Dado que es poco probable que las personas con niveles bajos de competencias participen en la educación y la formación por iniciativa propia y que además tienden a recibir menos formación por parte de sus empleadores, las iniciativas de segunda oportunidad pueden ofrecerles una manera de salir de ese círculo vicioso que es **“a bajas competencias / bajos salarios”**.

Encontrar la manera de que España alcance el nivel de los sistemas más avanzados no será fácil, pero la encuesta de competencias proporciona una base firme para construir políticas sólidas, desmonta las excusas de aquellos que son complacientes y permite a los países establecer metas significativas teniendo como referencia las de los modelos más importantes del mundo.

.....

EL PERIODICO. 10/10/2013

'The Wall Street Journal' afirma que la baixa formació dels espanyols entorpirà la recuperació

L'alta xifra de llicenciats universitaris "no reflecteix la realitat de l'educació a Espanya" diu un directiu de l'OCDE

EL PERIÓDICO / Barcelona

L'economia és una de les perjudicades pel baix nivell de formació que, segons un informe de l'OCDE, tenen els adults espanyols. Així ho sosté el diari The Wall Street Journal, que en un article publicat aquest dimarts afirma que aquest dèficit educatiu dificultarà la recuperació econòmica d'Espanya i de Itàlia, dos dels països que surten més mal parats en l'informe **PIACC** que avalua les competències de la població adulta de 23 països desenvolupats.

"Els treballadors Espanya i Itàlia són els pitjor formats" del món desenvolupat, subratlla el rotatiu nord-americà, que també es fa ressò dels baixos nivells registrats als Estats Units i el Regne Unit. Segons el diari, "aquest dèficit dificultarà la capacitat (d'Espanya i Itàlia) per millorar la seva competitivitat en els seus esforços per sortir de la crisi". El rotatiu qualifica de "demolidores" les conclusions de l'estudi respecte a aquests dos països.

L'article, firmat per Paul Hannon, també es fa ressò de les elevades xifres d'universitaris que hi ha a Espanya i recull l'opinió del director d'educació i formació de l'OCDE, Andreas Schleicher, que subratlla que l'alt nombre de llicenciats no reflecteix la realitat. "Si mesures Espanya pel nombre de llicenciats universitaris, sembla que està bé. Però això no reflecteix la realitat", apunta Schleicher, que afirma que el dèficit en formació "limitarà la capacitat de creixement".

Itàlia tampoc en surt gaire ben parada. 'The Wall Street Journal' considera que el país té un repte més gran: "No només té el nombre més baix de treballadors altament qualificats que la majoria d'economies, sinó que els que té els fa servir malament, i en el cas de les dones altament formades, no les fa servir en absolut".

L'universitari espanyol llegeix i calcula pitjor que el batxiller holandès

*El país és també deficitari en formació contínua, clau per reduir l'atur
L'OCDE retreu a Espanya que els títols no garanteixin les competències bàsiques*

ANTONIO M. YAGÜE / Madrid

MARÍA JESÚS IBÁÑEZ / Barcelona

Era un resultat previsible, amb poc marge per a la sorpresa. Qui més qui menys hauria pogut pronosticar per endavant que Espanya no sortiria ben parada en l'enquesta del Programa Internacional per a l'Avaluació de les Competències dels Adults (PIAAC, en les seves sigles en anglès), amb el qual l'OCDE ha avaluat per primera vegada les competències bàsiques dels ciutadans de 23 països desenvolupats. Però no per això, la constatació resulta menys dolorosa. I més després de comprovar que, entre els milers de dades de l'enquesta, l'universitari mitjà espanyol té un pitjor domini de les matemàtiques i una pitjor comprensió lectora que un batxiller o titulat de FP de grau mitjà de països com Holanda, Suècia o el Japó.

«La formació real que reben els titulats espanyols dista molt del que es podria esperar dels seus títols», admet l'analista de l'OCDE per a temes educatius Marta Encinas-Martín. El problema no és la universitat en si mateixa, «és que tot el sistema educatiu espanyol, des de l'etapa infantil fins als

estudis superiors, no assegura les competències bàsiques, com sí que fan altres sistemes analitzats», afegeix Óscar Valiente, investigador a la Universitat de Glasgow i excol·laborador de l'OCDE en estudis educatius.

CORRELACIÓ // Tant Encinas-Martín com Valiente coincideixen a afirmar que **la taxa de desocupació que hi ha a Espanya i les competències que mostren tenir els adults espanyols tenen una correlació molt forta**. Per això, insisteixen tots dos, la gran assignatura pendent d'Espanya és el reforç de l'alabada formació contínua. «S'hauria d'incidir a canviar la cultura de l'adult espanyol. La formació no s'acaba a l'escola, s'ha de continuar», reitera, des de París, la investigadora.

També Eduardo Vidal-Abarca, catedràtic de Psicologia Evolutiva i de l'Educació de la Universitat de València i membre del comitè d'experts de lectura de l'OCDE que ha elaborat el PIAAC, admet que el baix nivell dels universitaris espanyols «és una realitat» que «es produeix amb més freqüència que en la mitjana dels altres països». «La gent sobrequalificada té una competència de lectura menor que la que correspondria. La clau és l'experiència laboral», afegeix l'expert valencià. També hi influeix, en la seva opinió, la formació més memorística que s'imparteix a la universitat espanyola.

De fet, prossegueix Mariano Fernández Enguita, catedràtic de Sociologia de la Universitat Complutense, «se'ls hauria de preguntar què estan fent, en particular, al batxillerat, i d'una vegada per sempre, a la universitat, on entre altres titulats es formen els docents de tots els nivells». Fernández Enguita subscriu que «la part més feridora de l'informe sens dubte és l'oprobiosa comparació entre els titulats superiors espanyols i els titulats mitjans d'alguns països».

AI LLARG DE LA VIDA // El baix nivell dels espanyols en el domini de les competències bàsiques (les ja esmentades comprensió lectora i matemàtiques) respecte a la majoria de països desenvolupats ha de fer replantejar moltes coses, avisen sociòlegs, pedagogs i analistes. Si Espanya se situa a la cua (tan sols supera Itàlia en lectura) és, entre altres raons, perquè, «a més de la formació bàsica o inicial, **està fallant també la formació continuada, la que rep una persona al llarg de la seva vida**», sentència Óscar Valiente. No ens reciclem com ho hauríem de fer.

«El problema no és que els universitaris espanyols siguin dolents, el problema és que a Espanya no hi ha hagut una integració de l'educació, com sí que han fet els altres països», assegura l'investigador. «**Als països nòrdics hi ha una gran cultura d'educació d'adults que no està instal·lada a Espanya**», subratlla Encinas-Martín. «No tan sols a nivell governamental, també empresarial. La formació en el treball és molt pobre a Espanya. El Govern hauria de pressionar, i els adults s'haurien de conscienciar que s'han de continuar formant», postil·la.

El fet que aquí hi hagi **una xarxa tan insuficient de reciclatge professional** preocupa més si és possible veient «l'alt risc de desocupació que hi ha. Si un deixa de formar-se, les seves possibilitats d'estar a l'atur es multipliquen per quatre», avisa l'analista de l'OCDE. «S'ha de revisar la formació contínua a Espanya. ¿Quins cursos s'imparteixen? ¿S'ajusten al nivell que necessiten els treballadors? ¿De què serveixen?», recalca el professor de la Universitat de Glasgow.

L'ÚLTIMA GENERACIÓ // Menys preocupant és, segons els analistes consultats per aquest diari, el baix nivell de competències de les generacions més joves i que el Ministeri d'Educació va definir dilluns com un estancament causat per les lleis educatives del PSOE. «Espanya ha estat millorant constantment des del 1975, quan altres països com el Regne Unit han empitjorat», va objectar ahir Álvaro Marchesi, secretari general de l'Organització d'Estats Iberoamericans (OEI) i promotor de la LOGSE.

¿Per què no milloren més els joves? PISA i altres estudis expliquen que **el factor més important és el nivell educatiu i cultural dels pares**», va afegir Marchesi. A més a més, avisa Alejandro Tiana, rector de la UNED i pare de la LOE, «els països que hi han participat són els que tenien millors rendiments al PISA. No hi participen ni Grècia ni Portugal, de manera que la comparació és amb els millors dels millors». «En qualsevol cas, una altra cosa que deixa clara l'enquesta és que si el ministeri espanyol vol millorar la qualitat del sistema educatiu, el model a imitar no hauria de ser el de països anglosaxons o l'alemany, com està proposant amb la LOMCE», va sentenciar Valiente.

.....

LA VANGUARDIA. 09/10/2013 - EDITORIAL

Otro informe demoledor

EL informe **PISA para adultos** hecho público ayer sitúa a España en los últimos lugares de los países avanzados en comprensión lectora y matemáticas, una realidad que no debe sorprender a nadie y que, más que poner contra las cuerdas el sistema educativo en general, refleja un fenómeno social que viene de decenas de años atrás. Las dificultades de comprensión lectora y de análisis matemático de los ciudadanos españoles que se encuentran entre los 16 y los 65 años, de hecho, se deben a la desidia secular que la enseñanza ha tenido en el país. Lo demuestra el hecho de que **en 1961 el índice de analfabetos se situaba una décima por encima del 50%. En la actualidad, el porcentaje ha descendido al 2,4%**, con una cifra que está en el entorno de las 900.000 personas, un salto cualitativo que no debe perderse de vista a la hora de analizar las causas del fenómeno y más teniendo en cuenta el aumento de población vivido en estos últimos sesenta años, que ha pasado en España de los 28 millones a los 46 millones. Entre 1971 y 1981, después de la llegada de la democracia, el índice de analfabetismo bajó del 37% al 11%, lo que indica el esfuerzo llevado a cabo para la escolarización de los niños y la educación de adultos.

Partiendo de esta base histórica, no es sorprendente que existan todavía amplios sectores de la población con problemas de comprensión lectora y matemática, y sería un disparate achacar ese déficit a una u otra de las cinco leyes orgánicas sobre la educación aprobadas hasta ahora desde 1977, como ya ha hecho algún dirigente político. Pero, una vez reconocida la inmensa tarea de escolarización llevada a cabo, es evidente que la enseñanza en España sigue siendo una asignatura pendiente y es necesario analizar qué es lo que funciona tan mal para que las radiografías internacionales sigan relegando a España a los furgones de cola. Y una razón principal es la prioridad ideológica que sigue impregnando a los diversos legisladores, más interesados en formar ciudadanos afectos a una determinada opción política que personas, y que explica, que no justifica, que cada gobierno intente imponer su particular visión de la enseñanza con el consiguiente desorden que provoca en el sector.

Es necesario dotar a la enseñanza de los medios que necesita, tanto económicos como en formación de docentes y en participación de la sociedad. Y, por lo que se ve, se sigue más obstinado en utilizar la educación como un arma política contra el adversario que en promover un servicio que es fundamental para el progreso social.

.....

EL PAIS. 09/10/2013

La escuela española y las teorías del desastre

La utilización política de los informes internacionales embarra el debate educativo El Congreso vota mañana una reforma envuelta en rechazo y polémica La 'ley Wert' no está a la altura Por Francisco Imbernón Mucho ruido, algunas nueces Por Antonio Cabrales

J. A. AUNIÓN

“Las estadísticas, si las torturas bien, acabarán diciéndote lo que les pidas”, decía hace años en privado un analista educativo de un organismo internacional. La utilización política de los informes internacionales sobre educación ha corrido paralela a su aumento y popularidad. De hecho, los monumentales trabajos de la OCDE con el informe PISA (que mide las competencias básicas de los chicos de 15 años de más de 60 países del mundo) o el recién publicado PIAAC (hace lo mismo con adultos de 16 a 65 años) se presentan como herramientas para que los Gobiernos tomen decisiones informadas en una materia tan delicada y crucial. Y aportan, es innegable, una ingente cantidad de información valiosa. El problema llega cuando asoma una utilización política que toma los resultados que conviene y cuando conviene y, además, los especialistas empiezan a señalar en direcciones contrarias usando como base los mismos datos.

Un ejemplo perfecto se encuentra en esa reciente presentación del PIAAC, que la secretaria de Estado de Educación, Montserrat Gomendio, aprovechó para desacreditar la ley que puso en marcha un Gobierno del PSOE en 1990. Y lo hizo apenas unos días antes de que se vote en el Congreso (ocurre mañana) la reforma impulsada por el ministro José Ignacio Wert, que ya ha sido frontalmente rechazada con huelgas y manifestaciones en la calle por buena parte de la comunidad educativa y, en el Parlamento, por casi toda la oposición.

Los economistas de la Pablo de Olavide José Antonio Robles y Antonio Villar apuntan en sendos trabajos ese impacto negativo de la LOGSE del que habló Gomendio, pero advierten en los propios textos que los resultados no son sólidos. El primero, halla un ligero descenso en la puntuación de cálculo durante la primera etapa de transición de la LOGSE (durante toda la década convivieron modelo nuevo y antiguo) y el segundo, también en ese mismo periodo de transición, detecta que entre las personas de 25 a 34 años que han estudiado hasta enseñanzas medias hay menos en el nivel 3 de competencia lectora (32,25%) que en la cohorte de 35 a 44 (35,29%).

Un estudio coloca a los adultos españoles a la cola de la OCDE en lectura y cálculo

“Están cogidos con pinzas”, señala el sociólogo de la Complutense Julio Carabaña, que había calificado un día antes como “disparate” la rotundidad de Gomendio al decir que la LOGSE había fracasado en su intento de mejora. El también sociólogo de la Complutense Rafael Feito añade: “Hay comunidades en el informe PISA [como La Rioja o Castilla y León] que obtienen resultados como los de los mejores, como Finlandia, y lo han hecho con las mismas leyes que todos los demás”. En general, el PIAAC señala para España un gran avance entre los resultados de los más jóvenes con respecto a los mayores, pero con una puntuación media que le deja en el penúltimo lugar en lectura y el último en matemáticas de los 23 países evaluados.

Mientras Carabaña dice que España está en el informe “al nivel de Italia, no muy lejos de Francia”; y que en cualquier otro campo “parecería normal”, el también sociólogo Mariano Fernández Enguita escribe: “No se ha superado el desfase con la media de los países más avanzados” y que “el fracaso es del conjunto de la política educativa, la institución escolar y la profesión docente (sin contar, más vagamente, con el de la sociedad)”.

En ese contexto, mañana votará el Congreso la que promete ser la séptima ley orgánica educativa de la democracia (la LOMCE), que el ministerio presentó como la aplicación de las evidencias internacionales que ofrecen informes como el de PISA, aunque más tarde tuvo que admitir una parte ideológica cuando se introdujeron puntos para reforzar la Religión y la escuela privada subvencionada (concertada), entre otros. El secretario general adjunto de la OCDE, Yves Leterme, alabó el pasado lunes la idea de fomentar la evaluación (la nueva ley recupera las reválidas) y la autonomía de los centros (aunque esta dependerá sobre todo de cómo desarrollen la norma las comunidades). Sin embargo, también es cierto que la OCDE, basándose en esos mismo estudios, ha advertido una y otra vez sobre la inutilidad de la repetición de curso (algo que no se aborda en la reforma).

Y, ello, además, teniendo bien presente que las conclusiones de esos informes tampoco son incontestables. Carabaña advertía ya en 2006 que PISA identificaba muy bien las diferencias entre países, pero no las causas —“No apoyan ningún curso de acción determinado, pese a los piadosos esfuerzos de sus autores e intérpretes por apuntalar con sus datos ciertas corrientes pedagógicas”—, ya que para cada afirmación se puede encontrar un ejemplo que funciona al contrario.

Además, tanto él como muchos otros especialistas han advertido en contra de que las políticas se dejen guiar excesivamente por esos trabajos. Y no solo en España. “Es problemático juzgar la calidad de un sistema educativo diverso y complicado con una sola evaluación, no importa lo buena que sea. PISA y TIMSS [una prueba de matemáticas y ciencias en primaria] están bien diseñadas y bien implementadas, y proporcionan datos sólidos sobre las habilidades y conocimientos, pero es mucho lo que PISA no evalúa”, advierte en un trabajo del año pasado la investigadora del Centro de Estudios Independientes, de Australia, Jennifer Buckingham. “También es problemático fijar metas sobre la base de comparaciones o clasificaciones. Si todos los países de la OCDE mejoran su sistema educativo de manera significativa, mejorarían los resultados de todos los estudiantes, pero no habría ningún cambio en la clasificación”, añade.

El ministerio dice que la LOGSE fracasó en la mejora del sistema

Así, los problemas de lectura e interpretación, muchas veces entrelazados con las utilidades políticas, son las claves de las dificultades que impiden alcanzar ese ideal reclamado por muchos especialistas de tomar decisiones basadas en la evidencia, dejando de lado ocurrencias y prejuicios ideológicos.

De hecho, en la base de la imagen de la educación española hay una asunción muy extendida que multitud de expertos (Carabaña, Feito, Francisco Imbernón...) insisten sin mucho éxito en declarar falsa: que la escuela española es un desastre y no solo eso, sino que va para atrás. “Tenemos un sistema donde, a pesar de que se ha duplicado el presupuesto entre 2000 y 2009, los resultados de PISA han empeorado”, dijo Gomendio en una entrevista en este diario el pasado junio. En el examen de lectura, en 2009 los alumnos españoles estaban 12 puntos por debajo de la media mientras que en 2000 estaban a siete.

Pero distintos expertos aseguran que esa diferencia no es significativa. De hecho, el julio, el director del informe PISA, Andreas Schleicher, decía en el Congreso en una comisión sobre la LOMCE: “¿Dónde se sitúa España globalmente? Podemos decir que los resultados educativos se han mantenido estables, y bien en términos de equidad. El mayor reto está en cómo aumentar la calidad sin perder el grado de equidad elevado que alcanza. La capacidad lectora creo que se ha mantenido bastante estable, pero no ha crecido en cuanto a calidad como ha ocurrido con otros países”.

El sociólogo de La Laguna José Saturnino Martínez suele explicarlo de la siguiente manera: si se transforman a una escala de estatura los resultados de PISA, el conocimiento medio en la OCDE sería algo así como 180 centímetros, y los chicos españoles medirían en lectura 178,8, no muy lejos de Reino Unido (180,1), Dinamarca (180,2) o Estados Unidos (180,7). Con ello, el especialista canario viene a decir: “Los españoles no somos tan bajitos en nivel educativo como se cree”.

Distintos expertos insisten en que los resultados de PISA no son malos

Pero también multitud de especialistas hablan de mediocridad, de malos resultados y del retroceso al que se refiere Gomendio. E, independientemente de la calificación global del estado de la escuela, nadie niega que los problemas existen y son preocupantes, sobre todo, **un abandono educativo temprano que, aunque reduciéndose, sigue estando muy por encima de la media europea (24,9% frente a 12,8%)**. El problema, de nuevo, es que nadie es capaz de poner encima de la mesa soluciones indiscutibles.

Por eso, señala Rafel Feito, es tan importante el consenso a la hora de poner en marcha una reforma, y por eso se queja amargamente de la falta de diálogo de la que desde todo tipo de sectores han acusado al Ministerio de Educación durante la tramitación de la LOMCE. Ya ha habido dos huelgas generales y el próximo 24 habrá otra. Acusan a la futura ley de ser segregadora y de volver al pasado (por las reválidas y adelantar los itinerarios, entre otras cosas), de fortalecer la Religión y la escuela concertada. Aseguran que iniciativas como las reválidas no solo no mejorarán el problema, sino que empeorarán el abandono escolar y se quejan de que toda la ley es un ataque a la escuela pública que se completa con un recorte del presupuesto educativo que ya va por los 6.400 millones de euros desde 2010.

La OCDE, en este caso, advirtió en su último informe económico para España contra estas restricciones económicas: “Los recortes en la educación pública (también los de sanidad) difícilmente pueden hacer una contribución mayor para cumplir los objetivos de reducción del déficit, ya que es importante proteger el acceso”, explicaba en enero el economista de la OCDE Andrés Fuentes.

Por su parte, el Gobierno define su reforma como “un abordaje de los principales problemas detectados en el sistema educativo español, sobre resultados objetivos de las evaluaciones realizadas por organismos internacionales”, que conseguirá la mejora gracias a la “flexibilización de las trayectorias” (itinerarios), “atención personalizada” (pruebas de evaluación en primaria o un nuevo título de formación profesional) y la “cultura de la responsabilidad y el esfuerzo” (reválidas, autonomía y rendición de cuentas).

Y así, en medio de un diálogo de sordos desde hace meses, mañana se vota en el Congreso la LOMCE: se enviará después al Senado, que, una vez vista, la devolverá al Parlamento para su aprobación definitiva. Todos los grupos de la oposición, salvo UPyD, UPN y Foro de Asturias, se han comprometido a derogarla si el PP pierde su actual la mayoría absoluta.

.....

LA VANGUARDIA. 09/10/2013

Fracaso de España en el PISA de adultos: ¿de quién es la culpa?

El PP apunta a la Logse, los expertos a un retraso histórico

MAITE GUTIÉRREZ
Barcelona

El nivel educativo de los españoles ha vuelto a quedar en evidencia. Esta vez les ha tocado a los adultos. La OCDE ha evaluado la capacidad en lectura y matemáticas de la población de entre 16 y 65 años de 24 países desarrollados y España ocupa la penúltima posición en comprensión lectora y la última en matemáticas. En el lado opuesto se encuentran Japón, Finlandia u Holanda -véase el gráfico-. La secretaria de Estado de Educación, Montserrat Gomendio, se ha apresurado a culpar a los socialistas de la situación y en particular a la Logse, la ley que Felipe González aprobó en 1990 y que extendió la educación obligatoria hasta los 16 años. Según Gomendio, la Lomce, la nueva ley que aprobará en breve el PP, arreglará el desbarajuste. El ministro de Educación, José Ignacio Wert, no ha querido valorar los resultados y ayer se limitó a decir que parte del problema está en la "poca atención" que el país le ha prestado a la FP.

Lo que no ha resaltado la secretaria de Estado de Educación es que la posición de España mejora en las franjas de edad más jóvenes. **Las personas de entre 16 y 24 años se acercan a la puntuación media de los países evaluados. Aunque todavía están por debajo de jóvenes de otros países, la distancia se reduce enormemente. Por ejemplo, los españoles de entre 55 y 65 años obtienen una nota 32 puntos inferior a la media en matemáticas, mientras que en la franja de 16 a 24 años la distancia con la nota media es de 16 puntos. En la franja de 25 a 34 años la competencia matemática es tres puntos superior a la de los más jóvenes, una diferencia que apenas tiene relevancia en este tipo de evaluaciones.**

La mejora del nivel entre el grupo de jóvenes es uno de los argumentos que diferentes analistas y expertos en sistemas educativos utilizan para desmontar el razonamiento del Ministerio de Educación. La culpa no es de la Logse, según explican -alguno ha llegado a calificar esta idea de "disparate"-.

"No hay atajos para conseguir una educación inicial con una alta calidad", señala **Andreas Schleicher**, el responsable del informe PISA -la macroevaluación de la OCDE que mide los conocimientos de los alumnos de 15 años- y que también ha dirigido este estudio, que algunos ya califican como el PISA para adultos. Schleicher se refiere a que un único cambio -normativo, por ejemplo- no puede arreglar las deficiencias de un sistema educativo en un corto periodo de tiempo. Sin embargo, sí recomienda centrar los esfuerzos en atajar el problema desde el principio, en la educación obligatoria. **"Reconducir las deficiencias cuando las personas ya son adultas es más difícil y caro"**, explica.

Todos los cambios, pues, requieren tiempo. Y España lleva menos en el club de los países con educación obligatoria hasta los 16 años. El economista y experto en sistemas educativos Jorge Calero recuerda que hasta 1970 la educación era "muy elitista" y en realidad no era universal. Hasta esa fecha, la escolarización sólo era obligatoria hasta los 10 años. En muchos territorios, además, las escuelas públicas no cubrían toda la demanda de educación, una gran parte de la población no podía pagar una escuela privada y el absentismo escolar apenas se controlaba. **"Por lo tanto, hay todo un grupo de personas de más edad que o no ha podido formarse, o lo ha hecho de una forma deficiente"**, afirma Calero.

Esta sería una de las razones que sitúan a España a la cola en este último informe. Calero, que también fue director del Consell d'Avaluació del Sistema Educatiu de Catalunya, resalta asimismo que los alumnos de 15 años españoles obtienen una mejor puntuación en los informes PISA que los adultos. Así que cualquier tiempo pasado no fue mejor.

A partir de 1970 se instaura la EGB y el BUP. La educación ya es obligatoria hasta los 14 años. "La generación nacida a partir de 1951 es la primera que se escolariza obligatoriamente hasta los 14 años. Se consiguió en 1970, cuando la mayoría de los países europeos escolarizaba hasta los 16 años desde hacía más de una década", recuerda Montse Ros, responsable del área de educación en el sindicato CC.OO. La Logse empieza a aplicarse en 1990 y su despliegue acaba en el 2002. Hasta entonces, la educación hasta los 16 años no era completamente universal.

España parte de una situación de desventaja histórica y todos los consultados valoran la evolución del país desde que se instauró la democracia. Además, el país ha conseguido una mayor equidad en el acceso a la educación. **Es uno de los estados donde las diferencias socioeconómicas influyen menos en los resultados educativos.** La consellera de Ensenyament, Irene Rigau, también consideró ayer que una nueva ley no arreglará el problema, y, en una entrevista en TV3, abogó por un cambio de mentalidad y por mejorar la formación de los docentes.

El sistema productivo de España también ha contribuido al menor nivel formativo de la población, apunta Calero. Con una economía basada en el ladrillo y el turismo de masas, la necesidad de mano de obra cualificada es menor que en otros países y muchas personas abandonaron sus estudios en los años dorados de la construcción. En este sentido, el secretario general de la OCDE, Ángel Gurría, afirma que España necesitará nuevos conocimientos para crecer tras el estallido de la burbuja inmobiliaria con una economía cimentada en destrezas más sofisticadas. **Cuanto menor es el nivel formativo de una persona, más posibilidades tiene de estar en paro o de obtener un salario menor.**

Además de mejorar la educación inicial, **Schleicher recomienda potenciar la educación a lo largo de la vida y conectarla con la realidad productiva.**

La formación a lo largo de la vida es insuficiente y está anticuada

Los adultos que más se forman son los que ya tienen un nivel alto, dice la OCDE

La formación de adultos en España es insuficiente y está anticuada, señala el informe de la OCDE sobre los conocimientos de la población adulta en lectura y matemáticas. Además, son **las personas con un mayor nivel formativo las que están más dispuestas a formarse a lo largo de su vida. Así, los adultos con mayores niveles de competencias se muestran tres veces más proclives a participar en cursos que los de bajas competencias.** La OCDE señala que la formación a lo largo de la vida facilita el acceso a un nuevo empleo en caso de estar en paro, especialmente entre los trabajadores que sólo cuentan con el título de educación obligatoria. En España, el 40% de los trabajadores ha participado alguna vez en cursos para adultos, mientras que en los países nórdicos el porcentaje de población llega al 60%. **Aquí sólo un 19% de los que puntuaron por debajo del nivel 1 en comprensión lectora -el más bajo que establece la OCDE- realizaron algún curso, en comparación con el 79% que puntuó en el nivel superior.** "Es un círculo vicioso en el que los trabajadores con mejor formación desarrollan y mantienen su conocimiento y competencias, mientras que los menos cualificados, no. La clave política aquí es ayudar a los menos cualificados a romper esta tendencia", indica el informe. El director del estudio y del informe PISA, Andreas

Schleicher, también insiste en que España necesita aplicar políticas para atraer hacia la formación de adultos a aquellas personas con una baja cualificación.

Quizás uno de los pocos aspectos positivos de esta crisis es precisamente el **retorno a las aulas de miles de personas que las abandonaron para trabajar en la construcción o el turismo**. Desde hace dos años, la demanda de formación profesional aumenta y los institutos afirman que cada vez tienen estudiantes de mayor edad que quieren mejorar sus capacidades. En Catalunya, la demanda para acceder a las **escuelas de formación de adultos** se ha disparado, explica **Montse Ros**, del sindicato Comisiones Obreras "**Desde el 2009 unas 8.000 personas se quedan en lista de espera, sin poder acceder a una plaza en estas escuelas**", afirma. Este año, Ensenyament ha aumentado ligeramente el número de plazas en estos centros. Estas escuelas preparan a los mayores de 16 años para obtener el graduado escolar, acceder a la FP o a la universidad o mejorar su inglés. También gana terreno la formación a distancia. El Institut Obert de Catalunya ya escolariza a unas 50.000 personas, con una media de edad de 40 años.

Otra vía de formación de adultos serían los programas de cualificación profesional, cursos para alumnos que no acaban la ESO y que son reorientados hacia la FP. **Ros señala que cada año un 25% de alumnos termina la secundaria sin el título, pero sólo un 5% de estos accede a uno de estos cursos.**

Las patronales, administraciones y sindicatos también cuentan con fondos para la formación de trabajadores, aunque en estos momentos se está revisando el modelo porque la Comisión Europea no está de acuerdo con la fórmula que utiliza España para coordinar este servicio.

.....

EL PUNT AVUI. 09/10/2013

Rigau vol un canvi de mentalitat a favor de l'educació

La consellera d'Ensenyament, Irene Rigau, **va reaccionar ahir al contingut de l'informe del PIAAC demanant que la societat faci un "canvi de mentalitat a favor de l'educació i la cultura"**. La consellera considera que només amb aquest canvi d'actitud s'aconseguirà una millora en el coneixement global de la població i va rebutjar una modificació de les lleis d'educació.

En declaracions al canal 3/24, Rigau va criticar les actituds que han deixat de "donar valor" a la superació, l'esforç, l'atenció i els hàbits d'estudi. En la valoració dels resultats, la consellera Rigau va demanar que es tingués en compte el fet que l'Estat espanyol va viure 40 anys sota el règim de la dictadura franquista, fet que va afectar de manera negativa el sistema educatiu.

.....

324.CAT. 08/10/2013

El primer informe PISA d'adults suspèn Espanya en matemàtiques i comprensió lectora

REDACCIO

En la llista dels països més desenvolupats del món, Espanya és a la cua en matemàtiques i comprensió lectora, també entre els adults. Ho indica el primer informe d'avaluació de les competències dels adults (PIACC per les sigles en anglès), que ha estudiat la població d'entre 16 i 65 anys dels 23 països de l'Organització per a la Cooperació i el Desenvolupament Econòmic (OCDE). Fins ara, l'OCDE havia estudiat el nivell dels estudiants de 15 anys.

Espanya ocupa l'últim lloc en matemàtiques i el penúltim en comprensió lectora, només per damunt d'Itàlia. Al capdavant, en tots dos casos, se situen, per aquest ordre, el Japó i Finlàndia. Entre els països que també surten malparats en comprensió lectora hi ha França, Irlanda i Polònia, mentre que en matemàtiques comparteixen el lloc baix de la classificació els Estats Units, França i Irlanda.

Aquesta mena d'informe PISA per a adults estableix que els espanyols tenen problemes per entendre, per exemple, el gràfic que acompanya el rebut de la factura de la llum, comparar preus d'hotels o sumar el cost dels diversos productes per saber el preu final de la compra.

També indica que hi ha països on els graduats de Formació Professional de Grau Mitjà o Batxillerat tenen més bona nota en matemàtiques que els espanyols llicenciats universitaris o amb títol d'FP de Grau Superior. I assenjala que els mals resultats es tradueixen, després, en pitjors retribucions salarials.

Més de 6.000 espanyols van participar en l'estudi, fet entre el 2011 i el 2012 i que consistia en una prova d'una hora.

El Ministeri d'Educació considera que l'informe demostra que la LOGSE, la llei educativa impulsada pel PSOE als anys 90, va suposar un estancament. També admet que els resultats no són esperançadors de cara a trobar feina en un mercat cada cop més global.

.....

LA VANGUARDIA. 26/06/2013

Volver a las aulas

La OCDE pide a España más oportunidades de estudio para los parados

ALICIA RODRÍGUEZ DE PAZ

Madrid

Para sobrellevar los duros envites de la crisis económica, lo mejor es apostar por la educación. Ese es el mantra repetido una y otra vez durante la presentación del informe anual sobre educación de la Organización para la Cooperación y el Desarrollo Económico (OCDE). Según refleja **Panorama de la educación**, y a pesar de las dificultades actuales, los titulados universitarios y de FP de grado superior tienen mayor protección a la hora de mantenerse en el mercado de trabajo, seguidos de los que han superado el bachillerato y la FP de grado medio. Basta echar un vistazo a la evolución de la tasa de desempleo en España.

Por ello, no es de extrañar que la analista de la OCDE Gara Rojas reclamara ayer, en el caso de España, "más oportunidades para los desempleados" con el fin de que consigan el título de la ESO o el de bachillerato y la FP de grado medio. "Hay que intentar que vuelvan a la educación", insistió. La secretaria de Estado de Educación, Montserrat Gomendio, señaló que a diferencia de la media europea o de la de la OCDE, en España entre el 2008 y el 2011 ha aumentado en proporciones similares la tasa de paro entre los que tienen hasta la ESO y aquellos que cuentan con titulación secundaria postobligatoria (13,2 puntos y 9,9 respectivamente, frente a los 5,2 y los 3,3 puntos de la UE-21). Según remarcó, este fenómeno tiene que ver con el bajo porcentaje de titulados de FP de grado medio: un 8,4% de los españoles adultos, en comparación con el 14,1% que cuentan con el título de bachillerato -en la OCDE, hasta el 33,5% de los adultos tiene la FP de grado medio y otro 12,3%, el bachillerato-.

Las debilidades del mercado laboral y el sistema educativo español acentúan además algunos problemas como el importante crecimiento de los jóvenes que ni se están formando ni tienen empleo (porque están en paro o han dejado de buscarlo), a un ritmo mucho más acentuado que la media de la OCDE y la de la UE. Así, según el informe de la OCDE, entre el 2008 y el 2011, este colectivo pasó en España del 16,8% del total de chicos y chicas de 15 a 29 años al 24,4%. En el mismo periodo de tiempo, la media de la UE de los 21 fue de un 12,2% en el 2008, frente al 14,8% en el 2011. Tres de cada diez españoles de entre 25 y 29 años ni estudia ni trabaja -en los países de la OCDE el promedio se sitúa en un 20%-.

El informe destaca también cómo ha aumentado en España el porcentaje de jóvenes que continúan estudiando más allá de la ESO, a "un ritmo más rápido que la media de la OCDE". Sin embargo, aclaran, hay margen de mejora, sobre todo entre los adultos menores de 30 años.

Sobre la inversión en educación, el estudio comparativo recoge que el gasto de las administraciones por alumno en el 2010 se quedó en 9.608 dólares, frente a los 10.000 del año anterior (un 4% menos). Esta caída no recoge las principales medidas de ahorro en la educación como el aumento de la ratio profesor/alumno o el incremento de las horas de clase para los docentes. En cuanto al PIB, el gasto en España supone el 5,6% frente al 6,3% de la OCDE.

.....

EL PAIS. 18.01.13

La Fundación Bofill defiende la FP superior como "trampolín social"

La secundaria ya no es suficiente para evitar el riesgo de pobreza, según la entidad

IVANNA VALLESPIN

La crisis se está cebando con los sectores de población con menos estudios. Además, el mercado de trabajo, cada vez más angosto, demanda a personas con un alto nivel formativo. Esta situación deja en un estado de desprotección y vulnerabilidad a las personas con estudios básicos o con la secundaria. "La educación es un escudo protector ante la crisis", ha terciado este jueves Ismael Palacín, presidente de Fundació Jaume Bofill durante la presentación del estudio 'Crisis, trayectorias sociales y educación' (2003-2009).

Según este informe, la formación de los padres es clave. Los jóvenes con más posibilidades de graduarse en una ingeniería son aquellos cuyos padres también gozan de estudios superiores. En cambio, en Humanidades, Ciencias de la Educación y FP superior, hay más equidad entre los alumnos y no influye tanto ni el nivel educativo de los progenitores ni la clase social.

Para romper esta tendencia y fomentar la igualdad de oportunidades a todos los niveles, la Bofill pide más recursos para la educación superior y fomentar la política de becas. Los expertos de la fundación también apuestan por reforzar especialmente la FP superior, por ser la que con menos inversión da mejores resultados. "La FP superior es la que sirve de trampolín social para las clases más pobres", ha aseverado Palacín, quien ha lamentado el estado de "abandono" de este ciclo educativo en cuanto a plazas e inversión.

El estudio de esta entidad también reclama una revisión de la formación permanente, que está acaparada en un 47,5% por universitarios. “Actualmente no funciona como un mecanismo de segunda oportunidad para recuperar a la gente con pocos estudios, sino que sirve para reforzar las ventajas que ya tienen los profesionales y expertos”, ha asegurado Palacín. El autor del estudio y sociólogo Xavier Martínez Celorrio ha añadido también que las empresas prefieren invertir en los empleados más estratégicos, mientras que la clase trabajadora es más “sustituible”.

Por otra parte, el informe también revela que el 38% de los catalanes se empobrecieron entre 2003 y 2009, una cifra que puede dispararse cuando se actualice el estudio con datos actuales. “El riesgo de vulnerabilidad se ha hecho masivo y se ha desvertebrado el modelo de cohesión social que habíamos conocido”, ha remachado Martínez.

.....

ARA DIARI. 21.09.12 - OPINIO

Formació insuficient i desequilibrada

JOAN MAJÓ

La Fundació Bofill va presentar fa una setmana el seu Anuari 2011 sobre L'estat de l'educació a Catalunya . D'entre les moltes dades de l'informe em vull fixar en dues de caràcter estructural, és a dir, que reflecteixen uns trets socials, o potser culturals, de la nostra població, i que ens haurien de fer pensar.

Com a pròleg, sense entrar-hi, deixo dit amb satisfacció que en els darrers tres anys s'ha reduït del 33% al 26% l'abandonament escolar prematur. És una bona notícia, però amb una doble matisació. Penso que, malauradament, una de les raons d'aquesta millora ha estat l'enduriment de la situació del mercat laboral, que fins al 2008 ofería llocs de treball amb uns sous acceptables a joves sense qualificacions específiques. Era un atractiu important per a aquest abandonament i ha desaparegut. La segona és que la xifra segueix sent molt elevada, ja que l'Estratègia Europea estableix per al 2020 un objectiu del 15%. Ens sobren 10 punts...

Les dues dades estructurals de què vull parlar, per cert molt lligades, són la mala distribució de la població entre els nivells de formació i la baixa participació dels adults en activitats de formació al llarg de la vida. **La població catalana adulta (de 25 a 64 anys) està repartida entre un 47% amb estudis bàsics o inferiors**, un 22% amb estudis mitjans i un 31% amb estudis superiors. El repartiment en el cas de la Unió Europea és del 27%, 47% i 26%. Per dir-ho de forma senzilla: tenim molta més gent poc formada, molts més universitaris i molt poca gent amb estudis mitjans. Es podria dir més durament canviant les paraules molts per massa .

El desequilibri és greu, ja que el gruix de les necessitats del mercat laboral correspon a uns perfils que necessiten precisament formació del tipus mitjà. La conseqüència d'això és doble. D'una banda, hi ha molts llocs de treball ocupats per persones amb formació inferior a la necessària i això disminueix la productivitat del seu treball. I de l'altra, hi ha molts titulats universitaris que o bé estan aturats o estan frustrats fent tasques de menys nivell i responsabilitat del que els correspon, o han decidit anar a buscar feina a Alemanya o al Brasil, per citar dos països.

La manca d'encaix entre les demandes de l'economia i la realitat de la formació provoca una disminució de l'eficiència a tot el nostre sistema. D'una banda, **hi ha moltes persones que per manca de formació no poden assolir els nivells de productivitat, de qualitat i d'innovació que demanarien**

les exigències del seu lloc de treball. I, de l'altra, suposa una mala utilització dels recursos, ja que no s'aprofita prou per a l'economia del país la inversió (majoritàriament pública) que s'ha fet per proporcionar una formació universitària a molta gent. Exagerant-ho, és com fer trams d'AVE que no es necessiten.

Per recuperar aquest desequilibri cal prendre mesures de dos tipus. Algunes són per preparar el futur, ja que tenen efectes a mitjà termini. Són prou conegudes: reduir la taxa d'abandonament escolar per disminuir la proporció de gent amb formació baixa; potenciar molt la formació professional per ampliar la quantitat i les habilitats de gent amb formació mitjana, i revisar el sistema universitari, tant pel que fa al seu volum i dispersió com al seu sistema de finançament (taxes més altes i més beques). **Però hi ha una mesura que podria tenir efectes més ràpids i que no s'utilitza prou: aprofitar les possibilitats de la formació al llarg de la vida.**

En un estudi de la Comissió Europea en el qual vaig participar ara fa uns deu anys vam identificar clarament que tots els països europeus més competitius i més desenvolupats tenien molt elevat un índex: el percentatge de la població adulta (25-64 anys) que participava en programes de formació continuada.

Aquests programes permetien que persones que sortien de l'escola amb un nivell baix milloressin el seu grau de formació i paral·lelament assolissin llocs de treball de més responsabilitat i sou. I també permetien que molts titulats de grau mitjà adquirissin una titulació superior en una etapa més madura, que també els permetia una promoció professional. Als països del nord d'Europa recordo que el 2001 aquest índex superava el 20% i en el cas de Suècia arribava al 22%. No crec pas que hagi baixat...

Per això em preocupa llegir a l'Anuari 2011 que a Catalunya aquesta proporció no arriba al 10%. **Però encara és més preocupant que entre les persones amb formació baixa aquest índex és del 3,5%, entre els que ja tenen una formació mitjana és del 6% i entre universitaris és del 14,5%. Deu haver-hi molts universitaris que fan doctorats, o màsters o segones carreres (potser perquè no troben feina), però molt poques persones que milloren la seva formació des de situacions inferiors. La llibertat personal s'ha de respectar, però segur que el sistema d'incentius públics és dolent.**

Cal revisar de forma urgent les activitats de formació relacionades amb el subsidi d'atur, la qualitat i la consideració social de les ofertes públiques i privades de formació professional i, com ja he dit, el sistema de finançament de les universitats. Si Catalunya aspira, com jo crec que ha d'aspirar, a ser una nació capdavantera i amb personalitat pròpia, ha de saber que té en la formació una feblesa important.

Un comentari final: anar a treballar un temps a Alemanya no és dramàtic; pot ser un tipus de formació continuada...

.....

LA VANGUARDIA. 06.09.12

La educación pública acoge al triple de alumnos extranjeros que la concertada en Catalunya

Cae el abandono escolar, pero todavía se sitúa en el 26%, once puntos más del objetivo para 2020

El 19 por ciento de los alumnos de la educación pública en Catalunya son extranjeros, casi el triple que la educación concertada (7%), una tendencia que si bien se había reducido en los últimos años, durante el curso 2010-2011 creció como consecuencia de las dificultades económicas. Esta es una de las conclusiones del anuario 2011 sobre El estado de la educación en Catalunya, que elabora la Fundación Jaume Bofill y que se ha presentado este miércoles en Barcelona, y que recuerda también que la "segregación escolar" conlleva peores resultados educativos, como demuestra que los municipios con más niveles de segregación son los que tienen peores tasas de graduación en ESO entre sus jóvenes.

De hecho, la tasa de graduación en la educación obligatoria es del 77,5% en el sector público, mientras que en el concertado asciende hasta 88,4%, una diferencia que el informe atribuye a la "composición social" de las aulas, ya que se ha demostrado que la heterogeneidad no tiene efectos negativos sobre los resultados de los alumnos con mejor rendimiento pero sí beneficia a los estudiantes con más dificultades.

"Cuanta más equidad ofrece el sistema, mayor tasa de graduación" en ESO, ha resumido el autor del anuario Miquel Martínez, quien además ha destacado las bondades de una escuela inclusiva y heterogénea para revertir la actual inequidad del sistema catalán, en el furgón de cola de España, como demuestra que los datos de segregación son similares a los detectados en el caso de la Comunidad de Madrid y solo son mejores que en Murcia, ha señalado.

Por su parte, el director de la Fundación, Ismael Palacín, ha defendido el trabajo del anuario como una radiografía completa de la educación en Catalunya y ha destacado que la mayoría de los problemas detectados "ya venían de una inercia anterior" y no se solucionaron con un contexto económico positivo, además de apuntar que las mejoras deben introducirse de forma inmediata y para ello no se puede esperar a que vuelvan a aumentar los presupuestos.

Sistema "colador"

A pesar de detectarse una mejora en las cifras del abandono escolar prematuro, que ha pasado del 33% al 26% en los últimos cuatro años, Palacín ha afirmado que el sistema es un "colador" en los mayores de 15 años, que a partir de esta edad abandonan el sistema y éste no les puede ofrecer un trabajo.

Los autores han subrayado el "riesgo" de perder a una generación, ya que existen 140.000 jóvenes de entre 16 y 24 años que ni estudian ni trabajan, cerca del 21% de la población, mientras que el porcentaje del paro en esta franja de edad es del 51%.

El porcentaje de 'ni-ni' solo es peor en Grecia, Italia y Bulgaria, a pesar de apreciarse una cierta reducción en los últimos tiempos que los expertos atribuyen, en parte, al incremento del paro juvenil y a la crisis, que hace que los jóvenes opten por reforzar su formación.

Martínez ha recordado, no obstante, que el objetivo de reducción del abandono escolar, según la Estrategia Europea, se sitúa en el 15% para 2020 -once puntos menos que en la actualidad-, lo que obliga a esfuerzos adicionales.

El anuario subratlla també que Catalunya està ben posicionada per complir tres de los cinc objectius de dita estratègia: la participació en la educació preprimària, la adquisició de competències bàsiques y las tasas de estudios superiores, si bien el abandono prematuro y la **participación en la formación a lo largo de la vida se revelan como las principales dificultades.**

La "polarización" entre los más y menos formados se extiende también fuera de las aulas, ya que las familias con más educación también aportan más actividades extraescolares a sus hijos, se interesan más por su formación y apuestan por la formación prolongada.

Adicionalmente, los problemas se detectan también en que aunque el 41% de la población tiene estudios superiores éstos solo son requeridos por el 33% de los puestos de trabajo existentes, mientras que el peso de la formación profesional es solo del 16%, uno de los índices más bajos de toda Europa.

"Es evidente que no podemos recortar más", han indicado los autores, que han recordado que la inversión en educación es del 4% del PIB frente al 5,2% de la media europea, y ello va en detrimento de la equidad.

.....

EL PUNT AVUI. 15.06.12

ENTREVISTA A GARY MARCUS, DIRECTOR DEL CENTRE PER AL LLENGUATGE I LA MÚSICA DE LA UNIVERSITAT DE NOVA YORK (EUA)

"Ser bilingüe et pot donar més autocontrol"

"El fet d'haver après dos idiomes de petits pot fer que el vostre cervell sigui més adaptatiu"
"Els períodes crítics no existeixen; es poden aprendre llengües en edats avançades"

XAVI AGUILAR

Fa poc, el psicòleg Gary Marcus va aprendre a tocar la guitarra amb l'ajuda dels videojocs. Això l'ha dut a qüestionar l'existència dels períodes crítics de l'aprenentatge, aquestes finestres temporals en què els coneixements com ara els idiomes i la música s'adquireixen amb molta facilitat i que després es tanquen per sempre més. Ho explica en el seu últim llibre i aquesta setmana ho va corroborar en una conferència a Cosmocaixa, dins del cicle El cervell envaeix la ciutat.

Té evidències en contra de l'existència d'aquests períodes crítics?

Hi ha diversos fils d'evidències científiques. Hi ha estudis que demostren que els adults poden aprendre alguna llengua tot i tenir una edat avançada, també hi ha dades que neguen cap davallada sobtada en la capacitat d'aprenentatge: el que sí que hi ha és una caiguda lenta i progressiva a partir dels setze anys. Però la millor evidència prové dels animals i el cas dels mussols és molt significatiu. Quan se'ls canvia la percepció visual de manera important, els joves s'hi adapten i els adults no poden fer-ho de cop, però sí que són capaços d'arribar-hi si es fa de manera gradual. És a dir que en diversos camps científics veiem que els períodes crítics han estat superats. Potser els infants o joves ho fan més bé, però sovint és per la manera de fer les coses i pel temps que tenen per dedicar a les seves passions. Els nens tenen molta estona per a ells i els adults han de pagar factures i cuidar els nens.

Però és innegable que els nens són com esponges, no?

Quan es fan proves a laboratori, amb un experiment ben controlat comparant joves i adults, sempre ho fan més bé els adults. I entre nens grans i petits sempre guanyen els petits. Jo el que suposo que succeeix és que els nens practiquen i practiquen sobre les coses que els agraden. Si vols, fes tu la prova: agafa una cosa que sigui realment nova per a tu i per a les teves filles i mira quanta estona practiques tu i quanta elles. Trobaràs que al principi ho faràs millor tu, però si a elles els agrada continuaran insistint-hi i finalment ho faran millor que tu.

Pot ser que el que aprenem de petits, com que s'adquireix més ràpidament, es pugui oblidar més ràpidament?

Bona pregunta. D'alguna manera és difícil de fer la comparació perquè moltes de les coses que aprens com a infant les utilitzes constantment. El desafiament per als adults és que les coses que aprenem les barregem amb les que ja havíem après abans. Una de les coses que fan que la memòria sigui molt difícil d'estudiar és que es barreja constantment, de manera que no es pot fer una comparació directa.

Què és més fàcil: aprendre un idioma o tocar un instrument?

El més fàcil és aprendre el primer idioma, la teva primera llengua, perquè tothom l'aprèn. Després, no tothom aprèn música o un altre idioma. En edats més avançades aprendre una segona llengua o aprendre a tocar un instrument són desafiaments molt similars. Tots dos són com una recerca infinita, sempre hi ha més paraules al diccionari i noves cançons.

Hi ha persones amb habilitats especials per a unes coses o d'altres? Què ho determina?

Clarament, hi ha persones amb un talent més fort per aprendre llengües o música. Part d'aquest talent ve del plaer que els proporciona fer aquestes activitats. Sovint, aquest plaer els canalitza cap a exercitar aquestes activitats. Per tant, penso que el paper dels pares és donar als infants l'oportunitat de provar diverses coses i que tinguin l'oportunitat de descobrir què és el que els agrada per ells mateixos. I sovint el que els agrada és aquella activitat amb la qual senten un plaer especial. Tot i que jo, escrivint l'últim llibre, vaig descobrir que també podem tenir plaer aprenent coses per a les quals no tenim un talent natural.

Aquesta és la clau de l'aprenentatge? El fet de gaudir? De jugar encara que siguis gran?

És absolutament correcte. Pots utilitzar la por perquè algú aprengui alguna cosa. Les escoles de vegades ho fan. Però les persones creatives i innovadores són les que disfruten aprenent. I els millors docents són els que ensenyen mitjançant l'alegria i el plaer.

Diuen que aprendre música va bé per estructurar el cervell i el món que ens envolta. És correcte?

No crec que sigui essencial, però la gent que és bona en música sovint ho és en altres coses. I no se sap per què és així. Però una de les millors raons per aprendre música és que ensenya a la gent el poder de l'autodisciplina. Si practiques, millores.

El fet que a Catalunya siguem bilingües ens afavoreix d'alguna manera?

Algunes dades suggereixen que les persones bilingües tenen més autocontrol. Jo no crec que siguin totalment convincents, però són suggeridores. Potser sí que el fet de canviar sovint d'una llengua a l'altra pot fer que el cervell sigui més adaptatiu i que tingueu una mica més de control cerebral. En tot cas, dominar dues o tres llengües sempre ajuda a adquirir-ne de noves. Si parles català, castellà i anglès et serà més fàcil aprendre alemany o holandès i et pot ajudar, encara que molt poc, amb el xinès.

Vostè va aprendre a tocar la guitarra ajudat per videojocs. És un bon sistema per aprendre música? I idiomes?

Hi ha videojocs musicals, amb guitarres reals, que són tutors útils. Tanmateix, hi ha un llarg camí per recórrer abans que els ordinadors substitueixin els docents en l'ensenyament d'idiomes. Tenen un gran potencial, però els falta l'aspecte social i interactiu, que és essencial en aquest camp. Per això, si es vol aprendre idiomes amb l'ordinador, el millor és utilitzar Skype i parlar amb una persona que utilitzi aquella llengua.

.....

EL PAIS. 06.04.12

A los adultos con menos estudios les cuesta más retomar su formación

La crisis apenas aumenta en España su participación en educación continua entre 2008 y 2010

Entre 2008 y 2010, el porcentaje de adultos españoles con menor nivel de estudios que decidieron formarse un poco más apenas creció del 4,5% al 4,9%, a pesar de una crisis que recorta sus posibilidades de empleo. Según una nota de la agencia europea para la formación profesional, Cedefop, no es algo exclusivo de España, sino que en la mayoría de los países europeos a los menos formados les cuesta más retomar los libros, lo cual también puede deberse a la falta de oferta.

Entre los europeos de 25 a 64 años, los que tienen menor nivel de formación son mucho menos propensos a reciclar o aumentar sus conocimientos y capacidades, dice la nota de Cedefop: "En la UE, la participación [en ese grupo] está estancada en el 3,8%". Y añade: "Para aumentar la competitividad y crear una sociedad más equitativa y sostenible la posibilidad del aprendizaje a lo largo de la vida debe estar al alcance de todos en la UE. La participación de los adultos en actividades de formación debe crecer, sobre todo entre los grupos con mayor riesgo de exclusión, como aquellos con bajo nivel de estudios", que son 74 millones de personas en toda Europa.

En todo caso, España está por encima de esa media europea del 3,8% de participación, pero está lejos del 23,4% en Dinamarca, el 15,8% en Suecia y de en torno al 9% en Holanda, Reino Unido y Finlandia. Las tasas más bajas de los 18 países de la UE cuyos datos están disponibles en Eurostat (la oficina estadística de la UE) se encuentran en Grecia, Hungría, Polonia, Italia y República Checa, en todos ellos, por debajo del 2%.

Es cierto que hay muchos factores por los que a este grupo de población le cuesta más retomar su formación, pero muchos expertos se quejan también de falta de oferta para ellos. En España, por ejemplo, a parte de los cursos de formación para el trabajo que ofrece el Ministerio de Trabajo, prácticamente la única opción pública para retornar al sistema educativo reglado son los centros de adultos, que en muchos puntos de España están saturados.

.....

EL PAIS. 06.04.12

La crisis revitaliza las adormecidas AMPAS

Las asociaciones de padres reclaman una enseñanza mejor para sus hijos.

La partida presupuestaria para estas entidades cae un 90%

La asociación de padres del instituto Serra de Mariola de Muro de Alcoi (Alicante) ha costeado este gélido invierno parte del gasto en calefacción del centro; en una escuela de Valencia los padres se

prestaron a pagar la pintura de las aulas —que estaban en “pésimas condiciones higiénicas”— y en otra costearon la alarma y patrullaron ante tanto robo; de los combativos centros educativos de la obrera Vallecas (Madrid) salieron las denunciadas camisetas de la marea verde... Y así un largo etcétera. Cuando la crisis aprieta y los recortes atenazan, los padres más que nunca se ven obligados a velar por la calidad de la enseñanza de sus pequeños. Pero ¿están dispuestos a hacerlo?

Eso en teoría, porque en la práctica el compromiso de los progenitores —que se jactan de estar pendientes de los deberes de sus hijos— con la escuela desciende según crece el niño. Según el estudio *La participación de las familias en la escuela pública (2008)*, de Jordi Garreta para la Confederación Española de Asociaciones de Padres y Madres de Alumnos (Ceapa), algo más de la mitad de las familias (el 57,5%) pertenece a la asociación. Pero a partir de ahí todo son cifras decrecientes: van a las actividades un 32%, a las reuniones un 18,3% y a la engorrosa organización un pírrico 4%. Tradicionalmente, en primaria la implicación en las AMPAS es mayor, pues las actividades extraescolares resultan a menudo una niñera práctica, barata y con la que además aprenden algo. Pero en secundaria a los padres les suele preocupar casi solo la evolución académica del niño.

(...)

La actividad de las AMPAS —antes APAS, sin la M de madres— se remonta al franquismo. La Ley de Asociaciones de 1964 y, especialmente, la Ley General de Educación de 1970, les dieron forma incidiendo en la necesidad de que se constituyesen. Las familias querían fomentar entonces una enseñanza de calidad, laica y gratuita que era escasa. Ya en la Transición, un momento de fortísima presión democrática, las asociaciones ganaron representatividad institucional y actividad con la gestión del comedor y las actividades extraescolares. Aunque en opinión de Garreta “se frena la vía reivindicativa con una notable pérdida de vitalidad, ilusión y participación directa”, pese a que se aprueba en 1985 la Ley Orgánica de Derecho a la Educación, que sienta los cimientos de la forma de participación de las familias. A mediados de los noventa la fuerte llegada de inmigrantes trastoca las previsiones, pues la enseñanza concertada se resiste a recibir a estos niños en sus aulas, y cae toda la presión sobre la pública.

Las madres han sido tradicionalmente las encargadas de relacionarse con el colegio, así que su incorporación al mercado laboral ha resentido esta labor. Conciliar es casi imposible, aunque tiene también sus efectos positivos. “Lo que ha hecho mucho daño es que en muchos sitios se ha aplicado el horario continuo y las clases terminan a las dos y media o las tres. Antes aprovechábamos que eran hasta las cinco para hacer cosas”, explica Sánchez, de Ceapa.

Los niños con padres implicados en la escuela suelen ser mejores estudiantes

La implicación de los padres en el día a día del colegio es fundamental, no solo para la buena marcha de los servicios del centro. Tanto que las posibilidades de éxito escolar del niño crecen: **suelen aprender más, se portan mejor en clase, faltan menos y le dedican más tiempo a sus deberes.** Lo argumentan Miguel Ángel Santos Rego y María del Mar Lorenzo Moledo, profesores de Teoría de la Educación de la Universidad de Santiago de Compostela. Y enumeran aún más beneficios en el caso de los inmigrantes en su estudio *La participación de las familias inmigrantes en la escuela*. La presencia de estos en las actividades reduce los prejuicios y les ayuda a integrarse en la sociedad.

Estos investigadores realizaron en 2008 una encuesta entre los padres de niños de la ESO en Galicia y los resultados no fueron muy halagüeños. El 71,2% de los padres y el 33,3% de las madres gallegos no asistían a las reuniones que convocaba la escuela, frente al 86,9% de los padres y el 53,3% de las

madres inmigrantes. Y aún más demoledores resultaron los datos de implicación en la AMPA: tan solo un 15% de ellos y el 24 % de ellas. En el caso de los extranjeros bajó al 8% y 15% respectivamente. Los latinoamericanos y magrebíes, según este documento gallego, suelen comprometerse menos que los padres de Europa del Este.

En una escala de 1 a 5 en el estudio de Garreta, las familias de origen comunitario (2,25) serían las más participativas, seguidas, a poca distancia, por las latinoamericanas (2,17), europeas del Este (1,82), subsaharianas (1,79), magrebíes (1,69) y, en último lugar, gitanas (1,40). “Efectivamente, los padres de inmigrantes participan poco. No solo porque no conozcan en idioma, sino porque tienen horarios inestables. Pero también, y es lógico, porque se sienten acosados. Hay quien dice: ‘por qué se queda la ayuda al comedor un extranjero y no yo...’”, lamenta el presidente de Ceapa. Quizá en esta revitalización al fin extranjeros y españoles unan fuerzas por sus hijos.

.....

EL PAIS. 08.04.12

La crisis reduce por segundo año el abandono escolar al nivel más bajo

El porcentaje de jóvenes que deja de estudiar tras la ESO en 2011 fue del 26,3%

El abandono escolar temprano se ha reducido en España casi cinco puntos en solo dos años. El porcentaje de jóvenes entre 18 y 24 años que dejaron de estudiar sin ni siquiera conseguir el título de bachillerato o el de FP marcó en 2010 el nivel más bajo que conocía hasta entonces esta estadística y el año pasado volvió a bajar. Ha pasado del 31,2% en 2009 al 28,4% en 2010 y al 26,3% en 2011, según los datos de la EPA recogidos en un estudio de CC OO-Madrid (la cifra oficial del ministerio puede variar unas décimas). La tendencia claramente ha cambiado para bien, pero hay que recordar que la cifra, que casi dobla la media europea (14,4%), sigue señalando un problema de enormes dimensiones. Pero acerca los objetivos que se ha marcado España para cumplir con las metas europeas, recogidos en el proyecto de presupuestos de este año: bajar al 23% el abandono en 2015, y al 15% en 2020.

La crisis económica —que ha dejado en el paro a millones de jóvenes y no tan jóvenes sin formación— ha sido la gran palanca que ha activado el cambio, según los autores del estudio — hecho dentro de un proyecto europeo—, Manuel de la Cruz y Miguel Recio. A partir de ahí, se puede empezar a discutir hasta qué punto han funcionado las políticas que en la última década trataron de reducir la fatídica cifra de abandono, señalada como el síntoma principal de los males de la escuela y, por ende, uno de los lastres más importantes de la economía española.

Pero, sobre todo, la pregunta ahora es si está preparado para asumir el cambio de tendencia un sistema educativo que ha sufrido en los últimos dos años un recorte de más de 3.400 millones de euros en los presupuestos de las comunidades y el Gobierno central. Un tijeretazo que ha provocado, entre otras cosas, una disminución en las plantillas docentes de miles de profesores en toda España mientras aumentaba el alumnado en colegios e institutos en más de 320.000 estudiantes.

(...)

Además, los recortes que están llevando a cabo las comunidades autónomas están afectando en muchos casos a unos centros de formación de adultos que se están saturando, pues son la gran puerta de regreso a las aulas para esos jóvenes que los abandonaron sin formación suficiente.

(...)

El problema del abandono educativo temprano presenta muchos matices que hay que tener en cuenta para comprenderlo. Primero, que las chicas abandonan menos que los chicos (el 21,7% frente al 30,7%), pero que las cifras de ellos han mejorado a mayor velocidad que los últimos años. También que buena parte de los que abandonaron sí tienen el título de ESO: probablemente empezaron bachillerato o FP, pero tiraron la toalla antes de terminar.

También han mejorado mucho las cifras si se divide la estadística entre españoles y extranjeros. Entre los primeros, el abandono ha pasado en la última década del 29,2% al 22,9%. Entre los extranjeros, la evolución ha sido de 10 puntos de mejora: de 54,7% a 44,5%. Y ello, teniendo en cuenta que una parte de ellos no ha llegado a pasar por el sistema educativo, pues llegaron a España con 15 o más años.

.....

EL PUNT AVUI. 25.03.12

Família i educació

MARC ADELL I CUEVA

La consideració de l'àmbit familiar com a partenaire indefugible de l'escola, apareix com una constant en tots els estudis i investigacions . I no només en els ensenyaments d'infantil i primària — on podria semblar que és més “natural” per l'edat dels escolars—, sinó en secundària, on la condició de preadolescents i adolescents dels xicons i xicones que la cursen, fa encara més imperiosa la necessitat de coordinar esforços i establir complicitats entre els pares —o els representants legals si fa al cas— i el professorat —especialment, encara que no exclusivament, els tutors—. I tot comença amb la creació d'un clima adient al sí de la llar, que arriba a tenir repercussions evidents en la marxa escolar dels fills i, per tant, actua com un factor de predicció dels resultats acadèmics dels xicons i xicones. És a partir de la nòmina d'investigadors —Poulantzas, Hotyat, Coleman, Husen, Barreales Llamas, Perrenoun, Yela, Laureau etc.— que han abordat la qüestió, que ens podem referir a aquell clima, com una mena de capital que repercuteix de forma exitosa en les experiències escolars de fills i filles. I val a dir que la correspondència entre nivell econòmic i sensibilitat cultural no és, en absolut, mecànica, encara que la disponibilitat de mitjans materials pot afavorir el contacte amb la cultura i el consum de béns culturals. Més bé és en contextos familiars discrets econòmicament, on aquella sensibilitat es troba més acusada; segurament perquè es perceben els béns culturals —desitjats— com a compensadors dels bens materials —escassos—.

D'altra banda, sempre que s'ha analitzat el funcionament dels sistemes educatius —informes PISA i altres— s'ha detectat que un puntal imprescindible el constitueix la família dels estudiants, per garantir uns resultats acadèmics satisfactoris. I, **en el context general del tema, torna a confirmar-se que el què és important i té repercussió és l'interès i la dedicació dels pares envers l'activitat escolar del fill o filla, que sol córrer parell —encara que no sempre— amb el nivell cultural i d'estudis dels progenitors.** Dic “encara que no sempre” perquè s'ha detectat que pares amb carrera es mostren poc interessats en estudis dels fills i, a l'inrevés, pares amb una formació modesta se n'ocupen i

preocupen perquè els seus fills aprofiten, al màxim, el seu pas per l'escola o l'institut...i la universitat, si és el cas.

I encara una informació que pot cridar l'atenció, però que és una constant en el seguit d'estudis i investigacions, des de sempre i confirmat ara també: **la mare i els seus estudis té major influència en l'èxit acadèmic dels fills que no els estudis del pare**. Cosa que té la seua lògica, tant des de la dedicació tradicional de la mare a la “criança” dels fills —inclosa la intervenció més directa en la seua formació acadèmica i el contacte amb el professorat—, com psicològica, atesa la conformació mental i afectiva de la personalitat femenina —més procliu i preparada per a la relació interpersonal—.

Si això és així com sembla, fins i tot des de la percepció dels propis fills, **caldrà reivindicar la creació de climes familiars positius i afavoridors envers les expectatives d'estudis de xicons i xicones**. Com, però? —les receptes, ai!—. Doncs posant-s'hi: escoltant els fills; interessant-se per les seues coses, sense fer-se pesats; donant-los confiança; acceptant dialogar envers els seus punts de vista; oferint-los pistes i criteris per encarar l'allau d'espots que ens bombardegen cada dia; inoculant-los l'afecció a atansar-se als “medis” —en paper o mitjançant internet— i als llibres —ni que siga en format digital—; fent un seguiment discret de la seua marxa escolar i mantenint una bona sintonia amb el col·legi o institut... Perquè ens hem d'encoratjar, mares i pares, massa sovint neguitosos per la nostra hipotètica incapacitat d'intervenció en relació a l'educació dels nostres fills i filles. Es una bona oportunitat per recuperar l'autoconcepte i l'autoestima perduts.

Per la seua part, els equips directius dels centres escolars se n'ocupen, cada vegada més, de fomentar la relació amb les famílies dels seus alumnes, organitzant trobades informatives i de presentació d'inici de curs i continuades per donar compte dels resultats de les avaluacions i altres temes d'interès, amb especial atenció als problemes i situacions particulars i delicades, que algun alumne o alumna puga presentar. I, òbviament, d'afavorir la representació al consell escolar del centre i la participació constructiva en les temàtiques que es presenten. Fins i tot alguns centres tenen organitzada l'anomenada “escola de pares”, que sistematitza i vertebrava aquella relació entre professorat i família.

Així que...haurem de subratllar la nostra intervenció i redoblar el nostre esforç, en el recolzament real i directe als nostres fills i filles. I no cal que fem de profes bis, repassant continguts de matèria a casa, sinó interessant-nos per allò que els nostres xicons i xicones, fan a l'escola, a l'institut, mostrant el nostre interès per la seua vida acadèmica, incloses les amistats que fan al col·legi, manifestant-nos receptius a les seues consultes i sensibles a les confidències —ai!— que tinguen a bé fer-nos. I tot això amb discreció i mesura, però en contínua actitud de disponibilitat. Ells i elles s'han de sentir acompanyats i compresos. Mai, però, agobiats.

.....

ARA DIARI. 07.03.12

Neurocientífics i psicopedagogs demanen forjar competències emocionals a l'escola

Educar les emocions, la pròxima revolució

SÒNIA SÁNCHEZ

L'avorrit algoritme d'Euclides per calcular el màxim comú divisor pot ser molt més fàcil d'aprendre si els alumnes "s'emocionen escoltant com Euclides el va descobrir", assenyala el catedràtic d'orientació psicopedagògica de la Universitat de Barcelona (UB), Rafael Bisquerra. I afegeix: "No és en va que emoció i motivació tenen la mateixa arrel etimològica, el llatí *movere*, que vol dir moure".

Bisquerra ha coordinat el sisè informe de l'Observatori FAROS de la Salut de la Infància i l'Adolescència de l'Hospital Sant Joan de Déu. Sota el títol Com educar les emocions? La intel·ligència emocional en la infància i l'adolescència, l'informe fa un clam a favor d'introduir l'educació emocional a les escoles, com un element clau perquè els infants "estiguin més preparats per afrontar els reptes de la vida", segons Bisquerra. Estudis neurocientífics i psicopedagogs avalen la importància de saber identificar i gestionar les emocions (el que s'anomena intel·ligència emocional), fins al punt que el divulgador científic Eduard Punset, que ha participat en l'elaboració de l'informe, assegura que aquesta serà "una de les grans revolucions dels pròxims anys". "En aprendre a gestionar les pròpies emocions, que no reprimir-les, com hem fet durant segles, resideix la clau de l'èxit dels futurs adults", assenyala Punset en l'estudi.

Les emocions produeixen segregacions hormonals i connexions neuronals. La repetició d'aquestes connexions les reforça i va configurant el cervell d'una manera o una altra. "Som els arquitectes del nostre propi cervell, l'estem construint constantment i això ens predisposa per a futurs coneixements i capacitats", resumeix Bisquerra. Segons l'informe FAROS, "l'evidència empírica ha demostrat que una persona amb intel·ligència emocional pateix menys ansietat, estrès, indisciplina i viu menys conflictes amb l'entorn". Així doncs, l'educació emocional pot servir com a factor de prevenció en els escolars, ja que "una persona amb competències emocionals està més preparada per no implicar-se en comportaments de risc com el consum de drogues, violència o delinqüència", diu Bisquerra.

Ajuda a prevenir malalties

Alhora, està demostrat que la intel·ligència emocional té repercussions en la salut i que "les emocions negatives contribueixen a disminuir les defenses del sistema immunitari i predisposen a patir malalties", mentre que les positives augmenten les defenses i ajuden a reduir el dolor. L'informe FAROS identifica almenys 40 malalties de caràcter psicosomàtic, és a dir, desencadenades per algun factor emocional, que van des de "l'asma, les úlceres, els tics i les contractures, a la hipertensió crònica o els trastorns cardiovasculars".

Amb tots aquests arguments, els autors de l'informe FAROS demanen que els currículums escolars d'infantil, primària i secundària incloguin l'adquisició de "competències emocionals", a través d'activitats específiques d'introspecció, meditació o role playing, però sobretot amb un "plantejament transversal" que tingui en compte el vessant emocional en totes les assignatures i activitats escolars. Bisquerra admet que una actuació així és molt complexa i proposa "garantir un mínim de presència de l'educació emocional a l'escola, almenys a través de l'actuació tutorial". Segons el catedràtic, l'educació de les emocions té cada cop més presència als centres escolars

catalans "per la mateixa convicció dels professors, que es formen en aquests aspectes de manera voluntària", però encara no supera el 5% de les escoles.

A la família, des de l'embaràs

Tot i que la primària sembla el moment idoni per desenvolupar aquestes competències, ja que -segons Punset- "la ciència calcula que entre els quatre i els deu anys és l'edat ideal per activar-les en els nens", l'informe subratlla la necessitat de "començar tan aviat com sigui possible" a educar les emocions, "fins i tot durant l'embaràs".

L'estrès de la mare, per exemple, passa al fetus a través d'una hormona anomenada cortisol i condiona el seu desenvolupament futur, apunta Bisquerra, director també del Màster en Educació Emocional de la UB. L'estudi posa en relleu el paper fonamental de la família en l'educació emocional dels nens, ja que "aprenen més del que veuen fer que del que els diuen que facin".

L'exemple de les figures paternes i els models que veuen als mitjans de comunicació contribuiran a configurar la seva capacitat d'empatia o de tolerància a la frustració, per exemple. "Hi ha molts programes de televisió d'audiències massives que no donen el millor exemple", diu Bisquerra. Per això, **els experts recomanen l'estimulació de la intel·ligència emocional també en els adults. "És molt difícil educar la gent gran en la gestió emocional -diu Punset-. Ara els professors i els nens comencen a saber gestionar les seves emocions -afegeix-, però la resta d'adults no en sap res".**

.....

ARA DIARI. 20.05.11

Un de cada quatre nens és pobre

Us adjuntem un article aparegut ahir a l'ARA sobre la situació de pobresa en que viuen molts infants de Catalunya on un de cada quatre nens és pobre. La crisi econòmica ha fet encara més evident la vulnerabilitat de moltes famílies. Ho constata un **estudi de la Fundació Foessa** sobre l'impacte del programa d'atenció a la infància de La Caixa, que atén 44.460 menors de 16 anys de 26.717 famílies de Barcelona i l'àrea metropolitana. Un 44,8% de les famílies que reben aquestes ajudes tenien l'any passat tots els adults a l'atur, mentre que en un 27,2% dels casos, a banda de no disposar de feina, els pares tampoc percebien cap prestació.

L'estudi detalla l'impacte de la desocupació, però també el perfil de les famílies que més dificultats tenen. Una de cada tres famílies ateses és monoparental (36,2%), amb un únic adult amb fills al seu càrrec, que en la majoria dels casos és la mare. "Hi ha una feminització de la pobresa", va admetre ahir Víctor Renes, coordinador de l'estudi sobre el programa CaixaProinfància, que des del 2007 ha invertit 34,9 milions a Barcelona i al seu entorn amb l'ajuda de 117 entitats socials. Les famílies nombroses representen un 39,2% de les llars beneficiàries dels ajuts. Els percentatges ratifiquen la necessitat de concretar un altre dels compromisos del Govern, que havia expressat la intenció d'impulsar una llei de protecció i suport a les famílies nombroses i monoparentals.

Perfil de la família vulnerable

Jordi Roglà, director de Càritas Diocesana de Barcelona -una de les entitats que treballa en el programa- admet que el perfil de pobresa descrit en l'estudi casa amb la realitat que palpen al carrer: "Ens trobem amb famílies monoparentals o nombroses, amb presència d'immigrants joves i

amb poca formació, que tenen fills al seu càrrec i destinen bona part dels seus ingressos a pagar l'habitatge". Per exemple, un 19,9% dels adults en situació de pobresa no han completat els estudis de primària. "Hi ha el perill d'una transmissió intergeneracional de la pobresa", va afirmar l'autor de l'estudi. Vetllar perquè pares i infants en situació vulnerable accedeixin a recursos educatius és una de les solucions per trencar aquesta pobresa hereditària. Els recursos de CaixaProinfància s'han orientat a atendre tot el nucli familiar. "No ocupar-se de l'entorn de la criatura era desapropiar oportunitats, perquè alfabetitzar els pares és una inversió de futur", va admetre Jaume Lanaspà, director general de la Fundació La Caixa, que desplega la iniciativa en vuit ciutats de l'Estat, a més de les Balears i les Canàries.

En un 66,4% de les famílies analitzades a Barcelona, almenys un membre del nucli familiar era estranger extracomunitari o procedent de països que formen part de l'última ampliació de la Unió Europea. En aquests domicilis s'hi han perpetuat dèficits que minven considerablement la qualitat de vida dels infants (només un 20,9% tenen calefacció i un 37,8% no disposen d'ordinador). L'habitatge és un indicador d'exclusió molt evident. Un 45,9% de les famílies que reben fons del programa viuen en situació d'amuntegament (cada membre té menys de 15 m al seu domicili). La falta de recursos no genera un entorn agradable a l'infant. En un 21,3% de les famílies estudiades algun membre de la família ha patit maltractaments psicològics.

EL PAIS 20.05.11

Elecciones 22-M - La campaña no va a la escuela

La educación está ausente del gran debate electoral, a pesar de ser uno de los principales desafíos del país

Aproximadamente 8,7 euros de cada 10 que gastan las Administraciones públicas en educación los deciden las comunidades. Por supuesto, los Gobiernos autónomos no tienen absoluta libertad -hay una ley estatal que cumplir y buena parte del dinero se destina a pagar los sueldos de los profesores de la enseñanza pública y concertada-, pero sin duda muchas de las cosas que ocurren en las escuelas, para bien o para mal, dependen de ellos: si no hay suficientes profesores de apoyo, plazas de educación infantil o formación profesional, si funciona mal el transporte escolar...

Ocurre que, por mucho que se insista en su importancia estratégica, en que la cifra de abandono escolar temprano (aunque ha bajado al 28,4% en 2010, sigue siendo casi el doble de la media europea) y la falta de alumnos brillantes (solo un 3% frente al 8% de la media de la OCDE, según el informe PISA) suponen un importantísimo lastre para la economía española, la educación no parece estar entre los grandes temas electorales, insiste el sociólogo de la UNED Juan Jesús González.

"El PSOE no tiene propuestas nuevas, da la impresión de que se ha agotado con la LOE [la ley de educativa aprobada en 2006] y el fallido pacto" político y social por la educación que fracasó hace un año, dice el catedrático de Sociología de la Complutense Mariano Fernández Enguita. "Y el PP está entregado a sus temas estrella. Algunos son vaciedades populistas, como la autoridad del profesorado. Otros son la ceremonia de la confusión, como el bachillerato de excelencia, que cada día que hablan de ello significa una cosa distinta. Lo que está claro es que se sienten autorizados a todo a partir del supuesto desastre educativo y que Esperanza Aguirre quiere hacer de Madrid la punta de la lanza de una contrarreforma conservadora", añade.

En general, el discurso del PP se basa en la crítica a las leyes socialistas (la LOGSE en los noventa y la LOE) porque cree que han rebajado el nivel y además no han conseguido reducir el abandono, aunque en 2010 bajó a la cifra más baja que se recuerda. Por su parte, los socialistas enarbolan la defensa de la educación pública y de la igualdad de oportunidades frente a la segregación y la protección de las élites que consideran que representa el PP.

Pero, debajo de los discursos, la realidad es compleja. Hay ejemplos de autonomías del PP que, con las mismas leyes, tienen resultados buenos (Castilla y León o La Rioja) y malos (Comunidad Valenciana o Murcia), y lo mismo ocurre con el PSOE (Asturias o Aragón frente a Extremadura o Andalucía). De hecho, es mucho más fácil marcar una línea geográfica entre buenos y malos resultados que una separación política. Así, en la mitad norte están entre los mejores en PISA y con menos abandono, y las del sur, Levante y las islas, entre las peores.

Esto significa que esos problemas vienen de desigualdades territoriales históricas y tienen mucho que ver con la sociedad, el nivel de estudios y la economía de cada territorio. Pero ¿quiere decir esto que, en lo que respecta a la educación, da lo mismo a quién votar? Seguramente no, pero la decisión tendrá entonces más que ver con las soluciones ideológicas que se proponen a unos problemas que están más que señalados, con la experiencia personal, los prejuicios o las expectativas como padres, que con unos resultados cuantificables.

En cualquier caso, hay indicadores objetivos sobre la importancia que cada Gobierno le da a la educación. Así, se puede ver que los primeros de la lista en gasto en relación al PIB son los últimos en resultados: Extremadura (6,1%), Castilla-La Mancha (5,6%), Andalucía (5,5%) y Murcia (5,1%); y la cierran Aragón, Cataluña (3,3%), Baleares (3,1%) y Madrid (2,8%). Pero estos datos son de 2008, así que, en mitad de la crisis, también puede servir como guía la bajada de los presupuestos educativos de este año: por arriba están La Rioja (un 7,9% menos), Extremadura (7,2%), Galicia (6,77%), Canarias (6,5%) y Murcia (6,05%), y donde menos bajan es en Andalucía (4,05%), Comunidad Valenciana (3,66%) y País Vasco (1,4%).

ASIGNATURAS DEL 22-M LA POLÍTICA EDUCATIVA

ESTER SÁNCHEZ

Escuela de adultos

- Hace tres años dejó los libros sin haber conseguido el título de ESO. "Había trabajado en verano y vi que prefería ganar dinero", cuenta la valenciana Ester Sánchez. Ahora, con 19 años, se ha reenganchado en un centro de adultos. "Me quedé en el paro y me di cuenta de que sin el graduado nunca conseguiría un trabajo estable". No le echa la culpa a nadie; simplemente, no le gustaba el instituto. Ahora que estudia porque quiere, cree que le irá mucho mejor.

CONCHA MARTÍNEZ

Representante de padres

- "No hay suficientes profesores, y los que hay no están formados suficientemente en lo que demanda el alumno de hoy". La granadina Concha Martínez (54 años) cree que el sistema de

elección de centros (por cercanía, renta, etcétera) es adecuado -"si no, sería el caos"- y que, con él, hay al menos tres centros para elegir. "Los padres se dejan influenciar mucho por el contexto social, pero cada vez se fijan más en la oferta de calidad, que haya buenos programas y buen ambiente".

ELISABETH PARÉS

Alumna excelente

- Elisabeth Parés (18 años) sacó el año pasado la mejor nota de Selectividad en Cataluña (9,650). Estudió en un centro público de Olot (Girona) y, en general, no tiene queja. Pero echó en falta flexibilidad -"me hubiera gustado combinar más asignaturas de ciencias y letras"- y dice que algunos profesores "fallan a la hora de motivar a los alumnos". A los políticos les pide recursos: "La educación es la base del futuro; si recortan ahí, dentro de 20 años estaremos peor. Podríamos estar al nivel de otros países y no lo estamos por falta de atención".

.....

ANNEX 3.2

Mails intercanviats amb la responsable del Recull de premsa d'educació del MRP y la Fundació Propedagògica

17/03/2014

Benvolgut Alfons,

Moltes gràcies pel teu interès en el recull de premsa.

Jo mateixa soc l'encarregada de l'elaboració i l'enviament diari del recull, l'únic és que no treballo a l'edifici de la Federació MRP sinó a Mataró. No sé a quina població tenies pensat fer la trobada, però si em poguessis enviar les preguntes per email, o parlar per telèfon, a mi em seria molt més còmode perquè no hauria de baixar a Barcelona.

Espero notícies teves!

Anna Galdon

18/03/2014

Gràcies, Anna.

Pensava que feies el recull de premsa des de l'edifici de la Federació de MRP de Barcelona i per això pensava venir a visitar-te.

El meu treball és quantitatiu. Estic estudiant quin tipus de notícies han sortit als diaris sobre educació/formació en el període gener 2011 - gener 2014, i em sembla que el recull que fas es força representatiu. Voldria saber:

1. Quins diaris tens en compte cada dia

2. El contingut del recull de premsa. Lògicament són notícies d'actualitat i articles d'opinió (més periodístic que no educatiu, em deies en una altra resposta) sobre l'educació infantil, primària, secundària i universitària. Quins altres àmbits educatius tens en compte? Si hagués de fer un llistat descriptiu i no exhaustiu per aclarir la pregunta seria, si tens en compte també la formació laboral (ocupacional, empresarial, etc.), l'educació en el lleure, notícies sobre la formació permanent del professorat, la formació de persones adultes, etc.

3. Interpreto correctament que l'enfocament periodístic significa buscar aquelles qüestions educatives que tenen més impacte públic, més que no pas recollir qualsevol notícia de caràcter educatiu poc rellevant?

4. Jo he calculat que cada dia reculls entre 10-13 notícies o articles d'opinió aproximadament. Et sembla correcte?

5. Finalment, Tens el còmput aproximat de dies a l'any que apareix el recull de premsa. Sé que segueixes el calendari escolar. Si per altres raons no ho tens calculat, no t'amoïnis, ja ho buscaré jo.

Com que suposo que amb tot plegat tens molta feina, prefereixo una resposta aproximada a les preguntes, que no una resposta exhaustiva que signifiqués molta dedicació. En tot cas em prenc la llibertat de demanar-te algun aclariment sobre la resposta, abusant de la teva confiança.

Agraït de nou,

Alfons Formariz

2/04/2014

Bon dia Alfons,

No abuses en absolut, estic encantada de poder ajudar en una recerca com aquesta!
Aquí t'adjunto les meves respostes, no sé si les volies argumentades o com exactament, però de totes maneres si necessites res més, si us plau no dubtis en demanar-m'ho. Aquest correu sempre té molta brossa i a vegades no veig els mails de forma immediata, però si puc ajudar, aquí estic!

Estem en contacte,

Anna

1. Quins diaris tens en compte cada dia

Tenim en compte molts diaris, però sempre la versió online (a excepció de La Vanguardia, que permet entrar a l'edició impresa).

El Punt Avui, El Periódico, La Vanguardia, El País, 324.cat, Ara Diari, Ara Criatures, Diari de Girona, El Diari de l'Educació, Regió 7, Vilaweb, El Mundo, The Huffington Post, Público, El Diario, Europa Press, ACN, Nació Digital, Empordà Info, El9Nou, Reus Digital, Diari de Tarragona, Terrassa Digital.

També repassem de forma setmanal webs dels suplementes de La Vanguardia, El Periódico i El País, així com de mitjans no escrits: Tv3, Catalunya Ràdio, Rac1, Btv

2. El contingut del recull de premsa. Lògicament són notícies d'actualitat i articles d'opinió (més periodístic que no educatiu, em deies en una altra resposta) sobre l'educació infantil, primària, secundària i universitària. Quins altres àmbits educatius tens en compte? Si hagués de fer un llistat descriptiu i no exhaustiu per aclarir la pregunta seria, si tens en compte també la formació laboral (ocupacional, empresarial, etc.), l'educació en el lleure, notícies sobre la formació permanent del professorat, la formació de persones adultes, etc.

Intentem cobrir el sentit més ampli de l'educació, i com a Federació MRP creiem que l'educació no es centra només en l'àmbit de l'escola. Per aquest motiu, intentem obrir l'amplitud de mires i arribar a tots els àmbits que comentes en la teva pregunta. De fet, entrem periòdicament a les webs de la Fundació Catalana de l'Esplai o de la Fundació Pere Tarrés, entre d'altres, per saber què s'està movent en aquests terrenys. Malauradament, els mitjans generalistes acostumen a centrar-se en l'àmbit més estrictament escolar i solen deixar força de banda els temes de formació d'adults o del professorat, per exemple. Aquests temes

acostumem a trobar-los més en els mitjans locals, que tenen més espai per a iniciatives com aquestes. Si no posem més contingut relacionat amb aquests temes és perquè, sincerament, no el trobem. El que sí que puc dir és que, des de l'aparició del diari ARA, notem que tenim més contingut relacionat amb el que passa fora de l'escola. Tant el diari com el suplement ARA Criatures donen molta cabuda a aquesta mena de continguts.

3. Interpreto correctament que l'enfocament periodístic significa buscar aquelles qüestions educatives que tenen més impacte públic, més que no pas recollir qualsevol notícia de caràcter educatiu poc rellevant?

La veritat és que el criteri és variat. Ens agrada 'obrir' el recull, com diem nosaltres, amb la notícia més destacada de l'àmbit educatiu (acostuma a ser de caire més polític: noves lleis, temes amb la conselleria, noves regulacions, etc). Però ens agrada molt incloure iniciatives que es puguin fer a escoles del territori. per aquest motiu consultem força la premsa local, per saber de projectes o propostes que creiem interessants i per ajudar a fer-ne difusió. En definitiva, volem que el recull també serveixi per posar en comú el que s'està fent arreu del territori. A banda, sempre ens agrada 'acabar' el recull amb articles d'opinió i anàlisi, ja que moltes vegades els temes son complexos i creiem que així donem valor afegit al recull.

4. Jo he calculat que cada dia reculls entre 10-13 notícies o articles d'opinió aproximadament. Et sembla correcte?

Si, jo diria fins i tot entre 13-15. De fet, la majoria de vegades no donam abast a tot. però vam establir ja des d'un principi que intentaríem no sobrepassar una pàgina de titulars, perquè sabem que la gent té poc temps i que la gran màgia del recull és que la gent pugui entrar i, amb una ullada, estar al dia del què passa.

5. Finalment, Tens el còmput aproximat de dies a l'any que apareix el recull de premsa? Sé que segueixes el calendari escolar. Si per altres raons no ho tens calculat, no t'amoïnis, ja ho buscaré jo.

No tinc calculats els dies perquè a vegades ballem amunt i avall (amb els dies de lliure disposició) però per norma general fem el curs escolar. Això sí, acabem l'últim dia de juliol i comencem l'1 de setembre, ja que és un servei principalment pensat pels docents i mestres i aquest és el seu calendari.

[En color les meves preguntes]

ANNEX 3.3

**Propostes sobre la formació de la població adulta (FPA)
en els programes electorals de les eleccions al Parlament de Catalunya
del 25 de novembre de 2012,
exceptuant les referides a les universitats
Cites textuais dels diferents partits**

Nota: entre parèntesis la pàg. corresponent del programa electoral en PDF

**CIU Convergència i Unió – Catalunya 2020
Programa electoral 2012.**

La millor inversió que podem fer entre tots per garantir el nostre propi futur és invertir en formar i educar les persones, en totes les etapes de la vida. El nostre país sempre ha apostat per un model propi d'educació de qualitat, des del cicles inicials fins els universitaris, enfocat a la capacitació professional futura i també a la capacitació com a ciutadans cultes i lliures. Una societat amb una bona formació i educació vol dir una societat amb un capital humà d'elevada qualificació, amb un gran potencial, amb capacitat d'atracció internacional i obert a la mobilitat internacional. (62)

Afavorirem la reincorporació al sistema educatiu d'aquelles persones en situació d'absentisme i d'abandó prematur dels estudis i la formació; actualitzarem els currículums dels ensenyaments d'educació d'adults; i incrementarem l'oferta de formació a distància a través de l'Institut Obert de Catalunya i la creació de centres formatius de segona oportunitat com a mesura per facilitar la reincorporació al sistema educatiu de joves que han abandonat prematurament els estudis. (64)

Formació al llarg de la vida

Implantarem un model de Formació Professional al llarg de la vida que relacioni la formació dels joves amb la formació continua dels treballadors de Catalunya. (67)

.....

**ERC Esquerra Republicana de Catalunya – La autonomia que tenim. La transició que farem. La república que volem
Programa electoral 2012.**

Pel que fa a la formació ocupacional i el reciclatge de treballadors i treballadores, el model actual es del tot inefectiu en la realitat de les necessitats actuals de la formació de les persones aturades i del personal treballador, i per això no respon de forma satisfactòria a les demandes de les empreses (29)

Incentivar, mitjançant el sistema de cotitzacions i la imposició sobre les rendes del treball, la formació continuada dels treballadors al llarg de tota la seva trajectòria professional. (30)

En un context com l'actual, cal oferir una educació de qualitat per a tota la ciutadania al llarg de la vida. (...) Així, un dels principals reptes educatius que tenim com a país es el de contribuir, d'una manera decidida i ferma, a formar ciutadans i ciutadanes responsables i

professionals competents. En definitiva, cal entendre que educar i formar la ciutadania, especialment les noves generacions, no es una despesa sinó una inversió. (63s)

L'evolució del mercat laboral requereix cada vegada mes persones qualificades, especialment de nivells intermedis, i per tant, es redueix progressivament el nombre de llocs de treball per a persones sense qualificació. Això comporta la necessitat de qualificar-se professionalment, tant per a joves com per a persones ja adultes. És també un objectiu de país, on en aquest moment gairebé la meitat de la població no te cap qualificació professional. (66)

Aquest objectiu, personal i de país, ha de permetre impulsar la recuperació econòmica i posar una base formativa solida per a l'equilibri entre ocupabilitat de les persones i llocs de treball presents i futurs. Per aquest motiu, esdevé d'una gran importància l'orientació, tant adreçada a joves com a persones adultes, per descobrir la pròpia vocació i ajudar a trobar els àmbits professionals amb mes futur a curt, mitja i llarg termini. (67)

Potenciar la formació de les persones adultes amb l'objectiu d'incrementar la seva qualificació acadèmica i professional i millorar la seva ocupabilitat. Caldrà, també, potenciar l'Institut Obert de Catalunya incrementant la seva oferta formativa, amb l'objectiu de donar resposta a les persones que no poden seguir una formació presencial. (67)

.....

PSC Partit dels socialistes de Catalunya – Alternativa sensata Programa electoral 2012.

Programa extraordinari de formació i treball per persones aturades de llarga durada amb baixa qualificació i/o sense experiència professional. (28)

Gestió del programa de bonificacions (...) a la formació contínua bonificada per a les empreses (28)

Defensem la implementació de polítiques que incentivin la incorporació de tecnologia, la innovació, i la formació del capital humà. (29)

Les tecnologies per a l'educació, en etapa obligatòria i al llarg de la vida, són una necessitat pels propers anys (33)

Potenciar la formació dels joves aturats que no tenen una formació qualificada (73)

Cal garantir que els i les immigrants coneguin les dues llengües oficials de Catalunya recuperant les estratègies de la formació no reglada, com les escoles d'adults. (76)

S'intensificaran les polítiques de convivència, d'inserció laboral, salut comunitària, educació d'adults [de persones immigrades] (76)

En dos anys de govern de Convergència i Unió, cap de les seves propostes electorals, en educació ha estat desplegada amb èxit (...) reduint les aportacions del govern als ensenyaments en l'escola bressol, les escoles de música i d'adults (87)

[Dins del programa d'educació del PSC hi ha tot una apartat dedicat a la "Formació i qualificació professional al llarg de la vida". No l'hem recollit sencer perquè té més a veure

amb l'establiment d'un sistema integrat de qualificació professional, de les certificacions de les qualificacions i la millora de la qualitat de l'FP i la seva connexió amb l'empresa (89-91)]

Apostarem per les "competències clau", augmentant significativament les capacitats lingüístiques, digitals i habilitats personals dels treballadors i les treballadores de Catalunya, en línia amb l'Estratègia Europea 2020. (91)

Garantia de la formació lingüística de la població adulta com un dret (93)

Farem que la xarxa pública garanteixi prioritàriament l'accés a l'alfabetització i la formació lingüística de les persones adultes que no saben català. Assegurarem les possibilitats d'accés a l'aprenentatge de la llengua castellana a les persones immigrades adultes que no l'entenen ni el parlen.

Garantirem que en les polítiques per a l'ocupació per a joves i adults hi hagi formació en competències lingüístiques, especialment en llengua catalana. (94)

Impulsarem plans de suport i foment perquè la població adulta pugui adquirir també competència en llengües estrangeres, com a mínim en anglès (95)

.....

PPC Partit Popular de Catalunya - Catalunya sí, España también. Juntos sumamos Programa electoral 2012.

Impulsaremos la integración de las personas inmigrantes en Cataluña, fomentando el conocimiento del catalán y del castellano (20)

.....

ICV-EUiA Iniciativa per Catalunya Verds-Esquerra Unida i Alternativa ...I tant si podem! Dret a decidir sí. Drets socials també! Programa electoral 2012.

Atenció a la diversitat i l'educació permanent (18)

Reformar les polítiques actives d'ocupació per tal que estableixin itineraris formatius fonamentals per poder encaixar les persones joves demandants d'ocupació en un itinerari. Cal orientar els joves perquè retornin al circuit educatiu, quan sigui necessari i en relació amb la demanda actual del mercat de treball. (...)

Els joves amb dèficits formatius que es troben a l'atur, necessiten d'un model que combini formació teòrica en centres del sistema educatiu o formatiu amb la pràctica a l'empresa amb un contracte de treball (24)

Les persones més grans de 50 anys, que han patit una expulsió massiva del mercat de treball i que presenten dificultats per retornar-hi, necessiten polítiques d'ocupació orientades al reciclatge (25)

Desenvolupar polítiques formatives de prevenció de riscos laborals (...) i integrar la prevenció en la formació continuada i ocupacional. (30)

Crear un Centre Permanent d'Educació al Consumidor, de caràcter públic, en el que les associacions de consumidors tinguin un protagonisme ampli (41)

Reforçar els mitjans per a la millora de la qualitat del sector, principalment en l'àmbit de la formació d'empresariat i treballadors i treballadores (43)

Realitzar campanyes de sensibilització i programes educatius que fomentin el respecte i la convivència entre éssers humans i animals. (61)

Assegurar que la ciutadania disposa dels recursos formatius i de les oportunitats per accedir i participar de forma completa a la SIC. (71)

Promoure l'educació al llarg de la vida. Garantir una oferta de qualitat i suficient en tots els nivells i etapes educatives. Impulsar una educació permanent, àmplia i flexible. (84)

Garantir un sistema de Formació Professional (FP) accessible a totes les persones (joves estudiants, adults ocupats o a l'atur) com a recurs de millora de la seva formació acadèmica, qualificació i ocupabilitat (86)

Impulsar l'elaboració d'una Llei d'educació permanent i de formació al llarg de la vida que garanteixi l'obtenció de les competències bàsiques per a tota la població, formació professional, qualificacions integrades de manera permanent i actualitzada i eradicació de l'analfabetisme (digital, idiomàtic...).

Elaborar el Mapa de l'Educació Permanent de Catalunya, amb equilibri territorial i també com a eina de cohesió social. Elaborar Plans Locals d'Educació Permanent com a instruments de coordinació al territori. Ampliació de l'oferta en el territori i creació d'escoles d'Educació Bàsica Permanent a totes les presons catalanes.

Augmentar l'oferta educativa dels centres i aules de formació de persones adultes amb serveis d'informació i orientació per a la formació i l'ocupació, per tal d'aconseguir que tot ciutadà i tota ciutadana que vulgui tenir una formació bàsica i una titulació pugui assistir a un centre públic, de qualitat, gratuït i específic de formació de persones adultes.

Promoure la creació d'un organisme coordinador de tota l'educació al llarg de la vida que informi i proposi a l'agència o comissionat d'FP i al Consell Interuniversitari polítiques integrals de formació permanent al llarg de la vida, amb l'objectiu de cercar la màxima coherència en la formació i qualificació dels diferents sistemes postobligatoris. (88)

Un estat del benestar que lluiti contra les velles i noves formes de pobresa. A la pobresa econòmica i social hi cal afegir la pobresa dels sabers, l'analfabetisme tecnològic, de les humanitats i de la ciència; la pobresa de no posar en valor la diferència, la pobresa a la diversitat cultural, la pobresa al coneixement, la pobresa al gaudi en les arts. (97)

Reforç a la implementació de polítiques de lluita contra l'exclusió digital com a eines d'inserció i cohesió social en el marc de plans d'abast local i supramunicipal (108)

Apostar decididament per la formació com la principal opció de promoció social de les persones i, en especial, d'infants, joves i dones. Cal desenvolupar un nou escenari de formació a Catalunya que permeti el desenvolupament personal i l'autonomia social i econòmica de les persones. (108)

Incloure l'educació per al consum responsable en els programes educatius com a matèria transversal, incorporant alguns aspectes de consum responsable en els currículums escolars de primària, secundària i formació de persones adultes i coordinar les accions educatives de manera que l'aprenentatge i l'adquisició d'hàbits de consum responsable es facin d'acord amb les programacions educatives generals.

Crear un centre de recursos pedagògics relacionat amb l'educació per un consum responsable.

Generar nous recursos educatius per tal que pugin ser utilitzats i compartits per la resta d'administracions, entitats i organitzacions de persones consumidores i usuàries. (125)

Reforçar, especialment a través del CPNL, la capacitat d'acolliment lingüístic de la població nouvinguda —com a mínim fins al nivell B3—, mitjançant un pla territorialitzat i dotat amb mitjans suficients que no depenguin majoritàriament de subvencions (138)

Que es garanteixi l'accés a la llengua catalana —com a mínim fins al nivell B3— de totes les persones acabades d'arribar.

Garantir l'ensenyament efectiu en els ensenyaments inicials i de la formació instrumental bàsica en català en les formacions per a persones adultes, continuada i ocupacional.

Dur a terme polítiques de suport a l'ensenyament del català a pares i mares, a l'ús del català en les AMPA i en les activitats no lectives.

Promoure l'aprenentatge i l'alfabetització en català de la nova immigració. (140)

Garantir una educació de qualitat i d'equitat per a tota la ciutadania com a instrument de cohesió social i d'igualtat d'oportunitats. (...) Ampliar l'oferta i les places de la formació professional inicial, ocupacional i permanent i dels cursos de català, des dels bàsics fins els de suficiència, tot diversificant la seva oferta horària (176)

Impulsar programes específics de formació i inserció laboral per a dones migrades (194)

Apostar decididament per unes polítiques actives d'ocupació que possibilitin la reincorporació formativa i la inserció laboral de joves que van tenir un abandonament escolar prematur o que s'han trobat a l'atur (...) Assegurar la continuïtat dels cursos de formació ocupacional, escoles taller i cases d'oficis, escoles d'adults, Programes de Qualificació Professional Inicial (PQPI), etc. (199)

.....

C's Ciutadans. Un projecte per a tots. Mejor unidos Programa electoral 2012.

Promoure una major adequació de la formació per a la feina (11)

...incrementant l'existència de centres especialitzats en la docència exclusiva de la FP específica. Quedaran integrats els Programes de Qualificació Professional Inicial (PQPI), la formació contínua i la reglada.

Incrementarem l'oferta d'FP reglada a distància mitjançant l'Institut Obert de Catalunya (IOC), (...) facilitant al màxim la formació contínua dels ciutadans que, per problemes familiars o laborals no puguin seguir cursos presencials. (21)

[Facilitar] la participació directa de les empreses als programes i formacions de joves. (30)

C's facilitarà la integració dels immigrants mitjançant l'accés a la educació i al coneixement bàsic del castellà i del català (31)

.....

CUP Candidatura d'Unitat Popular-Alternativa d'esquerres-És l'hora del poble! independència / socialisme / Països catalans Programa electoral 2012.

Per tant, els nostres objectius com a país -que principalment s'haurien de vehicular mitjançant el sistema educatiu -, són els següents: transmetre la llengua històrica del país, tant a les persones que la tenen com a primera llengua, com a les que la tenen

com a segona, tercera o quarta; (...) afavorir una educació intercultural que ens permeti valorar allò que ens aporta la persona que ve de fora (6)

.....

PxC Plataforma per Catalunya

Programa electoral 2012.

La lluita contra l'obesitat també s'emmarcarà dins l'àmbit del foment de la dieta mediterrània al mateix temps que es promourà la pràctica esportiva (49)

.....

SI Solidaritat catalana per la independència

Programa electoral 2012.

Garantir l'accés al mercat de treball i a la formació per a una inserció laboral plena i, molt especialment, per a les persones amb dificultats personals i discapacitats. (8)

Impulsarem la digitalització de la societat a través de l'ensenyament i lluitarem contra l'esclatxa digital (25)

Impulsar la creació d'escoles de pares i mares en els centres escolars. (31)

Crearem una campanya educativa per als pares dels esportistes de base, que ajudi a millorar el comportament de les famílies a les grades durant les competicions dels seus fills i també (33)

.....

EB Escons en Blanc

Programa electoral 2012.

[El punto único de su programa electoral es: "No prendrem possessió del càrrec"]

.....

pacma Partido animalista

Programa electoral 2012.

L'educació no s'ha de limitar al que passa a les aules, sinó que ha de continuar durant tota la vida. (10)

Defensem la igualtat d'oportunitats per a les persones amb diversitat funcional (discapacitat) (...) Això passa per l'educació de la societat en el seu conjunt (...) Farem campanyes de sensibilització i conscienciació sobre salut mental (12)

Desenvoluparem iniciatives a favor de la llengua catalana, garantint que tots els ciutadans tinguin accés de manera gratuïta a l'aprenentatge d'aquesta. (14)

Considerem fonamental oferir alternatives que afavoreixin l'interès en l'aprenentatge i la creativitat (15)

Participació de la gent gran en l'educació i en la cultura (16)

Alfabetització tecnològica (e-formació). Considerem fonamental promoure el coneixement de les noves tecnologies, ja que aquestes són una eina fonamental per a la integració social i l'accés a la informació. Desenvoluparem campanyes que tinguin per objectiu permetre als ciutadans accedir a les noves tecnologies, posant aquestes al servei de tots, avançant així cap a una major qualitat de vida i una societat més justa (34)

.....

Programa de pirates de Catalunya. Dret a decidir. A decidir-ho tot
Programa electoral 2012

Augmentar l'oferta de cursos de formació i reciclatge per a adults en noves tecnologies, idiomes i programari lliure. (7)

Fomentar l'alfabetització digital de la població: Hem d'aconseguir que el 100% de la població catalana sàpiga fer servir les eines necessàries per participar i gaudir dels mitjans de comunicació i administratius que ofereix internet. Caldrà posar especial esforç entre aquells col·lectius més allunyats de les noves tecnologies i aquells en risc d'exclusió social. (16)

.....

UPyD Unión, progreso y democracia
Programa electoral 2012.

La escasa promoción y participación de los ciudadanos de la educación permanente. (12)

Abrir las Universidades a los educandos adultos, estableciendo mecanismos de reconocimiento de los resultados de aprendizaje en diferentes contextos. (...) Para ello se crearán oportunidades para el aprendizaje de los adultos, de manera flexible. (14)

ANNEX ENTREVISTES

1

CONXITA ABELLÍ

Mestra d'adults a Sabadell durant gran part de la seva vida laboral
En el moment de fer l'entrevista mestra d'adults de Palafrugell

Entrevista feta per mail
12/12/2015

1.-Quants anys has estat en l'educació d' adults?

34, del 1977 fins el 2010, quan em vaig jubilar.

2.-Quan i com neix el moviment d'escoles d'adults a Sabadell? O, en general, quan neix el moviment d'escoles d'adults i quines lluites, postures i idees el configuren?

Jo m'hi vaig incorporar el curs 75-76 des del moviment de Mestres. Vaig connectar amb el Paco García de Haro a les assemblees de la Coordinadora de Mestres. Havia estat treballant a l' escola pública els cursos 75-76 i 76-77 i abans a la privada. Era interina a Sabadell.. Segons la tàctica del Paco García de Haro, era més fàcil per a l' Administració, signar un contracte per adults a persones que ja treballàvem. (Ell anava amb la idea d'aconseguir que s'adjudiquessin les places que estaven encara oficialment destinades a la Campanya d' Alfabetització).

A Sabadell estava en marxa un procés d'alfabetització al barri de Can Puiggener a partir dels moviments de cristians de base a la parròquia, amb la Reyes Briongos, la Laura Echevarría i la Margarita Pérez.

A Ca N' Oriac, des del Centre de PPO que més tard seria la Cooperativa, van demanar una subvenció a La Caixa per a l' alfabetització. Els van concedir 50.000 pessetes i s'hi va dedicar la Margarida Massot.. També van connectar amb el Paco García de Haro anant a trobar-lo a La Mina.

El 1977 per part de la Coordinadora es reclamava que es cobrissin 35 places, però només se'n van aconseguir 33. D'aquestes, 3 a Can Puiggener (un barri molt marginal, i, per tant, molt necessitat): La Laura, la Reyes i jo. Una plaça a La Creu de Barberà per la Montse Olivé i una a Ca N' Oriac per la Maite Prats.

Les dues places per arribar a les 35 (i que van quedar fora) van ser: la Rosa Mª Castells (a Ca N' Oriac) i la Lola a Cerdanyola). El 78 les van contractar.

La idea-força era la reivindicació de l'alfabetització per a tothom i el lema era: "Una escola a cada barri. A nivell tàctic reclamàvem que una quota de mestres d'adults de la Campanya d' Alfabetització encara estava pressupostada i que s'adjudiqués a aquelles experiències que estaven en marxa. Amb aquesta idea es van anar presentant a l' Administració les realitats existents (sobretot d'alfabetització) i es van anar creant escoles durant els primers anys.

També hi havia un a forta presència de les idees de Paul Freire: “Sense cultura no es pot ser lliure”, associant les llibertats polítiques que es lluitava per conquerir amb el dret a la cultura i a l’educació.

3.- Han anat canviant aquestes postures i idees al llarg del temps? En quin sentit?

Durant els primers anys, els 70 i 80 jo diria que es va continuar en la línia reivindicativa i de reconèixer experiències existents. Després, suposo que la realitat social va anar canviant (ja no s’iniciaven experiències treballant voluntàriament, potser no era tan patent l’analfabetisme...)

Jo diria que la reclamació d’educació per a tothom segueix essent una idea bàsica: primer vam posar molt d’èmfasi en l’alfabetització. Després, vam començar a parlar d’analfabetisme funcional. Més tard vam reclamar la generalització de la Secundària des de les escoles d’adults.

També el fet d’afavorir coneixements ara bàsics, com ara en Informàtica o de preparar per a la Prova de Cicles Formatius o de Més Grans de 25 anys. A mesura que s’amplien els camps de l’educació, també reclamar que es puguin dur a terme des d’escoles públiques per adults.

4.-Estaries d’acord en que la força dels moviments reivindicatius de l’educació d’adults ha anat perdent força al llarg dels anys ¿ Per què?

Suposo que sí. Jo diria que, d’una part, les generacions dels primers anys ens hem concentrat més en la feina de l’aula del dia a dia i no tant en l’aspecte reivindicatiu. També, el fet que l’espai de representació l’ocupi l’AEPA o els sindicats, hi deu haver ajudat.

El que no puc calibrar, perquè no hi he participat activament, és fins a quin punt l’AEPA o els sindicats han aconseguit determinades reivindicacions.

5.-Quina opinió tens històricament de l’AEPA com associació?

Em sembla que va sorgir en un moment en què no era ja viable una Coordinadora com a tal. Era necessari crear alguna entitat diferent. Els primers temps hi vaig participar una mica, però, poc a poc, me’n vaig anar deslligant. Suposo que me’n vaig cansar d’anar amunt i avall de Barcelona a Sabadell i viceversa.

6.-Recordes l’Assemblea a Santa Elena d’Agell? Va significar un trencament a l’AEPA. Quines línies s’oposaven? Tu vas ser un cert símbol d’una d’elles ¿ Era un problema de línies o de persones o ambdós alhora?

Jo me’n recordo que vaig dir: "Si fem això molta gent marxarà" i el Ramon va contestar: "Ja en vindran d’altres". Pot ser que tingués a veure amb la negativa als exàmens per part del Ramon ?

7.-Quina opinió tens de la MESA ?

Vaig anar a algunes assemblees, però em donava la sensació que la iniciativa estava molt en mans dels sindicats i no tenies gaire res a fer.

Honestament, tampoc puc dir que l’hagués seguit massa. Normalment, a l’escola, secundàvem les seves propostes de manifestació, concentració, vaga, però sense massa “fe”

8.-Per què en la pràctica han desaparegut tant l' AEPA com la Mesa?

Tampoc tinc massa elements per valorar-ho. Potser ens hem “funcionaritzat” els mateixos mestres ?

9.-Quins records tens de l'època en què depeníem del Departament d'Ensenyament abans de passar a Benestar Social?

Em sembla que, mentre vam estar a Ensenyament, no ens tenien en compte com a realitat específica. Érem un apèndix incrustat a la cua d'Ensenyament. Pràcticament no existíem. Van crear una Inspecció d'adults, però no ens recolzava ni tenia una visió del que havien de ser les escoles.

10.-Quina imatge tens del temps a Benestar Social?

Formar part d'un altre Departament, que ens pogués atendre en exclusiva i afavorir les escoles em sembla que era una bona idea. El problema és que l' Àngela Miquel només volia protagonisme (Congressos Internacionals, per exemple que no tenien cap connexió amb la realitat) i no van dur a terme una bona feina. Em sembla que es va dedicar més al secretisme i el favoritisme que a cap altra cosa.

Es van fer els currículums, les publicacions... tot amb una forta despesa de diners i amb poc contacte amb els ensenyants.

D'altra banda, el Departament es gastava els diners amb el lloguer del Palau del Mar i no en les escoles.

11.-Ha estat positiu el pas de nou a Ensenyament?

Positiu en el sentit de sortir del control de l' Àngela Miquel, jo diria que sí.

Em sembla que des d' Ensenyament encara els costa entendre l'especificitat d'adults i això limita l'oferta de les escoles.

12.-Quins són els problemes que té en l'actualitat l' educació d' adults ?

No ho tinc gaire clar. Jo diria que el fet de mantenir una especificitat, tan en els continguts com en la relació entre professors i alumnes, donat que són adults.

2

PERE ACEBILLO

Director Provincial de l'INEM a Barcelona, Subdirector General de Empleo a Madrid, impulsor amb Paco García de Haro de la Coordinadora d'Escoles d'Adults i del SEPT - Coordinador del CIDEU¹ en el moment de fer l'entrevista

Entrevistat al CIDEU - 21/05/2016

A= ALFONS

P= PERE ACEBILLO

P. El Paco García de Haro i jo, vam començar a remoure l'assumpte de les escoles d'adults, empenyats perquè Franco havia dit que ja no quedaven analfabets.

A. Al 73?

P. Al 73. I volia subsolí en altres àmbits d'educació els professors que hi havia treballant amb adults. Aleshores jo venia de Guatemala, havia conegut a Freire i estava molt aclarit en que fer una educació de base eficaç, requeria canviar las cultures, es dir, els nivells de percepció de la realitat, de consciències com diu Freire, màgiques o ingènues a consciències crítiques. Per aconseguir-lo no podien seguir fent servir les cartilles aquelles de l'Álvarez i la cosa del "mi mamá me mima" como feien els mestres llogats pel franquisme, sinó utilitzar l'univers generador de temes, i a partir d'aquí parlar de lo que la gent volia parlar i del què l'interessava. Aleshores va començar tota una mena de moviment que tenia tres potes: una, formar mestres, dinamitzar las escoles existents i crear de noves, i proveir de materials per a la nova didàctica.

A. A traves dels curssets aquells que es feien a l'ICE?

P. Exacte, aleshores vam començar a donar un tomb per tota Espanya, van anar a 15 o 20 universitats, sempre amb l'ICE, i muntaven unes sessions breus, per posar sobre la taula els problemes, despertar inquietud i a ser possible generar xarxa en tota España. Llàstima que llavors encara no hi havia internet i això era una mica més complicat, però bé, van semblar llavor en cada lloc i sí, allò va prendre molt a Saragossa i altres comunitats, en especial a Santiago de Compostela, Sevilla, Madrid, València, i altres llocs. Van estar quasi un any rodolant per Espanya fent això. En segon lloc treballant en Catalunya per a consolidar una sèrie de persones que volguessin guanyar-se el lloc de treball. Es tractava de invertir la tendència, és a dir, en lloc de desfer els llocs que hi havia, van dir "no, s'ha de llogar més gent, perquè hi ha una manca molt gran d'educació d'adults", no solament en el que és alfabetització estricta, sinó en alfabetització funcional, que ajudi a la gent a actuar críticament i amb cultura lletrada.

¹ CIDEU es el Centro Iberoamericano de Desarrollo Estratégico Urbano, es una asociación de ciudades iberoamericanas integrada por 154 miembros: 125 ciudades, 27 instituciones colaboradoras y 2 miembros de honor. CIDEU tiene por finalidad promover la manera estratégica de pensar en los procesos de diseño y gestión de proyectos urbanos para lograr el desarrollo sostenible de las ciudades. [Informació corporativa, novembre 2018]

P. Bueno, t'estava dient que el treball en esta segona pota donava bons resultats. La resposta local va aconseguir que dels 100 professors que quedaven a tota Espanya es multipliquessin. Solo en Barcelona vam aconseguir augmentar de 15 o 20 a 200 professors, que entre ells probablement estaves tu, de gent que es volia implicar, començar en barris, i poc a poc anar-se guanyant la plaça.

A. Fèiem col·laboracions voluntàries.

P. Efectivament, es va començar, però tothom deia "bueno, es van aconseguint places". Recordo que hi havia un delegat del ministeri molt gros, era ara no recordo com es diu.

A. Ribera.

P. Sí, Ribera. Ens vam manifestar allà al seu despatx que estava a Plaça Espanya i van anar enllà com 200, sobretot gent de la Mina, que és on teníem més alumnes, i on jo donava classes, i vam fer una classe al despatx del delegat. Li van deixar el despatx a aquell pobre home com un mapa, pintat amb les primeres frases dels que adquirien consciència de la seva realitat mentre s'alfabetitzaven.

A. Això va ser pel tema de les avaluacions?

P. No, va ser per a que creessin 20 places.

A. Per les places.

P. Sí, ara estic dubtant, no se si eren 20, 25 o 30 places que en aquell any les volien no solament crear de noves sinó fer malbé les poques que hi havia. Bueno, és una anècdota. Total, aquest assumpte va funcionar bastant bé, sobretot aquí a Barcelona i en l'entorn, Sabadell i tots aquests pobles del àrea metropolitana, i també fins i tot allà la part de Girona, que hi havia aquella ciutat a las afores de Girona. Conseqüència d'aquest treball es va generar la Coordinadora de Escoles d'adults.

A. Et referies a Salt i Sebastià Parra.

P. El Parra, i cadascun d'aquests espais generaven unes dinàmiques que anaven més enllà del punt, i cada cop ens anàvem estenent, i després vam crear una tercera pota que era fonamental que era poder disposar de materials. Al principi eren materials, després es va crear Roure eh, molt després, però al començament eren com coses aquelles de cultura, coses d'aquestes que bàsicament fèiem nosaltres amb una ciclostil o que anàvem a veure gent que era generosa i amables, i alhora molt bons professionals de l'art. Me'n recordo per exemple un que hi havia sobre "El Mercado" que el guió el vaig fer jo però el va dibuixar el Carlos Jiménez, que era un dibuixant de primeríssima línia.

A. I la Nuria Pompeia.

P. I la Nuria Pompeia, és a dir amics meus y de la movida que per la nit em rebien a casa seva, i estàvem allà fins potser les 4 o les 5 de la matinada parlant i això per tal de que dibuixessin gratis perquè no podíem pagar res, perquè els alumnes tampoc pagaven res per tot això, però això va ser una llavor per començar, imprescindible tenir una sèrie de materials perquè tot el que hi havia era el manido "mi mama me mima" i poca cosa més. De manera que aquest moviment va generar el SEPT en el seu moment. La Coordinadora d'Escoles

d'Adults des del punt de vista de Barcelona, de la província de Barcelona va funcionar força bé, i fins i tot es va estendre a poc a poc més enllà de Barcelona i cada una d'aquestes iniciatives després va tenir el seu camí, el seu recorregut. Recordo que en un moment donat vam dir “ Bueno, això del SEPT ja ho hauríem de matar perquè el mateix nom era incongruent amb el que era una administració democràtica, és a dir no podíem ser nosaltres un servei que era la S de SEPT, un servei era algo oficialment encunyat des del punt de vista de l'administració de l'educació, per tant no podíem ser un servei, i vam dir fins i tot no podem ser una altre cosa que quelcom especialitzat en la preparació i edició de materials de forma professionalitzada, y es va generar Roure , és a dir algo que funcionés de forma sostenible.

A. Però també hi va haver un enfrontament entre el SEPT i la Coordinadora

P. Jo diria que no, eren enfrontament més nostres, entre persones.

A. Entre persones? Personalismes?

P. Sí, més personalismes. Jo per exemple que vaig inventar el SEPT, també vaig formar part de la Coordinadora des de el primer moment, i vaig estar als dos llocs fins el final.

A. Vas ser dels que vas estar als dos llocs?

P. Sí, sense cap problema. El problema del SEPT és que en un moment donat s'havia de plantejar funcionar més a nivell empresarial, no se si m'entens. És a dir, no pot ser que facis i editis materials partint...

A. Ja no pots partir només de la bona voluntat.

P. Jo sempre treballava i em guanyava la vida a un altre lloc, on també podia exercir la meva vocació d'educador d'adults.

A. A on treballaves tu?

P. Jo sempre he treballat a l'INEM. En l'origen jo treballava al PPO que era un programa de formació franquista per despoblar el món rural e industrialitzar, el seu origen van ser els Lopez, i els seus “planes de desarrollo”.

A. Els de l'Opus.

P. Exacte. La seva idea era: “formem a la gent del camp per a que vingui a la ciutat a treballar a les fabriques, d'aquesta manera farem d'una Espanya agrària una Espanya industrial. Vaig estar casi 3 anys en Guatemala aplicant mètodes de Freire en la educació d'adults amb uns capellans que hi havia allà que eren gent progres.

A. Això va ser abans de començar al SEPT?

P. Això abans de començar aquí, això va ser a l'any 68.

A. Llavors quan tornes entres en el PPO?

P. Quan torno no, ja vaig anar com a PPO.

A. Vas anar com a PPO?

P. Vaig demanar anar allà com a expert, és que el PPO tenia gent aquí i tenia gent a Amèrica. Pocs, uns pocs experts, que van muntar els PPO de tota Amèrica Llatina. A Amèrica Llatina a cada país hi ha no un PPO sinó amb el seu nom alguna cosa semblant

A. Del PPO depenien les “escuelas laborales”.

P. El PPO era un espai de formació ambulant, que se instal·lava on l’acollien. Algunes accions formatives es feien sobre un camió. En la caixa del camió s’instal·lava un torn i anaves amb el camió i el torn a la plaça del poble. L’agutzil del poble feia un pregó i deia “a la plaça del poble ha vingut el futur, la tecnologia”, i venia la gent i li fèiem funcionar el torn allà dalt, i la gent preguntava: “coi això què és?” doncs això és el futur, ara això està a Barcelona, això està a Valladolid. T’oferim gratis un curset per fer-te torner. A partir de l’any 70, el PPO es va convertir en SAF-PPO, Servicio de Acción Formativa, i va començar a combinar les accions formatives mòbils amb unes altres més especialitzades concentrades en centres fixes.

A. Ho desconec.

P. Quan el PPO es va transformar en SAF, el Servei d’Acció Formativa tenia en la província de Barcelona varis centres, un que hi ha aquí a Santa Coloma sobre construcció, a la mancomunitat de Sabadell-Terrassa de metall mecànica, un altre que hi ha al carrer Cobalto a l’Hospitalet sobre imatge i so, i un altre de serveis en la pròpia Barcelona que se llama La Violeta. Posteriorment el SAF se transformo en SEAF, Servicio de Empleo i de Acción Formativa, afegint al SAF degudament ampliat el sistema de col·locació del sindicat vertical.

A. Era l’origen de L’Inem

P. Sí, i el SEAF amb els pactes de la Moncloa va donar lloc a l’INEM, per fer l’INEM el SEAF va afegir les prestacions de la Seguretat Social. De manera que l’INEM era el PPO més la col·locació del sindicat vertical, més les prestacions per “desempleo” de la Seguretat Social.

A. Tu vas ser director provincial de l’INEM?

P. Efectivament. Em vaig fer càrrec de totes aquestes transformacions amb l’arribada dels socialistes al poder l’any 82.

A. I després vas anar a Madrid?

P. A Barcelona es va fer molt bon treball. Vam inventar les Escoles Taller per a que els joves aprenguessin un ofici en lugar de financiar que la gente mayor, hiciera mal, las aceras que las pequeñas empresas locales sabían hacer bien. Inventamos el contrato de relevo para adelantar media jornada los 3 años anteriores a la jubilación para que un jovent relevava al mayor esa media jornada. Promovimos la Capitalización de las prestaciones por desempleo cuando se cobrava el paro de una solo vez para invertir en la creación de la pròpia empresa. Se automatizaron las oficinas de empleo y se crearon mesas locales con sindicatos, empresarios y ayuntamientos, para el control de las decisiones que implicaban gasto. La descentralización municipal fué clave para la buena gestión del empleo, formación, prestaciones y los subsidios al parado.

Después me llevaron a Madrid para ampliar el sistema a toda España. No vam poder canviar res.

Am inventar Inventamos las Escuelas Taller para que los jóvenes aprendieran un oficio en lugar de financiar que la gente mayor, hiciera mal, las aceras que las pequeñas empresas locales sabían hacer bien. Inventamos el contrato de relevo para adelantar media jornada los 3 años anteriores a la jubilación para que un jovent relevara al mayor esa media jornada. Promovimos la Capitalización de las prestaciones por desempleo cuando se cobrava el paro de una solo vez para invertir en la creación de la pròpia empresa. Se automatizaron las oficinas de empleo y se crearon mesas locales con sindicatos, empresarios y ayuntamientos, para el control de las decisiones que implicaban gasto. La descentralización municipal fué clave para la buena gestión del empleo, formación, prestaciones y los subsidios al parado.

Después me llevaron a Madrid para ampliar el sistema a toda España. No vam poder canviar res.

A. A Madrid quin càrrec tenies?

P. Era subdirector general de empleo. Pero al tercer año ya me di cuenta de que me sería imposible fer res. A la vez, parte del Inem que habíamos montado en Barcelona lo transfirieron a la Generalitat, que se apresuró a desmontar los mecanismos de participación y control que dejamos funcionando.

A. Quan vas ser director provincial tenies clar que la formació dels treballadors havia d'incloure la formació bàsica o la formació en competències bàsiques.

P. I tant. Ho feiam.

A. I fins i tot vas fer un programa amb el Fernando Lopez.

P. Al comienzo lo hacía jo mateix, però llegó un momento que no tenia tiempo suficiente, ya que la meva tasca no era donar classes, sinó organitzar y seguir las clases que daban los monitores y expertos. Yo iba a un curso cada día y cambiábamos la temàtica de ese día para aprender a pensar y a dialogar sobre los temas que los participantes sugerían. Después contratamos a Fernando López y otros para sistematitzar ese Trabajo.

A. Això va ser al 73?

P. Aquella crisi del 73 que va ser horrible.

A. Que dura fins al 80.

P. Fins al vuitanta i tants. Como te he dicho, en aquesta situació jo no tenia molt temps però a les nits anava a un o dos cursos y complementábamos la formación tecnológica utilizando métodos Freirianos, pensando y dialogando sobre el nostre univers i reconstruïm d'alguna manera els nostres temes generadors. Los participantes estaban felices de aprender a pensar. Tot això va ser un moment a més molt convuls des del punt de vista polític perquè estàvem en la transició a la democràcia, i era especialment necessari que la gent dialogués, a més d'aprendre a treballar y a trobar feina.

A. Però d'alguna manera aquest unió de formació bàsica amb formació pel treball s'acaba trencant, el departament de treball és el departament de treball, el departament d'ensenyament és el d'ensenyament i fins i tot el que seria la cultura en general es deriva als ajuntaments.

P. Un dels temes que més em va fer a mi deixar l'INEM és aquest. És a dir, en un moment donat l'INEM tal com està organitzat a Barcelona, quan jo el vaig deixar era d'una gran eficàcia, és a dir nosaltres vam tenir mig milió d'aturats només a la província de Barcelona en 4 anys, que és com una cepa terrible que s'estén. Quan jo em vaig fer càrrec la cobertura era del 22 per cent, és a dir de cada 100 persones aturades només que 22 cobraven alguna cosa, bé fos de prestació contributiva els que havien pagat, o de no contributiva, cuando acabada la prestación se pasaba a cobrar un subsidio. Cuando lo dejé, l'atur havia disminuït a la tercera parte aquí a Catalunya, la prestació era del 72 per cent, és a dir casi tres vegades i mitja més de la que era quan la vam agafar, i en las oficinas de empleo empezaban a haver especialistes formados para apoyar la búsqueda de empleo, y para organizar a Nuevos emprendedores.

A. Tot això ha desaparegut pràcticament?

P. És que la crisi actual no ha abordat la desocupació, l'INEM ha desaparegut i no ha aparegut res. L'INEM a Espanya no funcionava, però a Catalunya el van fer funcionar, era una excepció l'INEM aquí, però era una excepció poderosa que feia que a Espanya s'haguessin d'aprovar coses que aquí s'havien plantejat, per exemple la capitalització de les prestacions per desocupació, que una persona pugui cobrar de cop i pugui muntar una cooperativa, o muntar una empresa amb altres, sobretot muntar societats anònimes laborals perquè hi havia muchos trabajadoras en moltes empreses que no estaven disposats a que l'empresa tanqués. Se ofrecían: “escolta, nosaltres ens fem càrrec de l'empresa”, i de vegades l'amo estava d'acord. Que els treballadors diguessin que es feien càrrec i volien tirar del carro era estupend, això va donar lloc a les SAL, societats anònimes laborals. Però perquè això funcionés era menester que la gent pogués cobrar d'una sola vegada, i per poder fer això havia d'entrar en un pla de formació, és a dir la única manera de cobrar estant a l'atur i poder fer coses era a través de la formació, perquè tu no podies fer una altra cosa que formar-te, per això és tant important associar la formació a la sortida de l'atur. Llavors nosaltres vam dir que emprendre és una professió que es pot aprendre, és un ofici i per tant es pot aprendre a emprendre, i una persona que es vol fer càrrec de la seva empresa te que aprendre a emprendre, i per això el posàvem a un curs on les practiques i aprenentatges es feien directament a l'empresa que ell volia rescatar, de manera que no solament cobrava l'atur d'una sola vegada a través d'un acord que teníem amb La Caixa, és a dir jo li deia a La Caixa: “Si tu li pagues a aquest més a més mentre duri el curs”, que el curs era de 6 mesos o el temps que li quedés, si tenia un any d'atur doncs el curs seria d'una any, i “si tu li pagues jo et pagaré a tu mes a mes”, i ell estarà en un curs de formació per a aprendre a emprendre, i a més a més li donarem una beca com a alumne, i tot això ho podrà capitalitzar. De manera que eren pocs diners, però era alguna cosa, eren idees que permetieron a muchos comprometerse y salir adelante. El problema es que amb aquesta crisi actual no hi ha hagut idees, és una crisi d'idees potentíssima. Quan nosaltres vam arribar es destinava una gran quantitat de diners a que la gent gran fes voreres als pobles, i nosaltres vam dir “bé però saps que passa que el que sap fer voreres és un petit empresari que te 4 treballadors que saben fer

voreres”. I si tu poses a un que no te ni punyetera idea, primer que tothom es descollona d’això, diu “mira ja estan aquí els aturats perdent el temps per no fer res”, però és que a més li treus la feina al que la sap fer, de manera que no s’acaba d’entendre quin avantatge te posar a fer voreres a un aturat enviant a l’atur al que les sap fer. Per això vam dir, bueno millor que porti els diners a casa el fill, que així no es drogarà i que no faci vores, que recuperi palaus, biblioteques, escoles o el que sigui, però que recuperi patrimonio y espacio público que podamos usar todos y todas. Eran las escuelas taller, donde se aprende a trabajar, se integra al jovent en el barrio, a aprende a llevar los diners a casa.

A. I a més l’escola taller integrava la formació bàsica.

P. Efectivament.

A. Cosa que, por sistema, no feien els curssets.

P. Exacte. I per això l’escola taller van acabar sent espanyols, porque han demostrar ser muy potentes, molt adients, i molt eficaços tant des del punt de vista del gasto, perquè amb pocs diners feies coses que la gent quedava al·lucinada deien “coi, en aquest poble hem recuperat tal masia o tal palauet”, que després utilitzava la gent.

A. Era diferent dels cursos de formació, que feien una paret...

P. Per tirar-la al dia següent.

A. I això no motiva gaire.

P. No només no motiva, sinó que emprenya, dius “ostres, quina mala passada”, perquè no serveix de res. Tot això i més coses que es van inventar, van fer que l’INEM d’aquí de Barcelona pogués estendre una certa dinàmica a la resta de l’estat que va fer canviar la legislació. Per exemple, això que et dic que fèiem amb acord amb La Caixa, va arribar un moment que no van haver d’utilitzar La Caixa perquè es feia directament des de L’Inem, es va fer una llei a l’estat que deia que es pot capitalitzar. Les escoles taller que al principi utilitzaven els diners que es deia d’empleo comunitari, que anava a la gent que feia voreres, varem fer una llei d’escoles taller que va permetre finançament directe i tot això es va assentar. És cert que quan les coses s’assenten i es fan una mica administrativament correctes, es burocratitzen, i moltes vegades perden vivesa. El temps que van estar aquí inventant pudimos hacerlo sin burocratizarnos. , no funcionaritzes tot, sinó que d’alguna manera hi ha molta vivesa en la gestió i això la gent ho nota.

A. Amb les escoles d’adults precisament, la reivindicació de que fossin escoles públiques, per tant de l’Estat, ha derivat en una certa burocratització no?

P. Jo crec que sí. Com es podria fer això sense burocratitzar? Doncs muntant una escola pública però basada en esquemes molt Freirians. Freire era allora un personatge molt entranable, y también era un funcionari, és a dir era capaç de compaginar el ser mestre i ejercer su creatividad, era un tio molt creatiu. La base del seu mètode és la recerca de l’univers temàtic de cada aprenent, dels temes que realment interessin a cada persona, a cada moment, en cada espai, en cada lloc.

A. Sí, anem a buscar.

P. Clar, cerquem tots plegats, busquem, i hauria sigut realment, és que quasi són metodologies una mica avançades pel seu temps, perquè ara és quan encaixen bé, ara és possible, molt possible desbancaritzar diguem-ne l'educació bancària, no sé si te'n recordes desbancaritzar l'educació com ara millor que mai, perquè pràcticament no necessites ni recordar tot això perquè ho portes en el telèfon mòbil, és un món molt preparat per allò que ell volia.

A. Com es podria corregir la burocratització de la que parlàvem?, quina imatge tens de com està la formació d'adults?

P. Mejorable. reflexió metodològica Convendría desburocratizarla, y promover una mayor reflexión metodológica. En momentos de crisis como los actuales la realidad da mucho de sí, y l'univers temàtic està poc investigat. I d'altre part, es possible que hayamos relacionado poco el món de l'educació d'adults al món de la feina, al món de la cultura, y sobre todo, al món del pensament de la ciutat que aquest és un tema clau. La ciutat més que mai requereix ser pensada i l'educació d'adults és fonamental per a poder pensar la ciutat.

A. Però això significaria que hauria de passar de dependre dels departaments d'Ensenyament, a dependre dels municipis.

P. On mai hauria hagut d'anar. És a dir això de pensar que l'escola era escola d'adults, era escola, això és un error, és igual, qualsevol nom seria discutible, ateneu, liceu, universitat popular com deia l'Adalberto Fernández, digues-li com vulguis, però escola és la més inadequada de totes. Y lo peor de todo es que te lo tomes al pié de la letra, i per tant el primer que fagis sigui entregar-li al ministeri d'educació.

A. En els moments inicials hi havia 4 reivindicacions. Una era l'especialització del professorat d'adults, una altra era la participació dels alumnes en el centre, i un altre la participació en el centre de les organitzacions populars, en aquells moments sindicats, partits polítics. L'últim era que fos escola pública. L'única que ha quedat és la de pública. Les altres han desaparegut.

P. Bueno, és una pena. Jo no ho veig bé. Jo crec que és compatible l'escola pública i ha de ser compatible amb una escola democràtica, participativa en la que els educadors puguin utilitzar metodologies en funció del que significa bàsicament la creació de consciències crítiques. Les consciències màgiques i sobretot les ingènues que és el que domina actualment, solo conducen a "decir lo que me dicen que", y "faig el que veig", en definitiva és televisió i propaganda. O les màgiques, que en el seu moment eren terribles, però que ara tornen en alguns àmbits, sobretot en el tema de los fanatismos religiosos. Són dos tipus de consciència que Freire combatia profundament i jo crec que s'han de combatre, i que han d'arribar a generar consciències crítiques, i això de la criticitat ens hem oblidat una mica de que significa i com es fa. Fins i tot en generar una mena de tòtem sobre la ciència, que tampoc és crític.

A. D'acord.

P. La criticitat nos ayuda a aprender a innovar, nos hace más emprendedores, y nos empuja a aprender a aprender continuamente.

A. Hi ha un altre tema: què és lo públic. Tinc la sensació que quan es demanava que les escoles fossin públiques es pensava, i crec que és pensa, que fossin gestionades directament per les administracions públiques. Això és un model. Però hi hauria un altre model que seria la cogestió. Una sèrie de gent que vol fer una formació d'adults pública, cogestionada amb les administracions públiques.

P. I de fet allò seria perfectament possible des del fet constatat de que hi ha àmbits de concertació, les escoles concertades. ¿Què millor que concertar amb gent que tingui aquest esperit de lo públic?. És a dir, concerta, no els obliguis a fer el que tu dius, perquè a la concertada no l'obliguen i li paguen, i fins i tot en bestieses com separar homes i dones, també els hi paguen.

A. A les concertades els sindicats, i els partits polítics d'esquerra les toleren, però no les veuen amb bons ulls.

P. No, però estan allà.

A. Jo no tinc cap problema amb la concertada sempre que compleixin els mateixos requisits que la pública i que estiguin controlades.

P. A mi el que m'indigna és que hi ha escoles que són concertades pagades, i determinats tipus de concertació que serien molt ben integrades en lo públic, no puguin ser. Ara estava parlant amb un alumne que tinc, que treballa a Baró de Viver, Bon Pastor i Trinitat Vella, que són tres barris de Barcelona que deus conèixer.

A. Sí. He viscut a Trinitat Vella.

P. Doncs ella m'està parlant ara de és educadora allà, i sus alumnos voldrien participar en un proyecto de transformació, pensando en @22 que està al costat y que ha fet una transformación bien profunda del Poblenou. Me decia que un elemento que relacionava a los 3 barrios era que son frente al tramo dfinal del rio Besós. En classe generan idees que suponen una revolución profunda, y que nadie escucha. Añadamos a eso que al lado està La sagrera, que en el seu dia serà el nòdul de comunicació central de la ciutat, però avui és un merder. I tot el que està en aquesta banda d'aquí està aïllat de la ciutat. De manera que tot això fóra bo discutir-ho amb un àmbit de reflexió d'adults? I tant, fóra boníssim.

A. Mira,estic col·laborant amb una gent, Can Batlló de Sants, per fer una escola d'adults, però no diem escola d'adults, diem espai de formació permanent, i estem treballant tots aquests temes, i jo els hi dic: "lo fonamental és que realment sigui una reivindicació del barri".

P. Clar. És fonamental.

A. Jo puc donar idees, puc aportar, però el que és fonamental és que sigui seu.

P. Hem de aconseguir que la gent ho faci seu. I perquè ho faci seu ha de ser com ell ho necessita, no com nosaltres ens agradi, és a dir, el seu univers temàtic, quin és el seu univers temàtic? Quins són els temes que interessin?, que segurament estarà l'atur, que es barreja amb la dona, en fi les coses més vario pintes, però és aquest univers temàtic el que s'ha de reflexionar, com em deia l'alumna aquesta, "és que en el meu univers temàtic amb la gent

que estem aquí està l'emprenyada. Perquè entre Barcelona i nosaltres hi ha un mur, i ens sentim a més d'aturats perquè hi ha un atur que t'hi cagues allà, a més ens sentim al cul del món", és a dir, res de Barcelona ha penetrat en aquests barris, bé, doncs algú ha de rellevar aquest univers temàtic, i si ho relleva bé, és a dir si ho posa de manifest bé, la gent ho assolirà i ho defensarà.

A. Tu poses molt èmfasi no solament en l'univers temàtic que te la gent, sinó també en l'espai, la remodelació de l'espai.

P. Sí. És que l'espai és clau, la gent viu allà. I més encara, jo et diria que per a mi el principal factor de democratització i quasi el gran factor és l'espai públic. A l'espai públic és a l'únic lloc on tots som iguals, és igual que tinguis diners, que no tinguis diners, és igual, allà costa zero. Per el cotxe privatitza la mayor parte de espai públic que te la gent, que és el carrer. Per lo tant hi ha dues solucions: una, generar més espai públic a més del carrer, i dues treure els cotxes del carrer, perquè sigui nostre. Perquè si hi ha cotxes allà davant d'un semàfor no és nostre, a no ser que de 4 carrils deixem 2 i la resta siguin voreres, i aconseguim terrasses i ens trobem tots iguals. El ric no tiene interès en el espacio público perquè li fot, ell el te privat. Però si la gent no te espai públic, està perduda des del punt de vista de la igualtat, perquè sempre està en desavantatge.

A. Tornem a la historia que és el que m'interessa. En el moment de la Coordinadora els partits polítics, els sindicats, donaven suport a l'educació d'adults. En aquest moment això ha desaparegut. Què ens ha passat a tots plegats?

P. Mira, el procés és la professionalització de la política, en el sentit de que ara la política, la fan els professionals que viuen d'això, i tenen uns interessos molt definits. Tenemos que establecer nuevos puentes entre la realidad de los barrios y los parlamentos, s'hauria de treballar a més nivells, i treballar amb tranquil·litat, sabent que tothom t'aprecia per fer-ho, no d'amagat, o com un fora borda de dir aquest és un outsider, és un marginal, no. Jo crec que s'ha de reivindicar el treball polític en el sentit de que tots els essers humans som polítics.

A. En les diferències de la coordinadora amb el SEPT intervenia també que hi havia com dues tendències polítiques, el SEPT i les persones que s'hi implicaven eren més PSC i les altres eren més OIC, tendències anarquistes, MC, bé, MC és més posterior.

P. Bueno, el que passa és que és una derivada del que t'estic dient, el conflicte de fons era si convenia o no muntar un sistema de creació de mitjans que avui seria diferent amb internet, però que tindriem el mateix problema, s'han de generar mitjans perquè sinó no hi ha manera, i s'han de generar plataformes. Per exemple, faré una petita digressió. Per a mi un dels temes claus a l'hora de pensar la ciutat és dir, jo puc muntar una web MAP i puc fer-li arribar al ciutadà, als que vulgui, a deu, a un, o als que vulgui una sèrie de mapes rellevant els problemes, per exemple: on estan els llocs on la gent gran pot anar, centres de salut, etcètera, i a on estan vivint, i puc posar a un mapa on estan vivint i els llocs on juguen a la petanca o el que sigui, i puc dir: aquesta distribució està bé?, aquí on està la gent gran és on està allò que necessiten o no?, incloent les línies de transports, tot. Jo puc passar perfectament mapes intel·ligibles, un per un i dir-los, posi una creu aquí si li sembla bé o una creu allà si li sembla malament, i toqui aquí i torni-me'l, vull dir-te que una web MAP te una potencia tremenda

per a permetre la participació de la gent, de manera que aquestes eines que hi ha però que no s'utilitzen encara, això s'utilitzarà. Aquestes eines són el que estàvem buscant amb el SEPT, de dir bueno que necessitem per acompanyar a la gent en els seus processos, en el cas de l'alfabetització era molt evident, Freire necessitava unes làmines on estava l'univers vocabular, l'univers temàtic registrat en un univers vocabular.

A. He agafat una imatge d'exemple on es veu una televisió i dintre es veu un lladre i un policia disparant.

P. Bueno, doncs això s'havia de generar, i contra més ingeniós fossis millor, perquè estem dient "és que no cal ser cutre", si tu vols que la gent discuteixi has de ser capaç de codificar, Freire ho deia així, de codificar bé el tema que vols que discuteixin, si no ho codifiques bé potser també però acabaran anant-se per les branques en lloc de discutir el que ells volen discutir. Bueno, tot aquest tema dels mitjans en definitiva és un tema de recursos, és un tema de pasta, és un tema empresarial, amb quina estructura es fa això?. Avui diríem o jo diria avui, un tema col·laboratiu en xarxa, a col·laborar, de la mateixa manera que hem fet Wikipedia que l'estem fent cada dia. Muntem un sistema en xarxa, però aleshores tot això no es plantejava així, es plantejava més de quina línia política defensava millor el que tu volies posar en marxa. En tot cas el SEPT va morir perquè havia de morir, perquè era diferent a la coordinadora, és a dir no tenien res a veure. Un era un moviment més assembleari, volgutament assembleari, a mi em van proposar 100 vegades presidir, no, jo no vull presidir res, aquí fem una assemblea, parlem-ne i ens posen de acuerdo para decidir el que sigui, però el SEPT no, érem 4, era una estructura i a més a més a vegades ens costava diners, d'entrada havíem de llogar un espai i ens costava diners.

A. Les diferències entre Ramón Flecha i Paco Garcia de Haro, també van jugar un paper, no?

P. Sí. Allà juga un paper molt ideològic també.

A. Ideològic fonamentalment, no tant els personalismes?

P. A part de que eren diferents, molt diferents. Flecha era un tio molt més estudiós, molt més acadèmic. I coi l'altre era un capellà, jo me l'estimo com un germà íntim, però a part el Paco sempre ha estat una mica rar, vull dir-te que se l'ha d'entendre i estimar-lo, i jo l'entenia i l'estimava, però entenc perfectament que no es portessin bé amb el Flecha perquè eren la nit i el dia. Pero eso no quiere decir nada. Jo me avenía bé amb el Flecha.

A. Tu estàs quan desapareix el SEPT i comença l'AEPA i tu estàs al començament, i estàs al començament del Roure també.

P. Sí, sí. Clar, és que el Flecha arriba tard a tot això, quan el Flecha arriba nosaltres ja hem fet un tema clau que és la segona volta, dos anys seguits donant voltes per les universitats d'Espanya. Jo dono voltes per les universitats d'Espanya a l'estiu perquè tinc un mes de vacances, i puc deixar l'INEM un temps i anar-me'n per allà, però el Paco es dedicava a això professionalment. Pero entre el Paco i el Flecha no hi havia, mai hi va haver mala relació, però sí cada cop més distància i això és el que et vull dir. No mala, però distant, de tu ves per qui que jo aniré per allà.

A. Un altre tema: com s'aconseguien les places? Es col·locaven les persones que es volien col·locar en cada lloc?

P. Aquest va ser un exercici estupend, aquesta mateixa pregunta ens la vàrem fer llavors. El primer entrant en els mecanismes de l'administració perquè no hi havia un altre, llavors els mecanismes de l'administració és que hi havia d'haver un baròmetre de mèrits, i aquest baròmetre de mèrits nosaltres vàrem fer que tingués sobretot tres punts forts: el primer l'experiència, per tant nosaltres els hi dèiem a la gent "posa't a treballar i posa el marcador en marxa, que això et servirà. Procurábamos que la gente que promovía la escuela donara fe de quienes estaban dando el callo cada día, en un ámbito que hoy podríamos llamar de becario. Segon, l'especialització, la formació específica, llavors nosaltres portàvem al curs que fèiem nosaltres mateixos a l'ICE, a la gent que volíem portar, es decir, el que volia el barri. Queda entendido que al curset podia anar tothom que compliera los requisitos. En tercer lloc hi havia un altre factor determinant que era el compromiso de la gente de cada barrio, llavors en moltes ocasions t'he dit que vàrem ocupar el lloc d'aquell home però la veritat és que la coordinadora...

A. Es va ocupar el carrer Aragó on estava la Delegació. La Inspecció estava a Plaça Espanya.

P. Per això et dic que era gent ingeniosa francament, o sigui quan tu ajuntes a la gent i la deixes crear, no permet que li posin un altre mestre. És veritat que aquest tercer àmbit era excepcional, perquè si per als dos primers ja passava doncs passava, però si al final no colava dons s'havia de mobilitzar a la gent, i a cada lloc es buscava la manera.

A. En cada barri?

P. En cada barri, però jo moltes vegades he anat a altres barris perquè ens han trucat, "escolta que aquí ens volen posar a no se qui", i bé anàvem cap allà, llavors clar això no es pot baremar molt bé, és a dir com poses això en el barem? Però sí que complementa bé els dos punts anteriors.

A. Això provoca friccions evidents entre el que entra i el que no entra.

P. Segur.

A. I això podria ser un element de la desaparició de la coordinadora?

P. Jo crec que aquest va ser un dels molts elements, perquè la coordinadora va desaparèixer per tantes raons, mira, una coordinadora desapareix quan el problema, jo no dic que el problema desaparegués, però quan el problema no apareix tant anguniós.

A. Ja, quan supera un nivell crític.

P. Exacte.

A. Des del punt de vista polític sembla que hi ha més possibilitats que en altres moments.

P. Més que mai això és veritat, però ara que tenim algú per damunt no tenim lo de sota a punt, aquí sempre estem en el veurem, ni sopem ni l'àvia es mor.

A. Hi ha formació permanent, hi ha màsters, hi ha cursos per a persones qualificades, però quan baixes el nivell i penses en la gent immigrada o aquelles persones que tenen necessitats

de competències bàsiques o transversals, la formació d'aquestes persones interessa poc. No interessa gaire als partits polítics, ni als mitjans de comunicació, ni a les universitats. Canviar aquesta tendència és difícil, malgrat tenir 4 milions d'aturats, a Catalunya 500 o 600 mil. Aquesta formació seria precisament necessària per a aquests sectors.

P. Jo crec, torno altre cop a Freire, però és que ell ho expressava bé això, és aquest conte que t'explicava de les consciències, la qüestió és que a la investigació de l'univers temàtic el primer que s'ha de aconseguir aclarir, perquè ens hem d'aclarir tots, és quina tragèdia significa veure la realitat amb consciència màgica i ingènua, i que significa veure-la amb consciència crítica. La realitat, qualsevol coseta de la realitat què significa veure-la des d'una òptica o una altre, i això es fa poc perquè tots tenim la consciència, la manera de percebre barrejada, tots som una mica màgics, una mica ingenus, i algo crítics, tots ho som, el que és difícil és separar i donar-se compte en quina mesura estic sent màgic, ingenu i que significa això des del punt de vista dels meus propis interessos, ja no dic des dels interessos dels meus companys, llavors quan som capaços d'entendre i d'aprofundir en que s'ha d'anar desterrant lo màgic i lo ingenu per a aprofundir en lo crític, llavors entre d'altres coses ens donem compte de que és molt important la transversalitat, perquè aquestes maneres, aquestes categories d'anàlisi són profundament transversals, tu pots aplicar la consciència ingènua a qualsevol àmbit que t'estiguin plantejant, a qualsevol, i a partir d'allà dius clar, és que la consciència crítica és un concepte tancat que l'acotes en dues paraules i et quedem més ample que llarg, però el que això significa des del punt de vista operatiu, de treball amb el propi pensament, de la forma de transcórrer, de pensar, des del punt de vista dels coneixements bàsics, de les eines que tens a l'abast, etcètera, tot això és molt diferent per a cada persona i molt difícil de concretar. Tot i que tenim una gran eina amb la que sempre hem de comptar que és internet si volem sortir guanyadors.

A. El CIDEU exactament què és? Tu n'ets el president ara?

P. No, jo soc un currant com sempre, t'explico. CIDEU són 121 ciutats, és una xarxa de ciutats, on estan totes les grans ciutats d'Amèrica Llatina, hi ha una presidència rotativa, cada dos anys canvia el president, el president en aquest moment és l'alcalde de Donosti, que ho és fins dins de dos anys, l'alcalde de Donosti va rebre aquest any la presidència de l'alcalde de Medellín a Colòmbia, de manera que cada dos anys canviarà, l'any que ve Donosti li donarà l'alcaldia a Santiago de Chile, a l'alcaldesa de Santiago i així. Ara, això que és una cosa rotativa i que va anant te una única part estable que és aquesta, que som 4 persones aquí de les quals la que mana és la secretaria general, que és la Mavi Rojo. Aquesta secretaria ha estat escollida per assemblea, és a dir les 121 ciutats escullen a la Mavi per a cinc anys, i ja porta dos mandats, no se si es tornarà a presentar, i després hi ha un coordinador que soc jo. Ni Mavi ni jo cobrem, i després hi ha tres persones que sí que cobren, que són dos tècnics i una secretaria. Bàsicament què fa CIDEU? Compartir coneixement en xarxa, o sigui el coneixement contenido en los proyectos estratégicos que realizan todas las ciudades de la red. I què és el coneixement? Doncs el coneixement per a nosaltres és allò que afegeix valor en els 14 valors del cistell de valors de la qualitat de vida. O sigui nosaltres diem, les ciutats tenen una qualitat de vida determinada, determinada per qui?, diem per 14 valors, podrien ser 20 però aquí es diu que són 14, per exemple el treball és un valor, la salut és un valor, la seguretat és un valor importantíssim sobretot a Amèrica Llatina perquè et maten, però també

perquè et roben, perquè et violen, perquè el marit et pega o per altres raons. I la salut com es mesura? Per l'esperança de vida, hi ha ciutats a CIDEU que tenen 56, i altres ciutats que tenen 88, d'esperança de vida, només per haver nascut aquí o haver nascut allà viuràs 56 o viuràs 88. En definitiva aquest cistell de valors afegeix coneixement quan a un valor determinat li afegeixes informació, i aquesta informació es converteix en millora, és a dir en quelcom que pots cobrar, cobrar aunque no sea en diners. Per exemple, si tu dius l'esperança de vida aquí és 56, la informació és vacunant d'aquestes tres cosetes passes de 56 a 65 aquesta informació és coneixement perquè afegeix valor. A quin valor? A la salut, passes de tenir una esperança de vida de 56 a 65, aquest és el mecanisme de CIDEU, compartir coneixement. I aquest coneixement a on està? En els projectes estratègics, llavors nosaltres tenim una base de dades en la que pots entrar amb 500 o 600 projectes de les ciutats, aquestes 121 ciutats posen aquí projectes en aquests 14 rubros, projectes de treball, projectes de participació en la definició urbana, o del que sigui.

A. O de projectes d'educació.

P. O de projectes d'educació que n'hi ha moltíssims, nosaltres plantegem la ciutat educadora i educada, aquestes dues coses, bé doncs allà hi ha projectes. Llavors, dins de tot aquest món de projectes la ciutat està, per un costat incorporant projectes nous i per altra banda aprenent dels que hi ha, és a dir treu informació dels projectes que van bé no per a copiar, sinó per a partir d'allà recrear el que necessiti, modificar o el que sigui, això és una mica el que fem aquí, facilitar que les ciutats comparteixin coneixement. Un a través de la base de dades que és la més important però també trobant-se, ajuntant-se, si ens ajuntem un cop a l'any en assemblea, un cop l'any en subred, per exemple la subred del cono sur, la subred que es reuneix a Saragossa Ibèrica, etcètera. I trobant-se també a través d'experts, tenim 50 experts que quan són requerits van, no estan aquí a Barcelona, estan repartits per tot Amèrica, són experts que procedeixen de l'altre àmbit de coneixement que és la nostre universitat. Nosaltres tenim una universitat corporativa, que és la universitat del CIDEU, que d'aquí sí que soc el director d'aquesta universitat, i aleshores aquí fem cursos virtuals.

A. Són tots virtuals?

P. Són tots virtuals.

A. I els cursos són al voltant els temes de la ciutat?

P. Del tema de la ciutat sempre. Tenim un curs troncal para especializarte en estrategia urbana, que dura un any. Després tenim una altre línia que són tallers, una sèrie de tallers que això com el de estrategia dura un any, els tallers duren dos o tres mesos, i són molt més pràctics, jo porto un taller ara que se'n diu Ciutat Glocal. Para que las ciudades aprendan a identificar sus valores y oportunidades y las col·loquen en el mundo global. Glocal significa pensar local i actuar global, o sigui hacer también lo contrario de lo que siempre habíamos dicho: pensar en el que passa en el món i actuar local. La diferencia entre una i l'altre és internet, clar si tu no tens internet no pots portar al món res, perquè no tens diners, perquè no tens avió, perquè sempre et guanya el capital, por que no conoces el otro idioma. Però si tens internet tot això sí que és possible. No és que sigui fàcil ni gratis, però és possible, per això parlem del desenvolupament Glocal, com portar la ciutat al món, Barcelona és un bon exemple de ciutat Glocal, que ha estat capaç de portar el que te, Gaudí, les platges, etcètera, al món. Bé, doncs això és el que fa CIDEU.

3

ÀNGELS ALMENDROS

Mestra d'adults, coordinadora de l'aula i directora del CFA de Sant Feliu de Llobregat

Coordinadora de formació d'adults de Barcelona

Inspectora d'educació

3/09/2015

A= ALFONS	AN= ÀNGELS ALMENDROS
-----------	----------------------

A. Estic amb l'Àngels Almendros, Inspectora d'Educació. Però no m'interessa tant el tema de la inspecció sinó la formació de persones adultes. Quan comences en educació d'adults? Quin any?

AN. Com a docent?

A. Si.

AN. L'any 1981.

A. I comences a Sant Feliu?

AN. Sí, començo a Sant Feliu del Llobregat.

A. I vas ser directora del centre.

AN. Vaig ser directora del centre a partir del 94, o 96, que és quan es fa la creació del centre. Fins al 94 o el 96 ara no ho recordo exactament era un aula i per tant ens alternàvem la coordinació.

A. Com es feia normalment. Quina imatge tens de l'AEPA, de l'associació com a tal, i quina imatge tens de la Mesa també, i quin paper jugaven.

AN. Recordo tota aquesta època amb una sèrie de persones molt implicades i que d'alguna manera tant tot el que va ser el moviment de formació d'adults si no hagués estat impulsat per

una sèrie de persones i per una certa associació, doncs probablement no hagués tingut el volum que tenia, penso que hi havia persones molt compromeses, també crec que hi havia potser igual un cert immobilisme en alguns aspectes al llarg del temps.

A. Un cert immobilisme?

AN. Si, els temps anaven canviant, les situacions anaven canviant, però els plantejaments es mantenien excessivament diguem-ne inamovibles.

A. Des de la radicalitat?

AN. No, no tant des de la radicalitat, sinó des de la reiteració, per a mi hi havia coses excessivament reiterades que penso que amb el temps havien anat perdent pes i per contra no s'acabava d'entomar les situacions del moment amb la realitat del moment.

A. És la primera vegada que em diuen això. Pots posar algun exemple, per entendre-ho, de situacions reiterades, i que no estaven adaptades al temps.

AN. Probablement una de les més tòpiques i típiques era quan, aquí ja estic avançant en el temps, quan es parlava de l'especificitat d'adults, aquesta especificitat, aquesta paraula de l'especificitat d'adults es mantenia crec amb una concepció molt dels inicis, no és que hagués desaparegut, però si havia canviat, el panorama, el marc en el que ens movíem havia canviat molt, i es continuava insistint en relació amb una especificitat d'adults que per a mi ja no era excessivament vàlida.

A. La Mesa i l'AEPA van estar enfrontades, ho recordes això? A què es devia aquest antagonisme?

AN. Doncs la veritat és que no ho recordo.

A. D'acord, no vas viure en primera persona aquest antagonisme.

AN. No.

A. Tu vas començar al 81, per tant estem a Ensenyament.

AN. Estem a Ensenyament, efectivament, jo el primer nomenament és d'Ensenyament. És d'interina a Ensenyament.

A. Jo també, en això som coetanis, i amb la Montserrat Sala, etc. Quina imatge tens d'aquella època?

AN. Jo guardo molt bon record d'aquella època, perquè tots ens implicàvem moltíssim amb la feina que fèiem, a més a més hi havia una relació com molt estreta, no només en el centre,

sinó entre els centres, i amb totes aquestes persones que en aquell moment portaven tota la responsabilitat de formació d'adults.

A. També amb Ensenyament? També amb el Rafa Farré?

AN. Si.

A. A mi em queda més en nebulosa la relació amb el Departament, recordo algunes lluites.

AN. Al principi sí que és cert. A Sant Feliu com a tantes poblacions no només del Baix Llobregat sinó que suposo que en general, això va ser una iniciativa de l'ajuntament, en la qual el Departament aleshores va anar posant personal, i per tant sí que és cert que hi havia unes certes friccions entre qui liderava, però no ho recordo excessivament enfrontat i recordo que hi va haver alguns problemes amb nomenaments perquè van anar ampliant plantilles, però les reunions les recordo diguem-ne dialogants, i sense problemes excessius.

A. Perquè l'ajuntament a Sant Feliu va jugar un paper fonamental.

AN. Sí, la plantilla la meitat érem del Departament i la meitat de l'ajuntament, i en aquell moment 82, 83, 84 érem em sembla que 8 o 10.

A. L'ajuntament per què es retira, o per què s'acaba retirant? Quan es retira, quan passem a Benestar Social?

AN. No, és anterior, jo diria que és anterior. Perquè el Departament va fer més nomenaments de persones interines, i l'ajuntament aleshores deixa de contractar personal per al centre, i jo crec que el trencament definitiu es produeix perquè els contractes que feia l'ajuntament no eren correctes i va haver una denúncia per part de la gent que llavors estava contractada, perquè eren contractes d'obra i servei que s'anaven repetint any rere un altre, i això en aquells moments en que laboralment hi havia una situació una mica més fàcil que la d'ara es va demanar per part d'aquestes persones passar a contractes indefinits, i aquí l'ajuntament no va voler, i es va portar a través de denúncia laboral.

A. I llavors és quan l'ajuntament comença a retirar-se.

AN. Sí, comença a retirar-se i pràcticament es retira del tot perquè l'enfrontament és molt important entre les persones que estaven contractades i l'ajuntament pel tema de la denúncia.

A. I això és la època d'Ensenyament.

AN. Això és jo crec que els anys 86-87, que just agafem i passem a Benestar crec.

A. A Benestar passem al 88.

AN. Doncs devem estar a la frontera. De tota manera aquí Ensenyament no hi entra en el sentit que el conflicte és dels treballadors amb l'ajuntament, però sí que és veritat que en aquell moment aleshores les places que van quedant les va cobrint el Departament.

A. La teva imatge del pas a Benestar Social, perquè es fa? Tens alguna idea?

AN. Bé, sempre la explicació ha estat que va ser una decisió molt política, i poc lligada al fet de formació d'adults en sí, i omplir de contingut una Conselleria i una sèrie de Direccions Generals. Evidentment suposo que mirat amb distància sortir d'Ensenyament va tenir molts inconvenients, però va tenir l'avantatge d'estar com molt tancats i molt protegits, amb una determinada Direcció General, va permetre per tant un creixement de formació d'adults que segurament a Ensenyament hauria estat bastant més difícil, amb una Conselleria molt més gran, i per tant amb unes necessitats molt més amplies en l'educació obligatòria.

A. Quan tu dius que era la versió que corria, i que ha corregut d'una decisió política, que seria? Jo la que recordo que corria era l'intent de penetració en els barris per part de Convergència que en aquell moment tenia el Govern. Aquesta seria la versió?

AN. Aquesta seria una, però crec que també n'hi havia d'altres, com això, posar determinades persones a les Direccions Generals que eren afins, i per tant donar-li en aquestes persones i en aquestes Direccions Generals un contingut.

A. Llavors, com que estem parlant de persones, una és l'Àngela Miquel Per què creus que hi havia una relació que semblava estreta, com a directa, entre Jordi Pujol i l'Àngela Miquel?

AN. Aquí no entro a opinar. Van córrer la tira de versions, algunes més esperpèntiques que altres, francament desconec si pot haver-hi alguna de real.

A. Com vas viure l'època, de coordinadora que dius que comences al 94.

AN. Del centre? No, directora jo et deia, passo a ser directora del centre en el moment en que es fa la creació.

A. No, de Coordinadora d'adults.

AN. Això és a finals del 2001, a finals del 2001 és quan la Directora General em proposa agafar la coordinació a Barcelona.

A. Qui hi havia?

AN. M'ho proposen el 2000. Hi havia l'Eduard Carrillo, aleshores l'Eduard Carillo ho deixava.

A. No el tenia com a coordinador.

AN. Sí, de Barcelona.

A. El tenia com a director del centre de recursos.

AN. Però després de director del centre de recursos havia passat a coordinador, o sigui en el moment en que a mi m'ho proposa era l'Eduard Carrillo el que deixava la coordinació de Barcelona. Aleshores això m'ho proposen el 2000 i bé, jo tinc una reunió amb ella, m'explica, i jo no ho acabo de veure. La meva relació amb l'Àngela Miquel era una relació més aviat diguem-ne tibant com a directora de centre, amb tota una sèrie de problemes i una Direcció General que no acabava de donar les respostes que esperàvem, i per tant no vaig acabar de veure la proposta i finalment li vaig agrair però li vaig dir que no. Aleshores és quan l'agafa la Remei i la Remei al cap de mig any la deixa i aleshores em torna a insistir en que l'agafi, que considera de que jo... Jo parlo amb la Remei, parlo amb la Remei per dos motius, un perquè no sabia si realment havia estat una decisió de la Remei o havia estat una decisió des de la Direcció General i això no m'agradava. La Remei em confirma que sí, que havia estat una decisió d'ella i que realment era molt difícil treballar allà a Palau de Mar. I bé, crec que això potser és el que vaig pensar, que era tot un repte, i aleshores aquesta segona vegada accepto i a finals del 2001 començo.

I realment era un repte, perquè era molt difícil treballar a Palau de Mar, però afortunadament per a mi al 2002 s'inaugura la Delegació al Carrer Tarragona, i ens desplacen, a la coordinació i els que portàvem també tot el tema dels nomenaments en els centres, que en aquells moments es portaven tots des de la coordinació i altres tasques, i tot això ho desplacen al Carrer Tarragona, i allò va canviar molt la forma de treballar, la relació entre les persones.

A. Perquè la relació és clar, amb l'Àngela Miquel ja era més distant?

AN. No, al revés.

A. No, dic que al no ser-hi físicament...

AN. Clar, la distància física ajudava perquè si alguna cosa tenia l'Àngela Miquel és que era molt absorbent, aleshores era molt complicat portar una feina una mica ordenada i diària, amb contínues interferències de lo més inesperades, de coses que sortien d'avui per avui, o visites, reunions que s'emportaven molt de temps i que no permetien fer el que tu li donaves importància, que era la feina del dia a dia, de treball amb els centres. I això era molt més possible des del Carrer Tarragona.

A. Perquè la imatge global que tu tindries de la època de Benestar Social, així com a imatge global de que va significar per a l'educació d'adults, quina seria?

AN. Crec que resumint-ho d'una manera molt curta, es va impulsar moltíssim, es va fomentar un model que crec que potser no era el més encertat, un model, sí, jo estic d'acord amb els

que parlen d'un model excessivament assistencial, i realment poc pensant en el que ara estàvem parlant de formació al llarg de la vida i molt més assistencial.

A. Com que estava molt connectada a través dels Congressos a tot el pensament Europeu de la formació al llarg de la vida, l'assistencialisme en què es podria concretar?

AN. Bé, en que tot el que es prioritzava des dels centres d'adults no era aquesta idea una mica més europea i més generalitzable de formació a diverses etapes, i responent a diverses necessitats, sinó molt centrada en tot el que eren les campanyes d'alfabetització, molt necessàries evidentment, molt necessàries especialment en els anys 70,80, però campanyes d'alfabetització i conjuntament amb això tot aquest tema famós dels tallers que es feien des de formació a adults de tot tipus, per diguem-ne intentar lligar el que era la formació i el que era el lleure, però penso que va ser un lleure mal entès, perquè si que formació per el lleure també, però des del punt de vista més d'aprenentatge, i no tant de distracció, crec que va derivar excessivament cap a distracció.

A. Però tampoc es va concretar des del punt de vista administratiu res.

AN. No.

A. Eren les escoles les que anaven fent.

AN. Si, això és cert, els models s'anaven creant des de les pròpies escoles, per això jo crec que hi va haver un moment que pràcticament cada escola era un món, i era difícil de fer comparatives una mica genèriques, especialment a les escoles grans. Les escoles petites ja estaven a l'altre extrem, les escoles petites donen respostes puntuals a temes molt puntuals i molt específics. Aquí si que lo de l'especificitat d'adults era molt cert, però més amb la idea de excessiva parcialització de la feina que s'estava fent.

A. Sense d'alguna manera unes directrius clares.

AN. Per a mi no hi havia directrius clares, i llavors cada escola, amb tota la bona voluntat perquè en general era amb molta bona voluntat donava la seva resposta a la seva realitat.

A. Llavors, quan passem a Ensenyament, Franci en concret, el Miquel Inglés, és aquesta la imatge que tenen de l'educació d'adults que reben?.

AN. Jo crec que era aquesta la que tenen clar, segurament doncs es veu més aquest desordre i aquest cadascú s'ha buscat la seva pròpia recepta, i la seva pròpia resposta, que no pas un ensenyament amb unes línies clares i amb una estructura clara, que és veritat que en aquell moment existia poc, i també de fons, crec que no s'ha de negar havia permès o havia donat peu a determinats muntatges, o situacions molt acomodades.

A. Per part dels professionals?

AN. Per part dels professionals, en alguns casos, tampoc generalitzable. Vull dir que hi havien escoles que treballaven i treballaven xapó, havien escoles que feien el que podien perquè estaven en condicions totalment precàries, i d'això no s'havia entrat d'una forma decidida, i hi havia algunes que feien el que els anava bé, el que ens va bé com a horari, el que ens va bé com a perfil d'alumnat i el que ens va bé com a oferta.

A. Amb això coincideixo amb tu. L'avantatge d'aquella mena de llibertat que existia als centres, permet que la gent que te ganes de treballar pugui treballar molt bé, i la gent que no te ganes de treballar no treballi.

AN. No treballi i ningú se n'ocupi, ni a més a més sentint que hi pot haver algun tipus de problema pel fet de no treballar. Jo recordo algunes coses que ara quan les veig amb la distància, i potser ara que estic a la inspecció, que penso, realment com es podien permetre en aquell moment? Jo recordo una companya que veia absolutament normal que avui o demà, no venir a fer classes perquè hi havia un concert del seu fill, poso aquest exemple no per focalitzar en aquesta persona, sinó perquè no es donava la importància que tenia la feina que estàvem fent, o sigui teníem un grup d'alumnes que feien molt d'esforç per venir cada dia a classe i per contra ens permetíem dir demà no tindreu classe perquè he de fer no sé quina cosa, això ara vist amb distància em sembla greu.

A. Bé, com que en aquell moment ja estava a la Universitat i feia educació d'adults, els demanava als alumnes que anessin als centres per fer un informe, perquè veiessin la realitat. D'algun centre i d'alguna persona coneguda em deien “ mira, és que no el trobem mai”.

AN. Això passava, ho sabíem i no s'entomava. També és veritat que la situació va permetre molts buits legals.

A. Per exemple, quan parles de buits legals?

AN. Administrativament parlant. El professorat de formació d'adults no estava..., tot això va ser el problema, quan tornem a Ensenyament i com es retorna i de quina manera s'integren a les borses, les situacions administratives..., però en el temps anterior era absolutament estanc. A formació d'adults s'hi arribava, pràcticament no se sortia, hi havia poca sortida i l'entrada des de primària i secundària estava totalment tapada.

A. Està tancada fins l'any 2000-2001 que hi ha el primer concurs. Jo també estava en una situació irregular.

AN. Molts estàvem en situacions irregulars.

A. I no podies entrar en un concurs perquè no se'n feien de concursos.

AN. Clar, tot el tema també..., a mi això m'ha passat i li ha passat a molts companys i companyes, quan ens presentem a oposicions, hem d'oposar a primària perquè a secundària en aquell moment a formació d'adults no n'hi havia, quan posteriorment opositem a secundària, els punts en els quals opositem són els propis que hi ha als canvis de cos, però no es té en compte que canviem de cos perquè inicialment no vàrem poder accedir al cos al que

pertanyíem com a llicenciats si volíem estar a formació d'adults, vull dir que totes aquestes coses sí que és cert que han permès molts forats administratius.

A. La imatge que tenen des d'Ensenyament, fonamentalment Francí que li cau a sobre, perquè Francí no venia d'aquest món, i en Miquel Inglès tampoc, és que això és un desori i que d'alguna manera cal posar ordre.

AN. Si, clar, jo estic d'acord que els hi cau a sobre, o sigui hi ha un acord polític des dels partits que en aquell moment guanyen les eleccions, que havien dit dins el seu programa que formació d'adults havia de passar a Ensenyament, per tant era una promesa electoral i havien de complir-la, però mai no s'havia plantejat com, a on i de quina manera, i aleshores es fa. Crec que no és que fos absolutament descabellat el fet de posar-lo a la Direcció General de Formació Professional, en el sentit de que ja era i és una Direcció General que s'encarrega de tota una sèrie d'ensenyaments més lligats amb la formació permanent i amb el món laboral, però, clar, formació d'adults...

A. És el que ha fet Madrid sempre, situar-lo a formació professional, per tant és el model.

AN. Si, és cert, el Ministerio ja ho tenia d'aquesta manera, i diverses comunitats ho tenen d'aquesta manera, o ho tenien si més no.

A. De totes maneres hi ha una idea que a mi m'estranya i li havia sentit dir al Miquel Inglès,

AN. Sobre quin és el perfil de l'alumnat?

A. Sí, i que venen i s'estanquen, que fan tertúlia- Miquel Inglès va visitar moltes escoles, tu creus que va copsar la realitat doble que tu em deies, realitat d'escoles que funcionaven i d'escoles que no.

AN. Jo crec que sí, jo el vaig acompanyar a algunes d'aquestes visites i justament també d'alguna manera intentava... Bé el fet de jo anar amb ell podia tenir aquest afegit de donar una mica d'explicacions del que allà estàvem veient en quant a què estaven fent, com estava organitzat i quin tipus de resposta estaven donant.

Probablement és cert el que estàs dient, que es magnificava molt el treball que s'estava fent des de les escoles d'adults en aquest sentit de amb gent gran, que venien més a fer tallers, que no tant a fer ensenyaments, però segurament és la idea que s'arrossega des de la procedència de Benestar Social o Benestar i Família en el moment en que fem el canvi, perquè Benestar i Família doncs atenia molt a la tercera edat, al col·lectiu de gent gran.

A. Omplia els locals quan es necessitava o quan arribaven les eleccions.

AN. Sí, i no només això, quan es donaven els diplomes d'alfabetització

A. Omplien el Palau.

AN. I amb què l'omplien? Tot l'alumnat que hi havia allà era gent gran.

A. A Miquel Ingles el cessen molt aviat.

AN. Sí.

A. De subdirector. Perquè el cessen? Tu ho saps?

AN. Crec que hi va haver algun problema diguem-ne de falta d'enteniment amb...

A. Amb en Franci?

AN. No, que va! Amb el Franci eren amics i ho van continuar sent. No, amb direcció de serveis crec o secretaria general, hi va haver algun enfrontament important en quant a presa de decisions.

A. A Secretaria General qui havia en aquell moment, el Ramon?

AN. El Ramon Martinez. I a la Direcció General no recordo qui hi havia, no sé la persona amb la qual es va produir l'enfrontament no la sé, no se si va ser amb el secretari general o va ser amb el director de serveis, però pel que jo sé crec que va ser un problema...

A. Per quina qüestió?

AN. No lligat a formació d'adults,

A. Jo vaig tenir problemes amb el tema de l'horari, el Ramon em va defensar. Per això, que no fos per qüestions de feina, horaris. Perquè no crec que fos per qüestió d'orientació de la formació d'adults.

AN. No, jo és que crec que no anava lligat a la formació d'adults sinó a algun altre. El Miquel no portava només temes de formació d'adults, o sigui era el subdirector i portava tots els temes de formació d'adults, però portava també altres coses de la Direcció General. Jo diria que va ser per altres temes de la Direcció General.

A. Algú m'ha dit que va ser Comissions que va forçar la seva dimissió.

AN. Comissions per què?

A. Això no ho sé, per això et pregunto.

AN. No ho havia sentit.

A. Bé, el fet és que el cessen molt aviat.

AN. Si, crec que va ser a més fulminant.

A. Un any o així.

AN. No sé si va arribar.

A. Si. Llavors ve la Carme Massa, després de la Carme Massa hi ha el canvi de Govern, i tu et quedes com a referent de l'educació d'adults perquè ja no tenim Subdirecció, no tenim res. Quina figura tenies en aquell moment?

AN. Complicada. O sigui jo amb el Miquel era la coordinadora dels coordinadors, i després passo a ser la responsable de les actuacions de formació permanent en el territori, o algo així.

A. I en el moment en que es desfà l'estructura de l'educació d'adults i per tant la Maite, responsable dels centres, la Conxita...

AN. Clar, hi ha una part que se'n va cap a la Direcció General de Centres, una part que se'n va cap a primària i secundària que en aquell moment era una sola Direcció General, tota la part de currículum, i a la Direcció General queda una unitat, la Unitat d'educació Permanent.

A. Això quan passa? Quan és això?

AN. Això passa en el 2007 o 2008, després de les eleccions, hi ha unes eleccions que crec recordar que són anticipades i després de les eleccions hi ha una gran reestructuració que afecta també a la direcció de FP.

A. O sigui, quan entra la Irene Rigau?

AN. No, la Irene Rigau entra el 2011.

A. És el Del Pozo.

AN. Com es diu la Consellera d'Esquerra Republicana? Llavors es fa el trencament del Tripartit.

A. No, però això és abans, amb el Tripartit era la Marta Cid.

AN. Això mateix, la Marta Cid, es trenca el Tripartit i és quan entra el Del Pozo i després és quan hi ha les eleccions anticipades aquestes del 2007-2008 i entra l'Ernest Maragall. És l'època de l'Ernest Maragall quan hi ha tota aquesta reestructuració i Formació d'Adults es distribueix segons el contingut, currículum se'n va a currículums, centres se'n va cap a centres i el que queda a la Direcció General és això, una mica totes les actuacions en els territoris. La relació de la Formació d'Adults i els territoris o Serveis Territorials.

A. Quina sensació tens de la situació actual de la Formació d'Adults?

AN. D'avui?

A. Si, d'ara.

AN. Jo crec que ara sí que és cert que s'ha diluït totalment, i per tant, continua havent un servei, un servei de formació d'adults, però em sembla molt poc contingut el que es fa des del servei.

A. Tornaríem a l'especificitat. Perquè s'ha trencat l'especificitat.

AN. Absolutament, ha desaparegut. Clar, però ha desaparegut fins i tot la única part que no havia de desaparèixer que crec que no es pot negar que és un tipus d'ensenyament, com l'és primària, secundària, FP, com és idiomes i formació d'adults, per tant bé, en aquest sentit sí que em sembla que s'ha diluït excessivament perquè clar, ara portar unes línies, ara estàvem dient que no hi havia línies definides, doncs ara crec que tampoc n'hi ha, en aquest absolutament diluir completament tot el que són les actuacions en la formació d'adults.

A. Vist des de la Inspecció, no la teva visió, sinó la que tu copses en general, queda l'educació d'adults amb aquella imatge d'un lloc tranquil, en que es treballa poc, en que els adults no porten problemes, i que per tant en algun moment ho pots recomanar a algun docent tant de primària com de secundària.

AN. Sí. Jo crec que sí, que aquesta idea segur que no és generalitzada, però encara subsisteix. També és una realitat en alguns casos. Secundària per exemple és força dura, actualment la situació de l'alumnat de 14,15,16 anys és molt complexa, i treballar a les aules de l'ESO s'ha de ser un molt bon professional. Els que no són tan bons professionals i es plantegen anar a Formació d'Adults s'hi troben molt bé.

A. Però de totes maneres es tornen a trobar amb un públic bastant jove moltes vegades.

AN. Una part, però és el mateix que tu m'estaves dient quan es generalitzava que tot l'alumnat de Formació d'Adults era gent d'una determinada edat, i és cert que ara hi ha alumnat jove, però també crec que si miréssim els percentatges no és un percentatge excessivament elevat, és a dir jo diria que ni tan sols és per exemple una quarta part de l'alumnat, la que està en una edat entre els 18, per exemple 16-18. S'ha acotat moltíssim, i crec que això també ha estat correcte, i cada vegada més es treballa amb els centres que tots els alumnes que arribin de 16-18 que siguin alumnes que realment es vegi que allò és una bona resposta diguem-ne de forma individualitzada, de 18 a 20-22 tindriem un percentatge relativament baix, i el gruix se situaria a partir dels 22-25 fins als...

A. D'acord. Has mantingut relació amb en Josep Franci d'alguna manera?

AN. Sí.

A. Perquè el voldria veure evidentment. He vist al Carles Duarte que va ser subdirector general, he vist al Toni Gonzalez Senmartí que també era subdirector general, i m'agradaria veure'l amb ell, no vull veure a la gent que te responsabilitats polítiques en aquest moment, la Teresa Pijoan, per exemple, perquè des del seu lloc les seves opinions crec que tenen menys possibilitats de llibertat, que les d'una persona que està fora.

AN. Potser sí, perquè ara està amb un càrrec, però vaja, la Teresa segur que coneix de la història molt.

A. No solament la coneix, sinó que la va patir.

AN. Sí, la va viure en primera persona.

A. On se'l pot trobar al Josep?

AN. Està a la Cambra de Comerç.

A. Què és secretari de la Cambra de Comerç?

AN. No sabria dir-te, jo diria que és Delegat Provincial o algo així, jo he coincidit amb ell en algunes presentacions de FP que ha fet la Cambra, per exemple me'n recordo de la darrera a l'Hospitalet, amb l'ajuntament de l'Hospitalet, que com és un ajuntament tan gran i fa moltes qüestions, ell va venir a aquesta presentació i ens vàrem veure, i ens hem vist en algun altre lloc però ara no ho recordo, però sí, està a la Cambra.

A. Bé, la última pregunta i ja tanquem. Si mires les estadístiques dels centres d'adults cada vegada hi ha menys oferta de nivells instrumentals, especialment està baixant l'alfabetització com està baixant el català i el castellà inicial, però en canvi joestic treballant amb entitats i totes tenen alfabetització, a què es deu aquesta baixada en les escoles d'adults? L'altre dia vaig estar en una reunió a Ciutat Vella, d'entitats i escoles d'adults. Hi havia 6 escoles d'adults, de 6 escoles d'adults, 4 no feien nivells instrumentals, i una tenia una oferta reduïda. En canvi, les entitats que estàvem allà totes fèiem alfabetització com a nivell instrumental i una mica de neolectura, però no tant.

AN. Això ho lligo amb el que deia abans de la situació administrativa actual de la Formació d'Adults molt esmicolada. El Decret 2009 que estableix el currículum de la Formació d'Adults per a la Secundària no deroga el del 2002 que és el que establia no només la

Secundaria, sinó també la Formació Instrumental. Aleshores vol dir per tant que tenim un Decret de 2002 que regula la Formació Instrumental, que encara a hores d'ara a 2015 s'està pendent d'entomar aquesta part, o sigui per a mi la Formació Instrumental que estava pensada en el 2002, no dóna una resposta ni des del punt de vista organitzatiu, ni des del punt de vista de necessitats de l'alumnat, a l'alumnat que tenim actualment a les escoles d'adults. Per tant aquells centres que encara ho mantenen, alguns, què han fet? Ha passat al llarg dels temps i no només a Formació d'Adults, també a la Primària i també a la Secundària, prenen la iniciativa i van pel davant del tema formatiu, i han introduït canvis, i han fet una organització diferent de la Formació Instrumental i aquests continuen tenint una Formació Instrumental que està donant una resposta, perquè hi ha d'altres que s'han mantingut en el que diu la normativa, i aquí jo he vist en els centres, grups de Formació Instrumental formats per especialment senyores de 60-70 anys que han estat avaluades i no aptes, 6 o 7 anys consecutius en el mateix nivell.

A. Amb aquestes persones que s'hauria de fer? Perquè la normativa diu 2 anys i al carrer.

AN. Clar, és que crec que el problema no és 2 anys al carrer o ja porta 6 anys aquí i ja has de marxar, el problema és com s'enfoca l'ensenyament i per tant, el fet de que allò es constitueix més en un grup de passar l'estona que no pas en un grup d'aprenentatge. Crec que poden fer coses, i tant que poden fer coses, que poden continuar avançant el seu aprenentatge? I tant, però és que la metodologia que emprem no fomenta això, fomenta l'estar una estona allà entretinguts. I jo no plantejo expulsió de l'alumnat, jo plantejo renovació absoluta.

A. Però la normativa en certa manera sí que ho planteja.

AN. Sí, de forma claríssima, però és que crec que la normativa planteja o hauria de plantejar una altre forma de treballar a l'aula. Quan la forma en que estàs treballant a l'aula és la d'un manteniment..., crec que aquí és on deixa de tenir sentit, perquè llavors per a mi per un manteniment la Formació d'Adults no hauria de ser la resposta, hi ha altres tipus de serveis que donen aquest servei de manteniment.

4

Elena Angulo

Jefe de Servicio de Educación de Adultos del MEC,
 Subdirectora General de Educación Permanente
 Jefe de Gabinete del Secretario de Estado
 En la época de los ministros Maravall, Solana y Pérez Rubalcaba)
 (1982-1993)

En el momento de la entrevista, directora General de Fomento y Promoción Cultural de la
 Junta de Andalucía (1997-2003)²

Madrid, 8 de marzo de 2001 – (Café de los Espejos)

1. La entrevista-diálogo está transcrita literalmente, suprimiendo las repeticiones propias del lenguaje hablado.
2. He subrayado en color azul todas aquellas afirmaciones que creo que tienen más relevancia para esta tesis
3. Esta entrevista-diálogo, a mi entender, ejemplifica la trayectoria vital de muchas personas en la educación básica de adultos que, partiendo de su militancia social o política en la época de la transición o anteriormente a ella, plasman en este campo de acción sus inquietudes, se aproximan a unas líneas metodológicas comunes siguiendo a Freire, a Gutiérrez en el caso de Elena Angulo, o a una intuición pedagógica fruto de las necesidades constatadas, intentan que la administración realice un cambio consecuente con sus planteamientos y se encuentran con el muro infranqueable del desconocimiento del tema, la desidia y la inercia. De la administración y de la sociedad
4. Los actores son de Madrid o del “territorio MEC”, pero las mismas inquietudes, planteamientos y problemas se dieron en Cataluña
5. Todas las notas a pie de página son mías. Al repetirse algunos de los protagonistas presentes en la entrevista de José Antonio Fernández³, los datos biográficos que realizo de ellos son los mismos
6. Hago esta lectura 14 años después de realizada la entrevista. En este tiempo ni ha cambiado fundamentalmente el modelo de la educación de personas adultas, ni, en el fondo, mis opiniones sobre el mismo, ni las posibles propuestas para salir del callejón reiterativo. Lo cual produce la misma impotencia que transmite la entrevistada, quizá con mayor énfasis que en el caso de José Antonio Fernández. Con los adjetivos de vulnerabilidad ante lo nuevo, supervivencia de lo antiguo y resistencia por parte de algunos sectores, cerraba las notas previas que enmarcaban la entrevista a José Antonio Fernández

² Sus preocupaciones en este campo surgen en algunos momentos de la entrevista, aunque normalmente relacionadas con la educación de adultos entendida desde una perspectiva amplia

³ Ver ANEXO 3.5

7. En la década de los ochenta muchos de nosotros vivíamos la educación de adultos como maestros y/o como miembros de entidades sociales. Después descubriríamos que el rango administrativo de jefe de servicio en los organigramas administrativos tenía poca relevancia. Sin embargo, en el momento en que lo ejerce Elena Angulo, la conjunción entre su pasado activista, su propio desconocimiento de las estructuras administrativas que le permitía cierta osadía, el impulso del cambio social y del PSOE estrenando poder, hicieron que su paso por la administración adquiriera y la viéramos con una relevancia inusitada
8. No hace falta señalar que algunas de las opiniones que sustenta Elena Angulo no las suscribo, especialmente ese relato de fondo de la heteroinculpación, aunque en su caso es muy notable el proceso de autocritica
9. He introducido títulos de párrafos para facilitar la lectura, aunque existan numerosos recodos que vuelven a temas ya tratados, por lo que la titulación no deja de ser meramente indicativa de algún subrayado

TEMAS DE LA ENTREVISTA

- **Trayectoria personal**
- **Educación de adultos y transformación social: el difícil enmarque administrativo**
- **Itinerario personal y metodología: la falta de preparación previa**
- **Hacia el Libro Blanco de Educación de Adultos: incapacidad para concretarlo administrativamente**
- **La LOGSE: se ha perdido la batalla**
- **El final de una utopía**
- **Convenios con los ayuntamientos: disfunciones laborales e inercias sociales**
- **Las escuelas populares de Madrid y los centros sociales**

.....

Alfons: Quería hacer una parte de la historia de la educación de adultos. Me interesa conocer a fondo la parte en que intervenís vosotros que es muy importante dentro de esa historia más general. La pensaba acabar en el 95 porque se promulga la ley de adultos de Valencia, cuando todavía creíamos que podían cambiar algunas cosas. A partir de ahí, creo que se empieza a perder la esperanza de un cambio, de romper las rutinas, por lo menos en cuanto a las administraciones públicas. Cada vez peor. En Valencia se aprueba una ley muy positiva en ciertos aspectos y prácticamente no ha servido para nada. En Cataluña la ley se aprobó también en 1991, pero después los decretos que siguieron son muy escolares, muy académicos. O sea que...

Elena: Sí, yo [creo que con la LOGSE se rompe eso.](#)

Alfons: Con la LOGSE se cierra el proceso de ruptura.

Elena: Creo que sí, las expectativas se rompen con la LOGSE, porque la LOGSE mete a todo el mundo en un mismo marco. La LOGSE no supo hacer un marco distinto que es lo que habíamos soñado. A lo mejor era un sueño.

Alfons: José Antonio tiene un artículo muy bueno en “*Diálogos*”. Lo he vuelto a releer y coincide en ese tema.

Elena: No lo he leído.

Alfons: Y en ese tema coincide también Asun⁴. Estuve hablando también mucho rato con Asun. ¿Te acuerdas de Asun?

Elena: Azanza.

Alfonso: Sí, Asun Azanza también coincidía con esta opinión. De alguna manera la LOGSE iba en dirección contraria al Libro Blanco. La LOGSE además coloca el tema de adultos dentro del sistema educativo.

Trayectoria personal

Elena: Pero es que además lo hicimos nosotros. No yo, porque yo ya estaba como jefe del gabinete cuando la LOGSE, pero, vamos a ver, hay distintos momentos. Cuando estábamos trabajando en los centros de adultos todo nos estaba permitido. No había ninguna dirección política, ni educativa de los inspectores. Se hacía el graduado escolar, cada escuela popular como le daba la gana, no vamos a engañarnos. Yo recuerdo una discusión que tuve con un inspector que, claro, no me pudo rebatir. Era cuando hablábamos de núcleos generadores, y cuando llegué a examinar y quiso examinar sobre... [no se entiende en la cinta], dije no, si usted quiere trabajar sobre eso tiene que dejar libros, porque esta gente solo ha trabajado la revolución industrial. Acuérdate de eso. Y no se atrevieron con nosotros.

En esa época a determinada gente no se atrevieron a decirnos: *No pero usted tiene que seguir el programa*. No, no se atrevían, porque nosotros, en ese momento, estaba muy fundamentado lo que hacíamos. Punto. Y lo que hacíamos era una cosa que era el encadenamiento con el barrio, el acuerdo con todas las fuerzas que había alrededor. Pero éramos una minoría, minoría, minoría, que nos creíamos alguien, que podíamos mover todo y en el momento en que esa minoría se desparrama y no está donde estaba se ha perdido la dirección de esa minoría. Yo lo veo así. Porque, mira, Asun, la gente de Hortaleza, no solo

⁴ Asun Azanza del centro de Hortaleza, fue coordinadora de educación de adultos en Valladolid y posteriormente en Madrid. La entrevisté en Madrid en 1999

ella, todos estuvimos en la Administración, todos hemos estado haciendo... Es culpa de todos nosotros. Unos estuvieron en la autonómica, otros en la... Bueno, digo, es culpa...

Alfons: Es una situación histórica también.

Elena: Claro, somos parte de eso. Es que salimos de donde estábamos pregonando y donde estábamos realizando la utopía, de esa forma cutre que la hacíamos. Eso lo dejamos, y nos fuimos a otro sitio [al MEC], es decir, ahora vamos a reglamentar y no estábamos preparados. Yo no estaba preparada. Ni estaba preparado para de repente adaptar...

Alfons: ¿Tú eras jefe de servicio?

Elena: Fui de todo. Empecé nada. Cuando llegué al Ministerio era nada.

Alfons: ¿Entraste como asesora, no?

Elena: Como nada se llama. Era nada. Entré con el nivel que tenía de maestra, y me llevaron allí, y según iban cambiando a la gente acabé de jefe de gabinete del Secretario de Estado.

Alfons: Eso es el último cargo, con Rubalcaba⁵.

Elena: Sí, y de jefe de Servicio estuve, pero... Se creó un puesto que era Subdirección de Educación Permanente para mí, pero es que al mes me fui cuando vi que yo no iba a poder... Lo que tuve fue una cobardía básica ahí.

Alfons: ¿Pero eso después de ser jefe de Gabinete?

Educación de adultos y transformación social: el difícil enmarque administrativo

Elena: No. Vamos a ver; yo fui nada, y entonces me metieron en el servicio de adultos, y lo primero que me di cuenta es que todos los datos que había allí eran mentira. Entonces con otras dos personas... Porque verdaderamente el PSOE quiso hacer un Servicio de Educación de Adultos, que antes eran los inspectores los que lo llevaban. No sé si te acuerdas, en su estilo.

Y lo primero que dije cuando me senté allí fue: *es mentira, no hay ese número de alumnos y hay muchísimos más profesores de los que son necesarios para los alumnos que hay*. Entonces nos dedicamos a contar. Me acuerdo que mi primer trabajo es contemos los alumnos que de verdad hay y la procedencia de los alumnos y dónde están y cuantos empiezan y cuántos terminan, porque tú sabes que el gran fallo nuestro era que empezaban

⁵ Alfredo Pérez Rubalcaba, Secretario General de Educación (1986-1988), Secretario de Estado de Educación (1988-1992), Ministro de Educación de junio de 1992 a julio de 1993

sesenta en cada clase o veinte o treinta y nos quedábamos con cinco y no sabíamos como retener a la gente. El segundo fallo que pasaba era que trabajábamos como negros y lo único que hacíamos era integrar a gente en un medio, pero no teníamos capacidad para saber cómo eran los elementos cognitivos de la gente de esa edad y no aprendían nada que no fuera la socialización. Yo, llegó un momento que dije: *a los analfabetos los tenemos que socializar, a las mujeres que se den cuenta de la situación de opresión en la que están y como pueden cambiarla...* Y estábamos haciendo este tipo de educación de adultos ¿Cómo organizas tú ese tipo de educación de adultos? Vivíamos en un momento de transición democrática, pero había una efervescencia en la que en un barrio como Tetuan nos podíamos poner de acuerdo con la asociación emergente de mujeres, con la federación de asociación de vecinos emergente, con el centro de la mujer, con el centro de salud, con el ayuntamiento que ya eran ayuntamientos democráticos cuando todavía no se habían hecho las elecciones... Y las doce personas que estábamos de cada una de aquellas instituciones podíamos hacer un plan, un plan teórico, porque luego si eso hubiera habido que organizarlo y arreglarlo... ¿Qué pasó? Que cuando llegamos nosotros a la Administración y pensamos, ahora como haremos aquello que hacíamos... ¡Si era voluntariado puro todo! No había, no había metodológicamente una organización.

Alfons: Ni bases administrativas para hacerlo.

Elena: Pero, escucha, si nosotros hicimos... ¿Cómo se llamaba, cómo se llamaba el cura de Puerto Rico?

Alfons: Gutiérrez

Elena: Gutiérrez. Nosotros seguíamos a Gutiérrez con los núcleos generadores, lo trabajábamos a muerte, pero aquello científicamente no lo hacíamos bien. Te lo digo porque..., primero, porque era un pretencioso. Yo lo he conocido en América Latina y me llevaba muy bien con él, pero era un pretencioso. La forma en que hablaba... El lenguaje no tenía nada que ver con nosotros. ¿Qué tenía que ver una pulpería? No sabíamos hacerlo. ¡Si es que no teníamos formación metodológica! Y te lo digo yo que he leído mucho y que no puedo ser una inculta. No debería serlo, quiero decirte. Claro todo aquello fue producto de un tiempo y de una posibilidad. Pero la gente que estábamos promocionando aquello nos fuimos a la administración.

Alfons: Porque había una esperanza, en aquel momento.

Elena: Claro, ¿pero eso por qué?

Alfons: Creíamos que se podía cambiar desde la administración.

Elena: Claro, claro.

Alfons: Bueno, yo en aquel momento no estaba en la administración, estaba al otro lado.

Elena: Ahora recuerdo con horror cómo me despedí de los alumnos de Tetuan diciéndoles, y *ahora voy a...* Porque ellos todo lo que querían era que la educación de adultos en Tetuan, por ejemplo, que no solo fuera el graduado escolar, sino que pudieran seguir estudiando siempre, cualquier cosa. Y yo la promesa que llevé y que no cumplí por supuesto, a la vista está, es que iba a trabajar para eso. Cuando llegas a la Administración cómo vas a trabajar para eso, si te tienes que poner a contar, lo primero, cuántos profesores y cuántos alumnos hay. Eso fue lo primero que hicimos. Lo segundo que a mí inmediatamente me dijeron es que había que hacer un programa de alfabetización. Entonces yo cogí la UNESCO y solita una noche, otra noche y otra noche sin saber cómo hacerlo porque no estábamos preparados para trabajar en la administración. Hice un programa de Alfabetización, que me ayudó José Antonio en ese momento, y tuvimos todo en nuestras manos, lo tuvimos todo. Te estoy hablando del año ochenta y cuatro. Recuerdo que siendo una simple asesora que no sabía lo que eran los niveles pero pon que tuviera un nivel catorce, entonces, o un quince o un dieciséis y ahora estoy enteradísima de todo eso.

Alfons: Yo no lo domino tanto, pero como trabajo en la Administración te entiendo. Antes no te hubiera entendido.

Elena: Claro. Recuerdo la primera reunión... Yo monté reuniones provinciales para llevar a cabo el programa de alfabetización según decía la UNESCO, que te imaginabas que la UNESCO se refería a países del tercer mundo y teníamos que hacer una transposición que me invente como pude aunque José Antonio me ayudó. El primer día, recuerdo, reunión en Cáceres. Cojo el teléfono, y sin saber donde estaba, llamo al director provincial que como era del PSOE se ponía. Hoy en día no se le pone a una asesora un director provincial. *Oye, mira, que me reúnas al director de la cárcel, al director de..., bueno todo lo que me parecía, a la asociación de médicos, a no sé qué, en una mesa, porque voy a explicar cómo va ser el plan de alfabetización del Ministerio.* Y estaban allí todos esos. Estaban allí, y estaba el de la cárcel y... Entonces les dábamos unas ideas generales y creíamos que íbamos a hacer un plan integral para la educación de adultos, y no sabíamos si nos íbamos a quedar en la formación inicial ó si estábamos haciendo un plan en que se integraba el empleo al mismo tiempo, porque al mismo tiempo estábamos llevando a cabo una red de desarrollo local.

Alfons: Que es donde estaba Tomás⁶

Elena: Claro, claro, donde estaban todas las comunidades autónomas, estaba los Almendros, un pueblo de gitanos que se hicieron sus propias casas, en Almería. Que ahora yo he vuelto a estar por ahí. Pero no teníamos formación. Tuvimos que traer a los franceses para que nos explicaran. Los trajimos José Antonio y yo, a la vez, para que nos explicaran un poco como se hacía el desarrollo local teniendo un programa de educación de adultos. Tú tenías unas estructuras que eran profesores y de repente con esos profesores pretendías crear empleo,

⁶ Tomás Díaz, profesor de la Universidad de Valladolid, cuando se realiza la entrevista relacionado con las Escuelas Campesinas

saber hacer desarrollo local. No teníamos los medios ni la preparación, ni nada de nada, y eso fue lo que pasó y poco a poco aquella utopía al ir entrando ya en la LOGSE, lo siguiente fue la LOGSE... O sea, porque el Ministerio ha abierto las posibilidades. Hay que decir que en la época de Maravall⁷...

Alfons: Maravall y Bas⁸, ¿no?

Elena: Y Bas, sí.

Alfons: ¿O Bas quedaba más al margen?

Elena: No, Bas dejaba hacer, lo que le propusieras a Bas se podía hacer. Creo, tengo que decirlo, que lo que yo proponía se hacía. Otra cosa es que estábamos un poco locos, porque al no conocer la Administración estábamos forzando las costuras de la Administración, sin tener una sombra de lo propuesto. Ni los profesores estaban preparados, ni nosotros estábamos dando unos criterios generales para que la gente luego lo construyera. Pero, ¿cómo lo iban a construir? Pues salían las cosas más impensadas; en Murcia salió un tipo increíble que hizo cooperativas.

Alfons: Si, Emilio

Elena: Sí, Emilio, se me había olvidado el nombre. Emilio que llegaba con unas alpagatas de esas de playa, de esas de meter el dedo, allí, al Ministerio. Con las ideas..., éramos como una hermandad de locos. Los coordinadores de las provincias éramos unos amigos nuestros casi todos: STEC, ORT,... Nadie era del PSOE, entre otras cosas, por lo cual empezó la gente a cabrear, porque habíamos metido allí a una avanzadilla, medio de desarrapados, medio no sé qué. Los de Zaragoza que eran espléndidos, el equipo de...

Alfons: Chema

Elena: ¿Chema? En principio eran dos, Pilar y... Y nos pusimos a hacer. Y en cada sitio salió una cosa diferente, porque no teníamos metodología adecuada y simplemente teníamos unos deseos y una práctica. Yo cuando llegué allí decía: *Yo es que hacía esto*. Pero como vas hacer lo mismo en Almería que en Murcia. Pues cada uno luego iba saliendo como podía. Pero creo que cuando sale el Libro Blanco, José Antonio que fue un precursor increíble con el Libro Blanco, estaba ya hablando anteriormente con los sindicatos y la patronal, que nos parecía el pecado mayor del mundo mundial escuchar aquello escrito allí. O sea, ponerse de acuerdo con la patronal para algo, nos parecía que estaba hablando de otro mundo. Él abre tanto el espectro, abre tanto en ese libro el espectro, que la decepción es cuando empiezan a decir las provincias que es lo que opinan de lo que van hacer. Porque lo que van a hacer siempre son dar clases.

⁷ José María Maravall, ministro de educación de 1982 a 1988

⁸ José María Bas, director general de Promoción Educativa de 1983 a 1986

Pero entre tanto nosotros no teníamos en el Ministerio..., porque era un Ministerio de Educación, no era un Ministerio de Desarrollo, ni de Asuntos Sociales, aunque luego al final hacíamos cosas de asuntos sociales en todos los centros educativos. En los de barrio, por lo menos, era como si fuera el centro social del barrio, el mío de hecho era un centro social.

Alfons: De todas maneras, si que seguís un tipo de estrategia, porque empezáis con los programas de alfabetización, pero a partir de los programas de alfabetización conectáis con los coordinadores provinciales que en donde funcionaban era una figura clave.

Elena: Es que éramos una familia.

Alfons: No funcionan en todas las provincias

Elena: No. Los que más funcionaban, eran Murcia, eran Zaragoza, Cáceres o Badajoz, en principio.

Alfons: Valladolid

Elena: Valladolid. Funcionaban determinadas provincias.

Alfons: Madrid, cuando está Asun, pero está en la última época.

Elena: Esa es más tarde. Madrid no funciona al principio. Funcionaban porque creamos una hermandad. Funcionan cuando están las cosas de sangre, que éramos los progres, que por encima de todo leíamos a... Recuerdo en Cáceres haber vuelto a las dos de la mañana de una reunión. Pero, ¿cómo les vas a decir a los profesores que terminen a las dos de la mañana! Sólo los que estábamos con un voto de sangre éramos los que, en ese momento...

Alfons: Entonces en ese momento, se abre todo el proceso del Libro Blanco que es un proceso muy interesante.

Elena: Pero las respuestas decepcionantes ¡eh! Ahí es otra vez José Antonio. No se nos olvidan lo de las respuestas

Alfons: Te refieres al Libro Verde. O sea, una vez que sale el Libro Verde y empiezan a llegar las respuestas se producen las decepciones.

Itinerario personal y metodología: la falta de preparación previa

Elena: Porque no había condiciones. Pero, ¿cómo un profesor sin ninguna arma puede intentar hacer algo más que dar una clase?, incluso dar las clases mal si se encontraban con gente con dificultades. Lo he discutido por encima y yo no sabía cómo hacer aprender a la

gente. Una de las cosas que hemos pasado en Tetuán es que año tras año tenía unos grupos de mujeres, etc., que no avanzaban. Y decíamos: *que hacemos para que avancen* y no teníamos instrumentos, porque o bien no podían desarrollar más y luego la metodología...

Mira, te digo una cosa; aquello de estudiar el barrio..., la mayor decepción mía. Te voy a decir una anécdota, pero te la cuento: Después de estar estudiando Tetuán de las Victorias mucho tiempo; que si el metro, las paralelas, que si lo otro no sé qué, porque hacíamos una cosa muy integrada, como podíamos, con unas ganas enormes pero no éramos gente buena. No éramos gente... nadie nos había enseñado.

Después de todo eso, un año, cuando hacemos la evaluación me dice una mujer: *Ha estado muy bonito esto de estudiar este barrio, pero mi barrio no es éste. Tengo que decirlo, porque vosotras queríais estudiar el barrio de Tetuán, pero a mí el barrio que yo amo, que yo quiero no era éste. Donde yo nací* (no me acuerdo cual era, el que fuera). *Yo esto lo he hecho porque vosotras queréis. Porque sois muy majas.* Esta anécdota te resume mucho este tema.

Alfons: Porque tu empiezas de voluntaria en Tetuán.

Elena: Empiezo en Vallecas, empiezo en Palomeras. Hace mucho. De voluntaria absoluta. Yo trabajaba de azafata, bueno, de intérprete y luego montamos el centro social de Palomeras, el centro cultural de Palomeras Miguel de Unamuno, lo montamos entre unos cuantos.

Alfons: Venías de Navarrete, si no recuerdo mal

Elena: Sí, entonces estaba en Navarrete, en el tiempo de Tetuán, en [el centro de las] las Javerianas. Estuve en Palomeras, de Palomeras pasé a las Javerianas y de las Javerianas pasé, cuando me echaron... Es la época de Navarrete y a mí me echan de las Javerianas por la primera huelga de la privada. Nos echan a un grupo, entre otros a un catalán, ¿Cómo se llama?

Alfons: Miguel

Elena: Miguel ¿qué?

Alfons: Casanovas

Elena: Nos echan después de una huelga que hay a seis de nosotros y entonces me meto en interinos y entro en Tetuán.

Alfons: Como interina. Entonces, ¿hacías de voluntaria en adultos por las tardes o por las noches?

Elena: No. Estaba en adultos.

Alfons: O sea interina en adultos. ¿Y en Javerianas también en adultos?

Elena: En adultos, pero pagándome poquísimo. Es que eran mujeres nada más. Allí se daba alfabetización, graduado escolar básicamente. Eran centros de la mujer aquí en Madrid. De la mujer trabajadora ¡atención! Casi todas, muchas, criadas, chicas con poquísima formación, era un trabajo precioso. Las javerianas tuvieron unas veleidades anarquistas, las de Madrid en aquella época, y se creó una asamblea. Pero hubo un momento, cuando ya llegó la huelga, llegó la transición, dieron marcha atrás y nos echaron a unos cuantos.

Alfons: Entonces, estando de interina es cuando entras en el ministerio de asesora.

Hacia el Libro Blanco de Educación de Adultos: incapacidad para concretarlo administrativamente

Elena: Claro, después de seis años de estar en Tetuan trabajando de interina, hago las oposiciones y entro. Es cuando empiezan en el Ministerio a buscar funcionarios, porque en el Ministerio tenían que entrar funcionarios, y le piden a Charo Rubio que vaya. ¿Conoces el libro de Charo Rubio⁹? Charo Rubio con veintiún años creo que es quien escribe el primero libro de educación de adultos en España. Ese libro no es nada, sería nada, figúrate. Pero fue el primer libro que se hace.

Entonces llaman a Charo Rubio. Charo Rubio dice: *yo no puedo ir pero conozco una funcionaria*. Y entonces es cuando llego. Por eso entré yo. Yo no conocía a José Antonio, nosotras estábamos en la Coordinadora de escuelas Populares.

Alfons: ¿José Antonio entra contigo en el Ministerio?

Elena: No, un poco antes, acaba de llegar de Chile. Entra seis meses antes.

Alfons: Él había estado en Universidades Populares, si no recuerdo mal.

Elena: Sí, en Alcobendas. El tiempo que estuvo allí es muy poco. Entonces, cuando gana el PSOE primero llama a José Antonio, José Antonio llama a Charo y Charo dice: *yo no soy funcionaria, pero Elena puede ser que sí*. Y en ese momento yo llevo seis años en Tetuán, creo que ya he cerrado una época, he cumplido el compromiso con los alumnos, y salto al Ministerio para hacer una cosa, que no hice

Alfons: Hay una pregunta que siempre me ha intrigado ¿Cuándo se produce el cambio? El Libro Blanco puede estar muy bien pero no se lleva a cabo. En la propia presentación del Libro Blando se nota que no se aprecia la educación de adultos, y como estamos ante un tema secundario en el Ministerio, lo peor que puede pasar es que no haya aprecio. ¿Qué cambia en

⁹ Rubio, R. (1980). *Educación de adultos hoy*. Madrid: Editorial Popular

el Ministerio, de impulsar el debate sobre la educación de adultos a marginarlo, cuándo y por qué?

Elena: Es que dentro del Ministerio la Dirección General esa, era una Dirección General que no tenía fuerza. Date cuenta que allí llegamos los militantes, llegan los militantes de partido, llegamos los militantes educativos, pero no éramos un equipo formado para...

Alfons: Desconocíais la administración

Elena: Nada, nada, no sabíamos que estábamos ahí. Pero si te he dicho que llamé al director de la cárcel y vino, que era la cosa más insólita. A mí, a una funcionaria, ahora le van a dejar a una funcionaria cualquiera que le diga que venga el director de la cárcel y el director provincial..., es que era el momento bueno del PSOE. Pero, la educación de adultos era muy marginal, no se sabía ni que existía. Porque hubo unas personas ahí que le dieron fuerza, porque estuvo José Antonio que era un teórico. Si no está José Antonio no se hace el Libro Blanco. Yo soy la que le desbroza el campo.

Alfons: Tú eras más gestora

Elena: La que le defiende y dejo que él vaya escribiendo y haciendo todo el proceso y, luego, al mismo tiempo, paralelamente, vamos haciendo todo este proceso con los coordinadores. Además tenemos un subdirector que nos apoyaba y teníamos a Bas que dejaba hacer.

Alfons: ¿Quién era el Subdirector?

Elena: José Ignacio Cartagena¹⁰. Era de la educación compensatoria, que además, esos lo hicieron muy bien los de la educación compensatoria

Alfons: Asun dice que era un posibilitador, que dejaba hacer

Elena: No sólo dejaba, sino que era capaz de entenderlo y creérselo. Pero se lo creía por las personas no por el objeto.

Alfons: ¿De qué tiempo a qué tiempo está José Ignacio?

Elena: Está todo el tiempo en el Ministerio, pero en la Subdirección está muy poco tiempo. Los primeros años, los dos primeros años. Ochenta y cuatro, ochenta y seis y luego pasa a la Dirección Provincial. Luego vuelve de Director General ya completamente cambiado el asunto, porque ya está la LOGSE.

¹⁰ José Ignacio Cartagena, Subdirector General de Educación Compensatoria de 1983 a 1988; Director General de Promoción Educativa de 1988 a 1990

La LOGSE: se ha perdido la batalla

Elena: Cuando sale la LOGSE hemos perdido una batalla dentro del Ministerio que no hemos sabido hacerla. José Antonio sabe de eso mucho, de esa batalla. Porque la batalla la tenía que llevar yo dentro, en el Consejo de Dirección ya que era Directora General, los demás no podían, y yo no la supe llevar.

Alfons: Me pierdo con tus cargos en el Ministerio

Elena: Da igual, ¿qué más te da?

Alfons: Aunque nada más sea para situarme. Tú entras de asesora

Elena: Y acabo de Directora General. Jefe de Gabinete de Secretaría de Estado, un puesto clave, porque era la que coordinaba toda la LOGSE.

Alfons: Con Rubalcaba. Y de ministro estaba Solana

Elena: En la segunda parte Solana, en la primera Maravall. Yo empecé con Maravall y seguí con Solana. Es decir, es una batalla que no supimos darla o no pudimos darla. No había condiciones. No te lo puedo decir ahora mismo, pero éramos una minoría, éramos José Antonio y yo, y luego estaba José Ignacio que dejaba hacer las cosas, pero que había perdido fuerza.

José Antonio hizo lo que podía hacer, que es el Libro Blanco. Bas y José Ignacio nos dijeron hasta luego. Yo hice lo que podía hacer, lo que sabía. ¡Si es que era falta de conocimientos también! Fíjate, piensa en todo el sistema, darles autonomía a las provincias, porque se la dimos y, además, estaban coordinadas educación de adultos y compensatoria, eran los centros de compensatoria, eran centros que servían también para educación de adultos. Nosotros sembramos de unas infraestructuras el territorio MEC, ¡estaba sembrado de unas infraestructuras!, y luego se formó a la gente, había cursos de formación. Pero no la formábamos adecuadamente, ni tampoco le dimos un rumbo claro. *Mire usted, usted lo que debe hacer es educación permanente*, y luego en realidad, lo único que sabía hacer la gente era hacer clases de sociales, clases de..., y, al final, ¿los alumnos que pedían?, los certificados. Y tú les ibas a dar otra cosa, que lo que necesitaban eran armas para la vida..., ¡que era un certificado!. Era una contradicción difícilísima.

Alfons: También tuvisteis resistencia dentro del Ministerio. Recuerdo algún inspector...

Elena: No tanto los inspectores, sino que llegó un momento que el capítulo de educación de adultos se convirtió en un capítulo. **Nuestra idea es que tiñera toda la LOGSE**, y por la dinámica tan tremenda de negociaciones con las comunidades autónomas... Es que la LOGSE fue un movimiento que empezó con consultas y que terminó en una ley. Y una ley implica que había que ponerse de acuerdo con los partidos de la oposición, con las

comunidades autónomas, con los sindicatos y con los empresarios y con la FERE¹¹, incluso. En todo ese proceso negociador se fue perdiendo el espíritu. Lo que importaba era la educación en sí, el tronco, y **el tronco lo engulló todo**.

Engulló la compensatoria, engulló la educación de adultos; que **lo único que se consigue es poner en vez de “adultos” “de personas adultas”, que fue el cambio**, porque había allí una feminista y José Antonio le hizo caso. En mi gabinete había educación para la salud, educación medio ambiental, nuevas tecnologías, igualdad de oportunidades para las mujeres y más cosas. Y todas había que hacerlas transversales. Bueno, le pusimos personas adultas por aquello porque como estaba en ese gabinete y estábamos todos discutiendo en el gabinete, pues salió eso. Ella no estaba en educación de adultos. Yo era como la protectora [de la educación de adultos] Es decir, hay que hacer un día universal de tal y dar un premio, para darle importancia obligaba a Rubalcaba a dar el premio. Cuando hicimos la red de iniciativas locales, le lleve a Gijón para que viera la Universidad Popular de Gijón. **Era como la que amañaba las situaciones para que pareciera que la Educación de Adultos tenía más importancia de la que tenía, para darle como la cosa política, pero con muy poco éxito**¹².

Alfons: Cuando estáis vosotros sale todo el tema del plan FIB¹³. Y ahí, vosotros defendéis un tipo de formación integral. ¿No es en ese momento cuando se pierde una batalla fundamental?

Elena: Justamente. El plan FIB es lo que me hace a mí ser jefa de gabinete de Alfredo Pérez Rubalcaba. Fíjate, ahora que lo acabas de decir me acabo de acordar. El director general no era Bas, era el siguiente, Pepe Segovia¹⁴ que sucede a Bas. Pepe Segovia tiene dos subdirectores uno de formación profesional y otra que era yo de educación permanente, o sea que le dieron bastante importancia en ese momento. Pero yo al mes veo que no tengo nada que hacer con ese director general, que a mí no me va a hacer caso de nada, que no voy a tener medios, y es cuando dimito. En ese tiempo me pide Pérez Rubalcaba que le explique lo que es el plan FIB. Le hago un documento y le digo qué importancia tiene ese plan. Ese documento coincide con mi dimisión y él piensa esta me puede servir como jefa de gabinete. Fíjate, me acuerdo ahora. Una porquería de documento, porque yo ni entendía el plan FIB, lo que podía uno saber...

Alfons: Pero de alguna manera la idea de la formación integral se rompe porque el plan FIB sigue su curso desde Trabajo.

Elena: Sí, claro. Porque nosotros defendimos incluso que la compensatoria se quedara como con identidad. En realidad estaba llegando ya a la educación de adultos gente que no eran “los adultos”, estaban llegando los chicos que no tenían sus estudios. Pensamos que adultos

¹¹ Federación Española de Religiosos de Enseñanza

¹² Este párrafo recuerda algunas actuaciones en Cataluña de la Dirección General de Educación de Adultos, aunque como veremos en su momento pueden sospecharse otros motivos

¹³ Plan Nacional de Formación e Inserción Profesional, creado en 1985 y gestionado por el Ministerio de Trabajo. En Cataluña está transferido desde 1991

¹⁴ Director General de Promoción Educativa (1986-1988)

era el entronque adecuado con la compensatoria. Pero ocurre que en la administración un subdirector es un reino de taifas. En el momento que tú le das a un señor poder solo quiere legislar. Bueno, se agobia con lo que hay, no tiene medios suficientes, no tiene los conocimientos suficientes y dice: *bueno, yo vigilo lo mío en la formación profesional y que no me toquen los demás*. Y el de adultos dice lo mismo, *yo lo de las personas adultas y por Dios que no haya interferencias, porque cada vez que hay interferencias se para el carro*. Eso es una parte de lo que pasó.

Tenía que haber una persona única para todas ellas. La educación permanente se hizo una subdirección, no se hizo Dirección General de Educación Permanente donde se hubiera englobado todo. Porque así lo decidieron los que hacen los cambios en el organigrama. Cuando se fue a hacer la LOGSE, se hizo una Dirección General de la Reforma que era la que tuvo luego Alvaro Machesi¹⁵, primero Arango¹⁶. Esa Dirección General era la que iba a hacer la reforma, y luego otra dirección general que es esta en la que estaba la educación de adultos y la formación profesional. Con lo cual hubo una dificultad. La formación profesional eran gentes distintas que hacían los diseños de formación profesional. El tronco común, el tronco grande, lo hacían los psicólogos, porque allí fueron todos psicólogos, y nosotros, los de adultos... José Antonio intentaba meter en un capítulo lo que tenía que haber impregnado toda la LOGSE. Pero la administración no te propicia eso. A parte de que no se entendía en el Ministerio, éramos una minoría absoluta.

Alfons: Otra cuestión. A mí me da la impresión que desde el punto de vista de las bases teóricas las de la LOGSE y las del Libro Blanco son distintas.

Elena: Claro. Pero además te voy a decir otra cosa, la lucha en el Consejo de Dirección, era una lucha por mi parte perdida desde el principio, porque yo no sabía defenderla. El Consejo de Dirección eran todos los directores. Yo estaba como directora con el Secretario de Estado. Yo decía que había que darles más importancia a los desvalidos, pero no sabía cómo..., ante gente que vienen todos de la universidad, con ese corpus tan fuerte de psicología educativa, y del tronco único, y de que la gente no se saliera, y que se pasara automáticamente, y la educación comprensiva, aquella historia. Mi lucha era cómo no dejar tirados a la minoría, porque estaban ya tirados, pero no sabíamos qué decir, cómo había que hacerlo allí dentro. Yo no sabía hacerlo. Era todo un sistema de la universidad que llevaba adelante su propia definición. ¿Qué hacíamos los marginales ahí, intentando meterlo como podíamos? No teníamos capacidad para ello.

Y te voy a decir otra cosa. Todos los sectores y los profesores, que todos querían exclusivamente que aparecieran sus asignaturas en la LOGSE. La lucha horrible, eran horas allí, qué se estudia a los doce años, qué a los trece, se introducen las tecnologías, no se introducen ahí, más matemáticas, menos matemáticas, y todos los sectores de la universidad y los profesores cada uno defendiéndose. Al final acabó en eso

¹⁵ Director General de Renovación Pedagógica (1986-1990)

¹⁶ Joaquín Arango, Secretaría General Técnica (1982-1985). Posiblemente haya una confusión, ya que la Dirección General de Renovación Pedagógica se crea en 1986

Te estoy dando la imagen desde fuera del tema, porque en un momento a mí se me apartó de la mesa. Hubo un momento que el encontronazo con la gente de la LOGSE fue tal que a mí se me apartó de la mesa.

Alfons: Pero además desde el punto de vista teórico todo el tema de la educación de adultos estaba muy enraizado en Freire y eso era algo del otro mundo, del Tercer Mundo.

[segunda cara de la primera cinta]

Elena: De todas formas defendíamos una utopía, te lo digo, nosotros no teníamos armas, ni éramos un equipo para defender lo que estábamos defendiendo. No lo éramos. Yo personalmente era más una mujer de acción y todo mi bagaje no era tanto educativo como cultural, fíjate. Porque yo lo que hice bien siempre en los sitios donde he estado, es que la formación que yo he dado a la gente no era la formación en la asignatura, sino que era a través de la vida utilizar la cultura para cambiar el mundo. Y eso sí que lo sabía yo hacer, y no me importaba tanto que la gente supiera muchas fechas, y nada de eso, sino que entendiera. Yo era marxista, que te voy a explicar, todo el tiempo con la lucha de clases y demás historias.

Pero, claro, ese sistema funcionaba conmigo. ¿Cómo ibas a obligar a los otros profesores que fueran el domingo al Museo del Prado, el sábado en el Teatro Real a los ensayos de la orquesta sinfónica, los miércoles en el despacho de mi marido estudiando a Marta Harnecker¹⁷. Y José Antonio allí fue muy bruto. No teníamos fuerza, no hicimos una estrategia adecuada. Él porque era un maximalista y yo porque no sabía cómo hacerlo, no la sabía defender. Y luego ya vino una gente que estaba por estar, que es ese segundo paso que digamos.

En el primer equipo cuando yo fui Jefe de Servicios estuvo María¹⁸, estaba un tal Chema que era de Hortaleza, de la otra Hortaleza de “la mala”, porque había los buenos y los malos, éramos de risa. A mí me dejaron llevarme a todo el mundo que quise con comisión de servicio, tanto que desasistimos a los centros de todo lo mejor, nos lo llevamos al Ministerio. O sea, que sí tuvimos gente, pero no supimos dar la batalla. Luego esa gente se volvió, se fue, y quedaron uno que concursó a jefe de servicio, otro que concursó a jefe de departamento. Entraron todos en la línea

El final de una utopía

¹⁷ En aquella época el libro más leído de Marta Harnecker era *Los conceptos elementales del materialismo histórico*. Madrid: Siglo XXI, 1969. En el 2009 se habían editado 66 ediciones corregidas y ampliadas de este manual

¹⁸ María Heredia, Chema y Marusa Moreiras forman parte del equipo de Elena Angulo cuando es Jefe de Servicio de Educación de Adultos

Alfons: Estábamos en un momento de cambio social. En el ochenta y seis fue un momento histórico en el que el PSOE cambia su opinión sobre el referéndum de la OTAN. Quizás tenga importancia como síntoma de cambio social y político.

Elena: Pues te voy a decir una cosa, a mí me preguntó Bas que qué iba a votar. Le dije *que iba a votar NO y, ahora mismo me voy*, porque era un día entre semana. No sé si lo recuerdas. Estaba yo allí y cogí a Marusa Moreiras y le dije y tú vas a votar ahora mismo conmigo, las dos vamos a votar, lo que quieras, pero vienes a votar, me acuerdo perfectamente.

Alfons: Ya, pero en esos años el PSOE cambia. Hay un momento en que debe cambiar algo para que antes os permitieran hacer lo que quisierais en adultos.

Elena: Porque cambió el ministro. Cambio todo. Estaba Maravall. Maravall cae inmediatamente después de las huelgas, las del “cojo manteca”¹⁹. Vamos a ver, yo ahí estuve absolutamente metida en las negociaciones con “los niños” [estudiantes de centros públicos de enseñanzas medias]. Fue una época que me encantó, porque estabas viendo lo que era el proceso, un proceso maravilloso. Pero ese es el momento en que yo salgo, cuando vi el final de Maravall. Es el final de una utopía de la gente que estaba allí

Alfons: Viene Solana después

Elena: Sí, pero no es porque venga Solana solo, sino porque caen los antiguos, caen la gente de la formación profesional, los que decían que la formación profesional tenía que ir por encima y entran los Álvaro Marchesi, la universidad, ... Cambia la gente que había. Yo dejo educación de adultos en ese momento, es cuando dimito, creyendo que me iba a mi centro. Dije, mira, a mi centro. No me dio miedo en ese momento. Pero me repescó enseguida Pérez Rubalcaba, que no me repesco por nada, sino porque sabía idiomas, te lo digo Alfonso. Porque cuando tenían que mandar a alguien a la Comisión, era el año ochenta y seis, antes de que entráramos en la Comunidad Europea, de los pocos, la única persona de educación de adultos que sabía francés e inglés era yo, no es que les pareciera estupenda.

Alfons: Esas cosas influyen. Cuando oyes estas historias y hablas con las personas, hay un sesgo personal muy grande en todos los problemas, y se pierde cuando nos limitamos a la historia de las administraciones, de las instituciones. Otra cuestión, ¿los sindicatos qué papel juegan en todo este proceso?.

Elena: Nada. *No estaban interesados por la educación de adultos. Jamás, ni Comisiones, ni U.G.T, ni ninguno en la negociación de la LOGSE dijo una palabra sobre este tema. Bueno, cuando digo ni una palabra a lo mejor dijeron algo. Porque Asun²⁰ estaría ahí, a ver si decís no se qué. No tenían interés en ese tema y entonces ese tema no salió.*

¹⁹ Se hizo famoso en la huelga de estudiantes por las fotos rompiendo farolas con una de sus muletas
²⁰ Ver nota 3

Alfons: Algunos se quejan que no hubo ni una sola aportación de los sectores de adultos en el tema de la LOGSE, que los sectores que estábamos en el tema de adultos no aportamos nada a la LOGSE.

Elena: Pero yo no sé porque, no lo aportasteis, no me acuerdo.

Alfons: Desde nuestro punto de vista la LOGSE era una ley del sistema educativo y nosotros pensábamos que la educación de adultos, en cuanto adultos, no tenía que formar parte del sistema educativo, teníamos que ir más del brazo de la formación ocupacional, de la formación en la empresa, formación continua, formación ciudadana, más en relación con el punto de vista cultural, allí donde están los adultos formándose. La LOGSE era una ley del sistema educativo.

Elena: Yo ya había abandonado la educación de adultos. Me tuve que ir. Luego Jabonero²¹ creó una polémica con José Antonio. Jabonero no pintaba nada, vamos a decir las cosas como son, no pintaba nada allí. Era un pequeño instrumento, que en un momento se dijo hay que ordenar²² y Jabonero ordenó, ya está.

Alfons: Esto lo dice también él, que a él lo enviaron para ordenar, porque allí había un reino de taifas, una isla, dentro del Ministerio, dice él.

Elena: Pero no a ordenar a la gente, perdona, a [ordenar la educación de adultos para que entrara en el sistema](#). El no tenía nada que ordenar a la gente, porque ya no tenía a casi nadie. Con la cantidad de gente que yo manejé en todas las provincias, que éramos una familia impresionante y que dábamos sensación de fuerza, al final se queda él. Que es por lo que yo me fui. Cuando me veo con Segovia y que me crean una estructura en lo que piensan que es la estructura definitiva, jefe de departamento de no sé que, empiezo a pensar, y con este voy a hacer yo la transformación de la educación de adultos. No, a mí no me cogen aquí en un sándwich, porque yo no puedo trabajar así.

Alfons: Y por otro lado no hubo tampoco apoyo del movimiento social a vuestra línea

Elena: No, si es que no había nada

Alfons: Bueno, aquí en Madrid estaban las escuelas populares, por ejemplo.

Elena: Pero la gente de las escuelas populares, las más conocidas de las escuelas populares, no estaban en las escuelas populares. María estaba en un lado [en el MEC], Asun estaba en el otro [coordinadora provincial], la pareja de Hortaleza que eran importantes, uno de ellos

²¹ Mariano Jabonero fue Subdirector General de Educación Permanente de 1988 a 1996

²² Existe un cierto paralelismo, a mi entender – cierto paralelismo en las actuaciones, no en los motivos - , entre lo que significó para la educación de adultos en el territorio MEC el nombramiento de Jabonero y el aterrizaje en Cataluña de la educación de adultos en el Departament d'Ensenyament en el año 2004

incluso iba a Nicaragua a hacer unos cursos que lo mandaba yo en la cooperación. Quiero decir que **la educación de adultos fue un espejismo, del momento antes de la transición y en el momento de la transición sobre todo. Fue un espejismo de cuando todo estaba abierto. Pero cuando se empiezan a cerrar las posibilidades, no tuvimos peso para pesar ahí.** Yo además te digo que no supe cómo hacerlo. No digo perdí una batalla, es que no supe cómo hacerlo y José Antonio funcionaba libre. Mira, José Antonio se pasaba todo el día haciendo papeles y cosas para Alfredo Pérez Rubalcaba, para Maravall, para Solana, maravillosos, pero cuando los cogían estas manos no sabía qué hacer con ellos. Es así

Alfons: La impresión que tienes es esa, que en ese momento desde la Administración se intentaban abrir cauces, pero que esos cauces no los recogía nadie o los recogía muy poca gente. Y el funcionariado seguía a su aire.

Elena: Simplemente que no contábamos con la EPA, no contábamos con ella para nada. La llamada EPA, le quitamos la P de repente y no contábamos con nada, solo contábamos con los progres. Cosa muy mal hecha, porque éramos poquísimos. O sea, que las conexiones que teníamos con el mundo desde la Administración eran unas conexiones mínimas. En época de Jabonero no tengo ni idea, porque Jabonero ya no sé, ahí dentro hubo unas luchas y unas cosas que no quiero saber.

Alfons: Marusa se quedó con Jabonero

Elena: Se quedó pero se llevaban a matar. Hasta que conseguí sacarla de allí y mandarla al Salvador.

Alfons: Estuve hablando con ella.

Elena: Pero no te creas que se mataban por cuestiones ideológicas, Marusa es muy amiga mía, pero las cosas son como son, no había cuestiones ideológicas ahí.

Alfons: ¿Que había, personalismos?

Elena: Había otras cosas, personalismos, forma de entender las relaciones... Jabonero no tenía ni idea de qué habría que hacer con la Educación de adultos, ni que querían hacer los otros. Su vínculo era José Antonio, que ya sabes que es un señor que si tú le preguntas se abre inmediatamente y te lo cuenta y te hace y te... Jabonero le preguntaba cosas y él se las soltaba todas. Jabonero no le hacía ni caso y se lo decía a Marusa y Marusa a lo mejor quería hacer algo, pero ahí no había, nunca hubo un debate ideológico serio, porque no había entre quien hacerlo. Unos estaban haciendo una ley, una minoría estábamos ahí deambulando para ver de qué forma hacíamos parte de lo que fueron nuestras ilusiones... y la gente no entraba en el ministerio. Yo creo que al final, el Servicio de Educación de Adultos, incluso en la época de Marusa no tenía buena relación con el resto de profesores ni nada de eso. Creo que se desvinculó. ¿Tú recuerdas que hubiera vínculos?

Alfons: La impresión que tengo, con el paso del tiempo, que Jabonero hace bien su labor: le dicen que meta la educación de adultos dentro del sistema educativo y la mete dentro del sistema educativo

Elena: No, el capítulo [el título III de la LOGSE] lo hizo José Antonio, con perdón

Alfons: No, no digo el capítulo, sino que escolariza la educación de adultos, la academiza

Elena: Sí, eso sí, pero porque no sabían hacer otra cosa, Alfonso, te lo digo, allí no se sabía hacer otra cosa, como quieres que yo pinte si no sé cómo se cogen los pinceles

Alfons: Sí, pero se rechaza a quien parece que sabe pintar. Eso es una opción

Elena: ¿Quién, quien sabía?

Alfons: José Antonio, por ejemplo, tú que estabas con él.

Elena: Yo no sabía mucho. Te estoy diciendo que yo no sabía

Alfons: Sí, me lo has repetido muchas veces, pero estabas con él, y lo que proponéis se rechaza, y eso sí es una postura, es una toma de postura. Y en cambio se acepta la línea más rutinaria, más de inercia, la de todo la vida.

Elena: Porque de esta forma iba a salir adelante. Lo otro, lo nuestro, no iba a salir, fíjate lo que te estoy contando, lo otro no hubiera salido. Yo no sabía hacerlo, José Antonio era maximalista. Nos podían absolutamente en la otra línea, la de psicología evolutiva y todo eso, porque era un equipo entero y estaban ahí todos los de la facultad. Ellos tenían unas ideas muy claras. Y, ¿cómo con un corpus organizado metías tú grietas o hacías entrar algo? Y verdaderamente nadie se movilizó en ningún sitio para hacer algo distinto, que es lo que dices tú. ¿Dónde estaban las escuelas que habíamos creado?, ¿dónde estaban todos los populares? Yo seguía en contacto con mi escuela y todo el día echaban pestes pero nadie decía, *tenga usted, mire esto es lo que pensamos*, porque no había capacidad. Es lo que digo, es mi teoría

Alfons: La mía es que por desgracia, en todo este proceso no nos hemos encontrado. Por un lado los movimientos sociales que podían ser más vivos en la época de la transición, por otro lado la Administración que pretende un cambio en la época vuestra y finalmente la teoría. Empezamos a tener teoría ahora.

Elena: La tenéis ahora, ¿no?

Alfons: Diría que ahora empezamos. Empieza a haber publicaciones, se empiezan a ver teorías, con un cierto peso importante, pero en este momento la Administración no apoya, y por otro lado los movimientos sociales están un poco, no diré que estén en retroceso, pero sí

que están en una situación distinta de la que estaban. O sea no nos hemos encontrados, ha habido como un desfase

Elena: Lo que te digo es que verdaderamente en aquel momento no teníamos armas. Es que me acuerdo, nos reuníamos todos los viernes en el Consejo de Dirección y cuando yo quería defender algo no sabía defenderlo, Alfonso. Experiencias personales, hablar de la práctica..., eso no sirve. Eso no sirve. Y José Antonio que sí podía decir no entraba en confrontación ni siquiera, porque si hubiera entrado en confrontación hubiera chocado algo. Sino que entraba con un discurso que era de otro nivel, como tú bien sabes, el discurso nuestro era de otra manera, era cambiar, *hacer una cosa integrada, completamente distinta, que tuviera todos los aspectos*. Y los otros decían, *¿de qué están hablando?, si aquí hay que enseñar matemáticas, si los niños tienen que saber matemáticas, si los niños tienen que saber leer, de que nos hablan estos*

Alfons: Progresivamente vemos, por lo menos en lo que yo conozco más, Barcelona, pero Canarias también, que hay unos niveles de fundamentación teórica fuertes, serios, pero en cambio que en los movimientos sociales, hemos entrado en una cierta rutina y todo el funcionamiento normativo ha entrado en una rutina total, los currículum, los programas..., o sea, en la adaptación educativa del sistema de niños a adultos, quitando un poco de aquí y poniendo un poco allí.

Elena: Sí. Cuando vi que había que hacer eso, dije: *Yo eso no lo hago porque eso no lo prometí y no quiero hacerlo*. Yo he tenido la suerte además, para mí, no se para los demás, que cada vez que no he querido estar en un sitio me han hecho saltar por alguna razón. O sea cuando de repente estoy a disgusto viene alguien y me hacen saltar.

Alfons: ¿Qué año te vas del Ministerio?

Elena: En el año noventa y uno, noventa y dos

Alfons: Noventa y dos, o sea que conviviste con Mariano bastante, cuatro años

Elena: Si pero lo viví de una forma muy mala. Marusa era muy amiga mía, porque fue mi colaboradora. Marusa introdujo la alfabetización en los centros penitenciarios, que es una de las cosas más interesantes que hicimos. Yo no la conocía pero la llevé al Ministerio y hicimos como una familia, que es lo que te he estado diciendo: Emilio, Marusa... Marusa se iba a pasar un fin de semana con Emilio..., estábamos todo el día así. Entonces, cuando de repente Marusa se queda ahí con Mariano, Marusa no supo entenderse con Mariano, no supo entender el cambio y había unas peleas, de tal forma que yo me alejé de Mariano, no quise saber nada. Yo le dije: *Marusa te tienes que ir de ahí, tú no puedes tener un jefe al que no creas, márchate*. Pero a pesar de todo se quedó ahí y fue todo tan desagradable que yo no quise saber nada en esa época.

Convenios con los ayuntamientos: disfunciones laborales e inercias sociales

Alfons: Vosotros intentáis también involucrar a los municipios, los entes locales, con todas las redes de desarrollo que es un tema que también se ha quedado prácticamente parado, aunque continúan los convenios, pero todo lo que se tenía que hacer...

Elena: Sí, sí. Lo intentamos al principio, al principio de todo, porque, ya veras, esas cosas de Bas, cuando llego y tengo que hacer el diseño de adultos le digo: *¿con qué cuento?* y me dijo: *cuentas con un cupo de cien*, esas cosas que se decían entonces, un cupo de cien maestros. O no, no fue así, perdona, me voy para atrás, *con un cupo pequeño y en cambio tienes cien millones de pesetas*, entonces digo yo: *y como hago esto sin profesores*, y entonces se nos ocurrió hacer los convenios, y hicimos mil creo, no sé cuantos, no sé qué número hicimos, un número de convenios exorbitado, que fue lo que luego propició el horror de que todos esos quisieran ser funcionarios... Hicimos formación con todos los profesores, con los que estaban conveniados con los ayuntamientos. Hacíamos el convenio con el ayuntamiento, le dábamos el dinero al ayuntamiento, hacíamos el plan de formación allí y se quedaba un profesor, dos o tres, según el ayuntamiento y esos eran los que hacían el programa que a su vez dependían del coordinador provincial.

Alfons: Si no recuerdo mal en Andalucía había muchos profesores de ayuntamiento y se intentó en algún momento crear un Instituto de Adultos en Andalucía y que los profesores dependieran del Instituto. Los sindicatos, si no recuerdo mal, se opusieron y entonces es cuando las luchas laborales los llevan a ser funcionarios

Elena: Exacto, la idea era el ayuntamiento. Pero es que llegué a hacer una cosa más en el año noventa y uno, lo último que hice por la educación de adultos ¿Sabes que fue? Un plan que hice a través de las nuevas tecnologías en Cáceres y Badajoz. Hicimos un acuerdo con algunos ayuntamientos, que tenían dentro de los propios ayuntamientos un sistema tecnológico. Nosotros dábamos allí una serie de personas a las que formábamos prácticamente en tecnología. Y dentro del ayuntamiento se formaba como un centro de educación de adultos, o sea, que teníamos dentro del propio ayuntamiento el núcleo de la educación de adultos. Fue la última idea que tuve cuando pusimos el plan Atenea en marcha. Era otra vez coger el desarrollo local a través del ayuntamiento. Creo que eso se ha extendido, distinto, siempre cuando las cosas se realizan son distintas. Ese fue el último intento con los ayuntamientos, ya con las nuevas tecnologías.

Alfons: Eso pretendía también que entrara un tipo de profesionales distintos a la de los maestros funcionarios.

Elena: Claro. Por eso los metimos en los ayuntamientos, nosotros poníamos una persona de educación de adultos que era la que estaba allí con el servidor, y la que ayudaba a la gente que iba, que entraba y salía. Había una serie de programas en administración, en gestión,... eran de ese tipo los programas. Luego podía haber otro tipo de personas que hicieran grupos

y los utilizaran. Pero eso se quedó también en una cosa muy... Es que todo al final acaba en quien es funcionario y quien no es funcionario para que el Ministerio de Educación pueda tenerlo en su seno. [La educación de adultos no puede estar en el Ministerio de Educación tal como la concebimos.](#)

Alfons: De todas maneras la experiencia de Cataluña es que acaba siendo “educación escolar” por más que esté en otro Departamento, en Bienestar Social

Elena: Porque son maestros y la gente que educa sólo sabe dar asignaturas

Alfons: Pero Tampoco los dirigentes de la administración saben, quieren o pueden imaginar algo distinto que no sea lo tradicional, lo de siempre. Estando en otro departamento que podía permitir algo diferente, se impone la inercia que llevamos todos. Es la que domina

Elena: Bueno, y la inseguridad.

Alfons: De acuerdo, la inseguridad de hacer algo nuevo y el temor a las resistencias. Pero las resistencias se basan en la inercia de lo que siempre se ha hecho. Creo que las inercias provienen de la época franquista, de las campañas de alfabetización. Las campañas de alfabetización fueron “compensatorias”, para las personas que no sabían y no hemos abandonado esa idea, en el fondo no la hemos abandonado. No nos hemos dado cuenta de que estamos ante una situación distinta, que tenemos ya unos niveles de alfabetización muy altos

Elena: Grandes. Ahora son los magrebís

Alfons: Bueno, pero es otro tema distinto. Y si se reflexionara bien la nueva situación nos podría salvar, porque con los magrebís ya no valen las fórmulas anteriores. Hay que pensar fórmulas distintas y eso podría ser que abriera la reflexión hacia un cambio que era el que tendríamos que haber hecho, adaptarnos a la gente y a sus necesidades. Es posible que por ahí tengamos una esperanza de cambio

Elena: No. Porque yo le pregunto a Marusa que hacen... y dan clases. Tienen magrebís, tienen indias, y eso es lo que tienen en el Escorial ahora mismo. Pero yo sigo erre que erre. A mí me resulta muy interesante lo que hicimos en Ceuta que ahí sí que estuve yo detrás. Perdona, en Melilla

Alfons: En Melilla, con Enrique del Río²³. Estuve colaborando en el programa de alfabetización con su equipo.

Elena: ¡Ah!, ¿estuviste también? Eso fue muy interesante. Ahí mande yo a Marusa otra vez y volvimos a intentar el cambio. Pero, al final se acaba alfabetizando. Porque es verdad,

²³ Director en aquel momento de Pro Empleo, una entidad de la economía social de Madrid que trabajaba con jóvenes con dificultades de inserción laboral

Alfonso, que lo primero que necesita la gente es utilizar un lenguaje, una lengua. Sin eso no puedes hacer nada. Porque el primer instrumento que necesita una persona es el utilizar, el uso el lenguaje para expresar lo que quiere, lo que siente.

Alfons: Sí, seguro. Pero si a través de eso nosotros empezáramos a plantearnos en una primera etapa, qué necesitan las personas y respondiéramos a sus necesidades, ahí empezaría el cambio. Después o paralelamente añadimos la ideología que sea. Pero de entrada respondemos a sus necesidades. Y si eso nos lo planteáramos con los adultos de aquí, cambiaríamos muchas cosas de lo que hacemos, porque las necesidades de ahora no son las mismas de antes, de hace veinte años. Pero, por el contrario, no respondemos, no nos planteamos las necesidades de la gente, sino que nos planteamos la adaptación del programa de adultos al sistema educativo. Miramos más al programa del sistema educativo que a las necesidades de la gente adulta

Las escuelas populares de Madrid y los centros sociales

Elena: El momento de mayor fuerza fue cuando nos revelamos contra los inspectores

Alfons: Había un inspector famoso, había uno de León, me parece

Elena: Sí. Hubo uno que se murió. No me acuerdo ahora como se llamaba. ¡Ah, ya está! Sí, me acuerdo ahora de él²⁴. Tuvimos una reunión con él en el centro Álvarez de Castro que fue tremenda, pero era con las escuelas populares, la gente de las escuelas populares. La coordinadora de escuelas populares de Madrid. Esa coordinadora funcionó, pero era una minoría. Estábamos los ocho centros sociales que había en Madrid y alguna otra escuela suelta: “La Prospe” de Miguel, que se murió. ¿Conociste a Miguel?

Alfons: Sí. Una gran persona. “La Prospe” perdió mucho con la muerte de Miguel²⁵.

Elena: Fíjate, hay cosas raras. Tuvimos muchas relaciones con la Mina, ¿por qué con la Mina?, no se sabe por qué.

Alfons: Porque estaba Paco García de Haro²⁶

Elena: Ya, ya lo sé, pero ¿por qué Paco y no otros de otro sitio?

²⁴ Con bastante seguridad se refiere a Pablo Guzmán, “inspector de educación básica del Estado”

²⁵ Miguel Verdager

²⁶ Paco García de Haro, maestro de adultos en el barrio de la Mina de Barcelona en la larga transición democrática, copromotor del SEPT (Servei d’Educació Permanent dels Treballadors), una entidad social, creador del programa de Alfabetización *La letra participando entra*

Alfons: Porque Paco había sido un cierto referente en aquellos momentos, pero un cierto referente de un tipo de educación de adultos, de inspiración Freire. Paco ayudó a difundir a Freire. Probablemente también por su adscripción socialista

Elena: ¿Sabes dónde empecé en adultos? No lo sabes. En Palomeras. Creamos el centro Social de Palomeras una serie de progres de ese momento, que era un centro social para adultos

Alfons: ¿Qué año sería?, el año setenta y...

Elena: No, sesenta y ocho, sesenta y nueve y setenta. Yo empecé con Freire allí, en ese centro. ¡Sin saber! Cogías el libro de Freire y hacías lo mismo allí.

Alfons: Volvamos a esa reunión de la que me hablabas antes de la coordinadora de las escuelas populares, ¿Qué papel juegan los inspectores ahí?

Elena: Ese inspector quería meternos dentro del sistema

Alfons: ¿A las escuelas populares?

Elena: Claro, porque las escuela populares, aunque éramos populares las creó todas la UCD, eran la UVA eran unidades de absorción. Una de ellas era la de Fuencarral, otra donde yo estaba, otra Vallecas, otra la de Entrevías. Era lo más marginal que había en Madrid, todo lo más marginal y, entonces, dio la casualidad de que entramos ahí toda la gente del PC, y creamos la coordinadora. Asumimos a Francisco Gutiérrez y todos intentábamos trabajar con su pedagogía.

Alfons: La Pedagogía de la comunicación, del Lenguaje Total

Elena: Sí, esa. Entonces el inspector de adultos era ese, que ya me acordare como se llama, la cara la tengo... Ese inspector era el inspector de educación de adultos. ¡Si es que había uno...!

Alfons: El inspector ponente

Elena: El ponente, es verdad. Nos quería llevar a su huerto y entonces tenía reuniones con nosotros. Recuerdo una reunión tremenda con él y sus acólitos.

Alfons: Y el huerto era que entrarais dentro del sistema

Elena: Sí, dentro del sistema, porque nosotros pertenecíamos al Ministerio, aunque éramos interinos, en estos centros todos éramos interinos, porque nos colocaron... Fue el momento ese de la transición en que la UCD había creado centros sociales, y no había quien fuera allí. ¿Quién iba a ir? Nosotros. La cosa del PC de entrar en las instituciones, ¿no te acuerdas?, nos metió a todos ahí.

Alfons: Sí. Lo que se llamaba el “entrismo”. Bueno, pero esas no son las escuelas populares que después forman la coordinadora, Valle Inclán, Oporto, la Prospe,...

Elena: Estaban todas esas.

Alfons: Pero ellos no eran interinos

Elena: No. Es que había dos. Nosotros, los de los centros sociales y todas las demás. Y la coordinadora la formaba todo el mundo. Y había la reunión nuestra, en la que solo estábamos nosotros, que éramos los interinos

Alfons: Ahora entiendo lo que decías. Entonces, el inspector del que hablábamos se enfrenta a vuestra línea, quizás por protagonismo

Elena: Creo que cuando llego el PSOE, ya no tuvo nada que hacer. Porque se acabó el Ponente, se hizo un jefe servicio y se acabó la inspección ponente. Ahora, yo como jefe de servicio hacía una cosa, cuando iba a una provincia decía que venga el director de la prisión o quien fuera, pero que no venga el inspector de la educación de adultos. Figúrate que política la nuestra, la de destruir al señor que hasta ese momento era el todo

[la cinta se interrumpe por problemas de grabación]

Elena: El programa más interesante educativo que se está haciendo ahora mismo en Andalucía no tiene nada que ver con la educación de adultos. Tenemos que conseguir que los músicos formen grupos y que trabajen, porque la gente aprende en el conservatorio y luego quiere ser músico. Yo hago todo lo posible para que creen grupos. Hemos pasado la formación y por fin hemos hechos grupos. Ahora he acordado con los ayuntamientos que haya unas programaciones musicales, nos ponemos de acuerdo, eligen a medias los grupos con nosotros, hay unas relaciones más complicadas que en la educación de adultos. Una vez que consigo que haya conciertos, ahora he conseguido otra cosa, que es ponerme de acuerdo con educación para hacerles unos cuadernos...

[segunda cinta magnetofónica, primera cara]

Elena: ¿Cómo haces que una administración local se implique? Cuesta muchísimo, Alfonso, porque nadie tiene medios. Nosotros formamos a los técnicos de los Ayuntamientos para que sepan en qué consiste un concierto, cómo debe respetarse a la persona, al artista, qué es lo que el artista quiere demostrar ahí, que tiene que ver con las contradicciones de la sociedad con respecto a la música. Pero es muy difícil. Y es que la formación es a muy largo plazo.

Alfons: Y no da votos a corto plazo, ¿no? Eso también es un handicap.

Elena: Creo que sí da votos.

Alfons: A corto plazo seguramente no, a largo plazo posiblemente sí

Elena: Pero fíjate, yo que estoy ahora en el mundo cultural y con la formación cultural estamos improvisando. Lo mismo que hicimos en Educación de Adultos, estamos improvisando ahora nosotros. Porque, claro, si queremos trabajar con los adolescentes y con los padres es muy difícil. Y es lo que tenemos que hacer porque si no, no sirve

**Meandros de la entrevista:
el profesorado, la función pública, el proceso regresivo de la EA en Andalucía,
la participación,...**

Alfons: Ese sería otro de los temas que creo que la sociedad no ha asumido, la educación permanente. Siempre que sale una noticia en la prensa, por ejemplo, la población hace tantas faltas de ortografía o no saben escribir correctamente. Inmediatamente se piensa en la reforma del Sistema Educativo y nunca se piensa en que paralelamente a la reforma del Sistema Educativo que puede ser muy necesaria, paralelamente habría que trabajar con los padres y con las personas adultas, porque, si no, siempre se está pensando en reformas del Sistema Educativo con una eficacia a veinte, treinta o cuarenta años vista

Elena: Creo que son los profesores la base del asunto, porque los profesores se dedican a tener créditos y a hacer cursillos inútiles, tú lo sabes ¿no? Todos haciendo cursillos uno detrás de otro, que según van aprendiendo en un cursillo, después se meten en otro y olvidan el anterior y no hacen prácticas de nada. Porque si los cursillos fueran para transformar la escuela... Luego la autonomía de la escuela no se adapta, porque los profesores pueden hacer su propio curriculum, pero no están preparados para hacer una cosa distinta. Tengo un amigo que trabaja de director en un centro marginado y han decidido cambiar todo y van a su aire. O sea que en el fondo si tú quieres haces algo distinto.

Alfons: Se puede hacer, pero diría que la Ley del Funcionariado Público es una ley perversa. No sé si me pierdo.

Elena: A lo mejor es la vida que es así

Alfons: No sé la vida, pero yo me refiero a la ley del funcionariado público

Elena: Pero la gente quiere estabilidad.

Alfons: Sí, sí. La estabilidad creo que es algo que necesita cualquier trabajador. Ese no es el problema. El problema es que teniendo estabilidad, nada te obligue a ponerte al día, a innovar o cambiar, cuando sea necesario. Que tu derecho privado, particular, de optar a un puesto de trabajo esté por encima de los derechos colectivos. Que te pueda dar lo mismo el proyecto del

centro que solicitas, si tienen proyecto o no lo tienen, si están enraizados en el barrio o no, a ti te puede dar lo mismo. Tú tienes derecho a ir a ese centro porque tienes más puntos. Como ley es una de las leyes más perversas de cara a la innovación y al cambio educativo. No es un tema de estabilidad, sino que no haya nada que te obligue a no apoltronarte. El apoltronamiento va en contra del derecho de los participantes a una buena formación. Hay ahí otro derecho en juego. Un derecho contra otro. De todos modos, hay que decir que por suerte en la función pública hay mucha gente magnífica, hay muy buenos profesionales, también lógicamente entre los profesores ¿no? El peligro es la tendencia al apoltronamiento.

Elena: Porque la gente no atiende al cambio, porque el cambio da inseguridad en todos los niveles. Además ahora los profesores tienen mucho miedo a los alumnos, cosa que nosotros no teníamos. A mí me tocaron los alumnos de compensatoria, y los jóvenes en Tetuán no sabes cómo eran. Entraban en el centro y se cagaban encima de las mesas y hacían cosas de esas. Cogimos el principio de los jóvenes, pero, bueno, no era la mayoría. Ahora es que parece ser que los profesores tienen miedo a los alumnos, y eso es muy fuerte. Entonces, como tienen miedo se agarran a la certeza, y la certeza es la enseñanza inamovible.

Alfons: Claro, pero si la certeza es dar unas matemáticas que no tienen ningún tipo de relación con la vida, difícilmente te ganarás a los alumnos. Estamos en un círculo vicioso de alguna manera.

Elena: Eso, Alfonso, es de siempre

Alfons: Otro tema. ¿Cómo se explica que Andalucía que había sido uno de los lugares en que a la educación de adultos se le había dedicado mucho presupuesto, que era un referente, que había pretendido un cierto cambio, recuerdo órdenes del ochenta y cinco²⁷, pioneras a mi entender en cuanto a contenido, ahora hayan dejado el graduado en secundaria de adultos para los institutos?²⁸

Elena: Yo no sé qué ha pasado, pero te digo una cosa, creo que hubo un consejero en un momento dado que se dedicó a desarrollar las Universidades y como el dinero y la imaginación lo tienes que poner en algo, lo pusieron en el desarrollo de las Universidades, y eso para mí ha sido tremendo. Todas las capitales de provincia tienen una Universidad. Creo que es un diseño perverso. Y dejaron caer el resto. Cuando llegué a Sevilla se iba Mª Ángeles, la histórica de la educación de adultos. M^a. Ángeles está ya en su centro.

²⁷ Orden de 28/11/85 por la cual se autoriza a los Centros de Educación de Adultos de la C.A. de Andalucía a aplicar un nuevo diseño curricular, con carácter experimental, durante el curso 1985-86. B.O.J.A, 14/12/85

²⁸ Orden de 16 de junio de 1997, sobre escolarización y matriculación para el curso 1997/1998 en los Centros Docentes de la Comunidad Autónoma de Andalucía que imparten la modalidad de Educación de Adultos (BOJA, 19/06/77) En esta orden con un lenguaje totalmente adaptativo se autoriza “la implantación anticipada del segundo ciclo del nivel de Educación Secundaria Obligatoria para Adultos en un número determinado de Institutos...”, y se da preferencia de matriculación en el centro a todo el alumnado adulto que “tenga hermanos/as del solicitante, que asimismo continuarán el próximo curso escolar” (el subrayado es mío)

Alfons: Sí, lo sé, estuve hablando con ella en Almería, si no recuerdo mal.

Elena: Lo que han hecho [en adultos] es ordenar. Creo que han ordenado últimamente, no hace tanto tiempo, después que el Ministerio, pero sigue habiendo... Yo de repente digo, hombre, *¿por qué no hacemos un acuerdo con Educación de Adultos [desde Cultura] en esa comarca?*, porque quiero hacer cosas piloto... Y la gente entiende que es un bien de Andalucía la educación de Adultos. Se reconoce como un bien. Otra cosa es cómo se desarrolle el hilo. El hecho de que haya habido educación de adultos y cómo se gestó, la gente entiende que es algo que Andalucía tiene que estar orgullosa de ello.

Alfons: Lo que supongo es que si separas de la educación de adultos el graduado en educación secundaria, la parte más reglada, una de dos, o el centro tiene mucha dinámica, y entonces no hay ningún problema, o si el centro no tiene tanta dinámica, con los niveles elementales y la animación sociocultural van a ir decayendo poco a poco. No es que crea que el graduado en educación secundaria sea la panacea para la educación de adultos. Pero sí creo que dinamizar un centro más orientado a los niveles elementales de aprendizaje y a la animación sociocultural requiere un tipo de profesional distinto. Y no el maestro acostumbrado a hacer el graduado antiguo, las alfabetizaciones y poco más, a menos que cambie su estilo.

Elena: Pero fíjate que nosotros hacíamos cosas insólitas en nuestra escuela, en Tetuan. Hacíamos teatro, mal hecho, ¡eh!, eso sí, sin método. Por ejemplo: entre todo el centro se hacía una obra de García Lorca, la volvían a escribir los alumnos la obra, la escribían otra vez, se hacían las luces, se ponían los... se hacía todo entero y había un proceso en ese centro. Durante dos meses, venían los cuñados, el novio, bueno, *le voy a decir a mi marido que venga por la tarde a traer no se qué, que es el que sabe solucionar este problema*. Estaba aquello abierto. Es que teníamos más voluntarios que los que éramos nosotros. Nosotros éramos seis y teníamos algo así como doce voluntarios. Pero ahora eso no se va a encontrar porque la gente está en otro nivel. Es posible que sea lo que dices, que en el ochenta y seis²⁹ hubo un cambio de la sociedad.

Alfons: De la sociedad, en la posibilidad de un cambio real y positivo. No creo que fuera responsabilidad exclusiva del PSOE, aunque su responsabilidad en ese momento es de primer orden, responde también a un cambio social adaptativo. No están al margen, el resto de partidos o casi todos ellos, los sindicatos también. Hay un cambio hacia la resignación y el *statu quo*.

Elena: Claro. Mira un dato, nosotros teníamos a un chico del barrio que venía a dar guitarra, que era muy típico, que los que sabían hacer algo venían, otro daba fotografía, otra no se qué. Un chico venía a dar guitarra y tenía a lo mejor cuatro que aprendían guitarra, y no le importaba utilizar tres tardes de su semana para dar a cuatro que no iban a aprender casi nada.

²⁹

Referendum de 12 de marzo de 1986 sobre la permanencia de España en la OTAN

Pero como había ambiente allí, la gente iba. Ese chico que daba guitarra es un compositor conocido hoy en día de música contemporánea. Se llama Núñez. Que veo sus obras, *mira dónde está este*, era ingeniero industrial ya entonces cuando venía. Había un ambiente que lo posibilitaba. La gente buscaba algo que ahora no lo busca, eso no se busca.

Alfons: Algún centro en Barcelona ha continuado en esa línea y continúan buscando. Centros con cinco funcionarios y cincuenta voluntarios, existen. Porque cuando hay una dinámica, cuando creas la dinámica, la gente sí tiene ganas. El problema es que no se crean las dinámicas para que la gente se pueda encontrar y participar.

Elena: Claro, es que es problemático, es mucho trabajo, hay que trabajar mucho, estar todo el día dedicados a eso.

Alfons: Mira, el otro día, ayer, ayer miércoles, acabo la clase...

Elena: Con tres horas no haces eso y los profesores de adultos trabajan tres horas.

Alfons: Estoy de acuerdo que sólo con las horas lectivas...

Elena: ¿Qué ibas a decir?, que te he cortado.

Alfons: Que en clase tengo un policía municipal, de un pueblo de por allí, y al salir, a las nueve y media de la noche, me viene: *¡Hombre!, a mí me gusta mucho lo de adultos, me gusta mucho, y me gustaría encontrar un sitio como voluntario*. Habíamos estado hablando del voluntariado. Pero si no hay un clima en el que puedas decir: *de acuerdo, pero si vienes como voluntario te has de obligar primero a ser serio, es decir, te comprometes a lo que quieras, pero en lo que te comprometas has de cumplir; segundo, tienes que hacer un proceso de formación por respeto a la gente que viene, no podemos hacer cualquier cosa*. Si este proceso se va haciendo y el centro responde, creo que continúa habiendo gente con ganas de hacer cosas.

Elena: Seguramente. Igual que van ahora a las ONG's, a médicos sin fronteras... A lo mejor en los barrios también... En Palomeras eran casas bajas todas, ya no está la gente en esas casa bajas y aunque cuando se transformó el barrio se hizo un centro cultural adecuado, no fue lo mismo. Porque la necesidad que tenía aquella gente de encontrarse y de tener un sitio donde verse, era lo que les llevaba a venir. Primero en la parroquia, ya que primero se daban las clases en la parroquia y, luego, cuando conseguimos que nos medio vendieran una frutería, los cuatro pusimos dinero, y ese bajo fue el centro cultural Palomeras que sigue todavía, pero, claro, en otras condiciones. Creo que si ahora se quiere hacer aquello ha de ser con los magrebís. Claro de otra forma.

Alfons: Pero continua habiendo una cantidad enorme de gente que continúan necesitando formación

Elena: Pero distinta, ya no puede ser aquella porque no hay esa ansia, que tenían aquellas de encontrarse con un vecino. Era una posibilidad de encontrarse con los vecinos. ¿Por qué van a misa? ¿Y por qué aguantaban a los curas progres? Pues porque era un sitio donde se hablaba, en la misa. Después de comer, digo de la misa, íbamos todos a tomar una cerveza. Si en los centros de adultos, yo que odiaba la cerveza tuve que acabar tomando cerveza, porque todos acabábamos en el bar por la noche. Era una práctica que era básica.

Alfons: Continúo pensando que existe la necesidad. Lo que no puede ser el mismo tipo de centro de adultos que teníamos a finales de los ochenta o a principio de los noventa

Elena: Cutre. Todo eso no puede ser.

Alfons: No, pero me refiero a que la misma práctica docente que hacíamos a principio de los ochenta la continuamos haciendo en el año dos mil. No ha cambiado mucho. Muchos centros de Madrid o de Barcelona estoy seguro que siguen el mismo modelo escolar

Elena. Es posible

Alfons: Eso es lo que no puede ser.

Elena: Porque en veinte años la sociedad ha cambiado muchísimo

5

ENTREVISTA XAVIER ARANDA

Director del centre penitenciari CFA Jacint Verdaguer

Entrevistat el 17 de febrer de 2016 al bar “Els quinze”

A= ALFONS	X=XAVIERARANDA
-----------	----------------

ÀUDIO 1

A. Quin any comences?

X. Jo començo al 91, i jo crec que ja estàvem a Benestar Social. Ara crec que ha fet 24 anys, i ho recordo per això, per els exàmens que fèiem, perquè vam passar com diferents temporades, a vegades coincidint amb canvis de les etapes que deies tu, d'educació a Benestar Social una altre vegada, a educació o Ensenyament, i aquests moviments, però a vegades no, a vegades dins del mateix departament hi havia canvis de com fer les proves del graduat en educació secundària.

A. Perquè les proves per dir-ho d'alguna manera eren externes? O Sigui hi havia convenis algunes externes i en alguns centres no.

X. Si en el sentit en que no avaluàvem nosaltres, sinó que venia una persona a avaluar, però no sempre. Per això et deia, quan jo vaig arribar encara avaluàvem nosaltres i donàvem les titulacions nosaltres de graduat, me'n recordo que hi havia unes sabanes que tenien uns papers enormes que havies de picar en una maquina d'aquestes que tenien doble carro, i que si t'equivocaves havies de tornar a començar, era complicadíssim, i després, no recordo els anys ni res ni els moments, però sí que després hi va haver una temporada de molts anys, una temporada llarga, un període llarg que aquí directament eren avaluadors externs i que coincidia a Benestar Social.

A. Venien a la presó.

X. Sí, llavors nosaltres fèiem el preparar per fer les proves, el més similar ara potser a les proves d'accés a cicles que es fa ara, doncs una mica el mateix, llavors es convertia en preparar els alumnes per a que passessin uns exàmens, per tant bàsicament era instruir-los, repetir exàmens similars d'altres èpoques per tal d'ensinistrar-los a fer exàmens, i poca cosa més. I això ja va ser la temporada més llarga, fins que ja no se si vam començar al 2009 o una cosa així el graduat en secundària actual, llavors ja es van incorporar professors de secundària.

A. 1999-2000.

X. El graduat en secundària actual?

A. Més o menys, potser ara t'ho dic de memòria però sí. Quan es va passar a Ensenyament al 2004 ja es feia a les escoles, ja tenien professorat de secundària, el que no se si vosaltres vàreu començar més tard.

X. Ja t'ho miraré però crec que va ser més tard. En el PEC tinc una part d'història, llavors a la part d'història sí que posa totes aquestes dates, quan ens vàrem incorporar, quan hi va haver canvis a Ensenyament, i tot això.

A. Sí, perquè jo recordo que a l'època de Benestar Social hi havia una certa lluita, diguem-ne un cert malestar per part de les escoles de presons, perquè per una banda depenien de Justícia, per una altre banda depenien de Benestar Social, i la demanda era de passar a Ensenyament diguem-ne en general.

X. Això era sobre el 95,96,97 aquella època, el cas és que la nostre dependència era directament de Justícia, llavors la vinculació amb Ensenyament era poca, perquè bàsicament ens demanaven rendir comptes a nivell bàsicament d'aprovat, poca cosa més.

A. Sí, perquè vosaltres no depenieu de Benestar Social?

X. No, nosaltres a tots els efectes era Justícia qui ens contractava, era Justícia qui ens deia els programes que havíem de fer, o sigui no seguíem programes d'Ensenyament, era Justícia el que ens deia els alumnes, per aula, les ratios, el nombre de mestres per escoles de centres penitenciaris on incidia Justícia.

A. I vosaltres com a funcionaris, éreu funcionaris de Justícia?

X. Sí, el que passa és que en aquella època només com a funcionaris hi havia tres o quatre persones, que eren les que hi havia des del principi de tot.

A. Quan dius tres o quatre, a tots els centres penitenciaris?

X. De Catalunya, de tot Catalunya.

A. Quants són?

X. Ara?

A. Ara.

X. De centres?

A. Sí.

X. Nou, és que ara han obert dos últims, mira aquí a Barcelona tenim dos, Wad Ras i Model, Quatre Camins que hi ha dos, perquè està el de Quatre Camins i el de joves, Brians 1 i Brians 2, Lledoners, el de Figueres que l'han obert fa un any, el de Tarragona que l'han canviat ara, Lleida, deu, deu sense comptar els oberts, perquè nosaltres amb els oberts no tenim formació, perquè ja fan la formació fora. Doncs si no me'n deixo cap em sembla que són 10, centres a tot Catalunya.

A. Oberts què significa?

X. Centre obert significa que només van a dormir, per tant estan tot el dia fora, o treballant, o formant-se o buscant feina. Per tant la formació dels centres oberts sí que cada vegada hi ha més vinculació amb centres de formació externs, això està bé, i coordinació amb nosaltres.

A. Cada persona va al centre que vol?

X. Clar, vinculat amb el barri, el que passa és que des del centre obert, que hi ha educadors, psicòlegs i etcètera els fan una mica el seguiment, inclús va allà, tenen contactes amb educadors i formadors d'allà.

A. I quan parles de centre obert, obert físicament no estan a la presó?

X. No, van només a dormir, amb alguns horaris però només van a dormir, i el cap de setmana el passen a casa, estan tot el dia a fora, per això és un centre obert o semi obert. Per tant sense comptar aquests, perquè aquesta ja tenen un altre tipus de formació, no hi ha mestres assignats allà, uns deu centres. Deu centres ara, quan vam començar al principi, quan jo arribo, mestres a la model igual eren 3 o 4, i ara són 18, imagina't, a Brians quan el van obrir i quan jo arribo érem 4 o 5 i ara em sembla que són 20 o 20 i pico, per tant hi va haver un gran boom, això sí que és veritat de potenciar tot el tema educatiu., sobretot a nivell personal.

A. I això a quina data?

X. Això va ser aproximadament als 90 i poc, 92-93 es contracta a molta gent.

A. I això ho fa Justícia?

X. Sí, Justícia.

A. Gràcies a qui? Aquell que teníeu de?

X. Director general, l'Ignasi Clavel. Jo crec que hi ha un boom del model de rehabilitació o comença a establir-se una mica el model de rehabilitació de les presons, que bueno, una mica amb molts canvis però és el que continua com a referent avui en dia, i que també es va diferenciar des d'aquell moment es diferencia una mica amb la resta inclús de l'Estat Espanyol, les competències que hi ha aquí a nivell de justícia doncs fa o facilita que hi hagi un model com a diferenciador o de manera d'entendre l'aspecte de rehabilitació i per tant més sobre incidir sobre la persona o intern, a través de proposar-li activitats, de tenir-lo en actiu, de la part de formació, la part laboral, i de programes ja més específics de relació amb el delicte, etcètera, que és una mica el model que hi ha ara.

A. I d'alguna manera de l'època de l'Ignasi Clavel no?

X. Sí, és quan comença una mica això, als noranta, noranta i algo. És el gran boom, s'obren moltes presons també, per tant necessiten molt personal, i en aquest moment és quan tota aquesta gent que ens incorporem nous passem a ser interins. Per tant funcionaris, funcionaris en aquell moment érem 4. El Felipe que segur que el coneixeràs que encara esta treballant a la Model, l'Adelia que ja es va jubilar, el Montón de Lleida que es va jubilar, i ja està em sembla que ja no em queda ningú més d'aquella època que van aprovar a Justícia ningú més.

A. Llavors a vosaltres, el fet de passar de Benestar Social a Ensenyament i tot això, us ha afectat poc?

X. El gran canvi, va ser el pas definitiu a Educació, al departament d'Ensenyament que estem ara, però el pas definitiu va ser fa 6 o 7 anys, no fa més, o sigui hi va haver un primer pas que va ser, les dates per això amb el PEC ja te les passaré, hi va haver un pas important o diferents moments a nivell d'història així importants, un primer moment és la incorporació

dels de secundària, perquè això estabilitza moltes plantilles i canvia el fet de fer les proves per lliure a fer l'avaluació continua i per tant ens proposa a nosaltres fer els dos tipus.

A. Els de secundària ja són d'Ensenyament o no?

X. Sí.

A. O sigui, no són de Justícia?

X. No perdona, els de secundària, els primers que arriben venen contractats per Justícia, i nosaltres ja havíem fet les oposicions, però vam fer les oposicions per Justícia encara, i en aquell moment es fa el traspàs d'algunes competències a Ensenyament, però competències a nivell de currículum, se'ns reconeix com a centres de formació d'adults als efectes de fer el mateix currículum, de complir les hores de formació, les ratios aproximades, o sigui això ja ens ho marca Ensenyament, però el personal encara depèn de Justícia. Les substitucions, la incorporació de nous mestres, això depenia de Justícia fins fa 7 anys que ja es fa el pas definitiu a Ensenyament, i la dependència o per entendre'ns la nòmina ja ens arriba d'Ensenyament.

Ara bé, això sí que comporta canvis importants, per exemple la gestió del personal, les direccions dels centres de formació d'adults, abans tota la part de gestió de personal la portava Justícia, directament personal de justícia.

A. Per tant, personal del centre penitenciari?

X. No, personal de l'escola ara.

A. Ara, però dic abans?

X. Sí.

A. Quan tu dius Justícia en el fons seria el personal que està al centre penitenciari?

X. Sí, però des de direcció general que està centralitzat amb on te la seu el departament de justícia, o sigui no el mateix centre sinó des de em sembla que està a Pau Claris o Girona que tenen per allà la seu, doncs des d'allà centralitzen tot el personal.

A. Sí, jo recordo que hi havia anat a tenir alguna reunió amb algú que era cap de serveis o algo així.

X. Com es deia?

A. No ho recordo.

X. Manel Parra?

A. Manel Parra potser.

X. Doncs continua. El que passa que aquest senyor, les seves funcions han quedat una mica difuminades, perquè abans sí que era el que coordinava tota la part educativa de tots els centres, però clar la nostre dependència s'ha deslligat més de Justícia, i ens hem lligat molt més amb Educació, per tant ara està una mica de pont, acabant de coordinar aspectes que queden encara per regular però clar, les seves funcions han canviat molt, o el seu paper.

A. O sigui que d'alguna manera el pas a Ensenyament és el que significa l'estabilització diguem-ne i la normalització.

X. I l'exigència, el pas a Ensenyament jo crec que ara per ara a qualsevol mestre de presons que li preguntis es valora com a positiu claríssimament però no perquè hagi sigut fàcil, sinó perquè jo penso que hi ha una part de responsabilitat i exigència importantíssima. Primer perquè hem de rendir comptes de tot, que abans quedava com més difós o difuminat, hem de rendir comptes ara inclús per la qüestió econòmica, ara hem de fer tot un cicle comptable com qualsevol altre escola, hem de rendir comptes de tota la part de personal, absències, contractacions, etcètera, hem rendir comptes de currículum, les hores que fem, com les fem, hem de rendir comptes de les planificacions educatives, o sigui hem de rendir comptes de tot. Però a la vegada això ens exigeix a nosaltres mateixos donar una formació el més propera als altres centres de formació d'adults del carrer, per tant també amb possibilitats o de que els alumnes nostres que surtin al carrer continuïn fora en les mateixes condicions, per tant jo penso que en general amb els mateixos programes i la mateixa manera de donar-los i les mateixes metodologies d'adults o similars doncs això possibilita que puguin continuar fora i el reconeixement de les nostres certificacions, també estem donant certificacions homologades com en els centres d'adults, de llengües, de TIC, les de llengua per exemple, de les TIC no donem tantes però de llengua, castellà per exemple sí, demanen més, per qüestions de reglament, clar per això és important que les puguem donar nosaltres, el perfil d'alumnes de TIC que tenim no arriben a tant, però les altres sí que són importants per a nosaltres. I ens ho demanen, per exemple gent que ha marxat fa un parell d'anys i es torna a posar en contacte amb nosaltres per demanar-nos algun certificat del temps que va estar fent català o castellà amb nosaltres, per tant és important.

A. L'època de Benestar Social per dir-ho d'alguna manera a vosaltres pràcticament no us afecta? El fet de que estem a Benestar Social, tota la reivindicació.

X. La nostre reivindicació era potser més laboral, no era tant de contingut sinó que era la nostre inestabilitat laboral que teníem.

A. Però que el fet d'estar a Benestar Social no us afectava tant perquè depeníeu de Justícia?

X. Clar, sí. Per exemple nosaltres el que reclamàvem en aquella època i que reclamaven indistintament a Justícia, o més a Justícia que a Benestar Social, el que reclamàvem era consolidar la nostre situació laboral, o sigui que fessin oposicions per a nosaltres, perquè no n'hi havia hagut mai d'oposicions.

A. I en algun moment jo recordo que podíeu ser considerats com a mestres per a poder optar al traspàs.

X. Sí, poder sol·licitar una plaça fora, a una escola d'adults ordinària o de primària, cosa que en aquell moment no podíem. Llavors clar, la qüestió de si ens feien laborals doncs et quedaves allà a Justícia amb la teva dependència de Justícia, i llavors la nostre proposta majoritària és que fessin oposicions i consolidar la nostre plaça com a funcionaris amb la possibilitat de reconeixent i posterior vinculació o traspàs a Ensenyament.

A. En aquests moments, per a quan una persona demana, o sigui quan una persona va a un centre penitenciari es requereix algun tipus de condició, o ho pot demanar qualsevol, és una llista a part, una mateixa llista?

X. Ara t'explico, perquè a més ara fa poc he passat un procés de proposar una substitució que he tingut. Doncs ara el procés és el següent, les llistes d'Ensenyament són les mateixes per primària i per secundària per separat, però són les mateixes per a qualsevol centre de primària, d'adults o d'adults a presons, és la llista única, ara bé, quan nosaltres hem de cobrir una substitució o una vacant sí que és veritat que les direccions ara per ara ens han facilitat fa dos o tres anys, ara per exemple m'envien, la última que vaig cobrir era de secundària, doncs m'envien un llistat de gent que està a la llista que compleix els requisits per la plaça, o sigui si és de l'àmbit de comunicació, o el de mates o el que sigui, i que a més a més en el moment d'apuntar-se a les llistes hi ha una casella que posa que estan disponibles per centres penitenciaris o centres d'especial dificultat.

A. Això passa amb adults també em sembla.

X. És llista única també, bé, hi ha una altre casella que posa treballar amb adults, sí. Llavors m'envien una llista amb el nom d'aquestes persones que han marcat, que compleixen els requisits i han marcat aquesta casella, i amb aquella llista el que faig és entrevistar-los.

A. T'envien tota la llista?

X. No, crec que només n'hi ha uns quants, hi ha uns 15 o 20, si no m'interessa cap d'ells me'n envien més, però en principi normalment amb els que m'envien si és per cobrir una substitució tampoc ets molt exigent, llavors això, faig entrevistes i una mica mires, normalment no et ve gent amb formació, i ara per ara inclús de les llistes no hi ha massa gent, per exemple la substitució que he hagut de cobrir ara, la substitució era de l'àmbit de la comunicació, per tant ha de ser gent que vingui d'hispaniques o filosofia castellana, han de tenir bon nivell de català B com a mínim, amb anglès, amb la llengua estrangera també amb un nivell b o b2 per a que puguin donar classes d'anglès, i a més a més que estiguin a les llistes per a centres penitenciaris, per tant amb tots els requisits normalment quasi no hi ha ningú. Per tant bé, intentes parlar amb ells per a mirar i veure si han tingut experiència en centres penitenciaris o en adults, és impossible, o sigui no trobes. Per tant, el que sí que acabes fent doncs tu ubiques una persona que te ganes de treballar, que te ganes d'aprendre, que te una potencialitat de treballar i d'adaptar-se a les característiques que tenim nosaltres com a un claustre molt consolidat, que no hi tindrà problemes en ficar-se en projectes, en assumir noves metodologies, que està obert i que acabes valorant altres qüestions, que no l'experiència o una excessiva formació. Però sí que és veritat que va bé, perquè com a requisits de formació no hi ha, específics, que també és una mica com una reclamació que hem fet des de fa molts anys, però no només per a centres penitenciaris, per adults també, però com això no s'ha fet doncs bé, de moment.

A. I aquest procés és el mateix per una escola d'adults?

X. Jo crec que no, jo crec que d'especial dificultat només ho fan els centres catalogats com d'especial dificultat, el que sí que poden fer ells com nosaltres em sembla que és proposar

quan són vacants, per tant has de proposar o a un funcionari, o a un funcionari de carrera per tant que tingui ja la plaça a principi de curs o al juny, es fa al juny per al següent any i el pots proposar per la teva escola. Però ha de ser un funcionari de carrera, amb els requisits per la plaça.

A. L'àmbit en concret.

X. Sí, això ho poden fer em sembla, però com a substitució no. Bueno, és una avantatge que sí que tenim perquè malgrat tot inclús fent moltes entrevistes t'equivoques, jo en aquesta vacant aquesta noia que tenim ara que va començar aquesta setmana no, l'anterior, porta una setmana i mitja i és la segona que ve, perquè la primera va venir i va durar dos dies, i va renunciar. Mira que intentem no només l'entrevista explicar-los, perquè l'entrevista no és només per captar com veus tu la persona sinó també li expliques, i de vegades peques quant expliques d'una manera més dramàtic, sinó ja s'ho trobarà que no és tant, però més val això que després en la dinàmica la facis sentir còmode, però malgrat tot això, malgrat que fem tota una setmana d'acollida amb el mestre o la mestra, de sessions, és quasi com un mini curs el que li fem intensiu per aquesta persona, acompanya a mestres per a veure tot el procés, o sigui quan realment comença a fer classe ha passat ja com a mínim 4 o 5 dies fins que ja es queda sola a classe, però malgrat tot aquest procés, després de fer tot un dia de classe va renunciar.

A. Per quina dificultat? O sigui, no aquesta noia sinó en general? Quines són les dificultats específiques?

X. Jo crec que la responsabilitat que comporta, l'assumir aquesta responsabilitat i no oblidar-te de res important, perquè estàs constantment dient-li "recorda que has de fer tal cosa que és important", recordar des de xorrades com el tema de les claus, llavors jo penso que això a vegades pot col·lapsar a les persones, per molt que li diguis "no et preocupis estem amb tu, qualsevol cosa que s'oblidi ens ho dius, que no hi ha cap error que no sigui, no hi ha cap error tan dramàtic que no es pugui recuperar, no passa res", però malgrat tot jo penso que és assumir tanta responsabilitat en tant poc temps, amb les pors d'equivocar-te o d'oblidar-te d'alguna cosa i amb tot el que pot comportar al darrera, juntament amb la part emotiva, no ens oblidem que costa, la primera vegada que entres a una presó i la segona i la tercera doncs costa.

A. EL què?

X. L'entrada a la presó, costa, a nivell emotiu entrar a una presó. Bueno, hi ha molts mestres que portem molts anys i recordem la primera vegada que vam entrar, jo me'n recordo perfectament de la meva primera vegada. Clar, per tant hi ha una part emotiva important.

A. Jo també, les reixes, les reixes que es van tancant, és molt impressionant.

X. El soroll. Clar, tot això fins que no passa molt de temps que ja entra dins del teu, com el despertador teu de cada dia, doncs home costa, per tant hi ha una part important, i algunes presons més que altres, la Model a més a més de com és encara te aquesta part antiga, aquest aspecte.

A. Que ja no són automàtiques les portes.

X. Clar, per tant jo crec que tot plegat fa que no sigui.

A. El tipus de personal que vosaltres treballeu diguem-ne, per dir-ho d'alguna manera vist des de fora, són persones amb problemàtiques molt específiques.

X. Dels alumnes dius?

A. Sí, dels alumnes. Però jo diria que a la classe molt dòcils, o m'equivoco?

X. Sí, normalment a la classe és gent que no hi ha conflictes a l'aula, jo això també els hi de a les persones que venen a fer substitució o als col·laboradors voluntaris que venen. Ve molta gent amb nosaltres, som 18 mestres i venen com uns 14 o 15 col·laboradors a fer sessions puntuals amb nosaltres, i jo els hi dic sempre, el conflicte que tenim nosaltres dins de les aules és mínim, però segur que molt més petit que a un institut, seguríssim. Jo sempre els ensenyo que tinc uns arxivadors, i en un dels arxivadors i posa incidències, o incidència amb alumnes, i és que fa com cinc anys que el tinc, perquè no l'omple, o sigui és molt anecdòtic alguna petita incidència que hi pugui haver, molt anecdòtic. I si te la trobes no és amb tu com a mestre sinó normalment és algun petit frec que ja porten dues persones, però que això ja passa a qualsevol escola del carrer, d'adults, de nens o del que sigui.

A. O sigui és més per part d'ells que amb el mestre?

X. Sí, clar, o sigui tu fas més d'alguna manera de mediador allà, i ja quan veus que n'hi ha un parell que tenen alguna mena d'història pel mig, que ja ve de fora, doncs intentes aturar el tema abans que sigui pitjor, però amb tu, amb el mestre és mínim els conflictes que hi ha.

A. La majoria de professorat que teniu és de secundària?

X. No, nosaltres al revés. Als centres d'adults intenten potenciar tot el tema de professorat de secundària, nosaltres tenim 3 nomes de cada àmbit, i si que és veritat que potser ara es nota una mica la diferència entre el professorat de primària i el professorat de secundària.

A. És que els centres normals es queixen d'això.

X. Clar, primer perquè els de primària són tot terrenys, pots fer des d'un angles fins a informàtica, passant per un grup d'analfabets fins a secundària, això ho fem i estem disposats a fer-ho, i tenim formació també per a fer-la. Després la part didàctica que tenim, i el bagatge didàctic que portem com a primària és molt més ampli, enriquidor i flexible que un màster de la formació de professorat d'adults, el cap antic, doncs és molt més ric que el màster, tot i que l'hagin ampliat a nombre de crèdits i d'hores, però la part didàctica que ve amb la secundària encara no. Això sí, si tens una persona de secundària treballant molt de temps conjuntament amb els de primària, llavors ara sí. Jo penso que amb els que tinc ara de secundària, sobretot dos que estan des del principi, la manera de treballar d'ells i la nostre de primària, ja no hi ha diferències, però això sí, un dels objectius quan es van incorporar va ser integrar-los dins de la dinàmica de l'escola que ja teníem creada, i va costar, això no va ser fruit de casualitat, era un objectiu que ens vàrem plantejar en aquell moment que era això, vèiem el perill de que quedessin tres mestres fent una escola per una banda, i la resta de

mestres d'un altre, i per tant va ser un objectiu que ens vàrem plantejar com a escola des de la direcció, jo ja estava a la direcció en aquell moment, estava de cap d'estudis o de secretari no se, i amb el Felipe que recordo que estava ell de director ens va costar uns 4 anys fins que una mica ja es va difuminar les diferències entre gent de primària i secundària. És més, ara hi ha mestres que estan fent coses de secundària i ells estan fent programes de primària, i encantadíssim tothom. I cursos conjunts ara no hi ha aspectes que facin pensar que es treballa de manera diferent. Però clar, ha costat.

A. És que això és una queixa normal, i sobretot quan el director és de primària i venen mestres de secundària.

X. Ho veus més, notes més la diferència.

A. Sí, i que ells difícilment accepten, a veure si s'ha de fer alfabetització i ells no omplen les seves hores, difícilment faran alfabetització perquè no els hi correspon. Tu saps que en els centres d'adults en general s'estan reduint les places d'alfabetització.

X. Sí, o suprimint per complet.

A Però clar joestic en entitats i totes tenim gent d'alfabetització, jo faig alfabetització en una entitat.

X. A veure, analfabets n'hi ha, per molt que vulguem mirar cap a una altra banda, n'hi ha.

A. Immigrant, sobretot immigrants, de gent d'aquí pràcticament no hi ha.

X. Però existeixen, per tant sí que segurament molt menys que potser fa deu anys, no ho sé segur perquè costa veure estadístiques i tampoc serien gaire fiables.

A. No, perquè a més tota la gent que et ve normalment per agrupament familiar per exemple, costa poc en les estadístiques.

X. Per això que és difícil, i això costa de visualitzar-les, i sí que hi ha una queixa de moltes escoles, clar, sobretot depèn de en quins barris, fem reunions de totes les escoles de Barcelona, ens reunim totes les escoles d'adults de Barcelona.

A. Ah sí? Hi ha reunions de totes les escoles?

X. Sí, els directors de totes les escoles.

A. La junta central?

X. Sí, però a aquestes ja hi anem des de fa uns quatre anys, que dius això també ha sigut l'obrir-nos una mica, per a que ens vegin com a escoles de formació d'adults, jo penso que ara tothom ja ens coneix, ara que hi ha escoles de formació d'adults a les presons, ara ja ens hem visualitzat, ens hem donat a conèixer, i a més a més normalment inclús tenim bona fama de treballar bé, en realitat, però abans, jo recordo la primera vegada que vaig trucar el Consorci, i em van passar a nivell de personal per demanar la substitució, em van dir "no, s'equivoca, truqui a Justícia", i clar no, que ja estem aquí, i això costava molt, qualsevol cosa que intentaves fer alguna gestió no t'identificaven així, llavors ara des de fa uns anys ja ens reunim a la junta central, una de les queixes o de les reclamacions d'algunes escoles és això,

que la instrumental està quedant però no només al C1 sinó tota la instrumental està quedant molt anecdòtica, i no és real, no és real perquè sí que hi ha demanda.

A. Així com jo crec que a nivell d'alfabetització sí que és més gent immigrada i tot això la majoria, ja no perquè la gent ha anat a escoles pràcticament tothom, a nivell de neoelectors o d'analfabetisme funcional també és molta gent d'aquí, tant tota la gent del fracàs escolar, una part d'aquesta gent. Això per què es dona? Perquè jo tinc dues versions.

X. Per què es dona el que cada vegada hi hagi menys?

A. El que vagin traient, que hi hagi menys instrumentals.

X. Home, jo crec que a nivell polític interessa, el reconèixer que hi ha persones analfabetes, en part tot i que no sigui donat per això, és reconèixer un fracàs escolar, per tant hi ha alguna cosa que no funciona bé, clar contra més població analfabeta, alguna cosa no hem fet bé en educació al Departament d'Ensenyament, en definitiva perquè darrera d'això hi ha una entitat política, o el partit de torn, però per tant jo penso que claríssimament és un no interès.

A. no és també la normativa? Tal com està en les escoles d'adults, o sigui, seria el tema de les preinscripcions, encara que ara ja es poden fer al setembre.

X. Clar, però això a nosaltres no ens afecta, nosaltres estem inscrivint contínuament. Això és una altre queixa de les escoles, quan vaig a les reunions a les juntes aquestes, sí que és veritat que les èpoques de matriculacions han anat provant diferents processos de preinscripció i de matriculació i no l'encerten mai, perquè la de gent que es preinscriu després tenen problemes amb les matricules, perquè també en definitiva es planificacions les continua marcant el Consorci, Educació, nosaltres en això tenim sort.

A. Tot el tema de la planificació, no hi ha oferta, i si no hi ha oferta.

X. Clar, nosaltres per exemple al moment ens deixen i ens accepten la planificació que fem nosaltres des del centre, i sí que la passem pel Consorci, però en principi ens la validen sense canvis, clar, jo encara tinc i proposo tres grups d'analfabetisme i els omplo, perquè hi ha gent, per tant, per què he de posar un grup? Per què me l'hauria de retallar un grup?, doncs igual que jo ho faig amb coneixement de causa perquè se la gent que hi ha, i si no n'hi ha també proposo canvis durant el curs, jo penso que aquesta formula que per nosaltres ja ens va bé, i funciona, hauria de ser per als altres centres. Segurament tenen més coneixement.

A. Clar, si tots sabem que a alfabetització difícilment ompliràs 25 a l'aula, i si el màxim és 25 i el mínim és 15 els que tenim experiència sabem que fins i tot 15 és molt difícil. Jo m'he trobat amb normativa de Benestar Social que admetia de 8 a 12, s'admetien tots, o sigui ara hem passat a 15, ara són 15 com a mínim, és molt difícil, per tant ja no hi ha oferta, si no hi ha oferta acaba no havent-t'hi demanda a aquests nivells. Això era una raó, i l'altre és que tot els que els interessa són titulacions fonamentalment.

X. S'està apostant molt crec jo per qüestions de retorn, cosa que jo crec que des de fa anys havien intentat els d'educació d'adults o els que hem treballat des de sempre en educació d'adults, que havíem descartat el veure l'educació d'adults com a un retorn al sistema educatiu.

A. Com a segona oportunitat.

X. Clar, sempre hem descartat aquesta via, doncs ara estem tornant a aquesta segona oportunitat, a tornar a fer l'educació d'adults exclusivament per a que et doni accés a un cicle formatiu, que et doni accés a un batxillerat, que et doni accés a la universitat, etcètera, etcètera. Per tant, jo no dic que estigui malament, jo penso que hi ha una part de gent que ja li va bé això, però el que no es pot fer és fer això traient-ho d'un altre lloc, que és el que s'està fent, o sigui si vols a més a més posar això perfecte, perquè hi ha gent, o obres centres de formació d'adults hi ha persones que tenen aquests interessos, però t'estàs carregant si treus professorat o hores per una altre banda, estàs deixant d'assistir altres necessitats d'altres persones que estan allà, i que possiblement hauries de prioritzar tant o més, perquè les altres persones potser tenen més oportunitats i més recursos, perquè tenen més formació d'entrada, aquesta persona no.

A. Algú em deia que també era culpa del professorat, en el sentit d'això que dèiem, sobretot el de secundària que era una mica d'abaixar-se el seu nivell professional a alfabetitzar, el fer neolectors, a fer aquests nivells, es veia com una mica menysvaloració de la seva feina, que eren professors de secundària.

X. Sí, pot ser, però és un desconeixement, el més difícil que jo crec que es fa a les escoles, jo ho tinc clar i he passat per tot, per tots els nivells que es fan a les escoles he passat per tots.

A. I has passat per la universitat.

X. Sí, també he passat per la universitat, he passat per tots els nivells. Jo crec o he trobat que és més difícil és l'analfabetisme, o sigui començar a llegir i escriure a una persona, i el castellà zero, o sigui persones que no entenen absolutament res, que a més a més la seva llengua no te ni tan sols la mateixa grafia que la teva, ni tenen llengua estrangera similar com l'anglès o el francès, o sigui, xinesos, paquistanesos, començar des de zero, això, aquests dons nivells per a mi són els més complicats, on no hi ha comunicació en el cas de castellà per a estrangers no hi ha cap tipus de possibilitat de comunicació, i amb l'altre ja és molt difícil perquè no hi ha comunicació gràfica.

A. A més també tu et frenes una mica per nivells culturals de com saludes, bé jo avui per exemple hi havia uns bunyols allà on faig alfabetització, i jo els deia "preneu, preneu no us amoïneu, que no tenen mantega" i em deia "nosaltres sempre diem que no tenen mantega i tothom tranquil", però emfatitza la ment que amb la gent d'aquí no provocaven cap mena de problema, de resistència a veure com s'ho prendran i tal, i és encara més difícil.

X. Home, suposa un desgast, és un desgast molt més important com a docent, però per una altre banda jo penso que també és on veus realment la teva utilitat com a mestre, o sigui que com els avenços, la il·lusió, normalment aquests grups nosaltres tenim una certa inestabilitat, bueno una gran inestabilitat de grup i d'assistència, molta gent que ve no ve, però suposo que com a les escoles que també és una de les queixes de totes les escoles.

A. Perquè poden venir o no venir en el vostre cas?

X. Sí. En principi venen voluntaris, però si un dia es troben malament, o tenen judici, i l'altre te metge o no se que, un dia ve i l'altre no. Ara bé, els grups de castellà d'alfabetització no fallen mai, és gent súper assídua, perquè en realitat tenen aquesta necessitat i són agraïts a més a més.

A. Sí, ho passen molt bé.

X. I ells mateixos veuen, no només el mestre ho veu sinó que ells mateixos són conscients d'on van millorant, dels seus progressos, i és la única manera de que tu tinguis motivació per continuar anant. Per tant jo crec que sí que són grups molt difícils, que has de tenir molta experiència per fer-ho bé però també són els grups més agraïts.

A. I mai estar segur de que ho estàs fent bé. O sigui, quan una persona se't atura fas moltes voltes i dius per on ho agafo això.

X. clar, i sembla que dius "mira he provat això amb aquest i m'ha anat molt bé", i ho proves amb l'altre i ja no et funciona, i és tornar a començar, però sí que és veritat que l'experiència t'ajuda, l'experiència i no només el pensar l'experiència de fer el mateix moltes vegades, sinó en algun moment el valorar el que has fet, com ho has fet, aquesta part del pensar teu, d'emportar-t'ho o el compartir-lo amb el company com a mestre, jo penso que tot això t'ajuda a fer-ho millor, però que malgrat tot és veritat sempre trobes alguna persona que et costa, que et costa o perquè està encallada i clar, nosaltres a més a més trobem gent a nivell cognitiu degradat per qüestions de toxicomania, o cada vegada ens trobem més gent de psiquiatria, amb problemes psiquiàtrics importants, per tant ni els ritmes són els mateixos, i a vegades no és que no hi hagin progressos és que hi ha regressions, o sigui que ve un senyor que havia estat un temps amb nosaltres, que estava quasi a punt de començar un graduat i ara l'has de tornar a posar en un neoelectors com a molt, vull dir que això també veus, que clar no és lineal i progressiu l'aprenentatge en molts casos sinó que hi ha uns moviments bestials, perquè hi ha molts factors que afecten a la persona i en aquest cas en el nostre a la presó encara més, és molt complicat.

A. El teu pas per la universitat, tens la sensació que a la universitat tot això li preocupa?

X. En absolut, al revés, he marxat una mica decebut, perquè jo crec que hem passat per una temporada a la universitat que hi havia diferents persones que si potenciaven una mica més haguessin pogut formar una mica més una part de mestres que aportàvem ganexes, que aportàvem experiència.

A. En quin estaves, en el de didàctica?

X. Sí, i jo penso que vàrem passar un moment per a poder-nos aprofitar, primer perquè nosaltres estàvem disponibles i perquè estàvem allà, o sigui que ja estàvem vinculats i no ens havien de venir a buscar sinó que ja estàvem allà, segon perquè feia falta perquè hi havia demandes de fora, hi ha demandes dels alumnes perquè ho veuen, tenen por, la universitat te por i te desconeixement. Practiques en centres penitenciaris, si no trobes a un professor que estigui allà vinculat, que aposti per el tema i que vegi que es pot fer, com vam fer, vam trobar una persona que bé ara està fora, és una professora a Mèxic, perquè també va marxar d'aquí una mica pel mateix motiu, una mica decebut per la manca d'interès i ja dic, jo en el seu

moment vaig anar a parlar amb una persona a veure el que únicament hi havia en aquell moment que era el màster aquest d'adults, a veure si a partir d'aquí.

A. En el màster d'adults?

X. Clar, però en cap moment m'han proposat fer res d'adults, en cap moment.

A. Doncs mira que això tant la Margarida Massó com l'Anna Yuste podrien ser sensibles.

X. No. Jo crec que la gent està molt aposentada i no interessa, o no interessa o no hi ha cap interès de construir res en relació amb el tema d'adults, no ho se. I hi ha gent que dins del departament doncs estava l'Àngel Marzo que encara està, estava la Susanna Orozco que encara està, vull dir que hi ha un grupet de gent que en aquell moment, bé ens podíem haver vinculat d'alguna manera, o bé amb una miqueta de ganes i de sensibilitat ho podíem haver fet. L'Anna Yuste porta ja temps, i està molt implicada però per exemple jo penso que ella era una bona persona per agafar una mica el lideratge.

A. Jo suposo que l'Anna Yuste en aquell moment, suposo que quan tu estaves ella estava de directora de departament, tota la qüestió de burocràcia a la universitat se'ls menja quan tens un cert càrrec. Bé, jo a la tesi parteixo de la invisibilitat als diaris, als mitjans de comunicació, la invisibilitat als programes electorals i la invisibilitat a la universitat. I era molt més visible fa uns anys que no pas ara, diguem-ne que ha anat en regressió el tema de l'educació d'adults.

X. Sí.

A. No se si has mirat màsters, postgraus i tot això en la dècada dels 90 hi havia molt més.

X. Sí, hi havia un postgrau, i més coses. Però sí que és veritat que per part dels alumnes, d'universitaris sí que hi ha, clar jo com he estat 8 anys de professor a la universitat llavors jo per la part que em tocava jo ja intentava visualitzar coses de la formació d'adults dins el meu programa, si jo tenia una assignatura de planificació educativa jo penso que i els universitaris poden estar treballant a primària, possiblement però també poden acabar a educació d'adults, per què no visualitzar aquesta part dins del teu currículum? O parlar de la didàctica de nens però també de la didàctica d'adults. Perquè no hi ha cap assignatura vinculat amb això, per tant a on han d'aprendre? O fas el màster, que també és una mica relatiu o bé.

A. Bé, ja no existeix.

X. Clar, per tant ara el de la UB i el de l'Autònoma tampoc, doncs ara per ara no hi ha cap tipus de formació que jo sàpiga, tenia un de la UNED, algun de la UNED o d'aquest, però clar no se.

A. De la UNED no ho se.

X. No hi ha res.

A. Jo faig Catalunya i ja, la UNED no toca.

X. Doncs no hi ha res, i hi ha això, desconeixement i poc interès. Nosaltres en un moment, tots els directors de centres penitenciaris vam anar a parlar amb el coordinador de practiques

de la UB, perquè hi va haver un any que ens van treure les practiques de tercer del grau de primària, perquè deien que no eren practiques per fer-les en un centre penitenciari, que les havien de fer a primària i vam tenir una lluita de, bé, per què no? Per què no, si una persona pot anar allà a treballar? Si has d'aprendre a fer una unitat didàctica possiblement aprens igual o més en un centre d'adults que en un de primària, o sigui on està problema? Doncs que no, i quan tens a més a més practiques de primer i segon i de quart, o sigui que no són les úniques que fas, estàs 4 anys fent practiques, i a més l'experiència que teníem era boníssima, perquè la gent que sortia preparada aquestes practiques són molt intenses, surts i no nomes aprens la part de didàctica, aprens la part emotiva, la part humana.

A. T'obres a una societat diferent.

X. Jo crec que tens molt més aprenentatge que després es pot reconduir cap a nens que no pas al revés, claríssimament, però jo penso que és això, la por i el desconeixement, que se'ls escapen moltes coses, el tema de primària el tenen acotat i el controlen, i lo altre no, per tant fora.

A. Perquè de fet amb didàctica i organització escolar fèieu primària i secundaria, teníeu d'alguna manera que treballar els temes de primària i secundaria.

X. A on, a la universitat dius?

A. Sí, al DOE.

X. No, treballàvem nomes primària.

A. Nomes primària? Per tant el de secundaria es deixa pel màster.

X. Clar, sí. Els de secundaria era via del grau de la seva carrera que venien i el màster.

A. Existint l' escola de professorat en aquell moment que existia no ho feien?

X. La van crear o van canviar quan van canviar el grau, em sembla que van canviar del CAP al màster.

A. Però dic, com hi havia l'escola de magisteri o l'escola de professorat, aquí el DOE no feia nomes escola de professorat, o sí?

X. No, fa docència a Pedagogia, a altres graus.

A. En principi a pedagogia no és primària exclusivament.

X. No, això és veritat. O al màster intervenen professorat a altres màsters o al doctorat, al departament, al DOE fa intervenció didàctica i d' organització escolar a tots els graus ara vinculats amb la facultat d'educació.

A. Bé, jo a la tesi escric això, que a Pedagogia encara no s'ha tret el pes etimològic del nom, que encara es deia infants, jo el treia i aquesta gent hi està d'acord.

X. És curiós perquè existeix la figura del pedagog a presons, hi ha un pedagog per presó, un o dos com a molt, el que passa és que les funcions són tan poc definides, i te'ls trobes fent una mica.

A. Però això no existeix a escoles d'adults, només presons.

X. No, és veritat.

A. Tota la qüestió de psicopedagogs i tot això no existeix.

X. Bé, perquè també suposo que des de la psicopedagogia no hi ha tampoc cap especialització en adults.

A. I no hi ha cap reivindicació, a part de que no hi hagi cap especialització no hi ha reivindicació, i una altre cosa que em queixo és els col·legis de pedagogs no han reivindicat, el col·legi d'educadors socials tot i que en el seu decret parla de formació d'adults, és l'únic decret en que parla de formació d'adults i no han reivindicat mai el seu paper en el sector.

X. Aquí sí que la formació de l'educador social si que hi ha alguna assignatura d'educació d'adults.

A. Perquè en el decret surt, i és obligatòria, però no han reivindicat mai el seu paper dins dels centres de formació d'adults, és curiós.

X. És veritat, perquè fan l'assignatura i no podran treballar, bé, no se si a través d'alguna associació, però és complicat, però no està reconegut com a tal, i els mestres de primària que si que treballaran, no tenen formació. Són d'aquestes incongruències de la universitat.

ÀUDIO 2

X. Abans el nom que et donaven era una xapeta que posava, "*profesor de EGB de instituciones penitenciarias*" perquè era la nostre dependència, llavors feien passar aquesta primera prova de legislació, una altre prova que era teòrica del temari, i després la tancada, que era la mateixa tancada que a les oposicions ordinàries de mestre, per el temari, per preparar-te'l, per defensar-lo davant d'un tribunal, i tot. Llavors passàvem a ser això, professors d'EGB d'institucions penitenciaries i a posteriori és quan ens van fer el traspàs al departament crec que en aquella època d'educació era, o d'Ensenyament, no ho se, com ha anat canviant, o sigui que encara l'oposició la vam fer allà encara que després sí, la gent que quan ja es va fer el traspàs molta gent ja va poder marxar, bé molta gent tampoc, però va començar a marxar gent a escoles ordinàries, i demanar el trasllat participant en el trasllat ordinari d'Ensenyament i poder venir gent que estava a les llistes d'Ensenyament, o sigui que la gestió ja no es feia des de Justícia sinó que el requisit era que estiguessin a les llistes d'Ensenyament. És un traspàs que ha sigut molt costos, són molts anys, i va ser molt llarg, i encara continua. Es va signar un conveni en aquell moment de Justícia-Ensenyament, no recordo l'any, i encara ara per ara no està resolt, aquest és el segon curs, vam començar l'any passat que s'ha creat una comissió de treball de tots els directors de centres d'adults de centres penitenciaris, conjuntament amb Ensenyament amb el cap de servei, l'Enric Castell a Ensenyament, amb algun tècnic del seu departament i amb el Manel Parra per part de Justícia, i portem dos anys amb reunions amb una certa periodicitat de cada dos o tres mesos, i es treballen qüestions com per exemple tot el tema d'estudis a distancia, algo que és molt propi nostre que els centres d'adults no tenen, a través de la UOC universitaris a traves del IOC , a traves del CEDE centres d'estudis a distancia.

A. UOC també?

X. UOC, UNED, més UNED que UOC però també, UNED, UOC i IOC.

A. I ho porteu vosaltres?

X. Clar, sí, nosaltres fem la gestió i la burocràcia que en molts casos els alumnes no poden fer, per qüestions bàsicament tecnològica bàsicament, internet, dades, però bé, això és un altre tema la qüestió d'ordinadors, d'internet maquinari, quines són les limitacions d'internet o no, tot això és un altre tema que queda pendent, qüestions encara de ratios i de planificacions.

A. Teniu ordinadors suficients a les aules?

X. Bueno, depèn dels centres sí, ens va dotar Ensenyament ja en el moment del traspàs va fer algunes aportacions, el reconèixer-nos com a centres de formació d'adults ens dota de maquinaria, fa molts anys però sí.

A. I d'alguna manera els alumnes que volen fer una carrera a través de l'UNED venen als vostres centres?

X. Sí, nosaltres els matriculem, quan són exàmens d'UNED, o sigui tota la gent de la UNED fan bàsicament l'accés a la universitat i les carreres universitàries. Doncs quan hi ha exàmens creen un tribunal, ve un tribunal de Madrid i a Brians de tot Catalunya els porten allà, i estan una setmana fent exàmens allà. Ells munten un tribunal a presons, i van allà.

A. Però durant el curs si han d'accedir a l'ordinador a buscar alguna cosa i tal van a les vostres aules?

X. Sí, venen a les nostres aules però a més a més hi ha d'haver algú amb ells, clar nosaltres tenim poca gent però perquè és gent preventiva, van entrant, sortint, per tant jo encara em queda només un alumne d'accés per majors de 25 anys, i em sembla que em queden 2 o 3 de carrera, no en tinc més, però hi ha centres que tenen molta gent, igual tenen com 10 o 20.

A. I això s'entra com a hores lectives per a vosaltres?

X. Però molt poques, aquesta és la reivindicació, perquè només ens donen si no recordo malament són 6 hores a la setmana per dedicar-les a estudis a distància, i això no és així. És impossible dedicar 6 hores, perquè de dilluns a divendres tens un grup i tens un mestre, per tan és possible que tinguis fins i tot com a mínim 10 o 15 hores hi dediques, a part la gestió que hagi de fer amb l'UNED que has d'estar trucant cada dos per tres, el tema de beques, el tema de matriculacions, el tema de llibres, o sigui que no és així, que són molt poques hores, per això aquests reajustaments són els que intentem lligar-los amb el departament. Però bueno, ja està bé, com a mínim hi ha aquesta part d'interès del departament, per això dic que el traspàs que es va iniciar fa com 10 anys encara estem en procés de traspàs.

A. Jo tinc la sensació de que les escoles d'adults, les de fora s'han quedat com uns guetos en els barris, amb poques relacions, com molt tancades, en els seus programes, com molt reduïdes també ja dic, normativament i tot això. A això quin futur li veus?

X. No ho se, potser m'equivoco perquè la visió que tinc de les altres escoles és d'això, de les reunions, de contacte perquè ens coneixem, conec directors d'altres centres, que hem visitat, però bé no és la vida diària, però jo tinc una mica la idea de que els darrers anys amb el gran tema de les crisis, sí que molta gent que abans ni s'hagués plantejat anar a les escoles d'adults, sí que han mirat a les escoles d'adults i estan anant a les escoles d'adults, per tant jo crec que arriba gent, hi ha persones que fan demanda a l'escola d'adults, i és gent amb formació. O sigui, hem començat una mica a trencar la idea de que l'escola d'adults és gent que no ha acabat els estudis o te estudis primaris, i donant només aquesta possibilitat. Ara jo tinc companys mestres, mira per exemple la directora de Wad Ras de la presó de dones està fent el curs d'informàtica o d'anglès aquest any en una escola d'adults, i un altre mestre també, o sigui cada vegada més hi ha més gent que a s'adreça a les escoles d'adults i que veu que hi ha formació, potser més en vies com aquesta d'idiomes, informàtiques i coses d'aquestes però que ho veu com una altra possibilitat.

A. Ha crescut molt la informàtica, els idiomes.

X. Sí, jo penso que han obert la via, que potser ja està bé, perquè si no cada vegada més es converteix i la única manera de treure l'etiqueta de gueto el que deies tu, és potser oferint altres cursos, altres nivells, altres possibilitats amb altres persones i altres interessos, i és una mica el que crec que potser que aquests últims anys sí que s'ha vist una mica una altra demanda. Pot ser això, gent que s'ha quedat a l'atur, molta gent, i que una possibilitat formativa barata era aquesta, no ens enganyem.

A. Joves també, que havien deixat l'ESO.

X. Joves en l'impàs, o que hagin acabat o no, però l'impàs entre això i treballar que és la única via doncs és un espai de temps que no tenen res a fer i els dona una possibilitat. Per accedir a cicles formatius, això sí que hi ha demanda d'aquests cursos, per tant jo vull pensar, vull ser optimista i jo crec que s'ha de veure aquesta necessitat però sempre i quan el que et deia abans, visualitzar aquesta sense tapar l'altre, el que em fa por és algo que he sentit, no és alguna cosa exclusivament meva, sinó que he sentit reivindicacions de directors del Carme, del Raval, gent que està en barris que tenen una realitat molt concreta d'alumnes, i que és aquesta la petició que fan, que està bé apostar per això, perquè és obrir amb altres perfils d'alumnes però sense retirar, o voler no mirar l'altre realitat que continua estant. El que passa és que si augmentem possibilitat de cursos, això passa per augmentar personal, etcètera, etcètera. El que passa és que en els últims anys el que han fet és que amb el mateix personal, van augmentar hores lectives, per tant han obert cursos, sí clar, oi que hi ha molta més gent matriculada que fa cinc o is anys? Hi ha més gent perquè hi ha més cursos perquè es fan més hores lectives, però el personal no. Però jo vull pensar que sí, que vegin que això és una via de continuar treballant, i apostar per obrir les escoles d'adults en cobrir altres necessitats, una altra cosa és com ho gestionin, el que em fa por, com això es podria arribar a gestionar.

A. jo veig que també el departament te molt poca importància la funció d'adults, diguem-ne que per tant es gestiona fonamentalment com a primària i secundària.

X. Cada vegada més.

6

ENTREVISTA A MOLLERUSSA

Dolors Belloch directora del CFA de Mollerussa
 Quim Balaguer Coordinador TIC del CFA de Mollerussa

18/11/2015

A = ALFONS D = DOLORS BELLOCH Q = QUIM BALAGUER

A. Quim Balaguer, ets el director de l'escola d'adults, no?

Q. No, la directora és ella.

A. bé, doncs primer la directora. Quant de temps portes de directora?

D. Set anys, perquè abans eren aules, aquí a Lleida només hi havia aules.

A. Ara és centre?

D. Ara és centre, ara tots són centres. Totes les escoles d'adults de la província de Lleida són centres, no n'hi ha cap d'aula.

A. Això és una avantatge, és millor que sigui d'aquesta manera. I tu Quim ets mestre d'aquí?

Q. Mestre, vaig formar part de l'equip directiu els primers 4 anys que vam ser centre, des del 2008 fins al 2012. Al 2012 vaig deixar de ser cap d'estudis i ara soc mestre, coordinador TIC, i la Dolors si que segueix.

A. Dolors tu dius que havies estat a Barcelona.

D. Si, al Pere Calders molts anys. Vaig participar amb els materials que es van fer d'Alfabetització, amb la Dora i companyia. Llavors vaig baixar cap aquí a Lleida.

A. Llavors, coneixes la història de Lleida, quan comença l'educació d'adults?

D. Aproximadament vaig fer uns càlculs ahir a casa meva perquè sabia que m'ho preguntaries, i penso que fa uns 35 anys. Fa 35 anys vam començar amb unes aules als Magraners, i a la Mariola, que era aleshores com la Mina, eren zones de gent immigrant.

A. A la ciutat de Lleida?

D. A la ciutat de Lleida si, vam començar amb unes aules que feien cursos de graduat escolar, va néixer allà l'educació d'adults. Als Magraners, i a Pardinyes potser també, o al CECAP, al CECAP, als Magraners i a la Mariola.

A. I això seria a l'any 80 perquè dius 35 anys, ens anem als 80.

D. Si als 80, fa 35 anys.

A. I com comença? Per què hi ha una pressió de la gent?

D. Comença perquè per treure la gent, per exemple la Mariola és un barri de gent d'ètnia Gitana gairebé tot, i aquesta gent s'havien d'alfabetitzar, i comencen a fer unes aules, on comencen amb grups d'alfabetització. Als Magraners hi havia també molta gent d'ètnia Gitana i comencen alfabetització, en dos barris de Lleida completament d'ètnia Gitana. I al CECAP tot de gent immigrant i allà comencen a alfabetitzar la gent que ha vingut fora d'Espanya. Aquí a Mollerussa comença igual que ells, perquè aquí a Mollerussa és on hi ha més immigració, fixa-t'hi que tots els barris d'aquí són d'immigrants, aquí hi ha barriades i tot de gent immigrant, de gent de la resta d'Espanya, bé ell ho ha vist, aquí hi havia moltíssima gent per alfabetitzar, molta gent, i va començar.

A. Als 80 la Generalitat encara no tenia les transferències, era el Ministerio de Educación.

D. Si, era el Ministerio de Educación. És el Ministerio igual que les que hi havia a Barcelona, jo quan estava a la Plaça Espanya, a la Plaça Espanya hi havia una escola, jo vaig estar allà primer que res, doncs que fèiem, vinga graduats escolars, intentar alfabetitzar la gent a través del Ministerio, el Ministerio el que no volia era gent analfabeta, jo ho tinc claríssim.

A. Però a Barcelona neix a través d'una reivindicació popular cap els anys 76-77, i el Ministerio va cedir a la reivindicació.

D. Si, diguem que aquí es van agafar al tren de Barcelona, aquí a Lleida no s'ha reivindicat mai res, i a Tarragona tampoc, a veure jo quan vaig baixar aquí a Lleida a mi la Trini, que la coneixia molt de la Mesa em va dir, Dolores, aquí la gent no reivindica, després alguna vegada vam anar a alguna, manifestacions poques, per cert una que vam sortir a la tele que portàvem la pancarta i tot, hi hem anat una vegada i hem sortit una vegada a la tele. Som importants.

A. Seria quan la reivindicació del graduat en secundària, no? Que a la vegada es va ajuntar amb la reivindicació del pas a Ensenyament.

D. Exacte, si.

A. Que aquella va ser una moguda important.

D. Però joestic convençuda que aquí a Lleida dubto si la gent coneixia el que era l'AEPA, tinc els meus dubtes.

A. Bé, el problema era nostre també. Des d'AEPA ens costava saber amb qui parlar de Lleida.

Q. Això encara es va allargar, perquè jo quan vaig arribar, jo de Lleida venia de Barcelona, i jo també havia participat en reunions amb la Mesa i tal i jo pensava, quan vaig saber que venia a Lleida, aquí no coneixíem a ningú, que hi ha a Lleida? Jo em vaig oferir, sé que dels primers correus electrònics que vaig enviar des d'aquí, va ser als companys de Lleida dient que si volien jo coneixia gent de la Mesa i que els podia passar informació, i el que volguessin, que em diguessin, encara ara espero que algú em digui alguna cosa.

A. També vas començar a Barcelona?

Q. Si, jo vaig treballar molts anys a Barcelona.

A. Com a mestre?

Q. Com a mestre d'adults. Vaig fer substitucions, interinatges.

A. I llavors et van destinar a Lleida, o ho vas demanar tu?

Q. No, em vaig destinar jo. Casualment em vaig casar amb una noia de Lleida i hi havia una plaça d'interí aquí a Mollerussa, i vaig tenir sort i vaig poder concursar i vaig venir a parar a aquí, ara fa deu anys.

A. Quantes escoles hi ha a Lleida? Sabeu quantes n'hi ha a la província?

D. Si, a veure, hi ha dues escoles a Lleida, una a Mollerussa, una a Tàrrega, una a Cervera, una a Tremp, una a Vielha, una a la Seu, una a Balaguer, i abans hi havia la del Solsonès que estava també aquí, però ara ha passat al Vallès Occidental, als serveis territorials centrals. I llavors aquesta ha marxat, però aquesta la de Solsona va començar diferent a totes les d'aquí, la de Solsona era quan feien el Graduís, era centre de suport del Graduís.

A. A distància

D. Si, a distància, així van començar, i aquesta si que va lluitar les de Solsona, per arribar a ser aula, i després per arribar a ser centre una altre, però aquestes per passar de ser centres de suport a aula, però els d'aquí Lleida hem anat passant progressivament, hem tingut una bona coordinadora d'adults, ara últimament tenim una bona coordinadora d'adults que ha lluitat molt per les escoles d'adults, que és la Loreto.

A. Continua havent-hi els coordinadors territorials, figura de l'època de Benestar Social?

D. Si. El que passa és que jo penso que va ser una equivocació, és que ja no se si va ser un equivoc. Jo he passat totes les etapes, des de que estàvem a educació que estava a la Diagonal quan anàvem a fer les manifestacions les escoles d'adults, vam passar a Benestar i hem tornat a Ensenyament, és a dir, aquest pas d'Ensenyament a Benestar jo el vaig trobar fabulós, per ajudar la gent era fabulós, de ser un cul de sac a ser una mica important, això és bastant important per un professional, bé hem de tornar a Ensenyament perquè al final de Benestar ja semblava que hem de tornar a Ensenyament, tornem a Ensenyament i ara estem pitjor. Tu no ho has viscut això Alfons, però ara estem pitjor.

A. M'he trobat amb més gent de les que estic entrevistant, gent que reivindicava tornar a Ensenyament, i ara ho viuen d'una altra manera. Recordo que estàvem a Benestar Social i jo li deia a les companyes quan havíem de passar, el pitjor que ens podrà passar és...

D. Tornar a Ensenyament

A. No, això també, no ho veia, no ho veia clar perquè jo pensava que en un lloc o un altre, l'important era el projecte. A Ensenyament a fer què? Jo recordava el pitjor que ens podrà passar és que ens en recordem de l'Àngela Miquel.

D. Doncs jo m'he en recordat moltes vegades perquè a mi, creu-me que m'havia citat vegades allà al Departament. Creu-me que vaig anar un dia a dinar a Barcelona en un restaurant i me la vaig veure allà, i vaig pensar, oh, t'arribo a apreciar de veritat, vol dir que en aquells moments, a veure, recordar-nos d'ella és important, però en aquells moments dèiem, ui, això no va de cap manera, i no ho se, jo penso que anàvem millor.

A. Sí, era un altre dibuix.

D. El concepte d'educació d'adults és que jo penso que ara ningú pensa que és l'educació d'adults, a veure, s'hauria de seure algú, no se qui, s'haurien de seure i haurien de dir què és educació d'adults? Jo me'n recordo quan vosaltres éreu molt més joves que ara, que ens fèieu anar allà, que venia gent estrangera i ens explicaven, te'n recordes tu quan havíem anat a la de Biologia, que hi havia traductors i tot, allò ens enriquia.

A. Si, els congressos.

D. Els congressos aquests, ojo que a mi em van enriquir molt, jo tot el que se ho se d'allà, entre el que he après, jo vaig fer el Màster d'adults amb el Ramon Flecha i tots aquests, em va tocar i el vaig fer, i molt bé, però allò no te res a veure, oblida't de pensar en lo que vam fer llavors i no te res a veure amb el que hi ha ara d'educació d'adults. És que ningú ara s'ha assegut i ha pensat, que estan fent als centres d'adults, i que és el que volem fer als centres d'adults, i fins que algú no s'assegui i pensi això.

A. Recordeu la coordinadora d'escoles d'adults abans dels 80, que és quan neix el moviment?

D. Jo llavors estava a Barcelona.

A. Sí, era a Barcelona fonamentalment.

D. Sala? Estàvem al Departament d'Ensenyament.

A. La Montserrat Sala?

D. Si, i també recordo molt al Rafael Farré, jo amb ell vaig tenir molta relació.

A. Quin record teniu de la època de la Montserrat Sala, la primera època d'Ensenyament?

D. Que era molt deixats les escoles d'adults, l'únic que hi havia era el Rafael Farré, que lluitava i se les devia encarar amb ella, però ella t'escoltava, jo penso que érem el cul de sac d'Ensenyament amb la Montserrat Sala, però algo li importava, hi havia un raconet al seu cor que li deia, te importància això que m'està dient el Rafael, jo n'estic convençuda. El Rafael ja no te'n parlo, perquè era una gran persona, un gran professional, una persona que creia en el que feia, que jo vaig aprendre moltíssim d'ell, i vaig tenir molta relació a nivell personal, penso que era un home maquíssim.

A. I la Montserrat Sala, doncs?

D. Algo feia, però clar érem l'últim, érem un cul de sac, per això van voler marxar suposo jo, que l'AEPA es va moure i tota la historia, perquè érem els últims, és a dir, si quedava deu cèntims, ens tocaven, però si no en quedaven no tocava res. I llavors amb aquests deu cèntims si que lluitàvem per a que féssim algo, per a que tiréssim endavant, però si quedaven els deu cèntims, si no quedaven, no quedaven.

A. I de la època de Benestar Social, ja hem començat a parlar, de la època de l'Àngela Miquel quin record teniu?

Q. És quan vaig entrar jo a Formació d'adults, cap allà mitjans dels 90 i jo la sensació que tinc és que s'havia d'emplenar de contingut aquell departament i l'educació d'adults li donava com un cert diguem-ne pedigrí, però més enllà d'això, una preocupació del departament de Benestar Social que es deia llavors per l'educació d'adults jo no l'havia vist mai. I jo recordo entrar a Formació d'adults i tenir molt clar que era, era una feina, però també una reivindicació constant, i també mogudes amb la Mesa, i amb el departament, i és la meva imatge. La meva imatge de pertànyer a Benestar Social és com indestruable, és a dir feina i reivindicació sempre.

D. Però almenys feina i reivindicació hi havia passes, ara no hi ha res, que hi ha ara? És que no hi ha reivindicació, no hi ha ni un projecte, almenys allà hi havia un projecte i anaves fent, i reivindicaves i anaves fent petites passes.

Q. Si, amb això de Benestar i Família o Benestar Social que es deia abans, era això que dèiem una constant, una reivindicació i sempre la sensació de ser els últims, els últims de l'atenció que ens podia fer el departament.

A. Teniu una versió no exactament la mateixa, però també és normal. Tu vas viure l'època de l'AEPA, et van arribar notícies?

D. Si, jo a Francesc Cambó hi havia anat moltes vegades.

A. A buscar material?

D. Si, i a alguna reunió, varies vegades

A. Llavors d'alguna manera continua l'AEPA, comença la Mesa, com vas viure o com vàreu viure aquesta doble figura de moviment social o del que vulguem dir.

Q. Jo l'AEPA ja gairebé no hi vaig participar, ho sabia que existia i que hi havia allà on teníeu els despatxos a Francesc Cambó i potser hi havia anat alguna vegada però jo ja vaig entrar directament coneixent la Mesa, jo vaig entrar a la formació d'adults fent pràctiques d'educació social i allà vaig conèixer la Trini, vaig conèixer l'Àngel Marzo i clar, la Trini sobretot era la Mesa, i va ser conèixer els dos alhora, llavors per a mi la Mesa era aquell espai també de descobriment reivindicació de la formació d'adults, si vols donar una vesant més política no tant de carrer, i va ser allà allò que comences a veure, ostres que passa aquí que ningú ens fa cas? Sempre hem d'estar així? Reivindicant i ara una reunió i vinga els divendres al mati allà als locals de comissions, i era això, i a mi si que l'AEPA em quedava lluny.

D. Jo vaig veure la Mesa com una prolongació de l'AEPA, jo ho vaig agafar així.

A. La Mesa tenia dos aspectes, un aspecte laboral fonamental, si voleu laboral i polític, i un altre aspecte més pedagògic. Us sembla que l'aspecte laboral es menjava d'alguna manera l'aspecte pedagògic?

Q. I tant, jo del que recordo de la Mesa sí, perquè a veure quan anàvem allà era sempre, hem tingut una reunió amb el departament, ens hem d'anar a queixar i tal, jo en aquesta vesant pedagògica m'enganxes així, no ho se l'hauria de pensar, ben bé a que et refereixes, si era anar a la Mesa per compartir material.

A. No, dic en els manifestos, en els papers si que hi ha una vesant de reivindicació més amplia, no solament els llocs de treball, i els incentius.

Q. D'acord, si que hi havia una reivindicació de la formació d'adults evidentment.

A. Però la vivència era més la reivindicació laboral.

Q. Si, jo la recordo així, no se si dir més polititzada o ideologitzada.

D. Si, jo també ho veig així.

Q. Tot i que segur que hi havia un component d'això, pedagògic de reivindicació de la importància de l'educació d'adults a nivell social, i tant si, però potser si que la part política es menjava aquesta part més pedagògica.

A. La Mesa s'ha diluït, AEPA també

Q. Si ho sabem, aquí les notícies ens arriben allò de m'he trobat a algú que ha estat a Barcelona i m'he trobat a no se qui i m'ha dit que no se que.

A. Per què s'ha diluït tot? Perquè per una altre banda dieu que continua el cul de sac

Q. Jo tinc una teoria que amb això sembla que estem d'acord amb la Dolors perquè n'hem parlat sovint que quan vam passar a educació, diguem-ne aquell nucli dur dels professors d'adults de tota la vida, també d'alguna manera es va diluir amb l'entrada de llicenciats, que no formaven part d'aquest nucli dur, i venien i venen a l'escola d'adults.

A. M'ho ha dit molta gent no t'amoïnis.

Q. Vale, ho imaginava. venen a l'escola d'adults com si fos un institut, i amb la mateixa idea o amb el mateix funcionament d'un institut, i llavors això fa que l'escola d'adults ja no tingui aquell caràcter o aquell component diguem-ne socioeducatiu que podia tenir fa 15 o 20 anys, ara és molt més professional, i abans quan dèiem que no es reconeix, quan tu ho has dit al principi que fas una tesi perquè no es coneix l'educació, és que els treballadors no la coneixen, i això és un problema molt greu.

D. Però clar, és que als treballadors no els hi ha explicat ningú. Allò que et deia jo en aquella època d'aquells congressos, a veure, jo vaig entrar a educació d'adults perquè el departament d'ensenyament em van dir, "aquí a la Plaça Espanya ha vingut la directora i no es mou d'aquí fins que no marxi una persona, tu ets l'últim numero d'aquí per tant hi vas", jo no la coneixia, no en tenia ni idea, no sabia ni el que era, després m'hi vaig quedar, em va agradar, tot el que vulguis, però clar, evidentment si ningú es preocupa de formar al personal que va allà i d'explicar-li exactament que és l'educació d'adults, doncs com que no. Doncs aquesta gent que ve ara que diu ell que estic completament d'acord, no sap ben bé ni a on va a treballar, ni amb el que es trobarà, ni el que és l'educació d'adults. Guaita, allà hi ha una escola d'adults, és a prop de casa, mira me n'hi vaig, arriba aquí i tracta al personal exactament igual que si fos en una escola de primària o en una escola de secundària, perquè? Perquè no sap el material amb el qual va a treballar.

Q. I no s'ha interessat.

D. I no s'ha interessat.

Q. No només hem de donar la culpa a que l'administració no els ha format sinó que ells tampoc no hi ha cap una preocupació de dir, Dolors, Quim seiem i explica'm de que va això. Nosaltres vam fer, clar és que ara som els mateixos que quan vam fer, quan vam estar com a equip directiu vam crear un protocol de benvinguda del professorat, diguem-ne de fora, dels nous, però si, presents, i això són alumnes grans, i les dificultats seran unes altres i una mica així.

D. Però és que necessiten una formació pedagògica i didàctica de l'alumnat, és a dir, jo havia fet cursos a l'AEPA i a mi sempre m'havien ensenyat que has de partir de paraules significatives per aquesta gent, que no els pots alfabetitzar amb els salvatella, aquí la gent ve i agafa el salvatella.

A. Passa igual amb els que venen de primària que els que venen de secundària?

Q. No.

D. No, ben bé igual no.

Q. No, posem un no agosarat, els de primària clar han fet.

A. No parlo d'aquesta escola, parlo a nivell general.

Q. Clar, partim de la base que si fan primària han fet magisteri, i a magisteri a la diplomatura hi ha pedagogia, hi ha didàctica i llavors bé, és fàcil d'entendre que hi ha diversitat a l'aula, que són gent que poden tenir diferents nivells, etcètera, en aquest sentit si, el contingut didàctic que és material, la manera de treballar a l'aula fins i tot és algo que s'ha après a la diplomatura i per tant aquí es pot expressar, llavors faltaria tot el component de que és un alumne adult oi, però clar els llicenciats tot aquest component didàctic o pedagògic, el curs aquell que feien, com en deien?

A. El CAP, ara ja no el fan, ara és un Màster.

Q. Ostres, jo he sentit dir, jo vaig anar amb el mestre que vaig tenir a l'institut i me'l va signar.

D. Però clar, la gent que ve aquí de secundària no és la gent que ara fa el Màster, i que al Màster tampoc els hi expliquen sobre educació d'adults.

A. No, perquè és un Màster per adolescents, per secundària.

D. Per tant aquesta gent que estava a secundària continuarà venint sabent pedagogia i didàctica de gent adolescent, però no de gent adulta. És que la gent adulta s'ha de tractar d'una altra manera.

Q. De tota manera no els hem de carregar tots, vull dir que nosaltres fem cursos u formacions i trobes a gent de secundària molt vàlida seguríssim. A tot arreu hi ha de tot.

A. Ara generalitzem, sempre hi ha persones concretes.

Q. Clar, exacte, però bé no se si és general o que, si ens dius si trobem problemes, si nosaltres trobem problemes, aquests problemes de dir, ostres és que sembla que no sàpiguen a on estan treballant, i no pots dir a una senyora de 60 anys, seu bé, i no pots anar al lavabo, has de posar bé el paper, i perquè no has vingut, perquè havia de cuidar al meu fill, doncs has de venir a classe, i aquestes coses clar.

D. Per tant el concepte d'educació d'adults no el tenen i això és un problema, és un xoc gros, i fa que l'escola d'adults no evolucioni.

Q. I això que preguntaves si tal com s'ha diluït la Mesa i s'ha diluït l'AEPA doncs la formació d'adults que coneixíem doncs s'està diluint també. Aquí nosaltres per exemple ja no fem els cursos d'alfabetització, aquelles senyores Maries i Remeis de fa 20 anys ja no els tenim, perquè hi va haver un moment que, a veure també hem de ser objectius, l'escola estava creixent per un altre camp, és a dir el GES va créixer molt quan es va fer centre, grau superior, grau mitjà i clar, nosaltres havíem de donar sortida als grups que tenien més demanda, i llavors va arribar un moment que vam dir a veure, no podem tenir aquestes senyores d'instrumental perquè fa 7 o 8 anys que venen, i en canvi hi ha d'altres que ens estan apretant per voler entrar, vam eliminar el grup d'instrumental o bé vam donar prioritat als altres, d'alguna manera nosaltres també hem ajudat a que la formació aquella d'adults més instrumental desaparegui. Ara tenim les senyores immigrants.

A. Teniu grups d'aprenentatge de la llengua amb persones immigrants?

Q. Si.

D. Si, Mollerussa és una població on hi ha molta immigració, moltíssima, igual que hi va haver molta immigració de la resta d'Espanya en aquella època ara també hi ha molta immigració, perquè hi ha molta feina al camp i llavors clar, els immigrants venen i fan castellà i català, i alfabetització en castellà i català.

A. I feu alfabetització?

D. No, fem el Català i el Castellà nivell 1 i l'alfabetitzem en Català i en Castellà, però no fem instrumental.

A. Instrumental no en feu, per tant l'alfabetització com l'entenem, aprendre a llegir i a escriure no la feu. Feu aprenentatge de la llengua per gent que no coneix la llengua nostre i que potser tampoc saben llegir i escriure no?

Q. És aquest el perfil de les immigrants.

D. Si, o sigui, els immigrants fan un curs barrejat entre alfabetització en la llengua i català un nivell de parla, alfabetització pur i dur.

A. Però en canvi una cosa que ens hem trobat a Barcelona, ja sabeu que jo faig de voluntari en alfabetització, és que les entitats sobretot al Casc Antic i als barris, totes fan alfabetització i hi ha demanda, i les escoles d'adults no en fan la majoria. Això a què es deu?

D. El problema és que aquest professorat nou que ve a les escoles d'adults, aquests grups normalment no els volen fer, i troben tots els perès, tots.

A. I hi haurà també una dificultat normativa, perquè si un grup l'has d'omplir com a mínim amb 15 persones, difícilment un grup d'alfabetització al començament té 15 persones. Per tant la normativa s'ajunta amb als desitjos del professorat, perquè la tercera via seria reivindicuem.

Q. Exacte.

D. Però és el que hem dit abans, s'ha donat un enfoc totalment diferent de l'escola d'adults, és a dir des del departament no donen prioritat a l'alfabetització, més aviat tendeixen a que ho facin unes entitats com Càrites, Creu Roja, que siguin entitats socials del poble les que es dediquin a alfabetitzar als grups d'alfabetització.

A. Aquí a Mollerussa qui ho fa?

D. Càrites i Creu Roja, voluntariat.

Q. Clar, i a més ho fan en uns horaris que nosaltres no podem arribar, ho fan a partir de les 8, les 9 del vespre, i clar, per exemple ells deuen tenir unes 80 alumnes, i nosaltres ho fem al matí i deuen tenir unes 10 alumnes.

D. No, jo en tic 22. Aquí n'hi ha 22 dones, però jo els hi faig Català amb alfabetització, faig de l'escola dels Tarongers tenen uns materials que els donàveu vosaltres, tenen un grup on barregen aquestes dues coses, i això és el que jo faig, aquesta és la meva funció.

A. Les qüestions de juntes de directors com a estructura jeràrquica?

D. Continua havent-hi, hi ha els coordinadors al departament de cada territori i cada trimestre fan una junta de directors.

A. Els coordinadors de territori per entendre'm serien més provincial, de les províncies o dels territoris dels Serveis Territorials?

D. Dels territoris dels Serveis Territorials.

Q. Però aquí coincideix amb província no?

D. No, perquè pertany a Solsona, per tant és la província menys Solsona.

A. Llavors, tu hi vas a la junta de directors?

D. Si.

A. A la central?

D. A la central enviem un representant de cada territori, de cada servei territorial. Nosaltres fem reunions trimestrals amb el coordinador pels serveis territorials de Lleida i tenim una persona delegada que va a les juntes centrals de directors.

A. Una persona de cada territori.

D. Exacte, el que va a la junta central.

A. Aquesta estructura jeràrquica esdevé una corretja de transmissió?

D. Si, és un lloc on et diuen el que has de fer, tu fas allò, de plantejament de problemes res.

A. Que això seria l'aspecte més reivindicatiu.

D. Clar, l'aspecte reivindicatiu aquí no hi és, bé, dius alguna cosa, si teniu alguna cosa a dir que la portarem a la junta central, però jo la junta central tampoc la veig efectiva. No la veig com la Mesa ni l'AEPA, de reivindicativa res.

A. Us reuniu els mestres de Lleida alguna vegada?

D. Un dia a l'any que fem un dinar, però no parlem ni deixem de parlar d'això.

Q. Últimament hem fet una cosa "xula" que és que ens trobem a dinar però fem una visita cultural, ja sigui a la població ens ensenyen l'escola, l'any passat o fa dos vam anar a la presó, a l'escola de la presó allà a Enric Granados, ens van ensenyar el seu funcionament i després ja vam anar dinar, però està bé, jo ho vaig trobar interessant.

D. Va estar bé perquè vam saber el que feien els mestres de la presó.

Q. Però si la teva pregunta era si ens ajuntàvem per parlar d'algun tema pedagògic o per compartir coneixement, no.

A. Cada centre s'espavila, troba materials, o busca per internet a veure el que troba o va seguint el seu material. En algun moment ha sortit la idea que les escoles d'adults per comptes de dependre del departament d'educació fossin municipals, amb tots els drets laborals, això sí. La municipalització com a idea que us semblaria?

Q. Ostres, no se si ens ho havíem plantejat mai.

D. En quant a gestió mira, l'ajuntament, a veure l'escola d'adults.

A. A altres països la formació d'adults depèn dels municipis.

Q. Home suposo que tindria avantatges en quant a la proximitat, evidentment si tens un problema vas a l'ajuntament i no has d'esperar a veure si et volen rebre als serveis territorials, però no ho se llavors perdriem d'alguna manera la idea d'una unificació, si acabéssim de trobar que és l'educació d'adults, no la trobaríem a nivell de país diguem-ne, jo no se si això seria un desavantatge, hauríem de trobar la manera també, no ho se, és complicat. Home la municipalització la proximitat és innegable.

A. És de suposar que hi hauria d'haver un control des de la Generalitat, per exemple, si es fa o no es fa formació d'adults, també haurien d'arribar els recursos. Significaria més aviat la concreció en la gestió de l'oferta.

Q. Gestió, perdona que preguntí però et refereixes a una gestió de manteniment econòmic o a una gestió laboral inclús pedagògica o que?

A. Més, per exemple, quins cursos s'han de fer en el marc d'una programació orientativa de la Generalitat.

D. Quines necessitats té el centre, quins cursos s'han de fer a Mollerussa per exemple aquí a Mollerussa l'ajuntament diria, aquí a Mollerussa hi ha molta immigració doncs s'ha de fer cursos per immigrants.

Q. Clar, la proximitat és fonamental.

D. La proximitat faria que es fes en aquella determinada població el que li correspon, no el que marca el departament que és més llunyà.

Q. Igual serien avantatges.

A. La idea necessitaria evidentment un paraigua de la Generalitat.

Q. Jo sempre trobo a faltar com a funcionari, un responsable. Per exemple la Dolors com a directora és el meu cap més directe però diguem-ne que la proximitat vés tan pròxima que no em funciona. Però llavors el fet de que hi hagi algú per sobre que vegi tota l'escola a mi a vegades penso, ostres jo no he de retre comptes a ningú, m'explico?

A. Si, mentre compleixis l'horari mínimament, que ho facis bé o ho facis malament.

Q. Exacte, jo cobraré igual a final de mes, és com si per exemple aquest mati que tenia un Competic no hagués vingut, potser és molt exagerat, però si hagués estat jo aquí fent la meua i ells la seva hagués cobrat igual, llavors a mi em falta aquest referent que de tant em preguntes el que he fet avui, o aquest mes o aquest curs, i llavors no se si la municipalització permetria crear una figura que veies que es fa a l'escola d'adults, perquè la inspecció bé, n'hauríem de parlar molt.

A. I també perquè la inspecció no és especialitzada en adults.

Q. Exacte.

D. Clar, això és perquè al no haver-hi una especificació d'adults.

Q. Si, això també ho hem parlat i és un tema.

D. Jo penso que des de Ensenyament s'haurien de plantejar que a la universitat s'hauria de crear una especialitat que fos la d'adults.

Q. I a nivell laboral també demanar-ho, no se si un currículum o una cosa així que diguessis tu vols treballar a adults? Forma't, igual que si vols treballar en un institut fent mates t'has de formar, a adults jo penso que també.

A. A les universitats de tot Catalunya hi ha cada cop menys assignatures d'educació d'adults. El Màster que existia d'educació d'adults també ha desaparegut aquest any, havia de ser un Postgrau i no es fa. S'ha anat reduint a tot arreu, a Girona, a Vic. L'especialització significaria que hi ha un camp laboral, i el camp laboral nostre és un camp laboral, tal com s'entén la formació d'adults, reduït. Però ben treballat podria tenir altres sortides. Seria qüestió de pensar-ho bé, perquè hi ha la formació laboral que no la tenim mai en compte, la formació ocupacional, per exemple, o l'aprenentatge de català per adults. És a dir, que el camp es podria ampliar i força.

D. I tant, i jo que se, per exemple si hi ha un llicenciat en Biologia i diu doncs a mi m'agradaria treballar en adults doncs vinga m'especialitzo i faig les dues coses, per tant n'hi ha de sortides, podria anar a un institut i podria anar a adults i llavors escollir que li agrada més.

A. Aquesta despreocupació d'ensenyament o d'educació perquè us sembla que existeix?

Q. A vegades ho hem parlat a l'hora del cafè, i pensem és que potser l'objectiu és convertir l'escola d'adults en els antics instituts nocturns i llavors mica en mica això que deies tu, deixem instrumentals que els faci Càritas, els títols de català i castellà anirem desapareixent i ho farà Càritas.

D. Jo sempre he tingut aquesta impressió, que la política que es porta és convertir les escoles d'adults perquè és que ben bé ningú sap el que és una escola d'adults dels que, convertir-les en un institut nocturn, perquè a veure.

A. I quan dius institut nocturn fins i tot físicament?

D. Si, jo ho tinc clar físicament en un institut. A veure hem de fer el Ges, que ja pots comptar el Ges que tenim, els alumnes, a veure jo quan vaig començar a l'escola d'adults i als congressos als que vaig anar es deia d'adults, escola d'adults o adult, aquí venen amb 16 anys amb les mames, que ja ni parlen ells, parla la mama, que a mi això a mi m'enreda molt, ja em diràs tu que te d'adult? Els has de controlar les faltes, doncs això en que s'està convertint, en un institut.

A. Al Ges gent de mitjana edat ja no hi ha gaire?

D. N'hi ha però poca.

A. Poca, o sigui que fonamentalment són jovent.

Q. Que surten amb una formació molt baixa. És ben bé la sensació de que se l'han tret de sobre a l'institut, han anat a fer un PQPI potser, que tampoc és res a l'altre món i arriben a l'escola d'adults perquè s'acaben de treure el graduat.

A. I amb els PQPI amb pocs mòduls es poden treure el graduat.

Q. Si, però clar nosaltres quan ho vam detectar, quan estava jo a l'equip directiu ja vam veure que havíem de fer els mòduls de reforç de Ges1 perquè no podia ser que anessin a Ges2 a fer els 7 mòduls.

D. Però això va ser una determinació del centre, perquè es podia fer, però no els podies ficar al Ges a fer només els mòduls quan no sabien ni llegir ni escriure, i ara ja no és PQPI amb la nova Llei d'educació, Formació Professional Inicial, ara resulta que si venen aquí han de començar des de zero, no és com els PQPI que només havien de fer 7 mòduls, i clar, els nivells són dolentíssims, els hi donen el PQPI o la Formació Professional, però a més a més és que els que tenen aquella formació professional ja no cal que es treguin la ESO poden anar directament, clar a les escoles d'adults ens estan tancant totes les vies.

Q. Aquesta és una altre, això és veritat. El fet de que els altres ofereixin coses que estàvem oferint fins ara, ara que? Ens quedem sense.

A. Poden passar de Formació Professional Inicial a Grau Mitjà.

Q. Per tant nosaltres si fèiem proves d'accés o graduat es perd el sentit.

D. Nosaltres va haver-hi molts anys que vam tindre moltes senyores de les residències d'aquí que n'hi ha moltes de jubilats, i venien perquè aquest any, el 2016 és l'últim any que poden treballar si no tenen el títol, llavors venien aquí, llavors si que feia goig la prova d'accés a grau mig perquè veies aquestes dones que tenien un aire, i volien.

A. Per treballar de cuidadores o similar?

D. Clar, necessitaven el títol, elles tenien el graduat, però no podien anar, i llavors això si que era escola d'adults, perquè venien amb aquestes ganes, però ara la gent que tenim doncs costa molt de fer funcionar això, a veure que és treure'n un profit.

A. I en canvi si que teniu gent de preparació a grau superior. Grau mitjà teniu?

D-Q. No.

A. Grau superior teniu?

D-Q. Si.

A. Feu majors de 25 anys?

D-Q. No, però n'havíem fet però va acaparar moltíssima demanda i no te sentit.

D. I Grau Superior doncs són nens que tenen 18 anys però és lo millor de cada casa, perquè a veure, siguem realistes, si als instituts fan el Grau Mig, després fan la prova d'accés directe a Grau Superior, el CAS, els que venen aquí quins són? Els que no s'han tret el Grau Mig, si no t'has tret un Grau Mig ganes poques, vull dir que ens enfrontem a un munt de problemes amb els Graus Superiors, problemes amb professorat que continua tractant a aquests nanos com si encara estiguessin a l'institut, clar aquests nens es neguen a aprendre perquè es troben igual que allà, i tu no saps això és una lluita constant.

Q. La Dolors i jo que som els que estem aquí, d'uns 7 que som d'adults de tota la vida per dir-ho així, el nucli dur, tenim una concepció, si més no hem conegut allò, i llavors quan ens trobem amb casos com aquest que diu la Dolors penses, però que no ho veus que venen del fracàs? I tu els tornes a repetir el mateix clixé, fes-ho diferent.

D. No és tan important, i això és el que s'hauria de fer entendre a aquest nou professorat que ve ara, no és tan important ensenyar-los a fer equacions de matemàtiques, a posar pronoms febles, com a ensenyar-los a alçar la seva autoestima i en fer-los creure que poden com tothom i que per una mica que facin pot anar arribar el seu millor amic, si tu ets capaç amb aquests nanos joves a alçar-los l'autoestima, aprovaran la prova d'accés, jo això no li puc fer entendre a ningú, jo dec ser una mica rara.

Q. És a dir en quin moment hem perdut aquest concepte de la formació d'adults més social no potser. Ens encarem a això, a heu d'aprovar la prova d'accés i heu de fer això, això i això

D. Clar, però jo faig matemàtiques. A la gent de grau superior que fa matemàtiques, i tothom em diu que no que no tenen nivell, d'acord, jo veig que no tenen nivell però jo perdo més temps fer-los arribar a ells que ells poden, que se'n sortiran, que són bons com tothom, de vinga provem de fer aquesta equació senzilla, provem-la de fer i si la feu ja tirarem, és a dir, els hi hem de fer creure i clar, això la gent que ve és incapaç, que si faltes, tot el dia estem amb les faltes, i les normes de conducta, igual que a l'institut.

Q. És el mateix que a l'institut però ara en diem escola d'adults però la normativa i el funcionament per segons qui és el mateix, i és molt difícil. De tota manera jo també vull apuntar que abans dèiem això de que s'oblida a la formació d'adults, jo penso que hi ha molta falta de coordinació entre les diferents entitats educatives d'un territori, que per exemple quan ens arriben d'un institut o quan arriben d'un PQPI no saben on venen tampoc, vol dir que al PQPI o a l'institut no els hi ha explicat, mireu, no en sortirem amb el Ges o aquest PQPI necessita un reforç, aneu a l'escola d'adults que us faran això, això i allò, i no.

D. No. Falta aquesta coordinació, falta moltíssim, perquè aquí venen nens que no tenen l'ESO ni tenen un Grau Mig i fan la prova d'accés a Grau Superior, fill meu si no saps sumar!, primer a aquest nen li has de fer entendre que ha d'aprendre allò i després aquí ja tirarà endavant, clar, és que aquesta coordinació falta molt.

A. Tot el tema d'orientació.

D-Q. Si.

A. Qui la fa és perquè vol fer-la però no hi ha cap mena d'orientació.

D. Però bueno, aquest tema d'orientació, a veure aquest tema d'orientació vol molta dedicació també, i el professorat que ve no està disposat a fer-la.

Q. Però no el que ve, i el que hi ha, que quan troben un nen que no sortirà de l'ESO l'haurien de començar a reubicar, o formació d'adults, o proves d'accés a grau mitjà, però clar no existeix això, i llavors clar això és com un oblit, nosaltres som aquí però ningú sap que hi som.

A. És possible que pels instituts sigui una forma fàcil de treure's alumnes de sobre?

Q-D. Totalment d'acord.

A. I a més de comunicar una idea de que allà com que no es fa gran cosa.

Q-D- Ui aquesta idea! Ves allà que allà te'l regalen.

D. A veure el que et deia, nosaltres aquí lluitàvem per fer una escola d'adults típica, de la concepció que tenim nosaltres de l'escola d'adults, els de la època de l'AEPA, de la Mesa, volíem fer una escola d'adults així, i clar, ens confrontàvem molt, teníem molts problemes, a més, una persona que va estar aquí amb nosaltres i va marxar em va dir, jo on estic no n'hi ha cap de problema, i no estic a la província de Lleida estic a la província de Barcelona, cada qual arriba fa la seva feina i cap a casa, és a dir amb aquesta concepció d'escola d'adults que nosaltres havíem viscut, jo la vaig viure molt de jove i t'ho dic, vaig fer el Màster amb el Flecha i m'hi vaig embolicar molt, tota aquesta concepció que jo tenia de l'escola d'adults jo moltes vegades li dic al Quim, "Quim això treiem-nos ho del cap, no podem fer res més que continuar tal i com estem", és que no pots lluitar, però jo parlo amb molta gent que tinc amistat a Barcelona, amb els de Lleida m'hi faig molt i estan igual, els de Lleida que havien estat a l'escola de Lleida que funcionava molt bé, que van lluitar molt amb pinya, perquè clar, la gent d'ètnia gitana comporta molts problemes i van fer molt bona feina, clar, diuen que ara no la podem fer, primer xoquem contra l'administració perquè aquí a la vora fan uns cursos i, segon, que la gent...

A. Uns cursos de què?

D. Uns cursos d'alfabetització.

Q. Però a més al mateix edifici.

A. I qui ho feia, l'administració?

Q. Si, el departament de Benestar i Família feia uns cursos d'alfabetització per gitanos.

A. I l'escola és del departament?

D. Si, del Departament d'Ensenyament, exacte. I tot és el mateix edifici. Per tant, primer, l'administració ens posa traves perquè aquesta gent la podríem tenir nosaltres a l'escola d'adults, i segon la gent que tenim aquí, el personal, només vol fer l'horari just i adéu, i així no la fas l'escola d'adults, i només vol fer proves d'accés, i no vol fer grups d'aquests d'alfabetització, clar, això és un problema.

A. Dèieu, no sé si ha quedat gravat amb aquesta interrupció, que un dels problemes és que la gent que teniu al graduat en secundària és molt jove, diguem-ne 16 anys, i també l'alumnat que es prepara per a les proves.

Q. Molt jove i amb una problemàtica molt concreta, d'un baix nivell formatiu, amb poques ganes, és un grup que costa d'arrossegar.

A. Vosaltres dèieu que d'alguna manera els instituts, les escoles diuen aneu a adults que allà us donaran el títol, això no està una mica afavorit pel propi departament?

Q. A vegades nosaltres diem que han de sortir els números, i que a les estadístiques ha de sortir un percentatge molt alt amb el graduat escolar, i si, és possible.

D. Però això també deuria passar a la teva època, perquè jo quan vaig començar a Plaça Espanya que venia jo me'n recordaré tota la vida que venia amb un alumne que fèiem els números i un dia em va dir vint mil i jo venia d'aquí Lleida i li deia, no home que poses un zero de més, no, que a la SEAT treballen vint mil persones, i jo pensava vint mil és com qui diu, aquella gent de la SEAT venien a l'escola només per treure's el graduat, i allà hi havia el centre municipal a baix, feien l'examen, i el que interessava eren els números, t'ho dic que estava claríssim que el que els interessava eren els números.

A. Amb el graduat o amb el certificat d'estudis primaris?

D. Amb el Graduat, el Franco volia dir cada vegada som menys analfabets.

A. Però en Franco ja no hi era.

D. No, però espera't, venia la gent de la SEAT que tenien el graduat, no m'he explicat bé. Venia la gent que tenia el graduat que els hi donaven allà a Plaça Espanya i no sabien llegir ni escriure i venien a l'escola d'adults perquè deien que tenien el títol i no sabien llegir ni escriure, vols dir que aquestes polítiques no s'han portat sempre? Això és el que vull dir, ara, abans i sempre, interessaven els números.

Q. El que passa que això a nosaltres, a veure, nosaltres no el regalem el graduat, ha de quedar claríssim, però venen amb aquesta idea, potser nosaltres amb el graduat no ens hi trobem tant amb això que sembla que el donem, perquè nosaltres aquí hem de fer la feina, però si que ens trobàvem quan fèiem les proves d'accés a grau mitjà per exemple, nosaltres preparàvem les proves d'accés i alumnes que nosaltres allò justets, per exemple jo recordo alumnes que deies, va posa-li un set perquè sinó no podrà anar a la prova, bé, regalat entre cometes, havies vist l'esforç, i ostres alumnes que podien sortir amb nosaltres, que els veies justets, ostres feien la prova i ens portaven les notificacions i havien tret uns nous o uns deus, i deies com pot ser, llavors al final acaba sent una qüestió de números, les proves d'accés aquestes nosaltres que hi posem l'esforç per a que vagin mínimament preparats, i ells també, i pateixen moltíssim amb les proves, i ostres arribes allà i tot són nous i deus, i al final penses igual si

que hi ha algú que ho regala això, i llavors clar, quina importància te una prova que sembla que tothom la pot aprovar amb nous i deus no? Però bé, aquest tema se'ns escapa, perquè aquestes proves són exterior i no les hem vist mai.

D. Però jo penso que els números ha interessat sempre als polítics.

A. A l'alfabetització segur en els anys seixanta.

D. Home, és que jo amb això em quedava morta, jo venien allà amb el títol del graduat i no sabien llegir ni escriure, i a on us heu tret això? Aquí a baix al centre municipal, i llavors clar, jo vaig preguntar quan hi havia l'AEPA, a veure això mireu que aquí ve gent, i em van dir, no, és que interessava dir que no hi havia analfabets i clar.

A. La gent s'examinava per treure's el graduat i després resulta que els hi donaven el graduat i no tenien cap mena de preparació? Qui els examinava?

D. Això era a l'època del Franco, aquí ja no hi arribo. Jo veia aquests títols.

A. Jo me'n recordo que examinaven a la Plaça Espanya.

D. Si.

A. Però jo tenia més present del certificat d'escolaritat.

D. No, allò eren graduats de color verd, els certificats eren de color roig.

A. No hi ha el perill que l'escola d'adults sigui vista des de fora, quan dic des de fora vull dir des del municipi, de la gent, com una mena de gueto, una mena d'entitat tancada que fa la seva feina, quan nosaltres parlàvem d'una escola d'adults que havia d'impulsar la cultura en el barri.

D. Nosaltres aquí hem lluitat molt per això.

Q. Si, però ho veus i jo penso, no se si potser ho vam arribar a aconseguir, però jo penso que ara no ho se.

D. Aquí hem lluitat molt.

Q. S'ha lluitat molt clar que si.

D. Jo he posat molta lluita, molt èmfasi amb això, que aquesta escola s'obris a la ciutat i que tothom sàpigues que existim, costa, i potser no ho hem aconseguir del tot, d'això també n'estic convençuda, però que hem intentat apropar-nos si, fan una conferència, mira ara m'ha

vingut, avui no he anat perquè m'han dit els alumnes que no podien venir, aquest mati, però jo hi hagués anat, fan alguna cosa a l'ajuntament, fan lo de la Marató de TV3.

A. Amb els alumnes?

D. Si, amb els alumnes, però també et diré una cosa, m'he trobat amb problemes seriosos amb això també, hi ha hagut institucions que pel fet de veure gent jove o amb el mocador, han dit, és que feien soroll, i jo hi era present, els dos més sorollers els tenia un aquí i l'altre aquí al costat i de soroll no en feien, això m'ho he trobat jo, és a dir que la gent d'un posicionament cultural, social ens veu com un gueto si, per molt que no ho intentem, i creu-me que ho intentem.

Q. Nosaltres hem arribat a sentir dir allò de allà és on van les dones, no?

A. Exacte, però no ho deia tant de Mollerussa, sinó com a idea general que es pugui tenir de les escoles d'adults.

D. Si, i a la Mariola igual. Aquella escola no hi vagis, tot són gitanos, allò és un gueto, igual, amb això tens raó, des de fora hi ha molta gent que ens veu com un gueto.

Q. Però això ho afavoreix la falta d'informació també perquè si realment penso que qui seria més indicat és l'administració que expliqués que és la formació d'adults i que és un lloc al que s'hi pot accedir, desapareixeria aquest caràcter de gueto. No se exemples, l'altre dia ho parlàvem amb uns mestres, sembla que quan fan anuncis de la importància de la formació, i que ens hem de formar, i els graduats, i les TIC i això, falten 5 segons d'anunci que digui i ho pots fer en una escola d'adults diguem, que costaria? Doncs no, en lloc. I llavors penses, bé si donem tanta importància a la formació al llarg de la vida i a la formació continua i etcètera, doncs ostres digues a on pots anar a formar-te, carai si ets adult i tens 40 anys i t'estan dient que necessites el títol, ACTIC per entrar a treballar, doncs coi que et costa. I llavors clar, aquesta falta d'informació fa que si, que això, que són guetos, és a dir, jo penso que per exemple aquí no crec que diguin ah si allà és el referent on has d'anar a treure't el Competic o l'equivalent ACTIC, no ho crec.

D. No, allà no que només hi van els del mocador, jo vaig a aquella acadèmia que allà m'ho fan.

Q. I nosaltres hem fet cartells, hem repartit propaganda, el boca a boca, ja no ho se, tenim la avantatge que és un lloc petit i funciona el boca a boca, però clar el boca a boca funciona entre qui parla diguem-ne, no és extensiu, i llavors sempre quedes coix, i clar a més aquí nosaltres amb els barracons aquests que això no dóna ni qualitat ni res.

A. Quines causes deu haver perquè el professorat cada vegada més pensi exclusivament en la seva feina professional, en la seva dedicació laboral, tantes hores, etcètera, que dèieu vosaltres que és general, no només a les escoles d'adults?

D. No que pensa la seva feina professional, no ho has dit bé això, el professorat pensa, escola d'adults, he de fer 19 hores o 18 o 21, les altres a casa, i anar a cobrar a final de mes, el tema professional no hi pensa, és a dir, hem de pensar que a aquesta gent els hem de tornar al sistema, això vol dir no 20 hores, això vol dir 22, clar, si pensés en el tema professional i no amb aquesta que es diu Pastora, seria molt diferent.

Q. La sensació que tenim, no se si ara entrarem a criticar massa, però la sensació és que els professionals que acaben cremats de l'institut, la solució fàcil tant per a ells com per a l'administració és l'escola d'adults. Allà estaràs tranquil·la, o allà ens el traiem de sobre, la gent allà no molesta, són grans i venen perquè volen, error, error, de desconeixement perquè ara ja no és així, perquè fa vint anys si però ara ja no, però és igual, segueixen venent la mateixa idea, i llavors clar, quan algú ve aquí perquè està cremat allà igual és que s'ha equivocat de professió no? O de vocació i si, una causa és això, l'educació d'adults és allà on pots estar tranquil, no és un lloc on tindràs nous incentius, trobaràs alumnes que no has trobat mai perquè alumnes de 50 anys no els trobes a l'institut, on jo penso, o vull pensar que encara hi ha un marge de canvi i de creixement, això no t'ho venen enlloc, llavors clar vens aquí a l'escola d'adults a complir, no se a prejubilar-te potser, però és allò que havíem dit, aquí estaré tranquil, és el que diu la Dolors, a mi no m'emprenyis. No m'emprenyis que a mi m'han dit que aquí estaré tranquil, i clar, doncs és una causa, la gent venia a l'escola d'adults perquè és un lloc tranquil, i això és un error. És tranquil si tu vols que sigui tranquil, evidentment, però no ho és i no ho hauria de ser. Jo diria que és un lloc on van a parar aquells que ja en tenen prou, o que l'administració no en sap que fer-ne.

D. Però perquè? Perquè no hi ha una especialitat d'adults, una especificitat.

Q. Clar, si es demanes, si vas a una escola d'adults t'has de formar abans, perquè no és un institut i no és una escola de primària, però com que no hi ha això doncs venen. Jo vull anar a una escola d'adults? Ves-hi. Que has fet tu a la vida per poder entrar a una escola d'adults? No, em vaig apuntar a unes llistes un dia, ah, d'acord, i així és, ja està. És curiós.

A. Bé tallem ja, si voleu, perquè acabarem plorant tots.

Q. M'ho has tret de la boca, Si, millor, saps que passa? Sempre acabem igual, quan la Dolors i jo parlem de feina acabem queixant-nos, i estem com instal·lats a la queixa, i tampoc no m'agrada.

D. Si, però t'instal·les a la queixa perquè no saps com sortir, és que ja no tens cap organisme al qui anar a trobar, és que s'ha diluït tot això, és que abans jo que se.

Q. No, però hem de tenir clar, per posar un exemple el mural d'aquí fora, l'ha fet la Dolors, i és això hem de posar empenta, els hem de fer això, els hem de fer entendre i més igual si has fet disbauxa quan o feies, més igual, hem fet el mural, la Marató i clar, encara es poden fer coses no?

D. Ui, a aquesta xavals avui em puc donar el plaer de portar-los algun lloc, a la tele si vols, i els hi explicaran des de que arriba l'aliment, arriba a la cèl·lula, que vol dir metabolisme, això els explicaran, a veure no els hi dibuixaran la molècula, perquè a més ja no hi poden anar, tu saps amb la il·lusió que ho explicaven a tothom? Que volia dir aquest dibuix.

Q. Jo anava més enllà, més enllà dels continguts que puguin aprendre, que també, la idea aquesta de poder, ostres de dir, això ho he fet jo, o les senyores que hem tingut aquí amb el Competic abans que arribessis ostres, quina feina hem fet avui, hauran fet una recerca per internet, a la wiquipedia i hauran enganxat unes fotos a un document i no se que, i pensen ostres això ho he fet jo i ho he fet sola, aquesta il·lusió que hi posem i amb la que ho expliquem, no la veiem en un claustre per exemple. I dius, quina il·lusió tens tu a l'hora de venir a treballar? I això em fot, el que passa és que com jo m'ho passo bé.

D. Clar, jo li dic moltes vegades, jo gaudeixo, jo penso a mi m'és igual, quan veia aahir per exemple que pintàvem, i estaven les taules per allà sobre, i uns pintaven aquí, l'altre per allà, van discutir entre ells, veus, és que no has comptat bé les lletres i ara aquesta surt torta, va sortir fruit d'ells, i clar, els veus i allò va resultar molt positiu per ells.

Q. El que passa és que la il·lusió és personal.

D. Exacte, és com que no la pots compartir en grup, aquesta il·lusió que he dit, de viure-la en conjunt no, i que no pots fer, és molt difícil poder fer alguna cosa.

A. Però moltes persones als instituts també estan posant il·lusió

Q. Si home, i tant, i en trobem i en coneixem.

A. Hi ha diferències entre un que arribi a través de les llistes d'interí, que és el seu primer lloc o un segon lloc de treball, que ve perquè li toca, i el que ho demana des d'un institut?

D. Si, hi ha diferència, si.

Q. Si, totalment.

D. Si, mira per exemple una noia de graduat superior que és la primera vegada que treballa i ha vingut, doncs ja han treballat els tipus de text, els de grau superior això eh? I han fet murals, si, es nota molt, totalment.

Q. Perquè qui ho demana, demana un lloc per anar tranquil, i en canvi qui s'ho troba li expliques, mira pots fer això, i coi doncs ho fem amb ganes i endavant i en canvi clar, qui ho demana jo no sé si és generalitzat o que però jo no se si ho demanen per anar tranquils.

D. Si, la diferència és molt gran, d'un nen que ha acabat la carrera i s'ha ficat a les llistes i ha anat a parar a una escola d'adults d'una persona que ho ha demanat, o ho ha volgut, és una gran diferència, jo comparteixo hores amb gent de grau superior i ho veig.

A. Parlant de complir les hores...

Q. Clar, jo a ser que no sigui absolutament necessari no vindré un dissabte al matí a treballar, vull dir que si em quedo una hora un dia doncs bé, perquè no la faig a casa o no la puc fer, a veure, jo penso que és més la il·lusió amb la que fas la feina, i les idees, i dir ostres podíem fer això o podíem fer allò, ara un mural, ara una xerrada, un treball o no se que, no la veus aquesta il·lusió, és a dir es burocratitza però en el sentit aquest de no posar-hi il·lusió, i llavors clar, dius és que ben bé no t'ho creus el lloc on estàs treballant, no te'l creus, i llavors penses que es burocratitza però no penso que sigui tan en el sentit de diguem-ne legalista o burocràtic, no se com dir-ho, a mi em falta això, trobar aquesta il·lusió en el dir, vinga aquest nano que ve del fracàs escolar.

D. A veure que ho podem fer? Que en podem treure? Com el podem fer evolucionar?

Q. El que deia abans la Dolors, és que potser és que m'interessa més que et creixi l'autoestima no pas que sàpigues els pronoms febles, va com ho fem? Motivem-lo, no se que, siguem simpàtics.

D. Jo penso que s'hauria de fer un curs a tot el personal d'adults sobre l'alumnat que es te al davant, i com motivar-lo i com fer-los pujar l'autoestima, amb això guanyaríem un punt ja. Perquè el primer és que aquests alumnes que vénen aquí rebutjats d'un sistema, el que primer necessiten és saber que ho poden fer i que són algo, això és el que necessiten, anar creixent com a persones, i al moment que creixen com a persones ja es dispararà.

Q. I amb això el sector jove, el sector gran, una senyora de 50 anys o de 60 no la pots tractar com un de 16 que acaba d'arribar a l'institut, doncs això no s'entén.

A. Ha disminuït, suposo, la gent de 50-60 anys?

Q. Si, al graduat si. Bueno als grups d'informàtica no, al grups inicials d'informàtica són majoritaris.

A. I el fet de que s'us demanin que feu el COMPETIC, no disminueix aquestes persones que venien simplement per aprendre el que els interessava?

Q. Clar, és un altre tema, nosaltres els tenim plens els grups d'informàtica, els inicials, que déu n'hi do.

D. En tenim 9 per a una població com Mollerussa, que déu n'hi do.

Q. El que passa que clar fem el Competic, i el Competic té una normativa, i la normativa diu que en 2 anys si no has assolit els continguts et queda un tercer any excepcionalment però si no has de marxar, no et podem tornar a matricular, clar, perdem aquest grup que podia venir i podíem estar un any, o dos o tres o quatre anys, això ja no pot ser.

A. Si, i que no volen treure res, sinó simplement que volen aprendre informàtica.

Q. Exacte, aquests els hem perdut, o els estem perdent, i amb anglès ens passa el mateix, a anglès ens fan això d'aquestes proves pilot per arribar a fer un quart d'anglès, que serveixi per al tercer de l'escola oficial, clar, implica un anar fent, clar, la gent que venia per fer anglès tranquil·lament i poder acabar mantenint la conversa elemental podien estar dos o tres anys per fer-ho, doncs això ara no funciona així, clar és tot, és el mateix caràcter socialitzador de la formació d'adults l'estem perdent bé en el fan perdre, és a dir si la normativa diu dos anys i el programa informàtic no et permet matricular un tercer doncs no podem inventar-lo, i ostres costa quan les senyores aquestes arriben aquests dos anys i has de dir ostres, ho sento, heu de marxar.

D. Però bueno, tot i això nosaltres aquí la immersió de la informàtica l'hem fet molt ben feta i a veure, la gent gran, aquests de 50,60,70 anys que fan el Competic inicial venen, ho hem estructurat d'una manera que es poden passar aquí quatre anys, primer fem dos nivells de l'inicial, bé, 4 anys són 4 anys, si un no ha après en 4 anys, bé encara els mantenim a aquests grups, els grups dels Competic que han de fer els projectes com que el Quim està al grup de treball de Barcelona, doncs ho hem fet de tal manera que la gent fa els projectes, vull dir. L'anglès ens està costant més, perquè ja no comptem amb personal que hi vulgui posar tantes ganes, i jo ja no se com fer-los entendre, perquè jo d'anglès no en se. Clar, s'ha de donar el mateix tomb que s'ha donat a informàtica, s'hauria de fer amb l'anglès, llavors si poguéssim fer un anglès de matí, per exemple un anglès 1 de matí, un anglès 1 de tarda, els fas repetir un any, i poden estar tres anys, o quatre, doncs si ja han estat 4 anys i no han après res és que no si han ficat, vull dir, ho hem estudiat mol la manera i clar, aquí va funcionant anem mantenint aquesta acció.

Q. Si, però el que és veritat és que diguem-ne aquell sector de gent que podia venir a l'escola d'adults simplement a aprendre alguna cosa, ara sembla que és que no, no vens a aprendre alguna cosa, vens a aprendre un títol no, o si no has d'aprendre anglès per anar a l'escola oficial, o vens aquí perquè et trauràs el títol del Competic, tampoc no és el curs el primer dia, però és així. Vens aquí a treure't un títol, i clar et diuen és que a mi no m'agrada depèn de quin contingut, però dius clar ho sento però l'hem de fer, a mi m'agradaria fer internet tota l'estona, ja doncs internet tota l'estona no ho podem fer perquè també hem de fer això i allò, i en aquest sentit si que aquella cosa de dir, bé d'alguna manera ho fem una mica a la carta per entendre'ns, això ja no podem, ni ens deixen, perquè tampoc no podem crear – que a vegades ho hem comentat- un grup d'informàtica que sigui a la carta, no, perquè no hi cap diguéssim en la oferta educativa no hi ha un grup.

D. Hi ha el que hi ha a la oferta i no pots, el que passa que clar, a nivell de centres nosaltres ho tenim estudiat i clar podem donar servei a aquesta gent, però perquè hem fet uns estudis i ho hem col·locat així.

A. Una administració creativa que es diu.

Q. Exacte.

D. Clar, una administració creativa.

Q. A veure també tenim l'associació d'alumnes, que en algun grup podem donar sortida. Per exemple, els d'informàtica que parlem ara quan acaben el Competic 3, acaba el cicle a l'escola llavors els oferim de participar al curs que fa l'associació d'alumnes. Llavors allà si que és una mica així a la carta, jo vull fer internet, o fem processador, doncs clar això només ho podem fer només amb els que han acabat Competic 3 no, aquests alumnes de Competic inicials que voldrien seguir però administrativament no poden, aquests ja no els podem donar sortida.

A. No poden tenir sortida a través de l'associació d'alumnes.

Q. No, perquè és un tema d'espai i d'horaris, no podem, tenim els divendres que només podem oferir un parell d'hores però la resta no.

D. Bueno, aquí també tenim una associació que penso que no hi ha cap altre centre de Lleida que tingui una associació d'alumnes, clar, això també ens dona un caire més així, més social, perquè per exemple hi ha gent que ve a pintar, hi ha gent que ve a fer català, anglès oral, francès oral, fan el viatge de final de curs.

Q. Clar, te aquest caràcter diguem-ne més social o que agafa parts que a l'escola ja no hi arribem, diguem-ne per currículum doncs si que ho fa l'associació, i bé tenim la sort del Ramon, un exalumne i ho porta ell, ho gestiona i molt bé, i però clar, el dia que el Ramon digui prou em sembla que s'haurà acabat l'associació, no se jo si trobarem un relleu amb tant de temps com el Ramon, s'hi ha dedicat molt, però bé ara el tenim i perfecte, no sabem quan acabarem, però això si que ens dona una part que diguéssim que surt de l'escola i que afavoreix aquest caràcter més social, funciona ja fa uns 8 o 10 anys l'associació.

A. I els hi deixeu els espais?

D. Si, a principi de curs mirem les aules que queden, fem una organització dels espais.

7

MIQUEL BLANCH

S'incorporen al final ANNA BARBANY i TERESA PARÉS

Mestres d'adults del CFA de Girona

Entrevista realitzada al propi CFA de Girona

9 de setembre de 2016

A= Alfons	M= Miquel Blanch	AN= Anna Barbany	T= Teresa Parés
-----------	------------------	------------------	-----------------

A. Estic a l'escola d'adults de Girona amb el Miquel Blanch. Quan comences?

M. Arrel de que ja hi havia un grup liderat aquí a la comarca gironina per en Sebas que fa una crida a la gent que estaven treballant en altres escoles que no fos Salt-Girona. En aquest cas jo estava a Blanes, treballava a Blanes, a l'escola d'adults de Blanes, i ens introduïm en el marc del SEPT. Llavors aquí fem tot un grup de treball no només Girona, sinó Girona, Barcelona i Tarragona que érem tres diguem-ne cercles del que en deien cercles del SEPT que ens reuníem i anàvem reflexionant, fèiem dues coses, una reflexió més teòrica.

A. Tarragona també?

M. Tarragona, en Joan Bassa.

A. Joan Bassa.

M. Aquest en Joan te una trajectòria del SEPT, va ser també dels fundadors. No el coneixies?

A. Ara no el recordo. De Tarragona, he parlat amb el Manel Callao.

M. En Joan era una persona molt alta, grossa, i treballava molt l'alfabetització al barri de Bellavista de Tarragona, home, ell va ser dels fundadors diguem-ne.

A. De quin any més o menys estem parlant?

M. Ostres, ara no ho se, ho hauria de mirar, ja et dic que la memòria em falla. He agafat coses, ja estic parlant de molt abans del 90.

A. Sí, molt abans. A Blanes com estaves com a mestre?

M. No, jo estava com a ajuntament, nosaltres diguem que som dels que entrem primers.

A. Ajuntament democràtic?

M. Dels primers ajuntaments democràtics.

A. Per tant, estem parlant del 79.

M. Mira no, 81-82. Ja porto 35 anys, doncs calcula 35 anys abans, cap al 80-81. Llavors allà ens reuníem sector diguem-ne que entren dins de la funció pública, professorat i funció pública amb professorat de l'ajuntament que participàvem en el marc de les escoles d'adults.

Jo entro primer a treballar dos anys en els primers ajuntaments democràtics a Blanes, després ja entro per la via de compensatòria, doncs aquests anys és el treball que fèiem, conjuntament ho fèiem amb la teoria de Freire tota la reflexió de Freire, tot el que ja més o menys saps.

A. I dius que us coordineu el SEPT de Barcelona, Tarragona, Lleida no?

M. No.

A. Lleida ha quedat sempre una mica al marge

M. Ha quedat bastant al marge, o sigui hi havia algun contacte però no arribaven a venir.

A. He parlat amb el Quim Balaguer de Mollerussa.

M. També nosaltres això anava molt lligat de que també al SEPT tota una gran part de la gent ens posem als sindicats.

A. A UGT?

M. Sí, a UGT.

A. Hi heu continuat tot aquest temps?

M. Bueno, llavors aquí hi va haver un moment de trencament i uns vam anar a Comissions, i la resta es van quedar a la FETE, a UGT, en Joan Basses, en Sebas, en Joan tots es van quedar, la Dolors, jo i altre gent vam marxar cap a Comissions. Això no volia dir que féssim coses conjuntes igual, però en dues divisions a nivell sindical diferents. Això crea una mica la polèmica quan creem la Mesa d'adults, el sector d'UGT queda com una mica al marge.

A. La Mesa d'alguna manera la creen tots els sindicats, Josep Lluís Alcázar, que era de...

M. Era de FETE UGT.

A. Però tinc la sensació que qui realment impulsa la Mesa és Comissions. Et sembla correcte?

M. Sí, és correcte. Jo a veure, hi ha una primera fase que aquí hi ha tot, hi ha FETE, no se si l'AEPA també, la primera eh?

A. Sí, al començament.

M. Mira, he trobat un document. Això ho deus tenir, no?

A. No, no el tinc, tot el que tinguis, si m'ho deixes t'ho tornaré.

M. Mira, aquest és el Fòrum aquell que es va fer d'agents socials a l'any 96, hi ha la primera declaració i hi som gairebé tothom, perquè hi ha la Mesa nostre, però hi ha el GRAM, ja et deixaré coses. Doncs, la Mesa neix una mica... que hi són els 4 sindicats.

A. UGT, Comissions, CNT i quin més? La USO?

M. No, després hi havia la USTEC. A mesura d'això l'UGT per unes raons ideològiques de la funció que fa la Mesa amb determinats temes, sobretot amb la relació amb l'administració queda fora.

A. Perquè UGT seria més partidària de col·laborar amb l'administració?

M. Sí, o buscava un altre tipus de relació.

A. En canvi la postura de Comissions era més d'enfrontaments.

M. Sí, buscava més l'enfrontament, era clara, i més de lluita, de mobilitzacions i tot això, malgrat això, jo ho dic perquè això a Girona es viu molt, perquè per exemple qui encapçala la Mesa som Girona, quan jo passo a Girona soc un dels que porto la Mesa aquí a Girona i ens reunim amb totes les escoles, i Salt sempre va quedar una mica al marge. Això no vol dir que ells sempre que nosaltres fèiem una mobilització no hi fossin, això sí, però ells creien que la Mesa era el trencament, que ja hi havia els sindicats i no la Mesa. O sigui ells diuen, per què hem de crear una Mesa, si ja hi ha els propis sindicats que tenen la Mesa general de la funció pública que ja negociem? Per què hem de crear un organisme diferent?. Nosaltres creiem que aquesta per a que l'escola pogués participar, perquè els que anàvem a les reunions amb l'Àngela Miquel o amb qui sigui no eren només els sindicats, sinó que hi havia els representants de zones, i això donava com una assemblea més democràtica, que no els alliberats dels sindicats, que eren els que portaven els temes sense saber-ne del tema.

A. Sí, perquè jo recordo, si no recordo malament que l'Àngela Miquel no volia rebre la Mesa.

M. No, perquè no era representativa. Sempre ha estat encara que ens haguessin assegut la Mesa, amb l'Àngela Miquel, amb la Irene i amb tots, mai reconeixien la Mesa.

A. Eren sindicats.

M. Sí, eren els sindicats, llavors la trampa que es feia era, es posava UGT, Comissions i tal, i cadascun venia assessors, assessors érem els de la Mesa, i llavors quan veníem a la reunió li dèiem a l'Àngela Miquel, “no t'has reunit amb els sindicats, t'has reunit amb la Mesa”. Llavors no podia aixecar-se. Això era al joc que jugàvem, i ella deia que no reconeixia a la Mesa, i jo és curiós, hi ha una cosa que l'he trobat interessant i ja ni me'n recordava, mira aquí hi ha un acte de reunió que la guardo. Acte de reunió celebrada el dia 13 de Març del 1990 entre la Direcció General i els representats de les organitzacions sindicals, i de mestres d'adults. Mai volia posar Mesa d'adults, i hi érem els que érem Miquel Blanch mestre representant de Girona, l'Assumpta Fort de Santa Coloma, la Trinitat de Martinet, clar després venia el Lluís Filella que venia com a Comissions, en Joan Colomer com a UGT.

A. En Filella va ser-hi molt, no?

M. En Filella és el que més coses et podria explicar, i el que ho guarda tot. No t'ho va dir la Nuria?

A. No. Me'l vaig trobar a una concentració a l'estació del Nord i em va donar el seu telèfon.

M. Bueno, llavors hi havia en Rafael Ferrer, l'Àngela Miquel, en Josep Maria Violant, l'Antonio González que eren els 4 portaven tot això, i l'Arenes també, el cap de premsa que hi havia perquè depèn de què, ells sabien que nosaltres després sortíem amb la roda de premsa a baix, hi havia els mitjans, per això ell sempre portava el cap de premsa.

A. Ja, perquè pogués desmentir...

M. El que calgués. Llavors són diferents actes que són curioses per això, per a fer veure com la Mesa no era reconeguda a l'hora de la negociació, no era un ent negociador.

A. Recordo que ho trobava estrany, no es pot negar la realitat.

M. Bueno llavors una mica va venir això, ella no reconeixia això, sempre ens posava per davant de que ja tractaven amb sectors d'adults, que era l'AEPA i que ja tenien una reflexió. Interlocutors vàlids que era l'AEPA, com un organisme pedagògic i llavors tal. Bueno, i aquesta va ser sempre la discussió, com dos mons diferents en un mateix sector.

A. Bé, han existit sempre.

M. Sempre.

A. Perquè la coordinadora i el SEPT ja van tenir els seus enfrontaments. O sigui que aquesta duplicitat no és nova.

M. Sí.

A. A quantes escoles d'adults has estat?

M. Jo a 2. A dos menys aquell any que et vaig dir que vaig estar, bé la diferencia és que vaig estar a Blanes i després vaig venir aquí com a compensatòria. Girona no pertanyíem a les escoles d'adults, eren programes diferents als que hi havia a les escoles d'adults.

A. Com?

M. Això no se si passava a altres llocs, jo et puc explicar la de Girona, perquè això ho vam treballar molt, o sigui el que tenim ara realment va ser fruit de que la gent de compensatòria que estàvem aïllats en barris, a nosaltres ens portaven a barris concrets.

A. Que fèieu alfabetització?

M. Fèiem alfabetització a barris, i ho fèiem a diferents barris, després hi havia l'escola d'adults que estava al centre de la ciutat i feia els seus programes. Què passava? Que cada vegada no es podien separar aquests dos mons, sinó perquè nosaltres treballàvem molt al barri i vàiem unes demandes de barris que nosaltres no podíem recollir, i això era evident que havíem de buscar una relació amb això, doncs aquí hi va haver-hi tot un sector de l'escola d'adults que no estava d'acord que ens ajuntéssim els dos blocs.

A. El bloc diguem-ne de la compensatòria amb l'escola d'adults?

M. I això passava en altres llocs.

A. A l'escola d'adults hi havia la Rosa Falgàs?

M. No, perquè la Rosa estava a Sarrià.

A. Ah, sí.

M. La Rosa Falgàs no, en aquest cas no, no gaire. Hem tingut moltes disputes però en aquest cas aquí no intervenia. Bueno, eren els mestres d'aquí Girona, l'Agnès, la Montse, que encara són mestres d'aquí encara, i bé, aquesta separació. Vam ser nosaltres de compensatòria que

érem la Dolors i jo, que ens vam reunir amb l'ajuntament i li vam fer la proposta a l'ajuntament, o vosaltres interveniu com a administració, perquè no és un tema de mestres, és un tema de població, si vosaltres creieu que és un tema de població... aquí teníem que no se li el coneixeràs l'Alfons Martinell.

A. Sí

M. Bueno, hi havia en Quim Franch i l'Alfons Martinell al sí de l'ajuntament, bé doncs amb l'Alfons que teníem bona relació ell va veure el nostre projecte de dir, unifiquem tot.

A. Com a regidor?

M. Com a tècnic d'educació. Llavors amb l'Alfons fem la proposta aquesta, aquesta proposta també la vam portar a la Mesa, perquè això ens passava a altres llocs, que els de les escoles no volien saber res amb els de compensatòria, llavors eren com dos mons, i nosaltres vam portar a la Mesa de que això s'havia d'unificar, i això també ho portàvem amb la negociació no amb la Mesa, dir, "no pot ser que hi hagi programes separats del que seria una escola d'adults", i aquests mestres han d'estar integrats a dins de les escoles d'adults. Per què? Perquè quan s'acabés els diners nosaltres ja pensàvem, quan s'acabi aquest programa desapareixerà i almenys ara el que anem és a consolidar tot això. Llavors tot això va ser una estratègia en una part, una estratègia i una necessitat de la població i això a Girona va ser de les primeres que va avançar un projecte d'unificar tot en un bloc, i ens van unificar, tot el que era compensatòria amb les escoles i vam fer un projecte comú.

A. Llavors tu has estat, bueno vas estar a Blanes a una municipal?

M. Vaig estar en una municipal i després vaig passar a compensatòria a Girona i després a la plantilla de l'escola d'adults de Girona. Però era curiosa aquesta, en un primer moment compensatòria llança com un programa aïllat que recordo que l'Àngela Miquel ens deia: "vosaltres no us heu de posar en contacte amb les escoles d'adults", sou un programa a part.

A. Per què deuria ser, perquè era un programa del Ministeri?

M. Sí, del MEC.

A. Clar, com era un programa del Ministeri no havia d'estar en relació amb el que era la Generalitat. Deuria ser aquest el problema. Tornem a l'enfrontament entre coordinadora i SEPT. Vàreu viure el tema de la coordinadora o ja vàreu entrar directament pel SEPT?

M. Nosaltres vàrem entrar per el SEPT.

A. O sigui la coordinadora va quedar a Barcelona i aquí no hi va haver problema, no?

M. Va quedar a Barcelona, no ho vam viure tant. Això en Sebas ho va viure molt, perquè ell anava a les reunions amb en Paco de la Mina i tot això, i companys d'UGT que hi havia. Jo tenia contacte però no ho vaig viure tant de ple.

A. Llavors, la Mesa per què s'inicia?

M. S'inicia perquè hi havia un sector de gent que estem a nivells el que seria sindicats que veiem que era evident com havia existit en altres llocs, com podia ser en altres plataformes, perquè hi havia l'AEPA en certa manera.

A. Sí. Parla amb tota claredat. Digues el que penses.

M. No. Jo ho dic perquè hi havia tot el tema de l'AEPA, AEPA era un organisme que nosaltres veiem que l'administració li feia molt de cas, per exemple jo vaig assistir com a compensatòria a tot el procés del que era l'alfabetització, hi havia la Rosa Maria Falgars, i el de Barcelona que tu coneixes que estava la universitat.

A. En Ramon.

M. En Ramon Flecha, que ens feien d'educadors. Clar, nosaltres ja havíem viscut lo del SEPT, clar nosaltres dèiem "aquí ens esteu formant quan nosaltres ja ho estem ja utilitzant".

A. Això en reunions de l'AEPA?

M. No, això en reunions de l'administració que era el procés de formació de compensatòria, quan ens formaven com a compensatòria, i com havíem de portar l'alfabetització en els barris.

A. No sabia que hi haguessin hagut aquests cursets.

M. Sí, hi va haver-hi això, i aquí amb la Trini ens coneixem, i saltem els de Girona, i saltem a Girona en aquestes reunions i saltem perquè nosaltres vivíem ja el procés del SEPT i ja estàvem formats en certa manera, i a veure quin tipus de metodologia volíem portar en allà, aquí saltem i comencem a qüestionar una sèrie de coses en aquest marc de cursets.

A. Què era un curset organitzat per l'administració per la gent de compensatòria?

M. Per formar-nos, de com havíem de portar l'alfabetització en els barris, llavors saltem, nosaltres ens qüestionem aquest projecte i comença a haver-hi gent que ens diu, "ostres, ens interessa el que esteu dient", això una d'elles la Trini, jo dic a part d'això nosaltres també estem treballant amb sindicats, i valdria la pena fer unes reunions per parlar-ne de tot això, i com afrontem totes aquestes idees, i ja és quan hi comença a haver-hi el nucli del que seria la Mesa, és a dir aquí ja ens reunim amb el Josep Lluís, ja ve gent d'UGT, ve gent de la CGT, l'Àngel d'USTEC, i tota una sèrie de gent, i diem "home, busquem un organisme que sigui una contraposició al que s'està dient i s'està fent a l'AEPA.

A. Però no tant una contraposició pedagògica diguem-ne.

M. No. Perquè nosaltres consideràvem que l'AEPA era un tema pedagògic, que podien assessorar a nivell pedagògic, però nosaltres veiem que no només era això.

A. Sinó que hi havia un tema laboral.

M. Hi havia el tema laboral, un tema de disseny de com hauria de ser l'educació d'adults, etcètera, i llavors nosaltres dèiem "aquí també hem d'intervenir", llavors no només el sindicat, el sindicat només es volia posar en qüestions laborals, nosaltres vam veure que hi havia un camp entremig, que ni una AEPA ni un sindicat no volien tocar, o tocaven o no

volien tocar, en aquest cas els sindicats no ho volia tocar però l'AEPA la tocava, i llavors era quin disseny d'educació d'adults volíem. Llavors aquí és quan comencem, perquè després juga amb la Llei de Formació d'Adults, que entremig passa a la Llei de Formació de l'Àngela Miquel que és quan aquí ens impliquem més.

A. Ja. Què és l'any 91.

M. L'any 91, i aquí és quan llancem tot el projecte de que veiem que la formació d'adults amb aquesta llei era una via cap a la privatització, o sigui l'eix que ens uneix a tots i que anem en contra de la Llei de Formació és la porta oberta a la privatització.

A. D'això tens algun document?

M. Sí, ara t'ho ordenaré bé.

A. Sí, ho mirem en un moment. Perquè la imatge des de fora o a través de les reivindicacions de la Mesa és que l'interès era més laboral, que no pas un altre. Sé que hi ha hagut plataformes en que es parla de disseny d'educació d'adults, però la imatge i l'accent era més laboral i només hi ha pocs moments en que relativament dona una altra imatge, per exemple, en el tema de la secundària.

M. De la secundària aquesta, veus la secundària canvia les escoles d'adults saps?, i aquesta va ser una de les coses.

A. Hi va haver una manifestació important.

M. Molt important, sí.

A. Perquè era un diumenge, me'n recordo.

M. Sí, i pensa que també fèiem, que teníem una tradició a la Mesa cada any, els primers anys de fer un acte a les cotxeres, i aquest acte de cotxeres era reivindicatiu no en temes laborals només, sinó de donar força a l'educació d'adults, convidàvem gent entre cometes intel·lectuals i tot això que venien a l'acte aquest, i aquest acte s'omplia d'arreu, es quedava sempre petit els primers anys, de Girona veníem 3 autocars, per exemple de Barcelona s'omplia, i seriem cap a 3.000 o 4.000 persones allà dins.

A. Fonamentalment professors, també alumnes?

M. No, la majoria alumnes. Jo tinc imatges i tot i era impressionant, els primers anys, després ja va començar a baixar, però els primers anys era impressionant.

A. Que estem parlant del 92, 93?

M. Sí. Aquesta és la primera crida que fem, i que juga amb l'acte de les cotxeres i llancem això, veus que aquí ja ho posa, ja i estava UGT, Comissions, USTEC i l'UGT, i sempre dèiem els representants del professorat de les escoles d'adults.

A. Però, mirat des de fora la impressió era que la Mesa les seves reivindicacions fonamentalment eren laborals.

M. Sí.

A. D'horaris.

M. En un primer moment sí.

A. D'interins.

M. En un primer moment sí, en un primer moment vam veure això, la defensa de les qüestions laborals de compensatòria, que era a on nosaltres ens comencem a plantejar, les condicions laborals dels mestres en general, o sigui com estaven les infraestructures o els recursos que hi havia a les escoles, etcètera. Tot això sí que eren les primeres reivindicacions de la Mesa, però cada vegada això va creixent.

A. I un enfrontament amb el fet que estem a Benestar Social.

M. Sí. Des del començament pràcticament

A. Per tant, de l'AEPA la teva opinió és que es dedicaven a la pedagogia, a fer materials.

M. A veure, nosaltres en un primer moment hi havia l'AEPA que nosaltres sabíem com un tipus Rosa Sensat, entre cometes. Nosaltres no enteníem com no estaven a dins del que podia ser Rosa Sensat. Després nosaltres vam analitzar que era un altre instrument que l'administració podia jugar a favor seu, perquè nosaltres enteníem que l'AEPA veia bé lo de Benestar Social. Defensaven molt el tema de Benestar Social, nosaltres crèiem que no, que el marc no era això, tampoc no crèiem que era educació en un primer moment, nosaltres crèiem que hi havia d'haver un institut d'educació.

A. Això també ho defensava l'AEPA. O sigui, la imatge era que AEPA defensava Benestar Social i que d'alguna forma feia de pont amb l'administració.

M. I l'administració jugava amb l'AEPA perquè a sobre la taula sempre ens la posaven, o sigui quan hi havia aquestes reunions l'AEPA hi era sobre la taula, i ens deien, d'acord però tot aquest tema no el volem tractar amb vosaltres, això ja ho tractem amb un altre organisme que és l'AEPA i en la que nosaltres estem més a prop.

A. Quina opinió tens del temps que vam estar a Benestar Social, amb l'Àngela Miquel?

M. Per nosaltres va ser una jugada política, nosaltres ho miràvem com una jugada política.

A. Per què vam passar a Benestar Social segons la teva opinió?

M. Home, perquè ells volien introduir, a veure hi havia una campanya de Convergència que era introduir-se al barri, es creen les oficines de Benestar Social a diferents barris, o sigui el que era poder en certa manera del Partit Socialista o del PSUC en aquests temps que eren els barris, ells volien buscar una via d'entrada a aquests barris, la via d'entrada van veure que podia ser per la via de Benestar Social, una, no era l'única, però la via era això, es creen les oficines de Benestar Social i amb els programes de Benestar Social, el tema d'adults s'utilitzava com la via d'entrada de Convergència a dins els barris. Nosaltres entenem això, aquesta és la lectura política. La lectura política era com fer front, perquè amb eleccions quan veien els vots clar, els barris se'ls menjava l'esquerra parlamentaria i ells no es menjaven ni una rosca, llavors havien de buscar i es crea aquesta via, i en Comas aquí va ser un dels

ideòlegs, a en Comas se li va encendre juntament amb el Felip Puig i llencen aquesta campanya. Per això nosaltres no enteníem ni estàvem d'acord amb això.

A. Però vist amb perspectiva des de Benestar Social s'organitzen congressos internacionals, es fa el dia de l'alfabetització, s'instaura el premi Rafael Farré. Se li donava una dimensió. Quina opinió en tens?

M. A veure, primera que igual que Benestar Social està en un marc administratiu i que havia de fer coses, jo no dic que no haguessin fet coses, com dius tu se'n van fer de coses, però això també podies fer-ho estant a Benestar o estant en un altre lloc, sempre i quan hi haguessis aportat recursos econòmics, llavors jo entenia de que puc estar d'acord en que fins i tot la secundària, qui introdueix la secundària no és Ensenyament, és Benestar i en aquest cas l'Àngela Miquel és qui diu o qui se li obre la possibilitat de que les escoles després de moltes lluites que nosaltres creiem que l'ESO s'introduís a secundària, i això ho fa Benestar Social però perquè és el marc polític del moment, si fos un altre marc polític jo penso que s'hagés fet igual totes aquestes publicacions i tot això, jo crec que es va perdre una oportunitat perquè segurament per enfrontament amb Madrid, perquè la línia que hi havia a Madrid de la gent que va fer compensatòria i això jo penso que era molt bona per transportar-la a Catalunya. O sigui la visió, el llibre blanc que van fer, te'n recordes?

A. Sí.

M. Jo crec que el llibre blanc va ser una bona aportació.

A. Jose Antonio Fernández, l'autor del llibre blanc, en una entrevista em diu que quan el va veure publicat, quan va veure la portada que li havien posat, el va llençar a terra i va dir "això no servirà de res". Joestic d'acord amb tu en que i ha una època a Madrid que és del 83 fins a la LOGSE que hi ha l'esperança d'una educació d'adults diferent. A partir de la LOGSE, a Madrid tampoc.

M. Sí. El llibre blanc, per exemple jo penso que va ser una bona oportunitat de reflexió a tothom.

A. Sí, i encara te moltes coses vigents.

M. Sí.

A. Amb l'experiència que tenim ara d'haver passat a Ensenyament, com veus la situació ara?

M. A veure, nosaltres igual quan vam fer d'Ensenyament a Benestar, de Benestar a Ensenyament va haver-hi un, creiem que si no hi havia una relació amb presidència que era el marc que nosaltres creiem, perquè l'educació d'adults nosaltres enteníem que hi havia tres blocs, i que eren, el tema laboral, el tema nostre més educatiu, i el tema més sociocultural, i aquests tres blocs havien d'estar lligats, i això no ho podies lligar des d'educació, i que això havia de ser un marc departamental diferent al que hi havia, que superés aquestes branques, i adults reunia aquestes condicions, llavors nosaltres vam batallar per al tema aquest de que fos un organisme lligat amb presidència.

A. Sí, però la reivindicació normalment era "passem a educació".

M. Sí, però a Benestar Social nosaltres volíem, perquè nosaltres ens consideràvem educadors, ensenyants, llavors com a ensenyants crèiem que havíem d'estar a Ensenyament, és a dir, el que nosaltres no podíem perdre era la concepció d'Ensenyament, d'educadors, i això pertanyíem a Ensenyament, no a Benestar Social, perquè a Benestar Social no hi ha plantilla de mestres, no existeixen. Això era una realitat, Benestar Social no era el departament o el lloc que podia reunir el tema laboral, el tema sociocultural, sinó que havia de superar, i allà hi havia d'haver professionals de diferents departaments, però nosaltres sempre ens hem reivindicat ensenyants.

A. D'acord, però i les mobilitzacions de la Mesa era per passar a educació.

M. Sí, perquè al front estava Benestar Social. Però sempre hi havia una primera en preàmbuls, sempre hi havia en les reivindicacions que consideràvem, sempre posàvem nosaltres crèiem que havia de pertànyer a un institut de l'educació d'adults fora del marc de l'educació, del que era el departament d'educació, això era sempre la primera reivindicació, però en això mentre no existeixi això nosaltres hem de tornar a Ensenyament.

A. Mica en mica s'han diluït l'AEPA i la Mesa, per què?

M. Jo penso que aquí juga amb el tema de secundària, jo penso que amb el tema de secundària, primer perquè bé, dues concepcions: una fer l'oferta d'educació d'adults molt reglada, o sigui concebre una educació d'adults reglada, això ja va ser, Benestar Social ja estava per aquí i Ensenyament ja ho acaba de rematar, jo penso que aquesta concepció era equivocada, això primer, la reglada. Segona, que és que es conviu en un mateix espai dos blocs d'ensenyants diferents que són els de primària i els de secundària, uns de primària que venen de les lluites, que venen de tota aquesta concepció que han passat per Benestar Social, i una gent de secundària que viuen només el món de docent. Tot això per a mi és la clau de com la Mesa va minvant, amb això.

A. Però això continua encara? La gent que va entrant ja no ha viscut aquestes històries.

M. Clar, això minva, perquè s'introdueix dins de la Mesa el sindicat ASPEPC.

A. ASPEPC? No el conec.

M. Sí, és el de professors de secundària. Llavors aquest va reclutant tot el professorat de secundària d'adults, ja havia reclutat tot el que era secundària i es feia fort amb els instituts, o sigui te una gran representació en instituts, a primària no te cap representació, però comença a introduir-se en adults, ve a la Mesa.

A. És un sindicat groc?

M. Sí, bueno pensa que en un principi sí era, però llavors entra gent que surt d'USTEC, que surt de Comissions, però bueno la concepció és groc, corporatiu totalment i tot això. I llavors aquest és el que s'introdueix a la Mesa i participa a les assemblees no dins de la taula, a dins de l'assemblea, perquè era oberta a tothom i podia venir qui volgués. Llavors aquí comença ella a fer una campanya amb la gent de secundària, i aquí comença a haver-hi dins de l'assemblea enfrontaments entre mestres de secundària i mestres de primària, per què? Perquè llavors la Mesa es comença a dir "nosaltres no cobrem el plus de tal, no ens reconeixen les

tutories, i tot això” i comença a haver-hi una plataforma diferent i de secundària. Comença a haver-hi això, i llança secundària una plataforma pels de secundària, i és quan comença gent de secundària a dir “la Mesa no ens representa, el que ens representa és l’ASPEPC”, llavors a les negociacions l’ASPEPC, mentre UGT, Comissions i USTEC anaven tots junts en una, malgrat UGT no ho fos, anàvem tots a una, l’ ASPEPC anava a part.

A. I aquesta divisió...

M. A l’administració li anava perfecte.

A. Però és que pràcticament a partir de que passem a Ensenyament AEPA es dilueix i la Mesa desapareix.

M. Bueno, arriba a l’acord. Quan signem l’acord aquell. L’acord aquest que tenim, que el signem, que es va enfadar en Franci, perquè clar jo vaig ser dels impulsors d’aquest acord, perquè jo no em vaig aixecar de la taula, es va aixecar ell i se’n va anar perquè en aquest cas jo vaig ser dels més fermes, perquè Comissions ja volia signar-ho amb un acord encara pitjor del que hi havia Comissions i tot això, i la Nuria i jo que érem per dir-ho d’alguna manera els que no veníem com a sindicats sinó com a representants de la Mesa, perquè nosaltres dèiem: “nosaltres no signarem res fins que l’assemblea no ratifiqués”, llavors havien d’explicar quin era l’acord i si era bo nosaltres signàvem, i jo recordo que hi va haver moltes lluites nostres internes, perquè jo vaig dir “anem a fer un recés, parlem-ne”, i vam arribar a lo que haguem arribat. Llavors arrel d’aquest acord clar, la gent va millorar molt les condicions laborals, del que vindria a ser hores, de dir bueno, no som de primària ni de secundària, busquem un entremig i això, anem a reconèixer unes tutories que no es reconeixien, anem a reconèixer una sèrie de coses, que això s’avança. Hi havia un altre bloc que era el que nosaltres també demanàvem, perquè això eren acords de les condicions laborals, que era el que nosaltres demanàvem al Franci que hi havia un acord que es va començar amb aquelles bases si recordes, que va desaparèixer, que en Franci ho va llençar que cadascú va fer unes aportacions a la Mesa, vosaltres com a l’AEPA i tot això, vam fer unes aportacions de com havia de ser l’educació d’adults, i això ja vam veure que no tirava endavant perquè anàvem a lligar els tres aspectes, que era l’ocupacional, i l’altre i això, i en Franci jo me’n recordo que jo vaig venir com a aquí Girona amb els de l’escola taller de Girona perquè teníem un projecte junts i vam dir “mira, el que haguem parlat amb la Mesa, ara t’ho porto aquí amb un exemple, d’una ciutat com Girona jo penso que això és factible a qualsevol altre lloc” com les escoles taller, perquè abans hi havia escoles taller i tot això, aquests nanos que estaven aprenent en una escola taller, nosaltres estem fent un programa de l’ESO i coordinat encara dins aquest programa, o sigui teníem la paleta i la jardineria enfocada en això” tot aquest projecte per a que vegis que la concepció d’adults no és la tan reglada com tu creus. Perquè no és de dir, “bueno, vingueu aquí a fer l’ESO quan hi ha programes amb l’ocupacional perquè dic quina és la rendibilitat dels cursos que fa ocupació si la gent és analfabeta o tan a nivell digital, com a nivell de moltes coses, hi havia un desaprofitament dels cursos d’ocupació. Com no podem lligar nosaltres amb els instituts el tema dels cicles formatius? Tot això era el que li plantejàvem al Franci, i això era el que havia de donar una dimensió al que era l’educació d’adults.

A. Te'n recordes del Miquel Inglés,?

M. Sí, el Miquel era l'ideòleg. Però el Franci és historia eh!, vull dir que jo vaig tenir molt enfrontament amb l'Àngela Miquel, n'he tingut, personalment i a l'hora de negociació i tal, però mai n'havia tingut tan fort com amb el Franci.

A. No se si estàs d'acord, però crec que al Franci li posava molt nerviós el tema que l'educació d'adults fos una cosa diferent.

M. Sí, això és clar.

A. Sobretot l'especifica, la paraula especifica.

M. L'especificació d'adults era un tabú. Era un tabú totalment, i la concepció d'adults que jo dic "tu vens d'un grup, sou un tripartit, fins ara era Convergència qui manava, heu de donar una volta a tot el que era l'educació d'adults, dic, si no ho doneu ara vosaltres, no se qui ho donarà, perquè els revolucionaris no pujarem mai el poder, llavors és una nova oportunitat de donar una nova concepció a l'educació d'adults, deixeu de tant reglamentar tot el que és l'educació d'adults, anem a buscar un nou perfil de bases, de que hauria de ser adults" i per això nosaltres vam plantejar tot aquell document de bases, de com hauria de ser l'educació d'adults, que vam dir. Ell ho va intentar llençar perquè veia tot el que vàreu presentar vosaltres, el que vam presentar nosaltres, i el que presentava l'altre gent que això se li desmadrava, perquè no anava amb la seva concepció de reglamentar.

A. La seva concepció seria més de segona oportunitat...

M. Sí.

A. Per la gent que ha fracassat, i per gent que no te idiomes, per la gent que te una base inicial.

M. En Sebas et pot explicar moltes coses com amb el Franci el matxaca a Salt, i com ens matxaca a Girona. Ens matxaquen als dos primer perquè a Girona nosaltres érem els que encapçalàvem el tema de la Mesa, sempre em veia a mi com el cap de la Mesa i l'ideòleg de la Mesa, i en Sebas per una altre qüestió. Llavors en Franci va matxacar a Salt i Girona bestialment.

A. Matxacar en quin sentit?

M. En tot, matxacar sobretot el que era nivell d'escoles, projecte d'escola, nosaltres teníem Girona i Salt l'oferta era terrible, la demanda que teníem era impressionant, cada vegada demanàvem més professorat perquè no podíem recollir la demanda, i era una demanda real, que l'ajuntament ho veia clar, ell es negava a tot això, fins que no hi havia mobilitzacions, nosaltres vam aconseguir mestres per any, però gràcies a les mobilitzacions que fèiem al carrer.

A. Mestres?

M. Per any. Nosaltres vam passar de ser una escola de 12, 13, 14 a ser 23, cada any augmentava la plantilla, Girona i Salt, i sobretot Girona, o sigui nosaltres vam ser l'escola del

tot Catalunya més gran en plantilla, Girona. Dius, bueno no és normal perquè sumant Mataró per exemple nosaltres érem més superiors a Mataró a Girona ciutat.

A. Vàreu fer mobilitzacions al carrer aquí a Girona?

M. Cada any.

A. A l'època del Franci també?

M. A l'època del Franci molt, ocupàvem venia Terricabras, o sigui clar nosaltres al tenir certa relació amb gent d'aquí importants, els fèiem venir i ens tancàvem a la pròpia delegació.

A. A la delegació.

M. Sí, ara ja t'ensenyaré allò que et vaig dir, un mural i explica tot això. I ja et dic, l'escola d'adults de Girona augmenta per la mobilització, i era negat pel Franci, i l'Àngela Miquel, però al final sempre cedia, si li posaves els números a la taula, si veia que hi havia un seguiment i que això era real ja ho reconeixia. En Franci no ho ha reconegut mai.

A. L'Àngela Miquel també va acceptar que hi hagués tallers d'animació sociocultural a les escoles, que el Franci ho va negar de seguida.

M. Sí, va tallar-ho d'arrel. Què és veritat, i això a la Mesa ho reconeixia que hi havia certes escoles sobretot no era tant a les comarques gironines, perquè això es vivia més a Barcelona, de que aquesta oferta més sociocultural, més oberta, era una trampa també, per què? Perquè ells feien tota una sèrie de cursos que ho feien els propis mestres, i nosaltres no enteníem que el tema sociocultural eren els mestres els que havien de fer-ho, no volia dir que no estiguessin relacionats, però que hi havia d'haver-hi professionals, si s'havia de fer macramé, si s'havia de fer el que sigui de cursos, de pintura, hi havia d'haver una interrelació de professionals a dins d'això, la única que ho podia fer era la Verneda, per dir-ho d'alguna manera, però això era un altre tipus de projecte la Verneda, però la resta de les escoles d'adults es tapava una sèrie de coses que vegades era indefensable, perquè nosaltres a vegades ho vèiem, i això no li podíem donar la raó a l'Àngela Miquel però una part de raó la tenia.

A. O sigui, veuríeu clar que es faci en els locals de les escoles d'adults però que ho facin uns altres professionals.

M. Aquí per exemple hi havia un i no el fèiem nosaltres, l'espai era obert, llavors eren professionals que venien a fer-lo, no eren les hores dels mestres que llavors justificàvem les hores de mestres perquè no hi havia grups per justificar altres coses, i sobretot això es va fer bastant a Barcelona.

A. Que et sembla el projecte de la Verneda?

M. Nosaltres estàvem en contra del model de la Verneda perquè era un model que ens obria la porta a l'educació d'adults, que l'Àngela Miquel ja la volia utilitzar en un cert moment que era el voluntariat, i nosaltres per exemple aquí vam tenir molts problemes, per exemple aquí es van treure a educació d'adults el tema d'alfabetització al barri dels gitanos, per donar l'administració a una entitat de voluntariat, que era Càritas, clar nosaltres consideràvem que això no ho havia de fer Càritas sinó que ho havia de fer gent que estava preparada per poder

fer això, que ens havíem format per a poder fer això, llavors nosaltres vèiem la Verneda com un projecte d'obertura al voluntariat, i això era minvar, que era una mica la concepció de Benestar Social, minvar el que serien les plantilles.

A. Però de totes maneres ara hi ha una contradicció, i és que l'oferta, per exemple d'alfabetització, cada vegada s'està reduint més per part d'Ensenyament, i està passant a entitats.

M. Igual, aquesta és la crítica que fem nosaltres, per exemple nosaltres hi ha un tipus d'alfabetització que nosaltres fem aquí, nosaltres encara treballem a barris encara som de les escoles que no estem ubicada aquí però estem ubicats a tres barris.

A. Treballeu en tres barris?

M. Sí, aquest model d'escola no l'hem perdut mai, nosaltres estem treballant als barris on l'alfabetització encara d'això, per exemple en tot el que és la immigració, Santa Eugènia, el que és la frontera entre Santa Eugènia i Salt on hi ha una gran borsa, Font de la Pólvora que seria el barri dels gitanos, que la vam recuperar, o sigui que nosaltres vam poder recuperar i ara hi ha un altre projecte que és a Pont Major que és un altre barri, però nosaltres aquest model de dir, hi ha una part centralitzada i una part diversificada, i nosaltres a Santa Eugènia hem fet veure enlloc de dir alerta, vosaltres aneu per subvencions perquè en un moment determinat van sortir moltes entitats, aquí en teníem 7 o 8, no només Càritas estic parlant de 7 o 8 entitats, SERGI, GRAM, tot això feien cursos d'alfabetització, quan se'ls ha acabat la subvenció fora, ara ens han demanat a veure si els podem acollir. Nosaltres era fer veure això, de dir hi ha d'haver-hi una relació, no vol dir que gent com el GRAM com el SERGI i com altres entitats hi han de col·laborar-hi, a això no ens neguem pas, però la base és un projecte comú, i a on la base el que fas d'ensenyament d'alfabetització ho fa una sèrie de gent determinada, que són els d'ensenyament.

A. A tot Catalunya està disminuint l'oferta de les escoles d'adults en l'alfabetització i en els nivells bàsics de castellà i català. Em deien que hi ha dues raons: una, que a Ensenyament possiblement no li interessin gaire aquests nivells, interessin més els títols, interessin més les TIC, el Competic...

M. El que és reglat.

A. Però que tampoc al professorat li agradava fer aquests nivells. No dona prestigi. Com ho veus?

M. No, jo veig dos, a veure comparteixo una cosa, una primera part que si te'n recordes va haver-hi un moment que l'etapa instrumental o el que dèiem etapa instrumental comença a diversificar, que ho fa des de Benestar Social que van fer l'1, el 2 i el 3, en tot el procés d'alfabetització. El nivell 2 serien els neoelectors-, això hi ha un moment determinat que queda una mica desfasat perquè ve la immigració de fora, aquí no es replanteja res, aquesta per a mi va ser la primera errada des del que seria l'administració, nosaltres plantejàvem "aquí ve una onada diferent d'alfabetització", no era l'alfabetització que teníem, aquest currículum per dir-ho d'alguna manera no serveix, hem de buscar un altre nou currículum i

des d'aquell temps fins ara això no s'ha tocat per a res, s'ha deixat morir, això primera per part de l'administració.

La segona és que l'administració ha volgut fer difusió de cursos de català, de normalització lingüística en els mitjans de comunicació, i els cursos d'alfabetització nostres no ha volgut mai ofertar públicament. Mai, en els deu anys que portem cap aquí que en cap moment hagi sortit el departament d'educació o Ensenyament dient o fent una campanya d'alfabetització pública i reconeguda de que hi ha l'alfabetització a Catalunya, perquè es deu tapar de que a Catalunya no n'hi ha d'analfabets, aquesta campanya no n'hi ha, i n'hi ha, aquesta per a mi una, perquè jo penso que si fan una campanya de difusió la gent surt, i se t'omple, nosaltres per exemple la campanya que estem fent a Santa Eugènia s'omplen grups, quedaries parat perquè s'omplen grups de 25, i hem de dir a gent que no, per què? Perquè nosaltres anem lligats amb la gent de la PAH per exemple, clar, és una mica el lligam. Per exemple la PAH ens diuen, "ostres nosaltres hem recollit una sèrie de gent desnonada i tal amb problemes d'això i no saben ni entenen", per tan són analfabets purs, hem de buscar un sistema, i per exemple nosaltres fem cursos molt a mida, l'any passat vam fer un curs de 25 persones a la PAH, clar després hem de disfressar-ho aquí de que és un grup d'aquests reglats i tot això, això és una.

El tema del prestigi, jo no penso que sigui un tema de prestigi jo penso que la gent que fa alfabetització al contrari, la gent practicant que en tenim cada any, elles dues són practicants, el que els encanta més són els cursos d'alfabetització, perquè la professora que fa això han de ser gent implicada, perquè si no s'implica o ho volen fer com una cosa purament de cartilla...

A. Nosaltres estem fent un mètode d'alfabetització nou per tot el que deies, perquè tots els mètodes que fèiem servir no funcionen en aquest moment.

M. Clar, nosaltres hem creat el nostre propi mètode que lligat amb el Freire, si mires i una mica això, per exemple si parlem de clar, el mètode Freirà si estem parlant del pis van a l'assemblea de la PAH, perquè és ara en aquest moment, en el pis no hi ha una reunió d'escala sinó el desnonament, i participen de les assemblees i tot això, bueno de cada codi hi ha una realitat de treball.

A. Una realitat de treball fonamentalment reivindicativa o no necessàriament?

M. Social, reivindicativa. Nosaltres sempre és reivindicativa, amb això no hem canviat, perquè per exemple ara doncs hem fet tot el tema de la salut, coi també busquem la salut que és alternativa, la homeopàtica, tota una sèrie d'això, vull dir, tenim el vídeo, si mires la nostre pagina web val la pena perquè reflecteix una mica.

A. Centre de Formació d'Adults Girona

M. Sí. Si mires un vídeo que va fer el Pep Caballé, com en Pep havia treballat molt amb nosaltres, amb el SEPT passàvem molt de temps, i te la concepció que era una mica el que veuràs, doncs ja veuràs que en el vídeo reflecteix una mica aquesta ideologia, aquesta concepció.

Llavors quan dius això del prestigi és veritat, cada vegada hi ha gent que no vol fer-ho, que es nega a fer-ho, que s'estima més fer un curs de l'ESO, o de Català o d'Anglès, de tot això. Jo perquè no em faria pas res tornar a fer-ho, no ho faig per dues coses, primer perquè ningú vol fer matemàtiques a l'escola, i aquí tenim moltes de grau superior i tot això, però jo fins ara fins l'any passat vaig portar tot el projecte d'alfabetització, teòric i participant amb ells, de fer veure perquè era gent nova i ensenyar-los una mica tot. I bueno, una mica per a que veiessin que la concepció no és només fer la classe, el codi i tot això, sinó que hi havia una interpretació de carrer, de la vida quotidiana, i de la realitat quotidiana que tenien.

A. Hem estat a Ensenyament, hem estat a Benestar, hem estat de nou a educació i això no sembla que canviï, no hauríem de plantejar-nos la municipalització de l'educació d'adults?

M. Ui no!

A. No. Per què?

M. Aquest va ser el tema de la LEC, que una de les que ens vam oposar a la LEC era per el tema de la municipalització. El municipi el creiem com a cogestió a dins d'educació d'adults, o sigui el paper que juga l'ajuntament ha de ser molt més del que és ara en aquest moment, és l'ajuntament amb el centre i amb la generalitat qui ha de planificar l'oferta i ha de planificar les necessitats, no pot estar al marge l'ajuntament. Ara, una altra cosa és dir, nosaltres hem de ser funcionaris per dir-ho d'alguna manera de l'ajuntament? No, nosaltres ni creiem en això. Per què? primer per el tema de recursos de l'ajuntament, per què? Perquè cada vegada, què ha fet l'ajuntament? Externalitzar serveis, i la política que ha fet l'ajuntament ha sigut externalitzar, tant a Serveis Socials, tant amb el tancament ara d'aules d'escoles bressol perquè arriba un moment que quan no hi ha diners, no hi ha diners, i amb la situació de crisi que es viu des de 2008 que dura encara, un ajuntament no pot. Ara, el paper de l'ajuntament de la municipalització sí que jo el crec.

A. Ja. Però només estaries en contra de que les plantilles fossin de l'ajuntament

M. Sí, el problema, jo per exemple sempre he demanat i sempre nosaltres hem fet la relació amb l'ajuntament és bàsica, i nosaltres creiem que a vegades l'oferta no l'hem de fer els mestres, perquè els mestres tenim una visió molt tancada, volem que l'ajuntament ens digui, a nosaltres ens porta l'ajuntament l'oferta, "mireu a aquest barri hi ha aquesta necessitat", perquè nosaltres no hi arribem a això, ells tenen l'estudi amb els Serveis Socials i coi nosaltres ens reunim cada, un cop al mes amb els Serveis Socials de cada barri, que són plantilla de l'ajuntament. Nosaltres aquest treball interdisciplinari hi ha de ser-hi, i Inter administracions hi ha de ser-hi.

A. Però les escoles d'adults depenen d'Ensenyament i han de seguir el que els diu Ensenyament, i això dificulta la relació

M. Clar, dificulta la relació perquè la Generalitat té la concepció tancada de que l'ajuntament només és per dir "que faci la difusió de l'oferta i que doni locals, diners o el que sigui", quan nosaltres creiem que és una altra concepció de l'ajuntament, en aquets cas aquí amb nosaltres participa, posa plantilles del mateix ajuntament en consergeries i tot, quan això és l'edifici de la Generalitat, hem fet entrar a la Generalitat aquí a serveis territorials de que l'ajuntament hi

ha de jugar un paper important en tot això, l'ajuntament és qui planifica l'oferta, hi ha reunions amb l'ajuntament i després la Generalitat ja fa el seu marc tancat de que les hores i les merdes aquelles, fora d'això joestic d'acord amb aquest tipus de municipalització, ara el que és passar plantilla i passar això no, perquè externalitzaria.

A. La Generalitat, déu n'hi do!

M. Bueno, i ara també fa amb Sanitat igual, però ja és més complicat. Ja ho ha intentat amb secundària externalitzar certs serveis ja és més complicat en educació, perquè a secundària ho volien fer-ho, i no van poder.

A. Rosa Maria Falgàs representava a Girona a Benestar Social en el tema d'adults.

M. Sí, ella aquí va ser la coordinadora d'aquí. Clar aquí a Girona ho vam viure.

A. I pertanyia a l'AEPA?

M. Sí. Clar aquí nosaltres això ho vam viure encara més, potser a Barcelona per vosaltres no era així però nosaltres clar, la Rosa era la representant de l'AEPA i era la coordinadora d'això.

A. Per tant representant de la Generalitat.

Entra Anna Barbany

A. Com et dius?

AN. Anna Barbany, vaig estar treballant durant 14 anys a Canyelles, durant uns anys va ser un aula, després es va convertir en un centre i res, jo estava acostumada a treballar en una escola petita de quatre mestres, i quan volia venir cap aquí volia anar a una escola gran, i la imatge que jo tenia de Girona era que era una escola molt potent, molt canyera i que hi havia doncs això, molta moguda, i els que baixaven a les reunions de les mestres que bàsicament eren el Miquel i la Dolors, doncs sempre eren molt reivindicatius i molt canyers, i llavors quan vaig venir aquí tot i haver treballat tants anys a l'escola de Canyelles per a mi hi va haver-hi moltes coses noves, perquè era una escola molt més gran, i es parlava d'una manera i amb una terminologia que m'era ben be novedosa tot i que venia d'escola d'adults.

A. La terminologia ja la coneixies.

AN. Sí, però coses del dia a dia, de com es definien doncs els programes el que era GES o no era GES, o eren els ensenyaments inicials, tota la terminologia de si allò d'alfabetització, de neoelectors i tal també, aquí es deia una mica d'una altra manera i jo me'n recordo que al·lucitava "pepinos", perquè em va arribar tanta informació que no entenia res, entenc molt be quan arriba la gent nova perquè jo que venia d'una escola d'adults em va costar adaptar-me, i a més a més en aquells moments l'escola d'adults de Girona treballava amb molts barris, Font de la Pólvara, a Santa Eugènia, a Sant Narcís, a Pons no se si aquells anys encara es treballava, vull dir que era una macro escola.

A. Heu anat reduint la presència als barris?

M. Sí, bé, ens hem concentrat, bueno ara hem creat dues escoles a Girona, ara hi ha dues escoles, però nosaltres el model de barris el tenim. Però sí s'ha anat reduint, perquè hi ha hagut una gran demanda, ha baixat tot el que seria cursos de nivell 2 i tot això, hi ha molta alfabetització, n'hi ha molta, i llavors nosaltres el que hem fet és un model de dir, "la gent no es pot quedar al barri tancats", llavors la gent jove, nosaltres fem molt treball amb joves, la gent jove ha de sortir del barri, sobretot a la població gitana, que es queda allà aïllada, és com Font de la Pólvara, que ja portem uns quants anys d'experimentació venint aquí, fem una part allà i una part aquí, i això ajuda molt. Al Pont Major perquè la població s'ha reduït i Sant Narcís perquè és una població que ja hi ha molta oferta que no, que és a prop d'aquí, i com hi ha l'altre escola que també està a prop d'allà, ja no hi ha la necessitat. Veus i una mica allò que deies tu de la Rosa Maria Falgas, que comentàvem, aquesta nota del diari, clar, això la Rosa Maria era un enfrontament diari, la Rosa Maria ja ho posa aquí, la representant del departament nosaltres érem representants de la Mesa, dels sindicats i tot això, això era un xoc cada vegada més, per això cada vegada la concepció de l'AEPA se'ns confirmava més, sobretot la visió aquí a Girona és on ho teníem més clar, i llavors dèiem "aquí nosaltres la Rosa no ens pot representar, si és la veu del seu amo", per dir-ho d'alguna manera, llavors aquí hi va haver molt enfrontament amb la Rosa, això sí, i sempre l'hem tingut, també hi ha la concepció d'alfabetització molt diferent a la que te la Rosa amb lo que tenim nosaltres.

A. Va fer un mètode.

M. Ella el va voler imposar, perquè va venir aquí un any a l'escola a treballar.

A. I va estar de directora, no?

M. Bueno, va ser que hi va haver un buit de poder perquè la directora que hi havia va plegar, no perdona, perquè hi va haver un enfrontament entre les tres de l'equip directiu que eren 3, una d'elles era l'Anna, l'Elisenda i una altre, jo estava fora i no hi participava a l'equip, i hi va haver un enfrontament, i llavors l'administració ens va entrevistar a tots, i va col·locar la Rosa per un any que em sembla que era l'últim any que li quedava de jubilació, perquè l'any següent ja es jubilava i la van posar com a directora. El que passa és que ella va voler imposar aquest mètode, i tot això i aquell any va haver-hi molt d'enfrontament, fins i tot el Sebas va venir a treballar aquí.

A. Però el Sebas va obtenir una mena de comissió de serveis per un tema de Nicaragua, en Joan no, en Joan va estar tot el curs, vull dir nosaltres demanàvem un mestre més cada any, i en Franci ens col·loca dos mestres de cop, sense demanar res, i diu "almenys us tinc a tots concentrats en una mateixa escola". Així no em contaminen a les altres escoles.

A. Anem pels papers.

M. És el que t'he dit abans, nosaltres ho vivíem molt. Clar a veure, Girona tenia una certa influència en el que era la Mesa, i nosaltres ho vivíem molt tot el que eren les comarques gironines, i teníem la Rosa Maria Falgars al davant i contra l'AEPA anàvem a mort.

T. I nosaltres des de Barcelona teníem la Mesa d'adults però en les assemblees ja es veia, jo m'ho he passat molt be a les assemblees, perquè hi havia diferents punts de vista.

A. Amb Girona?

T. Amb Girona, no bé jo a Girona he vingut més tard, jo estava a Barcelona.

M. Però elles també havien estat a la Mesa, clar hi havia una visió i aquí a Girona...

A. Espera, que a l'àudio no es veu qui ets.

T. Teresa Parés.

M. Doncs ella venia també com l'Anna Barbany que també t'ho ha dit, elles venien de Barcelona i havien estat a la Mesa, i havien estat a la meva moguda de la meva sortida de compensatòria,

T. Jo estava al Gòtic, al barri Gòtic amb la Xenxi.

A. Jo estic col·laborant ara en una comissió de formació per a la gent, voluntària o no, que ensenyen les nostres llengües o alfabetitzen a persones immigrades. També faig alfabetització.

AN. Bé, Alfons, doncs me n'alegro molt que estiguis en actiu.

8

JAUME BOTEY

Impulsor de l'escola d'adults de Can Serra de l'Hospitalet des del 1971 fins el 1978,
regidor d'Ensenyament de l'Hospitalet de Llobregat (1979-83),
professor d'Història a la facultat d'Educació de la UAB

Entrevistat a casa seva a L'Hospitalet
29/12/2015

A= ALFONS J= JAUME BOTEY

A. Entre els anys 71 i 81 hi va haver moltes manifestacions, tancades, a rel de l'ensenyament.

Vaig viure en primera persona el conflicte de l'ensenyament i específicament de l'Educació d'Adults al final del franquisme i primers anys de la democràcia, primer com a ciutadà i a partir del 79 com a regidor d'ensenyament de l'Hospitalet. I com a ciutadà em refereixo a la creació de l'Escola d'Adults de Can Serra l'any 1971.

Com a Regidor, aquells primers quatre anys des del 1979 al 1983, l'herència que rebíem del franquisme era difícil de gestionar i ara, a distància, és difícil d'entendre la degradació a la que ens sotmeté el franquisme i l'esforç que es va haver de fer. A l'Hospitalet hi havia 1.600 aules d'Educació Bàsica, de 6 a 14 anys i la mitjana era de 47 alumnes/aula (tot i que hi havia aules amb 120 alumnes i altres amb 40, segons el tarannà del director), i hi havia encara 3.000 nens i nenes al carrer sense escola. No hi havia preescolars ni pràcticament aules d'adults. A la majoria de ciutats del cinturó de Barcelona passava semblant. Així vam fer equip amb els regidors de Santa Coloma, amb el Perico, Esplugues amb el Daniel Tambo, Sabadell amb Ramon Alvarez, tots a les llistes del PSUC. Ens vam posar d'acord en tres coses: 1. Calia fer un Pla d'emergències d'escolarització de la EGB, 2. Calia exigir l'escolarització des dels 4 anys, i 3. Calia la creació d'escoles d'adults donats els altíssims índexs d'analfabetisme.

La generalitat encara no existia i per tant vam haver de fer innumbrables viatges a Madrid per exigir-ho del ministre Otero Navas. Respecte del primer tema, tots els ajuntaments vam fer el "Pla d'emergències" d'aules provisionals per donar cabuda als nens i nenes del carrer. Però el ministre no hi volia posar els mestres. Pel conjunt de Catalunya suposava un increment d'uns 1500 mestres. Igualment respecte del pre-escolar i adults.

Donada la negativa del ministerio els Ajuntaments vam convocar una vaga. Avui seria impensable perquè l'ajuntament no té competències per fer-ho. Es va decidir que les escoles d'aquestes ciutats no començarien el dia de setembre que s'havia de començar. Al matí mestres i alumnes recorrien la ciutat fent publica la reivindicació i a la tarda es reunien a la

plaça dels Ajuntament i des del balcó s'informava de com anaven les negociacions amb Madrid. La vaga es va acabar a meitat d'octubre amb un èxit quasi total: el ministre va accedir, després de molts filtres i controls a través de l'eficient gestió de la Delegada del Ministerio a Barcelona, la Sra. M Jesús Cebrián, a posar els mestres d'EGB i de preescolar que se sol·licitaven. Més endavant es van posar també els d'adults. Mai he vist una cosa semblant ni un entusiasme semblant. Per primer cop la ciutat com a tal es preocupava seriosament per l'ensenyament. Fou l'inici de l'escolarització massiva del preescolar, de la regularització de les plantilles d'adults, i l'inici de les dotacions d'EGB. A l'Hospitalet es va acabar el mandat amb una mitjana de nens/aula de 37.

A. Quants anys vas ser regidor?

J. Vaig ser regidor d'ensenyament del 79 al 83. Com a independent a dintre de la llista del PSUC, que encapçalava en Paco Candel, també independent. Sempre tindrè present la generositat i altura de mires d'aquell PSUC i d'en Joan Saura en concret al col·locar al capdavant de la llista a dos independents, que durant els quatre anys vam exercir com a tals tot i mantenir una gran fidelitat a les idees i a les persones de la llista. Vam sortir elegits dotze regidors i els socialistes tretze.

Em van posar a ensenyament perquè venia d'aquest camp, de la Universitat i de l'escola d'Adults de Can Serra. Però la veritat és que més que d'ensenyament vaig haver de fer de constructor (en aquells 4 anys es van construir 72 escoles!!), comprar terrenys, negociar preus amb les constructores etc. L'equip tècnic que em vaig trobar a l'àrea d'ensenyament era un equip meravellós, no hi ha paraules, com a tècnics, com a persones, com equip, entregats a la causa, sabent i essent conscients de la responsabilitat ciutadana, magnífic. Al capdavant hi havia en Josep M^a. Figueras. Era socialista, però fou un exemple –per mi ho és encara– de com els valors del servei públic i l'esforç poden passar al davant dels també legítims valors del partit. Igual en Martí López com aparellador i negociador amb les empreses, la Juliàna Joaniquet i la Pilar Codina posant en marxa el Departament de Dinàmica Educativa com a servei municipal a les escoles... Recordo que en moments-punta, p.ex., en els períodes de matriculació, tot l'equip de l'Àrea d'ensenyament es va passar nits senceres treballant, veient sortir el sol. Amb alegria, sense pràcticament recompensa ni la de les hores extres...

Vam ser innovadors en moltes coses, implantant un programa informàtic de matriculació, impulsant la col·laboració dels directors, en el programa de servei pedagògic als mestres i a les escoles, etc. tothom, tothom de l'equip van ser un exemple de professionalitat, d'altruisme i de càrrecs al servei de la ciutat. Fou una meravella que cal que la ciutat reconegui.

A. Els ajuntaments van tenir una postura molt activa en el tema d'educació d'adults al començament. Després s'ha abandonat en part. L'ajuntament creu que no és competència seva.

J. El nou model d'Escoles d'Adults comença als primers anys dels setanta. A la majoria de ciutats obreres de la conurbació de Barcelona i el Vallès, quasi per generació espontània, des del voluntariat, sobretot a l'ombra de parròquies i Associacions de Veïns apareixen aquestes "Escoles" amb diferents noms: Escola d'Adults, Ateneu, Universitat al carrer, Escola Social,

etc.. tenien l'objectiu comú de col·laborar en la solució del baix nivell acadèmic de la població i alhora de crear consciència social.

Quan al 79 arriben els primers Ajuntaments democràtics aquestes escoles estan en ple funcionament i ja han obert el debat sobre la seva continuïtat: demanen ser Escoles Públiques. A la mateixa escola d'adults de Can Serra vam tenir el debat sobre si l'escola d'adults havia de ser municipal, pública o si s'havia de mantenir privada.

Aquest debat sobre municipalització, escola pública o escola privada coincideix en el moment en el que entrem a l'Ajuntament. A partir del 79 quan els nous ajuntaments democràtics ens fem càrrec de les ciutats, l'ajuntament no només no es retira sinó que pren una postura clara.

A Can Serra comença el debat de si quan això es faci real, si l'escola de Can Serra voldrà entrar o no voldrà entrar a la xarxa pública. Hi havia tot el tema d'oposicions, el debat de les escoles del CEPEC, si les escoles d'adults havien de ser una cosa paral·lela o semblant a les escoles del CEPEC. Jo defensava que les Escoles d'Adults, i en concret la de Can Serra havien de ser públiques però garantint condicions d'autonomia pedagògica.

Jo mantenia que havia de ser pública; un grup, en aquell moment minoritari, deien que havia de ser municipal, i la majoria de professors de l'escola deien que s'havia de mantenir com a privada, pel concepte de la llibertat de pensament, de que l'escola d'adults mai podrà adaptar-se a uns programes públics, de que això anirà passant cada vegada en el sector de la població, o sigui, el que estem dient ara, el sector de la població més marginada acabarà essent sempre marginada.

A. Però a partir...

J. A partir del 84, l'ajuntament, els Ajuntaments en general, comencen a retirar-se d'una implicació tan directa en el tema educatiu, i en concret de l'Educació d'Adults. Diria que per tres raons: perquè la Generalitat comença a assumir les competències, també en Educació d'Adults; perquè la crisi econòmica deixa als ajuntaments amb menys recursos i s'elimina allò que per llei no li correspon; i possiblement una tercera: perquè el primer mandat dels ajuntaments va implicar una "militància" fins i tot en els funcionaris municipals difícil de mantenir. Però això no era sostenible i en alguns aspectes es va passar a l'extrem contrari.

A. Aquesta postura s'ha mantingut en molts ajuntaments. Hi havia un altre tema, el trencament de la coordinadora i el SEPT. A què creus que es va deure?

J. Jo ho vaig viure molt poc el trencament. Sé i n'estava assabentat, sabia de què anava, però ho vaig viure molt poc des de dintre, segurament que per la meua falta de perspectiva global, és a dir, he estat sempre més entaforat a l'Hospitalet, a la feina més quotidiana del dia a dia, que amb altres coses més globals, no donava més de si. A distància penso que hi havia dues causes, potser excessius lideratges personals i una diferent concepció de què havia de ser l'ensenyament d'Adults.

A. Paco Garcia de Haro i Ramon Flecha.

J. Probablement...poses l'exemple de dues personalitats i concepcions difícilment conciliables, no només per maneres de pensar sinó per maneres de ser.

A. Per què desapareix el SEPT? Ho tens clar això?

J. No ho sé, no ho tinc clar. Segurament pel pensament mateix del propi Paco, però no ho sé.

Ah!, perdó, vull fer parèntesi i recordar un fet important. La continuació d'aquella lluita per les places amb la que l'any 1979 vam començar els ajuntaments democràtics, en el sector Educació d'Adults fou l'inici d'una massiva Campanya d'Alfabetització. Es va començar a l'Hospitalet, va seguir Santa Coloma amb menys intensitat i volíem que continués a més ciutats, però no va ser possible.

Aquí a l'Hospitalet la vam empènyer d'una manera molt decisiva. Vam demanar a la Conselleria que ens cedís una persona en Comissió de Servei per la campanya d'Alfabetització. Fou en Rafel Farré. Va venir a treballar a l'ajuntament durant un any i mig fins que, amb la Mercè Romans, van marxar cap a Nicaragua. A l'Hospitalet es va fer sobretot al Polígon Gornal. Teníem les xifres d'analfabetisme de la ciutat i aquell era el barri més necessitat, i a més hi havia un moviment des de l'Associació de Veïns i del Grup de Dones que ho demanava

Però -no se si ara hauríem de tancar el micro- aquesta Campanya va tenir la oposició, indiferència -o potser millor dit, boicot- del partit socialista. Recordo amb angúnia debats per intentar ridiculitzar-la i la publicitat que se'n va fer era absolutament d'esma, de compromís, diluïda, sense nervi, com si es tractés de vendre detergents. Jo no podia controlar el model de publicitat perquè això depenia del departament de premsa, que era el que s'hi va oposar de manera més directe, i en canvi va arrelar més al Gornal perquè allà hi havia la Teresa Jiménez Villarejo que s'ho va creure i va moure l'Associació de veïns, col·lectius de gitanos, grup de dones, etcètera.

A. La campanya en que consistia? En anar casa per casa?

J. L'inici de la campanya va consistir en això, en passar casa per casa, amb megàfon pel carrer, reunions, convocatòries, i després vam establir dos tipus de serveis, classes formals de llegir i escriure amb el mètode de Freire, o amb el mètode que ja havíem experimentat a Can Serra, i això amb voluntaris i algun professor finançat per l'ajuntament però amb l'oposició continuada del Partit Socialista. Es van formar com cinc o sis aules amb unes vint o quinze persones cadascuna, i això va continuar durant tres o quatre anys, i promoure actes culturals com debats, conferències, festes...

A. M'interessa el tema del PSC, però no tant perquè sigui el Partit Socialista, sinó pel motiu de l'oposició. Perquè després he trobat també oposició en altres partits, i sempre m'he preguntat, per què? Perquè reconèixer l'analfabetisme dona mala imatge, en aquest cas a l'Hospitalet?

J. En part era això, sí, fer present que a l'Hospitalet hi havia analfabetisme era una cosa que feia vergonya, com tercermundista.

A. Com et deia, després m'ha semblat descobrir a CiU, per exemple, postures semblants, en aquest cas respecte a l'analfabetisme català, no respecte a l'analfabetisme castellà. No conec cap manual d'alfabetització en català fins fa dos o tres anys per als nous vinguts. No hi havia analfabets catalans adults a tot Catalunya els anys 80?

J. Però en canvi no era tercermundista fer públic que a l'Hospitalet la mitjana d'alumnes per aula de bàsica d'aquell moment, el 79, era de 47, o que hi havia tres mil nens i nenes al carrer sense escolaritzar. Fer públiques aquestes xifres no era tercermundista, però dir que hi havia gent que no sabia llegir ni escriure era tercermundista. Bé, això i després el de sempre, els retalls, els diners, competències, això no ens toca...

A. Parles en algun article, del programa d'alfabetització amb voluntariat de 1993 que ja és l'època de l'Àngela Miquel. Aquest programa no el recordo jo, alfabetització amb voluntariat com si fos un programa nou, que es presentés. En aquell moment ja estava treballant a la direcció general i no el recordo. Com valoraries la personalitat i la tasca política en adults de l'Àngela Miquel?

J. Contradictòria. Perquè des d'un punt de vista estructural tots ens vam oposar que Educació d'Adults depengués de serveis socials, per la concepció de paternalisme que significava, d'un sistema no reglat, marginal, de caritat, o el que sigui. Recordo una assemblea molt conflictiva amb ella, aquí a la Farga i al centre Barrades, amb la gent dient que això no podia ser.

A. Jo estava a la taula, amb en Juncosa, amb l'Àngela Miquel. Ramon Flecha va carregar contra mi després per haver permès les invectives i les demandes sindicalistes. Però a pesar d'això en aquella assemblea va néixer o es va consolidar la Mesa d'educació d'adults.

J. Amb tot això hi vas ser tu, jo no. Com ens va entrar malament, qualsevol cosa que feia l'Àngela Miquel no ens semblava bé. Però la historia ha demostrat que qualsevol temps passat va ser millor.

A. Les companyes de la Generalitat em recorden de tant en tant que quan vam passar a ensenyament els vaig dir: "el pitjor que ens pot passar és que ens recordem de l'Àngela Miquel". I ara gent de la Mesa que com tu estaven en contra de l'Àngela Miquel en algunes entrevistes em reconeixen que era millor aquella època que la que tenim en aquests moments.

J. Amb lo qual es demostra que els organigrames són importants, pel que signifiquen d'ideologia però, més que els organigrames, són importants les voluntats i les polítiques que van darrera. Jo valoro de l'Àngela Miquel la voluntat de treball, de ser-hi. Sé d'alguns fets desafortunats, sobretot en relació al tracte arbitrari amb algunes persones o impulsant operacions d'imatge, de congressos, de publicitat, però globalment crec que va intentar consolidar una xarxa que és el que ha quedat, o la que va quedar, es va voler donar un relleu a l'educació d'adults que no havia tingut, em sembla.

A. No l'havia tingut, ni la té en aquests moments. Llavors, com veus el pas a ensenyament?

J. Són preguntes que jo no puc respondre. Ho he viscut de manera indirecta a través de l'Elena Viusà³⁰, i el que em deia l'equip d'amics de l'Elena que treballàveu allà i que després s'ha consolidat l'amistat del grup, la vídua del Juncosa...

A. Però és curiós que passem a Ensenyament en una època d'un govern tripartit i amb la direcció general d'en Josep Franci, que si no era d'Iniciativa era molt proper a Iniciativa. Com s'entén el que sembla manca de preocupació pel tema de l'educació d'adults i, per tant, de la cultura de la gent amb més dificultats acadèmiques?

J. Perquè significa l'esforç de prioritzar una cosa que socialment no està prioritzada i, en conseqüència suposa no prioritzar-ne d'altres que sovint donen més rendibilitat electoral. Si sense saber llegir ni escriure, fent de conserge, de vigilant de pàrquing o de netejador de carrers es pot tenir un sou -en les èpoques de benestar el sou es podia tenir- no hi ha hagut cap impuls des de les polítiques públiques per estimular polítiques de creixement personal. Fins i tot la prioritat per l'ensenyament s'ha limitat a l'estructura, a les pedres.. però ni als espais de cultura que serien els "cosins germans", teatre, música, art, història de la ciutat, educació física, no l'educació reglamentada de dins de l'escola, sinó l'educació de lectura, del cine, d'espais per dones, espais molt interseccionats amb educació d'adults pròpiament dita, no hi ha hagut interès. Es promou teatre, musica, art d'elit, per lluir de portar tal o qual director (tot i així aquí a l'Hospitalet no es reivindiquen ni les figures locals de caràcter internacional com Ros Marbà o Núria Espert, o el mateix Josep Ferrer Llop que ha sigut rector de la politècnica).

El teatre popular, música, sortides i colònies que vam intentar fer des de Dinàmica Educativa quan encara no hi havia els esplais va quedar eliminat, i era un espai d'intersecció entre escoles d'adults i escoles de bàsica.

A. Quina opinió tens del Josep Franci.

J. No el vaig conèixer, ni físicament.

A. Amb en Josep Franci, que era d'Iniciativa o molt proper a Iniciativa, ens coneixíem personalment d'abans, érem del mateix grup polític desaparegut acabada la transició. Jo estava al departament, a la seva direcció general, era el secretari del consell assessor. Suposo que sabia que tenia una llarga trajectòria en adults i com pensava sobre adults, possiblement per referències no del tot ajustades o simplement errònies. En cap moment em va demanar la meua opinió sobre l'educació d'adults o les escoles d'adults. No en tenia obligació, ni n'estic dolgut, simplement em pregunto quina causa hi pot haver perquè una persona com ell, dels tres o quatre anys que vam coincidir, mai no parlés amb mi, ni em donés cap feina o molt esporàdiques, ja que el consell assessor no es va reunir mai. He pensat varies vegades que possiblement poden ser reductes d'un despotisme il·lustrat, assumit inconscientment o conscientment per molts partits, o potser vestigis de pràctiques polítiques de la dictadura del proletariat en l'esquerra, "nosaltres sabem que li convé al poble i no cal dialogar amb ningú". M'ho he plantejat

³⁰Mestra de la Generalitat que donava classes a la mateixa Direcció General

moltes vegades, perquè no solament la manca de diàleg va ser amb mi, perquè amb mi podia haver-hi alguna altra qüestió personal que desconec, sinó amb altres persones reconegudes d'adults i de diferents tendències, Margarida Massot de la UAB, Ana Ayuste de la UB, Àngel Marzo...

Ja et dic que en el meu cas no és una qüestió personal i que tampoc em preocupa el tema, sinó les raons per les quals quan tu arribes a un càrrec i desconeixes el tema – crec que Francí tenia idees sobre la Formació Professional, però no d'educació d'adults -, lo normal és preguntar a gent de diferents maneres de pensar, de diferents línies per situar-te. En canvi, no crec que preguntés mai, no només a mi, sinó als que t'he citat abans, com exemple, o sigui a gent que es podia suposar que tenien maneres de pensar diferents sobre formació d'adults.

J. No saps si seria allò de “nosaltres som els que sempre tenim raó” una justificació il·lustrada de la dictadura del proletariat, o actituds de covardia i timidesa, o de no enfrontar-se amb les limitacions pròpies i no consultar.

Vols que et digui una cosa? A l'Hospitalet em passa una cosa semblant. Mai m'han cridat per fer cap conferència, mai des de que he deixat de ser regidor, mai. De conferències se'n fan contínuament, una al mes, inauguració de curs, final de curs, els pares, la planificació, la psicologia, el tractament, la historia, el que sigui, però a mi mai. Criden a alumnes meus als que jo els vaig donar les primeres nocions, i m'agrada molt, a mi mai.

A. I quina explicació donaries?

J. No ho sé, però em sap greu, clar. Quan després d'anys me'n vaig adonar em va cridar l'atenció, ara ja no, és fruit d'actituds sectàries, segurament inconscients. Em crida l'atenció perquè em faig un tip de passejar-me per tot Catalunya i més enllà, fent conferències, però jo visc aquí i mai m'han cridat per res. Han fet debats sobre el present i el futur de l'ensenyament, dels models econòmics (que és el que he donat a la UAB), de la religió i mai m'han cridat. És curiós que l'únic lloc que no m'han cridat mai és l'Hospitalet.

A. Perquè també vas ser regidor amb una línia política. Vas estar de president de EUiA.

J. Sí, però vaja, fa molts anys, fa ja vint anys i penso que no tinc cap imatge de persona sectària. No sé, m'han convidat les associacions de veïns, però l'ajuntament mai, o sigui és una mena de...

A. Continuem, si et sembla. Com veus des de lluny la situació actual de les escoles d'adults?

J. Des de molt lluny. No la conec, no la conec al detall, per tant només puc parlar de referències.

A. Però quina imatge en tens?

J. Que no existeixen, que han desaparegut del mapa i que no hi ha política d'això. Aquesta és la meva imatge, per tant és la imatge des del desconeixement, que segurament és culpa meva

també, però allò de que l'escola d'adults munta, de que l'escola d'adults fa, que l'escola d'adults intervé..., en canvi, hi ha algunes iniciatives que podrien ser compartides entre escola d'adults i això que et deia, programes d'intersecció, que sí que tenen molta gràcia, per exemple, l'escola de música d'ara de l'Hospitalet. O sigui el tema de la integració de l'immigrat pot fer-se de vuitanta maneres, utilitzant l'esport que és una manera magnífica, utilitzant la música que és una altre manera magnífica, fent corals d'immigrats i corals de nens de tota mena, utilitzant les biblioteques, llegint llibres del que sigui, tinc la sensació que algunes escoles d'adults en això hi són.

A. El model d'escola d'adults que tu podries imaginar-te, quin és?

J. M'han convidat un parell de vegades aquest any, després de molts anys, a fer xerrades sobre immigració, al centre de normalització lingüística, que és una cosa d'aquestes que també permet ser transversal, i està molt bé. Hi participen escoles d'adults, n'hi participa el centre de normalització lingüística com a tal, bé.

A. En canvi jo tinc la sensació que a Barcelona són dos mons absolutament separats, que no tenen cap mena de connexió. Per què quin és el model d'escola d'adults, el que creus que hauria de ser?

J. En aquest moment jo faria una opció clarament municipal i oberta, allò que dèiem de la ciutat educadora. Hauria de tenir centre propi, edifici, no diluït en els altres centres. Amb una connexió institucional, no només voluntària, amb els centres de bàsica i, per tant, també amb les altres institucions de caràcter cultural de música, cine, teatre, art, museus, història. I pel moment de crisi d'ara amb una connexió directe amb els serveis socials, pels temes de la immigració recent, de l'atur, i el problema de la llengua.

Abans d'ahir vaig estar quatre hores en una mesquita de paquistanesos, Camino de la Paz, celebrant el naixement del profeta. Hi havia autoritats musulmanes d'arreu del país, perquè parlaven amb molta solemnitat, hi haurien unes 300 persones, a mi em van posar a la presidència. Els dies de cada dia no et trobes aquelles 300 persones, però hi són. Jo no sé quants d'aquells saben llegir i escriure en castellà perfectament... L'escola d'adults ha d'estar al servei d'aquests col·lectius, encara que no solament

A. A la universitat feies de professor d'història, dintre de magisteri?

J. Professor, dintre del departament d'història, a la facultat d'educació. Facultat d'educació, que volia dir assignatures que pengen dels altres departaments que no són ni les psicologies, ni les didàctiques ni les pedagogies, que són les pròpies de la casa, però hi ha professors cedits dels altres departaments com són història, biologia, economia, i altres matèries que pel programa de la formació de mestres es considera que han de tenir alguna d'aquestes assignatures.

A. Quan he entrevistat a professorat d'escoles d'adults, alguns em parlen del nucli dur de les escoles d'adults, que serien els mestres d'abans, per tant ja més aviat grans, que d'alguna manera, malgrat tot, han mantingut un tipus d'obertura a l'entorn, d'una preocupació per la gent que te menys coneixements acadèmics, o que no saben llegir ni

escriure, i que els hi preocupa aquest tema, en front de tot un altre sector, fonamentalment el que ve de secundària a les escoles d'adults. Què ha passat?

J. És un tema llarg i complex. No ha passat només a l'ensenyament d'adults sinó que també ha passat en l'ensenyament en general. En els plans d'estudi de la formació de mestres s'han prioritzat els instruments més que els continguts, l'immediatisme més que la visió global, ensenyar a ensenyar, més que el contingut que es vol ensenyar, i més els coneixements que els valors.

Ha sigut la tendència a l'americanyització de l'educació, que l'alumne conegui molt bé una peça, però no el funcionament del motor. Jo ho vaig viure de manera molt directa quan es van canviar els Plans d'Estudi. Va guanyar aquesta tendència, que divideix el cap de l'alumne i el context de l'alumne, literalment oposat al llibre que comentàvem del Miquel Soler³¹.

A. D'alguna manera també es ridiculitza el mestre vocacional, i es passa a la idea del mestre professional, i el professional és això, un professional que domina les tècniques. Seria aquesta la idea?

J. La parcialització del coneixement, la fragmentació dels sabers, d'un mestre que sap molts detalls però no té una visió de conjunt. Durant anys a les facultats d'història s'han facilitat i s'han donat diners per investigar tot allò que no interessa, però no s'ha ajudat a investigar les raons de les mobilitzacions obreres del segle XIX i del segle XX, els mecanismes d'exclusió, el perquè de les grans transformacions i els agents de canvi. El que ha sigut investigació social des de l'història s'ha parcialitzat. I això igual amb altres matèries.

A. Però estaries d'acord amb mi que també la idea del mestre vocacional a l'educació, que tenia unes connotacions religioses, tampoc no seria la més correcte. Entre aquest mestre vocacional i el mestre professional, quina seria la figura? Bé, si estàs d'acord amb aquesta idea de confrontació.

J. Jo considero que qualsevol professió ha de tenir un component vocacional, que vol dir estimar allò que fas i mirar de gaudir-ho. Així el mestre, l'arquitecte, el metge, l'advocat, el venedor o qualsevol ha de tenir una projecció pública que va molt més enllà estrictament de la dimensió tècnica de la professió, i per tant la gent ha de quedar enamorada del fet de ser advocat per poder defensar un determinat tipus de causes, del fet de ser metge per poder defensar la persona integral, no només el tros de cabell que li cau, i l'arquitecte que construeix cases adaptades al context, el venedor per defensar la bondat del seu producte i el vigilant de pàrking per la seva amabilitat.

A. Quants anys has estat professor d'història? Tota la vida?

³¹ Miquel Soler Roca. *Educació, resistència i esperança*. Barcelona: Associació de Mestres de Rosa Sensat, 2015. Pròleg de Jaume Botey

J. No. Jo vaig estudiar història per pura sort, perquè anava destinat a fer ciències, jo havia estudiat el batxillerat de ciències i em van fer exercir de mestre de ciències. Ara que preparen tant als mestres...saps com vaig començar a ensenyar jo?

A. No.

J. Deuria ser el 62 o 63 el dia 1 d'octubre jo estava a Salamanca a punt de començar el curs de la Universitat. I em crida el rector i em diu, "escolta, vols anar a Catalunya a fer de mestre l'any que ve? Pensa-t'ho m'ho dius demà", i jo li vaig dir, "no cal que contesti demà, ja ara dic que sí", "doncs, aquí et dono el bitllet", vaig venir cap a casa. Al vespre em van portar cap al col·legi de diputació dels escolapis, el rector va dir "vine tard, estigues amb els teus pares i vine tard cap al vespre", això era el 3 d'octubre, arribo allà, fa la distribució, i a mi em fan de mestre, de director o tutor de sisè de batxillerat, i un cop s'acaba la reunió diu, "i ara, agafin els pupitres, i vagin a baix, carreguin els pupitres al coll i s'han de pujar a dalt perquè s'han pintat les aules", i em van fer professor d'història de l'art, matemàtiques de sisè, física i química de quart, matemàtiques de cinquè revalida, tota aquesta àrea, història de l'art i religió. I això era un vespre i l'endemà començaven les classes. No és un "desideratum", però apreciàvem més la voluntat i la il·lusió.

A. Bé, així eren les coses. Jo també anava per enginyer industrial, vaig fer la carrera d'història de gran i vaig començar ensenyant llengua a Vilanova i matemàtiques i ciències al Carmel. Tampoc no és cap *desideratum*.

9

MANEL CALLAO

21 anys director del CFA Tarragona

Data de l'entrevista: 25/11/2015

A= ALFONS

M= MANEL CALLAO

A. Manel, portes 36 anys de mestre d'adults a Tarragona. Tens historia al darrera.

M. A veure, jo t'explicaré una mica la historia, que aquí es barregen una mica la historia personal teva i la historia col·lectiva. Clar, jo començo a treballar a educació d'adults o a formació d'adults perquè l'any 79, no, l'any 80 amb la vinguda de la democràcia a Tarragona hi ha un ajuntament Socialista i llavors se'n donen compte o almenys a nivell general de que hi ha molta gent que no saben ni llegir ni escriure, i te les normes bàsiques d'ensenyament, ni te el graduat escolar, i llavors volen fer suposo jo com una campanya perquè la gent aprengui a llegir i escriure, sobretot gent que venen de la immigració, del Sud d'Espanya, d'Extremadura i llavors ells el que fan és a l'Abril del 1980 fan un curs de 30 hores que està emparat per l'ICE sobre educació d'adults i desenvolupament comunitari.

A. I d'alguna manera el patrocina l'ajuntament?

M. I l'ajuntament hi està al davant per tot el que interessa, l'objectiu que tenia l'interès, l'ajuntament tenia interès en agafar mestres per poder portar aquesta tasca de que la gent aprengué a llegir i escriure, a treure's el graduat, sobretot alfabetització, perquè les estadístiques del cens els hi donava una barbaritat de gent que res de res, i llavors jo vaig veure l'anunci al diari i em vaig apuntar, m'hi vaig inscriure, i aquest primer curs el feien a través del SEPT que hi havia el Paco Garcia de Haro, el Pepe Garcia, que era el Servei d'Educació Permanent dels Treballadors, llavors a partir d'aquí es va fer un curs de 30 hores, on hi estaven donant unes receptes, jo no soc gens partidari de donar receptes, jo soc més aviat partidari d'un model teòric i tu la teva realitat ja l'adaptaré, vull dir és la meva idea, equivocada o no. Llavors a partir d'aquí l'ajuntament diu, bé, va venir la Regidora d'ensenyament que en aquest cas era la Maria Lluïsa Garcia Sánchez, i va dir: *"mira l'ajuntament te idea que mentre la Generalitat no estigui traspasant les competències a Ensenyament, de posar una mica en pràctica unes aules d'adults en la qual nosaltres ens hem donat compte de que la gent, hi ha moltes persones que no saben llegir ni escriure, i nosaltres volem fer una campanya d'alfabetització perquè això en ple Segle XX o en les acaballes del Segle XX, això no és conforme, perquè la gent te uns drets, llavors el que hi estigui interessat que presenti una mica de projecte i l'ajuntament ja veurà que fa"*. Clar, això deuria ser al mes d'Abril, Maig, llavors jo em vaig presentar, diu, *"en principi el que volem, la idea nostres és agafar només quatre mestres per posar-los als barris del Casc Antic, a Bonavista, al Barri de l'Esperança, i a Torreforta"*.

A. Que són els barris perifèrics?

M. Perifèrics exacte, clar el Casc Antic no, és la part alta de Tarragona, però els altres tot el perifèric. Bé, jo vaig fer un projecte que era sobre alfabetització, sobre desenvolupament comunitari, aquí entra una mica el lligam amb Girona amb el Sebastià Parra i el seu germà, que van fer a la Font a la Pólvora una cartilla que anava lligada una mica amb el desenvolupament comunitari en funció del que necessitava la gent, començava pel PISO, bé, tota la història aquesta. I llavors jo ho vaig fer, llavors l'ajuntament em crida a començaments de l'estiu i vàrem fer una entrevista i em van dir que ja em dirien alguna cosa, i es va acabar així. I a finals del mes d'Agost m'envien una carta de l'ajuntament dient que havia d'anar a Torreforta, i que ja em dirien el lloc, això és l'any 80 per tant l'1 de Setembre del 80 començo a treballar per l'ajuntament al barri de Torreforta i clar, allà el que es deia és sobretot l'alfabetització, però ens trobem que de demanda d'alfabetització ja n'hi ha, però ens trobem amb una gran demanda de graduat escolar, de gent que no tenia o bé nois i noies que no havien acabat el graduat escolar, o bé gent, per exemple nosaltres teníem molta gent en aquell curs que treballaven a les petroquímiques, gent que no tenien el graduat, però jo crec que eren gent que no tenien el graduat perquè no havien tingut oportunitat d'estudiar, sinó que havien tombat molt amunt, per exemple podies explicar-los classes de geografia, i per posar un exemple de la Guadiana Francesa i clar, els hi havia anat, a treballar, per tant no tenien el títol però tenien un gran bagatge cultural, i durant tota aquesta perspectiva ens trobem que conflueixen no només la història personal sinó també la història col·lectiva de que hi ha una il·lusió per les coses, en principi diuen que s'havia de fer tot nou i s'havia d'arrencar de nou, però clar, els que hi érem sinó ho fèiem prou bé és que no servíem, però almenys hi posàvem molta il·lusió, vinga i podem fer això i podem fer allò altre. Llavors al curs 80-81 d'una cosa que havia de ser l'alfabetització, el que passa a ser és ja l'alfabetització i el graduat escolar i això passa a tot arreu, tant al Casc Antic, com a Bonavista, com a Torreforta, el barri de l'Esperança és més, com que era un barri gitano, un barri diguem-ne d'ètnia gitana doncs és una mica més complicat perquè només hi havia alfabetització, perquè les del graduat anaven a Bonavista i llavors comença, l'ajuntament ha de llogar més mestres.

A. Clar, perquè éreu un mestre per cada barri?

M. Clar, jo vaig arribar allà a Torre Forta que era el centre social i bé em van deixar una aula, que era amb cadires d'aquelles de festa major, plegables, i doncs allà em van dir munta-t'ho i vaig haver de pensar, a veure, que farem? Alfabetització, quina horaris farem? Clar, vaig haver de muntar-ho tot nou perquè no hi havia res, llavors entre els mestres ens ajuntàvem per veure com ho podríem fer per anar una mica tots.

A. Fèieu reunions.

M. Fèiem reunions, fins i tot maratonianes, de punts de vista, jo crec que és una cosa que poder a formació d'adults s'ha perdut, el fer un, a veure no discutir, parlar de a veure, això com pot anar millor? D'aquesta manera o de l'altre, i llavors aquell estàvem molt immersos

amb això, o teníem molt la idea d'això, del desenvolupament comunitari, que la gent no només havia de tenir un títol sinó que havia de participar, clar, això va lligat amb la vida del barri i amb una mica l'oclusió social, d'il·lusió, de fer coses noves, de fer una ciutat millor, de fer un país millor, i com hi havia en certa manera, que és el que et deia abans que era una cosa per fer, doncs vinga, fem-ho. Nosaltres també participàvem com a escola dintre de la vida social del barri i de la ciutat clar, com una extensió. Llavors a partir d'aquí, aquell any, però a veure, abans d'això, als anys 70 la Delegació d'Educació del Ministeri tenia dos mestres en un col·legi a Saavedra que de 18 a 22 feien el graduat escolar i feien el certificat d'estudis primaris, llavors l'ajuntament va crear això.

A. A quin barri estava això?

M. Això estava a Tarragona ciutat, que feien això amb el curs, per tirar una mica enrere a l'any 79-80 a Bonavista hi havia un mestre que era del ministeri i que estava en una comissió de serveis i el que feia era classes a les tardes, feia classes d'alfabetització de 15 a 21, una mica d'alfabetització, i el graduat escolar i l'ajudava un mestre que després també va treballar on treballàvem nosaltres que és el Joan Bassa que a través d'una subvenció de la Diputació l'ajudava, o sigui era una cosa molt, a Bonavista teníem això, a Saavedra teníem allò, i jo crec que en un sentit de que els ajuntaments democràtics es van donar compte de que aquí això trontollava, perquè a partir d'aquí de l'ajuntament va fer l'ajuntament de Tarragona doncs també es van començar a fer classes a Constantí, a Valls, a Reus ja n'hi havia, clar això va ser com una taca d'oli.

A. O sigui, van ser els ajuntaments de majoria socialista que ho van tirar endavant?

M. La majoria Socialista, l'ajuntament clar, ells deien : "*nosaltres fem això*", per un pic, perquè hi havia la Generalitat estava recent instaurada, per un pic al Departament d'Ensenyament, això s'ho faci seu els ajuntaments deixaran de fer-ho, perquè no és una feina dels ajuntaments, clar, no és mateix com aquí a Barcelona que ja tenia des de sempre un institut municipal, allà no, aquí ho van crear de nou. El pic de que Ensenyament s'ho refaci tot doncs nosaltres ho deixarem de fer. Clar, el primer curs nosaltres en el cas de Tarragona, el que hi ha és que han d'anar a les proves lliures. Clar, quan s'apunta la gent a les proves lliures Ensenyament s'ha de posar les mans al cap, perquè ells estaven acostumats a que a lo millor a les proves lliures hi anaven 30, 40 o 50, i clar, aquí s'hi van presentar potser 200 persones a les proves lliures, clar les proves lliures en aquella època eren molt, bé sempre han sigut, a nivell escolar d'exigents, va suspendre molta gent, perquè nosaltres portàvem una línia diferent, però bé, això ja ho aclarirem, i llavors la regidora d'Ensenyament va dir que ja ho parlarien amb Ensenyament per veure com ho podien arreglar, i llavors el curs 81 comença el curs 81-82 i el que fa l'ajuntament és fer un altre curset i mirar d'ampliar la plantilla, però ampliar la plantilla cap a on? Doncs cap a Campclar, posar més d'un mestre, però clar, érem un mestre per tot, que si ara ho dius això et diran que no pot ser, jo parlo per mi i pels companys que estaven a Bonavista que n'hi havia un, que de 15 a 17 alfabetització, de 20 a 22 graduat escolar, de 17 a 19 certificat d'estudis primaris i fes-t'ho tot tu, i ho fèiem,

que t'he d'explicar jo a tu!. Llavors, en vista de la demanda el que fan és ampliar la plantilla i obrir a nous barris, contracten nous mestres.

A. I tot això l'ajuntament

M. Tot això l'ajuntament. Al mes d'Octubre Ensenyament de l'any 81 doncs devien tenir un pressupost a part o el que sigui, i el que fan és convocar una mena de concurs per proveir doncs unes places d'adults dependents dels col·legis.

A. Dels de primària

M. Si, dels de primària, i clar, el que exigien en aquella època, tenir experiència, haver fet un curset, clar nosaltres això ho teníem, tenir el català 1, perquè clar aquest és d'aquella època, llavors aquí el que fan és que convoquen aquest concurs i el Joan Bassa i jo, els altres companys es van encarregar i ens va dir que anéssim a l'ajuntament a veure que pensen fer, perquè si Ensenyament diu això. Vam anar allà, vam parlar amb la regidora, "*Mira, ensenyament convoca aquestes places, vosaltres que penseu fer? Que ens fareu fixe si ens quedem?*", ella va dir. "*no, de fixes no us faré, perquè això no és una matèria en la qual l'ajuntament sigui competent*", llavors vam dir, "*dons agafem i ens presentem al concurs*". Ens vam presentar al concurs, ens van donar la plaça, doncs clar, també érem que si hi havia 8 places als Serveis territorials, érem 8 mestres i érem faves contades. Llavors que fa l'ajuntament? Les places que deixem nosaltres les ocupen altres mestres, amb la sempre, parlem de l'òptica de que sempre governaven els Partits Socialistes i que doncs bé les legislatures s'acabaven o n'hi havia d'altres, i llavors al Partit Socialista li interessava aquest tema. Què és el que passa? El que passa és que llavors hi ha com una xarxa del Departament d'Ensenyament i una altre de l'ajuntament. Què fem? Arribem a un enteniment, o sigui als mateixos llocs hi treballen mestres de l'ajuntament i mestres de la Generalitat en aquest cas, hi havia una bona convivència, vull dir que es repartien les matèries.

A. Els sous eren diferents?

M. Si, eren diferents clar, sempre el de la Generalitat ha cobrat més que el de l'ajuntament, i això és una cosa que et retreien, però clar nosaltres no en teníem la culpa, vull dir en aquest cas era l'ajuntament. Clar, en aquell cas l'enteniment era de repartir la feina, l'enteniment era que llavors l'ajuntament el que volia fer era que el Casc Antic que és un centre aglutinés totes les altres aules, cosa que això no va acabar de quallar.

A. El Casc Antic era una aula?

M. Era aula però llavors van crear el centre del Casc Antic, com a centre.

A. En aquella època ben pocs.

M. Aquesta perquè el que volien era que aglutinés tota la resta d'aules però no hi va haver, fins i tot alguna per exemple venia a Torre Forta a fer classes, venia el Joan Gonzalez, venia a fer classes a Torre Forta perquè volien però allò no acabava de casar, llavors què és el que passa? El que passa és que quan passa això de l'any 81 que teníem mestres de l'ajuntament i nosaltres, estàvem tots junts i nosaltres ni que fóssim interins legalitzàvem la situació, des del punt de vista de d'estendre títols i tot això encara va augmentar més la diferència, no la diferència, va augmentar més la matrícula, clar perquè si a més de preparar-te per anar una prova lliure, et preparen per a que examinis tu, que això no és una garantia de que t'aprovin, que potser encara et suspenen més, com els tens tu tot l'any, doncs bé tot això es va anar concretant d'aquesta manera, i aquest tema de convivència entre les dues administracions dura fins a llavors l'any 88, a finals del 88 que passem a Benestar Social va durant tots aquests anys, el que va dir l'ajuntament de que això ho aniria deixant a mesura de que ho anés assumint la Generalitat, doncs aquest període de temps també Ensenyament augmenta la plantilla, hi ha més mestres de la Generalitat, fem les oposicions, llavors surt un decret del Rafa Ferrer en el qual deien que qui no deia res es quedava la plaça en propietat, en qualitat de funcionari, que deuria ser l'any 85-86, i es queda allà, i qui volgués marxar marxava, clar molts es van quedar.

A. Era com un concurs de places?

M. Si, però va ser una cosa que només va sortir una vegada, tots nominals, depenent dels col·legis, aquests si volen quedar-se a una educació permanent d'adults, qui és vulgui quedar aquí des d'un punt de vista administratiu i funcional és com si tingués la propietat definitiva, clar la gent va dir home si ho tinc a casa...

Què és el que passa? Hi ha tot el canvi cap a Benestar Social, clar, nosaltres allà abans de passar a Benestar Social depeníem d'una ponència d'adults, de l'inspector de torn d'adults, que bueno, era què quants graduats hi ha? Hi havia també l'educació compensatòria, també durant aquesta època dels anys 80. Tot això va fer ampliar més la plantilla, a més a més, anaven una mica pressupostos a part perquè des del Ministeri de Madrid perquè era un programa Estatal els enviaven més dotació, però bé, entre nosaltres ens vam arreglar.

A. O sigui en una escola podia haver-hi un mestre de la Generalitat, un del programa de compensatòria i un de l'ajuntament.

M. Si, i no passava res, entre nosaltres si, llavors clar, durant tota aquesta qüestió clar, cada vegada es van anar ampliant més a nivell de serveis territorials, llavors hi havia més aules, a Valls, a Reus, a Tortosa, a Amposta, El Vendrell, també n'hi ha, a Vilaseca i clar es va anar ampliant perquè també la plantilla va anar creixent, va anar augmentant. Què és el que passa? Al canviar de Benestar Social hi va haver un daltabaix, hi va haver un daltabaix perquè clar, nosaltres igual que ara tenim l'esperit de mestres, ningú sabia els anys que passaria passant-se a Benestar Social, a més a més ho van fer d'una manera, que jo me'n recordo com si fos ara marxar al Desembre de vacances a l'any 88, i tornem al Gener i et trobes una carta al damunt de la taula i obres la carta i diu, a partir de no se si va ser el 28 de Desembre que ve el traspàs administratiu queda adscrit a la direcció general de formació d'adults, que la gent deia que és

això? Com ningú havia explicat el tema, i llavors hi va haver els seus menys i més, perquè la gent deia bé, això que passa aquí? Si canviem d'Ensenyament a aquí quin estatus tenim? Nosaltres som parlant en temes administratius som funcionaris, funcionaris d'Ensenyament i ara ens passen aquí, s'adscriuen, no es traspassa.

A. Vàreu seguir sent funcionaris d'Ensenyament.

M. Funcionaris d'Ensenyament, però Ensenyament llavors va donar la casualitat de que en les noves lleis d'educació es va anar cap a un ritme, quan es va instaurar l'ESO, els crèdits, tenien un altre ritme, i nosaltres veiem que allò no anava gaire a l'hora, allà fins i tot hi va haver, com que allà es va canviar, nosaltres teníem un referent d'educació, que era l'inspector o inspectora de torn, i tot això desapareix, nomenen una coordinadora, un coordinador, després d'aquest coordinador una coordinadora que tampoc ben bé sabíem al començament és nou, i clar no saps que fer, l'Àngela Miquel de directora general, el Gonzalez Sanmarti de subdirector general, vam tenir una sèrie de, per dir-ho d'alguna manera una sèrie de friccions amb la delegació dels serveis territorials de Benestar perquè clar tampoc sabien com gestionar, jo al començament si que se'ls donava marge de confiança, però sota el meu punt de vista no ho sabien gestionar, clar, era una cosa que els havia vingut de dalt, no preguntaven res a ningú, ells anaven a la seva bola, clar jo no se que passava aquí a Barcelona a la direcció general, bé, i fins i tot es va quedar d'acord en que no s'aniria a cap curs de formació, ni que s'aniria a recollir els diners que es donaven per assignació per l'aula, durant aquell mig any per acabar el curs i al començament del curs 89-90 doncs hi va haver.

A. O sigui, això no m'ha sortit a altres llocs, que no s'anava a recollir els diners?

M. Es va quedar d'acord de no anar a recollir els diners, al final els van haver d'anar a recollir perquè sinó no podies comprar res, però és allò, la primera reacció era d'enfrontament, una cosa és que es traspassen i et diuen que a Ensenyament no hi havíem d'anar per res, si voleu alguna cosa heu de venir, aquí, quan anaves allà, ai això no ho sé, després clar, la conveniència, més que conveniència era que els ajuntaments el lloc on estàvem nosaltres, érem de l'ajuntament, l'ajuntament ho pagava tot, i ara passar-me aquí, i ara aquests païos que faran? Que faran els ajuntaments? Perquè a més a més era signe contrari polític.

A. Políticament contrari.

M. Si, llavors a partir d'aquí ja després les coses es van anar suavitzant, perquè es va ser entre cometes pràctics de bé és que els calers els necessitem, els locals l'ajuntament no diu res, l'ajuntament pel que sigui que tenia els seus convenis amb Benestar llavors en aquell cas doncs es van arreglar, com no ho se, perquè això tampoc ho explicaven i llavors a partir d'aquí als anys 90, l'ajuntament de Tarragona canvia de signe polític, bé a finals del 80, i llavors tot allò que havia de desaparèixer, dels mestres quan ho agafés la Generalitat, l'ajuntament crear un centre municipal d'adults. Amb la qual cosa de que tota la convivència que tenies es trenca però de cop, perquè es treuen els mestres de l'ajuntament, per portar-los a

un centre municipal, nosaltres quedem sens part de la plantilla, perquè clar aquí encara existia una mica el model del desenvolupament comunitari, el model de que la ciutat és un ens únic des del punt de vista de que educació és tot, siguis municipal i s'ha d'anar en una única direcció, fins i tot es parlava o es comentava a un nivell no oficial que es fes un centre que l'equip directiu estigues compartit per mestres de l'ajuntament i mestres de la Generalitat, en aquest cas que la Generalitat sigui la que dóna la cara perquè és la que firma els títols, però clar, els de l'ajuntament volien ser directors, però vaja això era una conversa com la podríem tenir aquí.

A. Va mantenir l'ajuntament els seus mestres a les escoles? A part de fer el seu centre?

M. No, quan va i crea el centre tots fora.

A. I en aquell moment era Convergent l'ajuntament?

M. Quan va passar això si.

A. Precisament essent els dos convergents.

M. No, és que no s'han aclarit mai entre Tarragona i Barcelona, en aquest cas l'Àngela Miquel, l'Àngela anava per un camí, els altres per un altre, i no, vaja això és a nivell. El que passa és que en aquest cas, és que l'ajuntament fa això i la Generalitat crea les AFA d'una dotació, sempre t'anaven arribant, i llavors fan el que és la Llei d'adults amb la qual tot això es desenvolupa en principi en una sèrie de decrets, un d'ells és la creació de centres, i llavors quan les coses estaven més calmades, ja parlem de l'any 92-93, ja estaven entre mig hi va haver aquells congressos famosos, i al Juny del 94 em criden a mi, això ja és una història personal, em criden a mi a la delegació dels serveis territorials de Benestar i em diuen “ *doncs mira que bé, crearem un centre allà a la zona a on estàs tu*”, i jo vaig pensar, doncs la mar de bé, ja hi haurà algú que, perquè encara hi havia mestres de l'ajuntament en aquest cas, encara no s'havia acabat de crear el centre municipal d'adults, què això portarà també problemes, però d'això ja en parlarem després, la qüestió és que diuen “*no, si el centre encara s'ha de crear, i com ha sortit el decret que ha de tenir tres aules, una sala polivalent, etcètera, encara s'ha de nomenar a un director que posi en marxa tot aquest projecte*” i jo pensava que em cridaven perquè com jo estava a l'aula de Torreforta i com eren aules independents, Torre Forta era una aula independent, Campclar era una aula independent, Bonavista era una aula independent, entre nosaltres ens enteníem més per proximitat Campclar, i anàvem fent coses, i em van dir “*no, és que tu seràs el director*”, i bé, em donen dues claus, estava tot buit, i em van dir “*bé ja vindrà algú*”, i així es va posar en marxa el centre, i encara hi havia mestres de l'ajuntament, perquè encara no s'havia acabat de crear el centre municipal al curs 94-95. Què comporta això? Comporta que en certa manera es manté l'estatus de que tots som iguals, però clar a partir d'aquí que es crea el centre, comencen a haver-hi les primeres friccions, des del punt de vista de que si els mestres de l'ajuntament tenen dret a votar als claustres o no, o a escollir els directors, o ser escollits per el consell de centre que es deia abans, i tot això va desembocar que entre els mateixos mestres de la Generalitat hi havia

algun que volia que continuessin i uns altres que no, i això va precipitar una mica la creació del centre municipal.

A. Perquè es va crear amb els mestres que estaven a les diferents escoles?

M. A les diferents aules, i aleshores el que va passar és en el cas del centre nostre s'agafen i es fusionen les aules que hi ha a Bonavista, la de Campclar i la de Torreforta a Riu Clar, tot un centre, i aquest centre segueix tenint aules a Bonavista, Campclar i Torreforta per aprofitar la proximitat de la gent, o sigui, que és un centre una mica territorial.

A. En tot aquest procés hi havíeu tingut col·laboradors o voluntaris a les aules?

M. No.

A. Ni s'havien creat associacions d'alumnes?

M. No, tampoc. L'únic que es va crear que va ser al curs 85-86 a Campclar es va començar a fer un curs de preparació per les proves d'accés a majors de 25 anys, en el qual els professors ho pagaven entre els mateixos alumnes, s'ho arreglaven entre ells, cosa que també passava en el cas del Josep Amassares que també hi va haver a la dècada dels 80 una cooperativa que també va fer proves d'accés de majors de 25 anys, però això era una mica independent. Nosaltres agafem, llavors hi comença a haver les proves de maduresa, a veure tot això parlem de que la primera època parlem d'educació compensatòria, d'alfabetització, de graduat escolar, passem la dècada dels 90 que ja desapareix la compensatòria.

A. Desapareixen els mestres adscrits al programa de compensatòria?

M. Si.

A. Perquè de fet fèieu el mateix?

M. Si, fèiem el mateix.

A. A la primera època feu alfabetització, graduat escolar i després ja comenceu a fer...

M. Llavors la qüestió és que tu agafes als anys 90 i que hi ha? Llavors hi ha la prova de maduresa, d'FP preparar-los per a un examen i llavors es treien el títol d'FP2, de Tècnic Sanitari, per branca Sanitària, seguim amb el graduat escolar.

A. Però vosaltres no donàveu títols d'FP?

N. Nosaltres preparàvem la prova, que era una cosa que era en certa manera novedosa, perquè clar, les escoles d'adults no sortien del graduat escolar, d'alfabetització i a més a més a nivell general, a nivell de mestres, estaves com a adscrit, bé com si estiguessis fora del sistema.

A. Això per què?

M. No eres com els altres mestres.

A. Però no tant per la gent del barri.

M. No, la gent del barri no, encara avui per la gent del barri nosaltres som una referència. Per exemple als anys 80 que pertanyíem a un claustre de primària, que anàvem allà, al final a mi el director em va dir que només hi anés el primer dia de curs i l'últim dia.

A. Clar, perquè nosaltres depeníem d'un centre de primària.

M. I a més a més nosaltres teníem l'avantatge, cosa que a altres llocs no passava, que nosaltres estàvem fora del centre, amb la qual cosa els problemes que tenien els que depenien i estaven en aules del centre sempre hi havia, que si això és teu, si allò és meu, si m'has tocat això, nosaltres això no ho vam tenir. Per exemple jo ara tinc una companya que està onestic jo que la van destinar a Tortosa i perdien fins el guix, el mestre que hi havia fins a les 17.

A. Si, i si deixaves les taules mal posades.

M. Si, això a Campclar passava, fins i tot s'hii va haver de posar la inspecció, es va posar a cantar-los la canya als mestres, no d'adults, als altres, perquè vam dir bé fins aquí podíem arribar.

Llavors al 94-95 clar això de les proves, nosaltres també ens dediquem molt a preparar a la gent per a que es pogués examinar del nivell B, i el nivell C de Català, comencen a haver als finals 90 seguim amb les classes d'accés a les proves de majors de 25 anys, amb la preparació de les proves de Grau Superior, tot això va lligant una mica, llavors clar, la única qüestió que sempre es qüestionava a Benestar Social que tret dels graduat escolar que era un títol oficial, la resta érem com uns preparadors de proves, i clar, això que encara avui dia encara sigui sent, i que estant a Ensenyament se segueix qüestionant de que fem una feina i no ens la reconeixen, i dels que acaben s'aprova molta gent, doncs això és una constant de sempre.

A. Aprova molta gent?

M. Dels que acaben a les proves de grau superior, d'accés i de grau mitjà la gran majoria aprova, els que acaben. Doncs aquesta feina no ens la reconeix ningú, però això ja passava als anys 90, clar als 80 no perquè només estaves limitat. A Benestar Social que pots fer? Des de la meua perspectiva, si presentes projectes de caire educatiu, doncs és l'avantatge que tens, per exemple nosaltres vam presentar un projecte educatiu sobre un curs d'història de Tarragona, anava adreçat a cambriers i a taxistes, ens ho van aprovar aquí a la direcció general, fins i tot va venir l'Àngela Miquel a inaugurar el curs, perquè clar, era una cosa, com que nosaltres ens guiàvem molt per la llei de formació de persones adultes que hi havia la part educativa, la part de formació laboral i la part social, doncs nosaltres teníem aquests

agafadors, també vam evolucionar en fer les classes d'informàtica, doncs clar, tot això es va anar regularitzant.

A. Hi havia com més llibertat.

M. Si, en el sentit de dir, jo necessito informàtica, perquè hi ha una demanda al barri, que la gent no saben ni com s'encén o apaga un ordinador, doncs vinga, fem-ho, el que passa que clar, també tenia les seves mancances però en el cas meu d'aquest centre, a nosaltres amb Benestar sempre s'ha tingut, però clar nosaltres sempre érem dels que dèiem podem fer això, i podem fer allò, però bé.

Arriba l'any 2004-2005 i es torna a passar a Ensenyament i la gent va dir, bé,

A. Te'n recordes bé de les dates?

M. Bé si, me'n recordo perquè és que de l'any 94-95 he estat director, encara ho soc, llavors amb això jo soc mol endreçat. Llavors bé, ens passen i la gent diu bé ara estem on volíem estar o per, o a on s'havia reivindicat, bé ara ens passaran, llavors ve una mica allò de dir, a veure a on ens posaran? Perquè parlàvem de a veure si crearan una direcció general de formació d'adults, perquè clar, la direcció general de formació d'adults que depenia de Benestar Social havia de fer coses, a veure en el sentit positiu eh? Havia de fer coses perquè era una direcció general i hi havia una directora general, hi havia uns caps de servei, uns caps de negociat, i allò havia de rutllar, i doncs bé donava una mica de, clar, llavors aquí entraríem en dues concepcions educatives del que és la formació d'adults, que això és un altre tema, perquè n'hi ha molts que són molt dogmàtics de a veure que diu a veure que diu l'ordre, la resolució, s'ha d'anar per aquí i els que diuen que l'educació d'adults és tot, i això ara, bé ara hi arribarem.

A. I tu pensaries que amb Benestar Social estàvem més cap al costat de que la formació d'adults és més àmplia, no?

M. Clar, i ens passen a la direcció general de formació professional, clar, jo suposo que això correspon a una política educativa, clar, els governs tenen polítiques educatives, s'ha de potenciar això i allò, jo suposo que en aquell moment el que els duria interessar és potenciar molt les proves d'accés a grau superior i grau mig per omplir, dic jo. També en aquesta època hi comença a haver que s'acaba el graduat escolar i el graduat en secundària, amb la qual cosa que hi ha, incorporació de mestres de secundària, això te les seves avantatges i els seus inconvenients, com totes les coses. Avantatges que te, clar, pots fer la secundària, inconvenients que te, que clar, molts mestres al començament no perquè com que el que venien era gent jove, gent que havien aprovat recentment les oposicions o eren interins, i els havia tocat, no se, tenien ganes de fer coses però desconeixien el món adults, llavors una de les reivindicacions que sempre hi ha hagut i no ens hem sortit ni ens en sortirem.

A. Va home, no siguis pessimista.

M. No, jo t'ho dic perquè he estat els dos últims anys, he estat a la junta central de directors aquí a Barcelona, i quan venia..

A. El Franci?

M. El Franci era un home que tenia poder decisor, i si el Franci et deia et prendràs un cafè, et prenies un cafè, però si et deia que no et prendries un cafè, ja li podies donar tots els arguments que volguessis que si ell no volia, era un no, però si ell et deia això serà així, era així. El Franci, ho tenia això. Llavors aquí estem dintre de la política educativa durant l'època del tripartit, per situar-nos, i bé, poc els deuria interessar tota aquesta qüestió de potenciar això, amb el Franci hi ha els seus més i els seus menys perquè el Franci venia, clar estava amb els, havíem deixat de ser de Benestar Social estàvem al departament d'educació, i hi havia una línia, quin és l'objectiu del departament d'ensenyament, o d'educació com es deia en aquella època? Que la gent a part de que aprengui que tingui un títol, i com més títols es donin millor, perquè és una qüestió, si no surt la famosa OCDE que si no se que, ahir vaig veure a la tele que deien que a Espanya no avaluaven als professors, que a veure que passava, els de l'OCDE, i bé aquí tots hi posen cullerada, i clar, ell diu, no això ha d'anar per aquí, clar, que va passar? Que el Franci va posar ordre en el sentit, o cert ordre en el sentit de les matriculacions, de les inscripcions, clar, nosaltres no estàvem acostumats al ritme que tenia Ensenyament després d'estar com aquell que diu vam estar 15 anys a Benestar Social, ells anaven a un altre ritme, nosaltres agafàvem i arribava l'1 de Setembre i començaves, i el primer que arribava pillava, i l'últim que arribava si estava ple doncs no pillava, clar, canviar això a dir-los, no, ara ho farem com ho fa Ensenyament, que hi ha una preinscripció i després hi ha una matrícula. Això va propiciar doncs un altre desajust, perquè nosaltres no hi estàvem acostumats i això de fer preinscripcions al mes de Juny, matricules al mes de Setembre, això nosaltres no hi estàvem acostumats i clar, la gent que venia a preinscriure's a la matrícula no ens venia, bé, però sempre deia, al final m'ho agraireu això, al final és com posar una mica d'ordre en això de que la gent que estigui més de dos anys que se li busqui (això ja estava a Benestar, però aquí encara més). Bueno, llavors amb això va ser relativament positiu perquè va posar un cert ordre. Es canvia de color polític, i en comptes de la direcció general de la formació professional es passa a direcció general de batxillerat i ESO, la gent diu, bé ara que hem de fer aquí? Això a la gent no li agrada, aquests canvis, no, doncs ara com hi ha un fracàs escolar ens hem de dedicar a l'ESO, que la gent es tregui l'ESO perquè això no pot ser, clar, la directora dels serveis territorials Tarragona li va dir, jo no l'he creat el problema del fracàs escolar, per tant, jo podré solucionar el que pugui solucionar, però jo el fracàs escolar te altres variables, que poden ser dependents o independents, però jo no ho he creat, poder ja qüestions laborals, qüestions familiars, fins i tot jo diria, i potser és agosarat o no, diria que els instituts ja te una gran dispersió, però bé, això és un altre discussió. Ens passen aquí, i estem en un moment que està tot molt reglamentat, jo crec que excessivament reglamentat, en el sentit de que ells volen per un cantó l'ESO que em sembla molt bé, per exemple els ensenyaments que tenim d'angles, que siguin tres nivells, i que al final dels tres nivells la gent pugui agafar i es pugui presentar per fer 3er d'idiomes a l'escola oficial, que els que fan informàtica tinguin la certificació TIC i punt, i els que fan el CAM i els que fan el CAS, i això.

A. El CAS què és?

M. El CAS és el mateix que el CAM però de grau superior.

A. Està instaurat?

M. Ni, ni ho instauraran, perquè ells van dir que això ho farien els instituts, nosaltres el CAM, clar, és molt reglamentat sota el meu punt de vista, perquè llavors els preguntes, “ *Bueno, i que fem amb el Castellà i el Català que encara n’hi ha?* Per exemple, al lloc on estic jo, allà nosaltres te’n faries creus, dels altres n’hi ha però d’aquests també n’hi ha i quasi son el 50 per cent de la matricula.

A. L’aprenentatge de Català i Castellà?

M. Català, Castellà i Instrumentals.

A. Alfa també?

M. Si, perquè allà tenim molta immigració, això és, teníem una primera onada per entendre’ns dels anys 80 que eren del sud d’Espanya i ara tenim una segona onada que són no d’Espanya sinó que són perifèrics, “variopintos”, tenim de tot, què és el que passa? Que et diuen “ Home és que clar, ja hi ha altres Institucions que ho fan que si la Creu Roja, que si Càrites”, bé, però.

A. Això en quant als instrumentals?

M. En quant a Castellà, Català i Instrumentals, que cada vegada n’hi ha menys, però n’hi ha, llavors et diuen que ells no ho prohibeixen, perquè si n’hi ha, n’hi ha, però ells, jo l’any passat ja me les vaig tenir allà, i com que vam canviar alguna cosa, que vam posar més anglès, vam suprimir grups de castellà i vam posar un altre graduat de secundària ens van aprovar l’oferta formativa, i sinó ja em diràs que hagués passat, perquè ells volen cap aquí, cap aquí.

A. Clar, perquè la oferta formativa us la aprova la inspecció.

M. No, ens l’aprova, hi ha una coordinadora ara dintre d’Ensenyament.

A. Coordinadora d’Ensenyament de Tarragona.

M. De Tarragona, i ho aprova, i d’allà ho porta aquí.

A. Però per a que ho aprovin d’alguna manera ells tenen en compte que ha passat l’any anterior, per una banda.

M. Si.

A. I per una altre banda tenen en compte les inscripcions.

M. Si.

A. O sigui que són els dos criteris.

M. Si, exacte. Llavors tu presentes ara al Gener, bé nosaltres tot això quan vam passar de Benestar a Educació a nosaltres ens va venir gran, bé gran no però, clar, que agafaves i que al Gener et deien “ Bueno, que fareu l’any que ve?”, i clar, però si com aquell qui diu acabo de començar el curs, però clar, ells van a aquest ritme. Llavors tu amb els mestres que tens, amb les hores que tens, doncs tu vas agafant i vas col·locant els grups.

A. M’explicaven en un centre d’aquí de Barcelona, que tenien molta gent en llista d’espera de graduat en secundària i demanaven ampliació de plantilla. La resposta va ser, “*traieu-los d’instrumental*”.

M. És que ells ho fan així.

A. I no augmenten plantilla.

M. No, i ells et diuen, “*els nivells inicials, aneu reduint i podreu anar fent*”, que és el que hem fet nosaltres.

A. Anar reduint nivells inicials.

M. Castellà, català i instrumentals, però sobretot castellà i català. Perquè ells et diuen que com ho fan a altres institucions, llavors tens el tema d’informàtica, a part de que hi pugui haver gent que els interessi l’acreditació de l’ACTIC, hi ha gent que venen allà perquè el que volen és aprendre, i ells no estan per la qüestió, ells només volen l’ACTIC, que sigui productiu de cara a la gent que està en edat de produir, i tota la resta, que no tenen dret?, no, que ho facin altres.

A. Saps quin és el problema? Que ho facin els altres però sense suport econòmic, no hi ha cap subvenció del Departament d’Ensenyament.

M. No, no és la seva feina. No, però és que al Departament d’Ensenyament ho han deixat molt clar, el que interessa són títols, tu et pots treure un títol? No, perquè tu no et tornaràs a reingressar no? Ni aniràs a treballar de mecànic no? Doncs no m’interessa, aquest és potser el tema a nivell global, és a dir en el sentit de que ells et diuen de que s’ha d’aprendre al llarg de la vida, però un al llarg de la vida aprendrà el que per exemple, el que no tenia graduat i ara el te per poder treballar d’una cosa, però per exemple un senyor o una senyora, posem un cas

extrem, que tingui 70 anys, o 65 i li dius “ *és que jo no ho he pogut fer mentre treballava però em faria molta il·lusió treure’m el graduat de secundària*”, pot ser no? Digues “ *no, no tu estàs jubilat doncs aire!*”, clar, ells et diran, “ *no, si això nosaltres no ho diem*”, però quan passi l’inspector o inspectora de torn et dirà, “ *què fa aquest de 70 anys aquí?*”, perquè clar, els inspectors també tenen consignes.

A. Això us ho han dit els inspectors?

M. No, els inspectors no ens ho han dit, a veure allà amb els inspectors sempre hem tingut molt bona relació i dius bé, com el que està sobre el paper és el que fem, no hi ha problemes.

A. Quin ha estat el paper de la inspecció des del punt de vista pedagògic en adults?

M. Per exemple la inspectora que tenim nosaltres ara, ella ja hi va estar en adults, i és inspectora ja fa anys, i ara ha tornat, doncs és una dona que ja coneix el tema. La que havíem tingut fins ara, potser no ho coneixia però li vam explicar i ella s’hi va involucrar molt, perquè clar, és un món, a veure com et diria jo, fantàstic, perquè ja no és allò de fer una primària, que si el menjador, que si l’autocar escolar, no, allà arribes i li dius, per exemple, que això pot ser aleatori a qualsevol centre, “ *No, és que tenim 33 grups i tenim 670 alumnes*”, i clar, un que no és de l’ofici dirà, “ *aquests païos que diuen*”, i 13 mestres?, això com pot ser? però quan els expliques, “ *no, són grups de 4 hores, inclús de 10 hores, i així anem a totes les escoles*”, es clar, llavors la gent ho entén. Vull dir de forma que hem passat de que als anys 80 érem els que “ *va, és que sempre estàs igual, amb aquests proscrits, i amb aquests gitanos, on vas*”, ara estam que la gent, hi ha bufetades per entrar. I llavors torno una mica enrere, a partir de l’any 2004-2005, quan comença a haver-hi els graduats de secundària, nosaltres érem 9 mestres de primària, i llavors el que fan és, es creen 3 places, hi ha els 3 àmbits, per a que puguem fer secundària, i al cap de dos anys es creen una altre plaça, o sigui som 13 mestres, 9 de primària i 4 de secundària, què passa? Quina tendència hi ha ara? Ara hi ha la tendència d’equilibrar les plantilles, ara ells tenen estadístiques de que hi ha massa mestres de primària i pocs de secundària, i ara el que a la pràctica es fa és que de mestres de primària que es jubili passa de secundària, per tant la tendència és de cada vegada hi hagi més gent de secundària, això respon a una política educativa.

A. La incorporació dels mestres de secundària als centres, que significa?

M. Significa que arriben, i arriben l’1 de Setembre i et diuen, “ *bé quina llista tinc, i quins llibres he de fer servir?*”, i els hi dius, “ *aquí no hi ha llistes, ni hi ha llibres, primer, aquesta primera setmana hem de matricular, hem d’omplir i després ja mirarem a veure que fem*”. Però clar, això de que tu tinguis que estan acostumats a que sigui la secretaria que ho fa, o això és un altre exemple, “ *quines normes disciplinàries hi ha aquí?*”, doncs de normes disciplinàries aquí no n’hi ha cap, un que era el cap d’estudis els hi va dir, “ *a veure, és que un si es porta malament l’envio a direcció*”, “ *però és que això no es fa aquí, això es fa als instituts*”, precisament aquí s’ha de fer tot el contrari del que s’ha fet en un institut perquè sinó la gent no estarà aquí, llavors s’ha de buscar, i això, no ho entenen, només busquen la

norma, i a un em vaig posar molt fort i li vaig dir, “*mira, jo fa 30 anys que treballo, i de norma no se n’ha transgredit cap, o sigui que*”, i llavors que és el que passa, que cada vegada més jo crec que es trenca entre cometes una mica el que era la màgia de l’escola d’adults de quan jo la vaig conèixer fa 30 o 35 anys.

A. Com caracteritzaries l’escola d’adults d’abans, “que jo vaig conèixer”?

M. Aquella escola que jo vaig conèixer era: primer, hi havia il·lusió, segona, la gent, els mestres no miraven hores, per exemple un cas concret de començaments dels anys 80 vam fer un seminari que clar, que allò era un seminari entre Tarragona, Girona i Valencia, que de Valencia venia el Pepe Aparicio, el Sebas i companyia per un costat, que a vegades venia el Pepe Garcia i el Paco Garcia de Haro, tots nosaltres, els de Valencia i fèiem un seminari itinerant que els dissabtes anàvem a Girona, o anàvem a Barcelona, o a Tarragona o a Valencia, tu això ara agafes un claustre els hi dius que i ha un curs de formació que és el dissabte i que dura de les 9 del matí a les 7 de la tarda i et diuen que apa, que res de res, clar, jo tampoc amb això no dic que es porti una vida monacal que només estiguis amb això, ha evolucionat tot, els cursos de formació, ara que ha passat, ara que estem amb Ensenyament que és més quadriculat amb el qual tu tens que complir, doncs bé, tu fas, el que passa és que ara parlo com a director, la perspectiva és que la gent fa l’horari, i no hi ha cap problema, però home, una mica d’il·lusió, d’entusiasme, bé, ells a la seva manera ja en tenen d’entusiasme, però clar, jo puc parlar des d’una perspectiva temporal de la meua trajectòria, per exemple nosaltres som molt per la zona on estem, fem sortides cada any a Tarragona, per a que coneguim Tarragona, o anem a fora de Tarragona, i clar, ara ho fem en dies de cada dia, però nosaltres havíem anat a Nuria un dissabte anar i tornar, de Tarragona a Nuria, i la gent allà, i els mestres eh!, vam anar a les Falles de Valencia, també un dissabte!, ara no, ara diuen, “una cosa que sigui a prop i que aviat estem a casa”, bé, també s’han fet més grans, però els que venen darrera tampoc no tenen.

A. I perquè et sembla que ha passat això, aquest procés?

M. Home, perquè jo també crec que la societat també ha tingut un procés paral·lel, a veure nosaltres no som diferents de la societat, la gent treballa, la gent és complidora amb la feina, la gent professionalment és entregada, però li falta una mica d’esperit crític, dels anys 80, jo me’n recordo de que als anys 80 doncs hi havia sobretot a la zona d’allà que hi havia moltes empreses que feien assemblees en una plaça, i nosaltres clar, classe de socials, anar a veure com es diu l’assemblea de treballadors, dius això, i t’engeguen. Et poso exemples concrets, i tota aquesta qüestió. Aleshores també una altre de les qüestions, una qüestió en referència a la Mesa d’adults, sempre tret d’alguna vegada que hi havia anat de manera personal a la Mesa d’adults, allà mai hem estat organitzats, i potser era una de les mancances que teníem, de no estar ben organitzats. Ja et dic que sempre hem estat molt desvinculats, i totes les coses tenen llums i ombres.

A. A la primera època estàveu més vinculats

M. Si, molt més, perquè potser érem pocs, però així quan comença a créixer.

A. No, i era un altre moment històric.

M. Clar, era un moment que les coses són millors o pitjors? No, les coses són ni millors ni pitjors, són diferents perquè també la societat ha evolucionat. Què a mi m'agradaria d'una manera? Doncs si no pot ser, a veure, jo tampoc, si a mi el que em mana, ve i em diu “ *Hem de fer el graduat, hem de fer això i hem de fer allò*”, doncs bé, procuraré fer-ho, que jo aprofitaré les esclertes que permet la normativa, també ho faré, jo no haig d'enganyar-te, les esclertes des del punt de vista de, si a ATIC tinc gent que volen fer l'examen, i en tinc que no el volen fer, jo els tindrè, els pots matricular i pots anar fent, perquè si no tancaríem el xiringuito eh!, o aquesta és una altre.

A. A les escoles d'adults també ha canviat bastant el públic, no?

M. És diferent, i a més a més són amb uns interessos diferents també. Per exemple els que venien abans des del punt de vista sociològic, eren gent d'una mateixa cultura, que això fa molt, d'una mateixa cultura què vol dir? Que per exemple, que arribava, per exemple ara que arribarà nadal, et deien, “ *què farem?, Farem un berenar?*” vinga farem un berenar, venia Carnestoltes, el mateix, Sant Jordi, final de curs, era una mateixa cultura, clar, ara que ha passat? Llavors també hi havia, per exemple, els de graduat, els tenies allà almenys els tenies 12 hores a la setmana, i a tots els coneixies, clar era una estructura educativa diferent de la que hi ha ara, ara que ve? Un senyor o una senyora i et diu, “ *jo vull fer, o jo em vull preparar per a fer la prova d'accés de grau mitjà, o grau superior, què he de fer?*”, doncs miri, hi ha aquestes hores, aquestes assignatures, i això i allò, quin és l'objectiu d'aquest senyor o aquesta senyora, de que tu els preparis per les proves que hi ha i que pugui aprovar aquest examen, i si aquest senyor o senyora a vegades li dius, “ *escolta que podíem fer la Castanyada*”, llavors ells et diuen, “ *ah, no habrá clase? Pues entonces no vengo*”, clar, la gent ara va amb els objectius més, per exemple en el cas del graduat en secundària, clar, com va tot per mòduls, per crèdits, clar, a l'àmbit de comunicació cadascú fa lo seu, en l'àmbit de socials cadascú lo seu, i l'àmbit tecnològic cadascú lo seu, de reunions en tenen, però no és allò que els tenies tu i era “ *Alfons Formariz, a tu que et toca de 19 a 20? Castellà, i de 21 a 22, i així*”, i l'endemà ens tornàvem a veure, clar, era un altre sistema, has de fer informàtica, i tens 4 hores a la setmana, segons quins nivells, tens un i a lo millor aquest només ve aquestes 4 hores, a vegades, han volgut fer invents d'aglutinar-ho tot, però és dispers, com a molt tu aglutines o podries aglutinar una mica per nivells, per exemple, els d'instrumental, com tots tenen gairebé el mateix doncs al mateix sac, i ho tens aguantadet, els de secundària també el tenen perquè són entre ells, però els que fan accés a la universitat, aquells el que no els expliquis que faràs la festa de Carnestoltes, per dir alguna cosa, perquè et diran, “ *miri, jo tinc un tema d'Història i m'interessa que me'l expliquin i un tema de matemàtiques, perquè he d'aprovar l'examen*”, clar, la societat ha evolucionat, per dir-ho d'alguna manera, jo per deformació professional soc molt exagerat, abans teníem la televisió en blanc i negre i només dos canals, ho agafes o ho deixes, ara obres i dius, a veure què vols? Quants canals hi ha? 46,

i a més a més tens la parabòlica, i a més a més segons el que vulguis veure tens el Movistar Plus, i sinó el Canal Plus, clar, dius igual que això ha canviat, nosaltres també.

A. També les edats. Ara teniu molta gent jove. Als anys 80 hi havia poca gent jove.

M. Si clar, nosaltres als 80 teníem bastanta gent jove a graduat, al que és alfabetització no, i llavors clar, les franges d'edat cada vegada són més joves, en comparació amb 30 anys enrere, o sigui si féssim una Campana de Gauss seria abans seria aquí pocs i aquí bastants, i ara aquí és a dalt de tot fins els 50 com a molt, i aquí la majoria fins als 21-27, i d'aquí doncs un tros però pocs. O sigui que ha canviat més, perquè a veure, i és lògic, a nivell general si fas la prova d'accés a grau superior fins n'hi ha que tenen 20 anys, si fas de grau mitjà són gent que tenen 16 o 17 anys, si fas de secundària doncs són gent que tenen, pot haver-hi gent més gran, però són gent que estarà a la dècada dels 20 o els 30, a Instrumental, tens grups, però vaja de grans de 60 o 70 no en tens gaires, català i castellà com que són per gent immigrada, doncs també són joves, o relativament joves, a nivell general. Això s'hauria d'estudiar.

A. Les plantilles són bastant fixes no? No canvien gaire oi?

M. Si, les plantilles per exemple, posem que el 80 per cent de la plantilla és fixe, per entendre'ns i llavors ens queda el 20 per cent que són els que poden canviar, però ara com que ho poden canviar sobretot o no, perquè com ara els pots demanar, si fan la feina ben feta, o si treballen i fan el que han de fer, doncs per regla general es van quedant, clar hi ha algun cas que no, però el tema és així, les plantilles són bastant fixes, l'únic que hi ha és aquest canvi, que primària que es jubili, posen de secundària, i llavors clar, en això ja no entro perquè són una mica les polítiques educatives.

A. Com veus el futur de l'educació d'adults?

M. Home, el futur jo crec que clar, el futur s'hauria d'anar una mica en que fos una mica més oberta, el que passa és que el futur és, que com nosaltres estem en un departament que és el d'Ensenyament i s'ha de donar una titulació, bé doncs és el que hi ha. EL futur, jo crec que és, seguint amb aquesta titulació, tal com estem ara el que s'hauria o si arribem a aconseguir que no es faci una mateixa d'allò de copiar i enganxar el que passa als instituts, anirem bé, però si es cau en la temptació de fer un copiar i enganxar del que passa als instituts, jo crec que no anirem, no és el futur de l'escola d'adults.

A. I tu que has que has estat com a mestre de l'ajuntament, com veuries que l'educació d'adults passes a ser municipal com en altres països?

M. Home de fet el marc teòric és que els ajuntaments estan més a prop del ciutadà, i el marc teòric sempre i quan l'ajuntament o els ajuntaments tinguessin recursos, doncs bé tampoc és una idea descabellada, no és una idea que no pugui ser, està bé, jo crec que com a l'ajuntament, el que te més a prop és el ciutadà, i qualsevol ciutadà normal i corrent pot

accedir a anar a l'ajuntament a fer qualsevol tràmit, un ciutadà o una ciutadana te accés a uns serveis socials, te home, clar, jo et parlo de Tarragona, per exemple els serveis socials estan a cada barri, són propers, fins i tot està l'oficina municipal d'empadronament i tot això, i el ciutadà ho valora més, clar, el ciutadà normal no tindrà per exemple accés a parlar amb el President de la Generalitat, o amb el President del Govern d'Espanya, però amb l'alcalde potser sí, perquè potser anirà pel barri o passejarà per la rambla de Tarragona, des d'aquest marc teòric, ara clar, s'haurien de delimitar ben bé les funcions de cadascú. Jo ho veig bé des del punt de vista que és el més proper, el més proper al ciutadà, i a nivell global és el que aniria millor, però clar, això ja entrem en termes, això ja potser és un problema, o sigui nosaltres parlem en termes tècnics, i ells et parlarien potser en termes polítics, i això ja és una altra història.

A. Dius que heu estat bastant desvinculats sempre de la Mesa, dels moviments. Tu vas anar a la Junta central, com es desenvolupava la junta central?

M. A la junta central era un cúmul, o sigui era una sèrie de representant per cada territori, amb el qual les casuístiques moltes vegades eren divergents, i moltes vegades eren convergents, des del punt de vista de que teníem els mateixos problemes, ara bé, en funció del lloc on estàs, veus molt la diferència, perquè per exemple no és el mateix la problemàtica que poden tenir al Baix Llobregat que a Solsona, o Lleida, perquè Lleida també tenen un tema de que queda allunyada, o en el cas de Tarragona, que bé a Tarragona relativament ja es va fent, però clar, el Baix Llobregat el tens a prop de Barcelona, i com hi ha tants serveis territorials, no és el mateix que et vingui de Ciutat Vella que un que estigui per exemple a Sants Montjuic, bé, no sé si és el mateix, o per exemple els de Girona, clar llavors a vegades vas allà i el que comentaves amb el Franci que la junta, llavors el Franci era l'únic que era una mica resolutiu, de forma que ell era el director general, i deia "Ep, doncs això no es pot fer, s'ha acabat el cafè", aquí clar, em fa la impressió de que és una qüestió, que és més un acte merament administratiu, en el sentit de que Bueno, "*a veure, quins problemes hi ha, apunta*", llavors anaves a les reunions de les juntes centrals, "*ara vindrà tal que s'encarrega de programes ADA, el programa que era de matriculació i economia i li expliques el què*".

A. Com es diu ara el programa?

M. RAL.

A. Mai han funcionat bé aquests programes.

M. No, llavors els hi deies, "és que nosaltres amb adults necessitem una pestanya que hi hagi que et tregui la nacionalitat", per dir alguna cosa, venia el del ADA, "*això no es pot fer, per canviar això representa canviar tot el programa de tot el sistema educatiu*", llavors, no és que resulta que allò tampoc es podia fer, llavors venia un altre i deia "*ara, per les proves lliures*", que aquest és un altre tema, "*hem de fer això, i nosaltres hem decidit que ho farem així*". I així funcionava.

A La imatge que m'esteu donant de la junta central és que era un lloc de difusió de la normativa.

M. Si clar.

A. Algú m'explicava que abans de que arribés el Franci, hi havia moltes crítiques, la gent criticava molt, però quan arribava tothom callava.

M. Si clar, perquè el Franci se't menjava, però amb el Franci la avantatge que tenies crec és el que et deia, doncs estem asseguts aquí, i hi podem estar, que no, doncs et deia que no, per tant quedava clar. Perquè ell tenia molt clar que era el director general i en certa manera no ja per educació, sinó per qüestió professional ell venia per ètica professional per a veure que passava allà, per enterar-se. Clar, ara.

A. Ara qui hi va?

M. Ara ve el subdirector general de disseny curricular, que es diu Jordi, després ve el cap de negociat que es l' Enric Castella que aquell senyor, que és un home de a veure com ho podem arreglar, però és molt bo, i llavors clar, hi ha coses, o preguntes que es fan que et diuen “*és que nosaltres no estem autoritzats*”, bé i? Clar, amb el Franci com que venia el director general podies. Per exemple la directora general és la Teresa Pijoan, clar, jo l'he vist una vegada que es va venir a presentar i va dir que estava molt contenta de tenir formació d'adults a la seva direcció general.

A. Si, havia estat subdirectora general amb l'Àngela Miquel.

M. Bé si, però jo suposo que ara ja tenen prou merders amb l'ESO i el Batxillerat, però clar, a nosaltres ens posen allà i la gent diu, “*bé, algú que pugui decidir*”, o que si ve el del SADA doncs que la directora general li digui “*Eh, això s'ha d'arreglar, costi el que costi*”, però ningú diu res.

A. Perquè el que ve ara és el subdirector?

M. Amb l'Enric Castella. Llavors et diuen “*a veure ara parlarem de la formació, hi haurà aquests cursos, i aquests i aquests*”, i clar això la gent diu, “*bé, això ho podien dir per correu electrònic*”.

A. O sigui, és més aviat una reunió, per dir-ho així de caire administratiu?

M. Administratiu, reivindicatiu en certa manera, però bé, tampoc reivindicatiu, clar, cadascú li explica una mica les seves batalletes, però clar, a mi tampoc m'acaba de convèncer perquè si representes un territori, doncs has de representar el territori, les batalletes aleshores són quan venia a vegades, que sempre ve alguna vegada, ha vingut una vegada l'any que és el Joan Martí que és el subdirector general de nòmnes i personal, i tornem una mica al tema de

la incorporació de gent nova del que parlàvem que ni ens en hem sortit ni ens en sortirem, nosaltres dèiem, “*quan hi hagi un concurs de trasllats, de la mateixa manera que per accedir a un lloc se’ls exigiria com a mèrit tenir un Màster d’alguna cosa, home, que se li posi si vols accedir a formació d’adults que almenys si has fet un curs de formació d’adults que sigui un mèrit*”, ja no parlem del que es parlava fa uns anys d’un concurs especial, ja no parlem d’això, i ell va dir que no, que a veure, que què ens havíem cregut, que la formació era una funció pública i en un accés a una funció pública tothom havia de ser igual, i bé dèiem, “*que almenys quan arribi a una escola, que sàpiga on va, i que sàpiga com funciona una escola*”, perquè molts et volen posar els mateixos paràmetres que a un institut, i clar, això no és així, al final ho entenen, i al final pensa que ningú vol marxar, doncs amb ell no hi ha manera d’això.

A. Quin subdirector general era?

M. El subdirector general de personal i nòmines, i clar, i llavors ara també hi ha uns llocs de provisió, de provisió especial, que no és lletra, i llavors van dir “doncs posa una lletra per educació d’adults”, amb el qual no per aquí per anar per exemple a l’aula d’acollida ha de tenir, doncs ha de ser pedagog, o no se què per accedir aquí, doncs per accedir a adults que no, i es tanquen en banda, i que no, que això és generalista.

A. Accedeixen els de primària i els de secundària.

M. I punt, i si t’agrada o no apa, home, un de primària que vulgui venir, no diguem que sigui una condició indispensable, sinó que sigui un mèrit, un mèrit vol dir, per tenir 30 hores d’un curs de formació d’adults 0,5 punts.

A. Això existia amb Benestar Social.

M. Aquí no, tot això no és cap mèrit, tot li pots presentar amb el mèrit que ja està bé.

A. Qualsevol mèrit genèric.

M. Genèric.

A. Qualsevol curs.

M. Com a curs, però per exemple, en el cas de que a mi em sembla molt bé, però en el cas de Tarragona, de secundària em penso que no n’hi ha cap, però a Barcelona em penso que n’hi deu haver algun, que hi ha mestres de secundària que són catedràtics d’institut. Què fa allà un catedràtic d’institut? Clar, per ser catedràtic potser li han donat 2 punts, que em sembla molt bé, però home.

A. Hauria de saber el lloc on va.

M. Perquè clar, nosaltres desenganya't tornem, i això els de primària encara ho tenim, i això és una qüestió de corporativisme, nosaltres tenim un tarannà, una manera de fer, en el cas de les escoles d'adults, que sabem o mirem de tractar amb la gent, i això com s'aprèn? Això s'aprèn amb la professió.

10

JUANJO CANDANEDO

Mestre d'adults al Clot, jubilat

Entrevistat a Can Basté

13/10/2015

A = ALFONS	J = JUANJO CANDANEDO
------------	----------------------

A: Vas començar amb les escoles en lluita. Jo vaig començar a la Sóller.

J. Ah, tu vas començar a la Sóller?

A. Sí, estava a la Plaça Sóller

J. Hi havia la gent d'Adults, hi havia una secció d'adults també.

A. Sí, al vespre nit.

J. Una o dues línies penso que era només.

A. Vaig començar fent de voluntari a l'escola d'adults als vespres, no se quants dies. Recordo també la Ferrer i Guàrdia.

J. Jo coneixia Ferrer i Guàrdia perquè dos de les persones que hi havia a Ferrer i Guàrdia havien estudiat amb mi, i jo vaig fer, em van convèncer a Ferrer i Guàrdia i anava allà per amistat només, jo treballava a una cooperativa de ..

A. Com es deia el de Ferrer i Guàrdia de tota la vida?

J. El *Bienve*, encara està treballant, jo el vaig veure aquest estiu i em va dir que encara no s'havia jubilat, que continuava.

A. Llavors vas començar allà?

J. Vaig començar allà perquè vaig fer una substitució.

A. Treballaves cobrant?

J. Sí, la substitució d'una malaltia.

A. Una substitució de primària?

J. De primària exacte, no hi havia adults allà. I l'escola d'adults la van muntar Bienve, Marga, la que era la seva dona, i jo. Jo ja era col·laborador del Clot, que anava un dia a la setmana a fer classe de literatura, perquè hi havia més col·laboradors que mestres, mestres només hi havia el Fèlix, recordo que en aquell moment jo crec que hi havia 35 mestres a tota la província de Barcelona, que hi havia una plantilla, i la primera reivindicació que hi va haver és, hi havia una plantilla de 70 places i 35 mestres i la reivindicació era que s'omplissin les 70 places.

A. O sigui que aquestes 70 places venien de la supressió de la campanya d'alfabetització?

J. Sí, venien de la campanya d'alfabetització, ostres tinc coses de la campanya d'alfabetització molt bones.

A. Llavors comença la reivindicació dels *cupos*, perquè en aquell moment hi havia com 4 escoles d'adults oficials, la EPA antiga, San Ramon de Peñafort, Pere Vila...

J. Sí, i jo crec que també tenien alguna gent a Plaça Espanya, que allà es on tenien la Administració.

A. Bé, comences a Ferrer i Guàrdia.

J. Començo com a substitut de Literatura, i allà vam començar a fer una escola d'adults, el que va passar és que després quan van completar l'escola d'adults, només van donar dues places, i es van quedar allà. Jo en principi no havia d'anar al Clot perquè jo havia apostat per Ferrer i Guàrdia, hi anava un altre, però després al Clot una de les persones que havia d'anar doncs va trobar feina segura i allà era una cosa que no se sabia, i vaig anar a parar al Clot, però jo al Clot en principi era un col·laborador per una qüestió molt senzilla, al Clot l'escola la muntava com una secció de l'Associació de veïns, que estava la Rosa Valls, era una de les persones, i bé, hi havia unes 10 o 12 persones que ho portaven, estava tothom voluntari, estava el Salvador, que va estar després a la Pegaso, que va morir farà un parell d'anys, estava el Joan Queralt que deu estar a l'Institut ara, i aquesta gent estava allà.

A. I depenien de l'Associació de veïns?

J. Depenien de l'Associació de veïns, però en aquell moment l'Associació de veïns s'estenia, perquè depèn de qui agafés el poder, si sortien uns i altres i tal, i van fundar una cosa que era com un Ateneu, un Ateneu Popular que es deia, que va sortir un grup que feia cinema algun dia a la setmana i coses d'aquestes, i després va sortir d'un dels grups que era l'escola, que un dels grups d'aquest ateneu era l'escola. I aquesta gent doncs feia cinema a la fresca a l'estiu, nosaltres anàvem al cinema perquè vivíem al barri, però vivíem al barri per casualitat, no teníem cap lligam amb el barri i allà vam dir, ostres dons estan fent una escola, i el Felix va dir, ah, doncs jo m'apunto a l'escola, jo aquí ja treballava a Mataró, en una cooperativa, i

estava jo allà molt ocupat perquè era una escola que entraves a les 8 del matí i sorties a les 10 de la nit, que feies de tot, d'aquelles que cobrades quan te n'anaves, perquè et devien un dineral perquè mai havies cobrat.

A. Una cooperativa?

J. Era una cooperativa sí, era més bé una escola que tenia uns propietaris, però que se'ls enfonsava i van dir fem cooperativa abans que s'enfonsi.

A. Els pares?

J. No, no era de pares, era dels mestres. Era molt pobre en aquell moment, i després van fer un edifici de sis plantes quan jo vaig marxar.

A. Hi va haver una lluita per aconseguir els 35 mestres d'adults més, va ser la lluita de la coordinadora, no?

J. Va ser la lluita de la coordinadora.

A. Tu recordes actes, o ..

J. Venia un mestre el Paco, Paco Garcia de Haro, que després va desaparèixer també, ha vingut un parell de vegades, sempre que ve parla amb el Felix. Estava el Paco, estava l'Hèctor, aquest està encara per l'Hospitalet, ho sé perquè tinc un company meu que el coneix.

A. I llavors la coordinadora?

J. després estava també el Pedro Acebillo, era el trio, i el Pepe, el que el Pepe després es va passar a l'Ajuntament com a coordinador de l'escola a l'Ajuntament, el Acebillo va tornar al PPO que era on hi havia, i llavors va quedar el Paco i l'Hèctor.

A. Què van fundar el SEPT

J. Si, van fundar el SEPT.

A. I la coordinadora van tenir enfrontaments amb el SEPT?

J. Bueno, d'alguna manera el SEPT era un servei i la coordinadora del que hi havia de base, i bueno va haver-hi enfrontaments perquè el Paco tenia el seu mèrit perquè, més de la meitat del mèrit de les escoles era del Paco, perquè el Paco era molt treballador, jo recordo de tenir les assemblees que teníem de mestres, recordo de les assemblees de dir: penseu que l'educació d'adults és una cosa per especialistes, no penseu que es pot dir que la facin

voluntaris, que es facin hores extres, no permeteu mai això, etcètera, i per ell era com la seva criatura, i hi va haver un moment que van intentar fer un cop de timó.

A. Quan dius van fer, així en impersonal, el impersonal qui era l'assemblea?

J. El impersonal, el Ramon Flecha va ser una de les persones que ho va intentar, jo vaig estar en una reunió que era com una mica un complot per a donar un cop de base, que hi havia gent que estava descontenta i tal però, jo recordo que després l'AEPA va sortir perquè aquest grup no es va consolidar.

A. L'AEPA va sortir en aquells moments.

J. Si, en aquell moment va sortir perquè no...

A. Hi va haver manifestacions de mestres d'adults o de voluntaris d'adults per aconseguir les places, ho recordes?

J. Si. Una de les lluites primeres de les escoles d'adults que si que hi va haver-hi manifestacions, jo tinc moltes fotos d'això, és de el reconeixement de graduat escolar.

A. Però això ja és més tard, no?

J. No, jo encara no treballava a l'escola.

A. I el graduat escolar?

J. El graduat escolar, les escoles preparàvem per la prova lliure. L'escola d'adults del Clot per exemple tenien només dues classes, una que era de graduat escolar que era preparació de la prova, i una altre que era el certificat d'estudis. El certificat d'estudis permetien anar a fer una prova i el donaven perquè era una cosa així, però el graduat escolar s'havia d'anar després quan acabava el curs a examinar-se a proves lliures, tot i estar reconeguda l'escola, perquè al principi van dir que si hi havia algun mestre oficial, perquè hi havia moltes escoles que eren només de col·laboradors, a Barcelona hi havia 10 escoles que es reunien cada setmana, jo no recordo el nom de les 10 però, eren més menys Pegaso, Meridiana, Trinitat, Clot, hi havia una a Gràcia que depenia de l'ateneu, no ho sé, recordo que eren 10, perquè quan demanaven les subvencions i tot era per 10, perquè en aquell moment era un bon moment amb l'Ajuntament, podies demanar el que volguessis que t'ho donaven tot, i bé, això, la primera lluita va ser el reconeixement del graduat escolar. Jo recordo que el primer any que jo encara no era oficial però bé jo hi anava perquè ja estava a l'escola fent classes de literatura, doncs l'escola que hi havia, i havia un mestre que era el Felix oficial, perquè al Felix el va venir a buscar el Paco i la gent perquè el Felix col·laborava un dia com jo a l'escola només, però li van demanar de col·laborar i va dir que si, i es va quedar amb la plaça, i deia que si hi havia un mestre oficial que aquesta gent ja no s'hauria de presentar a l'examen lliure, que ja podia

avaluar-los el profe oficial, en contra d'escoles que no tenien professors oficials, que les matriculàvem en escoles que si que tenien professors oficials.

A. Si, recordo que al Casc Antic ho fèiem amb la Verneda.

J. A l Casc Antic hi havia gent que estava matriculada al Clot, i una altre gent de Gràcia.

A. La lluita per aconseguir les places com era?

J. Clar, la lluita per aconseguir les places, hi havia una cosa que era molt així, les places, hi havia una cosa molt dolenta, i és que les places estaven ocupades per gent voluntària, les places que aconseguies o sigui era com si haguessis de treballar dos anys gratis per poder tenir el dret a demanar les places.

A. Demanaves plaça a l'Assemblea?

J. A l'Assemblea, és que les places a nosaltres quan les donaven a adults, quan donaven per exemple 4 places per adults, i Barcelona, les escoles de Barcelona, teníem el dret a dir, aquesta plaça és per aquest i aquesta altra per l'altre, de repartir aquestes places a Barcelona, no sempre era així perquè el Paco de la Pegaso, va ser nomenat al Clot i va treballar a la Pegaso sempre, és a dir que hi havia coses que no, però normalment quan deien 3 places, quan sortien tres places per a Barcelona, doncs les escoles deien, ostres nosaltres tenim un que porta ocupant 5 anys i per tant te dret, i una altre deia que en tenia un que en tenia més, però arribaves a un acord, els professors els posàvem nosaltres, no els posava l'Administració, ni una llista. La gent que estava a les llistes de l'Administració ja tenia plaça, perquè jo per exemple sortia de les llistes de substituïts, i jo ja tenia numero de registre, ja ho tenia més fàcil, la gent que venien del carrer ja era més difícil, però entraven, i per les escoles en lluita també, el barri posava a gent que volia que entrés, després el conflicte que hi va haver amb les escoles és que les associacions de pares van dir que no es respectava això, que vingui el que sigui.

A. A on va sortir el conflicte aquest?

J. A la Sóller va ser a la primera que va sortir, va haver-hi un moment que era una escola en lluita i tal, la Pegaso també, però la Pegaso mai va ser una escola en lluita, perquè la gent canviava constantment, i era molt gran, però a la Sóller va haver-hi un moment que l'associació de pares va demanar, quan hi havia els nomenaments, la gent de la Sóller arribava allà a l'assemblea que els nomenament eren públics i deia les places de la Sóller no es poden demanar.

A. Els nomenaments que es feien a Pere Vila.

J. Al Pere Vila el feia també al Palau de Congressos de Barcelona, o a la normal.

A. I que eren nomenaments de primària?

J. De primària i de tot això, públiques.

A. I al final normalment quedava el d'adults.

J. Tu normalment quan et tocava a tu deies, jo em reservo per adults, el que passa és que en aquella passava una cosa, l'organització que hi havia de la gent, estava més preparada que la mateixa Administració, el funcionament dels mestres persones, es reunia la gent a la zona de Nou Barris i deia, a Nou Barris queden 20 places que no han donat encara, l'Administració no ho sabia eh, això no ho sabia, tocava escollir, jo em reservo per una plaça que se que hi ha a tal lloc.

A. O sigui l'Administració treia les places i els conjunts dels mestres tant en primària com en adults...

J. Però això en ambients molt concrets, en escoles en lluita i coses així si, en general no perquè els nomenaments eren públics, i nomenaven i tu sorties i agafaves el que sortia, però si alguna, ells no sabien les places que hi havia, però si hi havia més places doncs tu reivindicaves.

A. Però l'Administració no sabia quines places?

J. No, no ho sabia. Perquè nosaltres clar, els mestres es reunien per zones, hi havia una coordinadora de zones, i tu deies en aquella escola falten, clar la gent venia de l'escola i et deia quants n'havien arribat, i els que faltaven, per exemple n'han arribat 2 i en falten 4.

A. Però aquestes 4 el MEC, el Ministeri en aquell moment, si que oferia 4 places, el que no decidia a qui.

J. Clar, però és que igualment les places en aquell moment eren vacants, i hi havia tantes vacants, i sortien menys vacants de les que hi havia, perquè normalment el nomenament era molt just, el més antic agafava la plaça que volia, el següent més antic agafava la plaça que volia, i anaven quedant, però quan et tocava a tu deien, no en queden, i tu deies si en queden que ho se jo.

O per exemple coses que no venien de l'Administració, quan van fer una escola, el que és ara el Joan de Ribera, a on va estar l'escola d'adults del Clot, varen fer el Fibracolor, Fibracolor els del barri sabien que hi havia matriculació dels nens, no hi havia mestres, dons que van agafar, 10 o 12 mestres que ens coneixíem vam dir demanem Fibracolor, Fibracolor que era la família que hi havia, i ens deien que no existia, i nosaltres sabíem que si i llavors demanàvem, això presentava un problema de que tu et quedaves a l'espera, jo per exemple el primer any que vaig demanar Clot, el meu nomenament el van fer el dia 29 de novembre, clar jo fins al 29 de novembre no podia dir si vindria algú i em diria doncs no existeix aquesta plaça, jo ja estava treballant i tot, però te la jugaves. Hi havia molta gent d'aquesta, per

exemple la Pegaso, que hi havia tanta gent que volia i que ho portava i tal, que es comprometia molt amb el projecte, però quan tenia una plaça de veritat a l'escola de l'Hospitalet, doncs marxava a l'Hospitalet, que així és el perquè jo vaig arribar així al Clot.

A. Perquè a més del compromís amb el projecte calia estar present a la coordinadora, que et veiessin

J. Si.

A. Fer de voluntari.

J. Si, era molt així, és a dir ni hi havia projecte pedagògic ni res, era més el servei i pensar.

A. I això va provocar conflictes en algun moment en la pròpia assemblea.

J. Si, en l'assemblea i en les escoles, nosaltres vàrem tenir al Clot conflictes molt greus, perquè clar, hi havia una mena de que clar, si hi ha molta gent ocupant, tu has de demostrar a l'Administració de que et falten 20 mestres per exemple, però la demostració de que et falten 20 mestres era una mica mentida, perquè clar si tu tens una matriculació de 200 i matricular-se 800, però tots sabien el que passava amb la matriculació, però clar si hi ha algú ocupant i que aspira a tenir una plaça de propietat, tu intentes que sigui, perquè la matriculació en les escoles en aquell moment era una cosa. Jo recordo de que quan van començar les escoles, el Pepe que va començar a les escoles de l'Ajuntament, els donaven llibres gratis als alumnes, i van fer una escola a la Casas, a 100 metres d'on estàvem nosaltres, a l'Escola Casas del Clot, hi van fer una escola, i ens van venir a demanar, nosaltres vam passar la nostre llista d'espera que eren 450 persones que teníem nosaltres en llista d'espera, perquè ells no tenien matriculació.

A. A on estava el Clot en aquella època?

J. El Clot estava al Carrer Ter, Aragó – Meridiana. Eren dos pisos, doncs al pis de dalt.

A. I després vàreu anar al Carrer València.

J. No, a Consell de Cent.

A. Recordes la qüestió de l'EPA nova i l'EPA antiga?

J. Si, l'EPA antiga era el que quedava de la campanya d'alfabetització, i l'EPA nova era la gent que s'havia nomenat per escoles que no havien tancat, en l'EPA antiga estava un altre l'escola, la de Lesseps, la de Madrid llavors que ara es va fusionar la de Lesseps amb aquella que hi havia al carrer telègraf, Torrent d'en Melis, i aquestes eren les escoles grans, en contra de les que sorgien que eren dos o tres mestres i molts col·laboradors, nosaltres al Clot vàrem tenir molts col·laboradors, era una mica exagerat, perquè la gent venia i deien que no podia

ser. Recordo que el Ramon Flecha va venir a col·laborar i li van dir que no, que muntés una escola a un altre barri, que aquí era ja exagerat, es que ja va haver-hi problemes en un moment en que hi havia gent com el Felix que cobrava per treballar i que no tenia feina. La diferència estava en que les escoles de l'EPA antiga eren de 13 a 14 professors, eren escoles grans, i les escoles que sorgien eren 2 o 3 professors, lo normal va ser 3 l'estàndard, quan algú va arribar a tenir 4 ja hi havia competència i hi havia l'enveja general, però en principi només eren 3 o 4 professors, i molts col·laboradors.

A. Al Carmel també hi era em sembla.

J. Si, al Carmel hi havia dos, una parella d'andalusos, l'Ignacio i la seva dona.

A. No seria l'Ignacio, el mestre d'adults que després va estar a Prosperitat?

J. No. El Ignacio aquest em sembla que va estar un parell o tres anys i després va tornar a Sevilla.

A. Les diferències entre EPA antiga i EPA nova, i et pregunto si estaries d'acord amb això, d'alguna manera les escoles d'adults de la coordinadora neixen en contacte directe amb les reivindicacions populars, el moviment s'organitza en forma d'assemblea, el moviment de mestres, la coordinadora era assembleària, mentre que els mestres de l'EPA antiga eren mestres, eren nomenats i punt. Al meu entendre, un element que crec que va ser molt important és prendre l'opció d'entrar a la xarxa pública.

J. Més per qüestions del reconeixement.

A. De reconeixement, no tant d'assegurar el sou?

J. No, jo penso que no, tu pensa el cas del Clot.

A. Reconeixement diu del graduat?.

J. Si, i pensa que nosaltres al Clot, estàvem fent les classes a l'escola Dovella, a l'antiga església, jo tinc les fotos, que els confessionaris separaven una aula de l'altre, jo tinc fotos que es veu així. Clar una vegada que ja has reconegut el certificat han de donar un espai públic perquè el tingui l'escola, i ens van inscriure al Sant Joan de Ribera que era una escola que era dolenta, però que a partir de les 6 de la tarda la teníem sencera per nosaltres, que abans era perquè una escola privada es cedien els locals per a fer classes allà, és molt diferent perquè el reconeixement ja implicava que et donaven diners per manteniment. Jo recordo que la primera vegada ens van donar 6000 pessetes que havies de justificar com a material de neteja, i quan es van justificar es van fer amb lleixiu tot, com anàvem a justificar que teníem guix i no escombra en una escola, no ens deixaven justificar res, però clar ja tenies un reconeixement. D'aquelles ens van vendre que després va ser mentida, que si hi havia un mestre oficial el graduat era reconegut.

A. Perquè llavors el procés era d'alguna manera una Associació de veïns, un grup de gent...

J. Una associació de veïns, un ateneu, munta una escola.

A. Llavors aquesta escola com la reconeix en aquell moment el Ministeri.

J. Clar, el moment era aquest, llavors l'escola es coordinava amb la resta d'escoles i ja entrava una mica.

A. La força de la coordinadora.

J. La força de la coordinadora, quan nomenaven, havia d'ampliar que es donin 5, 6 o 7 places d'adults es decidia a on anaven aquelles places, i es crea una escola nova a tal lloc, doncs tres places per aquell barri, i s'intentava que les tres places, si aquell barri ja tenia tres persones que tenien les condicions de ser mestre doncs s'intentava el que volien. Nosaltres el Miquel Fort, ens van fer una putada, ara no se com ho explicarà ell, el Miquel treballava al Banc de Sabadell, i al mes de Gener va haver-hi una ampliació de tres places a Barcelona, nosaltres vam dir, nosaltres tenim una persona, perquè clar, moltes escoles tenien possibilitats de tenir plaça però no tenien ningú, perquè la meitat de la gent eren estudiants, no eren mestres, no havien acabat i coses així, i nosaltres com en teníem una li vam dir al Miquel, ell no en sabia res quan li vam dir, ell no volia deixar el banc, el banc era una cosa segura, i encara el Miquel va estar de Gener a Juny treballant a tots dos, perquè l'escola estava organitzada i ell només venia un dia a la setmana a fer classe de català, doncs va venir el dia que li tocava fer classe de català, tenia la plaça i ell va demanar després una excedència al banc.

A. El que no em queda clar és, perquè l'administració, el Ministeri en aquell moment que a més sabia que estava en procés de canvi - era un bon moment - , perquè el Ministeri reconeixia unes places, per la força de la coordinadora, per la força del Paco?

J. El Paco pressionava molt, tenia moltes relacions amb el Partit Socialista, hem de pensar que els nomenaments en aquell moment els anys més durs els va fer el Casals, el Casals era militant del PSUC.

A. El Casals era inspector?

J. No, el Casals era per dir-ho d'alguna manera el delegat de Madrid del MEC, o el delegat de Primària, per ser alguna cosa, i inspeccionava, ell no tenia molta capacitat de decisió d'on anaven les coses però quan veia es colava i ja està. I a més eren negociacions que nosaltres demanàvem cinquanta i ens donaven vint.

A. O sigui per dir-ho d'alguna manera la coordinadora tenia un grup negociador, que negociava amb el Ministeri.

J. Si, el que passa és que el Paco ho feia tot al seu aire, això de les decisions són de tots, molt bé, però ell, clar, com treballava tant no podies dir-li que, perquè el mèrit era pràcticament seu, el Paco tenia contactes entre..

A. I era d'alguna manera el que recollia el que deia la coordinadora ho passava a través del seu filtre i llavors pressionava a l'Administració.

J. Si, pressionava i després nosaltres també, perquè nosaltres recordo que ens vam encadenar al carrer Aragó.

A. On hi havia la inspecció.

J. Si, hi havia la Delegació. La delegació va passar de la Plaça Espanya al carrer Aragó, Aragó-Urgell, i abans de posar-se al centre al carrer Casp.

A. Ausiàs March.

J. No, a Ausiàs March només hi havia adults, allà van posar, allà estava la secció femenina, a Ausiàs March hi havia un local que era la secció femenina, i el Paco el va reivindicar per al SEPT. I del SEPT va passar a ser l'Administració d'Adults. Van nomenar tres mestres d'adults, que eren els administratius del SEPT, tres mestres que havien de ser, mestres i llicenciats penso, que havien de ser les dues coses, i ara no recordo dels tres primers que van estar allà, però van ser tres, hi havia un inspector d'adults, tres administratius que eren tres mestres escollits entre tots, que després eren els que ens donaven la burocràcia, d'omplir la fitxa, de no se què.

A. O sigui que un grup, una parròquia, una associació de veïns, un ateneu, muntava una escola d'adults amb voluntaris.

J. Amb voluntaris, es coordinaven les escoles que ja existien.

A. Es coordinaven amb les escoles que ja existien, neix la Coordinadora, i d'aquí surt una pressió amb accions diferents

J. A vegades són pressions d'aquestes, a vegades són gestions, i després a vegades passava una cosa, les escoles, hi havia a primària, va augmentar molt la primària, perquè hi havia molta acadèmia pirata, d'aquell pis que van tancar, quan va haver-hi places públiques aquestes acadèmies de barri van tancar, clar, al augmentar molt el personal de primària, era més fàcil que el d'adults també augmentés, perquè nosaltres sempre teníem les restes dels de primària, anàvem sempre darrera del que quedava, però era un col·lectiu petit, érem molt poca gent, deu escoles a Barcelona el primer any, doncs clar estaves molt pendent del que passava, i en un dia convocaves a la gent i estava tota la gent allà.

A. Quanta seria la gent de la coordinadora en les assemblees? Que serien 30?

J. 40 persones, 30 o 40 persones jo crec que eren. I una cosa bona que van fer Paco i companyia, van contactar amb l'ICE per fer cursos de formació per treballar adults, tres o quatre cursos.

A. Jo ho vaig fer, però crec que no ho vaig fer a Ausiàs March.

J. A Ausiàs March van fer un curs de 400 hores, aquell ja era d'un any sencer, tots els divendres, aquest ja va ser una mica més seriós, i una mica més forçat, però tenien gent que feien les classes aquí, estava el Jaume Botey que d'aquella estava molt amb la gent d'Hospitalet.

A. Una altre característica que has dit és que la dotació de places públiques d'alguna manera la feia la pròpia assemblea.

J. Si, d'alguna manera si, especialment el repartiment, sinó dotació, perquè dotació haguéssim tingut dos-cents el primer anys, clar, el repartiment si que el distribuïem nosaltres, el mapa el fèiem nosaltres, molt irregular el mapa, però una altre cosa que destacaria jo és la aflluència de gent a les escoles d'adults, nosaltres vam muntar com una campanya de cap treballador sense educació bàsica, i la resposta va ser, és a dir nosaltres podíem matricular en un dia i tancar si volíem, perquè era exagerat, eren moments.

A. Era una època en què se sortia de la dictadura.

J. No, i hi havia molta gent que no tenia el títol, però tenia els coneixements suficients. Jo tenia gent que feia el Graduat Escolar que volia el Graduat Escolar i que ja havia aprovat l'accés a major de 25 anys, però no era cap títol, i l'accés a major de 25 recordo un alumne que havia aprovat per Arquitectura, i treballava de delineant en un estudi d'arquitectura i tal i aquell era una enciclopèdia i no tenia el graduat escolar. Hi havia molta gent que tenia bons coneixements.

A. I moltes dones també, que havien deixat els estudis, que havien deixat l'escola, o que no hi havien anat i que tenien un nivell.

J. Si, és que és clar, jo d'aquelles el mascle de la classe era el profe, érem nosaltres els millors de la classe, i que passava, doncs que clar, aquella gent si jo, quan vaig estudiar al meu poble el COU, érem com 90 persones fent al meu poble doncs, vull dir que estudiàvem una de cada 10 persones, clar, la resta estava, jo només de pensar el meu ambient de coneguts que no siguin d'escola clar, tots els meus amics no tenien el graduat escolar al meu poble, tots van marxar a treballar.

A. En aquella època també hi havia molta gent treballant al camp.

J. Si, jo recordo quan ara l'escola ensenya més cabals, ara l'escola i la universitat s'han democratitzat, ara és democràtic, va més gent, i clar, a la meua època al meu poble, si un 10 per cent dels habitants estudiàvem arribar a la universitat, agafa tu ara un 10% a veure si són els més llestos del que no era jo, el que clar, ara agafes el 50% que arriben a la universitat i no és el mateix, d'un 10% a un 50%, i d'aquelles hi havia gent que tenia molt nivell però que no havia tingut la ocasió, era una reivindicació de reivindicacions, que jo penso que és una de les altres coses que ha fallat en l'evolució de les escoles d'adults. El que passa a les escoles d'adults que és un camí continu, i jo penso que el camí no pot ser continu, l'escola d'adults te sentit quan és un camí de retorn, d'algú que ho ha deixat, que ha fet una altra cosa, i es repensa i torna a estudiar. El que agafa i fa la ESO i enganxa i fa Garantia Social, i fa tal i tal, el Graduat o el que sigui no ha perdut mai el fil, i això que és el que hi ha ara a les escoles d'adults, això no serveix. Qualsevol d'aquests com que generin un entorn laboral, si ja ho tenen i tenen possibilitats i tornessin a l'escola seria diferent. A nosaltres ens ha passat, que nosaltres teníem un graduat per gent jove que era continuïtat, sortien de l'escola i anaven a l'escola, i de sobte un d'aquests que era molt pesat, deixava de venir, treballava, tornava una altre vegada i ostres, era un altre persona ja, venir voluntàriament.

A. Eren joves que no havien obtingut el títol i que continuava a l'escola d'adults per la pressió dels pares fonamentalment.

J. Si, per justificar que hi anava. I ara hi ha molt d'això a les escoles d'adults. Jo el que he vist últimament és que hi ha molt exercici de continuïtat, de que l'escola sigui pas a pas, i la mateixa escola, nosaltres a l'escola tenim un objectiu que era acabar l'escola, treure el graduat i ja està, ara sembla que un fa graduat escolar i quan acaba ha de fer majors de 25, si vols entrar a la universitat el camí normal és fer uns estudis de formació, no fer el majors de 25 tot i que sigui un colador, i clar ara sembla que la gent ha de continuar, ha de continuar.

A. També hi ha el tema que hi ha poca feina, i quan hi ha poca feina has de fer alguna cosa. És diferent als anys 70 que hi havia molta feina.

J. Bé, qualsevol crisi o augment d'atur es notava a l'escola.

A. Deies abans que la gent que es va enfrontar al SEPT, el Ramon i d'altres, van fundar l'AEPA.

J. Bé, no totalment, potser que hi hagi més gent en una banda, o sigui que era una branca que podia ser.

A. Quins records tens de l'AEPA?

J. Jo recordo quan va començar l'AEPA, recordo que va coincidir en que hi havia unes jornades que vam tenir d'adults allà a la universitat, recordo que em va trucar l'Àngel Marzo que estava allà a l'AEPA i em va dir, escolta tu et vols fer de l'AEPA, jo li vaig dir, fareu bo al SEPT, sou l'alternativa, però el fareu bo, li vaig dir jo. Jo mai vaig tenir confiança.

A. Tu tenies més confiança amb el SEPT?

J. A veure, jo penso que el SEPT va tenir el seu paper, que va ser el d'inicis, i la continuïtat com en tot és molt més dura, és més difícil, és com amb en Franco vivíem millor, una cosa que és desmuntar, desmuntar, estem tots d'acord, però si s'ha de fabricar és més difícil. Hi ha tendències, hi ha el que vol anar per aquí, un altre que vol anar per allà, és més difícil de fer.

A. El SEPT perquè desapareix?

J. Jo penso que per deixadesa, bé també passa una cosa, la gent que ho portava, que hi era i tal, necessitava tenir el públic, i el públic va desaparèixer, perquè el mateix que passa de quan eren 10 escoles, tots els mestres estaven integrats, quan van començar a ser, que eren 170 mestres, doncs hi havia 43 i la resta doncs no tenia tal, i després ja es va crear una mica de, al sorgir el SEPT es creu que com hi hagi una l'escola que s'assabenti de que passa i el traslladi, ja no cal estar tothom allà. El mateix va passar després a la MESA, des del punt de vista sindical, que abans quan tenien un problema anaven tots i després ens van delegar, t'estalviaves d'anar, i va canviar, jo penso també que nosaltres vam canviar, és a dir nosaltres.

A. Perquè el col·lectiu va anar canviant?

J. Jo penso que hi ha una cosa que si que és certa, desmuntar és molt fàcil, i muntar és més difícil. Nosaltres també hem gastat moltes energies en baralles absurdes entre nosaltres, però que potser és el que tocava, és a dir, hi ha moltes coses d'adults, que si mires l'evolució de les escoles d'adults, era, primer locals, perquè la gent no tenia locals, quan ja tenies local i estaves bé havies de fer un programa de modus de fer, canviar el sistema d'educació, per experimentar, no per necessitat dels profes, necessitats nostres, i clar hi havia un moment que veies escoles que estaven en la fase primera, que encara estaven a la lluita per el seu local, altres estaven per intentar muntar els mòduls i investigar una mica com fer-ho d'una altre manera, hi havia varies fases, i nosaltres clar, jo al principi quan vaig començar l'escola cada dia m'aixecava a les 9 del matí i no hi havia dia que no tingués una reunió, i jo sortia a les 11 de la nit de l'escola, quan arriba un moment que la gent comença a tenir fills i tal, no es pot dedicar tantes hores a l'escola.

A. Perdona, no se si ho he entès be, a les 9 del matí t'aixecaves, anaves a una reunió i veies una baralla ja?

J. No, que sempre hi havia coses a fer. Jo penso que les baralles moltes vegades eren postures que tenien tots, hi ha persones que si, hi ha persones que no, perquè hi havia moltes postures, he gastat molta energia en frivolitats d'aquestes, de el que diu la Verneda no em serveix a mi, el que diu l'altre, etcètera, com si fóssim que se jo, que després parlàvem tranquil·lament i hi havia més coses que ens mantenia junts que les que ens separaven, i semblava tot just al contrari.

A. Quines coses us separaven?

J. Jo al principi, i parlo per mi, del que era l'AEPA no m'agrada que quan van començar a fer tants llibres, tants mètodes, i tal a mi no m'agradava, era un material que estava be, però a mi m'agrada més la idea de " a salto de mata ", un material, jo pensava.

A. Tu has treballat molt.

J. Jo he fet materials de molts i tipus, però jo pensava que si agafava un material i l'utilitzava per l'any vinent hauria de canviar alguna cosa o afegir-ne d'altres, i si feia una cosa més definitiva, que no, i era una cosa amb la que jo estava molt en contra, em semblava una postura molt còmode per funcionar, i després clar, no és obligatori fer-ho tot, si tenies material, però el podies utilitzar a la teva manera, etcètera.

A. Hi havia més gent com tu, que discrepava en aquest sentit. Recordo que vaig col·laborar molt, en el grup de ciència naturals i hi havia companyes que no veien la conveniència que acabes en un material, un manual.

J. Sí, que sembla definitiu, que sembla i la gent que va treballar va treballar, i ho va fer molt bé, van fer models que sí, però el que això es convertís en l'oficial, és una mica.. Jo recordo de que clar a Andalusia que van tenir diners, es demanaven els llibres aquells de certificat que la meitat estava en català, i els comprava la Junta d'Andalusia per als seus alumnes.

A. Els de certificat els van fer majoritàriament els de Sabadell.

J. Però que es una mica fort que a Andalusia haguessin donat aquests llibres als seus alumnes i comprar-los amb els diners que no són seus, perquè si són seus no t'ho penses, et costa més un grup de gent que et faci un material més proper, i clar, ja semblava un negoci. Però bé, jo crec que la majoria de les controvèrsies eren tonteries, i a vegades coses personals. Nosaltres, jo vaig tenir amb el Miquel, el Miquel Fort treballava a la meva escola i amb la Rosa Valls van tenir un enfrontament molt fort una vegada.

A. Què treballàveu, el Miquel, la Rosa i tu ?

J. No, era el Felix, Miquel, i jo érem els tres oficials, i després hi havia els col·laboradors, aquí es va plantejar el tema aquells de que els sous s'haurien de repartir entre tota la gent.

A. Però això va ser molt al començament, no?

J. Sí, i jo vaig plantejar, jo acabava de començar allà, jo puc haver d'escollir, jo tinc antiguitat a l'Administració, puc anar a qualsevol escola a guanyar-me la vida, jo el que vull és que si jo cobro un sou, que se'm justifiqui aquest sou, que joestic aquí fent feina, tot i que hi hagi col·laboradors que facin coses allí, i va haver-hi un enfrontament molt fort en aquell moment

perquè partíem de que havíem de, perquè hi havia molta gent de l'ateneu, i un que treballava a l'ajuntament, i els deia als col·laboradors clar, els vostres sous també han d'entrar, i això no valia, però vam tenir un enfrontament que es va derivar molt a lo personal, després la Rosa se'n va anar a la Verneda i el Miquel va quedar tot sol allà amb nosaltres, que va quedar amb els altres, i no va passar res, es van portar bé.

A. Bé, és que el Miquel és una persona molt dialogant, almenys jo així el considero.

J. Si, però van tenir els problemes d'aquests, que jo crec que la majoria de les vegades eren mes personals que d'un altre tipus. I era l' excés de convivència, l'excés de reunions, hi havia un excés de moltes coses, que moltes vegades ni hi havia ni acta ni res, era tot el que surti que surti.

A. Bé, perquè eren tres o quatre. Has començat a parlar de la MESA. La MESA surt més tard, surt en el moment que ja hi ha una forta feblesa de l'AEPA, sobre el 88?

J. Si, jo penso que la MESA va sorgir perquè l'AEPA va plantejar que les coses sindicals no tenien cabuda en allà, en principi molt oberta i després ja va quedar més sindical.

A. Però la sensació que jo tinc, no sé si tu hi estàs d'acord, que la MESA mai va entrar en temes pedagògics.

J. No, ni hi hauria d'entrar. Jo penso que la MESA tenia el seu paper, més sindical, més reivindicatiu a l'Administració i que hi ha aquest respecte, però la MESA no va entrar mai ni quan, home es va qüestionar quan ens van passar a Benestar Social, però no va qüestionar per canvi de programació, o canvi, no, en això no.

A. Però en canvi van crear un cert buit en l'elaboració pedagògica, que d'alguna manera cadascú se la feia. L'AEPA aglutinava, a favor o en contra, però aglutinava.

J. Si.

A. I després va quedar un cert buit en aquest aspecte.

J. Si, un cert buit que va omplir, bé no se si el va omplir, però el va cobrir una mica el Mil·lenari, la gent que feia un curs aprofitava per fer canvi de material, però la gent va fer més material per compte pròpia, el material que hi havia últimament era molt més individual, molt poc discutit i a veure, jo ho trobo bé, serveix per a la persona que ho fa i aprofita l'altre el que vol.

A. Anem per les Administracions, el teu record de la època d'Ensenyament, de la Montse Sala. Hi ha també alguna lluita, jo recordo la del Felix, al començar.

J. La del Felix va ser una cosa en que ens van fer fora a ell i a mi, a mi després em van perdonar i a ell no.

A. I us van fer fora perquè? L'explicació oficial.

J. L'explicació oficial era que nosaltres estàvem a una escola de primària que estava prestada, i nosaltres vam deixar que un dissabte les claus de l'escola al grup d'Alcohòlics Anònims del barri, perquè se celebrava l'aniversari en que ha deixat de beure una persona, ells van fer una festa.

A. Però vosaltres estàveu en una escola de primària però com a adults.

J. Si, a una escola de primària, però com a adults.

A. Local de primària, però estàveu amb adults.

J. Si, i ells van tenir alguns nanos que van anar per l'escola i van destrossar algunes coses, nosaltres no sabíem res d'això, perquè no ens ho van explicar aquesta gent, i la gent de primària es va queixar, i va parlar amb l'Alba que era la inspectora de primària, Alba Espot, i li van dir que això no podia ser, i nosaltres vam firmar les actes al mes de Juliol amb ella i ens va dir que allò que havíem fet no es podia fer perquè la escola no era nostre, i nosaltres discutíem, si l'escola és d'adults, també és nostra, és tan nostre com dels de primària, i tenim el mateix dret, que ho hem d'informar si, però bé, al setembre ja ho discutirem. I al setembre quan arribem a l'escola que el dia 2 o 3 truquen i pregunten si estàvem allà treballant i que hi fèiem allà i no teníem plaça en aquella escola, i vam anar a parlar amb l'Alba i ens va dir que estàvem fora. Que ens havien fet fora per deixar l'escola. Ens vam tancar a l'escola, vam burxar, però es van quedar i es va parlar amb la Montse Sala i ens van dir que no, que no podia ser.

A. Jo recordo una mena de tancament en el que jo personalment com a AEPA defensava al Felix, a tu ja t'havien perdonat, suposo.

J. Érem tres mestres, el Miquel mai li van dir res, al Felix i a mi ens van dir com que, clar, la clau no se qui la va deixar, suposo que el Felix, que era el que feia de coordinador, però suposo que si, perquè a mi em van deixar, però després jo vaig treure les meves pròpies conclusions d'allà. Allò va ser fer fora per col·locar a la persona que tenia el numero que va venir després.

A. Qui va venir?

J. El Pere Romero que encara continua al Clot. Era molt difícil.

A. Bé era una època difícil perquè no hi havia augment de places.

J. Estava ja molt retallat i molt tancada la cosa.

A. La teva imatge de Benestar Social com a mestre i com a escola d'adults, tota l'etapa.

J. A mi em va semblar malament que es passes a Benestar Social, potser perquè jo pensava, de que de passar-nos a alguna cosa que a un consorci de treball, perquè jo partia d'una educació bàsica dels treballadors, no lligada amb el moviment ocupacional de la feina, que fora una formació més global, que si que podia dependre d'educació, de Benestar, perquè la part assistencial sempre l'ha tingut, ningú negarà l'escola que sempre ha tingut aquesta part assistencial, però donar-li aquest caire assistencial trobo que era degradar una mica l'educació d'adults. I després el funcionament de l'Àngela Miquel era d'un "*clientelisme*" de la llet.

A. "*Clientelisme*". Però va tenir alguna cosa positiva, no?

J. Home, tenir una Direcció General. Que després hem passat a Ensenyament i no hi ha hagut mai una Direcció General d'Adults.

A. No, ara hi ha un cap de serveis.

J. O sigui que tenir una Direcció General penso que és el que es va assolir, que va tenir molt de pes, perquè clar en principi Benestar i Família, o Benestar Social quan va començar no tenia molt de contingut, i clar, arribar allà adults va ser un pes molt fort.

A. I de cara a les escoles, al funcionament? Moltes escoles d'adults tenien associació d'alumnes, i es feien tallers d'animació socio-cultural i, d'alguna manera, estava admès. Després quan es va passar a Ensenyament...

J. Ho van tancar. Home, és que el que ha passat des de que s'ha tornat a Ensenyament és que ara ja no hi ha capacitat de pensament, ara ja està tot definit, a veure, i jo crec que és una errada perquè nosaltres per exemple, l'escola d'adults funcionava per supervivència, els neoelectors els vam inventar nosaltres, fer un curs que fos pre-graduat perquè la gent no venia preparada, ho vam intentar nosaltres, va ser l'Administració el que després ho va assumir, l'Administració no s'havia adonat mai d'això. Nosaltres per exemple vam començar a fer anglès a l'escola quan hi havia més gent que volia fer més anglès a l'escola que graduat, vam dir, hem de fer anglès perquè clar, nosaltres estàvem al dia del que passava, i ara les escoles tot i que estiguis al dia del que passa ja no et deixen fer res, tens el camp que està molt tancat, si l'escola ara fos com abans, l'escola d'adults estaria fent Alemany,estic segur, perquè t'adaptes a una demanda que hi ha i que ve gent demanant, en canvi ara no, està tot tancat, està tot oficialitzat, i han tancat tants programes, tot està marcat, hores exactes de cada assignatura, i coses absurdes, han canviat els temps, l'assistència tan marcada. Nosaltres abans fèiem classes de dues hores, ara el graduat són tres hores i mitja o quatre hores al dia, no pots demanar que la gent vagi quatre dies a la setmana, perquè la gent viu d'una altre manera. És més essencial que mai el semi presencial, un concepte semi presencial, o

assignatures que no siguin presencials, que siguin per feines o treballs, no pots demanar a una persona que te 35 anys i un parell de fills que vagi un parell d'hores cinc dies a la setmana, és que no, no ho fan ni a la feina, no hi ha feines de cinc hores, i això ha canviat, ara la gent toca altres pals, fa altres coses, però no poden dedicar vint hores a la setmana, o programa a dos anys el que sigui, però en canvi, estan quadriculats.

A. Seguint aquest comentari, la comparació amb la època de Benestar Social?

J. Hi havia llibertat, o si no hi havia llibertat, ens la preniem, i després es confirmava, és que els cursos de neoelectors, els cursos de pre-graduat, el començar a fer informàtica, o començar a fer anglès, no va ser una idea de l'Administració, no s'ho va inventar l'Administració, s'ho inventaven les escoles per necessitat, si una escola està al dia sap el que hi ha, perquè la gent arriba i pregunta, aquí hi ha classes de..., i si n'han preguntat 10 tu dius ostres, doncs cap aquí. Ara per mi estan fent un excés d'anglès a les escoles, hi ha escoles que fan 10 o 12 cursos d'anglès, amb els mateixos alumnes cada any.

A. Perquè canvia la normativa, la normativa és molt estricta, però també apareix l'administració creativa a les escoles.

J. Home, t'obliguen. Si, perquè a més el programa informàtic que utilitzen és deficient, en lloc de tenir el DNI com a referència, tenen una altra cosa. Si hi ha una persona que no passa curs i no te'l deixa matricular, canvis algun caràcter i ja entra com un nou, és a dir que fas la trampa amb una facilitat total.

A. Els programes informàtics tampoc han acabat de funcionar mai.

J. Què va, mai han funcionat bé, mai.

A. Com veus el futur de les escoles d'adults. Hi ha gent que les veu una mica tancades en si mateixes, és clar, unes més obertes al barri d'altres més tancades.

J. Home, ara també hi ha més uniformitat de les escoles d'adults, ara pots dir que el que deia abans el Ministre Francès, de ara en totes les escoles estan explicant això, d'alguna manera, que abans no, amb la part creativa que tenia també, la part creativa, perquè jo el macramé i aquestes coses i tal, jo no estic a favor en que mestres pagats per l'Administració gastin energies en fer macramé, però que hi ha algú que ho fa i no molesta ningú.

A. Crec que això també era un mite, que hi havia algú que ho feia, però que tampoc era tanta gent.

J. No, jo estava en contra dels cursos aquests perquè normalment no s'oferia, a la meua escola no s'oferia el que volia la gent, sinó el que podies oferir tu, nosaltres fèiem fotografia, sempre havíem fet fotografia, perquè hi havia una persona que sabia fotografia, per tant era un risc, perquè si aquesta persona que va obligar a comprar el laboratori, jo se d'escoles que

van fer fotografia un any i van tenir, el torn d' alfareria allà, jo era partidari de que es fes el que tingues demanda, i nosaltres buscar el mestre si calia, però clar fer el que saps fer i després canviar el mestre d'allò i quedar-te amb el laboratori abandonat, era absurd.

A. L'aspecte reivindicatiu dels mestres d'adults ha baixat en picat ?

J. Jo penso que encara queda, jo recordo l'Àngela Miquel que en una reunió ens va dir : “ *tinc unes ganes de que acabi la vostre generació que diu que no a tot*”. Jo penso que sí, que el professorat que ha canviat ara, el professorat que ve de secundària i de cicles i tal, això és un altre món.

A. Això et volia preguntar també, sobre el canvi de mestres a professorat de secundària.

J. Això és un altre món, és una altra cosa, jo sempre dic que la gent de secundària ha tingut problemes a l'hora d'ensenyar, perquè sempre entraven a reclamar el que sabien els alumnes, no pensaven és que no porten res de la EGB, no van aprendre res a l'EGB però és que ells també han d'ensenyar alguna cosa no?, no comprovar el que saben ja, i aquí és on s'ha fallat. Hi ha experiència de tot, perquè cada persona és cada persona, la meua experiència amb la gent que ha vingut de secundària és de que estan sonats i histèrics, la proporció és molt alta, jo els tres o quatre que em toquen a l'escola, la gent que suspèn a la gent els dona classes particulars a la biblioteca i coses així.

A. Suspenen a la gent a l'escola d'adults i després els fan classes particulars?

J. Als mateixos alumnes, per aprovar. O sigui hi ha coses que nosaltres no amb l'Administració, mira coses molt senzilles, a nosaltres quan ens deien que hi haurien proves de graduat i tal, tots no volíem, ara la gent es baralla per anar a corregir proves de graduat, perquè paguen a part.

Quan nosaltres havien d'anar a fer les proves de tribunal, cap de nosaltres i volíem anar, era un mort que et queia, però voluntàriament un parell hi anaven, hi anaves perquè et tocava, ara, la meua escola dius que hi ha proves i qui s'hi presenta ostres hi va tothom. És una altra mentalitat, molt més pesseters, de la pela, fan una vaga si és de peles i si no és de peles no.

A. També han entrat darrerament mestres de primària a les escoles d'adults. Hi ha diferència entre els mestres joves de primària i els de secundària?

J. Sí. Jo penso que els mestres entren en qualitat d'ensenyar a la gent, acceptant distàncies curtes. Els de secundària sempre els tenim pujats a la tarima, els de secundària generalment, no els agraden les distàncies curtes, mai tutegen a un alumne.

A. No tutegen mai a les escoles d'adults?

J. No, pràcticament no, és a dir tutegen des de l'autoritat i no permeten que se'ls tutegi a ells si vols interpretar-ho d'alguna manera. I en canvi els mestres que entren intenten mantenir

aquest contacte i aquesta proximitat, que és bo, pot ser que sigui una mica més de visionariat que no hi ha en el mestre de secundària, potser que sigui més vocacional.

A. Possiblement hi ha un tipus de formació universitària diferent que dóna aquest resultat i, a més, com una tradició adherida en la forma de treballar del mestre..

J. Jo penso que els de secundària generalment la gent que ve de secundària, no han experimentat encara amb els seus alumnes això que es nota quan una persona aprèn una cosa, com per exemple nosaltres que veiem com un que no sabia sumar suma, i que al cap i a la fi és una satisfacció d'ell i teva, i jo penso que a secundària aquesta satisfacció no l'han comprovat, no l'han tingut mai, no han tingut mai el fet del que han fet ells que han estat part d'això, han produït que aquesta persona que no sabia fer equacions ara ja sap fer-les, i ells no són conscients d'això, tenen la idea de que ells tenen aquest programa i tracta de que la gent aprengui això, per mi és això, la relació per part d'ells, l'exigència, un altre concepte que passa molt amb els de secundària és que els alumnes són enemics.

A. Enemics?

J. Si, és això com, aquest em vol vacil·lar a mi, em vol enganyar, i clar, crear aquest ambient, i com els alumnes ara són de continuïtat, no són que han tornat, doncs clar.

A. Es creen conflictes.

J. I aquests de secundària tenen molts més problemes als cursos on millor haurien d'estar, que és el de majors de 25, que són adults i els agrada, però aquesta gent no traga amb tot, estan acostumats a tenir nanos, que un parell de tocades i posar-los al seu lloc, i això és el que els agrada.

A. Possiblement la combinació del professorat de secundària i dels mestres no es va fer bé.

J. No perquè per ells va ser una humiliació jo penso, perquè clar, les escoles estan portades per mestres i ells van arribar per la direcció de les escoles, que es fa i de com es fa i tal tot pensant en els mestres, ells eren una mica ells, com que no es valorava totalment, i per ells va ser com una humiliació, després que van venir i eren i són majoria a les escoles estan agafant una mica més, però estan canviant les escoles, les estan convertint en acadèmies.

A. Bé, et preguntava quin serà el futur de les escoles d'adults.

J. Si continua així serà més acadèmia, però tot això pot canviar, pot canviar només en que sigui, quan torni a haver-hi el retorn a les escoles, quan sigui de retorn.

A. Retorn a les escoles què vols dir?

J. Que l'escola no sigui una continuïtat dels estudis, la gent que torni a l'escola.

A. Abans es valorava molt el contacte de l'escola amb el barri, amb les associacions de barri.

J. Si, però això ja s'ha perdut.

A. Progressivament s'ha anat perdent.

J. Si, és que la gent al final no coneix ni el barri. I ara són molt més del barri els alumnes que abans, perquè clar quan eren 10 escoles d'adults a tot Barcelona, la gent venia des de l'altre punta, perquè de deu escoles podem dir que nou eren de Nou Barris quasi, totes aquí al costat.

A. És cert que els nivells baixos, els instrumentals, progressivament s'han anat expulsant de les escoles?

J. La gent gran s'ha expulsat, en algun cas era comprensible perquè hi havia gent que havia estat ja en 4 escoles diferents fent el mateix cicle, que complien el seu paper i bé, i els immigrants jo només he fet dos anys d'immigrants i és molt desagradable, desagradable en el sentit de la continuïtat, del canvi d'alumnes, de que venen o no venen, i tal, però ja a les escoles s'han format tres o quatre grups que funcionaven bé, però depèn molt del mestre.

A. Però dic en general.

J. En general a la gent gran l'han fet fora, ja no hi ha gent gran a les escoles, i la gent d'immigrants que venen sempre és un problema de dir, el gruix aquest que queda per immigrants és perquè la gent compleix les 20 o 21 hores que ha de fer, mai és un objectiu.

A. El tema de la llengua sí que és un objectiu, no?

J. Si, però en el mestre, a veure, jo quan feia castellà per immigrants que es deia abans, jo a l'escola que feia, feia el graduat, majors de 25, i això també, però mai citaria primer. I la meva preparació, les energies me les portava, i per mi portava més energia portar un curs d'aquests.

A. D'alguna manera professionalment, no seria un títol de glòria fer els nivells més baixos.

J. Exacte, que després hi havia gent que el que volia era només, que tenia por d'anar a majors de 25, hi havia gent d'això, però ara normalment l'escola, però a veure hi haurà de tot, hi ha barris i barris, el Clot tampoc és un barri molt d'immigrants, jo el curs aquell era la irregularitat, de preparar una matèria i que no et vingui ningú, dels que havien estat el dia anterior, i de que al dia següent te'n vinguin 7 diferents, i això era una cosa que a mi no m'animava a seguir.

A. Persones que han sortit. M'has parlat del Paco Garcia de Haro en positiu.

J. A veure, jo penso que el Paco Garcia de Haro crec que ha perdut una mica el Nord, jo fa molt de temps que no se res, el Felix no se a on para, crec que ara deu estar a Lleó.

A. Ramón Flecha, quina opinió en tens.

J. Ramón Flecha jo el veig una persona important, que ha marcat una època, un estil, una forma de participar a l'escola, i jo amb ell sempre he vist això de o estàs amb mi o estàs contra mi, o ets amic o ets enemic, jo en aquest sentit sempre m'he sentit estrany en aquesta món. Jo no he compartit ni comparteixo molt lo dels col·laboradors, ho veig una mica perillós.

A. Ah si, perquè ho trobes perillós?

J. Lo dels col·laboradors ho trobo perillós perquè que siguin col·laboradors però que no ocupin el que pot ser el dia de demà un lloc de treball, no tinc res en contra del voluntariat, però si tinc en contra del voluntariat que ara com els que fan que ajudin a una escola a portar els nens d'excursió perquè hi ha monitors que ho poden fer i poden cobrar per això, i no podem fer treball gratuït del que no som especialistes, i perquè entra molt entremetedor al voluntariat també.

A. No estic gaire d'acord. Tota la historia del creixement de les escoles adults ha estat gràcies a que primer hi havia voluntariat, perquè si no hi hagués hagut voluntariat no hagués crescut ni hi haurien llocs de treballs, és a dir, em sembla que el voluntariat crea llocs de treball i no els substitueix.

J. Hi ha algun que si que pot substituir, jo tinc els meus dubtes. Jo comparteixo de que sempre de que no sigui un lloc de treball el voluntariat és bo, a part genera en qui genera i en qui ho dona.

A. Jo demà vaig a fer Alfabetització, i si no hi anés no ho faria ningú, perquè als nivells més baixos, per a tres o 4 persones que no poden considerar-se un grup, no hi ha cap pressió social perquè es faci. No parlo d'una escola d'adults que hi ha d'haver professionals,

J. Si, però el que hi ha aquí no esta traient cap lloc de treball, no està substituint ningú. Per exemple jo un cop al mes faig classes de cuina per a joves emancipats, a centres socials i tal, i ho faig com a voluntari, però crec que això és un altre tema. En quant als nivells baixos, van arribar a treure el que era, alfabetització ja no quedava, del certificat van arribar un dia i van dir que allò ja no es feia més.

A. Perquè van dir que no es feia més?

J. Perquè ens van dir que nosaltres teníem un altre currículum, d'instrumental no podíem fer res.

A. Teniu un altre currículum com a professionals?

J. No, que la oferta del centre no recollia instrumental perquè ja complíem les hores fent altres cursos que ja fèiem, que ja fèiem una altres coses. Va ser en gairebé tot arreu així. En els grups de certificat hi havia unes 20 o 25 persones, al aquelles 20 o 25 persones les vam haver d'enganyar, enviar-los a altres escoles que sabíem que potser tampoc hi hauria.

A. O sigui que vàreu enviar-los a altres escoles que sabíeu que possiblement no n'hi havia?

J. Que no sabíem si hi havia o no hi havia, els havien dit el mateix que a nosaltres.

A. Crec que hi ha una confluència entre l'interès de l'Administració en que no es facin instrumentals, simplement perquè interessin més les titulacions i altres tipus d'ofertes, i el descrèdit d'aquests cursos per part d'alguns professionals, ja que no donen prou pedigrí professional.

J. No, no lliga això. A veure és un títol, jo vaig començar a treballar a adults, barallant-me amb els inspectors, que deien que regalava els títols, i quasi he acabat barallant-me amb els inspectors perquè no els volia regalar, és a dir que ara et demanen que amb que un faci no se que i no se quants, va home, i nosaltres les baralles que vàrem tenir amb els exàmens van ser de la hòstia, sense haver d'anar a examinar-se, sense haver d'examinar als alumnes, després els havíem de passar nosaltres l'examen, aprovaven i res, jo vaig estar un any amb el Pacheco però no ens va firmar les actes al Juny perquè ens va dir que havíem fet trampes a l'examen, i després alguns inspectors et renyaven perquè n'havies suspès a molts, i jo mai n'he suspès molts, al contrari he intentat sempre, de fet. no he fet ni un examen a la meva vida.

11

MIQUEL CASANOVAS

Mestre d'adults a Manlleu. Jubilat

Entrevistat el 13 de novembre de 2015

A = ALFONS	M = MIQUEL CASANOVAS
------------	----------------------

A. Vas començar a treballar a adults a Madrid, amb l'Elena Angulo.

M. Exacte, si senyor.

A. A una entitat d'alguna ordre religiosa.

M. Si, al *Instituto de la Mujer* de les Teresianes, el que passa és que es treballava en aquella època, en aquell institut es treballava amb un sistema cooperatiu, amb una direcció col·legiada, amb l'assemblea com a màxim referent, etcètera, o sigui que era d'una institució, però la dinàmica interna fins al punt en que es va trencar era aquesta, quan es va trencar, tant l'Elena Angulo com jo com altres vam desaparèixer, vam saltar.

A. L'Elena Angulo m'ho va comentar, que havíeu fet algun tipus de reivindicació.

M. Si, bàsicament és perquè es va trencar la solidaritat horitzontal i concretament a mi se m'obligava a acomiadar a una companya, que casualment era de la corda de l'Elena Angulo, i aleshores com no hi havia cap raó objectiva per fer-ho doncs l'assemblea es va convertir en l'empresari que va decidir acomiadar, i des d'aquell moment es va trencar qualsevol possibilitat d'acord, i els que estàvem en desacord doncs vam creure oportú marxar, perquè la gent que quedés allà pogués treballar, que era la majoria, nosaltres érem 6 o 7. Una altra era la companya d'en Reyes Mates precisament, Lourdes Miguel em sembla que es deia, bé i l'Elena Angulo i altres, companys d'ella.

A. I llavors arribes a Barcelona, i vas directament a Manlleu.

M. Exactament, el que passa és que no arribo a adults jo, estic un mes i mig treballant a primària, bé, a l'antiga EGB a La Salle, però ja havia fet contacte llavors amb el Paco Garcia de Haro, perquè ell va venir a l'escola d'estiu de Manlleu, d'Osona, a l'escola d'estiu de mestres d'Osona, i va plantejar que s'estava fent una campanya a Catalunya, "Cap barri sense escola", "Cap comarca sense escola d'adults", aleshores en aquest grup de treball vaig ser-hi jo, i és clar em vaig interessar perquè com a Madrid jo havia estat treballant en aquest àmbit, doncs em semblava important poder-hi seguir treballar i llavors ja em va connectar amb la coordinadora aquí a Barcelona, i vam venir a les assemblees, a les ocupacions de la Delegació.

A. Que era la Delegació del Carrer Aragó?

M. Del Carrer Aragó exactament, em vaig trobar allà un bon dia que m'empenyien cap a la Policia i clar, jo acabava d'arribar aquí i no sabia res de res, però com havia de ser dels

grandets que hi havia allà, em van posar allà a la porta perquè parles amb la Policia, i va ser quan ja vam començar a fer els curssets aquells que es feien a la universitat, a Sant Pau. A Madrid havíem conegut des de la institució aquella, havíem conegut molt a Freire, allà s'havia treballat en Freire, però aquí és quan d'alguna manera més sistemàtica, amb aquests curssets van començar a treballar sobre el tema, i després quan es va decidir ja que es feien els contractes, buscar la companya o company que poguéssim començar l'escola que va ser la Montse Llorenç, i llavors ja vam començar l'escola a Manlleu. Perquè nosaltres el que vam fer a partir de l'escola d'estiu, el grup aquell de treball a on s'hauria de posar una escola aquí a la comarca que tingues el major sentit possible, per estadístiques correspondria Manlleu, perquè Manlleu sempre ha estat per sota de la mitja a la comarca en nivell d'instrucció, aleshores doncs semblava que era el lloc adequat el que passa que de seguida ens vam adonar que això era limitat perquè Manlleu era petit, no te un efecte comarcal fora de Torelló i Sant Hipòlit i per tant era impossible reduir l'escola a Manlleu i per tant l'any següent va començar a Vic i a Manlleu, perquè Vic te un sentit comarcal, hi ha molta gent de fora de Vic, en canvi a Manlleu gent de fora de Manlleu si, alguns de Torelló o Sant Hipòlit.

A. Quin any va ser?

M. A l'any 78, nosaltres a Manlleu quan vam arribar allà amb aquest criteri diguem-ne de l'escola d'estiu, vam anar a veure els sindicats, encara no hi havia els ajuntaments democràtics, vam anar a veure una comissió política que hi havia, que hi havia els diferents partits i tal i els vam plantejar el tema, mireu hi ha aquesta oportunitat, sembla ser que estaria bé que això es fes aquí a Manlleu perquè hi ha aquesta situació, ells van entendre que era així, i ens hauríem d'anar a Barcelona a dir-ho a la delegació, i els tres sindicats que hi havia en aquest moment, UGT, Comissions i la CGT van venir cap a Barcelona a veure el delegat i el delegat va dir, facin vostès el que vulguin però no se'n van assabentar de que vam ser els últims que van signar el contracte perquè ens anaven enviant el contracte a Vic, i nosaltres érem a Manlleu.

A. Un cop acaba la Campanya d'Alfabetització es designa un número de places per província.

M. Si, es fa un increment molt fort en aquell moment aquí a Catalunya, i es procura que a cada comarca hi hagi una escola.

A. El sentit de les ocupacions era que la Delegació complís el compromís.

M. Clar, si, i llavors al mes d'Octubre va ser quan va dir doncs ara nomenem cent trenta i pico em sembla, de professors, un numero important, que van haver de fer una cola simulada, diguem, vostès ja s'ha acabat el termini per emetre documentacions, enviïn complement de documentació, i vam enviar complement de documentació. Llavors a partir d'aquí nosaltres a Manlleu ens vam lligar amb els sindicats perquè ens va semblar que era lo normal en una escola que bàsicament doncs acollia a gent treballadora, i els sindicats s'hi van posar bé, i a més a més van estar col·laboradors en ajudar a muntar l'escola i tal i fent difusió de l'escola també, en aquest sentit van estar al tanto i quan es va plantejar el fet comarcal de dir doncs no siguem exactament escola comarcal, treballem a Vic i treballem a Manlleu de moment, ells es va constituir una comissió que incorporava a ajuntaments, Ajuntament de Vic, Ajuntament de Manlleu, Ajuntament de Torelló, Ajuntament de Sant Hipòlit, varis ajuntaments per facilitar

que es pogués fer a Vic i a Manlleu. Perquè alguns podien enviar més fàcilment els seus ciutadans a Manlleu, els altres més fàcilment a Vic, i amb la possibilitat d'incrementar després cap a aquests pobles, utilitzant un criteri que era el següent, nosaltres havíem entès que un centre podia tenir més d'un local, i per tant teníem més d'un local, a Vic i a Manlleu, després va ser Torelló, Sant Hipòlit, després va ser Tona, després va ser Balenyà, fins a 7 o 8.

A. Tots únic centre?

M. Tots únic centre, això. I l'altre element que fèiem servir per poder tenir diferents centres és que es reconeixia que els ajuntaments poguessin posar un suport de col·laboració, o d'ajuda a les escoles, i per tant els ajuntaments portaven un suport econòmic que facilitava que es poguessin anar posant mestres en aquestes escoles, i això es va fer amb l'antuència de l'Administració, de manera que nosaltres havíem anat a inaugurar el curs de l'escola de Tona amb la Direcció General, amb la Directora General, això va funcionar així, tot i que hi va haver un ajuntament d'aquest grup diguem-ne institucional que donava suport a aquest desplegament, va dir que havien de marxar al sindicats perquè sinó ells no aportaven diners, això va ser l'Ajuntament de Vic, però bé, al final els sindicats van marxar més que perquè els diguessin, perquè els sindicats ja van començar també a anar perdent fortalesa i vitalitat, i al final van desaparèixer, però va ser molt curiós això, en un ajuntament democràtic, que diguessin no miri jo aquí no apporto res si hi ha els sindicats, però bé, aquest va ser una anècdota. Doncs amb aquest sistema es va estar funcionant gairebé 10 o 12 anys, de manera que a tot arreu es donava el títol de graduat, no a tot arreu no, a Torelló, a Sant Hipòlit, a Tona i a Vic i Manlleu, a Balenyà no, i a un altre municipi que no recordo quin era tampoc, però en realitat qui el donava era l'escola de Vic i això era conegut, i fins i tot en cert moment celebrat, diguem acollit, però a partir de cert moment que es va fer el Pla Comarcal d'Educació d'Adults que se'ns van carregar a nosaltres, a partir d'aquest moment la cosa es va trencar.

A. Aquesta col·laboració era dels ajuntaments amb la Generalitat.

M. No es feia amb la Generalitat, es feia amb l'escola, o sigui la Generalitat no hi intervenia, era amb l'escola. Aleshores la Generalitat n'era conscient perquè veia els moviments, clar, i veia els documents, i ja et dic fins i tot havíem inaugurat cursos, o inclús havíem fet alguna inauguració de curs tots els centres junts, a Vic a l'Escola Universitària, i venia gent de la Direcció General, per tant era una cosa coneguda.

A. La Direcció General no perquè no existiria en aquell moment.

M. Bueno, havia vingut exactament, bé tens raó amb això, però de la Direcció General també. Quan ja existia, no, és més, aquestes inauguracions col·lectives es van fer quan ja hi havia la Direcció General, no es van fer abans. Però ja dic que a partir d'aquell moment quan es va fer el Pla Comarcal i el Pla Local de Vic, en que Vic d'alguna manera no estava excessivament conforme en com funcionava això perquè creia que se'ls estaven sostraint recursos i que se

li obligava a finançar recursos, perquè els ajuntaments en realitat el que pagaven era Alfabetització, i llavors Vic es trobava que havia de pagar la seva Alfabetització, i deia com és que haig de pagar la meua Alfabetització quan aquí hi ha mestres que l'han de fer. Però clar, aquests mestres estaven ocupats repartint-se entre Vic i Manlleu, i aleshores doncs pressionant per aquí va ser quan la Direcció general va començar a trencar, Tona per un cantó, Torelló per un altre, Vic per un altre, i als mestres ens va enviar uns a Manlleu en comissió de servei sense haver-la sol·licitat, que vam ser la Montse i jo, i uns altres a Vic en comissions de serveis sense haver-la sol·licitat, bé, no sé si l'havien sol·licitat, ho desconeixem això. Però van anar a Vic, les places dels de Vic era a Manlleu, i la plaça dels de Manlleu era Vic.

A. En comissions de serveis estàvem tots una mica, no?

M. No, perquè nosaltres ja teníem pròpia, és a dir, la Montse i jo podíem estar a Vic. Cap problema, i les altres podien estar a Manlleu, cap problema. Però quan es procedeix això s'interpreta el model que estàvem desenvolupant, estava d'alguna manera més afincat o desenvolupat a Manlleu, com que Vic era més aliè a tot això, per tant, els que s'atribuïen que estaven més a prop d'aquest model se'ls envia a Manlleu, no per benefici, sinó per a que no perjudiqui a Vic.

A. Perquè Vic sigui un centre més tradicional.

M. Exactament. Amb la concepció que hi havia al Departament en aquell moment o a la Direcció general en aquell moment, que vagin allà i facin tal, i ho va encertar perquè clar a nosaltres no se'ns va acudir demanar la plaça a Vic, estàvem més còmodes a Manlleu que no pas a Vic.

A. Tornem a la coordinadora i el SEPT.

M. Si, però això és abans de tot això. Al començament de tot això.

A. Si, però hem començat amb el tema de les ocupacions de la Delegació. Quantes ocupacions recordes que hi va haver?

M. Dels que jo vaig estar present, vaig estar present en un tall a la Meridiana em sembla, i una ocupació, jo em sembla que només vaig estar present a només una ocupació, que ens van desallotjar.

A. El tall a la Meridiana va ser només de les escoles d'adults o va ser també de les associacions i de les escoles en lluita? Era conjunta?

M. Si, jo també recordo més l'ocupació de la Direcció General amb el Ferran López, perquè ell i jo vam ser els encarregats d'anar a obrir la porta, vam anar a demanar una informació i

vam posar el peu a la porta i després ja venia l'altre gent, i bé molta gent, tota la gent que hi havia aleshores.

A. Surt la coordinadora i per una altra banda el SEPT.

M. Si, en aquell moment el SEPT ja estava nascut pràcticament, i llavors venia el conflicte de si el SEPT estava supeditat a la coordinadora o no estava supeditat a la coordinadora, que en el SEPT també hi havia la Mercè, la que feia sempre mitja, una que portava ulleres, que era de la Freire, aquesta estava al SEPT, juntament amb el Pepe, el Paco Garcia de Haro, l'Acebillo, en aquell moment ja començava a marxar cap a altres cantons, però, l'Hèctor Santcosvki, és el moment que hi ha, que inicialment hi ha tota una temporada que iniciem mal que bé junts, que es fan les jornades, hi ha algunes jornades entremig en les que es comparteixen d'alguna manera.

A. Les que jo recordo, bé, les que he llegit, són unes jornades dintre de les jornades de Rosa Sensat, que hi havia un tema d'adults, i després comencen els cursos.

M. Però hi ha unes jornades que fins i tot em sembla que hi ha un llibret, hi ha unes jornades on precisament es produeix la base de la desconexió o trencament entre el sector que es queda més cap a la Mesa [cap al SEPT] de partir de la coordinadora, i el sector que després serà la Mesa, i el sector que munta l'AEPA, bé, que al principi hi és tothom, però que ja hi ha un sector que... No, aquestes jornades les munta l'AEPA, ja les munta l'AEPA.

A. Llavors ja havia desaparegut la coordinadora. Perquè d'alguna manera la coordinadora acaba en l'AEPA.

M. Si, està clar, quan s'acaba la coordinadora poc després, un any o així és quan es va formalitzant el tema de l'AEPA i de la cooperativa del Roure, que són bastant simultànies també.

A. Les diferències entre el SEPT i la coordinadora, són diferències purament personals, són també polítiques?

M. De concepció, home si, a part de personals i polítiques jo entenc que la gent que tenia el SEPT tenia una idea molt clara de que volia que allò fos una cosa que fos vertical, que tingués una estructura controlable, mentre que la coordinadora tenia un component molt més assembleari, i que per lo tant diguem-ne que les perspectives eren menys controlables. A part de que hi havia aspectes de la coordinadora que al SEPT li eren molt difícils d'assumir, o alguns dels que estaven al SEPT els era molt difícil d'assumir.

A. Aspectes que no podien assumir?

M. Home, la gent que venia més de l'àmbit institucional, UGT, PSC i tal, el fet de la incorporació d'elements no institucionals a les escoles, això els costava una mica de digerir,

tot l'aspecte de voluntariat, col·laboradors i tal, no es rebutjava explícitament sobretot al principi, però ells anaven amb una idea més institucional formal, perquè ja saps que jo també sóc d'institucional, però entenc que dins d'una institució...

A. És curiós que aquest tema me'l recordava la Trini Rovira. L'enfrontament de la Mesa amb AEPA, em recordava, que era pel tema del voluntariat entre d'altres.

M. Si, va ser un dels temes forts sí. L'escola pública entesa només amb funcionaris, bé que ja és això, és part de lo mateix.

A. Jo situava més les diferències entre Mesa i AEPA, a part dels personals, en la insistència de la Mesa en els aspectes laborals que AEPA havia abandonat. La Trini em va recordar també el tema del voluntariat.

M. Crec que eren els dos, penso que aquest segon també hi era i jo en una època, en un moment vaig anar a les reunions de Comissions, perquè jo no soc de Comissions i anava a les reunions de Comissions i la meva baralla allà era la mateixa. Escolta, si voleu treballar els temes laborals, però fem una comissió que plantegi un projecte educatiu per adults, que puguem discutir amb altre gent de l'Administració i/o fins a altres entitats o associacions, amb l'AEPA per exemple, sí, però això no hi havia manera de fer-ho, mentre que el tema laboral a cada reunió sortia i sortia.

A. Parlant amb l'Àngel Marzo i amb la Trini, això m'ho neguen. Diuen que hi havia un component pedagògic, i sí que en els documents hi és.

M. La Mesa fa alguns documents en aquest sentit, això és veritat, i a més a més l'Àngel en aquest sentit, ell venia producte, perquè tu saps que ell havia fet plans locals, amb la Diputació, i els enfocava més enllà de l'àmbit purament formal, per tant sí que hi havia alguna idea d'això. Però per exemple quan veia Comissions que anava la Mesa, i es discutien els temes que havien d'anar a la Mesa, sempre ens encallàvem en això, i per tant el que jo veia és que sempre era predominant en la Mesa era bàsicament això, tot i que van fer alguna jornada, jo en alguna hi havia assistit, sobretot al principi, van fer alguna jornada que tractava temes pedagògics. Jo penso que hi havia com un doble discurs, un discurs diguem-ne de voluntat i que segurament alguns aplicaven en espais concrets, i el discurs feixuc o gros que era el que realment era la institució, el funcionariat, les relacions laborals, etcètera, jo tinc aquesta sensació, i que la Mesa no va fer res en l'altre sentit em sembla que seria desproporcionat. Però sí que d'alguna manera el que predominava des dels que no estàvem molt vinculats a la Mesa o que en algun moment vam deixar-hi d'estar vinculats ens cridava més l'atenció aquest apartat.

A. Perquè tu vas ser el primer president de l'AEPA

M. Sí, efectivament. Allà un president ja saps el que era? Allà manava l'assemblea i un president feia el que podia. Com ha de ser per altre banda, o sigui que no hi havia un mandat

executiu en aquest sentit. Si, suposo que també va venir de que una mica havia de ser una persona de pacte, perquè qui comença l'AEPA és gent que ideològicament encara estan molt vinculats amb gent que havia quedat a la Mesa [al SEPT], perquè a l'AEPA al principi hi havia l'Hèctor Santcosvki, el del PSC, el que havia sigut de treball, el Pedro Acebillo, havia estava a l'AEPA i a la Cooperativa, hi estava molt de lluny perquè en aquells moments ell ja tenia altres històries, recordo que vam fer varies visites a la Fundació Bofill, abans de començar el tema de l'AEPA plantejant les dificultats, perquè la Fundació Bofill d'alguna manera va rebre informacions que d'alguna manera estaven en contradicció o que tenien punts de divergència per part de la gent que va quedar a la Mesa [al SEPT] i per part de la gent que va formar l'AEPA, va anar rebent informacions diferents, de manera que quan anaves allà i parlaves amb la Fundació veies que ja havien tingut altres informacions no coincidents, i recordo que a aquestes visites hi havíem anat amb l'Hèctor, amb en Ramon Flecha, amb el Pedro Acebillo, per tant jo sospito que van dir, bé aquest ens va bé de president, perquè és una persona que te bona relació, no està significat excessivament, doncs va, i com un president és una cosa funcional, doncs va anar així la cosa suposo.

A. Però la Mesa com a Mesa no surt fins a que no passem a Benestar Social.

M. Exactament surt més tard.

A. Surt a partir del 88-89.

M. Exactament, precisament això a la gent de la Mesa els trenca l'esquema funcional, educatiu, formal, passar a Benestar Social això ja era el sùmmum, i per tant això no podia ser. Cosa curiosa, a mi sempre m'ha cridat l'atenció que gent que reivindicava que no s'havia d'estar a Benestar Social, no dels companys nostres, sinó de partits polítics que n'havien fet campanya i tal com Esquerra Republicana, quan agafa el tema de Benestar Social, es munta cursos d'alfabetització des de Benestar Social, dius bé, qui juga aquí? A que estem jugant? Bé, són coses que criden l'atenció si més no.

A. L'alfabetització d'alguna manera en molts països europeus es considera mig assistencial, no educativa.

M. Val, el que passa és que almenys jo sempre havia estat convençut quan estàvem a Benestar Social que una cosa era, el plantejament que es feia des de Benestar Social que era excessivament formalista, i escurat cap a l'àmbit educatiu formal i altre era que per estar allà no es pogués fer una educació adequadament com corresponia, que són dos temes diferents, però se'n feia bandera d'això. D'alguna manera, si estàs aquí no pot ser que el que facis sigui correcte, i gent que deia això després feia allò, bé dius clar, no seria contradictori s'interpretés com a assistencial, doncs que no s'interpreti com a assistencial. Estem d'acord, per això la contradicció segueix en peu d'alguna manera.

A. Recordes la famós assemblea o jornades de Santa Elena d'Agell?

M. Aquestes són les que jo deia, aquestes es van fer a l'AEPA ja.

A. Si això és de l'AEPA.

M. És la última que es fa unitària diguem-ne. Perquè hi ha tot una anàlisi sociològica i econòmic del moment i de tot un altre enfocament d'una altra línia.

A. Allò provoca un trencament fort a l'AEPA.

M. Si, allà és definitiu.

A. Tu potser no, jo si m'arreglero amb el sector AEPA. En que creus que va consistir aquest trencament?

M. Bé jo interpreto cap aquí precisament, jo sempre potser sense masses arguments de fons ideològics he interpretat que la part que després no s'arreglera amb la Mesa, introdueix una sèrie d'elements que jo he vist molt identificats moltes vegades amb la tercera via del Blair, així a grosso modo.

A. La tercera via del Blair la representàrem l'AEPA o el sector Conxita per dir-ho d'una altre?

M. No, el sector Ramon. A través dels ideòlegs alemanys con Habermas o Ulrich Beck i companyia, jo sempre amb poca profunditat, ja et dic que potser si ho mires detingudament m'adonaria que vaig molt equivocat, però sempre m'ha donat una mica aquesta sensació, que en aquell moment s'obre aquesta línia que sembla que te un pervindre, que potser no cal ser tan dogmàtics en un altre sentit, cosa que pot ser veritat, i a mi em fa l'efecte que aquest és el trencament, segueixen encara única i exclusivament amb això, una escola institucionalitzada que si, és a dir, aquí hi ha un tema que és, en una escola d'educació d'adults igual que en una escola no d'educació d'adults s'han de fer altres activitats que les lectives, això tothom hi estaria d'acord, altre cosa és quin sentit tenen aquestes activitats concebudes d'una manera o concebudes d'un altre. Si allò és només un més a més, d'alguna manera crear espais d'interès, o si d'alguna manera allò entra d'alguna manera en la vida de l'escola, a mi sempre m'havia semblat que aquesta tercera via que jo no comparteixo en molts aspectes, en canvi en aquest aspecte si que el tenia com més clar, que és el que després t'arriba per les comunitats d'aprenentatge per exemple, i tal, en aquest aspecte hi ha coincidència, altre cosa és la desvaloració econòmica, sociològica, i tal que potser aquí no es considera tant, però en aquest sentit a mi sempre m'ha semblat més coherent que no pas fer un acte dins de l'escola en que ve un sindicat a explicar-te no se que, aquets no és el sentit, el sentit és que la gent ha de poder viure la seva vida laboral, sindical, o el que sigui a partir del que aporta l'escola i a partir del que l'escola li ofereix. Jo això sempre ho havia vist més, i per això no em vaig arreglerar amb la Mesa, excepte d'algunes presències i tal, però no em vaig sentir mai identificat i en canvi si em vaig sentir identificat amb l'altre punt, o l'altre sector, fins que els vaig trobar tan dogmàtics com la Mesa, i va ser quan vaig desaparèixer, perquè si estaves en

una assemblea i eres la mosca collonera, que t'acabaven mirant de tu perquè incordies aquí perquè tots estem d'acord menys tu, doncs bé, no val la pena.

A. Perquè amb l'anàlisi que fas l'AEPA estaria arrengrerada amb una tercera via tipus Blair?

M. Si, és una mica agosarat això, però bueno.

A. Una Mesa més de reivindicacions laborals, més de temes laborals, i la tercera via seria més institucional, d'educació d'adults més clàssica.

M. Si, que aquesta i la laboral estan molt a prop, es barregen molt aquestes dues. Jo amb aquella assemblea ho vaig interpretar, els fets posteriors, els vaig interpretar molt així, i per això llavors jo vaig començar a anar a Comissions, per veure si a Comissions podia d'alguna manera plantejar el dubte d'aquesta idea i buscar la formula de que pogués néixer una altre idea, perquè em semblava important atès que hi havia molta gent que estava relacionada amb aquest sector sindical es pogués fer una reflexió des d'allà, però jo ho vaig trobar impossible. Teòricament si perquè sempre que es plantejava era un si, però pràcticament no, perquè inclús quan es va plantejar alguna vaga en algun moment o alguna historia d'aquesta, sempre es va plantejar des de l'àmbit laboral, la quota pedagògica que no hi falti, però realment l'interès era laboral, llavors clar, la cosa no acabava de desembossar en aquest sentit.

A. la Trini em deia que a casa seva s'havia estat negociant entre la Mesa i l'AEPA per arribar a que no hi hagués un trencament. Em va dir que el Ramon havia participat en alguna reunió.

M. Això ho vaig desconèixer jo, no en tenia ni idea.

A. No, jo tampoc. En canvi, tornant a Santa Elena d'Agell, interpreto que es va entendre com un atac a l'escola clàssica, a l'escola d'adults funcional si cap, i que d'alguna manera això va allunyar a gent que era funcionaria i que es va sentir atacada. Però, per una altre banda, parlant ara amb gent d'escoles d'adults contínues veient que hi ha gent que realment està fent una tasca, que estan treballant molt bé, amb preocupació, que continuen col·laborant amb el teixit associatiu del barri, que deixen els locals de l'escola, que encara continua treballant en aquest sentit però que a partir de Santa Elena d'Agell es va allunyar.

M. Si, pot ser que quedés gent d'aquesta, però també és cert que pel que anava sentint també hi havia gent que no anava per aquest sentit, a mi una de les coses que sempre m'havia intrigat era la Freire per exemple, que en Rafa es queixava que ni li deixaven fer, ell deia, no ja faré jo, no, perquè això és així i s'ha acabat, i dius home, és exagerat això.

A. El Rafa crea "la cultura va de festa" al barri i la Freire participa poc.

M. Val, la cultura va de festa i també l'intercanvi de coneixements. Val, i és clar ell deia, no és que no es vulguin comprometre sinó que et diuen, "no això aquí no ho pots fer, això és cosa teva i s'ha acabat", clar, i havia sentit d'altres escoles, home, jo he vist, nosaltres des

d'Osona no hem viscut tota la intensitat, totes les contradiccions i tota la dinàmica que s'ha pogut viure aquí a Barcelona, però realment ara veus el panorama allà, i pràcticament segueixen funcionant totes les escoles que es van posar en funcionament, si m'apures amb més recolzament que en aquell moment, però amb una pobresa extrema en aquest sentit, és igual que normalització lingüística, allà no se que passa en altres indrets, però allà es realment molt pobre, és a dir, fem classe, aprenem ortografia, aprenem sintaxi.

A. Qualifico que és una educació retro escolar, una educació d'adults mirant a l'escola primària i secundària constantment, i d'oferta educativa de mercat, és a dir, la gent demana anglès, fem anglès, la gent demana informàtica, fem informàtica. S'hauria d'afegir, i de titulacions.

M. Aquí, amb això que plantejes tu, dissortadament és de mercat, perquè la idea predominant és la del mercat, no em semblaria erroni, les escoles campesines funcionen a partir d'això, a partir de constatar unes necessitats que eren útils o bé per la vida quotidiana o bé per la vida de la persona, o bé pel treball de la persona i a partir d'aquí endegar les activitats formatives que corresponien, a mi això no em semblaria erroni, sempre i quan estigues pensat de manera que no produeix especialitzacions amb desconeixement de la resta, per entendre'ns, és a dir, si nosaltres al barri estem treballant la convivència, és altament important que les persones que estan fent cursos allà quan es plantegi una activitat de convivència hi siguin sensibles, i mirin com allò es pot lligar amb les activitats del curs, de manera que la gent es trobi d'alguna manera potenciada per arribar en aquestes situacions de convivència, com pot ser, el tast gastronòmic per exemple, el tast gastronòmic pot ser una cosa purament folklòrica o realment pot ser un àmbit de convivència important, clar, si l'educador que fa anglès perquè la gent necessita anglès, perquè ha d'anar a treballar o no se que i per tant s'ha de respondre amb l'anglès, no transcendeix això evidentment estem en un àmbit de consum, ara si aquest educador en un moment determinat diu, "doncs escolti, nosaltres ara traduirem a l'anglès tots els noms de tots els productes i els posarem a no se on, i vindrem allà", clar, això potser es una altre cosa, no és el que ha de ser, es una altre historia.

A. Però això significa que hi ha projecte.

M. Clar.

A. I el que jo constato d'alguna manera que no hi ha projecte.

M. No clar, això és diferent, evidentment.

A. Fem el graduat en secundària. que ens demanen anglès, fem anglès, però no hi ha projecte.

M. No, és que això és com una enquesta per telèfon, "escolti, que necessita?", no clar, un projecte en que, el projecte ha d'incloure, nosaltres sempre havíem plantejat quan havíem fet el Pla Local de Vic i d'Osona, sempre havíem plantejat que hi havia d'haver una antena de constatació de necessitats, però dins del projecte, no simplement subministrar coneixements

en funció d'un requeriment de consum, són dos conceptes diferents. Si és clar, jo comparteixo això, és clar, la gent demana això fem això, això avui en dia en els centres cívics, allà tenim un centre cívic que funciona així, perquè no hi ha cap projecte, estem en mig d'un barri que necessita una gran aportació a la convivència, no, fem ball, fem esperant-ho si convé una època, ara ja no es fa, fem ioga, però tot a demanda de, som capaços tots plegats un dia de trobar-nos i compartir.

A la comarca i pel que he anat veient en altres zones com Manresa, ara ja fa temps que no tinc contacte però els últims temps que hi tenia contacte també, la cosa anava molt així, i els comentaris que sento jo de la Montse quan ve de direcció, o de reunions de direcció és com bastant genèric, ara si hi deuen quedar residus o restes com suposo com ara la Pegaso, o la Verneda, suposo que deu seguir.

A. Acabo el meu recorregut històric l'any 2009, en el moment en que per una banda hi ha la Verneda institucional, amb funcionaris, i per altra banda separadament hi ha la Verneda de les associacions, d'Àgora i Heure. Entenc que el model que vosaltres havíeu concebut, funcionariat i col·laboradors al servei d'unes necessitats formatives del barri, desapareix. La Verneda era en bona part el buc insígnia d'aquest model, amb les seves dificultats, però era el buc insígnia que es trenca l'any 2009.

M. Fa temps que no se res, però ostres quin desastre.

A. O sigui, en aquest moment la Verneda, que continua a l'edifici d'abans, és una associació, bé una escola. Continuen fent alfabetització, continuen fent pràcticament tot però ja no te funcionaris. Canvio de tema. Te'n recordes de l'entrevista que vam fer amb el Jordi Pujol?

M. Si.

A. Fins a quin punt tu creus que aquella entrevista va significar que decidís que passéssim a Benestar Social?

M. Aquella entrevista va ser abans del Congrés Internacional, efectivament i abans de passar a Benestar Social. Jo tinc la sensació de que aquella entrevista a ell, ell tenia el papo de les escoles d'adults i tinc la sensació de que aquella entrevista li va fer veure que no necessàriament hi havia un papo, en l'àmbit doncs de la contra política respecte d'ell, jo tinc aquesta sensació. Tinc la sensació també que en aquell moment possiblement l'entrevista el va motivar a fer una cosa una mica més pensada, perquè lo altre no era pensat, "farem educació d'adults però escolti, agafin l'EGB i apliquin-la, i punt", hem de pensar alguna cosa que signifiqui que fem el que volem fer, altre cosa és que en allò que vulguem fer hi estem d'acord. Però jo penso que aquests dos elements, són una mica de perdre el papo, i és el que es va manifestar al Congrés, d'altra banda, i una mica la necessitat de pensar alguna cosa més, perquè llavors ell aquelles tres reflexions que va fer sobre perquè li havia interessat l'educació d'adults, no se si les va fer al Congrés aquestes tres reflexions, o a l'entrevista. Ell va fer tres reflexions d'una trobada amb un paleta a Manresa, la trobada al barri del Carmel a

Barcelona, amb una senyora que feia classe, i una altre que no recordo quin era, se que eren tres, això va ser abans de l'entrevista?, després?, ho va comentar al congres?

A. No, va ser després.

M. Això va ser després de la entrevista, no?

A. Si.

M. Doncs ho deuria comentar al congres o a la inauguració del Mil·lenari o una cosa d'aquestes. Jo l'entrevista penso que aquestes dues coses amb ell li podien pesar, a l'entrevista hi eres tu a més a més, et coneixia, clar, no va ser una entrevista agressiva, va ser bastant positiva i jo crec que aquest dos elements a ell li podien influir, i aleshores per pensar alguna cosa nova, suposo que va pensar que era difícil pensar-ho des d'educació, perquè això significava tota una estructura existent que com la trenquem?, uns inspectors?, i en canvi a Benestar aquí dons mira, evidentment que hi haurà uns àmbits que s'hauran de cobrir perquè són de formalitat educativa, però hi ha uns altres àmbits que poden ser més discrecionals, jo tinc aquesta sensació no se si va ser així o no.

A. El Ramon en algun moment a mi personalment, m'ha acusat de que no el vam convidar a ell a que vingués a l'entrevista i que això va provocar que el plantejament que nosaltres li va suggerir l'assistencialisme, i que això va provocar el pas a Benestar.

A. Jo no tinc consciència de cap plantejament assistencialista, altre cosa és que ell ho interpretes així, a veure, és que mira, aquí hi ha un problema seriós a més a més, bé n'hi ha molts, però una altre cosa és interpretar què és Benestar Social, perquè Benestar Social no ha de ser necessàriament assistencialista, comencem per aquí, però clar si partim de que Benestar Social ja és assistencialista, tot el que faci Benestar Social és assistencialista. És possible que tinguem un Benestar Social que només faci assistencialisme, molt possiblement, i per tant que llavors hi hagi una certa absorció en l'àmbit educatiu. Jo com ho vaig viure des de lluny, és que era un àmbit de tolerància, és a dir nosaltres teníem la sensació de que estàvem sempre pel canto d'un duro, i que fèiem coses que bé com les que t'he comentat, com la difusió comarcal i que amb una estructura molt formal, possiblement doncs no tenia cabuda, en canvi podíem fer això, podíem dinamitzar durant un any cert de partida de recursos que rebíem des de l'ajuntament però com a projecte de l'escola dues associacions que naixien com era la penya flamenca i com era el Jamaiet el Salem, teníem un mestre que cada setmana hi dedicava dues o tres hores amb uns i amb els altres per ajudar a preparar tota l'estructura, el funcionament i tal i qual, clar, podíem fer tota una sèrie de coses que a més a més ara estan taxativament prohibides, és a dir, això no hi entra aquí dins, no hi cap, jo tinc aquesta sensació, i que quan més anava creixent o més s'anava dotant Benestar, més escolar s'estava tornant, perquè els últims anys ja el tema escolar era molt predominant.

Què va fer un projecte que fos el que ens pogués interessar?, jo no el vaig veure, hi havia coses, però més que res per a mi, per nosaltres tal i com ho vam viure des d'allà estàvem una mica lluny i per lo tant no estàs mai tant a prop del que controla, era

oportunitats, si m'apures oportunistes, perquè hi havia una situació que et permetia anar fent coses. Perquè el tema d'alfabetització...

A. Depenia de cada escola, de cada centre.

M. Clar, el tema d'alfabetització el feies com volies, i si la gent que s'alfabetitzava s'implicava amb el medi, i el medi, l'entorn s'implicava amb l'alfabetització ningú ens deia res, això no estava prefabricat. Quan comença el tema d'arribada de les persones immigrants, cert que en aquell moment trobem a faltar algun tipus de suport important, perquè la direcció general no reacciona fins...

A. I a més reacciona..., recorda la Samba Kubally.

M. Val, reacciona com reacciona i no reacciona, per tant no ens aportava res com a projecte, independentment de que fes un discurs, que llegís un discurs, i coses d'aquest tipus, però després en el dia a dia cada vegada s'anava tornant més formal això, jo ho vaig viure així. Assistencialista? Des de la perspectiva del departament podia ser-ho perquè el Benestar Social no ha tingut mai massa recorregut fora de l'assistencialisme, però això no és de per ser, sinó perquè això funcionava així.

A. És a dir, que la visió teva de l'època de Benestar Social seria una època d'oportunitats?

M. D'oportunitat.

A. D'oportunitat per a qui?

M. Per a qui les volgués aprofitar, que possiblement si les haguéssim aprofitat tots, potser s'hagués forçat alguna altra cosa, potser si o potser no, potser haguessin començat a guillotinar com van fer amb nosaltres que al final van anar guillotinant, perquè clar, fixa't que hi havia hagut un moment que els mestres que venien finançats per ajuntaments o per altres entitats el contracte el signava el secretari del departament, és a dir, jo feia descomptes de l'IRPF que primer els entregava amb el NIF del departament, que els entregava en paper i els primers anys ens els acceptaven i els últims anys que es feia així ja ens van obligar a fer-ho en diskette, Hisenda, perquè deia no ho podeu fer així perquè aquest NIF és el de la Generalitat i això nosaltres ho necessitem en un diskette per tenir totes les dades després creuades.

A. Els contractàveu?

M. L'escola, és que l'escola havia de ser subjecte contractador.

A. Contractador de gent amb finançament de l'ajuntament.

M. Exacte, amb finançament de l'ajuntament, i això va durar, no et sabia dir si tres o quatre anys, no et sabia dir quant, fins que llavors es van adonar de que això era un merder perquè es podien trobar que tinguessin fixes sense haver-se'n assabentat suposo, i van tallar-ho de cop, de socarrel, i llavors van dir que havia de ser una associació la que contractes, llavors va començar el tema de les associacions en contractació. Però hi va haver-hi una època que això era així, per lo tant, i tu a aquell mestre no te'n demanaven pràcticament res, quan nosaltres els enviàvem inspecció, les planificacions de l'any amb els horaris i tal, sempre ens deien, no entenem, res, vol dir que aquells mestres ni els importaven, tot i que estaven adscrits laboralment al departament, o sigui era una cosa bastant caòtica i suposo que amb bastant marge d'al·legalitat sinó il·legalitat en alguns casos, en alguns casos d'aquests em sembla que la cosa si s'hagués mirat finament.

A. Però no va ser una practica molt estesa que les associacions contractessin o que les escoles contractessin.

M. La nostres escola en aquest sentit era bastant particular, perquè és clar, al tenir tants espais, que a més a més cada espai tenia la seva assemblea d'alumnes i tal, i en alguns, bé quan funcionava Gram Osona, en aquell moment es va intentar fer a cada poble una Comissió en que integrés regidor, associacions, si hi havia organismes sindicals, organismes sindicals que fos una mica com el consell de l'escola, i això va començar a funcionar a partir del Pla Comarcal, però això s'ho va carregar la Diputació.

A. Perquè el Pla Comarcal depenia d'alguna manera de la Diputació?

M. En van fer dos. Un que ens el va demanar la Generalitat a través de l'Àngela Miquel, bé de l'Àngela Miquel a través de la monja, la teresiana, la Carmina, que feia molta gràcia perquè venia i deia "tu ets ben vist allà, però tens un defecte", i quin defecte tinc?, en dec tenir molts, "no, que no tens el carnet de Convergència", i aquest era el defecte, i casualment després del pla és quan es va començar a tallar tota la historia. I l'altre el va fer la Diputació que el va encarregar a Gram, i en aquest la Diputació, o sigui el volia un pla fet amb no se quants mesos, i nosaltres partíem d'una base de primer en els pobles, crear un grup de treball en el poble, que aquest grup d'alguna manera dones suport a l'anàlisi que es fes i a posteriors realitzacions que hi poguessin haver i tal, això portava un temps, i clar es posava molt nerviós perquè s'acabava l'any i s'havia de fer el pressupost, acabar el pressupost i al final va acabar com el rosari de l'Aurora, va fer un pla, es va encarregar a un, va fer un pla de xirimingu i va per un pla que està en un diskette però que no ha servit mai per res, perquè clar el pla per nosaltres servia mentre el fèiem per anar fent el procés, i quan l'haguéssim fet per intentar mantenir doncs aquell procés viu, és més dinàmica, però això la Diputació no ho podia suportar, de cap manera.

A. Entre moltes coses que has treballat te'n recordes de Trama?

M. Si, i tant si me'n recordo. Bé és una idea que partia de la interinstitucionalitat, de l'aprofitament de sinèrgies i de lligar l'educació a la vida quotidiana, i de no haver de crear

coses noves, la idea de Trama és aprofitar aquestes sinèrgies sense haver de crear una fundació, sense haver de crear res més, perquè després anem creant estructures i nivells d'estructura. Per tant que volia dir això? El que estic vivint per exemple, en el Cas d'aquest moment, quan es fa un projecte i aquest projecte abasta més d'una entitat i més d'un territori, aquell projecte el pot desenvolupar potser una entitat per totes, per tant buscant els recursos perquè aquella activitat el pugui desenvolupar i pugui beneficiar a tots, el cas més clar era per exemple el de les escoles d'estiu d'interculturalitat, de dir escolta aquí som diversos interessats en aquest tema, fem una escola d'estiu d'interculturalitat, sembla que a Girona hi ha les canyes suficients per revestir el projecte, dons encarregueu-vos vosaltres, no em recordo si era el Gram o el Sergi, em sembla que era Gram que s'encarregava però és el que entre tots pensem i posem en pràctica perquè tots ens en podem beneficiar. Això a nivell macro diguem-ne, al cap de 4 dies els de Girona la segona escola diu "no, però aquí hi ha l'AEPA", en aquests moments quan comença això encara estem a l'AEPA, jo hi estic, si és clar, això està des del primer dia, és més si m'apureu hem estat els que ho hem iniciat perquè això va partir de nosaltres de l'AEPA, d'una reunió de l'AEPA, d'una assemblea de l'AEPA, la idea aquesta va partir, i a partir de la Bofill la vam anar desenvolupant. El Francesc Carbonell, fotent-hi pegues, total que no vam ser capaços d'entendre que una entitat podia fer un servei a les altres i ho estàvem fent tots junts, no havia de ser meu, i clar a partir d'aquí no es pot funcionar mai, això per exemple el Cas ho fa tranquil·lament, s'ha de fer una activitat determinada, s'encarrega a aquest i ho fa en nom de tots, la comptabilitat global de tots els projectes del Cas la porta una associació, la fa per a tots els projectes, i cobra és clar, necessita diners perquè ha de tenir un treballador allà que estigui pencant, doncs se'ls hi dóna els diners per a que pagui a aquest treballador, i punt. Qui diu això diu jornades, diu altres històries,. A Osona vam intentar desenvolupar el projecte a nivell d'Osona, Gram d'Osona va néixer per això.

A. Gram que era? Grups de recerca?

M. No, això és Girona grups de recerca, allà és l'herba, o sigui donàvem la mateixa idea, a l'herba que s'escampa pel camp que després no pots arrencar perquè se't envà per tot arreu, doncs era la mateixa idea, treballem junts, treballem l'àmbit institucional i l'àmbit de participació en la vida institucional, vam estar 10 anys amb el programa Icaria que era de 13 municipis, intentant cogestionar el programa Icaria que era de formació per a persones immigrants, tant ocupacional com general, bé amb connexió amb les escoles, com atenció, en aquell moment hi havia poc servei encara per persones immigrants doncs es feia alguns serveis de col·locació, d'inserció laboral, etcètera, clar, i la idea era co gestionar-ho amb els ajuntaments, vam estar 10 anys amb aquesta historia, per lo tant hi havia una comissió o un consell que hi havia ajuntaments, hi havia representants de Gram, hi havia representants de les escoles d'adults, i hi havia representants de les associacions de persones immigrants, i representants de sindicats, no els sindicats al final no van venir. Si els ajuntaments votaven tots d'acord, sempre guanyaven, però si no votaven tots junts, podien perdre. Nosaltres els donàvem un vot ponderat, a nosaltres ningú ens ha elegit per gestionar una política educativa tal, a vosaltres us han elegit això ho hem de reconèixer, molt bé, doncs teniu un vot ponderat però si no aneu junts no sortirà la vostre opció possiblement. Què feien? Es reunien abans i

decidien, perquè tenien por perquè alguna vegada els havia passat, perquè hi havia gent que estava més d'acord amb l'opció que fèiem nosaltres que no pas amb l'opció que poguessin fer els ajuntaments.

A. O sigui ells subvencionaven i podia ser que no es fes el que volguessin.

M. Clar, però fixa't nosaltres dèiem que fixeu-vos si és una contradicció el que esteu demanant que això va passar després quan es va descobrir tot això que vam dir prou, això s'ha acabat, sinó som capaços de fer-ho així, no hi fem res nosaltres aquí, no val la pena, perquè això volia dir que gestionàvem un servei públic amb participació de la població, i com que no vam ser capaços vam deixar-ho córrer, llavors que fan? El que els havíem dit que faríeu quan marxeu, agafareu i contractareu una empresa que us ho faci, i a finals d'any un reunireu amb ella i avaluareu si han fet o no han fet, i punt, però no és això el que estem plantejant, estem plantejant una altra cosa. Hauria de donar la raó a aquells que diuen que des de l'administració no es pot fer res, és difícil, és més inclús absorbeixen iniciatives socials, com passa actualment al meu poble amb el tema del temps per temps, que aquests intercanvis de temps els està gestionant un servei de l'ajuntament, quan és un espai solidari, o sigui que dius, home, molts intercanvis de coneixements que s'ho va agafar la Caixa de Catalunya.

A. Allà dalt?

M. A varies poblacions, ara no se si ho fa ja, però a varies poblacions va estar finançant directament la Caixa de Catalunya, monitors per a que gestionessin espais d'intercanvis de coneixements. Van xuclant de l'àmbit de la participació social, de la cooperació, etcètera. Bé, en aquest cas, nosaltres en aquest sentit no vam reeixir, o sigui que si hem d'assentar la nostre tesi sobre fets constatats, de moment l'únic que podem constatar és que no vam ser capaços.

A. Perquè d'alguna forma la formació bàsica d'adults no troba el desllorigador?

M. La meva sensació és que és tota la formació que no troba el desllorigador, perquè és clar, quan tu llegeixes, no se si has vist un fulletó que va fer el Miquel Soler Roca, va fer un llibre comparant l'informe del Banc Mundial amb l'informe Delors, amb aquell de l'educació, hi ha un tresor amagat dins i tal, que surten el mateix any tots dos, i és clar, independentment de que l'informe Delors doncs hi hauran coses que hi coincidiràs més o menys però trobes unes línies que dius, home, per aquí podem tirar, almenys fins a cert punt, però és que tu et llegeixes l'altre, està editat, a internet hi és, i ell va comparant, i és clar, Bolonya ho trobes dissenyat a l'informe del Banc Mundial, augments de ràtios per aula, el trobes allà, l'oportunitat o no de l'alfabetització o de l'educació d'adults, el de l'educació d'adults ve a dir que perd perquè políticament quedaria molt malament, però tenim xips de sobres per haver de recuperar xips espatllats, ve a dir això, a més ho comprova tot econòmicament, és a dir en alguns puntis diu si, fem alfabetització perquè el cost és més gran si no fem alfabetització, per exemple en mortalitat infantil, les taxes de dones analfabetes, amb una sèrie d'elements, clar, llavors tu et vas adonant que l'educació es guia per aquest, i no es guia

per l'altre, això d'entrada, i clar tota la implicació de l'escola amb l'entorn, tot i el pla d'entorn famosos, que no tenen gaire d'implicació potser, alguns més.

A. Això també suposo que depèn del lloc.

M. Si, i depèn molt de les persones. Però en tot cas sempre és una mica allò de que l'escola surt, no de que l'entorn entra a l'escola en general, aquí està la diferència. Per tant jo entenc que aquí hi ha un gran conflicte de base, i a l'educació d'adults molt més perquè si no s'entén que l'adult és una persona que ja te vida comunitària, social, o que l'ha d'intensificar perquè l'està perdent, o l'ha de reforçar, que a partir d'aquí te tots uns coneixements compartits, te tota una experiència assumida que pot compartir i que crea espai de coneixement, i que tot això te una versió en el seu dia a dia, i això no s'entén, perquè l'educació no s'entén així, s'entén per tenir un títol, per tenir un lloc de treball.

Un dia el Banc Mundial diu, quan és vàlid un títol? Dos anys després, però així ho diu, dos anys després d'acabar la primera promoció, aquells senyors s'han augmentat el sou, vol dir que el mercat l'interessa i per tant aquest títol és bo. Clar, com tenim l'educació plantejada així, i el tema d'adults és, jo ara ho veig a l'escola d'adults a Manlleu, venen gent que no ha fet mai cap procés ni de reflexió del que és l'escola d'adults, no la gent que ve a l'escola, sinó els educadors, com si estiguessin en un institut, tots els models administratius que els passen són els mateixos que els de l'institut, clar, no, jo penso que això no interessa, és un tema que no interessa, tot i que diuen que la gent s'ha de formar, s'ha de reciclar, si hi ha gent de sobres, el que no hi ha són llocs de treball, clar, però a més a més com està enfocat, només a formar-te per això, anem suprimint, quedant-se amb el que és productiu immediatament, la societat també hem afluixat està clar.

A. Hem començat parlant d'un moviment social d'escoles d'adults que continua en l'AEPA que ha desaparegut, que continua amb la Mesa que també ha desaparegut.

M. Però és que hi havia a més a més un entorn, jo recordo el segon any que estava allà que demanàvem als sindicats que recollissin signatures per dues raons, perquè la gent conegués que hi havia l'escola i per d'alguna manera recolzar a l'escola. En van recollir la tira, demana-l'hi ara que recullin signatures, independentment que fos oportú o no fos oportú però hi havia una certa inquietud i la gent que et venia a l'escola et venia amb la inquietud de dir "ostres jo vull, tenir, jo vull saber, jo vull", això ara no ho veus, hem perdut la cultura obrera, però és que no només a l'escola, perquè per exemple a Manlleu es proposen activitats que poden tenir una connotació educativa informal o no formal, costa molt, però és perquè tota la societat hem baixat el pistó, i els que ja tenen recursos han arribat a fer el que en dic jo, la beguda del pollet, que se'n van allà, agafen l'aigua i se la passen, i se'n van aquí, i el mateix, el que diuen la xarxa social, que també és una altre història, resulta que el que trepitja el peu i tal no és el de la xarxa social, és el que tens al costat. Jo tinc aquesta sensació, de que la societat hem baixat molt el pistó i els moviments socials en aquest sentit, jo parlo molt per aquí perquè a Barcelona suposo que és tot una altre història, però per exemple allà hi ha molt poca col·laboració entre les entitats socials, de les associacions, tots sempre parlem de cooperació, constantment, però difícilment, vull dir que cadascú anem fent la nostre paradeta.

A. Les entitats tenen dificultats per sobreviure, però per comptes de fer un pas endavant i dir sobreviurem millor si ho fem junts, que no cadascú pel seu cantó, cadascú continua fent la seva.

M. Llavors la sensació és que acaba sent més important el poder gaudir del meu espai, que no pas el poder conjuntament crear espais més amplis.

A. El pas a Ensenyament. Passem de Benestar Social, d'alguna manera un moment d'oportunitats, a Ensenyament.

M. Jo aquest ja el vaig viure estant poc, perquè va ser molt els últims anys i estava ja molt desconnectat de tot l'àmbit general d'aquí Barcelona, Catalunya, i estava molt centrat a Osona.

Bé jo el vaig viure precisament com un espai de restricció, és a dir, es va anar accentuant les restriccions que ja s'havien manifestat en aquella època de Benestar, es van anar accentuant, i es van anar accentuant també per un altre cantó, tot un àmbit administratiu i burocràtic que es va engruixir tremendament, desproporcionadament, i a més a més amb poc sentit, perquè moltes vegades no només és un calc del que es fa en el Batxillerat o a l'ESO, sinó que és el mateix, fins i tot t'arribava el paper diguem-ne com si tinguessis pares d'alumnes, i coses d'aquesta mena, amb lo qual la cosa era absolutament, a mi francament, aportar-me res en aquell moment no em va aportar res, en el treball de la nostre escola, del nostre centre no ens va aportar res, i més aviat el vam viure d'aquesta manera com molt restrictiu i molt un projecte que no tenia res a veure amb nosaltres.

A. Però com t'ho expliques si tant el director general com el Miquel Anglés eren gent d'esquerres, d'Iniciativa o propers?.

M. Si, jo tinc la percepció de que tot el tema d'educació en general, ja ho he comentat, però a més a més el tema d'educació d'adults, ni des de l'àmbit d'esquerres en general no s'ha vist com un tema que exigeixi un pensament propi, i per lo tant fan el que se sap que es pot fer. A veure, gent d'aquesta, jo he vist gent progressista i tal, que quan algun educador es planteja alguna relació de l'àmbit educatiu amb l'entorn, però d'una forma vivencial no d'una forma diguem-ne no pedagògica sinó instrumental, dir, no, és que nosaltres no som missioners, o sigui hi ha tota una concepció de que, i penso que les esquerres la tenen bastant també, de que l'educació és un espai acotat en el centre i molt situat en l'àmbit de la instrucció del coneixement. I més que del coneixement de la instrucció, perquè si estigues a l'àmbit del coneixement seria una altra història, i per lo tant tot el que s'escapa d'aquest àmbit, no, això no te sentit, home, sinó no s'explica el desenganxament insisteixo que tenen els centres respecte l'entorn de manera que fins i tot ens plantegem traslladar els alumnes, és a dir, al mateix alumne el fem perdre la ubicació, és a dir, tu vius aquí, però ara per necessitat de no se que a tu et traslladarem a un col·legi que t'hi hem de portar en autobús, o escullo jo que el meu fill anirà a una escola que hi haurà d'anar en autobús, és a dir, hem perdut tot el context, per tant l'educació s'interpreta com una cosa bancària, amb un cert interès de que sigui

aparentment neutre, bé, perquè aquí també hi entra l'altre tema, el d'implicació, clar, està molt estès entre les professions que el professional no s'ha d'implicar, i clar, això quan t'arriba a nivells, per exemple sanitaris o a nivells educatius, home planteja un altre tipus d'educació, és a dir, l'educació ja no és unes persones que contribuïm a que la societat pugui satisfer unes necessitats, sinó que l'educació és un treball que jo tinc perquè mentre un altre aprèn coses, jo pugui satisfer les meves necessitats. Clar, canvia molt la perspectiva i jo penso, per exemple nosaltres quan fèiem això dels ajuntaments, parlàvem molt amb els regidors, amb regidors que eren de partits d'esquerres, i no veies mai aquesta sensibilitat, no, simplement ha d'aprendre coses la gent, han d'aprendre a parlar català, a parlar-lo bé i ja està, no tenen cultura perquè no saben català, o no saben castellà, o no saben geografia, no tenen cultura, aquí ve l'altre tema, ja partim de la base de que l'educador, és subministrador de cultura, clar, ja anem malament per aquí, jo rarament he vist poca sensibilitat, m'he trobat persones de que sí, però l'àmbit polític, jo havia estat també una temporada anant a les reunions d'Iniciativa i no veies una sensibilitat, veies com organitzem l'educació, però quin projecte educatiu tenim? Com anem a impulsar un projecte educatiu que sigui humanitzador? No, que hem de fer? Que diuen que hem de fer aquells? Que volem fer nosaltres? Però sempre en l'àmbit normatiu, que evidentment hi ha d'haver norma, però hi ha d'haver norma en funció d'un projecte, i el projecte no el veies.

A. Possiblement es va passar d'una època en que el mestre era vocacional i per treure aquesta idea de la vocació hem passat a una època en que el professional no ha d'implicar-se, com un professional que arregla televisors no s'implica, arregla la televisió i ja està.

M. Sí, clar. Jo a tots els professionals que trobo els recomano, "*A la sombra de este árbol*", perquè realment és un llibre petit, escuet, i que realment fa pensar i recordo que quan estàvem a Trama, em sembla que era la revista Guix que ens va demanar, no, Perspectiva Escolar era, ens va demanar un monogràfic sobre Trama, i el vam fer amb en Joan Soler Amigó, Jo, no se si en Carbonell també, no sé si la Teresa, va també escriure alguna cosa, bé és igual, i quan els hi vam passar ens van dir que no ho publicarien pas, perquè els mestres no entendran res, clar, i vam dir home, creiem que l'heu de publicar precisament per això, perquè és una altra manera d'entendre l'educació independentment que cadascú tingui el que tingui, però en tot cas és una oferta d'entendre-la d'una altra manera, pensem que s'hauria de publicar, no sé si en Joan Soler va esmenar un parell de coses que potser no quedaven clares i al final el van publica, però és clar cridava l'atenció de que et diguessin que no entendrien res, i és per això, perquè era una perspectiva absolutament diferent, de que l'educació és un servei a la societat que la demanda la pròpia societat i que l'organitza la pròpia societat, per tant no pot ser una cosa que només estigui emparada amb un professionalisme, en un formalisme, etcètera. Que hi ha d'haver coneixements? Evidentment però elaborem aquest coneixement.

A. Vist des del món dels adults, sembla que la gent que ve de Magisteri en general té una sensibilitat diferent davant de la professionalitat que la gent que ve de Secundària.

M. Jo pel que he vist als Instituts i a les Escoles no només a adults, perquè clar el que ve de llicenciatures en principi a vegades no s'havia ni plantejat treballar en educació, per tant no te

ni feta una reflexió de que és aquest treball. Jo això sí que ho comparteixo, el que passa que també és veritat que també crea uns mecanismes de subordinació especials, perquè és aquell que et venia a l'escola i et deia: "Jo ara em vull jubilar, vull viure tranquil, he estat en parvularis, puc ensenyar a llegir i escriure, puc alfabetitzar". Home, no és el mateix ensenyar a llegir i escriure a un nen de 4 o 5 anys a alfabetitzar. Parlem del que és Alfabetitzar. És històric, tot i que també es va modulant això ara, però sí, és, a part sempre hi hagut molt sector femení en educació primària, i sempre aquella idea de la bellesa dels nens i tot això ha creat un espai com maternal, de feminització del paper, perquè crec que pot tenir aquesta contrapartida més positiva, de que això genera una sensibilitat que no es genera amb altres espais, possiblement també.

A. Com alternativa, la municipalització de les escoles d'adults?

M. Si, és clar, a veure depèn del que vulgui dir municipalització, perquè el que feien a Andalusia fa una anys és que feien concursos cada any per agafar dos mestres que després eren amics de no sé qui, i allò era municipal, realment doncs no saps, certament hi havia escoles en que sortien 3 o 4 persones que eren collonudes, si clar, allò era fantàstic, depèn. Penso que lo important és que la institució estigui penetrada per la societat, això em sembla que és un element fonamental, és a dir, que sigui quina sigui la organització administrativa, en la consideració del que ha de ser l'escola o com ha de funcionar l'escola, quins macro objectius és marca aquesta escola i tal hi ha de participar no només el professional i unes directrius superiors, sinó que ha de participar l'entorn, i això em sembla fonamental. La descripció municipal.

A. Amb la idea aquella de que està més a prop de les necessitats.

M. Si, però perquè estigui més a prop ha de ser real, perquè pel fet de que tu l'anomenis municipal si es nomenen allà uns mestres que es consideren allà els propietaris de l'escola, i que fan el que volen, a mi m'és igual que sigui municipal o sigui de la Generalitat, ara si realment ser municipal vol dir aquesta implementació, tenir els recursos adequats que no s'hagin de buscar recursos fora, demanant caritat, etcètera i garantint, perquè aquí el tema també és garantir el suports que té el professorat, és a dir, sabem que arribava professorat que venia sense cap garantia, és a dir, tenir un títol no tenies res més, home un títol pot ser una garantia, però en educació d'adults un títol dels que es donen ara, o els que s'han donat fins ara no és una garantia, almenys li falta una part important per a ser una garantia, tenir coneixements de què és el seu món, aquest camp, treballar en aquest camp, etcètera.

A. Llavors caldria una formació prèvia que no existeix.

M. La proposta que es va fer en el seu moment d'un tronc de diferent procedència i garantir un tronc tal, per exemple.

A. Especialitzat.

M. Exacte, per tant aquesta part seria important. Això es pot garantir en escoles municipals? Bé, s'hauria de veure com s'ingressa aquí, jo dono més importància a com s'accedeix en la gestió d'escola i en la definició de l'orientació de l'escola, que no pas d'on penja exactament l'escola. Perquè si és municipal també tindrà una inspecció supramunicipal, a més per lògica s'ha de buscar també un sistema de garantir, una altre cosa és aquest sistema d'avaluació que ara ens proposen, que si rendeixes més cobraràs més ,i histories d'aquest tipus, però bé.

A. No tant si rendeixes, sinó si els alumnes tenen més èxit.

M. Bé, això és el que es considera el rendiment. Jo la veritat és que últimament no hi he pensat massa en aquest tema, si municipal, no municipal i tal.

A. Escolta i per acabar, com veus el món associatiu dintre de l'educació d'adults? Ha sigut sempre un tema controvertit, i més des dels sindicats.

M. Sí, jo penso que això hi ha d'entrar, bé és que l'educació en general. Jo no puc entendre una educació descontextualitzada, sense context, i si ha de tenir context, no només l'educació sinó també la sanitat amb altres espais, la societat ha de tenir mode i manera de formar part de l'orientació d'aquella activitat.

A. La pròpia entitat ha de gestionar el servei?

M. Jo em defineixo més per escoles que en podem anomenar públiques municipals, públiques de la Generalitat i tal amb accés de la comunitat. Perquè a més a més veient el que s'està veient avui en dia de privatitzacions encobertes i histories d'aquest tipus, penso que la societat ha de, per mi és més ambicions que la societat entri dins les institucions, que no pas que la institució es vagi externalitzant, a més a més en el context en que es fa és rebaixant dedicació de recursos, etcètera, jo m'apunto més a aquesta idea, no em barallaria amb una associació que tingués una activitat ben plantejada i coherent i tal, però si jo hagués de defensar un model no tenint clar lo de municipal o no municipal però més aviat seria públic municipal o públic perquè fos públic evidentment que fos públic, no només de l'administració, això seria una altre historia, i evidentment amb corporació amb qui es volgués, es a dir, per exemple a Manlleu ara hi ha unes dones que volen fer classe per dones marroquines, llavors parlev amb l'escola, aneu a l'escola, l'escola te gent allà, potser es podria fer un suport mutu, que vosaltres aportéssiu uns coneixements i unes histories que l'escola no té, i l'escola en canvi que us brindés una sèrie d'elements, perquè a més a més tothom es pensa que pot fer alfabetització, o sigui ara farem alfabetització, ah, molt bé, fantàstic! Què vol dir això? Que això es podria solucionar d'una altre manera, si es concebés un sistema d'aquest tipus, d'alguna forma també es podrien buscar garanties en el sistema associatiu per a que això no passes, perquè igual que t'obliguen a assegurar un voluntari amb responsabilitat civil, també és pot dir si, vostè pot ser voluntari o el que vulgui però abans ha d'acreditar que té per fer això que a vostè li sembla que pot fer, acreditar que realment ho pot fer. Perquè clar, és el que deia aquella senyora el primer any que vaig venir jo aquí, em diu, "ostres és que jo tinc amigues que no volen aprendre català, perquè han tingut professors de

català voluntaris, jo tinc amigues marroquines que no volen anar a català perquè han tingut una mala experiència amb professors de català”, i és clar diu, “no per ser voluntari acreditat que puc fer una bona classe de català”. Això es pot garantir d’una altra manera, tampoc seria cap problema en aquest sentit. Jo el que veig molt camí, que tot aquest tipus d’ONG i tot això està abonant molt el camí cap a la privatització, cap al no compromís, perquè clar el voluntariat.

A. No compromís de les institucions?

M. De les institucions, ni compromís en el control de les Institucions, ni compromís de les pròpies entitats, perquè moltes vegades acaben degradant el voluntariat, acaben convertint-lo en un fet molt normal, és a dir que jo vull fer això, penso que ho puc fer, ho faig, i punt, i és clar, llavors les institucions s’alliberen d’unes responsabilitats també que també les podria desenvolupar per un altre cantó segurament, però se n’alliberen en el sentit de que això ja ho tenen cobert, a alfabetització ara és el que estan fent, això que ho facin entitats, això que ho facin associacions.

A. Però a més sense subvencionar. És una externalització barata.

M. Exactament, que clar, jo ho trobo fantàstic que una associació digui, no, estem en crisi i tal i qual com ha passat altres vegades, ens ajuntem i busquem la manera d’ajudar-nos entre nosaltres i fem això, molt bé, i ara anem a dir a l’administració, tu, escolta això ens ho has de cobrir tu, clar, això és una altra història, com a través d’una subvenció? D’acord, molt bé mira potser un procés, jo m’apunto més a l’altre, però entenc que pot ser un procés, però clar, també hi ha un procés de compromís aquí, perquè moltes vegades no hi ha cap mena de compromís, ara ens apresa així. Qui està parlant d’això? Gent que estava al PSC que s’han passat buscant espais, farem alfabetització. Per l’amor de Déu! A més ni mestres ni res, gent, que tenen mestres ells, però els que diuen això no són mestres ni tenen ni idea d’això. Algun ha vingut a l’escola d’adults i te molt bona voluntat això és cert, però home, no.

A. Fan de l’alfabetització una forma de penetrar en el teixit social?

M. tu te’n recordes del “Catecisme de la manta”?

A. No.

M. A Madrid es feia això, tu anaves a catecisme i et donaven uns punts, i quan tenies no se quants punts, almenys 50 et donaven una manta. Això hi ha sectors que ho estan fent, amb diferents àmbits, en bars, en àmbits socialistes, alguns ho fan a més a més en àmbits o de distribució de roba i tal, o també en àmbits educatius, això s’havia fet a l’època de la transició a les parròquies perquè hi havia tota la barreja, i per tant no era ni teu ni meu, allà hi havia tot crist, però era diferent, era una altra concepció de la cultura, tothom esgarrapava el que podia, això és una altra història, perquè era un dels pocs espais on hi podia haver un contrast, però és que ara no, ara veus clarament que s’acota allò per tenir una penetració, home, per l’amor de Déu, no és això!, l’educació és una altra història, és molt general? No ho sé, jo això ho he vist per allà.

12

ENRIC CASTELLA

Cap de Servei d'Educació al Llarg de la Vida

14 /09/2015

Entrevistat a la seu del Departament

A – Alfons Formariz	E- Enric Castella
---------------------	-------------------

A - De l'època de Benestar social tinc un llista de lleis, reglaments, ordres...., però a la Època d'Ensenyament a partir del 2004 com es pot trobar aquesta llista?.

E - Nosaltres aquí ens referim sempre a la llei del 1991. Després hi ha una sèrie de normatives.

A - Jo treballo al Departament de 2004 – 2009.

E - Hi ha l'acord de govern de 2006 que és bàsic. Aquest avui en dia està en vigència total. Aquest te'l puc donar. Reglamenta bàsicament totes les condicions del professorat: hores del professorat, hores lectives, hores de direcció,...però l'acord no està actualitzat. Et faré una còpia perquè aquest reglament ens condiciona en temes com tutories, etc.... L'acord de govern en aquell moment no va aprofundir en segons quins temes.

A – I les aules ?

E – El curs 2010–11 en quedaven 42 i ara en aquets moments no t'ho puc dir. Ara sortirà un acord de Govern i transformem la última de Tarragona, una del Maresme, una altra del Vallès Oriental i dues de Barcelona. Amb això ens quedarà una de Comarques i dues a Barcelona. Tot està en funció dels edificis, que depenen dels Ajuntaments; se estan fent dos edificis nous a Barcelona, per no anar a edificis prestats i a Badalona, que estan pendents de remodelar un edifici per part de l'Ajuntament .

A – En aquest moment quantes aules quedarien ?

E - En aquest moment en queden tres aules a tota Catalunya, la previsió és que el curs vinent no en quedi cap.

A – Saps en 2004, quan es fa fer el traspàs, quantes centres i aules hi havien ?.

E- En 2004 no ho se però això ho haurien de mirar a cada curs. Del 2010, si ho puc donar. Això ho trobarem a la pàgina del Departament. A la pàgina d'Ensenyament trobaràs tota la

normativa a l'inici de cada curs que ens afecta. A la web tenim la normativa l'actual però no tota la història. Surten els aspectes imprescindibles. Cada dia consultem el DOGC i afegim tot el que surt. Tenim des del 2006

A- Ordres, resolucions... El que no surt és la normativa d'ensenyament concreta, només l'actual ?

E – Alguna cosa si. Tenim la resolució de llengües: d'anglès, francès, castellà i català, però de moment no s'ha publicat, és interna perquè es volia fer com una experiència pilot. Sembla que funciona bé. Les de COMPETIC si s'han publicat, i l'ordre d'equivalència de títols de Competic antic també ha sortit. Hi ha una sèrie de resolucions que van sortint cada any com les demandes dels centres per autoritzar la formació de l'accés directe als Cicles Formatius de grau mitjà i grau superior. Es una resolució que surt cada any i l'únic que serveix és per saber si va en augment o no. També surt l'oferta dels públics i la demanda específica dels privats, que s'ha de autoritzar. La resolució específica dels centres privats surt a una relació conjunta de centres públics i privats

A – La relació públic privat te molt poca importància

E – Molt poca importància. El que fan els privats bàsicament és la preparació per les proves d'accés, però no fan ni llengües ni instrumentals, ni COPETIC. Si ho poden fer els municipals perquè es regeixen pels mateixos criteris que els propis, es considerem com a públics i si el demanen i tenen les condicions se'ls autoritza igual que als públics. De fet són públics dependents d'una altra administració. Aquestes resolucions van sortint. Pots venir a consultar sempre que vulguis.

A – Les proves son voluntàries pels centres ?

E – Correcte i aquest any també l'hem posat a les instruccions perquè tots els facin obligatòriament però nomes tenen l'objectiu de comprovar evidències. No volem que es puguin fer comparacions. Això fora dolent. Les fem anònimes, i per això posem uns codis. El que volem es comprovar una mica la qualitat de tot el sistema.

A – Així, quan tingueu l'evidència de la qualitat podreu negociar

E - Els centres d'adults podrien assolir aquesta primera etapa i les escoles oficials d'idiomes, que tenen un percentatge de fracàs alt en els primers cursos, es podrien centrar mes en els cursos superiors, a partir de tercer; jo crec que hi ha una avantatge i és que ells ho fan en dos cursos i nosaltres en tres, això per la persona va bé, permet fer-ho més espaiadament. Un altre aspecte és el COMPETIC que aquest si hem arribat a uns acords amb el departament d'empresa i educació. En tenim bones relacions i proposem un projecte de final de curs que es voluntari, però si no el fas tindràs només el certificat de assistència, no tindrà equivalència oficial. El projecte és contestar unes preguntes i cercar informació, més l'avaluació continua. L'alumne que supera l'avaluació continua més el projecte tindrà el certificat oficial.

A – Una escola diu que des del Departament forçaven que la gent fes el projecte.

E – Forçar no. Qui vulgui el títol. El projecte és aplicar tot això que has fet i mostrar-lo en un projecte. Pot ser has de crear una web, buscar informació a la xarxa, o un full de càlcul de les teves despeses .. de fet es demostrar que allò que tu has fet té una utilitat; això els hi va bé per la seva vida, puc saber, pago aigua, pago pis, et.....

A – Diuen que d'alguna manera per part del Departament es fa una orientació a totes aquelles persones que no tenen ni idea d'informàtica ni cap interès per avançar gaire, només per connectar amb el seu net,

E – Si, es va fer una orientació, en un moment donat es va fer un currículum nou i es va negociar amb el Departament per poder aconseguir un títol i allà queda fora aquella part de població que només vol fer servir el ratolí i poc més. Enteníem que hi ha una sèrie de recursos des de entitats locals com a Centres Cívics, etc.. que poden donar resposta a aquest nivell. Nosaltres teníem uns objectius concrets. En el nivell 2 que treballem les vuit competències allà si que hi ha per exemple full de càlcul i per fer base de dades perquè al final la persona pugui tenir un certificat. El certificat pot ajudar a les persones que volen presentar-se com equivalents a Nivell Intermedi

A – I les instrumentals ?

E – Les instrumentals no les hem tocat. Analitzant les dades el castellà i el català estan baixant, i la formació instrumental ha baixat de 10.000 alumnes als 2.000 actuals. Te la seva lògica perquè la població autòctona fracassa a l'ESO, però té la primària. Queda una part de la població que no podem oblidar que es la població immigrada (i algú del país), que ve en condicions molt diverses: des de titulats superiors a persones analfabetes. Hauríem de fer una adequació per aquesta població perquè l'any que va sortir el currículum, l'any 1992, la situació era diferent. S'hauria d'actualitzar el currículum i incloure alguna cosa d'informàtica. L'objectiu és que hem de donar resposta a tota la gent que no ha tingut primeres oportunitats.

A – Diuen que, com a orientació del Departament, s'estaven augmentant els cursos per aconseguir el Graduat en Secundària perquè tenien força demanda.

E – No. Nosaltres partim de les propostes dels centres, en funció de les necessitats detectades, això passa a Serveis Territorials i des del territori s'analitza i ens passen les dades. Quan es fa la programació de l'oferta es te en compte el que diu el centre i s'aprova. Si hi ha necessitat es dona. No hem anul·lat mai un curs de formació instrumental per donar-lo a l'ESO.. Si que hi ha una prioritat pels alumnes del fracàs, però mai a costa de les instrumentals. Quan fem l'aprovació analitzem les dades estadístiques que ens proporcionen els centres i les adequem a les possibilitats

A – Però si hi ha pocs alumnes per a formació instrumental ?

E- En funció del alumnes del curs passat s'adequa l'autorització dels cursos. Al final si només queden 3 alumnes perquè s'han perdut durant el curs, no s'autoritzarà pel proper curs, però no és veritat que no se tingui en compte la formació instrumental. Si hi ha una demanda amb 12 es té en compte, no es deixen cursos fora si tenen 12 alumnes, però no si n'hi ha 2; en aquest cas no s'autoritza. De vegades autoritzem un curs amb 12 alumnes i a mig curs es redueix a 6, llavors a mig curs no es pot desautoritzar però si es tindrà en compte pel proper curs. Si s'ha de donar alguna prioritat és a favor de l'ESO, això no vol dir que anul·lem altres cursos. Hi ha diferents fases a la matriculació: primera fase al juny, i després al setembre .. i en funció de la matrícules realitzades, al final s'autoritzen uns cursos o d'altres en funció de la matrícula. S'intenta sempre cercar un equilibri.

A – Sobre el professorat: Les places d'adults, en el concurs general, no demanen cap mena d'especialització d'adults?

E – No. Només que siguin mestres de primària o que siguin llicenciats. Als mestres de primària si se'ls demana l'especialitat d'anglès i als de secundària que tinguin una d'aquestes tres especialitats: de comunicació, de ciències socials o ciències tecnològiques. Ara estem en procés de fer una mena d'acreditació que només la tindran el professorat d'adults. Així els professors que donin COMPETIC tindran un reconeixement que no tindran els professors de fora. Només el tindran els d'adults.

A – Informàtica entra en aquesta acreditació ?

E- No estava regulat fins ara. Qui dona la informàtica en un centre? Aquest professor del centre a nivell voluntari, però aquest any ho regularem per a tot el professorat d'adults que estigui donant COMPETIC. Així a final de curs els podrem acreditar. Hi haurà una part més tecnològica de domini dels coneixements i una part més pedagògica, amb informe del propi director del centre. Amb això tindran una acreditació. Els hi demanarem que tinguin el nivell de COMPETIC 3, per fer classes a Competic.

A - En principi un professor que faci secundària en un centre d'adults ha de tenir una llicenciatura corresponent a l'àmbit i el CAP, i les condicions continuen igual per als de primària i per als Diplomats en Educadors Social que no entren, i els Pedagogs tampoc ? Tinc problema amb aquests: Diplomats en Educació social i Pedagogs. On es pot trobar la normativa d'accés a Adults per Primària i Secundària?

E – Et passo totes les normatives que tenim. Els mestres de primària poden fer fins a primer Cicle de l'ESO. Els centres d'adults si volen fer l'ESO han de tenir els tres llicenciats, si no, no podrien fer l'ESO. Les AFAS tampoc. El Camp també els han de fer els especialistes dels tres àmbits. Els mestres sí poden fer el primer cicle i els cursos de preparació per les proves d'accés a Cicles Formatius de Grau Mitjà, Grau Superior i accés a la universitat.

A – Els pedagogs no poden entrar ?

E - Els pedagogs no poden entrar perquè no son de cap àmbit, ni tampoc els psicopedagogs., sí poden els llicenciats de filosofia que els vam incloure dins de l'àmbit de Ciències Socials. Dins l'àmbit científic tecnològic poden entrar els de Biologia. Els de pedagogia i els psicologia no poden entrar. L'EAP no fa intervenció a Adult

A – Son de les poques llicenciatures que queden al marge per anar a Adults. La gent tria adults o és la llista general ?

E – El centre pot reclamar d'aquelles places de lliure disposició, segons el perfil que necessita.

A – I si vull anar a presons ?

E – Has de passar per la comissió. Hi ha una comissió específica de selecció en la qual intervé el Departament de Justícia. La comissió fa una entrevista.

A – Has de tenir oposicions o has d'estar a la llista d'interins ?

E - Una de les dues coses. Cada any fem unes jornades per interins i pels nous professors: interins, propietaris, substituïts, alguna comissió de serveis, .. fem una formació concreta en tots els temes, que després s'ha de continuar en el centre. En el cas dels centres penitenciaris han de passar per la comissió

A – Una comissió del Departament?

E – Hi ha una comissió conjunta de selecció. Es fa una entrevista perquè no tothom pot anar als Centres Penitenciaris. A la Direcció General d'Adults només centralitzem la part de Currículum. Tot el tema de plantilles ho porta la Direcció General de Personal i la part de centres ho porta la Direcció General de Centres, passa igual a Primària i a Secundària. Hi ha una bona coordinació entre elles.

A la comissió conjunta amb Presons, l'any passat, vam fer un treball interessant amb els centres penitenciaris i ara estem en la línia d'elaborar un document específic adreçat als directors dels centres penitenciaris perquè tinguin en compte la rellevància de l'escola en el procés de reinserció dels presoners. Estaven molt abandonats. Ara estem intentant que tinguin accés a la formació a distància, especialment per quan surten;

A – Algunes funcionaven bé

E – Si però l'acord que es va signar el 2010 era molt indeterminat que no concretava res, no parlava de subvencionar en diners sinó en materials. El centre no rebia cap diners i això portava a un funcionament inadequat. L'any passat vam arribar a un acord per la subvenció als centres d'Adults de la presó. Hem elaborat un document marc, .. S'està treballant, crec que hem avançat molt..

A – Quan va passar Presons Ensenyament ?

E – No ho se de cert. En època de l'Alcazar es va fer la mobilització per passar al Departament d'Educació. Pot ser van passar al 2009. L'acord es va fer al 2010

A- Igual que hi ha una comissió per presons, no aniria bé que existís una comissió per Adults ?

E – El funcionament que tenim és que hi ha la junta central de directors. El que si hem creat aquest any son tres grups de treball nous a més dels Penitenciaris, un és sobre COMPETIC, un altre sobre el tema de Llengües i una altra sobre Orientació Educativa.

A – Nosaltres continuem fent aquest cursos. A unes estadístiques d'ensenyament posa personal docent: 691 mestres, 907 titulars superiors i diu 41 altres titulacions. Saps que vol dir això ? No puc concretar l'any. Les últimes dades son de 2013 ?

E – No se d'on surten aquestes estadístiques. Han penjat un avançament dels anys 2014-15 però no està tancat i pot variar una mica. Primària un 53 %, Primària Anglès 16 %, Primària Francès 1%, Secundària Comunicació 14%, Secundària anglès 9%, Ciències Socials 8%, Secundària matemàtiques 15 %. Això pot ser perquè algun professor tingui dues titulacions.

A – Però tot això no està penjat. O sigui les estadístiques

E – Els gràfics no però el Departament si ho te. Hi havia una demanda d'un sindicat de que contractàvem mes mestres i que hi havia un desequilibri terrible. A partir de les jubilacions hem intentat que les plantilles siguin més equilibrades entre primària i secundària, sense forçar-ho. Si un centre ha de fer una programació concreta ha de tenir la plantilla corresponent. Això en funció dels ensenyament que dona el centre.

A – No es van queixar els de primària

E – No és una cosa forçada. Pot ser algun centre que siguin només de primària perquè només està donant formació instrumental. Hi ha la tendència que hi hagi un equilibri, que mai és al 50%. A l'anglès la tendència es que el professorat que faci el nivells alts d'angles, el 3, que és el que es convalida amb les EOI, a la llarga hauria de tenir el nivell C1. Un mestre de Primària surt amb el B, però hauria de tenir el C 1.

A – Per entrar a primària o secundària val un títol d'aquest si no ets llicenciat o has de tenir o diplomatura o llicenciatura a més del nivell C de llengua. L'EOI serveix com a especialització?

E – Han de tenir diplomatura o llicenciatura, sense això no entres i a més si tenen l'especialitat .

A – A les estadístiques de 2011-2014, en algun document surten alumnes amb punts de suport a distància. Què vol dir això ?

E –No en tenim això Als centres d'adults si que existeix els punts de suport IOC però aquest alumnes no està matriculat al centre, estan matriculats a l'IOC i es comptabilitzen com alumnes a distància. Nosaltres només tenim presencial o a distància. No hi ha semi presencial. Excepcionalment només existeix el Centre Maria Rúbies que fa auto formació. No hi ha semi presencial

A - En qüestió d'estadístiques falten les del 2006-07 i 2007-08

E – Es possible. Es pot buscar.

A – Les anteriors les trobes per INDESCAT i les posteriors del Departament d'Ensenyament. A INDESCAT deien que hi havia 135.000 alumnes i al Departament dona 70.000 en un any o dos És curiós.

E - Nosaltres tenim pràcticament uns 72.000 alumnes. Aquest any hem proposat que a tots els ensenyaments d'adults es faci preinscripció i matrícula al mes de setembre, perquè hi havia una queixa bastant generalitzada per part dels directors que deien que es perdien alumnes durant l'estiu. Però la junta de directors no ho va veure clar i va proposar de fer-lo només en castellà, català i nivells instrumentals, com a experiència per valorar-ho. I es va decidir fer a nivell experimental Segons els resultats es valorarà a la junta de directors i es decidirà en funció dels resultat. La decisió no és unànime, no tothom està ho veu igual.

A – Depèn de l'orientació del centre i de la persona concreta.

E – I de l'orientació que dona al centre a la persona, que és molt determinant.

A – Em pots mirar les estadístiques de 2006 – 07 i 2007 – 08 ? Per valorar l'evolució

E - El primer curs que tenim dades és el 2007-08 que són 60,000 alumnes. La del 2006-07 no la tenim.

A - Es considera de 18 a 24 anys?. Al 2004 vam passar de Benestar social. Els centre privat no el compto

E – Com que ens demanen dades de tot tipus ho tenim tot. Pot ser ens demanen abandonaments o alumnes de 18 a 24 anys,...

A – De 2004-05 les dades haurien d'estar al Departament

E - Ens interessa a nosaltres tenir aquestes dades i l'evolució per saber la demanda

A – Jo continuo fent alfabetització a través del mòbil.

E – Telefonia mòbil com a tal no ho fem però estem intentant incloure-ho dins el currículum. Cada vegada hi ha més especificació. T'enviaré els decrets que em demanes.

A – Et vindré a buscar les llistes del 2008

E – Del 2007 – 2008 tenim tota la documentació però pot ser no tan especificada. Pot ser es canvií la nomenclatura amb el temps, en funció de les demandes. Els centres d'adults han de seguir la normativa dels Consell Escolars.

A- Del 2004 – 2005 trobes les dades a INDESCAT, però haurien d'estar a Ensenyament

E -Des del 2008 les tenim totes, ens interessa saber si baixen o pugen i l'evolució, per planificar. T'enviaré els nº dels Decrets. Hi ha informació sobre els Consells Escolars d'Adults perquè no sempre els components estan 4 anys al centre, i es considera que poden variar.

A – Cada vegada hi ha més especialització. Hi ha alumnes que arriben a adults abans dels 18 anys ?

E – Ha d'anar a adults realment aquesta persona que vulgui estudiar o que ho necessiti. En cas que digui, li aniria molt bé perquè allà tindria una relació diferent, això ho em tret perquè era un colador. S'ha de valorar.

A – A partir de 18 anys poden anar a adults. Però a partir dels 16, amb contracte laboral ?

E – Venen amb unes condicions singulars que realment no es poden atendre als centres secundària, perquè fa un altre tipus de plantejament. Hem trobat centres que arriben en massa. Hi ha algun cas singular que es pot estudiar. La normativa és a partir dels 18 anys i 16 anys amb contracte. També els que fan formació professional oficial, del PQI, aquets també.

A – Són 7 mòduls perquè puguin completar el Graduat ?

E – Queda a decisió del Centre, és el director del centre o l'equip docent que ha de fer una entrevista amb l'alumne i decidir la quantitat de mòduls que ha de fer per acreditar l'ESO en funció del que hagi assolit

13

CONVERSA A RIPOLLET

Montserrat Castellví, mestra d'adults

i

7 participants que han estat o són alumnes i membres de l'associació
(hi ha hagut dificultats en la transcripció per reconèixer les veus)

11/07/2016

A= ALFONS	M= MONTSERRAT CASTELLVÍ	> PARTICIPANTS
-----------	-------------------------	----------------

PARTICIPANTS:

MONTSERRAT CHECA

LEANDRA TORRES

ENCARNA LÓPEZ

PIEDAD HERNANDEZ

FILO LOPEZ

ELENA BUENDIA

MARIA CABEZAS

M. Al començament la teva mare ens feia classes d'alfabetització a l'associació i després fèiem classes per les tardes, quan acabaven els nens fèiem classes de forma voluntària al col·legi aquest, el com es deia?

> Anselm Claver?

M. El que ara l'entrada és a Anselm Claver i abans era Cristo Rey.

> Antes?

> Ahí van mis hijas.

> I llavors la gent que ensenyava era voluntària totalment.

M. Hi havíem dues persones voluntàries, tu te'n recordes del Rincón?

> Sí.

M. Hi havia un mestre que es deia Rincón, i estava jo.

> Perquè després quan es va construir l'altre escola allà ja va ser a través dels Serveis Socials.

M. No.

> Doncs com va anar?

M. O sigui, nosaltres vam començar a l'any 78-79 que érem 80 alumnes i érem dos mestres.

A. Voluntaris?

> Voluntaris.

M. Aquests mestres vam començar fent classes de forma voluntària i llavors va ser quan ens vam coordinar amb altres pobles que també hi havia altres mestres voluntaris i altres alumnes, i vam fer doncs una moguda coordinada i vam aconseguir doncs que aquests dos mestres voluntaris ens contractessin, i que llavors creéssim el que llavors es deia, bueno cercles encara no eren.

A. Aules.

M. Eren aules d'adults en les que érem dos mestres, i llavors en aquell moment lo prioritari era ensenyar a llegir i escriure, que aquí hi havia molta gent analfabeta que només sabia firmar, perquè en temps de Franco s'havia preocupat en les campanyes d'alfabetització és que la gent signés i punt, i després en aquell moment la gent volia el certificat d'estudis primaris i el graduat escolar. I be, nosaltres fèiem en aquell moment només funcionàvem de tarda, hi havíem dos mestres i funcionàvem de tarda.

A. I a on fèieu les classes?

M. Les classes quan la primera moguda forta que vam fer, és quan diguéssim ja nosaltres la Generalitat va reconèixer doncs que aquí a Ripollet podíem anar dos mestres, llavors nosaltres a l'ajuntament vam reivindicar l'espai. Vam dir "necessitem un espai específic" i vam veure el "Taché", el "Taché" tenia 8 aules, a baix la utilitzaven els nens i llavors nosaltres vam utilitzar la part de dalt que eren quatre aules amb un despatxet i els lavabos, llavors vam començar a reivindicar a l'ajuntament aquest espai. Llavors si nosaltres vam començar al setembre doncs al gener ja vam anar a aquest nou espai.

> I qui hi va anar?

M. En aquest nou espai vam anar els mestres, 80 alumnes i dos mestres.

> Dos només?

M. Dos en aquell moment, el que passa és que de seguida vam tenir gent voluntària, vam tenir gent voluntària per ceràmica, i llavors també per català.

>Hi havia també macramé.

M. I macramé també, els primers, o sigui l'escola ja va néixer amb gent voluntària fent tallers i els tallers estrella eren el macramé i la ceràmica, i llavors a més a més també fèiem classes de català amb gent voluntària, vam començar així. Al setembre fent classes a l'associació de veïns de 3 a les 5 de la tarda, i després a l'antic Cristo Rey de 5 a 9 del vespre. Al gener s'aconsegueix el que li dèiem l'annex de l'antic Taché. En aquest moment hi havia aquesta reivindicació que era: "ni un treballador sense educació bàsica" i "ni un barri sense escola d'adults" que era la reivindicació del moment. Els primers anys doncs tenim això, alfabetització, certificat, graduat, el català, ceràmica i macramé, és la oferta que teníem.

> Al primer any era?

> El primer any de qui, del Taché?

M. Sí, al Taché diguéssim ja. Després diguéssim mica en mica anem creixent i ja al cap de dos anys reivindicuem un tercer mestre, per tenir el que es diu un centre d'educació de persones adultes, i llavors doncs allà doncs persones contractades i persones col·laboradores ja comencem a fer més activitats.

> Però contractades per qui?

> En aquells moments eren els Serveis Socials.

M. No, en aquells moment Serveis Socials.

> Encara no?

M. No. En aquells moments nosaltres el que tenim és, els tres mestres érem Ensenyament en aquell moment al principi.

> Era Ensenyament?

M. Nosaltres sí.

A. Al principi de tot era el Ministerio.

> Ah vale.

A. Fins al 81.

M. Sí, primer el Ministerio i després bueno, vam passar per diferents departaments, Departament d'Ensenyament, Departament de Benestar Social, després li van dir com si el que dius tu de Serveis Socials perquè també agafava aquests temes, Benestar i família, i després tornem a dependre del Departament d'Educació.

> Però això fa menys temps.

M. Sí, això fa menys temps. Llavors diguéssim quan fem els primers deu anys, celebrem el desè aniversari, i al mateix aniversari som 500 alumnes, sí que hi ha una crecuda important, 21 educadors, ja parlem de 7 persones diguéssim que tenen contracte i per 14 col·laboradors, i ja fem alfabetització, neoelectora, certificat, ens inventem nosaltres com un curs de continuació del certificat que li diem mòduls globalitzats. ¿Tu ahí estuviste Cristina?

C. En módulos globalizados no.

> Yo hará 17 o 18 años.

> Yo en módulos globalizantes no.

M. Eso es antes. Llavors el graduat escolar després diem i un post graduat? Per la gent que volia continuar, accés a la universitat, fem informàtica, pintura i dibuix, anglès, ceràmica, tall i confecció, tertúlia literària.

> Cuando llegué ya estaba empezada, ya llevaba un año o así.

M. I català per estrangers.

> ¿No Montse? Que todo esto ya estaba en este colegio.

> No, en este y en el otro.

> En el de arriba.

M. No, aún estábamos allí. En el décimo aniversario aun estábamos allí.

> No, porque en aquel no había ordenadores.

M. No, no, perdón, ya estábamos aquí. Porque este eran al cabo en los 20 años.

A. Com el vàreu aconseguir aquest local?

M. L'any 90-91 resulta que ens proposen des de la Generalitat participar en un programa que es diu el programa Riu Sec, perquè aquí hi havia recordeu que aquí hi havia un campament gitano? Doncs per a que aquests gitanos que estaven al Riu sec, fer un pla integral de cursos ocupacionals, formació per al carnet de conduir, formació per la salut, formació per alfabetització per aprendre a llegir i escriure, i llavors aquí nosaltres vam participar i aconseguim contractes, aquí al Jaume el contracten, a la Montse, quatre persones, a l'Elvira la del Departament d'Educació, és a dir que aquí aconseguim tenir quatre persones.

> Que anaven en principi allà a fer l'escola, al Riu sec.

M. Sí, anàvem allà a Riu sec a fer classes.

> En ese campamento estaba yo.

M. Ahí estabas tú sí. Pues ahí estábamos en el Taché, cuando estábamos allí en el Taché

A. A Riu sec opereu com a escola d'adults?

> Sí.

M. Sí, l'escola d'adults perquè ens ajuntem al programa que també hi participa Serveis Socials, Patronat i Ocupació, des de l'Ajuntament diversos departaments.

> Va ser com un "trueque", vosaltres agafeu això, feu la formació d'aquí del campament i nosaltres a canvi us contractem, aconseguíu contractes, i llavors ja va anar bé, no?

M Sí.

> Va ser una bona experiència jo penso.

A. I com aconseguíu aquest local.

M. Doncs t'ho explico, com aconseguim aquest local és que, és important en aquesta època, al 91-92 estem participant en aquest programa i tenim un bon equip de mestres, i doncs es crea l'associació, i ella en aquell moment és la presidenta de l'associació, després es treballa molt conjuntament amb un grup de dones que hi ha a Cerdanyola que es diu Safareig, i organitzem diverses, te'n recordes tu d'això?

> Dels cursos de formació de treballadora familiar i geriatria. I aquí a l'escola d'adults es va fer el de geriatria.

> I aquí a l'escola d'adults es va fer el de Geriatria.

A. Geriatria?

> Sí.

> Treballadora familiar ja no, bueno vam fer un parell de mesos, però llavors clar ja era més llarg, era més complicats.

A. Però geriatria que era, auxiliar de geriatria?

M. Sí, per als geriàtrics d'aquí. Eren cursos ocupacionals.

< Però que van durar bastant.

M. Van durar tot el curs.

> Potser 9 mesos.

M. Sí tot el curs i tenia la part teòrica, que la part teòrica la fèiem nosaltres, el que corresponia de català, de castellà i de matemàtiques, i la part de feina més tècnica la feia aquest grup de dones que es deia Safareig, i llavors nosaltres teníem el nostre objectiu era doble, que tinguessin el certificat que corresponia a aquests cursos per poder accedir al món laboral, i a més el graduat i així aconseguíem les dues coses per les dones. Aquestes dones van aconseguir feina i algunes d'elles van fer una cooperativa, van treballar molts anys aquí a Ripollet.

>De fet no se si encara existeix.

M. Com a cooperativa que s'oferien a l'ajuntament com a serveis socials, i molt bé. Llavors quan s'acaba a lo del Riu sec ja tenen a tots els gitans col·locats, a tota la comunitat gitana col·locats en diferents pisos, a diferents pobles del voltant de Ripollet i altres, llavors clar, què passa amb aquests 4 contractes? Què passa? Què reivindicàvem nosaltres? Doncs que continuessin, la continuïtat d'aquest professorat. Llavors nosaltres a la Generalitat li diem que aquests 4 professors fan falta, que tenim projectes, més hores, més cursos, més alumnat i clar, l'Administració és com que no, no ho acceptava, llavors nosaltres defensem els projectes, escrivim projectes, els presentem i ens tanquem a l'ajuntament, estem un mes fent classes a l'ajuntament i al carrer defensant que volem la continuïtat d'aquests mestres.

A. I posant pancartes.

M. Posant pancartes a l'autopista, aquí està la Filo. Filo aquí estàs tu! En una d'aquestes pancartes hi estàs tu!

>¡El dinero en educación! Iba toda la comarca eh!, los colegios de toda la comarca.

M. Al final a Barcelona fuimos muchas veces.

> Bueno, ens implicàvem molt, fèiem molta pinya, era un moment que era com un plaer venir a l'escola d'adults.

A. La gent s'implicava.

> Sí, s'implicava perquè ho sentia. A veure, molta gent es dedica que al que dius és molt maco, però que tu no veus que ho practiquin, en canvi aquí a l'escola nosaltres, vull dir va ser un exemple, la gent que teníem aquí, el Jaume, el Ferran, la Montse Castellví, la Casamitjana, l'Elvira, és que eren un exemple. El Jaume mateix quant temps va estar, jo quan em van dir de veritat que estaven socialitzant uns sous, que estábamos socializando los sueldos para poder tener dos profesores más, es decir que entre tres profesoras se repartían el sueldo para que 6 pudieran vivir, eso yo no lo había oído nunca, nunca lo había visto en ninguna empresa, en ningún trabajo, entonces para mí de verdad que fue un ejemplo, de veritat va ser un exemple i vaig canviar la perspectiva a la meua vida de tal manera que sembla mentida però que va ser així.

A. Que va ser que socialitzàveu els sous per a que aquells que a Riu Sec no estaven contractats.

M. No abans, per a que els col·laboradors poguessin dedicar-s'hi aquí.

A. Que provenien de Riu sec?

M. No, encara no, perquè els de Riu Sec estaven contractats, però abans.

> Hi havia el Jaume.

M. El Jaume ja com a col·laborador.

> I la Montse Casamitjana, ells no tenien contracte. En tenia la Montse.

M. Tenia jo.

> El Ferran.

M. El Ferran, La Maria Jose, nosaltres tres.

> I falta una.

> L'Anna.

M. Estava aquí?

> La Gràcia.

M. I la Gràcia, teníem contracte 4.

< D'aquests 4 ajuntàvem el jornal per pagar aquests altres dos, que era amb el Jaume i la Montse Casamitjana. És a dir ells 4 pagaven els sous dels altres.

> I després la Montse Teruel.

> Sí, la Montse Teruel.

M. La Montse Teruel També

> La Montse Teruel, és veritat. La Montse Teruel va estar més poc temps veritat?

M. Menys temps sí.

> Però sí, els veia, a més a més que ells treballaven, després la cosa ja va canviar una miqueta, però al principi de l'escola, el temps que vaig estar jo era un exemple, vull dir que era una meravella estar aquí amb ells, perquè veies que tothom s'implicava molt, però perquè els veies a ells així, vèiem que era gent que els era igual, en festes, que organitzaven en un moment coses, vull dir que molt entranyable i llavors clar, la gent s'hi avocava moltíssim amb l'escola. Jo me'n recordo en alguna manifestació que havíem anat a la Plaça Sant Jaume, només de l'escola d'adults d'aquí.

M. Anàvem en autocars a la Plaça Sant Jaume.

> Anàvem en autocars, només els d'aquí!

A. Per demanar més mestres?

M. Sí a demanar els mestres. Anàvem amb autocars a Barcelona.

> I per a que reconeguessin el dret a la formació permanent d'adults. Te'n recordes que vam fer tot aquell programa? I no vam parar, vull dir que fins que no ho vam aconseguir. Allà es van aconseguir coses.

M. Sí, vam aconseguir moltes coses. De mestres, de dos doncs vàrem créixer bastant, clar, la manera de consolidar aquests 4 contractes va ser de que llavors vam fer una cosa que es deia Pla Local, anem a veure Ripollet quines necessitats d'educació permanent te, un estudi i llavors anem a veure Generalitat i ajuntament que es posin en una mateixa taula, vegin aquestes necessitats i llavors doncs avoquin recursos, i vam estar tot un any que era una comissió es van posar d'acord, la proposta va sorgir de l'escola, llavors l'ajuntament i la Generalitat es van posar d'acord en fer aquest Pla Local amb la moguda de tancar-nos nosaltres dins de l'ajuntament, l'ajuntament ens va donar suport. I en aquest estudi, que hi havia tècnics de la Generalitat, tècnics de l'ajuntament i estàvem nosaltres i de cop reclutat els alumnes, i jo com a representant del professorat doncs vam estar, doncs fent un estudi de Ripollet, i en aquest estudi llavors van sortir projectes. Vinga, un projecte per a joves, un projecte per a dones, necessitats i necessitats específiques, varis projectes i ens hem de coordinar, i un treball de coordinar, de tots els departaments de l'ajuntament coordinats, l'escola coordinada, vull dir que la idea va ser molt bona.

> La cosa va començar que la Montse va anar a parlar amb l'escola de l'FP, per a que els nanos que no estiguessin prou preparats passessin per aquí, està bé, va ser en aquell moment en que també clar l'escola es va fer més gran perquè van venir molta gent jove.

M. Llavors vam quedar, d'aquest Pla Local va quedar que la Generalitat ens posava els quatre mestres, ens els donava ja fixos i l'ajuntament ens donava aquest local, i dues aules a Tiana, al barri del Tiana, perquè també vam dir que el barri de Tiana era un barri com marginal.

A. Què s'ha fet amb el barri de de Tiana? Continua?

M. Encara hi ha grups de lectoescriptura allà.

A. Però ho porteu vosaltres encara?

M. L'associació. Les porta l'associació.

A. Portats per l'associació? Perquè en aquell moment...

M. En aquell moment ho portava l'escola.

A. Per què aquest canvi?

M. Perquè la Generalitat ho va voler separar-ho, o sigui ens van donar el local de dos aules de Tiana i un despatxet on hi ha el Patronat d'Ocupació, l'antiga escola de Tiana i aquest edifici, llavors perfecte. Llavors doncs què fem? Doncs al barri del Tiana doncs ampliem les classes i fins ensenyar a llegir i escriure, neolectors, certificat, català que ho fèiem allà, ens coordinem, abans hi havia l'escola taller per a joves, per al jovent hi havia una escola taller i doncs ens coordinàvem, a Tiana nosaltres fèiem allà classes a Tiana amb joves, i ells els hi feien la part tècnica i nosaltres els hi fèiem la part de català, castellà i matemàtiques, i tota la part que feien els joves relacionada amb l'ofici nosaltres els hi validàvem, i així tenien el títol de graduat i la part del treball, el certificat aquest.

A. Perdona una pregunta, els de Riu sec qui els contractava, Formació ocupacional? Treball?

> Des de l'Àngela Miquel.

M. Va ser el departament em sembla que va ser des de...

> Serveis Socials, Montse. L'Àngela Miquel.

M. Sí, em sembla que sí.

> Ella portava tot el tema i llavors se n'ocupava de tot el tema aquest de Riu sec, i estaven preocupats per això.

M. Sí, crec que era l'Àngela Miquel en aquell moment.

> Jo diria que sí, que tot això venia, llavors tot això ho bellugava l'Àngela Miquel, després ja.

M. Després també les persones de Ripollet que tenien una situació molt precària rebien una ajuda que es deia PIRMI, i amb aquesta ajuda tenien l'obligació de venir aquí a l'escola d'adults, llavors nosaltres amb serveis socials vam elaborar uns programes pensant en dones, en el que els hi podia interessar, i llavors era "xulo" perquè depenia de nosaltres.

>También tuvisteis guarderia no?

M. Sí, pero eso fue después.

> Yo lo de la guardería ya no me acuerdo.

> Jo no hi era quan estava la guarderia.

A. Teníeu també guarderia?

M. Quan ens van donar aquest local, la vam inaugurar l'escola, quan la vam inaugurar al 92 aquesta escola, que vam fer una inauguració molt "xula".

A. I després dius que lo del barri de Tiana ho va agafar l'associació?

M. No, ara t'explico. O sigui nosaltres com Generalitat tenim aquest espai i les dues aules, cedit a la Generalitat a l'ajuntament ha cedit dues aules del Patronat d'Ocupació i aquest edifici, i quan hi va haver tot això de que nosaltres fóssim creats com a centre d'educació de persones adultes el que vam explicar és que contàvem amb aquests dos espais, el que passa que la Generalitat el que va voler fer en aquell moment és fer dos equips diferents, un equip aquí i a Tiana un equip diferent.

> Perdona però hi ha també hi ha tallers de pintura que es fan a l'institut.

M. Sí, però això és ara.

> Sí, però això abans estava tot aquí.

> Això tot ho teníem aquí.

M. Clar, i l'espai se'ns feia petit.

> Escolta Montse, saps que el Jaume després en va voler avocar una mica en el tema dels cursos de formació? Que vam fer nosaltres aquell del PIME, el projecte PIME, que va ser el Jaume que va dir "vinga va, que farem això", això sí que no se perquè va venir, llavors el Jaume no ho va poder acabar de portar perquè es va posar malalt, però el venia, era un professor d'allà de Barcelona, però no recordo jo perquè anava tot el tema aquest de formació, això sí que no ho recordo. Se que vaig fer-ho.

A. Projecte PIME?

> Sí, projecte PIME.

A. I per què era?

M. Per formar cooperatives. A ell li agradava molt el tema de cooperativisme, però ell estava com a professor allà.

> Haig de marxar, que he d'anar a música.

M. D'acord, estan en totes les mogudes. Una de les coses que aquí a Ripollet hem tingut molt clar és el desenvolupament comunitari, és a dir que participar i col·laborar de forma coordinada entenem que és per al poble, llavors gent que estava aquí a l'escola doncs després formava part de les entitats del poble, i això és una cosa que la vam fer fa anys i continua, i estan ficades a totes les mogudes.

M i A. Adéu.

M. Llavors el que també fèiem que això elles també se'n recordaran, de que les escoles d'adults participàvem en una festa anual que li dèiem festa de la primavera.

> Sí.

M. I aquí a Ripollet en vam fer una de preciosa.

> La de la poesia.

M. Va ser al 97-98. Va ser super “xula”, vam aconseguir que totes les entitats del poble es bolquessin, participessin, que si els gegants, que si els diables, que si sardanes, totes les entitats van estar amb nosaltres. Os acordais? I nosaltres ens vam implicar molt també tothom.

> Ahora no se bien que decir pero recuerdo que vino alguien de allí también o algo así para presenciarlo y verlo esto.

> Eso fue cuando se inauguró el colegio y vino la Ángela.

M. Sí, l'Àngela Miquel.

> Sí, vino.

> Però això quan es va inaugurar el col·legi no?

M. Sí, va venir l'Àngela Miquel, la màxima d'educació en aquell moment.

> Clar, era la que ho portava en aquell moment.

> Yo me acuerdo que hicimos muchas reivindicaciones para poner en marcha, yo recuerdo que estuvimos pidiendo que pusiera informática, que entonces no había nada de eso.

M. Ah sí, eso también está aquí.

> Que estuvimos leyendo aquí abajo una especie de escrito, que fue muy bonito.

M. És que aquestes festes de la primavera servien per reivindicar coses, per continuar reivindicant i millorant l'educació de les persones adultes. Sempre el que fèiem era, si fem 20 anys doncs què més volem fer? sempre al final de l'any valoràvem: I per a l'any vinent què?, projectes de futur, i llavors és quan dèiem: doncs volem fer això i lo altre i lo de més enllà, sí l'associació cultural en aquest moment mira el que posa. Clar aquí quan els 20 anys se'ns havien mort tres professors molt importants per a nosaltres, es va morir el Jaume, els tres de Càncer, el Jaume.

> El Jaume, el Ferran i la Nuria.

M. La Montse molt joveneta i el Ferran

> De eso no me acuerdo yo, de lo del otro chico no.

> De Ferrán y del Jaume no te acuerdas?

> Yo no.

> Yo los seguí bastante a los dos.

M. ¿Tú te acuerdas del Ferrán verdad?

> Sabes que pasa que nos veíamos todos, pero cada uno estaba en una clase.

> Si hubiera tenido a Ferrán seguro que se acordaría, perquè era simpàtic, simpàtic el Ferran, i el Jaume perquè te'l estimaves.

M. i després va ser quan als 20 anys vam fer això, i quan vam fer els 25 anys escolars vam fer una altre revisteta.

> Fent la memòria.

M. Mira veus, està aquí. Tenim dret a l'educació, veus aquesta pancarta? Segur que te'n recordaràs.

>Sí, aquí vino un señor que pidió un libro.

M. El Ramon Flecha. Aquí vam fer unes jornades de somni, ¿recordáis? Somiem com volem l'escola, aquí estaves tu? No, aquí no estaves tu. Aquí sí que estaves tu Leandra?

L. Quan?

M. Vamos a soñar como queremos la escuela, y que querían una coral, un grupo de caminar, el grupo de mujeres, así nacieron, aquí van néixer moltes activitats que vam posar en marxa.

> Sí.

> Montse, yo me recuerdo el 98-99.

> Pero es la asociación por el 2003-2004 entré, ya presidenta, bueno, primero colaboradora y después que estuve unos años colaborando con la asociación fue cuando me puso de presidenta.

> Cuando yo entré estaba cerámica, estaba pintura y tertulia literaria, poesía no estaba cuando yo entré. ¿En qué año entró poesía?

> Yo cuando entré a poesía haré unos 8 o 9 años.

> No, cuando yo entré no estaba poesía.

> Entonces después cuando yo entré intentábamos montar talleres, empezamos a montar talleres, que se montó tertulia musical, poesía, punto de cruz, teatro, todo eso se montó entonces. Cuando yo entré en la asociación había unos 6 o 7 talleres, y cuando me he salido 14 talleres, porque se ha montado informática, taller de informática, taller de conversación en catalán, de tertulia en catalán, todo eso se ha montado de talleres.

M. Quan vam tornar a Ensenyament ja va canviar tot. Llavors amb aquesta revisteta cinc anys després.

A. Aquests són els tríptics?

M. Sí.

> I nosaltres també havíem anat una temporada, havíem d'anar a la Verneda.

> A fer alguna cosa però no recordo ara en aquest moment el què, però havíem d'anar uns quants alumnes d'aquí d'aquesta escola a la Verneda, no se si era per conèixer-nos o què.

M. Va ser el departament de Benestar Social, que a través de la comissió de l'ajuntament de Ripollet vam anar a un programa de real·lotjament i de treball social per a famílies gitanes del consell.

> Això és lo del Riu Sec?

M. Sí. Hi participava també l'associació gitana de Sabadell.

A. Sí, jo me'n recordo.

>En Sabadell no estava lo de la Concordia?

M. Sí, nosaltres a la concòrdia, amb l'escola d'adults de la concòrdia teníem molta relació, amb aquesta escola, l'escola de la Verneda, de la Pegaso, i fèiem coses conjuntes.

> Sí, però amb qui més era amb els de la Verneda, almenys el temps que vaig estar jo aquí era amb els de la Verneda. Jo els de Sabadell no me'n recordo.

A. Què ha canviat?

M. Jo penso que ha canviat tot.

>La escuela.

> Por ejemplo antes había menos talleres, ahora hay más talleres.

A. Más talleres.

> La gente está muy animada, también en la tertulia catalana, las que vienen a la tertulia catalana que pueden hablar de ello, que antes no había tertulia, y ha cambiado en que la gente está motivada.

> Ha cambiado. El teatro que se está haciendo también.

> Pero también es cierto que antes se hacían cosas que ahora no se hacen, antes la gente hacía también muchas actividades.

> Lo que pasa es que ahora han cambiado las actividades, son diferentes las actividades.

> Es que ahora no hay. O sea me refiero a la gente en los talleres antes se montaban cosas, ahora no se monta nada.

M. Antes los talleres íbamos a la una.

A. Ahora no.

M. Ahora tenemos que trabajar per a que...

>Ara al taller cadascú va a, el que jo veig eh, però el que jo veig és que ara els tallers, cada taller va a la seva i prou, no compta amb els altres, per el que jo veig, perquè les fotos de coses que es feien abans, per les disfresses i per altres coses.

> A ver, yo explico lo de los disfraces.

> Pero esto era desde la asociación, esto lo podríais arreglar vosotros desde la asociación, intentar coordinar justamente todos los programas estos que se hacen extras, que ellos no pueden meterse, tendrías que hacerlos desde la asociación.

> Pero es que lo hacemos.

> Una vez al mes reuniros todos.

> Es que lo hacemos.

> Ja ho fem eh, normalment ja ho fem, el que passa que cada taller va per lliure.

> És que és molt difícil.

> El taller de carnestoltes.

> No, no és difícil.

> Perdona, és que el taller de carnestoltes el vam deixar perquè la gent ja era gran, anaven a la rua, ens cansàvem moltíssim perquè acabem esgotades de cantar i de picar, i llavors vam decidir de no participar ja a la rua del poble, es feia aquí a l'escola i després va passar que en aquelles dates que nosaltres fèiem per exemple el dia que nosaltres fèiem el carnestoltes coincidia que les àvies tenien els nets que feien el carnestoltes, llavors clar les àvies anaven amb els nets i nosaltres veníem al carnestoltes, i doncs què vam decidir? Doncs deixar-ho, aquest va ser el motiu.

A. Perquè participàveu en la rua de carnestoltes,

> Porque participábamos en la rúa de carnaval del pueblo, pero cuando éramos más jóvenes, ahora ya de mayores la gente es verdad que nos cansábamos un montón, tuvimos que dejarlo, fue muy bonito porque pasamos unos días preparándolo, los trajes, cosiendo, cortando, las demás personas colaboraban, pero lo que pasa aquí es que vamos siendo mayores y la gente ya no tiene la capacidad digamos que se tenía antes, todo hay que decirlo a través de los años.

M. Es podría fer igual.

> Bueno, pero se tiene que montar. A ver, yo estoy de acuerdo en que se haga el carnaval pero también estoy de acuerdo en que la gente participe y diga: "yo participo en el carnaval, yo vengo a coser, yo vengo a todo"

> El que quiera y el que pueda.

> Ara yo creo que en la rúa.

M. A la rua no! Teniu aquí un lloc per a fer-lo.

> Eso sí, para celebrarlo aquí.

M. ¡Clar!

> Eso pasa como por ejemplo, voy a poner un ejemplo como la castañada, la castañada últimamente las clases no participan, participa una que es la de la Ester, y venimos la

asociación, los demás no vienen, ni talleres ni clases, entonces esto se va agotando, y sería bonito participar y llevarlo adelante, pero con ayuda de todos, colaborando.

> Yo iba a la rúa e hicimos unos trajes preciosos con las compañeras, la casita de chocolate, y tenía jardín y todo la casa, una preciosidad de trajes, y yo he ido porque si no he ido para estar con ellas a mí me han dado la faena y yo la hacía en mi casa, yo participo con todo.

> También antes participábamos mucho, pero ya no se puede, porque la gente ya está cansada, ya los transportes públicos pesan de ir, es como FACEPA, la confederación del FACEPA que hacíamos la fiesta de la primavera, que hacíamos reuniones, que hacíamos charlas, que hacíamos de todo pero es que hoy que diga Encarna que muchas que han ido, ya no tenemos esa capacidad.

> ¿Ya no se hace la fiesta de la primavera?

> No, se ha dejado.

> ¿Por qué?

> Lo proponía FACEPA y se ve que la han dejado, no lo sé.

> Aquí hicimos una fiesta preciosa de la fiesta de la primavera, fue precioso.

M. A congresos habíamos ido.

> ¡Ay los congresos, que fuimos a los congresos de Alfa!

> Fuimos casi unas 150 personas.

> Dos vagones llenos, que sacábamos canciones y todo.

M. I a Madrid también vam anar.

> Hemos ido a muchos sitios.

> A congresos?

> Y a universidades.

M. Fuimos al congreso de alfabetización, y luego también se estuvieron haciendo congresos de las tertulias literarias también.

> ¿Muy bien no?

> Sí, sí.

> Se ha hecho muchos años, y yo he ido incluso hasta Almería, ¿te acuerdas de que fuimos con Cristina?

> ¿Y a Valladolid también habéis ido?

> A Valladolid hemos ido dos veces, y a Almería fuimos con Cristina, Ángela de la Verneda y yo, fuimos que había una escuela allí y quisieron que fuéramos de aquí para conocer los métodos que se hacían aquí y después se hizo mucho...

> ¿Y eso quien lo organizaba?

> Eso lo organizaba FACEPA.

M. Tu no estaves, FACEPA va néixer després.

> ¿Ah, no estaba FACEPA cuando ella?

M. No, ella no estaba todavía.

> ¿FACEPA es?

A. La Federación.

> ¿Federación de qué?

M. Es la federación de asociaciones de adultos de Cataluña.

> Ah, está bien.

> Encarna, ¿te acuerdas cuando fuimos a Valladolid, en Carrión de los Condes?

> Sí.

> En el albergue aquel como lo pasamos, que frío pasamos allí, pero nosotros como éramos tan juerguistas pasábamos del frío.

> ¡Como los jóvenes que no se enteran del frío ni nada!

> La verdad que lo pasamos bomba.

> Pero está muy bien esto.

> Y en Granada.

> ¿Pero ahora no tenéis relación?, ¿Por qué?

> A ver, estos lo han dejado.

M. Ha anat canviant després.

> Sí, ha cambiado.

M. A l'entrar al Departament d'Ensenyament que ja les escoles el departament ha volgut regularitzar que les escoles fossin totes iguals, el mateix tipus de cursos, amb un professorat que entraria per punts, no per interès del projectes, sinó per punts.

> Per punts sí, a que li toqui.

> Com passa ara amb les escoles.

> Montse, cuando empezaron a decir que las escuelas de adultos al año que viene no tenían que estar, ¿te acuerdas que fuimos a reivindicar a Barcelona, fuimos a Sabadell?, bueno, un jaleo.

A. ¿Qué no tenían que estar?

> No querían que las personas mayores vinieran a las escuelas de adultos, porque decían que...

M. Las personas que estuvieran en edad activa, las personas mayores...

> Estas personas ya no. ¿Qué decían? Que fuéramos a la casa de avis, que fuéramos al centro cívico, pero bueno, y nosotros decíamos, “si hay una libertad yo puedo elegir ir donde a mí me guste, si a mí me gusta la pintura y quiero venir a la escuela de adultos, pues vengo”.

> Claro.

> Y todo esto reivindicamos un montón, escribimos cartas al director, ¿te acuerdas?

> Sí.

> Pues vaya rabia.

> Claro, entonces esa persona que ya no trabaja, que no tiene actividad, que pasa ¿ya no os sirve esa persona? Y dijimos: “no, esto no puede ser”, vamos a poner cartas en el asunto y reivindicamos.

> Pues mira, esas personas ahora llevan una asociación como vosotras, esas personas están muy activas en la escuela.

> Claro, pero aquí se trataba por lo que más o menos supimos, de que esas personas que ya no valían para trabajar no tuvieran un profesor que tuviera que pagar la Generalitat si esa persona ya no trabajaba. Se trataba de todo esto.

M. Estadística, números, menos fracaso escolar.

> Claro.

> Para que luego Pujol se lo llevara al bolsillo.

A. ¿Qué dice?

> Para que luego Pujol se lo llevara al bolsillo.

> O sigui, s'estaven carregant tot el que s'havia aconseguit els darrers anys?

M. Sí.

> Però no ho van aconseguir?

> Hemos hecho muchas cosas.

> Y hemos disfrutado mucho.

> Es verdad.

A. O sea, lo que entiendo que ha cambiado es que antes los maestros se implicaban más en la escuela, y ahora los maestros no se pueden implicar.

> ¡Porque no pueden!

- > Porque tienen muchas horas de clase, antes tenían más tiempo libre para poderse dedicar.
- > No, antes no tenían más tiempo libre.
- > Pero ahora están muy atareados, porque les han metido muchísimo trabajo.
- > Lo que están más condicionados.

M. Sí, están más condicionados.

- > Están más condicionados, no es que tengas más trabajo, es que están más condicionados, tu esto no lo puedes hacer y cómo se enteren, quiero decir que si hay actividades extraescolares que se apañen los alumnos, no van a decir que no, pero ellos no cobran para eso.
- > De todas formas hay profesores que se implican y hacen cosas fuera de su horario.
- > Bueno, pero porque son ellos, y habrá una María José, y habrá una Elvira y para de contar.

M. Sí.

- >Perquè són les primeres, són les que sentien l'escola d'adults com a tal.
- > Como la Montse.
- > La Montse también.
- > Son los que realmente sentían la formación permanente de adultos, todo lo demás son funcionarios que la Generalitat le dic: “pues mira, te toca la escuela de adultos”, seguramente muchos pensarán: “Jo, la escuela de adultos, vaya rollo”, pues sí, cuando ellos lo han hecho con toda la ilusión, que lo han montado todo a base de bien y yo pienso que esto tiene que ser como un médico, que lo tienes que sentir, que lo tienes que creer, no ser maestro porque dices “mira, al final de mes me caen” no, se tiene que sentir.
- > Se tiene que querer.
- > Lo tienes que sentir, porque si no te vas.
- > Aquí lo sentían los profesores.
- > Sí.
- > Bueno, yo hablaba en general.
- > Es que debes sentirlo, si no lo sientes no lo llevas, yo lo digo por mí.
- > Claro.

M. Hubo un momento que como éramos del departamento de Ensenyament, pues un profesorado tenía que hacer unos determinados cursos, éramos como los de las escuelas de primaria, y había otro profesorado que era como profesorado de instituto, y que venían a dar las clases del graduado en educación secundaria, entonces ahí hubo problemas de encajar el equipo, pues tuvimos nuestros problemas porque venían gente con la idea de instituto, muy diferente de la de escuelas de adultos, de nuestra manera de funcionar, o venían personas de primaria muy mayorcitos, ya con ganas de estar tranquilos y entonces claro, en algún

momento pues vivimos situaciones durillas, pero bueno ahora por suerte los que en este momento están pues hay personas de secundaria que también se implican. O personas de primaria que han venido como el Joan, el Joan de informática que también se implican, i el otro Joan también se implica de secundaria.

> Sí.

M. Quiero decir que dentro de lo que cabe hemos pasado momentos duros, pero tenemos un buen equipo.

> Yo creo que ahora no hay la tirantez que hubo antes.

M. Que hubo un tiempo.

> Sí.

M. Hubo un tiempo duro.

> Que no podían ver la asociación, algunas profesionales no podían vernos y tuvimos una cosa de decir ¿qué pasa?, ¿la dejamos o seguimos?

> No les gustaba la asociación, no les gustaban los voluntarios.

> Y dijimos, no, hay que seguir, esos señores no nos van a quitar la asociación, y luchamos, y no querían la asociación.

> Porque con el tema de los voluntarios les quitaban trabajo.

M. Hi havia la mentalitat que els voluntaris et treien el lloc de feina a gent que estava preparada, a veure i és el que tampoc et podien contractar, perquè no ens donava tanta pasta la Generalitat per poder, fer tallers, fer cosetes, a veure jo se això, t'ho ensenyo, fem un "trueque", i això no ho volien.

> Ho sento he de marxar que em tanquen un lloc.

M. Ella és la més nova.

> I la Maria també.

> Jo fa dos anys que estic aquí.

> Jo un any.

> Se me ha venido que cuando tú has dicho que mandan algún profesor que piensan "ay en la escuela de adultos", yo tuve un profesor en catalán que venía precisamente de un colegio de chavales, chavalotes, y cuando llegó el primer día y se presentó dice: "bueno, no sé cómo me va a ir porque de dónde vengo, y ustedes tan mayores", así de aquella manera, y luego empezó a hacer las clases y cuando se despidió, o antes de despedirse porque estuvo un tiempo con nosotras, tú te acordaras que nos hizo fotografías y todo.

> ¿Cómo se llamaba?

> Yo diría que Jordi.

> Y nos dio un abrazo y nos decía que se iba encantado de la vida, que no se había podido él imaginar que con las personas mayores se podía pasar tan bien como él se lo había pasado, con tanto respeto que de donde venía los chavales no había respeto ni había nada, y se fue encantado, nos hizo unas fotos y que luego nos dio.

> Que sí, que hay gente que sí, que se implica y que son una maravilla pero que se implica y que son una maravilla pero vienen pocos.

> Yo fui a la universidad de aquí de Bellaterra, fuimos un grupo de personas mayores a darle ánimos a los chicos que estaban desanimados de los estudios. A explicarles lo importante que era saber leer y escribir, que a nosotras no nos lo permitieron cuando teníamos la edad de hacerlo, y que yo fui a aprender a leer y escribir, aprendí por mi cuenta, ya te puedes hacer una idea, tanto a leer como a escribir, y luego aprendí aquí en la escuela de adultos, y no podían valorar, les dije “no podéis valorar lo importante que es el saber lo que sabéis, y el no haberte dejado aprender y no saber”, dimos una conferencia de aúpa.

A. La diferencia estaría en que antes los maestros se implicaban en la asociación y ahora los antiguos continuáis y algunos nuevos, pero de alguna manera hay una separación entre asociación y escuela, y entonces la asociación diríamos que funciona por libre?

M. Bueno funciona por libre pero nos coordinamos.

> La asociación funciona por libre pero nos coordinamos con la dirección de la escuela.

A. Con la dirección?

> Tenemos una reunión al mes con la dirección, y ya ponemos de acuerdo lo que se va a hacer, lo que no se va a hacer, como lo vemos, como lo ven, y esto es lo que tenemos.

A. Ya, pero de alguna manera las cosas que hacéis la asociación, las hace la asociación.

> Sí, son talleres de la asociación.

A. Y la escuela, ¿los alumnos de la escuela no se implican?

>No. Bueno a ver, hay alumnos que se implican, por ejemplo personas que van a las clases.

M. Sí que tenemos gente que se implica.

> Claro que hay gente que se implica, es que nos gustaría que la juventud...

M. En la poesía se implican.

> Claro, y en el teatro también.

M. Fan un taller de poesía, que ya lleva más de 15 años, i llavors l'escola quan l'associació organitza per exemple el taller de poesia, el recital de poesia, l'escola va a les classes i assisteix al recital de poesia, això vol dir implicació de l'escola.

> Sí.

M. I es treballen les poesies en les classes de l'escola, vull dir que sí que ho intentem, intentem tenir el màxim d'implicació possible. Per exemple, estos temas que se hacen en el consell de centre, l'associació hi participa.

> Sí.

M. A part dels alumnes oficials que representen a tots els alumnes, que són els que han estat votats, hi ha també dos consells de centres que són oberts, i van representants de les classes, y llavors clar, aquí també l'associació en els consells també participa i hi ha representants de cada classe.

>Yo digo que de cara a la Administración va por libre la asociación de la escuela, eso de cara a la administración, luego ya nosotros aquí pues no, nosotros nos entendemos, profesores y asociación y nos coordinamos.

A. ¿La asociación mayoritariamente sois mujeres?

> Sí.

> No, ahora tenemos hombres.

M. Bueno, pero dice mayoritariamente, y mayoritariamente sí.

> No, que tenemos dos hombres ahora, el presidente y un vocal.

A. ¿Por qué mayoritariamente sois mujeres?

> Pues porque los hombres no se implican, pero ahora no, ahora tenemos dos hombres en la asociación.

> Y en la tertulia hubo 4 hombres, y antes muchos.

> Yo creo que en la asociación lo mismo que hay más mujeres, ahora son ya 2 hombres, antes éramos mayoría de mujeres, igual que yo creo que hay como una asignatura pendiente o algo así, que faltan representantes de la juventud, creo yo.

> Sí.

> No se implican.

> A ver si animamos a los jóvenes.

> Eso es una cosa que resulta muy difícil.

> Y ahí quizá haga falta eso, representación de jóvenes.

A. En temas de jóvenes.

> Sí.

> Me acuerdo cuando íbamos allí a la universidad, que estaba usted Alfons, y dábamos charlas a la gente joven, ¿se acuerda?

A. Sí.

> Luego vinieron una vez aquí a reunirse con nosotros y que les explicáramos como funcionaba la asociación, las personas adultas, y era muy bonito, hoy día eso ya se ha agotado.

A. Porque en la universidad también se hacen menos clases de enseñar a como se enseña a los adultos, se ha reducido también.

> Hay menos gente.

> Maestros, un maestro tiene que estar preparado para todo, adultos, niños, y están equivocados.

> En concreto la asociación funciona.

A. ¿Y por lo que decías han aumentado los talleres?

> Sí. Este año me parece que hay otro taller para entrar a hacer otra cosa, no sé qué es pero hay otro taller.

A. ¿Y lo hacen voluntarios todos los talleres?

> Sí, sí todo voluntariado, igual que la asociación, es todo voluntariado.

A. ¿Otra pregunta, por qué vinisteis a la escuela de adultos?

> Pues yo no quería venir a la escuela de adultos, yo digo mi posición. Yo no quería venir a la escuela de adultos. Yo cuando me enteré de la escuela de adultos ya llevaba años la escuela de adultos, un montón, en la fiesta mayor de Ripollet echaban publicidad referente a la escuela de adultos y a mí una vecina me dijo: “¿Por qué no quieres que vayamos a la escuela de adultos?” y yo le dije: “pero para que voy a ir yo a la escuela de adultos si yo ya se leer y escribir, ¿a qué voy a ir yo a la escuela de adultos?” esa fue la que me implicó a mí a venir a la escuela de adultos, una vez que vine a la escuela de adultos que de profesora tenía a Montse y Elvira el año que tuve, pues me gustó la escuela de adultos la verdad, yo sabía, pero no sabía tanto como yo creía que sabía. Una vez que ya llevaba unos años, hacia 3 o 4 años que estaba en la escuela en certificado, ya me empezaban a pedir colaboración a la asociación, que yo colaborara con la asociación. A mí siempre me ha gustado llevar el tema de colaborar, de la juventud, porque yo en mi tierra de donde soy de Extremadura allí también participaba en cosas, entonces a mí todo ese movimiento me gustaba, lo que pasa es que yo una vez que me casé y tuve a mi padre lo tuve que dejar, cuando yo me enteré de la escuela de adultos y todo esto pues me dije “venga, voy a probar”, y sí me gustó. Entonces yo empecé a colaborar con la asociación, que por cierto me llamaban diciendo: “¿a ti te gusta la asociación?”, me dijo una persona, “pues sí me gusta le dije”, “pues ves a la asociación porque vas a aprender tanto o más que en las clases”, entonces me dio ánimos para seguir en la asociación, y estuve colaborando unos años hasta que luego fui presidenta, que a mí siempre me gustó colaborar, y sigo colaborando, cuando ya no pueda más con el bastoncito y no pueda más a lo mejor me quedo en mi casa, de momento lo llevo bien. Invito a todas a que participen.

> Jo. Jo vaig començar a venir a l'escola d'adults perquè a mi m'agradava molt implicar-me amb els treballs de les meves filles, i va arribar un moment que vaig dir "ostres, això ho han canviat tot i jo ja no se com explicar-los el que em demanen", llavors vaig venir aquí a l'escola i dic "mira, vinc a apuntar-me al pregraduat, per exemple", les meves filles estaven a punt i ells em van preguntar: "i com vens tan directe i saps que és un graduat i no un graduat o un certificat?", perquè si em poses en un certificat no vindré, i un graduat hi ha un nivell que penso que no, haig de venir al pregraduat, no em van fer ni prova, de veritat. I bé, va ser per això per poder ajudar a les meves filles perquè havien canviat molt la cosa, no se si vaig tenir temps d'ajudar-les, la veritat perquè em vaig implicar tant amb el tema de l'escola que no ho se, per sort les meves filles anaven fent, però vaig disfrutar molt, el temps que vaig estar a l'escola hi va haver un moment que vaig dir "m'he passat més temps fent coses per l'escola fora l'escola que dins", amb la Maria Jose me'n recordo que li vaig dir, "jo no se com voleu que m'auto avaluï si no he fet res", tot eren reunions a l'ajuntament, a la Generalitat.

> Pero hace una ilusión tener el graduado, a mí me hizo mucha ilusión.

> Sí, es verdad.

> A mí también, pero es verdad que estaba todo el día de reuniones. Però la veritat és que penso que ha estat una part de la meua vida que m'ha marcat molt i he disfrutat molt el temps que hi vaig estar-hi i per res tiraria enrere, llàstima que després les coses funcionen diferents, però tot evoluciona i penso que dons igual és un altre procés el que esteu passant, i que des de l'associació és on han de pensar per a dir: "ei, que nosaltres tenim els nostres drets".

> Y tanto.

> Y es desde vosotros.

> Anda que no hemos reivindicado.

A. Per el que em dius a més de venir a l'escola participaves en coses de fora?

> Jo és que tenia el meu grup d'alfabetització a més a més, jo venia a col·laborar i m'encantava estar amb aquelles dones, és que m'encantava. Venia per això et deia que passava més estona entre l'alfabetització, reunions a la Generalitat, reunions a l'ajuntament, manifestacions, i després a les classes m'ho anava repartint tot, però va ser una època fantàstica, molt maca la veritat.

> A mí me gusta porque tengo amigas.

A. Tienes amigas, ¿antes no tenías?

> No, porque yo he tenido 4 hijos sin familia aquí, y yo he tenido que sacarlos adelante con mi marido, él se iba a trabajar a Barcelona y yo me quedaba en Ripollet a criar a mis hijos. Yo salía con mis hijos y mi marido, desde que estoy en la escuela tengo amigas, y de confianza, y para mi digo como tú, yo ahora todavía camino bien, pero si tengo que venir con bastón vendré, y cuando ya no pueda me quedaré en mi casa.

A. Bueno, yo he venido con bastón!

(Riures)

> Claro, y cuando ya no pueda venir pues me quedaré en mi casa, y pues ya no vengo, pero a mí la escuela me ha dado vida. Porque es muy diferente criar a mis hijos como yo los estaba criando.

> Porque desde la escuela se ve diferente.

> Hombre, es que yo ahora tengo mi independencia, yo cuando ahora vengo a la escuela tengo mi independencia, yo le dije a mi marido en una ocasión: “a ver, necesito respirar, yo no puedo estar tan agobiada dentro de casa, los hijos, la casa, la faena, esto, aquello,” y luego no tener una amiga en la que yo pueda confiar en ella y poder decir me pasa esto, o me pasa aquello, ahora es cuando yo respiro, eso se lo dije yo a mi marido en los pinatones, y ahí se lo dije, vente conmigo a los pinatones y se lo dije, “necesito respirar por mí, no quiero estar siempre amargada”. Yo he venido, y con toda la intención de decir esto, porque a mí la escuela me ha dado vida, yo me crié de pequeña con las monjas y ¿en las monjas que hacía?, nada más que ir a la iglesia.

M. Explica en que participas en la escuela.

> Bueno, los lunes nosotras venimos a tertulia literaria de castellano, y luego los jueves venimos a la poesía, yo cuando sale algo de poesía o aquí en la escuela algo de tertulia literaria para leer algo, como este año hemos leído el Quijote, yo me apunto la primera, porque yo quiero participar en todo lo que haya en la escuela.

M. Per exemple, el Sant Jordi?

> Claro, yo en todo, todo lo que me pidan participo, por eso te decía que todo lo que se hacía antes de baile, de esto, de aquello, se podía empezar otra vez a hacer, porque aquí hay sitio para hacerlo.

> Puedes hacerlo.

> No, yo no soy nadie para hacerlo.

> ¿Como que no?, Eres una persona.

> No, eso sois vosotras que estáis organizando.

> Ella dice que nosotras podríamos organizarlo de alguna manera.

> Claro, algún bailecito, de decir por ejemplo: pasodobles, o tangos, que se apunten parejas.

M. También hemos hecho un taller de baile, en la semana cultural.

> Pero yo no he estado, entonces lo que yo no he visto a mí me gustaría verlo, y yo claro, en todo, todo lo que me diga mi profesor de poesía que vamos a ir, yo voy. Este año hemos ido a la biblioteca a hacer Lorca, hemos ido al teatro a hacer las poesías por la paz, primero por la guerra y después por la paz, todo sí, yo a todo lo que me digan yo me apunto. Por eso yo digo que estoy dispuesta, que estoy dispuesta a hacerlo, porque ya que me he desenganchado un poco de la familia tendré que aprovechar.

- > Pues mira, para la asociación nos la llevamos eh!
- > Ya que me he desenganchado tendré que aprovechar, porque la verdad que es muy agobiante.
- > Pues en la asociación nos falta gente eh!
- > Bueno, pues yo vine a la escuela porque me tiré 15 años cuidando de mi madre, cuando ella falleció mis hijos ya eran grandes y me animaron a venir a catalán, para que aprendiera el catalán, porque ellos ya iban a la universidad y todo esto y ya hablaban catalán, y vine a catalán y estando en catalán pues Elvira me preguntó: “¿tú tienes el graduado escolar?”, digo: “No, en mi época era el certificado de estudios”, dice: “pues vente, que te haremos una prueba y te sacarás el graduado”, la verdad es que hice la prueba con la juventud y me quedé flipando, porque había jóvenes que decían que no sabían dividir, que si la raíz cuadrada como se hace, y yo me quedaba flipada. Bueno, me hicieron la prueba y en dos cursos me saqué el graduado, yo encantada, mi marido encantado, porque dice que a mi edad tener un graduado es mucho, y me dice: “¿por qué no lo colgamos?”, y luego después pues he seguido, empecé con el teatro, hice teatro con ella, escrita una obra de aquí mismo de la escuela, como que representábamos que éramos analfabetas y que no sabíamos leer ni escribir, y la verdad es que estuvo muy bien la obra, y después he seguido haciendo teatro, sigo en poesía, hago tertulia, en castellano, el catalán lo he tenido que dejar por los nietos porque no me viene bien la hora, pero vaya, que yo encantada, y mientras siga en la escuela haré todo lo posible por la escuela, mientras, no voy a ninguna parte.
- > Para el teatro es muy buena.
- > Sí, porque me llamaron de los avis si quería hacer teatro, y yo les dije que no, que mientras estaba aquí en la escuela, hacía por la escuela.
- > Ella es la que lleva más años.
- > Yo lo iba a dejar porque nos dejó el que nos dirigía, pero luego al entrar una nueva, la María, dije: “pues sigo”.
- > La María lo hace muy bien el teatro.
- > Yo estoy encantada de la escuela, y también me ha servido como dice ella.
- > Per desconnectar, sí.
- A. Para abrir mundo.
- > Sí, porque estuve muy atada y ahora pues ya no.
- > Ella es la más antigua, pregúntale a ella.
- > Pues muy sencillo, vine a la escuela porque con 52 años me quedé viuda, estuve cuidando a mis hijos, los casé, cuidé los niños, hice todo lo posible, y a los 64-65 que ya exactamente no lo sé pues mi hija mayor empezó a decirme: “mama, ves al colegio”, porque siempre he trabajado, de trabajos me pueden preguntar de lo que sea, porque estoy bien al tanto, pero de colegio pues la verdad es que no. Me daba mucha vergüenza, no quería venir, y para mí ha

sido descubrir un mundo nuevo, un mundo que desconocía por completo, que me ha dado mucha vida, tengo ya 90 años.

A. Carai!

> Riures.

> Y sigo viniendo a las tertulias, vengo a la de catalán y vengo a la de castellano, leo el libro en casa, aquí no puedo leer mucho porque la vista ya me falla bastante, pero esto de la lectura me mantiene despierta, para poder analizar lo que yo veo y que valga también mi opinión como la de las demás, y entonces mientras no me cierren la puerta y yo pueda llegar, que ya vengo con bastón, seguiré viniendo al colegio. Para mí ha sido esto, descubrir un mundo que desconocía. Yo conocía los números, conocía las letras, lo conocía todo pero no sabía plantearlo, y aquí he aprendido pues fíjate, ¡hasta a dividir!, o sea que para mí ha sido darme vida.

> Ahora ya no sé, pero al principio de venir se oía decir que porque veníamos a la escuela de adultos, que éramos analfabetos.

> ¿Ah sí?

> Sí, lo han llegado a decir, cuando venía Manuel.

> Y éramos analfabetos claro.

> Digo pues analfabetos mira estudia tú, haz teatro, haz esto y haz lo otro, un analfabeto no hace eso.

> No.

> Ya es porque vengas a la escuela de adultos no sabes de nada.

> Eso de que se venga a las escuelas de adultos porque seas analfabetos me parece a mí que eso ya ahora es otra historia.

> La obra que hicimos nueva, invitaba a las personas a que vinieran a la escuela a leer y escribir.

> Pero a mí esto de analfabetos no lo veo.

> Como que no sabes leer.

> Pues yo lo veo como un insulto.

> Se tiene que pensar que ha habido mucha gente que no ha tenido la oportunidad de hacerlo, pero el hecho de querer ir y hacerlo ya demuestra que no eres un analfabeto, que quieres aprender.

> La obra que hicimos era para eso, para animar a la gente a que viniera a leer y escribir, y a tener relaciones, y a hacer amigas, y a pasarlo bien.

A. A ver, faltan dos.

> A ver, yo vine a la escuela porque tenía muchísimas ganas de jubilarme para venir a la escuela de adultos, porque yo de pequeña había ido muy poquito a la escuela, yo sabía leer pero todo junto, yo no sabía que significaba una coma, un punto o una interrogación. ¿Sabes cuándo aprendí lo que significaba una interrogación?, cuando fui a sacarme el carnet de conducir, entonces aprendí lo que era una interrogación. Bueno, pues yo estaba loca por jubilarme para venir a la escuela de adultos, y resulta que un día yo tenía una pequeña tienda y van dos jóvenes y me dicen: “oye, vamos a ir a apuntarnos a la escuela de adultos”, y digo: “¿Ah sí?, yo tengo ganas de jubilarme para ir, digo ¿qué horario tiene?” dice: “pues hay una de 3 a 5, y otra pues de 5 a 7, no sé”, y dije: “¿Ah sí?, pues voy a ir con vosotros”, y vine, y me estoy acordando hasta de la relación que hice, que tú me pusiste una especie de cuenta que yo sabía hacer cuentas, pero tal y como tú me las montabas no sabía, o sea yo en los enunciados no los comprendía, bueno, pero hice una redacción, que siempre me acuerdo, porque en el periódico estaba lo de la guerra del Golfo, estaba a punto de estallar, y los periódicos estaban que echaban chispas, y entonces me diste un periódico para que lo leyera y que lo explicara un poco de lo que había leído, siempre me acuerdo de la redacción que hice. Y bueno, pues vine y me apunté y me dijeron cuando más o menos vieron lo que hice, pues yo no sé dónde me iban a poner, y yo les dije: “no, a mí me ponéis en lo más bajo, o sea de empezar de la A a la O, porque yo lo que quiero es saber que significa una coma, que quiere decir un punto”, o sea todas esas cosas que eran interrogantes para mí, que no entendía, quería saber que querían decir. Y bueno, pues vine con aquellas dos chicas, que aquellas chicas estuvieron una temporada o dos y ya se fueron, y yo todavía sigo.

A. ¿Todavía estás?

> O sea estuve un tiempo, me saqué el certificado, luego me apunté al graduado y también me lo dieron, y luego dejé de venir porque tenía a mis padres, y lo que pasa cuando hay personas mayores que tienes que cuidarlas, y luego ya cuando mis padres faltaron, me encontré un día a Elvira y me dijo: “Vente para acá que hay algo que te gustará”, la tertulia, y ya me apunté con la tertulia y ya aquí estamos, hago poesía, vengo a dos tertulias, y luego resulta que para mí la escuela ha sido como una válvula de escape, o sea lo de las amigas y las relaciones es lo más importante del mundo, pero yo salía y plegaba a las 2 de la tienda, me iba a casa, comía y me venía a la escuela, y a las 5 tenía que abrir la tienda, pero yo como entonces corría, no como ahora que voy con el bastón y no puedo, pues yo salía del Taché corriendo para abajo, a 80 por segundo y llegaba a tiempo para abrir y para todo, tenía tiempo para todo, y la verdad es que para mí venir a la escuela era una válvula de escape, era como salir de un mundo y meterte en otro totalmente diferente, o sea salir de tu círculo y ver una expansión que no tienes, porque el trabajo, yo siempre he trabajado en casa hasta que cogimos la tienda y en casa pues era todo coser, y cuidar a los hijos, y hacer la comida, e ir a comprar, pero todo siempre corriendo, era todo como un tren dando vueltas todo el día. Y para mí la escuela representó eso, una válvula de escape, y bueno la escuela para mí es mi casa, porque yo para mí la escuela de adultos me siento igual que en mi casa de a gusto, y bueno la gente, los profesores, yo a mí me faltan siempre palabras para hablar de ellos porque de todos los que hemos estado hablando son todos maravillosos, y de las compañeras no digo nada porque están aquí todas.

> Pero no se lo pierda que de toda esta reunión cuando llegue a casa ya escribe un poema, porque escribe.

> No será para tanto.

> Que cuando vamos de viaje ya está escribiendo.

A. Falta una.

M. Falta la María.

> Que justo lleva un año también con la asociación.

> Bueno, mi relación con la escuela ha sido al principio, principio y luego ya estos últimos años, o sea por el medio tuve hijos, luego trabajo y algunas cosas por lo que me distancié un poco, y bueno quería hablar también en nombre de mi madre, porque mi madre empezó al comienzo de la escuela, entonces mi madre nosotros somos de Andalucía y mis hermanos vivían aquí, es breve pero esto lo digo por lo de la historia de mi madre, y mi madre y yo nos vinimos con ellos, mi padre falleció allí y nos vinimos, y mi madre pues estaba acostumbrada a vivir en Andalucía en una casa con un corral, y claro un piso de 4 paredes, y ella el hecho de venir a la escuela, no sé de qué manera se enteró, no sé cómo, pero la escuela le evitó de una depresión, porque ella estaba muy mal, porque los demás nos íbamos a trabajar y ella se quedaba sola, y le vino muy bien. O sea, ella a partir de aquí pues escribía sobre su pueblo, para ella fue fantástico. Y luego yo también estuve yendo, yo hice catalán también, pues quería aprender catalán, y algo de matemáticas también porque estaba un poco que en Andalucía dejé la escuela un poco a medias, y bueno ahí aprendí que no había una asociación pero sí que hacíamos alguna obra de teatro, hacíamos cositas también, y también era mí, no había tantas opciones como ahora, que ahora un casal hay más variedad, entonces aquello lo valorábamos mucho, y bueno luego yo ahí lo dejé, porque ya le digo, lo que he contado, y ahora ya me he sacado mi graduado en secundaria, lo cual últimamente estoy muy contenta, ahora quizá no me sirva para trabajar porque es un poco tarde, pero no sé, es difícil encontrar trabajo con la situación, pero sí que a nivel personal mío pues me ha dado mucha satisfacción, y el hecho de aprender yo he disfrutado, yo realmente he venido a hacer cosas pero he disfrutado, a veces un poquito la presión porque claro, hay que hacer mucho trabajo y tal, pero realmente he cogido una buena base y he disfrutado de muchos temas, que yo sabía cosas sueltas pero he comprendido cosas. Para mí ha sido muy satisfactorio y ahora pues me propusieron estar en la asociación y bueno, pues llevo un año.

A. Tú eres la joven.

> Sí, yo soy la joven (risas). Bueno no, Juanjo es quizá más joven que yo.

> Ah, pues puede que sí.

> Creo que sí, el presidente puede que solo un par de años, pero más joven sí.

> És la secretaria.

> Sí, pero todavía no lo he ejercido bien eh!

A. Bueno, gracias por haber venido, espero que lo pasemos a papel y entonces os lo enviaré.

> Muy bien.

A. Yo se lo enviaré a Montse para que veáis, lo que se ha dicho y lo podéis utilizar para lo que queráis. Me parece que no tengo nada más que preguntar.

> ¡La chuleta!

A. Sí. Había otra pregunta que ha ido saliendo, que la asociación ha participado en reivindicaciones de Ripollet, no solamente de la escuela.

> Sí.

A. Eso yo creo que es importante.

> Y lo que no has dicho tu que a través de la asociación hemos ido hasta al extranjero.

> Ah sí, eso sí, es verdad.

> Yo me invitaron a ir a una conferencia internacional y fui. Primero fui a Bruselas, a la conferencia internacional, después de Bruselas fui a Atenas, y después de Atenas fui a Irlanda que era el final, en Irlanda, y era referente a lo de la Montse, ¿cómo era?, el proyecto éste que llevaba la Montse, de acreditación.

A. De acreditación de la experiencia.

> Sí señor, y encantada de la vida, de verdad. A ver, yo ni inglés, ni francés, ni nada de todo eso, yo sé mi castellano y punto, luego tenía otras personas que estaban al tanto, la Montse y otra persona que no me acuerdo como se llamaba, y el que coordinaba el proyecto, que era la Unión Europea, que era el que llevaba el proyecto se quedó encantado de la vida de cómo le explique la escuela de adultos, de cómo las personas mayores se implicaban en la escuela de adultos, las cosas que hacíamos aquí en Jaume Tusset, o sea que Jaume Tusset está reflejado en todos sitios, hasta en Europa. Y muy bien, de verdad.

A. Pues muchas gracias por haber venido.

> Gracias a vosotros por interesaros por nuestra escuela.

> Yo soy la que menos tiempo llevo, pero ya la considero como algo mío.

14

REMEI CONSTANZA

Mestra d'adults, Coordinadora territorial dels centre d'adults de Barcelona durant us mesos
Entrevistada al CFA Pere Calders
24/05/2016

A= ALFONS

R=REMEI CONSTANZA

A. Quants anys portes a l'educació d'adults?

R. A educació d'adults mira ara justament comestic amb els papers de jubilació, són 36 anys.

A. Quan vas començar i on vas començar?

R. 36 anys, doncs això deu ser des del 1979, sí jo diria des del 79 i vaig començar al Pere Vila, va ser el primer centre que vaig estar.

A. Vas entrar com a funcionaria directament? Com a interina?

R. Vaig entrar com a interina sí.

A. No va ser fruit d'aquelles lluites per les places que hi va haver amb la coordinadora d'educació d'adults?

R. Bueno, lo meu va ser una cosa també curiosa, perquè nosaltres a adults jo crec que tot déu vam entrar de manera curiosa, jo col·laborava bé o feia doncs això, voluntariat al Pere Vila i vaig començar a donar classes i teòricament cobria la plaça d'un tipus que era funcionari perquè el Pere Vila era, estàvem molt a prop alguns mestres del Pere Vila eren també de l'exercit, i donaven classes a l'exercit, que estaven molt a prop, saps?

A. Sí, hi havia les casernes.

R. Sí, i llavors feien classes d'alfabetització, i llavors hi havia un professor que era funcionari, que també era professor de l'exercit que li dèiem el professor fantasma perquè va estar un any que no va aparèixer, i no va aparèixer per l'escola, llavors jo feia les seves classes, però no tenia contracte ni res, sinó que feia això, feia de voluntària les seves classes, llavors clar després d'un any es van començar a fer escrits en els diaris, es van publicar unes cartes i es va anar a la delegació que llavors era delegació que em sembla que estava al carrer Aragó.

A. Sí al carrer Aragó, hi havia hagut tancades.

R. Exacte, que hi era aquell, Alfons com es deia el delegat aquell? El Cebrián? No, la Cebrián era la delegada, el que treia la cara sempre, que el pintàveu, que el van pintar amb els esprais i tota la historia. No me'n recordo ara. Perquè a més era ell el que donava la cara, la Cebrián estava al darrera però no donava la cara, el que donava la cara era aquest.

A. Era l'inspector ponent?

R. Era el subdelegat o algo així, anava amb “traje” i tota la historia, i jo me’n recordo que una vegada li van pintar amb esprai i va quedar guapíssim, bé total que es va plantejar en aquests la situació a aquests de que bueno, el professor fantasma, que era un professor que era funcionari i que estava cobrant i que feia un any que no apareixia, i bueno llavors se suposa, perquè no ho sabem tampoc que van iniciar un expedient en aquest, i a partir d’aquí va quedar aquesta plaça buida i llavors va ser quan vaig entrar com a interina, bé sí d’interina perquè llavors al cap de no se quants anys vaig estar no me’n recordo, suposo que va ser quan després és quan vaig fer les oposicions i llavors ja el professor aquest ja no va aparèixer mai més, d’aquelles places compartides que hi havia en aquell moment, entre Ensenyament perquè això era Ensenyament i l’exercit, hi ha unes places d’aquestes de formació.

A. I del Pere Vila a on vas anar després?

R. No, jo vaig estar molts anys al Pere Vila, molts. Vaig estar no me’n recordo quants però vaig estar-ne molts.

A. A l’Arc de Triomf?

R. Sí.

A. Al mateix edifici de l’actualitat?

R. Sí, allà al Pere Vila que és el mateix que estàvem en aquella part que llavors encara, perquè ara els han dividit amb la part de primària i de secundària i en aquella època no, estava tot en un, i després quan van començar les de secundària nosaltres teníem una part d’aules a primària i una part d’aules a secundària i llavors va ser quan ens van traslladar al Baixeres que estava a Via Laietana, a baix, estàvem en una mena de soterrani, una cosa infecte, i llavors quan estava al Baixeres és quan se’m va fer la proposta de passar a la coordinació territorial a Barcelona.

A. Per què et va fer la proposta l’Àngela Miquel? Quins mèrits tenies?

R. No ho se, la veritat és que no t’ho se explicar quina va ser la raó, perquè jo amb l’Àngela, jo coneixia a la Maite que és la, te’n recordes?

A. Sí. Maite Badía, responsable del professorat

R. Bueno, llavors la Maite em va comentar això, que buscaven un coordinador o una coordinadora, per què doncs no parlava amb l’Àngela Miquel, i bé, jo hi vaig anar, saps de dir allò, i sí sí, hi vaig anar.

A. O sigui et vas presentar tu?

R. Sí, però ella em va, be, no o recordo bé, no t’ho podria dir però ara jo no se si ella em va trucar a l’escola.

A. La Maite?

R. No, l’Àngela Miquel a través de la Maite, vull dir més aviat, i em va dir “vine i això, que tindrem una entrevista, i que parlarem i tal”, i bueno jo hi vaig anar.

A. I vas ser coordinadora de Barcelona?

R. De Barcelona ciutat sí.

A. El coordinador de Barcelona d'alguna manera era coordinador de totes les demarcacions, no?

R. Sí.

A. De Lleida, Tarragona i Girona?

R. No. Quan jo vaig estar ja només era el coordinador de Barcelona. És a dir coordinadora de Barcelona ciutat, hi havia la coordinadora de Lleida, la coordinadora de Girona, de Tarragona.

A. No hi havia cap coordinadora general?

R. No. No hi havia cap coordinador a sobre totes de aquestes, sinó que cadascuna era dins el seu territori, llavors de tant en quant hi havia alguna reunió, perquè em sembla que Girona va continuar molts anys més i els altres, no en tinc ni idea, els hi vaig perdre la pista. Llavors bueno, jo en principi això que vaig començar amb moltes ganes la coordinació perquè a més estàvem allà i a més tenia teòricament una administrativa que estava al meu servei, i després hi havia l'Elvira i una altre que era les que estaven més en atenció al públic i que eren les que rebien, però és clar et trobes en una situació que estàs com que ets com frontera o barrera entre l'administració i els professors, i clar jo estava o em sentia molt més al costat dels professor que del cantó de l'administració, i ja era allò de començar a rebre per tot arreu, vull dir coses d'aquelles que no, que bueno és el funcionament de l'administració.

A. Perquè seria l'època en que la Mesa tenia força.

R. Sí, la Mesa i els canvis de les escoles i entens o qualsevol plantejament que hi hagués, qualsevol canvi doncs bueno, propostes que demanaven les escoles que aconseguir qualsevol cosa era tan difícil, bueno fins i tot per demanar una goma, que si la instancia, del no se que, que si s'havia d'aprovar, si s'havien de reunir, doncs quan et responien doncs clar, ja tan li fot, ja no tenia cap sentit, llavors les queixes des del professorat, a més vaig coincidir en l'any que van convocar el primer concurs de trasllats d'adults, que feia molts anys que no es convocaven concursos de trasllats.

A. Quants anys vas estar de coordinadora?

R. No, no vaig estar no vaig arribar cap any, vaig estar nou mesos.

A. i quin any vas ser allò?

R. No me'n recordo.

A. Perquè el primer concurs es convoca cap el 2000-2001.

R. Cap al 2000 deuria ser o algo així.

A. Era l'època que tu hi eres de coordinadora?

R. Sí, va ser la primera vegada que es va convocar concurs de trasllats, sí clar, però és que jo d'aquelles precisament que me'n recordo i les places de resultes, i ni "flowers" perquè jo no entenia, perquè el llenguatge administratiu sempre m'ha resultat molt farragós, clar i fins i tot a vegades hi havia informació doncs que igual no eren massa acurades, i és que donaves aquestes informacions perquè no en sabies més. I clar, va ser tot el moviment aquest del concurs de trasllats que també va suposar un, bueno i el fet de que les escoles comencessin a establir-se, d'alguna manera que també anessin definint les diferents línies i una mica això.

A. Per què de l'època de Benestar Social quina impressió tens en general, ara que ha passat el temps?

R. Jo és que amb adults, amb l'educació d'adults jo tinc com la sensació, l'altre dia ho pensava, saps a vegades tinc com la sensació de que és cíclic, de que no ens en sortim, entens, no se com explicar-ho. Tinc la sensació de que sempre anem a remolc de, i que mai hi ha hagut però ni des d'Ensenyament, ni des de Benestar Social que sempre hi hagut com això, com sempre a remolc del que marcava Ensenyament.

A. Fins i tot quan estàvem a Benestar Social?

R. Sí, fins i tot quan estàvem a Benestar Social, que mai hi ha hagut una política clara i definida del que era realment Formació d'Adults perquè sempre s'ha anat per aquella part com més reglada, més acadèmica, més títols i tal, que bueno que venia una mica a bé, digues-li com vulguis, no li diguis compensatòria, perquè sonava malament o no se que, però digues-li que venia a compensar.

A. Segones oportunitats.

R. Correcte, aquells dèficits que hi havia hagut, i això ha anat repetint-se al llarg del temps, o almenys jo ho he anat vivint, ha anat repetint-se al llarg de tota la història d'adults, perquè quin tipus de política clara hi ha a educació d'adults? Abans el graduat escolar que era el títol bàsic, ara ja tenim el títol de graduat en secundària que és el títol bàsic, tot allò que sigui de formació al llarg de la vida és una mica que sempre, que era com la gran aspiració que reclamàveu no s'ha tingut mai, no ho ha aconseguit mai l'educació d'adults.

A. En l'època de l'Àngela Miquel hi havia una certa màniga ample perquè les escoles fessin tallers diversos, els macramés que sempre s'ha dit. Això s'ha acabat.

R. Sí, és veritat hi havia la part aquesta més d'animació però que tampoc era, jo a vegades també estava d'acord amb el que deien allà, que a vegades aquesta animació també ratllava el que era el casal, o el que seria un casal d'avis o el que seria un casal de gent gran, que la gent també s'eternitzava a les escoles, que ha sigut un altre problema, és a dir que jo penso que els problemes d'educació d'adults són dobles, o jo els visc d'una manera doble, per un cantó des de l'administració que ja et dic que no hi ha hagut una política clara i definida i des de les escoles, que hem anat, les escoles també hi ha hagut l'esperit de defensar el xiringuito, molt en les escoles i en aquest sentit et trobes repetint les mateixes, és a dir totes les escoles fem pràcticament el mateix, ens mengem el terreny unes a altres, no hi ha hagut la capacitat de dir: "ostres, potser aquí no necessitem tantes escoles, a Barcelona", però també podria ser

que això totalment en contra de la gent, però poder aquí necessitaríem una escola molt més gran, molt més potent i si vols amb alguna extensió després a determinats barris, per posar segons quins ensenyaments.

A. Sí, perquè nivells inicials necessiten ser pròxims.

R. De proximitat, però vull dir m'entens, és allò de que potser això en altres nivells no ho necessitem, llavors el que hi ha una mica és dir: "jo em faig doncs això, el que eren els ensenyaments inicials, els ensenyaments bàsics, els ensenyaments de no se que, jo faig ensenyaments inicials, ensenyaments bàsics llavors és com que et vas menjant-te, una escola s'anava menjant l'altre, no hi havia possibilitat de creixement. A veure, per a mi sempre hi ha hagut la fantasia, ara per exemple quan reivindicaven l'escola jo m'imaginava, la meva il·lusió en absolut era el que tenim ara, per a mi la meva il·lusió era una escoleta d'aquelles no massa grans, amb un pati gran, si vols com una caseta, bueno l'estructura física ja determina, és a dir el plantejament aquest és un plantejament que no facilita el niu, ni la trobada entre alumnes, ni els espais d'intercanvi, no facilita res de tot això, llavors això ja determina un tipus de manera de funcionar, és igual que si tens una universitat o el que sigui, ja una determinada estructura així i per tant tu vas a classe i quan acabes la classe te'n vas, i potser algun dia coincideixes i ja està, però no facilita aquesta vida comunitària o aquesta vida com així més social que podria evidenciar una escola.

A. En l'època de la transició, els eixos fonamentals que proposava l'EPA nova en front de l'EPA antiga eren la participació dels alumnes en el funcionament de l'aula i del centre, la participació de l'escola en la vida del barri i que el barri entres a l'escola fent propostes. Això s'ha perdut?

R. Totalment, ara s'ha perdut perquè dius bueno queden, suposo que deuen quedar encara les escoles aquestes, les del d'allò, ai, les d'aquí la Verneda. Encara deuen quedar les escoles aquestes que en deien, les escoles d'aprenentatge, o centres d'aprenentatge, encara deuen quedar algunes escoles d'aquestes, no, comunitats d'aprenentatge. La Verneda no en te una?

A. La Verneda continua, però el 2009 és quan a la Verneda se separen el CFA oficial, i la Verneda com associació o associacions.

R. I per la part oficial de l'escola no hi és la comunitat d'aprenentatge? perquè allà sí que hi havia quantitat de professorat que era voluntari, que no se què.

A. Suposo que el CFA "Verneda" oficial – no ho conec pràcticament - és una escola d'adults típica i, a més, d'alguna manera, distanciat de la Verneda associacions.

R. Clar, és que la dificultat aquesta, també hi havia la dificultat aquesta perquè com combinar-ho, per exemple jo me'n recordo que amb gent que havia parlat que estava allà la Verneda, que era com combinar tota la part diríem del que era el voluntariat amb tot el que era la part dels professionals com a tal, com combinar això, i clar els claustres es convertien que hi havia més voluntaris que persones i la gent que tenia allà la plaça, ostres que no pintava res, clar és que arriba un moment que hi havia la dificultat aquesta.

A. Anteriorment, amb l'Àngela Miquel, va haver un conflicte entre 4 o 5 funcionaris que es va resoldre marxant els funcionaris, que eren interins.

R. No se si eren interins eh!, jo no tinc tan clar que fossin interins, perquè un se'n va anar que és el que està a la Zona Franca, després hi havia, jo no tinc tant clar que fossin interins, i que després era allò de que a nivell de papers i histories d'aquestes que semblava que, "no es pot consentir això de la Verneda i tal", però després quan venien sense callar i punto, una mica feien el que els hi semblava.

A. Bé, la Verneda, Santa Coloma, pràcticament tothom una mica?

R. Sí, jo penso que en aquest sentit sí que hi havia com una certa manera de funcionar bastant autònoma dins de les escoles, dins de certs paràmetres perquè això la gent no s'ho saltava, dins els paràmetres que estaven com organitzats que penso que es demanaven, però després sí que hi havia una certa autonomia de funcionaments, diferents escoles organitzaven i feies més o menys com podies, o com bonament creies que hi havies de fer.

A. Això em sembla que era una situació que permetia una doble actuació. L'escola que volia funcionar funcionava, però l'escola que no volia funcionar també es prenia l'autonomia d'aquesta manera. Tu com a coordinadora ho deuries veure.

R. Sí, això ho veies, perquè bueno ja et vaig dir que vaig estar molt poc temps en la coordinació perquè clar, era la postura aquesta d'un plantejament bastant diferent, i jo vaig estar doncs poc temps però sí que és veritat, però això és en aquella època, l'època anterior, és ara i això va amb la persona, és a dir jo penso que hi ha determinats funcionaments que van lligats a les persones, hi ha persones, per exemple jo a la primera escola al Pere Vila, el Pere Vila era una escola molt funcionaria, llavors hi ha un tarannà, una manera de fer que això ve determinat per una manera de funcionar i després quan ja vaig passar aquí doncs bueno, és allò que te las fas tu l'escola, te la fas a la teva manera, i fots més hores que un relloige que no et compensa ni Déu, però que l'escola és com una espècie de cèl·lula viva i que hi participa la gent i que hi ha una manera de funcionar diferent.

A. Aquesta autonomia que em dius, a l'època de Benestar Social està mínimament acceptada o tolerada, o es mirava cap a un altre banda, i en canvi quan passem a Ensenyament hi ha una normativa molt estricta i, no obstant, continua havent-hi diverses maneres de funcionar, i qui va a mínims, malgrat la normativa sigui molt estricte, o almenys és la impressió que jo tinc, que el que canvia amb Ensenyament és la normativa, però es continua funcionant de forma diferent.

R. Sí bueno, perquè tot el que era la part aquesta com de coses d'això menys reglades, tot el que hi havia d'això doncs va desapareixent, a Benestar sí que hi havia, a Benestar que és quan tu ho estaves comentant que hi havia una molt part d'aquesta, entre cometes folklòrica però bueno, sí que hi havia una part d'aquesta que era com aquesta part més social, que també està bé, però ja després quan passem a Ensenyament evidentment tot això està pautat i queda limitat, però clar per exemple continuem amb els dèficits aquells, s'ha anat suprimint en general s'ha anat suprimint pràcticament tota l'alfabetització aquí a Barcelona teòricament, jo l'època que vaig començar a treballar amb adults, aquells que treballaven amb

mi que sempre em deien, les famoses campanyes d'alfabetització de que va ser? Dels anys 60 o així que es feien des de la Plaça Espanya?

A. Sí.

R. I que bueno quan la gent ja sabia signar i ja estava alfabetitzada doncs ja havia acabat, que hi havia aquelles famoses campanyes, doncs ara d'alguna manera també, que no se quantes escoles deuen fer ara alfabetització, però són poquíssimes a Barcelona.

A. Són poques. Per què s'ha anat reduint?

R. Perquè se suposa que la gent ja està alfabetitzada.

A. Però i els immigrants? Les entitats que jo conec totes fan alfabetització.

R. Clar, però hi havia el problema de plantejament, que a mi això em sembla que és molt difícil i que no ha acabat de quallar, que els immigrants en la mesura que aprenien el català i el castellà, doncs això ja es convertia o d'alguna manera se'ls alfabetitzava des d'aquestes llengües, en tot el que era el projecte d'acollida i tot això, que no se si ha acabat quallant perquè jo penso que són coses diferents, és a dir una cosa és això, el castellà 0 o el català 0, i una altre cosa és alfabetitzar, perquè el procés d'alfabetitzar és molt més llarg.

A. Sí, és diferent.

R. Però jo penso que el plantejament anava una mica per aquí, és a dir la gent autòctona se suposava que ja estava alfabetitzada, i la que no estava doncs s'havia anat morint-se i per tant ja no, i tot això s'eliminava i llavors eren els nouvinguts tots que ja se'ls acollia en aquests cursos lingüístics, que eren l'aprenentatge de la llengua i per tant dins d'aquest aprenentatge teòricament hi havia d'entrar ja la part d'alfabetització.

A. A les escoles d'adults s'ha anat eliminant, mentre que a les entitats continua existint i amb molta demanda.

R. A les escoles d'adults s'ha eliminat totalment, nosaltres ja només tenim, ja fa anys només tenim el nivell 3 d'aquests ensenyaments instrumentals, sí. Només el nivell 3, els altres, els nivells 1 i 2 ja són fora, i tota la zona d'aquí les Corts no ho tenen, Palau de Mar evidentment tampoc, nosaltres tampoc no ho teníem, em sembla que el Francesc Layret tampoc, vull dir que eren els altres que hi havia a la zona i ja passem a la Barceloneta que són els únics que mantenien el nivell d'alfabetització i neoelectors, però bueno, de tota aquesta zona.

A. Però els immigrants analfabets continua existint, sobretot dones, dones nouvingudes.

R. Clar, però és el que et deia, jo penso que anava més lligat a que això s'abordés des de la perspectiva de la llengua.

A. Però segons les estadístiques que dona Ensenyament els nivells inicials d'aprenentatge de la llengua oral també estan baixant, això a què es deu?

R. Clar, llavors on va aquesta gent? Que és la pregunta, perquè per exemple sí que és veritat que el castellà, no jo de totes maneres el castellà d'acollida aquí per exemple és un nivell que es manté, el que no es manté és perquè ve de dalt i a més és política lingüística, i és Consorci,

però el que no es manté és, per exemple el català són nivell 1, 2 i 3, llavors on hi ha el nivell 1 que seria l'acolliment que a nivell lingüístic déu n'hi do, lo bàsic és molt irregular i molt canviant, llavors el nivell 2 i el nivell 3 doncs la gent ja és d'una edat molt considerable, és a dir que no és, algun d'aquests dels nouvinguts passa al nivell 2 però ja allà ja s'atura i no va més enllà, suposo que deuen passar al Consorci de Normalització Lingüística, no ho sé. I amb castellà igual, en castellà el nivell 1 doncs déu n'hi do també aquí per exemple a castellà la demanda és forta de nivell de castellà.

A. De nivell 1?

R. Sí, però nosaltres per exemple bueno jo almenys tinc el nivell 2, però una mica el requisit indirecte és que estiguin alfabetitzats en la seva llengua. Es demana almenys que sàpiguen escriure.

A. Però potser saben escriure en àrab però no coneixen la llengua romànica. No són analfabets, però els situem en grups d'alfabetització perquè han de conèixer la nostra grafia.

R. Ja però és diferent eh, hi ha molta diferencia entre si estan alfabetitzats en una llengua.

A. Clar, vol dir que han anat a escola.

R. Clar, i a més tenen una estructura mental molt determinada, si són analfabets ja és un altre historia. Analfabets en la seva llengua llavors sí que és un problema fins allà, llavors clar ara ja hi som, perquè clar això, l'ara ja no t'interessa tant, oi?

A. Sí que m'interessa.

R. Vull dir que ara tornem a viure una situació com d'impàs encara ara en aquests moments entens, cap a on aniran les escoles d'adults? Perquè s'ha anat modificant lo de les proves d'accés, ara amb lo de la reforma aquesta de la secundària, lo de la reforma del títol del GES, de graduat en secundària doncs clar, hi haurà tantes convocatòries, tantes oportunitats, que no se si quedarà algú que vagi a les escoles d'adults, llavors que quedarà? És a dir, perquè tampoc s'ha aconseguit, i això també ja era en l'època de l'Àngela Miquel, una idea era una mica per exemple les noves tecnologies, tot el que eren les ACTIC, lo que era informàtica doncs que entrés gent més jove, i això tampoc s'ha aconseguit encara.

A. No?

R. No.

A. Però en canvi la gent més gran, almenys pel que em diuen algunes escoles, va desapareixent en els TIC perquè cada vegada s'exigeix més el COMPETIC.

R. Bueno, és que la gent gran no, bueno és que la gent gran perd com per allò per passar-se les ganes, o per aprendre quatre coses que li siguin practiques.

A. I que li interessin.

R. Enviar correu, poder fer allò, poder xatejar si convé, poder parlar per l' Skype, vull dir quatre coses d'aquestes, però clar no els interessin no els projectes que els hi demanen i no se quines histories, a la gent gran no li interessa, però a la gent jove que pretenien incorporar

tampoc s'ha incorporat al COMPETIC. Llavors clar queda un buit allà, és a dir com s'omple aquest buit?

A. Però en canvi l'Àngela Miquel sí que va obrir el panorama, va fer congressos, allò de l'alfabetització al Palau de la Musica. Semblava que tingués una idea més oberta del tema de l'educació d'adults, estàs d'acord?

R. Si ho mires des de... , no jo potser més que un tema jo penso que era la nineta dels seus ulls, ella era directora general.

A. Era directora general, era la seva feina.

R. Clar, llavors mentre l'educació d'adults funcionés i d'allò ella tindria el càrrec, si l'educació d'adults per dir-ho d'alguna manera se n'anava a can pistras ella desapareixia, vull dir que era una cosa que era de retroalimentació també. El que sí que és veritat que com que hi havia una direcció general que amb això és amb el que vàrem perdre després al passar a Ensenyament, en aquell moment teníem una direcció general i amb una directora general que el seu àmbit era educació d'adults, després ja quan vam passar a Ensenyament doncs això va començar a desaparèixer fins que hem arribat a ara que em sembla que som un programa, o una unitat.

A. Un servei i un cap de serveis.

R. D'acord, és que hem perdut ja tot, perquè allà sí que teníem una certa autonomia i una persona dedicada única i exclusivament i penso que en aquest sentit, el que passa és que és lo altre, és a dir que clar, com que l'educació d'adults amb la seva historia havia sortit..., molta educació d'adults, eren moviments de base, jo me'n recordo que al principi havia col·laborat amb la Verneda, perquè era allò de que hi havia el Marc, que després se'n va anar a Menorca em sembla.

A. Sí, el Marc Genestar.

R. Sí. Genestar es deia? Bueno, és que no recordo el cognom, hi havia el Marc i estava ell sol i llavors jo estava al Pere Vila però col·laborava amb la Verneda, i anava i feia classes d'alfabetització allà dues tardes, perquè havien sortit moviments d'aquests com de base que havíem anat formant les escoles, llavors jo em sembla que és el que et comentava abans que potser era com necessari fer esporgar una mica, no? Sense fer mal però esporgar, però això ningú s'atrevia a fer-ho tampoc entens?, i el fet aquets d'aquesta mena de bolets perquè tots érem com petitets, i sense massa possibilitats de créixer no se si afavoria o al contrari, no volien l'educació d'adults, llavors bueno era concebut que la gent s'eternitzava a les escoles, que no se què, en fi coses d'aquestes, alumnes que potser feia 10 anys que feien alfabetització i que no passaven d'aquest nivell, bueno ara estic exagerant però sí que hi havia gent que estava molts anys en aquelles escoles, i que clar, que conduir això d'una altra manera és el que crec que no hem sigut capaços de fer, ni nosaltres de fora ni des de dins.

A. Un altre tema. Quina idea o quina imatge tens de la Mesa després que han passat tants anys?

R. Jo no hi he participat massa en la Mesa, no he sigut una persona que tingués, i que tenia una sensació, la sensació és aquesta, la sensació és de repetició, allò de dir tinc la sensació de que ja l'he sentit aquesta història, ja l'he escoltat, la torno a escoltar, que la tornen a repetir, i que no ho veig saps?

A. Tampoc vas participar a l'AEPA?

R. No.

A. Quina imatge tindries?

R. Home ha estat bé, no vaig participar però no per res, sinó senzillament perquè jo em centrava molt en la feina que feia amb el meu entorn, però penso que estava bé que hi havia gent que pensés, gent que publicés material, gent que fes activitats, gent que fes coses, entens que era com una manera de fer, jo ho veig com des d'un factor molt positiu, perquè lo altre de lo de la Mesa anava més en un sentit més laboral, en canvi lo altre no, lo altre era una cosa com molt més ampliada.

A. Més pedagògica.

R. Hi havia més aspectes d'aquests pedagògics i a mi bueno, utilitzaves els materials de l'AEPA i estaves en contacte amb aquesta gent per molt que no participessis i per tant sí que em sembla una cosa força vàlida.

A. Tot això ha desaparegut.

R. Sí. Ara d'AEPA no queda res?

A. Queda l'associació com a tal que continua existint, però pràcticament s'ha diluït tot, i la Mesa també. Per què s'ha diluït tot?

R. No en tinc ni idea. Bueno perquè també la gent i amb això tu estaràs totalment d'acord amb mi, la gent que sostenia tot això va desapareixent.

A. Sí.

R. Llavors la gent nova ve amb altres històries a les escoles, és a dir nosaltres quantes hores fèiem? Quantes hores feies tu quan treballaves?

A. Moltes.

R. Doncs ara si per exemple li dius a un: "no, és que t'has de quedar mitja hora més", et diu: "ah no, no és el meu horari", és a dir que la postura és totalment diferent, nosaltres si muntaves una sortida i la sortida era tot el dia doncs cap problema, fins i tot aquí al Pere Calders recordo que havíem fet colònies amb els alumnes i històries d'aquestes i et diuen que això ara ja no entra dins d'aquests esquemes.

A. Això és igual que la gent vingui de magisteri que vingui de secundària?

R. Bueno sobretot s'aguditza més la gent de secundària te molt clar el que és la legislació, el que són les lleis, les normes i tot plegat i la gent de primària, en fi hi ha de tot, però també et trobes que cada vegada més...

A. Cada vegada més és una feina que té uns horaris.

R. Sí. És una feina, tenen un horari i el compleixen, però ara allò de la disponibilitat que hi havia abans i ara amb els companys antics encara dius “ostres aquest dia no puc venir, m’ho pots fer si us plau?”, saps que potser el company ha tingut un problema, i es mira si se li pot fer i tal, vull dir que és una forma de funcionar que era l’escola d’abans, l’escola nostra que tu havies anat fent, havies anat creant, i potser no era molt positiu, però t’hi passaves moltes hores i realment la única manera, jo cada vegada estic més convençuda que per a que una cosa funcioni és que realment t’hi dediquis, és a dir no hi ha una altre solució, tu pots si ets molt burocràtic o molt d’això portaràs molt bé tot això però el caliu aquell que veies a l’escola, o el fet de qualsevol cosa saps a qui acudir, saps la figura que tens allà, saps que està present, doncs clar això implica dedicar-t’hi moltíssimes hores i això s’ha anat perdent. Igual que el que tu dius amb lo altre penso que és tres quarts del mateix, la gent que tenia interessos, que es motivava per tot això clar, va desapareixent, llavors qui queda? Ara és que ens en fan coses de l’alçada d’un campanar i no es mou ni Déu, i dius bueno què esperes, vull dir que no ens movem, que tot és un altre i un altre, i per tant ja està.

A. Sí, tot el que seria els moviments reivindicatius han desaparegut en adults, continuen a nivell general d’educació. però en adults ha desaparegut.

R. Ha desaparegut però bueno en educació també es fan menys ara, et foten cada pollastre que t’estan travant i a callar i encara gràcies, però bueno que a la nostre època nosaltres vam començar doncs això, al carrer i suposo que acabarem al carrer i és el que ens va tocar, però aquesta canalla ho ha viscut d’una manera molt diferent.

A. Llavors, el futur de l’educació d’adults el veus molt negre? El de l’educació d’adults, no parlo de la societat.

R. No, el futur de la societat també el veig força negre, però en el futur de l’educació d’adults seria en el sentit aquest que comentàvem, que no se si alguna vegada s’aconseguirà que no sigui doncs això, sempre.

A. Només compensatòria?

R. Clar, i que no tingui mai un espai propi.

A. Compensatòria també.

R. També.

A. Perquè hi ha de ser.

R. Sí, però que també que no tingui un espai propi, és a dir que l’educació d’adults ve d’alguna manera a això, a compensar lo que en l’altre educació no funciona, llavors com jo no hi veig la manera, perquè no veig una política decidida i clara. Jo penso que sí, perquè són aquestes histories que si hi havia l’educació d’adults per un cantó i hi havia després la que feien les empreses, la formació ocupacional i la no se què, si tot això s’hagués pogut aglutinar, estaríem parlant d’una altre cosa, i que de fet això hauria de ser l’ideal, és a dir que si Treball rebia subvencions se les quedava Treball perquè eren per ell, nosaltres depeníem

d'Ensenyament i ens havíem de quedar el que era d'Ensenyament, Justícia tenia a un altre cantó els seus funcionaris, que ara ja han passat a Ensenyament, hi havia com les capelletes aquestes i cadascuna amb el seu d'allò, i amb els seus diners doncs era com s'ho organitzaven, aquesta cosa a mi em sembla això, que si fóssim capaços de la gran educació global seria, perquè són aquestes idees, que vistes des de dalt després és això, de la ciutat educadora, bueno que seria perfecte si realment fos així, però això com es menja? A baix a la base com hi arribem?

A. Que et va semblar la capacitat negociadora que tenia l'Àngela Miquel amb Treball, amb Ensenyament?.

R. Tenia una bona capacitat negociadora, això és veritat, sí, jo penso que la dona era en aquest sentit se sabia vendre i es venia bé, però bueno lo de treball no ho va aconseguir, és a dir que no vam ser capaços d'aglutinar els cursos de treball, a veure Treball va rebre quantitat de subvencions que venien d'Europa i que eren l'ostia de diners, i això mai en cap moment va ser capaç de derivar-se cap a, perquè a més hi havia coses que es tocaven, perquè formació en informàtica, o formacions d'aquestes fins i tot reglades que es feien a les escoles d'adults però Treball ho passava per un altre cantó, i això no va.

A. Quan vam passar a Ensenyament el Franci es posava molt i molt nerviós quan parlàvem de l'especificitat de l'educació d'adults.

R. Sí.

A. Per què et sembla que es posava tant nerviós?

R. Mai, mai ho van voler entendre, lo de l'especificitat, mai. No van considerar mai que era una cosa específica, perquè hagués canviat moltíssim el panorama, si haguessin considerat l'educació d'adults, igual que sí que reconeixen, que sí que es reconeix que hi ha una especificitat de batxillerat, o d'universitat per exemple, però a l'educació d'adults no se li ha reconegut mai una educació específica per tant la formació, això implicava que la formació no és una formació, no hi ha d'haver una formació especial per a treballar a adults perquè si no reconeixien l'especificitat hagués implicat una formació adient per a que haguessis pogut entrar, això implicava que mai hi ha hagut una formació i per tant que a adults doncs clar, la sensació aquella de que dius va entrant tot tipus de gent i mai acabes com de modelar, el modelatge aquest, i jo penso que bueno que no els hi va interessar en cap moment, perquè sempre hem sigut. Clar, quin percentatge representem, si anem a comparar-ho?

A. Amb Ensenyament?

R. Sí. Què som? Un 12?

A. Un 10 per cent si arriba en professorat i alumnes.

R. Ah, doncs encara em pensava que érem menys però bueno ens haguessin pogut reconèixer.

A. Numèricament.

R. Ja, però és el que dèiem que adults seria com aquella mena de gota malaia que els hi vas matxacant, com un granet al cul, emprenyant que dius: “no em deixa estar tranquil”, però tampoc massa...

A. No, el granet crec que ha desaparegut.

R. Massa, massa tampoc li fèiem. Però al començament quan vam passar al primer moment, l'època del Franci i tot això, que de fet l'Inglés va saltar una mica també per aquesta historia quan van organitzar...

A. No sé perquè va saltar ell, no ho se.

R. Hi va haver algun problema, però no en tinc ni idea, és veritat, però va estar molt poc. Hi va haver alguna historia que no va acabar de quallar.

A. Jo li volia preguntar, però em va donar llargues a l'entrevista. Algú m'ha dit que va ser Comissions Obreres la responsable, però no ho sé.

R. No, doncs el Franci i aquesta gent no era de, no estaven al sector tocant a Comissions o a Iniciativa?

A. Crec per comentaris que el Miquel Inglés de Comissions, i el Franci d'Iniciativa, però no ho puc afirmar amb seguretat.

R. Jo diria que sí. Sí, jo se que va saltar i a més amb lio.

A. Tornant a l'especificitat, l'Àngela Miquel d'alguna manera va mantenir una certa especificitat dels mestres, va trigar...

R. El complement aquell famós?

A. No, que va trigar molt temps en convocar un concurs de trasllat , va trigar 10 anys o més.

R. Sí, molts. No, més de 10 va trigar!

A. Llavors d'alguna manera la gent que entrava, era una gent determinada. Això es prestava a dues versions, la de l'amiguisme, però en certa manera mantenia un cert reducte de professorat diferenciat.

R. Sí. Sí que ho va fer això, no i clar, el que tu dius que es prestaven les dues coses, perquè bueno ves a parlar amb l'Àngela Miquel que havia també aquesta la posició aquesta, però per l'altre cantó. Però jo penso que en general la gent d'adults, la gent que treballava a adults no marxava d'adults, en general.

A. No, poca gent.

R. Jo penso que era així, i que bueno el tema anava diferent i era una manera de fer diferent però la gent s'hi enganxava en aquestes histories i ja hi disfrutaves i hi estaves a gust, vull dir que sempre hi havia algú que no, però en general la gent era molt d'això, que bueno és clar quan se li demanava el concursar era una mica per poder assegurar-ho, que la gent es pogués assegurar el lloc de treball que portaven la tira d'anys i clar, si venia algú de fora doncs la gent saltava i llavors el concurs aquell també comptaven una mica els mèrits d'adults,

l'antiguitat, que això va permetre que es poguessin, perquè si hagués sigut un concurs obert convocat des d'Ensenyament haguéssim saltat la meitat, pel que eren els anys de servei i totes aquestes històries.

I sí, sí pel que fa, va ser una etapa diferent, això està claríssim, una etapa diferent i jo penso que una etapa amb cara i ulls, que no tots els ulls fossin els bons? Doncs d'acord, però és veritat que era una etapa amb cara i ulls perquè hi havia el nostre, que millor o pitjor, però bueno i que després també és veritat que hi va haver molta més campanya de difusió, de coneixement de l'educació d'adults, ara quedes, bueno que, jo suposo que hi ha gent que en sent a parlar però en aquella època hi havia molta més. Les famoses proves del Graduïs ara pot, jo me'n recordo dels primers exàmens dels Graduïs allà al Pere Vila, que justament eren a dalt al teatre i bueno hi havia una immensitat de gent que allò era impressionant.

A. El mateix teatre en que les places d'adults cap els anys 79-80 quan sortien, et deien "tu no la demanis".

R. Sí, la guerra aquella que et deien: "aquesta plaça no la demanis perquè esta ocupada, i si vas tindràs mal rollo", i anaven cantant les frases i no se què.

A. Sí, i la gent que volia la plaça no s'atreuen a demanar-la.

R. Perquè hi havia la por aquesta. Sí que me'n recordo sí. Feien els nomenaments a dalt del teatre del Pere Vila.

A. Recordo haver anat.

R. És que això ja són èpoques històriques eh? Quan vas començar amb adults?

A. Vaig començar de voluntari a la Sóller que era escola en lluita.

R. Vale, l'escola Sóller que després va ser la Pegaso.

A. No, la Pegaso va ser diferent.

R. Ah, doncs jo pensava que la Pegaso havia sortit de la Sóller.

A. No. La Pegaso va ser diferent. Vaig començar a la Sóller de voluntari, amb la idea que si en algun moment sortia una plaça d'adults poder-me presentar. Quina era la faceta humana de l'Àngela Miquel, ja que durant uns mesos vas tenir més relació amb ella?

R. Oficial però que no li agradava això, que era de la gent, que quan tenia bueno, que si d'alguna manera confiava en tu o si tenia més o menys una relació, allò que volia que et quedessis, i et cuidava d'aquella manera, bueno d'aquella manera que després també t'ho cobrava per un altre cantó, però hi havia aquesta manera de, també teníem, que jo penso que també hi havia i això passava amb tots, no sols jo penso que no sols amb els que treballàvem allà, sinó com a professors quan anaves a plantejar-li alguna cosa que mai era un no, de dir-te un no, que a vegades tampoc et deia que sí, però t'ho deia d'una manera que semblava que ja havia fet tot el que era possible.

A. A mi m'han explicat anècdotes en aquest sentit de tenir detalls amb gent concreta. Però també en alguns moments era molt cruel. Recordo diatribes en públic contra persones

concretes de l'equip, que em provocaven vergonya aliena. També era cruel, tot i que jo, ho haig de dir, no tinc cap queixa personal.

R. No, jo en aquest sentit tampoc no és allò que dius, home que a vegades clar, perquè jo me'n recordo d'aquella frase que deia: "lo més urgent sempre és d'ahir", per tant la urgència s'havia acabat però clar, jo em trobava que havia de donar una resposta i per a mi era urgent, llavors això que et trobaves a vegades que deies bueno, puc despatxar amb tu, puc aclarir aquests temes de com els he de respondre, no em va bé i tal i això a mi em creava un malestar increïble, perquè jo era allò de que si tenia tal tema, com el resolem, com el solucionem, però ja tanquem aquest tema i anem per un altre, però jo això d'anar acumulant temes em desespera, perquè jo necessito anar tancant i llavors clar, hi havia la manera de funcionar que era tot un funcionament polític i que jo no entenia, i que justament era penso que no era problema, per mi sí que era problema perquè era en el sentit de que clar.

A. Els temes no es tancaven.

R. Clar, i que estem parlant d'un tema de política, i jo no era política, era senzillament una professora que donava classes i tenies molt clar com feies classes, però aquests dominis així de que sí però no, i no potser mai ho veurem i tal, a mi això em desesperava, i és per això que vaig plegar.

15

ANTONIO CÓRCOLES

Director de la Fundació per a la formació i l'estudi Paco Puerto, de CCOO de Catalunya
Entrevistat a la Fundació

A= ALFONS

AC= ANTONIO CÓRCOLES

Comencem a parlar amb Antonio Córcoles, sobre l'acreditació de les competències professionals dels treballadors

A. L'Institut Català de Qualificacions no fa un examen de totes les qualificacions cada any?

AC. No, per exemple aquí a la intervenció aquesta³² nosaltres dèiem d'intentar fer convocatòries obertes per totes les ocupacions i per totes les persones, perquè pensem que realment una aposta econòmica forta per l'acreditació de competències, seria primer més eficient per a les persones, es destinarien menys recursos que per a formació, perquè la gent ja sap de fer coses i ho acredita a partir de la seva ocupació i de la seva experiència laboral. Que una persona que ha fet gestió de magatzems tota la vida, que es queda a l'atur, i que vol formalitzar la seva saviesa o el seu lloc de treball, ho hagi de fer només a partir d'un certificat professional que significa 300 hores, clar, això suposa per a l'administració pagar un centre col·laborador com nosaltres, una pèrdua de temps per a la persona i un major cost també per l'administració. El que passa és que és més saludable fer formació per a l'administració que, un dels pilars creiem nosaltres fonamental per totes les polítiques de formació, tenir anclat i estructuralment un sistema d'orientació professional per a les persones, i això encara no funciona bé.

A. Perquè de fet, el procés és, l'Institut Català anuncia que farà uns exàmens sobre un tipus de qualificacions professionals, vosaltres, per exemple, sou un punt d'informació i llavors la gent ha d'anar a un centre de formació.

AC. A orientar-se.

A. Domino poc el procés. O sigui, hi ha la informació, l'orientació i la formació. Si la persona no vol fer la formació no la fa i es presenta a l'examen. Aquests centres que fan la formació són fonamentalment els instituts de formació professional i després hi ha també entitats que fan la formació.

AC. Sí.

A. I aquesta formació, està subvencionada pel Departament de treball o pot estar subvencionada.

AC. Sí.

A. En algun lloc hi ha algun estudi - sé que en algun moment s'havia fet - sobre quins són, fonamentalment els nivells de qualificació que està validant l'Institut? Més clar, si els nivells

³² Compareixença a la Comissió d'Ensenyament Universitats del Parlament de Catalunya sobre el projecte de llei de formació i qualificació professional de Catalunya el 12 de febrer de 2015

baixos, els inicials, els bàsics, els de peó i semblants, si aquests realment s'estan qualificant també?

AC. A l'institut?

A. Sí, a l'institut.

AC. No ho se.

A. Dit d'una altre manera, si fonamentalment els exàmens acrediten qualificacions professionals mitges o altes o si els exàmens també s'estan fent per acreditar els nivells inferiors. La pregunta va en la mateixa direcció d'allò que m'explicaves sobre la formació ocupacional, diferent, però amb conseqüències semblants. Si es demana que a través dels cursos hagi inserció laboral, els centres que fan formació ocupacional faran una criba prèvia per intentar que la gent pugui després inserir-se, i això, aquesta criba prèvia pot ser, o normalment és, l'acadèmica, que la gent tingui una titulació acadèmica prèviament. Amb lo qual la gent que no té titulacions acadèmiques o que les té de menys nivell que graduat en secundària, tenen moltes més dificultats per trobar cursos de formació ocupacional.

AC. Tenen moltes més dificultats, i a més a més el procés de quan una persona va a un institut per exemple, una persona va a un institut de formació professional i li diu "*he vist aquesta convocatòria de l'ICQP m'interessa acreditar la meva experiència en una professió de gestió de magatzems*", per exemple. L'institut li fa el procés d'informació i orientació professional. Hi ha un informe, li passa un informe a la persona, i li diu la seva posició respecte l'acreditació formal.

A. Què li falta?

AC. Què té i què li falta. Aquesta persona, després d'aquesta orientació, si continua aquest procés passa l'examen de l'Institut Català de Qualificacions Professionals. Quin problema es trobarà aquesta persona després d'aquest procés? Que quan li digui l'Institut Català, respecte a les 300 hores per exemple, del certificat de professionalitat, et convalidem 200 hores, hauries de fer 100. Per aquestes 100 hores no hi ha majoritàriament oferta a Catalunya per mòduls, perquè la persona assoleixi només aquestes 100 hores.

A. O sigui que hauria de fer tot el curs?

AC. Tot el curs. No hi ha cap coordinació, cap integració, ni de departaments ni de polítiques, però això és el clàssic desencontre que no és només d'aquí, sinó de totes les Comunitats Autònomes, dels departaments d'Ensenyament i de Treball, que no volen mai treballar junts ni plegats.

A. Això m'ho explicava en una entrevista de l'any 2001 l'autor del llibre blanc de l'educació d'adults, del MEC, que ells van lluitar en els anys 84-85 quan encara no havíem entrat en la Comunitat Europea, perquè es creés com una comissió interdepartamental per coordinar tots aquests temes d'Ensenyament i Treball i que va ser impossible, fonamentalment, em deia, perquè el departament de treball veia que arribaria d'Europa una quantitat de diners molt important i no estava disposat a compartir-los amb Ensenyament, l'Educació del MEC. Aquest podria ser el problema per la coordinació?

AC. Si aquesta queixa fos veritat, ara el trasvasament de recursos del departament de treball per al departament d'educació no es donaria. Hi ha força trasvasament de recursos, perquè per exemple hi ha partides pel que durant un moment hi havia, es va nomenar o es va fer una xarxa de centres de formació professional integrats a Catalunya, això suposava que el departament de treball traspassava recursos als centres de formació professional per a fer centres que al seu territori poguessin oferir a tota la població del territori una formació professional integrada, per tant que poguessin fer formació professional reglada, clàssica, formació ocupacional i formació continua. Ara, fixa't, això de la xarxa de centres de formació professional va tenir potencia. Fa un parell de setmanes vaig estar a l'IES de la Garrotxa, a Olot, un centre espectacular, un centre de 1200 alumnes a Olot, fan batxillerat, ESO i Formació Professional, d'especialitats de formació fan, agricultura, disseny industrial, tèxtil, totes les famílies de la indústria clàssica que allà al territori tenen sortida. Ens diuen *"no tenim finançament ara ni de treball ni d'ensenyament"*.

A. Com a formació professional reglada tindran els seus professionals.

AC. Suposo que sí.

A. El que els hi faltaria serà la formació ocupacional i la formació contínua.

AC. Clar, que fèiem per exemple nosaltres? Com a centre de formació de Comissions Obreres, quan teníem, amb l'anterior model de formació, podíem, rebíem una subvenció i podíem subcontractar formació a centres, a tots, però prioritàriament nosaltres subcontractàvem formació a instituts de formació professional. La plusvàlua que treien aquests centres, és que podien condicionar moltes aules de formació i podíem complementar els pressupostos que li mancaven del departaments d'ensenyament. A partir del nostre finançament, s'havien muntat aules de jardineria, d'energia solar, a partir del finançament que nosaltres li traspassàvem per l'execució de cursos, o sigui, a part del salari del professor, podíem pagar i condicionar espais. Ara això es impossible perquè el nou model de formació contínua no permet la subcontractació de serveis, no podem subcontractar.

A. O sigui que heu de fer la formació directament.

AC. Clar, la formació s'ha de fer directament des de la fundació.

A. Hi havia una crítica sobre aquestes subcontractacions, no tant en instituts de formació professional sinó en altres centres.

AC. Hi ha hagut practiques perverses.

A. Sí, i que hi havia una plusvàlua que es quedava el sindicat

AC. Però al model nostre hi ha un sindicat, i hi ha un centre de formació. Quina és la nostre funció? Planificar cursos, executar cursos, impartir, contractar professors, etcètera. Una de les tasques importants que té el sindicat és la divulgació, la captació, la incorporació de la formació al sector, a l' empresa, perquè això s'ha de fer, captar alumnes costa, captar alumnes i ho vèiem amb el tema de neoelectors. Hi ha una lectura interessada de que els centres de formació vinculats a organitzacions sindicals i tots els centres per fer les tasques de captació..., quan tu programes formació et venen com a bolets les persones interessades en fer

la formació que tu ofereixes al territori, aquesta tasca de captació la fa el sindicat fonamentalment, i això s'ha de pagar, jo crec que s'ha de pagar, i això ho permet el model de justificació de costos? Clar, i jo crec que és raonable, encara que hi ha hagut practiques perverses. I s'ha fet negoci? Clar que s'ha fet negoci, i encara hi ha gent, i casos de corrupció instal·lada a partir de les practiques de formació per la ocupació i formació ocupacional, cada vegada més complicats en formació ocupacional i cada vegada més en formació per l'ocupació. Però per exemple, el focus amb aquestes successives reformes de formació per l'ocupació és en la formació d'oferta, que és la formació que oferim diversos tipus d'entitats, empresaris, entitats, centres, però majoritàriament sindicats i empresaris, fins ara que hi ha hagut el canvi de normativa, però la major part de recursos del sistema de formació per treballadors ocupats el capten les empreses. I en moments de reforma, mai ha estat en el focus de la corrupció, hi ha un important, unes importants, hi ha més flexibilitat, per dir-ho d'una manera políticament més correcta, a l'hora de justificar els costos de la formació en l'empresa.

A. Hi ha algun estudi dels cursos de formació ocupacional, quines són, o sigui, és que jo no domino el llenguatge corporatiu. És a dir, el treballador que te una baixa qualificació professional hi ha algun estudi que digui si te oferta suficients o no? O si les ofertes de formació ocupacional van dirigides fonamentalment als treballadors que tenen ja unes qualificacions?

AC. Per exemple, tu pots fer formació vinculada a un certificat de professionalitat, quan fas la formació vinculada a un certificat de professionalitat qualsevol certificat te uns requisits d'entrada per les persones, això ho marca el BOE. Aquesta és la que majoritàriament financen totes les administracions, això majoritàriament SOC formació per persones aturades, formació de persones ocupades certificat de professionalitat també, hi ha un procés any rere any d'augmentar la proporció d'oferta formativa vinculada a certificats de professionalitat, per tant amb requisits previs d'entrada, però també es podia fer i es pot fer, una formació no vinculada a certificats de professionalitat, i en aquí poden tenir entrada.

A. Que això és el que es feia abans normalment. Abans de que sortís l'institut de qualificació i tot això que eren cursos de formació ocupacional.

AC. I abans de que a nivell de que el sistema, o sigui, jo crec que aquí un dels debats pot ser, interessa acreditar a les persones a través d'un certificat de professionalitat? Jo crec que sí, perquè una persona aturada u ocupada necessita acreditar en el mercat del treball que sap fer coses.

A. Clar, per si canvia ha de tenir un paper.

AC. Necessita un paper. Aquest paper que és tant important i que en principi hauria de tenir valor al mercat, totes les persones poden tenir accés a ell? No, el problema és aquest, hi ha moltes persones que no tenen els requisits previs per accedir a aquest certificat.

A. Llavors, si no he entès malament, el certificat de professionalitat no és equivalent a un títol de formació professional, sinó que el que li dóna és que te i que li falta per poder arribar a tenir el títol de formació professional.

AC. Els títols en principi, els títols i els certificats el sistema de formació reglada, i el sistema de formació per a l'ocupació hi ha equivalències, i igual per assolir un títol has de fer varis certificats. Però per assolir un títol a més a més ha de complir els requisits del títol, o sigui, si el requisit d'entrada és l'ESO i una persona ha fet certificats, doncs li faltará la ESO.

A. I allò que em deies amb el gràfic anterior, allò de les 100 hores, si tu compleixes les 100 que et falten això equival a un títol?

AC. Certificat. No a un títol. És un certificat de professionalitat.

A. Te valor en el mercat?

AC. No, no te valor. Un certificat de professionalitat de formació per l'ocupació no te valor. Les empreses no et contracten per haver fet. El que te més valor és la reglada.

A. Llavors, per arribar a la reglada tu hauries de tenir tots els certificats de professionalitat que corresponen, més els requisits d'entrada.

AC. Clar.

A. I si no tens els requisits doncs hauràs de fer els requisits, i llavors ja tindràs accés no?

AC. Sí. Exacte.

A. I llavors això que et preguntava, amb els nivells de qualificació més baixa hi ha oferta formativa? Des del punt de vista ocupacional.

AC. De formació per a persones aturades? Gairebé no.

A. És a dir una persona, a veure a Catalunya hi continua havent –hi un 30 per cent de persones que no tenen ni el títol de graduat en secundària, un 20 i pico ha baixat la xifra. Aquestes persones tenen possibilitats 'anar a un curs de formació ocupacional?

AC. Molt poques.

A. No hi ha oferta ?

AC. No hi ha oferta.

A. I per què no hi ha oferta? No interessa?

AC. Perquè com majoritàriament els centres de formació fem formació vinculada als certificats de professionalitat i els certificats de professionalitat vinculats al nivell 1, que és l'ESO pelada, tenen poca qualificació i són feines i ocupacions que estan més vinculades a l'economia informal i no cal acreditació i amb poc èxit.

A. Un altre problema, en els cursos de formació ocupacional moltes vegades, ara ens trobem amb estrangers pe exemple, amb gent immigrada, que poden fer un curs de formació ocupacional però que no tenen un coneixement de la llengua suficient. Llavors aquesta separació que hi ha entre el que seria la formació clàssica, l'aprenentatge de la llengua, i la formació ocupacional, de restauració i tal que en principi no necessita molta qualificació d'entrada, això continua, aquesta separació?

AC. No hi ha integració. Els sabers més acadèmics, la competència lingüística i la competència professional per assolir una professió no estan integrats.

A. I per tant aquesta persona tindrà moltes dificultats.

AC. S'haurà de buscar la vida.

A. Tindrà moltes dificultats per poder seguir el curs de formació ocupacional, perquè so no coneix el nom de les eines, doncs tindrà dificultats.

A. Punts de confluència entre les competències bàsiques acadèmiques, i les competències, això que estàvem parlant, les competències bàsiques professionals objecte de la formació ocupacional. Això que dèiem, no hi ha punt de confluència.

AC. Perquè la integració dels sistemes no traspasa els papers i els BOES. Sembla que hi ha una voluntat política dels poders educatius i laborals per fer la integració dels sistemes, però no hi ha una integració efectiva, perquè si hi hagués una integració efectiva, les necessitats de les persones es podien solucionar a partir de propostes integrades en funció de les seves necessitats, necessitats individuals i necessitats del mercat labora. I que a vegades les necessitats de les persones fan que hagin d'assolir competències lingüístiques, competències professionals, competències d'habilitats socials també.

A. Jo recordo el model, de les escoles taller, que a mi sempre em va agradar molt com a model.

AC. Massa car.

A. Sí, massa car, però era integrat. Precisament era integrat, això que estàs dient. I que a part tenia altres coses importants que era el que si feies una paret no l'havies de tirar després perquè venien uns altres que també l'havien de fer, sinó que quedava, i això des del punt de vista de l'estímul, de l'aprenentatge és diferent a fer una cosa que després has de tirar perquè hi ha uns altres.

AC. Però això recordo que va ser un dels moments que aquí a Catalunya es van deixar enrere aquesta política de les escoles taller, crec que a Espanya encara funciona algun tipus d'escola taller, però aquí a Catalunya, clar, un dels problemes que hi havia, a part de l'enorme cost pressupostari per l'administració les escoles, és que havies de treballar per exemple l'especialitat de construcció amb 15 alumnes, aquests 15 alumnes et duraven un munt de temps a l'escola, perquè moltes vegades l'administració local aprofitava, que estava bé, jo ho trobo perfecte que s'aprofités, transformar espais comunitaris, adequar estructures del poble, a mi em sembla perfecte, però clar, aquests 15 nanos estaven 3 anys perquè eren tres anys, clar, a nivell comptable la Mar Serna va decidir que això, al recompte final de la seva gestió política posar 15 nomenats això era molt poc, i va decidir que no eren escoles taller, sinó que eren tallers de no se que vinculats a centres de formació professional i es va oblidar aquesta política.

Era una política extraordinària.

A. Sí, jo crec que sí. Bueno, i segurament seria cara però a més quedaven coses fetes, de jardineria i tot això se'n havien fet projectes que eren interessants, per la formació això era

integrat, hi havia una part de formació bàsica acadèmica diguem-ne, que és això que no està integrat.

AC. I es vincular formació i treball, perquè les persones tenen un contracte d'aprenentatge i cobraven un salari, i eren treballadors i a més a més eren alumnes, o sigui la doble, tot això que en diuen ara la formació dual i doncs era això també.

A. Era això, no era una empresa, però era un ajuntament o un altre .

AC. Era, bé, la intervenció pública en l'economia d'una administració en aquest cas nacional de Catalunya, que transfereix recursos a l'administració local per a que el teu territori, les persones i l'espai sigui més democràtic, favorable i cohesionat.

A. No hi ha hagut mai integració amb les escoles d'adults de la formació ocupacional que jo sàpiga, i en canvi hi hauria un problema, que les infraestructures de les escoles d'adults normalment, però si que quan tu veus centres de formació ocupacional que continuen tenint cursos d'informàtica i tot això, hi hauria per exemple, l'administració, hi haurien escoles d'adults que haurien pogut fer-ho, igual que tu m'has dit que si que hi havia un traspàs de diners important des de treball als instituts de formació professional integrats, això no ha existit mai amb les escoles d'adults.

AC. Quan em vas trucar, pensava de quina manera podríem integrar més la formació d'adults dintre de la programació dels sallents que fan formació, jo crec que hem de repensar com donar formació a les persones, cal repensar moltes coses, i una d'elles és com oferir formació a les persones. Jo crec que dintre de l'espai públic d'intervenció de les institucions, que estem els centres de formació reglats, els centres de formació vinculats a l'administració local, els centres de formació vinculats a sindicats i empresaris, institucions amb vocació pública, després les institucions amb voluntat de fer negoci, però dintre de l'espai públic, ara per exemple, que els instituts poden tenir, ESO, Batxillerat, Cicles Formatius, Formació per la professió en les seves dues vessants, Aturats i Ocupats. No podríem integrar dintre d'aquesta oferta la oferta clàssica de les escoles d'adults? Clar, perquè potser, no se, a vegades integrant efectivament les coses és quan els professionals del centre poden oferir i poden fer traspàs de les dificultats de formació bàsiques que tenen un tipus de persona, per exemple aquest col·lectiu per assolir els requisits per accedir al certificat de professionalitat el podríem derivar-ho a la oferta formativa d'adults, què passa? per exemple, a vegades nosaltres estem separats per un passadís, només l'escola d'adults i nosaltres, hi ha intercanvis d'aquesta mena, a una proporció molt petita, però el que et plantejo tu com a expert en l'educació d'adults, cal continuar encara amb una certa separació de les escoles d'adults dels instituts? Potser que em diguis, clar, i m'ho deies la vegada anterior que ens vam veure, el que trobo jo que un dels problemes que ha tingut les escoles d'adults o el moviment de les escoles d'adults, i m'ho deies ara per exemple amb el fulletó de l'escola d'adults nostre és la progressiva institucionalització de l'educació, i que a tota li manca la vessant participativa, democràtica, vinculada a la comunitat.

A. O sigui, s'han deslligat molt les escoles d'adult del entorn. Em temo que els instituts també.

AC. Clar, però això és un problema només de l'educació?

A. No.

AC. Ahir per exemple rebia aquesta revista, que és la revista catalana d'història, perquè una de les persones de la revista, el Javier Tebas, col·labora aquí, i em vaig quedar amb aquesta reflexió que em vas fer sobre la institucionalització de l'educació, del moviment de les escoles d'adults, i jo crec, que no l'he llegit encara, però aquí crec que la Mar Andreu.

El moviment és la transició a la democràcia. Clar, jo penso que el moviment espontani veïnal de la transició que una vegada hi ha eleccions democràtiques, i hi ha una absorció dels dirigents veïnals per les estructures polítiques locals, i el buidat del moviment veïnal durant molt de temps, això és resultat d'un moment històric aquí a Catalunya i a Espanya. El moviment d'educació d'adults a la transició, reivindicava l'escola pública. Això forma part d'un procés històric dels moviments.

A. I conjuntament amb això hi ha les il·lusions col·lectives, es van degradant.

AC. Però això no forma part de la progressiva, per exemple CCOO va néixer com un moviment de treballadors, Podemos va sortir de les places públiques del moviment 15M i ara és un partit polític, hi ha un procés gradual d'institucionalització, d'urbanització dels moviments perquè cal donar una volta més organitzada, més propositiva i una resposta als problemes de les persones sectorials o globals.

A. Hi ha un tema que jo crec que és important, i és, les estructures, la institucionalització t'acaba menjant a tots els moviments progressistes, quan s'institucionalitzen tots, llavors, el gran tema per a mi important per exemple en el cas de Podemos i tot això és, com amb les normatives del propi partit quan surt o del propi moviment quan s'institucionalitza, s'està treballant per la desinstitucionalització segura.

AC. Jo no crec que ara mateix sigui un partit, jo crec que és un partit Leninista actualment, absolutament Leninista. Amb un Déu carismàtic que és Pablo.

A. Sí, però el problema seria, sortint del 15M com quan tu el plantejges institucionalitzar-ho a la vegada ja estàs veient com destruir la institucionalització. Per exemple jo t'explico una qüestió a la universitat que sempre m'havia preocupat. Professors d'organització escolar, van sortir de la universitat, van entrar d'associats o del que sigui, van arribar a titulars i mai han estat en un centre, i estan teoritzant sobre l'organització escolar, segur que han llegit molt, segur que han visitat centres. Perquè una estructura normal seria que cada cinc o 7 anys aquest senyor ha de deixar la càtedra, ha d'anar a l'institut o ha d'anar a l'escola, i aplicar allò que està dient.

AC. Això ens passa aquí per exemple, aquí a la nostre organització.

A. I jo crec que als sindicats també.

AC. Això ens passa a nosaltres, jo que soc un obrer industrial també com tu, que els seus orígens estan a la Damm, a la fabrica de cervesa. Els meus orígens estan a la Damm, amb un procés de formació i vinculació al sindicat, he tingut responsabilitats a la secretaria

d'ocupació, a la federació agroalimentària i fa 7 anys aquí a la Paco Puerto. Què em trobo jo amb els nous dirigents sindicals? Amb responsabilitats fortes, que mai han trepitjat un centre de treball, mai.

A. I a tu t'hauria anat molt bé de tant en tant haver de tornar com a treballador per a veure com estaven les circumstàncies.

AC. Segur.

A. Encara que tornessis, però un o dos anys de mullar-te.

AC. Sí, segur.

A. Que això és el que et volia dir, quan tu institucionalitzes un moviment com va ser el de les escoles d'adults, hauries d'estar pensant ja com desinstitucionalitzar-ho, perquè s'institucionalitzarà.

AC. Però jo crec que és un pas necessari i important, o sigui jo crec que en la organització.

A. Jo també.

AC. Jo crec que és necessari, i crec que el moviment 15M per si mateix no podia assolir els seus objectius.

A. Estic d'acord.

AC. O el moviment que va dels fòrums mundials i tot això, si no s'organitza la gent amb propostes concretes per millorar la seva vida, mai tindran èxit. Es dissoldran amb el temps.

A. Estic d'acord amb això, però quan tu institucionalitzes.

AC. Hi ha unes cèl·lules cancerígenes.

A. Exacte. És com les atakes d'entrada.

AC. És complicat, molt complicat.

A. Jo recordo amb un company que havíem volgut muntar una associació de funcionaris contra el funcionariat, no la vam arribar a muntar, però és que és claríssim. El procés ha passat amb les escoles d'adults jo crec, i què se salva d'aquest procés? Sempre se salva alguna cosa. Se salven persones, i moltes persones, més de les que pots imaginar. Jo vaig veient les escoles d'adults i hi ha gent molt vàlida, però la institució ni els permet fer el que podrien fer per una banda, i a la vegada és una llosa que progressivament et va aixafant. Llavors com transformes això?

A. Tu que has sigut un observador extern del tema de les escoles d'adults, el pas de les escoles d'adults per Benestar Social i el posterior pas per Ensenyament, tu com el valoraries? Des de fora, soc conscient de que ets una persona de fora.

AC. A mi no m'agradava la situació a Benestar Social, crec que probablement el pas a educació era un pas que podria ser l'espai, però amb totes les avantatges i els inconvenients

que te un. O sigui, a mi la situació a Benestar Social no m'agradava, jo se que vàreu teoritzar sobre situar necessàriament a Benestar Social les escoles d'adults no?

A. No.

AC. No ho vàreu teoritzar?

A. No. Era el que es deia, però no va ser així.

AC. Va ser una resposta tàctica o estratègica?

A. No, nosaltres sempre vàrem defensar un Institut Català de Formació d'Adults, sempre.

AC. Institut Català de Formació d'Adults?

A. Sí, és a dir perquè ens adonaven de la feina que feien les escoles d'adults, hi havia la formació ocupacional, hi havia la formació agrícola que feia el Departament d'Agricultura també, hi havia la formació a les presons, per tant que depenia de justícia. Una d'agricultura, una de justícia, una altre de treball, una altre d'això i el que defensàvem era un institut de formació permanent, que d'alguna manera tingues competències sobre tots aquests àmbits. El que nosaltres vàrem defensar és que passar a Ensenyament, el tema no era passar a Ensenyament, jo recordo a Comissions Obreres de Madrid que em vaig colar i ja vaig dir, a mi m'és igual dependre d'agricultura, si hi ha pressupostos. A mi m'és igual de qui depengui. Llavors el que nosaltres defensàvem era passar a Ensenyament però amb quin programa? El tema és que es pretén de les escoles d'adults? Què han de fer? I això és el que no es va fer mai. L'enfrontament amb el moviment, jo diria que va ser fonamentalment no tant que defenséssim l'estar a Benestar Social sinó que no vèiem clar el pas a Ensenyament, perquè vèiem tot el perill.

AC. Home, jo crec que el defensàveu. Jo recordo en aquella època, abans hi havia allò que es deia consell assessor de formació de persones adultes.

A. Jo era el secretari.

AC. Tu eres el secretari? Jo vaig estar durant un temps com a Comissions Obreres, i el Ramon estava.

A. Sí.

AC. I en l'època del Comas i de l'Àngela Miquel.

A. Sí.

AC. Doncs jo vaig veure, i vaig sentir intervencions del Ramon, i moltes vegades era donar corpus intel·lectual a l'actuació política del departament de benestar social.

A. Això estic d'acord.

AC. I això clar, era i és un intel·lectual, en aquí i en aquell moment que estava clar que estava al servei del poder, de Benestar Social en aquest cas. Bueno, que el defensava, o bé, potser ho he dit malament, però bé, hi havia un posicionament.

A. Sí. No era un posicionament contrari, això estic d'acord amb tu. No era un posicionament contrari com estava per exemple amb els sindicats, la Mesa, no era un posicionament contrari sinó jo crec que això la revista Papers d'educació jo ho tinc escrit, en cap moment jo crec eh, igual les haig de mirar i d'aquí dos dies et dic que tenies raó, però no era tant defensar Benestar Social sinó dir el pas que fem a Ensenyament és un pas que no està programat. L'objectiu, quin és l'objectiu del pas? Passar a Ensenyament per passar a Ensenyament? I en canvi el que sí que defensàvem és que si passàvem a Ensenyament, el que està passant ara era segur, perquè a Ensenyament el pes que te l'educació d'adults aquesta és mínim. Tu pensa que tu mires les ratios de professorat d'ensenyament de primària i secundària, la ratio és un 10 per cent, un 8 per cent, alumnes, un 10 per cent o un 8 per cent, preocupació del departament un 10 o un 8 per cent, però no solament la preocupació, sinó que lo lògic és el que ha passat, els centres han desaparegut com a centres d'adults, estan dintre de l'estructura de centres, el currículum ha desaparegut com a currículum d'adults, està dintre de l'estructura de currículum, i això nosaltres ho vèiem, i amb això vàrem ser profetes, perquè ho vèiem, i t'haig de dir una altre cosa, la Trini Rovira del sindicat de Comissions, la vaig entrevistar perquè era la que també podia estar en contra de les nostres postures, també em reconeixia que era un desastre.

AC. A on, a Ensenyament?

A. Sí, que el que ha passat ha estat un desastre, que era el que nosaltres temíem, i que d'això va passar a com si en alguns casos de les intervencions del Ramon estic d'acord amb tu, com si fos una defensa a ultrança de Benestar.

AC. Ho semblava.

A. Bé, jo almenys personalment no. Era, passar a Ensenyament per passar a Ensenyament no, sinó amb quines condicions? Per a què? Amb quin objectiu?

AC. No, però està bé que una vegada que ha passat el temps i amb les posicions més bel·ligerants d'un costat i de l'altre, concloure que no és tant un departament o un altre, el que passa és que a Benestar Social hi havia un component de formació compensatòria.

A. El mateix que ara.

AC. Bueno, sí, però més situat a Benestar Social no?

A. No, a veure, el que hi havia a Benestar Social era una política com a departament, i llavors l'educació d'adults estava dintre d'aquesta política del departament, que era assistencialista i de treure gent. O sigui que tu em diguis que aquesta política, sí. Per exemple a mi el Carlos Duarte em reconeixia que no era el millor lloc, o sigui que Benestar Social fos el millor lloc sí, el problema és que el pas a Ensenyament, el que nosaltres vèiem fonamentalment, això sí que t'ho dic, o almenys jo personal almenys eren tots els perills que ens han passat. I que jo recordo, em recorden frases quan estava, quan ja havia guanyat el Tripartit, que jo recordo que estava allà al departament, i jo deia, “ *el pitjor que ens podrà passar, és que ens en recordem de l'Àngela Miquel en positiu*”. Doncs, en recordem de l'Àngela Miquel en positiu.

AC. Què és d'aquesta dona?

A. Està jubilada. L'haig d'entrevistar també, perquè estan sortint tots els temes. Estic deixant els últims els que m'interessen més, l'Àngela Miquel, el Ramon, m'interessen molt perquè jo estaria d'acord amb tu, moltes de les seves intervencions eren laudatòries i del poder, i d'alguna manera justificant el que s'estava fent. El problema és que ara quan jo estic fent la historia, no s'estava fent malament el que es feia, el que es feia dins d'una estructura del Benestar Social tot això, amb una política ideològica determinada, i això era negatiu i no es va consolidar res, i això sí que és negatiu. Es van fer congressos Europeus, hi havia tota la política de que les escoles d'adults fos més oberta, jo ara mirava, l'altre dia, un cartell d'una escola d'adults de Sarrià de Ter a Girona, doncs cuina, balls de salo, informàtica, o sigui, que hi havia molt més una resposta integrada, no formació ocupacional que jo crec que falta, però si cultural molt més integrada, i això feia que la gent que venia a aquestes ofertes podia acabar amb les ofertes més acadèmiques, més de competències bàsiques, de l'altre manera en aquests moments són guetos al meu entendre.

AC. Clar perquè, si que és veritat que les de les escoles d'adults són moltes, però aquesta oferta lúdica, cultural, la desenvolupen moltes associacions de barri ara, i centres cívics i tot això.

A. El problema saps quin és? Jo estic d'acord en que si aquesta oferta la fan uns altres, no cal fer-la. Si no es fan, pensa que estem parlant d'un moment en que no es feien, estem parlant dels anys 80 i 90 que no es feien aquestes ofertes, i això sí que significava una integració de la cultura amb la formació amb les competències bàsiques. Per mi el gran tema de Benestar Social vist ara ja des de la distancia és doble, un el marc ideològic en el que entrava la formació, que a Ensenyament hauria estat igual, però molt més difuminat no era perquè fos Ensenyament, el marc ideològic en el que es va crear el departament de Benestar Social i per una altre banda que tot allò que hauria pogut ser d'alguna manera un avanç en la integració entre cultura, competències bàsiques, i hauria d'haver integrat formació ocupacional d'aquests nivells, de nivells de qualificacions 1, hauria d'haver integrat, lo de formació ocupacional no es va fer mai i lo altre no es va consolidar. No es va consolidar una teoria i una practica, de cap manera. Per tant quan passen a Ensenyament lògicament el Franci, tot això fora i a Ensenyament. Dissolució dels centres de formació d'adults específics, dissolució dels professionals de formació d'adults com a específics, dissolució dels currículums com a específics, acceptant les peculiaritats però mínimes.

Però vaja, la visió jo ja ho tinc, des del principi es va parlar d'assistencialisme i el departament ho era.

AC. Clar.

A. Llavors, si la formació d'adults estava allà a dintre.

AC. Clar, perquè era assistir a les persones, i compensar a les persones.

A. Jo recordo també que deia, el més tràgic que ens pot passar i ens ha passat és que a Benestar Social nosaltres vam fer ensenyament, i a Ensenyament s'està fent assistencialisme. Cada vegada menys per la normativa.

16

FÈLIX DELGADO

Mestre d'adults al Clot i a Mataró, autor del mètode interactiu URUK del MEC
Jubilat

Entrevistat terrassa bar Galicia – Rbla de Poble Nou

29/11/2015

A= ALFONS	F= FÈLIX
-----------	----------

A. Empiezas de voluntario.

F. Sí, yo empecé de voluntario en el Clot con un grupo de gente que había allí, ya habían comenzado una serie de clases de verano, y un día estuve por allí con ellos, hablando de cómo funcionaba aquello, que hacían, y yo en esos momentos estaba en paro y dije que contaran conmigo.

A. ¿Pero ya eras maestro?

F. Sí.

A. ¿Ya habías acabado la carrera?

F. Si, incluso ya había trabajado incluso en la privada, en Hospitalet, que es donde hice amistad con esta gente, y empecé con ellos allí en esta escuela de verano, y ya en Septiembre empezamos a juntarnos con otras escuelas que había por allí funcionando en los barrios y de ahí surgió, fue en el año 77, de ahí surgió la primera idea de escuela de adultos que podía ser asumida en este caso por la Delegación del Gobierno, por la Delegación de Educación, era el año 77.

A. ¿Asumida en qué sentido?

F. En que se asumieron ya, se llevaba mucho tiempo ya de luchas en los barrios, de reclamación en los barrios de escuelas de adultos, ya se llevaba todo el año anterior, había habido bastante movimiento.

A. ¿Tu recuerdas algún tipo de reclamación, manifestaciones, encerradas de la época?

F. Montones, aquellos momentos fueron precisamente muy fuertes, cortes de la Meridiana, la Meridiana nosotros que la teníamos al lado eso era, pero ahí estábamos juntos con las

escuelas en lucha, allí había un trabajo conjunto de todo esto, porque en un principio intentaba ser un movimiento más global, tanto de primaria como de adultos. Y después en la fase de adultos, yo recuerdo algunas reuniones con el Campo de la bota, con la Mina, con los grupos que estaban trabajando por allí de voluntarios, pero yo pase muy rápido a la parte oficial, porque yo empecé en el 77 a trabajar de voluntario con esta gente en el verano, y en Septiembre ya me nombraron.

A. ¿Y porque te nombraron a ti, por presiones de la coordinadora, por decisión?

F. Eso es una cosa que me he planteado muchas veces, y solo tengo una referencia clara, que siempre me he preguntado, quien manejaba los hilos allí, porque yo no me había planteado nada más, yo estaba trabajando con este grupo de verano, y entonces un día vino García de Haro, vino directamente a mi casa, un día por la noche, lo recuerdo muy bien, y me planteó directamente se van a nombrar 25 plazas, se van a dar 25 plazas aquí en Barcelona principalmente, y creo que había alguna también fuera de Barcelona, pero básicamente eran en Barcelona, y bueno dijo: aquí en el Clot que ya lleváis un tiempo trabajando con todo esto, este grupo llevaba ya varios veranos trabajando, dice pues puede ser una de las plazas que se podían reivindicar. Entonces resultaba que ese grupo que estábamos trabajando en el Clot, el único que tenía la titulación era yo, y entonces me lo propuso a mí, hablando, que se había hablado ya con los demás de la escuela, pero como no había titulación entonces si había algún maestro que pudieran poner como plaza tenía que tener la titulación, entonces le vino proponerme a mí.

A. Porqué había la reivindicación de las 35 plazas que sobraron de la Campaña de Alfabetización.

F. Si, ese era un dato siempre, yo te digo que en esos momentos no lo tenía muy claro todo esto, era algo que me llegaba, pero no sabía muy bien de que iba lo de las 35 plazas y demás, sé que en aquel momento se habló de 25 que iban a dar, y que serían las primeras 25 plazas de aquí, no fueron 35, fueron 25.

A. ¿Y García de Haro que hacía como de dirigente, intermediario con la Delegación?

F. Bueno, ahí es donde yo me lo planteé después algunas veces, pensé y García de Haro que pintaba ahí, o sea, porque yo de echo ni lo conocía en aquel momento, lo conocí después mucho más, sé que fue uno de los currantes del Campo de la Bota y de la Mina, pero supongo que en esos momentos era, a ver había una primera parte que después la fui viendo claramente, que había una parte encauzada políticamente, supongo que básicamente con el PSC que era después, pero bueno, fue parte del Partido Socialista, y García de Haro estaba ahí dentro, y me imagino que esto fue una estrategia que yo no sé cómo, ellos sabrán que influencia política tenían o no para intervenir en ese sentido y para negociar esas plazas. Lo único que sé es que esas plazas nosotros no las negociamos, nos llegó así.

A. Porqué la coordinadora de alguna manera en asamblea decidía quienes habían de solicitar las plazas, ¿es válida esa idea?

F. Esa idea, yo creo que la coordinadora. A ver, la coordinadora empezó a ser coordinadora se puede decir que a partir del 77, antes si era una coordinadora, era una coordinadora política, de gente que estaba metida en determinados ámbitos políticos, y habían creado esa coordinadora, pero para la gente que estábamos en las escuelas, la coordinadora empezó con las 25 primeras escuelas que entonces nos empezamos a reunir, entre nosotros también.

A. Existían 4 escuelas oficiales.

F. Las 4 anteriores que hablábamos de la AEPA antigua y la AEPA nueva. En teoría San Raimundo de Peñafort que era un poco el núcleo.

A. El núcleo, era la más importante, estaba Pere Vila, Plaza España.

F. San Raimundo de Peñafort, y otra que estaba por el Paralelo.

A. ¿La escuela del Clot, la escuela esa de verano, dependía de la Asociación de Vecinos?

F. No ni siquiera, hombre, participaba la Asociación de Vecinos, pero estaba el Ateneo, el Ateneo Libertario del Clot, y después gente que estaba ahí, dentro de los movimientos sociales de ese momento, gente inquieta, que se habían añadido, pues como yo que en un momento determinado ni estaba en el Ayuntamiento, ni en la Asociación de Vecinos, ni en el Ateneo, pero veo que hay un grupo de gente haciendo actividades, y yo en ese momento estaba en paro y no tenía trabajo, y les dije que contaran conmigo, así había más gente también, pero vamos el núcleo había surgido en el Ateneo Libertario, y de la Asociación de Vecinos también parte, pero sobretodo del Ateneo Libertario.

A. O sea que en general en aquel momento yo por lo que he leído, fundamentalmente son movimientos sociales varios, y movimientos religiosos, parroquias varias también.

F. Sí, yo creo que esa etapa de transición son esos movimientos, son estos grupos, este tipo de grupos de gente, supongo que unos movidos desde una perspectiva política muy concreta, otros más dentro de esa ilusión de cambio, de ruptura, pero sí que eran cosas que surgían desde abajo.

A. Entonces a ti te nombran en el Clot.

F. Sí, me nombran en el Clot, yo empecé en Septiembre.

A. ¿Alguien más de los conocidos?

F. Que por cierto nosotros empezamos, fíjate empezamos, empezamos que no teníamos local, y entonces acordamos con una escuela de aquí de monjas de la Calle Mallorca, esquina con Avenida Meridiana, llegamos a un acuerdo con ellas y nos dejaron su iglesia, que era la iglesia que no la utilizaban que en esos momentos no la tenían como un local de culto, entonces nos dejaron el local, todo lo que era la iglesia, y allí empezamos las clases, los grupos diferentes que había en ese momento, Alfabetización, Certificado, Neo lectura, y el Graduado más tarde.

Pues lo teníamos separados como podíamos, confesionarios que había por el medio que utilizábamos como mamparas, pero estábamos todos los grupos en el mismo local, y así estuvimos unos cuantos meses hasta que desde Delegación se negoció con la escuela San Joan de Ribera que era de primaria, y entonces nos dejaron un piso que no estaban utilizando tampoco, nos lo dejaron para escuela de adultos y allí empezamos con todo esto.

A. A parte de lo de la Meridiana, que sale siempre, eso era con escuelas en lucha, no era solo de adultos. ¿De adultos recuerdas algo?

F. De adultos, por lo menos que yo tenga muy claro, hubo sobretodo dos peleas claves, bueno, dos temas en los que nos implicamos bastante. Era el tema de la inspección, que quería controlar muchas cosas, yo ese tema lo sufrí más que nadie, o lo viví de una forma muy directa, y el tema de que una vez que empezamos con los graduados, el tema de los exámenes de graduado, el tema es que primero había una convocatoria para hacer los exámenes en un centro que nos convocaban a todos al mismo tiempo y demás, y segundo que después de que logramos que eso se retirase, los exámenes nos llegaban de Madrid, de tal forma que los podíamos hacer en el aula, pero venían de Madrid. Después siguió ya un proceso de que se hacían desde aquí, pero teníamos que elaborarlos, presentarlos a la Generalitat, la Generalitat los aprobaba, o sea, ahí hubo bastante lucha y luego también hubo una lucha quizá muy directa con los inspectores, que eran los que más directamente estaban en el tema, o sea, que cada vez que había un examen de estos, sobre todo al principio, ahora no recuerdo exactamente ningún centro, pero claro allí estábamos todas las escuelas.

A. ¿Que sería el de Ausias March?

F. No, yo sé que eran centros grandes y no era un centro directo de la Generalitat, eran colegios creo.

A. En el Pere Vila se hacían muchas cosas.

F. Quizá era en el Pere Vila, ahora mismo no lo recuerdo. Lo que si recuerdo es que lo boicoteamos muchas veces, boicoteamos los exámenes, dos o tres años seguidos y es cuando se dio paso al examen aquel que se podía hacer en la escuela pero el examen te llegaba de Madrid.

A. ¿El tipo de boicot que hacíais que era presentaros?

F. Sí, todos los alumnos se presentaban, firmaban, y los maestros nos presentábamos también, entonces por un lado era que los alumnos no hacían el examen, se negaban, y nosotros los maestros interveníamos de alguna manera para que ni siquiera se repartiesen los exámenes. Entonces fue así, un boicot de este tipo, y eran también una lucha por las plazas, por el aumento de plazas, entonces pues también muchas llegadas a los despachos de primero cuando era el Ministerio de Educación, primero a Plaza España y después a la Calle Aragón, entonces a partir del 81, bueno en el 79 ya estábamos en Ensenyament.

A. No, la transferencia de competencias es en el 81.

F. Exacto, las competencias plenas son en el 81 pero en el 79 Ensenyament ya estaba, y de alguna manera nuestra relación era con Ensenyament, aunque no tenía las competencias completas, pero la relación sí era a través de ellos, o sea, la Delegación de Educación a partir del 79 desapareció, bueno, desapareció al menos de nuestra relación, no sé si mantenían despachos u oficinas pero de nuestra relación desapareció.

A. ¿Viviste tú la lucha entre la coordinadora i el SEPT? El SEPT montó además cursos. Porque yo recuerdo haber hecho el curso con el SEPT.

F. Sí, yo recuerdo. A ver yo tengo una percepción de la coordinadora de que nosotros nos la encontramos de alguna manera ya hecha, pero fue, de alguna manera era nuestro canal de defensa y de ayuda, es decir, estábamos en algo en lo que no teníamos experiencia, en lo que todo era nuevo, en que hacemos en los adultos, como hay que trabajar, que hay que hacer, y entonces la única vía que teníamos de aprender un poquito y de contrastar ideas era la coordinadora, entonces allí surgieron muchos grupos de trabajo allí en la coordinadora, que se dividirían como en dos factores, uno era la búsqueda de las plazas, el aumento de las plazas, y como se aumenta todo esto y otro era la parte didáctica, o la parte pedagógica. Es decir, que hacemos, como se trabaja un tema de estos, que tipo de trabajo podemos hacer con los alumnos, y todo esto. Entonces claro, ahí hay dos partes, una parte más política o más de reivindicación de esto de las plazas, más sindicalista, y otra parte que yo creo que era donde teníamos un refugio importante que era esa parte de intercambiar las experiencias, entonces ahí empieza. Pero la coordinadora tampoco podemos perder de vista que su base, era política, o sea, estaba creada políticamente.

A. ¿Tú crees?

F. Sí, estoy seguro.

A. ¿Qué partidos o grupos?

F. Yo ahí, me resulta muy difícil saber cómo estaba, porque precisamente cuando ya tuve muy claro que el SEPT, que ese sí que era una base totalmente política que era el Partido Socialista, pues me quedaba un poco desconcertado de que es lo que había en la coordinadora, quien estaba de fondo. Y no me atrevería a decir que, sí que tuve la sensación

de que en algún momento allí había una estructura política debajo, pero para mí por ejemplo no fue nunca tan claro como el SEPT, para mí el SEPT sí que era claro, y entonces yo lo viví con esas dos variantes, por una parte ese intercambio de experiencia que para nosotros era importantísimo, porque la mayoría no sabíamos que hacer, y la otra parte que era la reivindicativa, la de plazas, más plazas y tal, que yo quizás es en la que menos participé, porque en todo ese tipo de cosas siempre he tenido mis reticencias a participar, no sé en cuanto me olía un status o veía un trabajo político de fondo me retiraba, y de echo con el SEPT tuve muy buena amistad con Paco García de Haro, con Acebillo, con Pepe quizá menos, con Héctor también bastante, pero yo no podía entrar, para mí eso era precisamente lo que rompía las escuelas de adultos, mi visión sigue siendo igual, el tema de las escuelas de adultos ha fracasado por hacer política.

A. ¿Por hacer política o por personalismos?

F. Por ambas cosas. O sea hacer política de la mala yo diría, en este sentido quizá la política era muy personalista, muy así, porque a ver, yo una persona como García de Haro le tengo un respeto tremendo porque lo considero un currante autentico, es un tío que no te viene a dar una idea solo, ha dado el callo, ha trabajado, pero claro después entraba en su visión muy así, por cierto, hay un detalle de García de Haro que le he dado muchas vueltas después, porque ese día que vino a mi casa y me propuso lo de la escuela, yo estaba fuera totalmente de esa órbita y pensé esto de donde viene, hubo un detalle que me planteó, que ahora lo he pensado y es que dijo, el único inconveniente que tenemos contigo es tu apellido, y yo me quedé un poco así, porque mi apellido? Bueno, es un apellido Delgado, no es un apellido muy catalán, y yo en ese momento no le di importancia, después revisando muchas veces aquello, y es que además Paco García de Haro, es algo que me ha quedado así como una anécdota y es una cosa curiosa, pero yo me imagino que de alguna manera ese sustrato ya estaba, o sea no es que fuera Paco García de Haro quien me lo transmitía, o sea el me lo transmitió, pero no es que el viviera eso, pero yo creo que de alguna manera estaba dentro de un plan de evento del Partido Socialista catalanista, y por tanto ya planteaba un poco todo esto. Pero bueno, eso queda como una anécdota y un dato curioso. Yo de la coordinadora tengo un recuerdo quizá de lo más grato de todo, en cuanto a lo que era el funcionamiento de nosotros, el trabajo era grupal.

A. ¿El hecho de que desapareciera tanto la coordinadora como el SEPT más o menos en la misma época?

F. Bueno, yo creo que el SEPTC desapareció porque desaparecieron los cabezas, menos García de Haro que continuó ahí un tiempo, pero Acebillo se marchó al INEM, el Héctor al Ayuntamiento, y Pepe a otro Ayuntamiento creo que a Sabadell, y yo creo que el SEPT desapareció por eso, porque los cabezas que eran ellos, los cabezas visibles quedó solo García de Haro no podía tirar solo con todo ello, porque el resto de gente no estaba muy por ese tema, entonces la coordinadora sí que se mantenía, pero ese intento de dominar el tema de plazas, recuerdo que la hizo desaparecer.

A. Pero entonces sí que de alguna manera sería eso que yo te decía, que las plazas se determinaban o se decidían mínimamente en la coordinadora, sino directamente, indirectamente, tú no te presentes

F. Sí, no solo tú no te presentes, sino de aquí proponemos a este, a este y a este, eran propuestas muy directas y eso lo vivimos en todos los sitios, es decir cosas que en ese momento quizás no lo ves con esa perspectiva, yo ahora lo veo en el Clot o desde cualquier otra escuela, proponíamos directamente pues para aquí esta persona y tal, ahí empieza a configurarse el club de amigos que yo digo siempre que ha pasado en adultos.

A. Perdona, antes de continuar con el club de amigos que me interesa, el proceso por el cual la coordinadora dice esta plaza o la Delegación y Ensenyament.

F. Ensenyament yo creo que era, Delegación es que solo fue el año 77 y el 78, el 79 ya estábamos con Ensenyament. ¿La Montse Sala cuando empezó? Empezó en el 79 si no me equivoco.

A. No lo sé, pero es posible. Se lo puedo volver a preguntar, cuando empieza, es posible que empiece en el 79.

F. El 79 que fue el año de la Autonomía Catalana, y yo creo que ahí se crea Ensenyament, y nosotros pasamos no directamente una dependencia total porque no tiene todavía las competencias plenas hasta el 81, pero en el 81 nosotros ya pertenecíamos a Ensenyament.

A. Entonces el proceso, con unos o con otros, el proceso de que la asamblea decidida y la Administración lo acepte, ¿sabes cómo funcionaba ese proceso? Porque finalmente quien nombraba era la Administración.

F. Sí, pero era un proceso por un lado de boicot y por otro lado de presión. Cuando se iba a los nombramientos la presión que se ejercía sobre las personas que estaban allí para los nombramientos, por parte de Ensenyament, el primer año o por parte de la Delegación pues era fuerte, y luego se boicoteaban los nombramientos que había, y ocurría lo que tu decías, que la persona que iba a subir para ocupar esa plaza y se colocaba a una serie de gente delante y se decía tu no, entonces se cerraba, fue cuando se empezó a marcar y como ese proceso que después duro mucho a otros niveles, pero duro mucho tiempo que era la idea de que los maestros tienen que olvidarse de la idea de que son funcionarios y que no hay plazas para maestros sino que hay plazas para proyectos. Yo creo que ahí empezó, y duró demasiados años, al final yo me alegro que se haya acabado, ha durado mucho y no creo que eso conduzca a ninguna parte.

A. Si porque en el año 81 a mí me nombran ya directamente en concurso, el típico concurso, de méritos.

F. Es un concurso de méritos, y todavía no es un concurso de plazas definitivas.

A. No, yo entré como interino

F. A mí me nombraron a dedo, directamente, en el 77 fue eso, 25 personas nombradas así, directos.

A. ¿Pero teníais que ir al Pere Vila, pasar por el proceso?

F. No, yo no pasé por ningún proceso de este tipo de plazas que salían y quedaban vacantes, a nosotros directamente nos llegó el nombramiento.

A. O sea, que quien fuera tenía fuerza suficiente.

F. Esas 25 plazas fueron así.

A. ¿En la Administración quien fuera y en tu caso parece que Paco García de Haro no?

F. Yo supongo que eran todos, Paco yo creo que es el que habló, el que tenía, el que negoció, uno de los que negoció, supongo que habría más gente, pero el que negoció sobre la Administración. Entonces llevaría los 25 nombres, eso fue así, 25 nombramientos que fueron los primeros oficialmente de la AEPA nueva.

A. Porqué los nombramientos en el Pere Vila no duraron muchos años. O sea, aquel tipo de nombramientos que primero entraban los de primaria, y los de adultos quedaban para el final.

F. Yo calculo que hasta, que no sé muy bien eh, calculo que hasta el 82 quizá puede ser, porque todavía cuando ya dependíamos de la Generalitat yo creo que se hicieron nombramientos, pero ahí se tuvo que cortar todo eso, en cuanto la Generalitat ya asumió totalmente la competencia, supongo que ahí es donde empezaron ya a tomar medidas más fuertes, y no sé si sería al año siguiente o así que ya eso se acabó.

A. Que ya empezó la lista de interinos, los méritos...

F. Exacto, pero mientras que estaba allí Ensenyament por un lado, Delegación por el otro porque todavía las competencias no eran plenas, pues bueno, había todavía un margen de presión muy alto.

A. Entonces pasamos ya a la etapa de Ensenyament, la Montse Sala, primero Cap de Servei, después es un programa, y es en la época en que vosotros tuvisteis problemas. Porque a Juanjo lo nombran también para el Clot.

F. Si, nombraron. Juanjo yo creo que fue al año siguiente, en este tipo de nombramientos y tal, que se proponían desde la coordinadora y así fueron entrando una serie de gente. Entonces yo ahí, nosotros, sí, 79-78 quizá no mucho, era un año de esos intermedios, que

tampoco, no sé, era un tipo de asentamiento una vez que habíamos logrado tener escuela ya oficial, pero después quizá sí, sobre todo a partir del 80, 81, que era quizá cuando más se intensificó el tema de los exámenes y de estas cosas de graduado, entonces ahí tuvimos muchos problemas con los inspectores, o sea, los inspectores tenían controles del proceso, nosotros tuvimos una resistencia muy fuerte en la escuela, yo ahora lo pienso y éramos realmente muy duros, recuerdo muy bien las fiestas de San Juan no sé si serían del 81, posiblemente serían del 81, que allí quemamos al inspector Ribera, en una hoguera de estas enormes, un muñeco de estos con un cartel enorme, y que además lo publicaron todos los periódicos, todos, salió la foto de Ribera con el nombre, ardiendo y todo eso dentro de la reivindicación esta que estábamos haciendo con los inspectores, y ese hecho parece una tontería pero además el hecho de que fuera en todos los periódicos, que saliera esa imagen, eso la inspección nunca lo perdonó. La escuela creo que quedamos sentenciados a partir de ese momento, porque esa historia que tú dices de cuando hubo el encierro, me echaron yo todo eso, venía de ahí. El origen estaba ahí.

Entonces ahí tuvimos esa fase, fue una fase de enfrentamiento por, yo diría que ahí se desplazó la lucha por las plazas, a una lucha más personal en algunas escuelas por el currículum, por el contenido, entonces ahí es donde chocamos mucho con los inspectores, en el currículum, el tipo de trabajo, todas estas cosas. Y ahí todavía la coordinadora era un apoyo, porque a ver, por ejemplo yo cuando se habla de adultos que siempre había una deficiencia, que no había especialistas en adultos, que eran los propios maestros, yo creo que esto se plantea muchas veces en primaria no, que no hay especialistas y tal, yo personalmente es una teoría que no comparto, y siempre he creído que esto es como las empresas, las empresas lo que te piden en un trabajo es que tengas bien amueblada la cabeza, y después tú necesitas especializarte en esto, hazlo, tú necesitas aprender esto, hazlo, y la gente lo aprende y lo hace.

Y este proceso en las escuelas de adultos fue clarísimo, no teníamos ni idea, ni de primaria ni de adultos en realidad porque éramos todos muy inexpertos, yo había trabajado un tiempo en primaria pero poco, pero las ganas que había, la ilusión que había, hacía que buscases debajo de las piedras. Y ahí la coordinadora creo que fue una cosa, que podríamos decir que hubo un intercambio de experiencias y de ideas, y de cosas que fue bueno. Entonces ahí fíjate, el tipo de currículum que trabajábamos en ese momento es lo que ahora parece que todo el mundo plantea, de que hay que trabajar cosas no tan de asignatura, si no eso de las competencias y decir es el alumno el que tiene que aprender, no tu enseñarles, entonces nosotros no nos planteábamos todo esto, pero trabajábamos de esta manera, trabajábamos a base de, eran temas, eran trabajos los que hacíamos, no eran asignaturas directas, y la gente se implicaba, porque tenía unas ganas de trabajar, por eso fue una época tan especial, porque nosotros teníamos mucha ilusión a pesar de los miles de errores que cometimos, y de la falta de preparación en muchas cosas, y la gente que venía, venía con unas ganas tremendas de hacer cosas, de cambiar, se encontraban con este choque de lo que venían esperando que era la escuela tradicional, de los estudios, las materias y tal, y de repente se encontraban, ostras esto no es, y yo ahora a veces con antiguos alumnos que tengo amistades muy grandes de esa época, pues hablamos de que a veces no hacíamos ni clase, ¡aquello era una especie de cachondeo, eso es un primer comentario, pero sigues hablando y entonces te miran y te dices, ostras el día que hicimos aquel trabajo y aquello otro, y tienen vivencias que están muy por

encima incluso del nivel académico, que hoy se está haciendo en las escuelas. Incluso del nivel académico, no solo de inclusión, porque se trabajaba desde esta perspectiva, no hay un libro establecido, hay que buscar entre los libros, hay que buscar en las bibliotecas, hay que buscar por donde puedas, ese tipo de trabajo ya hacía que todo fuera muy diferente, aunque faltase rigor académico y esas cosas. Entonces en ese sentido la coordinadora era una ayuda.

A. Pero la coordinadora desaparece y es cuando nace AEPA.

F. Desaparece ahí, por ese intento de controlar las plazas, yo creo. De que claro, tu aquí no entras, aquí hay que poner a este porque el proyecto nuestro es no sé cuál, y todo eso, y es más o menos cuando empieza AEPA sobre el 83.

A. Sí, empieza en el 82- 83 y después se constituye en asociación.

F. Yo por ejemplo la diferencia del proceso que encuentro con AEPA, yo a AEPA nunca la he relacionado políticamente, ya ves tú por donde, supongo que hay, y de hecho conozco a gente que está muy situada políticamente, en cambio la AEPA como asociación, así como el SEPT lo tenía muy claro que era PSOE, en AEPA creo que había una amalgama, no sé muy bien si había una definición muy concreta o no, y yo creo que había más proyectos que cuestiones políticas, y personalismos quizá, ciertos personalismos que eran muy fuertes. Entonces el tema es que AEPA sí que entra a controlarlo, a intentar controlarlo de una perspectiva de todo, es yo creo el proyecto más amplio que ha habido, el intentar controlar el currículum, las plazas, todo, es decir, el tipo de profesores, eso ya era más complicado.

A. ¿Qué recuerdo tienes de la etapa de Ensenyament, de la primera?

F. De la etapa de Ensenyament ya te digo que para mí eran las peleas con los inspectores y directamente con Montse Sala, pero para mí eran peleas de currículum ya, aunque entraba el tema de plazas, pero no tanto, por lo menos nosotros no participábamos tanto en ello, desde la escuela del Clot. Estábamos en la coordinadora también con todo eso, estábamos ahí, pero era un tema más de cómo trabajar, de currículum, porque de alguna manera la escuela del Clot, seguimos trabajando no solo, claro, yo estaba como maestro, luego estuvo Paco, éramos dos, pero es que en la escuela del Clot estábamos trabajando unas 20 personas, había mucha gente que seguían, primero los de la Asociación de vecinos que habían empezado con las clases de verano, y después mucha gente voluntaria, como el Miquel Fort que estuvo trabajando con nosotros.

A. ¿La Rosa Valls también no?

F. La Rosa Valls también, que empezaron como colaboradores y después ya pudieron entrar como profesores.

A. Esto era como una especie de modelo, que después no se ha podido concretar, que era precisamente hacer una malgama entre funcionarios y colaboradores.

F. Sí. Era un modelo que se nos presentaba con muchas contradicciones, porque a la hora de la verdad había una desigualdad muy grande, porque había gente que estaba trabajando allí desinteresadamente sin ningún tipo de compensación, por su propia voluntad i su propia decisión, y gente que estaba allí en nómina y cobrando, eso sabes que en muchos se planteaba como que si se cobra se debería repartir entre todos, que fue una de las opciones que surgieron, que en algunos sitios yo creo que se llevó a cabo, y en otros no. No acabaron bien tampoco los que lo llevaron a cabo, los que lo acabaron repartiendo tampoco acabaron bien, porque las cosas son complicadas en ese terreno, las comunas a veces quedan muy bien en la teoría, pero no...

A. Porque en ese modelo yo había puesto 4 características a ver si tú estabas de acuerdo. Las escuelas de adultos nacen de las reivindicaciones populares del momento.

F. Bueno, yo es que eso creo que es un problema de terminología, yo cuando se habla de cosas populares me asusto, y no es tema de si existen o no existen, existen a otro nivel, tenemos Alianza Popular, el Partido Popular, es decir, lo popular, bueno como está pasando en América Latina y por ahí, mucho con lo popular.

A. ¿Cómo lo llamarías reivindicaciones?

F. Yo diría que son de grupos, digamos grupos sociales, como pueden ser asociaciones, como pueden ser sindicatos, pero no popular. La gente llegaba a las escuelas porque veían un anuncio de clases de graduado escolar, o de clases de certificado, es decir que no, la gente de abajo que venía allí no, después de que se metían en las escuelas, de que empezaban en el grupo, se implicaban mucho, porque es cierto que todo el mundo tenía muchas ganas de ese cambio, pero incluso yo diría gente que yo recuerdo mucho en la escuela, gente que políticamente se situaba en una mentalidad muy conservadora, muy cercana casi al franquismo, y es igual, participaban con la misma ilusión, entrando en debate también pero era una cosa que yo creo que no he vuelto a ver desde entonces, ese nivel de poder discutir de ideologías diferentes.

A. Porque ha habido esta deriva del profesorado y de la gente. ¿Cuáles serían los motivos que explicarían la situación actual en la que, por decirlo de alguna manera, el profesorado es más profesional, o pretende serlo?

F. Bueno, es que yo no sé, yo creo que es tampoco una deriva, es simplemente una situación diferente, es un momento diferente, político, social, y todo, es un momento diferente. Esa base que teníamos de trabajar voluntarios, gente que tiene ganas, asociaciones de vecinos, movimientos vecinales de todo tipo y al mismo tiempo los profesores que estábamos allí como profesionales, pues ha llegado un momento que ya ha pasado, es decir, la gente en todo caso se implican en procesos de voluntariado pero menos, no de esa manera tan total, porque hacían las mismas horas que nosotros, o más, hacíamos todos muchas horas, pues ahora puedes encontrar una colaboración, pero no a ese nivel.

Y en los profesores pues, yo me he planteado muchas veces, ¿hemos cambiado mucho?, ¿se han cambiado los valores?, no, las ganas quizá sí. Las ganas, la ilusión que se le ponía, esa idea que teníamos de libertad, ese espíritu tan fuerte, era algo terrible en ese momento de cambio político, y ahora pues está todo más normalizado, pero en el fondo los valores son los mismos, yo creo que no es tanta la diferencia, son situaciones, son momentos históricos, y donde tendrán más fuerza o menos, pues a lo mejor en valores hay mucha gente ahora trabajando que tiene unos valores más claros, más establecidos, y más redondos digamos que los nuestros que estaban regidos por una fuerza emocional muy grande, y ahora quizá son valores más asentados, quiero decir yo no creo que sea una deriva por escasez de valores.

A. No, es quizá una deriva más de la ilusión, del profesional al profesional instituido.

F. Pero en aquellos momentos ya lo éramos Alfons, porque los que estábamos nombrados de alguna manera, lo podíamos disfrazar de muchas cosas, pero éramos profesionales, estábamos nombrados.

A. Sí, pero le echabas muchas horas.

F. Pero yo las he seguido echando hasta que me he jubilado Alfons, le he echado montones de horas, o sea que no sé hasta qué punto eso ha cambiado.

A. Y en la gente que ha entrado nueva.

F. Es diferente, la gente que ha entrado por lo menos la que yo conozco que ha entrado ahora, vienen con un planteamiento más directo de a mí me nombran una plaza, yo cumplo, yo trabajo y ya está. Pero quiero decir, que eso no quiere decir que tengan unos valores diferentes, no, en aquellos momentos nos creíamos en un proyecto social, por eso nos metimos ahí, y yo creo que cometimos montones de errores que están pagando los demás, y ahora simplemente tú tienes una plaza, vas y trabajas. Y como además está totalmente reglamentado porque ahora ya es educación y ya es un proyecto dentro del departamento, pues ya no te quedan muchas opciones. Da clases para que aprueben la prueba de graduado, da clases para que aprueben para los ciclos de acceso, y ya está, y todo tu trabajo se limita en ser profesional, y en como consigues que el alumno llegue a ese objetivo. Una titulación, como siempre.

A. Había un segundo punto, el movimiento de aquel momento se organizaba de forma asamblearia que eso sí que supongo estás de acuerdo.

F. Sí. Era todo así, se hacía todo en asambleas, hacíamos una cantidad de horas de asambleas tremendas.

A. Había otro punto que yo planteaba, hacía el final se opta por la opción de pertenecer a la red pública, y digo se toma la opción porque en otros lugares no se toma esa opción, y hubo alguien que no la tomó, pocos de aquí, pero la opción es de entrar en la función pública.

F. Pero aquí yo creo que todos entraron después a la función pública, había algunos que se resistían más o menos, pero yo creo que todos acabamos en los nombramientos.

A. Pero de alguna forma había como la idea quizá no formulada del todo, que las escuelas continuarían de alguna forma regidas o controladas por organismos, diríamos asociativos.

F. Bueno, yo creo que eso se pretendía por las partes más dominantes de estos movimientos, quizás se defendían, pero yo estoy convencido, entre la gente que ya estábamos nombrados de alguna manera, a ver podemos disfrazarlo, podemos hacer todo lo que queramos, pero en un puesto de trabajo nadie va a renunciar a él, era tu puesto, tú ya habías adquirido una plaza, y eso era lo importante. El problema es que no solo discutías con el resto de gente que eran voluntarios, que hacían las mismas horas que tú y pues era complicado de conjugar. Entonces se entraba en que si había que repartir los sueldos, y al mismo tiempo si hay que salirse de aquí, y quedarse como grupos no profesionales, no institucionalizado, era una discusión, entonces si había una corriente de gente que lo que hacía era llevarse todos los voluntarios a su terreno, que era todo el movimiento de gente voluntaria, todos los colaboradores, en todo esto, llevarlos a este planteamiento de no entrar en la red pública y seguir haciendo las cosas que se podían subvencionar de dinero llegado de otras partes, desde subvenciones públicas o de lo que fuera. Pero eso yo creo que es lo que al final acabo rompiendo las colaboraciones, porque ahí las escuelas se empezaron a partir, y cada vez más a quedarse ya la parte de colaboradores y la gente que estaban nombradas oficialmente. Yo creo que eso no es un movimiento realmente social, sino un intento de presión de un grupo de gente, pero yo creo que nunca fue un movimiento global, fue un movimiento general.

A. ¿Pero cuando dices un grupo de presión, en cada una de las escuelas o globalmente?

F. No, yo creo que había un grupo que era bueno yo creo que aquí la AEPA era, a ver ya fue antes de constituirse la AEPA todo esto, ya estaba el tema, pero la AEPA de alguna manera aglutinaron esto, esta idea de no entrar del todo en la red pública, y si al final se admitía la red pública de enseñantes, pero controlada por organismos de fuera. Que eso se llegó a una parte de control, no hay duda se llegó a través de los nombramientos y estas cosas.

A. Bueno, pero eso fue la primera época, ya en la época de Ensenyament.

F. Quizá no los nombramientos públicos, pero si a la hora de determinar las plazas y los perfiles de la gente para las plazas, ahí sí que hubo ya.

A. ¿Pero eso hasta cuando pudo durar, hasta el 85-86 como mucho?

F. Hasta el 86 por lo menos, en el 86 es cuando yo me marché de aquí del Clot.

A. ¿Tuviste un problema tú en el Clot?

F. Sí.

A. ¿Porque querían de alguna manera nombrar a otra persona?

F. No, el problema yo dije que el problema mío del Clot el origen estaba en el Sr. Ribera y aquellos periódicos en los que apareció el día de San Juan quemado en la hoguera. Yo ahí tenía una lucha muy directa con él, y lo había tenido antes con otros inspectores, entonces ahí era como una amenaza que llevaba muchos años ahí, que los inspectores yo sé que tenían muchas ganas de meterse en la escuela del Clot, y no había muchas oportunidades, porque allí estábamos muy fuertes en este sentido, y en ese año en el 86 lo que sucedió, una cosa tan sencilla, nosotros teníamos la escuela abierta totalmente al barrio, o sea era una escuela que aparte de la colaboración que había, realmente la escuela la utilizaba todo el barrio, para cualquier cosa que se necesitase, entonces una de las cosas que se hicieron fue que un fin de semana Alcohólicos Anónimos tenía una especie de reunión, que venía gente de otros sitios de fuera de Cataluña incluso, y me pidieron las aulas y como coordinador y responsable de la escuela les dejé las llaves, pero como se las había dejado mil veces, porque a ellos y a todo el mundo, en la escuela teníamos ese planteamiento de que la escuela tenía que estar abierta a todo el mundo.

A. ¿Qué estabais en la escuela de primaria?

F. En la escuela de primaria, pero nosotros teníamos un piso, que era el que nosotros utilizábamos, un piso solo para nosotros, entonces yo le dejé las llaves, y la sorpresa fue cuando se me acusó directamente, o sea me dan la idea de que me expulsan de la escuela, que tengo que volver a primaria, y la razón que exponen es que yo no puedo dejar las llaves a nadie ajeno a la escuela. Era una razón tan así que nos sorprendió a todo el mundo. Teníamos muy claro que las razones de fondo eran otras, pero la razón legal era esa, legalmente yo no podía dejar las llaves a nadie de fuera.

A. ¿Pero en principio os querían echar a Juanjo y a ti, no?

F. En principio nos implicaron a los dos porque de alguna manera Juanjo era o hacía como de Jefe de Estudios, digamos que éramos los dos cargos más así, pero bueno, a Juanjo lo eximieron enseguida no había mucho problema, porque realmente los enfrentamientos con la inspección habían sido míos, yo reconozco que además había sido muy duro, yo ahora lo veo con perspectiva y digo, tela marinera aquella época eh, era para aguantarnos. Y bueno, era una especie de revancha clara.

A. ¿Por qué el enfrentamiento fundamentalmente era por el currículum?

F. Por el currículum y los exámenes.

A. ¿Los exámenes que después pasaron a evaluación continua, y querían controlarlos?

F. Claro, yo ahí recuerdo enfrentamientos con el inspector en la propia aula, en la escuela, en el aula, con los alumnos allí de pie, una situación donde el inspector estaba en peores situaciones. Entonces de ahí vino, esa fue una revancha clara. Es curioso yo en ese momento lo viví como una revancha, ninguna paranoia de persecución, pero esa revancha me ha perseguido se puede decir que toda mi vida profesional. Es algo que te podría ir diciendo momento a momento cosas, y diciendo, ostia de donde viene eso, te acuerdas en la época del franquismo cuando tenías un problema con la policía y al cabo de no sé cuántos años te cogían otra vez y te decían, es que hiciste eso, claro los informes estos que había por ahí, pues aquí funcionaba igual es que es algo que me resulta tan difícil de entender, tan difícil ya en democracia.

A. ¿Pero tú crees eso?

F. No solo lo creo Alfons, ya te digo no sufro paranoias de persecución, porque entre otras cosas he pensado mucho sobre este tipo de cosas, los problemas, los errores que hemos cometido, las cosas, igual que te digo yo creo que fui extremadamente duro con los inspectores en aquel enfrentamiento, pero bueno, son momentos que uno tiene y ya está. No, no tengo ninguna paranoia de persecución, pero eso sí me asombra hasta qué punto lo he pagado hasta el último momento en que me he jubilado.

A. ¿En forma de qué, de control?

F. De control, de castigo directo a muchos niveles, ahora en el 2008 no sé si tienes noción por ahí pero por lo que veo sindicatos también, intervinieron mucha gente me quitaron ahí de coordinador de la escuela, pero además sin ningún tipo de razón ni de argumento. Entonces, llego un momento en que ahí de un plumazo fuera, y ponen a una persona que viene nueva, de fuera allí a controlar la escuela, y sin ningún tipo de explicación pública, otra cosa es en privado, en privado me habían dicho ya muchas veces, tú vas a desaparecer de aquí, y luego cosas inauditas, pero bueno, eso no entra ahí, pero es curioso que a veces un hecho se mantiene y yo estoy casi convencido que la gente última que se me ha cargado, casi no conocen este hecho tan especial del principio, simplemente que ahí hay una serie de trayectorias de esas que se van pasando, que se comentan, y ahí queda.

A. De la época así de Ensenyament de la Montserrat Sala, tenemos todos esos recuerdos, y de la época de Bienestar Social, ¿Qué sensación tendrías?

F. Yo tuve un enfrentamiento muy fuerte también con Ángela Miquel, pero al mismo tiempo que tuve enfrentamientos fuertes tuve conversaciones con ella tremendamente amistosas, o sea que había muchas cosas en las que coincidíamos con Ángela Miquel, mira tú por dónde.

A. ¿Por ejemplo?

F. Por ejemplo, yo creo que el proyecto de Bienestar Social ha sido el proyecto más interesante de toda la trayectoria que hemos tenido aquí. Era un proyecto que en el fondo, recogía lo que estábamos planteando desde el principio, que era un poquito la idea de la educación por un lado compensatoria que es lo que toda la vida hemos criticado pero que de alguna manera aceptábamos que hay una parte que era necesaria, pero nunca que esa fuera lo único, es decir lo mismo, la gente que abandona la escuela ahora la recupera, y ahí se queda todo, esa era una de las cosas que siempre peleábamos, y ahí pasó lo del currículum que te digo, en el fondo iba por aquí, no, esto no es la educación de adultos. Entonces en esos momentos Bienestar Social abría una puerta, bueno, aparte de lo compensatorio de estos certificados, y lo otro y tal, hay posibilidades de hacer cosas tanto para el mundo laboral, como para el ocio, para la cultura, para un montón de cosas. Eso ya como inicio, después surge la ley en el 91 que ya lo establece de una forma más clara, entonces yo creo que el proyecto en el fondo recogía esa idea, lo que pasa es que ese es un momento ya muy chungo, por un lado porque las escuelas de adultos hemos adquirido vicios ya muy fuertes en el sentido del club de amigos que te decía antes, de que hay muchas escuelas que se han convertido en auténticos chiringuitos, unos con mejor voluntad, otras con peor, y otras a lo mejor sin interés de ningún tipo pero en el fondo desde el momento que vetabas de que otra gente entrara ahí, ya era un chiringuito.

A. ¿Qué chiringuitos recuerdas?

F. Yo creo que hay muchos, entre ellos la Verneda, que era quizá el chiringuito estrella, pero bueno yo creo que hay muchos, yo considero que la propia escuela del Clot es un chiringuito, o sea, en el sentido este de nuestra gente, lo cual no quiere decir que estés pasando de lo que tienes que hacer profesionalmente ni nada de eso, pero eso de crear tu grupito y de aquí los famosos equipos pedagógicos, mi análisis personal es que eso fue un cuento chino, eso no existió, existió un grupo de gente que estaba trabajando y por lo tanto trabajaban juntos y bueno, estaba bien. Pero los equipos pedagógicos, si te cambiaban a una persona eso se iba al traste, eso no es verdad, o sea de hecho se cambiaba gente y los proyectos que eran interesantes se mantenían, no había ningún problema, la gente se adaptaba, y eso de la gente venía de primaria sin experiencia, es igual, se adaptaban rápidamente, aprendían, la gente que tiene ganas aprende rápido, entonces para mí la perspectiva es esa, eran chiringuitos y en ese sentido con Ángela Miquel coincidíamos, algunas veces que hablábamos de esto coincidíamos bastante.

Entonces claro, esa tendencia a los chiringuitos, al amiguismo y tal no permitía que se desarrollase el proyecto de Bienestar Social, porque eso era imposible, en un proyecto de estos tiene que haber necesariamente una confluencia de tres cosas muy claras, tiene que ser serio, tiene que haber una parte teórica, una base teórica importante que aludir y todo esto, hay que contar con la Administración, evidentemente están ahí, y después toda la estructura base de los centros, los profesores, tienen que estar ahí, tiene que haber una confluencia, tiene que haber una discusión, tiene que haber un proyecto, lo que no puede ser que es lo que se intentaba es que al final las escuelas imponían sus proyectos, ahí no quedaba nada más, y se imponían desde el currículum, cursos de macramé hasta yo que sé qué, o sea, no podía ser serio.

A. ¿Y eso tú crees que la Ángela Miquel no supo enfrentarse o conducir ese proceso?

F. No lo supo hacer, Ángela Miquel era muy personalista también, era ella por encima de todo y entonces menos todavía para enfrentarse a ese problema, y luego hay otra cosa importante en este momento, que yo creo que era muy importante por lo que Bienestar Social no podía funcionar, es que para mí fue la época que fue la gran ocasión de la educación de adultos de Cataluña y que no supimos aprovecharla, fue el momento clave, tuvimos una ley favorable, en este sentido un departamento favorable, y teníamos otra cosa favorable que eran los famosos fondos de educación para cursos, para formación. Cuando la patronal y los sindicatos llegaron a un acuerdo para establecer unas cuotas y establecer unos fondos, más luego el dinero estatal que se producía, más los fondos europeos. Eso era favorable, lo que no era favorable es que había muchos buitres detrás de ese negocio, porque eso iba a ser un negocio.

A. Todo eso fue a trabajo y no hubo posibilidades de...

F. Es que eso abrió un campo que era puro negocio, y ahí es donde se nos acabó el chollo, porque claro, a parte de la corrupción de todo esto que ahora hemos ido enterándonos y eso, sin ser corrupción, yo no hablo de corrupción, la corrupción es a parte de la que surgen millones de cosas, pero un negocio sí, el negocio era muy grande y había mucho dinero destinado ahí, y yo que sé, por ejemplo por ponerte un ejemplo muy concreto, aparte de ya escuelas, academias y demás incluso sindicatos, pero te planteas el tema del catalán por ejemplo, que dices a ver, el tema del catalán una cosa pujante que tenía que ir a más, las escuelas de adultos podían haber asumido más un papel importantísimo en ese tema, tanto para hacer de titulaciones, equivalencias, lo que quieras, pero quien se lo quitó al Consorcio, quien se lo quitaba a Omnium Cultural con el negocio que supone, ahí hay un poder económico y un negocio de dinero muy fuerte, la cantidad de pasta que ha ido ahí, quien se la iba a quedar.

A. Recuerdo que en el Carmel venía un profesor a darnos clases de catalán, cuando no debía estar todavía creado el Consorcio. No venía d'Ensenyament, venia de Política de lingüística.

F. Espera un momento, yo te he hablado, te lo he dicho mal, yo estaba hablando del Consorcio y no hablo del Consorcio de Educación, sino pues no sé si se llama también Consorcio, el Consorcio de Normalización lingüística.

A. No, ya lo he entendido, pero en aquel momento creo que no existía. Creo que en aquel momento dependían de Política lingüística. No sé cuándo empieza el Consorcio, porque hay un momento, al principio de la época de la Ángela Miquel, que entran como unos 40 profesores a las escuelas de adultos, los que eran maestros y nos daban catalán, desde Política Lingüística según me parece.

F. Sí, eran de Ómnium, claro pero es eso ahí Ómnium tiene un dinero que llega ahí que es muy grande, y este dinero en este momento a partir de que hay estos fondos para formación, hay mucho interés ahí, esto los sindicatos se metieron a tope ahí preparando cursos, las universidades tela marinera la cantidad de cursos que ofertaron, todo el mundo, aquello era un negocio potente, entonces esa parte que hubiera sido la que nos hubiera sacado a nosotros de lo que era la educación compensatoria dichosa, que la queríamos dejar ya de una vez, es decir, vamos a abordar algo más serio, esa parte nos la llevaron de las manos porque detrás había dinero.

A. En ese momento es cuando surge la Mesa, ¿qué imagen tienes tú de la Mesa?

F. La Mesa en un principio yo para mí era una manera de recoger la coordinadora, porque al principio la idea era de este tipo de coordinación, lo que pasa es que duró muy poquito porque enseguida se juntó Mesa y sindicatos, y yo creo que los sindicatos iban con buena intención pero iban ya con la idea de volver a Educación, o sea, volver a Ensenyament, es decir, ellos seguían con esa idea política de que el departamento de educación tenía que estar en el mismo departamento que la primaria, y que lo otro, y hasta nos llegaron casi a convencer, o sea llegó un momento que hasta me parecía normal, después ya me di cuenta que no que realmente era un error. Un error hasta cierto punto porque en Bienestar Social tampoco sirvió para nada, no pudimos desarrollar nada y entonces quizá ahora está más asentado, más claro, porque cada uno sabe lo que tiene que hacer, no hay escapatoria ya, estamos en el molde.

A. Sí, pero por ejemplo están desapareciendo los grupos de niveles inferiores.

F. Porque ya está, es que eso es muy claro, en esto no hay diferencia con las campañas de alfabetización del franquismo del 63, el objetivo de la campaña era la estadística, la estadística que a nivel internacional tenía que figurar el mínimo posible de analfabetos y de gente de estudios primarios, y entonces pues mira firmabas y ya desaparecías de la estadística de analfabeto, que es lo que sucede en América hoy, en comparación cuando hace unos años veía que en un año alfabetizaban a un millón de personas con 4 pringados allí trabajando, claro por un lado menos mal que podías ejercer la crítica porque si no profesionalmente te sentirías una porquería, porque yo no soy capaz de alfabetizar a 20 aquí y allí alfabetizan a un millón, ¿qué pasa?, pero bueno en el fondo es eso, es estadística pura, entonces en cuanto la estadística llega como en 2007-2008 en esa época España ya llevó su estadística personal donde llevaba un 2% residual que decían de analfabetos, si queda un 2% residual, ese 2% se va a morir pronto, que son los últimos que quedan y entonces ya no hay analfabetismo, por tanto si eso está cumplido es lógico que los grupos no sigan.

A. Sí, pero tenemos la inmigración.

F. Sí, pero para ellos ya es otro campo, ahora en España ya no hay analfabetos, en todo caso es un tema de inmigración y es otra historia. Por eso en el fondo no hemos cambiado nada, o sea de la campaña franquista de alfabetización del 63 a ahora.

A. Ahora es la campaña por el Graduado Escolar y el absentismo.

F. Claro, se va subiendo, pero aquello antes era solo la campaña del 63 de alfabetización más después cuando metieron lo del PPO ya un poco más adelante, que era una especie de adquirir los estudios primarios y esas cosas, que era también educación nocturna, pero lo único que hemos cambiado es cuál es el listón y ya está, porque después el Graduado Escolar y el Graduado de Secundaria, los accesos a los ciclos.

A. ¿Guardas algunos papeles de la época?

F. Muy poco, he tenido muchos papeles pero ha llegado un momento que los veía y los rompía porque esto no sé. Si encuentro algo ya te lo pasaré. Porque yo después ya me he dedicado más a temas de nuevas tecnologías, de neoelectores, fue una etapa muy bonita. A la parte más de currículum más de didáctica, más metodológica y todo eso.

F. Mira, te voy a contar una anécdota de eso que te contaba antes, cuando a mí me echaron de aquí del Clot que al final se negoció y se me pasó a primaria por lo menos me dieron la plaza de Badalona, yo estuve ahí un año en Badalona y después ya elegí, o sea yo este año ya me mandaban a mi plaza, pero al final se negoció y me dieron una plaza provisional de ahí de Badalona, de San Roque, ahí estuve un año y al año siguiente ya participé en el primer concurso que hubo de plazas para Adultos, y entonces ya cogí la plaza de Mataró como profesor definitivo, pues fíjate lo que sucedió, eso me enteré no sé si un año más tarde o poco menos, llevaría medio año ya en Mataró pero ya cuando tenía un poco de confianza con la gente, el propio Concejal de Cultura que había en esos momentos de Mataró, me dijo, mira te lo tengo que decir porque si no me siento mal, es que antes de venir, vino un inspector y nos reunió a todos los profesores de las escuelas de adultos y al Ayuntamiento, y nos reunió para decirnos que venía un elemento peligroso, así, estas palabras, y que por lo tanto teníamos que ir con cuidado y ver qué pasaba, y ver como lo controlábamos, esto Alfons es algo que es casi impensable en esta época, eso en el 87, eso y te digo que es una anécdota y no te lo cuento como víctima de nada, pero hasta qué punto hay cosas que permanecen de una manera muy extraña. Y después ya cuando en 2008 me echaron totalmente de la escuela fue la inspectora.

A. ¿Qué quieres decir que te echaron?

F. Me quitaron de coordinador, trajeron a una persona nueva, ni siquiera alguien de la escuela, o sea, trajeron a una persona nueva que no tenía ni idea de adultos que llegaba ahí nueva, la metieron ahí, y fue también por parte de la inspectora.

A. No sé si me lo has dicho antes, el argumento para echarte de coordinador.

F. No lo ha habido, es que eso sí que ha sido una cosa, de hecho los sindicatos intervinieron, se hizo público y a nadie le dieron una justificación, a nadie.

A. Bueno en 2008 era la nueva época de Ensenyament.

F. Sí, en 2008 ya estábamos en Ensenyament. En 2004 cuando cambiamos a Ensenyament ya tuve una disputa, fue muy curioso también, yo en el 2004 solicité un año de excedencia para hacer un trabajo de investigación, presenté todas las cosas, y me encuentro en el último momento que la inspectora me tenía que firmar un papel, fíjate era firmarme un papel porque todo lo demás estaba aceptado, en el que ella constataba que por parte de los profesores de la escuela, y la escuela como tal no había ningún problema en que se me diera esa licencia de un año, o sea ella lo que hacía solo era firmar que la escuela estaba dispuesta y no lo logré firmar, y yo decía, pero a ver ¿la escuela está dispuesta o no?, pues solamente tienes que firmar que lo está, nadie te está pidiendo tu opinión, pues no lo quería firmar porque, después me lo dijo es que todo lo que estás haciendo lo estás haciendo en castellano, y no mereces un año de esto, después me lo dieron, al final hice una tesis de investigación y tal, pero en el último momento que tenía solo unas horas para presentarse el papel, y no llegaba el papel, y al final yo creo que me lo firmó por la mínima relación que habíamos tenido, y eso fue en el 2004.

A. Cómo han cambiado las escuelas y el profesorado, si es que han cambiado.

F. Yo la experiencia en Mataró no hubo una diferencia grande por una cosa, porque nosotros tuvimos una etapa en casi toda la época de Bienestar Social, allí hubo una colaboración entre Ayuntamiento y Generalitat muy fuerte, entonces el Ayuntamiento participaba en la educación de adultos de una manera muy activa, entonces tenía un grupo de maestros que eran suyos, y que eran fijos en las escuelas, nosotros por ejemplo éramos mitad de la Generalitat y mitad del Ayuntamiento, los que estábamos allí, y después tenía otro grupo de gente que iban a horas, y que eran gente de institutos y otros sitios, entonces nosotros tuvimos unos programas muy interesantes de Formación Profesional, todo lo que era la preparación para la prueba de madurez, teníamos desde la de Administrativo, Auxiliar de clínica, teníamos varios, teníamos un montón de cursos de estos, y entonces tuvimos mucha gente de institutos de secundaria que unos hacían 5 horas semanales, otros hacían 10, tenían diversidad, entonces ahí ya hubo un equipo más amplio, no solamente los maestros que estábamos con ese grupo y al poco tiempo de romperse esto por la guerra entre Generalitat y Ayuntamiento, que unos eran Convergencia y otros Socialistas al final se rompió por ahí, cuando a nosotros nos propusieron ser escuela piloto en Mataró, fuimos escuela piloto para experimentar el XX, pues nos llegaron tres personas de fuera, como de educación secundaria y la verdad que se integraron perfectamente bien, funcionó el equipo perfectamente y no notamos ninguna diferencia sobre todo con la etapa anterior que ya teníamos todo este otro tipo de cursos, lo que pasa es que duró solo 2 años, en 2 años nos quitaron todo otra vez y nos dejaron en lo mínimo, se puede decir.

A. ¿O sea no hacíais secundaria?

F. No que va, nos lo quitaron todo.

CLIP AUDIO 3

F. Quieres que defina con nombres propios a la educación de adultos.

A. Sí.

F. Al principio cuando lo leí me quede así, pero después sí que o estuve pensando y dije a ver que hay, que podríamos hablar de todo esto, y llegué a una conclusión que me sorprendió a mí mismo, que era el único nombre propio que había en Catalunya era Flecha, a pesar de que sabes que yo no comulgo mucho, bueno creo que tenemos una distancia de pensamiento, no hemos estado muy cercanos, al contrario, hemos estado bastante lejos, pero pienso que es el único nombre propio porque realmente tiene un renombre internacional y ha llevado experiencias a un nivel internacional, es decir estemos de acuerdo o no, es decir yo no me manifiesto a favor de ello aunque también te digo una cosa, en ese mismo momento me lo planteaba, que conozco yo del proyecto de Flecha, y llegué también a la idea de que conozco más las formas y un poco la envoltura y todo esto, que el proyecto como tal. Y entonces podía definirme de que si me puedo manifestar en contra de lo que conozco de sus formas, su envoltura, su parte más externa, pero la verdad es que el proyecto de fondo no me atrevería a criticarlo porque no lo conozco, no lo conozco como para poder hacerlo. Yo sé que me siento muy distante de su pensamiento y sus formas.

A. ¿Cuándo hablas de formas que quieres decir?

F. Pues desde la propia organización en la Verneda a un poquito lo que conocido aunque más de referencias del propio CREA, el grupo que tiene en la universidad, bueno este tipo de cosas de por ahí. Pero bueno, después la verdad es que todo lo de los proyectos dialógicos de neo lectura y eso, no lo conozco directo, es decir conozco pequeñas referencias, pero no son reconocidas, y no puedo basarme en ese tipo de cosas porque soy muy respetuoso con eso, y yo puedo estar en desacuerdo con la persona, y no tengo ningún tipo de inconveniente, pero lo que no me gusta es criticar algo que encima no conozco.

A. Pero por ejemplo la Verneda sí que la conoces en el fondo.

F. A ver, tampoco conozco la Verneda a fondo, conozco un poquito lo que ha sido su funcionamiento.

A. De alguna forma reflejaría aquello que decíamos al principio, un intento de que hubiera una mezcla de funcionarios de la Administración, con colaboradores.

F. Ya, yo ahí he visto, o tengo referencia de dos cosas. Una que la he visto directa, que es el veto a cierta gente para entrar ahí, el veto sí que es una cosa que he visto, lo tengo constatado, después hay otra que no lo tengo tan constatado.

A. ¿Por ejemplo?

F. Pues en las plazas, a la hora de gente que podía ocupar una plaza o no, y que bueno han recibido amenazas, ya no es decir oye no la pidas, no, amenazas, eso ya me parece ir más allá de la cosa no. Entonces en este tipo de vetos, de esa imposición, de poner en las plazas la gente que han querido a nivel de voluntariado, el tipo de cómo se trabaja con los colaboradores, de cómo se les plantea, eso yo no lo conozco de una manera tan directa. Son testimonios que me vienen más de fuera, por lo tanto puede haber error pero, yo los testimonios que he tenido son de unas presiones tremendas, de muchas presiones y de que es una especie de chantaje, ya te digo que lo digo con reservas porque no lo conozco de una forma directa, y por lo tanto siempre puedes decir, pero las referencias que he tenido me han parecido suficiente serias, en ese sentido ya te digo, esto me ha hecho distanciarme mucho de esas formas. En cambio lo que es el trabajo directo, pues no lo puedo conocer, no lo conozco como funciona, las famosas tertulias literarias, dialógicas y demás, yo recuerdo que en un congreso coincidimos Flecha y yo en San Sebastián y es que toda la gente que estaba en el congreso le decía, Flecha por favor, tienes los alumnos analfabetos más inteligentes del mundo, porque esto sino, no se puede entender, y ahí bueno, pues la actitud en general que había era de incredulidad, es decir, no nos lo podemos creer todo esto, no sé, explícanoslo de otra manera, o esto no lo podemos entender. Entonces claro, si yo esto no lo tengo, si no lo he visto, solo tengo referencias de artículos que he leído de él, y cosas que he leído de él, conferencias en las que he estado con él, porque coincidimos otra vez en la escuela de verano de la UNED y estuvimos charlando y asistí a su conferencia y demás, bueno yo ahí encuentro cosas de las que me puedo distanciar, pero no puedo hablar de su proyecto porque no lo he visto, y por otro lado claro, tengo otras referencias, que es el renombre internacional, el cómo tiene un reconocimiento de una serie de universidades y de gente que por lo menos me merece un respeto yo hoy no puedo ser crítico. En lo que conozco de él creo que estamos a una distancia de pensamiento importante, pero no me atrevería a criticarlo, y si hay un nombre propio creo que ese es Flecha, este de acuerdo o no con él, solo te digo que es el nombre propio, otra cosa es que esté de acuerdo.

17

MARIA ANTONIA DOZ

31 anys mestra d'adults , 9 anys directora del CFA Carmel

Entrevistada al CFA Carmel

20/07/2015

M.A. = MARIA ANTONIA DOZ

A = ALFONS

A. Abans de començar l'entrevista m'has parlat que vas entrar a la reunió de Barcelona en Comú

M.A.- Vaig aprofitar la reunió de Barcelona en Comú d'aquest dissabte i ells sí que tenien un punt, el punt número 9, de 10 punts, que feia referència a potenciar les escoles d'adults, però després si vols jo t'ensenyo el document...sembla que és el document de Barcelona de l'Ajuntament i parlen de fomentar l'accés a la Universitat! I jo els hi deia...no coneixeu la realitat, aquí la gent no té accés ni a la ESO! El seu objectiu prioritari hauria de ser arribar a tenir un grau mitjà de Formació Professional, un títol professionalitzador. Molta gent pensa que amb la ESO ja ho té tot, però la ESO és un títol general, no han après res. Han de tendir a tenir un grau mitjà, després si poden tenir un Grau Superior..., i ells parlaven d'accés a la Universitat.... Clar, aquí, en els últims 10 anys només 3 alumnes han passat de la ESO al Batxillerat, al Batxillerat nocturn. Un ha acabat aquest curs, una noia farà segon i un noi començarà ara primer

A.- Feu majors de 25?

M.A.- No, no tenim demanda. Hi ha una dada molt important, que és la que jo vaig projectar aquí dissabte...i és la que parla de l'índex de renda familiar al districte. La dada ho explica tot. 55,4 al Carmel sobre una mitjana de 100 a Barcelona i de 78 al districte. El Carmel està a la meitat

A.- Les Corts i Sarrià estan bastant per sobre de cent

M.A.- Només teníem les dades del Districte. És el document per l'èxit escolar, projecte del 14-16 a Horta-Guinardó. El document és per tota Barcelona, però a Horta-Guinardó porta aquestes dades que són, clar, diagnòstic total

A.- Normalment hi ha una correlació amb el nivell d'estudis i a continuació totes les correlacions amb l'atur, amb...

M.A.- Està tot correlacionat

A.- No hi ha una tendència a les pròpies escoles d'adults d'anar desviant l'oferta cap a Cicles Formatius de Grau Mig, Cicles Formatius de Grau Superior...i anar abandonant les instrumentals?

M.A.- Això nosaltres no? Crec que som dels pocs centres de Barcelona...

A.- No, no, ho pregunto en general

M.A.- Sí, però no és només això. És una tendència des del Consorci, que ara la idea és que cada mestre de primària que es jubila es substituirà per un profe de secundària. El que volen fomentar és el que diuen "l'accés al sistema educatiu" que seria instrumental, però bàsicament la Secundària i el CAM, que és l'accés directa al Grau Mitjà, però que té una taxa pública i la gent no el pot pagar i, també fomenten, el que anomenen "competències transprofessionals" que..

A.- Quina taxa tenen?

M.A.- 190 euros

A.- Carai!

M.A.- Aquí tenim un deute de més de 2000 euros, que hem apostat, jo decididament, pels alumnes, que comencin sense pagar els 190... S'acaba el curs i no els han aconseguit pagar, ni ells ni nosaltres a través de Serveis Socials..., Però no tanquem la porta. El departament amb això ens fa recaptadors d'impostos. perquè aquests diners que nosaltres tenim ja no els rebem del departament

A.- Clar, perquè teniu un deute amb el Departament

M.A.- Clar. A més a més el primer any vam ser super super legals i vam contar totes les persones i algunes persones, però són poques, tenen dret a una exempció del 50% o no han de pagar res, però són pocs els casos, que no han de pagar res, són casos molt concrets, que tinguin una discapacitat o...

A.- Si estan a l'atur...

M.A.- No es contempla, si estan a l'atur no es contempla. Mira la situació aquí arriba a ser tan greu que una alumna que ha fet el CAM aquest curs, boníssima – per a molts alumnes nostres el que ha fracassat és el sistema, però són ells els que porten el rètol de fracassats, que han patit bulling, assetjament, que han passat per molts instituts³³ -, llavors aquesta alumna que no va poder pagar els 190 euros, que els va pagar Serveis Socials, la seva dignitat li impedia matricular-se a un Grau Mitjà. La matrícula és gratuïta a Grau Mitjà, però han de pagar molts diners pel material, a cuina paguen 700 euros, a Activitats Físico Esportives, que només ho fan a la Vall d'Hebron, paguen 1200 euros de material..., aquesta alumna que volia fer imatge no s'ho podia plantejar... I ara volia fer perruqueria, però perruqueria són 220

³³ jo ara conec a prop la realitat dels instituts perquè ara tinc el meu fill de 15 anys que ha passat tot el procés

euros. Estava disposada a prostituir-se...per no demanar una altra vegada ajut als Serveis Socials i no anar a l'institut amb l'estigma que aquesta no pot pagar

A.- Carai

M.A.- Són situacions concretes, però literals!

A.- L'altre dia vam fer una reunió a Barcelona, a Ciutat Vella, entre les escoles d'Adults i les entitats i ens van donar la llista de l'oferta educativa pel curs vinent - perquè això sí que ho té el Consorci, l'Emili en concret, presenta les estadístiques i els informes de forma molt clara, els facilita!... que això s'agraeix molt -, doncs, que fessin instrumentals, de sis escoles d'adults a Ciutat Vella, només n'hi havia una que fes els nivells instrumentals 1, 2 i 3, hi havia una que em sembla que feia el 2, i quatre que no en feien cap

M.A.- Nosaltres fem l'1, el 2 i el 3. És la tendència, perquè si al jubilar-se els mestres de primària, que és una epidèmia perquè s'estan jubilant tots, el que fan és substituir-los per mestres de secundària, és perquè es vol augmentar l'oferta de la ESO i allò de les competències transprofessionals. Una altra cosa que està fent molt de mal a les escoles, ja portem aquest és el segon curs i l'any passat, és la gent que fa informàtica.... Nosaltres fèiem alfabetització digital, a instrumental fèiem informàtica, tots els grups la feien curricularment. Però la gent que només fa informàtica és gent que normalment té dificultats per llegir i escriure, però la idea que tenen és "no, porque te lo corrige"... com entrarem a Internet?, com escriurem un correu sí tenim.... Molta gent de les que venen a fer informàtica nosaltres les derivem a instrumental. Instrumental ara ho tenim gairebé col·lapsat. Tenim gairebé 100 persones entre els tres grups Hem de dosificar hores i partir-los. Jo tinc un grup d'Alfa i les 8 hores el que faig és 4 hores amb un grup d'un nivell i 4 hores amb un grup d'un altre nivell. Després tenim també molta gent immigrant que, una vegada que parla una mica castellà o català, s'incorpora als grups d'alfabetització. Què passa? Que ara el Departament obliga a que la gent que fa informàtica faci un treball final i una avaluació

A.- Per l'Actic?

M.A.- Per les equivalències amb l'Actic. Això està impedit que el perfil d'alumnes que nosaltres tindriem, d'informàtica inicial, han de deixar de venir, perquè mai faran un treball de síntesis que representa preparar una empresa, tota la documentació, un simulacre d'empresa... És a dir, el Departament també estigmatitza...

A.- I si això no ho fan? Què significa? Que l'any següent no es poden matricular?

M.A.- Nosaltres vam dir, que hi hagi la doble via. Que la gent que vulgui fer l'alfabetització digital, com sempre hem fet a les escoles, la pugui fer, i la gent que vulgui optar a fer el competic, les equivalències de l'Actic, que les faci. Però no. L'any passat ens van avisar, que seria el més d'Abril! –després de fer tot el curs normal - de cop i volta a l'Abril, ens assabentem que han de fer un treball. Això va ser al·lucinant... Tot plegat implica canviar el perfil dels alumnes i té més conseqüències, perquè significa que la gent que fa llengües, separem l'anglès, perquè l'anglès és transprofessional i la informàtica, i això està ja dins d'un tipus d'ensenyament... De manera que el català, el castellà i l'instrumental...

A.- Les competències transprofessionals a què obliguen?, a què hagin de fer el Graduat?

M.A.- No, no...significa que per una banda, ja et donaré després una còpia de com ara organitzen els ensenyaments... Hi ha per una banda l'accés al sistema educatiu. Això és des de instrumental, però instrumental entès que tornem a tenir pre-ges, tornem a anomenar pre-ges al tercer nivell d'instrumental, perquè són gent que ve a fer el Graduat però no tenen prou nivell i llavors els preparem. I els nivells anteriors [de instrumental], i el CAM i l'ESO. Això és l'accés al sistema educatiu. I després tenim les proves, que això ja és el Grau Superior, proves d'accés. Després nosaltres separem llengües i informàtica. El Departament no ho fa així, agafa els nivells més baixos de llengua i d'informàtica, per una banda, a nivell de coordinacions. Nosaltres agafem totes les llengües per una banda i tota la informàtica per l'altra, perquè és més fàcil que hi hagi un coordinador de tots els ensenyaments d'informàtica i una coordinadora de tots.... El Marc que és el de informàtica i l'Esther que és la de llengües. Llavors, han separat fins i tot a nivell del que és la matrícula. Ara nosaltres hem fet la preinscripció al Setembre i hem preinscrit a tothom excepte català, castellà i instrumental, que no són els transprofessionals precisament. Llavors hi ha un tractament diferencial fins i tot a nivell de matrícula, resulta que els alumnes de castellà, català i instrumental, que hi ha menys demanda, venen al setembre. L'argument és que eren les matrícules més inestables, que la gent venia i després no confirmava. No sé si és veritat, però a nosaltres se'ns ha duplicat la feina i estigmatitza a la gent que no fa ni transprofessionals ni accés al sistema educatiu, que és instrumental i...

A.- Però no ho entenc. Transprofessionals és una oferta al marge?

M.A.- No. És una opció ideològica. És la tendència de les escoles...nosaltres hem de deixar de fer instrumental...hem de deixar de fer català i castellà i hem de fer accés al sistema educatiu i competències transprofessionals o sigui anglès i informàtica.

A.- Però aquestes competències és com una oferta diferenciada?

M.A.- No, no....

A.- És una oferta inclosa...?

M.A.- No, no, és una transformació de la informàtica, perquè la única opció de fer informàtica...

A.- Ah, fonamentalment és a informàtica

M.A.- Informàtica i Anglès. A informàtica la titulació ACTIC. La idea seria que les escoles de idiomes són més cares de mantenir i, a més, diuen que tothom ja té una mica d'idea d'anglès i, per tant, que les escoles d'anglès comencin a funcionar a partir de tercer, i que primer i segon ho donem nosaltres que surt més bé de preu. Nosaltres d'anglès només tenim dos nivells, però la gent que té el tercer nivell estan fent una mena d'experimentació per veure si indirectament, o amb una prova diferenciada passarien a les EOIs. Llavors el que fomenten és això, les transprofessionals, anglès i informàtica, i accés al sistema educatiu

A.- Fins i tot havíeu demanat una segona línia...

M.A.- Moltes vegades! Al matí no en tenim...

A.- ...i us havien dit, bé, doncs, traieu les instrumentals

M.A.- No diuen que no a res. Que voleu fer més grups de secundària? Feu-los! Però no posem més plantilla, llavors d'on surten les hores? De renunciar a algunes demandes...

A.- Quanta plantilla teniu?

M.A.- 7,5...Som 9, però tenim 3 mitges jornades. La plaça de socials de secundària està creada com a mitja i després l'Esther està amb reducció de jornada, ella i la seva altra mitja.

A.- Tant amb les dades del Consorci com les de Catalunya en general - a més ho deia l'Enric Castella - hi ha poca demanda de instrumentals. A Ciutat Vella, que és el que jo conec, plantejàvem que no ho enteníem perquè les entitats tenen demanda. Llavors hi ha dues explicacions possibles. Una, que la normativa, estic parlant en general, no del Carmel, d'alguna manera ajuda a que no hi hagi demanda, és una normativa que facilita que no hi hagi demanda, al marge de la normativa de matriculació. Quan obliguen a que la gent es preinscrigui al juny o al maig, si que és veritat que als nivells instrumentals hi ha més variabilitat.

M.A.- Bé, ara hi ha variabilitat amb tot perquè la gent es preinscriu al juny i al setembre li ha sortit una feina o s'ha canviat de domicili. Això passa a secundària, passa a tots els grups, absolutament a tots. Nosaltres tenim demanda d'instrumental, la gent es desplaça, venen en transport públic d'altres barris, perquè no tenen aquesta oferta.

A.- Llavors l'explicació de la reducció d'instrumentals és perquè hi ha un tipus de normativa o de línia d'actuació que d'alguna manera dificulta que hi hagin instrumentals, que aquí seria, si voleu fer segona línia feu segona línia i traieu instrumentals. Però hi ha una altra explicació alguns mestres em deien en alguna entrevista, alguns que porten molts anys en escoles d'adults, que els propis mestres o professors tendien a fer els nivells superiors dintre de les Escoles d'Adults, i a no potenciar massa les alfabetitzacions i els nivells instrumentals, perquè la gent moltes vegades queda estancada, per totes aquelles històries de les dificultats d'aprenentatge en aquests nivells

M.A.- El que també podria dir respecte al començament, al meu començament a adults, és que en poc temps ha canviat moltíssim la composició dels alumnes. Ara ja no tenim tantes dones grans. A secundària tenim joves i nois, noies molt poques. I a instrumental el que tenim és molta gent migrant i gent gran de les autòctones d'aquí. Encara tenim alumnes d'instrumental que porten 8 o 9 anys. Igual algunes les reconeixes i tot...., porten molts anys aquí!

A.- Però hi havia la normativa que només podien repetir dos anys...

M.A.- Sí

A.- Llavors vosaltres fèieu el que podríem anomenar una administració creativa...

M.A.- Si, nosaltres no diem que no a ningú però sí que és veritat que en determinats moments alguna gent d'alfabetització que portaven molt i molt temps vam intentar reorientar-la. Vam intentar, perquè no va funcionar. Es van rebel·lar les alumnes i van fer el que van voler elles. Nosaltres volíem fer una mena de grup com cultural, que vinguessin, però potser ja no té sentit tant d'escriure..., si ja saben més o menys llegir..., pensàvem fer algun tipus de taller, fer un debat, veure una pel·lícula, fer una sortida... Ho vam intentar, però la gent no estava d'acord. Van dir que perquè només amb elles.... La veritat és que la majoria portaven molts anys, ara no tenim a gent tant tan antiga però si que en continuem tenint... I prioritzem, que s'incorpori gent que no ha tingut opció i després, si queden places, o separem els grups... De fet, si vols després mirem les llistes d'instrumental i jo d'alfabetització tenia un grup que igual hem arribat a tenir fins a 40 persones en aquell grup, el que passa que uns s'han incorporat més tard...

A.- Però, amb 40 persones no es pot treballar!

M.A.- Clar, no, no es pot treballar. Per això les separo. Aquest curs les he tingut separades en tres nivells diferents, perquè a més la gent s'incorpora en qualsevol moment del curs, llavors, estàs fent quasi una atenció individualitzada. És difícil. Suposo que és per això que alguns profes diuen "no volem fer instrumental", perquè no és tan fàcil.

A.- No, no. Quan parlo d'aquestes coses sempre dic que un curs de Doctorat o un curs de Màster és facilíssim de fer si domines la matèria

M.A.- Tenen més autonomia els alumnes....

A.- Clar. I el seu nivell en principi és més semblant. Te l'has de preparar, però si tu coneixes el tema és molt més fàcil que una classe d'alfabetització. L'alfabetització és el més difícil que hi ha, perquè hi ha nivells molt diferents...

M.A.- Els ritmes...

A.- Ara estem treballant amb un grup un mètode de treballar a la vegada l'aprenentatge oral, la lectura i l'escriptura

M.A.- Ah, doncs ja m'ho explicaràs...

A.- Perquè ens trobem amb el mateix problema que tothom: hi ha gent que parla alguna de les nostres llengües, hi ha gent que no t'entén gens, hi ha gent que escriuen alguna cosa..., tots els nivells que tenim a alfabetització. El mètode de la paraula generadora de Freire, anava molt bé quan treballàvem amb persones d'aquí, que t'entenien, però quan ho fas amb persones de fora, les paraules no són generadores, no les entenen, no saben què són, poses el dibuix però, així i tot, amb el dibuix, recordo sempre, amb el mètode dels Tarongers que fèiem servir nosaltres, la paraula "lupa", molta gent marroquina de l'Atlas no han vist mai una lupa, una paraula que és per nosaltres tan comuna... Estem intentant partir de situacions significatives, la salut, les compres..., en funció del grup. I a partir de la situació significativa buscar el

vocabulari més usual. Oralment treballar tot el llenguatge comunicatiu inicial, però el llenguatge escrit reduir-lo a les paraules més senzilles fonèticament, gràficament,...

M.A.- Doncs ja m'explicaràs, perquè jo també tinc aquest problema. L'Esther, té el castellà nivell 1, tenim nivell 1 i 2, el 3 no el tenim. Llavors l'Esther fa castellà nivell 1 i a vegades em deriva alumnes a alfabetització, bàsicament són immigrants la majoria però que porten aquí més temps. Llavors jo, quan surt alguna paraula d'aquestes, la projectem a la pissarra i la gent autòctona...

A.- ...teniu una avantatge que no tenim nosaltres...

M.A.- La projectem i la gent autòctona explica als altres què és, amb lo qual, l'esforç per definir, per trobar la precisió per definir, ajuda uns i altres. Ara de les tres persones que has vist [estaven recollint sabó que havien fet manualment a l'escola amb olis reciclats] dues eren del mateix grup, del meu grup d'alfabetització, una dona més gran i la Malika, la Dolores i la Malika. Elles comparteixen: una explica a l'altre i de vegades quan parlem de receptes de cuina, o parlem de cuines del món, o parlem de música llavors és la Malika la que explica coses del seu país. Aquest curs volia fer, però ho tenim encara pendent, una mena de mapa mundi de cultures i llavors que poguéssim tots aprendre quatre paraules en àrab, o en les llengües que tenim aquí, en rus, en xinès, però costa molt de coordinar perquè són de grups diferents però...

A.- Bé, nosaltres estem treballant el mètode que t'explicava ara, i l'any que ve volíem validar-ho, o sigui posar-ho en pràctica, per veure si funciona o no...

M.A.- Si voleu jo puc experimentar-ho perquè em trobo amb problemes de material...

A.- Hi ha una mena de contradicció. Al Consorci, al CNL, per exemple diuen, "si no saben escriure no poden aprendre català", i en algunes entitats diuen, "si no saben català/castellà, si no saben parlar no poden escriure". La realitat que tenim és que la gent necessita comunicar-se i necessita escriure, encara que la demanda és que volen escriure...

M.A.- ...o llegir, com a mínim...

A.- ...sí, poder llegir alguna cosa.... Estem intentant lligar els dos cabs, de fer alguna cosa que sigui, per dir-ho d'alguna manera mitja classe de comunicació oral i l'altra mitja d'escriure sobre el tema que hem parlat oralment. Estructurar-ho de manera que no tots els grups hagin de començar per la mateixa situació comunicativa. Per exemple si hi hagués un grup que els interessa més el món laboral, poder començar pel món laboral, per comptes de començar per les compres, o començar per la salut o començar per les salutacions. Ho estem intentant. Ja veurem si ens en sortim.

M.A.- El que intento també, en aquesta línia, és treballar amb mapes, quan surt qualsevol tema

A.- Clar, teniu projector. És diferent.

M.A.- Sí, totes les aules tenen projector. Sí, facilita molt.

A.- Hem intentat també introduir el mòbil...

M.A.- ...sí, perquè tots i totes en tenen...

A.- El problema que m'he trobat és que tothom en té, però no tothom té Internet. Per tant, el WhatsApp no serveix per fer el que volíem, enviar un missatge de veu i que el retornessin escrit. Jo d'un grup de 9 només n'hi havia 2 amb whatsapp. Hem de continuar pensant...

[Truquen per telèfon]

A.- Anem a la història del CFA del Carmel? Una part la conec, però l'altre dia la Maite, jo no me'n recordava, em va dir que havien començat als locals d'una acadèmia. Està recollit en algun lloc?

M.A.- Sí. Tenim una revista que es va fer amb alumnes i vam recollir tot el recorregut de l'escola des del 77-78.

A.- Tota aquesta primera part em faltaria

M.A.- Després busquem. Tenim algunes fotos que en algun moment es van fer..., de l'Acadèmia Mistral, em sembla... Quin any vas arribar tu?

A.- Devia arribar el 82-83, perquè vaig entrar el 81 i vaig anar a Vilanova, un any i, després, vaig venir al Carmel que estàvem al local dels escombriaires. Després dels escombriaires al Marquès de Foronda, després al Mercat...

M.A.- ...jo vaig venir el 84 al Mercat. Del Mercat vam anar a Xinxó, i de Xinxó ja vam anar a Pedrell

A.- A Pedrell, vols dir sobre els túnels? Jo encara hi era.

M.A.- Allà vam estar moltíssim temps. De Pedrell vam anar al Carmel, a l'escola de nens, i allà ens va agafar l'esvoranc [del Metro del Carmel], i de l'esvoranc vam venir aquí, i aquí ja portem 10 anys.

A.- Jo entro al 81 i abans hi ha hagut tota la història de la Coordinadora de les Escoles d'Adults. L'any 80, estava acabant la carrera i vaig treballar de voluntari a l'Escola Sóller, i havia participat amb la Pegaso uns anys abans amb "les escoles en lluita", però no vaig viure directament l'època de la Coordinadora.

M.A.- Saps que als túnels antiaeris, als búnquers, que ara s'ho ha quedat el Museu d'Història de la Ciutat, de cop un dia arriba un correu de l'Emili, que un investigador, un d'història, havia trobat unes fotos de l'escola d'adults a les barraques, i ens demanaven, si podien posar-se en contacte amb alguns dels profes. Jo vaig contestar, però no ha vingut aquella persona i ens va arribar per internet, que no les teníem, unes fotos de l'escola als búnquers. Allò devia ser al 79...

A.- ...o abans. Sí, quan neix tot el tema de la Coordinadora d'Adults. Canvio una mica de tema. A veure, les escoles d'adults han tingut un moviment reivindicatiu. La Coordinadora,

després l' AEPA, després fonamentalment la MESA. Tinc la sensació que aquest moviment reivindicatiu s'ha diluït

M.A.- Clarament

A.- Perquè la MESA actualment...

M.A.- Saps què ha passat? Això ha estat un objectiu del Departament que ho han treballat a dues bandes. En el moment en què s'incorporen als centres professorat de secundària ja hi ha un problema d'encaix. En aquest centre ho hem patit especialment. Costa molt un claustre amb gent de primària i secundària...

A.- ...però això va començar en l'època de Benestar Social

M.A.- Clar, el que passa és que nosaltres només fa set anys o vuit quan hem començat a tenir gent de secundària.

A.- Ja era l'època d'Ensenyament. Passem a Ensenyament el 2004. Si dius 7 anys o així, ja estàvem a Ensenyament

M.A.- L'altre cosa que ha passat és que el fet que totes les escoles d'adults s'hagin convertit en centres, ara només queden un parell o tres d'aules. El ser Centre implica que hi ha un Equip Directiu. I això ho transforma completament, per molt que tu vulguis. Què passa, que llavors hi ha les Juntes de Directors i Directores...

A.- Tu hi has anat a les Juntes alguna vegada?

M.A.- Sí, he hagut d'anar, no hi ha més remei. I això s'ha carregat la MESA

A.- Però no hi va tothom, no hi van tots els directors?

M.A.- Jo crec que sí. És que si no hi vas....

A.- ...perquè no hi havia zones? El Vallès em sembla que era una zona...

M.A.- El que hi ha és una Junta Central, que només van uns representants de cada zona, i és la relació més directa que hi ha amb el Departament, i després hi ha les Assemblees, li diuen Assemblea, però no, és Junta Territorial i llavors és de tot el Consorci. I llavors fan una, dues o de vegades fins i tot tres trobades al llarg del curs i allà és on ens arriben les instruccions. Bàsicament és unidireccional...

A.- I hi van només els Directors, li diuen Assemblea però és de Directors.

M.A.-Bé, igual jo li dic Assemblea per distingir-la de l'altre no sé si ells ho diuen

A.- Perquè l'altre seria la Junta...

M.A.-...Junta Central. Hi ha Junta Territorial i Junta Central...

A.- ...la Central seria a la Via Augusta...

M.A.- ... i ve gent de tots els territoris. Després hi ha la de cada zona. Nosaltres som la de Consorci. Llavors, s'han carregat les zones que hi havia. Bé, s'han carregat..., és que és molt difícil anar a tantes reunions com ens organitzen i d'aquesta manera tan unidireccional. A la MESA d'adults què fèiem? Era una assemblea, tots hi parlàvem, tots aportàvem, i després d'allà es portaven les coses al Departament i algunes coses es negociaven, i algunes coses bones, com que ara els de primària tenim un horari lectiu que no és el mateix que el de les escoles de nens... S'han aconseguit algunes coses. Però ara què passa? S'ha desmuntat aquesta estructura assembleària i reivindicativa. Tu vas allà, et donen les instruccions i vens aquí i les transmets

A.- A mi m'explicaven al començament, perquè això de la Junta va començar amb el Departament d'Ensenyament, abans no hi era, em van explicar que abans que entrés el Director General, en l'època del Francí, tothom "despotricava", tothom, o sigui els directors, i quan entrava el Francí tothom callava.

M.A.- És que és completament diferent. En una Assemblea tothom parla i no tens por a parlar i a identificar-te, perquè estàs reivindicant uns drets, però quan vas a la Junta no estàs reivindicant, estàs escoltant, la informació arriba, és tot jeràrquic, i tu arribes al centre i ho transmets

A.- I com a molt, fas preguntes...

M.A.-...qüestionen alguna cosa..., teòricament et diuen que sí, però ells tenen unes línies. Una mica com han aconseguit callar molt totes les reivindicacions és convertint totes les aules en centres.

A.- Ja, i com hi ha un equip directiu responsable, els mestres d'alguna manera es desresponsabilitzen....

M.A.- Es queixen, clar. Tu reps les queixes del Claustre però no pots negociar res amb ningú. Tens tota la responsabilitat davant del Departament i per molt que tu vulguis que el claustre funcioni com una assemblea és impossible. És impossible perquè tu ja tens un càrrec, tens unes funcions, tens unes tasques, tens una responsabilitat i allò no ho pots delegar. I si no pots delegar una responsabilitat, per molt que intentis treballar d'una altra manera... Amb tot això s'han carregat la mesa d'adults. Jo he anat sempre a totes les reunions que s'han convocat i aquest curs no s'ha convocat ni una, i unes Jornades que històricament convocava la mesa d'adults, una mica cap a final de curs o al començament, ara és el Departament qui les ha convocades Ha convocat una jornada de formació d'adults el 30 de juny, i ja està. O sigui, que ara ja està totalment desmuntat. De fet a la Mesa les últimes vegades hi anàvem 4 o 5 persones...

A.- Bueno....està bé...és intel·ligent... i tu tens alguna referència d'AEPA? d'abans, eh, perquè ara...

M.A.- El material...jo bàsicament anava moltes vegades, no...doncs a buscar el material i sempre era un referent...

A.- Ja, però quina impressió tens? Simplement com a material, com allò que havien fet alguna feina metodològica...

M.A.- Bueno, una mica, jo no sé si estic equivocada o no però jo d'alguna manera...

A.- Una qüestió important, no tinguis en compte que estic jo aquí

M.A.- És difícil

A.- Això Ja ho sé que és difícil

M.A.- És la part negativa per mi, però igual jo estic equivocada,

A.- Però és que a mi m'interessa molt recollir les opinions, perquè sinó dic la meva...

M.A.- Jo associo l'AEPA al traspàs a Benestar Social, que a mi no em va semblar que fos una bona proposta....ho associo amb això i...

A.- Bueno, no va dependre de la AEPA però sí que va ser la època...

M.A.- Bueno es recolzava, o es proposava...

A.- Per tant l'època de Benestar Social, tu com la jutjaries?

M.A.- Jo...nefasta

A.- Nefasta....perquè? o sigui...

M.A.- Clar, perquè implicava un caràcter assistencial de l'Educació d'Adults quan era un dret...jo una mica posava l'exemple...clar, és que tu vas a Benestar Social a demanar alguna cosa i és com si vas a comprar sabates a una botiga de fruita...és que no en tenen ni idea...és que com poden gestionar una cosa que no...una mica la lectura que fèiem...però jo ja et dic, no sé si era real o no, és que no sabien què posar a Benestar Social i van posar Adults, perquè també hi havia les loteries i també hi havia l'assistència a la gent gran. I...per mi això...no era bo pel concepte d'Educació d'Adults que jo tinc, no, com un dret i una justícia social i una redistribució i una opció i això no podia ser una cosa assistencial que depenia de uns pressupostos o de un...no sé què...

A.- I el pas a Ensenyament, per tant, el vas veure positiu?

M.A. Clar, Ensenyament sempre teníem la lectura, no....si a Ensenyament érem els últims potser a Benestar Social estarem millor, no? Llavors, quan vam tornar a Ensenyament, al principi jo crec que es va dignificar, encara continuem sent invisibles i tot això...i el que ha passat és que llavors no sé, la manera d'entendre l'educació....amb tants documents que ens demanen...és tot molt institucional...tampoc no...jo tampoc no hi estic d'acord...però és que no estic d'acord amb el sistema en general, però sí que penso que...doncs que sí, que és millor que les escoles depenguin totes d'un Departament d'Ensenyament...que els ineptes ja sabem que ho són, però com a mínim és la seva tasca i és una escola considerada com la resta d'escoles...com la resta de centres, no és un centre diferenciat en aquest sentit, no...però en un

moment sí que es proposava que ens haguessin passat a Presidència...però també era com treure del context, no? si volem ser una escola...els centres educatius...

A.- jo era dels de Presidència. Si, es pot criticar...

M.A.- No, jo clar, no sé si hauria estat millor o no, però en tot cas jo sí que veia millor els centres educatius tots al mateix lloc, amb la mateixa categoria, el mateix...no sé...amb els mateixos problemes si vols, no, però...

A.- El mestre del començament, el mestre d'adults, és el mestre militant, també, els mestres de primària del CEPEC. Hi ha hagut en general un canvi en comparació als mestres dels primers anys? El mestre s'ha professionalitzat, és més professional, el que en principi no és negatiu, però ha perdut o ha canviat, la figura aquesta més militant. Hi estaries d'acord?

M.A.- Podria ser...el que passa que jo d'alguna manera aquí m'he sentit com responsable de tirar endavant el que havia estat la lluita amb tu, la Maria, la Maite...jo he intentat tirar endavant aquest mateix projecte, llavors clar, els mestres que s'incorporen aquí segueixen aquesta mateixa línia de centre i a més que la realitat no ens permetria treballar d'una altra manera...les mancances, les dificultats econòmiques, personals de tots els alumnes que nosaltres tenim no ens permeten treballar com si fossin pues allò números d'una llista, no? intentem continuar lluitant...el tipus d'activitats que plantejem...defensar la instrumental, demanar una altra línia de Ges al matí...no tenim més remei que ser militants

A.- Però t'arriben els mestres...ara tu no tens l'autonomia suficient aquella del començament com per demanar mestres específics...tens una part només

M.A.- Tenim una part...perquè així vam demanar al Marc...i després hem tingut la sort que s'ha incorporat l'Eduard, que també venia d'una trajectòria de lluita...en general el problema el veig més no amb els mestres sinó amb els profes de secundària...els profes de secundària sí que venen amb una actitud molt diferent...Clar, vam perdre la lluita del cos únic

A.- Parlo només del conjunt, en general

M.A.- Amb els de primària jo diria que no tant, perquè clar, d'alguna manera estan com ara...clar, aquí la Maite es va jubilar fa no gaire...després va venir la Montse que també tenia un plantejament semblant, que venia de Coves d'en Cimany...coneixia tota la gent del barri...de fet aquí va tenir alumnes que havia tingut com a alumnes, com a nens, a Coves...L'Esther...jo...d'alguna manera hem intentar mantenir això...i la gent de primària que s'ha incorporat és poca gent i és gent, menys un any que vam tenir mala sort, és gent més o menys afí o que s'ha vinculat de seguida al projecte. Amb la gent de secundària és més difícil. Amb la gent de secundària és que venen i parlen de currículum, nivell, sancions....venen amb un esquema d'institut i d'adolescents i clar...són els que més costen...però no sempre, perquè clar també hi ha sobretot interins de secundària molt interessats en defensar els drets dels alumnes i de continuar lluitant.

A.- Però algunes escoles es queixen de que allò que havíem pensat que podia passar, que la gent que ja està a punt de jubilar-se o que ja és gran...que ja està molt cansada...o bé dels

adolescents amb secundària o bé dels nens amb primària, passen a les escoles d'adults, fins i tot recomanat pel departament...

M.A.- Nosaltres això ens ha passat a profes de secundària però no amb tots, casos molt concrets i a primària jo diria que no tant i que hem tingut molta sort, però sobretot jo crec que perquè aquest nucli que hem estat mantenint aquí, doncs en principi sempre érem majoria respecte la gent que s'integrava i podíem tirar endavant aquesta línia més social i més... Però hem tingut problemes perquè una vegada van venir a fer una xerrada les de la finca ocupada de Somonte, d'Andalusia, i després aquí al Claustre jo vaig tenir queixes de què si estàvem fent militància de no se què...de tal...no, no ha estat fàcil i suposo que Centres que s'hagi jubilat massivament tota la gent més històrica, la gent que s'incorpora....

A.- Sí, la línia que jo deia més professionalitzadora seria aquesta, que..

M.A.- Bé, en el cas de l'Àngel Marzo...no sé si t'ho va explicar...em sembla paradigma....

A.- No, no, vull parlar amb ell perquè sé que ho ha passat molt malament...

M.A.- Molt malament, a mi em va saber greu que aquí no el podíem demanar ni podíem fer res però jo crec que hauria d'haver una plataforma de denúncia amb el que està passant amb l'Àngel Marzo. Si funcionés la mesa d'Adults seria el lloc...seria el lloc per acollir aquesta denúncia, perquè és molt...molt bèstia...

A.- Ja, ja...perquè què ha sigut?

M.A.- Bueno, en el moment de transformació de Aula en Centre va haver una mena de cop d'Estat, que aquí s'estava preparant també, eh? Aquí jo porto 6 anys de lluita dura, dura...aquí s'estava preparant...però bueno, suposo que vaig tenir sort...

A.- Per part dels de secundària...

M.A.- Part dels de secundària...però en el seu cas és gent de primària...gent de primària que havia posat el Departament...i pel que jo vaig entendre, o sigui, de cop, en el moment d'accedir a la direcció, o sigui, va venir imposada una direcció i l'Àngel no va tenir opcions.

A.- Perquè la Direcció l'escull el Claustre o ve imposada?

M.A.- La direcció...a veure, amb el nostre cas...va funcionar que...aquest Centre es va convertir en Centre al Juliol de fet, va sortir publicat al DOGC com al Juliol...llavors va venir l'inspector que teníem en aquell moment, va parlar amb el Claustre i el Claustre va fer la proposta que fos jo. Llavors jo vaig assumir...que ara ja no va així...vaig assumir quatre anys sense haver presentat ni projecte ni res. Després sí, diguem-ne, per la primera renovació, ja vaig fer una formació al Departament, vaig presentar projecte...i llavors es va fer com si fos la primera. I hi havia una comissió. Aquesta comissió estava formada per l'inspector, un director d'un altre centre...aquí va venir el de Freire, l'Àlex de la Freire, després representants del Consell de Centre, de profes, d'alumnes i de representants de l'ajuntament. Llavors allà jo vaig presentar el projecte i ells van avaluar. Hi havia una part primera de mèrits i després una altra part que era la valoració del projecte. Però sí que ara això ha canviat. Ha canviat i pel

que em van dir al Clot, que s'ha convertit en Centre no fa gaire, la Hortènsia ho va assumir també provisionalment però ara ha dimitit, per un problema també que han tingut amb un professor...

A.- Demà vaig al Clot jo

M.A.- Doncs ja t'explicaran...Llavors ara ho ha assumit el Pere...estava que es podia jubilar, eh? Però s'han trobat amb un problema i llavors em va explicar la Hortènsia que ara, això, això que t'explico d'aquesta comissió que em va valorar a mi aquí al Centre i que tot va anar bé...doncs ella ara hi havia moltíssima més representació del Departament, 5 o 6 persones, no sé...de profes era com simbòlic...o sigui és molt més...si no la opció professionalitzadora, que ja existeix, tu pots fer un curs de director i ser director sense haver treballat a les escoles ni res...sinó que ell s'autoproposava...però podria ser que s'hagués presentat algú més, podia ser que hi hagués...igual que passa als instituts o a les escoles...Clar, aquí tenim poca experiència i som claustres relativament petits, però sé que ara han modificat una mica la composició de la comissió i suposo que la valoració.

A.- No sé si hi havia alguna cosa més...bé, la Junta Directora ja t'he preguntat...ah...els problemes en general de l'Educació d'Adults, aquí quins són ara els problemes

M.A.- Nosaltres, bàsicament, la gent que es queda en llista d'espera, tenim llista d'espera d'Informàtica, d'Accés a Grau Superior i de Secundària. Doncs tota aquesta gent queda derivada a centres que demanen com a segona opció però representa que s'han de traslladar en transport públic, i molta gent no pot pagar ... Els nostres alumnes es colen. O sigui, si fem una sortida comprem nosaltres la tarja de metro, per fer una sortida a Barcelona, perquè sinó ja no ens podem plantejar res més...llavors què passa que aquests alumnes, que ara...és el que a mi em preocupa més, ara es queden fora, però després resulta que quan comencem les classes comença a haver gent que es dona de baixa, però no es dona de baixa realment, perquè els hi ha sortit una feina de quinze dies, o tenen un problema familiar amb la mare, el fill o no sé què...doncs deixen de venir, temporalment, després igual es reincorporen o no...i llavors hi ha una tasca de tutoria, que aquí si que hi ha una certa resistència d'una part del professorat, que consideren que és molta feina, fer el seguiment aquest dels alumnes, llavors quan algú diu que deixarà de venir, ràpidament s'avisava a algú de la llista d'espera...això es pot fer en determinats ensenyaments, a ESO és una mica complicat però es pot fer...i a proves d'accés és més difícil...llavors acabem...

A.- La matrícula viva funciona? Perquè pel que em va dir l'Enric Castella, no hi ha una normativa i cada centre l'aplica o no l'aplica...

M.A.- Nosaltres tenim això, les llistes d'espera, llavors les llistes d'espera cada coordinador d'ensenyament és qui atén a la gent...ho hem separat així perquè jo em pensava que era més pràctic, tenim un horari per la gent que vol apuntar-se a informàtica quan el curs ja ha començat...llavors el Marc, que és el coordinador d'informàtica té una estona d'atenció. Llavors la gent ve en aquell horari, fa una prova inicial, per veure quin nivell té, i el mateix en tots els altres ensenyaments, i l'apunta a la llista d'espera d'aquell nivell...en el moment que hi ha una vacant...doncs el truca, però això ja et dic depèn també una mica de l'interès que

tenen els professors, perquè jo aquí en concret el que puc veure és que...a Ges 2, bàsicament, i ara no vull parlar malament però, bàsicament els grups on només hi ha profes de secundària pots passar i veure que hi ha quatre o cinc alumnes a classe, quan en tenim matriculats 30, i quan tenim 15 o 20 o 30 en llista d'espera i no s'estan omplint aquelles cadires, i alguna d'aquella gent que ha estat derivada a un centre de segona opció i que ha de pagar el metro, o col·lar-se en el metro podria venir aquí al mes de Novembre....i gestionar això costa molt, costa molt.... També els profes, clar hi ha profes que diuen...clar, és que s'incorpori un alumne al mes de novembre o desembre... Però bueno, doncs aquesta és la nostra tasca precisament...donar opcions, donar oportunitats, i més quan sabem que hi ha gent que s'ha quedat a llista d'espera i no és el primer any que es queda a llista d'espera igual ja porta dos o tres anys que es queda a llista d'espera perquè el sorteig que fa el Departament funciona així...o sigui, jo veig això...que tenim gent que es queda a llista d'espera o gent que es deriva a altres districtes.

A.- Podríem parlar que a les escoles d'adults funciona un paradigma que podríem anomenar retroescolar, tornar a repetir el que es fa a l'escola de primària i secundària adaptat. I també un altre de consum formatiu induït pel mercat laboral: anglès i informàtica. És a dir, titulacions bàsiques amb el biaix retroescolar, i demanda del mercat laboral. A totes les escoles estan molt plens els cursos que tu denominaves oferta transprofessional. Però hi ha un projecte en general de què ha de fer una escola d'adults? Hi ha un model que vagi més enllà de la inèrcia? El Marc em deia l'altre dia, el que volen són titulacions, el que els interessa són números i estadístiques. Per tant aquest seria el projecte del Departament. Hi ha un projecte alternatiu? No caldria pensar en què necessita la gent que té més dificultats, la gent aturada, la gent que no trobarà feina, la gent que té uns nivells molt baixos...

M.A.- No, aquesta gent torna a quedar exclosa aquí moltes vegades...ho has de...bé, és un dels temes que ara estem parlant més, no...bueno, ja és adaptada, la nostra formació ja és adaptada, però tampoc no volem estafar a ningú, dir bueno doncs aquí t'ho fem facilet perquè tiris endavant i tinguis el títol...

A.- No, amb això no hi crec. Al revés, jo crec amb l'exigència. Estic d'acord amb tu, no es pot estafar, la gent ha d'aprendre!

M.A.- Però no tenim mitjans tampoc per atendre tanta diversitat com tenim...saps...aquesta classe és on posem els de GES1, els de primer nivell de secundària, l'equivalent a primer i segon de la ESO, perquè és on tenim més demanda i on queda més gent fora... Clar, quan comences a veure la gent que seu aquí, que molts són molt joves....aquí seia el Julian, va fer un intent de suïcidi al Febrer o...és gent amb situació molt, molt complicada, amb poques perspectives. Jo penso que els nostres alumnes són herois i heroïnes, perquè per accedir a una feina són els que pitjor ho tenen, són els que sempre tindran feines precàries, sempre! no sortiran d'aquí, però és que si no tenen ni la ESO bueno, no poden ni obrir la porta de casa, bueno, no tenen ni casa vull dir...és com per respirar...ara tothom necessita la ESO per poder respirar, però els nostres alumnes, que fan un gran esforç, que deixen altres coses, que ho tenen molt, molt complicat, que venen sense dinar, perquè no tenen ni menjar a casa, estan condemnats, quasi bé de naixement, tenen molt poques opcions, per això aquesta lluita seva i

nostra té sentit, és bàsica, abans de començar a obrir la porta de l'escola perquè ho tenen realment fatal, i venen...i no perden les ganes, i intenten tirar endavant. La perspectiva és aquesta, que llavors han de fer preGes, després Ges1, després Ges2...d'anglès no n'han fet mai...de mates...igual hi ha gent que ha de repetir...o dosificar-s'ho...llavors clar quan venen amb 40 anys i dius has de passar-te mínim tres aquí per tenir la ESO, després hauries d'anar a un institut per fer un Grau MITjà...clar, no és fàcil...

A.- Se li fa molt llarg. Quants anys portes de mestre d'adults? Comences el 84?

M.A.- Porto 31

A.- I de directora real?

M.A.- Directora Real?

A.- Com que m'has explicat això dels 4 anys que no vas presentar el projecte...

M.A.- No, però sí que consto....són 9. És de quan es va crear l'escola com a Centre

A.- Que la directora sigui mestre, i no professora de secundària, deu comportar algunes resistències...

M.A.- Bueno, aquí...alguns de secundària ens diuen maestrilla...una maestrilla com ha de ser la directora...és igual que a més tinguis alguna llicenciatura, això és una cosa que no importa...clar, això va ser una trampa, perquè en principi vam dir...val, primer ho assumeixo jo i serà rotatiu...després serà l'Esther, després serà la Maite, però després que passa...que la Maite es va jubilar, i que l'Esther està a mitja jornada, cap de les dues...em van deixar una mica que...bueno...no era el meu projecte eh, perpetuar-me aquí, però bueno...

A.- Continuem amb el paradigma. Un paradigma socioeducatiu estaria obert al barri, front a un model ensimismado, tancat en sí mateix que atribueixen a molts CFA. Quan vaig veure que un diumenge al vespre estàveu celebrant els 10 anys, que un dissabte al matí hi havia reunions...

M.A.- Bueno, hi ha una cosa molt xula que jo si vols et convidarem que ja portem quatre o cinc anys que més o menys el 14 d'octubre fem una trobada de totes les entitats i recursos del barri...i posem una taula immensa aquí fora, al pati, aprofitem que encara fa bon temps, traiem totes les cadires fora, i llavors hi ha una taula de...podem arribar a ser vint...si vols t'ensenyo després les que van venir aquest curs ...doncs que ve des de l'associació de veïns, el punt d'informació d'atenció a les dones, els educadors de carrer, el Bocanord...i cadascú té cinc minuts per explicar una mica el seu projecte i que els nostres alumnes els coneguin, i puguin aprofitar tot el que tenim al barri. Després tota aquesta gent, al llarg del curs jo els torno a reaprofitar, les del punt d'informació a les dones, el 8 de març fa 7 o 8 anys que ens fan una activitat...aquest any van fer el teatre de lo oprimit...o desmuntem estereotips sobre el sexisme, o el que sigui, i....els de Bocanord...tornen...o sigui venen...de fet és una presentació i després al llarg del curs tots ens fan un taller, activitat, proposta cultural, el que sigui...això està claríssim...

A.- Diries que els centres d'adults, en general, estan una mica tancats?

M.A.- Ah, això ja no ho sé...

A.- Però la teva impressió?

M.A.- Jo crec que només té sentit fer-ho així...la gent són del barri, hi ha recursos, hi ha moltes maneres d'aprendre aquí fora...jo no entenc l'escola tancada, bueno...de tant oberta, està oberta del tot...algú acaba d'entrar!

A.- Un altre element del paradigma, al meu entendre i que crec que estem d'acord és la tendència activa per la igualtat d'oportunitats i una maximització dels resultats. La gent no solament ha de tenir un títol, sinó ha de saber, ha d'aprendre. Possiblement és una qüestió de metodologia i de currículum. Perquè si no aprenen, el que tu dius, l'ESO és necessari per sortir de casa, però és que amb la ESO actualment poca cosa tenen. Si realment han après és possible que es puguin espavilar i tenir més possibilitats. Amb l'altre paradigma crec que s'espera que vinguin els "clients". Recordava la primera època en què nosaltres anàvem a la gent, als que no sabien llegir ni escriure, i els animàvem a que vinguessin. No crec que s'hagi de tornar a fer el que es feia abans, però tampoc esperar passivament que vinguin els anomenats "clients" o "usuaris" que és el mateix. Aquesta postura inclina a descarregar la responsabilitat en l'alumne adult, perquè no venen, davant les dificultats en l'aprenentatge, perquè no tenen capacitat, perquè tenen unes limitacions (que també hi ha gent limitada), perquè no tenen interès... Els cataloguem...

M.A.- Si, amb això nosaltres hem patit una crisi...perquè al Claustre, hi ha gent que no es qüestiona, que ja ho fa perfecte, que no millorarà mai, no es qüestionen en absolut la metodologia ni res i s'entra en el que diu una companya en la seva zona de confort...jo faig les classes com les he fet sempre perquè jo soc el centre del procés...la lluita que hem tingut ara és realment l'aprenentatge, són els alumnes com aprenen...i hem fet aquest any, hem encetat una...té les seves crítiques...ara li diuen formació interna de centre...ara ja no anem a formar-nos fora individualment sinó que ara la manera de què reverteixi és a dintre de l'horari...però és clar, d'alguna manera és autoformació, som nosaltres mateixos, aquí no ve ningú a formar-nos...la avantatge que té és que...

A.- No ve ningú? Perquè abans, quan jo hi era al Departament, s'havia fet formació d'aquest tipus i hi anava algú de fora

M.A.- No, ara el que hi ha és la figura d'uns assessors i llavors som nosaltres, aquesta vegada dues persones del claustre, hem anat a unes cinc reunions al llarg del curs, i uns assessors del Departament assessoraven a tots els que d'alguna manera érem com els coordinadors de cada centre... Llavors ens donaven unes pautes, un material, i nosaltres veníem al centre i hem fet aquesta formació. La idea és intentar treballar d'una manera una mica més competencial. I hem fet una cosa xula, que a més d'alguna manera ens ho van reconèixer i ho vam haver de presentar a la jornada aquesta de formació que és que havíem de preparar activitats competencials i en comptes de que cada profe preparava la seva, doncs mira jo vaig fer una proposta i tothom va estar d'acord...vam fer una mena de treball de síntesis, igual que es fa als

instituts...Justament feia 10 anys de l'esvoranc del túnel i llavors vam treballar des de totes les matèries un dossier que els alumnes tenien i vam intentar treballar d'una manera competencial. Vam fer entrevistes a persones que havien viscut d'aprop la situació del problema del túnel del metro, vam treballar les mates.. vam intentar treballar d'una manera amb una mena de rúbrica, els alumnes sabien el que havien d'aconseguir...i treballaven pel seu compte, vam modificar l'estructura de les aules, treballàvem per grup, nosaltres acompanyàvem...i bueno, va resultar molt positiu...però costa molt...

A.- I això a on? Al GES?

M.A.- Això ho hem fet a Ges1, a Ges2 i a Cam perquè la resta de grups...bueno, ens desbordava una mica, no...primer aconseguir que tot el Claustre s'impliqués, això clar, la única fórmula és posar-ho dintre de l'horari de permanència, un horari comú i llavors tots els divendres teníem 1h 30 per tractar això...llavors ha estat el primer curs, però ara continuarem ...ara volem passar a programar de manera competencial i de veritat ens ho volem creure...però costa molt, són dinàmiques que costa molt de transformar.

A.- És treballar per projectes...

M.A.- És treballar completament diferent, clar, jo deia...vull fer unes mates que no siguin...bueno ara donat que hem fet el %, mirem com funciona l'Iva, és a dir...igual podria començar diferent...portem una factura, quines mates necessito per entendre aquella factura? Però bueno...de totes maneres hem donat passes endavant...que jo pensava que seria més difícil, però és per la sort del claustre que hem tingut aquest curs...que sempre és una mica aleatori...

A.- Un altra punt important és la participació dels alumnes adults. Normalment tot és molt jeràrquic, l'aula és jeràrquica, el claustre és jeràrquic...i els alumnes participen sovint en coses menors.

M.A.- Clar, nosaltres aquí tenim per una banda, els representants d'alumnes al Consell de Centre, malgrat el consell de centre cada vegada és més simbòlic i després tenim reunions de delegats de grup...mínim un cop al trimestre fem una reunió de grup, i després els alumnes també a final de curs fan una enquesta anònima de valoració de Centre i de propostes de millora, intentem que d'alguna manera...

A.- Centre i professorat també?

M.A.- Centre i professorat.. si, si...

A.- I amb l'enquesta què feu, què feu amb el resultat?

M.A. Aquesta és la bona pregunta...primera amb els enquestes que acumulem papers així i ara ja les tenim en format digital i la idea és que tots els profes tenim la manera d'entrar allà i veure-ho... El que passa que això és fa molt cap a finals de curs i...no fem res més...diguem és el que ens quedaria per aquest curs...igual aquesta enquesta s'hauria de posar no tan a final de curs potser a finals del primer trimestre i que veiem algunes coses que...

A.- No, i encara que la feu a finals de curs, de fer propostes de millora pel curs següent

M.A. Clar i recollir el que els alumnes diuen...el que passa que clar, hem arribat a tenir anys que dels 9 que treballem igual 5 eren nous...i el proper curs ja no venien...llavors clar, és difícil quan hi ha tanta mobilitat de Claustre, mantenir projectes...

A.- Perquè hi ha molta mobilitat, en general....

M.A.- Bueno, clar, aquí què va passar? Es van jubilar dues profes... després... a secundària... doncs... només una plaça és provisional... només una plaça és definitiva, perdó, o la vacant de mitja jornada sempre ve un interí o una interina... clar, hi ha una sèrie de casuístiques que dificulten molt que hi hagi una continuïtat...però més o menys, el curs aquest que hem passat ha estat el millor...per una vegada hem tingut sort...

A.- Una altra problema que veig és l'homogeneïtat de l'oferta, igual per tothom estiguis a Sallent o a la Barceloneta. Aquí veig que esteu treballant molt la qüestió de barri, adaptant-la geogràficament el màxim possible

M.A.- Clar, però clar, els currículums, els continguts...això sí que no podem...ho has de fer...sí que podem intentar això, doncs en un moment determinat, en un treball més de recerca o de síntesis, doncs adaptar-nos més a la realitat d'aquí...però clar, els continguts....

A.- Com jugueu amb aquest treball de síntesis, tenint en compte que d'alguna manera aquest treball roba estones o hores al currículum oficial, no?

M.A.- Clar, el que passa que aquest treball en concret, doncs va resultar una descoberta tan potent, es van transformar les relacions entre els alumnes, entre els alumnes i el professorat, entre el professorat mateix perquè havíem estat treballant per un projecte comú, això no ho havíem fet mai, cadascú feia lo seu, no...llavors...pensem que això ha estat interessant i jo en concret, de mates, vaig poder veure que, malgrat havíem, no perdut...dedicat aquell temps...després vam avançar moltíssim més del currículum, fins i tot...que bueno, ha estat una cosa que no sabem si ha estat màgica, perquè era la primera vegada o si a això li podem donar continuïtat perquè realment és profitós

A.- Perquè llavors com ho va fer, durant una època determinada, amb un temps determinat?

M.A.- Sí, estàvem obligats perquè els assessors que hi havia al Departament...hi havia una temporalització i en un determinat moment havíem de portar a la pràctica la tasca que havíem estat teoritzant...

A.- I després la classe, quan s'havia acabat aquesta experiència

M.A.- Això va ser quan tornàvem de Setmana Santa....just al tornar de Setmana Santa vam dedicar...al final van ser dues setmanes perquè va coincidir amb Sant Jordi el que vam fer va ser passar aquí tots els vídeos que la gent...totes les gravacions que s'havien fet...tota l'escola les va veure...malgrat va haver problemes tècnics de so, no? Però bueno...va ser com que al tercer trimestre vam canviar totalment la dinàmica i...

A.- Perquè els alumnes no solament van entrevistar a gent sinó que van gravar imatges...

M.A.- Si, i van editar els vídeos...i després tenien una part que havien de fer un resum de textos que s'havien trobat als diaris o a internet ...havien de fer un treball de mates que havien de fer càlculs i transformacions d'unitats, un treball de ciències també...bueno, vam intentar...era perfectament millorable, però el que vam aconseguir és això, treballar en equip els profes i els alumnes i transformar aquesta relació. No hi havia horari seqüenciat, sinó que teníem classe de 15:30 a 19h com sempre, però cada grup estava treballant en aquell moment el que li interessava i els profes acompanyàvem i...bueno...va anar bé, i pensem que això es pot millorar...ha representat un canvi, un canvi que encara no l'hem paït del tot

A.- Tinc la sensació, no sé si la comparteixes que hi ha mestres de primària i professors de secundària, però no especialitzats en la matèria i que la sàpiguen ensenyar. Per exemple, penso, en informàtica. Hi podria entrar gent, no necessàriament mestres de primària o professors de secundària, especialistes en informàtica i que la sabessin ensenyar i en canvi moltes vegades ens hem d'esforçar nosaltres sense una preparació prèvia

M.A.- Clar, jo vaig començar les primeres classes d'informàtica aquí i clar...penses...ara que ve el Marc, que en sap molt...els alumnes estaven contents perquè clar, intentes adaptar molt a les seves necessitats i al seu ritme, però clar, hem hagut de resoldre situacions que clar...no hi ha un especialista d'informàtica...tot som nosaltres, ni tenim hores, tots acabem fent una mica de tot, però bueno...sempre...això...tu feies ciències, no?

A.- Sí, vaig fer ciències, sent d'història. Bé, ja portem molta estona. Deixa'm treure un altre tema. Al començament de tot no es va qüestionar la dependència institucional. Primer del Ministerio de Educación, després del Departament d'Ensenyament fins l'any 88. En aquesta època es va plantejar l'Institut de Formació Permanent dependent de Presidència, com ho recordaves tu, que no va prosperar. Com veuries una dependència funcional-municipal? És a dir, igual que estàvem a Benestar Social, no érem un cos de Benestar Social, depeníem funcionalment, però orgànicament érem mestres d'Ensenyament. Una implicació més gran dels ajuntaments, una dependència dels ajuntaments, com ho veuries?

M.A.- Clar, no tinc ni idea...però només sé que al meu poble hi ha una escola d'adults i...clar...

A.- Què és de la Generalitat o és municipal?

M.A.- No, és municipal, i clar hi ha una profe...que a més la conec des de petita...i clar, igual té molt bona voluntat però...no sé, jo penso que igual podria ser, igual podria ser...és un tema que no m'he plantejat. Igual es podria combinar totes dues coses...que fos una cosa molt unificada des del Departament, però que des de l'Ajuntament es pogués intervenir més en la realitat concreta, en les coses més concretes...de fet, jo el que vaig fer dissabte és aprofitar més a aquests de Barcelona en comú per...ja et dic...anar tenint conserge de matí, tenim llista d'espera, necessitem això, la gent paga 190 euros per una passarel·la que no dona títol però que sí que guanyen temps...bueno, explicar una mica la realitat...penso que sí, perquè són els

que estan més propers però igual no sé, hauria de ser una cosa que després estigués reconeguda a tot arreu, queperò no, no m'ho he plantejat, igual sí...

A.- Molt bé, no tinc més qüestions...

M.A.- Et vaig a buscar això de la revista i les fotos...

A.- Si, vale,

18

CARLES DUARTE

Subdirector General de Formació d'Adults (11/1994 – 04/1995)

President del CONCA (Consell Nacional de la Cultura i de les Arts)

Director de la Fundació Lluís Carulla, on fem l'entrevista.

23/07/2015

A – ALFONS FORMARIZ C – CARLES DUARTE

A- Quina valoració creus que fa el conjunt de la societat del tema de l'educació d'adults que tu vas viure?

C- A veure, jo tinc la convicció i la percepció molt clara que el conjunt de la societat no és prou conscient de la importància de les escoles d'adults i de la formació d'adults amb caràcter general. És veritat que la idea...el concepte de la formació al llarg de la vida s'ha anat arrelant, i és veritat..., vaja, el nou document de la UNESCO "Repensar l'Educació" replanteja algunes qüestions que en definitiva acaben reforçant la noció de l'aprenentatge al llarg de la vida, i de l'aprendre a aprendre com a base del procés de formació i, per tant, reforça la idea clara i indispensable que la formació no queda exhaurida en l'etapa escolar, però a més a més, jo crec que el paper de les escoles d'adults ha estat fonamental en els anys..., abans em parlaves de la transició, jo crec que abans de la transició, en els darrers anys del Franquisme, va ser un cert exercici de la sobirania en el sentit d'auto organitzar-se per resoldre, per afrontar i per donar resposta a unes necessitats socials de formació, perquè els ciutadans no quedessin en bosses de marginalitat de les quals no poguessin emergir. En situacions socials i polítiques precàries les escoles d'adults van fer una feina preciosa, de primer nivell, que les institucions públiques no tenien cap interès en assumir.

Durant els anys de la transició i de la consolidació del sistema d'autogovern vaig tenir la sensació que hi havia d'una banda l'aposta per l'assumpció en plenitud de l'educació escolar, de l'altra, l'aposta, en principi molt desgavellada, de la formació en català, de la formació de català, que reprenia el fil del que en el seu moment havia començat a fer Òmnium Cultural i la gent que treballava en el seu entorn, que després van continuar els ajuntaments i les entitats d'una manera una mica improvisada, d'una manera més voluntarista, que no pas ben articulada, que finalment va acabar formalitzant-se en el Consorci per a la Normalització Lingüística, que va permetre professionalitzar el que era un mapa d'una gran complexitat i amb moltes mancances. Però tot això situava o mantenia a l'ombra el que era el gruix de les escoles d'adult. Les mantenia no en una situació de marginalitat o de resistència, com havia estat en l'origen d'aquest moviment, però, al cap de vall, sense que les institucions hi prestessin l'atenció que requeria, com si en definitiva es tractés d'una qüestió menor.

Després ens vàrem trobar que els nivells de fracàs escolar que es van donar a Catalunya van acabar derivant-se cap a escoles d'adults, persones, alumnes que no se'n sortien a les escoles, als instituts. Es va produir una certa presa de consciència del que representaven les escoles d'adults, no perquè hi hagués una visió integral del sistema educatiu en el que les escoles d'adults tinguessin el lloc que els hi correspon, sinó senzillament perquè ajudaven a tancar una via de sang. Hi havia una hemorràgia i les escoles d'adults eren vistes com un pedaç perquè aquesta hemorràgia no sortís de mare. Però he tingut sempre la percepció que no hi havia aquesta consciència, aquesta convicció clara del paper social que han complert, compleixen i que amb tota certesa compliran les escoles d'adults. Això no ha quedat resolt en les successives reestructuracions competencials dels departaments que se n'han anat ocupant i avui continua sent una matèria mal resolta, mal afrontada i mal resolta sense prestar-hi l'atenció que es mereix. Continuo pensant, i remetent-me novament al document "Repensem l'Educació", que o ens plantegem l'educació d'una manera integral i les escoles d'adults hi assumeixen un paper més perceptible, més visible, o sempre caminarem coixos.

A més a més hi ha una qüestió que en aquest país nostre ha costat molt d'entendre i d'articular, i és el fet que les institucions públiques s'agrupen molt en funció de competències formals, d'adscripcions orgàniques, i això ha perjudicat el que són visions més integrals, més holístiques. Jo crec que les escoles d'adults en aquest sentit n'han sortit perjudicades doncs els ha faltat això, una visió holística i integral. Penso per exemple també en el que passava amb la planificació integral de la formació d'adults, que incorporava tota la formació d'adults feta per diversos departaments de la Generalitat, el Pla Interdepartamental, que és clar, et trobes Benestar Social, que en aquell moment era responsable de la formació per un cantó, però el Departament de Treball que s'ocupava de la formació ocupacional anava per l'altre cantó, i que tothom actuava com si fos el senyor del seu cau, del seu espai concret. Jo crec que aquesta és una de les reflexions que s'han de fer a fons, pugem uns quants graons i mirem amb perspectiva. No ens organitzem a partir de regnes de taifes sinó intentem entendre la importància crucial que ha de tenir l'educació en el nostre país i, en aquest espai, quina és la funció de la formació d'adults a través de les escoles i, des de les escoles, encaixant, entreteixint tota la opció que es fa de Formació d'adults des dels diversos departaments de la Generalitat.

A.- Estic d'acord. Fonamentalment començo la tesis amb la idea de la invisibilitat de la Educació d'Adults. Estic d'acord amb el que dius de la Formació al llarg de la vida. Però una qüestió és la gent que ja té una formació prèvia i altre qüestió és la "pobresa acadèmica". Aquí ens trobem amb una dispersió d'ofertes. No és gaire lògic que no hi hagi connexió entre el que fa el Consorci de Normalització Lingüística i les escoles d'adults, que els dos facin català amb una relació mínima o inexistent. La formació ocupacional de la gent menys qualificada tampoc té cap mena de relació i, a vegades, el Graduat Escolar en Secundària és més ocupacional que molts cursos de Formació Ocupacional. Aquesta dispersió continua

C- Si, perquè és això, tothom es considera el vigilant del seu cau, però ningú no té la responsabilitat, l'ambició o la possibilitat de mirar.... Crec que a les administracions públiques d'aquest país els perjudica..., s'acaben convertint en una mena de gestories. Falta aquest punt de distància que més enllà d'assegurar que les portes s'obrin, que les aules estiguin netes, que

es facin les classes, hi hagi una visió integral. Aquest problema ha estat sempre a la Generalitat des del primer dia, perquè la Generalitat va copiar mimèticament estructures preexistents i aquesta forma d'organització tan basada en murs i en compartiments s'ha demostrat manifestament ineficaç en molts aspectes. I a més a més, com que, a part d'això, hi ha aquesta manca de distància, aleshores perdem molta capacitat de definir horitzons, de construir visions que realment representin i actuïn sobre el conjunt del país i crec que el cas de la Formació d'Adults és un cas emblemàtic, de víctima.

A.- En el temps de l'Àngela Miquel és l'únic lloc en tot l'Estat on hi ha una Direcció General de Formació d'Adults. En tot l'Estat no ha existit mai aquest rang administratiu, ara a Catalunya tampoc evidentment. Dues preguntes. L'Àngela Miquel, com a Directora General, tenia aquesta visió àmplia, integradora de l'Educació d'Adults? I segona pregunta, això demanava moltes complicitats. Era capaç?

C.- Crec que l'Àngela tenia aquesta consciència, però no n'era capaç. El problema és que en l'acció política és fonamental, és essencial, més enllà de la construcció d'un discurs o de l'assumpció d'un projecte, l'edificació o la plasmació d'una xarxa de complicitats. D'una xarxa potent de complicitats que és al capdavant la que fa viable que els projectes que tu tens, que vas imaginant o concebant es puguin realment realitzar. Crec que l'Àngela Miquel era una persona apassionada, entusiasta, amb una gran energia i amb una convicció sincera respecte la importància de l'educació d'adults, però es trobava amb dificultats procedents possiblement de la seva personalitat, que la feien poc susceptible d'aconseguir simpaties i complicitats clares i aliances fermes amb altres departaments. I, a més a més, hi havia un problema addicional, que el responsable del Departament no tenia com a prioritat l'Educació d'Adults. Aquest és el problema, que l'hem vist també en altres ocasions. Al Departament de Benestar Social en aquell moment hi havia una Direcció General, tenia una importància orgànica, per tant, des de la condició de Direcció General era més fàcil que no pas des d'una Subdirecció General adreçar-se a altres departaments i establir espais de comunicació, però al mateix temps et situava en un departament que no era el que tenia més força ni més autoritat perquè els altres departaments s'avinguessin no només a compartir informació, que més o menys sí que ho feien, sinó realment a acceptar el procés de confluència per crear sinergies entre tots els que hi actuaven.

Crec que en qüestions com aquestes, que poden ser considerades estratègiques en un moment determinat de la política d'un país, crec que s'hauria de situar en el Departament de Presidència, o en el Departament d'Ensenyament, però en un Departament d'Ensenyament amb una posició realment important. Però és que, a més a més, la Formació d'Adults va més enllà -ara ho comentàvem- que l'àmbit estrictament del Departament d'Ensenyament. Tornem a veure tots els departaments que hi intervenen: el Departament de Treball, el Departament d'Administració Pública, Governació, el de Justícia, el de Presons, això que dèiem del Consorci per la Normalització Lingüística...Sí, jo crec que l'ideal seria que un govern, el que sigui, del color que sigui, digui que el model de país que jo entenc és un model on l'ensenyament... Vaja, si jo ara ho hagués de fer diria Catalunya és un país que no pot plantejar-se un creixement, un progrés, un benestar per la gent apostant per sectors com el sector immobiliari, els sectors turístic o el sector financer. No dic que no hagin d'existir

aquests sectors, contribueixen a la riquesa del país, no ho qüestiono. Ara, no han de ser pilars, han de ser complements. El pilar que fonamenta la personalitat d'aquest país, ha de ser l'ensenyament, la cultura i la recerca. Aquests són els tres pilars sobre els que aquest país s'ha de plantejar un horitzó sostenible i amb potencialitat de creixement. Si això realment un govern ho assumeix i ho entoma, li ha de donar una centralitat política, ha de dir, miri, nosaltres anem per aquí. Amb independència que cada departament faci el que consideri oportú dins les seves àrees de responsabilitat. Per tant, si aquest és un eix estratègic, s'ha de pilotar des de Presidència. Amb tot el suport i amb tot l'impuls perquè no quedi desdibuixat dins el marc de la gestió quotidiana dels departaments.

Per tant, el cas de l'Àngela Miquel, no és que esquivi la pregunta, l'Àngela Miquel és una persona que entenia, que apostava per donar el màxim relleu a la formació d'adults, però que tenia una posició política dins del govern que la situava en unes condicions fràgils a l'hora d'exercir un lideratge, i la seva personalitat tampoc no era la més seductora, no era....

A.- Les seves relacions amb el Conseller tampoc no eren....

C.- ... modèliques, exemplars, ni amb el secretari, tampoc no eren..., ni amb els altres departaments... Sí que tenia aquesta energia, que això no deixa de ser un aspecte positiu per fer la feina.

A.- Molt abans d'entrar tu, l'any 88 es fan els traspassos de la Formació d'Adults a Benestar Social. Per què es fan aquests traspassos? El President - malgrat tot, continuaré dient President Pujol, per aclarir-nos, malgrat tot - el President en un Congrés va donar una resposta una mica estranya, va dir: Ensenyament ja té prou feina i vaig pensar que Educació d'Adults, a Benestar Social, tindria un desenvolupament més ampli.

C.- Crec que el president és un personatge de formació germànica. En aquest sentit ell era, sempre ha estat molt conscient, és una persona que els aspectes relacionats amb la formació d'adults, amb caràcter general, sempre li han interessat. És a dir, té la visió d'un país en que la qualitat de la gent - la qualitat té a veure essencialment amb la formació, amb el coneixement, no amb cap aspecte biològic -, és clau. Jo que el vaig tractar durant molts anys puc dir que ell d'aquest aspecte n'estava absolutament segur. És a dir, per ell el País comença amb les persones, això no és cap discurs, el futur del país depèn de la preparació de la gent, de la qualitat de la gent, això no és només un discurs, i, per tant, a mi no em va sorprendre aquesta decisió perquè vaig considerar que des de la seva perspectiva, el Departament d'Ensenyament era una màquina tan gran, tan grossa, que mai no acabaria concedint la prioritat que requeria la Formació d'Adults. I ell el concepte de la Formació al Llarg de la Vida.... No recordo la conferència de Jacques Delors, quan va ser, però seria interessant saber exactament quan Delors, entomant un discurs que no era seu, el va projectar des de la UNESCO de forma internacional. El que és segur és que Delors, que era un amic molt proper al President Pujol, segur que això en ell va tenir un gran impacte. En Delors i el President Pujol eren amics. Primer, la formació germànica, després que s'anava generant un discurs en el context europeu, però també amb visió internacional, sobre la importància de la Formació al llarg de la vida, sobre la importància de la Formació d'Adults, crec que això, ell que era

una persona atenta a aquestes qüestions més de pensament, a aquestes qüestions més ideològiques, més de la funció, sobre la forma de fer política, ell això ho devia assumir. Aquesta és la meva impressió.

A.- I, de fet, el traspàs una altra vegada a Ensenyament ha demostrat tot el que estàs dient fins ara. La màquina d'Ensenyament és molt poderosa, molt forta i, al meu entendre, ha anat desfent o desdibuixant el que seria la categoria pròpia de l'Educació d'Adults

C.- (Mira l'ordinador) L'informe Delors és del 96

A.- Sí, del 96, anava a dir-t'ho, però no em semblava rellevant

C.- Però de tota manera, vol dir que es va avançar 8 anys per entendre'ns. De tota manera era un discurs que s'anava coent, que s'anava cuinant i que reflecteix, un pensament que pel President Pujol no era excepcional, formava part de la cultura en que ell s'havia mogut, aquesta cultura germànica

A.- Hi ha una qüestió que és relativament anecdòtica, però que no he aconseguit aclarir i que no sé si tu tens alguna informació sobre el respecte. L'any 88 es fa el traspàs a Benestar Social, l'any 89 surt aquell cas del geriàtric Alba en què mort una persona. Surt als diaris, es demana al Parlament la dimissió de l'Àngela Miquel, com a Directora General, el Conseller Comas la defensa a la Comissió de Política Social. El President Pujol la manté com a Directora General, cosa que a mi no m'estranya, perquè quan rebia pressions de fora havia de quedar clar qui manava. La manté. Però sempre normalment mantenia a les persones i al cap d'un, dos anys, quan ja no era notícia, actuava. Llavors ell actua, al cap de, no me'n recordo ben bé, uns dos anys. Li treu tota la part d'assumptes socials i li deixa tot el tema d'Educació d'Adults i això fa que tinguem una Direcció General, perquè sinó tindríem una Subdirecció general, no?

C.- És cert

A.- Tenim una direcció general. És una persona, segons la meva opinió, a part de moltes coses ben fetes que va fer, és una persona com dèiem, que no era fàcil de caràcter, era una persona amb poques complicitats, amb un enfrontament, jo ho vaig viure, no només amb el Conseller Comas, també amb la Consellera Irene Rigau.

C.- Sí, sí

A.- Pel que em dèiem, tampoc no era excessivament ben vista al Partit...

C.- Sí, va desaparèixer

A.- ...i, en canvi, el president Pujol la manté de tal manera que és la Directora General que portava, ho deia ella, la Directora General que portava més anys en el càrrec. Això sí que no ho investigaré, però és possible, perquè va estar fins el 2004. Per què la manté de Directora General el President Pujol amb tot aquest currículum? Tens alguna pista? Perquè no sembla lògic.

C.- No ho sé, no ho sé...

A.- Ella deia, però això tampoc no sé si és veritat, deia que tenia línia directa amb el President...

C.- Crec que el President Pujol és un home, és un personatge que es forma políticament a la resistència, per entendre'ns, i de fet va viure de primera mà com a criatura, com a infant, la guerra civil, i va veure com l'exèrcit d'en Franco entrava, i aquesta imatge va ser..., n'havia parlat moltes vegades d'això, ...la seva imatge, la seva manera d'entendre la política, de viure la política. És una manera que potser no és institucionalment la més raonable, la més clàssica. Evidentment ara no jutjo els comportaments irregulars que...

A.-No, això ara no m'interessa

C.- ...no, no ens interessa... Ara, sí que és cert que la seva manera d'entendre la política, que neix de la resistència, va fer que mantenia una relació que per ell era privilegiada amb gent que sentia, amb gent no només professionalment vinculada a la política, sinó que sentia, que compartien una passió, un vincle emotiu i d'entusiasme, de sentir com a propi el que és un repte col·lectiu. I això ha fet que ell al llarg de la vida, i encara avui, ha fet que ell continua tenint entre les seves amistats i les persones a qui ell presta atenció o hi dedica temps, persones que dius que no són probablement les persones més brillants del país, però són persones que comparteixen la passió que va més enllà de l'exercici de la política com una mera activitat professional.

Jo crec que el vincle que hi havia entre el President Pujol i l'Àngela Miquel era d'aquesta naturalesa. Ell tenia la sensació que al seu costat no tenia una persona, un professional fred de la política, sinó una persona que vivia l'acció política com un exercici d'expressió del seu compromís profund amb la gent i el país. Que després això tingués, fos materialitzat d'una manera més eficaç, més matisada, més intel·ligent, més reeixida... El cas de l'Àngela Miquel és un cas que jo he vist amb altres persones, que el President Pujol les ha apreciades molt i que hi han tingut un vincle que de fet va més enllà del que, teòricament, per les capacitats intel·lectuals d'aquestes persones esperaries que el President Pujol hi tingués, però ell ha valorat, i jo crec que això, insisteixo, té a veure amb la resistència, amb la manera de veure la política des d'una complicitat, del risc, d'anar contracorrent. El cas de l'Àngela Miquel és això, i ho veus amb altres persones. Ell sempre l'ha respectada i l'ha valorada sense que això significués que ell no era conscient de les limitacions de l'Àngela Però ell devia considerar també que entre les persones que ell tenia a prop o dins del seu equip, ningú no assumiria amb més entusiasme o més dedicació que ella, amb més enamorament de la feina que ella. Crec que devia ser això sincerament.

A.- Passió i fidelitat, bàsicament, no?

C.- Passió i fidelitat ...sí, però no només fidelitat, tampoc. Aquest esperit de resistència, insisteixo, per ell és important. Que hi hagi un escriure. No és només fidelitat personal. És una persona que sent un nivell de compromís molt important amb el que és l'acció política i no per aspiracions personals o per afany, sinó perquè hi ha una implicació en un projecte ampli.

Ara, és clar, en el món de la política, a l'hora de triar els equips hi ha molts factors de risc. Vaja, ho veus en tots els governs, que els dirigents sovint s'envolten de persones inadequades perquè parteixen en excés del principi de fidelitat com a element distintiu. S'entén que un governant no s'envolti de persones que el volen destruir, però, al mateix temps, a mi em sembla indispensable, absolutament indispensable, que intenti envoltar-se dels millors, o dels qui poden fer millor la feina que els vol encomanar. I aquest és un punt de tensió. Si ara mirem els càrrecs dels diversos departaments de la Generalitat, incloent-hi el Departament d'Ensenyament, tindries dubtes. Per cert, que ara, com saps perfectament, hi ha una Directora General que havia estat Subdirectora General de Formació d'Adults

A.- Sí. Vull entrevistar-la evidentment. He parlat amb ella, he parlat per un altre tema, pel tema d'alfabetització. De l'època de Subdirectora de Formació d'Adults tinc la sensació que la Teresa Pijoan tenia una visió molt normativa de la Formació

C.- Si, sí. Bé, perquè ella és una persona que ve d'una visió més clàssica. Aquest aspecte que comentàvem i compartíem abans, respecte la naturalesa social de la funció de les Escoles d'Adults, ella la té menys present.

A.- I fins i tot altres aspectes. És també absurd que en una Escola d'Adults es facin classes de Català per una banda i, alhora, es facin classes de Català dintre del Graduat en Educació Secundària, per una altra. Doncs, unifiquem-les, i hi haurà gent que farà la classe de Català perquè es vol treure el Graduat en Educació Secundària i hi haurà gent que ho fa perquè vol aprendre Català i que ja té el Graduat en Secundària. Li poso un títol al model, "retroescolar", a l'Educació d'Adults que tenim. Crec que en aquest moment respon a la demanda formativa, sense un projecte. Que ara la gent demana anglès? Doncs, fem anglès. Que ara la gent demana informàtica? Doncs, fem informàtica..., però des del punt de vista retroescolar, perquè per donar anglès, una persona, hauria de saber anglès i saber ensenyar-lo, i no cal que tingui les oposicions de secundària, i per fer informàtica hauria de saber informàtica i saber ensenyar-la. No cal ni molt menys que tingui el CAP i estigui a la llista d'interins o hagi fet oposicions. És aquesta visió escolar del tema la que afecta la formació d'adults

C.- Aquesta és una qüestió de fons important i que afecta, per exemple tot el tema dels ensenyaments artístics. És un tema important, interessant. Fixa't en la reorientació profunda que s'ha produït en el món universitari amb tot el ventall d'oferta de Màsters, de postgraus, ha integrat tot un professorat que no era de plantilla, sinó que ha incorporat altres professionals del sector. En el món universitari s'ha produït una permeabilització per intentar respondre a situacions que reclamessin un tipus diferent de professorat i que permetés donar resposta a les circumstàncies que en cada moment es produïen. En el cas de les Escoles d'Adults...

A.- Perdona, però ràpidament s'ha pervertit. Vaig fer classes d'Educació d'Adults però ràpidament veus les companyes associades, són les PNNs d'abans

C.- Sí, sí. Totalment d'acord. Obres un camí i, si bades, aquest camí acaba fossilitzant-se en un camí que no és el que tocava, però jo crec que...

A.- I era correcte, eh, estic d'acord, crec que era i és un camí correcte per a la Universitat

C.-Sí, sí. Però, en tot cas, pel que fa a les Escoles d'Adults, coincideixo amb tu, que ha de ser un projecte integral, no pot ser un sistema responsiu que digui ara això, això, ara cap allà, cap allà. Està bé que les institucions no siguin rígides i que tinguin una certa adaptabilitat, com tots l'hem de tenir a la vida, però una cosa és ser adaptable i l'altre cosa és no saber cap a on vas. Aquí és important que hi hagi un projecte definit, explícit, que incorpori aquesta dimensió social; que tingui sota control aquest impuls normativista, aquest impuls homogeneïtzador, de tractar tot de la mateixa manera, tot igual, aquest enrigidiment que en estructures enormes pot arribar a entendre's, però precisament la gràcia de la Formació d'Adults és que hauria de tenir una major capacitat de reacció, de resposta, de reflectir el que és un projecte amb un esperit propi, però al mateix temps en diàleg i integrant-se en el que és un projecte educatiu global del país, que situï aquest horitzó de dignificació, d'integració, de preparació i de facilitar el ple desplegament de les potencialitats de totes les persones.

A.- Per acabar, Carles, arribes a la Sudirecció General, però tothom sap que estaràs poc temps allà

C.- A veure, jo tampoc no és que tingués la certesa que hi passaria poc temps. Sí que és cert que el president Pujol i el que aleshores devia ser el Secretari General del Departament, el Joaquim Triadú, m'insistien. Jo venia de Política Lingüística, era cap del Servei d'Assessorament Lingüístic. Quan l'Àngela Miquel m'ho va proposar a mi em va interessar moltíssim, perquè el món de l'Ensenyament d'Adults - jo en aquell cas estava vinculat al que són els cursos de català, al Consorci, era del Consell d'Administració del Consorci -, però m'interessava la visió integral de la Formació d'Adults i, per tant, a mi em va fer il·lusió. Era una proposta que m'agradava i m'interessava molt. Si que és cert que el president Pujol va insistir perquè jo m'incorporés al Palau de la Generalitat entre el 94 i el 95. Jo vaig marxar d'allà devia ser la Setmana Santa del 95

A.-Jo recordo com uns tres mesos

C.- Més, una mica més, però no gaire més, no, devien ser uns 6 mesos, entre el novembre del 94 i l'Abril del 95

A.- Va ser un moment en que hi havia una certa tranquil·litat perquè l'Àngela Miquel a tu et respectava, crec jo, mirat des de fora, cosa que no sempre havia passat

C.- No, no sempre havia passat, perquè l'Àngela no era prou conscient de com canalitzava les seves energies i dels efectes que podia produir sobre la gent amb qui treballava. Però bé, en tot cas jo vaig estar uns sis mesos, entre el novembre del 94 i l'abril del 95

A.- Deixem-ho aquí. Gràcies, Carles, pel temps que m'has dedicat

19

José Antonio Fernández

Asesor técnico de la Secretaría General de Educación (MEC) de 1983 a 1989
 Coordinador y redactor principal del *Libro Blanco de Educación de Adultos*³⁴

Madrid, 18 de mayo de 2001

Notas aclaratorias

10. La entrevista está transcrita literalmente, suprimiendo las repeticiones propias del lenguaje hablado. Sólo hay algunas elisiones – pocas - señaladas entre claudátor por parecerme no relevantes para el contexto y algunos epítetos excesivamente coloquiales.
11. He subrayado en color azul todas aquellas afirmaciones que creo que tienen más relevancia para esta tesis
12. Todas las notas a pie de página son mías. He facilitado en las notas el cargo que ocupaban en el MEC las personas nombradas en la entrevista y que tenían una relación operativa en el Ministerio de Educación. En algunas notas he resaltado las coincidencias de lo que expone José Antonio Fernández en el marco estatal con la realidad de la historia de Cataluña que analizo en esta tesis
13. Hago esta lectura 14 años después de realizada la entrevista. En este tiempo ni ha cambiado fundamentalmente el modelo de la educación de personas adultas, ni mis opiniones sobre la situación de la educación de adultos, ni las posibles propuestas para salir del insistente callejón reiterativo. Lo cual produce la misma impotencia que transmiten José Antonio Fernández y Elena Angulo³⁵, protagonista también de aquella esperanza frustrada, a quien entrevisté en la misma época. Parafraseando un libro de Judith Butler, vulnerabilidad ante lo nuevo, supervivencia de lo antiguo y resistencia en el presente de pocos sectores sociales
14. He introducido títulos de párrafos para facilitar la lectura, aunque como en cualquier entrevista a fondo hay constantes meandros que vuelven a temas ya tratados

³⁴ Fernández, J. A. (1986). *Libro Blanco de Educación de Adultos*. MEC/Dirección General de Promoción Educativa. El Libro Blanco fue acogido por algunos sectores como una nueva orientación para la Educación tradicional de Adultos

³⁵ Elena Angulo es nombrada en 1988, Jefa del Gabinete del Subsecretario de Educación, Pérez Rubalcaba, anteriormente había sido Jefe del Servicio de Educación de Adultos

TEMAS DE LA ENTREVISTA

- Primer contacto con el Ministerio de Educación y Ciencia (MEC)
- La etapa de la Universidad popular de Alcobendas
- En el Ministerio de Educación y Ciencia
- Debate sobre la educación de adultos: el Libro Verde
- La formación ocupacional. El Fondo Social Europeo y la interministerialidad frustrada
- La municipalización de la educación de adultos y la participación de los agentes sociales
- El Libro Blanco de la Educación de Adultos: la ley de adultos abortada
- El título III de la LOGSE.: de la educación de las personas adultas. Constructivismo y competencias
- LOGSE y ley propia de adultos. No había condiciones subjetivas
- Freire era constructivista sin saberlo
- Las aguas vuelven a su cauce: inercias y decadencia contra un presunto quiste

.....

Alfons: Tú eres el autor del Libro Blanco. ¿Qué ideas eran las ideas base? He leído tu artículo de Diálogos³⁶ y me pareció un artículo muy bien hecho, me gustó mucho, muy interesante. Pero, en resumen, ¿cuáles son las ideas claves que querías verter en el Libro Blanco, y qué querías transformar a través de ellas? Porque lo que vosotros encontráis cuando entrasteis en el Ministerio, cuando digo vosotros, pienso fundamentalmente en Elena Angulo y tú, aunque a niveles distintos totalmente. A ella la considero más una gestora, a ti te considero más una persona que intenta plasmar unas ideas. Cuando entráis en el Ministerio os encontráis fundamentalmente que la educación de adultos, que en el fondo es solamente educación básica, está distribuida por una serie de centros que fundamentalmente, Elena me decía, que lo que saben hacer es clase, mejor o peor, pero que es lo único que saben hacer. Toda la idea que existe de trasfondo en esos centros es la idea de la segunda oportunidad. Por tanto, lo que proponen es dar a las personas adultas aquello que en su momento no pudieron aprender, con métodos más o menos adaptados del sistema infantil. ¿Qué es lo que intentáis cambiar?

José Antonio: Creo que, en cuanto a la cosa más sistemática y organizada, como has leído el artículo que escribí hace cinco años ya, el tiempo vuela, lo vas a encontrar en el artículo de “Cuadernos de Pedagogía”³⁷. Hay un resumen más reciente que van a publicar en la revista de la UNED³⁸. Acabo de llamar a Florentino Sanz y me dice que no lo tienen todavía, es esa revista que se llama: *Educación en el siglo XXI*, que sale una vez al año.

³⁶ Fernández, J.A. (diciembre 1996). El libro blanco, abierto diez años después. Evocaciones de un testigo. *Diálogos*

³⁷ Fernández, J.A. (1998). La construcción de un pensamiento inacabado. *Cuadernos de Pedagogía* (265), 61-65; Fernández, J.A. (1995). La educación y el futuro inmediato: entre lo previsible y lo deseable. *Cuadernos de Pedagogía* (240). 8-12; Es interesante también revisar el artículo: Fernández, J.A. (1993). Europa: la hora de la educación y la cultura. *Cuadernos de Pedagogía*, (211), 8-15

³⁸ Fernández, J. A. (2000). El descubrimiento de la educación permanente. *Educación XXI*, 3

Alfons: Sí, me parece que yo también tengo un artículo³⁹

José Antonio: Sí, ya sé que hay uno tuyo

Alfons: Parece ser que vamos juntos, entonces.

José Antonio: Sí. Parece ser que en enero iba a salir, en febrero, en marzo... Bueno estamos en junio y todavía no sale. Ahí hay otra sistematización más corta de dos o tres páginas de la cuestión. Hablando es más difícil para mí a estas alturas sistematizar, porque al escribir me tuve que poner a pensar y obviamente uno lo organiza mejor, yo preferiría darte algunos entretelones que probablemente no están ahí.

Primer contacto con el Ministerio de Educación y Ciencia (MEC)

José Antonio: [A mí no me parece que inicialmente hubiera un propósito institucional de cambiar la educación de adultos.](#) O sea, a mí me llaman a Alcobendas, donde yo era director de la Universidad Popular, una universidad popular heterodoxa, es decir, que no estaba metida en la Federación de Universidades Populares y que era mirada como algo extraño y con esa sensación que me ha acompañado probablemente toda la vida de bicho raro. A mí me llaman como bicho raro a Alcobendas, pero no me llama el ministro sino una persona que en todo esto tenía mucha importancia, Joaquín Arango⁴⁰. Pero me llama no porque él me conozca, si me conocía era muy de paso, sino porque su señora me había visto en un encuentro de la OCDE con las escuelas campesinas de Barco de Ávila y me había escuchado hablar, y la señora, Carmen, le insiste que José Antonio es clave. ¿Pero por qué le insiste? Porque Arango, supongo que comentando a nivel personal lo que se están encontrando en el Ministerio - estamos hablando de los primeros meses de mil novecientos ochenta y tres, enero, febrero, marzo del ochenta y tres, llevan tres meses en el Ministerio los socialistas -, los agujeros negros de todo tipo..., bueno, ya he comentado que [ese mundo de la educación de adultos se encuentra como un mundo decimonónico, extraño, plagado de cosas raras...](#), se van encontrando un montón de cosas anacrónicas y que lo van poco a poco, coloquialmente denominando la UVI.

Es decir, ellos empiezan a meterse con la formación profesional, con las enseñanzas medias, mejor dicho, con la educación preescolar, donde tenían ya mucha gente preparada. Pero [durante la campaña el PSOE no había preparado nada en materia de educación de](#)

³⁹ En este punto hay una confusión. Florentino Sanz de la UNED nos había pedido una colaboración a ambos. José Antonio Fernández escribe el artículo citado, "El descubrimiento de la educación permanente" para la revista de la Facultad de Educación de la UNED, *Educación XX1*, Vol 3 (2000) y yo el capítulo "La educación de adultos en los inicios del siglo XXI" para el libro coordinado por Florentino Sanz, *La educación de personas adultas entre dos siglos*, 2002

⁴⁰ Joaquín Arango, Secretario General Técnico del MEC de 1982 a 1985, Secretario General de Educación de 1985 a 1986, Subsecretario de 1986 a 1988

adultos. Había habido algo justamente a través de Paco García de Haro⁴¹ y compañía de Cataluña, pero eso **no había entrado en el *mainstream*, en la corriente principal del pensamiento educativo del PSOE** que estaban en otra onda, la que venía del sistema formal. Con lo cual todo ese sistema en el que no había mucha reflexión, que no sabían qué hacer lo fueron montando en la UVI, y a la UVI viene precisamente otro catalán, Bas⁴², y ahí mezclan las becas, educación de adultos y con una nueva idea, que no era sino una idea, un poquito más que una idea puesto que había alguna persona, Blanca, y no sé quien más, que habían pensado en la educación compensatoria, pero todavía de forma muy inicial.

Y todo eso lo meten junto en una Dirección General de Promoción Educativa, que quedaba muy bonito, pero, bueno, ahí meter lo de las becas, el INAPE⁴³ de entonces con la educación de adultos era un poco confuso. **Creo que no sabían muy bien que hacer.** Bas no tenía mucha idea al respecto y en ese contexto es cuando, *hombre, pues a lo mejor, si viene una persona de fuera intentamos hacer algo digno en ese terreno.* Pero yo no tenía nada que ver, por mi trayectoria profesional, con el tipo de gente que había entrado en el Ministerio para poner orden en los distintos segmentos educativos. Creo que esto es importante tenerlo en cuenta, porque **el Ministerio no tenía ningún propósito reformista en materia de educación de adultos, simplemente se encuentra ante un problema y dice: bueno, arreglemos un poco está parcela absolutamente marginal, pero que está ahí como una excrescencia extraña, arreglémoslo.** Entonces, que es lo que sucede, que yo llego al Ministerio literal y absolutamente sólo, en ese momento no está Elena Angulo en el Ministerio, y empiezo a contar... Bas me dice: *cuenta inspectores y maestros a ver que hay ahí*⁴⁴, y empiezo a hablar con los inspectores que entonces dirigen la cosa. Uno es De La Cruz. Hablo con el ínclito de toda la vida, el que se supone, creo que era del partido socialista, Pablo, no me acuerdo del apellido⁴⁵, que había sido como el pope de la educación permanente, que había escrito cosas, que conocía un poco el lenguaje de la UNESCO y del Consejo de Europa, muy pasado por el tamiz de que *ese lenguaje nos sirve para justificar lo que existe...*, pero, en definitiva, que tenía una cierta idea, otros no tenían ni eso.

La etapa de la Universidad popular de Alcobendas⁴⁶

⁴¹ Paco García de Haro, maestro de adultos en el barrio de la Mina de Barcelona en la larga transición democrática, copromotor del SEPT (Servei d'Educació Permanent dels Treballadors), una entidad social, creador del programa de Alfabetización *La letra participando entra*

⁴² José María Bas, Director General de Promoción Educativa de 1983 a 1986, autor de las "Diez directrices para una reforma de la educación de adultos en España", incluidas en el Libro Blanco

⁴³ Instituto Nacional de Asistencia y Promoción al Estudiante

⁴⁴ Coincide totalmente este relato con el que hace Elena Angulo. Este desconocimiento del ministerio sobre qué había en la educación de adultos, hasta el mismo desconocimiento numérico, coincide en gran parte como veremos con la sensación de desconocimiento, - "qué hay ahí" - , en la primera etapa de la educación de adultos en el Departament d'Ensenyament en Catalunya cuando se hacen los traspasos el 2004 desde Bienestar Social. Se diferencian probablemente en que en el primer caso había desconocimiento real y en el segundo desconfianza de los datos traspasados.

⁴⁵ Se refiere posiblemente a Pablo Guzmán, inspector de Educación Básica del Estado, y autor del "Método de alfabetización global y silábica" (tres cartillas)

⁴⁶ He mantenido este apartado porque las vivencias que relata son similares a las que vivieron las escuelas de adultos en Cataluña en los primeros años que estoy analizando. Algunas han continuado con la misma dinámica a pesar de las trabas administrativas

Vamos a ver, lo del contexto es importante para entender que al final hubo en esto un grado altísimo de voluntarismo. Yo venía de la experiencia de la universidad popular. Muy consciente de las carencias que había en cuanto al público de la educación de adultos, o sea, las carencias educativas de una población proletaria, clase media, de un municipio que hoy, veinte años después, es un municipio rico de Madrid, donde un piso o un chalet en Alcobendas cuesta tanto como en este barrio [del centro de Madrid]. Ya entonces tenía una renta alta, pero ver las carencias, sentir las en gente bien vestida, con buen coche y buena casa, semianalfabetos, lleno de gente que no leía nunca, casi todos con muchísimas dificultades de expresión, etc., pero en simultáneo con unas ganas locas de aprender. A mí me llevaban a un fracaso casi seguro. Eso fue un acto voluntarista prácticamente, también en Alcobendas, solo, porque ahí no estaba previsto hacer una universidad popular por razones internas, políticas del PSOE o lo que fuera, yo hice un sondeo...

Alfons: Tú llegabas de Chile.

José Antonio: No. Yo ya llevaba muchos años aquí, llevaba tanto como cinco años

Alfons: Estamos hablando del ochenta y tres, ochenta y dos

José Antonio: No, lo de Alcobendas, estoy hablando del año ochenta, setenta y nueve, ochenta. La universidad popular sale también por un acto voluntarista en gran medida mío. De lo que yo venía muy motivado es justamente de las carencias educativas, que eran mayores de lo que yo me podía imaginar o entender leyendo estadísticas que camuflaban mucho todo. Al hablar con policías municipales..., los policías municipales me ayudaron en la detección de las necesidades educativas. Yo me metía en un coche de la policía municipal, iba a los corros de mujeres que estaban cosiendo, a algunos bares, hablaba con los bomberos y me empecé a dar cuenta cualitativamente de las carencias que había, pero al mismo tiempo del ansia de aprender. En mil novecientos setenta y nueve, no, ochenta, perdón, entro en la universidad popular en el ochenta y en el ochenta y uno y ochenta y dos es cuando trabajo directamente en la universidad popular. Estamos hablando, por tanto, del año ochenta, ochenta y uno, y hay ganas evidentes de aprender. Hay, sin que yo entonces lo supiera teorizar, una voluntad de participación de distintos agentes. No había esas palabras entonces, pero era evidente que los sindicatos tenían interés, que los consejos de barrio organizados como apéndices intermedios entre las asociaciones y el municipio, eran los primeros municipios democráticos, tenían interés, y que algunos empresarios de la zona estaban dispuestos a colaborar, porque cada uno por razones distintas sentía la necesidad de elevar el nivel educativo de la gente⁴⁷.

Y ya en aquel momento, también sin teorizarlo, la gente no pedía el graduado escolar, o sea, sí había alumnos que pedían graduado escolar, o potenciales alumnos, *¡Ah! yo quiero sacarme el graduado escolar porque me lo piden para...*, pero lo que más primaba claramente es que la gente quería aprender, que les daba vergüenza que sus hijos supieran más que ellos,

47

Coincide esta apreciación con la situación en Cataluña alrededor de los ochenta

que no les podían ayudar en los deberes, porque, además, realmente tenían posibilidades de un puesto de telefonista, pero apenas sabían coger las notas para los recados; en las empresas porque no podían leer las instrucciones básicas de funcionamiento de las nuevas máquinas y herramientas, o sea, cada uno tenía sus motivaciones, pero era evidente el clamor por aprender. Eso fue un convencimiento que yo lo sentía, que lo veía, que no hacía falta que te vinieran a hacer sesudos análisis y, de hecho, en la universidad popular, en la primera matrícula hecha absolutamente a contrapelo, de mala manera, se matricularon en una semana, se inscribieron, mil quinientas personas, en un pueblo que tenía entonces sesenta mil habitantes. Llegamos a tener muchísimos más alumnos, hubiéramos tenido muchos más, había una demanda clara de la gente por aprender.

Alfons: ¿Qué ofrecíais en aquel momento?

José Antonio: Hubo que ofrecer obviamente entre otras cosas - porque era un pacto político mantener esa denominación -, graduado escolar, es decir, había un montón de educación básica que era el núcleo duro y, además, defendí que tenía que ser el núcleo duro, pero el núcleo duro lo más desformalizado posible, es decir, posible dentro del hecho de que los que contratamos eran toda gente de licenciaturas varias, algún que otro maestro, pero la mayoría eran licenciados que no tenían ninguna formación pedagógica, que no se les dio ninguna formación pedagógica, que era en el trajín de todos los días, en reuniones permanentes para que se plantearan la educación con la gente adulta en plan de diálogo, o sea, todo muy de andar por casa: enfrentarse a los adultos no como unos bebés. Bueno, como tú sabes el estereotipo de la escuela donde uno aprendió es más fuerte que todos los aprendizajes recibidos desde fuera y cada uno tiende a reproducir inevitablemente la escuela en que aprendemos y la universidad de donde venían muchos de ellos.

Alfons: Estereotipos de educadores y educandos sobre qué es enseñar y qué es aprender

José Antonio: Sí. Unos lo hacían mejor que otros, entonces tuvimos algunos que evidentemente fueron rupturistas, cambiaron, no sé qué historias, pero yo diría que eso no fue ninguna revolución lo que hicimos en materia de educación básica, simplemente la mezcla, la mezcla de géneros, la mezcla de edades. Había muchos fracasados, pero no tantos como luego, que tenían quince y dieciséis años, había personas más mayores, había ya algunos emigrantes, curiosamente muy poquitos, pero había algunos, la mezcla inclusive de conocimientos: había algunos que partían de cero y otros que simplemente no habían terminado la escuela, pero que se manejaban bien porque habían seguido leyendo, sobre todo mujeres. Gente con alta motivación política había muchos, militantes de los partidos que gobernaban los ayuntamientos de entonces: el partido comunista y el partido socialista, muy activos y activas, sobre todo mujeres del partido comunista. Aquello creó una dinámica interna porque participaban mucho en la actividad general de la universidad popular, sugerían otras actividades, es decir, la parte digamos formal de la enseñanza probablemente no era muy distinta y hasta podía ser peor de lo que tú hayas podido ver en alguno de los centros de EPA que yo critiqué.

Pero lo importante es que se sintieron implicados en el proyecto en su conjunto, un número significativo, no todos, y que mucha gente que estaba haciendo el graduado sugería: *¡Oye! ¿Y por qué no hacéis un curso de mujeres, que no sé por qué hay un grupo de mujeres socialistas que quieren hacer no sé qué historia, o un curso de ecologismo, una historia del movimiento obrero...?* - entonces se hacían cursos monográficos de una semana, de quince días, de un mes o de más tiempo de duración -, *¿por qué no hacemos un foro sobre esto, porque no traemos a escritores vivos que nos cuenten...?*, llevamos a Torrente Ballester, a Alberti, a..., sé me olvidan, llevamos siete u ocho escritores vivos. Con una asistencia enorme, ya que se mezclaban los alumnos del instituto, porque avisábamos a los profesores de literatura. Inclusive uno fue el que me ayudó a organizar esto. La dinámica conjunta era renovadora, reactivadora de la inquietud educativa y por otro lado surgían iniciativas educativas paralelas del propio grupo de graduado escolar.

De ahí surgió, por ejemplo, una iniciativa, que se le llamo “catorce-dieciséis”. Se vio que era un disparate, que los chicos que venían saliendo de la escuela, luego eran forzados por sus padres a intentar sacarse el graduado escolar sin más. Nos parecía un disparate. Entonces se hizo todo un levantamiento censal, se fue casa por casa de todos los alumnos que tenían entre catorce y dieciséis años que eran fracasados escolares y ya no podían volver a la escuela, Se les convocó a todos más de una vez, al final terminamos reuniendo prácticamente el cien por cien de todos los que había en el pueblo, fue una experiencia absolutamente..., esa sí fue iconoclasta, porque pusimos cuatro personas que tenían una visión totalmente distinta: había que intentar que olvidaran la escuela pero que al mismo tiempo la recordaran, es decir, *mire usted, lo que van a hacer aquí no es la escuela. Ustedes van a hablarnos de su trauma escolar, es decir, tenían que...*, y realmente afloraron las diferentes formas de rechazo y de odio a la escuela, pero al mismo tiempo se intentó crear un ambiente completamente y absolutamente distinto. En unos barracones de unas escuelas abandonadas, que los chicos adoptaron como suyos... Sí, algunos de ellos hicieron algunos desmanes como una manera de llamar la atención y de provocar, hubo robos y nos pusimos de acuerdo con la policía. La policía realmente hizo un trabajo espléndido. El comisario me dijo: *lo que usted está haciendo aquí es tratar con delincuentes. Usted ahora mismo no se da cuenta.* “Oiga, que yo no estoy haciendo nada, le vengo a denunciar que nos han robado los videos que acabamos de comprar, etc., etc.” *Sí, sí, pero el que le roben a usted los videos no es grave, ni las máquinas tragaperras que nos revientan a nosotros todas las noches, lo importante es que esos chicos están todos ahora metidos en la universidad popular, eso para nosotros es un triunfo. Entonces tenemos que ponernos de común acuerdo a ver como afrontamos a estos chicos, si se les habla...* Era un lenguaje completamente distinto, era entrar en el terreno de las complicidades y de las luchas entre las bandas. Bueno, eso se complejizó de tal manera que hubo algunos problemas inclusive entre los educadores, del síndrome no de Estocolmo, sino del síndrome del educador que se identifica con los educandos. O sea aquello fue...

Alfons: Estaban vigilando cuando robaban un coche por si venía alguien que los pudiera ver... Conozco algún educador de esos.

José Antonio: No, no. Hubo educadores que se identificaron con ellos y se fueron a robar con ellos, porque les gustó la marcha, a robar o a hacer algún pequeño traspies. La cosa es

que aquello hubiera dado para mucho. Sigue existiendo, pero ya no es para catorce y dieciséis. Ahora es para dieciséis y veinte o no sé qué historias, según me han contado. Pero, vamos, debe ser ya bastante otra cosa. Al comienzo aquello era realmente un laboratorio para que los buenos investigadores en educación hubieran ido allí a ver.

Se abrieron bastantes brechas en el terreno de la educación artística: el ayuntamiento tenía dinero e hizo una escuela de arte. Había una escuela de arte, pero para niños: pintura, teatro, ballet, música y no sé cuántas cosas, y yo dije: *pero, ¿por qué solo para niños?* Conseguimos que las escuelas de pintura, de arte y de música se abrieran para todos los públicos y aquello cambió completamente. No pasa nada porque haya algunos padres e hijos juntos, sobre todo madres, y realmente aquello fue un revulsivo. En las universidades populares pasé a ser entre otras cosas un heterodoxo porque las universidades populares son para adultos. No hay niños en las universidades populares. Mira, *yo todas las normas y reglamentos me las he pasado siempre por donde hay que pasárselas, por el arco del triunfo. Si esto está funcionando, ¡qué más da que no esté en los reglamentos! ¿Que no entramos en la Federación⁴⁸...?, me da exactamente igual, pero me parece estupendo que pinten juntos adultos y jóvenes y las clases de inglés que sean...*, Esa es otra, los muchos cursos de inglés, porque la demanda de inglés era impresionante.

Pero no era de la universidad popular de lo que íbamos a hablar. Pero quiero decirte que me fue muy útil la experiencia. Que al calor de todo eso que estaba todavía sin digerir, sin analizar..., porque yo ahí tenía que gestionar, pensar, pelear con concejales, pelear con las típicas envidias y celos que se generan cuando tú tienes éxito en una cosa. Porque cuando hay una persona que en un ayuntamiento empieza a tener más de dos mil personas a las que puede ver todos los días y, a la vez, como director, algunos concejales piensan, ¡joder!, éste es un peligro, y aunque dijera todos los días que yo estaba dispuesto a ir ante notario que no iba a ser nunca candidato a nada, pero ¡buf!... Bueno, había que estar en muchos frentes y, por tanto, en el frente esencial, que aquello era un laboratorio. Yo lo veo ahora que aquello era un laboratorio, pero nadie lo vio como un laboratorio, por tanto nadie lo estudió y, luego eso habrá seguido por donde haya seguido.

En el Ministerio de Educación y Ciencia

Con todas esas incitaciones y experiencias inmediatas, a parte de mis experiencias previas, entro en el Ministerio y me encuentro un mundo que no tiene nada que ver, es decir, el mundo de la educación de adultos oficial con el que yo había tenido una sola relación. Justamente porque fichamos a una profesora de la “Prospe”⁴⁹ para que se viniera a Alcobendas. Por tanto, tenía un conocimiento muy, muy, muy, por encima [de la educación de adultos]⁵⁰, muy “light” y lo que descubrí realmente me pareció cutre, hediondo, a transformar. Me pongo a ver por un lado las medidas inmediatas que se pueden tomar. En eso

⁴⁸ Federación de Universidades Populares

⁴⁹ La escuela popular de Prosperidad, “la Prospe”, de Madrid. Esta escuela popular de iniciativa social no era representativa de la educación de adultos “oficial”. Todo lo contrario

⁵⁰ En Cataluña ha sido también habitual que los responsables administrativos de la educación de adultos desconozcan esta realidad cuando asumen su responsabilidad

se perdía bastante tiempo, reuniones con éste, con el otro y con el de más allá y, luego, por mí cuenta a estudiar como loco lo que ya venía haciendo un poco desde antes, en la medida que el tiempo me lo permitía. Leerme cosas del Consejo de Europa, de no sé qué... En aquel momento la literatura básicamente disponible o accesible, porque no estaba Internet por medio, era por lo menos para mí, más la de origen francés que la del mundo sajón; me fui vinculando mucho al mundo de Francia. Ahí descubro la BEP⁵¹, conozco gente de la BEP.

En todo este contexto es cuando a mí se me va ampliando el horizonte. No para afrontar los problemas que yo no había sabido afrontar bien o que había intuido en Alcobendas, sino los nuevos problemas de tipo político-administrativos que se me plantean en el Ministerio. Se me va abriendo el abanico de problemas: en el Ministerio de Trabajo tienen los centros del INEM, nosotros tenemos los centros de EPA, están las transferencias, está la entrada en Europa, bueno, el abanico se va abriendo hasta el punto de que a mí debería haberme dado pánico, pero entonces tenía quince años menos que ahora y no me dio pánico. Porque al final lo que va cristalizando en torno al año ochenta y cuatro es la reforma, o sea, el planteamiento sobre educación de adultos se ha ampliado hasta tal punto que se admite la necesidad de la reforma, nada más ni nada menos.

Ya el equipo se ha ampliado un poco, está Elena Angulo, está José Ignacio Cartagena⁵², aunque no lo entendiera mucho, pero él apoyaba para ir adelante; José María Bas, más todos los aledaños de experiencias de las gentes que nosotros habíamos ido conectando del territorio ahora llamado MEC⁵³, las escuelas campesinas..., y las complejidades de mayor o menor calado en las cinco, luego seis, comunidades autónomas competentes en educación. Muy buen “feeling” con Andalucía como es obvio por razones de afinidades políticas. Muy buen “feeling” con Canarias. Excelente la relación con Valencia, entonces estaba Lina. Hubo otro antes, también muy bueno. Muy buena relación, y yo creo que aprendí bastante con Montse⁵⁴ de la Generalitat, pero evidentemente ahí había... La Generalitat era la única comunidad autónoma entonces seriamente organizada y que, por tanto, ya tenía una identidad política y administrativa propia y que lo que viniera de Madrid, pues sí, estupendo, pero en fin *nosotros tenemos nuestro planteamiento...* Pero creo que aprendí también mucho.

Lo que está claro es que el equipo éste, con muy distintas sensibilidades y sobre todo conocimientos y experiencias anteriores se entusiasma, y el equipo inicial de las seis comunidades autónomas, luego ya está Navarra también y el País Vasco, más los aledaños del MEC, se llegan a convencer de que es posible plantear una reforma de la educación de adultos que tenga en vista la reforma general del sistema donde se incruste el principio de la educación de adultos. Eso lo acepta todo el mundo y no como palabrería. Que iba a ser costoso, que iba a ser difícil, pero que habría que irlo introduciendo con medidas desde el preescolar, con unos enfoques distintos en educación básica, la reforma de las medias o como se quisiera llamar, enfocada como punto de encuentro entre la básica y la educación de

⁵¹ (Brévet d'études professionnelle

⁵² José Ignacio Cartagena, Subdirector General de Educación Compensatoria de 1983 a 1988; Director General de Promoción Educativa de 1988 a 1990

⁵³ Las Comunidades que en aquel momento no tenían competencias en materia educativa y se regían por lo establecido por el MEC

⁵⁴ Montserrat Sala, Jefe de Servicio de Educación de Adultos en aquella época

adultos. Se toma conciencia de que la educación de adultos en definitiva, tal como están las cosas, es una educación de jóvenes fracasados. Cada vez más eso era obvio. En la práctica eso era así y como horizonte la cosa era muy clara, se trata de que vayamos tomando conciencia del problema estadístico censal.

En la primera recogida de datos ya la cosa era como que muy obvia por comunidades, de que el problema en términos cuantitativos era bestial, pero absolutamente bestial, y que significaba movilizar a la sociedad entera en esa dirección. ¿Por qué? Porque era impensable que se hiciera realmente una consolidación de la democracia en España, de la democracia acompañada de esa descentralización o federalización del Estado, sin una población mucho más educada, mucho más instruida, capaz de entender un cambio tan profundo como era pasar de un régimen autoritario centralista a una democracia participativa donde los conflictos históricos iban a aflorar de otra manera. Que era imposible afrontar los problemas del desarrollo, del subdesarrollo presente todavía en muchas zonas, si no había más instrucción; que era imposible el despegue del desarrollo general de España próxima a vincularse a Europa, si no había otros recursos humanos con otra mentalidad otros conocimientos. Entonces, *el desafío democrático, el desafío del desarrollo, el desafío de Europa, eso era como el pan nuestro de cada día, eso era lo que estaba detrás y que, por tanto, la ambición del propósito, tal y como estaba formulado en términos educativos, tenía que ver con que esa era la idea que nos habíamos ido haciendo los interlocutores reales. No tanto las autoridades del Ministerio* que estaban en otra, resolver los problemas de gestión de los diferentes tramos del sistema educativo, los aledaños del Ministerio y las gentes de las comunidades autónomas y luego un grupo de interlocución directa interpersonal en el Ministerio de Educación.

Debate sobre la educación de adultos: el Libro Verde

Y ahí nos fuimos todos comiendo un poco el coco y es cuando se lanza el gran debate aquel⁵⁵. En el debate participan como sabes básicamente el mundo educativo, porque por más que tú tengas propósitos más amplios⁵⁶ al final los que llegan ahí son los de la educación de adultos, hables de lo que hables, y ellos venían con sus preocupaciones. Creo que el debate fue útil, en el sentido de poner sobre el tapete por un lado las demandas que tenía el sector específico de educación de adultos y las inquietudes y malestar, etc., pero al mismo tiempo al leer los primeros papeles, el libro verde, o no sé cómo lo llamamos, la reacción no fue negativa ni mucho menos. Puede haber habido gente que dijo: *Bueno, pero ustedes están meando fuera del tiesto, nuestros problemas reales y concretos son otros, ustedes no los están viendo*. Pero creo que hubo por un lado, por parte nuestra, entender que había unos problemas reales del sector que no se podían abandonar y por otro lado una cierta abertura. Dijeron, *nuestro sector es muy importante, es decir, aquí se dicen unas palabras de grueso*

⁵⁵ “Documento de trabajo para facilitar el diálogo preparatorio del Libro Blanco de Educación de Adultos”, que por el color de sus tapas se conoció coloquialmente como Libro Verde

⁵⁶ Se intentó que en el debate participaran asociaciones, entidades sociales,...

calibre, democracia, desarrollo y Europa, y nosotros jamás nos habíamos sentido interpelados por eso. Aquí estamos para dar el graduado escolar, claro... , pero sintieron que podían ser importantes la gente que estaba haciendo educación de adultos. Yo creo que ese momento, fue un cierto momento de gracia al margen de escaramuzas, de protestas, de lo que fuera, pero fue un momento de gracia probablemente por los niveles de participación en las discusiones y en intensidad, al menos aquí en Madrid, Valladolid, Salamanca, Ávila, que yo lo viví en directo y fue enorme, y en Canarias, enorme, realmente enorme. Aquí hubo alguna asamblea en el Colegio San Fernando de Madrid con más de seiscientas personas; horas discutiendo, debatiendo, grupos de trabajo y querían volver otro día etc. Aquello por razones inclusive logísticas se recogió más o menos, nada más, pero se recogió, y de alguna manera para lo que luego he visto en otras cosas en general, en la sociedad española, diría que no he conocido en muchos otros procesos, que haya habido mayor grado de participación y de implicación, y que aunque fuera muy, muy insuficiente el nivel de escucha mutua entre los que demandaban, los interesados, los afectados, y los que estábamos en el Ministerio, diría hoy un aprobado o un notable. Es decir, había datos suficientes como para haber hecho otra cosa.

Y creo que para la primera pregunta ya te he dicho muchísimo.

Alfons: En estas discusiones, en estos debates, ¿participaron la gente de la formación ocupacional?

José Antonio: No

Alfons: Entonces, ahí posiblemente hubo un problema y es, desde mi punto de vista, entender la educación de personas adultas parcelada. El sujeto adulto que necesita una formación en competencias básicas, unos solo necesitan una formación en competencias básicas académicas, otros una formación básica para el trabajo, otros una formación cultural, algunos de todo un poco o todo compactado. Todas estas competencias no tendrían que estar tan separadas. Muchas personas que hacen un curso de formación ocupacional, por ejemplo, lo siguen con dificultad sino poseen algunas competencias básicas previas. Además creo que eso aparece en el Libro Blanco, aparece esta línea de interrelación. Y, en cambio, en el proceso de discusión intervenimos mucho más la gente de formación básica académica, poco más.

La formación ocupacional.

El Fondo Social Europeo y la interministerialidad frustrada

José Antonio: Clarísimo, pero te voy a explicar por qué. Creo que en el artículo de “Diálogos” está, pero te lo voy a decir de una manera mucho más cruda. En el año ochenta y cuatro una de mis primeras preocupaciones fue esa, porque yo ya tenía, en aquel momento, mucha información de lo que iba a pasar con los diversos fondos, el Fondo Social Europeo concretamente, también con el FEOGA de Orientación y con el FEDER para algunas regiones específicas. Pero sobre todo el Fondo Social Europeo era el fondo de formación en

aquel momento. Inclusive se pensó cambiarle de nombre, en lugar de Fondo Social Europeo llamarle Fondo de Formación Europeo. Yo manejaba ya cifras orientativas en función de lo que había pasado con Grecia. Sabía que iban a entrar muchos miles de millones de pesetas a partir del año ochenta y seis, y que inclusive el año ochenta y cinco era posible que ya entrara algo por vía de los programas de adaptación en el año inmediato a la entrada en la Comunidad Europea.

Al manejar esas cantidades yo sabía que el INEM también tenía que tener algunos datos y hablé en el Ministerio, ahí sí, con las máximas autoridades y dije: *Es fundamental que antes de que llegue esto nos planteemos el problema de estos fondos que van a entrar para formación, esto tiene que ser pactado interministerialmente, sino esto va a suponer la conflictividad estéril que ha dado en Francia.* Les escribí inclusive un papel diciendo cómo lo habían resuelto, en el año ochenta y cuatro ciertamente, si no antes de marzo, en el mes de marzo. Sé porque lo digo. El ochenta y cinco escribí un papel de cómo habían resuelto el tema de la gestión de los Fondos de la unión Europea en Alemania, Francia e Inglaterra. De Italia no sé si por entonces o tal vez en este caso más tarde. Inclusive viajé a Italia, planteé también como lo habían resuelto dado el tema italiano de las regiones. Estuve en Polonia y me enteré a fondo de la cuestión. Me comisionaron a mí. Creo que fue un claro error porque debían haber comisionado a un político a negociar esa historia. Estuve con las autoridades del Ministerio de Educación, perdón de Trabajo, con Alvaro Espina, han pasados tantos años desde que conocí los nombres, Álvaro Espina que estaba de Secretario General del Ministerio de Trabajo, estuve con las autoridades del INEM, inclusive antes de que se hiciera el documento del Libro Verde, con documentos preliminares, intenté que entraran en reuniones internas para que planteáramos el debate conjuntamente. Han pasado muchos años y la memoria mía lo que me dice ahora, la conclusión que yo sacaría de todo aquello ahora, es que el Ministerio de Trabajo hizo todo lo posible para boicotear cualquier tentativa de que se hablara de eso, porque ellos tenían también muy claro que iban a ser los destinatarios de unos fondos que iban a salvar una INEM moribunda. El INEM estaba moribundo, tenía sesenta centros en todo el país, que no sabían bien qué hacer con ellos, se dieron cuenta que era un tema de moda y que probablemente iban a poder levantar cabeza.

Alfons: Además el paro estaba aumentando muchísimo

José Antonio: Claro, y tener poder político en España, en un estado de las autonomías que iba a ir quitando y quitando competencias por todos los lados. Tenían la pretensión de pactar con los sindicatos, de hecho lo pactaron durante muchos años, la unidad en el mercado de trabajo y, por tanto, la intransferibilidad de la formación ocupacional. Esas eran mis peleas con UGT y Comisiones Obreras, sobre todo con UGT en aquella época. No son para contarlas. Por un lado yo creo que ellos querían guardar el dinero y por otro lado creo que no se enteraban para nada del discurso. Se enteraron de lo de los recursos, pero no del discurso que estaba más o menos en los papeles que les pasábamos, ni de lo que se estaba diciendo en Europa, ni nada de nada. Es ese pragmatismo burocrático de manguitos lo que primaba.

El super intelectual Álvaro Espina me dijo: *pero para qué te preocupas de lo del INEM, el INEM lo tenemos para guardar la mierda debajo de las alfombras.* La mierda era el paro, la mierda era todo lo que ellos llamaron en esa misma conversación los subproductos

del sistema educativo y del sistema de empleo. *Para eso nos sirve el INEM. Olvídate de la formación de los recursos y tal. - No, es que no me puedo olvidar, porque para guardar la mierda debajo de las alfombras os vais a gastar muchísimo dinero. Primero no creo que sea mierda, me parece que un socialista no debe ser así.* Tuve un enfrentamiento, que Bas, José María Bas, me daba con el codo. Supongo que el único que se acuerda de esa conversación soy yo. José Ignacio Cartagena se acordaba porque también estuvo conmigo, pero se ha muerto. El otro que estaba es Pérez Infante, José Ignacio Pérez Infante que luego fue Subsecretario de Trabajo y no sé donde está ahora. Me parece entonces que hubo una mezcla de interés mezquino de guardarse para su parcela administrativa la plata que iba a llegar de Bruselas y luego un no querer entender lo que se estaba avecinando, yo creo que ahí se jugó en gran parte el fracaso posterior de la reforma, porque yo me dedicaba a predicar...

Alfons: ¿De la reforma educativa, de la LOGSE?

José Antonio: Sí, sí, de la reforma educativa, de la LOGSE en general y ésta [la de la Educación de Adultos] en particular. Yo seguía predicando que los recursos iban a venir de otra parte y me acuerdo en alguna oportunidad contigo, inclusive, como portavoz de la FAEA o no sé de dónde, en una presentación del Libro Blanco por ahí, yo seguía predicando a los que veníais del mundo educativo que los recursos estaban en otro lado. Pero a vosotros no había como predicaros, con lo cual había un desplazamiento temático total y radical. *Pero, bueno, que me cuenta usted, si usted está en representación del Ministerio. El Ministerio de Educación debería entenderse con quien sea con el de Trabajo y el de Agricultura y los recursos ponerlos en conjunto. Pero no me cuente a mí que yo vaya a convencer al INEM.* En el fondo lo que yo estaba diciendo es que nosotros no podíamos hacerlo. *Pero, bueno, si en el fondo el Gobierno no es capaz de ponerse de acuerdo dentro de sí mismo con un partido único,* etc. Bueno, pues eso yo lo veo ahora, entonces para mí me parecía una obviedad, que a mí no me hacían ni “puto” caso. Es más Álvaro Espina llegó a plantear que no quería tenerme más de interlocutor, ya mucho más adelante. En el fondo porque me veía como peligroso, porque era el que podía destapar cuestiones.

Hubo una paralización del crecimiento de la unidad administradora del Fondo Europeo por tres meses, que fue lo más que consiguió Joaquín Arango⁵⁷ y Maravall⁵⁸ en el consejo, en el consejo de Ministros. Guerra lo planteaba semana tras semana y el Ministerio de Educación decía: *no, no están todas las condiciones, nosotros queremos seguir negociando.* Nadie negociaba con ellos. Y al final llegó un momento, una orden, supongo que de Felipe, directamente de Moncloa, que dice *déjense de joder.* Y en el consejo ese, me lo contaron a mí, luego a decir Espina: *Es ese “gilipollas” de Fernández que está...* O sea, al parecer realmente, era un único “gilipollas” el que estaba intentando que eso no se consumara, porque yo lo que planteaba era una unidad administradora del Fondo Social Europeo conjunta entre el Ministerio de Educación y Trabajo. Pero eso hubiera implicado... Vamos, ese es el correlato, de que en la LOGSE luego realmente saliera lo que efectivamente salió. Pero como no había salido en otra, salió vacío completamente de contenido. Tres años

⁵⁷ Joaquín Arango, Secretario General de Educación de 1985 a 1986

⁵⁸ José María Maravall, Ministro de Educación de 1982 a 1988

más tarde en la LOGSE sale que hay un sistema de formación, un sistema integrado compuesto por los subsistemas de... Bueno, papel, papel mojado y nada más que papel mojado.

Ahora he visto que los del PP vuelven a resucitar la idea de crear un sistema de formación profesional único y el escepticismo me corroe. Pero ojalá que esta vez salga. Lo que ha pasado después con el desarrollo de la formación profesional y de la educación de adultos es simplemente el fracaso de la propuesta del Libro Blanco. Se ha descrito aquí en el discurso hablado, pero, bueno, para ti es claro, y en los papeles está más claro todavía. La formación profesional es ahora más discontinua que lo era entonces, más discontinua con respecto al sistema educativo, más discontinua entre todos sus subsistemas que antes. El “mercado de la formación”, que escandalizó a mucha gente cuando yo lo ponía en el Libro Blanco, el mercado de la formación lo peor del caso es que ha sido más grande todavía de lo que yo me imaginaba entonces, pero menos mercado de lo que yo me imaginaba. Es un mercado cautivo, probablemente es uno de los focos de corrupción que algún día se destapará.

Alfons: Se va destapando

José Antonio: Sí, pero se destapa con la misma velocidad con la que se tapa

Alfons: La gente que en aquel momento no conocíamos la Administración y que actuábamos desde fuera, pero que después la hemos conocido, todo lo que han sido procesos integradores entre la formación en competencias básicas y la formación para el trabajo han fracasado en todas partes. Aparece en la ley de adultos de Cataluña, eso está claramente reflejado y en la de Valencia también, en la de Galicia no recuerdo. Está reflejado sobre el papel, pero nada más. Lo de comisiones interdepartamentales, papel mojado absolutamente. No ha habido ninguna voluntad política por parte de nadie. Fundamentalmente por esa razón, por la diferencia presupuestaria a favor de la formación para el trabajo en comparación con la de la educación de adultos

José Antonio: No, la diferencia presupuestaria y la reglamentación española del uso del Fondo Social Europeo. Tomé de esto clara conciencia en un debate, no con la administración, sino con la Fundación de Formación de Comisiones Obreras. Me invitaron a dar una charla y ahí tome conciencia clara, hablando con los profesores, llamados monitores de formación ocupacional de CCOO. En el debate yo había predicado mucho la necesidad - eran del área industrial casi todos los monitores -, de que era imposible pasar directamente a enseñar a manejar esta máquina o aquella o aquel proceso técnico o el otro si no se sabía; si la gente no sabía clasificar, organizar, si no sabía recibir instrucciones, si no sabía transmitir las, si no sabía entender instrucciones escritas. Bueno, eso, las competencias generales o transversales. Entonces los monitores me contestaron: *Oiga, mire usted a nosotros nos contratan el veintiocho de septiembre y tenemos que empezar las clases el veintinueve de septiembre y tenemos las cuarenta clases que tenemos que dar tipificadas. Yo la primera clase tengo que dar tal, tal y tal, ahí no hay lugar para ningún tipo de competencia ni nada.* Por mi conversación posterior con Comisiones tomo conciencia de que en los sindicatos hay eso. Ese

discurso lo aceptaron en su día y les parecía bien, pero no se plasmó en nada. Es decir, los cursos técnicos son una cosa, y lo otro, te dicen, eso quien lo tiene que hacer es la Consejería de Educación o el Ministerio de Educación. Entonces eso [de las competencias transversales] es imposible, fácticamente imposible, porque si yo voy a hacer, a seguir un curso de tornero, pues sigo el curso de tornero, y si no lo entiendo pues me “jodo”. Y yo les preguntaba: *¿Y que pasa con los que no lo entienden?* Pues que se van del curso, o se quedan si hay algún subsidio o si eso les beneficia o no para seguir cobrando más tarde el seguro del desempleo. Pero no aprovechan.

Alfons: Excepto quizás en alguna experiencia que no se han extendido demasiado. Las escuelas taller, por ejemplo, fundamentalmente porque iban dirigidas a jóvenes y ahí se veía más claro la necesidad de integrar los aprendizajes

José Antonio: Claro, pero esa es otra normativa, era una normativa específica la de las escuelas taller y la de las casas de oficios, donde el tema de las competencias transversales dependía mucho del director que había, porque normalmente era...

Alfons: Estaba contemplado

José Antonio: Sí, estaba contemplado como unas cuantas horas de reciclaje generalista. Y yo he visto más, lo he visto en algunos cursos de carácter general, creo que aquí en el IMAF⁵⁹ de Madrid, también cuando ha habido alguna dirección más abierta a este tipo de cosas. Pero, con carácter general suscribo mi experiencia, mucho menor que la tuya en términos prácticos, de que ha habido una imposibilidad práctica de casar el discurso de las competencias generales transversales con la adquisición de competencias o capacidades específicas. O sea, eso está disparatado. La formación profesional reglada tiene menos alumnos que antes, cuando digo menos alumnos que antes... Ahí pongo cifras en uno de esos artículos. Hay menos alumnos. En el año dos mil había menos alumnos, pero bastantes menos en las dos formaciones profesionales actuales

Alfons: En los ciclos formativos

José Antonio: Bueno, no bastantes menos, la mitad en los ciclos formativos que los que había en la suma de FP1 y FP2 en el año ochenta y nueve. Y uno de los objetivos de la LOGSE era dignificar [la FP] y no sé qué historia. No dicho así claramente, pero era un objetivo social políticamente muy importante: desatascar las universidades y desviar mucha gente de las universidades a las formaciones profesionales de segundo y primero. En definitiva, la de grado superior de ahora era la antigua FP3 en el fondo. No solamente eso, en términos cuantitativos hay muchos menos alumnos que entonces, lo cual en parte se explica por la bajada demográfica, pero se explica también porque ha seguido exactamente igual que antes la elección en función del fracaso. Es decir, van a la FP básicamente los que no pueden

⁵⁹

Instituto madrileño para la formación creado en 1991 y extinguido en 2003

ir a la universidad, aunque después muchos de los que en la universidad se decepcionan intentan entrar en la Formación Profesional de Grado Superior.

Con lo cual por ese lado un fracaso y por el lado de la de educación de adultos, creo que no te voy a decir ninguna palabra nueva, ya lo sabes tú. Creo que básicamente no ha variado nada. Cuando escucho el anuncio ese de la academia americana de cursos CCC o no sé qué historias, diciendo que el Graduado Escolar te permite tener un puesto de trabajo maravilloso, quince años después del Libro Blanco, se me caen los palos del sombrero. Pero cuando escucho las noticias de las redes de estas academias catalanas que también están aquí en Madrid, lo de Aula Magna y el montaje que eso es, y esta mañana escuchaba todavía que eso está sin reglamentar y que el Ministerio dice que ahora lo reglamentara, pero “coño” si eso me suena a mí no al año ochenta y cuatro y ochenta y cinco, esto viene ya del ochenta y tres. Ciertamente desde el principio del ochenta y cuatro en el Ministerio la necesidad de regular el mundo variopinto ese de las academias, porque eso iba a tener obviamente una importancia enorme, no solamente no se ha regulado, sino que yo creo que se ha desregulado todavía más, y ha sido además un sector protegido por los Fondos Sociales Europeos. Han sido las subcontratistas

Alfons: Los centros colaboradores y los cursos subcontratados

José Antonio: Y luego ellos han hecho además el negocio aparte, y todo eso ahora con unos enjuagues impresionantes. Engañan a la gente inmisericordemente. ¿Quién no tiene en su familia o tiene en el vecindario alguien a quien han engañado? Y siguen engañando... Van al instituto de bachillerato, hacen sus búsquedas, hablan con las madres, con las chicas y chicos que van mal en el bachillerato y les meten en una academia de peluquería, les cobran trescientas mil pesetas por adelantado, etc. Todavía están cayendo incautos en este terreno, lo cual quiere decir que las administraciones públicas educativas no están mejor en ese terreno de lo que estaban en mil novecientos ochenta y cuatro, es decir, han dejado que proliferen ahí toda suerte de artimañas en el mundo ese privado, privado, pero pagado en la práctica con fondos públicos. Y luego se han creado unos cánceres notables a mí modo de ver como la FORCEM⁶⁰. O sea, las dicotomías son mucho mayores, las discontinuidades son mucho mayores que antes, que crearon una formación para los trabajadores trabajadores, luego otras formaciones sueltas para parados que son las que hacen todo este tipo de gentes, más los institutos municipales y algunos comunitarios de comunidades autónomas como es el IMAF de Madrid. La FORCEM como un gueto aparte, donde las sospechas de corrupción institucionalizadas son... creo que tienen muchos indicios de que la patronal y los sindicatos...

Alfons: Ha salido de vez en cuando en Galicia, en Cataluña

José Antonio: Se financian con eso.

Alfons: Los sindicatos clarísimamente y la patronal

⁶⁰ Fundación para la Formación continua. Se constituye en 1992 tras la firma de los I Acuerdo Nacional para la Formación Continua

José Antonio: Y la patronal. Y por eso ahí hay un pacto no escrito... de silencio. Y cuando este buen señor, en el último estallido en UGT⁶¹, da una estampida, luego, a los pocos días publican que reciben no sé cuánto por una cosa de formación. Y cuando Julio Sánchez Fierro, un hombre importante del PP, que había sido muy importante en todo el esquema de formación de la patronal de la CEOE, yo ahí lo conocí, resulta que sale⁶²..., bueno eso se tapa y misteriosamente no pasa nada, era un cuñado pero con el cuñado no se hablaba, pero recibía dos mil millones de pesetas, ¿te acuerdas de esa historia?

Pero aparte de la corruptela que es inherente probablemente a la especie humana, lo peor del caso es que esos indicios de corruptela esconden una corrupción mayor, que es la deformación de un instrumento y unos fondos que debían ser para..., y son para otra cosa. Porque yo no veo por ningún lado que la formación se haya convertido en una inversión productiva, no veo por ningún lado evaluaciones que digan que la formación en las empresas españolas ha aumentado su productividad, ha aumentado la calidad de los productos españoles. Y lo que sigo viendo son cosas como EL PAÍS del domingo pasado que decía que el noventa por ciento, creo que era el noventa por ciento, estoy hablando de memoria, puedes echarle un ojo es EL PAÍS de formación en las páginas salmón del domingo pasado, creo que decía el noventa por ciento de las empresas dejaría de hacer formación si ésta dejara de ser pagada, lo cual ya me contarás tú, si eso lo ve alguien como inversión. Si tú estás invirtiendo estas invirtiendo ahora. Si para invertir necesitas que otro te de la plata para invertir, está invirtiendo otro, y quien está invirtiendo es eso que llaman genéricamente Bruselas.

Es decir, creo que al final los miles y miles de millones, ya de billones, invertidos, muchos billones invertidos, en esta formación llamada ocupacional, para el empleo, su rentabilidad social ha sido minúscula. El grado de carencia educativa, de nivel, de talante educativo de la población española, de la que se hablaba mucho en el Libro Blanco, no creo que haya aumentado. Me remito a los hechos por los gustos y elecciones de la gente en cuanto a consumo cultural. Si el Gran Hermano es el paradigma del consumo cultural o las revistas del corazón que son un negocio boyante o la bazofia televisiva al uso, pues la verdad es que siguen los índices de lectura siendo bajísimos. No veo por ningún lado que se haya elevado el estado general educativo de la población española, ni cualitativa, a lo mejor cuantitativamente sí, merced a la mortandad, es decir, nos morimos los viejos y, por tanto, la población que va tomando el relevo tiene más años de escolaridad y, por tanto, hay menos analfabetos absolutos, menos gente que diga que no han terminado la primaria. Pero yo no creo que el estado educativo general..., sino basta escuchar las conversaciones en el metro, en el autobús. Mi impresión en ese sentido es bastante desoladora. Cuando se invertían sesenta mil millones de pesetas en la EPA, cuando nosotros entramos es lo que se invertía en Madrid sesenta mil, setenta mil, ¡que setenta mil!...

Alfons: En Cataluña en este momento no llega a tres mil millones.

⁶¹ Suspensión de pagos de la cooperativa PSV de UGT. V. la cronología del proceso, por ejemplo, en <http://www.elmundo.es/especiales/2001/07/nacional/psv/cronologia.html>

⁶² "Un cuñado de un exalto cargo de Trabajo ha recibido miles de millones en subvenciones" EL PAIS, 11/03/2000 o "[Sánchez Fierro, un alto cargo tocado por el 'caso Aycart'](#)". EL PAIS, 13/05/2000

José Antonio: No, en aquel momento los centros de EPA costaban sesenta millones a parte de los sueldos. Eso sí, sesenta millones. Cuando el año ochenta y cuatro, ochenta y cinco, ochenta y seis, que fue subiendo exponencialmente, podía estar en mil millones, cuando deja Elena aquello.

Y nos pusimos tan hipercríticos y furibundos con lo mal que estaba. Y uno lo coteja con lo que se ha invertido en millones de curso y cursillos hechos por sindicatos, municipios, comunidades autónomas, ¡seis mil ochocientas academias aproximadamente llamadas centros colaboradores! Y de todo esto, ¿qué ha pasado? Un cursillismo desafortunado y el nivel de ignorancia no ha mejorado. Realmente a mí me parece un gigantesco dispendio y fracaso social y político de proporciones..., que por supuesto lo contaremos en mil tertulias como ésta, pero no pasa nada socialmente. ¡Cómo no se enteran o no se quiere enterar nadie!

La municipalización de la educación de adultos y la participación de los agentes sociales

Alfons: Hemos hablado del frente interministerial entre Educación y Trabajo, pero había otro frente abierto, el interinstitucional, por ejemplo, el de los municipios. Los municipios, en general, nunca han planteado que la educación de adultos pudiera ser una competencia suya. De alguna forma siempre lo han visto como competencia exclusiva y propia de Educación. Ahí también intentáis apuntar una nueva orientación en el Libro Blanco y a través de los convenios que establecéis desde el Ministerio con los municipios. Es otro elemento importante.

José Antonio: Y muy importante, entre otras cosas porque personalmente venía del mundo municipal y me parecía que era un enclave espléndido, que era bueno para todos. Bueno para los municipios porque les obligaba a implicarse en una faceta fundamental de la vida de los ciudadanos y no solo ponerles parques y semáforos y vertederos de basura... Era una atención, una presencia integral del municipio en la vida de los ciudadanos, estimulaba la participación municipal, etc., y diría que a efectos generales del Estado todo lo que sea aproximar los servicios a la gente mucho mejor, y si hay algún servicio que tiene que estar próximo a la gente mejor en el ámbito municipal. Es más, creo que [una de las alternativas que se plantean en el libro Blanco es la municipalización pura y dura al estilo de los países nórdicos](#). Bueno, de eso creo que tampoco pasó nada. Ahí entramos en otra dinámica, en la dinámica del Estado de las autonomías. Las autonomías tienden a reproducir - frase que creo que está en el Libro Blanco - el centralismo del Estado Central, o sea, en lugar de tener el centralismo de Madrid hemos tenido diecisiete centralismos. Yo lo he vivido luego ya mucho menos a medida que han ido transfiriendo a las comunidades las competencias del entonces llamado territorio MEC. Pero aquí en Madrid yo sé que ha habido rifirrafes entre el IMAF por un lado y el IMEF por otro, uno de la comunidad y otro del ayuntamiento. Y los municipios nada. Las universidades populares quedaron ahí, las que había, como una existencia del pasado. Me parece que no han desarrollado mayores...

Alfons: Continúan siendo importantes

José Antonio: Sí, continúan siendo importantes, lo único importante o lo más importante a nivel municipal, diría yo

Alfons: Pero no asumen la formación general

José Antonio: No, no, claro

Alfons: Sin embargo, en Alcobendas me explicabas que la asumisteis

José Antonio: Sí, la asumimos. Es más, allí establecimos un sistema de colaboración con la Administración Educativa, que entonces era el MEC. Se firmó un convenio con el MEC y el MEC iba a examinar. Mandaba allí sus inspectores, profesores de centros públicos y se organizaban los exámenes en el propio centro. Conseguimos eso. O sea, que no se tuvieran que desplazar [los alumnos], porque además eran seiscientos y nos parecía monstruoso. Además, creo que el hacerlo en sus propias aulas, el hecho que nos vieran a nosotros hablando con los examinadores de fuera, que estuvieron bastante deferentes: *cuál es el programa que habéis pasado, cómo lo habéis hecho...* Creo que hubo, no facilidades extremas, pero se creó un clima propicio para que no vieran aquello como ir a pasar una reválida fuera. Eso en otras universidades populares estaba prohibido. Es decir, lo del graduado escolar también lo encontraban que era una..., junto con las escuelas de arte que iban niños, estas también eran otras heterodoxias, se me había olvidado comentarlo. Curiosamente luego aparezco como el iconoclasta antigraduado escolar y en la única oportunidad que he tenido ocasión de hacerlo, simplemente por realismo, ya te digo, teníamos seiscientas personas en el conjunto, había tres niveles y uno, había cuatro, y uno de alfabetización.

Para mí ha sido esa una de las tantas penas de que no se haya..., y una de las causas por las que no ha pasado nada en el fondo con relación a lo que planteaba el Libro Blanco, es que **todo quedó en manos de las administraciones centrales o autonómicas, que para el caso han reproducido el mismo esquema mental, y los municipios fuera, y agentes sociales que yo sepa**, a los únicos que se les ha dado cancha es a los subcontratistas de los centros colaboradores. El resto han seguido vegetando o militando contra viento y marea, o vegetando o militando supongo que alguno consiguiendo alguna migaja o subvenciones por aquí y por allá para poder sobrevivir, pero de mala manera.

Alfons: El tema de los agentes sociales lo tratas en el Libro Blanco - cuando digo agentes sociales me refiero a todo el mundo de las escuelas populares⁶³ -, pero lo tratas desde el punto de vista de la relación de la administración con los agentes sociales. Se contempla indirectamente, no se trabaja directamente. Es decir, si no he entendido mal, cuando vosotros

⁶³ Uso el término en un sentido amplio: entidades sociales sin ánimo de lucro que realizan formación en competencias básicas y socioculturales para personas adultas. Esta terminología prácticamente no se ha utilizado en Cataluña, pero era usual en el "territorio MEC" de la época, especialmente en Madrid, Murcia, ...

estáis en el MEC, cuando está Elena Angulo, se plantea el tema a través de convenios con los ayuntamientos, para que los ayuntamientos a su vez asuman lo que serían las relaciones con los agentes sociales. Pienso en Valladolid, por ejemplo, en entidades del tipo escuelas populares

José Antonio: Hay que situarse en la época. En aquel momento el mundo de los movimientos sociales o eran de carácter marcadamente político o no eran. Era todo muy embrionario lo que había. Lo que había en el terreno educativo como movimiento social y que nosotros conocíamos como paradigma eran las escuelas campesinas⁶⁴. El que entrara la gente de escuelas campesinas en el Ministerio de Educación ya era considerado como una herejía, como un disparate, como una cosa anómala. Las habían estado intentando boicotear con lo que más habían podido: no les habían dado nunca una subvención ni nada. En Ávila los inspectores o en Cáceres, qué sé yo... Entonces el darles un grado de respetabilidad probablemente... No recuerdo ahora las discusiones de entonces..., pero lo que se nos ocurrió probablemente era la vía municipal. Hablar en aquel momento de movimientos sociales... Nosotros probablemente lo pudimos hacer porque se hablaba de movimientos sociales en Europa. Digo en general. Y hablábamos poco. Se hablaba de participación, pero no se sabía, no se explicitó ni como sujetos propios, quiénes eran los participantes; que había que dar participación a la gente, sí... Estaba muy poco articulado todo, diría.

Yo había estado en Caritas unos años antes y allí habíamos intentado crear alguna cosa en el mundo de los parados, los movimientos de parados, en Andalucía básicamente. Te estoy hablando del año setenta y nueve, ochenta, que es cuando yo estuve en Caritas. Sí, en el ochenta paso a Alcobendas. Había las cosas de las cooperativas, el movimiento de campesinos, Marinaleda, o sea, las mismas cosas que siguen existiendo ahí, con una persistencia, una tenacidad, una capacidad de sobrevivir infinita, pero que no se ha desarrollado tampoco más allá. Entonces, yo creo que más que como partícipes, diría que había una cierta voluntad, que ahora mismo no te sabría precisar mucho más, tendría que volver a buscar el capítulo pertinente del Libro Blanco. Había una voluntad de que la educación de adultos sirviese para crear movimientos sociales, más de que ellos fueran agentes, puesto que eran muy endeblés, muy débiles - era lo que había -, que fuesen un factor de dinamización, de dar lugar a movimientos sociales. No sé cuánto está desarrollado en el Libro Blanco, de esa parte no me acuerdo, pero que estaba eso en mi cabeza, sí. En aquel momento estaba muy vinculado a "People et Culture" de Francia. Entonces la idea de que de ahí surgiesen..., creo que está. En las finalidades de la educación de adultos, por ejemplo, está formulado: para alimentar los movimientos sociales, y se habla de mujeres... Obviamente hoy habría que haber hablado mucho más de mujeres. Pero, bueno, también el éxito de eso ha sido nulo obviamente, vamos, no solo de la educación de adultos, nadie se ha movido mucho para crear movimientos sociales.

⁶⁴ Como en la entrevista hay más de una alusión a este movimiento, me ha parecido conveniente hacer una breve descripción. El sindicato STES las define como "una institución sin ánimo de lucro que trabaja desde hace más de 30 años en la promoción social y cultural de los pequeños pueblos mediante proyectos de desarrollo socio-económico" En el momento en que escribo esta nota (2015) están extendidas por pueblos de Palencia, Ávila, Salamanca y Segovia

Alfons: No solo nadie se ha movido para crear movimientos sociales, sino diría lo contrario, por activa o por pasiva se ha impedido que surjan con fuerza y autonomía.

Otro tema que me interesa. El Libro Blanco habla de que es el paso previo para una ley de educación de personas adultas⁶⁵, pero la ley no sale... Da la impresión que se publica el Libro Blanco cuando quizás ya no había voluntad de hacer una ley de educación de adultos. Una de dos, o es que en aquel momento había voluntad de hacer la ley y se produce un cambio posterior, o es que ya no había voluntad en aquel momento, pero la inercia de la discusión lleva a la publicación del Libro Blanco.

El Libro Blanco de la Educación de Adultos: la ley de adultos abortada

José Antonio: No, [voluntad política creo que no hubo nunca](#). Voluntad por parte mía o del pequeño grupo que éramos los técnicos, y que, de alguna manera, en la medida en que no había todavía el runruno de hablar de una ley general de educación, decíamos, pues ya veremos, más adelante... Pero de hecho la publicación del Libro Blanco se frena exactamente seis meses. Seis meses que está el Libro Blanco entregado con el prólogo escrito por mí para que lo firmara el Subsecretario. Y pasa un mes y dos y tres y yo ya estaba enfermo, además. Somaticé la cuestión. Desaliento total por parte de Elena y de José Ignacio.

Preguntábamos..., y seis meses después el Subsecretario que era en ese momento Joaquín Arango, le dice a Elena: *Bueno, ¿cuándo sale el Libro Blanco?* Entonces Elena monta en cólera, me lo contó a mí. Era una suerte de pregunta irónica, porque no se sabía bien quién lo estaba frenando. Que se estaba frenando en el fondo nos resultaba incomodo, molesto, no se sabía bien del todo por qué. Porque si salía rompía el discurso: *¿esto de que va...?, que nos pongan de repente ahora este mapa educativo donde quedamos que estamos a la altura de África*⁶⁶.

Alfons: Que es lo que salió en la prensa fundamentalmente

⁶⁵ “3.5 Importancia de elaborar una ley marco de la educación de adultos. Obviamente, la normativa vigente en España es inadecuada. Sería conveniente que uno de los frutos de este proceso del Libro Blanco fuera una Ley marco que recoja una visión general y con previsión de futuro de lo que debe ser la educación de adultos en España en las próximas décadas”, Libro Blanco, pág. 19. Había algún precedente, por ejemplo, el Libro Blanco *La educación en España: bases para una política educativa*. Madrid: MEC, 1969, que preparó la Ley General de Educación de 1970 y posteriormente el *Libro Blanco para la reforma del sistema educativo de 1989*, que puso las bases de la LOGSE. Ateriormente en el “Libro Verde” citado se afirmaba: “Este documento quiere ser la señal de partida de un proceso que comenzó hace unos meses y que debe culminar con un libro blanco sobre la educación de adultos en España. Tal vez el libro blanco pueda sentar las bases de una ley que ponga en marcha la educación que los adultos españoles necesitamos para enfrentar el presente y el futuro inmediato” (MEC, 1984,1)

⁶⁶ Se refiere a los indicadores que da el Libro Blanco sobre el nivel del analfabetismo adulto en España, “Anexo I. El analfabetismo como síntoma de las necesidades educativas de la población adulta española”, pp. 179-219

José Antonio: Claro. *Nos van a acusar a los socialistas de causar esto, eso dijo alguno, nos pueden acusar a los socialistas de causar...*

Alfons: El analfabetismo

José Antonio: *Oye, ¡pero si lleváis un año y medio! ¡Tanta eficacia no se os nota por ningún lado, en nada, en esto tampoco! Nadie va a ser tan imbécil de achacaros un analfabetismo que viene de hace... o simplemente de no haber alfabetizado. Por tanto, es tan amplia la causa como la historia misma de España.* Al final salió porque Arango dijo: *sáquenlo*. Pero salió con el prólogo del Subsecretario y no del Ministro y en las diez directrices finales creo que no está el compromiso de sacar una ley de educación de adultos, está difuminado. No te sabría decir con precisión y atar cabos con las fechas.

Tengo la impresión que cuando lo manda la imprenta, con gran furia mía, ni veo pruebas ni veo nada, y sale con esa carátula horrible⁶⁷, o sea sale feo, una edición horrible. Creo que todo tiene su significado, la importancia que se le daba... Comprueba cómo sale el Libro Blanco de la LOGSE al año siguiente o dos años después. En aquel momento creo que ya debe estar decidido que se va hacer una ley general de educación o, si no decidido, por lo menos que hacia ahí apunta todo. Y en aquel momento, creo que escribo o digo ciertamente que no saldrá una ley de adultos, que es mucho más interesante que salga justamente como parte de un paquete general inspirado en la educación permanente. Probablemente me trago el sapo y a efectos formales, ya lo verás en ese artículo, esto es un resumen de una cosa mucho más larga de noventa páginas que tengo por ahí, pero con esto te basta.

Se hizo la reforma obvia con la lectura más convencional, de lo que es la reforma de la estructura formal del sistema y los contenidos, que es lo que sabe hacer el mundo de la psicología y pedagogía, los que fueron convocados para hacer la reforma. La otra lectura mucho más estructural, es decir, de poner en sinergia unos ciclos con otros, unos tramos con otros y sobre todo en dos zonas claves, en la formación profesional y en la educación de adultos, eso ni se tocó, no se ha querido ver vamos. Pero haber desarrollado eso de otra manera habría condicionado el desarrollado del bachillerato de otra manera, por ejemplo, y de ahí para abajo

El título III de la LOGSE.: de la educación de las personas adultas. Constructivismo y competencias

Alfons: Hay una contradicción, que aparezca el Título III dentro de la LOGSE cuando los principios que parece que orientan la LOGSE, parecen contradictorios a los que se planteaban en el Libro Blanco

José Antonio: ¿El Título III cual es?

⁶⁷ Se refiere a la portada gris del Libro Blanco. No consta en la entrevista, pero creo recordar que me dijo que cuando le entregaron el Libro Blanco impreso lo tiró al suelo

Alfons: Es el de adultos, el que redactas tú. Pero que partía de unos principios contradictorios, sino contradictorios, diferentes, contrarios a los que se plantean en la LOGSE. La LOGSE parte más bien de un cierto individualismo cognitivista y en cambio lo de adultos es...

José Antonio: ¡Ah bueno! Esa dicotomía está, pero no entendida como contradicción jurídica, sino contradicción...

Alfons: No, no hablo de contradicción jurídica

José Antonio: Los artículos tal y como están redactados ahí encajan perfectamente con el prólogo de la LOGSE

Alfons: Con el prólogo quizá sí

José Antonio: Pero no encajan con lo otro porque lo otro está hecho desde una perspectiva de reforma de la estructura formal del sistema. En el fondo es una ley vista desde ahora, en sus efectos, pero también en su intencionalidad era una ley *lampedusa* pura, cambiemos para que no cambie nada. Mi postura en el año ochenta y ocho, ochenta y nueve, antes de irme a Bruselas y en papeles internos, era que no tenía sentido hacer una nueva ley y que era preferible funcionar con decretos explicativos, o alguna ley si se quería explicativa de la ley general del setenta, que era mejor que la que estaban preparando. Esa era mi tesis. Pero era evidente que lo que se quería era todo el glamour y la pérdida de tiempo, que para los políticos supuestamente es ganancia: estar en el candelerero dos años, discutir y armar el barullo que se armó, porque realmente era obvio que lo que se iba a plantear era que antes de diez años - yo les dije que las reformas tienen un ciclo normalmente de veinte en veinte años -, ésta se la van a cargar antes. Ya se ven obviamente todos los síntomas. No, ha durado más de diez años ya estamos casi en los veinte.

Alfons: No, es del noventa

José Antonio: ¡Ah, es verdad!, estamos en once años. Yo a Marchesi le quise hacer una apuesta de que no duraba diez. La hubiera perdido porque ha durado diez, pero, vamos, cuestionada ya está, está tocada del ala desde que ganó hace cinco años el PP. Ya no se aplica. Bueno, y el rollo de las competencias de Antonio Rueda⁶⁸: *te vas a dejar las pestañas aquí militantemente, ¡pero si esto no lo entiende nadie más que tú!, ¡pero sí es imposible que sigan haciendo la identificación de supuestos futuros títulos con tú metodología! ¡Eso en cuanto tú salgas de aquí, eso no hay nadie más que lo haga! ¡Porque además de la competencia tienes los “cojones”, la tenacidad terrible! ¿Tú conociste a Antonio Rueda?*

⁶⁸ Antonio Rueda, desempeñó entre los años 1988-1996 la función de director técnico del proyecto de reforma de la formación profesional en España, mediante el cual se elaboró el Catálogo de Títulos de FPR español (V. Blas, F. de A. i Planells, J. (coord.) *Retos actuales de la educación técnico-profesional*. Madrid: OEI/Santillana, 155)

Alfons: No

José Antonio: Era el hombre de las competencias, el que se sabía el rollo de las competencias del Ministerio. Pero, segundo, nadie se ha preocupado para nada de ver si hay alguna conexión teórica entre el constructivismo que predicán y esto de las competencias. *¡Ni tú entiendes el constructivismo ni los otros quieren entender de competencias! ¡Es que ya me contarás! Creo que no hay contradicción, pero alguien tiene que hacer el puente.* En el artículo sobre Freire, hago ahí una nota y digo algo, pero en este en el largo, ponía mucho más. En ese no sé que he dejado

Alfons: ¿El largo donde lo tienes, dónde lo publicaste?

José Antonio: Lo tengo también ahí. No, no se publicó en ninguna parte. Si yo de todo lo que tengo no se ha publicado más que el Libro Blanco.

Alfons: ¡No, tienes cosas publicadas!

José Antonio: ¡Ah, bueno! artículos sueltos, pero cosas largas nada. Tengo otra cosa sobre los profesores de más de setenta páginas, que eran los nuevos retos, que hice para la UNESCO, pero tampoco se publicó. Otra cosa que me pidieron del CEDEFOP era el principio de continuidad en el sistema educativo español. Nos lo pidieron a siete de siete países distintos y yo hice el caso español.

¿No sé en que estaba?

Alfons: Te había preguntado por qué el MEC no hizo una Ley de Educación de Adultos y tú me decías que no había habido nunca intención política de hacer una ley y que... ¡Ah sí! Pero estábamos en el tema de las competencias, de las competencias y el constructivismo, de que no había habido un puente teórico entre uno y otro.

José Antonio: No, para nada. No, es que el PP simplemente se lo cargó nada más llegar. Ahora siguen hablando de competencias, pero cada uno le pone debajo de eso lo que quiere. Primero, es un concepto terriblemente ambiguo que nace en el mundo anglosajón, que los alemanes nunca han sabido traducir. He estado con polémicas de supercapos alemanes e ingleses en la materia y los alemanes para lo que no tienen palabra, no tienen cosa. Bueno, eso nos pasa a todos, las palabras son las cosas, y los alemanes no, no han logrado... Entonces, el rollo alemán es otro. El rollo francés, ¡para qué te cuento!; le pusieron muchas traducciones: “être capable de savoir faire, pour voir faire”, bueno le han hecho un montón de juegos de artilugios, pero donde se desarrolló de una manera muy clara “competency, skin” es en Gran Bretaña, y ahí lo tenían claro.

Qué es lo que ha pasado, que en el mundo español al no tener: ni palabra, ni tradición, ni reflexión, ni “thinking” sobre eso, pues cada uno le ha dado su propia traducción. Los que venimos más del mundo educativo, educación de adultos, pensamos en las competencias transversales porque nos ayudaban a mezclar dos cosas: el entender y el hacer, y siempre

hemos dado una tonalidad amplia, abierta, mientras que los que se han guiado mucho más por la cosa sajona es un conductismo de nuevo cuño. Y yo el conductismo de nuevo cuño y, no tan de nuevo cuño, o fordismo, si tú me apuras un poco, es una atomización de competencias: ser capaz de contar cuantos sacos hay en un camión, eso es una competencia en los cursos de Gran Bretaña, por ejemplo. Eso choca, se da de bruces con el constructivismo bien entendido y como no ha habido nadie, o sea, nadie ha puesto un grupo de trabajo a hacer el nexo entre las dos, ha sido un desastre, pues creo que lo que había de espíritu inspirador o de espíritus inspiradores, porque había varios: estaba el tema de las competencias en el capítulo de formación profesional, muy tenue porque al final los artículos de la formación profesional me los redacté yo, los tengo todavía ahí en el ordenador desde el primero hasta la última palabra y no me cambiaron prácticamente nada.

A mí me habían pasado una cosa que era impresentable. Yo lo reformulé. Como le pongo mejor pluma que el que lo había hecho, porque yo le superaba, a Alfredo Rubalcaba le gustaron. Me cambiaron los nombres, le querían poner: Módulos I y Módulos II en la ley, y el día antes de irme a Bruselas conseguí hablar con Alfredo: *mira, Alfredo, hazme el único regalo que te voy a pedir y te lo hago por tu bien, quedáis como la “caca” si dejáis la palabra módulo metido como una definición administrativa de niveles de formación profesional. Eso es una locura, eso es una metodología.* Como con el mundo este, de los de Rueda..., son gente que no leen francés, que leen... Rueda sí leía bien el inglés, pero los demás ni eso. En el fondo son muy ignorantes. *Digo yo, yo los quiero mucho, son muy amigos míos, pero no han entendido nunca este rollo, el sistema modular es un sistema, una metodología de programación y evaluación francesa, no pueden llamar módulos a esto, llámalo como se ha llamado tradicionalmente en España: Grado I, Grado II o Grado Medio y Grado Superior.* Y quedo así. Allí había una inspiración de competencias. Quedó más o menos. Mi preocupación era más bien integrar los subsistemas y eso quedó. La inspiración educación de adultos y educación permanente que está en el Título III, que está en el prólogo, y luego la inspiración supuestamente constructivista, pero que no está. Esa te la supones, pero no está en la ley, no sé si está en el prólogo o está en alguna parte pero...

Alfons: Existe como línea de fondo

José Antonio: Sí, como metodología, como línea de fondo, pero... si tú, y eso es lo que han hecho el noventa por ciento de los profesores, no sabes qué es eso ni quieres saberlo, sigues haciendo tus asignaturas como lo has hecho siempre, y haciendo la evaluación como se ha hecho siempre: exámenes etc. El espíritu constructivista no ha entrado por ningún lado.

Alfons: No, la práctica es otra cosa

José Antonio: El espíritu de educación permanente no ha entrado por ningún lado y el espíritu competencias no ha entrado por ningún lado. Si tú quieres, las tres inspiraciones que están ahí no enterradas, pero que confluyeron por distintas influencias de distintas capacidades de meterle pluma a la redacción final de la Ley.

Alfons: Ahí creo que hay un problema de fondo. ¿Era bueno meter la educación de adultos dentro del sistema educativo o hubiera sido mejor que el sistema educativo tuviera sus propias leyes, su propia organización como parecía al principio? Cuando se planteaba la posibilidad de una Ley de educación de adultos parecía que debía existir el sistema educativo por un lado y, por otro, toda la formación de personas adultas en todos los ámbitos y en todas sus posibilidades. Evidentemente tenía que haber unos puentes de relación. Digo esto, sobre todo teniendo en cuenta que la LOGSE no ha tenido influencia en la formación para el trabajo fuera del sistema educativo

José Antonio: Para nada

LOGSE y ley propia de adultos. No había condiciones subjetivas

Alfons: En cambio, sí ha tenido una influencia a mí entender negativa para la formación de adultos. Negativa. Ha continuado con las inercias para la formación de adultos, en el sentido que al situarse dentro del sistema educativo se ha reforzado toda la imagen compensatoria, la imagen de segunda oportunidad

José Antonio: Sí, el carácter de marginalidad

Alfons: Y, en cambio, no se ha afianzado algo que en el Libro Blanco se planteaba, que era la educación de adultos como proyecto de futuro. En el sentido que la sociedad cambia y cambiamos con la sociedad y, por eso, tenemos que continuar formándonos, más que plantear la formación de adultos en función de los déficits que arrastramos del sistema educativo. Las dos cosas, sí, pero realzando más la primera línea que la segunda.

José Antonio: Si me preguntas ahora que hubiera sido mejor probablemente te daría la razón. El problema es que tal y como se planteaba entonces, y se planteaba, no desde otro sitio, se planteaba desde el Ministerio de Educación, hubiera sido como impensable. Vamos, desde el Ministerio de Educación y yo además muy imbuido porque me lo creía a pies juntillas, con la fe del carbonero, y con el convencimiento de unos textos muy excelentes que cito ahí, con toda la cosa del Consejo de Europa y algún libro que luego leí. Para mí era obvio que tenía que ser dentro del conjunto de la educación⁶⁹. El problema es que eso planteaba, o sea, presuponía una serie de hipótesis que eran absolutamente irrealizables. Una de ellas, que el sistema educativo español estaba en condiciones y que los políticos tenían conocimiento y voluntad para transformar el sistema de acuerdo a los principios de la educación permanente, que no lo ha hecho ningún país del mundo.

Yo me atrevía a poner como ejemplo lo de Quebec, pues me parece que lo de Quebec de alguna manera parece ser que sigue y que ha funcionado bastante mejor, pero, bueno, Quebec es un ejemplo que no nos servía mucho para el caso español. Lo de Quebec es como

⁶⁹

Esta afirmación parece contradecirse con el texto del Libro Blanco citado en la nota 32

sí Cataluña lo hubiera querido hacer, como si el País Vasco lo hubiera querido hacer. Que a nivel de comunidades autónomas creo que todavía sería posible que algún ilustrado llegara a presidente de la comunidad. A lo mejor todavía se podría hacer con la LOGSE actual en la mano. Lo que pasa es que en aquel momento planteado desde el Ministerio de Educación hubiera sido factible decir hagamos una ley de adultos, si al mismo tiempo no hubiéramos dicho que la educación permanente era importante. Entonces se mezclaron las dos cosas, y mezcladas las dos cosas, la decisión teórica que se tomó era la única posible. Vista la cosa, a la distancia de estos años, digo, ¡hombre, mil veces mejor hubiera sido hacer lo que planteas!

En términos pragmáticos, además, un sistema de educación de adultos que hubiera tenido como soporte financiero los fondos estructurales, los fondos de formación y todo lo que se ha gastado, para decirle al Ministerio: *mire usted, tenemos que hacer una formación integral de las personas adultas, el sistema educativo ojalá se organice según los criterios de la formación permanente, pero mientras tanto nosotros hacemos esto*. Ahora, ¿qué hubiera pasado si se desarrolla una ley de educación de adultos que propone al Consejo de Ministros y luego al Parlamento el Ministerio de Educación? Hubiera tenido que crear una suerte de sistema educativo bis para adultos, es decir, hacer crecer mucho más ese sector marginal de la educación de adultos: más centros, más no sé qué, aparte de esquemas de colaboración con entidades públicas, privadas. No sé si hubiera sido mucho más viable. La tendencia del Ministerio de Educación es, vamos, de las administraciones educativas es a ser como una mancha de aceite que copan todo y las contradicciones hubieran estallado por otro lado. Es decir, para mí hay un problema causal de fondo, y es que la clase política y administrativa española simplemente no ha tomado conciencia de lo que es la formación de los recursos humanos y de lo clave que eran, que son, para la España actual. Ni antes, ni ahora. Y el Libro Blanco también en eso es un fracaso. No consiguió que eso pasara.

A parte se dice: ¡qué cosa más interesante! Gente que lo ha leído veinte años después, o quince, o lo que sea, no sé cuántos han pasado...

Alfons: Buena parte de lo que se afirma en él continúa siendo muy interesante, pero prácticamente no se ha puesto en práctica nada

José Antonio: El año pasado. *¿Pero, “joder”, tú escribiste esto?* Me lo decía hace poco uno. *¿Pero tú escribiste esto y ahora con esta mierda...!* (era un editor además el que me lo dijo) *¿Pero, me cago...? ¿Pero tú escribiste esto, no te lo estarás inventando?* - *No, mire, está ahí el pie de imprenta, mil novecientos ochenta y seis*. Pero no se lo creía, y aparte de que te digan eso, *¿pero qué visión, esto hace falta en la España de hoy!* Cuidado, eso ya me pone malo, que me digan que hace falta. **Lo ves tú que hace falta. No lo ven ni los Consejeros de Educación ni los de Trabajo, ni CIU, ni el partido socialista, ni el partido popular, ni el PNV, entonces, si no lo ven los que están mandando en toda España es como si no lo viera nadie. Ni lo ven tampoco actores sociales influyentes: los sindicatos han dejado de existir, no ha habido movimientos sociales fuertes que hayan descubierto.** Obviamente habría que usar otras palabras y otra terminología hoy. ¡Ojalá se escribiera eso con los mismos términos! Estamos además en la era de Internet. Ahora hay otras posibilidades de hacer otra cosa completamente distinta.

Voy a pensar eso para la conferencia de Denia aparte de que cuenten experiencias, voy a intentar racionalizar un poco, vamos mi experiencia y la de otra gente mayor que no somos muchos. ¿Tú estás metido en Internet por ejemplo?

[Hay aquí una larga digresión sobre las posibilidades que abre internet que con el paso del tiempo me ha parecido inútil reproducir]

Alfons: Elena Angulo se culpabiliza mucho de que no saliera adelante el Libro Blanco y la idea de educación de adultos cuando formaba parte del Consejo de Dirección. Ella habla mucho de su incapacidad para convencer a Alvaro Marchesi, a todo el conjunto que estaba redactando la reforma, la LOGSE. Se culpabiliza mucho. ¿Es tan culpable como ella dice?

José Antonio: Para nada. Creo que son, que cada uno tenemos nuestras propias formas de autoinculpación. Yo creo que visto así a la distancia, bueno, a ver, primero ella hizo lo posible y lo imposible, yo diría que casi excesivamente porque se hacía pesada. El problema no es que una persona haga o no haga. Está claro que no había eso que llamábamos en otro tiempo las condiciones objetivas. Es decir, que en este caso son las condiciones subjetivas, que son las más objetivas que hay. Creo que había un acto de voluntarismo iluminado o de ilustración voluntarista, tómalo por el lado que quieras, o ambas cosas juntas, de las cuales yo me podía también culpabilizar y no me culpabilizo para nada. Yo me leí unas diez mil páginas de documentos del Consejo de Europa. Me leía todo lo que pillaba y claro te vuelves como borracho y entonces intentas plasmar y construir un discurso que no había nada semejante en España. Lo veo ahora. Es que no había nada en esa época y casi después hay muy poco, pero ya es mucho más, evidentemente utilizando más o menos la misma jerga. Pero era en un espacio pequeñísimo de tiempo, en un contexto político, y dentro de una administración pública, una, dos o tres personas que se ponen en plan iluministas a hacer lo que Jovellanos hizo en la cárcel. Es así como lo veo.

Entonces no me siento..., me podía sentir: ¡cómo fui tan pedante, tan absurdo, tan...! *Pues, no, mire usted, ni me siento pedante ni absurdo.* Creo que hice..., creo que me gane muy bien el sueldo en aquellos meses, estupendamente, creo que fui altamente productivo y que el que no haya funcionado no tiene que ver mucho con lo que está dicho ahí dentro, sino que simplemente la sociedad no está para eso. Que si hubiera habido ahí otra persona, hubiera pensado otras cosas completamente distintas, seguro... Que es posible que al proponer cosas como más modestas y más sencillas, más de andar por casa y con otro discurso hubieran sido más eficaces, es muy probable, pero bueno a mí me llamaron y a esa otra persona hipotética no la llamaron. Hice lo que en ese momento me parecía que tenía que hacer. No es que hubiera nadie al lado que me dijera, no por ahí estás completamente equivocado. Más bien era un coro de gente..., bueno, cuando hay alguien que está dando ideas sugerentes en el grupo le animan y lo que más le suele pasar a ese que dice cosas sugerentes es que le digan: *oye y porque no las haces.* A mí ni siquiera. Tenía al lado a Elena que se supone que es la que como estaba en la parte de gestión, porque yo seguía de asesor, Elena era la que tenía que hacer o vamos impulsar. Era jefe de servicio, luego tuvo rango superior y luego ya cuando estaba con Rubalcaba, de Directora General. Pero ya para aquel momento, yo creo que la batallas estaban todas dadas o todas pérdidas o todas ganadas según se mire.

Freire era constructivista sin saberlo

No había condiciones objetivas. Tampoco culpabilizaría a nadie. Ni siquiera a Marchesi. Marchesi tenía otros objetivos en su vida y otra formación que no tenía nada que ver. Ahí primó el mundo del psicologismo como ha pasado en España con tantas modas, como el krausismo, los nietos de los krausistas descubrieron un buen día a Piaget, y alguno lo descubren de primera mano y con seriedad como Juan Delval, y otros no tanto pero yo diría que en conjunto están bien los tres o cuatro teóricos: Jimeno, César, Delval y el mejor de todos ellos, por lo menos el más teórico, bueno, no sé si el mejor, pero uno muy bueno, Rivière. Son buenísimos, pero, claro, de eso a plasmarlo en los que van a hacer los currícula y toda esa historia hay un mundo. Y otro mundo todavía más distante es cómo eso se transmite como idea, como intuición, como ley motriz a doscientos o trescientos mil profesores. Eso es otro problema. Entonces, yo no diría que ni siquiera estos, no quisieran aceptar [las propuestas de la educación de adultos] porque esto era más progresista que lo de ellos. Cada uno estábamos en nuestro frente, con nuestra propia obsesión, yo veía este flanco y ellos veían el otro. Ellos estaban desde la psicología individual intentando cómo la caja de herramientas de cada individuo funciona, e intentaban plasmarlo. No tenían ojos para ver la dimensión social de las carencias educativas de adultos y de niños, y pensaron, a lo mejor, no sé, que en el mejor de los casos, poniendo a funcionar la caja de herramientas de los niños de tres años la cosa iba a funcionar. Creo que no se crearon las condiciones sociales ni para lo uno ni para lo otro. Porque es probable que una reforma de la educación de adultos de la manera que yo la preconizaba también...

Alfons: Hubiera influido

José Antonio: Evidente, para que el constructivismo se aplicara. Porque si hay algún sitio donde el constructivismo ha tenido aplicación práctica, aunque no lo sepan los constructivistas, es en la educación de adultos. Donde metodológicamente ha habido más desarrollo es en la educación de adultos y en la preescolar. ¿No sé si estás de acuerdo conmigo? En el medio es donde no la hay.

Alfons: Quizás en educación de adultos el constructivismo se ha aplicado indirectamente

José Antonio: Sin saber que se estaba haciendo constructivismo

Alfons: La base era realmente el diálogo, la interacción entre los participantes

José Antonio: A eso me refiero. Y en donde se tenían que desmontar aprendizajes previos: los prejuicios e ideologías, etc., ahí está más consolidado que en los niños pequeños y, entonces, los saberes preconcebidos que se desmontan se tienen que reconstruir, o sea, la práctica del constructivismo, aún cuando no se le haya puesto este nombre, aún cuando no

supieran que lo estaban haciendo, en las buenas prácticas de educación de adultos, era el pan nuestro de cada día. Si lo que yo hacía en Chile...

Alfons: De lo que sí éramos conscientes era de toda la metodología de Freire

José Antonio: Claro, pero es que Freire era constructivista. Lo que yo sostengo en ese artículo, después de un diálogo epistolar muy interesante con Jaume Trilla, es que Freire..., o sea, establecí una cierta dicotomía y me expresé mal: por un lado, contraponía a Freire con el constructivismo vulgar, la vulgata constructivista. *Pero, ¿qué tienes contra el constructivismo?* Y eso me incentivó. Ahí hay dos párrafos nada más. En el fondo creo que lo que hacíamos..., porque ahí sí que estuve bien, era constructivismo puro y duro. Es decir, había que desmontar la idea que los campesinos tenían de lo que era cultura y naturaleza, por ejemplo, que era la primera lámina⁷⁰ que me tocaba a mí, eso era constructivismo puro y duro. Nunca se habían planteado esa cuestión, pero al ponerse a hablar de ello era evidente que estaban llenos de saberes previos sobre eso, y las preguntas tenían que ayudar a que desmontaran sus saberes previos, sus creencias, y las reemplazaran por una visión más directa, de análisis directo de la realidad: *¿por qué el caballo usted lo aproxima al hombre?, ¿el hombre es cultura o es naturaleza?* En el desmontaje desde la primera hasta la última lámina era todo así, las creencias sobre el patrón, las creencias sobre la tierra

Alfons: El mismo concepto de cultura.

José Antonio: Todo, todo. Era constructivismo, o sea, que Freire era constructivista y de hecho lo escribo, lo pongo también ahí o en otro texto. Ciertamente lo pongo. Freire se dio cuenta. Cuando vino a España, en mil novecientos ochenta y siete, me pidió... traía un solo nombre del que quería hablar: Ángel Rivière. Había visto un artículo en no sé dónde y él estaba entonces detrás de Vigosky que es una de las claves del constructivismo. Luego está Piaget, pero por el lado de la lingüística, que es por donde Paulo Freire había entrado también. Luego tuvimos una conversación y Paulo Freire estaba evidentemente convencido de que él sin saberlo era constructivista, eso es clarísimo.

La otra pregunta concreta que no te he contestado era lo de la culpabilización. Vamos, no hay razón ninguna, yo creo que el problema era otro.

Las aguas vuelven a su cauce: inercias y decadencia contra un presunto quiste

⁷⁰ Se refiere a La "Primera situación" del método de alfabetización de Freire. Freire, P. (1969). *La educación como práctica de la libertad*. Madrid: Siglo XXI, 124, ed. 1977

Alfons: Cuando nombran a Jabonero⁷¹ da un vuelco la práctica administrativa del Ministerio⁷². Podía haber dos interpretaciones: una que no hubiera personas en el MEC que realmente creyeran en el tipo de reforma que estabais defendiendo vosotros y, por tanto, surge la figura de Jabonero para devolver otra vez a sus cauces la administración y el modelo de educación de adultos y, la otra, es que en un momento dado algunas personas o alguna persona concreta pensara que hay que acabar con esa reforma y que hay que cambiar los protagonistas.

José Antonio: Ni uno ni lo otro, porque si no confundo fechas a Jabonero lo nombra Jefe del Servicio de Educación de Adultos José Ignacio Cartagena. Cuando lo nombran subdirector ya es un periodo más adelante. No, no, lo nombra subdirector. ¿Por qué nombra subdirector a Jabonero y no a Elena? Creo que fue como unas “pelea”⁷³, que Elena no quería... No sé. Y José Ignacio que a veces funcionaba como ingenuo preguntó por aquí y por allá. A mí me pidió opinión. Yo a Jabonero no lo conocía y a Goyo Anta⁷⁴ tampoco. Preguntó por aquí y por allá y, obviamente, cuando hacen un nombramiento los Directores Generales siempre cuidan el flanco político, es decir, alguien que sea del partido que no vaya a caer mal...

Le escuché [a Mariano Jabonero] allí, en una reunión del partido del grupo de educación, y me parece que me dijo algo así: ¡Ay! *Tiene una cabeza horrible, tiene una cabeza que..., físicamente es como un triángulo*, [he suprimido una descripción que no me parecía pertinente y no tiene más trascendencia], cosas así decía, *pero creo que..., creo que puede estar..., puede estar bien, te digo que te va a gustar*, me dijo a mí. Pero él..., no había ninguna inflexión, pues José Ignacio tenía sus propias debilidades, básicamente era débil. Quería complacer a los de arriba, a los de abajo, y no siempre se puede, pero no es que él quisiera decir *vamos a acabar con este caos en la educación*, no, simplemente lo coloca ahí.

Jabonero no creo que viniera con ninguna idea preconcebida, simplemente, pues por esas cosas que pasan en la administración, que se enredan fobias y filias... Conmigo al comienzo..., Yo seguía estando arriba con Arango haciendo otras cosas generales con relación a la LOGSE, estaba en el debate de cómo tenía que concebirse la reforma. Estaba en cosas de formación profesional, pero me tenían un poco como místico Europa arriba en el gabinete. Entonces, [Jabonero] conmigo estupendo. De hecho, le traspasé la relación del programa PETRA, le hice la transición, el nexa con Europa. Creo que cuando yo ya no estaba en España, cuando me voy a Bruselas⁷⁵, parece ser que empezó a decir, *pero si el Libro Blanco ya está, ya está aplicado. Aquí hay que seguir más adelante*. Esa cosa que les da a algunos fatuos de decir: *como yo ya lo he leído, esto ya está superado*. Primero dijo *está bien*,

⁷¹ Mariano Jabonero fue Subdirector General de Educación Permanente de 1988 a 1996

⁷² Existe un cierto paralelismo, a mi entender – cierto paralelismo en las actuaciones, no en las motivaciones -, entre lo que significó para la educación de adultos en el territorio MEC el nombramiento de Jabonero y el aterrizaje en Cataluña de la educación de adultos en el Departament d’Ensenyament en el año 2004

⁷³ Elena Angulo en marzo de 2001 me dijo que “se creó un puesto que era Subdirección de Educación Permanente para mí, pero es que al mes me fui cuando vi que yo no iba a poder...”, por el contexto la frase se puede completar con “hacer nada”. No iba a poder hacer nada (Anexo 3.6)

⁷⁴ Gregorio Anta fue Subdirector General de Formación Profesional Reglada de 1991 a 1996

⁷⁵ Director de la Unidad Europea de la Red Eurydice (1990-1992)

pero tenemos que seguir avanzando. Llegó a decir que está superado y, luego, en el fondo era volver al *trivium* y al *cuatrivium*, que fue lo que hizo.

Creo que es simplemente porque Elena ya estaba en otras cosas, yo me había ido a Bruselas y la inercia misma del sistema... , yo no sé si habría inspectores por detrás, pero no hay decisiones políticas. Creo que visto desde mi punto de vista, dentro del Ministerio de Educación, si hay algo que caracteriza a la administración del PSOE es que nunca tomaban decisiones. Creo que Felipe inclusive era una muestra. Sí, Felipe era un irresoluto del “carajo”. Está de moda ahora Barrionuevo [cuando se realiza la entrevista]. El país estuvo dos años diciendo que tenía que cesar a Barrionuevo y no lo cesó nunca. Creo que **había una no toma de decisiones y, por tanto, al no tomar decisiones nunca de manera tajante o clara, las cosas iban cambiando, no por un proceso racional de toma de decisiones**, sino por las fobias o filias, influencias o contrainfluencias de quien estuviera en ese momento al frente del machito.

Alfons: Én la entrevista que le hice [a Mariano Jabonero⁷⁶], acusa un poco que habíais creado - y eso debe ser bastante común dentro del Ministerio -, como una especie de quiste fuera de la estructura ministerial del Ministerio de Educación y que a él le encargan que ponga orden.

José Antonio: Creo que esa es la lectura que él hace. Que nos vieran como quiste él y otra gente es posible. Cuando a él le nombran, viene de fuera y no sabe qué hay en el Ministerio y José Ignacio no le llama para poner orden. **Él se siente más adelante llamado a poner orden**. Pero bueno es su memoria contra la mía. Yo te digo al principio era: *me lo tienes que enseñar todo*. - *No es cuestión de que ahora yo te empiece a contar historias* -. *Yo no sé nada de esto, José Antonio, esto me parece fantástico, ¡a la orden!* Además, los subdirectores por la inercia o la imagen administrativa, los Subdirectores Generales se sentían como por debajo de los Asesores del Ministro, de los Secretarios de Estado... Teníamos el mismo rango. Los asesores éramos también Subdirectores, o sea, nivel treinta para entendernos. Así como los Directores Generales nos miraban con recelo, como diciendo: *estos nos están aquí como metiendo...* Los *staff* en la época del PSOE tuvieron muy mala prensa. Los que estábamos en la línea *staff*, que era mi caso.

La *line* era lo que contaba, o sea, los Directores, Subdirectores y Jefes de Servicios. Los otros somos los que venimos aquí a incordiar, porque escribimos un papel y le hacemos cambiar de opinión al Ministro, y *me “jode”*, y no sé qué historias... Eso eran los Directores Generales. Pero los Subdirectores eran *lo que tú mandes, lo que tú digas, dime, ven a darme una charla, tráeme, tengo una reunión...* El recuerdo que yo tengo ahora de los primeros meses era eso. Para nada tuve la sensación de que hubiera un tira y afloja, y a ver como sacamos esto, y a ver como ablandamos a no sé quién... Más bien esa era la impresión.

Y cuando empiezan los decretos, las órdenes Ministeriales, no decretos, yo estaba en Bruselas, pero, bueno, todavía te digo que le encuentro en Brujas, cuando yo estoy ya, recién nombrado director de EURYDICE. A pesar de todo me invitaron a una reunión en el año noventa y uno, de PETRA. Me da abrazos y no sé qué historias. Yo todavía no sé nada. Estaba completamente metido allí en Bruselas como he hecho siempre, en lo que me meto me

meto y no estoy mirando a ver lo que van diciendo o dejan de decir. Me entero dos o tres meses después porque Marusa⁷⁷ me había invitado a participar en una escuela de verano que organizaba con el Ministerio en El Escorial. Le dije que tenía mil dificultades pero al final lo arreglé para poder venir y me dice que al final Jabonero me ha sacado de la lista. Ella se agarró un pollo tremendo. Creo que además ahí ha habido guerras delegadas en las que Marusa no estaba delegada por mí para animarle la guerra a él, pero ella se sintió en la obligación de defenderme y atacar.

Entonces dicen que terminó odiándome, pero no lo puedo entender porque la última vez que he visto a este caballero fue en Brujas dándome abrazos. La vez anterior habría sido una reunión a la que él me llamó en el Ministerio, o sea, que yo no lo viví en ningún momento como una guerra, lo viví como una desgracia de la decadencia de uno de los tantos síntomas de la progresiva decadencia de todo lo que el PSOE fue. Digamos la decadencia suprema en el Ministerio fue cuando nombran ministro a ese [he suprimido un adjetivo que no aportaba nada al relato] que ahora ya no me acuerdo ni como se llama

Alfons: Suárez Pertierra⁷⁸

José Antonio: Suárez Pertierra. Pero, vamos, es que yo lo conocí solamente un momento en París y me pareció tan absolutamente impresentable... Me lo presentó además el Ministro de Educación de Chile, pero yo creí que era un amigo del Ministro de Chile. Estábamos en una reunión. Yo es que alucinaba. En el año noventa y cuatro, ¿cómo era posible que hubiéramos caído tan bajo! Porque Maravall era un irresoluto, pero ¡por dios! era un caballero. Este era un *chis garabís*, ignorante, fatuo. Luego me enteré de cosas en Buenos Aires. Creo que la dispersión ideológica que se produce en el Ministerio, que se va produciendo a partir de que se promulga la LOGSE es bestial. Unos se van a sus ambiciones, Marchesi quiere llegar a ser ministro, el otro quiere esto o lo otro. Ahí deja de haber norte, deja de haber políticas, deja de haber...

Alfons: Porque la LOGSE es en el noventa, en el noventa que esta Rubalcaba⁷⁹ de ministro.

José Antonio: No, estaba todavía Solana⁸⁰, pero ya cuando está Rubalcaba cree que lo controla todo y lo controla todo bajo el punto de vista de gestión, pero Rubalcaba sin gente que le haga líneas ideológicas a su lado no es nadie, como lo estás viendo en la ejecutiva. Es un buen muñidor, pero hace años que creo que no lee. Un tipo muy listísimo, pero si tú no lees, no piensas, no discutes, es muy difícil. Bueno, yo estaba fuera y no te lo puedo asegurar, pero, vamos, tengo la impresión que en términos ideológicos la dispersión empieza con Rubalcaba y cuando se va Rubalcaba es la debacle total. Primero vino el, ¿cómo se llamaba?, el canario

Alfons: Pérez Rubalcaba

⁷⁷ Se refiere a Marusa Moreiras del Servicio de Educación de Adultos. La entrevisté en marzo de 1999

⁷⁸ Ministro de Educación de 1993 a 1995

⁷⁹ Alfredo Pérez Rubalcaba, Ministro de Educación de junio de 1992 a julio de 1993

⁸⁰ Javier Solana, Ministro de Educación de 1988 a 1992

José Antonio: No, después de Rubalcaba, viene... Él es bueno, pero venía de la universidad, de la política canaria, y tardó un cierto tiempo... Estuve con él en Bruselas. Me llamó. A mí me cayó estupendamente. Un tipo bien intencionado. Quería saber que se podía hacer con Europa, Jerónimo Saavedra⁸¹, ahora me acuerdo, pero, luego⁸², ya con Pertierra fue un desastre total y absoluto y Jabonero creo que siguió todo ese periodo

Alfons: Sí, Jabonero sigue dentro hasta que gana el PP

José Antonio: Hasta que cae con el PP⁸³

Alfons: No, Jabonero continua dentro del Ministerio durante unos meses, no muchos, pero continúa. En los primeros meses del PP todavía está Jabonero

José Antonio: Ahora, ¿cómo se produce el enquistamiento contra el supuesto quiste? Porque Elena no es verdad que estuviera fuera de la estructura orgánica. Elena era estructura orgánica pura y dura, había sido Jefa de Servicio de Educación de Adultos. No fue Subdirectora porque ella no..., supongo que ella te lo habrá contado,

Alfons: No, no

José Antonio: En el fondo eran sus odios, sus amores, porque eran como hermanos gemelos con José Ignacio, pero se peleaban... José Ignacio decía: *mira, con esta mujer no sé qué hacer, no sé qué hacer, José Antonio, porque ahora se me ha enfadado porque no quiere ser...* Bueno todos los días así, esa misma historia. Es una de estas cosas que no tiene ya mayor importancia con el tiempo que ha pasado, que ella debe haber dicho que no quiera ser subdirectora y luego otra vez estuvo a punto de ser directora. Ya con las fechas confundo mucho todo. Hasta que la nombran directora de gabinete, porque ella no fue directora general si no que fue directora de gabinete

Alfons: Directora de gabinete con categoría de directora general

José Antonio: Estuvo a punto de ser Directora General de Promoción Educativa pero no lo llegó a ser. Ahí agarró un “cabreo” enorme con Alfredo [Pérez Rubalcaba]. Eso fue. Pero las cosas suceden por carambola, porque ella pudo haber sido [Directora General] si hubiera tenido otra actitud y no fue porque tuvo la que tuvo. Y el otro [se mantiene ahí porque van nombrando gente que no entienden nada de educación adultos](#). Nombraron a Asís de Blas⁸⁴, que era íntimo amigo de Elena, a mí me trajo Asís de Blas de Bruselas. Me suplicó que viniera para poner en..., ¡esto se me había olvidado!, *para que desasnes a Jabonero y a Goyo Anta*. Yo estaba de Director de Eurydice y me pasé un día por el Ministerio. Después le dije:

⁸¹ Ministro de Educación de julio de 1995 a mayo de 1996

⁸² Aquí hay una confusión. Suárez Pertierra fue anterior a Jerónimo Saavedra

⁸³ El PP gana las elecciones en 1996

⁸⁴ Director general de Formación Profesional Reglada y Promoción Educativa de 1990 a 1995

mira, los asnos déjalos que sigan siendo asnos, es que tienes ganas..., creo que no...
Estuvieron conmigo de lo más...

Alfons: Amable

José Antonio: Me voy acordando de pinceladas. Es muy difícil. La historia pequeña tampoco creo que tenga ninguna utilidad para tú propósito y la historia grande tendrían que ponernos juntos a un conjunto, si es que tuviera algún interés ver cómo fue desarrollándose un proceso de toma de decisiones no consciente, no estructurado, como en la práctica se desarrolló. Tendrían que carearnos, cotejarnos, vamos, cotejarnos unos con otros para que entre todos reconstruyéramos...

Alfons: No lo reconstruiríais

José Antonio: Sería muy difícil, pero creo que se podría. Sería un esfuerzo inaudito que no sé... Primero es imposible y segundo no creo que fuera fácil

Alfons: Porque después se juntan los discursos. A vosotros se os atribuye seguir una cierta línea freiriana. El discurso que se junta a continuación es que Freire es del tercer mundo y que en el fondo todo lo que viene del Tercer Mundo...

José Antonio: Pero eso eran ellos, porque al mismo tiempo los freirianos me acusaban de que en el Libro Blanco sale Paulo Freire solo una vez citado en una nota. Pero si el discurso del Libro Blanco por más que lo analices... Yo me he culpabilizado y alguna vez me culpabilicé ante Freire de que estaba ausente, porque estaba ausente, ¿tú no notabas que estaba ausente? Eran ellos los que nos decían que éramos..., pero eso fue Arango, que ese si tuvo mucha culpa, Arango, y luego, para que te cuento, Julio Carabaña⁸⁵, que era el mentor espiritual de Maravall. *Que estos son los de los pobres...*

Alfons: Y tercermundistas

José Antonio: Claro, por supuesto, pero si ellos se hubieran leído el Libro Blanco verían que no es tercermundista, era europeísta neoliberal para acusarlo de algo, con más razón que lo otro. La insistencia en el mundo del trabajo, la insistencia en el mundo del mercado, vamos, me parece clarísimo que es mucho más, en esa onda. Yo me sentiría más tocado, pues sí, tienes razón, cuando me han acusado de eso que de lo otro. Lo otro fue un eslogan inventado para destruirnos. Eso estaba clarísimo. Éramos un discurso alternativo. No entendían de qué iba el rollo, porque el rollo era muy complicado. Visto ahora a la distancia, si te lo lees, es que es muy complicado para el simplismo...

Alfons: Todo el tema de las zonas que planteabais de educación de adultos, toda la territorialidad...

⁸⁵

Asesor del Ministro Maravall en el 83 y director del CIDE de 1983 a 1986

José Antonio: Era complicado: en términos administrativos, en términos políticos, en términos temáticos porque el abanico era muy amplio, en términos de inspiraciones educativas, era de una complejidad que para el psicologismo ramplón y el pedagogismo ramplón y el administrativismo omnipresente era literalmente incomprensible. Vamos, yo me siento culpable de eso, porque tampoco es que esté espesamente escrito. Está claramente escrito para gente mucho más simple que lo leyó, lo entendió razonablemente bien, cada uno a su manera pero lo entendió. Estos no lo entendieron porque no lo leyeron nunca como suele suceder en las administraciones. A eso ya me he acostumbrado muchísimo, que a veces no te lee el discurso ni el ministro para quien lo haces. A Rubalcaba le hice una vez esa gracia ya estoy hasta los “cojones” que este “[epíteto suprimido]”, este “[epíteto suprimido]” no me lea el discurso antes de leerlo en público, porque a veces se te va una línea al escribir o alguna palabra. No los leía.

20

ENTREVISTA ANNA FERRI I JORDI LLERAS

3/09/2015 a EICA

An = ANNA FERRI J = JORDI LLERAS A = ALFONS

An- El meu currículum sempre ha estat amb Adults. Primer Escola d'Adults Casc Antic, depenent de l'Associació de Veïns. Jo començo el curs 1984-1985. Primer com a Associació de Veïns, quan ens desvinculem de l'Associació de Veïns es crea EICA com a entitat i fins a l'any 90 vaig estar treballant amb exclusivitat a EICA. A partir dels anys 90 vaig començar a combinar amb "Promocions", on vaig treballar durant 10 anys, primer per l'Ajuntament de Barcelona amb col·lectius d'Especial dificultats d'inserció que bàsicament eren gent de presons i exalcohòlics i després amb col·lectius amb risc d'exclusió i posteriorment amb PIRMIS. Tot això combinat amb voluntariat a EICA. Deixo Promocions per anar a Verneda. Allà no vaig tenir mai contracte. Tot va ser en negre, (la promesa era el més que ve ...) fins que una de les mestres es posa de baixa i a mi se'm demana que entri en llistes per poder agafar la substitució d'aquesta persona. Com a Associació vaig estar un any o dos. Quan aquesta noia es posa de baixa jo agafo la substitució com a mestra del Departament i vaig estar un curs fent la substitució d'una de les mestres i quan aquesta es reincorpora o ve una mestra nova, jo parlo amb la gent de Verneda els hi explico que continuaré fent de substituta tot i que seguiré col·laborant amb ells. Vaig començar a fer substitucions pel Departament, que vaig fer la volta a la província de Barcelona però en Escoles d'Adults: a Hospitalet, primer Collblanc, Can Serra, a Badalona a Pomar, a Rubí, a la Freire i la darrera a Martorell que ja estava embarassada, i d'allà vaig agafar la baixa per maternitat i quan em vaig tornar a incorporar em vaig incorporar amb un terç de jornada a la Freire. Llavors va sortir la oportunitat d'entrar a la Diputació de fer de tècnica per a Adults, ho vaig agafar i ja vaig deixar de fer de mestra.

J- Jo sempre he treballat a Adults tret de dos mesos que vaig treballar al CIF a Bellvitge. Al 1983 començo a fer Graduat com a alumne a la Verneda. Al 1984-85 faig Majors de 25 anys i al 85 començo a fer classes de català a l'escola d'adults, subvencionat per Política Lingüística (feia tant reglat com no reglat). Hi ha una etapa que se solapa Consorci i escola. Del 85 al 90 faig català no reglat i formació reglada, tant català com alguna altra assignatura: alfabetització i certificat. Al 90-91, estic un any a l'Escola d'Adults de Vilanova amb l'Antonio i la Carne, contractat per l'Associació. M'enganxa la llei de la LOGSE i quan acabo la carrera de Pedagogia ja no puc fer de mestre. Començo a treballar per CREA que en aquella època si es dedica a Educació d'Adults, a partir del 92 al 2000 torno al Consorci i a partir del 95 fins el 2005 estic de professor Associat a la Universitat fent classes relacionades amb Adults i bàsicament sociologia de l'Educació i paral·lelament al consorci fent classes, fent dinamització i coordinació. Del 2000 al 2004 al CREA i el 2004 torno al Consorci. Es un currículum vinculat a Adults no funcional, al Consorci i als cursos de català.

Al- Hi ha alguna monografia sobre la història del Consorci i, en general, dels cursos de català que en un principi depenien de Política Lingüística?

J- Hi ha poca cosa feta. El Consorci es crea l'any 89. Hi ha una versió oficial amb motiu del 25 aniversari. Comencen al 82-83 a fer cursos de català amb voluntaris i gent diversa

An- L'escola d'adults del Casc Antic surt dels cursos de català. Es comença a fer cursos de català a l'Associació de Veïns amb voluntaris i es va ampliar quan es veuen les necessitats que té el barri i s'acaba muntant l'escola d'adults. I no crec que fos un cas aïllat.

Al- Era gent contractada?

J- Subvencionada. Per això es va crear el Consorci. La història oficial diu que per voluntat política, no dic que no hi fos, però la realitat és que una sèrie de gent denuncia a la Generalitat i als ajuntaments. Bàsicament el que feia la Generalitat era subvencionar a les entitats i als Ajuntaments perquè paguessin els cursos. Potser una tercera part la posava l'Ajuntament i dues terceres parts la Generalitat.

Al- Hi ha un moment que a les escoles d'Adults hi ha persones que fan català com a Política lingüística i hi ha un moment en que els que son mestres passen a formar part de la plantilla d'adults

J- Aquí és on es veu que no surt el Consorci per voluntat política, sinó per pressió laboral. Perquè el que fan és repartir-se els mestres. Això és al 89. Hi ha un augment de plantilla com de 40 persones. A la Verneda érem quatre, la Anna Soriano, la Montse García, la Dolors Tomàs (la Lola) i jo. La que tenia més punts era l'Anna Soriano perquè l'havia col·locat el Ramon i companyia, i va ser com un pacte, a més, en aquest moment podia, era llicenciada, tenia tots els requisits a favor.

Política lingüística donava subvenció per les classes de català, però en algun moment es pacta que es pagava també el català que es feia a les escoles d'Adults de manera que moltes escoles d'Adults, no totes, les més grosses, feien català de Graduat i pregraduat i per un altre costat el que ara seria el bàsic 1, bàsic 2, que es deia A1 i A2.... Quan es crea el Consorci és per cobrir la part no reglada i com una cosa a extingir. El que es pacta és (perquè es veu que el Consorci no pot o no vol assumir la totalitat) que es quedí una part proporcional Ensenyament, per tant el Consorci absorbeix unes places i es pacta que vagin a Ensenyament com a interins. La formula legal no ho se bé. Després han anat concursant i s'han anat quedant.

An – Hi havia llistes d'interinatge separades: es feien nomenaments per adults, nomenaments per primària i nomenaments per secundària. Es feien en llistes separades, et presentaves i triaves a quina llista. Per a adults l'únic requeriment que hi havia era ser mestre, només podien accedir els mestres, ni pedagogs ni educadors socials

Al – Quan va sortir l'Educació Secundaria..

An -No, no, quan jo estava fent substitucions a la Gene ja estava la Secundària en marxa feia anys.

J – No, des de que surt la LOGSE i es fa la reforma, ja no es pot entrar. Jo vaig acabar Pedagogia al 90, no vaig fer magisteri, i en el moment que vaig acabar no vaig poder accedir a adults, ni com a professor ni com a substitut

Al – Amb Pedagogia

An – Ni com a Educador Social tampoc. No s'ha pogut accedir mai.

J – Es aquesta llei la que crea que hi ha carreres docents i carreres no docents. Només es pot accedir amb magisteri.

Al- No he trobat el decret o la norma on surt la titulació necessària...

An – Al de Primària. Els de Secundària han de ser Llicenciats, per tant un Educador Social no té accés per que és diplomad. Secundària a part, tot el que és la Primària: alfabetització, instrumentals... ho pot fer un Educador Social, però en el moment que es publiquen les bases i s'obren llistes per a Adults, l'Educador Social no te cabuda, només demanaven mestres. Jo tinc l'especialitat de llengües i no vaig aconseguir que me les reconeguessin perquè era d'un altre pla

J- El Pedagog és llicenciat i tampoc pot. Necessita tenir titulació de mestre

Al- Això cada vegada que hi ha convocatòries d'interins surten les condicions.

An – Surt amb la teva titulació a quines places pots accedir

J – Hi ha d'haver una font on estigui establert

An – Diria que poc després de la llei, del 91. Ha de ser a algun DOGC del 93 o 94 que es quan van obrir llistes específiques per a Adults i en un moment determinat es van acabar. Quan es va passar a Ensenyament. Pot ser a Ensenyament encara va durant un parell d' anys.

J – De totes maneres encara que fos una llista específica no volia dir res, no va canviar la qüestió legal

An – En el moment que es va obrir la llista específica es van publicar els requisits per entrar a la llista.

J – Que eren els mateixos que per nens.

An – No, no perquè un dels requisits que valoraven (no era requisit, sinó valoració). Si tenies especialitats en màster d'Adults puntuava, tot el d'adults puntuava.

J –No eren requisit. Eren mèrits i malgrat hi hagués la llei d'adults venia determinat per les lleis d'Educació, però els requisits eren els mateixos que per primària Quan va sortir el de Secundària el mateix

An – Tu t'havies d'apuntar específicament i podies estar a la llista de primària i a la d'adults, però havies de demanar per Adults. No és com ara que no demanes estar a adults. Entres a la llista de primària i et pot tocar adults o et pot tocar nens

Al- I suposo que et pot tocar a presons igualment

An- Ara si, és igual. Tu entres com a mestre de Primària i et donen plaça

J – Però no penalitza renunciar. Quan tu feies substitucions no penalitzava no agafar un terç de jornada i suposo que no penalitzava no agafar adults. Tot el que sortia de l'horari estàndard no penalitzava. Als de Primària no penalitzava no agafar adults. El referent és nens, de 9 a 5, i si treballes a les tardes: presons o adults és possible que no penalitzi

Al- De quins anys estem parlant?

J- Fins l'any 2008, 2009.

An – Perquè només hi ha una llista

Al – Parlem de la Verneda. ¿Quin record teniu de l'escola d'adults de la Verneda i el seu procés?

An – Jo tinc poca història. Potser vaig estar 4 o 5 anys a Verneda. La meua experiència va ser entrar per treballar a una de les Associacions, per Àgora o Heura, no se sabia, treballaves per les associacions. A mi em venen a buscar on jo treballava. Un dia la Rosa Valls em truca i em diu “Sabem que estàs fent coses d'inserció laboral i volem endegar a la Verneda tota una pota de formació per al món del treball, tu voldries muntar-ho?” I jo vaig dir, per mi fantàstic, perfecte. Anar a la Verneda per mi va ser espectacular, tota la vida ens havien venut als que eren fora de Verneda, que Verneda era el sùmmum, per tant el primer temps va ser fantàstic i jo vaig treballar molt bé i molt a gust a Verneda perquè hi havia molt ambient, molts alumnes, moltes ganes de fer coses, però els últims anys va començar a degenerar, es va començar a sectaritzar. O eres secta o començaven a posar pegues a tot el que deies i feies

Al- O sigui, que en el procés, es trenca el diàleg amb la gent que no pensa exactament com el grup dirigent

An – Arriba un moment en el que quan tu ofereixes alternatives a les coses que s'estan fent i

dius potser això que estem fent es pot fer d'una altra manera, o potser ens estem equivocant, comences a veure que allò no acaba de caure bé, sobre tot és quan la Rosa Valls comença a agafar les rendes de Verneda. I en el moment en que ella es fica de ple i comença a dir "aquí mano jo", d'alguna manera, no ho diu, en aquell moment que la critiquessis o que li portessis la contrària en el que ella demanava que es fes li cau malament, i té tot un grup de gent que li diu amén absolutament a tot el que diu, gent molt nova, provinent tots de la universitat, recents llicenciats, gent que no te experiència. Quan algú com nosaltres, o altres que hi havia per allà, que portem anys treballant en adults, diem, "no, pensem que això no és així", comences a qüestionar ordres i decisions que ella pren, en aquell moment comences a veure que hi ha un enfrontament amb ella sempre. Coses que tu havies proposat comencen a no fer-se, sempre, coses que, "no això no, això ja ho farem"..

Al: Es perd una mica l'estructura de diàleg. Amb un grup amb el que treballes que discrepis i no t'acceptin el que penses es normal, si l'estructura de diàleg es manté, si hi ha arguments i hi ha raons. Això pel que dius es va perdent i es va imposant una estructura jeràrquica.

An- Penso que sí. I també intervé un factor important en el moment que s'implanta plenament el GES en les escoles d'Adults. A la Verneda hi ha la por de que ens posaran tres funcionaris de secundària, i aquest moment és molt difícil, perquè a Verneda sempre s'havia volgut tenir la gent que es volia, no la que portava el Departament, perquè era un projecte que requeria una seria predisposició perquè, si no, no entraves a la Verneda. Tu no podies anar a Verneda a fer el teu horari. Jo recordo treballar més hores que un ventilador. Ara mirant enrere veus que tenir un cap de setmana lliure era impossible perquè o tenies el dissabte al matí i el diumenge a la tarda ocupat, o feies projectes a l'aula Omnia o una tancada per fer una pluja de idees de no sé què. El requisit era viure pel projecte i que tota la gent que no tenia aquesta idea de projecte..., allà no aguantava ningú. Aguantaves dos mesos i marxaves. I en el moment en que el Departament va dir posarem tres funcionaris perquè no acceptarem el xantatge que ens heu fet amb altres mestres. Aquí també hi ha un creuament de cables. Hi ha un moment de molta por, de què passarà quan vinguin aquestes persones a destrossar-nos el projecte. Això també influeix.

Al- I de fet hi ha una crisi en temps de l'Àngela Miguel amb uns quants funcionaris que la Verneda no els accepta.

An – Això és anterior i no ho vaig viure jo. Això és dels 90 i escaig. És l'època de l'Ignasi, de la Montse Ruiz, de la Flora... Una cosa és el Graduat Escolar i una altra cosa és el GES. Són èpoques diferents. El GES és dels 2000.

J – S'ha de diferenciar com a projecte pedagògic, innovador, pensant en els alumnes concebuts com a iguals, que està molt bé i continua estant bé, i una altra cosa és l'estructura de diàleg. En el moment que la Verneda com altres escoles d'adults fa la opció de convertir-se en funcionaris, s'ha posat la llavor de la crisi. A la Verneda periòdicament sempre ha viscut, han hagut crisis, sempre hi ha un enèmic. Però tu ets dels amics, dels de dintre. Depèn en cada moment com et situes tu. Recordo quan vaig entrar que hi havia una tal Lourdes, en

el 78, que no estava d'acord amb el Ramon, que va marxar. Jo entro a la Verneda com a alumne el 83 i de seguida en vinculo a participar en coses. Hi havia un funcionament democràtic i el problema sempre venia de l'hipotètic possible conflicte amb els funcionaris, per la por de que pertorbin el projecte. Una època abans dels 90 que hi havia la Consol Rovira i la Rosa Flameric, que va anar a la Barceloneta. Però el primer conflicte va ser amb els de Compensatòria, La Dolors i el Quirze. Aquest no el conec bé. La Consol era una dona encantadora, però d'entrada es decideix que aquesta gent no comparteixen el projecte. D'entrada quan arriben determinats funcionaris, ja no se'ls dona la oportunitat.

Al- Però hi havia funcionaris del Departament, la Rosa,....

J – El Ramón, la Rosa i la Lourdes Pérez eren funcionaris (la Lourdes al començament tampoc no va ser ben rebuda).

An- La Lourdes tenia bula, ella era la única que feia l'horari, els cap de setmana no treballava, que feia vacances quan tocava, s'anava al pueblo, tornava al setembre... Tenia bula, la resta pringava tothom.

J – Suposo que no es podien permetre que tots els funcionaris tinguessin bula com la Lourdes, perquè no s'hagués aguantat el projecte. De tota manera funciona com funciona. El conflicte dels 90 amb aquest grup de funcionaris donava la sensació de que ells volien una escola tradicional, o jo ho vaig viure així. Així com el de l'etapa anterior, el de la Consol, no ho vaig viure així, crec que s'havia d'haver escoltat a la gent... Bé, al final decideixen renunciar a una part del professorat. Es deia, renunciem a aquest però posem uns altres. Com que això no ho va acceptar el Departament, es va renunciar a part del professorat titular. Per això quan arriba l'època de secundària van pensar que tornarien a tenir el conflicte amb el Departament. Com que aquesta estructura es vol controlar perquè no marxi cap al model funcional, com es veu que no es pot fer, cada cop es prenen més mesures de control. Això lliga també amb la creació del holding: CREA, tota la trama d'entitats...

An- CREA, AEPA, FACEPA, Ujaranza, Mestipen... Hi havia entitats per un tubo

J- Al començament dels 2002 no és solament és solament el conflicte amb els funcionaris de Secundària, sinó que hi ha una voluntat manifesta de tenir més control i es dota d'una organització per tenir més control. La Rosa és la directora general del Grup, no de la Verneda, i es dota d'una estructura de control personal. La Rosa que fa de coordinadora i de tenir la gent ocupada, a la Verneda.

An- A CREA era el Pato el que feia de coordinador. La Yolanda feia de coordinadora com de la feina

J- El Pato feia el seguiment dels nois i la Lidia Puigvert de les noies perquè es crea el grup de dones que coordina la Lidia i la gent l'explica... Situo el context. Aquell moment ve determinat perquè tot funciona com un tot, inclòs des del punt de vista econòmic

Al– L'explicació d'aquesta situació penseu que és la por a que es vagi dissolent el projecte amb el funcionariat o penseu que hi ha alguna altra raó?

An– Aquesta segur que existeix.

Al– I com es soluciona? En el cas dels mestres el departament va renunciar a Verneda i els va treure

An– A Secundària van tenir la sort de que una de les funcionàries que va arribar va encaixar, que havia sentit parlar del projecte..., l'altra era la filla de la Núria Valls mestra de primària de l'escola, que ja era mestra de l'escola, i encara que no té la mateixa visió que la seva mare, accepta el projecte i no va posar pals a les rodes.

J– En principi quan arriben van decidir no enfrontar-se i respectar el funcionament. Després el Departament decideix escindir-los, perquè hi havia un conflicte

Al– Això va ser al 2009 que és la data en què finalitzo la tesis. Crec que la Verneda funcionava com a buc insígnia d'un model d'educació d'adults on podien conuiu les Associacions i el funcionariat. Al 2009 ja es veu que és impossible. Tota aquest model que havia sortit de la Coordinadora d'escoles d'adults desapareix. És el moment en que es manifesta com impossible.

An– No és veritat que sigui impossible perquè hi ha altres experiències: Hi ha altres experiències que en un moment determinat es tiren enrere, perquè no poden aguantar. Vilanova és una experiència semblant. A Vilanova hi ha els funcionaris i l'associació. I a Sant Joan de Vilatorrada la meitat de l'oferta de l'escola la porta l'Associació. Clar que és municipal. Es pot fer? Sí, però no de la manera que ho va fer la Verneda

J– Es poden fer diferents models: es podria crear un consorci i integrar-ho tot, experiències en un espai comú, amb una normativa comuna, un òrgan de coordinació comú,... però hauries de respectar que cada grup te la seva dinàmica. Però això Verneda no l'ha volgut fer mai perquè el model era un altre. El model era que funcionaris i voluntaris tothom funciona igual, com un sol organisme. No existeix la normativa laboral. El model de la Verneda no ha funcionat. Es presenta gent contractada per les entitats, en una situació d'explotació laboral descarada, nosaltres cobraven 700€, 120.000 pts, sou que no es pujava mai, sense contracte o amb contractes per aquestes quantitats, molts justes.

An– Havíem de fer tantes mans i mànigues per arribar a finals de mes que en un moment determinat es va acordar que Verneda ens pagava el dinar i anàvem a dinar els col·laboradors tots junts. No s'arribava pel lloguer, per la llum i el gas. I hores per gastar no en teníem, perquè treballàvem des de les 9 del mati fins al vespre.

J– Jo sempre he pensat si es va fer per això o es feia com una mesura de control, perquè si no

anaves a dinar amb el grup se't mirava malament. Jo anava a dinar casa els pares... Crec que és un error de Verneda o que algú tenia voluntat de tenir control absolut, sempre. Existeix aquesta voluntat.

An- Hi havia la por de que la gent deixés d'estar motivada pel projecte. És un projecte que necessita que la gent que hi és tingui sempre la motivació a cent. En el moment que tu baixaves la motivació volia dir que ja no t'estimaves el projecte, que ja no volies donar-ho tot pel projecte... Ah!, és que hi ha dies que tinc mal de cap. No sempre puc estar a cent. Llavors manera de que tothom estigués a cent volia dir tenir sempre algú a sobre que t'estigués dient vinga, vinga... ho has de fer pel projecte... Arribava un moment en que molts col·laboradors sortien disparats. La quantitat de col·laboradors que van entrar cada any i després sortien..., una part important, i gent molt bona i gent que estava pel projecte. La Marta que cantava a l'orfeó català en el cor de joves era molt bona. Va entrar contractada, i com que l'Orfeo li va demanar que al juliol s'havien de tancar tot el mes per preparar una obra molt important, no li van permetre i va deixar la feina, i van dir que no estava motivada. Portava des dels quatre anys cantant... era una noia que la música formava part de la seva vida, i no se li va permetre. No s'entenia que ningú fes res més que l'escola. És complicat.

Al - En aquests moments com veieu la situació actual de la Verneda?

An - No en sabem gaire, com que som persones no grates... A mi em va sorprendre molt que aquests es separessin. Em va fer pena.

J - Jo ho vaig veure com que s'havia acabat el projecte. Ells ho venen com que el projecte continua a Selva de Mar. Però ara, des d'un punt de vista institucional, quan algú fa la història i la vol acabar al 2015, si vas ara al funcionari que estigui dirigint l'escola de la Verneda oficial tindrà uns papers i et dirà que va començar al 1978. Per què ara, el 2015, quin d'ells és el projecte? Les dues son com un partit que s'escindeix i que les dues compten els congressos des del primer

Al - El problema és que poden fer algunes coses però d'altres no les poden fer com donar títols de GES.

An - Totes les formacions que porten a titulació. El Certificat també. Hi ha molts exàmens que donen un títol. El GES també ho fan, preparen per l'examen

J - El Certificat no és un títol acadèmic. Als cursos de català donem un paperet, però hi ha uns que son els bons i uns altres que no, que tens un paper....

Al- Els cursos que fan les escoles d'adults, l'A 1 i A2 estan reconeguts pel Consorci?

J - No, pel Consorci no, qui dona les homologacions és Política lingüística. Estan reconeguts si compleixen la normativa. No qualsevol curs d'una escola d'adults està reconegut. En el marc de la normativa Europea, l'A1, A2 i B1, estan reconeguts, però han de ser cursos de

tantes hores anuals, no de dues hores a la setmana.

Al – La normativa d’Ensenyament és ara més estricta, i tots els cursos acompleixen la normativa. En canvi, els d’anglès i de francès no estan reconeguts per l’Escola Oficial d’Idiomes

An – Perquè el Departament ja que són seves ho podria fer, no ho ha fet, posar en contacte les dues Institucions, però sembla que ho està fent, diuen que estan treballant el tema, hi ha una escola municipal que sí ho fa.

Al – Una persona que surt d’una escola d’adults amb el B1 pot continuar en el Consorci?

J – Al Consorci no ho mirem gaire. Es fa una prova de nivell quan entres. Els títols dels nivells més baixos ningú els ensenya. Algú que ha fet l’Intermedi i ha fet la prova de Política lingüística l’ensenya i comença en el C2, però els certificats dels nivells més baixos ningú te’ls ensenya només s’utilitzen pel tema d’acollida i si has fet un curs ja val. Les persones no van boges pel paper, excepte el tema d’acollida. La gent d’origen espanyol o estrangers que porten molts anys, el que volen és saber català. Perquè en el tema del català més oral l’administració pública demana més nivell, l’Intermedi o Suficiència, i a la privada si vols algú que parli català, vols algú que parli català i això no t’ho diu cap paper

J – No hi ha una pressió forta per aquests títols, a part del tema papers per l’arrelament..

Al – El record de l’AEPA quin seria?

J – Bo. Quan hi ha hagut conflictes has tingut un problema. Però veure altres persones i altres experiències

An – El primer contacte que he tingut amb AEPA és a Sta Elena d’Agell... un grup gran. Jo estava en mig d’una sala hi havia dues persones que es barallaven, una d’elles era el Ramon, pensava què heavys que son!!!

Al – Quin record tens de Sta Elena? Una persona que entra nova

An – Es va barallar amb més gent, Per a mi el més fort va ser la baralla d’en Ramón i l’Angel Marzo. El més heavy va ser la de l’Angel i en aquest moment vaig donar la raó al Ramón. Després la vida m’ha portat a conèixer l’Angel Marzo en altres espais i bé, com tots, tothom té els seus defectes i les seves bondats i l’Angel també.

J – Passats els anys... a mi em va semblar desproporcionat. Podia entendre que a un funcionari que volgués fer les seves hores i marxar se’l matxaqués o que algú que canviés el model pedagògic o volgués fer exàmens, i que aquí no hagués una cobertura legal. Els conflictes amb el Marzo i similars, amb la perspectiva dels anys costa de entendre, en aquell moment que no el coneixes tant, penses que potser hi ha una part de raó. Però tampoc tothom

ha d'estar d'acord al cent per cent que és el que volia el Ramón, que tothom hagués de passar...

An – Sta Elena per mi va ser molt impactant. Però el pitjor moment va ser el trencament amb FAEA, vaig tenir la sensació que algú m'estava enganyant, que el que estaven defensant no era tota la veritat que algú no deia la veritat. Que la gent de FAEA no eren tant dolents, que la seva realitat era molt diferent que la nostra. Amb la gent de Zaragoza jo havia coincidit en moltes coses, pedagògicament havíem coincidit, en continguts, teníem una visió similar. Sí que es cert que el funcionament era molt diferent. En el trencament jo vaig tenir la sensació que m'estaven enganyant, que algú m'enredava

J - Sta Elena era al 87 significa que hi ha un conflicte a AEPA. La diversitat que s'admet a FAEA no s'admet aquí. Quan es crea FAEA ja s'accepta que hi hagi les Universitats Populars, els del País Vasc són diferents... Quan es crea el CREA es recupera gent amb la qual havia hagut conflicte, com jo mateix, perquè vaig trobar perillós el que es feia amb a Montse,... Bé, gent amb la qual hi havia hagut conflicte, quan es crea el CREA se la recupera, "tornem a començar d'una altra manera, perquè és un projecte diferent, ja no és una escola d'adults...", però al cap d'un temps comença a haver-hi conflictes... Tornant a FAEA s'aposta més per la igualtat i per l'aprenentatge dialògic, etc. I no se per quina raó,... en un moment donat tothom havia d'apostar per una línia i es trenca.

An – Es trenca per la carta dels participants

Al – L'Ana que ha anat a un Congrés a Madrid, no se si la mare de l'Ana Ayuste...

An – No, la mare de la Ana Ayuste quan jo estava a l'escola ja no hi era com a presidenta de les entitats. Era l'Ana Lebrón.

Al – La versió que ens arriba és que en una intervenció pública seva sobre la carta dels participants se'n riuen d'ella: "Això qui t'ho ha dit que ho diguis? De qui ets l'enviada?" Se'n riuen un professor que no recordo el nom i que posteriorment ho va negar i no sé si en Jesús o la Magda de FAEA... i a partir d'aquí comença el conflicte. Però jo crec que era una conflicte de poder, l'excusa podia ser aquesta, perquè tothom de FAEA nega la versió que ens arriba.

J – Potser hi ha una base real, però si hagués sigut un altre moment no s'hagués utilitzat per trencar. S'hagués dit, bé, però... Però en aquest moment interessava seguir una altra línia, per la lluita de poder. El que ha arruïnat el projecte sempre ha esta això. També entenc que no et pots apalancar i que no és fàcil separar.

An – I que no tot val,... Jo vaig estar treballant a la Freire, que devia ser un projecte molt progressista quan es va crear, però quan jo hi era com a substituïda.... em poso les mans al cap, perquè hi ha gent que si es pot escaquejar de fer classe s'escaqueja, gent que no apareix a les classes, que truca dient que està malalta, i es fan coses... Suposo que és molt difícil, jo no he

estat mai al cap davant d'una escola i deu ser molt difícil controlar a tothom i que tothom rutlli i vagi a la una.. Però hem d'intentar arribar a una entente, no pot ser que l'única alternativa sigui donar-lo tot pel projecte i viure exclusivament pel projecte. És impossible. La gent ha de poder tenir la seva vida, ha de poder discutir pedagògicament. I ha de poder dir, a mi no m'agrada com fem l'alfabetització.. No pot ser que s'hagi de fer sempre el que toca i que hagi de ser en Ramón qui doni les consignes.

J- Et diran que no, que tothom pot parlar, però no es veritat. Si realment vols fer un model alternatiu has de fer un projecte amb cara i ulls, s'han de fer uns criteris...Com a exemple el sistema organitzatiu del funcionariat. El control dels funcionaris son els propis funcionaris, això és un problema de gestió en l'escola pública. De totes maneres és de les institucions, com diu en Jaume, més democràtiques que es poden trobar. Això és veritat. Si vols un model alternatiu no pots dir, com que tenim una entitat i contractarem gent, doncs farem una entitat que funcionarà diferent. Però no pot ser que no hi hagi un horari, no tenir un referent de sou. No hi ha res de res, no importa, només importa la il·lusió amb el projecte. Allò de que l'existència determina la consciència., com a l'Alfons Medina i a mi que ens van dir que eren marxistes, algú feia d'explotador i algú d'explotat, i nosaltres no érem els explotadors, era algú.. . No es pot passar d'un sistema de funcionariat a un sistema en que no hi ha cap mena de normativa i si la qüestionem és que no hi ha il·lusió... És que no pots dedicar 70 hores a la setmana...

Al – Crec que el problema no és tant que tu cobris 700 € i que no tinguis contracte laboral. Això ho pots acceptar en funció d'uns criteris. Una cosa és que tu tinguis un empresari que s'està aprofitant i està traient beneficis econòmics i una altra cosa és que tu treballis per a una entitat que no té beneficis, que no té diners, i acceptes la situació teòrica d'explotació. Això passa a EICA que estan autoacceptant una explotació laboral

J – Ara no ho deia pel sou, ho deia pels criteris generals: cobro poc, no tinc dret a res de res, a cap hora, soc mal vist si un dia...

Al – Si tu acceptes aquestes condicions per la il·lusió que fa el projecte, per la motivació, no tinc res a dir, el problema és que si no ho acceptes no puguis encabir-te dins el projecte

An – Tu, encara que els acceptis, tothom tenim uns drets. Jo entenc que algú recent sortit de la universitat, que no ha treballat mai, ho accepti, jo també ho vaig fer i no passa res, però tu no pots estar eternament així.

J – Tu tens dret a renunciar als drets, però tens dret a recuperar-los sense que per això t'hagin de penjar del pal major. Es pot dir, jo abans estava disposat a treballar 60 hores per 700 €, però ara...

An – O que si l'entitat en un moment donat rep més diners, lo primer que es faci sigui legalitzar la situació de la gent que té treballant

J – De moment que fas el pas de professionalitzar l'entitat, com a entitat no pots penjar-te... No vam pensar que el sou no pujaria mai. El CREA es va avançar al decret de retallades del 2010 congelant els sous. Nosaltres vam estar 4 anys amb el mateix sou. I això anava amb el funcionament

Al – Canviem de tema. Com recordeu l'època de Benestar Social?

An – Bo, molt bo. Jo tinc molt pocs records negatius. Per la gent que estaven a les escoles va ser una bona època perquè ens va permetre desenvolupar projectes que amb el moment en que es fa el pas a Educació s'acaben. I no només projectes, sinó que les escoles van tenir la oportunitat de fer coses diferents, de tirar endavant més arrelament en el territori. La llei es va fer a l'època de l'Àngela Miquel i encara la tenim i en aquell moment era una de les lleis més progressistes. Jo tinc un bon record des de la vesant que no era funcionària. No vaig tenir mai la sensació de “la caritat”, “només pel lumpen” que és la crítica que es feia. El meu projecte ja estava en el lumpen, però no vaig tenir la sensació de caritat...

Al – D'assistencialisme...

An – No vaig tenir la sensació d'assistencialisme mai. De que hi havia un marge de maniobra molt més important del que es va tenir després a Educació.

Al – Aquesta situació és positiva pel que vol fer un projecte positiu i es negativa pel que no vol treballar gaire.

An – També. En aquell moment també hi va haver gent que va deixar de treballar els divendres. Però excepte en algunes petites disfuncions que segurament hagués fet falta una mica més de control, en general va ser una bona època per a les Educació d'Adults

J – La meua relació era com a col·laborador, com a membre de l'AEPA, i també crec que va ser positiu. Va ser passar de la cutreria que significava Ensenyament a tenir més recursos. El major control actual no és més positiu, és una còpia de la normativa dels nens. El problema no és la falta de control, sinó que no hi havia criteri, igual que n'hi ha per Primària i Secundària, has de crear els criteris d'adults. Per exemple,, es treballa de dilluns a divendres o de dilluns a dijous... No es va fer l'esforç. No vaig entendre mai que els funcionaris no van perdre cap dret, podien concursar....

Al – No, des de l'any 88 fins l'any 2000 o 2001 no hi ha concurs de trasllat

J – Però no podies concursar a Primària, quan havia concurs de trasllat de Primària?

An – Si, Però entre i a les escoles d'adults, no

Al – En el concurs de Primària no podies demanar escoles d'Adults, el funcionament era de Comissions de Servei. Això té dues vessants: D'alguna manera va construir un “cos de

mestres propi”, adaptat a la política d’adults, però per una altra banda tot plegat no es va consolidar no es va consolidar.

J – Això va ser el problema. Si s’hagués fet això i s’hagués fet contents als funcionaris s’hauria acabat l’oposició. El que és veritat és que diluïts en el magma d’Ensenyament, s’ha invisibilitzat del tot

An – Costa trobar qui t’atengui. Quan demanes una cosa a Educació d’Adults, truques al Departament i ningú sap res

Al – Però hi ha un Cap de Servei?

An – Sí, però sempre divaguen. I, si en aquest moment no hi és, i encara que hi sigui... No busquis a ningú que et doni respostes..

Al- L’etapa d’Ensenyament la valoreu com a negativa ?

J – Jo de fet veig que vam agafar una postura molt taliban per part dels que érem

An – L’última etapa. Bàsicament perquè el Departament el que ha fet és diluir. Mentre vam estar a Benestar teníem personalitat pròpia, o sigui Benestar tenia diferents departaments, Assistència Social, ... i la Formació d’Adults, i a Ensenyament hem desaparegut

J- Jo crec que no és només el fet dependre o no de Benestar, sinó el fet de no tenir visibilitat pròpia. Es a dir, si es creés a Ensenyament una Direcció General de Formació d’Adults, no sé si seria millor o pitjor que a Benestar però seria millor que ara, sense canviar de Departament, perquè un Director General ja te un rol polític i li dona una visibilitat. Si a sobre li dones un nom d’Educació al llarg de tota la vida, o un nom més guai, seria més atractiu . La sort que vam tenir no va ser dependre de Benestar sinó tenir una Direcció General pròpia, això estava bé.

Al - I la situació actual de l’Educació d’Adults mirat des de fora de la Generalitat?

An – De les Escoles de la Generalitat jo només sé el que m’expliquen. Hi ha de tot com sempre. Tinc la sensació de que hi ha escoles que funcionen i fan una bona feina i hi ha d’altres que naveguen bastant, que estan només pels títols, que van a saco, i qui falta tres dies al carrer, i aquí no es pot repetir. que aconsegueixen la normativa a rajatabla i quan les escoles aconsegueixen la normativa a rajatabla normalment no funcionen gaire mai bé. Jo faig una crítica molt gran i és que a les escoles no se’ls demanen resultats, no se’ls passa llista, als alumnes sí, a les escoles. Comencen 100 i acaben 3 i no es veu que es digui res, perquè l’any següent altra vegada comencen 100 i acaben 5 o3, no es controla ni es mira el perquè.

Al – Sí que es mira l’oferta educativa. Sí que miren si tu has començat un curs amb 30 i acaben 5 possiblement l’any que ve no s’ofereixi aquest curs

An – Però no es mira el perquè. I estan traient tots els nivells inicials. Aquests son els que no funcionen No hi ha analfabets a Catalunya, ni gent que no tingui estudis. Ara només farem Graduat, accés a cicles, accés a cicles superiors, accés a la Universitat... i Competic... i anglès, molt anglès, perquè ni català bàsic. I no és això el que hem de fer. Si en una escola comencen 30 i acaben 3 i en el territori hi ha dades de que encara hi ha analfabets tu no pots tancar l'oferta. No pots basar l'oferta de l'escola en tenir èxit. Què és el que vol i necessita el territori? L'escola l'has de tenir adreçada a la gent que hi viu. No pots posar Competic a un poblet on gairebé ningú no té ordinador. Si no has tingut èxit tanquem, però no analitzo perquè no has tingut èxit..., i no es mira per què no ha tingut èxit i no s'analitza si s'ha de continuar insistint, què és el que el territori necessita. Es fan ofertes que no tenen ni cap ni peus.

Al – Quin paper haurien de fer els ajuntaments? Perquè a les escoles municipals suposo que hi ha de tot...

An – Hi ha de tot... Crec que haurien de fer el paper contrari de la crítica que jo faig al Departament. Seria tenir centres en que s'oferís el que necessita la població. No només les municipals, també les del Departament. S'hauria d'analitzar l'oferta en funció del territori que tinc i de la població que tinc. D'alguna manera per a alguns ajuntaments això és important, és una cosa que cuiden, que costa, tampoc no és fàcil, depèn dels equips. La meva lluita és que molta gent deixaria de fer Grau Mig perquè els arriben els rebotats de l'ESO, els fumates, els penjats, els que tenen comportaments disruptius, aquests son els complicats. Un accés a Grau Superior tothom s'apunta a fer-ho, perquè tens 60 alumnes per 30 places, es gent interessadíssima, motivadíssima

Al – De qui depèn en els municipis?

An - En principi depèn del Regidor o Regidora, qui acaba acceptant l'oferta son els polítics. Moltes vegades darrere d'ells hi ha un tècnic que d'alguna manera pacta amb el centre. En algun cas que el centre és més gran, com pot ser Sant Celoni, té un cert pes. La direcció del Centre i el claustre fa l'oferta educativa. Hi ha més passos. La gent està com més propera Tu amb un regidor que acaba d'entrar, si està per la labor, li colaràs el primer any l'oferta formativa, però al segon any te la qüestionarà, perquè et dirà, però jo sé que en aquest municipi hi ha molta gent que no ha acabat el graduat, per què no estem fent Graduat? És més fàcil i més ràpid de canviar coses. Al Departament abans de canviar coses ha de treure un Decret, s'ha de fer l'esborrany..., és un procés molt llarg, i després implanta-ho a totes les escoles A lo millor ens aniria bé implantar-lo a Igualada, i de cop i volta s'està implantant a tota Catalunya

J –Depèn de qui estigui al davant a la Generalitat o al municipi. si no l'importa a ningú se segueixen les normatives i ja està. Fins que arribi algú i digui això ho canviarem.

An –També depèn molt del Claustre Si hi ha un claustre lluitador i que està pel municipi, que

es coordina. Hi ha també a la Generalitat que treballen amb el territori. Per exemple, això deien del Prat que feien moltes coses en el territori

Al – Si haguéssiu de dissenyar el futur de les escoles d'adults, què faríeu si us donessin carta blanca?

An – Per començar de 0?

J – S'hauria de reconèixer algun tipus d'organisme, qualsevol formula intentant integrar funcionalment les Escoles Municipals, serveis com el Consorci, la part d'Ensenyament... Alguna cosa d'oferta més territorial i més organitzada

An – Una idea fàcil seria agafar la llei del 91, i intentar aplicar-la. Ja està aprovada i és fàcil. Crec que aquella és una bona llei perquè diu, hem de tenir en compte la part reglada, que és el que fan les escoles d'adults, hem de tenir en compte tota la part de formació laboral, i hem de tenir en compte tota la part cultural, que és la crítica que fem a Ensenyament, que l'ha deixat fora, i moltes vegades és la porta d'entrada de la gent a fer la reglada. Intentar buscar d'alguna manera treballar conjuntament aquests tres aspectes.

J – Pot ser agafar un territori, i pensar què és el que hi ha d'ensenyament d'Adults en aquest territori. Per exemple, Ciutat Vella. Hi ha l'Escola Oficial d'Idiomes, hi ha cursos del Consorci, hi ha escoles d'adults, hi ha entitats,... Es podria fer un projecte comú de territori. Crear la coordinació amb obligació d'assistir i fer un projecte amb cara i ulls

An – L'educació d'adults hauria de tenir una base territorial, independentment de qui la tirés endavant. La base és el territori i el territori és la gent que hi viu, i la formació que fem en el territori ha d'anar en funció de la gent, perquè la gent millori la seva formació i millori la seva vida

Al – La base territorial no pot tenir el problema que amb el canvi de regidors, canviï la línia política?

An – Si agafem com a base el territori, el territori podia ser més ampli que el municipi de tal manera que no depenguessin directament del color polític. Potser hauríem de desvincular l'Educació d'Adults del Departament d'Educació i dels municipis. Potser s'hauria de crear un Institut, una cosa que havíem dit fa molts anys. Hauríem de crear visibilitat. Tothom s'omple la boca de l'Educació al llarg de la vida i no sortim mai en lloc, mai, res, res. Tothom diu l'educació al llarg de la vida és molt important, però les peles a primària, les peles a secundària, als joves. I a partir dels 18 et mors de fàstic. I a partir dels 25 com que no ets ni primària, ni secundària... Ens ho hauríem de mirar d'una altra manera

Al – Per acabar. Va costar molt, sobre tot a l'època de Benestar, que es reconeguessin les escoles municipals.

An – I ara continua costant. L'únic requisit que tens perquè el Departament et reconegui, no és que tinguis una bona oferta, no és que tinguis uns professionals magnífics, no és que tinguis unes idees genials..., no, és que tinguis un determinat local. El requisit és el local, uns determinats metres quadrats, uns lavabos, una sala d'actes,... La majoria d'Escoles municipals d'adults no tenen aquests espais. A tota Catalunya actualment hi ha només 22 reconegudes pel Departament

Al- El reconeixement només és per fer el Graduat en Secundària, i fer-ho per avaluació continua?

An – No demanen mai com ho fas. Has de tenir tres llicenciats i uns espais, uns metres quadrats per alumne, si vols fer el Graduat

J - Has d'acomplir els requisits

Al –Has de tenir tres llicenciats i els espais

An – Si vols fer el Graduat. Si tu vols fer una altra formació que no doni titulació, has de tenir tres mestres i prou.

Al – Però de les 8 o 9 ofertes oficials que fa el Departament, títol només hi ha un, el Graduat en Secundària, per tant l'autorització d'una escola municipal per part del Departament l'únic que atorga és que puguis fer el Graduat?

An – El graduat en Secundària i els que es preparen a les proves d'Accés a Cicle Superior i a Cicle Mitjà, si tenen autoritzats aquest 2 cursos van a la prova amb un tant per cent sobre la nota, fins ara un 0,4 %, volia dir que de la nota que tu treies podies sumar 4 punts, vol dir de tenir un 6 a tenir un 10. És una gran avantatge que no et dona títols, per és una empenteta que déu n'hi do. I el de Graduat. Homologues a partir d'uns planells. Quan tens l'espai autoritzat has de presentar titulació del personal que tu tens treballant. Han de ser o diplomats o llicenciats. Si vols fer el Graduat has de tenir els tres llicenciats, un de lletres....

Al –Amb el Graduat i amb les Proves d'Accés estic d'acord, però amb la resta tu pots tenir el tipus de professionals que vulguis?

J – Una escola Municipal per fer alfabetització pot agafar un educador social, sempre que sigui diplomada, però per fer el Graduat no. Si l'ensenyament que ofereix no condueix al títol oficial pots tenir qui vulguis.

An – Mentre tingui una titulació que l'autoritzi a fer classes, et demanen el CAP i la titulació

Al – Però si tu vols fer alfabetització amb un altre títol...

An – Amb un Educador Social ho pots fer perquè no dona títol.

A1 - L'únic requisit és per Graduat en Secundària i per la preparació de proves d'accés de Grau Mig, mestres, i al Superior, llicenciats, perquè et reconeguïn aquest tant per cent?

An- Has de demanar la autorització... Són els únics cursos que tu has de demanar l'autorització del Departament si vols que et reconegui

J – Per tota la resta ningú et demanarà cap titulació. Et reconeixen només per allò que estàs demanant. Igual els de català, que sí tenen un reconeixement oficial de A1 i A2. Però Alfabetització com que no dóna títol.. jo puc agafar a qui vulgui. Encara que la dinàmica és agafar llicenciats.

A1 - Per català al Consorci, quina és la titulació?

J – Mestres o filòlegs, però en principi al Consorci pot ser qualsevol diplomant o llicenciat que tingui el nivell D i formació específica d'ensenyament i el CAP. Qualsevol títol específic, de corrector...

A1 – Títol específic d'ensenyament d'adults?

J – No, aquest no.

21

LLUIS FILELLA

Membre de la Federació d'Ensenyament de CCOO,
un dels dinamitzadors de la Mesa

4/09/2015

Entrevistat a la seu de CCOO

A – Alfons Formariz	LF – Lluís Filella
---------------------	--------------------

A – Com surt la Mesa ?

LF - Quan a finals d'Agost del 1988 llegim al diari oficial de la Generalitat que tot el que era l' Educació d'Adults passa al nou departament de Benestar Social, es convoquen a primers de setembre unes assemblees amb tot el professorat afectat, per veure en quines condicions es feia el traspàs, què podria implicar laboralment i fer un posicionament entorn el que significava separar un tram de l'educació, del conjunt del que era l'educació. Nosaltres entenem l'educació com un procés al llarg de la vida i no enteníem aquesta mena de segrest “L'educació d'Adults segrestada per l'Antoni Comas en aquest nou departament”. En aquesta primera assemblea no es veu amb bons ulls aquests traspàs i es constata que cal organitzar-se per dues coses: una per anar demanant el retorn al seu espai natural, el Departament d'Ensenyament i altra, mentre tant aquest retorn no es produïa, com a mínim tenir uns canals d'interlocució perquè no hagi cap mena de pèrdua laboral, o de menys teniment del professorat. A més, com que era l'època, 1988, que s' estava preparant la reforma educativa, la LOGSE, que preveia una sèrie de canvis, la institució de l'ESO, etc., prendre també el debat i valorar com es pot introduir tot això a les escoles de Formació d'adults. La forma d'organització que en aquest moment es planteja es una forma participada amb representants dels centres i de les organitzacions sindicals. Els sindicats des del primer moment vam ser-hi per impulsar que aquets centres puguin tenir possibilitats de diàleg i interlocució. Els sindicats que formem part de la mesa son la CGT, UGT, USTEC I CCOO, que com no era en forma d'assemblea, ens autoanomenem mesa per l'Educació d'Adults de Catalunya. És un organisme de tipus mixta perquè hi ha representació sindical i dels propis centres. A la mesa ens podem trobar entre 20 o 30 persones depèn del nombre de centres participants; a les assemblees hi participava força més gent . Així surt aquesta forma d'organització

A- Aquesta assemblea que et refereixes de setembre, va ser una que es va fer a l'Hospitalet amb la Directora General ?

LF – Si, era una primera assemblea

A – Jo hi era també i que hi era en Ramón Juncosa .

LF - Aquesta va ser la primera que es va fer.

A - Com és que hi aneu els sindicats. Qui us invita?, perquè a les escoles d'adults no i havia

molta representació sindical.

LF - En aquest moment la persona que estava al capdavant de l'organització sindical era en Jesús González de CCOO, que va ser Secretari General de la Federació d'Educació, és qui em va convidar a mi per veure com estava el tema. Jo no recordava que l'assemblea va ser convocada des de l'administració per informar. A aquella primera assemblea vam prendre contacte els diferents sindicats amb gent de centres que estaven implicats.

A – Quins sindicats han tingut més incidència amb el moviment i amb la mesa?

LF – Sobre tot 3, la CGT, USTEC i CCOO, amb diferents posicions i tàctiques diverses. UGT anava seguint però arriba un moment que UGT va marxar de la mesa i els últims períodes ja no estava.

A – Fins a quin any vas ser tu a la mesa?

LF - Fins al 1998. Quan ja la mesa es constitueix en Jesús González em va dir: com no tenim cap persona del sector... i em va proposar com a persona per donar la cara en nom de CCOO. Ell era responsable però em va proposar a mi. Jo venia de Primària. Vaig estar uns deu anys. Coincidia que jo també estava a la junta de personal que es reunia al carrer Bruc i com la mesa també es reunia al carrer Bruc, era fàcil. A partir de l'any 1998 l'haurien de preguntar a altres persones, la Núria, La Trini

A – Qui venia en representació dels sindicats ?

LF – A principi de tot l'Angel Prats per l'USTEC, que era permanent sindical i compartia aquesta tasca amb altres de la seva zona. En Jose Luis de l'Alcazar venia de part de la CGT, (ell abans havia estat a UGT però va fer el pas a la CGT, i allà va ser molt ben rebut i de seguida va tenir responsabilitats), i jo mateix per part de CCOO, en espera que hagués algú del sector,

A – Va ser quan van entrar la Trini Rovira i ..?

LF – La Trini, la Núria Calatayud, primer participaven com a representants de centres, però va haver un moment a partir de 1994 que elles ja van sortir com a delegades sindicals de CCOO i vam aprofitar perquè les representants fossin del sector.

A – Les relacions de la mesa amb l'Àngela Miquel sempre van ser conflictiva fins al punt que al principi no us volia rebre per que ella no us considerava com un organisme.

LF – El departament d'Ensenyament seguia mantenim les negociacions de tipus laboral, i per tant des de Benestar Social nosaltres només parlàvem de coses organitzatives, fins i tot el Departament tenia una comissió tècnica que parlava d'Adults, perquè les negociacions sectorials que arribaven a acords culminaven al Departament d'Ensenyament. Pel treball

previ, hi havia les Comissions Tècniques i una específica un o dos cops a l'any parlava d'educació. Benestar social deia que els aspectes laborals es tractaven amb el Departament d'Educació i amb ells només els aspectes funcionals i organitzatius. Però clar, l'organització del treball forma part de les condicions laborals del personal, la normativa de principi de curs, les ratis, etc. Tot aquest tipus de coses que es decidien des de Benestar social, nosaltres volíem que es tractessin.

Les relacions eren complicades, no ens volia rebre. Jo recordo assentades hores i hores a les portes de Palau de Mar fins que aconseguien una cita. Algunes vegades ens feien fora i altres aconseguíem una trobada. Normalment la reunió la desviava amb algun responsable del seu departament: l'Antoni González de Tarragona, la Teresa Pijoan, que va ser subdirectora posteriorment, i a partir d'aquí va començar a haver una sèrie de reunions amb un cert èxit.

A – En algun moment us va rebre en Comas ?

LF- Jo al Comas no el recordo, si a l'Àngela Miquel que en algun moment va seure amb nosaltres.

A –Es curiós que des de l'any 1979 que comença Informa nº 0 fins l'any 1989 no hi ha referència al tema de la necessitat de l'especificitat de l'Ensenyament d'Adults, al 1989 surt una línia només. Sembla que mentre no s'arriba a Benestar Social no es preocupen del tema

LF – L'hauríem de mirar des d'un altre punt, L'hauríem de mirar en els documents congressuals de l'època, perquè l'Informa era per la lectura i debat de la gent, com un diari. Estem parlant que en aquesta època a Catalunya hi havia unes 50.000 persones treballant a l'ensenyament públic i d'adults no arribava a 500, però jo m'imagino que ha de haver alguna cosa en els documents congressuals. El primer congrés el vam fer l'any 1978 Hi ha un document que fa propostes amples quan parla de l'educació al llarg de la vida, allà algun plantejament ha de sortir; l'altre Congrés pot ser és de l'any 1982, pot ser allà trobis alguns referència.

A – El propi Departament de Benestar Social va ser interpretat d'una manera concreta per part dels sindicats.

LF – Es veia com un instrument de la Generalitat, de Convergència, per entrar a barris més desfavorits. Com un instrument d'agitació i propaganda. Fins i tot t'imagines al Pujol quan crea Benestar Social parlant en un to assistencial o de beneficència: “I què posarem allà?. El no se que., la formació d'adults,..”

A – Per una altra banda hi havia tot això dels xecs del Comas, que donava més aquesta sensació.

Una altra cosa curiosa: la mesa seria l'únic de tots els moviments que, almenys en les reivindicacions laborals i de plantilla, aconseguíem llogres en el pas a Ensenyament, però en canvi ara trobes que molta gent de la mesa no estan satisfets de la situació que es troben. Sembla com si dins la mesa hi havia com dues ànimes, una més laboral i una altra més de

l'especificitat de l'Educació d'Adults.

LF- Penso que no. La gent de la mesa, quan parlava del retorn a ensenyament es parlava d'un retorn perquè formés part de l'educació al llarg de la vida, però amb una especificitat concreta. Es parlava d'una Direcció General de Formació de persones adultes, igual que la de Primària o Secundària. Que no fos retornar com temps enrere, com una gota d'aigua dins d'altres serveis. Probablement el retorn no va ser suficient per molta gent.

A – A mi em fa l'efecte que els únics que aconseguen uns objectius son la mesa, (AEPA no aconseguix pràcticament res), perquè aconseguix la gran reivindicació que era tornar a Ensenyament i tot el reconeixement laboral. Després dels acords al 2005 desapareix tota la reivindicació, però en canvi queda com una certa frustració.

LF-Aquesta última fase jo no la vaig viure directament. A partir de 1998 no estic directament implicat perquè em van sortir altres tasques. A partir del 2000 assumeixo altres tasques d'organització territorial al Barcelonès . A partir del 2000 assumeixo la coordinació del sindicat d'ensenyament al Barcelonès fins al 2008. Al 2008 quan em reincorpo van sortint coses d'eleccions sindicals però de tots els sectors i ho vaig seguint però de lluny.

A – El Joan Sebastià és qui ho portava i per part de la CGT ho havia seguit portant José Luis Alcázar. Va haver-hi un

LF – Ara aquí queda molt poca cosa, però si algun dia el vesc, li podem dir

LF- es parlava d'un retorn a ensenyament, es parlava d'una direcció General però que no es tornés a ser com una gota . Probablement per molta gent no va ser suficient

A – Són els únics que van aconseguir coses en els acords de 2006 i després desapareixen les reivindicacions

LF – A partir de 1998 jo no estic directament implicat perquè estic amb altres tasques sindicals al Barcelonès. A partir del 2000 assoleixo la coordinació de l sindicat al Barcelonès
Quan m'incorpo van sortint temes sindicals dels sectors

A - Gràcies

A - Parlem de la implantació territorial de la mesa

LF - L'abast era per un costat bastant metropolità hi havia molta implicació de gent de Sta Coloma, que no fallava mai, gent d'Hospitalet, gent del Baix, algú del Vallés.. ..

A – Sabadell no tant.

LF – Després ja saltaven a Girona, un lloc important. Alguna vegada sí venia alguna persona

de Lleida, així que clar l'extensió tampoc era molt ampla

A – Lleida queda bastant perduda, oi?

LF – L'extensió no era molt ampla,..

A – Tarragona tampoc ...

LF –Tarragona tampoc massa. Una altra cosa que cal destacar és que malgrat que la mesa, estrictament parlant, estava considerada i era de professorat, tots els que estàvem a la mesa dels sindicats érem mestres, a l'hora de fer la pressió per tal d' intentar assolir algunes de les reivindicacions plantejades, fèiem dos tipus de mobilitzacions diferenciades. Per un costat hi havia unes mobilitzacions en les que bàsicament hi participava el professorat, en forma de una assentada davant Palau de Mar, una concentració,.. i fins i tot alguna jornada de vaga del professorat d'escola d'adults, però a part també es feien uns altres actes més amplis en els quals es va mirar d'implicar l'alumnat, a partir de poder explicar quins eren els plantejaments que es feien, quines eren les reivindicacions.... Jo recordo alguna de les importants a les cotxeres de Sants amb assistència de més de 2.000 persones entre alumnat i professorat o alguna concentració o manifestacions en les que també l'alumnat assolía les reivindicacions d'extensió, millora, i dignificació del que és la formació de les persones adultes. És un fet interessant que no és que sigui innovador al cent per cent, perquè també des d'altres sectors educatius s'ha cercat la complicitat dels pares ...jo recordo als anys 70 i 80 manifestacions importants en les que no només eren el professorat sinó que els pares i mares s'implicaven.

En una primera fase es deia el Secretariat en defensa de l'Escola Pública de Catalunya que va donar origen al que actualment és el MUCE -el Marc Unitari de la Comunitat Educativa- en el qual les organitzacions de pares (FAPAC, PAPAES) i organitzacions d'estudiants i sindicats elaborem propostes i reivindicacions i convoquem mobilitzacions conjuntes, que és el que a l'Administració el preocupa, perquè si vas al divideixi i venceràs... jo recordo la vaga del 88 (que encara no s'havia produït el pas), que va començar al febrer i va acabar el dia 1 juliol. Va ser una vaga intermitent, van ser uns 20 i pico jornades de vaga, i va haver-hi un moment en que la gent d'adults també es van implicar, tot i que encara no havia fet el traspàs cap a Benestar. Va haver-hi un moment cap al mes de març en el que el Departament va aconseguir introduir elements de confrontació entre professorat i pares a través de que la FAPAC, que realment té i tenia una presència molt important en els centres educatius. A través de la seva junta la FAPAC es posa en contra de la vaga i fins i tot fa un paper d'esquirolleg portant l'alumnat als centres i assolin els pares el control de les aules, això és complicat.

Això a la pròpia FAPAC li va costar un relleu a la junta directiva, molts pares i mares treballadors i treballadores entenien perfectament que un paper així no el podrien jugar els pares (com el de la Canadenca amb els esquirols..), i partir d'aquest moment va haver un canvi molt important a la junta de la FAPAC, que es va posar al costat del col·lectiu i vam començar a fer actuacions conjuntes i ja va ser una de les claus de l'èxit de la vaga del 88

A – Una altra qüestió que va fer bé la mesa va ser implicar els parlamentaris i els partits polítics. Jo recordo en Rafel Ribó. Aquí suposo que els sindicats van tenir un paper important

LF- Correcte, a través de la signatura de manifestos. Vam intentar fer ponts...
El que comentaven abans, si a partir del 98 la mesa es va deixar de reunir a Bruc,...

A- El Joan Sebastià va ser quan... i la seva entrada a la presó va ser posterior

LF – Si, si.. quan ja l'Angel Prats ho deixa.. A l'USTEC passa una mica igual que a Comissions que al principi les persones que anem en nom del Sindicat som mestres, però d'altres sectors. En el moment en que es troba una persona que és del sector vam fer els relleus naturals, és lògic

A – I de l'USTEC qui va ?

LF- Va en Joan Sebastià d'Adults però de presons. Ell treballava a presons. No se si presons en aquell moment era de justícia, i per part de la CGT en Jose Luis de l'Alcazar. Va haver una temporada una noia de Sta. Coloma, però poc temps.

22

VICTÒRIA DELS ÀNGELS GARCÍA

Mestra d'adults durant 40 anys

Entrevistada el 22/06/2015

A = ALFONS

V = VICTÒRIA

Alfons: Quan comences?

Victòria: Vam fer un intent de començar a l'associació de veïns de Verneda Alta, que aleshores estava la Pili Madurga, estava una noia esperant-se que després se'n va anar a Menorca... Bé, un grup de gent que volien fer alfabetització. Aleshores ens en vam anar a veure al Paco Garcia de Aro i vam fer un mètode d'alfabetització amb "las palabras generadoras".

A: "La letra participando entra"? Dec tenir per casa un VHS en que es cantava la letra participando entra.

V: Jo sí que me'n recordo d'haver anat a casa seva i allò era el campí qui pugui, vam fer les lletres aquelles tipus freirians i tal però al final el tema propaganda no ens va funcionar i ho vam deixar.

A: Qui estàveu, el Marc Genestar...

V: Estava el Marc, estava l'Esperança, no sé si encara no estava el Flecha... No el recordo jo per aquella època. I després hi vaig tornar tres o quatre anys més tard que havien començat a fer l'escola d'adults de la Verneda. Que ho feien al Bernat Metge de l'associació de veïns i a partir d'aquí cap endavant

A: Quan es va aconseguir el local actual?

V: Noooo, molt abans. El local actual va ser una reivindicació que van fer els veïns perquè el local era un edifici de la Sección femenina, et sona no? I aleshores es va fer. Quan va desaparèixer la Sección femenina hi ha una ocupació veïnal, aleshores està l'Associació de veïns de Sant Martí, l'Associació de veïns de Verneda Alta, està l'Ateneu Llibertari, està una guarderia i algunes entitats més. I aleshores s'entra i s'autogestiona allò. I després va ser l'època que l'ajuntament es fa càrrec de tot el que havia fet el moviment veïnal. Ara s'ha acabat, anem a organitzar l'*assunto* i ens n'ocupem nosaltres, que va ser quan van fer la reforma i l'escola d'adults va entrar a ocupar la cinquena planta. Però molt, molt abans, havíem estat enlocats en l'institut Bernat Metge, que és més o menys on va començar l'associació de veïns de Verneda Alta i aleshores estava en Ramon, estava el Marc i estava una altra noia, i aleshores va començar el procés que vam començar totes les escoles.

A: Vas estar a la coordinadora d'escoles d'adults

V: sí

A: Jo en aquella època estava col·laborant amb la Sóller i indirectament en la lluita de la Pegaso, però no estava a la coordinadora. A la vegada que es crea la coordinadora es crea el SEPT?

V: No, el SEPT ja estava creat. Jo me'n recordo del SEPT que organitzava cursos de Formació d'Adults a Rosa Sensat i jo havia anat a *mogollón* de cursos que organitzava.

A: Nomes a l'escola d'estiu?

V: Només a l'escola d'estiu.

A: Perquè després, quan vaig entrar l'any 81, vaig fer un curs d'introducció a la Formació d'Adults en els locals aquells d'Ausiàs March em sembla que era. Te'n recordes aquells locals que va tenir adults a Ausiàs March – Bruc, a la cantonada.

V: Sí, sí, i que feien la revista...

A: El Círculo de Cultura.

V: El Círculo de Cultura, correcte.

A: El SEPT era el que organitzava els cursos de formació de formadors. Al 76 ja es fa un manifest a favor de la formació d'adults. Un manifest que diu lo de la escola....

V: ...escola pública, gratuïta i...

A: ... i estatal?

V: Això no me'n recordo jo, estatal no... Sí era pública se suposava que era estatal..

A: No, perquè la estatal em sembla que es denominava la EPA antiga.

V: Vale, doncs això deuria ser l'estratègia de la coordinadora, que era la estratègia dels cíclos no? De les aules. Comencem tots voluntaris, en el moment en el que es reconeix contracten un interí, existeix l'escola. Però això no vol dir que sigui una aula. Pots donar classes, dones classes però els alumnes, s'examinaven de graduat escolar en exàmens públics fins que hi ha algunes de les escoles que es converteixen en aules, i aleshores... , tot això ja ho saps.

A: En aquella època s'ocupa la inspecció, no? Per reivindicar el cupo de mestres que s'havien promès quan es declara acabada la Campanya d'Alfabetització, però el cupo de mestres no s'amplia .

V: Que estava el Ferrer...

A: El Rafael Ferrer no crec que hi fos.

V: El Rafael Ferrer no, encara. Perquè encara no s'havien fet les transferències. Això no es fa fins molt després. Jo això hauria d'organitzar el pensament perquè ho tinc molt confós.

A: Estem en l'època del ministeri.

V: Del ministeri sí... Però jo me'n recordo de manis davant el Govern Civil per l'ampliació, però això d'inspecció no me'n recordo, no ho tinc massa clar.

A: Un cop la coordinadora pren la opció d'entrar a l'escola pública, d'entrar a la institució, de que siguin mestres, tinc la sensació que la coordinadora comença a tenir problemes interns sobre quins són els que han d'optar a les places, escollits en assemblea.

V: Sí, perquè hi ha el criteri exactament aquest, el d'anar creant aules, no? I aleshores suposa que de la llista d'interins hi ha gent que ha de renunciar a l'interinatge...

A: Estava clar partir de la llista d'interins.

V: Clar, perquè el primer que ve que és d'una aula que no té cap mestre interí pugui ocupar plaça, amb lo qual es crea l'escola.

A: Però l'ordre d'interins per ocupar la plaça el decideix la coordinadora

V: Sí

A: O sigui, que et toca a tu ocupar la plaça, però...

V: Per ordre de la llista d'interins potser em toca a mi, però la plaça l'ha d'ocupar la Llum perquè és la que a Pegaso es necessita... o la Verneda necessita que es reconegui el mestre i aleshores agafa plaça el Marc, per exemple.

A: Suposo que aquesta decisió de l'assemblea de qui ha d'ocupar les places va provocar moltes tensions, el que quedava fora...

V: Al principi no, però després sí. Hi va haver autèntiques guerres. Jo me'n recordo d'una tia de Badalona, que no me'n recordo el nom, era la que tenia el restaurant Madrid Barcelona, que havien anat amb punxons i tot...

A: Però on havien anat amb punxons?

V: Als nomenaments. Va ser el moviment contrari. Va arribar un punt que els interins no estaven d'acord, que si et tocava la plaça et tocava i l'havies d'agafar.

A: Van anar amb punxons contra el que havia decidit l'assemblea que havia d'agafar la plaça?

V: I això és el principi de la desfeta.

A: Continuem. Entrem a Educació, al Departament d'Educació. Quina impressió tens?. Primer vam estar a Ausiàs March. Després, com si s'hagués anat per Aragó, no recordo. En aquella època recordo haver anat a defensar al Fèlix a aquest local, amb la Montserrat Sala, que era la cap del servei.

V: Hi ha un moment que em sembla que hi ha una llista pròpia per Adults.

A: Amb quins barems?

V: En funció de que hi havia la llista normal d'interins i després hi havia una llista que era d'Adults. Especifica d'Adults.

A: I en aquesta llista qui s'apuntava?

V: En aquesta llista ens apuntàvem els interins que volíem accedir a Formació d'Adults. I aleshores jo sé que durant una època hi havia com un barem específic de cursos que havies fet, això, dels cursos del SEPT, d'anys de voluntariat si te'ls certificava l'ajuntament o alguna cosa d'aquestes. I aquí hi havia gent de sindicats

V: Tinc coses molt barrejades. Bé, hi havia la llista aquesta d'interins. A més hi havia tot el tema del boicot a les oposicions, te'n recordes?

A: No, perquè jo vaig fer oposicions, jo vaig entrar...

V: Perquè va haver com dos moments. Va haver un moment que si feies les oposicions te n'anaves a EGB, te n'anaves a primària. I després va haver un altre moment que si no feies oposicions no et podies quedar a adults. Te'n recordes d'aquella tia que se'n va anar a Amsterdam... Val doncs aquesta va enganxar la història aquesta.

A: Sí, i després quan va tornar va anar a infants, va anar a primària. A veure, jo entro l'any 81, i deu ser el que dius: tenia mèrits perquè havia fet de voluntari a la Sòller i se'm van valorar per poder entrar i tenir plaça.

V: Però això és un cop que ja s'han fet les transferències, em sembla.

A: Sí, però el boicot a les oposicions devia ser abans, perquè jo vaig fer oposicions al cap de 3 o 4 anys i em vaig quedar a la plaça que ocupava com a interí.

V: No te'n recordes de l'època de boicot a les oposicions...?

A: No. No me'n recordo. Recordo que vaig fer oposicions tranquil·lament.

V: Doncs jo vaig agafar el moment que o feia oposicions o no entrava a Adults. Quan hi havia hagut el moment abans que si feies oposicions...

A: Tu eres interina encara?

V: Interina.

A: Interina. Ja estaves dintre?

V: No.

A: Estaves fora i havies de fer oposicions...

V: No, espera que no ho sé. No, estava fora. Voluntària, no era interina. No era interina perquè a més jo estava fent una llicenciatura i no podia entrar a la llista d'interins.

A: La gent d'adults d'aquella època alguns provenien del món cristià, altres no estaven adscrits enlloc, eren assemblearis, però l'Àngela Miquel, al meu parer, sempre va tenir la sensació que tots érem comunistes. En canvi jo sempre vaig tenir la sensació que la coordinadora era molt variada, un moviment no adscrit com a tal a cap tendència política, que hi havia de tot una mica. En tot cas hi havia més gent de tendència llibertària que no pas del PSUC.

V: Bueno, hi havia gent de l'ORT i...

A: En aquella època hi havia unes escoles que deien l'EPA antiga

V: Que era l'EPA franquista, no? Que feien aquells cursos a la nit i després enviaven la carta....

A: Són la derivació de les campanyes d'alfabetització i que a Barcelona hi havia 4

V: El Raimundo Penyafort

A: En el franquisme Sant Raimundo de Penyafort. L'EPA antiga i l'EPA nova que es caracteritzava pel seu dinamisme, per partir del moviment veïnal i estava a la Coordinadora on dius que hi havia de tot, ORT, potser algú del PSUC, algun socialista, el Paco Garcia de Haro. L'altre dia buscant per internet em vaig trobar que havia estat president socialista de l'associació de veïns de La Mina i que el va treure un del PSUC.

V: I gent de la MC, te'n recordes? Hi havia...

A: En Ramon venia de la OIC. Avancem. Què recordes de la primera època del Departament d'Ensenyament, es fa algun material? Es fa algun treball de programació des de la Montserrat Sala?

V: Sí, jo crec que sí, però tinc pocs records d'aquella època

A: Per què el model Verneda no s'estén més?

V: El model de la Verneda, que es queda com un *gueto* i no s'hi dediquen esforços. Em vaig passar molts anys reclamant recolzament, a Sant Roc... Per poder estendre una mica més aquest model perquè tothom estava en contra del voluntariat, en contra de majors de 25 anys, tot el concepte d'educació permanent... Tot això. Jo crec que aquest és un dels errors i l'altre

error és que CREA deixi de ser el centre de recerca per la formació de persones adultes. Que no hem sabut.. jo me'n recordo que va haver una època que intentàvem...

A: Crec que hi ha una raó, crec que CREA ha treballat bé, també en el tema del màrqueting. En aquest treball començo parlant de la invisibilitat de l'educació d'adults. No és visible, no surt als mitjans de comunicació, no preocupa a ningú, menys als polítics, menys a l'administració, i cada vegada menys a la universitat. CREA crec que se n'adona d'aquesta invisibilitat i llavors si vol tenir un lloc a la universitat i a la investigació ha de canviar una mica d'àmbit i s'ha de situar en les desigualtats socials i educatives en general.

V: Clar, però l'error es fer-ho en general perquè això es pot defensar des del marc de la formació d'adults i intentant incorporar aquella idea que teníem del que era la formació permanent d'adults, no?

A: Però això no tira endavant

V: No tira endavant però és que ara s'està parlant de Reforma de la Formació Professional, i el reconeixement de l'experiència prèvia... Però això clar, hauria de ser en el marc de la Formació Permanent d'Adults, no?

A: Sí, però tot plegat forma part de la retòrica que no arriba a completar-se amb normes ni pressupostos. Tinc una altra sensació no contrastada, que la part també de teorització de la formació d'adults s'acaba amb el llibre "Compartiendo Palabras" del Ramon l'any 96. A partir de llavors no he vist – igual les desconec – noves aportacions. L'aprenentatge dialògic, la pedagogia de l'èxit, l'aportació més comunitària..., ens hem quedat aquí. Tots som responsables. No pots assenyalar a uns o altres, no, tots som una mica responsables.

V: De totes maneres la "carta"⁸⁶ serveix, perquè t'animis.

A: Sí, està molt bé.

V: Perquè m'ha arribat que la gent se la llegeix.

A: Sí, això sí. Però...

V: És la síntesi de tota l'experiència i tota la teoria que hem anat fent durant tots aquests anys.

A: Sí, és el que anava a dir. El Ramon ha tingut una part important en la construcció de la teoria i la "carta" és un bon resum de tota la teoria que havíem fet i de l'experiència que teníem tots plegats. Després hem fet més coses sobre la diversitat a l'aula⁸⁷.

V: Passa'm aquestes coses noves

A: Vam començar per relats de classe.

⁸⁶ Es refereix a la "Carta a qui ha d'ensenyar persones joves i adultes". ICE de la UB

⁸⁷ "Formació en competències bàsiques de persones adultes: la diversitat a l'aula" – ICE de la UB

V: Ah sí! Me'n recordo d'això.

A: Després vam continuar amb el tema de criteris sobre la diversitat posant també algunes practiques i exemples d'aprenentatge col·laboratiu, com es fa, perquè no quedi només en la teoria. Hem fet també uns relats d'alumnes, o sigui, com ho viuen els alumnes, des de la mirada dels professors, perquè els alumnes que nosaltres tenim a alfabetització encara no poden fer relats. Però són alumnes reals, canviant el nom. I finalment vam fer un de relats de *profes*.

V: I tot això ho puc tenir?

A: Sí, està publicat a l'ICE online.

V: Envia'm un enllaç. I hi ha també un altre tema, que és tot el tema de..., i ens hem fet vells en el sentit de mestres vells, no? Que són més mestres encara de la pissarra, i del paper i de tot això, no? I que, ara quan em deies això del WhatsApp, suposo que ha d'haver una altra generació de relleu, que estigui treballant "como Pedro por su casa" en tot aquest ...

A: Canvio de pàgina. Hi ha hagut a la societat en els últims decennis un procés social de desencantament, de desil·lusió, de pors que crec que ha influït molt en adults, en la gent d'adults. Nosaltres també formem part d'una societat, una societat que s'ha anat desil·lusionant de les seves possibilitats, estàs d'acord amb això?

V: Jo penso que sí, que hi ha una part d'això, perquè fins a un cert moment hi ha la idea que estàs construint una alternativa, i de tot el pes que tindrà l'educació en la transformació i perquè estàs vinculat també en moviments socials. I quan arriba el moment que l'estat i les administracions es fan càrrec i es dediquen a donar retallada als moviments socials, d'alguna manera també s'institucionalitza tot el que és una mica el model d'Adults.

A: Aquest procés començaria fins i tot abans que hi hagués les transferències a la Generalitat, perquè l'entrada als ajuntaments democràtics és abans de que hi hagi les transferències. I va entrar tota la gent líder. I molta gent té la sensació que quan entren...

V: Desactiven. Jo crec que... No dic que sigui molt intencional, però a vegades m'ha donat la sensació que era intencional tota la campanya de desactivació dels moviments socials. Tant al PSUC com al PSC que està a Badalona i et diuen que estàs demanant que t'enviïn un mestre o estàs demanant uns locals i et diuen: nosaltres farem el que ens doni la gana, si no voleu, no ens torneu a votar. I això m'ho han dit a mi a la cara a l'Ajuntament de Badalona.

A: Tenim tota la història del paper que ha jugat la Mesa i el paper que han jugat els sindicats. No solament en adults, sinó en general.

V: En general, defensant els interessos dels interins i dels funcionaris. No defensant els interessos de l'educació d'adults. I això ho hem pagat car..

A: Sí, sí, jo crec que han fet un paper... Clar, també entens que per una altra banda eren els

seus “clients”, eren els seus. Perquè els aturats no han sigut mai clients dels sindicats, els immigrants tampoc... Qui eren? Els funcionaris. I per tant havien de defensar un quart d’hora menys... Recordes que defensàvem que els sindicats s’havien de preocupar que la formació d’adults havia d’estar al servei de la gent treballadora...?

V: Jo me’n recordo amb el Gallego, les guerres... A qui han de defensar els sindicats? A la gent treballadora...

A: Que són els que van a les classes, i per tant d’acord que defensin els drets del funcionariat però a la vegada haurien de defensar a la gent treballadora.

V: El dret a l’accés a l’educació de la classe treballadora. Doncs no. Jo crec que això és una de les coses que també va cremar molt.

A: També la lluita interna de les escoles que tenien una certa línia participativa amb la gent que venia de fora, l’interí o el propietari que et venia a reclamar els seus drets com a funcionari.

V: Exactament. I a més en contra del model democràtic que estava establert a l’escola on hi havia una associació d’alumnes que participaven, que hi havia un Consell d’Escola que participaven en el claustre... això no ho podien admetre. I és clar, era constantment anar als bàsics. Coses per les que havies lluitat i aconseguir feia molt de temps les havies de requeestionar cada vegada que venia un interí i que canviava el claustre.

A: I tant pes tenien els interins a les escoles? Jo no ho recordo en els meus anys d’escola. Clar que vaig deixar l’escola l’any 90.

V: Sí, perquè clar, si resulta que les funcionaries – en el cas de Sant Roc, les funcionaries érem la Carme i jo – et venien la resta fins a 6 o 7 eren interins.

A: Clar, era un pes important.

Surt a la conversa una de les situacions que vam viure conjuntament a CREA

V: No te’n recordes de tot això? I la tensió que hi va haver entre el Fernando i el Ramon? El Fernando va saltar llavors.

A: Sí, però no vaig entendre mai de què se l’acusava exactament. Vaig sentir que se l’acusava que havia sigut protagonista d’un viatge a un programa europeu...

V: Que ell feia separació entre els “VIPs” per dir-ho d’alguna manera, i la gent normal. Jo crec que l’acusació bàsicament va ser aquesta.

A: I la separació en què consistia? En que ell anava de VIP?

V: És que el Fernando sempre ha sigut...

A: El Fernando és una persona força lúcida.

V: Sí, a més sap molt d'aquesta historia perquè la gent de Pegaso – nosaltres allà a la Verneda quan encara no érem aula portàvem els nostres.. o sigui, ells ens certificaven els graduats escolars perquè ells ja eren aula.

A: A Pegaso?

V: Pegaso, sí. Fernando és que sempre ha sigut un personatge.

23

Paco García de Haro

Impulsor de l'Escola d'Adults de La Mina en els anys setanta, va ser un dels creadors i animadors més actius de la Coordinadora d'Escoles d'Adults i especialment del SPT. Els seus records tenien importància per a la tesi. El vaig entrevistar als escolapis de Sant Antoni el 7 de febrer de 2016, però degut a un accident de moto amb conseqüències per a la seva salut i els seus records, vam parlar d'altres temes.

24

Montserrat Gimeno

Membre de la Junta d'Òmnium Cultural

Política lingüística

Entrevistada a casa meva

10/12/2015

(ALFONS =A) Quan jo parlava de Política Lingüística tothom em deia parla amb la Montserrat Gimeno.

(MONTSERRAT =M) Català, clar.

(A) Sí. Per una raó, perquè jo penso que els nivells baixos, els nivells elementals considero que faci qui ho faci és formació de competències bàsiques

(M) Total, sí, encara que sigui català

(A) Sí, a Catalunya és una competència bàsica

(M) Aleshores teníem diferents llocs: teníem per una banda ÒMNIUM CULTURAL que inicia tot un camí d'ensenyament de català, perquè en aquell moment estava tot prohibit, a partir dels 50 – 60 no me'n recordo. Per una altra banda hi havia les universitats, que feien aquells exàmens que donaven un certificat de català de les universitats. I per una altra banda...

(A) Jo ho tinc de l'Autònoma

(M) Per una altra banda hi havia el reciclatge. Tot això sortia de diferents llocs. I per una altra banda que no sé si estava lligat amb Òmnium Cultural o era qüestió que els ajuntaments també feien català. O sigui que s'anaven creuant, s'anaven multiplicant, anaven fent.

(A) Estem parlant de l'època abans de la mort Franco, l'Òmnium Cultural és de bastant abans.

(M) Sí, Òmnium Cultural bastant abans. Mira: recuperació del català a les escoles. OC es crea el 1961, per treballar per la llengua i la cultura del país, això és clar. Aquí comença el Joan Triadú a fer cursos de català després a fer cursos per formar professors de català, van fer el DEC [Delegació d'Ensenyament Català d'Òmnium Cultural], tot aquest paquet ve d'ÒMNIUM. Classes de català comença l'any 56, o sigui que deu n'hi do, van fent. Això t'ho passaré, ho tinc fotocopiats, el 61, el 63 i el 67. I creix la delegació que et dic. Això és una línia, tens informació bastant ajustada. Si vols més informació ho has de buscar en els butlletins del DEC que després va ser escola catalana. Això ho trobaràs a l'arxiu. Però si no

t'és urgent per ara, d'aquí 4 mesos estarà digitalitzat. Però fins que no entra la Generalitat l'Òmnium fa classes de català i continua fent classes de català. El que passa és que tota la seva responsabilitat després la trasllada a la Generalitat, perquè ja ve l'altra banda. Del DEC –que hi havia el Joaquim Arenas- que és qui pot explicar més coses per què s'ho sap tot. El Joaquim Arenas es va passar a la Generalitat, va ser cap de servei, i la Margarida Mosset era la directora i després quan la Margarida va passar a inspecció, l'Arenas va passar a cap de servei. Per tant, entronca una cosa amb l'altra.

(A) La gent que feia classes a l'Òmnium Cultural eren voluntaris? O eren contractats?

(M) Eren voluntaris, sí. Però jo penso que en algun moment van començar a cobrar alguna cosa i un bon dia es van revelar i van voler contractació. Tot això és un pas en un moment.

(A) En quina època seria quan comencen a reclamar?

(M) Jo crec que devia de ser cap als 70.

(A) Ja em quadra.

(M) Al voltant. Jo vaig entrar a la universitat a fer cursos de català, no aquests certificats que donaven en un cert moment que no hi havia cursos a dintre, jo estava a la UB i allà el doctor Margarit va organitzar els cursos, que els anys també te'ls diré per què els tinc per aquí, el 1978. Jo vaig acabar al 1976, que va néixer la meua filla, al 1977 vaig estar treballant a Badalona a l'ajuntament, tots aquests cursos els feien els ajuntaments. Perquè el Baix Llobregat n'estava ple. Quan arriba la Generalitat fa una primera trobada amb tota la gent, els coordinadors d'aquests cursos, parlen amb ells i es passa a la Generalitat aquesta funció. Això devia ser, doncs quan es crea política lingüística. L'any 1978 – 1980, i al 81 ja va entrar una pila de gent per dedicar-se amb aquestes coses. Jo entro al 82 i m'encarrego de tota la part didàctica; més o menys, eh? Anem refent i després triaràs. Al 78 vam començar a la universitat; cobràvem però no estàvem contractats. Això era normal.

(A) Com la figura de l'associat ara.

(M) Més o menys. No estava en la universitat, estava en els cursos del rectorat. Què eren els cursos de rectorat? Eren cursos de català. Per a tota la gent universitària. El que ara són els serveis lingüístics, eren aquests cursos. El Carles Duarte va ser qui els va iniciar, per què amb el Badia doncs el van posar en marxa i en aquell moment teníem uns nivells A, B, C, D, que feien cursos per a tothom. Bàsicament eren estudiants, i alguns professors que tenien ganes de posar-s'hi. Aquí cadascú es va muntar una mica el programa a partir de materials i d'unes petites formacions que ens va fer la Marta Martín. No sé si et sona. Una persona anterior. Ens va donar les primeres idees de formació. Vam seguir en aquell moment que hi havia *el castell d'iràs i no tornaràs*, per als que no sabien res. I després els *ponts*. Els *ponts* els deus recordar. I després nosaltres vam fer el *Retall*, que va durar poquet, però va funcionar molt bé. I aquí eren universitaris tots, encara que comencessin amb un nivell zero, era gent

universitària, per tant tenia formació i bagatge i un nivell B que seria com ara l'A2, i el B1. Ja fèiem lectura literària, de poemes, de narració i tot. Preteníem que s'integressin a les classes si un professor la feia en català, que no eren gaires, però sí que coneguessin una mica l'entorn. I això va funcionar força. Aquests eren uns. Em vaig fer uns altres; et vaig dient el que vaig fer jo, per a que et situïs. En vaig fer uns altres. Els de l'ajuntament. He portat el meu cv perquè aquí ho tinc recollit. Sembla mentida, però tants anys...fas una pila de coses.

(A) A mi l'altre dia per a una subvenció em demanàvem el currículum, i deia quantes pàgines vols.

(M) Clar, et reduiré per a que s'ajusti en el que em demanes. Per què no en tens poques, deus tenir moltes més que jo. Jo vaig començar a treballar diguéssim més seriosament a partir dels 80-70. Abans el que feia (vaig estar durant un temps, però això ja no ho he posat enlloc) era la primària, la DEC ens enviava a les escoles a fer cursos. Però això ja no ho he posat enlloc, perquè sempre m'he dedicat als adults. Aquella part doncs... a mi no m'apassionaven els nens (riure). En aquell moment, 7è – 8è, era difícil. Vaig estar a Badalona que era difícil, en els barris. Típics. Vaig fer bastant reciclatge; no sé això exactament quan comença, però va ser segurament quan la Generalitat es posa en marxa. Es fan reciclatges a totes les universitats i en el reciclatge hi ha català, hi ha socials, i no sé què més hi havia. Hi havia 3 coses.

(A) No ho sé, perquè jo amb la universitat en aquella època vaig fer el nivell C, que és el que et demanaven per ser mestre.

(M) És el que et demanaven. Sí.

Vaig fer el nivell C i no sé què més es feia.

(M) Sí, ho deixo per al final la política lingüística. Aleshores vaig fer això, vaig fer els cursos de català a la universitat i en vaig fer uns l'any 1977 per tant un pelet abans de regidoria de cultura a l'ajuntament de Barcelona. Per què? Perquè va ser aquell any famós dels 16 regidors del no. Que no volien que s'ensenyés català i llavors es va revolucionar tot i l'ajuntament de Barcelona va dir que sí; i jo els vaig fer aquí a Horta. Va ser molt maco, perquè encara algunes de les senyores que venia a classe encara em saluda, encara se'n recorda diguéssim. Sí, molt maco. Jo no en sabia massa, el que feia era que parlessin i fèiem gramàtica per punts i un dictat, perquè jo tampoc no en sabia massa. I després ja comença la política lingüística; al juny del 82 fan els primers exàmens. Al setembre de l'any anterior fan les primeres jornades per als professors de català que treballaven als ajuntaments, que t'he dit abans: primer es reuneixen els coordinadors, amb un grupet de persones ens fan fer uns programes que allò eren lliçons, no programes (llició 1, llició 2 etc). Van fer tres llibrets: un de català per a no catalano-parlants de nivell A i B; un per a catalano-parlants i llenguatge administratiu i un altre per a formació de professor, amb la temàtica que entraria al nivell E (que eren els exàmens que es feia a nivell professorat). Tu ves interrompent i pregunta el que vulguis. Aleshores jo ja vaig participar en aquests primers de no-catalano parlants, perquè jo havia fet sempre no catalano-parlants a la universitat, perquè m'agradava; jo explicar molta gramàtica i

elucubrar excessivament no era la meua vocació. La meua vocació era parlar. I que parlessin ells, que fossin capaços de dir.

(A) Ambient comunicatiu, aprenentatge comunicatiu.

(M) Sí. Tot i que no era del tot, però sí que era aquesta la intenció. Perquè ens van orientar, la Marta Martín ja anava per aquí. L'escola de mestres de Vic amb el català va avançar moltíssim i amb el Tidó, l'Assumpta Fargas, i tota aquella gent va fer molta feina i a mi m'agradava. Al Joan Solà en aquell moment no li agradava. I em va dir: com es que et dediques a això si podries fer d'altres coses. I li vaig dir senzillament perquè m'agrada. I la gent aprenia. Oi que quan a tu t'agrada, en general, a ells els hi agrada, als adults? Als adults els hi agrada estar bé a classe, i cal que facis i que a part que els hi serveixi, que se sentin còmodes. Ja saps que en aquest tipus de cursos ha passat de tot: la temporada dels llibres de cuina, la temporada de la roda del temps, etc. Per què? Perquè allò s'ho feien seu i aleshores això sí que funcionava. Al juny del 82 es van fer els primers exàmens i a partir d'aquell moment, tots els cursos que s'havien fet fora l'ajuntament, els recull la Generalitat de Catalunya. I comença la primera etapa de nivell A, B, C i D, se li va anomenar. L'A era un certificat facilíssim en aquell moment. Per què? Perquè es volia que tothom aprengués el mínim per entendre el seu entorn. Aleshores qui es presentava a l'examen era molt senzill. Després tots aquests cursos ja has vist que s'han anat desdoblant, perquè no n'hi havia prou. El nivell C mateix que era un curs atapeït, s'ha convertit en dos nivells. El nivell A1 i el nivell A2, el B1, el B2, vull dir que tot això s'ha anat multiplicant amb el temps, perquè també vas aprenent. En aquell moment era fàcil estudiar català. No l'aprenies tant com ara potser, però en aquell moment et senties prou bé. Aleshores, aquests cursos em sembla que és fins l'any 90 que es crea el consorci els organitza directament la Direcció General de Política Lingüística i seleccionen els professors. I l'any 83, no, menteixo, al setembre del 82 es fa un concurs públic per materials per aquesta gent. I guanya el concurs DIGUI DIGUI. El llibre aquest que ha servit durant molts anys. Al 83 es publica el DIGUI DIGUI 1 i després es publicarà el DIGUI DIGUI 2. Amb aquests materials s'ha treballat durant molt de temps. Va ser una revolució des del nostre punt de vista, perquè els llibres que hi havien per a no-catalano parlants era el Lloguera i la Roser Latorre. Cada lliçó era un dictat, i uns exercicis i parlar un mica de vocabulari, els verbs, una mica de gramàtica, però des d'aquesta perspectiva. Quan vam treure nosaltres els *Retalls*, ja canvia, i treballa per temes.

Els *Retalls* va significar un primer canvi, perquè enlloc de treballar com es treballava amb els adults que era fer el dictat i corregir, vam passar a treballar com es treballava una mica amb els nens. Amb un nivell de llengua, llenguatge, però per temes. Per tant, com en deien a l'escola: al voltant d'una temàtica, centres d'interès. Un centre d'interès feies com amb els nens, el cos, la casa, el anar a comprar, etc., i a l'entorn d'allò feies una lectura, una comprensió, que anteriorment això no es feia, un vocabulari, uns aspectes més o menys gramaticals i uns textos per treballar tot això. Però textos reals, literaris o de diaris, o del que podia haver en aquell moment. Això és un canvi amb els altres. Paral·lelament surt un llibre que es diu "L'Ara endavant" o Endavant, que era de Puig i Romaní. Era una metodologia més francesa, més pregunta-resposta. I el *Digui Digui* canvia, perquè ja és la visió comunicativa, ja és un enfocament comunicatiu, ja treballa tot i que jugui amb centres d'interès, treballa per

les funcions. I surt el nivell llindar, que es la base del *Digui Digui*. Tot això ho trobaràs a la pàgina de política lingüística. Trobaràs tots els llibres, els pots llegir, no cal ni que els compris ni te'ls baixis. Hi són tots els que hi poden ser. Tots els que són realment propietat de política lingüística. A partir d'aquí van creixent el nombre de cursos i es va veient que política lingüística no és qui ha d'arribar en aquesta, sinó que planifica, analitza, dirigeix, però hi ha d'haver algú que estigui en el territori. I llavors apareix el Consorci.

(A) Quan apareix el Consorci?

(M) Al 90. No sé si és al 90 o al 91 quan es comença a pensar, però és per aquí.

(A) Recordo que cap a aquesta època, 89-90, al Carmel venia un professor de català. I devia venir de política lingüística, Enric Prats.

(M) Home i tant. L'Enric el coneixem de tota la vida.

(A) Arriba un moment quan ja havíem passat a Benestar Social, l'any 88, que hi ha un increment de plantilla. Suposo que tots els professors de català que tenien titulació per fer de mestres, són absorbits.

(M) Tots els que van voler.

(A) Aquest procés, com va anar?

(M) Bé, això va ser una petita lluita entre el Senyor Renu i la senyora Àngela Miquel. Si no recordo malament, formació d'adults estava a ensenyament que hi havia el Rafel Ferrer i la Montserrat Sala. Els vaig conèixer. Amb la Montserrat havia parlat alguna vegada. I hi havia certificació i hi havia de tot, concurs de narrativa, no, això es va fer després quan es va morir. És que vaig conèixer la seva filla també va venir al gabinet a treballar.

(A) La filla de la Montserrat Sala?

(M) No, del Rafel. No me'n recordo, la memòria falla. Política lingüística, els cursos que feia i l'objectiu primordial era aconseguir la normalització en llengua de la població que en el seu moment no va poder tenir escolarització. I per això es fan els cursos i per això està la política lingüística. No són de formació d'adults, per més que la senyora Àngela Miquel volia que tot el que no sabia perquè, tenia política lingüística i crea el consorci quan hi ha les escoles d'adults. Però això va ser entre ells una mica. El Miquel Renu diu, clar, nosaltres els cursos que fem només són de normalització lingüística, són per a potenciar això. No ens dedicarem a una altra cosa. Això i el seu entorn. En aquell moment fèiem també cultura; no fèiem cursos de cultura, però fèiem activitats dintre del que són els cursos en entorn cultural al qual pertanyia per a normalitzar. L'Àngela Miquel el que fa –segons el meu punt de vista– que tampoc no sé on filar prim, què fa, doncs fa formació d'adults. Diu, si nosaltres ens enduem formació d'adults d'educació, nosaltres podrem treballar millor, perquè tindrem la nostra

manera de fer i amb el senyor Antoni Comas doncs van decidir que això passava a Benestar. No sé si és lògic o no és lògic. Jo crec que no, però és igual, això és una opinió meva, perquè és ensenyament. És tot un altre tema.

(A) Però en els cursos de català, en aquest moment hi ha una doble línia, hi ha els cursos de Consorci i els cursos de les escoles d'adults. No sé ara amb ensenyament, però la relació era nul·la, pràcticament en quant a materials, p.ex.

(M) Aquí entre mig hi ha una etapa on jo sí que hi era, en el pas de l'Àngela Miquel a tornar al departament d'ensenyament, que suposo que va ser amb el tripartit. Ella va fer molt bona feina amb les seves pegues, equivocacions i errors com tothom, però sí que va tirar endavant una cosa que es veia molt poquet, que eren les escoles d'adults. Però quan arriba el tripartit li diuen: tu te'n vas a aquell edifici d'allà i et quedes allà soleta i t'abandonem, a la Torreeta. I això torna a passar aquí i quan torna a passar aquí, desapareix una altra vegada. Discretament. Segur que continuen fent feina i segur que ho continuen fent bé; externament. Internament es fa tot el que sigui. Jo vaig tenir durant un temps relació amb la subdirectora que es deia Carme Massa. La última. Amb la Mercè Comeltes, tota la vida, des que va estar a Drassanes fins que va plegar. La gent d'aquesta època què va fer: em van demanar que els ajudés per fer el currículum, no per fer-lo sinó per parlar-ne, per veure com està. I si en aquest moment no teniu temps, el més important és que marqueu les bases de formació d'adults, però els continguts aprofiteu els que ja tenim fets nosaltres i remateu, que va ser quan van començar a fer –des del meu punt de vista, perquè jo l'anterior no ho coneixia– els cursos que lliguessin amb el marc comú de referència.

(A) Això ja és la última etapa

(M) És la última etapa d'ensenyament, sí. És quan tornen a ensenyament i jo amb ells vaig estar treballant d'això durant una pila de temps, va sortir també publicat al DOGC el que vam fer, però són ells els que ho van fer tot, jo només assessorava.

(A) El que et preguntava era: quan estem a Benestar Social, al començament, tinc la sensació que Benestar Social absorbeix el professorat de les classes de català que anaven per a les escoles d'adults, de política lingüística, i absorbeix com una quarantena, hi ha un increment de plantilla.

(M) Sí, jo crec que sí. Però més aviat no són tots, perquè de política lingüística hi ha per tot el territori. Aleshores, jo crec, que com en aquell moment encara no s'havia creat el consorci cobraven però no estaven contractats de manera amb seguretat social, perquè abans del consorci hi havia diferents moviments també a política lingüística per dir, bueno, què fem? S'aconsegueix que es creï el Consorci per aquesta demanda. Jo m'imagino que pel que tu

dius, en el moment en què es crea formació d'adults, o titulació de mestres o la titulació adequada per presentar-se a les oposicions o selecció, ho fan, però no són tots. Perquè hi ha molts que són llicenciats i aquests tampoc no poden anar-hi, perquè han de ser mestres. També els que no tenen titulació, que van després pel nivell E, pel certificat de capacitació de català, per aquests nivells en aquell moment que no demanaven la titulació sencera, perquè necessitaven gent, i hi havia gent que ho feia molt bé. Jo crec que això que dius tu va per aquesta línia. De dir "aquells que tenen titulació i volien".

(A) Em sembla que van ser uns 40, que ja estaven treballant a les escoles d'adults

(M) Deu ser això. És que no són escoles d'adults a la política lingüística, són classes. Ho dic perquè així ho separem. No són escoles d'adults nostres, sinó que les úniques escoles d'adults són allà on has estat tu.

(A) Però tens l'exemple de l'Enric Prats que venia al Carmel a fer classes d'adults i feia les hores que li tocava, les classes que l'hi toqués, després ja va marxar a la universitat. Jo tinc la sensació que alguns que venien a les escoles d'adults, hi ha un moment que es passen i són mestres d'adults.

(M) Sí, perquè ells ja tenien la carrera de magisteri feta. Si no, no ho podien fer.

(A) Llavors el fet que no assumissin l'ensenyament de català les escoles d'adults és purament que Reuní i l'Àngela Miquel no s'entenen, o hi ha una altra cosa de fons?

(M) La única cosa de contingut és l'objectiu. L'objectiu de política lingüística és molt clar: és normalització lingüística, per tant no entrarà en cap altra cosa. El català que es fa a les escoles d'adults neix de primer que és una formació de lectura, escriptura, etc. També de primària, i de secundària després. Però era de formació general, i dins de la primera etapa el català era formació general. Català, castellà.

(A) Des de fora queda una mica estrany. Que la direcció general d'educació d'adults hagi fet materials per aprenentatge de català i a ensenyament també tenen material, i per altra banda el Consorci, i entre els dos.. no hi ha...

(M) Perquè els enfocaments són diferents.

(A) Jo he vist els dos i no m'ha semblat massa diferents.

(M) Però en aquell moment, quan es va fer l'alfabetització en català, ells van fer això, però després van fer tot un seguit de llibres i fitxes.

(A) I això queda clar que no era tema de política lingüística, això queda clar.

(M) Aleshores, per altra banda què hem fet: tots els materials d'acollida, des d'un punt de vista molt de normalització. Què més? El nivell lllindar, s'ha promogut el Digui Digui, però tot són coses específiques d'ensenyament de segones llengües i totes seguint el Consell d'Europa, que en aquell moment encara no era el marc sinó que eren altres orientacions. Es va fer un taller sobre cultura i entorn a Esplugues de Francolí i va venir la gent de Consell d'Europa, amb la gent que estaven treballant aquí, la gent del Digui Digui, i es va estar treballant molt i anava per aquesta línia. En canvi l'altra anava seguint una mica les orientacions que toquen per primària o per secundària o pel que correspongui.

(A) En aquells moment, fan acollida.

(M) Vols dir que ara no estan –en alguns punts- seguint més línies del consorci, també?

(A) És possible. Però sembla que hi hagi dos organismes oficials que estan fent la mateixa feina per separat, en aquest moment, i que jo sàpiga, mentre jo vaig estar a la Generalitat, no hi havia cap mena de relació. Si es dona p. ex. material de Consorci a l'acollida, i el fa el Consorci, el lògic és que es faci d'acord amb criteris educatius. Amb l'Àngela Miquel, o amb qui sigui.

(M) Amb l'Àngela Miquel vam tenir molta relació, he anat vegades i vegades a parlar amb ella i anava totes les trobades que feia “d'aprendre és la clau”, anava a totes, perquè em convidava. I nosaltres a totes les jornades que fèiem de formació convidàvem específicament a través de la Mercè a que vinguessin a les trobades. A temes de formació explicàvem materials. Alguna cosa s'ha fet, però poca. I jo quan vaig deixar de ser-hi, ja no en sé més. Però jo sí que mentre feia jornades, convidàvem a tothom. Però pensa que els serveis lingüístics continuen fent cursos de català, als universitaris i obren la porta a la gent de fora, per tant és una línia que existeix ara encara. I durant molt de temps hem cedit els nostres programes, els nostres exàmens, però ells han fet lo seu. Hi havia una mica per a tothom. Els serveis lingüístics hi havia a Barcelona, Autònoma, Tarragona, Lleida, Girona, Vic, la Internacional, la Ramon Llull, vull dir que eren un paquet i tothom feia les seves classes. Eren branques. Què passa ara? Que moltes vegades en el Consorci pacten qui fa i qui no fa. Òmnium encara ara en algun territori fa cursos de català. I com els fa sols? Potser no, potser van a parlar amb el consorci i un ofereix un professor, o l'aula, o així. No ha sigut tan taxatiu, sinó que també depèn dels llocs. A Sabadell hi havia el Quico Ferran i hi havia la Margarida Massot. La Margarida Massot era consorci i era escola d'adults. A Sabadell hi havia aquella escola d'adults que tenia la Concòrdia. Allà vam posar un centre d'autoaprenentatge. El van fer ells.

(A) De quina època estàs parlant quan dius que vam posar?

(M) Els centres d'autoaprenentatge van començar a funcionar al voltant del 80 i tants, no me'n recordo. Jo vaig entrar al 82, hi havia la Rosa Maria Fernández, que encara hi és treballant allà. Al 87 ja havíem parlat de centres d'autoaprenentatge, o sigui que devia ser al

85 o al 86. I per aquella època es van anar posant a diferents llocs. Al port, a llocs diferents. També es treballa amb col·laboració amb les presons. Que hi ha escola d'adults, però també el català ho fa el consorci que en altres temps ho feia política lingüística.

(A) A les presons fa català el consorci?

(M) Alguna cosa ha anat fent en relació amb aquella escola d'adults. No ha sigut una gran relació. Quan vam acabar la primera fase de passar els cursos de català amb el marc europeu, que jo vaig començar, quan van canviar la Carme Massa, que va venir una altra persona, allà es va acabar la relació.

(A) Després de la Carme Massa no hi ha hagut cap subdirecció més d'adults.

(M) I l'Enric Castella qui és?

(A) És cap de servei.

(M) Ha quedat allà? I la subdirecció té dues o tres coses, val. Doncs des d'aquell moment, entra escola d'adults. Amb l'Enric Castella vam fer una cosa amb els gitanos, materials.

(A) Però no estava a adults.

(M) Sí estava adults. No a la primera etapa que hi havia la Carme Massa, però quan va acabar tot això, més cap aquí. Va haver un parèntesi que no vam fer res i després vam tornar a contactar amb ell que era molt difícil perquè no el trobaves mai. I ells van fer el seu currículum i ja no vam parlar mai més. Era molt complicat.

(A) Sí, es curiós, la relació. Entre persones concretes...

(M) La relació entre persones. Jo tenia bona relació amb gairebé tothom, però treballava bé igual amb el SEDEC que amb l'Àngela Miquel, que amb els serveis lingüístics universitaris, tots amb que tinguéssim relació jo els convidava a tots a les jornades didàctiques. I venien, feien les seves exposicions, explicaven què feien. Però en un moment van anar retallant això i les coses van quedar una mica desdibuixades. Sí que vam continuar amb els temes de centres d'autoaprenentatge. Perquè això ho vam poder mantenir fins molt endavant, fent unes jornades que s'han anat fent més o menys fins que el centre d'autoaprenentatge ha deixat de tenir la funció que tenia. Per què? Perquè han aparegut tots aquests nous mitjans i tot això i el tema de les fitxes és més complicat. Però continua funcionant, els que ho fan funcionar. Jo continuo sent del paper i entenc que tots els nous mitjans ajuden molt i tens molta facilitat, i pots, però què passa? Que el paper hi ha gent que ja ni el mira. Penso que s'equivoquen, però ni el miren. Jo crec que has de posar la pantalla i tot el que representa en el seu lloc, però no oblidis que et dona unes altres capacitats i una altra manera de fer el que és el paper. Cada cosa té la seva funció.

(A) A mi el paper encara m'agrada per a segons què.

(M) Evidentment que hi ha coses que s'ha de fer amb l'altre. Ara estem fent el màster que havíem començat fa molts anys i l'Àngela Miquel ens havia facilitat persones i diners per a que el poguéssim tirar endavant. Hi ha moltes persones que són de formació d'adults que han passat pel nostre màster. Pagats per la Nicolau. La Lluïsa. És alumna del màster. Mentre jo he estat en els meus àmbits, hi ha hagut relació, no pots estar aïllat.

(A) Quants anys porta el màster? Molts anys, no? Ha canviat de nom em sembla, però amb la mateixa línia.

(M) Molts.

(A) Una vegada em va convidar em sembla. A mi i a la Clara Balaguer.

(M) Al 91 -92 van ser dues edicions va ser un màster de formació de professors de català llengua estrangera, dins del màster de castellà i anglès llengua estrangera. Vam fer dos, al 91 i al 92. Aleshores, hi va haver un de didàctica de llengua catalana per a professors d'adults del 92 al 96. Això va ser una primera etapa. Aquesta primera etapa la vam fer amb el departament de didàctica de la universitat de Barcelona. Va funcionar, però no va acabar de ser tan rodó com volia, perquè les professores que venien de la universitat eren massa de primària. I els hi costava molt fer el salts als adults. I era gent encantadora. La Margarida...

(A) Aquests no els coneixeré, perquè són de primària.

(M) És una persona de la UB que treballa amb literatura infantil, i costava fer aquest pas. Aleshores amb la Glòria Bordons vam decidir que canviàvem una mica. I al 99 vam seure amb altres persones de diferents llocs per a que hi hagués de tot una mica (els noms em desapareixen moltíssim).

(A) A mi em desapareixen moltíssim des de sempre.

(M) Però a mi no. Els números de telèfon o eren i què feien ho tenia seguit. L'Assumpta Fargas, la Marta del Diguí-Diguí. De Vic, de l'EOI, Quico Ferran lliure i especialista en tot, la Glòria Bordons i jo. Al 99 ens reunim i durant un any pensem a partir del que la direcció general de política lingüística havia publicat que era el programa de formació de professors de català per adults, per tant allà teníem tot el contingut recollit i això nosaltres ho vam treballar moltíssim, fins donar-li una forma a partir de la reflexió. Que és la línia del nostre màster: reflexió i acció. Sempre en aquest procés, un procés mai de saber-t'ho de memòria, sinó de saber com i entremig han anat sortint entre iguals, treballs cooperatius, els processos reflexius, tot això com a tècnica de reforç. Aleshores això ha passat al 99; per tant al 2000 vam començar i vam fer 7 edicions. I després va passar a màster, després ha tornat a passar a postgrau i màster. Ha anat canviant el nom una mica; primer perquè no podíem dir professor, sinó professorat, després perquè no volíem dir adults, sinó persones adultes. Hi ha raó, però

no n'hi ha. Si nosaltres tenim un gènere el podem fer servir, no cal que busquem.. Total que encara funciona i encara faig classes. Des del primer de tot que va ser al 91-92, fins al 2011 , fins ara el 2015, menys 4-3 anys que va estar parat. Són molts anys.

(A)Són molts anys sí. Deus ser la degana dels màsters i cursos.

(M) El que t'il·lusiona és que la gent surt molt contenta i no tant per la quantitat de coses que s'enduen apreses, sinó pels processos de treball que s'enduen. I després veus que persones del servei lingüístic han fet el màster, persones de formació d'adults han fet el màster, gent que ha estat treballant al consorci i també han fet el màster. És una manera de formar professors que és interessant. Bé doncs, et deixo coses. I truca'm si necessites res.

25

CARMINA GÓMEZ i PILAR CARAZO

Carmina Gómez

directora adjunta del Centre de Recursos de la Direcció General de Formació d'Adults
secretària de la Comissió Interdepartamental,
mestra d'adults de l'AFA de Prosperitat (Barcelona)

Pilar Carazo

membre de la secretaria de la Direcció General de Formació d'Adults

A casa de la Carmina

31/08/2015

A = ALFONS	C = CARMINA GÓMEZ	P=PILAR CARAZO
------------	-------------------	----------------

A. Podeu fer un breu currículum del que fèieu a educació d'adults, a Benestar Social i després a Ensenyament? Carmina, com entres a Benestar?

C. Jo vaig entrar a la formació d'adults al Departament de Benestar Social a finals de l'any 88, quan encara la direcció general estava ubicada al Palau de la Generalitat. Vaig entrar quan la Sra. Àngela Miquel, era la directora general, em va parlar de la qüestió de formació de mestres pensant, no sé si ja funcionava el centre de recursos o en el futur, però per al centre de recursos. Vaig començar a la direcció general sense res a veure directament. Per tant, la meva feina era en qüestions molt generals, molt poc concretes del tema de Formació d'Adults. Després vàrem passar al carrer Sicília on vàrem anar concretant en el Programa General de Formació Interdepartamental de Formació d'Adults. Després d'un temps, al centre de recursos, vaig tornar directament a la direcció general per preparar la conferència PANEUROPEA, i tres o quatre anys abans de jubilar-me vaig deixar la direcció general i vaig anar, com dic jo, a les trinxeres, a una escola de Formació d'Adults a Nou Barris.

A. A l'època d'ensenyament hi eres també?

C. Si. A l'època d'Ensenyament, el començament del primer tripartit.

A. Amb en Francí⁸⁸ i en Miquel Inglès⁸⁹?

⁸⁸Josep Francí, Director General de Formació Professional de qui depenia la Formació d'Adults (2004-2011)

⁸⁹Miquel Inglès, Subdirector General de Formació Permanent (2004-2005)

C. Exacte, i pot ser el començament del segon tripartit és quan vaig decidir marxar directament a treballar a l'escola d'adults. Els temps de l'escola de Nou Barris varen ser uns anys de la meva experiència professional extraordinaris, a l'escola de Prosperitat.

A. Pilar, i la teva història?

P. La meva història. Podria ser a finals dels anys 80 jo vaig entrar com a formar part de la secretària de la direcció general, l'Àngela Miquel. A mi personalment m'havia vist, perquè el meu marit treballava a la Generalitat⁹⁰. Un dia em va trucar i em va preguntar si voldria tornar a treballar i jo si que volia tornar a treballar. Jo ja havia fet alguna cosa, com per exemple classes d'anglès amb nanos i així. Jo estava desentrenada perquè feia anys que no treballava, però em va donar moltes facilitats i finalment hi vaig anar. Vaig entrar a la plantilla de Formació d'Adults i hi havia la Lluïsa⁹¹, la secretaria oficial, jo havia treballat a l'administració, a FECSA, i també sabia coses perquè el meu home hi treballava, però no tenia un coneixement de com funciona l'administració del país. Així que vaig anar aprenent mica a mica, i em va anar agradant molt el tema d'educació d'adults. La meva experiència és tenir una directora general bastant peculiar, almenys per l'experiència que jo tenia, per a mi era una mica estrany, però mica en mica anava observant coses contradictòries, la gent en parlava, però vaig fer amistat amb els companys. Però el tema d'educació d'adults m'agradava molt. De vegades al·lucinava com es portava el tema, però d'acord amb el secret professional, doncs no en parlava gaire, només amb algunes persones que tenia una relació més estreta com la Mercè Comellas⁹². Mica en mica em vaig adonar que la directora general m'anava agafant més com a secretaria, perquè jo actuava professionalment, sense jutjar les coses, i si a la meva mà estava millorar el tracte amb les persones doncs ho intentava.

A. Després vas deixar la secretaria?

P. Si, a veure llavors va anar passant el temps, la Lluïsa va passar a un altre càrrec, jo em vaig quedar a la secretaria, i després va entrar l'Auxili. Amb la Lluïsa vàrem establir una relació molt cordial i em van passar al negociat. Jo tenia les entrades per escoles d'adults, les fitxes, tenia el control d'entrades i sortides de les escoles, de la oferta educativa, no ho sé, no ho recordo bastant bé. Era tenir tot el quadre de les diverses escoles i a part d'això seguia fent com de suport a la secretaria, entretant va entrar la PANEUROPEA, això ja va ser el deliri. La Carmina i jo vàrem ser els caps de turc de la PANEUROPEA. La Lluïsa també hi va intervenir, però no tant, cosa que li va molestar molt, que no la deixessin tenir un paper més rellevant en la PANEUROPEA, i que no la deixes estar a l'engranatge de la conferència.

A. La direcció general portava l'organització?

⁹⁰ Entre d'altres càrrecs, va ser director general d'Ordenació i Innovació Educativa i director general de l'Institut Català de Noves Professions.

⁹¹ Lluïsa Nicolau, entrevistada també per aquesta tesi

⁹² Va ser directora del Centre e Recursos « El Mil.lenari »

C. Si, era l'organització, perquè al haver-hi autoritats d'altres països, per tot el tema de seguretat, de protocols, relacions, intervenia Presidència.

P. Si, perquè hi havia en Ramón, el cap de protocol. Lo de la PANEUROPEA segons el meu punt de vista va ser una disbauxa, es van gastar molts diners que s'haurien pogut destinar a altres coses. Potser allò no tenia un benefici clar de cara a la Formació d'Adults.

C. No va tenir cap repercussió, cap. Ni em sembla que estava ens els objectius. Per mi els objectius eren d'imatge política, de punts a la seva gestió, però no hi havia un objectiu clar, i no va tenir cap repercussió. De fet tampoc els protagonistes no van ser els mestres, ni els professors, sinó la imatge política.

A. I això mateix diríeu dels congressos?

C. Hi estava pensant ara, els dos congressos que es varen fer no van tenir cap repercussió directa en la Formació d'Adults. No tinc aquesta imatge. No han estat espais de reflexió sobre què volem de la Formació d'Adults, cap a on anem, on som i cap a on volem anar.

P. Jo amb la PANEUROPEA que és el que vaig viure ho tenia clar, que allò era una malversació de diners i que es podria haver fet una trobada, o unes trobades de mestres, de caps d'organització, però d'una manera molt més senzilla, més vivencial, entre professionals, no pas aquella espectacularitat.

A. O sigui, penseu que eren qüestió d'imatge.

P. Qüestió d'imatge, total.

C. La meva lectura d'aquest període és, per una banda..

A. Era la primera pregunta, coses positives i negatives del període de Benestar.

C. Per a mi aquest període, va ser una etapa amb moltes possibilitats, perquè també era encara una primera etapa de la Generalitat, no hi havia un desgast. La directora general que teníem per qüestions de relacions històriques tenia possibilitats de moure i remoure, es van moure molts diners, la PANEUROPEA, els dos congressos, el centre de recursos que es va posar en marxa. Hauria estat una etapa daurada de la Formació d'adults, sortida del Departament d'Ensenyament, però sortir d'Ensenyament, per caure a Benestar Social, i no per fer instituts de formació d'adults. Una de les coses positives va ser crear un programa Interdepartamental, en aquells moments de possibilitats òptimes, a nivell de flexibilitat, de possibilitats econòmiques, de gent il·lusionada, implicada, persones significatives.

A. Aquesta il·lusió la situaríeu tant per part dels que treballaven a l'administració com per part dels mestres?

C. Jo ara parlava per part dels mestres, per part de la gent que treballava allà segur que també, tots teníem il·lusió, alhora vivint la realitat. Però diria “lluïtant” per fer realitat les possibilitats que hi havia.

P. Això sí, des de el meu balcó sí que observava les visites que venien, els mestres, i això sí que deies quina llàstima de perdre el temps així. Jo no sóc mestre, i deia llàstima perquè s’estan gastant uns diners però molt per propaganda. I em preguntava, això que aporta?, perquè hi havia moltes escoles que no tenien recursos, i això des de allà em sabia molt greu.

C. Sí, i des de aquesta perspectiva l’altre banda, la banda no positiva, si algun mestre destacava a nivell de pensament, molestava. No hi havia espai perquè el pensament pedagògic es pogués desenvolupar.

A. Recordes d’algun cas concret quan dius això?

C. Diria noms de persones que si destacaven les expressions vers aquella persona eren pejoratives. Amb lo que es contaminava la imatge d’aquella persona. Per tant època de molta il·lusió, però de frenar el resultat o l’aportació d’aquesta il·lusió. Contàvem amb molts diners, era una època molt bona, es van fer llibres, vídeos, però de fet no han servit aquests materials, perquè de fet no estaven fets amb un criteri pedagògic de fons.

A. Alguns sí, per exemple, algun dels manuals del Graduïs ara pot.

C. Sí, en aquest cas amb el Graduïs tens raó. Però des que érem a ensenyament no s’ha tornat a fer cap material, no s’ha tornat a fer res per les escoles. Jo diria que van ser uns diners no aprofitats, una capacitat d’intervenció aprofitada només a nivell polític i una il·lusió fresca dels professionals de l’ensenyament frenada. Seria el meu resum. Negatiu, la lluita esperona, però el resultat final no t’ho sabria dir només que va ser una època amb moltes possibilitats mal aprofitades.

P. Aquesta sensació de malversació i de poc aprofitament humà; no hi havia d’haver ningú que fes ombra.

A. Això entraria en les característiques personals?

P. Són característiques personals, però que portades a la feina poden aportar moltes coses.

A. Les relacions amb el Departament d’Ensenyament?

C. La meva lectura és que per ambdues parts van ser unes relacions no positives, no ben portades. Per exemple si hi havia el programa Graduïs ara pot, hi havia un altre programa a Ensenyament. Per tant era una tensió per ambdues parts. Dins de la mateixa administració governada pel mateix partit polític, no és lògic que si la Generalitat ha traslladat la Formació

d'Adults no ho fes del tot el departament. La personalitat és un fet molt important, i la personalitat de qui ho portava va estar molt present.

P. I el fet de treballar en equip, amb altres departaments per treure el màxim profit, es desaprofitava constantment. Es veia molt clar. Era una llàstima.

A. Quin era el paper de la comissió Interdepartamental?

C. Que existís una comissió Interdepartamental, però en cap moment vàrem poder fer res articulat. Un programa de formació en un país com el nostre! No es podia fer res.

P. No podies tenir cap iniciativa.

A. Dues preguntes. En primer lloc coses positives i negatives d'Ensenyament i quina imatge des d'Ensenyament tenien de l'Educació d'Adults.

P. No hi havia diàleg. Entre el departament de Benestar i el departament d'ensenyament no hi havia un diàleg fluid. Almenys la impressió que jo en tenia, més aviat era de recel i de competència.

A. Llavors, segons això que dius, quina imatge deurien tenir des del Departament d'Ensenyament de com funcionava l'Educació d'Adults a Catalunya?

C. La meva lectura posterior és que érem un reducte a Benestar social, que, per altra banda, que érem un reducte és real, perquè no érem departament de Benestar Social, érem com una part d'allà dintre, era com un afegit. La meva lectura és de poca valoració i de que realment tampoc es van preocupar de què fèiem, què volíem fer i en quin punt estàvem. No s'informaven ni de què era el centre de recursos. Si tu eres una formació d'adults has de conèixer que heretes, i conèixer estimant-ho. No ho van acollir a Ensenyament amb el carinyo mínim d'allò que tens a les teves mans, no es van informar d'allò que rebien. S'havia de complir la seva idea.

A. En Franci crea la Junta de Directors, que crec que ha tingut un paper important.

C. Jo era la secretaria de la Junta de Directors.

A. La va crear molt aviat. Seria un any després del traspàs.

C. Potser si que era un espai en el que almenys es podien expressar. Això si que ho recordo. Parlem de directors, la major part dels quals són persones amb una gran càrrega de pensament pedagògic i ideològic. Cosa que avui dubto de les noves generacions, perquè no hi ha hagut el caldo de cultiu. Estem en una època de pensament feble. Almenys en el debat en algunes ocasions sí que vàrem assolir algunes coses.

A. Però jo recordo que els directors eren molt crítics abans que entrés en Francí i quan entrava en Francí es feia el silenci i hi havia molt poca crítica.

C. Sí.

A. És una mica contradictori amb les postures crítiques.

C. La meua impressió que recordo és grata. Potser es un fet que succeeix en qualsevol col·lectiu sempre que hi ha una figura d'autoritat.

P. Pot ser. Com amb la Directora General que vàrem tenir no hi va haver-hi ningú que s'hi enfrontés.

A. Tu vas viure lo de la Residència Alba?

P. Si, jo vaig viure una cosa molt complicada, però feia més aviat la feina de telefonista. No el vaig conèixer d'una manera profunda, més aviat de resquitlles. Al començament hi havia moltes coses que em sobtaven molt. Veia uns comportaments i actituds que em sorprenien, que si s'haguessin produït en una empresa ja hauria plegat l'empresa.

C. Jo de cara a la gestió de la Directora General he de fer alguns matisos. Em falta ara visió per qualificar-los. Per una banda davant de persones en una situació feble, la capacitat d'acollida. He tingut companys de treball cridats allà precisament per la seva situació de feblesa. Una sensibilitat que ara no tinc capacitat per dir si allò era una injustícia. La capacitat de crear programes, que després no duraven gaire o no es posaven en marxa. Per què no? Per falta de marc legal. Perquè sí que hi havia idees.

P. No, d'idees n'hi havia, però no estaven ben defensades. No tenia continuïtat.

A. No hi havia capacitat de crear el marc legal perquè això tingués continuïtat? A l'administració el marc legal és important.

C. Hi havia idees que haurien estat extraordinàries. Primera, treure d'Ensenyament Formació d'Adults, però no per caure-hi, programes que es van iniciar, trencar una línia de Formació d'Adults monòtona, però que no es van consolidar. La dificultat de crear un marc legal de qui depenia? Per què?

A. Bé, demanava moltes complicitats.

C. I potser no era una persona per a les complicitats.

P. Exacte, perquè aquí hi havia la part de la Directora General que no tenia bona entesa amb altres. Volia massa control, no hi havia una voluntat de compartir.

C. Aquesta dificultat de relació també dificultava més enllà de la direcció general. La presidència del programa Interdepartamental no era la directora general, era la Sra. Irene Rigau⁹³. Recordo les reunions generals. El temps que ella va ser consellera, a les reunions era ella la presidenta i allò tampoc va conduir a res.

P. En el fons jo també he tingut la sensació que era un tema, la Formació d'Adults, que no va aconseguir engrescar gaire els altres estaments de la Generalitat. Jo diria que potser la gent que volgués lluir-se amb la feina que fes la deixava de banda. No engrescava la gent, era útil, era necessari, però la gent que tenia visió de lluir, no podia lluir, i llavors per això la directora es muntava altres coses que cridessin l'atenció.

A. Ha sortit abans el tema de la contractació de personal, per una banda de la Direcció General i per l'altra de mestres. Com ho veieu això. Perquè la contractació de personal era també molt irregular.

P. Si.

C. Era una qüestió de tenir el poder a la mà. Problema que tampoc va quedar resolt al passar a Ensenyament, perquè al passar a Ensenyament Formació d'Adults forma part de tot el departament i per tant els professionals de Formació d'Adults són com qualsevol altre professional d'ensenyament. Entre les dues situacions, la menys respectuosa amb els professionals era la primera. Però respectava més la especificitat de la Formació d'Adults perquè sí que hi havia un procés de formació i d'aprenentatge del professorat.

A. Eren fonamentalment comissions de serveis.

C. Eren comissions de serveis.

A. Perquè durant deu anys no hi va haver concurs d'accés ni de trasllats.

C. No respectava els drets del professional. Ara de cara a la tasca aquell col·lectiu es movia dins d'ell, la persona que estava dins d'aquest col·lectiu tot el que feia era de Formació d'Adults, i no se podia incorporar una persona que vingués d'haver fet educació infantil. Per tant, de cara a la Formació d'Adults allà hi havia més densitat de Formació específica, de cara als drets dels professionals hi havia menys. Tot i que el tema no ha quedat resolt. Perquè un professional que ha fet Magisteri no té la especificitat d'Adults. No hi ha una psicologia evolutiva de la persona adulta, no hi ha una pedagogia específica. El tema continua igual. En aquell moment, tot i que eren comissions de serveis, el que entrava pel camí incorrecte, sí que tenia el centre de recursos que feia activitats de formació específica, estaven els dos congressos per qui volia anar a escoltar alguna cosa, o sigui, el que entrava en aquella xarxa encara que fos de manera incorrecta, podia trobar una pedagogia d'adults. Avui dia el que entra, entra en la xarxa d'Ensenyament, no ha fet cap estudi específic, no se li demana res propi de la formació

⁹³ Consellera de Benestar, 1999-2003

de persones adultes, i pobre mestre, pobre escola, i pobre alumne, perquè aquest no pot aportar res.

A. Carmina tu que has estat en l'última etapa d'escola d'adults, trobo que les escoles d'adults es queixen molt, fonamentalment dels de secundària, dels que entren com a secundària, dels mestres nous no tant.

C. Això passa no només a les escoles d'adults. Els anys que jo vaig coordinar des del departament i a l'hora des del Bisbat les classes de religió de primària i de secundària, vaig tenir l'ocasió de contactar amb un munt d'escoles i d'instituts, i el missatge és que als instituts que hi ha mestres per al primer nivell de la ESO es nota molt, perquè és mestre i són les edats més difícils i és quan acaben de passar de l'escola a l'institut, i és l'adolescència efervescent. Si tenen mestre es nota. Els que no tenen mestres també es nota en negatiu. Per tant, el perfil del mestre com a formador, com a vocació és... El perfil de professor com a formació, moltes vegades sense una formació pedagògica, en aquells temps, és un altre.

P. Ha d'haver-hi una part humana sobretot per l'edat que representen.

C. Jo diria moltes persones que conec que han estudiat una carrera perquè els agradava, Biologia, etc. i la sortida professional quan acaben és posar-se en llistes d'Ensenyament. Amb els mestres això no passa, es nota no només a adults sinó també a qualsevol centre de secundària. Si li cau un bon mestre tenen la problemàtica del primer cicle, que és el pitjor, resolta. Fa de mestre no només de professor.

P. És que mestre és una vocació.

C. El perfil que arriba a les escoles d'adults és tant divers! Persones que han estat excloses del sistema educatiu, persones grans, persones immigrants, alfabetització, amb diferents estructures mentals, etc. És un personal molt divers i per tant el que requereix per poder aprendre és l'acollida.

P. Si no es contempla la part humana, ensenyar només és molt fred, no els transmet. El mestre transmet la part humana, el professor normalment no la té tant en compte.

C. En la formació d'adults no és només transmetre, fer de professor, és ajudar, acompanyar el procés d'entrar en una societat, en una ciutadania, etc.

A. L'Àngela Miquel com a directora no tenia un tracte fluid amb el conseller Comas, amb la consellera Rigau ni amb altres departaments, per tant només li quedava la línia de presidència per mantenir-se al seu lloc. Tenia tanta relació amb presidència com ella deia?

C. No. Des del meu punt de vista tenia una relació històrica, personal, familiar amb el president, no amb presidència, amb la persona del president, amb la persona de Jordi Pujol, per raons històriques, familiars.

A. Teniu alguna constància real d'aquesta relació? Una altra versió que tinc és que Jordi Pujol valorava en l'Àngela Miquel la fidelitat i l'entrega en el desenvolupament de la seva professió.

P. Sota el meu punt de vista hi havia moltes dificultats. De línia directa crec que poca cosa.

A. La personalitat del Francí?

C. Jo amb en Francí només vaig tenir reunions, la reunió de la junta de directors, d'aquest col·lectius. Per a mi tant en Francí com la Carme Massa i en Miquel Inglès, són la mateixa realitat. Tant en la seva lectura de la formació d'adults com de la no acollida.

A. Per tant, creus que venien amb una idea preconvençuda?

C. La impressió és que venien a pinyó fix a tornar a posar al seu lloc l'educació d'adults, i el seu objectiu era tornar a l'esquema d'Ensenyament. La mateixa normativa, l'aplicació de la mateixa, fer preinscripcions, etc. La mateixa normativa d'escoles i instituts s'havia d'aplicar per a adults. No van entendre mai que podien tenir una organització específica adequada a la situació.

A. Durant l'època de la Direcció General hi havia bastant permissivitat, per exemple, amb els tallers culturals que feien les escoles d'adults. Això es talla quan passa a Ensenyament.

C. Si, totalment.

A. Tampoc estava reglamentat de cap manera.

P. Era més aviat iniciativa dels mestres, no?

C. Si, hi havia un marc no legal, però reconegut per la directora general de que la formació d'adults era molt més que l'escola. No hi havia un marc legal, però hi havia alguna intuïció, per exemple, llavors l'escola podia fer activitats culturals, programes. Va faltar donar-li un marc que tingués cos sense tallar iniciatives, i alhora un cos reconegut. Per què no es va fer? Penso que alguna dificultat interna de fer una legislació específica hi havia.

A. I la relació amb els ajuntaments?

P. Hi havia de tot.

C. Depèn de que fos de la federació o de l'associació⁹⁴. La relació amb l'associació de municipis des de el meu punt de vista era bona. Jo recordo que vaig anar a alguna reunió amb

⁹⁴ Federació d'Ajuntaments de Catalunya, propera al PSC; Associació d'Ajuntaments de Catalunya, propera a CDC

l'associació de municipis enviada per la directora general, cosa que no va ser així amb la federació.

A. Però, en canvi, reconèixer els ensenyaments que feien els ajuntaments costava molt, no?

P. Li feien competència.

C. Hi havia una qüestió de competència legal que jo no sé dir de qui depenia.

P. No vull dir competència a fer-ho bé o fer-ho malament, vull dir competència legal o senzillament personal, que li treia lluïment o protagonisme a allò que estava fent el departament.

C. De fet, sí que hi havia mestres municipals treballant a escoles del departament. Per mi el tema, depèn també de quin municipi. En tot el conjunt hi ha un tema legal que dificulta consolidar programes, que dificulta relacions, un tema legal sense resoldre. Per què no es va fer bé? Per què la sortida d'ensenyament va caure en un altre Departament? Hauria estat possible creant un òrgan diferent? Quan parlem de que hi ha programes d'adults que qui ha de tenir la darrera paraula és ensenyament, ja hi ha una dependència. En el conjunt hi ha una qüestió de marc legal que l'Àngela s'ho podia manegar, que no aterraven mai, perquè hi havia una impossibilitat de fer un nou marc legal adequat.

A. Però en canvi escoles municipals reconegudes n'hi ha. O sigui marc legal hi ha.

C. Sí, però no em refereixo a aquestes escoles, em refereixo a programes, a fer algunes coses conjuntes. La meva percepció és que en tot el conjunt hi havia una nebulosa.

P. Sí, aquesta percepció com a persona no professional d'ensenyament, de que hi havia un guardar-se cadascú la seva parcel·la i que no me'n prenguin cap trosset. Per ajuntaments, pel departament, no tant, potser, per les escoles. Aquesta percepció jo també la tenia.

C. Pilar, és molt difícil de deslligar quan el càrrec és polític, deslligar els interessos polítics de les prioritats pedagògiques. És bo que un director general sigui un càrrec polític? Hi hauria prou amb el conseller, per després buscar la persona idònia per portar aquesta direcció general? Quan, per exemple, va arribar la Carme Massa⁹⁵ la dimensió política era al cent per cent. S'havia de tornar a posar tot en un ordre totalment legalista, a l'esquema d'ensenyament.

A. Però quan tu dius dimensió política vols dir d'Iniciativa?

C. Ideològica. De que la persona amb la responsabilitat X es deu al partit. Farà alguna cosa sempre que això doni rellevància al partit. En part perquè és el seu eix, i en altra perquè és al

⁹⁵ Subdirectora General de Formació d'Adults, també entrevistada

partit a qui li deu el lloc. Jo ara em pregunto, mai m'ho havia preguntat. És bo que qui porta la gestió d'una direcció general sigui un càrrec polític?

P. No, no hauria de ser.

C. Que no sigui en una convocatòria oberta, en una demostració de capacitat, de publicacions, d'investigacions, de coneixement pràctic del terreny, i que això vagi més enllà del canvi polític. Per tant l'Àngela, la càrrega era política, i puc dir el mateix de la Sra. Carme Massa.

P. I tant! A més les seves expressions quan parlava dels mestres i dels adults, era depriment⁹⁶. No hi havia cap sèrie de consideració humana en vers els alumnes.

A. Però, en canvi, és una mica contradictori amb la idea que dèieu abans de contractar gent en situació de feblesa.

P. No, clar, quan li venia de gust, sí. De vegades tenia aquestes contradiccions.

C. A algunes persones que ella contractava, després hi havia una contradicció d'actituds amb moltes persones. Ella provava amb qui podia...

A. Fonamentalment ho aprofitava amb la gent més feble. Un altre tema, recordeu també les dificultats amb presons?

P. Sí.

C. Sí. Una altre nebulosa de dificultats.

A. Es que no va quedar clar si eren mestres, si eren mestres d'adults o de qui depenien. Ara són mestres d'ensenyament. Són centres de formació d'ensenyament.

C. Allà hi havia també una sèrie de qüestions de marc legal.

A. Vull preguntar també a Xavier Aranda, director del CFA de la Model com funciona ara. El problema és sempre que no cal cap preparació específica per a la formació d'adults en qualsevol àmbit.

P. No pot ser així. Almenys s'hauria de fer un curs de preparació, s'ha de tenir en compte molts factors, la tipologia de persones que atens, la preparació dels mestres.

C. Has estudiat a magisteri psicologia infantil, però no has tocat res d'adults.

A. Un altre interrogant és perquè es va posar a Benestar Social i no es va deixar a Ensenyament.

⁹⁶ [Es refereix a l'Àngela Miquel]

P. Si, per què no es va quedar a ensenyament? Això es va criticar molt perquè semblava una beneficència.

C. Hi havia una corrent en reunions amb associacions i així, quan es feia pensament de formació d'adults, hi havia el plantejament de que realment no era un tema d'ensenyament, que era una qüestió específica i es va treballar molt. Això pot ser un motiu, juntament amb altres motivacions.

P. Potser ho van fer per omplir una mica el departament de Benestar Social.

A. La única explicació que jo he sentit va ser en un congrés. El President Pujol va dir això, que Ensenyament ja tenia prou feina i que Benestar Social podria atendre millor la formació d'adults. En Duarte⁹⁷ creia que la formació germànica del president Pujol i la seva atenció a les persones, la seva idea de que un país es basava en les persones, eren aquestes les raons que l'havien portat a decidir-ho, ja que Benestar Social era un departament d'atenció a les persones.

P. Potser en aquella època això de Benestar Social amb altres països es feia.

C. No sé si a Benestar Social, però fora d'Ensenyament sí.

P. I potser per estar una mica al dia es va crear.

A. En Ramón Juncosa va ser director general de...

C. Jo recordo que hi havia connectat amb ell, quan era directora de l'escola de l'esplai, per la publicació de la nostre revista d'esplai en un numero específic. I la persona adequada era el Sr. Juncosa i ens la va subvencionar aquesta publicació perquè era una qüestió pedagògica, d'educació, més enllà de l'escola específica.

A. M'interessa saber de que era director general⁹⁸ per una raó. Va ser amb la primera persona que nosaltres vàrem parlar de la llei d'adults. Ell va redactar un primer esborrany de llei d'adults i jo recordo amb un company redactant les idees que creiem que havia de tenir una llei d'adults.

C. Veus, la llei de formació d'adults si que reconeixia el tema de les activitats culturals, era l'articulació i des de aquest punt jo sí que estava d'acord amb la sortida d'ensenyament. Un altre cosa era el lloc d'aterratge.

⁹⁷ Carles Duarte subdirector general de formació d'adults, també entrevistat

⁹⁸ Ramon Juncosa, director general d'Ordenació i Innovació educativa des del 29/01/1987 a l'1/12/1988 [Nota escrita després de fer aquesta entrevista]

A. No tant el lloc d'aterratge sinó quin paper va jugar el departament de Benestar. Va prendre un paper molt assistencialista. Penso parlar amb l'Àngela Miquel, amb en Jordi Pujol si puc per fer-li aquesta pregunta concretament. Amb quines persones més amb les que hem treballat, algun mestre concret o alguna persona que va estar a la direcció general tant a Benestar com a Ensenyament us semblaria que hauria de parlar⁹⁹, que podria donar elements vàlids? M'interessa més la primera època que la de la Carme Massa que és més accessible perquè està al Consorci.

C. No tan lligats a formació d'adults però sobre quines expectatives socials podia haver-hi en un moment determinat sobre la formació d'adults, per exemple, el que ha estat fins ara el president d'Òminum Cultural, el Sr. Jordi Porta, amb la Sra. Charo Valls. No estan lligades a temes de formació d'adults, però sí a les expectatives que hi havia sobre el tema.

A. I la Carme de Miguel?

P. No ho sé. De les persones que van passar per allà era molt accessible, ara en coneixement sobre formació d'adults no ho sé.

C. Com a persona de pensament, que participés als debats...no ho sé.

P. La Teresa Pijoan.

A. Ho havia pensat però al ser una persona que té un càrrec polític és més prudent.

P. La que està amb ella és l'Auxili.

C. No sé si el Sr. 'Enric Castella, és el cap de serveis actual.

A. Sí, amb ell he de parlar.

C. Penso que és bo veure-ho en aquell moment, que és quan realment està la societat viva, entorn als vuitanta, i amb expectatives de fer, quina expectativa hi havia? De quina manera es va intentar concretar? I avui on som? I aquestes preguntes, responen al que hem dit abans, a una societat de pensament feble, una societat sense elaboració de pensament, estem en una societat envellida. I aquest és el moment que estem vivint. Vaig intervenir en les discussions sobre la Diplomatura d'Educació Social. Recordo que vaig intervenir en les verdes, estava endreçat per colors, i la verda era d'educació. I allà recordo la gran polèmica que vàrem tenir en el debat amb els treballadors socials, i vàrem aconseguir el tema d'educador social justament com a model d'intervenció formativa en un camp no docent i veiem en aquell moment que era el model justament professional per a la formació d'adults. I en aquesta formació, en el que és el currículum d'aquest títol està el tema de la psicologia evolutiva de totes les edats, la metodologia pedagògica a tota la gent gran, o sigui el currículum d'aquesta diplomatura és fet

⁹⁹ Aquesta va ser una de les primeres entrevistes que vaig fer. Per això els plantejo aquesta qüestió

a mida per l'educació social. Què ha faltat aquí? El que deia abans, hi ha un marc legal que si no s'ha canviat ni es canvia, tota la resta va caient.

A. En funció de què has dit que vas participar en el tema de la Diplomatura d'Educació Social?

C. Jo en aquell moment era la presidenta de la Federació Estatal d'Escoles de Formació en el Lleure. Les escoles de formació en el lleure, treballaven en un model inter- generacional, en aspectes de formació de base. A gent d'altres autonomies els va agradar molt aquest model, perquè era una formació global i que abraçava les diferents dimensions de la persona. En aquest procés, dins del debat intern d'algunes escoles, les del País Basc, Navarra, Catalunya, sobretot Lleida, depèn de les persones també...

A. Quan parles d'escoles, estàs parlant d'escoles...

C. D'escoles de lleure, de formació de monitors en el lleure. Però que obria la seva perspectiva, no quedava reduïda a colònies i campaments. A l'escola de l'esplai s'oferia una formació que anava molt més enllà de tot el que era formació fora del marc escolar.

A. I vas participar amb el disseny de la diplomatura?

C. Vaig intervenir en el disseny de la diplomatura, perquè al darrera d'aquesta federació estava el tema de que quan parlem d'educació del lleure, parlem de l'educació que fem dins del temps disponible. Per tant no marcat pel temps escolar, per una carrera. Tot això era l'època de la reflexió, tota aquesta reflexió més un model pràctic aquí a Barcelona va fer que la reflexió de la federació, publicacions que llavors es feien, van fer que es valorés aquesta dimensió d'una formació per la globalitat d'una persona implicada en la societat i no feta en el marc laboral, ni reglada com el marc escolar.

Jo vaig intervenir en el disseny d'aquesta diplomatura, que era un disseny pensat per formació d'adults.

A. Però que en canvi no ha arribat a ser...

C. No ha arribat perquè com no és docent... I la llei marca, i la llei no ha canviat. Hi ha un marc legal que estreny, llavors quan la creativitat, la il·lusió traspasa aquest marc legal, queda ofegada. És que un educador social és el model de formació d'adults, per què? Perquè està preparat per conèixer la persona adulta, la seva evolució, la seva situació, la pedagogia per treballar amb aquestes persones, la metodologia, cosa que un mestre no ho està. Però el que té accés a la formació d'adults és el mestre.

A. I dius que vas participar com a presidenta de la Federació d'Escoles de Lleure.

C. Si, presidenta de la Federació d'Escoles de Lleure a nivell estatal, de tota Espanya.

A. És que és la única diplomatura en la que l'educació d'adults surt textualment en el Decret.

C. I és una diplomatura que té el perfil de formació, però que no hi ha marc legal que li doni accés a aquest diplomat.

P. Llavors si algú vol fer aquesta diplomatura.

C. No pot treballar a ensenyament, no és docent.

A. I és a l'única en que textualment es parla de Formació d'Adults.

C. I és la que realment està pensada per una formació que va més enllà de lo merament escolar, aborda la dimensió cultural, l'alfabetització, la implicació social. Llavors fan aquesta diplomatura i després el marc legal l'ofega. Hi ha una qüestió d'iniciatives, però el marc legal està estancat. Mentre no es trenqui i es repensi el marc legal que avui necessita la ciutadania...

A. Amb aquests punts suspensius acabem l'entrevista

26

ANTONI GONZÁLEZ SENMARTI

Subdirector General de Formació d'Adults, 1989-1992

Catedràtic de grec URV

1/10/2015

A = ALFONS	AN = ANTONI GONZALEZ SENMARTI
------------	-------------------------------

A. Vas ser el primer subdirector General de Formació d'Adults. Vas entrar en el món de la formació d'adults. Quan et nomenen?

AN. Es crea el Departament de Benestar Social el 1988 i jo m'incorporo al febrer del 89, i estic a adults fins al febrer del 92, és a dir, vaig estar-hi tres anys justos. Per què m'incorporo a adults? He de confessar que no havia estat mai un tema objecte de la meva atenció. M'incorporo perquè és justament el moment en què es traspassa adults d'Ensenyament a Benestar Social. A Ensenyament hi havia una persona amb la qual tenia molta relació, que en aquell moment era el conseller Josep Laporte. Suposo que com a resultat de converses entre Josep Laporte i Antoni Comas. El fet és que se'm proposa que jo assumeixi la subdirecció amb una missió bàsica que és la de fer tots els traspassos d'Ensenyament a Benestar Social, i marxo el 92. A finals del 91 es crea la Universitat Rovira i Virgili, el 12 de Desembre, i aleshores Josep Laporte em demana que jo m'incorpori a la Comissió Gestora de la Universitat Rovira i Virgili, per posar en marxa tota la Universitat Rovira i Virgili. En realitat arribo a adults en part pel Conseller Josep Laporte, que suposo que ho parla amb l'Àngela Miquel i l'Antoni Comas, i me'n vaig d'adults també per Josep Laporte, és a dir, la meva vida ve una mica determinada per Josep Laporte. Recordareu que jo sempre havia dit que adults no era la meva finalitat, la qual cosa no vol dir que no hagin estat tres anys, i sempre ho dic, tres anys intensíssims de la meva vida, que han marcat la meva vida i que per a mi ha estat una experiència molt i molt important perquè vaig conèixer un altre món, que crec que és molt interessant, i a vegades als universitaris ens convé també sortir de la Universitat i veure que hi ha molt més que la Universitat. En el món hi ha vida fora de la Universitat. Va ser una experiència molt i molt important.

Algú em deia que m'hi quedaria, però sempre vaig dir que estava allà de pas, que era una etapa de la meva vida, no perquè tingues res en contra d'adults, però jo no hi era per consolidar-m'hi com a subdirector general "in aeternum", ni aspirava a fer carrera dins del departament, la Generalitat, o l'Administració, entre d'altres coses perquè mai no he estat afiliat a cap partit i, com tu saps, fer carrera dins de l'Administració és difícil si no estàs afiliat a un partit. Ho sé personalment, perquè en algun moment que algú em va proposar per algun càrrec, el fet aquest va pesar, però jo tenia molt clar que això era un parèntesi, en principi per 4 anys, que era la legislatura, però es va escurçar per això que et comentava abans, perquè en Josep Laporte em va demanar que m'incorporés a la Comissió gestora de la Universitat Rovira i Virgili quan va crear-se i per tant, diguem-ne, vaig estar tres anys justos, de primers de març del 89 a primers de març del 92.

A. Per què creus que es va passar d'Ensenyament a Benestar Social?

AN. A veure, jo puc dir-te el que a mi se'm va dir, quina era la meua missió i una mica el que vaig intentar fer. Crec que el que es volia era donar-li una dimensió més àmplia al tema de la Formació d'Adults, que no quedés simplement..., bé, em sembla que tots reconeixem que a Ensenyament era un apèndix, era un programa molt residual. Crec que en aquell moment se li va voler donar un altre caire, es va convèncer el president que a adults se li havia de donar un altre enfocament, perquè a més a més jo crec que era necessari perquè complís una missió social i, per tant, crec que per això es va passar a Benestar Social, però no es va saber explicar bé per què es passava a Benestar Social i, per tant, aquí sí que hi va haver un petit problema de comunicació, però en canvi potser tu en tens una altra visió. El moment més àlgid d'adults aquí a Catalunya és el moment en què ha estat a Benestar Social. Crec que és quan s'ha fet més en el tema d'adults. Per exemple, una de les coses que vaig fer, i que era una obsessió meua, va ser treure, fins i tot a vegades s'havia parlat de canviar-li el nom, l'associació que feia la gent de la formació d'adults amb marginalitat i jo pensava, -això era una cosa que per a mi era una obsessió-, que s'havia de trencar aquesta relació formació d'adults i marginalitat.

A. I com a marginal ja està bé a Benestar Social, seria el discurs.

AN. Exactament. A mi precisament no em va acabar de satisfer, malgrat que ho vaig entendre en aquell moment, però les coses sobre el paper són una cosa i quan es porten a la pràctica normalment en són una altra. A mi per exemple el tema de la PIRMI, sobre el paper em semblava bé, però després quan es va fer no em va agradar com es va fer, t'ho dic clarament. És a dir, sobre el paper, que s'aprofités l'ajut a persones més o menys marginades o que havien caigut en situacions difícils per dir-los jo t'ajudaré, però a canvi d'una formació que et permeti adquirir mitjans o instruments per poder superar la teua situació, em va semblar bé, però després com es va fer no hi estava gens d'acord i menys com va acabar la PIRMI en què la part educativa crec que s'ha perdut totalment. És a dir no n'ha quedat res. Per tant jo una de les obsessions que tenia era que a adults, i a vegades li ho havia plantejat a la directora general, se li havia de canviar el nom, per trencar aquesta idea de la gent que adults és marginalitat i, a més a més, com tu dius, Benestar Social era per a tota aquella gent, diguem-ne marginada. Vaig intentar, per exemple, fer els màsters, i després la llicenciatura. La llicenciatura jo la vaig començar a treballar, clar. Llavors va sortir tot el tema de la ESO, i jo deia, a veure si a l'ESO ens quedem només la part dels mestres, no anirem bé, és a dir, crec que hem de tenir tota la ESO sencera, i tenir la ESO sencera volia dir tenir llicenciats, per tant volia dir fer una llicenciatura que formés llicenciats. Es va fer una cosa que després no va acabar tampoc de quallar, va haver-hi un ensenyament oficial que es deia Educació Social, i aquesta Educació Social tenia tres branques, i una branca era precisament Formació d'Adults.

A. Era una diplomatura.

AN. Si, una diplomatura, en aquella època era una diplomatura, ara és un grau. Però jo crec que tampoc no va quallar, és a dir, va prosperar més, diguem-ne, la branca que era d'animació.

A. Animació Sociocultural.

AN. Exactament.

A. I Educador Especialitzat.

AN. Exactament.

A. Què eren les tres branques?

AN. Educador Especialitzat, que jo no li veia sentit, perquè hi havia una especialitat justament en Educació, a l'ensenyament d'EGB, que es deia Educació Especial en aquella època, i, per tant, jo sempre havia dit que es podia entrar en conflicte entre l'Educació Especial dels mestres, i l'Educació Especial de la diplomatura d'Educador Social.

A. Per què va entrar la paraula Educació d'Adults tal qual en el Decret de la creació de la diplomatura d' Educació Social.

AN. Jo crec que perquè és una part de l'Educació Social. En aquell moment hi ha havia un moviment important d'Educació d'Adults a València, a Andalusia i, per tant, crec que era una època, a més a més, que el PSOE encara mantenia algun lligam amb les seves arrels, que dic jo, i, per tant, jo crec que se sentia una necessitat de formació de la gent i d'intentar -la formació tenia un valor- aixecar el nivell formatiu de la ciutadania. Per exemple, en el tema de les universitats, segueixo defensant aferrissadament que la universitat ha de ser un ascensor social. Penso que és molt positiu que, per exemple, la nostra Universitat sigui una universitat en què els pares del 70 per cent d'estudiants que venen encara avui a la Universitat Rovira i Virgili no tinguin un ensenyament universitari. Imagina't el que pot representar que un 70 per cent de fills de pares que no tenen ensenyament universitari pugui tenir ensenyament universitari, això representa una possibilitat de incidir no solament en la seva vida personal, sinó també d'incidir en un canvi social. És a dir, penso encara que els canvis socials passen per la formació de les persones. Per exemple, quan vaig a països del "tercer món", països d'altres latituds i em diuen que són països democràtics, però a continuació em diuen que tenen un 40 per cent d'analfabetisme, o un 30 per cent, els dic no, si vostè em parla d'un 30 per cent d'analfabetisme, no em parli d'un país democràtic. No encaixa, són dues coses que per a mi són completament incompatibles. Per tant, crec que en aquell moment encara es creia que realment l'educació podia ser un element de canvi social, per això crec que quan es va fer aquest plantejament en aquesta diplomatura, una de les branques va ser aquesta. Vaig estar molt a favor d'aquesta branca, en canvi...

A. Però hi havia una dificultat, que tal com estava organitzada l'educació d'adults no tenia una sortida professional.

AN. D'acord. Hi va haver un altre tema que recordo que va ser motiu de moltes discussions, que era amb el Departament d'Ensenyament, concretament amb la Inspecció d'Ensenyament. Vaig intentar sense èxit portar un inspector, que era de Tarragona, és a dir, que l'educació d'adults tingués una inspecció pròpia.

A. Va sortit una ordre.

AN. Si.

A. Va sortir una ordre que era com una mena de concurs.

AN. Això ho sento molt, no ho vaig entendre mai, ja que una de les persones que ho va boicotejar i en canvi era una persona amb la qual jo hi tenia moltes bones relacions va ser el director general d'Ensenyament, en Joan Descals, del Vendrell. I aquí vam tenir molts problemes, ja que jo sempre deia que la Formació d'Adults no podia ser el mateix que la formació per a infants, ni des del punt de vista de les persones que la imparteixen, és a dir des del punt de vista psicopedagògic, ni tampoc des del punt de vista de continguts. A veure, jo crec que perquè un adult tingués un títol de graduat no calia que sabés moltes coses que potser un noi ha de saber perquè té tota una vida per davant, és una altra cosa, i en canvi a una persona adulta jo crec que la formació que se li ha de donar és una sèrie d'eines que li permetin millorar personal i col·lectivament dins d'una societat. Aquesta va ser una de les discussions més fortes que vaig tenir amb Ensenyament, ja que ells veien que si el curs era el mateix el contingut havia de ser el mateix, i a mi això em semblava una autèntica bajanada. I vam tenir molts problemes perquè ens acceptessin els continguts dels llibres dels *Graduats ara pot!*, vull dir que no va ser fàcil que acceptessin aquells continguts perquè deien que no es complia el programa.

A. Van ser sempre molt difícils les relacions amb Ensenyament.

AN. Diria que no fàcils, però recordo que encara va haver-hi un departament amb el que van ser molt més difícils les relacions, molt més, que va ser el de Treball. Recordo, per exemple, i a vegades ho explico, que jo en aquella època deia que no entenia perquè Convergència mantenia Unió; ha tardat 25 anys en trencar-se la unió. Recordo discussions molt fortes quan vam fer la llei d'adults. No vaig tenir cap problema ni amb els sindicats, amb els quals em vaig entendre perfectament. Vam tenir potser algun problema d'ajust inicialment, perquè no ens coneixíem, i ells em miraven amb recel, ho entenc, i jo també me'ls mirava amb cert recel. Al començament va haver-hi alguns desajustos, però en la llei, en la redacció de la llei d'adults, amb els sindicats recordo que ens vam entendre perfectament, amb la oposició en aquell moment, PSUC i PSC, m'hi vaig entendre perfectament, i amb els únics que vaig tenir discussions i llargues reunions va ser amb els de Treball, que eren d'Unió. Recordo que a l'últim moment, per exemple, ells van ser els que no van acceptar que es creés un institut de Formació d'Adults, un institut que aplegués -la idea meva era que hi havia d'haver-hi quelcom que fos transversal-, que englobés tota la Formació d'Adults. La Formació d'Adults no poden ser compartiments estancs, el mateix que ara, per exemple, defenso a nivell d'Universitats. No puc entendre que recerca vagi per un cantó i transferència vagi per un altre, un departament que és Economia i Coneixement depengui del d'Ocupació i Empresa en transferència, no entenc que per exemple dins de recerca per un cantó hi hagi un pressupost que és el de la recerca d'universitats i per un altre cantó el de la recerca dels centres de recerca, i tampoc entenc que els hospitals també vagin per una altra banda. Jo entenc que la recerca a Catalunya és una, i ha d'anar coordinada, la hospitalària, la dels instituts de recerca, la de les universitats i totes elles han d'anar coordinades amb la transferència a les empreses. Bé, doncs, el mateix amb l'institut quan dèiem que s'havia de crear un institut que coordinés tot el que és Formació d'Adults.

A. I la directora estava d'acord amb això?

AN. Totalment, potser no diré que al 100%. Vam tenir discrepàncies amb la directora, però en molts d'aquests aspectes coincidíem i, per tant, en aquest cas de l'Institut vam coincidir, i en l'últim moment els hi vam colar la comissió interdepartamental, diria que al mateix Parlament. Però vaig dir també que les comissions interdepartamentals, si no són al màxim nivell, el valor és molt poc, és a dir si a la comissió interdepartamental on teòricament hi ha d'anar el director general hi acaba anant el cap de secció o el cap de servei, el valor és zero, perquè un cap de secció o un cap de servei no té cap, cap capacitat decisòria.

A. I a més sense pressupost.

AN. Clar. Això és el mateix que els ha passat a les universitats. S'ha creat un Consorci de Serveis Universitaris de Catalunya, que incorpora el que abans era el Consorci de Biblioteques Universitàries de Catalunya, que inclou la Biblioteca Digital de Catalunya. En aquests temes m'identifico amb Prat de la Riba. Crec que s'han de fer estructures d'Estat. Vaig defensar molt que hi hagués un Consell de Govern on hi hagués el Conseller d'Economia i Coneixement, on hi hagués com a mínim un secretari d'altres departaments, per si no volien ser-hi varis consellers, però que hi hagués un secretari del departament de Sanitat, un secretari de Cultura, un secretari d'Ocupació i Empresa, etcètera. Finalment hi ha un director general de Sanitat, però de Cultura no, ah!, i després els rectors. Si el conseller delega en el director general, ni tan sols en el secretari d'Universitats, el director general acaba delegant en un subdirector i els rectors, clar, acaben delegant en un vicerector o en el secretari general.

A. No poden prendre decisions.

AN. Clar, és a dir, acaba no servint per res. I per tant crec que la comissió va ser el mal menor, però jo ja era conscient que era un mal menor que depenia de com després la gent respongués. Si la gent responia tal com deia el paper, perfecte, però si la gent començava a fer aquestes delegacions a tercers, quarts nivells, la cosa no funcionaria.

A. I dintre la llei hi havia una altre element que diria que tampoc no es va complir, que és que es parlava d'un programa general d'Educació d'Adults del Govern.

AN. El programa anava també en la línia substitutòria de l'institut, intentava com a mínim buscar algun element que pogués coordinar tota l'activitat. En aquell moment Treball, per exemple, interpretava que com ells eren els que tenien els diners, nosaltres el que volíem era controlar els seus diners, i jo deia deixem de parlar de diners, parlem d'objectius, parlem de com definim uns objectius. Jo entenia que una formació ocupacional sense anar lligada a una formació més àmplia que no fos únicament, per exemple, saber clavar un clau, no tenia sentit. Per tant s'havia de fer una formació una mica més àmplia. I això va ser un altre dels cavalls de batalla. Pel que fa a la llei de Formació d'Adults, sempre ho he dit i ho recordo i a vegades ho poso d'exemple, amb els únics que vaig tenir problemes va ser amb Treball, on hi havia els d'Unió, que teòricament eren els companys de viatge. Aquesta era la meua lluita aferrissada, bé, no només la meua, a nivell més alt també la de la Directora General. Recordo un dia que va venir molt disgustada de una reunió amb el secretari del departament, ho recordo perfectament.

A. Un altra tema de la teva època. Tu eres Subdirector General de Formació d'Adults i hi havia una altra Subdirecció General perquè la Directora era d'Afers Socials.

AN. El màxim càrrec en l'àmbit d'adults s'acabava en mi; després hi havia la directora que era directora en un àmbit molt més ampli.

A. Llavors surt el tema de la residència Alba, el Parlament demana la dimissió de la Directora i el Conseller la defensa.

AN. No, el mateix Jordi Pujol la va defensar, el mateix president la defensà.

A. A mi no em sembla estrany veient com en Pujol treballava que la mantingués, perquè això era sagrat, la manté, però al cap d'uns anys, un any o dos anys, li treu Serveis Socials i la deixa com a directora general de Formació d'Adults. L'important és que és la única Direcció General d'Adults a tota Espanya. Ella, a més, deia que era la directora general més antiga quan va acabar el 2003. Per què es manté? Perquè la directora general no era una persona fàcil per aconseguir complicitats amb altres departaments, o et sembla que sí?

AN. A veure, jo crec que aquí succeeix, abans t'ho he dit, que dintre l'Administració la política té un pes, és a dir, l'Administració no és una Administració neutra. Abans pensava que el nivell polític més baix en l'Administració havia de ser el director general, en aquest moment no sé ni si tan sols un director general hauria de ser polític, amb el temps vaig pensant que els directors generals haurien de ser tècnics. Jo ja havia marxat. Marxo abans d'acabar la primera legislatura, que és quan la directora general... Hi havia un problema afegit: hi havia una persona que, a més a més, era metge que era la directora general de l'ICASS, i l'Àngela Miquel havia tingut, diguem-ne discrepàncies, amb la que era la directora general de l'ICASS.

A. Però tenia discrepàncies també amb el Conseller.

AN. A veure, sí, no et diria jo que no ...

A. Almenys no hi havia afinitat, diguem-ho d'una altra manera.

AN. Perquè eren dues maneres de veure les coses. El conseller Antoni Comas crec que tenia moltes virtuts, però era un home que volia resoldre les coses, resoldre o afrontar els temes d'una forma molt resolutiva, i tu saps que l'Administració no és tan resolutiva, pel que sigui. No és que estigui defensant l'Administració. Amb el conseller Antoni Comas vaig tenir alguna discrepància i quan em vaig acomiadar li vaig dir que reconeixia que potser no havia estat la persona que ell esperava que fos i em va dir, ho recordo perfectament, vostè es jutja molt durament, i jo li vaig dir no, jo simplement em jutjo, però, en general el problema polític és que tots els fruits han de ser en 4 anys, jo ho entenc, un polític o té resultats o se li ha acabat, vull dir un polític ha d'obtenir resultats i jo això ho entenc perfectament, però hi ha coses a la vida que no es poden assolir en 4 anys, és com un arbre.

A. Els resultats són a llarg termini.

AN. Clar, és com un arbre, tu no pots pretendre plantar un arbre i que demà et doni fruit, i això recordo que li deia alguna vegada al conseller en alguna conversa que havíem tingut. Recordaràs que es van crear unes figures, una mica paral·leles a l'Administració, que més que

assessors, diguem-ne, eren agents del conseller, i recordo que havia tingut algun problema amb ells, perquè aquesta gent era la que anava als ajuntaments, parlava, veia les necessitats, cosa que em sembla molt bé, però clar pretenia prendre decisions. Recordo que em trucava un alcalde i em deia, escolti, m'ha dit el conseller que demà o el curs que ve ja tindrem dos mestres més. Jo no deia que no perquè no era la meva feina contradir públicament el conseller, però a continuació jo deia bé, d'on els dos mestres? de quin pressupost? qui m'incrementa el pressupost? No. És a dir, no es poden anar fent promeses, està molt bé fer promeses, si tu després no tens una responsabilitat d'executar-les. Crec que es va crear una mena de paraorganització i jo això si que penso que és molt negatiu. Crec que l'Administració ha de millorar i ha de funcionar, ara bé, la solució no és mai crear estructures paral·leles, ja que la creació d'estructures paral·leles en l'Administració acaba sent un niu de conflictes, i d'això en tinc bastanta experiència en diferents àmbits. Si una cosa no funciona, busquem-hi solucions, busquem-hi remeis, busquem la persona que pot dinamitzar-la, però hi ha massa sovint la temptació per part de molts governants de deixar de banda l'Administració i buscar solucions alternatives. Això és una mica el que moltes vegades passa amb les universitats, quan diuen que les universitats públiques no serveixen i les bones són les privades i, per tant, cal crear universitats privades. Les universitats públiques són bones, encara que tinguin deficiències. Què tenen aspectes negatius? Sí, però anem a solucionar-los, no anem a crear estructures paral·leles que no són la solució i deixar-les com una cosa residual. El conseller Antoni Comas era d'aquelles persones que... El primer any que hi era va haver-hi un problema, que no recordo amb exactitud, i va sortir als diaris que ell agafava les ampolles de butà personalment i les pujava a un tercer pis, i recordo que va voler convocar una reunió per aquest tema el dia de Nadal que li va impedir el president, perquè el dia de Nadal no és un dia qualsevol. Em sembla molt bé que un Conseller actuï, però no és la seva feina posar-se a pujar ampolles de butà, la seva feina és planificar, tenir les idees clares políticament d'on vol anar, i posar els mitjans i recursos humans i econòmics en la mesura que pugui per poder arribar a l'objectiu que vol assolir.

A. I la Directora tenia una visió més a llarg termini?

AN. La directora general tenia una visió més a llarg termini, no deixava de ser política, però tenia potser una visió més a llarg termini. Jo crec que la directora general, no ho sé, pot ser un error meu, però crec que si des del primer moment s'hagués centrat en adults, deixant la part d'Afers Socials... Després hi ha una cosa que tampoc no se sol valorar suficientment, que és l'encaix de les estructures dins les organitzacions. L'estructura per a mi és molt important. L'ICASS estava dirigida per una directora amb categoria de directora general, que era la doctora Àngels Tresserra, que era metge, però políticament depenia d'una altra directora general. És a dir, un director general que depengui d'un altre director general políticament, això no funcionarà mai. Moltes vegades les discrepàncies, topaments, malestars o malentesos entre persones venen determinades per la mala estructura organitzativa, i moltes vegades es fan les estructures, penso, per donar resposta a situacions concretes i això fa que entrin en conflicte amb altres estructures existents, perquè en el moment en que dues estructures entrin en conflicte i se solapin tindrà un problema. La directora general llavors era directora general d'Adults i de Serveis Socials, i de Serveis Socials tenia la part política i, per tant, d'ella d'alguna manera depenia l'ICASS que tenia els diners i que, a més a més, era la que gestionava, però que estava

dirigida per una altra persona també amb categoria de directora general, i, clar, dos directores generals, per què una és més que l'altra? Bé, perquè una és la política, i aquí sé que va haver-hi friccions entre l'Àngels Tresserra i l'Àngela Miquel. Jo llavors me'n vaig anar. En la segona legislatura, el que passés a ser únicament directora general d'Adults crec que, no ho sé, es pot interpretar com a conseqüència del famós Alba, però penso que va ser una reestructuració lògica que jo ja hauria fet des d'un bon començament, és a dir, jo això que l'ICASS, que era prestador de servies, depengués políticament d'una altra direcció general que li marcava la política, quan ella tenia els diners i la gestió, això no podia funcionar.

A. Però de tota manera ella continua com a directora general i tampoc sembla que estigués ben vista dins el partit. M'has dit lo de les raons polítiques i hi estic d'acord, però tampoc no sembla que...

AN. Perquè jo crec que no deixa de ser una persona, crec, volguda directament pel Jordi Pujol... A veure, la directora general tenia o té el seu caràcter, diguem-ne..

A. Sortides de to.

AN. A vegades, exactament, i jo entenc, que dins el partit havia de ser conflictiva. No l'he vist dins el partit, però havia de ser conflictiva.

A. Llavors fixa't el quadre que jo plantejo, dins el partit podia ser conflictiva, normalment no és una persona que sigui capaç d'establir complicitats amb altra gent, amb els ajuntaments també hi havia problemes, amb el Departament d'Ensenyament també hi havia problemes, amb Justícia hi ha problemes, llavors es manté simplement per la relació amb el Jordi Pujol.

AN. Crec que sí. Una relació directa amb el Jordi Pujol.

A. I quina era la relació?

AN. Aquí ja no hi arribo, no ho sé, t'ho prometo. El que sí que sé és que ella, el seu recurs, el seu protector quan tenia un problema, era recórrer al president, la qual cosa és com treure el Sant Crist Gros, no pots fer-ho massa vegades, ja que a la llarga t'és negatiu a tu, és a dir, no pots recórrer sovint al president saltant-te el teu immediat que és el conseller. Tu pots tenir, per exemple, un dia un problema amb el conseller, pots buscar la intervenció del president, però si cada conflicte que tens amb el conseller has de recórrer al president, no funciona, és a dir, si el que em vols preguntar és si era la persona idònia per ser directora general de Formació d'Adults, si això és el que em volies acabar dient, crec que tenia moltes virtuts i com totes les persones també tenia els seus defectes. Què en algun moment li faltava una mica de mà esquerra? Sí. Amb el tema dels ajuntaments et diré que els problemes a vegades també venien determinats per la mateixa Conselleria, vull dir, la Conselleria de Benestar Social ja que en aquell moment era una Conselleria molt polititzada i jo crec que no havia de ser-ho. Podria dir-te exemples de Tarragona. És una de les coses que li vaig comentar alguna vegada al conseller i, fins i tot, al secretari general. Una de les funcions que tenien els agents del conseller, em sembla que en aquella època en dèiem submarins o quelcom semblant, agents que anaven pels barris i que, en el fons, per exemple a Tarragona, representaven un intent claríssim de captar

vots en els barris on Convergència no penetrava. A Tarragona el centre podia ser més o menys convergent, però a tots els barris Convergència treia 4 vots, i amb aquesta gent van intentar penetrar en els barris. Però tornem al mateix, com es volgué fer una penetració ràpida, no una penetració més cultural, de convenciment, de persuasió... Sempre recordo que li vaig dir, això és pa per avui, però fam per demà, i vostè ara té aquesta persona que fa això perquè vostè li paga, però si demà un altre li paga més ho farà per a un altre. No he cregut mai en el sistema de “chequera” que diuen els Sud Americans, jo no hi he cregut mai.

A. I això va contaminar molt tot el fet que l'Educació d'Adults estigués a Benestar Social, perquè des de Sindicats es va veure com una forma de penetració en els barris.

AN. Crec que el Departament de Benestar Social, que és un departament per a mi inqüestionable en un govern, i un departament que jo sempre l'he qualificat com a pou sense fons, perquè les necessitats són tantes que el pressupost sempre és insuficient, crec que és un departament difícil, però hauria de ser el departament més asèptic políticament, el més neutre. Jo havia tingut, no diré discussions fortes, quan es repartien ajuts per a projectes que tenien alguns ajuntaments, que jo pensava que eren magnífics i que els valorava molt bé, i quan jo els valorava, els informava i deia per què em semblaven que eren molt bons. Mai vaig mirar el color, potser perquè jo no era de cap partit, però després me'ls modificaven en funció del color de l'ajuntament. Per tant els conflictes amb els ajuntaments tenien un transfons polític, aquest era el problema. A mi a vegades m'han dit que sóc molt innocent, quan estava a la Generalitat em deien que anava amb un lliri a la mà, potser sí que anava amb un lliri a la mà o un ram de flors, però jo penso que l'Administració és de tots, de tots els ciutadans, i no pot ser l'Administració d'uns més que d'uns altres, amb això no hi he estat mai d'acord.

A. La teva valoració general del treball de l'Àngela Miquel a Educació d'Adults.

AN. Crec que la valoració és positiva en el sentit següent: si faig un repàs crec que es van fer coses positives. Una, serà millor o serà pitjor, però es va fer, no sé si va ser la primera o la segona d'Espanya, però es va fer una Llei de Formació d'Adults, que en aquell moment no era una frivolidat. Per a mi quin era l'objectiu? Adults, reivindicar adults i revaloritzar adults, que adults no sempre s'associés a quelcom marginal i, per tant, per a mi la Formació d'Adults havia de tenir un paper important dins de la societat, i dos, no et diré si es va fer ben fet o no, em refereixo a la idea, el projecte del *Graduïs, ara pot!* va ser un projecte encertat sobretot en una època en que acabava el Graduat i per tant hi havia una sèrie de gent que se li havia de donar una possibilitat. Tres, jo crec que va ser positiva la relació que es va establir amb les universitats, per exemple, amb el tema dels màsters per tal d'intentar que adults progressés i, per tant, quan es va crear l'ESO jo vaig defensar, fins que vaig marxar, la necessitat de fer una llicenciatura que després no va acabar fent-se, perquè adults havia de tenir el control de tota l'ESO, no només d'una part que era la part dels mestres, i no dependre d'uns llicenciats, ja que conec molt bé els llicenciats, normalment no estan preparats, o no estem preparats, per donar classes, perquè el CAP era una enganyifa, per tant menys estem preparats per donar classes a adults. És van fer coses importants, em diràs que era propaganda, home, era propaganda, però a nivell internacional. Va ser positiva aquesta idea d'obrir-la, d'eleva-la. El congrés internacional que es va fer, crec que va ser positiu. També aconseguir que Catalunya participés en dos estudis que es van fer a nivell d'Europa, en un dels quals, que el dirigia la Universitat

de Lovaina, només hi participaven estats, i entre els estats, que em sembla que eren 16, recordo que hi eren Estònia i Irlanda.

Però per exemple recordo a Lovaina, que començàvem les sessions de treball a les 9, i estàvem el dissabte fins a les 7 o les 8 de la nit, i diumenge començàvem a treballar a les 9 fins al migdia, agafàvem el vol de Brussel·les i cap aquí. Recordo també reunions prop de Roma, Aosta, Tallin i altres indrets.

A. Sobre que era?

AN. Sobre Formació d'Adults. Es va fer una publicació del segon que em sembla que era un cofre amb 4 volums, en diferents llengües, una de els quals era el Català. El primer era d'estats entre els quals hi havia Itàlia, Estònia, Portugal, Irlanda, França.

A. I s'hi participava com a Direcció General?

AN. S'hi participava com a Catalunya. Això vam fer-ho conjuntament amb el Fernando López Palma.

A. Era aquell treball sobre l'analfabetisme funcional.

AN. Exactament, o potser sobre l'analfabetisme, en el primer hi participava en Ramon Flecha, el Fernando López Palma, i hi vaig participar jo, com a representant oficial. I després en vàrem fer un altre, que era en la mateixa línia, ja te'n diré exactament els títols. No, el del cofre és el segon, el primer no es va arribar a publicar, el segon és el del cofre, que era un estudi que es va fer a nivell de regions i van participar-hi Grècia, concretament la regió de Patràs, va participar-hi la Vall d'Aosta que és aquesta regió que tenen com a llengües oficials l'italià i el francès, i vam participar-hi nosaltres, Catalunya, però en aquest ja només hi vam ser-hi el Fernando Lopez Palma i jo. Crec que aquests dos estudis, sobretot el primer en què tots eren estats i que hi poguéssim nosaltres com a Catalunya ser-hi, penso que va ser important, i el segon que era de regions, crec que també va donar un cert prestigi.

Per tant, jo penso que en aquella època ..., ah!, una altra cosa que valoro positivament és el Centre de Recursos, l'orientació que se li donà inicialment. Recorda que va venir el Ludwig Graf, aquell senyor alemany, director dels programes educatius de la Südwestfunk, que després va ser una persona que em va ajudar molt, per exemple, amb el *Graduïs, ara pot!*, quan me'n vaig anar a buscar fragments de pel·lícules que ells tenien allà i, per tant, en el centre de recursos hi havia activitat. Crec que l'objectiu final, la finalitat, era aconseguir crear una Formació d'Adults pròpia, independent d'Ensenyament, i ja t'he dit que no ho vam aconseguir perquè aquí ens van posar proa primer els inspectors i després el director general, el Joan Descalç que era íntim amic de la directora general. Això és una de les coses que més li va doldre. Crec que aquesta era l'autèntica finalitat, és a dir, que formació d'Adults tingués una entitat pròpia i que es complís.

Una altra cosa que crec que era important, amb la que també vam topar amb Ensenyament, que era i continua sent important i cada vegada més, són tots aquests nois que fracassen en l'ensenyament, aquest m'és igual 25 o 30 per cent que reflecteixen les estadístiques. Ahir precisament sortia al diari que el país que te més aturats juvenils és Turquia

i el segon Espanya. A mi a vegades quan em diuen que hi ha quatre milions d'aturats, jo dic que el problema no és tenir 4 milions d'aturats, és tenir-los de persones no qualificades. 4 milions d'aturats qualificats és un problema conjuntural, 4 milions d'aturats no qualificats és un problema estructural, són dues coses completament diferents. L'una té solució, l'altra la té molt difícil. Per tant, una de les coses que es va iniciar en aquesta època, ho recordaràs, fou la segona oportunitat o el recuperar aquests nois que havien fracassat en el sistema, però clar, el que jo sempre deia era, si a aquests nois que han fracassat en el sistema, els hi tornes a donar el mateix, això no serveix per res. És a dir, els has d'oferir alguna cosa completament diferent, buscar, per exemple, unir ocupació i formació, és a dir buscar formes d'ensenyament que els resultin atractives i que els hi ofereixin una altra cosa. A veure, això passa en la vida amb tot. Molts màsters universitaris fracassen perquè ofereixen el mateix que a la llicenciatura i, clar, aquella persona em diu, escolti, que ja m'ho van explicar a la llicenciatura, no em torni a explicar el mateix al màster! A mi aquest era un dels temes que més m'havien preocupat i que avui en dia encara trobo importantíssim, i que no s'atén, no se'ls dóna resposta a aquests nois, però s'ha de fer diferent del que s'ha fet fins ara. Tot això, si ho veus, va en la idea de tenir una Formació d'Adults que crec que es podia fer fora d'Ensenyament.

A. L'ordre aquesta del Concurs d'Inspectors, perquè crec que és un element important.

AN. Va sortit finalment publicada, però la devien impugnar, o la deuriem recórrer, o deuriem fer que decaigués. Això havia de ser als voltants de l'any 91.

A. Tu creus que la directora general quan va entrar com a directora d'Afers Socials tenia ella algun coneixement del món d'adults?

AN. Et diré sincerament que jo no sé si tenia coneixement del món d'adults, el que sí et puc dir és que tenia molt clar el que volia fer, i tenia coneixement de la gent del món d'adults, per exemple de tu, del Ramon Flecha, de l'Angel Marzo, per posar-te tres noms que recordo perfectament. Jo sí que no en tenia cap coneixement. Per això sí que et puc dir que jo vaig arribar sent un ignorant supí del tema, però ella, no sé si s'ho va estudiar, però el que sí és que des del primer dia que jo vaig seure amb ella, ella tenia molt clar quines eren les seves fites i que volia donar un canvi a adults. Recordo que quan es va començar a fer la llei, els primers esborranys que li vam presentar que havien elaborat el Rafael, la Montserrat, i d'altres, va dir que allò no ho volia veure res, perquè era un clàssic; no ens els va fotre pel cap, però gairebé. Ella volia una cosa diferent, i la llei d'adults va ser una cosa ben diferent del que eren les lleis, és a dir, no és la típica llei. Per tant crec que ella, almenys a mi em va donar aquesta idea, tenia clar políticament el que volia fer, i jo, que no en sabia res, amb el temps vaig tenir bastant clar el que pensava que havia de ser, en molts punts vam coincidir, en algun punt vam tenir alguna divergència, i a més a més ella també coneixia quins éreu els líders, o qui tallava el bacallà en el món d'adults.

A. Vist des de la distància que tu has tingut darrerament, però amb interès pel tema, el pas a Ensenyament com el valoraries?

AN. Et diria que ha estat la mort d'adults, la mort de la Formació d'Adults. Crec que s'havia iniciat un camí, s'havien posat uns fonaments, hi havia coses a millorar i a modificar, alerta, perquè jo crec que en les últimes etapes a Benestar Social hi havia hagut unes certes derives,

pel que fos. Per tant, hi havia coses a corregir, però crec que va ser un error total, l'anihilació de tot el que s'havia fet, tornar a Ensenyament. I, a més a més, em dol més que ho fes un govern que teòricament era un govern d'esquerres. Si hagués estat al revés el procés potser l'hagués entès, és a dir, si la renovació d'adults l'hagués impulsat un govern socialista i després ho hagués canviat un govern convergent, m'hauria encaixat millor dins d'una estructura més lògica, però justament que qui s'ho carregui sigui un govern d'esquerres, realment no vaig entendre-ho, i penso que es va matar la Formació d'Adults, i avui en dia no sé que queda de Formació d'Adults, però em sembla que ben poca cosa.

Recorda que una de les coses que es va fer a Formació d'Adults en aquella època van ser els plans d'equipaments dels centres. Recordo que vam fer un concurs, que vam subministrar vídeos, que en aquella època el vídeo era el darrer crit, i recordo que vam fer tot un concurs que va portar moltes hores d'adjudicació de material didàctic, vull dir que es va intentar equipar els centres, es va intentar millorar-los, i tot anava en la mateixa línia, no es feien les coses, almenys jo no les feia, improvisadament, sinó que eren idees que sorgien en un context global, amb un objectiu molt clar que ja he reiterat varies vegades.

A. Una qüestió que t'afecta més. Parteixo que l'educació d'adults, l'educació en competències bàsiques, no la formació d'adults en general, diguem-ne, és invisible a la societat, no surt als diaris, no apareix en els partits polítics, en els programes surt poquíssim, per tant jo crec que també és invisible a la universitat.

AN. Total i absolutament d'acord. El gran problema que tenim actualment i els empresaris ens ho estan dient, és..., per cert un director d'una empresa de Tarragona l'altre dia em deia que per favor li forméssim persones, persones, que tinguin qualitats humanes, que tinguin aquestes competències que tu dius. Jo crec que en aquest moment, precisament l'altre dia ho llegia en un article d'un diari que parlava de les mancances dels nostres llicenciats, la mancança més important és que els falta saber llegir i saber comptar, i crec que aquest és un dels grans problemes que tenim.

Jo, per exemple, em quedo meravellat de la capacitat expositiva que tenen alguns llicenciats anglosaxons, tenen capacitat expositiva, de comunicació, però clar això ho adquireixen, no neixen amb aquestes capacitats, és a dir, jo crec que aquí hem de començar a pensar en més competències i menys coneixements, i sobretot en aquests coneixements bàsics i elementals. I això del que en dèiem aprendre a aprendre és fonamental, vivim en una societat que es troba en constant canvi. Crec que s'han d'aprofitar les poques hores que tens a classe per donar-los una certa metodologia de treball, d'ensenyar-los que qualsevol cosa es pot aprendre i, per tant, el que han de tenir són unes bases sòlides, i unes bases sòlides en el fons és comprensió, expressió i saber comptar.

A. I capacitat humana de relació.

AN. Si, evidentment. Què siguin persones, en una paraula, cal proporcionar a les persones una formació integral.

A. Bé, això que dèiem, la Universitat també ha abandonat l'educació d'adults. No hi ha llicenciatura específica i els postgraus, màsters, assignatures específiques d'adults van disminuint.

AN. N'hi ha menys, perquè tampoc no hi ha sortides. Quants deuen quedar-ne ara de professors de Formació d'Adults?

A. Sí, n'hi ha. El problema és que no demanen cap mena d'especificat formativa prèvia.

AN. Tu recorda que la plantilla de Formació d'Adults es va incrementar quan va passar a Benestar Social, els primers anys es va incrementar la plantilla substancialment. Ara, crec que surten places de mestre i després et pot tocar adults com et pot tocar primària o ESO.

A. Una cosa que no sé si és de la teva època va ser l'increment de la plantilla amb la gent que estava fent classe a les escoles d'adults per política lingüística.

AN. Sí, això va ser una de les grans qüestions, i recordo que això va ser molt al començament, devia ser encara a l'any 89, i vàrem tenir reunions molt tenses. Recordo una a Palau, fins a altes hores de la nit. Llavors el Carles Duarte estava encara amb el Miquel Reniu, i Política Lingüística depenia del Miquel Reniu. Això va succeir quan es va fer el Consorci de Normalització Lingüística amb els ajuntaments. Aleshores els sobrava professorat i aquest professorat el Miquel Reniu, que era una persona molt hàbil, va voler passar-lo a adults, però pretenia passar el professorat sense passar els recursos per pagar el professorat. Recordo una reunió a Palau fins a les deu de la nit passades en què quedàvem només el Carles Duarte i jo com a negociadors. Finalment es va resoldre per decisió política i va passar el mateix que passà amb els traspassos, que jo no crec que fossin prou ben valorats o correctament valorats.

A. Els traspassos a Benestar?

AN. Els traspassos a Benestar Social, és a dir, els mestres de política lingüística que van passar a Benestar Social. Crec que la solució va ser finalment política, perquè tècnicament el Carles i jo, tot i la nostre amistat, no ens vàrem acabar d'entendre amb aquest tema, des d'un punt de vista tècnic, i finalment hi va haver una solució política que com els traspassos que es van fer des de Madrid no van ser correctament valorats.

A. Valorats econòmicament?

AN. Sí, valorats econòmicament.

A. Van passar com 40, va haver-hi un increment de 40 mestres, una cosa així, però de fet alguns mestres ja estaven treballant a les escoles d'adults contractats per la secretaria de política lingüística.

AN. Potser sí. Jo recordo que el que fèiem era intentar separar els que ja ho eren dels que no ho eren i què significava l'increment econòmic dels que no ho eren.

A. Gràcies, Antoni

27

RAMON MARTINEZ DEU

Subdirector General de Formació d'Adults al Departament de Benestar Social
 Secretari General d'Educació
 Entrevistat al Departament

A= ALFONS

R= RAMON

A. L'època de Benestar com la vas viure? Digues el que creguis convenient.

R. En quin sentit? Parlem d'adults?

A. Sí adults, sempre d'adults. Jo treballa només adults.

R. Home per a mi el tema de formació d'adults és un tema absolutament desconegut per mi no era àrea docent ni cap cosa d'aquestes, jo vaig anar allà rebotat després d'una diguem-ne una crisi en el departament de justícia, que es van barallar entre ells, els d'Unió perquè eren baralles entre ells i ens les vam carregar els que no érem d'Unió però que ens havien posat els altres, llavors me'n vaig haver d'anar i vaig sortir d'allà per això, i la veritat és que coneixia a l'Àngela Miquel no se ben bé de què, suposo que per el meu pare, i vaig anar expressament a un acte de Convergència a veure a qui trobava i la vaig veure a ella i vaig dir, estava ella i el Duarte, i li vaig dir que jo bueno que estava disponible, que buscava feina, i al cap d'uns dies em van trucar, vull dir que es veu que ja ho tenien, t'ho dic perquè va ser una cosa una mica de rebot que vaig anar a parar allà. Llavors bueno, aquell departament de fet per a mi l'única explicació de que adults estigues en allà no era fer res per les persones ni res d'això, que potser es vestia així però en definitiva allò era perquè en el Comas se li va, es va haver de muntar aquella conselleria i es van anar agafant cosetes d'una banda i d'una altre, era més una maniobra política de muntar algo en allà que res.

A. De muntar el departament de Benestar Social i de farcir-lo d'alguna manera.

R. Sí exacte, i de que el Comas tingues coses. Jo sempre ho vaig veure així, ho vaig veure i ho vaig viure, perquè a la resta del departament el tema d'adults els hi suava, llavors sempre ho havies d'explicar tot molt i tot.

A. Però en canvi per una altre banda, tu vas viure l'època del Comas no encara, no l'època de la Irene Rigau?

R. No, del Comas.

A. Per una altre banda, les relacions de l'Àngela Miquel amb el Comas no eren fluides?

R. Bueno, jo ho veia poc això però sí, no ho eren no.

A. O sigui no eren fluides. I sempre m'ha estranyat una cosa que no siguin fluides ni amb el Comas, ni amb el Felip Puig, diguem-ne d'alguna manera es mantingués en el càrrec allà.

R. Però ella sempre deia que es mantenia per el president.

A. Sí, és el que deia.

R. I sempre deia la taula aquella i aquelles coses, no ho se, era un personatge molt peculiar.

A. Sí.

R. Jo la única cosa que recordo d'aquella època que em sentia una mica exclòs, era que allà tot Déu era de Convergència, tots els càrrecs.

A. Clar. Tu eres d'Esquerra?

R. Jo era de res. A veure, jo era més aviat d'Esquerra però no militava ni res, bé tenia les idees que tenia i les segueixo tenint tot i que ara tampoc milito en lloc.

A. Sí, però sempre se't atribueix que ets d'Esquerra Republicana.

R. Sí bueno clar, tots els que m'han vist a l'opinió pública se m'ha vist així, però bueno, molta gent abans de que jo m'enmerdés formalment amb Esquerra es pensaven que era d'Unió, perquè havia estat en un departament, a Treball, a Justícia.

A. Bueno, el teu pare ho era no?

R. Mon pare ho era i jo vaig entrar a Treball, després vaig estar a Justícia, que també eren d'Unió, que hi havia l'Isaac en aquella època i això em va, la gent que políticament em coneix poc es pensava que era d'Unió, però res més lluny, amb tot el respecte a el meu pare però no, res més. Llavors això de formació d'adults jo ho veia com una cosa allà afegida, i a mi sempre em va quedar la idea de que això havia d'estar a Ensenyament vull dir la veritat és, malgrat que el discurs oficial i sobretot el de l'Àngela era de que no, de que bueno i teu suposo, i de tota la gent d'adults.

A. Sí.

R. Però jo ho veia més, jo en el cas dels docents d'adults ho veia més com una qüestió corporativa de dir si estem aquí tindrem uns privilegis que allà no els tindríem, i això pe a mi era molt clar.

A. però la majoria de docents volien tornar a adults.

R. Sí, però a l'hora de la veritat els sindicalistes, bueno acabaven demanant coses per ells, pel col·lectiu específic.

A. Sí.

R. Allò que dius una cosa és el discurs, i una altre era la casa dels X.

A. No, perquè jo t'ho dic perquè d'alguna manera no és que no defenses tornar a Ensenyament, el que jo defensava és que si tornàvem a Ensenyament amb quines condicions.

R. Sí.

A. Com. El problema per a mi no era Benestar Social o Ensenyament. Jo recordo a Madrid en una conferència a Comissions Obreres que se'm van tirar a sobre i jo vaig passar, em van dir "a mi m'és igual estar a Agricultura", el problema és quin pressupost te l'educació d'adults i

quina presència corporativa te, diguem-ne dins el sistema, i aquest era el meu plantejament, no era tampoc a favor, al revés, nosaltres el que sí havíem defensat era un Institut Català d'Educació d'Adults, que tingues en compta Formació Ocupacional, que tingues en compta el català per a adults, que tingues en compta les escoles d'adults, etcètera, etcètera, la reivindicació era aquesta, però bueno, sí que se'm va atribuir que estava a favor d'estar a Benestar, no estava a favor sinó que en tot cas estava una mica en contra de passar a Ensenyament sense uns mínims.

R. Home clar, hi havia el perill, hi havia i suposo que és el que al final ha acabat passant.

A. Exacte.

R. De que s'ha diluït en el departament això, però bueno.

A. Jo recordo que vam fer un dinar, no se si te'n recordaràs tu amb la Marta Cid, amb l'Anna Simó, en aquell moment encara estàvem a Benestar Social.

R. Sí.

A. Amb el Jaume Botey i tu, diguem-ne i vam fer un dinar una mica per explicar nosaltres com enteníem la formació d'adults. L'Anna Simó quan va passar a Ensenyament, quan ja es va decretar passar a Ensenyament a mi em va dir personalment “a mi m'han colat un gol”. Com ho interpretes això?

R. No ho se.

A. Perquè tu hi eres en aquell dinar

R. Sí. No ho se, la veritat és que va ser una cosa com molt, jo no soc conscient d'estar en el lloc on es va decidir, o sigui sí de que tots teníem el mateix discurs de dir això que torni, però no soc conscient d'estar en el moment on es va decidir ni com es va decidir, la veritat és que aquestes coses passaven bastant, tot i ser el secretari general aquestes coses te les trobaves fetes, i més amb l'estructura que hi havia al departament, perquè no era una cosa monolítica per molts que tots fóssim d'Esquerra.

A. No, era el tripartit.

R. No, però dins del departament hi havia bastantes divergències, és a dir hi havia els de l'USTEC per una banda, els de FP per un altre, i després els que no érem de l'USTEC en definitiva, vull dir que miràvem més en definitiva per l'administració.

A. Llavors si d'alguna manera tens la sensació de que el departament amb l'Àngela Miquel et feia el buit, per què et va nomenar?

R. No a veure, ella no em feia el buit, o sigui ella necessitava algú perquè se n'anava l'altre, i l'altre tenia pressa en trobar algú, jo em vaig proposar en allà dient que volia feina i van dir aquest, ella es pensava que jo era dels seus, tenir fills amb el meu pare, el meu pare estava en aquell moment de director general a Ensenyament, i bueno jo crec que no li vaig acabar de sortir com ella s'esperava, però és clar jo vaig intentar recalcar sempre que jo no era dels seus, la prova és que fins i tot un dia li vaig preguntar, vaig anar al Felip Puig i li vaig dir “escolta'm

quan realitzeu aquests actes que organitzeu, tu envies una carta a tots i cadascun dels comandaments del departament, menys a mi. Què passa? Dic no és que hi vulgui anar però”, i diu: “ No, que jo se que tu no ets de Convergència i t’ho respecto”, i li vaig dir “doncs moltes gràcies” i me’n vaig anar la mar de content, però és que això vol dir que tots els altres tenien el carnet, i clar jo no vaig entrar mai en aquest joc, no. I llavors ella no ho se, jo diria que era més ella que desconfiava de mi que no que jo desconfies d’ella, jo la podia trobar carregosa o d’això però.

A. No, era una personalitat difícil.

R. Però vull dir ella desconfiava de mi, hi va haver un dia que em va donar una cosa i em va dir, li vaig demanar perquè sabia que tenia alguna cosa que m’interessava, i em diu, ara no ho se, la qüestió és que em va dir que m’ho podia mirar però que no en fes fotocopies, jo ho necessitava, ho vaig mirar i vaig fer fotocopies i li vaig donar, i després d’utilitzar les fotocopies les vaig llençar a la paperera, doncs l’endemà sabia que jo havia fet fotocopies, va anar a remenar la paperera, vull dir clar dius bueno, si jo que soc el subdirector.

A. Sí clar, en principi ha de tenir confiança.

R. Em vigílies d’aquesta manera doncs aquí no hi fem res junts. I després el que també m’amoïnava bastant era el pont que feien entre ella i les seves, la Lluïsa sobretot, amb la Roser Manté també però no tant, perquè la Roser era bona persona, i t’ho acaba explicant tot, a mi a vegades fins i tot em deia : “mira a mi m’ha ficat entre l’espasa i la paret per aquest tema o el que sigui”, però bueno evidentment totes elles eren una camarilla, allà l’únic postís era jo, clar.

A. I el traspàs com es va fer? Tu dius que no vas estar quan es va coure.

R. El traspàs.

A. Tu en aquell moment eres secretari general?

R. Sí, jo era secretari general però jo no ho vaig decidir, vam delegar en el Franci, i jo la veritat és que potser ho hauria d’haver fet diferent però jo no vaig estar, en el traspàs, no hi vaig ser gaire.

A. Perquè com tu deies abans i la sensació meva és de que això s’ha diluït totalment, queda un cap de serveis diguem-ne.

R. Jo hi va haver un moment en que vaig parlar amb el Franci i li vaig dir: escolta’m això no es pot diluir així com així, i ha d’haver una entitat en aquí” i bueno, i ell va dir que sí, que sí, i després van fer el que van voler, la veritat. El que passa és que jo també reconec que no m’hi vaig

A. Clar, perquè tu tenies autoritat en aquell moment.

R. Sí, però tampoc vaig pensar mira, que fotin el que vulguin, ja et dic vull dir que estàvem per altres històries. Jo la veritat és que el traspàs soc conscient que es va fer quan hi era jo, que jo li vam delegar en el Franci i que el Franci va dir que sí que sí i que després va fer una mica el que li ha semblat. I va fer una mica el que li va semblar parlant bastant amb la conselleria i parlant poc amb mi, perquè jo d’entrada li havia dit coses diferents.

A. Perquè el Franci, bueno d'alguna manera algú m'ha dit que l'ideòleg del canvi del traspàs, de com s'havia de fer va ser el Miquel Inglés.

R. Aquest, aquest és el que anava jo ara a parlar d'ell. Sí, aquest el va posar el de subdirector d'adults i jo a aquest tio mai el vaig veure clar, la veritat és que vam acabar malament amb ell i el van fer fora, la consellera crec que es va empenyar i el va fer fora. O sigui ell de totes totes volia imposar al Miquel Inglés, al final li vam dir que sí però aquest tio no en tenia massa idea del tema.

A. Era una mica brusc, personalment.

R. Sí, era brusc i era un tio que era amic d'ell i que havien treballat junts a coses.

A. Ja havien treballat anteriorment.

R. Sí. Això ho vaig saber després tot això, i era el seu únic mèrit amb el tema d'adults, si ell havia treballat amb temes de FP amb ell vull dir que, i és clar la visió era de FP i tot i que ela hi vam no se, jo reconec que tot i que li vaig marcar una sèrie de coses devia ser bastant tou o bueno, senzillament que no me'n vaig ocupar, vull dir és que la secretaria en algunes coses m'anava bastant gran i m'havia de dedicar.

A. No, ja i a més el que a nosaltres ens feia por del tema d'Ensenyament és que és clar, tot el tema de l'educació infantil, de la secundària, de formació professional és molt gros, llavors adults queda.

R. No però aquí hi va haver una cosa volgudament, o sigui no només és que la manera normal de que les coses anessin diluís el tema, si no que jo penso ara amb el temps que hi havia la voluntat de fer el que es va fer, de diluir-ho.

A. Però jo recordo que el Franci en una reunió, tu no hi eres, en una reunió amb la consellera nosaltres vam fer un treball per a la Fundació Bofill i el vam venir a presentar a la consellera amb gent de la Fundació Bofill, i quan va sortir la qüestió de que l'educació d'adults era específica el Franci es va posar extremadament nerviós, diguem-ne aquest tema de l'especificitat i després la Carme Massa m'ho ha remarcat perquè n'he parlat amb ella també, era un tema.

R. No, era un tema que no hi entrava.

A. Que no entrava i que no hi volia entrar, suposo que entenien que l'especificitat era corporativisme, perquè no vaig entendre-ho mai.

R. Ell va agafar la formació d'adults per a que la seva direcció general tingués més coses, i se li enfotia bastant el tema.

A. Sí, d'això estic convençut. Jo tinc la impressió de que en Formació Professional ho va fer bé, jo no hi entenc eh.

R. Jo tampoc hi entenc però penso que, bé tothom crec que opinen que ho va fer bé, sí.

A. I en canvi tot lo d'adults li va deixar totalment al Miquel Inglés.

R. Sí, però era una actitud totalment volguda, ell no s'hi volia dedicar, o sigui el va dir jo vull que això sigui la meva àrea on manar jo però hi foto un amic meu i que hi faci el que li sembli, i el Miquel Inglés és un tio molt nefast per a mi, perquè s'ho va acabar de carregar ell.

A. D'alguna manera algú em deia que el cessament perquè va durar molt poc, el cessament que va ser una mica impulsat per els sindicats, tu creus que va ser per això?

R. No ho se, però a la consellera no li va costar gaire.

A. No li va costar?

R. No, no. Va tenir bastantes enganxades amb ell, el feia pujar per coses, amb els sindicats i tal i el tio es defensava malament i tal i no li va costar gaire, segurament sí que deurien ser els sindicats els que d'això, perquè el tio o no hi anava o s'escaquejava o no se, hi havia problemes amb ell.

A. A les reunions amb els sindicats?

R. Sí, que insisteixo eren amb la Consellera, jo me'n enterava però normalment jo no hi era.

A. Bueno, m'han explicat que en algun moment s'havia aixecat de la taula, i va deixar els sindicats plantats.

R. Sí.

A. Sí bueno, unes personalitats. Després va venir la Carme Massa, amb la Carme Massa sí que he parlat i molt bé, molt atenta ho haig de dir, molt aclaridora en quant a postures i és la que em va dir això, que de fet l'ideòleg del tema de l'educació d'adults era el Miquel Inglés.

R. En aquí sí, una vegada va estar aquí sí.

A. I llavors ja finalment es va diluir del tot.

R. Sí, que jo ja no hi deuria ser, jo me'n deuria anar d'aquí que encara hi havia, es devia diluir quan això era dels socialistes.

A. Sí, l'època del Tripartit, sí.

R. Sí, el Tripartit però al final.

A. Amb el Maragall. Amb l'Ernest?

R. Sí, exacte. No amb l'Ernest no, amb el Del Pozo potser.

A. El Del Pozo.

R. No ho se. Mentre hi vam ser nosaltres això estava exactament igual.

A. Sí.

R. Més o menys desacreditat però bueno.

A. No se si recordes alguna cosa més. Perquè de totes maneres l'Àngela Miquel sí que muntava coses.

R. Ah no, sí.

A. Congressos, PAN Europea, el Gradui's, etcètera.

R. Sí, i tot aquell rollo de les aules d'extensió universitària.

A. Sí.

R. Allò donava vidilla a moltíssima gent, i encara ara dona vidilla, vull dir d'acord que no era d'ella que era de la FATEC, però ella s'ho sabia fer anar.

A. Bueno les subvencions jo tinc la sensació de que eren generoses.

R. Sí, sí.

A. Amb la FATEC.

R. Sí, sí però la tia tinglados en muntava molts. A veure, més que res era el tracta no?

A. Sí, el tracte i possiblement que aquells tinglados d'alguna manera el que era la formació d'adults, les escoles d'adults i tot això no se'ls sentien seus, era una cosa que feia el departament.

R. No clar, era una cosa súper estructurals que quedaven així no?

A. Sí, la direcció general però bueno, no eren, i en canvi se sentien una mica abandonats diguem-ne, fos veritat o no, però era un sentiment.

R. Jo no ho se, la veritat és que penso que no m'hi vaig dedicar massa i que el Franci i el Inglés em van acabar fent la pirula, vull dir que van fer el que van voler, tot i que d'entrada havia quedat bastant clar, els vaig marcar molt això a en Franci.

A. Fins i tot la retallada de persones perquè és clar quan comptes allà hi havia unes 40 persones a adults, i aquí quan van dir, jo recordo que el Miquel va dir que es quedaria tot igual, que cap problema i en canvi quan es va passar aquí es va reduir a la meitat o més.

R. Sí, però es va reduir perquè ell es va quedar gent o ho va utilitzar per a reforçar la direcció general, jo diria que tret de la Conxita, tothom se'n va anar a la direcció general d'entrada.

A. Bueno tothom no.

R. No?

A. Tothom no, molts van tenir que anar a escola, i altres, o sigui tothom no.

R. Ah, d'acord.

A. I mira que la gent jo diria en general els treballadors, els funcionaris de la direcció general de l'Àngela Miquel, jo el meu record és molt bo.

R. Hi havia gent bona, i amb moltes ganes de fer coses i que s'ho creien.

A. Sí.

R. Sí, això és veritat, jo alguna vegada ho he pensat, n'hi havia dues o tres que.

A. Bueno, tu tenies molta relació amb la Maite.

R. Sí bueno, amb la Maite sí.

A. La Maite sí, però després també hi havia la Carmina, la Lluïsa mateixa.

R. Sí, que també era molt bona en la feina.

A. En la feina i com a treballadora i això era molt bona

R, Sí, sí.

A. Molt be Ramon si no hi ha res més.

R. Entrevistes a molta gent d'aquella època?

A. Sí, Toni Gonzalez Sant Martí, Carles Duarte, Carme Massa, ja et dic, la Teresa Pijoan vaig pensar amb un càrrec polític no.

R. Bueno, però ara deu estar.

A. Ara ja no, ara la Teresa Pijoan va passar molt temps allà.

R. Amb la Teresa Pijoan es podia parlar perfectament, almenys amb mi sempre hem tingut molt bon tracte, molt persona era.

A. Sí, sí, jo la vaig veure quan era directora general de secundària i molt bé, molt persona, o sigui que amb la Teresa Pijoan cap problema. He parlat també amb la Lluïsa Nicolau, amb la Carmina i la Pilar, clar m'interessa una mica parlar amb tothom, a veure tothom, tothom no, però amb tendències diferents, m'interessa per recollir.

R. Aquí ja no hi deu haver-hi ningú no? La Conxita deu estar aquí a baix.

A. Bueno però ja no està a adults, a adults hi ha una em sembla, que no recordo jo ben bé però em sembla que queda una persona nomes, en adults.

R. Sí que s'ho han polit. Exhaustivament.

A. Sí, ha sigut una. Veus això ho tinc escrit abans de que passéssim a Ensenyament.

R. Però en canvi, i en els centres com estan?

A. Els centres?

R. Els centres d'adults.

A. Bé.

R. Segueixen funcionant com a centres d'adults?

A. Sí.

R. Perquè jo tinc amistat amb una que és directora d'un centre d'adults i em fa l'efecte que es segueixen veient, i que segueixen fent reunions, i coses de tant en tant.

A. Sí, això sí.

R. Vull dir no em fa l'efecte de que estiguin abandonats.

A. No, no.

R. És a dir els centres eh?

A. No, els centres no, en la majoria d'aules han passat a centres, això sí que s'ha fet, diguem-ne s'han creat els centres, potser el que passa és que queden com molt isolats l'un de l'altre, o sigui que no hi ha connexió d'uns amb altres, aquesta és la impressió que jo tinc, però he parlat amb els centres també, n'he parlat amb dos o tres, tampoc amb tots.

ÀNGEL MARZO

Mestre d'adults, coordinador de l'AFA Martinet de Nit, professor associat a la UB.
Editor de la revista *Diálogos*.

Entrevistat a Masnou
14/08/2015

A= ALFONS M= ÀNGEL MARZO

M. Nosaltres vàrem començar amb l'educació d'adults l'any 78, 77, de fet el 77. Al 77 hi havia la coordinadora d'escoles d'adults.

A. Tu hi vas ser a la coordinadora?

M. Sí, és clar que sí. La Coordinadora d'Escoles d'Adults érem un conjunt d'entitats, i de persones que estàvem decidits a impulsar la nova educació d'adults. Això naixia d'un grup que, per un costat es van reunir i van estudiar Freire, van fer una sèrie de seminaris, llegir les obres de Freire i estaven interessats pel tema de l'educació d'adults, per un costat. Aquestes persones entre les quals estava per exemple el Paco Garcia de Haro, jo crec que la Mercè Romans també hi era, el Jaume Botey segurament també, se li hauria de demanar al Paco qui hi havia, se li podria demanar...

Però bé, en tot cas, això va començar a l'any setanta tres, setanta quatre. Llavors en l'any setanta sis ja teníem dues estructures, una era el SEPT que era una associació, Servei d'Educació Permanent dels treballadors, i la Coordinadora, que vindria a ser com un moviment social. La coordinadora no tenia entitat legal, sinó que eren diversos moviments territorials, de barri, que ens reuníem per reclamar una escola a cada barri, una escola d'adults a cada barri.

Clar, en aquell moment, hi havia tal urgència d'educació, que per exemple entre demanar una guarderia al barri o demanar una escola d'adults, doncs tothom tenia clar que era primer una guarderia que no una escola d'adults, però que es demanés una guarderia, una llar d'infants no volia dir que no es demanés també l'escola d'adults.

El Ministeri, en aquells moments el que va fer en la seva línia aperturista i desenvolupista, era dir: "Bueno escolta, a veure, si necessiteu educació d'adults, doncs els mestres que estan més mal pagats, que tinguin un sobresou fent..." I nosaltres vàrem dir que no, que no es podia fer un sobresou dels mestres que hi havia, sinó que hi havia d'haver un servei especialitzat d'educació d'adults i a plena jornada.

Llavors aquesta distinció entre el que proposava el govern, en aquell moment el govern d'Espanya, amb la seva delegació del govern, i la coordinadora d'entitats doncs es manifestava en una sèrie de moviments com tallar la Meridiana, ocupar la delegació de govern...

A. Però això eren més les escoles infantils, no?

M. No, les escoles d'adults, jo hi vaig ser-hi. A mi em van desallotjar amb gasos lacrimògens al carrer Aragó. Les escoles d'adults. Nosaltres vàrem tallar la Meridiana, vull dir com a escoles d'adults.

A. Recordo que hi vaig anar, però hi vaig anar com a Pegaso, com a escoles en lluita.

M. Espera, anem a veure. Si convocava escoles en lluita per exemple, per demanar guarderies, l'Àngel Marzo hi podia anar, però anava per recolzar això, ara, en determinats moments no era escoles en lluita qui convocava, convocava la coordinadora d'escoles d'Adults, i escoles en lluita donava suport. UGT donava suport, suposem, CGT donava suport, però qui convocava era la Coordinadora d'Escoles d'Adults. Del que jo t'estic parlant era de la Coordinadora, de tot això hi ha documentació, jo la tinc. La tinc, el que passa és que l'he de buscar, perquè està en un racó. L'altre dia remenant coses perquè vaig escriure un article, hi ha poca documentació d'això per a mi, i és per exemple una documentació que jo diria que t'hauria de ser imprescindible, van ser els vuit o deu quadernets que va publicar el SEPT, no se si els tens..

A. Els Cercles de cultura?

M. És difícil de llegir. Si no llegeix algú que hi era, no te n'enteres, perquè són coses que són com era el Paco, de tallar i enganxar.

Llavors hi havia com dues estructures, una que era el SEPT, que era més organitzada, que estava el Paco, el Pepe, l'Hèctor i el Pedro Acebillo, eren els quatre que d'alguna manera estaven més posats en això i després estava la Coordinadora. La Coordinadora vindria a ser com ..

A. Tindria una tendència propera al Partit Socialista.

M. No, en absolut. A la Coordinadora hi havia anarquistes, hi havia socialistes...

A. No, dic el SEPT.

M. Ah!, el SEPT sí, perquè en Paco era del Partit Socialista, però no era el Partit Socialista. No. El que passa que el SEPT era senzillament una miqueta la part, per dir-ho d'alguna manera, legal de tot això, i les persones del SEPT varen acabar en el Partit Socialista. En Pedro Acebillo va acabar en el Partit Socialista, en Pepe va acabar també a UGT, en Paco va acabar al Senegal i l'Hèctor va acabar a l'Hospitalet al Partit Socialista, vull dir que sí, ells es van col·locar amb la seva xarxa. Clar, l'únic que no es va col·locar va ser en Paco perquè...

A. Perquè era escolapi..

M. I perquè li van fer la vida impossible, i perquè el varen matxacar tot el que varen poder els

nostres amics i els nostres enemics.

A. Sortiran els nostres amics també, han de sortir els amics

M. Clar, a veure, en Paco, l'oposició per exemple del Flecha al Paco va ser ferotge, va ser destructiva, va ser molt punyent.

A. Les raons quines serien?

M. Les reals o les argumentades?

A. Les que es van exposar i les que tu penses.

M. Les que es van exposar, és igual, no tenen massa importància: d'estratègia, desorganització, connivència amb els sectors més conservadors, o més tipus PSC, més autoritaristes...

A. Més administrativistes...

M. Més administrativistes, però a veure, això per a mi, vist amb trenta anys d'experiència, diria que no. Allà hi havia una lluita pel poder i un intent de fer-se amb el control de lo que era un moviment veïnal. Que és molt paral·lel a lo que és la plataforma de desnonaments, contra els desnonaments, la plataforma per aturar els desnonaments, és molt paral·lel. És a dir, al Carmel hi havia una escola i es demanava que hi hagués uns mestres...

A Madrid es va fer una altre opció, que és, hi ha una escola, aconseguim recursos per a que aquesta escola continuï independent de l'Administració, i aquí, en canvi, el SEPT i les Escoles en Lluita també, el que es va intentar és que aquestes escoles fossin assumides per l'Administració pública.

A. Quants barris hi havia a la Coordinadora?

M. Mínim hi havia uns quinze o vint barris. Et dic els que recordo:

A. Hi havia la Mina,

M. La Mina, Verneda, Carmel, Guinardó... No ho sé, ara estic parlant de memòria. Si es van donar 48 places, com a mínim hi havia 20 escoles, però no crec que es donés més d'un mestre per escola o dos.

A. Hi havia el Prat..

M. Ah!, bueno, és clar, a fora de Barcelona el Prat

A. Prat, Collblanc...

M. A veure, primer Barcelona, és a dir Barcelona com a mínim hi havia, Freire, Pegaso, Soller, eren dos diferents, Soller i Pegaso, Carmel..

A. Coincidien també amb escoles en lluita?

M. En aquest cas si, aquestes dues si

A. Pegaso, Soller, Ferrer i Guàrdia..

M. Ferrer i Guàrdia també sí, però eren les úniques. El Clot, també hi era. O sigui ben bé podem fer un repàs fora de Barcelona. Fora de Barcelona estava Sant Roc suposo, no ho tinc tan clar que estigues Sant Roc però jo crec que sí, Sant Roc, El Prat, Sabadell, Terrassa, a Sabadell hi havia dos o tres, com a mínim estaven. Més de vint..

A. A les assemblees, quanta gent es reunia?

M. No ho sé, potser 20 persones.. Clar, aquí hi havia una conjunció d'interessos. Hi havia l'interès polític de canvi social, l'interès associatiu, l'interès més altruista i també hi havia l'interès professional. Hi havia en joc la possibilitat de tenir un lloc de treball o no, i a l'Administració Pública, vull dir que no era qualsevol tonteria, i els dos interessos s'intentava que anessin a una. També era un moment de transició, d'aquells moments que Freire deia que eren els moments ideals per fer l'educació, era una societat nova, que s'estava construint, i per tant era possible una miqueta aquesta conjunció d'interessos.

Què hi havia gent que el que l'interessava era la feina i un cop tenia la feina ja està? Doncs si repassem l'història veurem que sí, que hi havia gent que això ho va utilitzar de trampolí per fer negocis o altres coses, doncs sí, podríem explicar casos de tots els estils. Ara, sí que és veritat això ho has viscut tu, que aquest foc, per dir-ho d'alguna manera, ha donat i ha anat donant una manera de fer l'educació d'adults a Catalunya que ha donat fruits molt interessants, molt bonics, molt propers al barri, molt proper al territori..

A. La idea d'escola d'adults que es te en aquell moment?

M. En aquells moments es bàsicament, tothom té dret a una educació bàsica i cada barri ha de tenir una escola que permeti l'exercici d'aquest dret.

A. Llavors aquesta escola ha de ser participativa..

M. Clar. L'escola ha d'estar gestionada pels alumnes, pels professors, per la gent del barri i per tant l'escola està oberta a tot això. No és que estigui oberta, és que moltes vegades està dintre de la parròquia, dintre de l'associació de veïns, dintre de l'ateneu popular, és que forma part d'aquesta estructura. De vegades, com que no hi ha un altre estructura també està dintre d'una escola de primària o dintre d'un institut. Però les inicials, a veure, el Clot estava a l'Ateneu Popular del Clot, Guinardó està a la parròquia, el Carmel està en una escola que

s'havia abandonat, que era una acadèmia, una acadèmia que estava al carrer Santa Rosalia, que allà és on vaig començar jo.

A. Vas començar al Carmel?

M. Si, jo vaig començar al Carmel perquè jo vivia al Turó de la Peira, i l'escola que em quedava més a prop era el Carmel. Llavors, en el Carmel hi estava el Rafa Juncadella, hi havia tota una sèrie de gent i jo hi vaig anar que encara estava estudiant magisteri i vaig anar a col·laborar, el que avui diem un voluntari, i llavors feia classes per donar suport a aquest moviment.

La coordinadora quan es reunia, va tenir l'oportunitat de que es pogués complir el seu objectiu d'una escola a cada barri, llavors es va dissenyar quines eren les escoles estratègiques.

L'escola d'Adults La Perona, no hi havia, hi havia necessitat estratègica de tenir un mestre perquè era un barri amb un noranta per cent d'analfabetisme, i per tant per nombre de gent analfabets potser no era la més nombrosa, potser només eren dos mil persones, i en altres barris potser eres quinze mil o vint mil però estratègicament si que era una escola important per al moviment, ningú discutia que a la Perona hi havia d'haver un mestre, llavors en Paco a l'assemblea va dir : "escolta, qui voldria posar-s'hi amb la Perona per intentar dinamitzar aquest procés". A l'any setanta set jo em vaig oferir perquè jo estava treballant també, col·laborant amb el Carmel però treballant a Sant Roc.

Estava fent esplai a Sant Roc i hi estava col·laborant i el tema gitanos era un tema que jo ho tenia com una de les possibilitats. Tenia altres, col·lectius infantils..., llavors quan varen dir ho de la Perona vaig dir esta bé. Hi havia una mestra de primària que els hi feia classes quan sortien, als adults, i jo vaig, d'alguna manera, prendre el relleu d'aquesta mestra. Això va ser al mes d'abril, maig, i al setembre vàrem aconseguir que la persona que estava fent aquella col·laboració entrés com a interí, que en aquest cas vaig ser jo.

A. Havies acabat la carrera...

M. Just aquest any. Vaig acabar al setembre i al novembre vaig entrar de mestre. En principi només hi havia un mestre, més els col·laboradors de l'escola.

O sigui, ja abans hi havia un equipet de persones del barri que estaven donant suport a aquesta mestra, la mestra quan vaig entrar jo es va retirar, em va explicar com anava i tal, però clar la funció que ella feia la podia fer jo, per tant, ella donava suport però es va dedicar als nens que era la seva feina i jo vaig assumir el que era educació d'adults que era fonamentalment alfabetització, treballar amb els joves, certificat de escolaritat, graduat, ni pensar-ho. En aquell barri graduat ni pensar-ho.

Això va ser el primer any, però el segon any que hi va haver una segona ampliació important, hi va haver una negociació i una persona que havia d'anar al Clot va venir a la Perona. Jo evidentment com a persona que estava a la Perona reclamava la necessitat, però altres sectors de la coordinadora deien que havia d'anar al Clot.

Però en aquest estira i arronsa amb la negociació amb l'ajuntament, l'ajuntament va dir no, a la Perona. L'ajuntament no, el Ministeri d'Educació, no sé si l'ajuntament intervenia o no

intervenia...El senyor que pensava que anava al Clot, va venir a Perona. Aquest senyor és el Joan Queralt.

A. Perquè un element important és que la coordinadora decidia qui eren...

M. No, a veure, no va ben bé així. La coordinadora eren col·lectius de base que reclamaven i deien: “en aquest barri hi ha aquesta persona que ja fa temps que està fent-ho, per tant que millor que contractar la persona que ja hi està”, i en la negociació amb l’administració es va aconseguir que les dues primeres remeses, els contractats fossin els que ja hi eren.

Com a escoles en lluita, com al CEPEC...vindria a ser com el model del CEPEC. Si ja hi ha una persona que està treballant, l’administració assumeix el que ja s’està fent. No és que tingui una bossa de mestres i vaig col·locant aquest aquí, aquest allà, no és ben be així. Era una assemblea de col·lectius i llavors qui decidia era al final l’assemblea. I ja saps tu el que són les assemblees...

A. T’ho preguntava perquè la meua impressió és que això va provocar discussions dintre de l’assemblea, fortes..

M. Si, clar, normal... Però la decisió final no depenia només de la coordinadora, depenia de la coordinadora, depenia del Ministeri, depenia del partit polític, depenia de tothom. Ara, qui tenia molt interès en una cosa i al final es veia frustrat d’aquell interès, doncs clar, acabava molest. Això vol dir que es va fer antidemocràticament? Crec que no. A veure qui tenia més pes, qui tenia menys pes... Bueno, és clar hi havia gent que tenia més pes i gent que tenia menys pes, però en tot cas els procediments es respectaven pel que jo recordo i el que passa és que hi va haver-hi gent que esperava tenir un poder que no va tenir, doncs, es va sentir frustrat. Però això va causar naturalment moltes discussions i moltes tensions, però el trencament no va ser per això. El trencament va ser per un altre tema segons el meu criteri.

A. El trencament va ser per l’enfrontament?

M. Per el control del poder, és a dir el control era molt assembleari, dins d’aquesta assemblea hi havia un grup que tenia un poder important i un altre grup en lloc de mantenir aquest sistema assembleari va idear un altre sistema que era menys assembleari, que no vol dir que no tingués un punt d’assemblea també i que estava més controlat, per un nou grup, per el grup més emergent

A. En Ramón, la Rosa Valls ja hi era, Miquel Fort,...

M. No, hi havia més gent, però hi ha gent que va quedar fora, per exemple, el grup anarquista que seria en Fèlix, en Juanjo, el del Carmel, l’Ignasi que va marxar després a Andalusia, els vas conèixer suposo a l’Ignasi. El grup més anarquista no va entrar en aquesta dinàmica, no van entrar a l’AEPA mai, i el grup PSC, a aquests ja no els van deixar entrar, aquesta ja varen quedar fora d’entrada. El que jo crec és que la AEPA va reunir a un vuitanta per cent del moviment i van mantenir el caliu sobretot els primers anys...

Vaig entendre que continuava el moviment. Jo també assumeixo que en aquest vint per cent que quedava fora sobretot el sector que havia tingut un poder més, bé, millor dit, una influència més decisiva, aquest sector d'alguna manera, uns ja van trobar el seu espai en un altre territori i altres van fer una mica la seva funció i ja estaven en una altra dinàmica. Per exemple el SEPT va arribar a un acord amb l'Ajuntament de Barcelona i va tenir un despatxet dintre l'Ajuntament de Barcelona durant un temps i ells es van anar configurant més com propers a l'administració naixent i l'AEPA continuava essent un moviment social, de la coordinadora...

A. Una mica la continuació del moviment, sobretot en temes pedagògics

M. No, no, i socials també... la primera època jo diria que també. Només cal que miris els Papers d'educació d'adults. Si mires Papers d'educació d'adults en temes socials també, clar, en temes pedagògics més però en temes socials, també.

A. Quan dius temes socials, què vols dir? Reivindicatius per exemple?

M. Per un costat reivindicatius per un altre costat doncs com et diria jo, si hi havia el no a la guerra, això ja és molt posterior, però, el no a l'OTAN, doncs la coordinadora també hi era. Si hi havia suport a les guarderies, la coordinadora també hi era, la coordinadora i després l'AEPA.

A. Sí, l'AEPA perquè en aquella època la coordinadora com a tal ja no existia

M. No, la coordinadora ja no existia, el SEPT sí, la coordinadora ja no. El SEPT per exemple a Girona tenia molt més arrelament social, en canvi la coordinadora mai va tenir implantació a Girona, ni a Tarragona tampoc. Girona i Tarragona era SEPT, va ser SEPT fins a finals dels anys vuitanta.

A. En Sebas Parra...

M. Sebas Parra, Joan Colomer, però molta més gent, la gent de Font de la Pòlvora que no recordo com es deien, hauria de repassar noms. Eren un col·lectiu fort i que tenien connexions amb ajuntaments, amb entitats, amb la universitat, era un col·lectiu fort, i a Tarragona hi havia Bonavista i hi havia un moviment també força important. No tant com el de Girona, i a Lleida fins i tot es va intentar, però no va acabar de funcionar. En Paco hi va ser i es podria parlar amb la dona que ho portava que ara ja deu estar jubilada, però que hi era i ho podria explicar perfectament ella.

A. Perquè d'alguna manera en Sebas Parra, en Joan Colomer era més la línia SEPT, Paco no va entrar mai a l'AEPA.

M. No, en Sebas mai, sempre va tenir bastant desconfiança d'aquest moviment. Jo crec que en els primers temps de l'AEPA no buscàvem ser un moviment unitari com si que ho buscava

la coordinadora, la coordinadora buscava ser un moviment unitari, però era el moviment de referència. Jo crec que l'AEPA va ser el moviment de referència fins al vuitanta nou, va ser el moviment de referència de l'educació d'adults.

A. Què es trenca al vuitanta nou?

M. Jo crec que es trenca en el vuitanta set. Jo crec que és l'assemblea de Santa Elena d'Agell el moment en que es trenca tot, aquí a Santa Elena d'Agell hi ha un grup dominant a l'AEPA, que és el grup fundador, que és el grup que ha tingut la idea i que veu que hi ha hagut unes altres opcions que no estan unides entre si però que d'alguna manera amb les votacions, guanyen formalment la votació, però el grup dominant no accepta la derrota per dir-ho d'alguna manera i diuen de construir entre tots, però constitueixen un poder en l'ombra que al final acaba tornant a controlar l'AEPA. Jo crec que és una lluita de poder. Perquè el model pedagògic o polític, el model polític és molt diferent, però el pedagògic no.

Al pedagògic, les bases pedagògiques són molt similars. Per veure la diferència a nivell pedagògic hauríem de filar molt prim, hi arribaríem. Em veig en cor de discutir. Jo per exemple estava al grup d'alfabetització en l'any vuitanta cinc, vuitanta sis, i en aquell moment també estava Ramón Flecha i en Ramón Flecha recordo perfectament que deia que Paulo Freire era una herència del passat, perquè l'identificava amb el SEPT i deia que era una cosa més lligada a moviments tercermundistes, de països no europeus, no avançats. Clar, en l'any vuitanta set surt l'oportunitat de fer-lo Doctor Honoris Causa quan ell estava dins de la Universitat, i canvia el xip, i de ser anti Freire quasi, o de deixar a Freire com una cosa del passat, es passa a ...

A. Si, però el mètode de La Palabra...

M. No, no és Freire per res, No, si vols l'agafem

A. Tota la qüestió de paraules generadores...

M. No, les oblida. Les oblida totalment. No es freirià per res. És formalment Freire, però en absolut freirià.

A veure, la gent que ho va començar possiblement s'ho creia, però després hi va entrar el rodillo i va imposar una lògica no freiriana, sinó una lògica més propera per exemple a Marta Mata, que era molt criticada.

La Marta Mata el que va aportar a la Pedagogia, una de les coses que va aportar va ser un mètode d'alfabetització precisament, el "lletra per lletra". Que era partir no de la síl·laba, sinó del fonema. És el mateix, partir de la síl·laba o partir del fonema, però el criteri és el mateix, és a dir l'eix vertebrador de la paraula no és com la paraula generatiu, generadora que és de Freire, sinó l'eix articulatiu és el criteri lingüístic, que és la paraula. Per tant, en el moment que poses la matriu això en lloc de l'altre, estàs esmicolant el mètode Freire. És freirià el de la Mercè Romans, "Así aprendemos los Adultos".

Aquest és freirià, perquè la part lingüística està supeditada a l'educativa, a la pedagògica. És freirià, "Así Aprendemos los Adultos" que és millor, perdó, "Para ser un poco más libres" de

Girona, m'agrada més el "Para ser un poco más libres" que el "Así aprendemos los adultos". Però no és freiriana "La Palabra", de cap manera, perquè no pot ser freirià un mètode que comença per papa, pepa, pipi, popo, pupu, pepa. Això és un lletreig de fonemes de un acadèmic bastant esbojarrat, o juganer o no si quin interès hi ha.

A veure quin interès té com a paraula generativa, primer, la primera paraula és "pelo". A nosaltres que tenim ja una edat, potser per nosaltres la paraula pelo té algun sentit, però partíem d'un altre mètode franquista, que també va agafar la idea de Freire, que era el del Moviment, que la primera paraula era "ajo". La segona paraula era "jefe", però clar, no, no és freirià.

Una altra cosa és que la pràctica que s'hagi fet de la paraula pogués tenir contingut freirià però La Palabra, el que defensava que La Palabra és un mètode Freirià discutim-ho. Jo la meua idea coneixent a Freire, és que no és freirià. No és un mètode d'educació alliberadora, no sé on es veu l'alliberació en aquest mètode de cap manera.

A. Tornem a la coordinadora. Per tant, el trencament el situes amb Santa Elena d'Agell

M. El trencament per a mi està en Santa Elena d'Agell d'alguna manera va guanyar per votació el moviment. Nosaltres, Fernando Jiménez, Eduard, Llum, Conxita vàrem decidir de seguir treballant junts. EL que jo crec és que el grup que havia perdut, no va acceptar la derrota i va continuar fent una guerra pel darrera, que al final va recuperar el poder amb el sistemes.

A. Perquè tu vas continuar uns anys a l'AEPA?

M. Si, jo vaig continuar, ben bé fins al 91

A. Col·laboraves amb Papers..

M. Els Papers ho portàvem un grupet, però qui portava la feina del dia a dia una temporada va estar l'Olga, però bé sempre hi ha d'haver-hi algú que parli amb les editorials i tot això, i això ho feia jo, molt de temps crec que fins al número quinze. Ben bé van ser quatre o cinc anys.

A. Llavors, comença la MESA

M. Exacte, aquí el trencament ideològic que també hi és, és clar, aquí hi ha dues opcions. L'educació d'adults passa del govern a la Generalitat, i la Generalitat no té un projecte d'educació d'adults, la Generalitat acaba confiant en un equip que és el de la Montse Sala i en Rafa, la Montse Sala crec que és més administrativa, i en Rafa intenta fer de pont entre aquell moviment i l'administració. La figura del Rafa crec que és clau en aquests anys.

Arriba un moment en que hi ha dues opcions, tot el moviment unitari estem demanant que hi hagi un traspàs d'educació d'adults a Presidència, però la societat jo crec que no ho acaba de veure. Per exemple els partits polítics, no estan tan clarament en aquí, jo crec que ni PSC, ni PSUC ni sindicats ho acaben de veure, era més una cosa del moviment d'adults, llavors aquí

hi ha dos moviments.

Un moviment que negocia amb Convergència la possibilitat d'un escenari nou, i una part del moviment que es queda al marge d'aquesta negociació amb Convergència. El punt culminant d'aquest divorci va ser la presentació de l'Àngela Miquel, en que el grup que havia negociat amb convergència pensava que era un moment de dir el que havien aconseguit i podrien treballar a gust, i per altra banda una altre part del moviment veu aquest apropament amb Benestar Social com renunciar a alguna part essencial de l'esperit de treball i de la manera de fer. I aquí sí que hi ha un punt ideològic important.

Jo no crec que el sector que negociàveu amb Convergència renunciéssiu a la posició més social, més política, però clar eren dues estratègies totalment oposades i que no s'havien pactat.

Amb l'Àngela Miquel comença una nova etapa i Convergència troba la seva línia.

A. Quina imatge tens tu de l'etapa de Benestar Social? Tu en aquell moment vas estar a l'escola d'adults de Comissions?

M. No, encara no. Fins l'any noranta set no vaig estar a l'escola d'adults de Comissions.

A. Perquè vas estar a la Perona...

M. I després al Besòs. Jo vaig estar al Besòs fins al noranta quatre, després vaig a estar a Ripollet, a Tiana, al Carmel un any i després d'aquest any al Carmel vaig anar a Comissions. Però va ser a l'any noranta nou a comissions. Abans havia fet tot un periple per escoles d'adults.

A. Comissions posava els mestres que d'alguna manera determinaven?

M. Sí, hi havia i hi ha encara un conveni.

A. Havien de ser funcionaris evidentment?

M. Era a proposta de Comissions el departament que té aquesta potestat, donava una comissió de serveis.

A. O sigui en comissió de servei?

M. Sempre en comissió de servei.

A. Llavors no hi ha cap propietari?

M. Jo diria que no, que encara són comissions de serveis. Els que proposava normalment el sindicat l'administració els acceptava, i així va passar d'igual manera amb l'UGT.

A. Bé, estem en l'època de Benestar Social.

M. Benestar Social, jo tinc escrits d'aquesta època. Vaig escriure alguns escrits amplis.

A. Vas escriure sobre història d'educació d'adults al Segle XXI. Crec que és allò que vas fer per l'IME .

M. He fet varies coses, lo de l'IME, tinc un article que vaig fer per un simposi, que està publicat en portuguès. Va ser un simposi que es va fer a Barcelona, però la publicació de les actes les va fer un grup de Portugal i crec que es va editar a Brasil. Jo aquest llibre no el tinc, però l'article el tinc. Està a la meva web crec.

A. La imatge global que tens de Benestar Social?

M. Benestar Social, la idea que tinc és que hi havia dos moviments que coincidien i a la vegada divergien. Coincidíem amb Benestar Social amb un tema, i era que consideraven l'educació d'adults com una cosa específica, per tant aquest desig era comú entre l'Àngela Miquel, l'AEPA i una part de la MESA. La MESA aquí estava dividida, de seguida hi va haver un trencament.

A. La MESA em va explicar la Llum que va néixer a casa seva amb en Salva.

M. No, la MESA no dic que no hi hagués una reunió amb en Salva, però la idea de la MESA era fonamentalment meva. En Josep Lluís de l'Alcazar havia creat juntament amb els sindicats una plataforma que era el secretariat de l'escola pública. Era una plataforma d'entitats. No sé qui la va crear, però les negociacions amb els sindicats les vaig fer jo, perquè hi hagués una plataforma. La plataforma inicial no només hi havia sindicats i professorat, eren sindicats, professorat, entitats socials, entitats d'alumnes. Era una plataforma tipus el secretariat de l'escola pública.

I al final el que va quedar va ser una plataforma de professorat bàsicament. De fet la gent de Pegaso hi va estar amb la MESA, però la gent de Pegaso segurament tenia una imatge més amplia de la MESA que després es va anar restringint, i tant Pegaso com jo mateix ens vàrem quedar més fora de la última etapa de la MESA.

A. Una etapa més de reivindicació laboral?

M. La segona, exclusivament. Qualsevol cosa que no fos laboral no se li deixava entrar. Jo ho vaig intentar, però per exemple vaig aconseguir que set associacions d'alumnes formessin part de la MESA, i van durar dos dies. La part social, els sindicats ni la contemplaven, i segueixen sense contemplar-la.

Els sindicats han quedat en un sindicalisme estret, en una idea mítica del sindicalisme del segle XIX, reduccionista i estreta. Han oblidat l'internacionalisme, han oblidat la defensa dels no treballadors que era un pilar bàsic, han oblidat moltes coses que eren importantíssimes.

La primera etapa no, la primera etapa de la MESA, era una etapa amplia.

Bé, estàvem amb l'Àngela Miquel, a Benestar Social, en aquesta primera etapa coincidíem en

això, en que l'Àngela Miquel considerava l'educació d'adults com una cosa específica, seva, diferenciada d'ensenyament, amb una estructura pròpia, però clar, el model que aplicava l'Àngela Miquel en l'educació d'adults i el model amb el que estàvem treballant nosaltres eren el dia i la nit.

Ella era un model de gestió mercantil, ella col·locava al seu amic que treballava als audiovisuals, i altres, i nosaltres a callar perquè allà hi havia un cap de l'empresa que donava les ordres i allà els altres estàvem per obeir, i no hi havia més, aquest era el model de l'Àngela Miquel, molt a l'estil presidencialista d'en Pujol, un estil similar però aplicat només a l'àmbit primer d'afers socials, que es va anar restringint i es va quedar amb educació d'adults, formació d'adults. I aquí a nivell de model hi havia enfrontaments constants.

A. Algú m'ha dit que els enfrontaments per part de sindicats, per part dels partits polítics, eren enfrontaments més de caire polític que de model d'educació d'adults

M. No, el model era diferent. Ella volia una educació, per dir-ho amb una metàfora, ella volia un tipus oficines de Benestar Social, i de fet ho va començar a fer. Ella va començar a contractar gent a dit, que després se'ls van haver de menjar. Perquè ella el que volia era una oficineta de Benestar Social amb la bandera catalana, la barretina per tot arreu, la foto d'en Pujol...

A. Però això si que seria un model polític?

M. Sí, sí, és clar

A. I per tant l'enfrontament...

M. Eren models polítics, polític, però no partidista. No, perquè la MESA no era només un partit. Mai ho ha estat.

A. Però, en canvi, la MESA no estableix el model d'educació d'adults?

M. No, perquè a la MESA d'alguna manera, s'hi fica dins de la MESA un grup polític partidista, minoritari que és el mateix que havia passat amb l'AEPA. Jo crec que l'AEPA es veu dominada per un grup polític preexistent que ja ha desaparegut però que després a l'AEPA continuen tenint aquesta manera de treballar.

A. Quin grup preexistent?

M. No ho sé, aquí sí que ja em perdo una mica. Doncs jo diria que era l'OIC, diria, però no ho sé segur. Una de les fonts que m'ho podrien dir són la Maria i la Dolors, que estaven al PSC i el PSC té contactes. Elles mai es declaren com a persones de la MESA, elles demanen assessorament als objectius del PSC que és quan la Llei Catalana. Però evidentment si han d'estar a favor de Benestar Social o de la MESA, ho estan de la MESA més que de Benestar Social.

A. Llavors, diríem la MESA no té un model d'educació d'adults

M. No hi ha un model, hi ha alguns punts que articulen el moviment i en els quals i ha acord, però per exemple a nivell pedagògic el tema pedagògic ni es tracta ni es vol que es tracti. No entren en Freire, no entren en la Pedagogia Europea, en la Pedagogia Espanyola, ni entren ni volen que entri. Hi ha un model estrictament polític, i aquest model és anti capitalista.

A. Llavors, sembla que l'única reivindicació de la MESA és sortir de Benestar Social i passar a Ensenyament.

M. No, a veure, hi ha moltes altres coses. El graduat en Secundària, per exemple, els interins... Hi ha una plataforma. Tu mira la plataforma de la MESA. A la plataforma hi ha uns vint i cinc punts. Estava clar que la MESA diu, a Benestar Social no pintem res, però, és com ara quan es diu la independència, que amb la independència ho solucionarem tot, i, doncs, amb el pas a Benestar Social ho solucionaríem tot. I de fet quan es fa el pas a Benestar Social es fa un document de traspàs que déu n'hi do les coses que proposava en aquest document, coses que són força interessants.

A. Document de qui?

M. Doncs, de la Generalitat, el document de traspàs, el que pacta la Generalitat amb la MESA, el moviment, els sindicats. Jo crec que l'interlocutor que accepta són els sindicats. Però els sindicats d'alguna manera donen fe, o donen suport a la MESA.

A. L'Àngela Miquel mai va voler rebre a la MESA

M. Bueno...però és una qüestió formal..

A. Sí, perquè jurídicament no existia.

M. Si, però la va rebre. Li agradés o no li agradés la va rebre.

A. Va rebre els sindicats, formalment.

M. Bueno...és tonteria, són d'aquelles tonteries de, però bé, és una tonteria perquè si rebia al Josep Lluís de l'Alcazar, ell de quin sindicat era? Clar, rebia als sindicats amb tres acompanyats que eren representants de professorat, o sigui ja estava rebent la MESA. Digues-ho com vulguis, formalment no però efectivament si, i ella ho sabia. El que passa és que l'Àngela jugava, li agradava aquest joc. Recordo una negociació que estàvem per allà el Carrer Sant Joan...

A. Carrer Sicília, jo hi vaig treballar allà.

M. I allà a mi em van treure els Mossos d'Esquadra, a pes. Era pel Passeig Sant Joan. Doncs allà estava de sotsdirector el professor...

A. En Toni, Toni González.

M. Si, en Toni González, el professor de grec. Estàvem negociant un tema i l'Àngela no ens rebia, ens rebia el sotsdirector, parlàvem una cosa i arribàvem a un acord, llavors entrava, parlava amb l'Àngela Miquel i deia que no, llavors ens sortia amb una proposta diferent, va estar fins cinc o sis vegades fins que van avisar els Mossos i ens van treure. Ella tenia una posició que se sentia amb la legitimitat de govern, de : “ a vosaltres no us ha votat ningú, i a mi si”. Això és molt de democràcia, en el moment que et voten, ja han donat el vot al diable i no hi ha participació. A partir d'aquí ja passem a ser empresa, jo sóc un empresari, tu ets un empleat i has de fer cas el que et diu. És un model més jeràrquic. Bueno, és el model amb el que treballava ella i segurament molts altres polítics.

A. I la imatge del pas a Ensenyament?

M. Va ser esperançadora, vàrem pensar que podríem canviar les coses, el que passa és que vàrem veure que de seguida canviaven a altres coses, a més burocràcia, el que no s'havia atrevit a fer Convergència, ho va fer el Tripartit de seguida. Vàrem passar al model Andalus de fet, a marxades forçades, al galop, de seguida varen voler fer un compacte d'escoles, canviar les direccions, posar gent en pla executiu, professionalitzar en el sentit dolent de la paraula, perquè clar, està molt bé voler professionalitzar, però llavors has de crear una especialització, si professionalitzes sense crear l'especialització quins professionals poses?.

Llavors, l'any passat l'alfabetització de la meua escola quan jo estava de baixa la feia un matemàtic o un químic, pobre home, jo li vaig fer un mini curs d'alfabetització, però no em va fer cas, és clar, no en té n'idea de Pedagogia, ell és matemàtic o és físic.

Va ser un model més autoritari encara.

A. Tens la imatge que la gent del Departament d'Ensenyament tenien la idea que Benestar Social era Can Seixanta, que cadascú feia el que volia i que per tant s'havia de normatitzar tot.

M. Això seria el que dirien però ..

A. No, jo dic si tens aquesta idea...

M. No, a veure, arribat a aquesta edat i aquest punt de les coses sabem que quan un diu “las normes són les normes” vol dir “ jo mano, tu obeeixes”, doncs ja està, així li vaig dir a en Francí un dia. Perquè en Francí ens va dir un dia: “és que vosaltres, sou una herència del franquisme”. I això va fer que jo em pugés per les finestres,

A. Això va dir?

M. Això ho va dir en una junta de directors, que érem una herència del franquisme. Jo li vaig contestar que si algú no havia fet una ruptura amb el franquisme havien estat ells, perquè nosaltres sí vàrem trencar amb el franquisme, ells encara avui en dia, “encara heu de dir l’educació franquista era una educació feixista”, i això no ha dit cap d’ells encara. Se’m van tirar al coll tots els directors. Perquè hi havia un director general que era franquista, però el que jo li deia no era això, jo el que li deia és que no s’havia fet ruptura amb el feixisme. Però, que les escoles d’adults no havien fet ruptura amb el feixisme, però si van néixer així!, si ens van treure amb gasos lacrimògens, si vàrem tallar la Meridiana, si nosaltres cridàvem ruptura i no transició, érem nosaltres qui demanàvem la ruptura! Van ser ells els que varen fer la transició que van fer.

A. Ha sortit el tema de la junta de directors, la junta de directors d’alguna manera ha acabat amb la MESA?

M. Sí, evidentment. Era un sindicat groc que amb molta habilitat ha sabut jugar, hi ha diferències, perquè potser la de Barcelona ha funcionat bastant com a assemblea de directors i ara encara potser té un prestigi, però a altres llocs els directors que estaven a la junta eren els que els Serveis Territorials volien que estiguessin a les juntes i acabava sent... També és veritat que estaven molt a favor del que deia la Direcció General, i després feien el que volien. Però clar, qui s’anirà a veure al Montsià o a La Seu d’Urgell a veure si s’està fent..

A. Perquè venien a la junta de directors a Barcelona?

M. Venia un director representant clar

A. El representant de la comarca..

M. Si, de tots els Serveis Territorials.

A. Algú m’ha explicat que a la junta de directors es criticava molt, les mesures que estava prenent l’administració, Ensenyament, fins que arribava en Francí, i quan arribava en Francí tothom callava.

M. Jo no,

A. Bé tu no, però dic en general.

M. Jo no, no vaig callar mai. Evidentment eren gent afí que d’alguna manera vindria a ser com una reunió d’executius d’una empresa, que en el moment en que ve l’empresari tothom...per què?, perquè et fotran fora. Era això, un sindicat vertical, és un sindicat groc. Haurien volgut que no fos això, i si alguns ens hi vàrem posar era en un intent de dinamitar aquesta dinàmica, però vàrem sortir escaldats. De fet el que va passar fa un any i mig a Martinet de nit és resultat d’això, perquè la responsable de centres dels consorcis, la Carme Massa...

Si en algun punt de mira estàvem, no era només en el de l'Àngela Miquel que no descarto que no hi hagués moviments en aquest sentit perquè la Fina era del grup aquest, la que està ara de Cap d'Estudis [de Martinet de Nit] és del grup de l'Àngela Miquel. Però, bé, el grup aquest del Francí i l'Àngela Miquel van fer la mateixa política.

A. Però en canvi els seus partits eren completament diferents, no? En Francí si no ho tinc mal entès era d'Iniciativa o del seu cercle d'influència

M. Bé, és igual, perquè ell era de la Cambra de Comerç, ell treballava per a la Cambra de Comerç. En Francí no va tenir cap sensibilitat social per res. A més a més la presentació de dades que feia evidentment era molt millor la de l'Emili que la d'en Francí. Perquè les presentacions de dades que ens feia en Francí eren per fer riure, i aquella època jo la conec bé perquè estava a la junta de directors.

Recordo un any que ens va presentar unes dades sobre matrícules, sobre preinscripció i matrícula, i després feies la preinscripció i matrícula, i no tenien res a veure, perquè la matriculació la feia al Juny i la gent començava al Setembre, i quan arribava el setembre els que s'havien matriculat ja no hi eren i els que hi eren no estaven matriculats, era com una mena de desgavell.

I ell per justificar la seva política va fer unes estadístiques, i les estadístiques donaven que l'èxit era d'un vint, trenta o deu per cent i ho presentava com un gran èxit. Clar jo pensava, Senyor Francí, m'està dient que un setanta per cent de fracàs, és un èxit? I es va enfadar.

A. Una cosa que surt sempre en les converses és la diferència entre els mestres i els professors de Secundària?

M. A veure sí, però és perquè això és generacional?

A. Generacional?

M. Una part és generacional, i una part que t'explico. Una part és generacional, la gent jove que arriba a l'escola d'adults no arriba a una escola per adults, arriba a una primària per adults

A. Els mestres

M. Tots. Ara en aquests moments hi ha mestres i no mestres. Són Primària per adults i Secundària per adults, adults ja no existeix fa anys. Ells arriben a fer de professors de secundària amb gent gran, per tant no saben el que és una escola d'adults, no tenen idea de Pedagogia

A. En aquets sentit seria igual que fos mestre que professor de Secundària?

M. Igual, Clar, la diferència entre un mestre i un de Secundària és que el mestre està especialitzat en Pedagogia i un de Secundària no està especialitzat en Pedagogia. Fan química

per adults, informàtica per adults...

Aquesta és una dinàmica, i l'altre dinàmica que crec que ha fet molt de mal, jo crec que és la pitjor és que han utilitzat des de fa ben be set o vuit anys, adults com a joc d'assentament, de dipòsit d'aquell sector de professorat que no sabien on col·locar.

Perquè venia i volia una cosa còmode, adults, problemes de salut mental que amb nens no rutllava, adults, problemes de pederàstia, adults, què un professor de secundària estava molest amb el seu claustre, a adults. Clar hi han anat col·locant a adults favors, discapacitats, etcètera. Llavors aquests no venien a adults, venien a continuar fent el que feien però amb comoditat, i això ha destrossat l'educació d'adults. Fa dos anys vaig parlar amb el president de la Federació de Moviments de Renovació Pedagògica i em va explicar que a adults no hi ha hagut retallades, ens estan col·locant a aquells que no saben a on col·locar. La gent que suposa un problema en aquella escola, se l'envia a adults. Hi va haver una política descarada, els inspectors ho recomanaven, la Direcció general també, ara mateix continua sent així.

A. Els professors d'educació secundària que venen a escoles d'adults tenen algun tant per cent de la seva dedicació a temes de primària, per exemple, alfabetització?

M. Escrit no, però en el moment en que estan a l'escola estan al servei de la direcció del centre, i la direcció del centre diu el que han de fer. Teòricament és així.

A. Però no agafaràs un professor de secundària i el faràs fer instrumental?

M. Per què no? Moltes escoles ho fan.

A. Des del punt de vista legal es pot fer? Sindical, legal...

M. Perfectament Bé, si parles amb el sindicat de secundària es pujarà per les parets, si parles amb CCOO a la seva escola ho estan fent. Jo he treballat a CCOO i els professors de secundària feien instrumental, alfabetitzacions, llengües, i és el que tocava, estar al servei del projecte d'escola. L'any que ve a l'escola que vaig jo faré coses de secundària.

A. A quina escola vas?

M. A Canyelles

A. Ho has demanat tu evidentment.

M. Jo vaig demanar cinquanta escoles, vaig demanar una comissió de serveis pels nomenaments d'estiu. O sigui, jo encara formalment sóc mestre de Martinet de nit. I en el moment estic en comissió de serveis a Canyelles. Vaig demanar cinquanta, totes les escoles d'adults de Barcelona i de fóra també.

A. Quants anys has estat de director? O de coordinador?

M. De director cap, de coordinador doncs no sé dir-t'ho. Ara l'última etapa que ja vaig ser coordinador sempre des del 2002 fins al 2013, dotze anys. I ens els anteriors quan vaig estar a Perona la coordinació era rotativa compta uns cinc o sis més.

Un coordinador mai ha estat un director, que consti. No hem tingut mai consideració econòmica ni formal de director, era com una mena de cap d'estudis. Podria ser una persona de l'equip directiu, però no el director.

A. Estaries d'acord que la formació d'adults en competències bàsiques té poca presència en els mitjans de comunicació, en la societat..

M. No l'hem tingut mai. Si ha tingut presència ha estat pels moviments socials i els moviments professionals, les administracions públiques, les que hem tingut fins ara l'han amagat descaradament. Escassament en algun moment han anunciat coses, com el graduat de secundària que ja vindria a ser una mica aquest lllindar, a l'època de l'Àngela Miquel i ara tot el que sigui Formació Professional. Ara des de fa un any es parla dels no inseribles, i els no inseribles no els importen. Bueno en tot cas és un problema de Serveis Socials, de caritat, però no és un problema social, reconegut social. Crec que s'equivoquen, evidentment crec que estan fent un error molt gros, un error que pagarem molt car com a societat.

A. Perquè és un tant per cent important.

M. No, i que a veure, una iaia o un iaio té un paper social molt important, i necessita formació, perquè els néts, les comunitats de veïns, les associacions del barri, tot està farcit de gent gran, amb ganes i amb força. Si aquesta gent no té formació, la societat va pitjor. Els centres de salut estan molt perjudicats per la formació d'adults que estem practicant, però molt perjudicats i això pregunta als psiquiatres, pregunta als metges, però no només aquí, pregunta als gal·lesos, als escocesos. És així.

A veure jo crec que aquí hi ha dues maneres d'entendre l'educació, una manera que és instrumentalitzada al servei d'uns interessos del grup hegemònic, per dir-ho d'alguna manera, i una manera d'entendre-la que és com un desenvolupament global de la persona i del seu entorn. Freire parlava d'educació bancària i educació alliberadora, si agafes Peter McLaren parla d'educació, com li diu, bé, és igual cada pedagog tindrà una línia. Però si estem parlant d'una educació alliberadora, no podem pensar-la d'una manera estreta. L'Ettore Gelpi deia tu estàs fent una formació professional. Correcte. Posa-li cultura, posa-li art, posa-li coneixement de la societat...

A. Estem plantejant una educació molt professionalitzadora, molt per la professió i molt poc per la ciutadania.

M. Exacte, però clar això no és perquè sí, és perquè el centre de la nostre societat és l'activitat productiva al servei sobretot del benefici i cada vegada mes de l'empresa més multinacional, externa, global. Perquè si fos l'empresa local acaba redundant en benefici de tothom, i en la mesura que el benefici s'està anant a nivells mes alts cada vegada ens van apretant més als que estem a baix.

A. En aquest sentit el moviment d'adults que diem que va tenir força a l'època de la transició i als primers anys vuitanta, ha anat perdent força progressivament?

M. En aquests moments ja pràcticament és inexistent.

A. Llavors, que queda d'aquell moviment? Persones concretes?

M. Sí, nuclis, a veure si tu per exemple vas a l'escola d'adults de Sant Feliu de Llobregat, continuen tenint una dinàmica molt bonica, Sant Feliu de l'Hospitalet, la Pegaso, no el conec tant però crec que també, etcètera.. Determinades escoles continuen amb aquesta dinàmica, per exemple el Carmel a la seva manera doncs ho fa.

A. El moviment perd en força però es mantenen certes tradicions, de formes d'actuar.

M. Sí. Aquest coneixement que era molt popular, a partir de l'experiència, aquest moviment continua el que passa és que per mi el problema greu és que aquest moviment s'atomitza, s'aïlla, s'encapsula.

Es construeix una càpsula que el protegeix, i els contactes –per exemple, el Carmel, m'explicaven que havien tingut un problema amb els mossos d'esquadra- en comptes de buscar la solidaritat de la resta d'escoles ho arreglen com poden. Però, és clar aquest problema que ha tingut el Carmel, demà el tindrà Martinet de Nit i s'ho menjarà. Els problemes aniran seguint perquè no hi ha moviment global.

És un moment crec que decisiu, però no sé per on anirem ara ni tampoc em compet tenir la primera línia. Per mi l'educació d'adults que m'il·lusiona és l'educació que fan moviments emergents, jo crec que estan fent una educació d'adults molt potent, la gent que treballa amb immigrants, la plataforma per l'hipoteca, alguns grups okupes, algunes escoles d'adults per suposat, però aquesta és l'educació d'adults que t'il·lusiona. Dins de l'estructures més formals, més tradicionals o més convencionals cada vegada és més difícil fer educació. Es fa el que mana la línia de poder, i el que no ve per fil directe de la línia de govern s'elimina. Martinet de Nit elimina 3 grups d'instrumental, l'any passat en tenia 5 i en quedaran dos. La Verneda, la pública, no en té cap.

Hem fet un retorn al començament de tot. Al començament hi havia un moviment que nosaltres ja contextualitzàvem així, és que nosaltres si que fèiem un esforç, no dèiem voluntari, dèiem militant, jo diria activista d'una acció proactiva, decidida i militant en el sentit no bel·licista però a la vegada hi ha una reivindicació que l'educació és un dret, però aquesta reivindicació del que sembla que és un dret s'ha oblidat. Però no l'hem oblidat nosaltres, l'ha oblidat la societat. Sindicats, associacions de veïns, entitats de suport als disminuïts físics, psíquics, moviments de renovació pedagògica, tu has sentit algú que demani, que reclami l'educació per adults?

A. Això em porta a la última pregunta, el tema de les persones. Les persones en tot aquest procés han estat molt importants. Persones concretes.

M. Sempre, perquè això ja és un tema de Psicologia social. Les coses no funcionen de forma etèria, les coses funcionen perquè hi ha persones que actuen com a nòdul de relació, d'impuls, de lideratges, però entenent lideratge com a positiu. Quins lideratges està disposat a assumir qui? Jo, de la gent nova per dir-ho d'alguna manera, veig que estan disposats a assumir lideratges sobre qüestions noves per dir-ho d'alguna manera. M'explico. Quan nosaltres vàrem començar l'educació d'adults assumíem un lideratge prenent el relleu als lideratges de la República. Era aquest el nostre punt, estàvem reprenent l'educació popular de la República, els líders per exemple en Juanmi ha actuat com a líder amb molt èxit i molt bona feina, però a on està en Juanmi? En quin camp de treball està? Informàtica. Noves Tecnologies. Ja no està al centre d'adults.

D'alguna manera ell iniciava aquest lideratge però no reprenent la feina que s'havia fet a les escoles d'adults, no. Sobre aquesta base en un nou camp. Hi ha més gent.

A. Ramón Flecha.

M. Ramón Flecha treballa sobre un model de treball per a mi pervers, amb una base sectària molt forta, aquesta base fagocita, xucla, és també depredadora, segons Peter McLaren, però és una depredació no oberta com la que fa el sistema, el moviment més neoliberal, sinó que és una depredació del que deixa el sistema neoliberal, però amb les escorrialles d'aquest sistema neoliberal ell va a fagocitar, no deixa espai al diàleg, a la negociació, no hi ha possibilitats de parlar, per més que es digui.

El contingut li importa poc, el que l'importa és com aquell contingut el condueix a determinades quotes de poder. Ell és molt bon estratega, s'ha de reconèixer. Ell fixa un objectiu i es capaç d'aglutinar una sèrie de recursos intel·lectuals, emocionals, sexuals, de tot tipus per aconseguir aquest objectiu. I ho aconsegueix normalment amb un entorn proper molt cohesionat, i amb una efectivitat bàrbara. Però per a mi la finalitat no justifica els mitjans, i en aquesta dinàmica determinades accions són injustificables.

Aquesta dinàmica a l'educació d'adults ha perjudicat moltíssim, és com una malaltia que ha anat corroint. Ells es feien amb tot el que era visible de l'educació d'adults, però amb un objectiu, una trama que estava per sota, amb lo qual si tu t'hi oposaves a aquesta trama semblava que t'estaves oposant a la part visible, que no era cert, però per molt que ho diguessis ningú et creia. Ha estat molt complicat. Ja fa molts anys que el camp de l'educació d'adults se'ls ha fet petit, estan en altres camps i, per tant, no hi ha tanta virulència.

Jo en aquests moments tinc més afinitat amb la Verneda Àgora i Heura que amb Martinet de Nit, que han fet fora a tots els alumnes d'alfabetització, neolectors, emigrants, discapacitats, gitanos,... que són els que a mi m'il·lusionen, he estat tota la vida intentant treballar amb aquests col·lectius.

Els comportaments sectaris..., és complicat. Hauríem de saber treballar algun antídoto contra el sectarisme. L'antídoto contra el sectarisme era la democràcia però no hem treballat la democràcia, no hem sabut o no hem volgut. Si et fixes a Catalunya o a Espanya, no hi ha hagut cap educació democràtica, cap.

A. I la poca que es volia implantar...

M. La van matxacar per tot arreu. No es necessita l'educació democràtica, som un país democràtic, i aquesta premissa l'hem acceptat tots. Menys alguns moviments que van emergint que representen una nova esperança, moviments que instauren en la seva manera de funcionar la participació. No és tracta d'assemblea o no assemblea. És qüestió que tothom tingui la paraula i que aquesta paraula sigui vàlida

A. Ara portes de professor associat a la universitat?

M. Deu anys.

A. Quines assignatures fas?

M. Estava fent, tot és educació d'adults.

A. Des del DOE?

M. Si, Educació de Persones Adultes, a Educació Social, porto 5 anys. Després està el Màster de Psicopedagogia, he col·laborat amb el Màster d'Educació d'Adults. En els últims anys, tot educació d'adults. L'any passat la directora em va canviar els horaris al setembre i vaig haver de deixar mitja d'educació d'adults i vaig haver de fer una de Drets Humans i Educació Social i aquest any amb els horaris que faig una part d'educació d'adults també l'he hagut de deixar, no és compatible amb els horaris

A. S'ha reduït el tema de l'assignatura d'educació de persones adultes en els últims anys?

M. No, el que ha passat és que educació d'adults ha desaparegut de Magisteri totalment, es va intentar fer una menció d'educació d'adults i no es va aconseguir. Fins i tot es va intentar fer unes pràctiques d'educació primària en adults i es va aconseguir, però d'aquella manera. S'ha traslladat tot a Educació Social. A Pedagogia no ho sé.

Al Màster de Psicopedagogia de la Universitat de Barcelona, hi ha dues assignatures, perquè hi ha com una mena d'especialització, en nens, en adults, bé, en infants, secundària i en adults, hi ha com aquestes tres especialitzacions.

L'especialització d'adults està molt orientada a la part professional, però té una part,... no parlen d'educació d'adults sinó d'educació permanent, però és educació d'adults. Una la coordinava la Montse Fisas i l'altra assignatura la coordinava jo. La que jo coordinava i continuo coordinant, continuo fent, i l'altre la fa, no sé qui la fa ara, crec que hi entrarà la Cèlia en el Màster de Psicopedagogia, si no recordo malament.

A. L'altre Màster ha desaparegut de moment?

M. Si, clar un Màster per a que existeixi ha de tenir una sortida professional, hi ha d'haver una sortida professional natural, i el Màster d'Adults no tenia una sortida professional, en el seu moment jo crec que la Margarida va intentar negociar amb el departament una certa especialització i que es reconegués, jo crec que seria el més lògic.

A. Això amb l'Àngela Miquel si que es va fer.

M. Si, i amb el Francí també, el que passa és que no es va aplicar, però estava reconegut. En el document de traspàs de Benestar Social a Ensenyament, figura que la gent que tingui el Màster, o sigui que tingui especialització, tindrà preferència. Mira-ho si vols, hi figura allà. El que passa és que mai van fer cas i progressivament,... ara, tal i com estan les escoles d'adults, ja no te retorn.

A. I quina sortida hi ha, si no hi ha retorn?

M. Allà el que han fet és una jugada estratègica, molt intel·ligent jo crec, el que nosaltres no hem sabut reaccionar, en lloc de retallar, han desviat els recursos cap a joves, i ara havent-ho desviat cap a joves, qui els dirà deixeu als joves? O sigui ara s'haurà de tornar a començar de zero. Llavors el futur, per a mi, és tornar a començar de zero. Per això dic que ha de ser una generació nova.

A. I la municipalització de les escoles d'adults?

M. No, això ja està mort.

A. Però hi ha una presència dels ajuntaments important.

M. Clar, perquè els ajuntaments veuen les necessitat del territori i un ajuntament què ha de fer, deixar la gent tirada? Doncs no, però va molt al compàs del Departament d'Ensenyament, i també s'ha anat instal·lant la gent més burocràtica, més funcional. Té poca sortida. A veure, el problema és que ni tan sols hi ha una consciència d'educació d'adults, això ens ho explica molt bé en Licínio Lima. Ara ja no es parla d'educació d'adults, ara es parla d'estratègies d'educació permanent, itineraris d'educació permanent, l'educació d'adults ja no existeix. Ell fa una evolució involutiva de l'educació d'adults. Anys setanta doncs hi havia una educació alliberadora, educació crítica, anys vuitanta, noranta, hi havia una educació de l'Estat, centralitzada, de l'estat providència, de l'estat de benestar social, i ara hi ha una educació dels mercats, clarament.

A. Quin article és aquest?

M. Això és un llibre que hem publicat nosaltres, Diálogos, que es diu Estratègies de ...

29

Entrevista grupal

Bep Masdeu (mestre de adults, professor associat de sociologia a la UB, director d'institut de secundària, jubilat) – **Llum Lemos** (mestra d'adults, jubilada) – **Montserrat Castellví** (mestra d'adults al CFA Jaume Tuset de Ripollet) – **Virtuts Jiménez** (mestra d'adults de l'AFA de El Clot) - **Fernando López** (mestre d'adults de Pegaso, professor titular de sociologia a la UB, jubilat)

Entrevistats a EICA - 6/07/2015

A = Alfons; J = (Josep) Bep; F = Fernando; L = Llum; M = Montserrat; V = Virtuts

A.- Tinc una entrevista amb Jose Antonio Fernández de l'any 2001, de 34 pàgines, deixa a parir als ministres, a Rubalcaba...als ministres de la època d'educacióels posa a parir a tots, de tal manera que he tingut de fer una nota què en algun lloc poso un claudàtor i trec el nom perquè no m'ha semblat que fos important per l'entrevista. Perquè diu...un tal Jabonero, tiene cara de [animal] (riures)...acaba l'entrevista i estava dubtant si la podia publicar perquè...

J.- El Jabonero és que és anterior

L.- No després, després...

A.- Jabonero, 1988-1996

J.- Per això....si és el 2001 és abans

A.- El 2001 és quan faig l'entrevista. Jose Antonio Fernández és assessor del ministeri des del 1983 a 1988-89 que se'n va anar de director a l'Euridice. I vaig entrevistar també, és una entrevista llarga, a la que havia sigut Cap de Serveis a l'època.

J.- A qui, a qui? A L'estudiant aquella?

A.- A l'Elena Angulo, que

J.- que va durar tres mesos de directora general...

A.- No, va ser Cap de Serveis, després Directora General

J.- Cap de Serveis, però de seguida va dimitir

A.- De Cap de Serveis? No, va fer feina....va estar durant tot el temps del 83 al 86/87..

J.- Bueno, quan la van nomenar Directora General, quan la van pujar al càrrec...llavors va durar 3 mesos..

L.- Home, al 86 ja va entrar l'Àngela Miquel

A.- No, l'Àngela Miquel comença l'any 88. Explico la història pel que estem aquí.... jo parteixo de que l'Educació d'Adults no li importa a ningú i això intento demostrar-ho... Llavors a partir de que no li importa a ningú, fer la història de l'Educació d'Adults no li importa a ningú..., no interessa. Llavors la única manera que se m'ha acudit de què al menys quedi en algun lloc, és fent el doctorat. Evidentment a mi el doctorat laboralment ja no té sentit, però després penses....ostres tota la història d'AEPA....tota la història de Crea, dels nostres problemes interns...tot l'intent de pensar fins on hem arribat i perquè hem arribat, i d'alguna manera quines responsabilitats tenim tots. No es tracta d'una història de bons i dolents sinó de dir tots hem sigut responsables d'aquests procés. També veure com està en aquests moments, com veieu els que hi esteu...perquè jo en aquests moments ja m'ho miro bastant... Tota la història del Centre de Recursos, de Cercle....és que hi ha molta cosa. Tot això pensava que s'havia d'intentar recollir i l'única forma que se m'ha acudit de recollir-ho és el Doctorat, que m'obliga a una correcció en el tractament del tema

J.- Jo vaig començar la meva activitat en l'Educació d'Adults a la de Sant Ramón,

A.- quin any més o menys?

J.- 1976....75-76.....

L.- Jo em penso que sóc al 77 jo ja estava.... Però vam començar amb Formació Professional

A.- Formació professional en una Escola d'Adults?

J.- Sí, era Escuela San José Obrero Profesional para obreros y desvalidos..

A.-Depenia d'una parròquia?

L.- De la parròquia, sí, i a més, nosaltres....pero...bueno, jo em dic Luz Lemos, doncs..el que vam fer va ser aconseguir de l'Obispado, oi Bep, muntar un centre d'autogestió i va passar l'escola aquesta de Formació Professional als profes i nosaltres dirigíem l'escola

J.- Això va ser al 77

L.- Al 77 i llavors aquesta escola era de Formació Professional però nosaltres vam muntar dins de l'Escola de Formació Professional l'Escola d'Adults, i a partir de crear l'Escola d'Adults, com que era un Centro Autogestionado...

A.- Éreu voluntaris o....?

L.- No era una moguda una mica especial perquè cobràvem però teníem un mecenes. Teníem aquell que ens donava...

J.- Un notari...sí teníem una gestió econòmica centralitzada i hi havia gent que estava a l'atur i donava els diners...i havia una caixa comú, hi havia una caixa de resistència dels alumnes....i llavors aquí es distribuïa...

L.- I cada profe cobrava en funció de les seves necessitats...que això....això era molt important en aquella època

A.- Això és marxista, a cadascú segons les seves necessitats

J.- La programació que teníem dels cicles era els modus de producció...a Certificat treballàvem l'esclavisme, a pre-Graduat el feudalisme, a Graduat el Capitalisme....sí, sí...

L.- Llavors és que va ser...primer muntar el Centre d'Autogestió, que era dels profes...i després ens van separar...perquè van considerar que volien que l'Escola d'Adults fos pública. Llavors ens van dividir en dos bandes, el que era Formació Professional es va quedar amb el Pedro José, dependent de la parròquia com a centre d'autogestió..

J.- Com a centre privat subvencionat per la parròquia

L.- I nosaltres vam començar a tenir reunions amb l'ajuntament per tenir espais propis. Llavors vam crear un projecte, que jo penso que a mi em va donar les bases de lo que era la Formació d'Adults....Les classes de Graduat Escolar les fèiem de manera global a partir de temes... Temes desafiants que li dèiem en aquella època....i lo més novedós és que en cada grup hi havia dos profes, per exemple, el Bep i jo compartíem la classe...ell donava la part de lletres, i la part social amb els modus de producció que feies un repàs del Pierre Vilar.. Que jo vaig aprendre molt! i jo feia la part de ciències i matemàtiques. Llavors, anava molt bé perquè en aquell projecte el fet d'haver-hi dues persones a la classe amb aquesta visió aprens a escoltar l'altre i a que t'escoltin i a comentar després els possibles errors

J.- I no hi havien classes teòriques. Les classes teòriques estaven programades....

L.- A partir de... com havia fet magisteri jo a la Blanquerna, muntàvem la programació, però després un full de treball...individual o treball de grup i després fèiem les postes en comú. I les postes en comú, que era on s'explicava. Ell donava la visió de lletres i jo donava la visió de ciències

J.- Classe teòrica potser era una hora a la setmana

L.- No hi havia teòrica, era sempre posta en comú i parlàvem d'ensenyança personalitzada...que entrava la part individualitzada i la part en comú.... Quins rotllos ens muntàvem...

J.- Ens portava una feina...vam aconseguir que de trenta i pico que es van apuntar a Graduat...va acabar tothom...va acabar tothom! I a més molts van anar a la universitat

L.- I després d'això se n'anaven a Sant Ramón, a examinar per lliure perquè era la època que encara no podíem donar títol, i s'havien d'examinar en un centre....perquè nosaltres encara no érem centre públic, (haviem aconseguit els locals de l'ajuntament).....a Can Serra! A l'escola d'adults de Can Serra. Però això eren tots els adults que s'examinaven... I llavors feien un rollo amb les proves. Perquè deien "apliquem l'avaluació continua"..perquè l'avaluació continua l'aplicàvem als alumnes i els alumnes aplicaven l'autoavaluació, primer ens reuníem ell i jo...parlàvem de com havia funcionat el trimestre i després ho plantejàvem a la classe com havia anat...i després fèiem el seguiment individual, i cada un parlava de com li havia anat l'aprenentatge i llavors contrastàvem l'opinió d'ells amb la opinió nostra...però aprovava quasi

tothom perquè la gent sempre s'avaluava de manera inferior. Llavors aquesta experiència, per mi, ens va marcar molt perquè vam agafar un domini de poder fer classes davant d'un altre i sense por....jo tinc un record amb el Bep d'haver fet classes xules

J.- Pencàvem, per això...! Cada classe que fèiem ens portava tres hores

L.- Clar, perquè jo dels modus de producció no en tenia ni idea!

J.- Fèiem...jo que sé....Centrals Nuclears...llavors fèiem una recerca sobre l'energia nuclear, sobre les centrals, sobre la part de matemàtiques, la part d'ecologia, la part d'economia

L.- La part de física, la part de química!...I a nivell internacional, a nivell internacional....quins bancs controlaven l'energia.... I el llibre que treballava el Bep era "Hombres, Clases y Pueblos".I jo vaig aprendre. Llavors aquesta experiència de Sant Ramón vam començar amb aquesta línia de manera global i vam començar a plantejar-nos materials propis d'adults perquè no teníem....ens passàvem l'estiu elaborant...la previsió....treballàvem tot el més de Juliol nosaltres en aquella època, els de Sant Ramón, te'n recordes?

J.- Tot el més de Juliol...però estem parlant de Graduat...però a pre-Graduat feien el mateix! La Montse! Feien l'esclavitud...llavors tot el tema de la sexualitat...

L.- Ah sí, teníem el Certi, teníem l'Alfa, després de l'Alfa teníem el Neo, el pregraduat...que encara no es parlava del pregraduat...però nosaltres el teníem...i en cada un dels nivells havia un modus de producció....El feudalisme...

J.- El feudalisme, el capitalisme...es combinava...si fèiem l'esclavisme, per exemple, llavors me'n recordo que fèiem tot el tema de la vida, de la sexualitat....

L.- Si, me'n recordo que vaig aprendre molt....era tot, tot...com era la sexualitat...el paper de la dona...tot! com que eren temes globals...

J.- El món romà...era no sé que....

L.- Este parlant de 40 anys..., estem parlant del 77... No! Són 42! Molt joveneta jo...no havia acabat la carrera que ja estava ficada...bé, amb lo de Formació Professional, després ja havia acabat...perquè després...això devia ser el 78 ja el Graduat...78-79....ja era més aquesta època..., i llavors, una altra cosa de Sant Ramón que ens vam plantejar just va ser els materials...perquè a Sant Ramón continuàvem funcionant amb caixa de resistència i cadascú cobrava en funció de necessitats, perquè la Montse estava casada...havia de cobrar un sou...la Olímpia cobrava un altre, jo cobrava un altre, el Bep també....i llavors anava a parar tot a una caixa de resistència i en aquella època vam connectar amb el Baix que era quan es van produir les mogudes d'ensenyament...i llavors el Baix, que també ens feia aportacions, per la caixa de resistència...perquè havia escoles que s'havien reconegut i Sant Ramón encara no, només teníem els locals...i llavors fèiem loteria...que un any un es va quedar les peles de la loteria... Vivies del que cobrades...

A.- Qui aportava a la caixa de resistència?

L.- Els alumnes que feien aportacions

J.- Gent que tenia l'atur...jo per exemple jo vaig deixar l'empresa i tenia l'atur...

A.- Un notari dèieu?

L.- Un notari...

J.-Era socialista...era un tio que ho feia per altruisme....feia classes...feia alguna classe que anava molt bé....

L.- I no cobrava! En Formació Professional, i no veia un duro i a sobre ens donava 200.000 peles a l'any, quan estàvem en Formació Professional. En aquella època era molta pasta

J.- Anguita, Anguita, jo diria que es deia Anguita. Era un tio socialista, que treballava de notari, els notaris en aquell moment feien molta pasta. Una contribució que feia a la societat, i a més a més anava molt bé, perquè segons què t'explicava el funcionament...jo qué sé un impost...i el tio ho sabia

L.- Sí, si ho controlava tot....va ser el que va dirigir lo de la autogestió. Lo de la autogestió de passar de l'església als profes d'escola doncs va ser ell el que ens va dirigir...

J.- Lo de la autogestió, quin model d'empresa voleu fer... perquè ell coneixia...coneixia els mecanismes

A.- Els que autogestionaveu qui éreu, els profes?

L.- sí, sí, sí...

J.- Ell va fer, va crear una empresa d'autogestió perquè ell sabia com anava això

L.- Però tu també sabies d'economia me'n recordo...perquè eres economista

J.- Vam signar...

L.- Si, me'n recordo, dèiem...no sabem què em signat però...hem signat algo que és autogestió, i ja estava...ja no és de l'església, ja no és del bisbat, és nostre...però no era nostre perquè continuàvem a la parròquia...

A.- Els locals eren de la parròquia

L.- Clar...i llavors ja ens vam definir per l'Escola Pública, a nivell d'Adults, perquè primer ho teníem barrejat, Formació Professional i Escola d'Adults, en el moment en què el sector que donàvem Adults vam dir que volíem una escola pública, perquè era la moguda que s'estava reivindicant, va començar aquesta gestió amb l'Ajuntament....llavors estava... el Botey...que estava a Can Serra amb aquella...com es deia aquella...la Mercè....

A.- Romans

L.- La Mercè Romans

J.- I abans del Botell hi havia hagut un altre

A.- El Botey què estava a l'Ajuntament

L.- Sí, sí, i a la universitat

A.- Independent pel PSUC

J.- Sí, pel PSUC

L.- Claro, perquè ja era la època.... abans havia estat a Can Serra, però llavors ja ho havia deixat lo de Can Serra en aquella època... i ells parlaven del mètode global i de temes desafians també, per això nosaltres vam agafar la idea (A.- Això és Freire...)...i vam començar a muntar estilo Sant Ramón...i llavors no era només un profe sinó que eren dos....i ja era la línea nostra...i com que no hi havia materials i ens passàvem l'any i el més de juny elaborant materials vam decidir, la Sara, crear materials per l'Alfa...perquè l'experta en Alfa era la Sara i el Julio. I va inventar en comptes de paraules desafians que era el que proposava la Mercè Romans.... paraules properes a la gent, més que desafians...per això va començar amb "pelo"...paraules properes més que desafians...i tot el mètode d'alfabetització primer en Sant Ramón es va començar amb la Sara, la Sara va començar a tenir molt material, començar... jo vaig començar a fer lo de mates....i en el moment que estàvem fent aquests materials, l'estiu ens ho passàvem pentant, vam connectar molt amb la coordinadora del Baix...i a través de la coordinadora del Baix jo vaig connectar amb la Geno, amb la Maribí i amb la...com es deia l'altre que estava amb elles?

J.- La Marina

L.- I llavors, va ser a través de la Geno, que vam connectar amb la moguda del Clot, que va ser quan us vam conèixer a vosaltres, el tancament del Clot (J.- I al Miquel...)....amb el tancament aquell del Clot...tu te'n recordes una trobada que era paral·lela al SEPT...hi havia el SEPT per una banda i en el Clot es feia una tancada per reclamar la Formació d'Adults

J.- I l'any aquest del tancament del Clot?

L.- No me'n recordo jo de l'any

J.- Això és important eh? Això és al 77-78...

L.- Va ser després de que ens van agafar...saps en el Baix...que vam fer la caravana d'ensenyament? la caravana d'ensenyament que a més ens van agafar la policia als de Sant Ramón? a la Sara i ens van portar allà a...

J.- A...Enric Granados

L.- Aquell dia el Botey es va portar molt bé perquè es va començar a moure...a moure tot i ens van treure

J.- sí, sí, sí... Però al cap de hores, eh?

A.- Quan parles de la coordinadora del Baix, què era una coordinadora de mestres?

L.- De mestres, sí, de mestres en general,

A.- No solament d'adults, en general...

J.- Si, de mestres en general...i havia mestres normals...no d'adults que tenien un paper important...

L.- Llavors, en aquesta coordinadora, quan s'anomenaven places...que anaven al Pere Vila...quan anàvem allà els d'adults, pujaven i renunciaven a la plaça perquè feien...els nomenaments de primària, i no agafaven la plaça, renunciaven, si tenien un nomenament de primària.. bueno de primària...de EGB...el que es feia en aquella època i fèiem públic que estaven per la formació d'adults, i que volien una plaça a adults, i ho fèiem públicament, i acabàvem tots plorant perquè et nomenaven....no agafaves la plaça...i et quedaves sense la plaça...

J.- Us recordeu...era com una mena de teatre...

L.- Si...i feien públic això...i llavors, nosaltres els de Sant Ramón, vam connectar amb la coordinadora, que s'estava creant, perquè jo me'n recordo aquella nit...el tancament del Clot o el Juanjo potser també....marca als de Sant Ramón...

J.-I el Miquel, el Miquel també hi era

L.- Si...el Miquel...Fort...i el Ferran...jo al Ferran el vaig conèixer en el tancament del Clot, perquè dirigia ell l'Assemblea.

A.- El tancament del Clot perquè era?

J.- Per les places

L.- Per les places d'adults

J.- I llavors allà es va negociar directament les places per adults, i llavors aquestes places...

A.- Es va negociar...amb qui?

J.- Amb la delegació que hi havia d'ensenyament. I llavors, en aquest nomenament general de mestres es va acceptar un nombre determinat de mestres per adults

L.- Que em penso que eren les 75 famoses

J.- Pot ser

F.- No, jo diria que no, jo diria que va ser la següent...de 75 a 150

L.- Si, ja podria ser, perquè la Geno és anterior...la Geno ja estava nomenada i la Geno és de les 75...i això va ser després... La tancada era per aconseguir més places en adults perquè n'hi havia molt poques, i llavors intentàvem aconseguir més, i ens van tancar allà al Clot, perquè hi havia escoles que ja tenien, entre elles eren la Geno i la Maribí, la Marina ja tenien plaça, i em

penso que vosaltres també. A Pegaso ja estaven les places...no sé si éreu dos o tres...el Paco no estava encara

J.- Nosaltres vam fer també una tancada al Llobregat? Ai, si.... al...Sant Ramón...

L.- Però això és després...les tancades de Sant Ramón, Bep, primer connectem amb la coordinadora del Baix, després amb la coordinadora d'adults, que no sé...s'estava creant, no?

F.- No, estava ja creada...la coordinadora d'adults es va crear en el 76, en abril del 76.

L.- En el Clot ja hi era..

A.- En una escola d'estiu del 76 ja hi ha un manifest d'adults.

L.- Ai, sí, sí! Que estava la Maite! Vam connectar també amb aquella escola de Rosa Sensat

F.- VA ser al Juliol del 76, l'Escola d'estiu

L.- L'escola d'estiu de Rosa Sensat

J.- Però...al Baix Llobregat tenia autonomia

L.- Eren molt autònoms, és veritat, anàvem a la nostra

F.- Es va crear al 76 la coordinadora. El moviment, per així dir-lo, es va començar al 73, no? i va haver-hi quatre escoles...

L.- Vale, les escoles en lluita...

F.- Res a veure...després van coincidir les escoles d'adults amb les escoles en lluita en un moment, ...però no,

L.- Home, doncs la gent sempre parla de que, per exemple, la Pegaso sorgeix...sorgeix de les escoles en lluita...igual que la Soller...

F.- Això passava a la Pegaso, la Soller i el Ferrer i Guàrdia...però és una cosa parcial... El que és Educació d'Adults comença al 73... llavors... del 73 al 76 hi ha un...

L.- Perquè aquí són les 25 places que no són de l'EPA?

F.- No, del 73 al 76 només hi havia 4 escoles

A.- Sant Ramón de Penyafort,

F.- A veure, una cosa és l'EPA antiga.... però lo que és el moviment més progressista de les Escoles d'Adults, el Freire i etcètera comença, ja et dic en el 73. Comença a partir de 4 o 5....5, 5 escoles, o sea...de la Mina, Camp de la Bota...

L.- Ah, sí! Que estava aquell...

A.- Paco García de Haro

F.- Sí, el Paco sí. Llavors estaven... uns de Santa Coloma... i no sé si també hi havia uns altres de Can Vidalet... mai els vaig conèixer...o sigui que jo suposo que eren gent que eren voluntaris

L.- Home, Can Serra segur que estava per allí...

F.- Però Can Serra va ser després... quan es van unir...quan es va crear la coordinadora. Can Serra va venir...però ja et dic...en el prelude no. No hi havia coordinadora. Però si que hi havien quatre o cinc escoles que es reunien

J.- De Can Serra...inicialment?

F.- No, no estaven inicialment...Can Serra...Van ser...a partir del 76... No sé si farien alguna cosa així però no estaven coordinats

J.- Si, el Botey feia alguna... Amb la Begonya...

L.- La Begonya és bastant posterior a Can Serra

F.- Estaven aquesta gent...Camp de la Bota..., i no sé si Can Vidalet i punt...i van estar com dos o tres anys que es reunien entorn a l'ensenyament de Freire, l'Alfabetització...etc. I jo diria, ...que l'únic que va quedar de aquesta cosa inicial jo diria que va ser el García de Haro, el i el Pedro Acebillo

M.- La campanya d'alfabetització no és d'aquest època? Aquella famosa campanya que es va fer d'alfabetització...

L.- No...és anterior...és de l'EPA Antiga...

F.- Llavors estava l'EPA antiga. Hi havia 35 professors que venien de l'última campanya d'alfabetització quan es va dir... s'han acabat els analfabets.

A.- El ministro Julio Rodríguez.

F.- S'havia acabat... però van deixar les places... perquè estava lo del certificat...van deixar uns mestres... 35. Hi havia 35 però estava assignat el cupo de places en 75...i llavors és quan es reivindica que es compleixi el boletín oficial de l'Estat...perquè això el Paco ho tenia molt clar... va mirar i va dir "o sigui...aquí...els hem pillat". Amb el Boletín Oficial del Estat anava allà... a la Delegació i llavors estava la Maria Jesús Cebrian, que era monja...era teresiana...i clar s'entien perfectament..., es tenien un cert afecte, perquè ell era escolapi i l'altre era teresiana...i tenia entrada ...perquè sinó els haguessin mandat a la merda vaja... gent jove...

L.- García de Haro estava al Senegal, no??

F.- Però ha tornat...jo el vaig veure...jo vaig quedar..dos o tres vegades vaig estar dinant amb ell... Llavors comença la coordinadora. La coordinadora comença sí, perquè hi ha unes perspectives, no? ostres! Pot haver-hi 35 places ... Els de l'EPA...aquests 35...continuaven fent allà, a la Plaça Espanya...continuaven fent la seva i... ja està... i es queden a l'altre món, no? queda una mica aïllat, una mica decadent, no? Perquè eren...no sé, molt..., ja coneixeu a la gent de l'EPA antiga, no? Llavors es crea aquesta perspectiva...i en abril del 76 és quan es crea la

Coordinadora. És quan entra Can Serra...quan entra El Carmel..., jo diria que també entra Nou Barris... Suposo que en aquella època també estava

A.- Mercè Sunyol?

F.- Penso que en aquella època també estava la Mercè Sunyol també...I llavors ... és quan donen aquestes 35 places... donen al Camp de la Bota...el Carmel...

L.- I el Prat. La Geno ...penso que la Geno és d'aquestes.... El Prat...bueno el Prat no...Sant Cosme!

M Era Sant Cosme, Ferran! Van entrar la Geno i la Maribi...i la Marina no, perquè la Marina va ser després....o no?

L.- No, ...és en la mateixa...

F.- Llavors, aquest any i pico de la coordinadora, del 76 al 77... es va anar gestant, no? I, quan arriba el setembre del 77 és quan...quan donen aquestes trenta i pico places.

L.- La Geno...

M.-Aquí és quan entrem...quan entrem la majoria...

L.- I tu també entres...Montse, en les 35?

M.- Jo entro en el 78, que vam ser setanta i no sé quantes...

L.- Setanta Cinc!

F.- Tu ets de l'ampliació. Llavors, ja està... És un èxit. I en el 77...és quan es decideix crear el SEPT. Dins la coordinadora es veu la necessitat de que ha d'haver-hi una gent que es dediqui a formació de professorat... a fer estudis, a contactar amb l'administració...amb els sindicats...el perfil que feia el Paco García de Aro

J.- On estava el SEPT? A Urquinaona

A.- A Ausiàs March

L.- A Ausiàs March...

F.- No, però això va ser després! Abans estava on estava el García de Haro... estava a Rosa Sensat, estava a Rosa Sensat el SEPT i aquest tenia un despatx...el García de Haro... Llavors qui...què era el SEPT?...doncs bàsicament eren...els dos que el van iniciar...el Pedro Acebillo i el Paco García de Haro. El primer president del SEPT va ser el Pedro Acebillo i després....com estava amb el tema del el va substituir... el segon president del SEPT va ser el García de Haro..., perquè el SEPT era el García de Aro i punt. Després van anar allà el Pepe i el Hector Santcovsky....perquè no se,... d'aquestes històries que feia el García de Haro que va treure diners d'algun lloc. El primer finançament del SEPT va ser perquè l'any 77 es va crear un...es va fer un concert al Palau d'Esports, que van anar 2000 persones.

J.- Si... amb la Bordeta i companyia

A.- Però què era?

F.- Un concert, un concert per promoure l'Educació d'Adults

J.- Reivindicant l'Educació d'Adults

F.- A més és que està documentat amb les revistes que hi havia internes...de...

L.- Ai! El Círculo!....si.....

F.-Era molt bona...era molt forta....

A.- Círculos de cultura

L.- Círculo de cultura! Això!

F.- Si us en recordeu... Hi havia un material...que era el de historia de Catalunya...us en recordeu?

J.-Si!...eren còmics!

F.- I llavors deia "en Catalunya no hay buenos burgueses...hay buenos catalanes"

(tots riuen)

F.- Això no ho tens aquest document del SEPT?

A.- Quan vam crear el centre de recursos vam agafar tot el material que tenia el SEPT. A mi em va suposar un problema perquè em van dir que ens l'havíem quedat. Tinc una carta del Pedro Acebillo dient que ens donaven el material pel centre de recursos

F.- Però si portava deu anys allà que no li interessava a ningú! i tothom sabia que hi havia un material interessant allà al carrer Bruc...

A.- Al carrer Bruc hi era. No hi havia ningú! Ho vam portar al Centre de Recursos...i quan el Centre de Recursos vam veure per on anava...que no era lo que nosaltres havíem projectat vaig recollir part d'aquest material i el vaig portar a AEPA. I ara suposo que hi és a l'AEPA....

A.- Una altra qüestió. Paco García de Haro i el Pepe eren socialistes.

F.- I el Pedro Acebillo també...eren tots del PSC

L.- Jo el que no me'n recordo és en quin moment.... En quin moment...es crea la Coordinadora separada del SEPT... jo no sé si és quan la moguda aquesta del tancament al Clot...tu te'n recordes del tancament al Clot. En quin moment trenquem... perquè els vàiem com....un grup jeràrquic...

F.- Al Clot es fa la llista de les places...i allà surt la lluita...es va crear un merder...perquè Sant Joan d'Espí se'n porta una plaça...i Sant Ramón no...o coses d'aquestes...

L.- Però allà encara...encara no són les places de Sant Ramón, eh Bep? És anterior a això...és anterior...les places de Sant Ramón surten després... Sant Ramón és...bastant posterior...el que passa que la connexió nostra amb el moviment jo l'identifico a part de la Coordinadora del Baix de tots els ensenyaments ...el situo molt amb el tancament del Clot...que la Geno està fent materials...

F.- Els de Sant Ramón surten quan nosaltres ja no hi som...

L.- Claro...nosaltres agafem places fora ...

F.- Al 80

L.- Al 80...això...al 80...que és l'altra tancada...

A.- I de la coordinadora, o, paral·lel a la coordinadora surt el SEP

L.- Sí, però després ens separem...una altra vegada...però de manera molt forta...

F.- Sí, però lo primer que es crea és la coordinadora, és al 76...el SEPT neix en el 77... deien no, és que hi ha d'haver-hi mestres especialistes, i llavors és quan es diu que s'han de fer cursos especials per a adults,

M.- Si, aquí és on jo me'n recordo que entro jo en aquesta moguda

L.- Que entrem a fer el curs de 150 hores

F.- Que la majoria de gent de la ...

M.- De la coordinadora, no?

F.- És gent que es va formar...en una sèrie de cursos que es van fer al llarg de l'any 77 i l'any 78

L.- Clar, perquè nosaltres vam fer el curs de les 150 hores en aquest període també

M.- El feia Acebillo i el García de Haro...

F.- I això, doncs més o menys la gent ho acceptava, como no es tenia ni idea d'educació d'adults i ells doncs ho tenien molt bé...tenien la seva experiència de Freire... i després clar...es van fer nous cursos, i clar...aquí és ja quan comença la separació pel tema dels cursos...

L.- Però per la incorporació d'escoles.... el SEPT... en un primer moment és més minoritari...el número de escoles és molt reduït. Llavors...ens comencem a incorporar moltes més escoles i és en el moment que comencem a incorporar-nos moltes més escoles que comencem a qüestionar el SEPT

A.- Quan dius s'incorporen més escoles...totes "populars", diguem....

L.- Totes...totes les que veníem d'un moviment...totes que algunes d'elles no tenien encara ni el nomenament de places...és a dir...ens incorporem moltes més escoles...perquè al principi

éreu quatre... molt poques les que creen el SEPT... i en el moment que ens anem incorporant més escoles és quan es comença a qüestionar el SEPT i llavors es crea la paral·lela que dèiem...no?...

F.- És que la coordinadora va continuar existint! Entens? El que passa és que, clar, en el 78-79 és quan apareix la crisi...perquè hi ha més gent..., però sobretot, el tema principal...jo crec que va haver-hi dos coses, no? Per una banda es crea...el SEPT...qui estava?...estava el Pere Acebillo i el García de Haro...que més o menys...eren figures així com més històriques...eren també una mica de més edat i...més o menys...s'acceptaven..., després estaven els altres dos... que estaven.... jo penso que el Pepe ja estava alliberat pel sindicat otenia alguna història....

L.- Si, estava alliberat

F.- El cas és que no feia... o feia alguna cosa de col·laboració amb Cerdanyola...

L.- Si!

F.- Llavors clar, es van començar a fer com més cursos, a part d'aquests de iniciació

A.- Quin tipus de cursos a més de iniciació?

F.- Bàsicament era a partir de lo dels temes globals i temes desafiants etc, i llavors s'introduïa lo més novedós que hi havia, tot el tema del Francisco Gutierrez...us en recordeu?

A.- De Costa Rica. Pedagogia de la Comunicació....

F.- De la comunicació...i era com el tema principal...i no era pel tema de Francisco Gutiérrez...que jo penso que ja s'acceptava bastant sinó pels temes globals...

L.- I el Ángel de la Mina? L'Ángel de la Mina té un paper...no te'n recordes de l'Ángel de la Mina?

F.- L'Ángel de la Mina es va incorporar en aquella època...

L.- Al SEPT. Sí va tenir un paper el Ángel de la Mina.... Després va fer biològiques amb mi a Bellaterra

F.- Però no va estar en les mogudes. Llavors...els conflictes més grans van ser perquè clar, volien com controlar-ho tot, i controlar lo de les places, i controlar tal...i després també el model que tenien de formació del professorat...de com ha de ser l'educació d'adults..., agafaven un esquema...un esquema que era interessant...la gent sí que ho acceptava lo del Francisco Gutierrez...lo de la teoria de la comunicació però començaven amb l'Héctor...i era la persona més comunicadora... perquè amb ell la gent no es comunicava...

L.- Sí! I la Cristina! L'havien ficada allà també....al SEPT,....la van ficar de secretaria al SEPT...

J.- La volien ficar a St. Ramón...

L.- També...van venir allà a fer-nos una xerrada...quan vam connectar amb la coordinadora, amb el SEPT. I, i llavors va ser quan els vam conèixer, perquè ens volien explicar ...nosaltres

estàvem amb el rollo de la globalizació i venia l'Hector a assessorar-nos... I va ser quan el Gigi va començar a riure, a riure. Es va quedar tallat i va dir "no has entendido nada"

L.- Clar, venia a assessorar als de St. Ramón i es va trobar que anàvem de volta no, nosaltres?

F.- Després...pues el Pepe....us en recordeu del Pepe, no? Es va anar alliberat a UGT

A.- I finalment a Madrid...

F.- I llavors és quan... el García de Haro volia continuar controlant la història

J.- Però el Pepe tenia la dona...la dona del Pepe...

M.- Si, si...la dona del Pepe, la Roser, estava...

L.- I l'Héctor la dona també!

J.- Si, si...tot això del nepotisme ve de fa temps eh?

M.- Estava en una escola d'adults a Terrassa ella

J.- I va tenir plaça perquè..., dèiem, perquè ...

L.- Perquè era la dona del Pepe

A.- Plaça a on?

L.- A Terrassa

A.- A adults?

L.- A Terrassa

F.- Llavors va ser quan... es va separar...dues dinàmiques diferents...i llavors la coordinadora va continuar estant, però ja en el curs següent és quan va entrar en crisis. I per què va entrar en crisis?

A.- Quin anys seria més o menys? 79-80?

F.- El curs 79-80... La crisis del SEPT va ser en el 79. Però al poc de la crisis del SEPT...jo diria que va ser mesos o un any màxim...també va entrar en crisis la coordinadora...es van separar...i la coordinadora... moviments assemblearis... bàsicament, el leit motiv del moviment era aconseguir places, venia molta gent que estava de voluntari, o que volia treballar amb adults, i com va ser l'any que es va tancar i el ministeri no va donar més places aquell setembre, ...doncs llavorsno tenia sentit, si no hi havia un objectiu...i llavors és quan la gent va deixar d'anar perquè tampoc servia per res...i va acabar desapareixent...

A.- Però jo tenia la idea que la coordinadora també entra en crisis perquè com la pròpia coordinadora deia qui havia d'agafar les places, hi havia gent que no hi estava conforme, perquè creien que ells les havien d'ocupar

F.- És una cosa endèmica...a veure, hi havia molta discussió sobre el tema...però el tema principal és que clar...

A.- Que ja no hi havia places

F.- Ja no hi havia places...i perquè reunir-te...perquè a la coordinadora no es parlava tampoc de temes pedagògics...

J.- I això, quin any seria?

L.- El 79

F.- Els temes pedagògics es lo que unia a la gent ...preparar materials...és lo que unia...

L.- És que ell parla d'una crisi que jo no l'entenc com ell...

J.- Però a nosaltres...a nosaltres ens van nomenar al 80

L.- Si... És que ell parla de la crisi general del SEPT...no? La coordinadora...jo la visc més ...com que la coordinadora es vol separar del SEPT, ho vaig viure diferent...

F.- Si, si...és així

L.-...como que la crisi és que la coordinadora està cansada del SEPT, que el SEPT dirigeixi, i es crea el moviment assembleari, per distribuir les places, per mi no és una crisi, és...

A.- És un enfrontament

M.- És una crisi positiva, ja,ja,ja...

L.- Positiva perquè l'assemblea agafa... el moviment i és arrel d'aquí que es comença a revifar la part pedagògica, la part de materials

F.- Si. A veure, és como tu dius...

M.- Però aquesta part ja vam enganxar de seguida grups de treball

L.- Es revifa la part pedagògica, més que la part institucional de places...i jo per mi és algo diferent...és una crisi amb el SEPT però que es crea un moviment realment de la base...de lo que seria la pedagogia d'adults...

F.- Si, però la base ...la base de tot...d'aquest moviment que dius tu...és una base que ja estava en la coordinadora, de fer materials...era la gent de la coordinadora...

L.- Si però....no. El SEPT...si ja ho feien... però en el moment en què s'amplia i es viu la crisi del SEPT amb la coordinadora, amb la resta de gent. Per mi se revifa una mica la part aquesta pedagògica i llavors com que hi havia ja moltes escoles d'adults es comencen a crear grups de treball...que és quan apareixem Sant Ramó...i es comencen a crear materials, i no només era per la part administrativa...

M.- Sí, i les línies pedagògiques...diguéssim els objectius de l'educació de persones adultes... El tipus de objectius...qui ha d'entrar a graduat...tot això ho discutim des de les assemblees

F.- Si ja ho dius bé, ho dius bé...

L.- Ah, bueno, és que jo pensava ... tu ho deies d'una altra manera..

F.- Però a més a més d'aquesta història de les places i que ho volen controlar... i els cursos...a més a més, què passava, que ...tenen un esquema..., volen fer els cursos i controlar-lo tot... i allò no responia a la realitat ...i la realitat era pues que

L.- Hi havia escoles que ja estaven creades...

F.- En la coordinadora, o en el moviment o com li vulguis dir hi havia gent que estava començant a fer grups de treball i fer materials, etc, etc..

L.- Grups de treball...materials...havien de definir per on havien d'anar l'educació d'adults...

M.- El currículum...tot això...

F.- I això no es mor...

L.- Això revifa

F.- Però lo que si que es mor ...

L.- Es el SEPT

F.- El SEPT, però de seguida també la coordinadora, como element aglutinador...

L.- Jo no ho veig així...

F.- Si, oh i tant! La coordinadora en el any 80 ja havia deixat d'existir. Hi havia aquesta gent que estàvem i que fèiem grups...

L.- No, no...jo noestic d'acord...jo noestic d'acord...

F.- Quan va desaparèixer la coordinadora?

L.- A veure, per mi la coordinadora era un moviment assembleari, però després, quan comencem a treballar més la part pedagògica... no tinc la vivència de què desaparegui...

M.- Es reconverteix en AEPA

J.- En AEPA....l'AEPA en quin any neix?

L.- Es reconverteix...i llavors es crea la AEPA como substitut... La AEPA jo em penso que es crea en el 82 en la Pegaso

A.- Com a grups de treball, no com a associació legal

L.- Ho dic perquè en el 82...Me'n recordo perfectament...si, perquè jo vaig a la Pegaso amb la Geno en el 82 amb el projecte del llibre de matemàtiques...per això!.....llavors en el 82, una alumna de la Pegaso troba el local de la AEPa...una alumna.... que tenia molt bona relació... Va ser ella i jo...perquè jo el vaig trobar i li vaig dir a ella.. mira que aquest local està bé i tal... El curs 82-83...

F.- I teníem uns diners que ens havia donat ESICO. I com teníem aquests diners de dos estudis ... un de l'alfabetització i l'altre sobre el entorn que vaig fer jo i el Mario, teníem uns diners i el vam reconvertir... per llogar

L.- I llavors, prèviament a això... ens anem trobant la gent que fem materials ...no?...que jo ja no estava en Sant Ramón perquè el 80 jo vaig anar a parar a Molins de Rei ...eh....que va ser quan ens van donar les classes, el Bep es va anar a Badalona, el Julio a la Mina i jo a Molins de Rei i la Sara a Sant Vicenç dels Horts i vam deixar en Sant Ramón que continués la lluita per aconseguir les places a altra gent...i nosaltres durant un any vam mantenir la caixa de resistència i el sou nostre anava a parar a Sant Ramón, i Sant Ramón ens pagava. El Gigi, la Olímpia i el Pepon i...i la Montse es van quedar a Sant Ramón i al final van aconseguir les placesi en el moment en què van aconseguir les places nosaltres ja vam deixar de pagar... però la vam mantenir quasi un any, el sou nostre anava a parar a Sant Ramón...

J.- La Montse... no va ser a Sant Ramón sinó a Sant Joan d'Espí

L.- Ah sí! va ser a Sant Joan Despí! Jo vaig anar a Molins de Rei...vaig estar a Molins de Rei dos anys i vam muntar el projecte del llibre de mates... Amb el Fernando Gimenez, la Geno i...jo

J.- I el Ramón

L.- Vam demanar la plaça la Geno i jo...per fer el projecte amb la Pegaso, i jo vaig anar a la Pegaso per aquesta raó... Clar, i amb el llibre estava també la Rosa Valls i el Flecha... va ser el 82-83...i llavors va ser quan van començar a parlar de que la coordinadora, que per mi en aquell moment tenia encara la part aquesta...la força pedagògica ...de materials...

F.- Però no existia llavors la coordinadora... Estava el moviment

M.- I, a més, es parlava del moviment...dels materials...

F.- Es coneixien i es reunien, però ja no es reunien como coordinadora ...la coordinadora no treia ja manifestos

M.- Perquè ara ja s'havia reconvertit en aquesta part més pedagògica...d'un determinat tipus d'educació...

F.- No anava ja a la delegació a negociar places...no...perquè es va tancar...

L.- Es en el 80 llavors....

M.- Això és el moment en què van aparèixer totes les places...

L.- Nosaltres entrem en el 80 ...en el 80 es deu de parar la coordinadora. I llavors, a partir del 80 ...a partir del 80 es comença a parlar de muntar una associació ...que és l'AEPA...

J.- O sigui que la AEPA començaria ...

L.- En el 82-83

A.- 82-83...però no com a associació legalment constituïda

M.- No, en el 82 ja com a associació... Parlàvem de la AEPA a nivell legal

F.- De seguida es va fer legal, eh? Del 80...més o menys...del 80 al 82 va haver-hi el buit, va haver-hi un buit

M.- Hi havia...grups de materials

L.- Mira, el grup de matemàtiques ens reuníem en el bar aquell del carrer València la "Gent que gen" i allí ens reuníem i parlàvem amb el Flecha de muntar una associació per mantenir això dels materials...

L.- Al Carrer València...que a la Geno li encantava... i vam començar a parlar de crear l'associació aquesta...de materials... bueno de materials no...primer una associació que supliria una mica a la coordinadora...

A.- Era la continuació...

L.- Exacte. I me'n recordo que allà li vam posar el nom...Associació Permanent d'Educació d'Adults... i en el 82 és quan tu...amb aquella alumna a la Pegaso localitzeu un local i hi havia unes peles i ja es munta! I llavors, el següent pas, Canan, tu vas proposar, o no sé si tu o el Flecha, o qui...va ser lo de crear El Roure

M.- A, després va venir el Roure...

L.- Però molt seguit!

F.- Al mateix temps... Vam anar a Esico a demanar diners...que tenim aquests treballs... l'altre sobre entorn...i estava aquella dona, que a mi sempre em va fer molta gràcia... com es deia?

M.- Canadell?

F.- No,

A.- Quina vols dir? La que després va anar a Brusel·les...

F.- Si, després va anar a Brusel·les, sí...

A.- La Marta Farré que vivia al carrer Bailén. Era la secretaria o la directora

F.- Si, vam anar a demanar els diners... ens van dir que estaven disposats però... "però és que és important que es creï una estructura per a que ja no torneu a demanar diners...i llavors heu de fer una editorial". La idea de fer el Roure va ser de la tia aquesta! i vam dir...si no creem

l'editorial no tenim les peles... I llavors ens vam donar compte... També veiem que hi havia moltes iniciatives, i vam crear paral·lelament la editorial i el ...el Roure

L.- I la AEPA

F.- I va ser un encert perquè a més a més...va ser bona idea perquè a més era una bona forma de finançament...i es van fer bons materials...

L.- Hi havia el de llengua, que estava el Paco, la Marina i tal...

M.- I jo!

L.- El de Mates...i tu...

M.- En el de llengua...i després la Maria José estava en el de Alfa, amb el Ramón...i la...

L.- el Julio, la Sara, el Ramón i la Maria José....i llavors va ser a partir d'aquesta època que vam començar també les jornades perquè cada vegada s'anava finançant més...jo penso que les primeres jornades...eren el 82-83...

L.- 84...

F.- Cada any hi havia...

M.- Es plantejaven també a nivell estatal!

L.- Llavors es va anar creant tota la infraestructura de la AEPA

V.- No, però jo vaig entrar...

A.- Un moment! Presenta't

V.- Virtuts....Virtuts Giménez...

A.- Virtuts, quants anys d'escola d'adults?

V.- Jo...des de el 82...

L.- Primer com a profe de català

V.-Primer com profe de català ...de política de normalització lingüística... I després en les places...que es van muntar per el programa aquell de...

F.- Compensatòria

V.- Compensatòria ...jo vaig entrar en el 84 en les places de compensatòria ...vale, però jo a la formació d'adults vaig entrar al 89 ...jo en el 73 entro en el moviment obrer...començo a militar en la OIC, ...conec a l'Alfons...conec a gent que estava per aquells territoris

A.- Revolucionaris dels bons

V.- Jo recordo un curs de Rosa de Luxemburgo...te'n recordes? un curs que vas donar tu...

A.- Qui era aquesta? (rient)

V.- Qui era aquesta....(riu)...després d'aquesta vivència...jo començo a fer magisteri al 79 ...no, al 78...el primer any no vaig fer pràctiques, però al 79 havia de fer pràctiques...i clar, on les vaig fer? a l'escola d'adults de Ripollet, que estava la Montse! Quan jo vaig entrar a fer les pràctiques amb la Maria José, ai, amb la Montse, que no estava la Maria José...

M.- No, perquè la Maria José va vindre al cap de dos anys!

L.- La Maria José estava a l'Hospitalet...era del Baix! Era del Baix la Maria José!

V.- Estava...estava només la Montse...i era en aquella época...

M.- I el Rincón!

V.- En aquella època, encara ella parlava de la coordinadora, parlava dels llibres aquells de los círculos....

M.- Los círculos sí....que els utilitzàvem a l'escola tot aquest material

V.- I jo me'n recordo...amb el meu primer dossier de pràctiques jo vaig posar material d'aquest, i després...quan vaig acabar Magisteri, just acabo Magisteri en el 82 i em diu la Montse, truca ...escolta que a la Pegaso necessiten una persona per fer català i tal que si... Jo vaig entrar de normalització lingüística. Pero era l'any que tu i la Geno, que jo entro a la Pegaso al setembre...jo pensava que vosaltres feia anys que estàveu en allà i llavors me'n entero que no, que havíem entrat les tres!

L.- Les tres ahora!

V.- En aquell moment, en aquell moment quan jo entro a la Pegaso, ...hi havien els grups de treball...i veu començar a parlar de la AEPA

L.- Clar, tu entres, però la Geno i jo veniem de tota la moguda del Baix...

F.- El 82-83 és això...

V.- El 82-83

L.- Canan...això...localitza...com es deia aquella alumna?...

V.- Mercè?... Mercè! Era la Mercè!

J.- La Mercè, si senyor!

L.- Estava al costat de la plaça....al carrer...

M.- No era al Mercat de Santa Caterina?

L.- De Santa Caterina

A.- Allà? Pensava que no era el primer aquell

V.- Aquell va ser el primer...

A.- Vosaltres esteu atents a les necessitats de formació de la gent hi ha dues maneres d'estar atents. Una, que la societat indueixi unes necessitats de formació. Però crec que en aquell moment, sobre tot vosaltres, esteu pensant en projectes sociopolítics determinats.

M.- Si...i transformació... Aquesta idea... la tenim...de Freire...a Freire ho tenim súper present.
- Transformació, crítica i canvi...

L.- Transformació i esperit crític...

A.- Amb això estaríem d'acord. Això és diferent de l'actualitat i de la AEPA antiga que seguia amb un mètode clàssic per donar titulacions. La vostra formació estava adaptada als adults i molt obert a l'entorn

M.- Si, totalment

A.- Amb moltes relacions...amb associacions...amb grups...

L.- Amb grups...entre escoles...bueno...molta, molta...

M.- Intervenció de les entitats a l'escola...projectes en comú amb entitats de l'entorn...

A.- Amb una tendència activa per la igualtat d'oportunitats. Quan dic activa vull dir... recordo que a moltes escoles d'adults al començament s'anava a buscar a la gent. O sigui, no solament dèiem al que vingui l'atenem sinó que l'anem a buscar perquè tingui també la seva oportunitat

M.- No, no...fèiem...fèiem barri....intentàvem arribar als llocs i...

A.- Una tendència activa a la igualtat

L.- Si, la igualtat i, a Sant Ramón, l'equitat. L'equitat, en Sant Ramón jo penso més que igualtat perquè els profes ja ho vivíem el sentit de equitat, no de igualtat, perquè si cadascú cobrava en funció de necessitats els alumnes també l'aprenentatge era no igualitari ...cadascú en funció del seu procés d'aprenentatge després s'aplicava l'autoavaluació ...per tant més que igualtat...equitat...

A.- Pedagogia de l'èxit. Maximització dels resultats. Recordo que a l'AEPA ja des del començament dèiem que no havíem de posar límits els professionals a ningú en les seves possibilitats d'aprenentatge. Ho dèiem especialment parlant d'alfabetització, quan unes persones sembla que arribaven a un límit, que havien de tirar més endavant, que podien arribar...

M.- No, no...hi havia la idea de podria....de que es podia...

L.- De que tothom podia aprendre...

V.- El màxim...

M.- Si...el màxim!...i que tothom podia...que no hi havia límit

L.- A més es defensava molt... amb això de transformar la societat... de que tothom podia aprendre en qualsevol edat i de tot i que a més, la seva història personal, el seu procés vivencial, era tan important o més que el que podia aprendre... nosaltres teníem un lema..."todos aprendemos de todos"

M.- Si...nosaltres també ho dèiem....clar que apreníem de la gent! era un feedback! Això era claríssim,

L.- Hi havia molta interacció...profe-alumne perquè tothom consideràvem que apreníem de l'altre...del profe, de l'alumne...

J.- Només pots ensenyar si ets capaç d'aprendre...

L.- Aquest era el lema que teníem nosaltres també...

M.- Clar, i no hi havia allò de la unidireccionalitat...el profe...contingut i tal...

L.- No....no...també perquè....nosaltres funcionàvem per postes en comú...si eren postes en comú...en cap moment era direccional l'aprenentatge...

A.- Una altra, participativa a tope.

M.- Si, a tope...

L.- Una altra...amb una oferta adaptada geogràficament..., recordo el Miquel Casanoves...

M.- Molt, molt en base a les necessitats...sempre veient les necessitats que a nivell del poble apareixien o la pròpia gent que ho expressava...

L.- Nosaltres al menos era de manera relativa l'aplicació del Freire en Sant Ramón, perquè les paraules desafiantes que proposava Can Serra nosaltres no les vam acceptar...vam valorar de què havien de ser paraules properes a la gent... la Sara tenia molt clar que la paraula havia de ser propera més que desafiant..., el concepte de pelo era tan important com el de crisis

A.- Un altre punt que posava, sobrepassar qualsevol tipus de corporativisme...

M.- Si...en aquell moment no existia! Ui! corporativisme! (riu)

M.- Nosaltres...el sou ens el repartíem entre tots vull dir...

L.- Si eramos ácratas!

A.- En canvi no es va qüestionar en aquell moment la dependència institucional, entrar com a mestres funcionaris

L.- Clar! Perquè volíem canviar des de dintre. Volíem transformar l'escola pública catalana! Jo ho tenia claríssim

M.- Perquè estàvem dins del moviment d'escola pública i de qualitat

J.- Ensenyament públic!

L.- I de qualitat! És que volíem transformar l'educació....

A.- Però recordeu que, amb el pas del temps, vèiem que això no ha funcionat

J.- Estem parlant dels anys 80...de....

A.- En aquella època comencem a parlar d'un Institut d'Educació Permanent

V.- Depenem de Presidència que això era una cosa que després es va parlar de...

J.- Abans de...de la Història...simplement...CREA quin anys es crea? quin any comença CREA?

M.- Ui, això és posterior...

F.-El 89 va ser...

J.- 89 pot ser que es crei...però...i aquelles jornades que va muntar el Ramón sobre els sindicats....allà...a Cassà de la Selva...

A.- No a Cassà de la Selva, a Santa Elena d'Agell

M.- No, lo de Santa Elena d'Agell estàvem nosaltres! això era lo de la MESA

J.- No, allò va ser un cap de setmana sobre...., que tu no vares venir, que et vaig dir...l'has cagat perquè ...i després el Ramón t'ho va tirar en cara...allò era anterior al 88...

L.- Això és posterior, eh....no...no, no...

J.- Jo estava al Llobregat, i al 88 jo vaig anar al centre de recursos. La Mesa... quan comença?

A.- El 89 s'inicia el procés de creació. El 88 entrem a Benestar Social...i la Mesa surt...si jo no recordo malament...en una reunió que es fa a l'Hospitalet

J.- Si.....a cal Barrades...

A.- Amb l'Àngela Miquel, amb el Ramón Juncosa i jo. Gent dels sindicats van ser molt crítics.

J.- Vale

L.- No, no, no...la Mesa es va crear al meu pis

A.- Llavors ja callo

L.- Mira, la Mesa...hi havia una moguda amb el Salva, que estava a la Pegaso, i el Salva va començar a dir que hauríem d'estar als sindicats, a part de la AEPA, perquè el Salva no era partidari de la AEPA.... jo vivia en aquella època amb la Neus, i llavors el Salva va començar a dir-me..."Llum, s'hauria de contactar amb Sindicats, perquè hauríem de..."

M.- De ser un moviment més ample

L.- Ser un moviment que no només sigui la AEPA sinó que s'haurien d'incorporar sindicats, i llavors, amb la Neus, vam començar a parlar del tema de Sindicats, i la Neus, com que també havia contactat amb materials amb la Marina, que estava fent neoelectors o no sé què...

M.- Si, jo també hi era...amb la Victòria

L.- Ella...jo tenia per una banda, la influència del Salva a Pegaso, que m'anava... Bueno...m'anava dient Sindicats, Llum, Sindicats Llum, la Neus estava per una banda connectada amb la Marina, llavors ja...havíem connectat amb un parell de sindicats, vam connectar amb l'Àngels, també,...i es va començar a parlar de sindicats, i llavors...no sé si va ser amb Pegaso, una assemblea que va proposar el Salva, de una trobada de gent...o es després? primer em penso que és la reunió de l'Àngela Miquel que ja s'havia fet el contacte per crear una mica un grup que estigi representat per sindicats...

M.- Que hi havia aquell...com es deia aquell que la Trini tenia així...

L.- Si, el de...el de UGT estava quan nosaltres vam connectar és...és anterior a la Trini. Sí, el de la UGT...potser ells no tenen aquesta visió però jo me'n recordo perfectament, perquè estava en la AEPA jo! No? I llavors em va costar moltem va costar sortir-me de la AEPA, com aquell qui diu...perquè la Geno també es va decantar pel tema dels Sindicats...i llavors....a la AEPA no ho van veure bé, i llavors va ser una moguda que...una mica la Geno...els de Pegaso...ens vam retirar de la AEPA...

M.- Pegaso i Sabadell també, perquè amb la Conchita també van sortir....

A.- Però jo crec que aquest procés és fruit precisament de al trobada de l'AEPA a Santa Elena d'Agell....

L.- Si! També!

M.- És que a Santa Elena d'Agell ja va venir gent de sindicats

A.- MMC, jo tinc la sensació que en aquella trobada es posa com una barrera entre el funcionariat i “els altres”, i llavors, el funcionariat d'alguna manera passa a ser la AEPA “antiga”, per dir-ho d'alguna manera i passen a ser la gent doncs que...

L.- Bueno, que qüestionaven la Conxita, que qüestionaven no fer proves...

A.- Tinc la sensació que la gent, una certa gent del funcionariat se sent dolguda

L.- Si, això sí...

A.-Per tot aquell atac i llavors comença a abandonar la AEPA

L.- Si...també...però paral·lelament s'està donant lo de la Mesa... El Salva havia estat al Clot...el Salva és dels creadors del Clot juntament amb...

J.- El Miquel...

L.- Juntament amb el Miquel Fort, el Juanjo, el Salva i ell'altre....el...

V.- El Fèlix

L.- El Fèlix...que eren íntims amics...el que passa és que el Salva era molt àcrata i....llavors no va voler mai entrar com a funcionari, i llavors, quan a la Pegaso van crear el projecte aquell amb l'empresa de transports, te'n recordes? Va venir a parar a Pegaso, que va ser en el 83... Van crear un projecte en la Pegaso en el que l'empresa de transports ens donava unes peles, assumia dos professors i els treballadors de l'empresa de transports de Barcelona venien a treure's el graduat escolar a la Pegaso...llavors va entrar el Salva....i va estar el Salva fins al 90....no? Des de el 83 fins al 90...91... Fins que van deixar de pagar...i com que el Salva no volia entrar en el funcionariat, el Salva sempre s'havia posicionat en contra de...

M.- No va fer oposicions mai...no volia...

L.- No va fer oposicions...no volia ser interí, no volia... Prèviament a això... i a més no sintonitzava tant amb la AEPA... la qüestionava molt, havíem tingut discussions.... Però saps què passa...és que...hi ha persones que no surten i que tenen un paper important...i per mi el Salva va tenir un paper importantíssim en la creació de la Mesa, perquè a més va influenciar molt en mi...va influenciar la Geno...va començar a qüestionar la AEPA... I llavors nosaltres, amb la Neus, que vivíem juntes, vam començar a dir...pues sí que hem de connectar amb Sindicats i s'ha de crear una mesa... I llavors m'imagino que els sindicats també estaven...gent que estava sindicada que era d'Adults, estava sensible al tema i és quan s'intenta crear la Mesa...

M.- Però estaven sensibles amb el tema perquè quan hi havia lo de la AEPA gent que també era del començament...de coordinadores i de grups de treball i tal va quedar com una mica al marge d'aquest moviment...es van quedar sense espai...perquè la AEPA ho va cobrir tot...

L.- La Elisa, la Trini...

M.- Jo...molta gent...la Trini no estava en el grup llavors...

L.- No, però si que es van quedar sense espai....

M.- Però no tenien un espai...i llavors els del Clot, per exemple, el Clot no va estar mai en la AEPA

L.- No, però tampoc en lo del sindicat

M.- No, però hi havia gent que es va quedar sense espai...

L.- En canvi la Elisa, la Trini que no havien tingut potser tant...

F.- Es lo típic que passa en qualsevol associació...perquè una associació és un grup...no...que se cohesionen entre sí per lograr uns objectius o uns beneficis o lo que sigui...no...i llavors hi ha gent que perquè ha arribat més tard...perquè no estava allà...perquè no se sent...si, a lo millor va però no es troba...bueno hi ha gent que no es troba...o no és del grup o el mateix grup...

L.- O no l'agafa el grup, no l'integra el grup

F.- El grup no l'integra...i perquè....

M.- Clar, i queda sense espai...

F.- Por lo que sigui, no?

M.- Per exemple les de Sabadell, la Massó i tota aquesta gent va quedar al marge de tot això

V.- Home, perquè la figura del Ramón era molt...molt...o blanc o negre o....no hi havia grisos!

A.- En algun moment si que sortiran....em sembla bé el Salva, perquè no sortia....sortiran els personatges, diguem-ne...que més o menys han marcat conjuntament amb tota la gent...diguem...o sigui que això sí que...

L.- El Salva va tenir un paper molt important, eh...

M.- Si, perquè va influenciar molt en el tema de introduir els sindicats...

L.- I va muntar una assemblea a Pegaso, quan Pegaso se separa de la AEPA...en aquella assemblea, allà bueno és que...el Ramón...

A.- Això quin any seria això?

L.- El Ramón va sortir allà....buuuuufff...

M.- Va jugar un paper en aquella assemblea que....

L.- En aquella assemblea, que ja estaven sindicats en aquella reunió...i després em penso...

A.- Ah, la assemblea era de la AEPA...

L.- Era una assemblea de la AEPA que plantejava lo de la Mesa de sindicatos...

A.- Ja...ja,ja...

L.- I ja era en els locals nous...per tant era...quin any devia ser?...no tinc ni idea! potser nosaltres tenim algun escrit...

M.- Noranta....

F.- 90!

L.- No, perquè estava el Salva, ha de ser 89 o...88...

M.- Jo crec que va ser al 90...

A.- 88...

M.- No...jo crec que és una mica més tard, eh?

A.- Perquè jo la primera vegada que veig aparèixer la Mesa com a tal, per dir-ho d'alguna manera...els sindicats forts i tot això és en l'Assemblea aquella de l'Hospitalet amb l'Àngela Miquel, amb el Ramón Juncosa que era també director general a Ensenyament

M.- Quin any va ser això?

F.- 88

A.- En agost del 88 és quan passem a Benestar Social

L.- No, això és bastant més tard... 89 o 90? Perquè jo me'n recordo que l'assemblea es va fer a Pegaso i va ser una mica...que els de Pegaso van sortir molt mal parados amb el Flecha...que bueno...va ser aquell dia...

F.- Però llavors...us en recordeu aquell cap de setmana, a Cassà...amb el Ramón Flecha analitzant el paper dels sindicats?

L.- A Cassà? A la caseta nostra?

F.- A la caseta vostra...

V.- A la caseta?

A.- Però no era una reunió, era una....

L.- Potser era una paral·lela vostra i jo ja no entrava...

(riuen tots)

A.- Si ens tornem a trobar ja us portaré les dades perquè...

L.- No, però jo, segurament, si busco, algun escrit de la reunió aquesta...que el Salva dirigia a més les reunions per crear la Mesa...

F.- Benestar Social ens adscriu al 88...?

A.- Sí, a l'Agost.

L.- Clar, en el 86 anem als locals nous nosaltres

A.- Nosaltres creem Cercle, del 88 fins al 90, creem el Centre de Recursos. Fem un sopar amb representants de l'Ajuntament, amb la Diputació, amb la Generalitat i mentrestant l'Àngela ens la juga pel darrera

L.- I paral·lelament creem ... s'està creant l'altra...

F.- Allò va ser abans...va ser al 86, ...86-87 el Ramón... a partir de llavors va fer tota una sèrie de reunions que es feien a casa seva...que comentàvem llibres...que va ser l'origen de Crea...

L.- Però això és anterior...lo del Ramón tomar la universitat és anterior...

M.- Si...jo me'n recordo que era a la casa...al pis de Sagrada Família...

V.- De pedagogia ...

J.- El tomar la universitat seria això, al 86-87

L.- Si, si...el Flecha tenia la idea de què el grup de Mates havíem d'entrar a la Universitat, i la Geno es va posar a fer pedagogia, i la Rosa Valls també i jo vaig dir que no, perquè jo volia fer biològiques

V.- S'havia de fer pedagogia...i entrar....transformar des de pedagogia...

L.- El Fernando gallego també, i van fer pedagogia...perquè la filosofia del Flecha era... tomemos la universidad para transformar también la universidad...y que la educación de adultos sea conocida de manera general...

F.- Això va ser...això va ser al 86 perquè... El Ramón tenia una germana a la universitat de Sevilla que donava classes de Magisteri...

L.- Amb la idea de la universitat tomada

F.- I anem a parlar amb el...us en recordeu...Paco Imbernon

F.- I jo, amb ell, a parlar amb el Paco Imbernon... i les possibilitats que hi havia... però ell estava amb la idea de la universitat. Suposo que bueno... su hermana també li havia menjat el coco...pues mira...pues presentate a una plaça... i llavors va ser quan ell es va presentar...no sé també qui coneixia de la universitat.... es va presentar a una plaça que hi havia al departament de sociologia...

L.- Però ell també va fer pedagogia en aquella època, eh?

F.- Si...

L.- O sia, del grup de mates, la única que es va desmarcar vaig ser jo que em vaig anar a fer biològiques, perquè a mi no em venia de gust...

F.- I va fer la Tesis doctoral, i llavors va ...és quan va entrar...i és quan

A.- El paper de la AEPA en la primera època era crear materials...hi ha una certa unanimitat...

M.- Crear materials i línies d'educació de persones adultes, eh...les jornades...organitzar jornades i establir criteris a nivell general de

A.- Llavors arriba un moment en què s'ataca excessivament al funcionariat com a tal, a partir d'alguna de les seves pràctiques. Part del funcionariat se sent atacat en sí mateixos, tot i treballar bé, se sent atacat..., diuen nosaltres som funcionaris però no som com aquests que vosaltres dieu i comença a separar-se força gent de la AEPA. Crec que en aquell moment la AEPA comença un cert declivi, fins el moment actual...

M.- Si home, i tant...

A.- Ara, quin ha estat el paper de la Mesa en tota aquesta història?

M.- Principalment va ser tornar a Ensenyament... Des de el meu punt de vista...

L.- No, però no va ser així primer...la idea de la Mesa en la línia que tenia el Salva era la unificació de AEPA i sindicats...el que passa que això va quedar rebutjat pel Flecha...bueno, es va posar com molt així, que els sindicats no portarien mai res perquè sempre agafarien la línia d'Ensenyament, no?

M.- No, i la línia més corporativista...

L.- I llavors, com que no es va poder unificar de manera global, el que ens va passar a la gent que en un primer moment vàiem la Mesa...en el moment que la Mesa es va decantar molt per la via d'Ensenyament ens vam retirar...i per això Pegaso es va retirar, vam aguantar no sé si un curs...jo no sé si vaig arribar a fer alguna reunió amb la Trini, em penso que la Trini va entrar després...

M.- si, si que vam fer reunions...

L.- però amb ella no...amb la Marina sí, però amb la Trini no, jo em vaig retirar abans...

M.- Amb la Trini sí....No, jo recordo reunions a Sabadell que vam anar amb la Marina...

L.- Però jo no...

M.- Tu no però Pegaso havia de ser-hi també... Però jo recordo reunions amb la Concòrdia...

A.- Però de la Mesa ja?

M.- Sí, si...amb la gent de....de...la Trini...del Prat...per parlar de...

L.- La Trini no, la Marina!

M.- La Marina, la Marina...

M.- I després la Trini, la Trini també...

A.- Posteriorment la Trini ha jugat un paper important...

L.- Si...però és la segona part de la Mesa... No en l'origen... perquè en un primer moment estaven la Marina, estava l'Àngel aquell de la la USTEC. Estava el Lluís...Filella, estava l'Àngels,

M.- De la Freire

L.- Estava...si...estava jo...que jo no era de ningú. La Marina, que no era de ningú, i aquestes reunions es feien...

A.- Sí, però la Marina si que tenia una ascendència del PSUC

L.- Bueno, pero ...però en principi no estava...

M.- I de Sabadell..la Contxita i jo també estava...

L.- Bueno, tu venies de Sabadell...ens reuníem... i en el moment que la cosa...se'ns va escapar de les mans! en el moment que agafa més la línia de Ensenyament, nosaltres no ho vèiem...

M.- Clar, perquè els sindicats era la qüestió corporativista, la defensa dels llocs de treball...

V.- I la funció específica en absolut brillava...

M.- Exacte, la pedagògica es va...eren qüestions laborals...

V.- Antiguitat...

M.- Reivindicar...perquè es considerava que a Benestar Social estàvem descol·locats perquè era....

A.- Era assistencial

M.- Assistencial...i volien tornar una altra vegada cap a Ensenyament....

V.- Tornar a Ensenyament...era l'objectiu....posaven sempre "Tornar a Ensenyament, tornar a Ensenyament"

M.- Tornar a Ensenyament, perquè tota la formació aquesta que nosaltres pensàvem que havia de ser-hi més global, més de...els cursos que es feien que també era la formació més escolar a nivell de titulació, com l'altre, no? tanta validesa tenia l'una com l'altre, la Mesa era tornar a Ensenyament...abandonament de...els drets...

F.- ...els mèrits...i això...

M.- Ens vam veure ni amb la AEPA ni amb la Mesa...i llavors jo recordo una nit amb la Neus...tal...i la Contxita cantant allò de "yo no tengo padre, yo no tengo madre..."

(riuen tots)

L.- Si, si, perquè al final estàvem al carrer!

A.- Surten com dos explicacions, la meua: la càrrega a Santa Elena d'Agell contra el funcionariat. Molts funcionaris diuen: sóc funcionari, però e si mateix això no és cap estigma...

L.- Bueno, jo això també ho comparteixo...

A.- I per una altra, la que tu explicaves, la necessitat de treballar amb els sindicats, perquè juguen un paper important

L.- Era la línia del Salva,

A.- ...i no ens podem quedar aïllats amb una associació, diguem-ne, purament pedagògica o purament de programació, de metodologia... Serien les dues línies que s'entrecreen, no?

L.- És que a mi, la proposta aquesta em semblava molt coherent...perquè a més jo....jo li donava la raó al Salva perquè és veritat ...va arribar un moment que l'AEPA era un grupet molt reduït, i hi havia un dirigent que era molt clar, que era el Flecha...

V.- Si, cada vegada els grups de treball fins i tot es van anar reduint...

L.- El Flecha era el dirigent ...i la Rosa Valls també, combregava amb el Flecha.....després estàveu la resta, no, però estava molt clar qui dirigia i llavors..., com que Pegaso arriba un moment que es va retirar, pues llavors van quedar ells sols i llavors el Salva era més partidari d'obrir...de tal...dels sindicats...però el Salva tampoc fomentava la línia de Ensenyament...i llavors li va passar el mateix que ens va passar a la resta, a la Geno, a la Contxita, a mi...vam agafar...perquè els altres tampoc van voler integrar, no?...es van carregar els sindicats des del moment en què es va proposar...i per mi...penso que va ser l'error...no, perquè la idea no era canviar la AEPA per els sindicats sinó de quina manera...

M.- Integrar un grup així una mica més...

L.- Integrar i obrir més...noves perspectives.

J.- Ja, i en aquests moments...com està?

A.- Jo tinc la sensació de què ha desaparegut

M.- ha desaparegut

V.- Ara, com a Mesa no hi ha res...a la meva escola n'hi ha un que va participar d'aquesta última tongada...va ser representant de la Mesa de Comissions, i estava com molt fart una miqueta també veient que la especificitat de l'Educació de Persones Adultes com a Sindicat no

A.- A més, darrerament ja no convoquen, no hi ha reunions, no hi ha assemblees

L.- Algunes sí, eh?

M.- Alguna vegada algú ha convocat alguna...

V.- Com a adults? Perquè a nosaltres ens venen a veure el representant...però que es passeja per totes les de primària...

L.- Sí, però arriba...l'any passat encara arribava algun correu...

M.- I les convoquen...i s'han reunit...les convoquen a l'Escola d'Adults de la Barceloneta...com es diu aquesta que està allà a la Barceloneta, que és de Comissions...

L.- Ah! La Núria

M.- La Núria, la Núria de Comissions... La Núria és la que encara manté la bandera de la Mesa, però que ningú...ningú participa....a més hi va molt poca gent...

L.- Nosaltres no sabem si participen..., no es nota perquè...aquest de la meva escola hi estaria més vinculat...

J.- Jo si vols li pregunto en el Pep Vinyals... que està alliberat... que és de la USTEC...que aquest estava abans

A.- Vale...li pots preguntar a veure com...com està...jo de tota manera pensava reunir-me amb l'Àngel Marzo perquè també hi ha estat amb la Mesa i tot això...diguem-ne...amb la Trini...perquè durant una època...la última època no, però durant una època va ser molt important i suposo que amb això doncs traurem...d'alguna manera...

F.- Jo de totes maneres Alfons... a part de la Història hi ha una cosa que seria interessant...que és...fer-se una interpretació de tota aquesta història... Perquè clar, a part d'aquesta part descriptiva, jo trobo bastant interessant una cosa que és dir... el *leitmotiv* de que hi ha una sèrie de gent que es fica en aquestes històries, no? i perquè es fica aquesta gent en aquestes històries? I jo trobo que és molt curiós el perquè, no? jo alguna vegada havia escrit alguna cosa que te l'havia comentat a tu, no? [Es refereix a un article a Tems d'Educació de 1998] Perquè la gent comença a parlar "els models". Llavors clar, jo pensant en aquestes històries... el model democràtic, el model no sé què... no m'acabava de convèncer ...

J.- El que és vàlid

F.- ...i l'altre els dolents...i bueno... i cual és el *leitmotiv*?, quines han estat les persones significatives? Tots aquests personatges que hem estat parlant...el García de Haro...la Mercè Sunyol...

J.- La Romans...El Botey... El Botey és una persona clau...

M.- I el que es va morir també de...el que estava a Hospitalet...que eren els primers que estaven allà a Ensenyament...

V.- Ah...el Rafa Ferrer...home...nosaltres com a escola d'adults vam anar a Nicaragua....

M.- La Montse Sala i el Ferrer... i la Maite Badia...però aquests van ser... jo aquests recordo que...les primeres reunions que...

V.- I nosaltres, que vam participar en projectes integrals amb gitanos...amb aquests projectes així globals... que és quan va entrar també el Jaume...

L.- I el Toni...

J.- La Montserrat Sala, malgrat tot, jo parlaria amb ella...

A.- Sí, ja tinc el telèfon

F.- Bueno... llavors quins són aquests personatges que han generat el moviment?...aquí...a Catalunya....però també a la resta de l'Estat i, per lo que coneixia també...a nivell també internacional..., començava a mirar cada moviment ...pues les Escuelas Campesinas...el SEPT...la Coordinadora, radio ECCA...el moviment popular de no sé què... los de Valladolid... los de les universitats populars... i deia...ostres! ... tot veia que era gent ... que havia sortit del

clero, religiosos... Aquí tenim...aquí tenim...ex-cures...ex-monges...etcètera, etcètera...i clar, i vaig començar per la informació que tenia...i una cosa que també vaig preguntar...

A.- Jo no hi estic d'acord amb això! Això són les teves reminiscències freudianes

(riuen...)

F.- Ostres...les universitats populars...cony! I eren tots ex-dominics... vale?

F.- Estan...las escuelas campesinas...i cony...qui són.... El Tomàs... cony...eren tots...curas i excuras rurals...

(riuen)

A.- El Ramón, dominic? jesuïta?

L.- Jesuïta...

F.- T'explico una part dels personatges...los del clero...és que després hi ha uns personatges pues que venen del moviment de la frustració d'esquerra radical...

(riuen)

M.- Moviments polítics...

L.- Los àcrates! Aquests som els àcrates!

F.- Bueno... Radio ECCA de Canàries?...eren...ex jesuïtes també!

J.- I els de Podemos?

F.- En Andalusia ...el amigo... en Andalusia... també és cura! que tot el moviment popular así...

L.- Bueno, i nosaltres en quin moviment estem?

J.- Frustración movimiento social!

F.- Primer estic parlant una mica de la gent que origina les coses...que està a la avantguarda, entre comentes, la avantguarda... mireu també per exemple el cas de Manlleu, del Miquel...

M.- Del Miquel...també...

F.- I la Mercè Sunyol! és monja...

L.- El Botey!

F.- El Botey també! L'Angel Marzo!

L.- El Angel Marzo...

F.- Dels escolapis

V.- El Jaume...cura...capellà obrer!

L.- I l'altre gent?

F.- Bueno... ara...explico la interpretació meva, eh??? I el cas és que és curiós..però aquest grup resulta que conflueix un altre grup que són gent que ve dels moviments radicals d'esquerra, que quan arriba...en el cas nostre, pues de Catalunya, Espanya... ..què passa? Hi ha unes eleccions i clar, tots els moviments, lo que es deia, no...la OIC....los Trotskistes, los Anarquistes...los Maoistes..

L.- No, jo no estava en cap moviment...

M.- No, tu Boyscout...tu vens del moviment boyscout...que també apareixeran per aquí...

(riuen)

F.- Te explico.... van estar una mica en la avantguarda...entre cometes....i luego sempre hi ha gent de tota mena, no...gent pues que....o ha estudiat magisteri, o ha estudiat no sé què...veu la cosa i...pues li agrada...i també participa, no...però jo diria que els dos nuclis principals són aquests, no? I perquè conflueixen els uns i els altres? la meva interpretació és que passa lo següent, que és el producte d'una doble frustració...

(riuen...)

A.- Veus, freudià!

L.- A veure, segueix!

J.- Si, si...segueix...no pares...sigue, sigue...

F.- No, no! Freudià no res! Jo no utilitzo el decto freudià per res! És...no! és una frustració d'un rol! Això aquí...Felipe res....A llavora'ns què passa...és una gent...que per una raó o una altra estan o marginats perquè no tots han sortit...perquè per exemple...Garcia de Haro continua allà als Escolapis, però era una persona marginal i no participava en res en tota la filosofia de los escolapis, en res...no?

J.- i aquell va fer el doctorat...aquell de Nova York...que es va enrotllar amb l'alemanya i després ho va deixar...

F.- El Josep Manuel Asun...

F.- També era Escolapi, també era Escolapi....gent molt bona...

A.- Ara està a Saragossa

F.- Bueno... aquest rol que tant els cures com l'esquerra radical ha pres, per qualsevol raó...s'han sortit o han quedat al marge del...de la eso oficial...i llavora'ns clar....tenen pues un discurs i un rol... que és el rol religiós, no? i clar, aquest rol....es transforma... en un altre rol però que...en el fons, en el fons és similar...no? si tu per exemple vas agafant tota la ideologia freiriana...o tota la ideologia del moviment...etcètera, etcètera...tu per exemple...agafes la redempció... pues

és la alliberació...la alliberació del poble... tu agafes per exemple la solidaritat...totes les relacions aquestes de solidaritat no sé què, pues és la comunió, no? tal...i ensenyar al que no sap, pues ja...claríssim, no? s'ha d'ensenyar...i tu analitzes les parts fonamentals dels moviments religiosos i els rols que tota aquesta gent ha agafat en la seva història... què passa...es queden en un buit... i ara què faig? a llavors clar, apareixen tots aquests temes...o apareix la idea...., ostres, pues podria fer una història jo aquí... i lo muntent...i acaben muntant una història en el que es transmuta ...

A.- Que és el que faig jo

(riuen)

F.- I la part de... i la gent de l'esquerra radical...igual...conflueixen i s'entenen a la perfecció, tota aquesta gent de l'esquerra i tots aquests cures i tal...que també els passa el mateix, que tenen tot el discurs revolucionari de l'alliberació...

J.- Això no és nou, eh? Això és del Weber

F.- Del Weber?

A.- I Fernando de tota la vida...

F.- I del Durkheim...

A.- Weber ho va copiar del Fernando

(riuen)

J.- Durkheim diria...el que ha de fer el mestre és això...és redimir

F.- No...

J.- El Weber, el Weber el que diria és...esteu fent això! esteu fent el que fan els capellans!

A.- Permeteu que talli la discussió acadèmica....molt interessant

A.- Bé, però és que això no és sociologia! Això és Pedagogia...és història ja, en història

J.- No, no tinc tan clar que això sigui Història, eh...

L.- Jo m'ho crec, eh, Bep?

J.- El Durkheim seria una visió molt més de dretes, una visió...funcionalista.....deixem-ho així...això és el que s'ha de fer...això és perquè la societat vagi bé...en canvi l'altre seria una visió crítica...seria...al tanto! Esteu fent de capellans

V.- ...capellans...vull dir...penso que els capellans es van veure immersos en una societat en transformació en què el poble estava súper oprimat i van haver de prendre partit i la religió aquesta no els hi va servir per res i havien de canviar...i vam confluïr...

A.- Ni els partits polítics, tal i com està passant ara. Una gent farta de retalls, de desigualtats, de corrupció... i surten moviments...surt el 15M. A una altre nivell el 15M seria la Coordinadora

F.- No, no... jo no t'estic parlant de tots els moviments...jo t'estic parlant de l'Educació d'Adults.

J.- Està l'empoderament....avui dia qui no està a favor de defensar l'empoderament?

A.- No tothom!

J.- El Weber defineix claríssimament què és la subordinació. És a dir, quan una dona accepta que el cap de casa és el que passa i accepta la subordinació del de dalt, tenim la subordinació, és a dir, no hi ha un que mana i diu "tu seràs inferior", sinó l'altre accepta i diu "jo ho vull"

V.- Jo vull que tu siguis el que manis...

J.- Això és Weber, i l'empoderament surt d'aquí!

A.- Si. La meva interpretació és que hi ha moments crítics en la història, i la mort d'en Franco va ser un d'aquests. El tardofranquisme fa que tota una gent, des de punts de vista molt diferents, uns afiliats a partits, uns altres àcrates, uns altres, diguem-ne, religiosos... Hi ha un moment de crisi social i política que mai saps quan apareixerà exactament, no ho saps, en què, en el nostre cas, la gent empenyada amb la dictadura conflueix gent molt diversa: de moviments religiosos, àcrates, gent no àcrata, gent comunista...

V.- Nosaltres sempre hem estat molt plurals!

A.- Que en principi no ens hauríem posat d'acord

A.- Deixem això, recolliré la teva idea

J.- La frustració social...

F.- Mira, et dono una dada més curiosa també, no...un dia estava sopant el Paul Belanger, que el coneixeu tothom, estava sopant amb ell, estàvem parlant de coses de l'Educació d'Adults, i li vaig fer algun comentari d'això, no? i el tio em va dir...tens tota la raó, diu...és que a nivell internacional... tu vas agafant països...ell que coneixia molt a nivell internacional molts països i coneixia la gent...a més...ja us recordeu del Paul Belanger que era un tio molt obert... a més...jo per mi, lo que era l'educació d'adults a nivell internacional era el tio que més en sabia, i se lo estava comentant i el tio em deia...tens tota la raó, i ell em deia...per exemple...la meva història... és lo mateix... ell, el Paul Belanger també havia estat capellà i s'havia sortit i....amb ell estava comentant tot el tema de como el pensament... les bases del pensament religiós deriva en aquesta cosa específica de l'Educació d'Adults

V.- Si...té una lògica...

F.- A nivell del pensament religiós... i és la base del Durkheim... i del Weber...deriva ...i polític...deriva del pensament religiós... i l'educació...és que és evident! ...veus la comparació de la educació...és que és evident!

A.- Una altra pregunta. El pas per Benestar Social, què va tenir de positiu, de negatiu, de neutre. Perquè vam estar molts anys amb l'Àngela Miquel

V.- Quan va ser...? En quin any dius que va ser?

A.- Del 88 al 2004

M.- Doncs mira, nosaltres en el 92 fem el Pla Local d'Educació de Persones Adultes on Ajuntament i Generalitat... amb nosaltres, l'escola d'adults també, fem un pla local, això va ser possible dins de Benestar Social...aquesta part va ser positiva...perquè va fer que d'una lluita...d'una lluita que vam tenir, es va escoltar d'alguna forma les propostes que fèiem des de l'Escola d'adults i els dos organismes es van posar amb nosaltres a fer un pla. I això va ser positiu. Vull dir, que es permetés això, és a dir, que es pogués fer un pla...una anàlisi de les necessitats del poble implicant a diferents departaments de l'Ajuntament amb una comissió tècnica que ho estudiàvem i que després això es va aplicar durant tres anys i que va suposar que diferents tècnics amb l'Escola d'adults també, evidentment, doncs fessin propostes...i després analitzar aquestes propostes... això va ser positiu...i es va fer dins de Benestar Social...

J.- Això va ser al 94...

M.- Va ser al 92

A.- Però després va penjar una pancarta al pont de l'autopista, "Fora l'Àngela Miquel" o alguna cosa així

J.- No...jo penso que va ser abans això, eh?

M.- Això devia ser abans... Sí, clar...va haver una lluita...nosaltres vam fer una lluita que...perquè s'acabava el projecte del Riu Sec, que havia suposat quatre contractes per l'escola d'adults...nosaltres defensàvem que aquells quatre contractes l'escola els necessitava per continuar amb la formació permanent i l'Àngela Miquel deia que tararí...que places...no? i llavors nosaltres defensàvem aquesta necessitat...i ens vam tancar a l'ajuntament...vam estar un mes tancats a l'Ajuntament ...l'Ajuntament ens va donar suport i l'Àngela va fer el canvi...

A.- Això va ser abans, abans del Pla Local...

M.- Si, si...el Pla Local va ser fruit de tota aquesta lluita molt forta que vam tenir per reclamar les places que l'Àngela Miquel ens volia treure

A.- Quina imatge teniu del pas per Benestar Social

L.- Ah...nosaltres també reivindicàvem la plaça del Salva...perquè ja tenia una història de deu anys d'integració a l'escola i tal...i...i la va tallar l'Àngela Miquel també...

V.- És que l'Àngela Miquel em sembla que va ser l'època aquella de...tot el que va poder ser i al final no va ser, eh...perquè tothom va posar com moltes expectatives...és a dir...jo recordo que abans de l'Àngela Miquel hi havia aquella voluntat de què Adults havia de ser lligat amb treball, lligat amb Cultura,

L.- Amb Cultura, Ensenyament...

V.- Ensenyament també...però que estigués coordinat els tres àmbits...

M.- Però...amb l'Àngela Miquel encara podíem les escoles ...nosaltres que érem un projecte que el professorat dedicàvem dos hores a dinamització cultural...no fer la classe típica nosaltres això, dins de Benestar Social ens ho permetien, a la que passes a Ensenyament...tots a passar pel mateix tubo! Jo parlo... des de la meva experiència... nosaltres que fèiem tallers...mil tallers, no? I teníem mil col·laboradors...a part dels col·laboradors nosaltres com a profes del departament de Benestar podíem destinar hores lectives per fer tallers! En aquells moments...per mi...això és positiu!

V.- Això va ser una entente cordiale que ella ho va acceptar...

L.- Jo vull dir una cosa... en contra l'Àngela Miquel...en el que és la secundària...va fer molt mal. Perquè va definir un perfil de profes llicenciats que no es podien barrejar amb els de primària i no veien la formació d'adults de manera...sinó que arribaven a les escoles amb unes normes que el departament de Benestar Social li havia dit...i segons ells...i segons Benestar Social no podien entrar ni a alfabetització, ni a neo, ni a certificat... i llavors va crear molt... una divisió dins dels claustres que això ho ha potenciat molt el Departament de Benestar Social,

M.- Però això dins d'Ensenyament hagués estat igual, no?

V.- No. En contra del que tu dius...tot el corporativisme que es va introduir a Adults amb el moviment d'Adults va venir per Benestar Social, no va venir per Ensenyament...

L.- ...a Ensenyament... en aquesta primera part...jo no sé com hagués estat dins del Departament, però de fet...Pegaso... no sé si més escoles van entrar...nosaltres ens vam mantenir dient que un profe en aquella escola passaria per qualsevol tipus d'ensenyament...i si si Benestar Social deia això ho sentíem molt...però era una escola d'adults i arribaven a una escola en concret i nosaltres...de fet...a Pegaso...jo feia sempre les mates del GES 2, per exemple, quan ho tenia prohibit, ho tenia prohibit...i ens saltàvem la ordre de Benestar Social. Bueno no...el GES 2 és més actual, en aquella època era el A, B i C.

V.- Ja, hi havien 3 nivells..

L.- Jo sempre havia entrat amb la gent de Secundària...Una vegada l'Àngela Miquel em va cridar a l'ordre, perquè...dient que de què anàvem els de Pegaso, que ens ho saltàvem tot...i vam dir...és que l'escola és global...i llavors, qualsevol profe que vingui a Pegaso sempre entrarà a donar classes en els grups que es necessitin, respectarem l'especialitat de Secundària...la respectarem, però si per horari un profe de primària és necessari que entri en un grup de GES entrarà... i li vam contestar així, i no es va tornar a ficar mai més amb nosaltres. Però nosaltres sí que ens vam tenir que enfrontar moltes vegades amb aquests profes que venien molt formats per Benestar Social, amb unes ordres molt clares de no barrejar-se i que no els prenguéssim el pèl...sobretot que no us prenguin el pèl, que us voldran ficar a Alfa, Neo i Certi i vosaltres no heu d'entrar en aquests grups...Amb aquesta filosofia...que jo penso que va ser molt dura la filosofia aquesta....

M.- I molt negativa

L.- Ho vam viure....ens vam tenir que enfrontar amb el Departament, amb l'Àngela Miquel i a més als profes, quan nosaltres no...

J.- Jo no recordo els anys, no recordo ara si era Ensenyament o Benestar, però jo era director del Llobregat i llavors fèiem...amb uns inspectors...ens feien fer formació de directors...de Secundària...i jo feia la part pràctica i uns inspectors que feien la part teòrica, i deu ni do...ho passàvem bastant bé...vam treballar bastant...llavors hi ha una cosa que em van fer fer...que va ser un desastre...uns cursos al Centre de Recursos per profes de secundària que passaven a adults, i vaig fer..però va ser fatal...i ho vaig fer dos anys..saps allò que tens ganes que s'acabi el curs? Era majoritàriament gent de secundària...cremats de fer classes a la ESO...de problemes amb...o sigui, no sabien gestionar una classe...no sabien gestionar un...jo què sé...nanos de 15-16 anys..ells encara tenien els apunts de ves a saber, i passaven a adults perquè no hi hagués problema, i era...terrible, terrible...va ser terrible, però jo no recordo si això era Benestar o era Ensenyament ja...Perquè això ho organitzava la Mercè

L.-No era Ensenyament...Benestar, segur perquè assessorava...l'Àngela Miquel assessorava...es van crear...amb la Maite Badia i aquesta gent....assessoraven als profes de Secundària...als profes de secundària que havien de venir a les escoles d'adults, i la filosofia era "que no us prenguin el pèl...perquè vosaltres sou de secundària". Aquesta era la filosofia de l'Àngela Miquel, i llavors això va fer molt mal dins de les Escoles d'Adults...

F.- Però esta no és la filosofia de l'Àngela Miquel...és la filosofia del sistema, eh...

L.- No, no...perquè després en el moment...en el moment en que vam passar a Ensenyament...a pesar de estar en Ensenyament...la idea que nosaltres a Pegaso defensàvem...que era tots els profes han de poder fer de tot, respectant un mínim de hores de secundària, s'ha aplicat

M.- Però s'ha aplicat per necessitat...

L.- S'ha aplicat de manera molt correcte, però s'ha aplicat

M.- Però s'ha aplicat perquè és que no podia ser que ells...ells només fessin allò... Perquè és que es quedaven sense feina!

L.- Però no...a mi ningú em va venir a qüestionar que jo no ho podia fer...

M.- Pues a mi l'inspector si! i l'inspector...depenent d'ensenyament...sí que tocava molt els nassos...i llavors vull dir...aquestes que havien anat a protestar de secundària els hi feien molt de cas a les de secundària perquè les obligàvem a fer...què sé què i què sé jo...

L.- Però tu saps que actualment hi ha expedients? Un de secundària...un de secundària no es pot negar dins d'una escola d'adults a fer alfabetització

M.- Ja, però això perquè ens ho hem treballat!... Hem criticat tot això des de el principi...anàvem a les reunions de direcció...i les reunions que fèiem del Vallès...i a la Junta

General...anàvem dient...els de secundària no pot ser que facin el que vulguin...s'ha de ser diferent...hem de fer un equip...això ho dèiem tots els representants...

V.- Això ve de l'Àngela Miquel...això ve d'aquella època...

A.- Només d'aclarir, les Juntes de Directors són ja d'Ensenyament, abans no n'hi havia

M.- Si, si, però ja nosaltres anàvem dient que els equips havien de ser diferents..

L.- És que jo penso diferent, el problema de Benestar Social, como era més compensatòria... com donàvem un títol de Secundària... que venia del Departament d'Ensenyament...volia assegurar que aquest títol els d'Ensenyament no li qüestionessin que va intentar agafar-se molt a que els que donessin...els que havien de donar classe en Secundària fossin els de secundària, entens?

A.- Si, si...jo me'n recordo molt d'això...

L.- Llavors, es va agafar tant a això que segurament el Departament no l'hagués fet d'aquesta manera perquè ja estàvem dintre, que és el que ens passa ara, però l'Àngela Miquel, jo...bueno l'Àngela Miquel...Benestar Social devia anar molt insegur al Departament d'Ensenyament amb aquesta etapa de Secundària...tenia por que li traguessin i llavors...

F.- Si, si, si...una denúncia...un no sé què...

V.- És que no estava definit. A més és el que deia l'Alfons al començament...l'Educació d'Adults no la volia ningú i en aquella època davant la reivindicació de què fos un... Institut Català d'educació d'adults que depengués de Presidència i tal...com que no sabien què fer i hi havia el Departament de Benestar Social, que el Pujol va col·locar allà l'Àngela Miquel...l'havia d'omplir de contingut...i li va carregar la formació d'adults... i la tia suposo que al començament...

M.- Una primera època bona

V.- Una primera època d'aconseguir coses perquè li convenia a ella i ens convenia a nosaltres i en un primer moment ens vam entendre

M.- No perquè sí...perquè va haver lluita, clar...

V.- Quan va començar a fer...quan va començar a fer la secundària ...els grups de treball..

A.- Havien passat deu anys d'això...era el 99 ja

V.- Els grups de treball per fer la secundària...tot el currículum de secundària...allí va ser quan ella ja havia perdut els papers i ja no...no estava definit la secundària com es podia fer...perquè jo recordo que fins i tot amb els grups de treball parlaven de que gent que vingués amb una titulació de fora, amb una experiència laboral poguessin això...convalidar-ho com a Adults de Secundària...i jo per mi que la tia ja devia d'estar ja fora de tot i tenia por que se li qüestionés aquesta titulació..no li fos reconeguda...i li vingués.... i jo crec que al final va ser...

A.- El fet que durant tot el temps de Benestar Social, fins el dos mil i pico no hi hagués concurs d'trasllat, no es designessin places d'adults, que tothom estigués en comissions de servei, menys els antics, com ho veieu

V.- L'únic concurs... que s'ha fet realment de places d'adults, definint places d'adults i que només es va presentar gent d'adults el va fer l'Àngela Miquel....i va ser quan vam...jo me'n vaig anar de Sabadell i vaig venir aquí a Barcelona..

A.- Jo vaig continuar a la Generalitat però em va tocar Sant Roc

J.- I no n'hi va haver cap més?

V.- No...d'adults....específic d'adults...que reconeguessin el treball amb adults, l'experiència amb adults, la formació en adults, els treballs que haguessis pogut fer...no n'hi ha hagut cap

M.- O sigui que hi ha hagut pros i contres

V.- Ara s'entra a concurs general. Concurs generals...i a les escoles últimament les places que s'han anat creant... qui pot agafar una plaça de Barcelona? Doncs la gent que té 200 punts! I qui té 200 punts? Pues el ministre! Perquè qui d'adults...? Qui d'adults pot arribar...? per molta experiència que tingués...que a més a més no la vam reconèixer...qui d'adults pot tenir aquesta puntuació?

L.- Catedràtics...

A.- Catedràtics no voldrien

L.- Dos! A Pegaso dos!

M.- A nosaltres ens va venir també un parell de catedràtics

A.- Lo de catedràtics no se m'havia ocorregut. El que insinues, Virtuts, és que tota la gent gran, que evidentment tenen molts punts, són els que poden arribar a una plaça de formació de p adults i tota la gent malalta psíquica...

M.- També!

V.- També!

A.- Però lo de catedràtics ni ho havia pensat

L.- La càtedra si! Nosaltres dos!

V.- I els articles 25...

A.- Si, l'article 25

V.- Aquests...a adults n'hem tingut la tira! I ara ja no li diuen article 25...ara és grup A, grup B i grup C

J.- El C...

A.- És el col·lectiu C

V.- Grup C... és el col·lectiu de...de...malalts...

A.- Sí, malalts psíquics, esquizofrènies, depressions,...

V.- Bueno...malalts...o que no són capaços de posar-se davant d'una classe

A.- I que en algun cas han dit, a mi m'ha arribat per alguna altra banda, que el mateix Departament o alguna inspecció els recomana anar a adults perquè allà estaran tranquils

V.- Si... és que, en un primer moment...quan van començar a venir els articles 25 aquests, eren recomanació de la inspecció....aneu a adults que tal...i quan la gent de Educació arribava a una edat que ja...es veien superats per la ESO, pels adolescents i tots aquests els inspectors...anaven aquests i..."escoltin, què puc fer" i tal, no, ves a adults que allà estaràs bé

J.- Allà estaràs tranquil, i no hi haurà problema

V.- I arribava gent...que pensava que arribaria allà, tindria un horari de puta mare...no tindria problemes...i van començar a trobar-se la realitat d'adults, no?

L.- I ara estan reculant, eh? Perquè l'altre dia la inspectora ...doncs ens va plantejar que ara...doncs la gent que es pensava que a adults anava a descansar està...bueno...marxant...

V.- Clar, ara ja no venen..

F.- A adults moltes vegades ...aquesta gent és més problemàtica que els xavals...no en el sentit del control però...després un adult te la tira directa! Un xaval pues... gamberrea

V.- Home, nosaltres en tenim ...aquest any ens han obligat

A.- Al Clot?

V.- Si, joestic en els inicis...ja, ja..he tornat! ...hem tingut un profe aquest any que sembla ser que és un C d'aquests i clar...és que la gent...se'ns van rebotar!....se n'anaven de la classe...li deien de tot...marxaven..

F.- Es passa molt malament!. Bueno, igual o pitjor que amb les criatures...les criatures han d'estar allà i aguanten, van a classe, però ...

A.- El pas a Ensenyament, que va ser una reivindicació, què ha significat en positiu i en negatiu?

M.- Per mi ha estat lo de reglamentació...

L.- La burocràcia, burocratitzar adults

M.- La burocràcia. Molta burocràcia

M.- Burocratitzar l'escola...no ...o sigui...nosaltres abans la oferta...la podíem fer nosaltres...en funció....ara ja no, la oferta et ve donada!

A.- Per exemple, aquest any l'oferta que podeu fer a l'escola d'adults quan us ha vingut? Perquè ve de inspecció, no?

L.- Sí. Al Març

A.- Al Març, la preinscripció és al Juny i la inscripció al Juliol. L'esteu fent ara, no?

L.- Bueno, han canviat una mica perquè sempre hem reivindicat que en adults ens tractessin igual que a les escoles d'idiomes, que la inscripció fos al setembre...i que al juny...al juny-juliol fessin...el que feien abans...que era la matrícula dels alumnes que continuaven a l'escola i al setembre que fessin...com ho feien abans, no?, perquè és que es perden...un 30% dels alumnes es perden...i llavors aquest any...el que han fet és...han dividit els ensenyaments entre la inscripció al juny, que serien Cicles Formatius de Grau Superior, el GES, Anglesos i Informàtica fan la inscripció al juny. I en canvi, al setembre, han deixat tota la part d'instrumental, el castellà i el català...per tant estem en aquest moment continua reivindicant que es porti tot al setembre

V.- En un primer moment, el pas d'ensenyament va suposar que cursos que es feien a les escoles, com ara l'anglès, la informàtica...que es feia, perquè ho permetia el fet d'estar en un altre Departament ...doncs sí que és veritat que Ensenyament això ho ha reconegut i ho fem els profes...ho fa qualsevol que vingui tant del grup A com del grup B... La informàtica...anglesos...francesos...i tal. I això en un primer moment doncs era un...era un reconeixement que es considerava positiu, no?, el que passa és que després clar, qualsevol proposta que fas de remodelar la oferta...si no està encaixada dintre d'aquests ensenyaments que ja tenen estipulats doncs ja no hi ha manera d'encabir-la, no? I després, ara, els ensenyaments que nosaltres fèiem, de informàtica, d'anglesos...que era en la línia aquesta de l'aprenentatge al llarg de la vida...i amb aquesta filosofia... ara Ensenyament ho vol reglamentar de tal manera, que ens està com obligant...no...

A.- Heu d'arribar a un nivell

V.- Si, exacte

M.- Per donar un títol

V.- Donen un títol

M.- Perquè sigui reglat

V.- Els de idiomes ho volen equiparar als primers nivells de les escoles d'idiomes...i la informàtica al títol aquest Actic...no? i llavors clar, ho han reglamentat de tal manera que la gent que nosaltres...el públic...

A.- Que no vol fer tot això...

V.- No té cabuda...o sigui la gent que vol venir aquí a aquests cursos..amb aquesta idea que nosaltres sempre hem defensat d'això que...qualsevol persona en qualsevol moment i tal...

M.- Educació permanent...

V.- L'educació permanent...o l'aprenentatge al llarg de la vida i tal...clar, això ha quedat tallat...

J.- Encara segueix lo d'adults a FP?

A.- No, a secundària, amb la Teresa Pijoan

J. Però Teresa Pijoan sí que coneix adults

V.- Si, si...i la tia..se li nota que coneix adult i se li nota que te...però clar...amb això...

L.- Però jo això no ho veig negatiu...es veu negatiu en el primer moment...jo ho dic perquè ho he viscut a través de...de la informàtica.. Per exemple, en la informàtica, que l'any passat vam fer una jugada... el fet de que l'escola d'adults pugui donar un títol Actic reconegut per la Comunitat Econòmica Europea...

V.- Està bé

L.- És molt positiu. La manera que teníem de fer potser la informàtica, jo penso que...era...diferent a como s'està plantejant avui en dia...avui en dia s'està plantejant un nivell de continguts diferents a com es feien...i no de la manera relaxada que ho fèiem. Això en un primer moment...nosaltres el que vam viure l'any passat era que li fèiem una putada a la gent adulta, no?...aquest any tota aquesta gent adulta ha entrat...ha fet tothom projectes, des dels Competics inicials fins al Competic 3. El balanç que hem trobat expressat per la gent adulta...de que l'havia ajudat molt el projecte...fer-lo...perquè era una manera de repassar...

A.- En el competic què representa el projecte?

L.- Fer un projecte és fer un treball final

V.- Un treball de síntesis per poder tenir la titulació de l'Actic

L.- Per poder tenir la titulació... conta el projecte final i conta l'avaluació continua

A.- Però la gent escull el projecte o...

L.- Et marquen les directrius... el Departament, però...per exemple jo he anat adaptant...en funció del projecte que posa el departament i el que jo proposo...i ningú m'ho ha qüestionat...eh? vull dir... i llavors...s'ha valorat com molt positiu! és que jo tenia l'any passat una visió i aquest any n'he tingut una altra perquè ho he viscut...Jo he fet CompeTic Inicial, la gent que no sap res, i el CompeTic 3, que és el títol AcTic...el nivell més alt

A.- Per exemple, el CompeTic Inicial quin projecte és, saber escriure un text en word, en negreta, subratllar...

L.- I consultar per internet...i envar un correu ...sabeu allò? el mínim que una persona ha de tenir...i saber fer..bueno, una recerca per internet...saber utilitzar el correu..doncs fer un petit word...bueno...amb cinc fulls...jo ho he trobat positiu! Perquè és que...els alumnes m'ho han dit i no he permès "jo no faig projecte i repeteixo"- "jo faig projecte"...he plantejat la classe que

tothom ho havíem de fer...perquè era una manera de que... Alguns repetiran igual, perquè hi ha gent que no aprenen en un curs, no? que necessiten assolir els continguts i els objectius en més d'un curs, però s'ha valorat molt positiu, enteneu? que...hem passat d'un primer moment, en el que s'ha rebutjat per part de les escoles d'adults...i jo ara...amb el mateix tipus d'alumnes...s'ha vist positiu!

M.- Jo crec que a Sant Andreu teniu un tipus d'alumnes amb un nivell cultural més elevat que a altres llocs...per exemple, a Ripollet tenim...

L.- Era gent de neo! Gent de neo fent CompeTic inicial, eh? Però que entren a un nivell general de destreses que és...búsquedes...no d'escriure el text!, de destreses de buscar...de fer recerca per internet i enviar un correu, un escrit curtet ...i saber copiar i pegar de internet, no necessiten escriure, i llavors...algun d'ells per exemple repetiran, però ...i això és aplicable a qualsevol nivell, per exemple nosaltres, veient l'experiència d'aquest any, Alfa i Neo, el curs vinent faran informàtica, en Alfa i en Neo... perquè hem valorat de què al final això havia estat positiu

J.- Que havia funcionat

M.- Serà qüestió de que ens posem en contacte perquè la vostra experiència és força interessant. Nosaltres ens hem trobat amb això...mira...l'any passat...és que van venir les directrius en el últim moment, i la gent havia de fer un projecte en dos setmanes, i va ser horrible. I aquest any, sí que s'ha pogut fer amb més tranquil·litat, s'ha programat, però de tota manera nosaltres tenim gent que considerem que no poden...i són de Neo...que no poden arribar a fer aquest tipus de projecte, i llavors els derivem als cursos d'informàtica que fa l'associació, o sigui l'associació ha fet uns quants d'informàtica perquè veiem que hi ha un tipus de gent que es queda penjants amb

L.- Nosaltres portem dos anys en el CompeTic inicial, a Pegaso poden estar dos anys fent CompeTic inicial, i després promocionar-se...si no promocionen en el CompeTic doncs potser també se li adreça en un altre...bueno...en un casal...a coses així, però en principi dos anys en CompeTic inicial tenen d'haver..., no?

A.- L'actiu el doneu vosaltres, o ells fan un examen apart?

L.- No, no.. fem nosaltres el projecte

M.- Ho fem nosaltres

A.- Ho feu vosaltres. És avaluació continua no?

L.- Avaluació continua i projecte. L'error de l'any passat del Departament va ser que ens va obligar a fer el projecte i tal a finals...al més de maig, no estava programat! i llavors...nosaltres no vam fer projecte a Pegaso, cap alumne fa fer projecte a Pegaso, i nosaltres vam contestar a les enquestes que ens declaràvem...que una cosa així el Departament no la podia posar en quinze dies, que això havia d'estar programat des de el mes de setembre, aquest any estava programat...l'hem aplicat...i la gent, tant els profes com els alumnes, hem sortit a gust...però era una cosa programada, no...i prevista...

A.- Tinc la sensació que des que esteu a Ensenyament, els nivells instrumentals s'ha anat reduint a favor de la informàtica, dels idiomes...

M.- Si, des de el Departament prioritzen més tots els cursos que tenen una titulació...a veure, que a mi ja trobo que això és important de cara al món laboral perquè és una cosa que nosaltres, aquesta vessant, l'hem defensat, no? formació que et permet continuar estudiant, formació que et permet accedir al món laboral, i formació cultural per....per educació permanent...i des de Ensenyament, la vessant aquesta més de cara al món laboral o que està reglada és la que ells defensen i aquesta més cultural és la que aparquen, i llavors..

L.- Però això...però això no impedeix que es mantingui

M.- Però dins del Departament no, dins del Departament...

L.- A veure...a Pegaso continuem exactament igual que fa...que sempre. Tenim alfa, neo i certi...des de fa...des de fa 7 o 9 anys...com que sempre cobrim...i en cap moment ens han qüestionat ni la Alfa, ni el Neo ni el Certi, ni ens han proposat reduir-la. Llavors, és per això que ara entrem més en aquesta línia....diem...si nosaltres som de les poques escoles de Barna que estem mantenint...perquè m'imagino que tenim un públic, Alfa, Neo i Certi, el curs vinent integrarem la informàtica un dia a la setmana en Alfa i un altre dia a la setmana en Neo...Per exemple el Clot si que l'ha reduït perquè no tenia potser demanda, nosaltres com que tenim...

M.- Hi ha moltes escoles que l'han reduït...

L.- Pues no ...però el Departament no els ho ha proposat...

J.- En funció de la demanda

V.-Perquè no tenien la demanda, perquè nosaltres ..

L.- Jo penso que està en funció de la demanda Montse...

M.- No, no...però jo...jo hi ha una cosa a Ripollet que és la òstia perquè per exemple, a Ripollet hi ha la Creu Roja, la seu de la Creu Roja amb molta força, nosaltres hem defensat des de l'escola que hi hagués una coordinació entre nosaltres com a escola i la Creu Roja perquè ells fan cursos d'instrumentals, de llengües...quan això nosaltres ho podríem...és lo que hem estat fent i tenim recursos públics per fer això, no? Doncs perquè no posar-nos d'acord i complementar-nos. Els de la Creu Roja en absolut han volgut parlar de compaginar. Ells reben una subvenció i a fer cursos a punta pala de llengües i instrumentals, amb persones col·laboradores...Què ens ha passat a nosaltres? Nosaltres tenim persones que venen a instrumentals que els obliguen a anar a la Creu Roja, perquè? Després allà tenen el certificat de integració social, de no sé què...els hi donen menjar, etcètera, etcètera. I venen unes hores amb nosaltres i unes altres hores amb la Creu Roja. I això ens passa tant en els cursos de llengües com en els de català, castellà...com en els cursos de instrumentals. Pues això...aquí està fallant alguna cosa, no?

A.- A les dades de les ofertes de l'any que ve del Consorci d'Educació de Barcelona, instrumentals ho veus molt buit

L.- Perquè és comoditat també d'algunes escoles, eh? Alerta!

A.- Però jo, com que estic treballant a les entitats, aquí hi ha Alfa, a totes les entitats del Casc Antic hi ha Alfabetització, català i castellà inicial, a totes. Però a la majoria de les escoles d'adults de Barcelona no, de vint i pico que hi ha potser 10 no en fan, i en canvi informàtiques fan matí i tarda. Esteu d'acord amb la meva hipòtesi, que el tipus de normativa que s'ha imposat sobretot pels instrumentals, un tipus de normativa molt en funció de la demanda, perjudica els nivells instrumentals que normalment, d'inici tenen una demanda baixa, i llavors si tu tens una preinscripció de 8 o 9 al començament no accepten el curs?

L.- Ja, però, això sempre ho hem treballat a les escoles d'adults, Alfons, a veure..sempre hem intentat potenciar...no és una cosa de...que es queda com que tinc 8 em treuen el grup, no? Des de l'escola, si a l'escola es veu clara la instrumental, la instrumental es queda

M.- Ho defensem...però no totes les escoles ho fan...

L.- Però hi ha escoles que no han volgut la instrumental, jo penso que és un problema del Centre, no del Departament. Avui en dia, al menos jo...jo sé d'escoles...

M.- Home, jo penso que també de línia del Departament també, eh? Perquè hi ha hagut moments que han dit...la part aquesta...mira, et diré una altra experiència

V.- No, el Departament sempre ha potenciat els grups aquests de instrumentals...

M.- Va haver una època que vam haver de lluitar, l'associació nostra perquè es deia que només es podia formar...vull dir...la població fins als 65 anys. A partir dels 65 anys era població jubilada i ja aquesta formació no era prioritària. I vam haver...nosaltres vam fer cartes, signatures, enviant-lo al Departament reclamant que tota la població adulta, tingués l'edat que tingués tenia dret a la seva formació bàsica i per tant tenia dret als cursos instrumentals, no ho recordeu aquesta època?

L.- Si, però no van fer ni cas

V.- A nosaltres no ens han qüestionat mai de la gent ni res..

M.- A nosaltres tampoc! Si vam continuar defensant-ho...però el que us vull dir que des de el Departament la regulació no activa...una miqueta si es pot...cola...

L.- Si, però avui en dia penso que és comoditat d'escoles. Hi ha escoles...

J.- Qui hi ha a Ensenyament que porti Adults ara?

A.- Ara l'Enric Castella. Hi ha un subdirector que com la majoria de gent que arriba a Adults no prové de l'àmbit. L'Enric Castella tampoc

L.- Mira, és que a Adults hi ha escoles que no li interessa l'Alfa...no han volgut...des de el moment que tenen Secundària no la volen...i si tenen poca matrícula...mira, me la treuen perquè tinc poca matrícula,

M.- I ja els hi va bé

L.- Perquè Alfa, Neo i Certi dona feina! I suposa...bueno...suposa feina...suposa temps...i llavors...quines escoles estan mantenint...a veure, nosaltres estem en una zona que podríem...Pegaso podria estar perfectament sense Alfa, Neo i Certi, perquè tenim Bon Pastor, que ja ho fa, i Trinidad Vella que també ho fa, i també hi ha l'associació...associacions per allà que també ho fan. El que passa és que és la línia d'escola! Nosaltres considerem que, com a escola, s'ha de tenir des d'Alfa, perquè hi ha immigrants que també s'incorporen, des d'Alfa fins a accés a la universitat, i com això dins de la filosofia de l'escola està clar, pues si un any...per exemple aquest any hi havia poca gent de matrícula en Neo 2, em penso que eren 12, doncs s'han estat espavilant per intentar buscar gent, perquè pensem que és el que havíem fet sempre! Quan tenies poca matrícula intentaves omplir!

M.- Publicitat específica...

L.- Claro, publicitat i tal...perquè pensem que s'ha de mantenir! I per això incorporem això de la informàtica en Neo, perquè serà un reclam

V.- Nosaltres no...nosaltres no tenim ni Alfa ni Neo ni Certi perquè a nosaltres el que ens va passar és que amb el canvi de local, quan estàvem allà a l'Institut de Sant Josep de Calassanç el...aquests grups van quedar molt minoritaris, no...i llavors...va coincidir que justament ens canviem de local cap a on estem ara amb la introducció del Saga. Aquests grups eren minoritaris...venim aquí i...la matrícula d'aquests grups doncs...el primer any era la mateixa, el segon any els mateixos alumnes repetint, perquè no hi havia manera de què superessin els cursos i el tercer any igual, no...a partir del quart...doncs clar...vam dir...això és que...si sempre la matrícula és la mateixa, no hi ha renovació i tal...doncs clar, i ens vam adonar que ...resulta que vam anar a parar en una zona que hi havia la Verneda al costat i Martinet de nit al costat, no, que també oferien aquests cursos...llavors vam dir...està clar que és que la gent va a buscar aquestes altres dos escoles, i nosaltres vam canviar la...vam demanar de canviar la oferta

L.- Però no va venir de...jo el que vull dir que no és el Departament

V.- No va ser el Departament vam ser nosaltres que ho vam demanar

L.- I això ha de quedar molt clar perquè de vegades es creen confusions...

A.- Al Carmel sí que senyalaven el Departament. Em deien, per exemple, nosaltres necessitem una segona línia de graduat perquè com que al segon curs de graduat entren els que venen del primer el tenen ple. Per tant tota la gent nova que demana el segon, queden fora. Em dèiem, tenim sempre llista d'espera aquí. I Ensenyament els han dit, bé, reduïu instrumentals i ja teniu professorat per obrir una segona línia. Això em van explicar

V.- Han d'ampliar places...

L.- Han d'ampliar places a la força, o canvien el perfil del profe, com es diu allò? Perquè si és el GES 2, en el GES2 hi ha d'haver-hi profes de secundària, un tant per cent de profes de secundària

J.- Clar, sinó després no poden donar el títol

A.- O sigui no tots

V.- No un tant per cent de secundària...perquè jo entro a GES...tots entrem!

L.- Jo també...jo entro a GES 2 ...

M.- Tots entrem!

L.- És lo que et deia, el mal que ens va fer l'Àngela Miquel era no deixar entrar

M.- Si, si...tots entrem en el GES 2

L.- Però ha d'haver-hi profes de secundària

F.- En els instituts també hi ha mestres que donen el GES...

L.- El primer cicle de la ESO...

L.- Per això no s'entenia lo de l'Àngela Miquel, no s'entenia

A.- Hem passat de les escoles, continuadores del moviment de la coordinadora, amb els mestres entusiastes buscant a la gent perquè vinguessin, a la situació actual. Més aviat, tinc la sensació de què els centres actuals són centres una mica tancats en ells mateixos, una mica esperant que vingui la gent, no tant anant a buscar la gent. Quina seria la raó o l'explicació d'aquest canvi general, A part de persones concretes...

L.- Jo penso que és que ha entrat molta gent que no era del moviment d'adults, no? I també molta gent d'adults ja s'ha jubilat i llavors ha anat canviant també...

J.- I s'ha burocratitzat

L.- S'ha burocratitzat moltíssim

M.- Bueno, hem entrat en la línia aquesta que la preinscripció, la matrícula...es fa com en els altres àmbits, com la primària, la secundària...i llavors això t'ha obligat en certa manera a funcionar d'un forma

A.- Ja, però això és a Ensenyament, per tant, sembla que a Benestar Social podríem dir que d'alguna manera hi havia una certa llibertat i es mantenia un cert esperit de les escoles, excepte quan comença la secundària cap el noranta-nou..

M.- No t'ho pensis, eh...no t'ho pensis...

L.- Si, si hagués estat Benestar Social actualment la preinscripció seria exactament igual.

M.- Sí...no hi hauria cap canvi, eh? jo trobo

V.- Depèn dels professionals també que han entrat...

L.- Si, si...és que jo penso que és important això...

V.- El tipus de professionals que s'han incorporat...

J.- Professionals ...

V.- Des de el moment que els professionals que s'incorporen són gent que venen a descansar, que venen...no...que diuen..en educación de adultos se está mejor, vull dir que això si que, d'alguna forma...tots hem tingut experiències d'aquest tipus i ha passat a més escoles

L.- La burocràcia...

J.- Molta burocràcia, i molt poc valor al centre

L.- I et desanima...la burocràcia et desanima molt, no...la burocràcia aquesta que contínuament hi ha un sector de gent que pensa el que tu has de fer...ells pensen i tu executes, i ho fas tot, no? és veritat....el ROI...és que jo al·lucinava!

A.- Què és el NOF?

L.- El Reglament de Ordre Intern...

V.- Si, reglaments per a tot...

L.- Per a todos... pues resulta que a nosaltres ens van arribar a l'Escola quatre guions de com s'havia de fer el NOF, un era de l'inspector, un altre era de Via Augusta, un altre era de no sé què, i jo deia...hi ha quatre departaments que estan pensant en l'índex dl NOF! Però qui farà el NOF serem nosaltres! i ells només pensen en el índex, dius...què absurd, no? amb què només pensés l'inspector...o tal..quatre índex per quatre vies diferents! Això és una pèrdua de temps...

A.- El NOF què era? Un reglament intern del Centre?

L.- Si. És obligatori

M.- És el reglament de normes de funcionament

A.- Del centre

A.- I el que us enviaven era diferents índex de què havia de contenir

L.- Diferents...quatre índex diferents, eh? jo al·lucinava! A veure...quatre departaments estaven pensant com ho havíem de fer!

V.- Jo crec que ara hi ha una cosa que sí que modificarà tot el tema d'Adults i això que és lo de autonomia de centres que s'està aplicant, no? I bueno, aquesta línia de professionalitzar les direccions...nosaltres amb això...o sigui...aquest any no hi ha hagut concurs d'adults, és a dir, la gent d'Ensenyament, de instituts no ha pogut accedir a les places d'adults, les places d'adults han estat bloquejades

M.- Són específiques ara

L.- Estructurals

M.- I ara totes les places d'adults són estructurals

A.- Això és bo?

M.- Si, és bo i no és tan bo

V.- Pot tenir una part bona i una part dolenta. Part bona és que qui decideix és el centre,

M.- O sigui, tu pots reclamar que vingui gent a la teva escola des de l'equip directiu, tu pots proposar...

A.- Estructural significa això?

V.- Si, que tu pots proposar

M.- Tu proposes aquella persona

A.- Un perfil

M.- Aquella persona, aquell perfil...és a dir que és una cosa que sempre havíem demanat a Adults, no?

F.- Home, això estaria bé si per exemple...

V.- És el claustre...és l'escola...

F.- Una certa especialització de la gent que... O sigui, jo puc demanar això però jo com a director no puc demanar a una persona que tingui com a especialització l'educació d'adults...seria ideal.

M.- Però bueno...una cosa que sempre s'havia demanat perquè intentaven que fos dintre d'aquesta línia que deia el Fernando, no...o sigui...s'ha substituït de tal manera, no?...perquè bueno...és pervers, és pervers, ara una cosa que la demanàvem amb una coherència una justificació i tal s'ha pervertit

L.- Es pot pervertir!

A.- Per què es pot pervertir? Perquè tu demanis a l'amic!

V.- Exacte!

M.- Es pot pervertir, perquè en el cas nostre no es perverteix!

A.- El nepotisme, l'amiguisme...

M.- Exacte! Exacte! perquè ara...o sigui això d'alguna manera obra la porta a que hi hagi gent que demani...doncs mira...el Bep perquè m'encanta i perquè dona igual l'experiència que tingui i tal...ja ho justificaré

J.- I no hi ha cap filtre?

M.- Sí hi ha filtres però...bueno...

L.- Això i les associacions...les associacions s'estan reconeixent, via departament...

A.- Associacions d'alumnes?

L.- Si

F.- Ah! Pues això també està bé, no?

L.- Si...s'estan reconeixent...bueno...amb possibilitat de fer oferta...

F.- Està molt bé

L.- Si, si...això també

A.- Oferta de què?

L.- L'associació de l'escola oferir cursos... i de manera totalment legal, cosa que...

A.- Amb recursos o sense?

V.- Sense, sense, sense...

L.- Però abans estava tancat...

V.- Per això l'autonomia del centre...

L.- Això estava prohibit amb l'Àngela Miquel, eh?

V.- L'autonomia del centre t'està permetent una sèrie de coses, però d'altres que les havíem reclamat sempre com una cosa positiva de funcionament entra en una fase de perversió. Suposo que clar, també hi ha vies de control...nosaltres hem demanat dues persones i una té experiència en adults perquè és de Sabadell... i totes les places són estructurals...hi ha gent que...escolta i en el teu centre no necessiteu ningú? Demana'm perquè... Però, té la par positiu si es funciona realment i l'escola permet que una persona que t'ha agradat pugui continuar en el centre i tot l'equip està d'acord

M.- Aquesta és la idea amb la que ho defensàvem abans...

V.- Això és positiu perquè defenses la cohesió de l'equip

J.- La qüestió és que hi ha d'haver un mínim de filtres de control d'això

V.- Clar, ha d'haver un control!

M.- I el claustre pugui...però no existeix aquest control, és l'equip directiu

V.- No ja, perquè ara l'equip directiu és el que mana, el consell escolar només és consultiu...

30

CARME MASSA

Inspectora d'Ensenyament, **subdirectora general de Formació de Persones Adultes del 2005 al 2007**. Posteriorment va ser Directora de centres del Consorci d'Educació de Barcelona.

Entrevista al Consorci d'Educació de Barcelona

22/03/2016

A= ALFONS

C= CARME

A. Miquel Inglés, l'anterior subdirector, va estar molt poc temps en el càrrec.

C. Crec que jo vaig ser a l'Octubre del 2005.

A. Quan en Miquel Inglés ho va deixar.

C. Sí, ara no recordo el dia, ho hauria de mirar al nomenament.

A. I deuria començar el 2004 perquè el traspàs de Benestar Social es va fer al 2004.

C. Doncs això, deuria estar del 2004 a l'Octubre de 2005.

A. Va estar poc temps. Tens idea de com es troben l'educació d'adults quan passa del departament de Benestar Social a Ensenyament i quines són les línies de canvi que es proposen?

C. Clar, jo no ho vaig viure tant així, perquè des de la inspecció, que és on estava abans, d'adults parlàvem, perquè coneixia la Montse Sala. Penso que si no lliguem una mica la història de l'organització social és difícil d'entendre els canvis que hi havia. Quan vaig prendre possessió una de les coses que em va sorprendre més és que, el paper que havien fet les escoles d'adults a l'època on hi va haver la gran immigració aquí, a Catalunya, els anys 60, 70, un gran treball, però, clar, en aquells moments socialment no hi havia centre cívics, no hi havia res, i qui aglutinava tota aquesta gent i estirava de la formació, però més, la integració i aquestes aspectes més socials, crec que van ser els adults. Llavors, penso que la societat va anar tenint les administracions, va anar fent altres coses, i tothom tenia centres cívics, tothom tenia ofertes, ofertes diferents tant cultural com formativa i d'instrucció. Crec que es van anar separant, o sigui, n'hi havia molt més, i llavors havíem de reconduir tot el tema d'adults, és la sensació que a mi em va donar.

Llavors quan jo arribo al departament sí que hi havia un full de ruta molt marcat que era quins ensenyaments, quins ensenyaments hem de fer a la Formació d'Adults, i aquí es fan els ensenyaments inicials, els reglats diguéssim, i llavors hi havia els de competències més de la societat que dèiem. Era aquí on hi havia posat l'Inglés la informàtica i tot això. Llavors penso que aquí hi havia tota la part més de tallers i altres coses que s'anaven fent des d'adults i

l'encàrrec que hi havia amb les organitzacions que participaven era dir, "no home, això actualment aquesta oferta és als centres cívics".

A. Als centre cívics dels ajuntaments

C. Sí, dels ajuntaments, per tant no cal que nosaltres repetim aquesta oferta, sinó nosaltres hem de saber adreçar a la gent que tenim, que hem de rebre, quins van a un lloc i quins van a l'altre, i nosaltres dedicar-nos més a lo que era la formació de les persones en els diferents nivells per anar-los estirant cada vegada com més amunt millor. Vaja, crec que una miqueta era així. Jo amb aquest principi que és en el que em varen embarcar, en aquest, hi vaig creure sempre, perquè penso que sí. Llavors, quan vaig entrar veia que la Formació d'Adults era... O sigui, respecte a una altra part del sistema educatiu, tot té els seus ensenyaments, té el seu horari, i té els seus recursos. Aquí, a mi, dit a lo "bruto", em semblava que era: tens aquests recursos, amb aquests recursos organitza això que hem de fer com puguis o com vulguis, buscant cadascú, tu busca la manera de poder fer el màxim. Això és el que trobàvem, que hi havia qui llogaven els professors per fer una part de matèries específiques, que es cobrava als alumnes, o sigui era..., vaja, crec que no m'equivoco que era així. Però això jo ja no ho vaig viure gaire, jo ja vaig arribar molt al final. Hi havia entitats que rebien subvencions per fer diferents coses, que és el que també després es va treure aquella convocatòria. O sigui hi ha una sèrie de coses que jo ja les vaig viure molt a l'acabar. A mi l'encàrrec era de dir gestionem l'educació d'adults com la resta d'ensenyaments, en quant l'assignació de recursos, com la resta d'ensenyaments, era el més clar, ja que estava organitzat i l'administració se n'havia de fer càrrec. No era el de l'escola qui havia de buscar... I revisar la tipologia.

A. Ho recordo, va ser el moment en que es van retirar les subvencions a les entitats que feien Formació d'Adults

C. Algunes, te'n recordes? Sí.

A. Excepte les de discapacitats, si no recordo malament.

C. Exacte, que me'n recordo encara que els vam haver de convocar a totes perquè tampoc no hi havia criteris molt clars, o sigui, crec que s'havia anat fent seguint una història de la que veníem. Clar, penso que és molt fàcil dir, bé, has de seguir la història, però arriba un moment... Crec que l'estabilitat sí que la va veure molt clara, en Josep¹⁰⁰ que ho tenia molt clar, ens diu, "ara ho haureu de fer d'una altra manera perquè a mi ara em demanen una altra cosa, per tant, jo com que ja tinc qui fa aquesta feina, ja hi ha altres entitats, aquí no hi haig d'entrar-hi, aquí he de fer un tancament d'aquest tema i mirar d'enfocar-lo d'una altra manera". Crec que és així, i de que es va fer bé, perquè me'n recordo un dia que vaig viure una reunió d'aquestes i una de les entitats ho va explicar com era, el per què i el com, i no i va haver-hi mai, si recordes, res al respecte, perquè ja anaven amb unes altres maneres i hi havia unes altres necessitats per les pròpies entitats. Per tant, això ho vaig viure, o sigui, el que em va tocar a mi és una evolució positiva més cap a la formació que entenia jo de formació

¹⁰⁰ Josep Franci, director general de Formació Professional, de qui depenia la formació d'adults

continuada de l'individu, amb aquest concepte que per mi és, si no sap escriure doncs amunt, però si escriu més amunt, i més amunt, i amb uns terminis més purs.

A. Per a que pugui tornar, si vol, al sistema educatiu.

C. Sempre, per a mi és l'objectiu. Ell ha de poder anar carregant bé la seva motxilla, i quan més bé li carreguem més opcions tindrà. I aquest és un principi que jo he cregut sempre. Jo vinc del món de la FP també per tant he tingut alumnes, he estat professora de secundària d'un institut de Girona, durant 10 anys vaig estar allà, i formant part de l'equip directiu amb nens complicats, d'aquestes vivències, el concepte aquest de que la gent creix, o sigui, la integració millor social sempre dic, no hi ha millor cohesió social i integració que un alumne que vingui d'un món així pugui tenir el màxim de titulació, que pugui per ser ell i per inserir-se al món laboral. Nosaltres el principi que fèiem allà era l'institut de tota la vida, i això ho hem mamat des del principi que dic jo, i això no ho oblidés mai, i és veritat.

A. I també crec que vàreu actuar com si no estigues ben estructurada la formació d'adults, no solament amb el tema dels tallers, sinó en tota l'estructura administrativa. Per exemple, la creació de centres, n'havia molts pocs.

C. Però tu saps que això ha sigut una lluita, va ser molt important la lluita de crear centres. El que passa és que la creació de centres anava condicionada per uns requisits d'espais, i el problema era, és una mostra, que ningú s'ho va acabar de creure, que aquí sí que el Josep va lluitar moltíssim amb diferents formules per anar-los creant que és la primera feina que s'havia de fer. Quan tu anaves al departament, no tenia els espais, però els ajuntament tampoc els oferien, i quan les administracions han estat poc agosarades amb aquest aspecte..., penso que sí, que en aquell moment es va lluitar molt i, em va fer gràcia, perquè vaig venir aquí al Consorci, aquí a Barcelona, de les vint i pico aules que hi havia en teníem moltes per transformar, i no hi havia manera, jo sempre deia "és impossible que diguem això i no ens ho creiem i no sapiguem buscar l'espai", i al final alguna, perquè ens vàrem espavilar i a través dels centres educatius de primària que els podíem separar perquè baixaven línies o alguna cosa vàrem poder-los anar creant tots, lluitant molt amb l'ajuntament. Vull dir que crec que la voluntat del departament de ser centres sempre ho va voler, el problema és la dificultat que es va trobar.

A. El que deia és que us vàreu trobar que no estaven creats.

C. Res. Tot aules, era una cosa que no tenia més.

A. Hi havia uns quants, però hi havia pocs.

C. Molt pocs, i encara ara ens en queden un parell, o sigui que costa molt. Llavors, penso que aquí faltava definir, que a mi ja no em va pertocar, crec que s'hauria d'haver definit el model d'escola d'adults que volíem, una escola, quin mimm de professionals hi ha d'haver, quin perfil de professionals hi hauria d'haver, cosa que es va anar fent amb l'ensenyament, però quan varen fer tot això dels ensenyaments hi havia l'atribució docent, si té'n recordes vam dir

aquests ensenyaments tenen aquestes hores, aquestes hores implica tenir tal professor, i aquest perfil de professorat. Els sindicats en aquell moment de l'atribució docent no van voler ni sentir parlar, no la volien, va costar molt a partir del GES, i lo altre, poca cosa, va costar molt l'assignació dels professionals, perquè no era la manera, tu recorda la polèmica que hi havia en aquell moment dels sindicats que va ser molt complicat.

A. Que era fonamentalment per l'atribució docent i com la secundària entrava dintre d'una idea d'escola d'adults que era de primària i que s'entenia com un sol bloc.

C. Per a mi això era un fre a lo que anava exigint de nou la Formació d'Adults. Penso encara si dius ara, quin model hauria estat bo? Jo sempre dic, per mi la Formació d'Adults han de jugar ara, han jugat i han de jugar un paper clau igual que el varen jugar abans, però amb unes característiques i amb una demanda que li fa la societat, que crec que és diferent, en un moment que tenim unes taxes d'abandonament prematur de joves, en un moment que tenim tot això, la llança de retornar tota aquesta gent al sistema, quina ha de ser?, han de ser els centres d'adults.

A. Diria que s'ha continuat aquesta política, no?

C. Costa molt, és una lluita constant. Encara hi ha grups, per què? Què ha passat? Encara hi ha aules precedents..., encara hi ha aules que són 4 mestres de primària, amb 4 mestres de primària no pots fer res de la part que et demanen avui els joves que no tenen, perquè no pots fer secundària, per tant queda l'ensenyament inicial, molt bé, dels nous nens, català, qui fa català? El Consorci de Normalització Lingüística. Han de competir els adults amb el Consorci de Normalització Lingüística?

A. Això no s'ha solucionat

C. I te'n recordes que vam fer aquells mapes, i que ho vàrem fer tot amb la gent del Consorci, lo de les llengües, i ho vàrem fer junts amb el Consorci de Normalització Lingüística, tots junts els programes per a que no hi haguessin... Crec que ho vàrem fer molt bé, però encara no s'ha solucionat del tot, i vàrem lluitar molt perquè això fos en aquí. Per a mi hi ha una altra cosa, la formació instrumental. La formació instrumental tal i com la tenim ara crec que te poc sentit estructuralment, en el moment que avancem amb tot el que és noves dinàmiques de treball a l'aula, amb tot el que és més el treball competencial, organitzar programes..., com no podem fer-ho això amb els adults que ho necessiten més que els joves? Per tant jo penso que en aquí s'ha deixat encara una oportunitat, que hauria d'estar, que és, com reformar o reestructurar o donar-li forma, o actualitzar tot el que és tota la part de la formació instrumental, tot lo altre, penso que l'accés al sistema educatiu de retorn, això se n'ha fet bé, tot lo de l'anglès encara queda el repte que hauria de ser convalidable amb els cursos nivell B. Com l'Escola Oficial d'Idiomes, que crec que no hi ha d'haver Escoles Oficials d'Idiomes a cada poble. En canvi, l'escola d'adults hauria de poder fer els primers nivells molt ben fets que arribaries a molta més gent, i això ja ho lluitàvem al 2006 i encara està per tancar. S'han fet avenços, però poc. En canvi s'ha tancat el tema de tot lo de l'alfabetització digital, tots els

temes COMPETIC, això ja estava, i s'ha d'estructurar tot amb els nivells i les acreditacions professionals, que em penso que això està molt bé. I per a mi l'altre pota que sempre heu fet, però no s'havia visualitzat mai i jo crec que ara és bàsic, és tota l'orientació acadèmico-professional, per a mi això és una peça cabdal de les escoles d'adults. Sempre dic, a un centre de Formació Professional anem i veiem servei escola empresa, penso que lo primer que hauríem de visualitzar quan entrem en un centre d'adults és un servei d'orientació acadèmico-professional, perquè això sempre ho ha fet molt bé la gent i sempre els hi deia: aquí què passa, una persona ve, es vol formar i vol continuar on està i li hem de dir a on està i què vol fer. Nosaltres hauríem de ser capaços que aquella persona sortís amb el seu itinerari de formació professional o el que vulgui ell, llavors, que hem de fer? Jo sempre deia dues coses, que això no me'n vaig sortir gaire, l'itinerari professional i un pla de treball del propi centre perquè no abandonés, perquè les taxes d'abandonament o la poca assistència amb els adults ha sigut una lacra molt dura i és molt dura. Per tant, això requeria una revisió profunda o requereix una revisió profunda de perquè ens passa això, com ho hem de fer, com ho hem d'actualitzar.

A. Però aquest paper d'orientació...

C. Jo amb això hi tinc molta mania, Alfons, és una obsessió meva que igual no té sentit.

A. Hi estic d'acord, perquè a més no existeix.

C. No hi és enlloc i tothom se l'inventa, se l'inventa la Diputació...

A. Orientació juvenil sí n'hi ha.

C. Clar, nosaltres aquí a Barcelona el que estàvem lluitant abans, ara ja a la inspecció m'he quedat tranquil·la, era, tota l'orientació fer-la..., i així ho han fet..., a Sant Martí tenim un parell, és ajuntar el Punt d'Informació Juvenil, el centre d'adults i si la Diputació té alguna altra cosa, tot. Era la idea que treballàvem a Barcelona perquè hi haguessin punts d'orientació, però a on?, en els centres d'adults, posats a dintre, i si ha de col·laborar el ..., perquè són ells els que en saben i poden orientar, i fer els itineraris. Perquè és clar tu has de fer l'itinerari, però que vol dir fer l'itinerari? Tu li has de fer el circuit, te'l quedaràs per un seguiment o no te'l quedes a aquella persona, però tu fas la feina. Llavors, què li has de fer?, el pla de treball que li pertoca, que és l'altre repte d'ajuntar programes, tenir aquest gust una mica, que a aquell que s'adreça li sabem fer un camí perquè arribarà allà on volem nosaltres. Jo l'orientació penso que no se la pot perdre l'ensenyament d'adults.

A. Això significaria la introducció de nous tipus de professionals a les escoles d'adults?

C. Clar, però per què s'han negat les escoles d'adults a voler ser escoles de 8 o 9 persones? Per què hi ha aquesta negació rotunda? És el que et deia abans del model, per mi un centre, un aula que venia de 3 o 4 mestres, tot el que pots fer està limitat, queden endogàmiques, o costen de moure, en canvi, si són 10 o 12, que es pot fer, no vol dir treure els serveis dels barris, ho veig molt diferent, crec que el servei ha d'estar proper en segons quins llocs i en

segons quins ensenyaments. Però, llavors, com m'ho imaginava? Doncs, jo que sé, per exemple, a Sant Andreu que hi haguessin tres centres potents, anem a dir, amb 10 o 12 mestres cadascun. Llavors tens un perfil de professorat molt diferent.

A. Més específic també.

C. Clar. Per exemple, al Bon Pastor, necessito aquell any fer dos grups de català, o un d'informàtica i un de català. El centre més gran què fa? Envia els dos professors, organitza un horari allà i aquests dos professors com hi tenen hores van allà, però ells depenen d'aquell claustre. L'any que ve n'hi podran anar uns altres, depenent de la seva especialitat, amb lo qual tu arribes a fer més coses específiques i donar una flexibilitat de respostes a les demandes de cada any, molt millors i més ajustades. Però la meua teoria no ha prosperat.

A. No, de moment és evident.

C. Penso que és un error, perquè els que són grans tiren molt més, i són molt millors, això està clar, la seva qualitat sí que s'ha demostrat.

A. A més del problema de la dimensió dels centres, hi havia tot el tema de normativa

C. Sí.

A. Perdona, abans d'això, quan m'has parlat de les instrumentals si no estic mal fixat encara es manté el mateix decret o la mateixa ordre que l'any 2002.

C. El mateix.

A. No ha canviat?

C. Res. Sí que ha canviat una cosa, Alfons, que pràcticament no hi ha alumnes d'instrumental perquè el perfil d'instrumental no el tenim. En canvi, tot l'instrumental que podíem tenir de gent nouvinguda, fent normalització amb el català..., perquè hem anat fent altres coses, no hem fet un pas, penso que aquest és un repte. Quan vàrem marxar, i abans, es va lluitar-hi perquè s'havia d'arreglar i tampoc ho vam aconseguir. Ho veies clar que era un dels temes que s'havia de modificar concretament.

A. Clar, però per una altre banda, jo estic col·laborant amb entitats i totes les entitats fem alfabetització, aprenentatge i acollida de llengua, inserció sociolingüística, totes amb cap subvenció del departament d'Ensenyament, mentre que els centres d'adults no ho estan fent.

C. Fan acolliment lingüístic, hi tant que el fan, del Marc Europeu, però és que baixa la demanda brutalment.

A. Alfabetització no tant.

C. A mi m'agrada molt, i amb la persona que portava adults quan estava al Consorci, sempre li feia fer el buidat de les memòries. L'Emili el feia i jo sempre li deia, "Emili, de les memòries hem de rascar, perquè si recollim les dades hem de fer anàlisi, i nosaltres quan planifiquem

cada any hem de tenir sistematització d'aquestes dades i d'aquests buidats". Fa tres anys que vam començar a anar treballant amb la inspecció la sistematització. Clar, mires els centres i mires el nombre d'alumnes matriculats per adults, perquè fem tot el seguiment i el buidat de la mateixa estructura també. Et dona una informació brutal. I d'allò que en fèiem? Allò ho fèiem servir per a planificar i reorientar la formació d'adults. Allò et pista que no vegis. Si allò ho treballéssim i ho compartíssim amb els professors diries, pot anar això, no, i de nas no ho els endevines. Si jo que m'hi he dedicat una miqueta penso ostres i aquí com ho pots estirar, i encara quan t'has pogut dedicar jo què sé, amb els del Clot, es va dedicar molt en l'orientació, amb tot aquest treball i han fet coses de l'ESO, i es van posar unes proves d'accés sistematitzades d'una manera continuades en un institut, vull dir que si tu tens il·lusió o fas coses i tot vas traient resultats brutals.

A. Amb els sindicats vau tenir algunes dificultats Ja m'has parlat de la qüestió d'atribucions. Dintre dels sindicats hi havia una representació d'adults que era la Mesa, que tal amb la Mesa?

C. Això ho portava el jefe, jo hi anava convidada, però qui ho portava era ell. Home, jo vaig fer molta cosa, penso que es van fer moltes coses, es van fer les proves d'accés a lliures, es va fer que es poguessin fer a l'IOC, ara arrel de tot allò es fan assignatures a l'IOC en el Batxillerat. Vull dir que es va voler donar una solució a molts problemes que hi havia, de coses que s'havien de fer. Penso que ha faltat despertar una mica la curiositat de què em demana la societat de mi, fer-ho. Crec que en cert moment parts del col·lectiu es van quedar també molt agafats a l'instrumental, tallers, i qualsevol cosa que tocaves d'allò semblava que feries l'origen del que havies fet. Cosa que no, perquè penso que s'ha de fer amb tot el respecte i amb reconeixement. Jo he quedat parada del treball que s'havia fet. Crec que li va faltar aquell punt d'inflexió, de dir, van canviant les coses i jo m'he mogut poc, com puc ser més útil?. Sempre he vist els adults, i encara ara els veig com una peça clau per la recuperació. Hem de donar continuïtat sempre que sapiguem anar trobant que formi part d'aquest engranatge de la formació continua. Amb un bon nivell, una bona organització, amb uns horaris, amb uns itineraris de servei, fent semi presencial, buscant-ho tot. Aquí hi ha un molt bon marge que s'ha de fer. També hi ha coses a afegir, hem de tenir un professorat específic, penso que s'ha de fer un professorat molt format per treball per competències, a una persona gran has d'anar d'una altre manera, crec que la metodologia ha de ser diferent, però quan parlàvem d'aquestes coses no concretàvem mai res, sempre dèiem hem de tenir un postgrau per als adults, per què? Amb quina finalitat?, Amb quin objectiu?, què hi posarem? No vàrem arribar a fer res.

A. I més aviat ha anat desapareixent la formació d'adults a la Universitat.

C. Totalment, perquè penso que ens hem de situar en un marc més global, perquè tota la manera d'aprendre és igual, a les EOI també els hi passa igual, també estan actualitzant totes les metodologies, sinó a la gent no els acaba d'anar bé la que troben. Tot aquest treball més

competencial que necessitem, les noves eines, com les incorporem, o sigui, crec que ara tenim molt desnivell.

A. Quan parlàvem d'especificitat de l'educació d'adults hi havia com dues sensibilitats.

C. Sí, me'n recordo, que em sulfurava, i deia, què vol dir això?, perquè no ho entenia, jo si ho entenc puc fer-ho, però si no ho entens..., hi ha de ser, tenir metodologies el màxim d'efectives per l'usuari que tu tens, per les persones que venen. I tenir metodologies per cada un dels tipus d'ensenyament, perquè al final es van fer tres paquets, que s'haurien de revisar, però que hi era tot. Crec que falta estructuralment el servei d'orientació en els adults. Per a mi és una peça cabdal, perquè sempre l'heu fet aquest acompanyament, i per què no l'hem visualitzat mai?, sempre m'ho he preguntat.

A. Sí, s'ha fet sempre.

C. I per què no l'hem pogut visualitzar mai?, ni en aquets moments que l'orientació té tant relleu, no la reivindica ningú d'adults, la reivindiquem des de l'administració.

A. Ja. En introduir noves especialitats, nous professionals, possiblement la forma com es va fer i com és continua fent ha creat moltes resistències a les escoles d'adults.

C. Perquè no volen. Aquí a Barcelona vam fer una estratègia perquè al final hi hagués algú de comunicació per si volies fer lo de l'anglès l'havies de tenir, si volies fer lo de les EOI... Era un tema d'atribució docent, si no tenies algú llicenciat després no podies fer totes aquestes coses, per això com la comunicació era el més ampli, que tenia més ventall, de llengües, de totes, a la que es jubilava algú de primària posàvem algú de comunicació de secundària. Això va costar molt. Perquè el col·lectiu, jo crec que erròniament, es va arregar, com una resistència a aquests canvis, que és lògic, i tots la fem la resistència, és lògica, el que penso que potser hem de treballar de fer veure quines són les coses i com les transformem tots plegats. Crec que hi ha escoles que ho fan.

A. Tornant a l'especificitat, em costa delimitar quin era el concepte d'especificitat d'uns i el concepte d'especificitat dels altres.

C. A mi també. Me'n vaig anar i no ho vaig veure, encara ara no.

A. En tot cas, estaves definint aspectes del concepte d'especificitat, per exemple en la formació, per exemple en el tema de com accedeixen els professors a adults, perquè són professors de primària i secundària sense cap mena de formació anterior específica.

C. Però, això, ara tenim una cosa que no s'aprofita gens, i em dol l'ànima. En el nou decret de plantilles les úniques escoles que poden triar el perfil elles són les d'adults, no el demana ningú perquè no hi ha tradició. Imagina't si és trist això, Alfons, a mi em desespera, ara podríem triar el millor competent, i no hi ha tradició i no es busca la gent. Clar dius, a qui triaria jo? I tant que triaria.

A. L'altre dia vaig entrevistar al director del centre d'adults de la Model i ells sí que estan triant.

C. Clar, però a la majoria de centres tu pregunta'ls-hi, no. I en canvi tu mira't el decret de plantilles i l'única excepció que es va fer no em preguntis per què, perquè això sí que ho sé però no ho diré, però tu llegeix el decret de plantilles d'ara, és molt interessant. Crec que no fer us del marge que dóna de poder escollir definint quin perfil... Diu aquest decret: Si vostè pels ensenyaments diu que la persona o el mestre que vol ha de ser competent amb això, això i això, que ho digui, i triï aquest, jo li deixo fer, i ho fem.

A. Però no ho poden fer tots els centres.

C. Sí, els d'adults sí.

A. Deia els altres centres.

C. No, els altres tenen números limitats, però els adults ho poden fer, però els fa por, perquè no hi ha...

A. ...mentalitat.

C. Aquesta.

A. I d'aquests professionals no s'hauria de valorar també que tinguessin una formació prèvia de metodologies específiques amb persones adultes, de com treballar-hi.

C. Però què volem? Què volem que hagin adquirit? Perquè amb persones adultes treballem tots, l'EOI també treballa amb adults, per mi no és metodologia, crec que és la manera d'ensenyar i, actualment, cap a on avança Europa? A treballar per competències, de manera competencial, per tant jo crec que només féssim això ja avançaríem moltíssim. Perquè tu quan ho fas per competències, què fas? Vas fent, i que vas fent? Fas segons l'interès del col·lectiu que tens davant, les activitats d'ensenyament aprenentatge les fas.

A. Sí. Però, per exemple, tot el bagatge experiencial que té la persona adulta quan arriba, s'hauria de tenir en compte.

C. Però tu pots fer una prèvia d'acolliment en alguns col·lectius especials, d'incidència amb els temes. Penso que no s'ha desgranat mai, hem parlat molt de l'especificitat però quan l'hem pogut anar desgranant, res. Tant de bo es desgranés i tinguéssim clar què hauria de ser. Penso, a veure, primer es torna a revisar si l'oferta que tenen és la que ens demanen actualment o encara s'hauria d'ajustar més. Un cop la tinc ajustada, analitzar què aporten, altres experiències, quins són els perfils que tenim, quines són les activitats que hauríem de fer per anar estirant com més i més millor. L'altra cosa és, per fer cada cosa d'aquestes què necessita saber el professor, quina competència ha de tenir, i definir-les. I això és el que diem que són els llocs estructurals específics i que adults som tots. Per tant jo una vegada tinc definides aquestes competències jo tindria el professor que necessito per a fer cada cosa. Però en tot això no hi avancem o no focalitzem l'interès que pot tenir.

A. I a més d'això tot el tema de la psicopedagogia.

C. Un psicopedagog el pots tenir perfectíssimament, jo també el tindria, orientador, com hi ha als instituts.

A. Que tampoc no hi és a les escoles d'adults.

C. Però és que no els demanem i per què no podem fer coses? Tot això està obert, perquè tu pots demanar un de lletres amb psicopedagogia, i si el tens pots fer-lo que faci en un horari una cosa o una altra. Tot això és possible i no ho fem. O sigui, ha avançat més en aquests moments la legislació per poder fer possible allò que demanàvem i en canvi no ho fem. Entens el punt nou al que hem arribat ara amb el decret de plantilles? És curiós. Mira-te'l i llegeix-lo, ja veuràs.

A. Saps què passa?, que el recorregut històric l'acabo el 2009, però m'interessa aquest tema.

C. És molt interessant aquets tema, i si necessites res ho comentem. Jo crec que és important, perquè és tot allò que s'ha fet i que es pot anar fent encara més, i és una pena perquè jo sí que la veig com una peça clau. Quan ho discuteixo amb la gent en profunditat, tothom ho veu una peça clau ara per al retorn al sistema, i funciona.

A. Els sindicats sempre han tingut molta por a que la direcció d'un centre esculli unes persones.

C. Sempre, però això no pot ser el fre de tothom.

A. La qüestió de l'amiguisme...

C. Això era molt exagerat a adults. És la meva modesta percepció sense entrar-hi. Girar tot això costa. I l'altra cosa, em penso que l'error dels adults era no tenir ritme en l'aprenentatge dels alumnes, que per un tipus d'alumnes et va bé però per un altre tipus d'alumnes no et va bé. O sigui tu quan tens una persona que ve del centre cívic, com dic jo entre cometes i amb tots els respectes, perquè abans no hi havia i feien aquesta feina, podia fer un nivell de català en 4 anys. Ara hi ha un altre tipus d'alumne que tu no li pots plantejar, tu li has d'anar marcant el ritme, i aquesta és una dificultat dels diferents ritmes d'aprenentatge dintre del grup classe que tens. Tu també hauries de donar resposta a això. I això em penso que faltava. Veus aquests aspectes sí que jo trobo..., com per exemple els instrumentals..., un mestre que tingui un bagatge, i això ara encara és igual. El millor mestre per atendre a la diversitat són els que venen d'unitàries, perquè durant tota la vida han atès diferents ritmes d'aprenentatge, aquests són els millors. Sempre ho han sigut, i això té un plus. Aquest aspecte, sí, però penso que no s'ha sabut o ha faltat més cosa, però crec que s'ha avançat molt i que hi ha camí per fer.

A. A les entrevistes amb escoles diuen que els mestres de primària que arriben ara i sobre tot els de secundària són persones que arriben fugint d'una situació que els incomoda.

C. Per què no demanen, per què no proposen que no facin això, per què no ho proposen ara que ho pot fer el decret? Aquí és el tema. No fem una cosa que podríem fer per millorar això que demanem.

A. I per evitar que pugui venir gent que està fugint d'una altra situació?

C. Exacte, aquest és el drama ara. Bé, drama tampoc.

A. És un problema.

C. A veure la normativa ens dóna unes eines per fer allò que reivindicuem tant, i ara ens costa fer-ne us.

A. Però això en la teva època no existia.

C. No. Tot era difícil en aquella època, però bé, amb tota la il·lusió del món. Vam haver de comptar les hores que tocaven i reclamar el professorat que vàrem incrementar aquell any, recordes?

A. Sí.

C. Amb més de 80 professors. És va posar en evidència que si l'administració volia fer allò, necessitava allò altre.

A. Però una cosa que vaig trobar a faltar en aquella època, que no es valorava gens, que el professorat hagués estat especialitzat. Tornem a la paraula tabú, especialitzada en educació d'adults.

C. Especialitzat. Encara no he trobat ningú que em digues el què, i mira que ho vaig preguntar, a la Rosa Maria de Sabadell, a l'altra, amb la Mercè Comelles ho discutíem sempre, jo li deia, "Mercè a part de dir-me l'especificitat, m'has de dir en què consisteix aquesta especialitat", que ara és el que es fa, és a dir, allò que em demanes d'aquell professor, aquella competència que vols m'has de dir quina, perquè sinó jo no sé triar. En canvi, si tu em dius quina, jo te'l deixo triar, perquè tu m'has dit que per allò ben fet necessites d'aquesta especificitat, o sigui, que allò que reivindicàvem hi és, per què no ho han fet ara a adults? Per què no ho utilitzem ara si ho tenien tan clar aleshores? Aquesta és la pregunta que m'ha sobtat sempre.

A. Però hem de suposar que la universitat forma i, per exemple, la gent que havia fet un postgrau d'adults, que havien fet un màster d'adults, no es tenia en compte, malgrat calia suposar que tenien un cert coneixement del món de l'ensenyament d'adults. No es va tenir en compte per ampliar els llocs de treball.

C. Perquè llavors no es tenia en compte. Ara si estigues actualitzat el màster també es podria tenir en compte, però els requisits els marca l'administració. Però també es va deixar de fer aquell postgrau.

A. Però hi havia gent que l'havia fet.

C. Sí, però si es va deixar de fer és perquè alguna cosa hauria passat. Saps què et vull dir?

A. No hi havia demanda suficient.

C. Clar, per què no hi havia demanda suficient? Perquè potser ja teníem altres coses per a fer-ho, saps que et vull dir? Jo crec que potser van faltar alguns mòduls.

A. El món d'adults, del que parlem nosaltres, és un món reduït. Quan fas un màster o un postgrau, a més del coneixement específic, sovint es busca la utilitat laboral. Si l'Administració no valora aquesta especialització perd la utilitat laboral, encara que sigui útil com a coneixement i pràctica pedagògica.

C. Però penso que tot això des del moment que es fes i que es tingués clar i que es volgués, es pot tornar a fer com es fan moltes coses. Penso que es poden ajustar les coses. Per a mi són molt importants, són molt importants les escoles d'adults i molt més podrien ser-ho, si sabéssim acabar-les d'emmarcar, jo els veig en aquesta interfase, o sigui d'anar creixent cada vegada formativament més amunt i llençar el sistema. O sigui, vas fent aquests acolliments, ho tens preparat, vas estirant els llistons, vas fent lloc. Crec que és una peça clau.

A. Tu vas ser la última subdirectora general que vam tenir al departament d'educació d'adults? No hi va haver cap més després.

C. No, perquè després ja ho van deixar dintre de la direcció general de batxillerat i hi havia un servei.

A. Això significa des del punt de vista administratiu, que cada vegada te menys importància i entra en contradicció amb la valoració que m'estàs fent de la importància de la formació d'adults, amb la que hi estic d'acord Vam passar d'una direcció general, bé, vam passar d'un servei a un programa, una direcció general, una subdirecció general i de nou un servei.

C. Vol dir que llavors sí que la visualitzes, això ho crec, perquè jo havia estat molts anys reivindicant la direcció general de FP que no teníem. Jo abans venia del món de la Formació Professional i quan estava a la inspecció sempre reivindicàvem una direcció general de FP, i vam dir "per fi tenim una direcció general de FP". Això no vol dir que tu no vagis treballant igual de bé. Em penso que en aquí hi ha hagut moments, penso que també has de fer el treball, saber situar-te, has de saber lluitar per donar aquest servei. El que més desanima és quan tu analitzes dades d'algunes escoles d'adults i veus que hi ha uns abandonaments tremends, que superen pocs, i dius, clar, és que són adults i fan això. Crec que no hem de ser conformistes amb això, nosaltres hem de ser..., vull dir aquí els tenim, fem això i fem lo altre, o sigui hem de tenir aquest repte. Crec que una part d'aquest conformisme és en una part del col·lectiu, perquè jo crec que és molt divers.

A. Divers com tots els col·lectius.

C. Exacte, ni més ni menys ho era molt, i costa més moure alguns més que els altres però penso que els centres que han pogut anar fent coses, s'han fet coses i molt bones, i s'han fet molt bé i hi ha gent que treballa molt bé.

A. Torno al tema d'abans. No solament desapareix la subdirecció sinó també tota l'estructura d'educació d'adults, perquè tu recordes la Maite, la pobre que va morir, que era de centres, era de professorat i la resta d'estructura.

C. Crec que el que faria falta, si és un centre..., hi ha una direcció de centres públics, penso que ha de mimar aquesta direcció de centres públics tots els centres de la tipologia que siguin, els d'adults, els de primària, els que siguin, tots. Per tant, si això és una estructura organitzativa del departament pròpia, s'havia d'arreglar que no la tinguessin diferent, tots la tenen diferent, a les EOI les tenen diferent, els artistes també, els adults també, per tant la direcció dels centres públics és la de tots. Per tant, l'organització està tota ara en allà, perfecte. A on hi ha d'haver-hi el pes i el dinamisme? Crec que hi ha d'haver el pes i el dinamisme en l'ordenació, el saber que hem de fer en els centres d'adults. I dius, a on ho han deixat dintre de la direcció d'ESO i batxillerat?, com si fos una regressió del sistema. Bé, la podien haver creat a banda? Que jo recordi ara també d'artístics no n'hi ha cap de subdirecció d'ensenyaments artístics.

A. Com ha quedat ara la reestructuració?

C. Ha quedat ordenació general de FP, d'artístics i de tot amb el Jordi Blanc i porta això, i en canvi en els adults ha quedat a la direcció general com un servei també, per tant ara lo que entenc és que els serveis siguin potents i van fent les coses que ja es van fer, es van fent coses, el que passa que dius, visualment..., estic d'acord que la organització de l'organigrama sembla que li donis una rellevància o no, i això és així. Ara, forçosament això vol dir molt? No, jo penso que des de la base es pot fer molt, i des de l'anàlisi i des de la inspecció que també actualment intervenia, i es torna. Penso que també hi ha hagut acció de la inspecció que és qui va a visitar, i qui va dinamitzant. Penso que també han sigut motors del canvi.

A. També vam passar d'una cap d'inspecció específica d'adults, la Carme de Miguel, a no tenir-ne. Tot el procés ha estat com un procés d'homogeneïtzació dintre de l'estructura del departament.

C. Però, en canvi, des de la inspecció crec que aquell any i mig varen fer moltes coses de supervisió i acompanyament, i varen fer tot el tema d'auto formació, te'n recordes?, que també cadascú la feia com volia. Es va demanar a la inspecció, que hi havia un referent territorial de la inspecció específic per adults - es va aconseguir això -, amb lo qual del que tu parlaves, no en tenies un però en tenies un que estava als ulls de cada territori i això era molt important també. Per tant, no es va perdre en això, després, igual més endavant, es va anar perdent, però recordo que en aquella època jo em reunia amb els directors referents d'adults, per veure quin pla de treball fèiem i com seguïem per anar estirant més, més i més el que es pogués. Es va treure allò però es va posar això, i ara jo pel que veig cada territori ho fa més

com vol, o sigui, ara no és allò que cada lloc n'havia de tenir un de referent. Que abans no hi era, quan jo vaig arribar amb el Franci hi havia aquesta estructura, o sigui hi havia un referent a cada territori per la formació d'adults, que és amb qui ens trobàvem i fèiem el pla de treball anual amb els centres, com fa la inspecció.

A. Jo he vist com si progressivament s'anés diluint. Clar, jo deixo l'administració el 2007.

C. Com jo. El que passa és que jo després ho vaig poder anar seguint més des de Barcelona, a l'estar a la direcció de centres em va permetre mirar-los tots, i sempre és veritat que queda aquella estima i aquelles ganes de lluitar per aquest ensenyament. A mi em va enganxar, diuen que enganxa i a mi sí que em va atrapar, perquè hi veia això, aquest munt de possibilitats que ens agrada donar i unes resistències que havíem de vèncer.

A. En aquella època vàreu fer una revista, la revista Enllaç.

C. Sí, però jo això poc.

A. No ho vas viure?

C. Ho vaig viure poc.

A. El premi Rafael Ferrer es va mantenir. Ha desaparegut també.

C. Sí, aquest sí el vaig viure, a més recordo com el preparàvem. Jo això sí que ho vaig viure tot. Clar, Alfons, vaig estar un any i nou mesos o menys, eh!

A. Estic dient tot el que jo considero positiu.

C. I també haig de dir que jo no venia del món d'adults i en canvi sempre hi veus coses i quan estava a la direcció de centres, sempre, i lluitant-hi per a que les coses milloressin. L'Emili sempre ho deia que era, ets molt pesada, i jo li deia "és que hi ha un repte" perquè crec que no hem de ser conformistes amb l'educació d'adults, hem de poder estirar-la més, la qualitat, el nivell, les maneres de fer. Com a administració hem de tenir aquest prurito de, "no, és la formació d'adults ja s'ho faran", no, o sigui aquest anar empenyent, anar-hi posant, anar-hi actualitzant, crec que és clau, aquesta il·lusió l'has de tenir.

A. Però més d'una escola m'ha dit que a vegades la inspecció amb un mestre o una mestra que ja és gran, que està cansada dels infants o, sobretot, a un professor de batxillerat, i també al col·lectiu C, li diuen ves a adults que allà estaràs tranquil.

C. Jo m'hi barallo sempre amb tots, però en comptes d'això, què ha de fer aquesta directora que et diu això? Ella ha de definir el lloc estructural específic i quan hi ha augment de plantilla demanar-lo. Fa tres anys que ho poden fer això ja.

A. Fa tres anys? Soc fora de l'escola, però m'hauré de llegir aquest Decret de plantilles

C. Ja fa dos o tres anys que es va fer i es va millorant el sistema, per tant estem en un punt que, no els hi passa als de comissions de serveis això, per moltes coses, però ara això ho poden

fer igual, m'entens? Ara això que em deies de cadascun escollir, ara això hi és, doncs fes-ho! No esperis que et vingui la comissió de serveis demanada perquè un la demani. Sempre ho dic, és un error. Quan a mi em diuen que vagi a un centre d'adults o a un centre de recursos dic, molt malament, perquè no necessitem això ni a un lloc ni a un altre. Que hi ha un cas que no és bo per nens i es bo per adults? Perfecte, que hi ha perfils que són millors per adults que per nens, doncs, perfecte, amb això no hi ha cap problema. Però el que em dius, no. Però crec que d'aquests tòpics ens en fem. Al darrera hi volem altres coses. Tu a un centre d'adults que hi enviïs joves de 17 o 18 anys a fer una preparació de proves d'accés i et diguin, no en tenim d'aquests, ni volen, ni venen; és estrany, si ho tens en segons quina zona. Clar, és que la informació ja no arriba com ha d'arribar perquè no interessa fer allò, perquè és diferent del que es feia. Això encara existeix i és trist després de tants anys. Jo quan em trobava amb algun d'aquests em sulfurava, m'havia d'aguantar. Pensava, home, hem de ser una mica més lluitadors, és que trobes de tot i, en canvi, n'hi ha d'altres que han avançat molt bé, jo penso que n'hi ha que estan fent coses fantàstiques. Els primers que han fet tot lo de les competències d'acreditació de les TIC han estat els d'adults i això també s'ha de dir, i molt bé alguns, d'altres encara no en volen saber res i poden fer tots els nivells. I de llengües, n'hi ha que fan uns treballs molt bé. Penso que la formula, posar-los amb alguns EOI - jo he vist la de Granollers, que hi he anat, funciona meravellosament, perquè fas un referent cultural d'adults. És que la ubicació estratègica si s'hagués fet bé, tu haves de fer grans centres de formació continuada i allà podies trobar EOI, ocupacionals, adults instrumental, fer i definir aquests itineraris.

A. Però això no s'ha fet mai. La formació ocupacional, per exemple, sempre ha estat al marge.

C. Segons el meu punt de vista ha sigut no saber sumar aquestes sinergies que es donen entre ells, i que tinguéssim a les ciutats mitjanes referents de formació continuada, crec que ho reforçava tot. Però vaja, són models.

A. De fet hi ha molts ensenyaments de formació ocupacional que prèviament haurien de tenir un tipus de competències instrumentals i transversals.

C. Què és el que et dic jo que s'havia de fer. No volien canviar lo de competències, recordes, quan havíem començat a treballar amb les competències perquè li tenien mania. El Jordi, el que era de comissions, com es deia, Jordi Sánchez crec, ara no ho sé, el que era amic amb el Fitó, que havien estat junts a l'equip, el vàrem alliberar un any perquè treballés amb l'Institut Català de Qualificacions tot el treball de competències, va fer un material que mai més se'n va saber res, i crec que aquest era el futur.

A. En aquella època, em penso que era l'època teva, el 2006, el Consell Superior d'Avaluació va fer un estudi.

C. Sí, que el van fer la Marga Massot i la Mercè Chacón.

A. De tot allò, suposo...

C. Va quedar al Consell Superior d'Avaluació, hi ha una publicació del Consell Superior d'Avaluació.

A. I a efectes pràctics?

C. Sí, també, eren recomanacions, crec que algunes sí que es varen seguir. D'aquell estudi em van agradar coses que van aportar, però crec que es va basar massa, i un dia vaig sentir un que ho deia, un més savi que jo, que deia que quan uns estudis es basen molt en qüestionaris amb els col·lectius fan poques aportacions, que els has de complementar. Aquell sí que era, tu ara si tens temps de pensar i reflexionar, si hi penses, aquell estava molt fet en base a qüestionaris i poc de dades objectives que han de casar les dues parts, deia, i em va fer pensar. Ho va dir un expert de la matèria amb aquesta reflexió. Jo ho havia pensat sempre i quan ho va dir, és que té tota la raó del món, els has de fer complementaris sempre, quan fas estudis, tot i així, déu n'hi do.

A. L'observació a partir de qüestionaris de centres, complementat amb dades objectives per confirmar o modificar la hipòtesis prèvia.

C. Sempre ho has de fer, no pots basar en el qüestionari d'opinió tot un estudi de recerca. Crec que queda curt. Ho deia així l'anàlisi que em va fer reflexionar. Perquè aquest si el mires estava molt basat en qüestionaris de col·lectius i, en canvi, no estava complementarietat. Deia, és que no pots només fixar-te en això. Feia una reflexió de que quan els fem, d'aquests en fem molts, que a Barcelona hi va haver una temporada a la universitat que es feien molts d'aquests, i ell venia a dir que ara ja tornaven a fer-los complementaris amb altres aspectes perquè veien que en algunes parts quedaven més fluixets o més febles. Crec que de recomanacions sí que se'n van fer. Algunes d'aquelles, jo me'n recordo del mirar-me'l i de fer-ho, vull dir, que es varen posar a terme.

A. La sensació que tinc és que va ser un d'aquests estudis, com tants estudis, que després no arriben a la pràctica, no arriben a transformar, a canviar la pràctica d'alguna manera.

C. Costa, costa de canviar.

A. D'aquests estudis se n'han fet la tira.

C. Sí, i costa de canviar, perquè al final, el que vas veient, o tu arribes a ajudar a fer el canvi en el col·lectiu petit o gran, o no arribes, l'administració no arriba; has de treballar conjuntament amb el que ha de produir el canvi a l'aula i la manera de fer, i com s'hi arriba? Clar, és difícil arribar-hi.

A. Llavors...

C. Quan vols respectar: "no em toquis de ser tres o quatre, no em vull unificar", s'ha fet tot aquest discurs també, jo he hagut d'escoltar que unificar és anar en contra, tot el contrari.

A. Unificar què?

C. Aules tan petites com les que hi havia en una ciutat com Barcelona no té cap sentit. Crec que tindriem tots els centres d'adults molt més posicionats si tots tinguéssim un mínim de 10 o 12 que és el que he comentat al principi, i aquests 10 o 12, si a algun barri li hem de fer els serveis, el fem, avui en dia la mobilitat és fàcil, però tu has de crear sinergies i mostrar una mica molt més. Crec que no saber postular-nos en això i no poder tocar res, i haver-ho de mantenir tot tal qual, sinó és anar en contra de la formació d'adults, jo crec que això ha estat un fre per la millora.

A. En algun barri, intentar unificar tot en un sol centre, era difícil perquè les distàncies eren grans.

C. No, però unificar el claustre no vol dir que el barri perdi el servei, que és el que et deia abans.

A. Val, això és el que no es va entendre.

C. O no es va voler entendre. Et puc dir tres casos que no s'ha volgut entendre. Tu saps que parlo clar, educada però clar, i aquests era així. No va convenir, i en canvi era fer el mateix que donen allà. Si en tens tres sempre has de fer el mateix, i en canvi si tu un any et fan fer una cosa, et fa falta una cosa perquè no l'envies allà? Per què en un barri com Bon Pastor no hi pot tenir un nivell 3 d'anglès? Per què no ho pot oferir mai?

A. Ja. Per què, no se quants són, però són pocs?

C. No, i perquè ningú te la competència per fer-ho. I per què no puc fer un nivell d'informàtica, que ens omplim la boca més del COMPETIC 1 en alguns centres? Perquè no tenen ningú allà que tingui la competència. Per tant, ens fem la trampa en solitari. En canvi, si tu ho tens organitzat d'aquesta manera, tens els alumnes allà, fan un, fan l'altre, aquest any qui anirà? Un professor, l'altre any la directora qui enviarà? Un altre, quin?, aquell que pugui fer l'activitat que hagi de fer. No és molt millor això? I a més tenir una flexibilització i un ajustar els recursos i les necessitats del que vol el ciutadà, vaja, jo crec. I això que va en contra o a favor d'una millor qualitat? Jo crec que va a millorar la qualitat.

A. Però es va vendre o es va entendre, o es va voler entendre com la desaparició de serveis concrets en els barris que quedaven una mica lluny.

C. Crec que això va ser un joc perquè no és així. En cap canvi que s'ha fet, el que queda, no et queda en això. I aquests són els que veus que et fa més pena, perquè són els que tenen menys nivell de tot, saps allò que et permet. Si ho parles amb l'Emili ho té perquè en això ens ho estudiàvem molt, i veuràs, i llavors encara et raca més, perquè dius, ostres veig el problema, lluito i aquestes resistències fan que no puguis avançar. Però bueno, per cert, això són unes i altres i jo penso que s'han de mirar.

A. El que serien les resistències organitzatives?

C. Que és normal les resistències organitzatives, són ben normals les resistències organitzatives, jo soc la primera que també em resisteixo a coses, tots els canvis...

A. Les resistències organitzades des dels moviments sindicals han desaparegut, d'alguna manera, no? O bastant?

C. Be, jo crec que es fan altres estratègies.

A. Gràcies, Carme, per l'estona que m'has dedicat. T'enviaré la transcripció

31

MARGARIDA MASSOT

Professora de la Facultat de Ciències de l'Educació. Codirectora del Màster de Formació de persones adultes. Col·laboradora del CFA La Concòrdia de Sabadell

Despatx UAB

2/09/2015

A = ALFONS M = MARGARIDA

A- A veure, m'interessaria el teu currículum en el tema d'adults. Què has fet i que estàs fent ara?

M- Ara estic a l'Autònoma, a la Facultat de Ciències de l'Educació.

A- Des de quin any?

M- Potser des del 90. Potser, ho tinc una mica associat a quan l'Escola d'Adults de Can n'Oriac, no hi cabíem i ens desplaçàvem a un local de la Creu Alta, i crec que allò era el 90, quan es va fer la *Festa de la Primavera*, i llavors ja venia aquí com associada, però no sé si feia molt o poc, la veritat, això no ho sé, no ho sé gaire.

I, bé, imparteixo classes fonamentalment a la titulació d'Educació Social, a tercer curs hi ha una assignatura obligatòria que és Educació amb les Persones Adultes, és una assignatura de sis crèdits i la fan tots els educadors socials que passen per aquí per l'Autònoma. I aquesta, diguem-ne és la meva dedicació o contribució oficial al tema aquest d'Adults.

A- Els Educadors Socials que després no poden entrar a una Escola d'Adults?

M- Exacte, sí, els Educadors Socials que aquí a Catalunya, per una qüestió sindical, d'un famós conveni en que es va decidir que els únics que podien fer classes eren els mestres. I això es va acceptar i no s'ha canviat, tot i que em sembla que en altres Comunitats es fa., com València i Andalusia en que els educadors socials fins i tot tenien una certa prioritat, perquè semblava que tenien més, jo que sé...

A- Preparació.

M- ...més condicions. Sí, més condicions o més preparació, potser no tant en didàctica, però sí en la perspectiva social. Així, tenim el tema aquest de persones que es preparen per fer classes a persones fins els 12 anys, i ja està. I després, com que la formació continua tampoc és que sigui molt productiva, doncs així va tot.

A- Doncs preguntaré això a algú de la Universitat de València, al Pep Beltran o al Pep Aparicio.

M- Crec que al començament, era així, si ho han canviat o no, no ho sé. Però que els Educadors Socials entraven, segur, i fins hi tot hi havia una certa prioritat. I amb la Junta d'Andalusia de fa molts anys em sembla que també.

A- No ho sabia. Pensava que era una qüestió estatal, que estava considerada diplomatura no docent i, per tant, no podien impartir classes de Formació d'Adults. Ho preguntaré.

M- El que passa és que des de el punt de vista d'un sistema considerat per definició reglat, seria així. Jo per exemple, a classe sempre ho dic quan em fan la pregunta, “però nosaltres podem fer classe en una Escola d'Adults?”, dic, depèn, de la titularitat, si és municipal potser sí, si és amb un Ateneu que es considerarà privat, o amb un Centre Cívic o a una entitat, hi faràs alfabetització per immigrants o el que sigui, sí. En una Escola d'Adults Oficial de la Generalitat, no. I amb això em sembla que ja ho he dit tot, no? El que interessaria seria la formació, a banda de poder canviar aquesta legislació, si més no obrir-la. Però això és una qüestió sindical.

A- A part d'això, heu muntat el Màster amb l'Ana Ayuste de co-directora.

M- Sí, conjuntament amb les dues Universitats.

A- Que l'heu fet durant set anys. El feu aquest any?

M- No. Jo diria que ens van enganyar. Ens van dir que una comissió d'organització acadèmica de la Universitat Autònoma havia decidit que alguns màsters que tenien, una matrícula d'alumnes, de poc més de 20, no tenien més de 20 normalment, s'oferirien bianualment. Per tant, com que l'últim any ja ho havíem fet, l'any passat no tocava, i aquest any sí que tocava tornar a obrir matrícula, i finalment això no s'ha fet.

Va ser una manera com d'enterrar-ho jo diria amb males arts o, si més no, no molt bones del tot. A canvi d'això, se'ns va oferir la possibilitat d'intentar fer ,els anys que no es fes el màster, un postgrau, amb la meitat de crèdits.

A- Sí, vam estar parlant aquí del Postgrau..

M- Sí, que vam estar parlant. I davant del no res, o de la possibilitat del no res, perquè ja ens ho semblava que la cosa quedaria en no res, vam acceptar. L'any passat era el primer que entrava en vigor, però no hi havia hagut temps pràcticament de fer-ho. El vam acabar, es va començar a anunciar pel novembre i començava pel gener, cosa que ja es veia que no podia funcionar, i llavors aquest any en principi no tinc notícies de matrícula...

A- Però està ofertat?

M- Sí, està ofertat, però diria que no es farà. Jo contesto molts correus d'informació, sobre tot de gent estrangera, sud-americana fonamentalment, que crec que fan la mateixa sol·licitud a molts postgraus i molts màsters per després poder demanar beques i etcètera. Però potser sí, de fet hauria de començar al gener, per tant tenim una mica de marge. Però no ho crec, perquè la meitat de crèdits, la poca eficàcia de la titulació des d'un punt de vista oficial, més el preu caríssim, desmotiva molt.

A- Comences a una escola d'adults

M- Sí, a una escola d'adults

A- Com a mestra?

M- Com a mestra, sí. Sense cap mena de títol de Magisteri ni de res. Però bé, com ho fèiem voluntàriament... Va sortir a l'època de la 'transició', amb una campanya que deia "un ambulatori i una escola d'adults a cada barri", i amb aquesta idea, a diferents llocs, a Sabadell, que és d'on soc jo, a Terrassa, que era amb la gent que més o menys ens veiem més, no sé com, vam començar a fer, buscàvem algun tipus d'entitat o local que ens deixés un espai, i allà ho fèiem, perquè sí. A vegades de dia la gent treballava en una altra feina, recordo un profe que treballava a l'ambulatori de la Seguretat Social, una que tenia a casa seva una xurreria, la Maria de Terrassa, venia xurros, deia, "no puc més, ja no puc més". I llavors això permetia que poguessis fer això fins que mica en mica es va anar regularitzant, bàsicament et concedien un sou i prou, ni local ni res.

A- I el sou d'on venia?

M- El sou va venir quan ja érem oficials, venia del Departament d'Ensenyament o d'Educació en aquell moment.

A- Però no estava creada com a escola, com a aula?

M- No, nosaltres com que havíem anat reivindicant el moviment, doncs mica en mica anaven fent nomenaments. Feien un nomenament i deien "*trabaje dónde quiera*", estupend.

A- Vas participar a la Coordinadora d'Escoles d'Adults?

M- Sí, de Terrassa i Sabadell.

A- I després hi havia els barris de Barcelona.

M- Sí, però menos.

A- I després hi havia també el Prat, i algunes del Vallès.

M- Sí, va ser quan ens vam conèixer tots, quan es va formar el que després va ser el nucli, no sé si dur, però sí com a mínim històric. Érem gent de la mateixa edat, que tenim ara ja uns quants anys.

A- Llavors, tens recordes del SEPT?

M- Sí, home i tant.

A- Del Paco García de Haro?

M- Del Paco García de Haro, i del Pepe i de l'Hèctor.

A- És el trident, no? El Paco, el primer, però el trident era aquest.

M- Sí, i després, bastant més tard s'hi va afegir una mica l'Acebilló. Molt més tard, però sí, sí. Home, recordo que l'escola on jo estava, a ca n'Oriac de Sabadell, que era una cooperativa, i jo treballava allà amb adults, però formava part d'aquella cooperativa, ens van dir, "hi ha més gent que fa això d'adults també, un que és escolapi", i me'n recordo que una vegada vam anar allà a la Mina, seguint un autobús, perquè l'únic que ens va saber dir era la línia d'autobús que havíem de seguir fins no sé quina parada. I després vam anar a casa seva, i recordo que que vam pujar a casa seva i a l'ascensor no sé si hi havia una cabra, o una burra, o jo que sé, pujava a l'ascensor també. Perquè les famílies em sembla que les havien acabat de re-ubicar, de barraques de no sé quins barris, en pisos, i encara conservaven això dels animals. Ell va promocionar aquella campanya de "*no sé qué en cada escalera*", o es deia "*la letra participando entra*". Però a més a més es feien les classes, com que la gent era resistent a anar a un centre, es feien classes també a les cases, si es volia. I llavors nosaltres vam anar allà i ens va explicar una mica el rotllo, la filosofia de la cosa, vam sortir d'allà una mica escandalitzats, "si això és lo que hem de fer no sé jo si ho sabríem fer, o ho voldríem fer", però aquesta va ser l'idea, sí.

A- O sigui, comences de voluntària, amb un centre a ca n'Oriac, després passes a ser contractada...

M- Sí, jo vaig tardar, a veure, quan van començar els nomenaments vaig haver d'esperar el tercer any a que em nomenés, a tenir el sou, sí.

A- Perquè, els nomenaments d'alguna manera els gestionava l'assemblea de la coordinadora?

M- Es gestionaven una mica, però no gaire. Al començament gens, anaves a la Plaça Espanya, te'n recordes que hi havia allà unes capsas amb papers, i hi havia un inspector i et deia, "bé, pues ja te plaça vostè". Recordo una vegada que hi vam anar i vaig veure el meu nom allà, així com del revés, i deien "*bueno, ¿vosotros de dónde venís? De no sé dónde, tal i, tal.*" I li diu amb una que coneixia més, que devia fer més temps o així "*¿tú quién eres?*", "tal", "vale, pues a esta la tachamos...", i era jo! Diu: "*a esta la tachamos y pasas tu*", i jo li

dic “escolti, que aquesta soc jo”, i diu “*ay, pues lo siento, la hemos tachado*”. Vull dir que, era per *flipar*.

A- Van néixer molt aviat les diferències entre la Coordinadora i el SEPT?

M- No, t’ho sabria dir. La Coordinadora era com de tipus més anàrquica, en un sentit assembleari, no? Absolutament assembleari. I m’imagino que el SEPT va voler posar una mica d’organització, amb una certa representativitat, però del que recordo més del SEPT era la idea aquella com de la necessitat i l’idea d’elaborar materials, tipus centre de recursos, i de formació. Aquesta és la imatge que tinc més del SEPT, no d’enfrontament.

A- Parlem de la Universitat Popular a Sabadell?

M- La Universitat Popular és una cosa antiga i no, antiga des del punt de vista de la tradició cultural.

A- No, però jo parlo de la de Sabadell.

M- Hem fet tres anys, aquest serà l’inici de la quarta temporada, no sé com, en un Sabadell que també el conec dels moviments socials i polítics de tota la vida, no sé com vam començar a parlar de la necessitat de fer alguna cosa. I a l’estiu recordo això, dels mesos de juliol i agost, per correu electrònic, pim pam, pim pam, vam acabar fent el logo, vam acabar fent els objectius, i vam acabar dient, “això no pot ser, no pot ser això”. I d’alguna manera, vam veure la necessitat de recuperar aquella antiga i clàssica idea de l’educació popular. Doncs perquè vèiem que, en el cas de Sabadell, que tenia l’alcalde infame, Bustos, doncs tot el tema cultural estava absolutament perdut, no hi havia cap mena d’interès i, a banda d’això, volíem retornar a aquella idea de la cultura als barris, que era l’origen de l’educació d’adults, ja que semblava que per aquesta vessant més oficial les escoles d’adults s’anaven anant escolaritzant, valgui dir, entre cometes, fent l’escola de “si volen que vinguin”. I amb aquesta idea, i sense voler duplicar res ni fer competència a ningú, doncs vam començar a fer això, el que nosaltres en dèiem un intent de tornar a aquesta educació popular, o d’acostar la cultura a les classes populars, perquè semblava que estava buit, l’espai estava buit, i mira, hi portem tres anys, deu n’hi do.

A- Amb subvencions?

M- No, no, cap subvenció.

A- Cap subvenció, per tant, tot el professorat és...

M- És voluntari. Sí, no cobrem, no paguem. Això que et deia, va ser com un intent, o una necessitat, millor dit de, veient el panorama que hi havia cultural a la ciutat de Sabadell, per la situació política i per, suposo que per altres moltes coses també, vam dir, a veure que passa, si durem un any durem un any. I hem fet tres temporades, jo diria bastant bones, amb

un nivell de conferenciants molt bo, amb èxit...

A- Què són fonamentalment conferències, o cursos?

M- No, mira, nosaltres volíem, a l'inici havíem dit que faríem seminaris en dèiem seminaris, però el format era de xerrada/conferència. Després volíem posar-nos en contacte amb associacions i entitats com ara escoles d'adults i instituts per fer petits cursos, és a dir, per anar allà i oferir, jo què sé, doncs, la història del moviment obrer a Sabadell, la història de la construcció dels barris a Sabadell... I després tallers, o sigui, teníem com tres formats. Tallers volia dir, dos o tres sessions d'una qüestió pràctica, com xarxes socials i activisme social, per exemple, o iniciació a les xarxes socials al començament, o com preparar reunions productives, coses d'aquestes. Diguem que ha tingut força èxit en el tema conferències, has de pensar els temes, els blocs, o si fas com un cartell temàtic de sis-set sessions, això ens ha funcionat bé.

El tema de les entitats, no gaire, perquè a la gent li costa introduir temes dintre de les seves programacions. Després també és veritat que el fet de que nosaltres tot ho fem amb voluntariat, oferir un curs de tres sessions sobre la història del moviment obrer, en teoria vam dir que ho faríem nosaltres, que érem gent del tipus "jubilat d'or", per edat, i que hi havia disponibilitat o possibilitats de fer-ho, potser no ha acabat de quadrar del tot i això no ha funcionat, no vol dir que no puguem insistir.

El tema tallers, tot i que en fem menys, també funciona.

Aquest any volíem fer, jo tenia la idea de fer un format seminari de veritat, com de formació interna, però oberta, de petit format, de 12-15 persones, amb les quals féssim allò típic d'un seminari, que es llegir una cosa i després aprofundir, aquesta és una idea que tenim aquest any nova, i veurem una mica. Aquest any volíem treballar sobre el tema de drets humans, l'any passat vam fer un cicle de valors, l'anterior sobre la societat del benestar.

A- Quan feu un cicle, és el mateix conferenciant?

M- No, anem canviant, per exemple, l'any passat que fèiem Valors doncs dèiem: la Resistència i democràcia; Dissidència i democràcia. Buscàvem un expert, si fèiem dissidència, en aquest cas li vam dir a en Joan Subirats. Clar, també ens passa una cosa, i es que l'entorn aquest que es deixa abusar una mica, doncs ja el tenim una mica treballat. I tampoc és qüestió d'abusar massa, però l'any passat va venir el jutge Vidal, i va parlar de Justícia i democràcia, va quedar gent al carrer, 400 persones en una sala i gent al carrer que no podia entrar. En Joan Subirats també, el Xavier Domènech, en fi, anem fent això. I aquest any, com a cicle no està definit, però segurament farem el tema de Drets humans, amb la idea de recuperar, perquè la gent, o no ho sap o no té gaire memòria, sobretot el personal una mica més jove, algun dret humà fonamental, recuperar-lo històricament i després actualitzar-lo, i dir, "i ara això com està?", aquesta és la idea, però encara no està del tot definit.

A- A part d'això vas fer aquell treball pel Consell d'avaluació del Departament d'Ensenyament, "les escoles d'adults"

M- Ah, sí!, el Diagnòstic de la formació de persones adultes, allò si que va ser trist. Vam començar, ens ho va encarregar una consellera, que em sembla que era d'Esquerra Republicana, va ser l'època del tripartit, i quan el vam acabar ja no hi era.

A- La Marta Cid

M- Ah, doncs sí. Ja no me'n recordava del nom. Bé, és d'aquelles feines que jo en dic lamentables, perquè la vam fer amb moltes ganes, la veritat, ningú ens va posar cap impediment ni cortapises, ni res, quan demanàvem dades, bé, alguna vegada alguna *coseta* que hi va haver, al final, de que algunes dades ens van demanar que féssim dues fonts diferents d'informació perquè no sortissin tan dures, però en principi ho vam solventar bastant bé, però clar...

A- A mi em van vetar.

M- A tu et van vetar, ja me'n recordo ja. Sí, perfectament. I després va quedar en un calaix.

A- Sí, com molts d'aquests treballs.

M- Sí, i això ho trobo lamentable, perquè treballes un any i mig, ben bé, i ja està. Llavors, recordo al cap d'un temps, d'un any o dos, quan ja havia passat i aquesta consellera ja no hi era, no sé qui hi havia...

A- Suposo que l'Ernest Maragall.

M- ...aquí a l'Autònoma es va fer una comissió que treballava l'educació d'adults, un rector, Lluís Ferrer, li va demanar al Joan Subirats que muntés una comissió o alguna cosa que es pogués fer per acostar l'educació a la societat. I ell va dir, ah, doncs mira, amb la Margarida, ja que ens havíem conegut a través d'això, l'educació d'adults, que és el que està més abandonat. I com que ens havíem conegut en aquest treball perquè formava part d'un comitè assessor, durant uns anys vam estar treballant amb gent d'escoles d'adults i oferíem formació per la gent que feia els majors de 25 anys, en fi, una sèrie de coses. Va haver un moment en que vam decidir, en aquesta comissió, a parlar amb aquell que era el subdirector de Formació Professional, que era una mica així arrogant, prepotent.

A- El director general de formació? En Josep Francí.

M- Aquest. Amb aquest hi vam anar per demanar-li alguna suport per aquest tipus de treball, i que tingués en compte l'educació d'adults, i si podíem treballar més conjuntament, si podíem donar més, com ho diríem, més crèdits a la gent que ho feia, etc. I recordo que el Subirats em diu "ja veuràs com et parlarà del diagnòstic", i jo dic, "ja veuràs com no". I ens va fer esperar mitja hora escrupolosament, de rellotge, per allò no fos cas... Quan vam entrar al despatx hi havia l'informe del Diagnòstic, en una estanteria com deixat allà, així com que hi és però que

no hi és, en una estanteria buida, que es veia allò... I em fa així, “veus?”, jo dic, “sí, sí, ja ho veuràs”, i efectivament, no va dir ni mu. I a més no ens va donar res.

També recordo que quan vam acabar aquest informe, ell ja estava en el càrrec i li vam anar a fer la presentació, i va ser de lo més groller, més maleducat i més arrogant i prepotent que he vist a la vida.

Vull dir, que allò va ser un treball, del qual hem viscut després per informació, per fer classes, per muntar el màster i tot. Però, la finalitat de transferència de coneixement, i a la pràctica per transformació de la realitat... res de res, trist, però bé, coses de la vida.

A- De la primera època d'Ensenyament, de l'època de la Montse Sala, què recordes?

M- Jo aquesta la tinc una mica borrosa. Perquè, com que era molt al començament, i tothom anava per lliure, i no s'ocupaven de nosaltres ni per lo bo ni per lo dolent, fet que tenia certes avantatges, com que no ens donàvem res, només el sou, doncs no es cuidaven de nosaltres, només ens demanaven les actes a final de curs, anaves allà a la Plaça Espanya, les fotien en una caixa de cartró allà, pam!, que deies, “per això les he fet?” Doncs, no ho recordo gaire, no, la veritat.

A- De l'època de Benestar Social, quines coses positives i negatives trobaries?

M- Home, aviam, de l'època de Benestar Social... va haver aquella mena de polèmica, de si sortim d'Educació, nosaltres som mestres, nosaltres som d'educació. Però com que hi havia tot aquell tarannà social, doncs hi va haver com una certa, no sé si divisió, però com a mínim sí de discrepàncies. Jo m'ho vaig agafar com de dir, bé, potser sí, era allò famós de “*cabeza de ratón o cola de león*”. El que passa és que clar, la gent que ho duia, la formació que tenia, la intenció política que tenia, era molt d'assistència, com si diguéssim.. El que passa és que llavors, quan hi anaves, el tracte era més proper que quan anaves a Educació, perquè érem l'únic col·lectiu nombrós i, per dir-ho així, organitzat, però tot lo altre era més assistencialista.

Crec que, es van fer algunes coses, van fer els congressos en aquella època, que allò va ser important, els congressos internacionals, es van fer coses interessants, alguns cursos de formació també. Però finalment crec que no van ser capaços de donar-li la volta, i crec que també va haver molta pressió per la part més corporativa del que és l'àmbit educatiu, de dir “això és Educació, i s'ha de tornar a Educació”, no sé si va haver pressió dels sindicats, bé, cap al final sí, quan es va formar la Mesa, llavors allà sí, però en l'entremig, hi havia allò de dir, aquí no estem bé, però és que allà tampoc ho estàvem; quan estàvem a Educació no érem res, ni ens tenien en compte, quan feien els nomenaments deien, “els professors interins de no sé què, no sé què i no sé què, Educació Especial, Educació no sé què...”, i quan ja no quedava res, ja deien, i Adults. I portaves set hores allà en aquella sala.

En canvi a Benestar Social érem un cos de referència, perquè clar, érem gent...

A- No hi havia una altra cosa...

M- No hi havia una altra cosa, no. Llavors en aquest sentit sí, potser si ho haguessin portat

unes altres persones, o potser no, la veritat és que no ho sé. Però en aquella època es va fer el currículum, oi? Sí, si no recordo malament, el currículum de la secundària, quan es va fundar estava allà, perquè de fet la secundària no existia. Vull dir que, veig que s'han fet més coses allà que després, quan va tornar a Ensenyament o a Educació.

A- Per tant, com veus la situació a Ensenyament?

M- Veig que des de que s'està a Ensenyament no s'ha fet res, des de el meu punt de vista, val que després jo, a l'estar aquí a la UAB, només feia col·laboracions amb l'Escola d'Adults, feia les classes dels majors de 25 anys, vull dir, que estava al dia, però potser no al detall aquest més corporatiu, però no he vist que s'hagi fet res, simplement anar tancant el currículum, anar-lo tancant, tancant els itineraris formatius, anar posant més normativa que no porta enlloc, des del meu punt de vista, s'hi ha posat gent sense formació específica i sense motivació, perquè mira, la formació si vols s'agafa, però la motivació l'has de portar, les ganes, sembla com si les escoles d'adults s'hagin convertit en cementiris de professors de secundària que es volen jubilar allà.

A- La Marta Ferrer s'ha anat al Clot. Per què ha canviat?

M- Perquè ella és una persona que té moltes ganes, molta empena i molta inquietud social, i té una idea. Va anar a la Concòrdia perquè li van dir que allò era la bomba, va veure que no..., que era bombeta, d'aquelles de St. Joan, i que cada vegada anava a menys, i que, això que et dic, una mica de cementiri d'elefants, anava passant. I després, doncs que el projecte que hi havia allà ha anat perdent pistonada, i es va amollar molt al que diu l'Administració des d'una perspectiva burocràtica, ni tan sols ideològica ni res, vull dir. Tristament, no és una postura de dir "estem a favor d'aquesta Administració", no, és una mena de seguidisme burocràtic que no portava enlloc. I llavors, m'imagino que s'ha cansat i li han ofert anar al Clot sembla ser que hi ha una direcció nova que vol fer algun tipus de projecte, i això sempre anima. Dic jo!

A- L'ha haig de veure, m'agradaria veure-la per comentar-ho

M- Sí, està contenta, bé, estava contenta i també li feia una mica de cosa, perquè ara al començament de curs encara va escriure una carta a tots els de la Concòrdia. Perquè la seva escola encara és la Concòrdia. Crec que és una persona amb moltes possibilitats, de fet va ser professora aquí, associada durant tres anys, i professora també del Màster.

A- Molt bé. Quins problemes veus amb l'Educació d'Adults actualment?

M- A veure, el problema més greu que li veig és, com ho diríem, de comprensió social, o d'ignorància social, és a dir, la gent no sap que és molt important l'educació d'adults, -sembla un espot publicitari-. És a dir, crec que la gent no és conscient de la importància que té des d'una perspectiva social per a un país, per a qualsevol país. Allò que deia, l'optimisme pedagògic de la Il·lustració, pues una mica en aquesta línia, les poblacions millor formades

des d'una perspectiva liberal, fan els països més productius, i alhora més crítics, més formació i més crítica, millors persones i països millors. Les nostres administracions no sembla que això els importi o els interessi, jo diria que saber-ho si volguessin podrien saber-ho, però ho ignoren sistemàticament.

Jo he arribat als extrems de, per argumentar, anar-me'n a un extrem absolutament demencial que és, fer servir l'informe PISA, provenint d'on ve, que diu que la formació de les famílies incideix directament en els resultats dels fills, i dius, si ni amb això reaccionen, ja *apaga y vámonos*. Jo diria que estem en aquí, no reaccionen, perquè això ho hem posat en els diferents informes, en el Diagnòstic ja sortia, i això que, els PISA eren bastants incipients. En diferents reunions que hem tingut en el Màster per veure si el promocionaven o donaven punts específics per al professorat que volia anar a escoles d'adults, hem anat repetint aquest argument fins a la sacietat, perquè semblava que amb un govern més liberal o més de dretes, potser seria més del seu estil, i no.

És que ni que sigui per egoisme, ¿vostè vol reduir el fracàs escolar, l'absentisme, l'abandonament prematur, que comparativament amb Europa és molt més alt? “sí?”, “doncs mirí, veu que diuen l'OCDE?, veu que no és gaire sospitós, de ser d'esquerres ni de coses rares?”, “Sí?”. Doncs no, es veu que no, es veu que tampoc. I llavors, des d'aquest punt de vista estic pessimista, la veritat. Penso que aquest és el problema més greu, que la societat i les administracions, en aquest cas corresponents, no saben, no volen saber, ignoren, o ho fan expressament.

I llavors és clar, per la banda des de baix, la inquietud la té qui la té. En els moments de crisi hi ha hagut més ganes de formar-se, també perquè havia menys feina, en els moments de més bonança econòmica la gent més jove prefereix treballar, tenir diners i sortir-se'n perquè se'n pot sortir, i ho anem fent així cíclicament, però clar, no sembla que això millori gaire.

A- Com hauria de ser l'educació d'adults? Tenim el Departament d'Ensenyament que tenim, però malgrat el teu pessimisme, si haguéssim d'aportar idees, què hauríem de dir?

M- Home, si poguéssim començar de zero, llavors diria tanquem-ho tot i comencem de zero. No sé, penso que potser la manera de fer-ho ara seria, no tant des d'una administració central, com pot ser la Generalitat, si no des dels municipis, que és l'aproximació més real i més concreta que tenim del territori, de les necessitats.

Llavors potser acostaria l'educació, a la cosa aquesta municipal, clar, hi ha molta gent en contra, hi ha els treballadors que no volen ser treballadors municipals, ni escoles municipals ni res, vull dir, no sé si això es pot salvar o no, probablement si hi ha ganes es pot salvar. Però crec que l'administració s'hauria de descentralitzar, els ajuntaments haurien d'assumir competències. I després s'haurien de crear projectes il·lusionadors, vull dir, fa molts anys hi va haver allò de les ciutats educadores, que en algun moment va semblar que podia dur-se així, i va quedar en un discurs i en unes quantes pancartes que es col·locaven a les sales de premsa.

Caldria recuperar aquesta idea de la ciutadania, de la formació, de..., ara que hi ha governs diferents. Però clar, en programes electorals d'això no diuen res, i d'educació d'adults, a Sabadell diuen tres línies que, per simpatia amb el Govern municipal les vaig posar jo, perquè clar, si no torna a ser allò de; “ah, i adults, i adults?”

Jo faria això, intentaria acostar-lo a les administracions locals, és a dir, descentralitzar, conèixer la realitat, fer projectes, afavorir els projectes, fugir d'aquesta estructura tan burocràtica i tan escolaritzada. Vull dir, si un centre, posem a Sabadell, Terrassa, és igual, Ripollet, Cerdanyola, defensa un projecte, i està avalat per algun tècnic expert o jo que sé, doncs, escolta, que hi hagi gent que el tiri endavant, i si funciona endavant i si no que es tanqui, perquè estem a la mediocritat més absoluta, i quasi a vegades de, no sé... deixem-ho en mediocritat.

A- El tema de la municipalització de les escoles d'adults, no té el perill de dispersió i d'inseguretat en funció de les línies polítiques que guanyin les eleccions?

M- És clar, això també és un argument bo, això és veritat. Hauria de ser una municipalització com a mitges, una cogestió, la Generalitat no ho hauria de deixar del tot, però hauria de deixar d'incordiar, saps que vull dir? De posar decrets, de regular, d'enviar inspectors per què mirin, jo què sé, si hi ha una llista a classe o no... S'haurien de fer les coses amb sentit comú. Penso que fan falta centres que tinguin projectes i persones responsables que els tirin endavant, i llavors hi ha d'haver una administració que acompanyi, això és evident. Vull dir, si hi ha cursos que tenen quatre alumnes, s'han de tancar, no ens hem d'enganyar, però si hi ha cursos que tenen llista d'espera, s'han de doblar, i si hi ha gent innovadora que fa una sèrie de coses, se li ha de donar suport, de la mateixa manera que si hi ha gent que és un galtes i el divendres no treballa perquè..., doncs se l'hauria de sancionar, oi? Doncs, en aquesta línia estaria jo, no sé ben bé la fórmula legal. De fet hi ha escoles municipals.

A- Sí, n'hi ha i algunes funcionen molt bé. Pel que jo sé, la de Sant Celoni funciona molt bé. Hi ha escoles municipals que són punteres en funcionament.

M- Ara per exemple nosaltres estàvem assessorant una que encara és molt petiteta, i és municipal... S'hauria d'agafar lo bo de lo municipal..., s'hauria de fer un projecte de veritat, si algú s'ho creies de veritat en aquest país es podria fer perquè gent preparada dic jo que n'hi hauria algú

A- La idea o el record que tens d'AEPA?

M- AEPA, aviam, l'AEPA. Tinc un record així una mica agredolç, vull dir, era el que va succeir al SEPT com a entitat, era superar l'etapa de l'assemblearisme de la Coordinadora que no era possible ni sostenible estar sempre units. I per tant, bé. ES va fer un intent de centre de recursos, l'editorial el Roure, una sèrie de coses que estaven bé, però de cop aquesta entitat va començar a tenir un biaix..., en el lloc que jo estava, no estavem gaire ben vistos, diguem-ho així. Bé, són coses històriques, d'aquelles que a mi em costa a vegades d'entendre, encara no s'entén gaire ara, però bé... I llavors, es clar, doncs et desenganxes una mica, malgrat tot jo encara sóc sòcia i contribueixo a l'AEPA, però clar, era un lloc en el que estàs una mica mal vist, per dir-ho així, ni compten amb tu, i per tant tu no comptes gaire amb ells.

A- Quan dius un lloc, vols dir la Concòrdia, vols dir Sabadell?

M- Sí, vull dir bàsicament la Concòrdia, no era estrictament personal. La Concòrdia fonamentalment perquè va semblar que agafava un cert lideratge.

A- Amb la Conxita, amb la...

M- Sí, amb tots els que treballàvem allà. Sí, home, hi havia la Conxita, que va entrar més tard, la Maite, jo mateixa, la Rosa Maria, la Virtuts, la Margarita P. també, clar, els històrics, he d'anar fent memòria que si no...

A- Per què es va donar aquest trencament o aquesta separació?

M- La veritat que, quan vam començar a ser conscients de que passava això, nosaltres no ho vam entendre, vam dir "ara que els hi ha agafat a aquests". Després, amb el temps, tampoc no és que ho hagi entès més, però bé, apel·lant als fets, diria que després d'aquesta etapa més assembleària de la Coordinadora, el que en dèiem, la *lucha*, que cada dos per tres havies d'anar o a defensar una cosa o una altra, va arribar un moment que quan tornàvem de la manifestació dèiem, "ara hem de fer classes?, si no he preparat res, però això què és?". Això no pot ser, d'acord que fem els temes a classe que la gent proposa, però a veure... Llavors, vam entrar nosaltres, per dir-ho d'alguna manera, entre que ja hi havia més estabilitat econòmica, inclús de locals, nosaltres estàvem en els antics locals d'una cooperativa, a l'Associació de Veïns de la Can Deu, a la Parròquia de Can Puiggener, en fi, una mica un desastre, però és igual. Vam entrar a la línia de dir, haurem de treballar, per dir-ho així, metodològicament, vam entrar en la línia metodològica de l'elaboració de materials, ja n'hi havia alguns que s'havien fet, fonamentalment la gent de diferents escoles, però també bastant centralitzat a Ripollet, o al Prat. I, bé, estaven bé, però eren com insuficients. Nosaltres vam entrar amb moltes ganes en aquesta línia, que es va dir metodològica, com si haguéssim abandonat els principis fonamentals. Crec que la cosa va estar aquí, i inclús recordo...

A- Els principis fonamentals eren la lluita, la...?

M- Sí, com si això ja a nosaltres no ens importés.

A- Però AEPA estava fent materials també. De matemàtiques..., te'n recordes? *La Palabra*...

M- Sí, vull dir, que nosaltres no els vam criticar mai. Inclús el de la Palabra es va fer servir, perquè nosaltres en alfabetització vam ser més fluixos. Nosaltres vam començar a crear material de certificat, i després quan vam començar amb el currículum modular, ens el vam inventar nosaltres el que després va acabar sent la secundària oficial. Bé, vam entrar en aquesta fase d'innovació metodològica, ens hi vam abocar molt, molta gent venia allà a demanar els materials, què semblàvem, la Biblioteca d'Alexandria. La gent venia allà, i això donava molta feina. I per una altra banda, el moviment diguem-ne polític, social, estava com bastant aposentat, vull dir, no era una època d'efervescència. I llavors es va començar a

generar com, no sé, com una divisió, un sector més dur, per dir-ho així, més social, més amb una línia de la persona que ho duia, que era el Ramón Flecha, i algunes escoles que que coincidien més amb ell. I la Concòrdia va quedar a l'altra banda, així, sense més. És una cosa que no ho he acabat d'entendre mai, de veritat t'ho dic. De la mateixa manera que una vegada a l'AEPA em van convidar, precisament, per explicar el currículum modular, i allò va a ser una *encerrona*.

A- Sí?

M- Sí. Es van posar a criticar-ho tot, organització i plantejament del currículum a sacó i vaig dir, “escolteu, això no es fa,” si m'heu convidat, és perquè us ho expliqui, vinc aquí i us ho explico, si us agrada, us agrada, si no us agrada, no us agrada, si teniu alguna cosa a dir la diem perquè per algo estem aquí, però venir aquí a no sé què, haver de defensar-me de no sé què, no està bé... Després es van disculpar, però... Vull dir, que allà hi havia com uns ressentiments i unes coses que jo, la veritat, no he acabat d'entendre. Però bé, crec que a la Concòrdia se la va identificar com una cosa que ara en diríem socialdemòcrata, respecte a les posicions rupturistes, antisistema. Fent una mica d'actualització dels termes, perquè si no acabo d'entendre gaire.

Després, en poc temps, les coses van canviar ràpidament, hi va haver molt pas de professorat d'algunes escoles cap a les universitats, diferents vies personals, diferents camins, la cosa estava molt aposentada des del punt de vista d'anar consolidant i ampliant places, i fent escoles més grans, en fi, coses així. Però jo la vivència que tinc és molt desagradable, l'explicació la veritat no l'entès gaire.

A- L'explicació podria ser de personalismes?

M- Podria ser. El que passa, parlo per mi, jo no hi he anat a competir mai amb ningú, no hi he anat a postular-me mai per res. Vull dir, que en tot cas, si algú m'ha ficat el dit a l'ull, no sé si l'he ficat jo primer, però no crec. Però en fi, no ho sé, la veritat.

Sí, home, penso que aquí hi ha hagut *algo* com de persones, però no diria que nosaltres vam fer el primer pas. Potser sí, que uns altres tenen una altra visió. Bé, tu ho contrastaràs, no? Però nosaltres alguna vegada hem dit “però que passa aquí?”.

A- El dia de l'encerrona suposo que jo era president de l'AEPA i no ho recordo.

M- Sí, però aquell dia no hi eres tu.

A- Hem parlat d'AEPA. Què penses de l'etapa de la Mesa?

M- L'etapa de la Mesa a mi em va agafar ja una mica desafecta al règim, en el sentit així de l'AEPA. Vaig dir, ja us ho fareu, ara tinc altres interessos, des del punt de vista d'escola, de fer una cosa que estigui bé, que tenien bastant èxit a més a més. Però, vaig discrepar molt de la Mesa, allà hi va anar professorat més jove, el sector més històric, Conchita, Virtuts, Margarita, jo mateixa, no ens hi vam posar a la Mesa.

A- Bé, més jove, la Trini...

M- Dic de Sabadell

A- Tu ets localista.

M- Sí, es que lo altre se m'escapa una mica. Perquè tampoc hi tenia interès. A la Mesa hi van anar alguns professors, diguem-ne de segona generació, més joves, com et deia abans i hi vam discrepar molt. L'argument era "es que no t'entén, perquè, tu defenses aquí a l'escola, unes coses, però parlem sembles el Ramón Flecha", això és el que em deien.

A- A tu?

M- A mi, sí. I pensava, no, si la meua vida és aquesta, estar sempre al camp contrari. No sé en quin camp juguem, perquè jo dic sempre el que em sembla i em puc equivocar, evidentment, però... I això de la Mesa ho vaig viure molt de lluny, i a més a més ho vaig veure críticament, ja ho vaig veure que allò no aniria bé. Era un afany corporatiu d'aconseguir drets de tots els treballadors, cosa que és evident, clar, però és que per això no fa falta desmuntar-ho tot, vull dir que els drets els tindrem igual, o els hem de demanar igual, una cosa no treu l'altra, no? Però a mi em va agafar com desafecta, no m'interessava.

A- Perquè en general van aparèixer altres persones, l'Àngel Marzo...?

M- No, jo en directe no ho vaig viure res, no et dic que no hi cap. Però recordo això, de dir, osti!, però que esteu fent?. "Ah, és que hem de tornar a Educació, perquè nosaltres també tenim drets, perquè mira si volem anar al concurs de mèrits..." No sé, unes coses que a mi no em motivàvem suficientment. I dèiem, què té a veure els drets d'uns treballadors, que a més en aquest cas són funcionaris, amb una línia que està agafant això.

A- L'Àngel Marzo em deia que també tenien una preocupació pedagògica clara. Però jo també tenia aquesta idea teua més corporativa, més de lluita sindical.

M- Clar, jo, així ho vaig viure. I a mi no em va interessar, no m'ha interessat mai la cosa sindical organitzada, no m'ha interessat, i vaig deixar a les seves mans, no sé si vam fer bé, però totes vam fer igual. La Conchita tampoc no s'hi va posar. A vegades portava notícies que deies "ah, bueno" i a vegades deies "osti, i això què és". Estàvem ja, del tema aquest, una mica cansades.

A- D'alguna manera, tu has seguit la història: Coordinadora, SEPT, AEPA, Mesa, i ara?

M- Ara res, no? Ara és la decadència total, no hi ha res. No hi ha res, absolutament res, res. És brutal. Es que es clar, això de la Mesa?, en el fons va ser com una secció sindical d'adults, en el fons, per defensar petites coses que semblava que en aquell moment, pel fet de no estar a

Educació o a Ensenyament no es tenien, potser sí que és veritat que no es tenien. Bé, no me'n recordo gaire, però segurament devien tenir raó en aquest aspecte. Però, allò, un cop aconseguit això, no van tenir cap altre interès, de fet no sé ben bé qui hi havia, de l'Àngel Marzo, com a Mesa, ni me'n recordava que ell estava allà o era partidari de la Mesa.

A- Sí, estava.

M- Això sí que va ser un enfrontament total amb el sector més dur de l'AEPA, en el sentit clàssic així de l'AEPA, el sector més Ramón. Però a mi això no em va preocupar perquè a mi no m'interessava això de l'AEPA, ai, de la Mesa. I de fet ho vaig veure com una decadència, i ara el no res més absolut. Bé, és que adults no existeix, adults no existeix. A vegades faig algunes xerrades d'inauguració de curs o tal, i busco per la pàgina web de la Generalitat on està situat adults i cada vegada ho trobo dintre els ensenyaments artístics, el batxillerat, el gimnàs, al final ho trobaré al lavabo.

A- A la web d'Ensenyament hi és. Si tu busques per exemple estadístiques d'ensenyament Ho trobes. Diria que, des del punt de vista organitzatiu, ara està més contemplat, des del punt de vista purament organitzatiu. A ofertes educatives, també.

M- Clar, però que tota l'evolució de 30 anys, o 40, ha estat millorar una pàgina web, que abans ni n'hi havia, hem anat lents. Una mica lents hem anat, mare meva.

A- Creus que les persones concretes han influït molt en el desenvolupament de l'educació d'adults a Catalunya?

M- Els polítics?

A- No, no em refereixo a polítics. Però, per exemple, en Ramón, en xxx, Miquel Casanovas,...

M- Sí, jo crec que sí, home, hi ha uns referents al moviment. I el Ramón és un d'ells, el Miquel Casanovas també, per la part de Vic, Osona. Després hi ha el Sebas que estava a Girona. I després la gent més de Barcelona, clar, allà hi havia més gent, estaves tu, hi havia l'Anna, que es va quedar com a presidenta a l'AEPA. I després per la banda del Vallès, penso que no hi havia tant personalisme, no sé tu com ho vas veure, crec que no hi havia una sola figura, penso que era més com escola, potser la Concòrdia va destacar més com escola, teníem l'esperit d'escola, més que persones penso. Després hi havia la gent de Ripollet que també era un referent.

A- Sí, però Conchita, tu, també éreu un referent. Aquestes persones concretes, quina influència creus que han tingut? Aspectes positius i negatius. Ramón Flecha, en concret.

M- Home, Ramón és un referent indiscutible, això és evident. I penso que ha tingut coses molt positives, A veure, el Ramón, sempre ho dèiem, no?, té una visió, té una visió de futur, i

té una visió de com han d'anar les coses i com s'han de fer, bé, cap on s'ha d'anar, millor dit. I llavors, potser té unes maneres de fer que no ens acaben d'agradar, això és una mica la reflexió que a vegades fèiem. I després, penso que ha fet molt, en el sentit d'elaborar, primer, quan va decidir, per dir-ho d'alguna manera, que s'havia d'estudiar pedagogia, tots els que eren mestres o veníem d'unes altres titulacions. Pedagogia o alguna cosa, una llicenciatura per dir-ho així, o que s'havia de fer el pas al català. Després quan es va decidir que s'havien de fer materials didàctics. I després quan es va decidir que s'havia de fer teoria, que s'havia d'investigar, s'havia de fer el pas a la universitat. I això comportava això. Per tant, des d'aquest punt de vista, és un referent, i penso que té un mèrit indiscutible. Llavors clar, des d'un altre punt de vista és una persona que és absolutament carismàtica.

I clar, això té els pros i contres de totes les personalitats tan carismàtiques. Una persona que a vegades és sectària, i llavors és amb mi o contra mi, i no hi ha termes mitjos. I en aquest sentit, penso que amb això ha fet mal, amb lo altre ha fet bé, perquè tenia aquesta visió de cap a on havia d'anar.

Després, bé, el món universitari és molt complicat, i per allà també s'ha perdut, van tenir molts problemes, ells com a grup de recerca i, en fi, les coses són massa complicades. Però en els inicis penso que sí, el que passa és que sempre ha pecat d'això, de buscar aquesta mena de puresa suposada, i que era o tot o res, amb mi o contra mi, i quan era contra mi era molt difícil viure-ho.

He tingut amb ell una relació una mica d'amor-odi, d'èpoques en que no saps perquè et trucava i t'oferia coses, i d'èpoques en les que deies, dec estar en una mena de llista, però en realitat, no ho, sé la veritat.

A- És curiós tot això que deies de la influència que va tenir en que la gent estudiés pedagogia i en fer teoria de l'educació d'adults. Analitzant els postgraus i màsters, hi ha una època del 88 al 94 que hi ha un postgrau aquí a l'Autònoma amb l'Enric Vilaplana, el Pere Darder, que impulsàvem des d'AEPA. L'Enric Vilaplana es va comprometre molt! A la Universitat de Barcelona també es va fer un màster durant dos o tres anys, i un doctorat, i el 94 desapareix tot. No hi ha postgraus o màsters, només hi ha un postgrau d'adults a la Pere Tarrés, fins que arribeu vosaltres al 2006. Del 94 al 2006 hi ha un buit.

M- Hi va haver una època, Alfons, que tu recordaràs, en que hi va haver un intent de fer el que llavors es deia una titulació de segon grau, d'adults, a nivell d'Espanya, coordinat a través de la UNED, amb el Floro. I allò hi vam estar tres o quatre anys treballant-hi, te'n recordes que anàvem a Madrid sovint? Una llicenciatura de segon grau. I allò estava molt treballat, encara tinc per aquí alguna carpeta, que la trobaria. Amb l'Óscar Medina, amb el Floro, amb gent de...

A- ...del País Basc, la Maite...

M- Això mateix, la Maite, la Josebe, aquell altre, el que no és profe universitari, però...

A- Sí, ja sé de qui parles.

M- Saps qui vull dir, no? No em surt el nom. I després de Galícia. Allò ens va ocupar tres o quatre anys. Després d'allò, aquí va coincidir amb una època en que al deganat de la meva facultat, que hi havia el Marius, i en un moment determinat em criden i em diuen “hem pensat que dels diferents postgraus que podem fer..., n'hi ha un d'adults, si tu t'hi poses el tirem endavant” I jo vaig dir “home, jo m'hi poso, però pel sector que és i per la tradició d'on venim, com a mínim, ho hem de fer les dues Universitats de Barcelona”, i van dir, “això el que vosaltres vulgueu”. Llavors, vam començar això, i suposo que va frenar una mica la llicenciatura tot i que ja es veia que cada vegada seria més difícil de posar-la en marxa, i després el Floro es va morir el pobre...

Mira, et diré més amb això del Ramón, una vegada vaig anar a parlar amb ell, per dir-li “escolta, Ramón, a tu no et sembla que hauríem de fer una mena de titulació (de màster no se'n parlava) d'adults, tal qual, etc, etc.”, i va em va dir; “ai, no sé, no ho he pensat, però no ho veig gaire clar, no ho sé, però em sembla que no, perquè no són els temps...” Bé, no ho sé, va dir que, com que no. Que això era una cosa d'aquelles que si tu tenies una idea, si ell no estava a favor, allò no triomfava. Recordo la reunió que vaig fer amb ell, i al cap de dos dies em va telefonar i em diu, “escolta, que he estat pensant en lo que em vas dir, i que tens raó, parlem-ne”. I d'aquí va començar a fer-se unes petites reunions, allà a les Heures, i pum, pum, pum, va acabar en aquesta proposta de llicenciatura o en un grau. Vull dir, que de vegades el Ramón també responia... Amor-odio.

A- Llicenciatura de segon grau. Vam fer moltes reunions, però no va acabar de concretar-se. Em sembla que vam fer algun congrés...

M- I tant, vam fer un congrés... Si ho teníem tot ja, teníem fins i tot assignatures. Si encara hi ha per aquí (busca documents)... Tinc una mena de sensació trista, ara que estic pensant en la meva jubilació, de dir, tota la vida hem dit “educació d'adults”, aquí a l'Autònoma, i s'han girat i m'han trobat a mi allà amb la bandereta d'adults posada, saps? I total, no ens n'hem sortit. Tinc aquesta sensació trista, de dir, jo crec que hem treballat molt en tots els àmbits, i que hem treballat molt honestament, en el sentit de que hem fet tot el que podíem i una mica més, sense mai cap condició ni res. I tinc la sensació de que no ens n'hem, o almenys jo, parlo per mi, de que no ens n'hem sortit. Penso que no, no ho hem aconseguit. Ni aquí, ni a l'escola, per dir-ho així.

A- Cal trobar alguna explicació o una interpretació al període històric que hem viscut. No sé si coincidiràs amb mi. Tenim tot el moviment de la Coordinadora i el SEPT com a servei, tenim AEPA. AEPA provoca un trencament, en 'aquella famosa trobada a Sta. Elena d'Agell, que és quan vosaltres us distancieu. A partir d'aquell moment, les persones que podien ser referents van desaparèixer: uns a la universitat, i uns altres, com jo, encara que no em considero referent de res, a la Generalitat, amb lo qual el moviment es queda sense referents. L'única bandera que s'aixeca és la defensa corporativa, la Mesa, encara que especialment al començament i segons el testimoni dels seus líders, era molt més que una simple defensa de les condicions laborals. El relat original va desaparèixer.

M- Sí, perquè la feina a la universitat, clar, era molt d'apostar-se a les bases, i és molt lent,

i per tant queda enterrat. A tu et sembla que sí que estàs fent, però en realitat no es veu. I els de l'administració igual.

A- No va acompanyat d'un moviment, que pugui defensar les idees. Tinc una certa sensació com si nosaltres haguéssim actuat com va passar amb els líders veïnals a la transició. Van ocupar càrrecs als ajuntaments, als partits i es van situar. Suposo que amb la millor bona fe, aquí no es un problema de bona fe, sinó de realitats. A continuació observem que les institucions són més poderoses que les idees de les persones.

M- Sí, és lo que deia abans, com que la situació ha anat millorant, perquè hi ha contractes, hi ha edificis, ja estàs més ben tractat, per dir-ho així, acabes dient, a la fi, això és una feina. Com deien alguns dels profes més joves a la Concòrdia, “és que a veure, això és una feina, eh!”. L'hem de fer tan bé com puguem, però això és una feina, és que per vosaltres sembla que sigui la vostra vida”. Això era una crítica a aquest sector més antic, per dir-ho així, més històric. No sé, hi ha una època molt de lluita, *d'un ambulatori i una escola en cada barri*. Tot estava per fer, vas fent, vas fent, clar et vas cansant també. I llavors en mica en mica et vas consolidant o aposentant una mica, en el bon sentit de la paraula, i potser s'abandona.

A- No només per cansament, sinó perquè el Ramón entra a la universitat. Com si des de la universitat es pogués transformar l'educació d'adults o des de l'administració. Jo intento allò del centre de recursos però no ens en sortim, ens prenen totalment el pèl. I trobes que, si t'ofereixen entrar a la Generalitat potser podràs canviar alguna cosa... I llavors sí que possiblement uns i els altres ens aposentem. Tenim un lloc de treball, ho fem...

M- Sí, tan bé com sabem, també jo ho penso.

A- Intentem treballar bé...

M- Sí, perquè, això que tu deies, això de Sta. Helena d'Agell, que no me'n recordava jo, allà que va passar? Tinc a la memòria així una mica...

A- M'he de llegir Papers, fonamentalment Papers...

M- Recordo que surts i dius, “què ha passat aquí?”, perquè, com si ens haguessin insultat.

A- Haig de treballar, aquest tema. Tinc molt mala memòria. La imatge que tinc és que es fa una carregada del funcionariat, sense distinció. Es crea allà el grup, més AEPA, més Verneda, Ripollet també, un grup concret que, com a funcionaris, ataquen als que s'estan funcionaritzant. Llavors, crec que hi ha una quantitat de gent important que són funcionaris, igual que nosaltres, però que se senten atacats sense cap mena d'arguments.

M- Sí, sí, va haver un moment de molta tensió, és veritat. És veritat això que deies dels funcionaris, La idea era, s'estan funcionaritzant, les escoles s'estan funcionaritzant, anda que ara! Ara sí que hauria de sortir un braç letal d'aquests que posés ordre, perquè mare meva, si

això era funcionaritzar-se, que ens passàvem la vida allà a dintre... Sí, va haver moments molt durs... A veure, jo mai he sigut amiga personal del Ramón, perquè no venia d'aquests grups, però altres sí que es van sentir fins i tot dolgudes en lo personal, i això va ser molt trist. Gent que es va sentir com traicionada, o agredida, potser va ser més el cas de la Conchita que jo, en aquest cas per la relació amb la gent de Ripollet. Perquè mira, jo, el Ramón... Amiga personal no, home, tot i que el coneixia de tota la vida professional...

A- Tu sempre has mantingut una certa distància.

M- Sí, és que jo soc una mica així, no sé, les coses me les he mirat amb un criteri. I m'equivoco com qualsevol però, hi havia coses que no les entenia i de fet encara no les entenc del tot. Saps allò, aquella cosa, tan de caricatura, de simplificar el discurs, i dius, no, les coses són diferents, penso jo. Recordo molt que a la Concòrdia dèiem, aviam, venim d'una assemblea, i allà el discurs polític és un, però això en una classe dura dos minuts, què fem els altres 50 minuts, no? ". Nosaltres vam entrar amb aquesta línia segurament, però és veritat, no me'n recordava d'això... quina mala *sombra*, no?

A- Bé. Després d'aquesta interrupció, no sé perquè, pensava que poc sabíem quan vam començar...

M- No sabíem res, ens hi vam posar, jo no sé si havia acabat la carrera o no, no me'n recordo, i no sabíem res, m'havia llegit dos llibres de Freire, i em van contractar en aquesta cooperativa d'ensenyament a ca n'Oriac, perquè havia fet un curs pilot d'alfabetització, sense tenir jo ni *puta* idea d'alfabetització ni res. Però em va venir a buscar un d'un moviment social que muntava una cosa, i em va dir "m'han dit que tu has llegit coses de Freire, vols fer un curs d'alfabetització?", i jo que era així *echada p'alonge* vaig dir "bueno", i el vam fer.

A- I la cooperativa aquesta, qui la finançava?, per què us pagaven?

M- Sí, ens pagaven molt poc i a més a més repartíem el sou, o sigui, els diners que hi havia es repartien, el que hi havia, a parts iguals en funció de les hores treballades. Era una cooperativa del PPO, allà vaig conèixer al Pedro Acebillo. Quan jo hi vaig entrar, ja existia, ho havien portat unes monges, no sé, d'aquelles coses molt antigues d'abans, del franquisme, de la transició. Llavors van començar amb els cursos PPO i el Pedro Acebillo no sé quin càrrec va tenir i a través d'aquest curs pilot que havia fet d'alfabetització. I total, que el primer que vaig fer d'adults i d'alfabetització, que n'he fet molt poca, va ser el segon any en aquesta escola. Després vaig veure que l'alfabetització no era ben bé lo meu i vaig fer altres cursos, per això et dic que jo va ser a partir dels nomenaments el tercer any, fins el tercer any no em va tocar a mi. Primer va tocar a la Maite, després a la Rosa María, i finalment a mi. Dels que estàvem allà, que érem tres.

A- I llavors la cooperativa aquesta?

M- Continuava a banda.

A- A banda del que seria l'escola d'adults?

M- Sí, bé, representa, l'escola d'adults primer no existia, era una línia, igual que hi havia corte i confecció o comptabilitat, o cursos de la dona, hi havia alfabetització. Hi havia dos cursos d'alfabetització, allò que després el vam dir alfabetització i neoelectors.

Després quan això ja es va anar creant, ens hi vam posar, doncs en el moment que hi havia un nomenament, era un sou que entrava també a la cooperativa, i així fins a no sé quants anys.

A- O sigui, que us manteníeu dintre de la cooperativa amb un sou...

M- Incorporant el sou.

A- ...amb un sou del Ministeri.

M- Efectivament.

A- Perquè en aquell moment encara era el Ministeri.

M- Sí. I bé, això que dèiem, que no sabíem res, ens posàvem allà i dèiem “què?”, i d'aquí va venir una mica la necessitat de... “ai, a Terrassa també hi ha uns que fan el mateix”, “home, doncs reunim-nos, a veure si fem materials, els dissabtes, ens reunim i fem els de matemàtiques o fem alguna cosa. Jo tinc textos...”, aquelles coses, no? I així mica en mica.

A- Se'ns ha acabat el temps, perquè continuar podríem continuar. Gràcies, Margarida

32

ENTREVISTA TERRASSA

Entrevistades al CFA Anna Murià

A= ALFONS M= MONTSERRAT TRULLAS MM= MARIA MARTINEZ S= SUSI MAJORAL.

A. Estic a Terrassa amb la Montserrat Trullas que és mestre de l'Anna Murià de Terrassa, la Maria Martínez que també és mestre de l'Anna Murià, jubilada recent, i Susi Majoral que també està jubilada i ha treballat també a l'Anna Murià. Així heu treballat a l'Anna Murià totes?

M, MM, S. Sí.

M. Bueno, elles havien sigut la directora i la cap d'estudis.

A. Molt bé. Quants mestres hi ha a l'Anna Murià?

M,MM,S. Ara 12.

M. Bé, 12 places però són 13.

A Com a centre d'adults està bé.

M. és el més gran.

MM. És el més gran de Terrassa.

A. Bueno, doncs la qüestió és de com vàreu començar.

M. Ella és la primera.

MM. Bueno, jo vaig començar l'any 1977, em vaig apuntar a uns cursos que feien d'alfabetització a l'ICE, amb el Paco i el Pedro Acebillo, i em vaig apuntar que aquests els organitzava la coordinadora. Em vaig apuntar en allà, vaig fer el curset d'alfabetització i després quan va començar una mica el moviment, a reivindicar les places que hi havia concedides en aquí d'alfabetització però com no s'ocupaven doncs llavors aquí a Terrassa, l'Associació de veïns de les Arenes que era molt lluitadora, demanava mestres d'adults per al barri, i llavors aquesta associació es va posar en contacte amb la coordinadora i en les primeres places quan van nomenar a persones per diferents llocs, doncs van concedir dues places aquí a Terrassa.

A. Recordes alguna manifestació, talls de carrers, i que la coordinadora hi participa?

MM. Sí, la coordinadora varies vegades, al principi vam, bueno primer a partir dels cursets es va anar a la delegació més d'una vegada.

A. Hi va haver una tancada no també?

MM. Hi va haver una tancada però no recordo el nom de l'escola.

A. Ah, no a la delegació?

MM. A la delegació però quan estava allà al Carrer Aragó o Diputació , allà hi va haver-hi una tancada.

A. Al carrer Aragó., per allà a Urgell.

MM. Exacte al carrer Aragó, allà hi va haver una tancada al principi, vàrem anar a varies manifestacions, abans de que es concedissin les 36 places que hi havia.

M. En tot Catalunya n'hi havia 36?

MM. És que n'hi havia 36 que quedaven així com del plant, bé això és el que hi havia del pla d'alfabetització, va començar així la coordinadora.

S. De les 36 dues a Terrassa.

MM. I d'aquestes hi havia diferents barris que hi havia més moviment veïnal, i aquí a Terrassa algú de l'associació de veïns estava en contacte amb el Paco i amb el Pedro, amb el Paco sobretot. D'allà a les arenes hi havia gent lligada a l'UGT i al PSOE que coneixíem, i llavors el barri de les arenes era un barri molt lluitador i les primeres places es van concedir allà. I al final vam començar a treballar nosaltres sense estar encara contractades, vam estar tot el primer trimestre fent classes fins que a poc a poc es va

M. Sense tenir contracte ni res?

MM. Sí.

M. Vàreu cobrar?

MM. No, el primer trimestre no.

A. Fèieu de voluntaris?

MM. Sí, vam començar allà dient bueno, vam començar fent la campanya, jo me'n recordo que estava en una altre associació de veïns, i vaig fer campanya en el barri i quan ja vàrem posar-nos tots una miqueta a fer classes jo vaig posar-me a fer classe a l'associació de veïns d'allà, un grup d'alfabetització que bàsicament venien gitanos, i després a partir de les 5 de la tarda marxa a les arenes amb la gent de les arenes. I així vam començar. El Rafael Comelles i jo. Això el primer any.

A. El 77?

MM. 77-78 sí.

A. I tu?

S. jo vaig començar al 84, amb aquell programa que van fer l'educació compensatòria que van crear 50 places, i aquí a Terrassa en van donar dues, i en una d'aquestes dues. Vaig començar al Salvador Vinyals.

A. Tu saps quan acaba el programa d'educació compensatòria?

S. És que no se quan va acabar perquè jo vaig estar 4 anys, però va continuar, jo vaig passar a tenir plaça a adults.

A. Vas passar directament a adults?

S. Sí.

A. Vas entrar en concurs de trasllat?

S. Sí, a un concurs.

A. O directament?

S. No, vaig haver de concursar, van fer un concurs tancat diguéssim.

A. Per gent de compensatòria?

MM. No, concurs per les places, quan es van crear les places d'adults que no estaven.

A. Concurs tancat és per una gent.

S. No, no era tancar ara que hi penso.

MM. No, perquè va venir la Imma que venia de fora.

M. Però la Imma va venir més tard eh! Imma Martínez de les arenes, jo tinc apuntat al 77-78.

MM. Clar, perquè el concurs va ser aquest any.

M. Quatre anys després del que dius.

MM. La Imma va venir a la plaça que havia d'anar jo.

M. Susi Majoral canvia a Can Palet.

S. Clar, perquè jo havia d'estar amb ella a les arenes, i li van donar la plaça a la Imma.

MM. Sí, que venia de nens ella.

S. Sí. I després la Fina que va fer compensatòria.

MM. Uns quants anys més.

A. I tu Montse?

M. Jo al 89-90, quan vaig entrar amb Benestar Social jo, ja vaig entrar per la porta gran jo!. Sí, jo fins aquell any 85-86 i 87-88 anava a fer classes de català per les escoles d'adults, però jo venia diguem-ne de normalització lingüística que encara no existia, però bueno, anava a fer català per totes les escoles.

A. De política lingüística,

M. Exacte, de política lingüística, i llavors em van dir “mira, ara es convocaran unes places de Benestar Social, si ho demanes hi pots accedir”, llavors ho vaig demanar i em van donar aquesta plaça que era mitja plaça en una escola, i mitja plaça en una altre.

MM. No se sabia ben be.

A. Per ensenyar català, o sigui tu venies de política lingüística i vas passar a adults?

M. Sí, i d'aquests érem uns quants també.

A. Quan els de política lingüística diguem-ne van deixar de fer classes a les escoles d'adults?

M. Sí, exacte, perquè llavors ja les van anar a fer els mestres, llavors clar em van demanar a mi si em podia quedar amb aquesta plaça, i feia igualment després només feia català però, anava per totes les escoles a fer català.

A. Llavors tu recordes que una de les coses que havíeu de ser és mestres, perquè no tothom de política lingüística que anava a les escoles d'adults es va poder quedar.

M. Es va poder quedar sí, llavors ens van com distribuir quan es va crear normalització lingüística, va haver-hi com un concurs intern i les que no tenien títol de mestre o així, es van quedar més a normalització lingüística. Perquè els hi van valorar molt els anys que havien treballat. L'experiència que tenien docent de català, i en canvi jo que estava acabada de llicenciar i clar no tenia molta experiència però tenia més titulació, llavors per tant vaig poder entrar com a mestre. Llavors aquestes eren les passes d'allò en deien contracte laboral, perquè llavors al cap de tres anys no va haver-hi oposicions, i llavors vaig aprovar les oposicions al 91 i em vaig quedar a la plaça.

A. O sigui per tant llavors la única que recorda el món de la coordinadora ets tu?

MM. Sí.

S. Perquè la va viure.

MM. Clar, dels inicis, de quan vam començar.

A. Perquè en un moment donat tu no recordes que existia també el SEPT

MM. Sí.

A. Te'n recordes? Era més aviat el Paco, el Pepe, el Pedro.

MM. Sí, Servei d'Educació Permanent per als Treballadors.

A. Sí exacte, que publicaven una revista que es deia Cercles de Cultura.

MM. Sí, d'aquests en tinc algun jo encara.

A. I llavors tu vas viure d'alguna manera que hi va haver com uns enfrontaments entre la coordinadora i el SEPT, te'n recordes d'això absolutament i de les raons? Bé o el que tu recordis que hi havia, o que passava.

MM. A veure, no se si en aquell moment que vam començar nosaltres a fer classes a les escoles, a l'horari aquest també el Pedro Acebillo com que estava a l'INEM, a l'INEM es van començar a fer cursos d'aquests, i llavors el Pedro la política d'ells era de fer cursos d'aquests molt conscienciadors, molt lligats a tot ensenyament global.

A. Totes les teories de Freire.

MM. Exactament tot lo de Freire, això ja ho vaig fer jo el primer curs d'alfabetització i quan jo vaig començar a fer classes aplicava, havíem de fer primer la discussió abans de començar a escriure lletres i paraules, jo vaig fer allà cartells de paraules generadores del rico, paro, pobre, i totes aquestes, i llavors sí que recordo que hi havia el Paco, el Pedro i llavors n'hi havia un altre que era argenti.

A. L'Hèctor Sancoqui.

MM. Exactament. Doncs aquest també vinga cursos amb els altres per això, per un tipus d'ensenyament d'aquestes característiques, i llavors va començar a sortir l'altre branca que no se, potser la idea era que sí que hi havia d'haver tot això però que s'havia d'organitzar, sistematitzar, i d'alguna manera fer un contingut com més adaptat aquí, crec jo, no ho se, ben bé no me'n recordo. Les discussions eren més per qüestions ideològiques, però em queda bastant llunyà, sí que recordo d'anar a assemblees de discussions, i que poc a poc la gent es va anar situant cap a una banda o l'altre.

A. El SEPT va desaparèixer i llavors la coordinadora amb alguns del SEPT també es va transformar en l'AEPA.

MM. Sí, la coordinadora es va transformar.

M. Sí, jo recordo això de l'AEPA.

MM. I el SEPT poc a poc va anar desapareixent sí que és veritat, el Pedro es va anar posant més a un segon terme, ells aquí a Terrassa s'havien organitzat, a part de nosaltres que després sí que s'hi van integrar el Gregorio, que ara està a Egara aquest va començar amb una noia, i la Roser a fer classes, la Roser la dona del Pepe de Cerdanyola que també anava amb el Paco. Pepe Garcia es deia?

A. Sí, Pepe Garcia, que va entrar a l'ajuntament.

MM. Exactament, sí ell va entrar a l'ajuntament. Doncs la seva dona la Roser, i dos més van començar a fer classe aquí a l'INEM, a Formació Ocupacional, i feien classes també d'adults.

S. I la mestressa i el marit no van començar també fent-ho?

MM. També van començar amb alguna cosa sí.

A. Però les classes d'adults aquestes les feien com a voluntàries no?

MM. Bueno, com a voluntaris no, també cobraven.

A. Ah sí?

MM. Sí.

A. De l'INEM?

MM. Algo. No se com en un pla d'allà, les feien com a dels cursos que es concedien que feia l'INEM, hi havia alguns que hi havia com una part de formació general bàsica, i llavors estaven

ells, i després la part de formació ocupacional. Perquè jo després el que vaig fer també un any vaig estar de voluntària, aquell any sí en un curs de l'INEM ja de la última etapa, que es feien d'electricistes abans que es comences a fer lo de treure's els títols aquells d'instal·ladors, i els cursos aquests per la formació professional, jo em vaig apuntar en un curs d'aquests i anava a fer unes classes de la part teòrica per a que després es poguessin examinar, complementant la part d'electrònica i electricitat. Sí, això a les altres oficines de l'INEM que hi havia aquí a la mancomunitat. I llavors sí que jo vaig anar a unes quantes assemblees i reunions en les que hi havia diferents maneres d'entendre'ns.

A. Tu recordes quina era la discussió?

MM. No, ben bé no.

A. O sigui quins eren els arguments una mica, en que es decantaven uns i en que es decantaven els altres?

MM. No. No ho recordo.

A. Vaig parlar amb el Paco també, el problema és que el Paco se'n va anar a Senegal i després va tornar però va tenir un accident una mica greu i es perd una mica, llavors tampoc em va ser molt útil.

MM. És que una mica el Paco es va anar quedant-se en un segon terme, sí. I el Pedro també és que va ser com un global ells dos, el Pedro el van enviar a un altre lloc, l'Hèctor va desaparèixer, després va fer alguns cursos d'això, de sistema global i quan vam començar amb el graduat escolar, però que s'havia de fer globalitzat, i tot això. Jo sí que me'n recordo d'haver anat a sessions amb ells però llavors el Paco va començar a quedar en segon terme, i a la Mina el que després va entrar també allà va ser el Jaume Botey allà, que el Jaume Botey havia estat.

A. Però no tant a la Mina diguem-ne sinó a la Mina barraques.

MM. A la Mina barraques no.

A. A la Mina barraques hi havia el Francesc Botey, el germà del Jaume.

MM. Sí, exacte.

A. I llavors el Francesc va marxar un any i el Jaume el va substituir. Molt bé, de l'AEPA que recordeu? Sí

M. Em sona el nom però, i que hi havia reunions i assemblees.

MM. I després la coordinadora va derivar en l'AEPA.

M. Nosaltres havíem anat a algunes reunions no?

S. No, nosaltres hi vàrem anar quan ja era la Mesa, a l'AEPA no recordo si hi vàrem anar alguna vegada.

M. Allà hi havia el Marc? Aquell Marc que va venir una vegada, no era d'AEPA?

MM. No, em sembla que ja era la Mesa. El Marc era més jove que l'AEPA. De l'AEPA jo me'n recordo encara d'haver anat a assemblees i reunions, sí que havíem anat.

A. O alguna jornada també.

M. I alguna jornada també sí.

S. El que anàvem era a comprar els llibres.

MM. Sí, els llibres de les presentacions, exacte. També a algun curset amb el Fernando, jo vaig fer algun curset amb el Fernando.

S. Sí, algun curset amb el Fernando i la senyora aquella, no era de l'AEPA? Que també havia fet algun llibre.

A. No ho recordo, alguna senyora i un llibre no.

S. Un llibre d'alfabetització.

A. La Maria Jose potser? De Ripollet.

S. La Maria Jose també la coneixem, però no.

A. L'Olga?

S. Sí.

A. El Ramon Fletxa.

S. No, una que era professora de la universitat. Ara!, amb el Ramon Fletxa, no amb el Fernando, el Ramon Fletxa va venir a fer-nos el curset.

M. Jo els conec del curs del postgrau aquest.

MM. Abans de que després va entrar a la universitat el Fletxa no?

A. El què?

MM. El Ramon Fletxa va entrar després a la universitat?

A. Sí, està a la universitat.

MM. Doncs amb el Fletxa vam fer algun curset.

A. I llavors a la Mesa sí que hi vau participar?

MM. A la Mesa hi vam participar, sí.

M. Hi anàvem sí, anàvem a reunions, sí me'n recordo.

MM. Aquí a Terrassa hi va haver-hi durant uns quants anys que totes les escoles estaven coordinades, hi havia com un equip directiu coordinat i hi havia un responsable de cada zona i fèiem claustre.

A. Però oficial?

M. Oficial no.

MM. No, nosaltres ens havíem organitzat així.

A. O sigui que vosaltres us havíeu organitzat així?

MM. Oficial no, oficiós. Bueno, però ens ho deixaven fer. Nosaltres teníem un claustre únic i fèiem l'horari de les escoles.

A. I la gent rotava?

MM, S, M. Sí.

MM. Llavors la gent anava rotant i anàvem d'una escola a l'altre, i ens trobàvem tots els mestres de Terrassa, i era un claustre únic.

S. Els del Ramon Llull, tots no.

MM. Els del Ramon Llull al principi no, després sí quan hi va haver-hi el Xavi després sí.

S. Sí, després sí.

MM. Quan hi havia els altres dos no, no es van voler ajuntar.

M. Aquí tinc apuntat un Juan Carlos i la Dolors Garcia.

MM. Sí, Quan hi havia les altres dues persones no.

M. Jo vaig començar aquí al 87 les classes de català, i anava per totes les escoles llavors al 89-90 és quan vaig entrar i el postgrau d'adults el vaig fer al 90-91.

MM. Doncs llavors del claustre aquest únic.

A. I jo que no tinc el grau?

M. No?

A. No, i vaig haver de participar en un concurs i no tenia res.

M. En canvi eres professor no?

A. Sí, l'havia coordinat, era coordinador, però mira no tenia papers.

MM. Clar, a veure jo només vaig fer aquest primer d'alfabetització, que durava res, dues o tres setmanes i després aquest que van fer elles ja no, i tu tampoc.

M. Clar, ja estàveu dins i no.

A. La Mesa que era més, una organització o un element més reivindicatiu de tipus laboral o tipus pedagògic? Com la recordeu?

M. Potser més laboral no? Jo tinc el record de potser més reivindicacions de temes laborals.

A. De situacions dels mestres.

M. Sí, situacions dels mestres, horaris, que complíssim les hores i tot això.

MM. Sí, més que res nosaltres hi anàvem i d'aquest claustre hi enviàvem hi havia un representant o un parell de persones que anaven en representació.

A. I que després us passaven.

MM. Ens explicaven a nosaltres la informació i els temes que s'havien de tractar i etcètera. Però bueno, era així de reivindicacions dels professors però algunes coses quan es van haver de començar a fer totes les qüestions de programacions i quan ja va començar lo de secundària, potser sí que també hi havia debats i els altres cursos que anàvem començant a fer.

M. Sí, el que passa que com hi havia algú que anava a les reunions potser no ho vius tant en primera persona, perquè era un enllaç diguéssim. Jo recordo alguna tancada també.

MM. Sí, havíem anat a alguna tancada.

M. El que no recordo a on, si era a Benestar Social.

A. Sí, hi va haver una tancada allà.

M. Jo me'n recordo que els Mossos em van treure, me'n recordo d'això, que em van arrossegar, però no recordo de que anava, però sí que era una tancada.

MM. Però sí que havíem anat.

M. Sí.

MM. I llavors d'aquí, bueno nosaltres teníem una companya que era la Marisa Bastús que era de Comissions i moltes vegades com era del col·lectiu i era de Barcelona i a més a més era del sindicat doncs moltes vegades hi anava ella amb els representants. La Marisa amb algú més.

M. I després quan la Marisa ja no va estar aquí vàrem perdre una mica el contacte, és una mica la sensació aquesta.

MM. Sí, vam desfer el claustre, les escoles es van fer més atomitzades.

A. I per què?

M. Bueno, perquè des de dalt ens ho van dir, que havíem d'estar cadascú al seu corral.

S. Clar, perquè ja es van distribuir d'una altra manera.

M. Les places.

S. Van donar un edifici més gran, que és el que estem ara, bueno, edificis més grans..

M. Edificis més en condicions.

S. Més en condicions i llavors ja ens vam agrupar i ja era un claustre de 7 en allà, ens vam partir diguéssim.

M i S. Vam fer com dos claustres grans.

A. i això va ser en l'època de Benestar Social?

M. Sí.

MM. Em sembla que sí.

S. Això va ser al 98.

A. Doncs sí, era l'època de Benestar Social.

MM, M, S. Sí segur, era l'època de Benestar Social.

A. Quin record teniu de l'època d'Ensenyament?

M. de la primera època?

A. De la primera època d'Ensenyament. O no teniu record?

MM. Bueno, de la primera època.

A. La Montse Sala.

S. Sí, la Montse Sala i el Rafael Ferrer.

MM. El Rafael Ferrer i abans, i jo encara abans. El Rafael Casals va estar a Ensenyament.

S. Jo només recordo el Rafael Ferrer i la Montse Sala.

MM. A veure el Rafael Ferrer bastant proper.

S. Molt proper, a mi em va salvar la vida.

A. Ah sí?

MM. Clar, és que amb el Rafael Ferrer havíem coincidit amb coses abans.

S. A mi va ser el que em va trucar.

A. Et va trucar per a què?

S. Perquè em van fer un expedient, una professora que hi havia aquí.

MM. La directora, la Rosa, com es diu?

S. L'Àngela Fernández.

MM. Un informe negatiu.

S. Aquell concurs que vaig participar jo representa que al cap de dos anys o de quatre, no recordo exactament, el director t'havia de fer un informe, i ella em va fer un informe negatiu meu.

A. Però el director era d'escola primària o la directora?

MM. No, la coordinadora, era coordinadora.

S. Era coordinadora, i llavors el Rafael Ferrer quan ho va veure em coneixia, es va estranyar i em va trucar dient-me que m'havien fet un informe negatiu. Llavors va dir que fes un prec de descarrega perquè sinó jo me'n anava.

MM. Sí, hi va haver un altre que se'n va anar, va haver de marxar.

S. Érem dos mestres i als dos ens va fer l'informe i ella es va quedar. Bueno total, que el Rafael Ferrer va veure l'informe, em va trucar i llavors jo vaig anar allà i vaig fer un prec de descarregues que no sabia de que m'havia de descarregar perquè no em van dir el que deia aquest informe, no ho he sabut mai, i llavors vaig continuar a adults, és a dir que ell em va salvar la vida.

MM La Montse Sala no ho se, més aviat tens el record aquest, de representant de l'administració, el Rafael Ferrer era una altre cosa, un sentiment més amb coneixement de causa de l'educació d'adults, i amb ganes d'això, de que realment arrelés, que fos una qüestió que s'expandís, amb un caire ben social, amb donar més oportunitats a més gent, no se, és un altre sentit totalment diferent. I la Montse Sala doncs més administració.

A. I de l'època de Benestar Social?

MM. I de l'època de Benestar Social mare meva.

A. Quina imatge teniu?

S. Diques-ho la imatge que tens tu.

A. Quin record?

S. Quina imatge tens tu?

M. L'Àngela Miquel i la seva taula.

MM. Que deia que li havia regalat el Jordi Pujol.

M. I la seva taula que li havia regalat el Jordi Pujol i que només n'hi havia una altre igual que la tenia el Jordi Pujol al seu despatx.

A. Això quan us ho va dir?

M. Bueno, no ho se, perquè anàvem a entrevistar-nos amb ella, que anàvem a demanar-li coses, un mestre més, o anàvem a demanar més hores, anàvem sempre.

MM. Els locals, a demanar més mestres això segur.

M. Anàvem a demanar bàsicament més mestres perquè nosaltres anàvem creixent i clar volíem més, sobretot quan ens vam plantar a secundària, nosaltres vàrem ser els primers que vàrem començar amb secundària l'Anna Murià i llavors anàvem a demanar que ens possessin més mestres.

MM. Bueno i abans lo de l'accés a la universitat, clar és que nosaltres vam començar a fer lo de l'accés a la universitat.

S. I lo de cicles també.

M. Lo de cicles de grau superior.

MM. I llavors quan ens van passar va ser realment un ensurt, com de com ens passen a Benestar Social i realment és sentir-te de dir bueno, que el que estàvem fent nosaltres precisament el que volíem era doncs cada vegada donar més contingut, fer més coses als centres d'adults, ampliar-

ho a àmbit més cultural, donar-hi més possibilitats lligades a tots els àmbits de l'ensenyament i de l'educació, i no quant et passen a Benestar dius, és tornar a fer alfabetització i assistencial que és el que vam començar.

M. El que passa és que nosaltres havíem estat reivindicant l'accés a la universitat, l'accés a grau superior, vull dir coses més, més ampli diguem.

A. Però en canvi va organitzar congressos.

MM. Però per una altre banda el que ella volia donar era això, dignificar les escoles, llavors durant el temps de Benestar Social el que sí que era veritat és que clar, era un col·lectiu que bueno anaves allà i sí que et senties representat del col·lectiu perquè bueno, era via directe.

M. I era un contacte directe amb la directora general, anaves allà i parlaves amb ella

MM. Perquè anaves als altres i era el delegat, però clar era delegat de tots els altres ensenyaments i clar, la directora general aquesta va voler com fer així com acolliment, i llavors sí que realment ens van donar, als centres se'ls van donar moltes dotacions, van ampliar molts edificis.

S. Però això va ser més l'ajuntament.

MM. Però clar, era una cosa que en teoria ells s'atorgaven l'autoria però en realitat el que feia era buscar edificis que la ciutat cedia, vull dir que era més de nivell local, però nosaltres que el nostre centre va ser gràcies a que va haver-hi la regidoria de l'ajuntament la va tenir Iniciativa, i el regidor d'Iniciativa és el que va aconseguir millorar dos o tres edificis i fer escoles dignes, que no tenen res a veure els locals que hi havia abans amb i després, però clar alguns dels edificis d'aquests eren centres de primària que els van convertir en secundària i clar, la directora general quan va venir doncs venia a posar-se la medalla. Les campanyes aquelles de la clau, anaves allà vinga, els lliuraments de diplomes d'alfabetització, clar era un muntatge, tota una posada en escena perquè realment sembles que feien moltes coses des del departament.

M. Nosaltres no hi vam anar.

S. Jo no hi havia anat mai.

M. Als diplomes jo no hi havia anat mai.

MM. Jo hi vaig anar perquè nosaltres com a col·lectiu no hi volíem anar-hi perquè ens semblava.

A. Com a col·lectiu de què?

MM. De Terrassa. No volíem acompanyar-los, no se si hi havia una altre escola, però llavors els alumnes els hi vam haver de dir que hi havia aquest acte perquè els convocaven individualment, i molts dels alumnes van dir, "ai, doncs a mi sí que em fa il·lusió anar-hi, és al Palau de la Musica i no hi havia anat mai", etcètera, etcètera, i llavors jo els vaig acompanyar. Nosaltres no estàvem d'acord d'anar-hi però clar...

A. No estàveu d'acord fonamentalment per això perquè us semblava una perafèrnia.

S. Per la parafernàlia.

MM. Clar és això, demanàvem més mitjans per les escoles, o més mestres, que hi hagués més campanya, clar era una cosa que quan feies un voler mostrar una cosa però després els mitjans de comunicació que continuem com ara, campanyes per a la matrícula, ara tothom sap que s'han de matricular els nens, quan s'hagin de matricular els adults no es va assabentar ningú, i això continuem igual, doncs clar no es feien campanyes d'això.

M. Nosaltres havíem anat als mercats a fer paradeta.

MM. Al començament de curs que vam començar a deshora amb les altres.

M. La festa major de Can Palet me'n recordo jo a la paradeta repartint fulletons, a la festa major del barri.

MM. Sí. Recursos per organitzar doncs això activitats culturals que fèiem lligades a l'escola, amb això no hi havia gaire passió, o sigui que ens van enviar fotocopiadora alguna.

S. No algunes, una.

A. Com que hem fet de tot passem a Ensenyament.

M i MM. Sí exacte, passem a Ensenyament.

A. La comparació entre l'època de Benestar i l'època actual?

M. Encara haurem d'haver donat les gràcies per haver estat a Benestar Social, i haurem de donar les gràcies a l'Àngela Miquel dèiem, perquè vam veure de cop i volta vam passar a ser absorbits i ja no érem ningú, érem com un boletet a dintre de tot el gran engranatge d'Ensenyament. I en canvi a Benestar Social com a mínim érem algú.

S. Es va perdre la idiosincràsia.

M. Tot i que primer ens va semblar que clar, que formàvem part dels dos pisos, érem de mestres igual, social com els que reclamaven les millores als pisos i que hi possessin ascensors a Can Anglada i nosaltres allà reivindicant una escola o un mestre més. I en canvi després dius, ostres que bé estàvem amb l'Àngela Miquel.

S. Perquè es va perdre.

M. Perquè després ja està perdut, tota aquesta, estàvem molt units perquè fèiem congressos, i ens trobàvem i tenia sentit de col·lectivitat, que senties que pertanyies a un col·lectiu de mestres, en canvi ara ets un numero més, i envien a la gent sense tenir en compte segons com l'especialitat, bueno ara també ha tornat a canviar també però.

MM. De tota manera és això de dir, potser sí que haurem d'enyorar els temps de Benestar Social però la veritat és que clar, ideològicament la majoria creiem que a on havíem d'estar era a Ensenyament.

M. És a Ensenyament evidentment, que ens reconeguim com a institució.

S. Però amb la idiosincràsia nostre.

M. Mantenir el nostre tarannà, i en canvi això no s'ha mantingut. No s'ha respectat que la gent vagi fent aquests cursos de la universitat, aquests postgraus i ara ve la gent sense cap mena de formació d'adults, i com que hi va haver tot un esforç per crear tot això, i en realitat tot això s'ha perdut.

A. Perquè d'alguna manera la gent que està a les escoles es queixa molt de la diferencia entre els que venen de secundària i els de primària. Però és igual en aquests moments, perquè de primària també venen sense cap mena de formació.

M,MM i S. Sí.

A. És igual uns que els altres? Encara hi ha diferències?

MM. A veure, la veritat és que nosaltres hem tingut molt bona sort amb el professorat.

M. Sí, nosaltres sí.

MM. Això és la veritat. Nosaltres l'escola nostre pel que sigui, bueno, l'escola o centre perquè clar hem anat creixent i això, però el tarannà i les ganes.

M. Perquè sempre hem sigut més majoria encara de primària, i encara dels antics representa.

MM. Sí, hem sigut majoria de primària, però els que han anat venint s'han anat adaptant bastant.

M. Els que han anat venint s'han anat adaptant a aquest tarannà.

MM. Sí, allò com molta gent que s'han girat, nosaltres fins i tot quan hi va haver la diferencia de els de primària només poden fer primària, els de secundària només poden fer secundària, uns han de fer un horari, els altres un altre, coses d'aquestes nosaltres no.

M. Els de secundària no poden fer alfabetització, nosaltres amb aquestes coses no hem fet mai cas.

MM. Nosaltres hem intentat d'unificar, unificar i dir bueno, el centre te aquestes ganes, vull dir el centre és un lloc d'espai de formació i un espai de promoció de cultura i tots els ensenyants venim aquí a el mateix, i clar els que han anat entrant em penso que tothom s'ha anat adaptant. Sí que ens han dit altres centres que deien "ostres tu, n'hi ha una de secundària que no vol fer això, que vol explicar d'aquesta manera, que no vol fer aquest horari, que es nega a fer aquestes coses." A nosaltres la veritat és que no ha estat així. I llavors això, com que hem intentat que la majoria de gent no es quedés centrada en especialitat només d'una cosa o en un altre.

M. Tots fem una mica de tot.

MM. I de fet nosaltres fem accés a la universitat i fem cicles formatius, i fem secundària i tant els de primària com els de secundària passem per accés o per cicles o pel GES, el primer o el segon.

S. Però això està canviant Maria.

MM. Però clar poc a poc ens obligaran a canviar.

S. Però per exemple, a la meua plaça han posat un de secundària.

MM. Sí.

S. Clar perquè jo era de primària, i al jubilar-me jo han agafat una persona de secundària, perquè jo només feia classes pràcticament de secundària, si posaven algú de primària, sobretot la part de les matemàtiques i ciències, que igual et ve un mestres que no ha vist les matemàtiques des de l'ESO. I la teua no se si no la transformaran.

M. Jo el que veig és que es perdran aquestes dues places, perquè el que es veu és que ja no les cobriran.

S. Que no les cobriran?

MM. Home jo crec que les dues no.

M. Bueno, jo crec que una segur que es perdrà.

A. Per què no les cobriran?

S. Perquè hi ha molt poca matrícula.

MM. Aquest any ha baixat molt la matrícula.

M. Ha baixat molt la matrícula i a més a més els cursos aquests d'alfabetització i tot això se'ls estan carregant. Vull dir és que realment aquesta última etapa estan desapareixent tots aquests cursos.

A. Estan desapareixent, això és comú.

MM. Clar, sí, estan desapareixent.

A. Estan desapareixent però per què estan desapareixent?

MM. Estan desapareixent perquè jo veig dues coses, primer, els nivells instrumentals estaven nodrits de persones bastant grans i amb alguns nous nous d'ara, amb alguns estrangers o immigrants d'aquests que són els que tenim nosaltres encara ara hi ha aquesta barreja però clar, la gent gran cada vegada es va fent gran, aquests van marxant.

A. Sí, ja no hi són.

S. Van marxant i els estem fent marxar nosaltres.

MM. Uns van promocionant i altres.

S. Clar, amb el rotllo de que no poden estar més de dos cursos.

MM. Clar, dos o tres cursos a cada nivell, doncs clar això també ara poc a poc s'ha d'anar donant entrada a gent nova. La veritat que d'aquests encara hi ha gent, perquè a neoelectors i tal jo aquets any he tornat a fer neoelectors però clar tinc, tres persones d'aquí, una doncs quaranta i pico d'anys però les altres dues de setanta, del nivell de neoelectors. Després sis marroquins.

S. Marroquines.

MM. Bueno, hi ha dos marroquins també, després africans de l'Àfrica Subsahariana, un de Nigèria, una de Burkina en sembla i un altre de Senegal, vull dir tres de negres.

M. Però no en tenim gaires.

MM. No en tenim gaires però ara hi ha un grupet que van venint bastant, però clar.

A. Però ja no teniu alfabetització?

S. No.

MM. Aquest representa que és barreja. Ja tenim alfa i neo tots barrejats. I el que tenim és el nivell 2, neoelectors i després certificat. I al certificat també hi ha una barreja, persones grans de 60 o 50 i pico a 70, i després algunes marroquines també, més joves, quatre o cinc marroquines, després una d'Ucraïna i dos o tres d'aquí.

M. El que passa és que quan nosaltres en teníem 30 dèiem la gent de 60 o de 70 ja els veiem grans però clar, ara són com nosaltres.

MM: Però clar els grups d'anglès, que jo faig el nivell inicial d'anglès també la mitjana d'edat dels d'anglès són de 60 anys.

M i S. Són jubilats.

MM. Uns quants de més joves de menys de 40 en tenia a cada classe 2 o 3, però els altres 50 i pico, seixanta.

A. A les estadístiques de la Generalitat estan baixant els nivells instrumentals, diguem-ne estan baixant també els nivells inicials de català i de castellà, estan baixant tots aquests nivells, però joestic col·laborant amb entitats que estem fent alfabetització i tots tenim alfabetització.

M. Clar, ara hi ha moltes entitats.

MM. Clar, perquè tot el que feien les escoles d'adults fins ara.

M. Ho estan fent moltes ONG i això.

MM. Fa uns quants anys, des de fa uns quinze anys o així que han començar a fer-ho, Caritas, la Creu Roja, ONG aquí l'Ateneu fan classes, el meu germà va fer classes de català.

A. I això no ho haurien de fer les escoles d'adults?

S. Sí.

M. El que no ho haurien de fer les ONG.

MM. Clar que ho hauríem de fer.

A. I llavors per què no ho fan?

M. Perquè no es destinen aquests diners a alfabetitzar la població, no els deu interessar.

MM. Bueno i perquè hi ha molts llocs que ho fan ara, jo suposo que molta gent que per derivat de Serveis Socials n'hi ha que ja s'arriben a la Creu Roja i ja no arriben a l'escola.

M. Clar, o ja els deriven directament.

MM. Si es fan allà com és que ho fan allà? Perquè hi ha demanda. Clar, nosaltres anàvem fent els cursos fins que hi ha hagut demanda però si els nivells baixen i puja la demanda d'altres nivells ens han fet canviar l'orientació de l'oferta, i de moment aquests dos els anem mantenint, però és això.

A. Creieu que hi ha algunes directrius que d'alguna manera aporten a que l'orientació de l'oferta sigui a nivells més alts?.

M, MM i S. Sí.

M. Està tot encaminat per tenir titulació, titulació i titulació. L'únic que interessa és quants graduats heu donat, i quants han aprovat a la universitat i titulació, són números ja nomes.

MM. I ara d'anglès.

M. I ara això titulació d'anglès i d'informàtica.

MM. Sí, ara és orientar-ho a això, i el nivell aquest d'instrumental s'ha esfumat.

M. Bueno, és això també que com s'estan agafant altres entitats perquè clar l'administració no ho agafa, llavors ho han hagut d'agafar les entitats també, vull dir que és un doble joc, ja interessa segurament.

MM. I després potser a les altres entitats potser no se si és l'actitud, o es re rendibilitza més o la gent que hi va és més jove, perquè clar tota la gent aquesta de persones més grans no se'n aniran a la Creu Roja o a una ONG a estudiar, aquests sí que venen a l'escola.

M. O a un centre cívic.

A. El que jo conec fonamentalment són immigrants, on jo estic fent alfabetització en aquests moments i tinc sis persones. No podria ser que les normatives que s'estan portant des de la direcció general d'alguna manera impedeixen que hi hagi gent amb els nivells més baixos.

MM. Tant com impedir no, però fomentar més lo altre potser sí. Impedir a nosaltres dir que no ho fem no, vull dir sí nosaltres hi ha matrícula ho anem mantenint, vull dir de tres grups n'hem fet dos.

A. Però és que difícilment d'alfabetització tindràs 15 de matrícula.

MM. Clar, és difícil.

A. D'entrada, i llavors si heu de fer la preinscripció al mes de Juny.

MM. Encara més.

M. Clar, està tot enfocat per a que no n'hi hagi.

MM. Nosaltres la tenim oberta tot l'any.

A. Jo, és la meva lectura i la volia compartir amb vosaltres.

MM. Clar, i tu on l'estàs fent?

A. A Barcelona, a una entitat que es diu Nou Barris acull, a veure jo recordo i col·laboro també al Casc Antic, i al Casc Antic a Barcelona que és Ciutat Vella un dia vam fer una reunió les sis escoles d'adults, i unes deu entitats que fan cursos de la llengua, acollida, de nivells inicials de la llengua. De les sis escoles d'adults, cinc no tenien instrumentals, totes les entitats fèiem instrumentals i no és que ens derivin ningú, és que la gent ve.

M. Clar.

MM. Va allà.

S. Doncs això no hauria de ser així.

A. O sigui això que dieu vosaltres que derivin no, jo no ho he sentit, la gent et ve.

M. Va allà perquè va corrent la veu, és el boca orella.

MM. I un porta l'altre.

A. Perquè uns no ho fan i els altres sí.

M. Però a educació d'adults des de que és Ensenyament com que dona titulació i tot això és com més serio entre cometes, en canvi anar a un altre tipus d'entitat potser és menys formal, deuen pensar no se.

MM. Clar és que també s'hauria d'anar adaptant a més, dius això a veure, si jo del grup aquest que tens tu, ja veus que hi ha gent que estan allà i que necessitaran anys clar, això no és rendible per a l'administració.

M. No pot dedicar tants mestres per a aquestes persones.

MM. I per una persona això, que necessita la llengua i que per estar a punt per posar-se a buscar feina o pel que sigui, doncs ha d'anar més ràpid clar, llavors clar el fet aquest, nosaltres fem quatre dies però molts fan cinc dies a la setmana, has de fer les deu hores de classe i per què s'han de fer les deu hores? Nosaltres aquest any la proposta de les que fem això dèiem, de cara a l'any que ve el que hem de fer és dos dies alfabetització, dos dies els altres, dos dies els altres i distribuir a la gent que puguis treure'n més benefici, més possibilitats de que s'espavilin perquè clar, jo allà en tinc algunes que venen realment que dius marroquines que porten 15 anys aquí i que veus que no avancen, veus una aquesta la Senegalesa i el Nigèria que alguns d'aquests n'hi ha tres o quatre que els veus allà amb ganes d'aprendre, que dius clar amb aquests tu t'hi poses amb un altre ritme, aquests amb un curs els pots enviar al d'això, però les altres n'hi ha algunes que jo aquest any ho he tornat a fer alfabetització després de deu anys de no fer-ho i clar veus això, que amb uns tiraries i dius això aquests en un any els pots posar per a que passin a l'altre i que es puguin defensar llegint coses però els altres no, llavors jo crec que en hauríem d'adaptar a això, i si no volen destinar tantes hores doncs dir bueno, fem un neolectors i una alfabetització de menys hores.

S. Clar, però s'ho volen carregar per això no ho permetran.

MM. Vull dir perquè el servei realment ha de ser-hi, i les escoles d'adults vam començar per això, per a que hi hagués gent que pogués entrar al món.

M. El que passa és que jo crec que hi ha molt poca d'immigració d'aquesta que, els nens per exemple de tots aquests immigrants han fet escolarització per tant la canalla ara ja tenen a lo millor 15 o 20 anys, i han nascut aquí i tal, i les seves mares en el moment en que van arribar no hi van accedir i potser ara estan accedint a l'educació, s'estan integrant però despès hi ha com una generació que no s'han integrat.

MM. Després el dubte, alfabetitzes en castellà o en català? Ara ja ho fem en català, clar, la feina.

A. Aquest és un tema en el que no entro, això no entro en aquest tema. Bueno sí que és històric, és un tema històric.

M,MM i S. Sí.

MM. Això era una de les coses de Benestar Social, vull dir que quan van començar ells allà de que s'havia de fer l'alfabetització en català amb un mètode que van elaborar que allò no sabies per agafar-ho.

A. Sí, bueno no era mètode d'alfabetització, no era mètode.

MM. Era ganes de fer-ho.

A. Servia aprendre català per unes fitxes, que podien anar bé per aprendre català per catalans i per alfabetitzats.

M. Exacte, per alfabetització no.

A. No, per alfabetització no, estem d'acord. Els moviments reivindicatius han desaparegut?

M. Totalment, sí.

A. Per què? En adults estic parlant.

M. Sí, sí. Suposo que han intentat acontentar tothom no ho se, totes aquestes reivindicacions de les titulacions i tot això, i suposo que la gent com ens tracten com a tothom ja no podem dir que no, vull dir que jo amb això crec que hi ha hagut molt conformisme, havíem reivindicat molt passar a Ensenyament i després quan hem passat a Ensenyament que pots dir no? Vull dir que jo recordo que sempre demanàvem al Parlament que es fes una moció i fins i tot demanàvem la llei d'adults diguem que quan ja s'ha aconseguit et desinfla una mica, ja no pots continuar dient doncs ara no volem estar a Ensenyament, ara colem tornar a Benestar Social, vull dir que penso que hi ha hagut també un cansament una miqueta del mateix moviment. Un cop s'ha arribat a aquest objectiu que evidentment hi ha moltes coses millorables però sí que és veritat que ens hem com més cadascú s'ha conformat amb lo seu.

MM. Jo crec que han anat desapareixent els punts de trobada, clar reivindicar vull dir, que a nivell local nosaltres vam anar reivindicant doncs a mesura que es necessitava doncs una millora d'edificis, més possibilitats de fer més cursos, més mestres, i clar això es va continuar i lo de la Mesa que era el punt de trobada o això, que poc a poc cada vegada hi anàvem menys gent, perquè primer feien unes reunions que hi havia unes sales que hi cabia moltíssima gent, poc a poc a les ultimes que jo havia anat a Comissions Obreres allà ja era una sala.,

A. Però per cansament o per lo que tu dius, que com hi havia una reivindicació o un eix de reivindicació que era passar a Ensenyament i s'aconsegueix.

M. Clar una vegada s'aconsegueix doncs perquè

MM. Bueno, i una sèrie de coses clar.

M. Bueno, és que jo penso que s'ha ajuntat tot.

MM. Clar, s'ha ajuntat molta cosa.

M. També molta gent d'aquesta ja s'ha començat a jubilar, la veritat.

MM. Jo crec que també.

M. Clar, ha coincidit amb l'edat de la gent.

MM i S. Clar.

MM. El bescanvi de la gent que ha anat venint és veritat això, si nosaltres no hem tingut conflictes amb la gent que ha anat venint però clar, a tot el professorat que ha anat entrant ara per la via normal sense haver hagut de fer cap curs especial, sense haver dit no, vinc a ensenyament d'adults perquè faig una opció, perquè és el que vull fer i penso que l'educació d'adults té una funció social que és molt important, clar això no hi ha aquesta consciència. Vull dir fins i tot clar, la gent que ens han vingut a última hora, que ha vingut gent gran que s'han passat d'ensenyament a adults, han arribat que han dit bueno, vaig a estar uns anys descansant.

A. Us heu trobat això també?

M i MM. Sí.

S. Bueno, però no han descansat eh.

MM. No, persones que venien una mica amb això, que després bueno n'hi ha hagut alguna que després ha fet un canvi i està súper implicada però bueno ja és una persona ella treballadora i amb ganes i amb un sentit de l'educació social. Ara n'hi ha d'altres que no.

A. Sí d'aquestes n'hi ha a moltes escoles, i es queixen d'això que de mestres tenen gent molt gran d'això.

MM. En algunes sí, però nosaltres amb això la veritat és que hem tingut sort, en el tarannà de l'escola i en el sentit d'això de fer una escola oberta i que no se, més que res nosaltres després de l'època més reivindicativa, nosaltres un cop hem tingut el local i hem tingut l'escola, fem els ensenyaments que volíem fer, doncs el que fem pues és això, obrir l'escola, portar a la gent més a fer activitats culturals, obrir-los cap a la cultura, que el pas per l'escola sigui com una integració i una descoberta de les possibilitats que hi ha a la societat per a que tu et puguis anar enriquint.

A. Això també es va acabar perquè en l'època de Benestar Social hi havia també, s'admetien tallers.

M. Sí, s'admetien tallers i coses d'aquestes.

MM. Exacte.

A. I que la normativització.

Mm. Clar, aquesta s'ha limitat a nosaltres els cursos que feies, que si feies preparació per al graduat, cursos d'educació general d'algunes hores, tallers de lectura o coses més., cada vegada ens han deixat fre menys, i nosaltres els hem estat intentant integrar fins l'any passat que teníem un grup de dos dies a la setmana que venien a fer activitats més culturals.

M. I que feien tallers d'aquests de la memòria que feien algunes escoles, i coses així.

M. Aquestes no, a Terrassa aquí no les hem fet, això no.

A. I les associacions d'alumnes.

M. També han desaparegut.

A. Han anat desapareixent en general.

MM. Sí. S'ha anat més cap a una escola.

A. Clàssica.

MM. Tradicional, que anem a l'escola a aprendre i estudiar.

M. Sí, estem vivint la, hem viscut el naixement i ara la mort de les escoles d'adults.

A. Home, tampoc no tant.

M. Bueno, una miqueta sí.

S. Bueno, de moment encara no però.

MM. Una mica la reorientació, una miqueta més cap a integrar-se en un element més del sistema, no tant com un qüestionador del sistema i de que realment doncs l'educació és molt important per canviar les coses.

M. El sentit crític i tot això.

MM. Sí, que és el que posem posen en els programes.

A. I això es pot canviar, o preveieu que es pugui canviar o de moment no? O és desitjable aquest canvi, perquè igual ja està bé, no?

M. No, a mi m'agradaria jo penso que s'hauria de reivindicar encara que hi hagués una cosa més específica, perquè no te res a veure la formació d'adults amb la canalla, i estaria bé una especialització.

S. Estaria bé i seria desitjable però jo veig que la cosa de moment no.

M De moment no sembla que estiguin disposats.

A. Una idea possible, que us semblaria municipalitzar l'educació d'adults?

M. Jo penso que seria genial.

A. Respectant els drets laborals de la gent o que d'alguna manera el municipi tingués més força.

M Si hi haguessin més recursos per què no?, perquè a lo millor a nivell local organitzar quines necessitats hi ha i quina demanda hi ha i pots adequar-te més, perquè pot ser molt diferent les necessitats de Terrassa que es necessiten allà o a un altre poble, o un poble del Pirineu, segurament seran molt diferents. Per tant tu pots adequar molt més el que passa és que clar, si no va acompanyat de més recursos, així passarà com amb les escoles bressol que la gent veu més necessària una escola bressol que no pas un centre d'adults. La necessitat de la població també impera.

MM. A veure no se, jo crec que potser sí que és una de les tendències que hi ha a bastants llocs d'Europa, sembla que l'educació està més municipalitzada o més localitzada, però tot hauria de ser això, que dins d'un marc general que es reconegué més del que es reconeix la necessitat o la importància que pot tenir, i que hauria de tenir l'educació d'adults. Jo dins del marc general jo que se a veure, depèn dels canvis que hi hagin ideològicament del govern, però sí que penso que podria anar bé. Més descentralitzar la funció i atendre en alguns aspectes més des de l'ajuntament.

M. Més des de la via de Serveis Social, més integrat tot, allò que dèiem que els Serveis Socials et deriven a estrangers, o el català, o la informàtica, a que estigues més coordinat tot el que estigues a informàtica i que sàpigues que en els centres cívics fan cursets més de lúdic, aquí per si vols treure't el títol, o sigui una cosa més coordinada entre tots.

MM. I amb més coneixement, i a més a més això que es fes reconeixement i reconeixement de que bueno, en la ciutat l'educació, una ciutat educativa ha de reconèixer la importància que te des de l'escola bressol fins a l'educació permanent, vull dir la idea aquesta de que hi ha d'haver-hi l'educació permanent que és com vam començar, que després ha canviat ja, la paraula permanent ja s'ha tret i ha quedat adults, això jo penso que la paraula no és buida.

M. La formació permanent ara li diuen a la universitat.

MM. Clar educació permanent, aules d'extensió universitària, que aquí a Terrassa n'hi ha, aules d'extensió universitària i això, però sí que pot ser que hi hagués, si realment des de l'ajuntament també es reconegué.

A. Per què interessa tan poc a la població, a veure quan tu dius educació permanent és veritat que hi ha molta oferta, d'universitats, de màsters, de postgraus, quan la gent te un nivell educatiu te molta oferta. Per què a la societat li preocupa tan poc, per què no pren consciència de la gent que te més necessitat educativa perquè te menys formació acadèmica? Per què se us acut? És que jo li he donat moltes voltes al tema. Per què tv3 no podria muntar una marató d'aquelles que munta pel Càncer de no se que, per la formació bàsica? Què passaria?

M. Massa gent formada tampoc interessa, continua sense interessar que la gent tingui formació bàsica.

MM. No, és curiós perquè quan tu dius a la gent que ets mestre d'adults tothom diu " Ah sí", sembla que bueno.

S. A vosaltres us passa que per trobeu a gent, a mi tota la vida m'he trobat gent que em preguntava, tu encara estàs a formació d'adults? Mestres eh! Mestres per exemple.

MM. Sí.

S. Com si fos una cosa provisional com a mestre.

M. No, perquè s'entén de que avui dia la majoria de població ja teòricament no hi ha analfabetitzats.

S. No, però deien més aviat a nivell professional meu.

M. Ja.

S. Que t'ho deien com si fos una cosa com de segona.

MM. Temporal, sí, com una cosa secundària, és veritat.

M. I encara una mica assistencial també una mica.

A. És possible, perquè a alguna escola que em deien que amb això dels nivells instrumentals que baixen més que per una raó hi havia totes les reunions ideològiques i per altra banda hi havia també la normativitat que dificulta diguem-ne que per l'altra banda em deien que els propis mestres tampoc tenien tant interès per això que tu estàs dient, com si fos una cosa que no te qualitat, i la categoria professional.

MM, M i S. Sí, com si fos una cosa menor que no te valor.

M. Quan estàs a un institut doncs tens els alumnes que després van a la universitat, vull dir que tens com un grau de prestigi diguéssim.

MM. És com que no te prestigi, no és prestigiós a nivell professional.

M. Professionalment no.

MM. Però per contrari nosaltres sempre hem estat molt satisfets de la opció.

M. Ens ha omplert molt.

MM. Sí que és veritat que socialment no hi ha massa interès de dir bueno, a veure si tothom diu que per assaltar els problemes socials que hi ha la base és l'educació no?, doncs anem a veure la gent que no ha tingut accés en el seu moment, o que vol millorar hauria de ser una de les coses bàsiques, perquè no interessa aquest i interessen altres temes, això és brutal, és difícil de respondre.

M. Hi ha moltes causes.

MM. És tota la volta aquesta de per què no hi ha aquest interès.

33

LLUÏSA NICOLAU

Cap de la Secció d'Avaluació de Programes Formatius
de la Direcció General de Formació d'Adults

Cap de Servei de Programes Formatius a la mateixa Direcció General

Cap de Servei de currículum d'adults als Departaments de Benestar Social i Ensenyament

Entrevista a SS. TT de Barcelona

22/07/2015

Alfons En aquest moment que ets, cap de servei?

Lluïsa Cap de servei d'escolarització i registre de títols en funcions, i llavors ens ocupem de tot el tràmit d'escolarització, tots els processos d'escolarització, tota la gestió dels títols, i tota la gestió de les homologacions.

- Quan vam passar aquí al departament d'ensenyament, també vas fer de cap de servei, no?
- Sí, quan es va traspasar. Quan de benestar vam venir aquí, l'estructura que van crear aquí, hi havia una subdirecció, van mantenir la subdirecció amb dos serveis. En un servei hi van posar la Maite Badia. Ara no et se dir el nom del servei que tenia la Maite, centres o alguna cosa així, del meu sí perquè era una cosa absolutament curricular. A mi em van posar més a la part curricular, que érem un servei molt petitó, perquè de fet el servei era la cap de servei i una secció, no tenia res més; el que passa és que hi van ajuntar la comissió interdepartamental i el Consell Assessor.
- Que no es va reunir mai
- No es va reunir mai. Estructuralment, orgànicament, no estaven dintre del servei, però quan ens van distribuir en aquella zona de la sala van dir: aquest cantó és d'aquesta gent. Llavors estàveu vosaltres, però no perquè depenguéssiu del servei, perquè jo no intervenia ni en el Consell Assessor, no vaig fer res de consell assessor, només els aspectes curriculars, res més.
- Una pregunta d'administració: el treball dels pressupostos. Una direcció general té un cert poder, per diferenciar entre un cap de servei com és ara la Formació d'Adults, a una direcció general com era a Benestar Social. En la definició dels pressupostos, suposo que la direcció general sí que pot discutir els pressupostos
- Jo suposo que sí. A veure, hi havia moments en que sí, que una direcció general podia intervenir, tampoc tenia molta opció, però hi havia moments en que sí podia intervenir. Però suposo que també el director general de formació professional, perquè depeníem de la direcció general de formació professional, també suposo que hi podia intervenir. El que passa que tot això amb el temps ha anat canviant molt. Jo ara de qüestions pressupostaries no se ni com es gestionen, senzillament, perquè fa molt temps que ja no faig res. Faig només gestió més directa de tràmits administratius i pressupostos no en gestiono res, no em toca res d'aquest tema. Crec que una part sempre pots participar en alguna cosa.
- El cap de servei evidentment pot parlar amb la directora general.

- Clar, és que això és jeràrquic, és a dir, si tu agafes l'estructura de l'administració comences pel conseller, hi ha un secretari general, hi ha unes direccions generals, un subdirector general, uns caps de servei, unes seccions i uns negociats, que ja han començat a desaparèixer. És a dir, el servei és el que hi ha més avall de tot. Que això en el fons no vol dir res, perquè el servei pot ser molt gran, per exemple el servei que jo tinc ara som més que els que vam venir d'adults.
- En l'època de benestar social hi ha una pregunta que no he pogut resoldre-la. A l'any 88 entrem a benestar social, al 89 hi ha tot el tema de la residència geriàtrica Alba, te'n recordes?, que va ser important periodísticament, va sortir als diaris, amb molta difusió. Llavors, al Parlament demanen la dimissió de l'Àngela Miquel
- No me'n recordo tant d'això, te'n recordes més tu que jo. No me'n recordava, clar.
- Demanen la dimissió de l'Àngela Miquel. El conseller Comes la defensa al Parlament, i no hi ha dimissió. Crec que respon a una forma d'actuar del President Pujol. Era normal que Pujol davant d'aquests atacs de la premsa no actuava, deixava passar un temps, això ho havia fet moltes vegades. Passa un temps i al cap d'un any aproximadament li treuen a la Direcció General serveis socials i li deixen només l'educació d'adults. Per què la mantenen?
- Uf, això no t'ho puc dir, no ho sé. Has parlat amb l'Àngela Miquel?
- Hi parlaré. Li vaig preguntar, però és que és una pregunta que difícilment ella em pot respondre.
- Jo et puc dir l'opinió meva respecte la residència Alba, però per què la mantenen jo és que no en tinc ni idea.
- La directora general, almenys ella ho deia, que era la que més anys havia estat com a directora general.
- Jo el que sí sé és una cosa, que no se si lliga amb això o no, sé que en algun moment – però, clar, a mi em sap greu perquè crec que és ella la que ho ha d'explicar- em van dir que ella, la seva màxima preocupació era la formació d'adults. Ella va lluitar i, se li poden criticar moltíssimes coses, però va lluitar perquè existís la formació d'adults i fos un ens. I jo crec que fins al final va lluitar per això. No era la única que hi creia, però sí que era la única que ho defensava en determinades instàncies on s'havia de defensar. I seguia mantenint el valor d'això. Van reestructurar serveis socials i van fer una estructura una mica diferent, van deixar l'ICASS, i l'ICASS és la que gestionava la part de serveis socials, i també la secretaria general. Ella va defensar molt la formació d'adults, és la única que hi va creure, i jo crec que li van donar molta confiança en això. Tu creus que hi ha alguna relació...?
- No, és un interrogant. Pel que sembla i pel que diuen era una persona que no tenia bones relacions amb els consellers, ni va tenir bona relació amb el Comes ni amb la Irene Rigau.
- Jo és que aquest nivell no et puc dir absolutament res perquè no tinc ni idea si tenia bona

relació o no tenia ...

- ... era una persona que es portava malament, que no tenia bones relacions amb ensenyament, hi va haver molts conflictes des de ...
- Però jo això sí que trobo que és injust, que diguin que es portava malament. Jo trobo que és injusta la història amb ella. Perquè no es portava malament, reivindicava el que creia que era reivindicable per la formació d'adults. No era portar-se malament, ella reclamava i, en això la defensaré sempre, que la formació d'adults era diferent, i que les coses s'havien de fer d'una altra manera. Llavors no és que es portés malament, és que era ella que defensava... Quan estàvem aquí [a Ensenyament], també ho patíem quan vam arribar i ja no hi era ella, però ens passava per sobre la màquina d'ensenyament i entre cometes, amb tota la bona fe del món, menystenien tot el que era adults. Els conflictes aquests, no és que no es portés bé, jo trobo que la gent és molt injusta dient que no es portava bé. Què passava? Que els hi deia que les coses potser s'havien de fer d'una altra manera. No a nivell polític, no estic entrant aquí, que la divergència política és un altra cosa, sinó a nivell tècnic d'administració, reivindicava unes coses que li deien: no, perquè tota la vida a ensenyament ho hem fet així - que això encara passa ara). No és allò de dir "es portava malament"
- No, que tenia mala relació amb la Laura Gil, amb ...
- Però en el fons perquè reivindicava coses per ella, per fer-ho diferent, perquè les coses a Adults havien de ser d'una altra manera. Jo crec que en el fons era per això, és a dir, un tema que em sembla que és súper recurrent: les famoses AFAs [Aules de Formació d'Adults]. Que clar, adults tenia aules i no tenia centres, i que clar, si és una aula no és res, no es pot fer res, no té cap valor. Com que no té cap valor? Allà hi ha uns professors i uns alumnes treballant, què és això de dir que, perquè administrativament no són centres... I perquè no són centres? Perquè administrativament no ho puc crear, mira si és fàcil. Ni l'ajuntament té espai, ni jo puc fer "no se què", però en canvi aquella gent està allà fent una feina. No li he de donar valor? Que és el que li deien des d'aquí: un AFA no és res. I ella deia: com que no és res? Clar que és! I no només feia això, sinó que en creava, en posava i les posava en doc. Si això és barallar-se amb tothom i estar malament amb tothom..
- Tinc la sensació que el caràcter de l'Àngela Miquel era poc dialogant quan ella havia de cedir. Tinc la sensació. Coneixes el tracte que tenia amb ella. Superficial.
- Jo quan ella es relacionava amb consellers, directors generals, jo no hi era, per tant no sé la relació que tenia, ni la més remota idea, perquè no estava allà veient com es relacionava. Que va ser dur? Molt dur. Però també hi ha aquesta part de voler fer les coses d'una altra manera i una inèrcia administrativa burocràtica en el món de l'educació que no era tan flexible. Estem parlant de l'any 88, l'any 88, llavors moltes coses potser no les va fer bé... però dius, ostres! Si és que quan vam arribar aquí, jo me'n recordaré tota la vida. Arribem aquí "adults", ens agafen i ens diuen que érem uns incompetents, i érem funcionaris els que vam venir aquí. Que tot estava molt mal fet i érem uns incompetents. I després te n'adones i dius: però si ho esteu copiant! El mateix que fèiem nosaltres, ho esteu fent vosaltres, perquè heu vist que és l'única alternativa que hi ha. En determinats casos. Per què ens

havíeu de dir que érem uns incompetents? I en el fons no érem incompetents, fèiem les coses d'una altra manera, que tampoc era la perfecta, només faltaria, no hi ha ningú que sigui perfecte. Però amb allò de les aules... El primer que ens deien era: les aules les traurem totes, farem centres... El que han trigat! El que han trigat, perquè encara en queden! Però és que és inevitable. Per què han de tenir la rigidesa d'un centre educatiu per fer formació d'adults? És el primer que jo em pregunto. No podem imaginar-nos una cosa diferent que tingui absolutament tota la validesa, i si no he de dir centre no dic centre? No podem fer aquest esforç? Jo crec que en el fons ella anava per aquí, i buscava unes esclertes. On hi havia una esclerta, tirava pel dret!

- Hi va haver una, que jo crec que no se'n va sortir, en la línia que tu estàs dient ara dels elements específics que té l'educació d'adults. Oi que ella va intentar fer una mena de cos d'inspectors específics, fins i tot es va publicar una Ordre o Resolució de convocatòria de concurs per a inspectors que no es va poder tirar endavant, malgrat haver sortit al DOGC?
- No es va poder fer i llavors, el que vam acabar aconseguint, que ara no et sabria situar en el temps, és que ensenyament designés un inspector, que estava allà amb nosaltres i formava part del nostre equip i era un inspector. Vam aconseguir això perquè així, aquella persona podia tenir una visió del que nosaltres, bé dic nosaltres i no és nosaltres, sinó el que la formació d'adults podia arribar a ser, que hi hagués un inspector allà, a Benestar.
- Però el que és curiós és que l'ordre es publicqués i després no es pogués tirar endavant. Això seria una mica això que tu dius de la defensa de l'Àngela Miquel. Ella defensava, però potser la capacitat negociadora no la tenia, no era prou hàbil en aquest sentit.
- Pot ser, en això potser sí. Potser sí perquè penses: tants anys, per res.
- L'altre dia feia una entrevista a una directora d'un centre de formació d'adults i continua la imatge que no havien d'estar a benestar social perquè allò era assistencial. O sigui, aquesta imatge es va gravar i es manté.
- Però això és política pura i dura.
- Estic d'acord. Tens recollides les ordres? Ho dic perquè això a vegades costa de trobar
- Tinc coses, i les tinc, i no per mi. La Francesca Roger, que va ser la última subdirectora em va passar totes unes carpetes que ella tenia. Si vols te la puc passar. Tampoc se de quin any són, van ser unes carpetes per explicar-li al nou subdirector: mira estem aquí, hem fet això, hem fet això altre... La informació que hi havia de l'estructura, com érem, els que érem, com havíem dissenyat el currículum (que tot això ara ho han canviat en la millora d'avançar i fer coses més adequades), pressupostos, persones, quants centres creats, quantes aules, tot recollit aquí.
- Els subdirectors generals, el primer va ser el Toni [Antoni González]?
- Sí. El Ramón Martínez va venir després, que va ser secretari general del departament. Que en el fons el Ramón Martínez ell era secretari general i va ser quan vam venir de Benestar

cap aquí. El Ramón feia el que podia, perquè una mica de pena li fèiem. Hi havia massa pressions i ell era el secretari general. Va ajudar molt a la Maite perquè pogués posar els fonaments del seu servei, però no se'n va sortir tampoc.

- Després qui va venir, la Teresa Pijoan?
- La Teresa Pijoan.
- La imatge és que era molt reglamentista, molt administrativista i no se si va copsar la idea que tu deies que volia comunicar l'Àngela Miquel.
- En el fons crec que tots entenien la idea, però anaven més insegurs, és a dir, el pes de la norma era més gran. Llavors era “això no es pot fer”, “això no es pot fer”, “això no es pot fer”. I si venies a ensenyament a preguntar: escolta farem això, però això no es pot fer. Ells no et deien: mira, sí que pots fer-ho d'aquesta altra manera. Ells et deien: no, no es pot fer. I és clar, tornaves a Benestar dient, no, és que ens han dit que no es pot fer. Jo, de debò, amb el temps, penso que tothom més o menys va fer bé la seva feina, però no vam saber picar a les portes que tocava, perquè això és una decisió pura i simplement política. El fet de creure o no creure va ser purament polític. Jo trobo molt trist – això és una opinió molt personal- que en un acord del tripartit hi consti que la formació d'adults tornarà al departament d'ensenyament perquè després passi el que ha passat. No calia que ens utilitzessin de moneda de canvi, que és el que van fer.
- Moneda de canvi de què?
- No ho sé, però és allò de dir: escolta, posarem això, posarem allò.
- L'Anna Simó em va dir a mi un cop, personalment, que li havien colat un gol amb el tema d'educació d'adults. I això que estava pactat! Però jo no sé si ella continuava pensant que valia la pena, però, és clar, formava part del tripartit. Vam fer un dinar el Jaume Botey i jo amb l'Anna Simó, amb la Marta Cid i el Ramón Martínez per dir què pensàvem de l'educació d'adults, el que passa que després no va servir de res.
- Són ocasions perdudes. El món ha canviat molt. Fa uns anys no hi havia ordinadors, ni telèfons mòbils, ni internet. Estem parlant d'una època en que tot això no hi era.
- La contractació de personal, que va ser una cosa que també se li va retreure a l'Àngela Miquel, la contractació de mestres, ja que en aquell moment no es feia secundària. No hi va haver concursos d'accés ni de trasllat
- Jo això és que no en sé, no sé com funciona
- Fins l'any 2000 o 2001 no hi va haver cap concurs d'accés, cap concurs de trasllat, i llavors el que se li retreia a l'Àngela Miquel és que feia i desfeia en funció de criteris polítics, d'amistat amb persones
- No recordo la part de formació de docents, la part de contractació, no en tinc ni idea, perquè

no estava en aquell servei, ni tocava allò... no en sabia res. Ho portaven el subdirector o la subdirectora i el cap de servei. Tampoc és un tema que conegui a fons, jo el món del docent no en tinc ni la més remota idea. Jo treballava més el tema currículum, la part de programes i currículum. I de l'altre, prefereixo no opinar.

- Perquè amb la contractació de personal de la direcció també va mostrar una certa lleugeresa, penso jo. Penso en la Teresa Colomer...
- Lleugeresa en quin sentit?
- Sí, en la contractació de personal contractava a les persones per les raons que ella cregués convenients pel departament (recorda que quan vam passar aquí es van eliminar quantitat de llocs de treball amb educació d'adults, que al principi van dir que tothom quedaria igual i després van començar a caure persones), llavors, ningú estava consolidat en el seu lloc de treball, no quedava clar. Jo diria que tu mateixa (...) que hi havia una certa lleugeresa amb aquesta qüestió de contractar personal i en canvi no assegurar quin era el seu lloc de treball i mantenir-lo. Penso en tu, en la Teresa Colomer...
- Jo, fatal, molt malament. A mi em van anul·lar la plaça dos cops i vaig haver de concursar dues vegades més, que no tenia cap plaça fixa ni res. En aquest aspecte no sé si podria haver fet més en el fet d'estabilitzar un equip, potser sí. Hi havia docents, d'estructura érem uns quants
- El fet que no hi hagi concurs de trasllat, concursos d'accés durant 10-12 anys... això tenia avantatges i inconvenients. L'avantatge que tenia és que d'alguna manera crec que ella va començar a establir un cert cos docent especialitzat en adults.
- Mira, saps que potser tens raó. Algun cop ara parlo amb algun professor d'adults que encara hi tinc contacte, i una de les coses que em diuen és que el que els hi passa és que se'ls hi en va gent i els hi arriba gent que l'únic que vol (perquè té molts anys i té molts punts) és estar a Barcelona, perquè són gent gran (amb tots els respectes per la gent gran). Però a vegades hi ha un perfil de: jo no aprendré informàtica perquè no em toca, m'han donat una plaça a Barcelona perquè ha sortit aquesta plaça, perquè jo tenia més punts que ningú i no em vinguis a ensenyar que he de fer servir un ordinador perquè no ho faré. I a adults hi ha la fama que es viu molt bé, i ve qui sigui. Llavors això sí que lliga una mica amb el que tu deies de: jo no faig concurs, però com a avantatge té que els que hi són es poden quedar i, mira, és una altra manera. No ho se, jo del tema personal és que no sé ni com funciona. No l'he tractat mai, no se com va, tampoc sóc ara capaç de valorar a l'any 2015 el que hauria implicat a l'any 89 fer un concurs de trasllats, no tinc tant record de tota aquella part perquè jo, de fet, no intervenia per res, com per poder-te dir: no, es va valorar de no fer-ho perquè *tatatá*, és que no ho sé, és una part que jo crec que no et puc aportar absolutament res.
- S'afirmava que s'actuava per amiguisme, nepotisme i coses d'aquestes. La part positiva seria que és va evitar el que està passant ara, que alguns ja prevèiem, l'entrada de professorat com tu dius. El problema no és que la persona que entra sigui gran, el problema és que va a adults per marxar d'un altre lloc, en pla negatiu.

- Sí, el que va a jubilar-se perquè “ja acabaré perquè en queden 2 anys”, “que deixo d’estar amb els nens d’ESO perquè estic molt cansat dels nens”. Legítim. Absolutament legítim, només faltaria. Una persona durant tota la seva vida, pot arribar un moment que digui...
- Sí, però vaig aquí positivament, per aprendre què i com s’ha de fer
- O perquè després seré jo alumne d’adults. Perquè aniré en aquell lloc i m’ensenyaran no sé què. M’ho invento. Però no ho sé, no sé que dir-te, Alfons.
- Qüestions positives de les que tu ja has dit algunes de la època que vam estar a Benestar Social. Quines serien? A part d’organitzar els congressos internacionals que podien significar un interès de visibilitzar la formació d’adults

• Aquest és el més important. Sobre tot la visió que tenia de que la formació d’adults no és una cosa acadèmica, sinó que és una cosa que va al llarg de la vida. I s’hi t’hi fixes ara a tot arreu en parlen, el que passa que no hem tingut la gràcia d’agafar-los a aquests com a formadors en la formació d’adults. Però jo crec que aquesta és una cosa bastant important, el congrés ho trobo gosaria dir anecdòtic, perquè no trobo que fos important, van permetre rellevància. Aquí vam estar en contacte amb gent d’altres llocs i que per qüestions polítiques no se li va donar el valor que se li havia de donar, però com hi havia oposició sistemàticament es desqualificava. No es va valorar que aquí vingués gent puntera del món respecte l’aprenentatge d’adults, alfabetització d’adults, estem parlant de l’any 89, 90, 91, que ens expliquessin experiències del Canadà (ara tothom parla de Finlàndia), coses d’Estats Units. Dius, com és que allò va caure en un sac foradat? I que estiguessin obsessionats en anar en contra d’ella només per raons polítiques? Però tothom, els polítics que els hi toca, però també el món dels professors d’adults havien de fer això? Havien d’entrar en aquesta baralla política? Perquè era política tot el sant dia, i estàvem a l’administració. Tot el sant dia fotent política! Doncs clar, com que només fèiem això, allò va caure en un sac buit. Però jo ho vaig valorar positivament: intentar fer coses diferents de com es feien, també era positiu. Però literalment vam ser una illa, una illa i para de comptar.

I després el que jo crec que ningú li agrairà mai es la gosadia respecte l’aprenentatge a distància, que el model que aquesta senyora va pensar i intentar implantar amb crítiques per part de tothom, encara continua ara. Això sí, criticant-la i dient-li de tot. I, en canvi, jo crec que això va ser molt positiu. Però no es va voler comprar pura i simplement, des del meu punt de vista, per qüestions polítiques. I jo això ho trobo molt trist, la política la hem de fer fora de l’Administració, i fora de les escoles. Les polítiques les fem en un altre espai, jo a casa meva, la faig amb qui em toqui. Però en l’educació i els despatxos de l’administració hi ha uns polítics, però els funcionaris no podem fer política, perquè és que ens fem mal. I jo crec que hem patit això, personalment crec que el que ens ha passat és això.

- Amb tots aquests enfrontaments polítics que hi havia, evidentment fora del partit, però dintre del partit també amb l’Àngela Miquel, per què es manté tant de temps?
- És que això no ho sé, Alfons!
- Allà entre els companys corria la veu que si en temps de la guerra la família de Jordi Pujol

havia estat refugiada per la família de l'Àngela Miquel. Però no he pogut confirmar-ho.

- Ah, sí? Me n'assabento, ara!
- La germana de Jordi Pujol, m'ho va negar. Però l'Àngela sempre tenia com a orgull la seva relació directa amb el President.
- Sí, això sí, és veritat.
- Que li era una persona totalment addicta i mai li he sentit una crítica ni directa ni indirecta sobre el President. Semblava que hi havia una línia directa. Que és possible que ella també volgués fer veure que hi havia una línia directa i després no...
- Encara que hagués estat..., en els principis jo a ella li feia de secretaria, després vaig aprovar les oposicions... però això era molt hermètic per ella. Quan li feia de secretaria mai en la vida li vaig passar una trucada ni de presidència, mai de la vida, mai. Mai he despenjat el telèfon i he dit: el President vol parlar amb la senyora Miquel. Mai. No em va passar mai. Hi havia una altra noia que li feia de secretaria, potser aquesta altra sí que li va passar
- Quan tu vas entrar no estava l'Auxili [Auxili Bosch]? Ni la Pilar [Pilar Carazo]?
- No, no estava l'Auxili, ni la Pilar tampoc.
- Tens raó que la primera etapa va ser allà a Palau.
- No, allà a Palau van ser uns mesos. Perquè una part d'adults estava ..., ara que parlen d'austeritat, el Conseller Comas era mega auster. Anava en metro, no va voler fer despeses en els despatxos quan es va crear el departament (estic parlant de l'any 88). Repartits pel món: uns quants aquí, uns quants allà. Adults va estar primer al carrer Ausiàs March, amb la Montse Sala, la Magda Ferrer, el Rafael Farré... Una altra part, els de Serveis Socials, estaven al Carrer Còrsega, en un edifici que ara és un hotel, en un primer pis. Al baix hi havia la gent que tenia coses del registre de centres de serveis socials i a la primera planta hi havia el despatx del director general i tres o quatre. I no va ser fins l'any no-sé-què que la directora va dir: jo no puc anar com un satèl·lit, i llavors van anar als locals del carrer Sicília, i allà va ser la primera vegada que vam estar junts amb el que era serveis socials. Al Palau de la Generalitat vam estar uns mesos molt al principi. Hi havia el Comas, gent de la secretaria general del departament, el secretari general, algú que portava coses de l'assessoria jurídica, els caixers que donaven nòmines i tot això, ella, i no me'n recordo qui més. I estàvem a unes golfes del Palau de la Generalitat.
- Sí, me'n recordo. La vaig visitar alguna vegada perquè en aquell moment era president d'AEPA i hi tenia relacions.
- Un altra tema. Hi va haver una època que es valorava des del departament haver fet un post grau o un màster específic d'adults per entrar a adults.
- Sí, això sí que ho va demanar ella, i per aquests papers deu sortir. I va fer postgraus, va fer

que es promocionessin els postgraus. És a dir, que quan comences a pensar, és això que et deia de la formació a distància, això de l'especificitat, després també me'n recordo que ella explicava: què és això d'anar a una aula on al matí estan els nens petits i a la tarda hi han d'anar les senyores grans? Ella justificava que ha d'haver-hi un espai específic per la formació d'adults. I això crec que - no només ella, en cap moment estic dient que ho hagi fet només ella -, sinó si que ella donava un discurs des de l'administració i des d'un polític que reivindicava aquestes coses i això ara ja no existeix.

- En aquests moments s'han creat els centres i jo crec que en deuen quedar algunes.
- Sí, queden molt poquetes aules.
- El col·legi Madrid encara està a una escola. Han anat fent.
- Però per exemple, jo penso que aquesta insistència seva, hi ha hagut gent que la va comprar. I això vulguis o no s'ha vist. I també la reivindicació del mateix docent i del món de la formació d'adults. I s'ha anat aconseguint, és a dir, en aquests moments la directora general que ara porta aquests temes ho troba normal. Així com potser ella va haver de lluitar més per justificar-ho, ara ja tothom diu: sí, és veritat, que hi hagi un espai, que les cadires siguin normals i corrents. I una altra cosa que sempre deia l'Àngela Miquel - l'altra que jo crec que és important -, és que va fer veure la necessitat de fer currículums diferents, que és molt banal, però ella deia: jo vaig a una escola d'adults i em trobo una pissarra amb divisions de 78 xifres, aquella senyora no farà mai aquesta divisió, i potser no ho ha d'aprendre, li hem d'ensenyar una altra cosa. Va ser de les primeres persones que li vaig sentir això. A ella i altres professors. A gent com tu i altres docents que venien i ho deien, però no era tan habitual. O sigui, reivindicar un currículum diferent, una altra cosa!
- De totes maneres, els currículums que es van anar fent, fins i tot els llibres aquells vermells que vam fer, els títols eren molt suggerents però els continguts no tenien tanta novetat com els títols. A mi els títols m'agradaven molt, però després quan obries els continguts...
- Mira, et diré un exemple. Vam fer un canvi molt important un any, que no me'n recordo l'any que va ser, amb les proves de la ESO, amb les proves lliures que fèiem. Fins i tot et puc dir la persona que va fer l'examen i vam dir: res de fer un examen memorístic o tradicional, o sigui, que sigui un examen diferent, que la gent vegi contextos als que pugui estar habituat. Que sigui diferent. El vam fer i ens van dir de tot. Vam voler innovar - el va fer el Joan Queralt aquell examen de mates - i ens van dir de tot. I era un examen que l'únic que no era tan complicat
- Era més proper a les necessitats de la gent.
- Però va ser horrorós, va suspendre tothom. Vam dir, quin examen que hem anat a fer! Perquè nosaltres que ens pensàvem que estaríem fent una cosa més moderna, en canvi el ciutadà esperava que li posessis allà l'operació nua, la cruesa de l'equació, i no haver de fer res. Potser era un enunciat que havia d'acabar fent una equació, i una cosa de moda i mitjana. Potser era una mica difícil interpretar-ho, però enlloc de posar-los-hi l'equació

pura i dura, vam posar una altra cosa, i no ens en vam sortir. O sigui que de vegades parlem molt de que ho hem de fer diferent... Potser sí que en alguns els títols estaven molt bé però després la pràctica acabava sent una mica el de sempre. No et diré que no, no ens en vam sortir. A part dels materials, que jo crec que l'important no és el material - que també era un dèficit i també ella va lluitar pel material -, no era tan això com el fet d'un currículum específic. Jo és que poso en dubte que s'hagués arribat a fer aquestes coses. Potser sí o potser no, saps? No se si hauríem arribat a fer-ho; tenir un currículum concret, diferent, tenir una organització diferent...potser no hauríem arribat mai, igual estaríem millor, no ho se.

- Hi ha un tema que sempre surt, que és una mena d'heteroinculpació que jo li dic, que de cada estament, – jo he treballat a la universitat, a la generalitat i he fet de mestre- i en cada grup que estàs es critica als altres. Quina seria la visió que es tenia dels mestres des de Benestar Social?
- No t'ho puc contestar perquè jo no sóc Benestar Social, jo sóc una funcionaria i en aquell moment treballava a formació d'adults i vaig viure aquella etapa. Com a tot arreu, hi ha gent més bona i gent més dolenta. Quan jo critico en general la universitat, és perquè m'hauria agradat que s'haguessin desenvolupat altres rols, però crec que en general també es va treballar bastant. Perquè sí que era una època que semblava que això tindria volada, i els ICEs de les universitats s'hi van posar molt, moltíssim, el Miquel Martínez... la gent va voler fer coses. Jo la critico en el sentit que penso que potser havíem d'haver estat més atrevits a l'hora de dir: intentem fer una altra cosa els mestres. No tinc cap problema amb els mestres. Em sembla genial sobretot la gent que vocacionalment s'ha anat a fer formació d'adults. Que hi ha i molts. L'únic que critico és que en algun moment fessin política. És l'únic. Però com a professionals, no la vull la política, perquè això ens porta problemes després, perquè quan anem a les reunions estàs més preocupat d'erosionar políticament que de treure profit d'alguna cosa. Crec que aquest és el mal. Fem-ne de política, però on toqui fer-la. Quan no toqui no la fem, perquè és que sinó era un desgast esgotador. Ara, jo els admiro. Gent que vocacionalment, com havia fet el Rafael Ferrer, o tu, o altra gent, molts professors d'adults que tota la vida han estat a adults i no han marxat mai fins que s'han jubilat... un 10 per aquesta gent! Però hi ha de tot. Com a qualsevol col·lectiu, als taxistes, a les monges, als...
- Quan vam passar al tripartit hi havia una imatge que l'educació d'adults era una disbauxa...
- És el que ens van dir, que érem uns incompetents tots
- Que era una disbauxa, que tothom feia el que volia, i que per tant, jo tinc la sensació que la pretensió era normativitzar-ho tot, que tot estigués quadrat, normativitzat. Aquesta és la impressió que jo vaig treure. I el Miquel Inglés...
- Jo he treballat perfecte amb aquest home. Vaig tenir una relació de treball amb ell excel·lent, i tothom ho deia, ets un bitxo raro. Però jo vaig dir: treball perfectament amb aquest subdirector.

- Però tu no tens la sensació que es va passejar bastant per les escoles, però no va veure la realitat de les escoles.
- Jo no se quin objectiu tenia el Miquel Inglés
- En les escoles va veure la imatge prèvia que ells tenien quan vam passar a Ensenyament
- Estic totalment d'acord amb tu, i també crec que tenia algun objectiu que jo no el sé. Jo és veritat que el van cessar per culpa dels sindicats (això diuen). Jo estava un cop a una reunió amb ell que vaig pensar “no sé com aguanta tant”.
- Estava amb relació amb Comission no?
- Sí, però el van fer fora per pressions polítiques.
- Però qui?
- No en tinc ni idea. Però dic: és curiós. Perquè al principi semblava que no havia de treballar gens bé amb aquest senyor i vaig treballar no bé, sinó és que no et pots imaginar lo bé que vaig entendre el que em demanava que fes des del meu servei i la comoditat que vaig treballar amb ell. I l'Àngela Miquel m'ho deia: tu perquè ets un bitxo raro, tothom m'ho deia. I jo amb el Miquel Inglés he treballat molt bé. I quan van dir-nos que el cessaven, automàticament li vaig anar a dir - ets a l'única persona que li he dit - que em sabia molt de greu. Que jo havia treballat molt bé amb ell i em sabia molt de greu que el cessessin. Perquè m'hi vaig entendre, la manera de treballar, doncs m'hi vaig entendre. I evidentment, potser algunes coses que ell tenia al cap a mi no m'agradaven, però m'és absolutament igual, perquè jo aquí vinc a fer el que em diuen. Si a mi em diuen pinta la casa de vermell, la pinto. Li diré no, no pot ser vermell perquè hi ha un article que diu que han de ser totes blaves; en aquest cas sí que li diré. Però si no hi ha cap article que diu han de ser blaves i ell la vol vermella, jo la pinto vermella. Em diu verd, la faig verda. És la meva obligació com a funcionaria, no puc entrar en aquestes discussions. Que he de mirar que normativament no sigui un disbarat el que diu, però si em demana que li busqui una escletxa, jo la buscaré. I jo crec que això a vegades l'Àngela no ho va trobar. Si a mi em diuen busca una escletxa que vull fer tal cosa, jo la busco, encara que la cosa a mi no m'agradi, però és que no m'ha d'agradar a mi, només faltaria. És que no sóc jo.
- Quin càrrec tenia?
- Ell va ser subdirector. Quan va plegar la Francesca Roget, i nosaltres vam anar a parar a la direcció amb el Francí, ell va ser el subdirector. Que també quin paperot li van fer, on ens van col·locar, Alfons. Tu te'n recordes? Ara la casa ha canviat molt, però on ens van posar! No hi cabíem, tots apilonats. I per això va marxar molta gent. Va haver-hi un intent de revolta, no te'n recordes? Perquè volien fotre un despatx o no se què i tothom allà queixant-se..., però quin paperot li van posar entre les mans. Van agafar una gent i li van dir: aquests són els teus, aquí els tens i espavila't, i aquest és l'espai. Jo m'hi vaig acabar entenent super bé. I amb el Francí també. M'hi vaig entendre super bé.

- Jo amb el Francí no et puc dir res, perquè no va parlar mai amb mi ni va voler rebre'm. I ja ho saps, el dia de la meva jubilació no va venir, malgrat que ens havíem conegut anteriorment. Continua a la Cambra de Comerç, oi?
- Jo diria que sí, però jo en aquella època no feia coses d'adults, perquè clar, a mi em van posar a fer una altra cosa, no te'n recordes?
- Mentre va estar el Francí sí, després ja no.
- Jo amb el Francí vaig fer una altra cosa també, perquè ens van tornar a eliminar, vam deixar de ser subdirecció... em van posar a coordinar totes les proves que organitzava el departament, que són moltíssimes. I llavors el Francí em va demanar si volia fer aquesta feina. I jo li vaig dir que sí, que encantada de la vida de treballar amb ell. I si no m'haurien passat a ESO i Batxillerat. Llavors va quedar l'Àngels Almendros, fent com una mena de coordinació general amb dues o tres persones més, però ja no era ni una unitat ni subdirecció, ja vam deixar de ser subdirecció i era l'Àngels la que coordinava coses d'adults, però ja no era ni subdirecció
- Però després del Miquel Inglés va venir...
- La Carme Massa, que també vaig treballar molt bé amb ella. Jo és que crec que la meva obligació és treballar bé amb tothom, perquè sinó...
- És que jo tinc una mica la imatge que s'havia passat la idea que no hi havia ordre a les escoles d'adults
- En això et dono la raó, i és que ja et dic, el primer dia ens van fer com un tribunal aquí al departament. Ens criden en una sala i hi havia gent d'organització, de centres... tots posats allà i a l'altre cantó, els d'adults: la Maite, la Mercè, jo, la Conxita... I bé, el més maco que ens van dir va ser incompetents. Jo vaig al·lucinar. Vaig dir: val, d'acord, ho fem malament tot.
- Llavors havien d'establir les regles...?
- No, no van ser tan crus. Però el "això ho feu malament, això no es fa així, això no es fa així", era constant en aquella reunió, llavors dius: ostres, que bèsties també. I algunes coses encara no s'han pogut resoldre ara. Per exemple la formació a distància, encara no hi ha el decret de l'IOC: segueixen fent en el fons (és més gran, però) el mateix que va fer l'Àngela Miquel. Fora d'adults, això sí. Va tenir molta vista el Francí perquè ho va treure d'adults i ho va passar a FP, i es gestionava des de FP. Ara és una altra cosa.
- I no està creat?
- Encara no, jo diria que encara no. El decret que regula el que és l'IOC diria que no.
- Llavors com funciona? Bé, funciona.
- Funciona, hi ha un director i funciona. Ho fa bé. Però l'estructura neix de coses que havia

fet o pensat l'Àngela Miquel i el Joan Queralt. I d'on venia el Joan Queralt? Que algú m'ho expliqui, d'on venia?, si no venia d'adults. I el Francí va agafar, a una companya que no treballava per adults, però la va posar a treballar amb el cap de servei que va començar a fer l'embrió de l'IOC: l'Elena Palomares que havia sigut una mestra d'adults, que havia estat al Graduï's, que havia estat amb nosaltres, una noia que va anar creixent i la va posar a fer coses de distància, i acabar en una estructura del que seria la FP a distància, amb una llavor que és la d'adults. No dic que sigui el mateix, només faltaria. Tot es millora amb l'aportació d'altra gent que ve després, però hi havia gent que era d'adults

- Quina valoració faries de l'època del del tripartit, quan vam entrar aquí i la valoració actual
- A mi em sap greu com està, el que passa és que tampoc tenim un context pressupostari que permeti fer meravelles, però em sap greu, no per la gent que ho porta que de debò, l'Enric Castella s'hi dedica molt i el Miquel Fitó quan va estar aquí van estar treballant- hi molt, i el Jordi... Diria que aquest nivell són funcionaris que fan tots molt bé la seva feina i la Teresa Pijoan també, i quan va estar el Jaume Graells em sembla que havia portat coses d'adults també a l'últim tripartit, coses més curriculars de tots els ensenyaments. En aquest aspecte crec que tothom fa molt bona feina, el que passa és que obsessionats per carregar-nos una cosa, que ho hem aconseguit, és a dir, ho hem tret de Benestar i era pecat mortal i tot era una merda, vale, tot això ho hem aconseguit. Però, què hem fet després? Jo crec que tots hem de fer un anàlisi, hem fet suficient? Ja et dic jo, no.
- Tinc la sensació que s'estan traient de sobre totes les alfabetitzacions. L'altre dia vam tenir una reunió a ciutat vella escoles d'adults i entitats que hi treballen. De 6 escoles d'adults 5 no fan alfabetització. Totes les entitats fem alfabetització, per tant significa que demanda hi ha, però alguna cosa passa.
- Però per què no la ofereix l'administració com a part del currículum?
- Si tu poses una normativa que per poder-la oferir has de tenir 15 persones, no la oferiràs mai.
- Quanta gent teniu a les entitats?
- Pots tenir 8, 9... pots començar amb 4 i acabar amb 10. Però és que jo recordo que als anys 80, amb alfabetització – i no amb immigrants- dèiem que màxim 12. Ara els grups han de ser de 25, i s'admet que arribin a 15. Clar, si tu poses aquesta normativa, no la tindràs mai, això segur. És una qüestió de normativa. I algú em deia que no era només una qüestió de normativa, sinó dels propis mestres. Tothom aspira a fer els graus superiors, almenys secundària, i l'alfabetització es com si fos un demèrit fer-la. Amb tot això de la carrera professional ...
- Jo aquests temes no els conec tant. No en faig. Jo crec que no està bé que es renunciï a l'alfabetització. En el fons penso que l'únic que passa és que estem tornant a xocar amb una estructura que jo crec que no és la que ha de ser. Seria divertit veure que l'alfabetització la tornen a treure d'aquí i ens la porten a Benestar Social. Seria molt divertit, m'encantaria

veure-ho. És que us esteu adonant del que esteu fent? Recordo que amb tu algun cop havíem parlat que ha d'haver-hi una transversalitat, que han de ser capaços de veure-la, perquè quan la universitat fa proves per accedir a la universitat a majors de 40 anys, no és formació d'adults? De 40, eh? De 45, de 25... Quan nosaltres fem cicles formatius perquè la gent que s'incorpori... Tot això no és formació d'adults?

- En algun moment l'Àngela Miquel havia parlat d'un institut d'educació permanent. Per què no va sortir?
- Doncs, perquè ningú no li deuria comprar la moto. No ho sé. Això t'ho podria explicar més bé ella. Però és que ara quan m'ho deies jo hi he pensat també. Ha d'haver-hi aquesta cosa absolutament transversal fora dels departaments, i que pugui actuar. I després amb flexibilitat... També és veritat que ara hem agafat un context en que no es pot fer res. Això també crec que ha d'equilibrar una mica la balança, que ja va començar a finals del tripartit, ja no es podia fer res pressupostàriament. És a dir, que el primer tripartit potser era el moment de redefinir. Si dius: ja hem aconseguit fer fora a aquests! Anem a fer-ho nou! Doncs fem-ho nou. En aquell moment potser vam perdre una ocasió d'or.
- No, perquè no hi havia les forces... Érem minoritaris els que defensàvem... jo no vaig estar mai en contra, mai, que anés a ensenyament. El que plantejava sempre és que m'expliquin a fer què. Jo no estic en contra de passar d'un departament a un altre, però que em diguin per fer què. Si em diuen perquè, podria estar d'acord o no d'acord, però si no m'ho diuen.
- Potser era el moment de crear aquest institut, saps? Potser era el moment d'haver fet un o dos anys de transició però evolucionant cap aquí
- La gent que no veiem clar el pas a ensenyament no teníem força. Estaven tots els partits polítics d'acord en passar a ensenyament, tots els sindicats estaven d'acord...
- Si formava part dels primers pactes del tripartit...
- La última legislatura amb el Jordi Pujol, ja entrava en el pacte amb el PP. El Jordi Pujol i l'Àngela Miquel s'ho vam manegar de tal manera, com fos, perquè no es complís.
- No tenia ni idea o no me'n recordo.
- En aquests moments té rang administratiu de servei, oi?
- És un servei, més avall no hem caigut. Que amb l'últim tripartit no érem ni servei, no érem res. Amb el primer vam passar a ser una subdirecció, però després una cosa rara, perquè l'Àngels ben bé cap de servei no era, no se sap ben bé que era.
- Quan ja havia marxat la Carme Massa?
- Sí, quan li van eliminar la subdirecció. És que clar, es van carregar la subdirecció. Tot això són problemes polítics. Crec que li van dir al Francí: t'hi toquen tantes subdireccions, i ell es va quedar amb les que li tocaven. I van crear una subdirecció que no existia que suposo

que va ser l'intercanvi, la d'ensenyaments artístics.

- Tinc la impressió que el Francí en Formació Professional ho va fer molt bé, ho va fer bé, mentre que en la de adults va ser desastrós?
- Però, saps què passa? Jo qualificar de desastrós no, el que passa és que jo crec que tenien algun objectiu no declarat. Sí que és veritat que en el fons veus que el que va fer és anar-la normativitzant. I això et sorprenia.
- Els centres d'adults van passar a dependre de la unitat de centres d'Ensenyament, els professors van passar a Professorat, la formació va passar a Formació
- El currículum se'n va anar a currículum, i llavors ell es va quedar amb l'Àngels coordinant unes quantes coses. O sigui, vam acabar així. Però jo no sé si va ser volgut. Saps? Jo crec que en el fons va dir: de quin mal he de morir? Sacrifico aquest en lloc de sacrificar un altre. Si el context hagués sigut diferent, potser sí que s'hauria mantingut com a subdirecció general, m'entens?
- No ho se... Crec que quan una cosa com la formació d'adults és invisible, no interessa ningú. L'educació d'adults li han donat a algú que en principi ni entenia ni la volia. El Felip Lorda del Parlament té una intervenció que diu que la Generalitat no volia l'educació d'adults quan es van fer els traspassos d'educació. Ja des del començament és una cosa que cap càrrec polític a qui li ha tocat ni l'entén ni la vol. Al Francí li va tocar, per exemple. Tu m'has dit abans una cosa que no tinc clara. L'Àngela Miquel, la meva impressió és que tampoc entenia de formació d'adults i va acabar entenent. Ella era directora general d'Afers Socials
- Era directora General d'Afers Socials. Així van poder fer una subdirecció de serveis socials i una de formació d'adults. I si algú la va demanar va ser ella. Per tant, dir que no hi entenia, no ho tinc tan clar. Si l'Àngela no hagués volgut fer coses d'adults, no tinc tan clar que s'hagués traspasat. Jo crec que ella volia coses de formació d'adults, estic quasi convençuda. Però ningú més que ella t'ho pot dir. No és allò de dir: estàs al departament d'ensenyament, repartim i, mira, t'ha tocat Formació d'Adults. No va anar així això.
- A Benestar o a Ensenyament?
- No, a Benestar no n'hi havia, Benestar no existia, es creava. Per tant es partia de 0, i si s'hi va posar Adults, va ser perquè algú ho va demanar.
- Tampoc no tinc clar la relació causa efecte. Nosaltres vam tenir una entrevista anteriorment amb en Jordi Pujol, amb el president, dos d'adults, en Miquel Casanovas i jo i no li vam demanar el pas a Benestar Social perquè ni hi havíem pensat, el que si que li vam demanar va ser que es dignifiqués i que se li donés pes a l'administració. I després si recordes no hi ha cap explicació que jo hagi vist de perquè va passar a Benestar Social. Només en un congrés, Jordi Pujol va dir una cosa com que jo creia que a ensenyament ja tenien prou feina i que valia la pena que Benestar Social que neix de nou, neixi amb una altra idea. Jo

no he vist cap més explicació oficial.

- Només hi ha aquesta? L'únic argument no és aquest, sinó és el valor que la formació dóna al benestar social. Jo ho he llegit. És a dir, que l'únic argument no és "aquests ja tenen molta feina, els hi dono". Sinó, és dir "realment el benestar per on comença? Quin és el pilar? L'educació, la formació. Ja ho buscaré. És que m'estàs parlant de la prehistòria. I jo clar, quan vaig començar a treballar amb ella, sempre em va parlar de formació d'adults. Sempre.
- I tu vas començar a parlar amb ella quan era d'afers socials.
- Sí, sí. Quan la van fer directora general. Ella sempre em va parlar de formació d'adults. I sempre era una pota. Jo no havia sentit a parlar-ne massa, l'única experiència que jo tenia de formació d'adults, si és que es pot dir alguna cosa, era les classes de català per adults, que són les que jo feia, que anava a Bellvitge a fer català.
- Ja m'has dit que no hi vas treballar amb el tema professorat. Però el català per adults es feia dintre de les escoles d'adults. Te'n recordes que hi va haver un increment de plantilla com de 40 persones de cop i que eren el professorat que estaven fent català per adults? Després es crea el CNL. Però mai hem tingut professorat del CNL a l'educació d'adults. En canvi, les escoles d'adults fan català, amb programes diferents i sense una coordinació
- Jo tampoc no ho sé, i també és un tema que sempre m'ha preocupat. Però pensa que el consorci no existia primer, el que fèiem era classes per la direcció general de polítiques lingüístiques, perquè, clar, estem parlant de les beceroles de la Generalitat i com qui diu, de la democràcia en aquest país. És a dir, la direcció general de política lingüística contractava professors que anàvem a fer classes als llocs, i no existia el consorci, i era una cosa supera complicada. També era aquell moment de l'inici de tot que hi havia molta il·lusió per fer moltes coses, i aquesta era una de les coses, i la gent que feia classes de català – això hi podies parlar amb la Montserrat Gimeno, que et pot explicar el triple que jo, que igual et dic ara una cosa i després ella et diu que m'equivoco, perquè jo només ho vivia com a professora que anava a fer classes – però el que sí recordo és que la gent feia el nivell A, el nivell B, el C, el D, fèiem exàmens del A, B, C, D. El D i el E. Si tenies l'E, podies fer de professor i podies fer classes.

Suposo que el país es va trobar amb una necessitat de gent que pogués fer classes de català i es va fer aquest "itinerari" paral·lel que només era: tu t'anaves preparant, gent que potser mai havia anat a la universitat ni res, però es va anar formant, es va anar formant i va acabar sent professor de català amb aquest nivell E. A aquests, jo me'ls trobava fent classe, com podria haver fet jo, però, jo que havia fet?, els 4 anys de carrera més el CAP. I clar, jo deia, que injust! Jo amb tot això i aquests només amb exàmens. Però és que clar, aquesta gent té un perfil que no pot ser mestre, són gent que no els pots ubicar directament al departament d'ensenyament perquè facin classes de català. Tot això genera algun merder que és el que fa que es creï el consorci i poder tenir un personal. I són gent que han fet molt pel país, moltíssim, la quantitat de gent que s'ha dedicat a fer classes de català i a ensenyar, són els fonaments del que tenim ara. Al final vaig dir: passo. Era un merder, que al final no cobrades mai, perquè era una situació

molt anòmala la dels professors de català. Me'n recordo que em van assignar la primera vegada al Carles Duarte, casualment, ell estava a l'escola d'administració que són els que gestionaven tot això, quines casualitats, després vas i te'l trobes com a subdirector.

- Pel que dius, suposo que quan es crea el consorci, els que eren mestres, que feien català a les escoles d'adults van poder entrar. Recordo que hi va haver un increment com de 40 persones o així. M'hauré d'informar
- Jo sé que alguna cosa va passar. La Montserrat Gimeno et pot dir moltes coses de política lingüística. Crec que també va tenir relacions difícils amb l'Àngela Miquel.
- M'alegro que abans l'hagis defensat.
- Sí, jo sé que és molt difícil parlar amb ella, però el que dic és que els mals de tot no era ella. Que la gent en sigui una mica conscient. És molt fàcil dir: no, és que era complicada... Mira el que li va passar el Miquel Inglés... Amb una reunió amb sindicats van posar la condició que aquest senyor plegués
- I per què el van fer plegar?
- Això no en tinc ni idea. El Ramón Martínez, el va cessar. O el Francí. Crec que ells tampoc no van poder fer tot el que volien i van haver d'anar executant un seguit de coses que no sabrem mai que ens han portat a on estem. I que si parles amb ell potser si que hauria pogut fer coses diferents.
- Ja t'he dit la meva versió: crec que adults va dependre del Francí com podia haver sigut competència d'un altre. No es estrany que entrés a Formació Professional perquè a tot l'estat en general depèn de Formació Professional i al MEC també. Ell no entenia del tema. Això també és bastant normal en tot l'estat. Ve de Iniciativa per Catalunya, amb la idea que la formació d'adults és una disbauxa i s'ha de normativitzar. I el que fan es normativitzar-ho fonamentalment, i imposar l'estructura del departament sobre una estructura que tenia una vida pròpia.
- Però a mi el que em sap greu és, aquí sí que potser em poso culpes, potser hauria d'haver fet més i vaig ser massa còmoda. Nosaltres teníem una cosa que tothom ha desqualificat molt, ningú li donava importància, quina merda, anem a criticar el que havia fet l'altre polític que és el que toca: el premi Rafael Ferrer. Jo al·lucino que les escoles no es morissin per reivindicar aquest premi. No ho puc entendre. Era una cosa que tenia un valor... però als primers que ja els hi va anar bé que s'acabés morint van ser els centres. I jo, per la part que a mi em pot tocar, potser no vaig saber dir-li al Francí: seguïu-lo fent. Que és el que jo li hauria d'haver dit, potser. Però jo i més gent. Perquè no el gestionava jo. A mi em sap tan greu, tan greu... o sigui, que ningú pugui saber qui era una persona com el Rafael Farré en el món de la formació d'adults... I penso, què estem fent malament? El premi Rafael Farré que era per gent adulta que havia après a llegir i escriure, i redactava! Li donàvem un premi de redacció!
- Sí, i tenia una publicitat

- Un premi de redacció! Ara, també et diré que quan estaves aquí i intentaves explicar-ho a la gent de la casa, ens sentíem molt sols els funcionaris defensant-ho. Això més et podria parlar la Conxita Egea, perquè els últims anys els va fer ella d'aquest premi. I sabies que quan anaves a professorat, anaves a publicacions i això heu fet? “Bah”... En general, la gent no donava valor al que podíem dir d'adults. Potser sí que en part és culpa nostra, per no haver dir: ei que això és molt xulo, va, tireu endavant!! Per tant, jo em fico la culpa del que em toca. Com el que has dit abans dels materials, tens raó, amb els materials no ens vam en sortir. Per un cantó dèiem una cosa però per l'altre en vam fer una altra. Tens tota la raó.
- La impressió era aquesta. Veies el títol de Matemàtiques i era molt atractiu. No el recordo. I dius, bé, ara comencem a fer una altra cosa diferent, més adaptada, cosa que crec que és important. També crec que s'ha anat desvalorant que la gent ha de sortir preparada. Molt més adaptada a la vida de la gent adulta, però preparada. La gent ha de sortir preparada. Te'n recordes que vam passar de 60 mòduls a 35, i ara els que tenen el PQPI poden aprovar amb 8 mòduls! En alguna escola em deien que l'únic que interessava en aquests moments són les estadístiques i títols, titular. I s'està reduint la qualitat.
- Se'm fa molt de mal opinar, o de mal dir. No ho se la veritat. Perquè també et dic, has criticat aquests materials, i estaven malament en part, ho reconec. També els vam fer molt de pressa perquè primer no havíem d'implantar GES i després van dir que sí. És que també: no-no, si-si, no-no... Fins i tot vam fer una planificació de quan s'implantaria el GES a adults i va haver-hi una manifestació. Amb el síndic actual a la mani, dient que s'implanti ja! Imagina't el grau de política. Va arribar a fer una manifestació per adults. Una manifestació! Es que l'objectiu en el fons, acabes pensant, que és per erosionar un govern. No perquè crec en la Formació d'adults. És la meua lectura. Ha sigut un instrument d'erosió del govern. Y para muestra un botón. És veritat que aquells materials no els vam fer prou bé, d'acord. Però tu saps el que ens va costar negociar el currículum d'adults amb Ensenyament? Vam fer un currículum amb molts mòduls, però és que sinó no ens el passaven.
- Sí, d'això, n'estic convençut
- Vam fer un currículum que era horrorós de llarg, 4 anys! Però a qui se li fica al cervell que un adult estarà 4 anys per fer la ESO. Estem xalats? Però perquè ens ho exigien des d'aquí [Ensenyament]. Veníem la Carme Miguel i jo: mira, que et sembla? Estem fent això. Perquè sinó no ens ho validaven. Que en el fons vam acabar fent el que vam fer, et dono la raó que no ens vam en sortir, et dono la raó i em poso la primera, en acceptar aquest error que no vam saber trobar el punt just del que havien de ser aquells materials. I que no m'interpretis com que em trec culpes de sobre perquè no em trec ni una. Però que ens exigien? Ha de ser un llicenciat que els faci [els currículums i els materials]. No un mestre d'adults. Ha de ser un llicenciat perquè clar, els únics que poden impartir són els llicenciats. I és clar, van venir llicenciats que en la punyetera vida havien estat a adults. Algú sí, però molt pocs. Doncs que vinguin llicenciats.
- Va ser un moment crític no? El moment en que les escoles d'adults van començar a fer

secundària.

- Va ser molt mal vist. Va ser molt mal vist per aquí, pel Departament d'Ensenyament.
- Ja. Però també un moment crític en la manera com van entrar. Perquè tu recordes que els mestres deien: ara ens venen els de secundària. I es creava un problema.
- Obligats.
- A part que els mestres no poguessin fer-ho, crec que des de la direcció general no es va fer gaire per crear la unitat de centre amb cossos diferents: que en un centre la directora o coordinadora fos una mestra i hagués de coordinar llicenciats que venien de secundària amb horaris diferents, amb càrrega lectiva diferent, amb sou diferent..., que això no hauria de ser problema, perquè a tot arreu hi ha gent que treballa amb sots diferents i responsabilitats diferents...
- Tens raó. És el poder de la burocràcia posat en una escola d'adults al 100%.
- Les escoles tenien una dinàmica pròpia, algunes molt bé, d'altres no tan bé, però més o menys pròxima a la gent. I et ve una gent només a fer classe, exclusivament. I que a més no està disposada a fer allò que calgui, instrumentals, per exemple, per les necessitats del centre
- És això. Però clar, això també era molt imposat. O era així o no era! Ara, que no es va fer bé, tens tota la raó. Potser sí que ho podríem haver fet diferent.
- I una interpretació, que algú dona de perquè no es va fer millor, perquè no hi havia confiança amb els mestres d'adults
- Jo discrepo d'això, no sé qui t'ho ha dit, però discrepo al 100%, del tot. No puc dir que pel que a mi m'afecta o pel que jo veia es desconfiés dels mestres d'adults. No, no, vaja, no. Si hi havia algú que desconfiava...
- En tot cas, no es va fer bé. No van entendre els que venien de secundària que anaven a un centre d'adults, que era un conjunt, una unitat.
- Això encara passa ara. Hi ha més d'un que va a adults per això, per jubilar-se.
- I coses més greus com les del col·lectiu C, pel que em diuen. Que és la gent que té algun problema normalment psíquic o psiquiàtric, i els envien a adults.
- Això sí que no ho sabia
- És el que m'expliquen mestres de confiança. Haig d'anar escoltant el que em va dient tothom i al final intentar que les peces lliguin. M'ho han anat explicant escoles que tenen un percentatge de persones de col·lectiu C, als que els hi ha recomanat la inspecció o algú del Departament que vagin a adults perquè en el fons a adults no hi ha problemes i tampoc no es treballa gaire.

- Em sorprèn molt tot això. Penses, com podem estar encara amb aquesta visió? I llavors, a vegades penso que potser sí que es podria haver fet una cosa més, i després penses, és que s'ho han guanyat a pols. Es van dedicar molts anys a fer política, i aquí la vam cagar tots.
- L'Àngela Miquel actuava com un animal polític.
- Però era ella només, que era la directora general. Però feia falta portar la política a un nivell tan baix? Que tothom fes política constantment? Això em cansa, Alfons, em cansa molt. Perquè jo crec que no toca fer això, la política la guardes i la fas quan toca.
- Per exemple tot el tema de la relació amb els ajuntaments, que va ser difícil. També hi havia una crítica que d'alguna manera no sé si està d'acord amb la realitat. Que amb segons quin ajuntament era fàcil arribar a un acord i amb segons quin no era tan fàcil.
- Això tampoc és just. Vols dir que no passa sempre? Això deu passar a tot arreu. En qualsevol moment, són dues administracions i depèn dels colors polítics funciona més bé la relació o no funciona bé. Jo no crec que això sigui l'Àngela Miquel.
- Que el tracta que es donava a les escoles dels ajuntaments no corresponia a uns serveis d'una institució pública. Costava molt que una escola municipal fos reconeguda.
- Vols dir?
- Poques es van reconèixer, molt poques.
- Quantes n'hi ha? Quants ajuntaments creuen en la formació d'adults?
- Això és un altre tema. Però escoles d'adults déu n'hi do les que n'hi ha!
- La de Can Noé, que aquesta era una de molt potent a Mataró. Diria que encara ho és més que fins i tot la de la Generalitat.
- La de Tarongers? És molt potent.
- Sí, però Can Noé ho era molt. I després, a Barcelona, la Francesc Layret...
- S'han anat eliminant les de Barcelona de l'ajuntament. Recordo una època que n'hi havia 4 i ara en queden 2. Deuen quedar la de la Pau i Francesc Layret.
- A Tarragona també n'hi ha una, no?
- A Tarragona i Lleida em perdo una mica.
- A Lleida no n'hi ha cap.
- Un tema més. La dificultat per desembussar el tema de les escoles d'adults de les presons
- No sé com ha acabat això.
- Ara són escoles de la Generalitat

- És veritat que ara les escoles ja no són del Departament de Justícia, sinó que són d'Ensenyament.

Mira, si ara em diguessin: que faries de la formació d'adults? Potser apostaria per un Institut. I si no... si no pogués ser Institut i s'hagués de quedar a Ensenyament, no tinc cap problema que es quedi a Ensenyament, m'és absolutament igual. El que reivindicaria és que des d'adults es gestionessin moltes coses que en el fons són d'adults però no ho tenim en compte. I que potser des d'aquest punt de vista, si comences a agafar coses que no són només la classe ordinària, sinó que són altres coses, després serviria per anar veient més la implicació que té. Per exemple, l'IOC amb alguna excepció que pugui haver-hi un nen, l'IOC [Institut Obert de Catalunya] és formació d'adults. Què són les EOIs [Escoles Oficials d'Idiomes]? Formació d'Adults. Evidentment que pot haver-hi algun nen que estigui fent secundària, però jo no crec que sigui la majoria dels alumnes que tenen les EOIs. Les proves que fem, que són si no són per adults? Les d'accés a FP, les d'obtenció de títol directe, que són si no són d'adults? Doncs, potser que s'organitzin des d'adults, no? A mi si m'ho preguntessin, que no m'ho preguntaria ningú, crearia aquesta unitat i posaria tot això dins del que jo interpreto una cosa diferent, i llavors com encàrrec analitzar aquestes mesures més flexibles.

- Quedaria tot el tema de relació amb la formació ocupacional.
- Exacte. Aquesta també la hi posaria.
- Queda la relació amb el consorci de normalització.
- I què fan els del ICQP [Institut Català de Qualificacions Professionals], si no són reconeixements de competència i acreditacions. També ho posaria.
- Si es poguessin gestionar tots aquests serveis tindria cos suficient.
- No és la ESO i l'alfabetització. Pot ser més coses dins el propi departament. Es pot créixer més.
- Aquesta línia podria obrir-se pas amb la Llei d'Educació d'Adults que va estar a punt de ser derogada quan es discutia la LEC. No està derogada, però està totalment aparcada
- Bé, però no està derogada. Que fa riure. No està derogada, però aparcada del tot. És que crec que en el fons aquest departament és tan gran que se't menja. Aquest departament se't menja. Ensenyament és massa gran. Llavors et passa per sobre. Les altres dinàmiques t'acaben superant. Em passa a mi. Pel que jo ara gestiono, directament no gestiono res d'adults, però si que em toca posar quatre ratlles i organitzar. I em coordino amb els adults pel tema de la preinscripció. Intentes fer-ho diferent. Perquè intentes obrir escletxes, però després t'adones que no és tan fàcil i acabo fent menys del que voldria fer. O ni me n'adono, és a dir, m'ha passat per sobre tot l'altre que he de fer abans de pensar, a veure a adults com ens col·locarem. I dius, home, potser sí que podries fer alguna cosa. Doncs tens raó, podria fer-hi alguna cosa. L'altre no tant, perquè el tràmit de títols és molt ordinari i no hi ha res específic. I l'altre que fem que són les homologacions d'estudis estrangers sí que és adults, perquè només homologues adults. En el fons molta gent t'ho demana per tornar a estudiar, però no té res a veure. O sigui que relació amb l'aprenentatge adult té. El que no és amb la

formació d'adults de l'alfabetització o una altra cosa.

- A l'homologació suposo que teniu unes normes que s'han d'aplicar. I que encara que sàpigues que aquella persona ho necessita per continuar estudiant, la norma t'ho permet o no t'ho permet. Això és una altra cosa totalment diferent. Molt bé Lluïsa, doncs t'ho agraeixo molt.
- En part no tinc perquè defensar ningú. El que passa és que és una etapa meva, que jo vaig estar molt bé fent això i penso que es van fer coses que van valer la pena. Que la directora tenia defectes? És clar. Com els tinc jo. És una persona amb un caràcter molt difícil. Però molt. Però bé, això hem de ser capaços de posar-ho en un altre calaix.
- La primera pregunta era això, amb el caràcter de l'Àngela Miquel que semblava que no estava bé amb ningú, que no es relacionava bé amb ningú, fins i tot dins del partit... i no la cessen. No acabes d'entendre-ho. Pel funcionament del partit, pel funcionament de l'administració en general, pel poder que podien tenir els consellers... penses que hi ha alguna raó, la que sigui. Les relacions amb el propi president i que per aquesta raó ningú s'atreveix
- Per què no parles amb el Pujol?
- Parlaré amb ell, però se m'ha complicat amb tot l'afer, ara se m'ha complicat perquè abans era fàcil anar a la oficina.
- I amb l'Àngela has de parlar.
- Amb l'Àngela, segur.
- I la Carme Miguel? va ser l'última inspectora que vam tenir
- Me'n recordo. A veure, és que jo se que quan parli amb l'Àngela Miquel, perquè algun cop ens hem trobat i és "que mira com està tot ara..!" Jo sé que ella defensarà absolutament tota la seva trajectòria, i ho trobo normal que ho defensi, però per això m'interessa altra gent també... Però hi penso parlar, encara que hi vagi amb prevenció
- Per descomptat. Jo la defenso perquè crec que té coses defensables. També hi ha coses que no. Era molt difícil treballar amb ella, era molt dur, molt dur.
- Mira per on ara t'haig de dir el contrari. Amb mi sempre va ser absolutament respectuosa.
- Doncs, ho celebro, però era molt difícil.
- Així com a mi em feia vergonya aquelles reunions de coordinació que fèiem
- Les bronques que fotia a la gent.
- Les bronques a la Mercè, a la Roser..., a mi em feien vergonya aliena..
- Horrorós, allò era horrorós.

- Que llavors per això preguntava: amb aquest caràcter i a més que ho sabíem que amb els consellers no tenia bones relacions, ella no parlava bé dels consellers que ha tingut, del Comas, de la Irene Rigau..., quan suposo que dins el partit, dintre de l'administració era una persona no apreciada, en canvi es manté després de l'afer de la residència Alba
- Jo suposo que és perquè era una persona de confiança del president Pujol, en això tens raó. Però tampoc vull donar la sensació de tot flors. No, tot flors no. Perquè potser si les coses s'haguessin fet diferent. L'atac més senzill és si ho hagués fet súper bé, potser sí que tindria volada la formació d'adults. I si no la té és perquè alguna cosa no la va saber plantejar bé, potser estratègicament no se'n va sortir o no va ser capaç de teixir complicitats... No va ser capaç de buscar complicitats. De la mateixa manera que jo et dic: només feien política. Potser és perquè ella no va donar l'opció a no fer només política. Amb això tens raó. Perquè si hagués teixit complicitats, la situació seria una altra. Bé, jo crec que tampoc la gent no tenia clar què fer a adults.
- Per exemple, no va voler mai o molt poques vegades rebre la Mesa a d'educació d'adults. Te'n recordes? Llavors és clar, si era l'oposició sindical, per dir-ho d'alguna manera, jo sempre pensava que s'havia de rebre. I s'havia de parlar amb ells.
- Potser va ser un error.
- Els consells assessors, que sí que me'ls conec bé. D'alguna manera no eren consells assessors, era fonamentalment una caixa de ressonància del que s'estava fent a Benestar
- Així com tenia molt bones idees, que jo crec que les tenia i el temps li ha donat en part la raó, potser és en l'articulació de tot que no se'n va sortir. No ho se... De fet ella portava molt personalment els temes
- A vegades he pensat que estava molt insegura. I que llavors precisament per això...
- Però no delegava
- Per això, no delegava ni..., el que he comentat abans de confiança amb els mestres... Tu recordes tot el programa informàtic de les escoles, que va ser un merder impressionant que no funcionava... Jo recordo que vaig dir-li una vegada: per què no agafes una mostra d'escoles d'adults: una rural, una gran, una petita, una d'aquí... i fas un programa informàtic - que el facin els tècnics -, que s'apliqui a aquesta mostra d'escoles i et vagin dient si realment funciona al centre o no funciona abans d'estandaritzar-lo? Perquè és la única manera. Els centres també tenen la seva vida, els mestres tenen els seus neguits... Jo crec que el programa hauria funcional. Però és clar, agafar una empresa d'informàtica que no coneix la realitat de les escoles..., doncs, continuen tenint problemes encara ara, em sembla.
- Però era millor aquell que el que tenen ara.
- Això ja no t'ho puc dir.
- Perquè nosaltres amb aquell programa, pensa que teníem les dades de tots els alumnes... i

va ser venir aquí, eliminar aquell programa, anar-se'n a parar al SAGA i perdre informació.

- Jo se que ara continuen dient que no funciona
- No ho conec això. En això tens raó i te la dono obertament. Jo em queixo que la gent feia política, potser perquè s'hi van veure abocats. És a dir, teixir complicitats no va ser el seu fort.
- Més aviat, tenies la sensació que tothom era enemic.
- No va ser el seu fort, no. Llavors (...)
- El tracte amb les persones, t'ho recordo, el Frederic per exemple..
- Et dic que era molt difícil
- No se si recordaràs un dia, aquell de Canàries, un que va venir allà al departament a fer “no se què”, que era professor d'un institut de Canàries i venia a les reunions de coordinació. I que recordo que un dia va entrar i va arribar tard, i l'Àngela Miquel li va dir: és clar, com que a Canàries és una hora més aviat.. I ell es va rebotar i li va contestar: si tu sabessis tota la feina que he estat fent, no diries això. I jo vaig pensar: creu i ratlla. I quan l'havien de renovar la comissió de Serveis no li van renovar.
- Malgrat tot, crec que la Formació d'adults té futur. I tant. Només hem de mirar el que fan els altres, i no cal que ho inventem. Anem a mirar el que fan els altres, i el que els hi funcioni, ho fem aquí. No hem d'inventar res. És menys acadèmic, per això.
- La meva sensació és que com que no és un tema visible als mitjans de comunicació, a tot arreu de l'Estat està molt fluixa, no només a Catalunya. No interessa. La retòrica de l'educació al llarg de la vida sí que hi és a tot arreu, en la declaració de principis de les lleis, l'educació permanent al llarg de la vida, en els discursos, la retòrica..., però no té conseqüències a la pràctica entre altres coses, perquè a ensenyament és prou important la quantitat d'alumnes de infantil, primària i secundàries... Només que miris la relació d'alumnes que hi ha a Educació d'Adults amb la relació d'alumnes que el Departament d'Ensenyament ha d'administrar o la relació de professors d'Educació d'Adults amb la resta de professors, em sembla que no arriba al 10%. Per tant, la importància lògica que li dóna el departament, el 10%. Excepte si en un lloc destacable hi hagués una persona que per les raons que sigui s'encaparra, llavors fora diferent.
- Perquè són reduccionistes. Per què no comptem tota la despesa de EOI com formació d'adults? Per què no comptem tot el que afecta les proves com a formació d'adults? Per què no posem que algú ho vegi des d'aquest punt de vista?
- Per fer això algú amb un cert poder dintre de l'administració ho ha de tenir clar.
- Un problema que hi ha, que es queixen. Fan les proves, allò que jo havia coordinat que ja no ho coordino, ho fa una altra noia i ho fa súper bé. Clar, fan les proves d'accés a Cicles

formatius. Aquestes proves d'accés és per la gent que no té els requisits acadèmics, que per fer grau mig és la ESO i per fer grau superior és el Batxillerat. Aquestes proves han de demostrar que tu tens una maduresa equivalent a la ESO o al Batxillerat. Qui fa aquestes proves? Les fa la direcció general de FP. Em sembla un error. La direcció general de FP no hauria de fer aquestes proves. Les haurien de fer la direcció general de ESO i Batxillerat, que és la que té un punt de vista que pot intentar que no fan una prova de ESO. Perquè llavors fan estadístiques. I qui participa en aquestes proves? Participa gent que s'ha preparat per lliure, que ha anat a les escoles d'adults, gent que s'ha preparat als mateixos centres de FP... I comproven els resultats dels que venen d'adults. Clar, és un resultat baix. Però qui lluita contra això? I què que sigui baix? Tu el que necessites és que un adults estigui capacitat per enganxar-se al sistema de nou. Si té un 6, o un 5, o un 7... Puja el pobre Enric d'abaix i diu: escolta, què ha passat aquest any amb els exàmens? I li diuen que la culpa és d'ells perquè la formació és baixa. Com lluites contra això? És que és clar, els pobres d'abaix reben imputs academicistes. A mi no em toca, és una reflexió absolutament personal que té la podria haver fet al bar d'aquí al costat. Penses, home, és que potser això no és el que s'hauria de demanar... Ens ha de ser igual. El que has de fer és: com fas les proves? Mira com fas les proves. I te les han de fer els de FP? Per què no fan les proves els d'adults? Per què les ha de fer un d'FP. El pobre Enric i els d'abaix què han de dir? "Mira, diuen que el nivell és baix". Et supera el funcionament academicista, sense cap mala voluntat, perquè aquí no hi ha res al darrera. Per això també penso que en el fons li va passar això també al Francí. Que potser sí que hi havia una il·lusió de dir: "escolta, adults aquí i reparem un dany".

- Crec que es venia amb moltes idees preconcebudes.
- Però d'on?
- En el moment que tu deies política en contra de Benestar social...
- Però eren els seus!!!
- Hi estic d'acord.
- I jo en el fons no vaig fer res més perquè a mi em van apartar. En una assemblea van dir: a aquesta que la cessin! I ho van dir els sindicats! Doncs val, cesseu-me, a mi m'és igual. Tornava a ser política. Els sindicats han de fer una assemblea dient-me que a mi em cessessin? Però de què van? Primer que esbrinin si jo els puc ajudar com a funcionaria fent la meva feina ben feta a tirar endavant els seus projectes, a fer la meva feina. I, després, si són ells els que han de dir que em cessin... Fins aquí arribava la política. I clar, a mi em van posar en un raconet. Potser sí que no vaig fer prou. Evidentment. Segur que tinc una part de culpa, ho assumeixo. Però em van posar en un racó. i em van dir intenta fer coses. Què passa? Que vaig tenir una bona entesa amb el subdirector. Va dir: doncs no, no la cesso, continua treballant amb mi. I ja et dic, amb el Miquel Inglés vaig treballar bé i a gust.
- Saps on és el Miquel? Ha desaparegut, no?

- No sé on està.
- A veure si puc parlar amb el Francí!
- Ni idea, res, ni idea. A l'Àngels Almendros també, pobre, li va caure una càrrega molt feixuga a sobre.
- Està a una escola d'adults no?
- Que va!. L'Àngels és inspectora. Van fer com una mena d'oposicions sense ser ben bé oposicions perquè necessitaven inspectors, i l'any passat les va guanyar. Estic molt contenta per ella perquè a més a més li va tocar aguantar el pitjor moment. Perquè ja era quan no érem res, ni servei. Una coordinació de no se què li van donar. I és ella la que havia d'anar fent i desfent. Currículums per un cantó, centres per un altre cantó, els mestres per una altra banda... Tot repartit i ella fent de coordinadora perquè els centres encara depenien – bé, els centres, el “no-se-què” - depenia del Francí. Jo crec que la pitjor etapa la va tenir ella.
- Un dia parlaré també amb l'Àngels Almendros perquè a més ella sí que tenia tradició en educació d'adults..., a Sant Feliu.
- Era professora. L'honora una cosa, quan l'Àngela Miquel li va proposar venir a treballar amb ella, hi va anar, i sense cap mena de problema. I s'hi va deixar la pell. Que una altra li podria haver dit no. I sense cap problema. I va treballar molt, i a més és una de les que coneix el que és la formació d'adults, perquè estava allà a Sant Feliu fent classe a la gent d'adults, i ho feia.
- La he de localitzar, però no podré parlar amb tanta gent
- La Trini Rovira
- Amb la Trini vull parlar. Amb l'Àngel Marzo
- L'Àngela per exemple, no va saber ser còmplice d'ells.
- Sí, i amb la Mesa per exemple no es va voler rebre, jo recordo, perquè no tenien entitat legal
- Perquè no eren l'òrgan que tocava. L'òrgan són les meses sectorials. No eren l'òrgan. I després s'hi va relacionar el Miquel Inglés. I tampoc tenien bona relació amb el Miquel Inglés, perquè seguien fent política. I ara estava un dels seus. I no ho entendré mai en la vida. Eren del mateix color i no s'avenien. Jo no ho podia entendre.
- El tema dels sindicats és un altre tema.
- I que no vulguin fer coses junts! Ho podia entendre amb l'Àngela, però ara, posem-nos a treballar!

SEBASTIÀ PARRA

Mestre d'adults, implicat en l'experiència Samba Kuballi,
 director del CFA de Salt,
 professor associat a la Universitat de Girona.
 Entrevistat a casa seva a Girona

15/09/2015

A = ALFONS	S = SEBAS PARRA
------------	-----------------

S. És una cosa molt curiosa, que els mestres ens posem a parlar i acabem sempre parlant de l'escola, en el meu cas amb l'educació d'adults és com si hagués tancat una etapa i l'hagués tancat definitivament. Què vull dir amb això? Que jo ara en els últims sis, vuit o deu anys no tinc ni idea de si han canviat coses, en quin sentit han canviat.

A. La tesi la tanco l'any 2009, per tant no parlo del moment actual. L'any 2009 Ensenyament separa de la Verneda tot el que és l'oferta del Departament i crea un CFA exclusivament nodrit de funcionaris. La Verneda queda com a associació – associacions – amb persones voluntàries i contractades, però sense funcionaris. Tenint en compte la difusió que, al menys a Barcelona, té la Verneda, m'ha semblat una data simbòlica que tanca un tipus de model d'escola que s'havia iniciat a la Coordinadora d'escoles d'adults. És clar en el fons a mi m'interessa el futur. El passat per saber com pot ser el futur, i l'actualitat m'interessa per saber com hem arribat fins aquí. Per tant parlarem del passat. Deixa que et presenti una mica. El teu currículum vitae en relació amb adults on comença, a Font de la Pólvora o abans?

S. No, comença a Salt, el que passa és que és una etapa molt estranya, perquè l'any que mor en Franco va ser el 75. El curs 75-76, en Franco es va morir al Novembre, doncs jo la vigília del primer de Març em varen detenir la Guàrdia Civil, jo era treballador al metall, vaig venir a Girona amb la Ranxerox, la divisió de fotocopiadores i havia començat magisteri quan feia la secundària a l'institut perquè el meu pare tenia al cap que el seu fill gran havia de ser o mestre o treballar en el banc. El cas és que una baixa que vaig tenir per llarga malaltia vaig acabar un pla extingit per lliure i vaig acabar. Aquell mateix Setembre vaig acabar i vaig començar amb el Pericot que era un col·legi de patronat que deien, del "*Frente de Juventudes*", al costat de la Guàrdia Civil, la meitat dels meus alumnes de segon i tercer de Bàsica eren fills de Guàrdies Civils. Doncs el servei d'informació de la Guàrdia Civil em va detenir, que estàvem regalant unes octavetes de l'Assemblea Democràtica de Girona per l'1 de Maig, vaig anar a la presó amb un judici del TOP i em varen negar l'entrada, i als dotze dies vaig sortir amb una fiança per anar al judici. Després va venir l'amnistia primera però, ja em van negar l'entrada, i per tant a partir d'aquell moment jo estava organitzat amb Convergència Socialista de Catalunya un grupet, i ja tenien decidit de començar a reforçar, algú ja havia informat de les escoles d'adults de Barcelona, com un dispositiu que permetia un diàleg amb el poble, amb el sindicats

que en aquell moment estaven mig tolerats, malgrat que no estaven encara autoritzats, per suposat els partits no, i ja estava pensant en Salt, que és quan vaig començar. I doncs a mi em passa això per raons de seguretat en aquell temps t'havies d'estar com a mínim sis mesos sense tenir contacte. D'aquesta manera quan van començar jo no vaig poder intervenir, que varen començar el Febrer del curs 75-76, i em vaig haver d'incorporar al Setembre.

A. Perquè quan parles de l'experiència de Salt és l'experiència de l'associació de veïns?

S. De l'Escola d'Adults. Que neix d'una associació de veïns seguint el model diríem del cinturó de Barcelona, o sigui la vocalia de l'associació de veïns oferta unes classes gratuïtes, que era un espai que es pretenia fer una mica més acció política. Pràcticament no hi havia cap mestre entre la quinzena de persones que eren, tots eren militants de partits en aquell temps del PSUC, de Bandera Roja, Socialistes i del PT, i després sindicats que en aquell moment Comissions Obreres no s'havia creat aquí, es va crear més tard i per tant estava la CNT, USO, i la FETE-UGT. Gent d'aquest entorn era la que hi havia, i curiosament no hi havia cap mestre. Quan jo vaig començar hi havia llicenciats, però cap mestre... i això va ser la causa per la qual jo vaig haver de retardar la incorporació a l'escola. Però jo estava treballant en el Demor Carles, una escola de Can Llibert d'un barri de la frontissa amb Salt i a la nit anava a Salt fins que varen començar la lluita.

A. O sigui tu estaves treballant a una escola de nens?

S. Si, el segon any, com a mestre. Perquè a Girona no hi havia "cupos", doncs aquí a Girona no tenia,.. zero mestres, i clar aquí hi va haver una lluita més dura perquè no es tractava de omplir els "cupos" com passava a Barcelona o Tarragona, sinó rebentar una mica i que poguessin... I finalment varen aconseguir dos mestres i en aquell moment d'ingenuïtat ho van fer a palles diríem ..

A. I et va tocar?

S. Si, no, jo ja estava, perquè els dos primers mesos havien de ser mestres i és que no hi havia més. Va ser després la segona tongada. Va ser una mestre la Carme Carreres de Salt i després jo, i ja a partir d'aquí vaig treballar a l'escola des d' el primer moment.

A. Perquè d'alguna manera aquí vàreu fer com la coordinadora, un col·lectiu de mestres, estudiants,...?

S. Si, després eren estudiants perquè immediatament després van contactar amb aquell temps, avui seria impensable, però en aquell temps per raons de clandestinitat en la mateixa ciutat o molt proper, no es coneixien experiències, però resulta que quan comencem coneixem dues experiències, una de Càritas amb una monja secularitzada que estava a Vila-Roja fent tall i confecció, alfabetització i després un altre molt interessant la inicial de Torre Argons 12 les pedreres que després seria Font de la Pólvora, però al principi eren barraques de gitanos, al nord de Girona. Aquí si hi havia un col·lectiu d'objectors de consciència bàsicament, en el qual

hi havia dos o tres estudiants de Magisteri i algun de Pedagogia. Joan Colomer, la Furqui, Joan Canimes, en fi hi havia un col·lectiu de gent. Curiosament quan vàrem contactar i ens vàrem conèixer, ens varen passar uns capítols, els primers de la Pedagogia de l'Oprimat, el llibret i a partir d'aquí aquesta relació va ser molt intensa, perquè en l'altre de Vil·la roja era una cosa molt d'església, molt reduïda. Però aquí sí.

A. Aquí s'incorpora la Rosa Maria Falgas?

S. No, després, va venir després. Al principi les dues experiències varen ser aquestes.

Vàrem anar a Barcelona a fer un curs, jo com era mestre i era interí... l'assemblea d'interins, recorda que va haver-hi una lluita molt forta de boicot a les oposicions i es van quedar allà tretze o catorze que al final van haver de claudicar, doncs anaven a la coordinadora a Madrid i jo anava de representant de l'assemblea d'interins d'aquí. Encara treballava al Demor Carles durant el dia de mestre interí i a la nit a Salt. Allà vaig conèixer a en Paco Garcia de Haro i va ser quan jo vaig conèixer tot el moviment de la Coordinadora, d'en Pere Acebillo, en Pepe, etcètera.

De manera que quan es va contactar amb la gent de la Font de la Pólvora ens varen passar informació d'un curs que feien sobre Freire, els primers cursos que feien allà a Sant Pau, que estava l'ICE i a partir d'aquí ja vàrem tenir un lligam amb Barcelona a través d'aquesta.

Jo no em voldria morir sense saber perquè una certa hostilitat per part d'en Ramon Flecha, en relació amb... Jo els temes aquests de Barcelona, anava a Girona i m'entenia molt bé amb en Miquel de Manlleu, però clar quan venies a Girona allò era un altre món. Jo recordo haver anat a Barcelona dos o tres anys a les assemblees, i ho explicat amb molt de carinyo, però també amb una mica de, que anava amb un sis-cents que em va deixar el meu cunyat i començaven les assemblees amb les prèvies, clar que quan nosaltres havíem de tornar, perquè a les tres, tres i pico doncs resulta que encara no havien començat l'assemblea i jo deia "Em cago en la gent aquesta de Barcelona".

A. Si l'assemblea podia decidir o s'havia de fer una assemblea per decidir si es podia decidir

S. Eren les prèvies. Bé ja et dic que amb molt de carinyo perquè vaig aprendre molt, però sí que jo a partir d'aquí vaig veure que hi havia dos blocs enfrontats, més tard jo he tingut les deduccions de dir suposo que per qüestions polítiques, de que la procedència d'uns era, perquè jo la gent que coneixia la majoria de tots eren de l'àmbit socialista, i a l'altre grup hi havia més gent de Comissions, de moviments comunistes. Jo vaig intuir que era un tema de qüestions polítiques, que clar, aquí a Girona això era molt diferent, perquè el mapa polític i el mapa sindical no tenia res a veure. Ja et dic que comissions obreres ni existia, imagina't.

A. O sigui, que aquest enfrontament que hi va haver entre la coordinadora i el SEPT aquí no es va donar?

S. No, perquè com et diria, aquí es va donar amb la Rosa M^a però no per aquesta qüestió, perquè no hi havia dos blocs, diríem que jo després he vist que eren reals, eren reals perquè jo hi vaig participar per aquesta casuística a l'assemblea d'interins, que jo contacto amb el Paco per el

curs de l'ICE, però clar jo mai vaig tenir relació. Per exemple, jo al Ramón Flecha el vaig conèixer molt després, després en altres condicions de coincidir a Saragossa en un congrés, de la UGT i d'aquest tipus de coses, però a mi m'arribava com...per això m'agradaria contactar amb alguna persona que m'expliqui les claus de tot això, això era així per això, etc.

A. Quan acabi espero poder donar una o dues interpretacions.

S. Jo crec que aquí van portar una cosa molt específica, també suposo que no va ser deliberadament sinó per la casuística nostra, el mapa més rural, per això ens vàrem entendre de seguida amb en Miquel Manlleu, per el tamany de les escoles, segurament per la composició demogràfica, per el pes del moviments, el moviment obrer.

És a dir va haver-hi una sèrie de factors que al que si que a nosaltres ens ve consciència que a partir del curs de Freire, etcètera, a veure que una concepció de l'educació d'adults molt diferent, a les escoles, que això es queda i un segon és el tema de la lluita, aquí no tenien "cupó" per ampliar, etc. La lluita aquí venen les primeres eleccions democràtiques, jo em comprometo aquí a Girona i que després ja vas veure que res, que no li interessava a ningú, però si que és un moment que es permet a Blanes, amb la Teresa Gelpi del PSUC que està per la feina, a Salt i Girona que ja ho tenim, a pràcticament en els diferents nuclis que conformaran la xarxa d'escoles d'adults a través d'un conveni amb la Diputació que impulsem aquí un pla, i etcètera. Ens falla Figueres perquè hi havia una senyora que havia estat monja que després va estar diputada que era d'unió, Teresa Ferrer, em sembla que es deia, i allà no va entrar, i certament l'escola de Figueres no va acabar mai.

Doncs en tota aquesta lluita per ampliar la xarxa d'escoles d'adults a les comarques gironines en la línia de la coordinadora perquè eren totes, doncs aquí va ser la primera ampliació de places que es va anar aconseguir, va ser quan lo de les palles, i va ser quan va sortir lo de la Rosa M^a.

I el conflicte amb la Rosa Maria no ha estat mai per qüestions ideològiques o polítiques.

A. O sigui amb les palles tu vas sortir i la Rosa Maria?

S. No, jo ja estava de mestre, jo estava de les dues primeres places.

A. Ella no va sortir?

S. Ella va sortir

A. Però llavors això no és motiu de conflicte?

S. No, et dic que les casuístiques, ella va sortir perquè venia per la CNT, perquè el seu home el Lluís era un representant de la CNT, era anarquista dels històrics, jo no tinc consciència que la Rosa M^a era, perquè la trajectòria no era de ser una persona anarquista ni llibertària, però com que sindicalment nosaltres teníem aquí una plataforma que estaven els partits d'esquerres, els sindicats, després es va afegir Comissions, però ja molt després, bàsicament eren USO, CNT i UGT que eren els tres sindicats que hi havia aquí a Girona. I clar venia un representant

de cada, i ella era més de tal, i va entrar a la Palla, perquè només hi podien entrar mestres a la Palla, i el tema diríem d'aquestes diferències que a Barcelona joestic segur que tenien un altre sentit, aquí a Girona venen perquè en tota la lluita que hi havia unes tensions, es consoliden totes les escoles pràcticament arreu de totes les comarques gironines, a Sant Feliu, a Blanes, a Figueres, Girona, Salt, Sarrià, Olot, pràcticament hi ha una xarxa.

Doncs el tema de Girona, Salt, Sarrià, resulta que Salt es fa independent, i Sarrià es fa independent de Girona, i totes tres tenen ajuntament socialistes, o en el cas de Salt que era un ajuntament d'unitat per en Salvador Sunyer que era una persona diríem fins i tot, no era socialista perquè em sembla que va anar amb Esquerra Republicana al final però va ser de l'entesa, va ser una persona molt reconeguda i era una persona que el tema de l'educació el tenia súper clar.

A. Com has dit que es deia?

S. Salvador Sunyer i Aimerich.

Doncs en aquest context hi havia una proposta que deien de fer una programació de l'àrea de Girona, perquè fins i tot van fer un projecte d'escola catalana de l'àrea de Girona que jo vaig fer que per un o dos cursos, jo me'n recordo que feia Ciències Socials i un dia anava a Vila-Roja, un dia anava a Font de la Pólvora, un dia anava a Salt, és a dir, ho feien per àrees però no teníem un lloc designat, i teníem espais oberts en diferents llocs, perquè hi havia escoles d'adults a Girona, Salt i Sarrià, i a més a Can Gibert, a Pont Major, hi havia Vila-Roja i hi havia Font de la Pólvora.

Aquí va venir el problema, perquè quan es fan independents, la Rosa M^a varen entendre de que es va atrinxer allà amb una altre companya a Sarrià, i nosaltres vàrem entendre que això perjudicava el moviment, perquè una programació conjunta.

A. Llavors, el que entenc és, que teníeu una programació conjunta i per tant el que era de socials com tu anava a llocs diferents i a Sarrià en canvi...

S. No, i a nivell d'un equip a més a més, d'elaborar material, d'enfocar, d'orientar més col·lectivament.

A. I en canvi a Sarrià van quedar, com escola, al marge del moviment d'adults.

S. Si, perquè. Perquè nosaltres per exemple dèiem una campanya de matrícula conjunta, cartellera conjunta, tota la campanya conjunta i després llistes d'unes institucions, i per tant potser aquí necessito un mestre i aquí 4, i no pot ser, perquè Sarrià no té població i allà atrinxerades dues mestres, tenint per exemple el cas de Salt que va sortir per la televisió, en fi. Aquí varen venir diferències, i ja a partir d'aquí ja no, doncs cadascú ha fet la seva trajectòria.

A. En la teva trajectòria hi ha un tema important, que és la Samba Kubally.

S. Si, perquè nosaltres cosa que ens diferenciava de la majoria d'escoles que varen obrir a la comarca de Girona, Salt inclús avui, o avui encara més, ha tingut una demografia molt dinàmica

i evidentment no ha tingut res a veure amb pocs llocs. En quin sentit? En qüestió de preus de l'habitatge, doncs és el lloc que ha vingut qualsevol procés migratori, fos incipient o massiu a Salt ha estat un d'ells, de manera que ja teníem una forta experiència amb el tema de la immigració interior dels 70 i després la vàrem tenir amb les migracions internacionals ja de finals de segle. Què era el que em preguntaves?

A. La Samba Kubally.

S. Hi havia una certa sensibilitat en sentit de, per la demografia que nosaltres havíem treballat i per el context que havíem anat, però a més a més per haver estat impulsor de totes les escoles, i a veure quan comencen a venir les primeres poblacions bàsicament aquí, una cosa molt insòlita a Girona que va ser canviant, perquè aquí hi havia la població absoluta i relativa de Gambians més alta, doncs clar aquí a Salt ja teníem un col·lectiu, ja estaven a l'escola, etcètera, de manera que el lloc natural quan comença una experiència a Santa Coloma, o quan fan una assemblea, i necessiten els cursos de l'INEM, resulta que la majoria tenia unes competències pobríssimes.

A. I de comunicació? L'assemblea la fan els Gambians?

S. Si amb gent d'allà que els seguia, gent de Càritas, una persona important per exemple va ser el Lluís Caparrós, que va ser l'ànima. Va venir a Salt com un lloc lògic diríem, perquè fins i tot hi havia gent de Gambia que coneixia gent de Salt. I a partir d'aquí nosaltres vàrem fer un compromís d'anar dos dies a la setmana...

A. O sigui, vosaltres éreu mestres de Salt i anàveu a Santa Coloma de Farners.

S. Si, però no vàrem intervenir en classes, cada dimecres es feia una assemblea, i per tant nosaltres anàvem el dimecres a l'assemblea, i després un dia al mes que normalment era un divendres, un dissabte o un diumenge, diríem més informalment. Perquè era una acció encara que depassava a tota la feina sociocultural que es pogués fer a Salt o tu situat en la Verneda o en qualsevol lloc, allà encara, perquè allà hi havia tota la problemàtica dels papers i tota la problemàtica del tema policial i que a Santa Coloma va ser molt dur.

A. Si, jo recordo que detenien quan sortien de l'escola.

S. Si, hi havia "redades", amb una impunitat a més a més, en fi.

Vàrem crear GRAM i per tant ja anàvem com a GRAM els caps de setmana i perquè l'objectiu era lògicament fer una aproximació a certs sectors de la població més sensibles, sobretot el sector d'església, i perquè el detonant vindria també del Col·legi la Salle, d'una mena, pel tema d'escolarització i el que després va ser l'alcalde de Santa Coloma, el Toni Solà era professor d'allà, una persona bastant oberta i necessitaven a banda de la qüestió pedagògica que la orientaven el dimecres diem per la setmana, perquè era una experiència súper nova, perquè l'experiència que nosaltres podíem tenir de Salt allà no servia, i després el cap de

setmana doncs anàvem però ja més com a GRAM, més d'una altre manera, i així van estar des del principi.

A. La Samba Kubally era escola adults per dir-ho d'alguna manera de la Generalitat amb algun mestre o..

S. Aquí hi ha una història que la teva coneguda Àngela Miquel va fer molt de mal. Jo amb la Irene Rigau he tingut discussions i tal, però sempre hem jugat net diguem-ne, en general sempre jugàvem net perquè no teníem res a tapar, nosaltres teníem al cap un model, aquest model funcionava, perquè fins i tot les estadístiques que era el que els interessava cada any tenies més gent, cada any teníem més entre cometes prestigi, és a dir no hi havia motius per a tapar res. Però l'Àngela Miquel no se per quines raons tampoc, perquè jo amb aquella senyora no vaig arribar a parlar, però amb el tema de Samba Kubally va actuar amb una hostilitat fora de mida. Perquè? Perquè quan nosaltres comencem l'experiència de Samba Kubally, a Santa Coloma d'educació d'adults no hi havia pràcticament res, i per tant nosaltres la reivindicació que fèiem, perquè clar es necessitava una escola Africana d'Escola d'Adults, una escola dedicada perquè han estat els primers que tenien una necessitat, han traduït aquesta necessitat formativa en una escola o digues-li com vulguis, però una escola no, i per tant.

A. En tot cas, tots eren voluntaris?

S. Si, és clar. Allà no hi havia ningú que cobrés.

A. Llavors la hostilitat de l'Àngela Miquel perquè venia, perquè si era una associació?

S. No, perquè nosaltres reivindicàvem que allà hi havia d'haver una escola d'adults. Perquè allà hi havia una estructura de voluntariat bestial, però que això era molt difícil consolidar un equip pedagògic estable i amb una certa coherència, perquè la gent que venia al vespre, nosaltres que veníem de Salt, en fi, i la resta eren monitors que venien de col·lectius.

A. O sigui el que vosaltres fèieu venint des de aquí els dimecres eren com unes orientacions pedagògiques i programar.

S. Si, orientacions pedagògiques, programar, elaborar material, per a que féssim un relat dels dos dies, llavors com havien funcionat, o sigui no sabien com fer-ho, perquè allà en el tema de la normalització lingüística estaven amb el "Digui, digui" o sigui ni s'enteraven, ni es volien enterrar, alerta. I no hi havia formació d'adults, i així van estar anys i anys, i al final clar, nosaltres denunciant i crec que es va donar per al·ludida.

A. Perquè quins anys és Samba Kubally? De quins anys a quins anys l'experiència aquella? Comença l'any 88?

S. Si, comença. Tenim una cronologia el Juny s'aireja el cas d'aquesta nena.

A. Qui és aquesta nena?

S. Si, és una nena Africana, una nena Gambiana que te algun problema, el consell de centre de los hermanos, diem de la Salle que era l'escola...

A. O sigui que ella anava a escola a La Salle.

S. Havia de començar, doncs manifesta una certa reticència que s'escolaritzés, tot això després ha quedat com una nebulosa, el cas és que es fa públic el cas a la revista Ressò a Santa Coloma i hi ha com un cert rebombori, i hi ha una sèrie de gent de Santa Coloma...

A. És un dels casos típics que no voldrà fer Gimnàstica..?

S. No, per part del consell de centre diem dels pares, de l'AMPA sembla que no els fa certa gràcia que un Africà s'escolaritzi allà. Aquesta és la versió que corria, el fet és que públicament es manifesta aquest fet o aquesta versió dels fets, i una sèrie de gent, bàsicament el Lluís Caparros, alguna gent de Caritas, manifesten un desacord i una resposta de que això no podia ser, i a partir d'aquí doncs es fa una assemblea d'Africans que això es fa a l'Agost perquè en aquest acompanyament i aquests contactes havien anat a fer un curs o a demanar un curs de l'INEM d'aquests ocupacionals, i el problema era la llengua, a partir d'aquí fan una assemblea l'Associació d'Africans a l'Agost i aquí es plantegen la necessitat de solucionar el tema de competències lingüístiques que tenen i d'alfabetització, i a partir d'aquí al Setembre és quan contacten amb nosaltres i al Setembre nosaltres tenim un projecte d'Alfabetització i de conversa i decideixen que l'escola es digui Samba Kubally i al Novembre ja comença.

A. I el Lluís Caparrós que era amb tot això?

S. Lluís Caparrós, títol no tenia era com un educador de carrer. Jo diria que era una persona d'església compromesa. Compromesa amb la gent més oprimida i exclosa i va donar la vida perquè va naufragar el seu projecte de vida, de família, i va arribar en un moment de moltes contradiccions entre la seva família i que dedicava molt temps als Africans, perquè ell vivia per això. Jo recordo amb la seva dona que tenia molta relació i amb els seus fills, i deien això no pot ser, perquè no el veien. Però va ser bàsicament el Lluís. A partir d'aquí varen començar les classes, quan va començar el curs i nosaltres vàrem dedicar els dimecres a donar un suport pedagògic, vàrem demanar ajuda també, va venir el Miquel Soler Roca va venir en tres o quatre ocasions, perquè vàrem formar part de les escoles associades de la UNESCO.

A. Comença al 88, quan acaba més o menys com a Samba Kubally?

S. Al 2013 es va dissoldre oficialment, perquè ja només quedava una associació.

A. I es va aconseguir una escola d'adults a Santa Coloma de Farners?

S. Si. Ara hi ha una escola d'adults a Santa Coloma de Farners, que aquest va ser un dels "piques" amb l'Àngela Miquel perquè després clar, no una escola no, una aula d'educació d'adults, que feien el "diguí diguí" i que clar tota l'estructura que tenia Samba Kubally, el model, allà no entrava.

El que passa és que el Toni Solà, va ser una de les poques persones que tant políticament com educativament va entendre, i el que vàrem fer és que vàrem subvencionar des de l'Ajuntament, per exemple en Lluís Caparros, el van contractar l'Ajuntament com a educador de carrer. Però que era una mica el pont del projecte Samba Kubally amb l'aula de Formació d'Adults de Santa Coloma i després l'Anna López va estar perquè es van recollir diners de subvencions, de diferents procedències, i l'Anna López va estar tres o quatre anys donant una educació parcial, en programes concrets, amb alguna persona de Santa Coloma, en fi un parell de persones van poder fer alguna cosa.

A. O sigui que d'alguna manera la Generalitat crea la seva pròpia escola i el que seria la Samba Kubally és una cosa a part?

S. Si, ha estat sempre una cosa a part, però ha estat una cosa a part no per voluntat, què aquí venia el "pique" i la dialèctica, no per voluntat sinó mentre la generalitat, i tu ho saps perfectament, és el problema que vàrem tenir a Salt, que al final vàrem haver de plegar, mentre tu vulguis mantenir un model, si tu estàs mirant l'horitzó de les acadèmies, i tu estàs amb tot el contrari, a més a més lo fotut és que ni hi va haver un diàleg que hagués permès unes terceres vies, és a dir el cas de Salt, Salt podia haver estat una tercera via perfectament, de tal manera que la Rigau ens va defensar fins a l'últim moment i davant meu, que és una satisfacció que he tingut a la meua vida professional, amb un testimoni com Joan Colomer li va fote una bronca davant nostre a la Miquel, que jo vaig sortir d'allà.

A. Quan era ella Directora General?

S. Si, Directora General i Consellera. Perquè? Perquè va entendre perfectament que es podia mantenir un model escolar o més escolar diríem, i nosaltres dèiem Pla Local de Formació, coexistent amb un model que en volia fugir del model escolar.

A. Més obert?

S. Si, Què això no havia de presentar cap inconvenient, i que podia haver-hi perfectament un claustre, uns inspectors, i tota la parafernalia del model escolar, i un director, i un cap d'estudis, etc, i després un equip lògicament no depenent de subvencions, sinó bàsicament d'educadors socials, d'animadors i de voluntariat, de líders de la pròpia comunitat, etcètera, que és el que necessitaven.

A. A Salt hi havia tot l'equip de mestres però també teníeu voluntaris?

S. Tots eren voluntaris, o sigui, és a dir, nosaltres a l'escola de Salt va arribar un moment, surt en el llibre aquest que ho trobaràs en dades, vàrem tenir 16,18 o 20 mestres a la plantilla, en el claustre, perquè com teníem la secundària, els cicles, però després nosaltres vàrem tenir prop d'un centenar de voluntaris, de joves, d'entitats, etc, per al Pla Local que era el que com a mínim tot el sector de la migració internacional, que aquí de cap de les maneres ho podies encabir perquè és impossible, per moltíssimes raons, en una estructura formal, de 3 a 4, començem al Setembre i acabem al Juny, etcètera, és que no funciona així. Dons vàrem coexistir, però clar varen coexistir si l'Ajuntament hagués estat per la feina i si evidentment des de la Direcció General, l'Àngela Miquel hagués estat per la feina i no van estar per la feina, perquè al final a l'últim any varen aguantar amb un crèdit personal d'en Joan Colomer i el Sebas Parra, esperant les subvencions, perquè la gent havia de cobrar, jo havia de donar la cara per la gent que hi havia anat, hi havia gent molt bona, que a més vàrem fer un conveni amb els de Girona, perquè a Salt estaven de professors associats i és l'experiència més avaluada i més observada diríem que jo he viscut en la meva vida professional. Teníem una mina.

A: O sigui que teníeu, per aclarir-me jo, teníeu els professors contractats de la Generalitat?

S. Si, però que no intervenien en el Pla Local. En el Pla Local només interveníem en Joan i jo. I evidentment havien de passar per el claustre per exemple quan es feia l'ús d'espais o determinades qüestions que afectaven diríem a l'escola, però el claustre estava per els cicles formatius, l'accés a la universitat, el Graduat Escolar, etcètera, perquè era per el que venien i volien fer, per exemple quan van venir la gent de Secundària que això va ser, va acabar de rematar el clau.

A. O sigui, per una banda hi havia el Pla Local en el qual l'Escola d'Adults hi participava.

S. No, era de Escola d'Adults. Era un programa de l'Escola d'Adults.

A. Què d'alguna manera els animadors éreu vosaltres, el Joan i tu, i els altres mestres ho sabien però no hi participaven tant.

S. Si, des de el punt de vista de la docència no participaven.

A. Perquè fèieu docència fora de l'Escola d'Adults, a altres llocs?

S. I tant, però és que ja en les qüestions formals, escolars ja les fèiem fora de l'escola d'Adults perquè estava desbordat, és que nosaltres Alfons vàrem arribar a tenir 1000 persones demandants, i el que no vàrem fer mai de la vida és el conte aquest de les llistes d'espera, perquè com li hem de donar llista d'espera a un Gambià que venia que estava esperant per a regularitzar els papers, que en aquell temps després va sortir tot el tema de l'arrelament, però en aquest temps simplement tu amb un paper de l'escola, qui tenia un paper..

A. I llavors en el Pla Local hi havia gent contractada a part de mestres?

S. Al Pla Local hi havia dos persones contractades, que eren els dos caps. Una educadora Social, que jo l'havia conegut a Nicaragua va estar fent el Pràcticum, la Natàlia Azar, una tia potentíssima que havia estat en educació popular a un barri de Nicaragua, i després havia un altre persona contractada, dues persones, i alguna petita despesa per material, perquè aquí es va editar una sèrie de materials del Pla Local que encara estan, unes làmines, etcètera, Dons eren subvencions per a aquestes dues persones i per a materials. I aquests diners que es van aprovar i la Irene Rigau ho va entendre perfectament i ho va impulsar, però després el dia a dia... Aquesta era una qüestió de tres bandes, Benestar Social, Ajuntament de Salt i Universitat de Girona, el tema de les coordinacions, sinó hi ha molta voluntat les coses al final es podreixen i si a més a més hi ha gent que fot pals a les rodes, a l'Ajuntament hi havia personatges que després de sis mesos i de tres convocatòries encara ni sabien, perquè no els havia interessat i perquè a més a més, això jo ho he comprovat en moltes altres experiències aquí en les comarques gironines, no es tenia clar, però s'intuïa que es perdia vots recolzant accions de suport a la immigració. Hi havia un racisme institucional, que això és un indicador, llavors, i aquest era un. Això aquí ho hem palpat i ho hem viscut. El càlcul electoral primava sobre qualsevol cap altre consideració, clar si tu tens en part de l'Ajuntament aquest punt feble, la Universitat, jo vaig engrescar gent perquè hi havia gent molt maca, gent del GRAM, i després a Benestar Social a nivell de conselleria molt bé, però amb l'Àngela Miquel no hi havia manera, perquè qualsevol cosa, com era l'escola d'adults ja teníem enganxades, a més l'episodi final va venir per una tonteria d'una porta del conserge que era per l'hotel d'entitats, una xorrada d'aquestes. I el delegat d'Ensenyament que després va intervenir, en el fons era una qüestió de confrontació de models, que deixava nua a molta gent perquè jo crec que en general el que interessava era no tenir problemes, ni que se sortís a la premsa cada tres dies denunciant això i de denunciant lo altre, perquè amb això si que ho hem tingut.

A. Perquè el que seria el model més innovador seria el Pla Local ?

S. Si.

A. No tant l'escola d'Adults com a tal, encara que també.

S. L'escola d'Adults jo diria que per el caràcter reivindicatiu, i el model de no quedar-se per exemple aquí vàrem obrir el front, és que han estat, totes les etapes que s'han anat obrint jo diria que a Barcelona han estat més fàcils, ja des de el "cupo" aquí va costar, però després el passar perquè les escoles no podien fer graduat, com les exclusives, que era una cosa de sentit comú, doncs això va ser una baralla, perquè clar sociològicament a Magisteri Gironí a Barcelona el cinturó donava un altre perfil i les lluites de l'entorn donaven una altre resposta des de l'escola i des de la metodologia, però aquí no. Aquí plantejar el tema de les exclusives, plantejar de que es poguessin elaborar les proves, doncs no, perquè no sabíem, ni els materials, ni res. És a dir, totes aquestes petites qüestions eren lluites i clar eren lluites bàsicament mediàtiques, però també socials, clar era una altre època. Jo recordo que cada inici de curs tu ja tenies una setmana de lluita per passar per la universitat, tirant octavetes o passant classe per classe, irrompies la classe i punt. Clar, tot això et va generant un model.

A. Cada començament de curs, per quina raó?

S. Per qualsevol d'aquestes que t'he explicat. L'accés a la universitat no el podíem fer, i el feia l'Acadèmia Palace que era el centre reconegut pel protocol. Cada inici de curs tenies el panorama, i això genera un model d'escola en lluita però que pedagògicament a més a partir de la delegació del SEPT que vàrem mantenir aquí i de la cohesió després amb les experiències de Tarragona i de València al final generaves material, jo no ho cito mai, però per exemple el tema de les cartilles, de la palabra. Però jo me'n recordo després de la primera de "Así aprendemos en Can Serra" la segona cartilla que es va fer va ser "para ser un poco más libres" de Font de la Pólvora, va ser a Girona, que després no la vàrem vendre perquè ja havíem tingut problemes per pagar-la, però aquí van sortir materials que jo avui encara miro i dic, vaya tela! un equip de gent que no teníem ni idea per les complexitats que generava la mateixa lluita i les complexitats en general. Per tant jo crec que l'escola ja tenia, ja era un referent per aquests dos eixos, perquè plantejava la reivindicació del dret a l'educació de les persones adultes com un dret fonamental i per tant lluitava a totes defensant aquest dret, i perquè aquesta lluita generava en l'àmbit pedagògic també un model diferent, i coherent, i conseqüent amb la lluita que es generava, perquè no estaves lluitant per muntar acadèmies, que va ser un dels enfrontaments amb la Falgars, que després, aquí no estem lluitant per muntar xiringuitos, ni per mantenir xiringuitos, no, ho estic muntant perquè cada treballador i treballadora d'aquest país pugui educar-se sempre de la manera que vulgui, i en l'àmbit que vulgui, i això hem de lluitar perquè no ens venia per tota la burgesia que va ocupar Ajuntaments, Institucions, etcètera. Jo crec també que aquest diàleg amb el poble va ser molt sensible a la gent, no al sistema, als programes, sinó a la gent que venia. Jo recordo que em van criticar molt, perquè part de les meves hores extraescolars, a més a més amb això ho hem tingut, encara tinc documents doncs teníem un programa de visites, des de els imams, a les entitats, bars i alguns restaurants del poble, com una activitat extraescolar necessària, necessària per mantenir el diàleg.

A. Però ho fèieu dintre de les hores lectives?

S. Dintre les hores, no, aquelles hores que tu havies d'estar al centre. A la gent li costa més venir i si jo vaig a la mesquita i parlo amb ells, que són i eren els líders d'aquesta comunitat, és a dir aquest model generava aquesta proximitat que tu tenies amb la gent, et feia variar des de l'organització escolar, dels espais, no hi havia despatx del director, imagina't quan venia un inspector. T'explico aquests detalls perquè aquesta sensibilitat també li va donar també un toc específic a l'escola de Salt i per tant va fer necessari el Pla Local de Formació. Jo suposo que la relació amb l'educació popular de Nicaragua, ens va ajudar molt a tenir aquesta visió.

A. I la organització de l'escola llavors, a part del Pla Local com era, hi havia els mestres corresponents, hi havia voluntaris, els alumnes estaven agrupats en associacions i tenien alguna influència?

S. En el Pla Local sí, a l'escola molt poca. Jo amb perspectiva del temps ha estat un dels fracassos que jo quan he sentit parlar a associacions d'alumnes, per exemple a València que teníem molta relació, i ostres, ha funcionat i fins i tot tenen una federació, i tenen activitats, a

Salt això no ho han pogut mantenir, és a dir, jo sempre he pensat és a dir, no sé si la mobilitat, el mapa demogràfic ha estat tant específic però després he vist, diríem per la meua militància política, he vist que no és senzill, fins i tot en una entitat arrelada, i apreciada diria jo sobretot per el sector immigrant, i general. Però tu ara vas a Salt, i no tens estructures coordinades per exemple en el poble, tu tens, que les entitats tenen poca relació entre si, i s'intenta d'establir les relacions, però és molt difícil, per la mateixa dinàmica.

A. Si no hi ha una estructura de relació és difícil establir-les.

S. No, però és que les mateixes associacions, d'associacions de Gambians i Senegalesos sobretot a través dels diners de l'Ajuntament de Girona no tant el de Salt han donat per el projecte de codesenvolupament s'han generat però hi ha com una vintena. Gairebé de projectes locals, o gairebé familiars.

A. En el bon sentit de la paraula de tribu.

S. Exactament, si. Però tot això no ha generat teixit, no ha generat comunitat, relació comunitària, i és així, no és un problema de l'Escola d'Adults, perquè després jo he vist, jo estava organitzat a l'Aurora, el que era PORI, posteriorment el POR, i llavors l'Aurora que era una organització marxista. Doncs l'acció política es feien a EUiA, Esquerra Unida i Alternativa, jo d'acció política he fet poca perquè he estat més en entitats, associacions, en les xarxes socials, i no, però en el tema de la immigració per exemple que he fet un cop de mà, i és que perquè hi havia gent a EUiA marroquina de les pròpies, i ells mateixos eren incapaçs de consolidar i d'anar polint aquesta fragmentació. Per què? Perquè la junta cada any et canviaven cinc vegades una junta, i les persones o perquè marxaven, o perquè venien, etcètera, i arriba un moment per el que tu em preguntaves que jo he arribat a deduir que no era un problema de l'Escola d'Adults, sinó que aquí fer una associació com jo he vist després a València, que tenies una associació d'alumnes que organitzaven excursions, que aportaven recursos, aquí no han pogut, però jo no tinc molta mala consciència, perquè crec que el diàleg s'ha mantingut el que passa és que hi ha una incapacitat per qüestions demogràfiques, socioculturals.

A. I la traca final teua amb l'Escola d'Adults amb Salt per la que marxeu a Girona?

S. Bueno, passem, jo crec que ens tracten molt malament, jo feia prop de 30 anys que treballava al servei de la institució, hi ha com tu saps una llei no escrita que quan hi ha un conflicte diríem a nivell de direcció, el que se sol fer és facilitar el canvi a un altre lloc. El que no podia ser era defenestrar a la direcció al cap d'estudis i que ens quedéssim allà a Salt.

A. Perquè tu has estat director durant molts anys?

S. Si, des de el principi, bé és que en realitat director no vaig arribar a ser mai oficialment, perquè estava jo de coordinador, però si. Clar, vàrem demanar de marxar i ens varen dir que ens havíem de quedar.

A. I per què vàreu demanar marxar? Perquè estàveu enfrontats amb la gent que havia arribat?

S. No, és la mateixa gent la que va fer el relleu, o sigui la que ara és directora era la secretaria i dos més que varen entrar.

A. I van ser ells nomenats o escollits?

S. No, a dit. Perquè va ser en 24 hores, jo vaig dir a veure, jo no tinc cap interès, però jo tinc un projecte, i és un projecte raonable, un programa que ha donat resultats, és un programa que pedagògicament exigeix que vingui algú o alguna, a veure i si realment em justifica amb bons arguments que estic sonat doncs clar.

A. Llavors et posen la directora des del Departament, que en aquest moment seria Ensenyament?

S. Si, la que era la secretaria del mateix equip directiu.

A. Quin any és?

S. No recordo ben bé. Està al llibre.

S. Bé, ja sortirà.

A. Bé, llavors es posa una directora i d'alguna manera teniu un enfrontament?

S. No, enfrontament no, però que és una situació una mica...que no estàs còmode, i a més a meitat de curs, i vàrem dir nosaltres teníem pactada una comissió de serveis a Nicaragua, en una de les vegades que va venir l'Orlando a l'equip, vàrem tenir una entrevista amb el Maragall per fer un suport a Nicaragua, el "yo si puedo" precisament, perquè jo vaig anar amb l'Orlando i el Joan a Cuba a signar el contracte del primer material pel pilotatge, i en fi, era l'ocasió. Jo vaig demanar la comissió de serveis, me'n vaig anar cap a Nicaragua i després dos o tres mesos que se'm va acabar doncs vaig demanar per anar a Girona, i al final ens ho varen concedir per una intervenció de Manel del Pozo que era el Delegat Territorial de Girona i que jo el coneixia de la Universitat, era una persona dialogant i raonable, i encara potser aquí hi ha alguna transcripció.

A partir d'una intervenció seva amb la Rigau doncs vàrem aconseguir anar a Girona, i vàrem fer aquest curs i em penso que el següent fins que jo vaig fer trenta anys, bé fins que em vaig poder jubilar, perquè va ser l'any a més a la Universitat començava Bolonya, a l'any següent i vaig pensar, mira plego i ja està.

Però el final va ser, després jo recullo en el llibret aquest, vuit o deu testimonis de gent que es va manifestar en la premsa, o privadament, jo crec que va ser un trencament molt barruer, perquè jo podia haver tocat les pilotes el que vaig voler, i segur que vaig cometre molts errors i tal, però jo havia mantingut una fidelitat institucional, en el sentit de que per a

mi l'encàrrec de dirigir un servei públic d'educació, no era una frivolidat, sinó que jo tenia molt clar el dret a l'educació de les persones, i que en el cas de Salt això era molt seriós. És a dir, jo crec que no ens mereixíem un final així, podia haver estat d'una altre manera, evidentment no cap homenatge, però simplement una cosa més discreta com jo la vaig fer després de l'escola, jo a l'escola no m'he pronunciat, no veuràs ni una paraula escrita i parlades molt poques en relació a l'escola. I tela, perquè avui és una acadèmia més com tota la resta. No, però a mi em sap molt greu, perquè va ser dilapidar un capital, un bagatge que tenien que segur que si l'equip directiu nou hagués estat una mica viu podia haver mantingut. També va ser una constatació que en general Magisteri inclòs finalment impera la comoditat. Tot forma part jo crec que d'una qüestió ideològica i política, és a dir, quan tu estàs lluitant a la vida per una altre societat, si tu treballes a l'escola, vols que les coses continuïn, i ja està. Per això jo dic que van acabar una etapa, la van tancar i punt, com la Samba Kubally, després varen continuar amb una noia, un educador social, associacions amb Càrites, va marcar una etapa, i ja està, no hi donem més voltes.

A. Recordo que l'Àngela Miquel t'havia donat suport quan va venir l'Orlando Pineda, no?

S. Sí, perquè li venia de dalt. Jo l'Àngela Miquel no crec que em tingués cap simpatia, des de l'intent d'enviar-me a Lleida en Comissió de Servei. Tinc un expedient obert per unes declaracions quan van sortir els materials d'alfabetització jo vaig dir que això és una chapusa, un nyap

A. Els materials que va fer la Generalitat?

S. Malbaratament de diners, i em va iniciar un expedient. Era la meva opinió, el tema era si un funcionari no podia opinar sobre... Vaig haver d'anar a Barcelona i em van dir si ho podíem solucionar si acceptava anar a Lleida, i jo vaig dir que no. Per això et dic que no em tenia gaire simpatia l'Àngela Miquel, en canvi si que et puc dir clarament malgrat que políticament i ideològicament no teníem molts punts en comú, que amb l'Irene Rigau en tinc, i segurament li venien per l'Irene Rigau o gent com en Joan Manuel del Pozo, que ens va acompanyar quan en Maragall ja quan el Tripartit amb el tema de Nicaragua i per a fer les comissions de serveis, i ell ens va dir que bé, fins a un o dos anys perquè s'havien fet algunes des de la croada, el que passa és que jo mateix vaig dir que no perquè la meva feina estava aquí, la meva família, o sigui jo lo d'allà si, però més per empapar-me d'un mètode, però jo anar a Nicaragua en aquell moment no, no era el cas. No, però ens van donar la possibilitat, i jo crec que si després ens donava facilitats era perquè la cosa venia de dalt. Sí, perquè jo si una ocasió he tingut, quan veia que hi havia una persona que posava pals a les rodes doncs a l'altre... i punt. No tenia manies en aquest sentit.

A. Una pregunta, bé, dues. Quina visió general tens de quan vam estar a Benestar Social i, la següent, la idea o la visió general que tens del pas a Ensenyament. A part dels enfrontaments concrets, la idea general.

S. Te'n recordes que hi havia postures molt en contra i molt a favor no? Jo pensava que hi havia pros i contres però fixa't que jo pensava més pros que contres en el pas a Benestar Social que anava a contracorrent de tothom que deia que Ensenyament. Jo a Ensenyament sempre li veia el problema de que era impossible si no havia un canvi completament radical, que no era d'esperar, era absolutament impossible, que models com el nostre de Salt o els models que jo creia que havien de ser els propis poguessin encaixar a Ensenyament. I per tant qualsevol persona que he sentit, malgrat que reconec tota la qüestió en relació als treballadors i tal, per mi era impossible, i per tant per a mi dominava molt més el model o sigui, perquè sinó per a mi era una contradicció. Jo Benestar Social, clar, és que quin Benestar Social era també? El Benestar amb Comas i companyia, perquè jo sempre pensava i tu que ho coneixes, l'encert per exemple de Cuba són dos sistemes, o per exemple a Nicaragua, el que passa que a Nicaragua el van desviar. Un subsistema que comença amb Alfabetització que van començat amb la croada, o les campanyes, i continua ara la batalla del sexto grado i tal, fins a la Universitat Obrera o Popular que tenen a Cuba. I és un subsistema que després te lògicament els lligams amb l'altre. Jo per mi això era el model perfecte, perquè vol dir que tu tens un sistema per gent adulta, treballadora o no treballadora. Clar això també amb Benestar Social era una utopia.

Com l'hotel d'entitats, és que a més a més vaig tenir la desgràcia de conviure, i bueno l'hotel d'entitats quan nosaltres era una manca d'espai de l'hòstia després tenien despatxos per la Associació Monàrquica Gitana de la província de Girona uns despatxos de l'hòstia que deies però bé.

A. Perquè teníeu l'escola a l'hotel d'entitats?

S. No era el mateix edifici. Nosaltres estàvem al carrer Major i resulta que arriba un moment que fan un edifici de l'hòstia del qual la meitat el tenen tancat perquè al·legaven que no tenien mobiliari, i van arribar un nadal, van agafar el mobiliari de l'escola d'adults, varen saltar una porta i el van ocupar, i van dir faltava el mobiliari, doncs ja tenim mobiliari, perquè estàvem reivindicant nosaltres en lloc d'un centre cívic, i es va muntar un pollastre que ja et pots imaginar, i al final doncs molt per qüestions municipals, molt per qüestions d'alguna gent de Barcelona, crec que la en aquest cas la Rigau també que varen parlar doncs ens varen fer una feina i és que en el Decret de creació del centre que va ser, nosaltres havíem proposat la cooperativa, perquè era de tota la vida la cooperativa que diuen a Salt i al final no, va ser les Bernades, que era tot el complex, però es varen empassar de que vam fer una ocupació i ens vam quedar amb el local. I vivíem l'hotel d'entitats, un centre de dia, una ludoteca, jo havia explicat alguna gent de Barcelona perquè ens van donar per una bona pràctica la Diputació o no ser quina història, vaig anar a Barcelona i li vaig dir, tenim el privilegi d'estar en un complex que hi ha una ludoteca que van les criatures, un centre de dia, un hotel d'entitats, un centre de formació d'adults al costat l'escola La Farga que en aquell moment tenia un 80 i pico per cent de gent migrada, això és un privilegi que no us podeu imaginar, perquè és molt difícil de tenir-ho i tal, i vàrem fer un Pla molt maco, i que es pogués experimentar. Tenir la Universitat de Girona que la tenim molt oberta, és a dir tenim totes les condicions. Però clar, aquest tipus de models no encaixa, ni encaixen a Ensenyament que respon a la teva pregunta, ni encaixen tampoc en aquell Benestar Social.

Per tant jo a priori, així globalment jo hauria estat molt bé amb Benestar Social, el problema és que amb Benestar Social estava concebut per altres coses.

A. No vas tenir molta relació amb la Mesa?

S. No, perquè és que aquí a Girona no va haver-hi consistència.

A. La Mesa va lluitar per una millora en les relacions laborals del professorat d'adults i amb l'objectiu de sortir de Benestar Social, però a mi em sembla que aparentment no va plantejar un model diferent.

S. No, però és que a Ensenyament tu ja saps que era impossible tenir un model diferent, és a dir impossible en el context polític que pots preveure però bé, no sé per exemple ara en aquest moment que dius estem en un procés que jo en certs aspectes he tornat a recordar els 70 diríem, que vam viure sobre la gent jove i dius, mira, ara podria ser, perquè no? El que passa és que ara també les estructures d'Ensenyament que tenen estan ben consolidades, a més amb les noves tecnologies ja pots, ara amb mòbil a treballar, clar dius. Jo en aquest aspecte sóc molt pessimista Alfons, si tu em deies home, aquest treball el faig més per fer una reflexió sobre el futur. Jo ja amb l'edat que tinc ja no faig aquesta reflexió. M'estimo més fer-la sobre la societat en el seu conjunt, és a dir les poques energies que em queden les dedicaré a treballar per els canvis polítics i socials generals, no tant per el tema de l'escola. Per això mateix vaig deixar Salt, perquè va ser una constatació que si no hi ha un canvi d'una certa envergadura, per tant jo necessito tenir estructures polítiques i persones que com a mínim puguem parar el cop, com a mínim això, i mentre no les tingui almenys els anys que em queden, ja no tenim 20 anys, hem de dosificar.

A. La transició va provocar un gran il·lusió, en els mestres també, surt la coordinadora i el SEPT? Quin ha sigut el procés que ens ha fet arribar fins aquí? Deixem de banda que sembla que s'obre una nova etapa.

S. D'acomodació, mantenir una actitud de lluita, de coherència, d'una certa dignitat tant en la feina com fora de la feina, doncs no és senzill, perquè vol dir moltes renunciïes, vol dir empassar-te'n moltes perquè les nostres lluites eren les lluites dels perdedors i les perdedores, tenim molt poques victòries. Tot són derrotes. Clar, diríem l'acomodació és un perill que tens, i lo de la burocratització crec que si la gent manté l'esperit de lluita i manté la denuncia i la crítica, els hagués estat molt més difícil difondre i consolidar models burocràtics i acadèmics o escolars. Quan nosaltres els últims anys posem el Pla Local, és en certa manera un salt endavant, que no es corresponia amb el claustre que nosaltres teníem, perquè el claustre inicial ja venia d'unes certes lluites, però mantenia com a mínim respectar, no posar pals a les rodes. Quan ja va haver-hi tot el tema de Secundària i cicles que venen els d'instituts i els llicenciats, aquí ja això se'n va a la merda. Per tant diríem el Pla Local representa tota una reorganització, un enrenou, un activisme, una militància, perquè fèiem moltes coses.

A. Quan s'acaba el Pla Local? O en quines circumstàncies polítiques?

S. A l'últim any que nosaltres ho podíem parar, però renegociar el conveni eren tres mesos, i una vegada que el conveni el primer ingrés ja t'he dit, vàrem haver de fer un crèdit personal en Joan i jo, i al final vàrem dir, mira no podem mantenir un projecte elogiat per no se qui i tal, per un crèdit personal.

A. Què va significar, un canvi polític a l'Ajuntament ?

S. No, estava el Tripartit. Era ERC que jo les dues o tres vegades que he tingut amb ERC...

A. No han sigut positives?

S. No, no he tingut sort, aquesta qüestió de que tenen autonomia a les assemblees locals, perquè aquí a Girona tenien molt bona relació amb gent que varen intercedir en el moment.

Jo crec que era un problema que no era de persones, que era un bolet insòlit en una situació d'absoluta normalitat perquè aquí era l'única escola que hi havia.

A. I una pregunta potser de futur. Que et semblaria la municipalització de l'educació d'adults?

S. Això s'ha parlat molt de temps. Jo he sigut més partidari d'estructures en tots els serveis tan properes com es pugui al municipi, el que passa és que sempre s'ha parlat, clar l'experiència que hem viscut nosaltres amb Salt, no haguéssim tingut una escola d'adults per exemple, l'haguessin tancat a la meitat del trajecte. La primera part d'Ensenyament molt bé, clar tens un canvi electoral, no sé. Sempre la resposta és, si et mantenen els serveis, què vol dir? Que et mantenen el curs d'alfabetització i el graduat i de cicles, si et mantenen, jo els projectes que tinc al cap no, com a mínim provincials. Primer per l'envergadura i per que avui la mobilitat, un projecte a Salt no te gaire sentit, a l'àrea de Girona, no sé, però a més a més estar a expenses de, jo no ho veig.

A. No vas tenir molt bona relació amb l' AEPA?

S. Ni bones ni dolentes. Saps que passa? He tingut molt bones relacions amb Manlleu, Vic, pel Miquel, però amb Barcelona... no he tingut i a partir d'aquí, per exemple he tingut relació amb el Pep Aparicio però perquè? Perquè amb València vàrem fer coses. Fora del tema dels blocs inicials, a vegades la vida té també una part d'atzar. Jo et diria Alfons, amb l'edat que tenim i 8 anys després de plegar que no he tingut animadversió potser amb dues persones. Amb la Falgars per el tema de que l'he vist amb un model diferent, i després amb en Ramón Flecha perquè en un parell d'ocasions que hem coincidit jo crec que he estat molt respectuós, i fer comentaris i despectius a mi no se m'acudiria.

A. En quin sentit despectius?

S. Si, com dir públicament que el Pla Local era una ocurrència. El Pla Local no era una ocurrència, té avaluacions que jo no conec, amb altres que no vull citar, però en cap cas va ser

una ocurrència. Aquest tipus d'opinions tan doctorals tan autoritzades no m'han agradat, és que no ens coneixem. No ha vingut mai a Girona

A. Però clar Sebas, tu tens una personalitat forta.

S. Si, però no m'hauràs escoltat mai una opinió sobre Ramón Flecha en aquest sentit. Jo puc estar més o menys d'acord en els models però no diria mai que és una ocurrència, per això em molesta que per l'altre part no hi hagi aquest respecte, que hi hagi aquesta animositat, hostilitat, no sé ben bé com dir-ho.

Amb el tema de la història de Freire...

A. Quan va venir al congrés o quan va venir a...

S. No quan va venir, ho parlo en general com diríem qui és Freira i qui no ho és? Jo que sé. Jo si et dic la veritat des d'aquest curset hem vingut, ara hem enllaçat amb el nucli Paulo Freire a la Universitat i el que hem fet...

A. Potser si que algun tipus de discrepància política hi havia o hi ha, perquè tu m'has dit que al SEPT hi havia una tendència socialista, més UGT, i vosaltres també, no? A començament al menys.

S. Si, en aquell moment, el que passa és que les relacions no van ser.... Per exemple la relació meva amb Salt si que va ser, que estava previst que des de Convergència Socialista hi hagués una persona, diríem que com hi havia una persona jo estava en un centre social que al final no el varen autoritzar a Sant Narcís, en aquell temps ja saps que la militància tu la feies o en una associació de veïns, o... Però en l'altre cas no, en l'altre cas jo al Paquito el vaig conèixer en una assemblea, però jo no sabia ni qui era, i després igual que no vaig saber que era mossèn fins un temps, és a dir, aquest tipus de coses no venien des d'un pla orgànic, sinó a vegades per aquestes casualitats, perquè vaig a l'assemblea d'interins i me'l trobo allà, i evidentment que si després es mantenen una sèrie de relacions i a lo millor es dificulten altres, perquè jo després he tingut més relacions per posar-te un exemple amb la CGT, i aquí amb CCOO sindicalment no hem tingut, perquè aquí a Girona no hem tingut cap mena de, és a dir, jo crec que ha estat també el estar a Girona, si joestic a Barcelona potser les coses haurien anat d'una altre manera. Aquí a Girona també estàs aïllat, i com jo veia molta fresa allà a Barcelona, ja et dic aquest tema de les assemblees i tal, venia emprenyat de tanta assemblea i tanta hòstia, aquí a Girona feies una reunió amb tots, es decidia i ja estava, prou.

A. Perquè la teva trajectòria política si que és bastant socialista al començament.

S. No, és que jo, a veure, jo vinc de l'àmbit Socialista, de Convergència Socialista. Sóc regidor al primer ajuntament democràtic, i als sis, vuit o nou mesos marxo perquè arriba un moment que voto més vegades en contra, perquè al final dius, "m'he equivocat", o sigui en aquest sentit m'he equivocat, marxo, mantinc relacions però relacions molt rares, fins al referèndum de l'OTAN, el referèndum de l'OTAN ja vaig dir això no, i marxo, desaparec i estic sense militar

enlloc. Només una experiència que es va fer aquí a Girona, d'esquerra que em varen cridar, vaig anar a un parell de reunions, però allò no va quedar en res i continuo en això.

I quan venen ja eleccions municipals o del Parlament, venen de dos partits, d'Iniciativa i de, l'any precisament de la ruptura, i de Socialistes una altre vegada i m'agobiava molt això. I jo tenia un bon company a la Universitat que era informàtic que era del [no s'entén] i li vaig dir un dia, tu explica'm i tal i vaig dir mira, començaré a col·laborar amb vosaltres perquè no parlaven d'eleccions per res, i jo estaré tranquil. Aquí a Girona que ja tenien un grupet de 4 o 5 persones, acció política pràcticament cap, repartíem l'Aurora, la revista, a la Nestlé i la Torras al mes i poca cosa més. Va ser una etapa molt agradable per mi, de formació, perquè vaig donar allà les classes marxistes, però els meus fills es feien grans i són tots anarquistes, vaig incorporar lectures aquí al barri hi havia un nucli també anarquista, per tant vaig recuperar la tradició del punt d'aquest encontre diríem, però tot això a nivell teòric perquè d'acció política no. T'ho explico així a trets generals perquè tampoc he tingut una militància, jo crec que sociocultural, social vaja.

A. Es que tu deus ser una persona difícil per militar en un partit.

S. Si, molt indisciplinat, ho sé. Hi ha coses que no...

A. Tu dius en la revista que la unitat és indispensable per canviar les situacions.

S. Si, la unitat Popular. Tu recordes la dècada dels 70 jo ho vaig viure a Girona però tu ho vas viure segur allà, grans conquestes en el àmbit de l'habitatge, en els transports, etcètera es van fer per la gent "corriente" que deien el Rajoy diríem, al marge de la ideologia, simplement de dir, tu, la línia d'autobús no arriba aquí, però això a través de l'associació de veïns, perquè en realitat tu no apelles a, era un problema de tothom, per tant parlo de la unitat en aquest sentit, les respostes als reptes que tenim actuals, i dels canvis que tenim per millorar les condicions de vida, afecten a la majoria de la població, fins i tot en aquell moment a les classes mitjanes.

Ahir veia un trosset de l'entrevista amb el Baños i parlava de la classe mitjana, i ho deia amb molta lògica, el liberalisme en aquest moment a Europa està acabant amb les classes mitjanes, no vull dir que les classes mitjanes fossin anticapitalistes, no, els esquemes del XIX del proletariat i burgesia això ha passat a la història, per tant jo unitat, si volem canvis d'envergadura, ara mateix el tema de la independència, es diu que qui més radicalment vol la independència ha de tenir més del 55%, clar si no hi ha una majoria social, si ara aquesta mateixa gent no vol la independència, no vol la independència. Perquè és una majoria popular la que et dona força i legitimitat per a les decisions, jo ho veig així.

A. Per molta gent tu ets un home de trencaments, no d'unitat.

S. No ho sé, potser si, que per tenir unitat popular havies de trencar permanentment molts estereotips i moltes inèrcies.

A. Quants anys fas que estàs jubilat? Jo em vaig jubilar el 2007, fa vuit anys.

S. Jo potser un parell menys, però fixa't que ara m'imagino que tens aquesta sensació de dir, ara amb tota la perspectiva tens molta mala consciència de molts episodis, o no? O consideres que ha estat una vida plena perquè has viscut amb dignitat la professió? Jo crec que la pregunta és aquesta. I si realment el que et queda és a dir, errors en trobaràs i trencaments innecessaris potser, però et queda aquesta sensació de dir, he volgut ser subjecte de la meva història i del petit territori i ho he fet amb una certa dignitat, és a dir, jo ara una cosa que si m'encanta és que vaig a Salt ,vaig a Santa Coloma i vaig traient pit, i de tant en tant que et trobes amb algú per aquí a Girona perquè Girona és molt petita i això vol dir que malgrat els errors, els trencaments i això doncs més o menys aquesta cosa de la vida tan complexa ha funcionat.

A. Jo amb qüestions concretes, per exemple, amb el tema de la universitat si que crec que he fet tot el que he pogut. Per exemple en el cas del meu pas per la Generalitat no n'estic tan satisfet.

S. Si, el que passa és el que et dic, és el moment i la perspectiva. Per això et dic fer abstracció d'aquests episodis, sinó de la perspectiva més general.

SEBASTIÀ POY

Més de 35 anys de mestre d'adults

Director de l'escola Josepa Massanés de Tarragona

Director de la tesi: Una aproximación a la educación de adultos en Cataluña:

el caso de Lleida

Entrevista al CFA Josepa Massanés

28/06/2016

A= ALFONS

S=SEBASTIÀ POY

A. Parlàvem de la diferència entre el professorat de secundària i el de primària.

S. Sí, el que volia remarcar és que crec que el fet de la inserció laboral com a mestre en el seu moment, després la majoria de mestres van fer llicenciatures o etcètera, però diguéssim el projecte personal a nivell laboral crec que no és un fet individual d'inserció, començo a treballar com a mestre sinó d'un projecte més global, i molt més il·lusionant que és poder treballar amb aquelles persones que per variables diferents eren analfabets, van tenir dificultats, per moltes raons i aleshores el fet de la inserció laboral nostra va unit a aquest projecte d'il·lusionar a persones que no és que tinguin una altra oportunitat, és que aquesta oportunitat ha de ser constant al llarg de la vida, crec que ara hi ha una diferència important, en els últims 10 anys s'han incorporat moltes persones que venen dels instituts, primer ja no són participants d'aquell projecte social de transformar la societat, d'una societat esquerrana, de progrés, de democratitzar diguéssim les possibilitats a tots els nivells de la gran majoria de persones. Clar, ara ens trobem amb una inserció diguéssim a la gran majoria de centres, a partir de fa uns deu anys d'aquests professors que venen d'instituts que clar, el seu clixé és un altre completament diferent, és a dir la seva inserció després de molts anys a l'institut és pensar que en l'educació d'adults es treballa d'una forma més còmode, més fàcil, és a dir d'alguna manera hi ha un clixé esbiaixat completament que no se perquè neix, ni a quines raons obeeix però sí que semblava que anar un centre de formació d'adults per part d'aquestes persones era un lloc d'acollida de vaques sagrades, un cementiri d'elefants, permet-me l'expressió. Crec que aquesta és una diferència important, és a dir mestres, llicenciats, vinculats als inicis a la formació d'adults com un projecte global de transformació de la societat, de millora a tots els nivells, i com una oportunitat per uns professors d'instituts que s'insereixen i que actuen tractant l'adult bàsicament a un nivell acadèmic, sense considerar diguéssim a aquesta persona que forma part d'un context social i que a més a més per proximitat com a persona adulta doncs pot ser participant de moltes inquietuds i malauradament en molts casos això no s'ha contemplat.

A. Però aquesta mentalitat la te també la inspecció, no?

S. Anem a veure, una cosa era la inspecció, clar una cosa són els serveis territorials i en els serveis territorials hi ha qui planifica, qui gestiona, sí, clar la paraula inspecció on ens situem no? Perquè clar, les lleis gestionen el Parlament i del Parlament es deriven, clar el grau de responsabilitat per tenir una visió global del que és l'educació d'adults, a qui pertoca? Aquest és l'interrogant, jo crec que la visió s'ha perdut, és a dir l'educació d'adults i em sembla oportú

remarcar-ho, cal donar una sola oportunitat diguéssim a aquests joves que malauradament de l'institut ja els aparten, i nosaltres recollim malauradament un percentatge important que el sistema diguéssim ordinari d'alguna manera els ha apartat, d'acord aquesta és una oportunitat queda recollida, després sí que és important aquestes competències de la societat de la informació, bàsicament ens entenem en llengua estrangera no cal dir-ho l'anglès, i les COMPETIC, les competències informàtiques, és fonamental, és fonamental i de totes maneres això està impregnat d'un caire molt acadèmicista, però és fonamental, és fonamental perquè sinó aquestes persones queden excloses, ara, la filosofia d'entendre l'educació realment permanent vinculada al context més proper i que tingui una incidència social en activitats fora de l'àmbit del centre d'adults, jo crec que aquí sí que hi hagut un repertori important.

A. I una altra cosa que surt normalment és que s'han anat deixant les instrumentals, l'alfabetització, el català inicial, el castellà inicial.

S. No.

A. Vosaltres les feu?

S. Sí.

A. A la pàgina web no ho vaig veure.

S. No, nosaltres sí, el que no fem és fer instrumentals, formació instrumental, i en aquest sentit podem dir sortosament diguéssim també significatiu perquè nosaltres estem en el nucli urbà de la ciutat, i la població estrangera sobretot subsahariana, resideix diguéssim a la perifèria, en els barris, aleshores l'altre centre de formació d'adults on hi ha el Manel Callao, on va treballar en Joan assa, aquí sí que encara és molt potent la formació instrumental precisament perquè encara diguéssim és important l'acolliment que es fa a persones estrangeres, nosaltres va ser important en el seu moment, sobretot població magrebina i xinesa, però diguéssim que és residual, i de tota aquella formació instrumental l'únic que queda ara és la part de l'acolliment lingüístic en català i en castellà, això sí, però el que era alfabetització, neoelectors i certificat nosaltres ja no ho fem, ha desaparegut, no ho impartim.

A. Ho dius perquè esteu en al centre de la ciutat

S. Sí.

A. I aquestes persones estan més aviat en la perifèria.

S. Sí, a la perifèria, als barris, efectivament. Vull dir ells encara imparteixen formació instrumental perquè efectivament hi ha demanda, nosaltres deixem d'impartir-ho quan no tenim demanda, a partir d'aquí no obeeix un altre criteri, almenys en el cas nostre.

A. Quina impressió global tens tu de l'època de Benestar Social vist des de Tarragona?.

S. Vist des de Tarragona diguéssim hi havia un intent, si més no el que era molt potent aleshores era el fet assistencial, sobretot tot el que era formació instrumental doncs hi tenien diversos col·lectius els quals assistint a l'escola també eren participants d'una ajuda econòmica, els PIRMIS que això els vinculava diguéssim a l'educació d'adults i se suposava que aquesta formació després i de fet va passar en algunes persones que les permetia una formació

continuada a través del Departament de Treball per facilitar-los diguéssim la inserció laboral. Bé, això era un fet important i a nivell de famílies desestructurades o determinats col·lectius doncs això era important, és a dir la formació en el centre i aquest ajut econòmic per mantenir ingressos. En el cas de Benestar Social també era important els ensenyaments mínims obligatòries que eren el Graduat Escolar, en aquest sentit doncs bé, potser hi havia consciència de que la formació estava més vinculada a la ciutat, als barris, és a dir estava més integrada a la realitat social de l'alumnat, potser era més participatiu a nivell d'esdeveniments propers al centre o la ciutat, esdeveniments culturals, això després s'ha anat esvaint.

A. S'ha anat diluint quan hem passat a Ensenyament?

S. Diluint mica en mica.

A. Com veus la situació a Ensenyament?

S. Bé clar, és que el perfil de la societat ha canviat molt també, estem parlant d'una seqüència cronològica molt gran, des dels primers ajuntaments democràtics a la situació actual han passat més de 30 anys, o 35 anys, clar jo porto més de 35 anys treballant a educació d'adults i és cert que ara les competències que es demanen en relació al fet laboral són diferents, la prova és que en la societat de la informació sobretot pel que fa les COMPETIC, nosaltres aquestes mancances les observem tant en joves com en persones adultes, aleshores la cultura organitzativa diguéssim és molt més academicista, és a dir molt més enfocada en aquestes competències que el més immediat possible poden facilitar la inserció laboral, aquesta és una diferència.

A. A través de les titulacions.

S. Efectivament, a través de les titulacions, acreditacions.

A. I això s'ha de canviar o s'ha de mantenir?

S. Jo no ho se si s'ha de canviar perquè si tenim en compte els resultats polítics, vull dir doncs no se que és el que cal canviar, almenys en la nostre comunitat.

A. Una mancança que trobo en les escoles d'adults és no potenciar la cultura política, una cultura democràtica.

S. És que clar, és complex. És complex perquè una cosa és la voluntat d'un col·lectiu professional de mestres, de professors que treballem a la institució educativa, i l'altre és la ideologia d'entrada respectable de cada persona que ve. Clar, una cosa és crec que intentar crear espais, espais temps extraescolars, de foment d'una dialèctica en vers l'anàlisi de qualsevol tema que sigui d'interès, que superi o no el fet local i en el qual lliurement puguem expressar també les nostres opinions, això no.

A. Això ho han de fer les escoles d'adults?

S. Jo crec que és una bona oportunitat, igual que hi ha fòrums en una ciutat on es pot ser participatiu, jo crec que precisament pel fet de treballar amb persones adultes que paguem els mateixos impostos, i podem ser participatius de situacions dialèctiques crec que és una bona oportunitat de crear, malauradament crec que s'han anat perdent aquests espais temps, però sí

que sempre, no se si som a temps o no ja, però sí que és una pèrdua, ho considero una pèrdua perquè enriqueix és a dir el fòrum no se si ha de ser un espai temps en una aula de formació d'adults perquè al cap i a la fi cada professor ja te la seva ideologia, i impartint les seves classes de la forma més objectiva possible pel que fa el coneixement, doncs pot impregnar de certa ideologia seva, això és evident, ho fem, encara que sigui inconscients en l'acte.

A. Quin seria el resum de la tesi que vas dirigir sobre la història de l'educació d'adults a Lleida?.

S. Això ja no se ni l'any. Això és de l'any, és que ni el recordo. Anem a veure.

A. Em va interessar perquè la història de l'educació d'adults de Lleida la desconec totalment.

S. Sí, no i jo també de fet el desconeixia. Anem a veure, bàsicament és un cúmul, jo crec que la importància d'aquesta tesi és el fons documental, bàsicament seria recollir no és tant el projecte que tu estàs enlllestint sinó que seria un recull històric i després hi ha una part, si no recordo malament la tercera que feia referència en concret al que era el graduat escolar. Veus? "Tercera parte, adultos que lograron el graduado escolar en Lleida des de l'any 77 al 95, estudios, análisis y conclusiones"

A. En quin anys s'acaba la tesi? Al 95?

S. Sí, em sembla que és el 95, vols dir quan ella?

A. Quan acaba el període que estudia.

S. Sí, és al 95. De tota manera fixa't bé que en el marc històric diu: "aproximación a la educación de adultos en Cataluña 1981-2000". És a dir que te, depèn també del contingut la cronologia ens varia per tant va arribar fins al 2000.

A. M'interessa, aquesta és l'etapa que jo treballo. Començo al 75.

S. Ella si no t'enganyo tanca la tesi al 2002, pot ser? 2001-2002 no me'n recordo si va posar, però bé el 2001 o 2002 ella presenta la tesi, per tant hi ha determinats continguts com aquest per exemple que el tanca al 95, però després trobes...

A. alguns que tanca més tard.

S. Sí, és el que dius tu, jo crec que fas bé d'intentar fer una aportació global, perquè si no quedaria molt esbiaixat això.

A. Començo al 75, una data simbòlica i l'acabo el 2009.

S. Però és important la data jo crec.

A. He viscut molt en primera persona tota aquesta història. De què vas fer tu la tesi?

S. La tesi? Sobre competències.

A. Sobre competències?

S. Sí, era sobre competències clau, que clar és un tema genèric, eren les competències més vinculades a l'àmbit personal i social, no eren competències tècniques, si no aquelles

competències que tenen un grau de transversalitat indistintament del perfil professional d'una persona, és a dir la capacitat de responsabilitat per posar un exemple, o de treballar en equip, o transprofessionals, hi ha una literatura, buf, doncs vaig treballar això. Aleshores també vaig fer, vaig passar qüestionari a alumnes de la universitat, vaig passar qüestionari al professorat i vaig passar qüestionari a empreses per intentar correlacionar que demanden uns, alumnes que demanden a la universitat que potser no els ofereix, les empreses que demanden, per tant una mostra diversa per veure quines competències, i el professorat quines creien que ells impartien, i a partir d'aquí vaig intentar correlacionar, per això et deia. No se si tinc aquí, t'ho puc mirar un moment si em permetes Alfons, una tesi que no te res a veure amb adults, però sí que a nivell de marc metodològic és molt important perquè ha treballat el tema de buidatge de dades a través d'entrevistes o qüestionaris, i això crec que et pot interessar.

A. Jo no parlo d'entrevistes sinó de converses.

S. Sí, qualitativament és més interessant la conversa, m'entens?

A. Faig unes preguntes a tothom, que són les que t'estic fent a tu, que ni les he portat perquè me les se de memòria.

S. Molt bé. Però sí qualitativament la conversa és moltíssim, és més complexa, perquè malgrat que tu sàpigues unes preguntes que faràs, pots utilitzar el terme conversa, perquè després dones més facilitat d'obertura, de reconduir diguéssim cap a, i això qualitativament és important, està clar.

A. Continuem. AEPA, va ser una associació.

S. Sí.

A. I s'ha diluït.

S. Sí.

A. La Mesa.

S. Sí.

A. Va ser un moviment.

S. Sí.

A. I quasi s'ha diluït.

S. Sí.

A. Per què s'han diluït, tant els que aportaven elements pedagògics o innovadors o lluitaven per millores laborals?

S. Jo crec perquè hi ha una pèrdua de persones, pèrdues diguéssim no per manca de motivació, sinó potser també hi ha consciència que s'ha tocat un sostre potser, és a dir estem en una societat molt complexa, fòrums diguéssim de conversa, on la dialèctica en relació algun tòpic a algun tema que afecta la majoria de persones adultes però clar, tampoc trobem que si aquest fòrum no existeix en l'espai temps en un centre de formació de persones adultes dius, realment la

societat aquests fòrums existeixen en altres institucions o en altres organitzacions, malauradament crec que no. Crec que hi ha una societat de consum molt potent, les persones amb les quals eren participants d'aquesta dialèctica ja no són alumnes nostres, uns altres s'han fet grans, i ens arriba a les escoles un percentatge de joves crec importants.

A. Quin percentatge aproximat?

S. Jo diria un 50 o un 60 per cent, i la resta la persona més adulta tal i com nosaltres la coneixíem és en el cas, jo parlo del cas particular nostre, són algunes de les persones que tenen aquestes inquietuds, de participants en fòrums o en esdeveniments culturals, o persones sociocrítiques entre les quals podríem crear un espai temps i dialogar amb elles, clar potser no veiem la necessitat aquesta, diguéssim el grau de maduresa que tenim les persones ja pot ser en contextos informals ja som participants, ja som participants d'aquestes situacions i potser hi ha la necessitat de crear un context més formal on es puguin dur a terme aquestes converses dialògiques, no ho se, de fet en contextos informals en som participants, amb alumnes, entre professorat, clar és provocar diguéssim ara crear aquest espai temps, i dic la paraula provocar i és expressament, doncs bé, però potser aquests adults...

A. Es fa difícil.

S. Se'ns fa difícil però potser aquests adults que ja són participants, potser molt participis d'una determinada ideologia potser valdria la pena esmerçar esforços, crec que a nivell individual com a professors la gran majoria almenys en aquest centre quan el contingut és propici per fer reflexionar des d'angles diversos una realitat, crec que ja estem diguéssim impartint determinats coneixements però intentant fer reflexionar de la forma més crítica i objectiva possible a l'alumnat, i crec que en el centre ho fem, almenys uns quants professors ho fem, i sobretot amb les persones més joves que són les que estan més contaminades crec, d'aquest consumisme i d'aquest individualisme i d'aquesta percepció acrítica de la realitat.

A. Però és clar, això seria un esforç individual que fa cadascú en funció de la seva ideologia i del que ell creu que significa ensenyar i aprendre.

S. Sí. Efectivament.

A. No significa una projecció, es queda circumscrit al centre. I al centre l'alumne ve per obtenir un títol.

S. Molt bé.

A. I d'alguna manera tu ets un expedidor de títols a qui s'ho mereix.

S. Sí.

A. I això seria en bona part en el que s'ha convertit la formació d'adults .

S. Sí, efectivament. No obstant sí que hi ha aquest posicionament, evidentment sempre hi és d'una part del professorat, que intenta que l'alumne deixi aquest posicionament diguéssim de desídia, d'acritud, i que reflexioni en la mesura que sigui possible sobre qualsevol esdeveniment d'una forma el més concisa, crítica i reflexiva possible això sí, però jo no, aquest procediment com a centre crec que almenys les comarques de Tarragona crec que no hi és.

A. Han desaparegut també els fòrums de mestres

S. Sí.

A. I fins i tot passa amb la innovació pedagògica. S'està fent innovació pedagògica en els centres però cada professor de forma individual. És així?

S. Sí, és a dir sí que hi ha una inquietud i també il·lusió per seguir formant-te, jo crec que suposo que en altres col·lectius passa el mateix, però jo parlo d'aquest centre en concret vull dir que la majoria del professorat ens estem formant, essent participants d'accions formatives que en alguns casos poden tenir una incidència podríem dir bàsicament a nivell personal, però bé com a persona i com a professor també tindrà una incidència evidentment en el tracte i en la relació amb el teu alumnat, però sí que hi ha formació diguéssim amb l'ànim de fer participants als altres mestres.

A. Escoles d'estiu.

S. I inclús en la mateixa formació diguéssim interna en el mateix centre, és a dir aquí el professorat que ha realitzat accions formatives i després de forma volenterosa han creat l'espai temps per qui vulgui de la resta del professorat, ser participant d'aquella formació.

A. Quanta gent sou aquí?

S. Onze, només 11.

A. Déu n'hi do! pel que són les escoles d'adults.

S. Sí, també és cert. Acol·lim una població de 500 i escaig, però sí.

36

JOAN QUERALT

Col·laborador de l'escola d'adults del Clot a partir de 1976, mestre de l'escola d'adults de La Perona (1981-89), mestre de l'escola d'adults del Besós, Martinet de Nit, (1989-1999), destinat al Centre de Recursos (2000-2002), director del CFA a distància (2003-2006), director acadèmic de l'IOC en l'actualitat
Entrevistat el 11/02/2016 a la seu de l'IOC

A= ALFONS

J=JOAN QUERALT

A. Quan vas començar a l'educació d'adults.

J. Vaig començar potser el 76 o algo així, a l'escola d'adults del Clot quan encara no existia, abans que vinguessin el Juanjo i el Félix¹⁰¹.

A. Abans d'ells?

J. Si, abans de que comencessin ells. A l'associació de veïns del Clot-Camp de l'Arpa, recordo que jo anava a estudiar a la universitat i vaig veure un anunci que deia, es busquen voluntaris per fer classes d'adults. Jo estudiava Biologia, i com tenia clar que m'acabaria dedicant al tema de l'ensenyament perquè m'agradava, doncs vaig entrar a preguntar, i aleshores eren unes classes que es feien així amb voluntaris d'allà del barri i preparaven la prova del graduat escolar lliure. Aleshores ens van deixar uns locals de l'escola Dovella, que està allà a Mallorca-Muntanya, que allò eren les monges de deu que en dèiem, perquè jo soc del barri aquell i allò havia sigut una escola de monges, les monges de deu, perquè demanaven deu cèntims per posar una injecció, i quan les monges van morir o van marxar, no se què va passar amb les monges, allò ho va ocupar una cooperativa de mestres que en aquells moments hi havia, i van fer l'escola Dovella. Després l'escola Dovella ha passat a ser pública també, quan van passar totes aquelles escoles catalanes del CEPEC que van passar a la Generalitat. En aquell moment encara era cooperativa, de mestres i pares, i allà fèiem les classes, al menjador, quan a la tarda plegava la canalla, cap a les 7, de 7 a 9 o així. Jo hi anava un o dos dies a la setmana, i allà vaig conèixer per exemple al Salvador Claret, de la Pegaso, que per cert es va morir ara no fa gaire, tenia un càncer de pàncrees o de fetge, i al final va morir encara no fa un any. Bé, és igual, allà vaig conèixer al Salva i vam començar tot el rotllo aquest, aleshores vam sortir d'allà, van arribar el Juanjo i el Félix, ja com a mestres de la Generalitat, i els hi van donar el col·legi que hi havia allà al Clot, al carrer del Ter, també a la nit, era una escola molt vella, i anaven traient els nens. Ara no recordo com es deia l'escola, l'escola de primària encara existeix allà al carrer Aragó, però allò era un edifici molt vell al carrer Ter, i allà vam començar. Després jo me'n vaig anar a la mili, i quan vaig tornar com que no tenia feina, vaig tornar a veure què feien, i també vaig donar un cop de ma, i en una d'aquestes, això deuria ser cap al març del 81 van dir que buscaven, o sigui que la Generalitat volia agafar la gent que estava fent de col·laboradora i que tenia la titulació, i fer-los mestres de la casa.

¹⁰¹ El dos entrevistats en aquest treball

A. Van fer un concurs?

J. Sí, una mena de concurs de mèrits, i aleshores havies de portar la documentació, bé, la titulació, després conforme estaves col·laborant durant no se quant de temps.

A. Som de la mateixa quinta, perquè hi havia sis places. Jo havia col·laborat a la Sòller.

J. Jo no me'n recordo quantes. Bé, hi havia una per al Clot, i resulta que la plaça per al Clot, el dia que havien de donar les places a mi em van donar la plaça, però la del Clot havia desaparegut i l'havien canviat per la Perona, que la Perona era allà al barri de les barraques que hi havia el que era la Ronda de Sant Martí, i ara serà l'estació de l'AVE.

A. No et van donar la plaça del Clot?

J. No, perquè no va sortir. Van canviar el dia dels nomenaments la plaça del Clot per una plaça a la Perona, que hi havia l'Àngel Marzo¹⁰², estava sol. L'Àngel que estava sol a la Perona havia demanat una altra plaça, i com es veu que n'hi havia poquetes van fer això, com al Clot ja n'hi ha dues, la traiem.

A. En aquella època continuava el conflicte amb l'Administració?

J. Home, amb l'Administració sempre. Si, jo me'n recordo d'haver anat a parlar amb el delegat del Ministeri, amb el Felix i el Juanjo i tots els alumnes, perquè ens donessin uns locals. Si, bé, era la guerra.

A. Llavors, estàs a la Perona

J. Sí, estem a la Perona. Vaig entrar a la Perona el 81, i ens en vam anar d'allà perquè ja ho tiraven tot a terra el 89, ens en vam anar, érem tres, l'Àngel Marzo, la Trini¹⁰³ que va venir per compensatòria i jo. I aleshores com que ja es desmuntava la Perona, ens en vam anar al Besos, al barri del Besos, allà a la Rambla de Prim que teníem un "xiringuito playero" que tenia l'associació de veïns que ens deixaven els locals, i quan l'ajuntament va fer, no recordo quin any seria, potser per les olimpíades el 92-93, que van fer el Centre Cívic del Besos, doncs ens van deixar tota una planta del centre cívic per a l'escola d'adults.

A. Que és on està encara ara?

J. Ara em sembla que estan allí i també al Poble Nou, estan als dos locals, doncs un dels locals era aquest. I aquí vaig estar fins al 2000, al Besos des del 89 fins al 2000, perquè al 2000 vaig fer les oposicions de secundària, com que era biòleg. El 99-2000 vaig preparar les oposicions i les vaig treure, i com que no hi havia plaça de secundària al Martinet de Nit vaig anar a petar al departament amb l'Àngela Miquel, perquè resulta que en el 99-2000 vam presentar amb el Juanjo del Clot, la Trini, jo, i la gent del Clot, vam presentar un projecte per fer formació a distància a través de l'ordinador, el correu electrònic, una cosa molt, vist ara, una cosa molt bàsica.

A. Què estava lligat amb el Circulum?

¹⁰² L'Àngel Marzo ha estat també entrevistat

¹⁰³ Trini Rovira ha estat també entrevistada

J. Sí, exacte, arran de lo del Circulum vam veure possibilitats i vam dir, ostres per què no plantejem un projecte a l'administració en el qual es comenci a fer ensenyament a distància a través de l'ordinador.

A. Ja havia aparegut el Graduí's

J. No, encara teníem el graduat escolar, eren els últims anys del graduat escolar.

A. Però el "Graduí's ara pot" va aparèixer al 90. Estava pensat pel Graduat Escolar

J. El Graduí's ara pot sí, però això era un projecte paral·lel, perquè allò era molt institucional i recordo que per aconseguir els materials, per veure que s'hi feia i tot això ens vam haver d'apuntar. Bé, em vaig apuntar jo a l'escola de Benestar Social del Besos, perquè el noi que portava llavors l'oficina em va donar els materials. Em va demanar un nom i m'hi vaig ficar jo per al graduat, però no me'l vaig treure.

A. Bé, ja passa això.

J. No me'l vaig treure perquè l'únic que volia eren els materials.

A. Eren aquells quaderns que feien.

J. Sí, hi havia els llibrets i el programa de la televisió, el que passa que eren aquells anys durs en que la Conselleria tirava per una banda, i les escoles d'adults tiraven per l'altra.

A. Quan va aparèixer el Graduí's de seguida hi va haver resistència per part de les escoles d'adults, o algunes escoles d'adults.

J. Clar, perquè les escoles d'adults com van néixer moltes vegades d'aquesta lluita veïnal, semblava que l'administració volia invertir recursos en coses diguem-ne que traurien la feina als mestres, o que distanciarien la gent de les escoles, bé això és una reticència lògica, i per altra banda també l'actitud de l'administració.

A. De l'Àngela Miquel.

J. De l'Àngela Miquel parlant clarament. L'Àngela Miquel no volia saber res de les escoles d'adults, ella tenia el seu programa, que vist a la distància tampoc és, vull dir, que no era tan dolent, estava molt bé, estava ben pensat perquè en aquells moments tecnològicament estava pensat i era el que es portava en aquells moments. Als anys 90 hi havia la televisió i un programa de televisió d'aquestes característiques, doncs, estava molt bé, després amb internet tot això ha quedat a un racó.

A. La meua visió d'una persona no entesa en tecnologies és que excepte el curs de Francès, que em sembla que tenia una certa gràcia, lo altre eren classes filmades.

J. Sí.

A. O sigui que bàsicament no feia servir totes les eines que fins i tot en aquell moment ja existien.

J. No. Bé alguna de Català també estava bastant bé, perquè eren com diàlegs, i després hi havia uns actors que interpretaven els papers, però si que és veritat que era bastant això, filmar un

mestre i treure'n el vídeo, que actualment a les alçades de pel·lícula que estem a l'any 2016 si tu busques aquests cursos per internet, els MOOC que en diuen, els que hi ha són un tio davant d'una càmera de vídeo fotent un rotllo de mitja hora i a partir d'aquí espavila't i mira't els apunts. I estem parlant de l'any 2016.

A. Què són els cursos aquests lliures?

J. Sí, aquests cursos massius, oberts, en línia, en fan de tot arreu.

A. I de tot tipus de temes?

J. De tota mena de temes, hi ha llocs, el Coursera per exemple, hi ha llocs web en que et surten tota la llista, al Febrer començaran tots aquests cursos, i n'hi ha de gratuïts, n'hi ha que es paguen, hi ha una miqueta de tot.

A. I que no donen cap titulació?

J. Si pagues si que et poden donar titulació, o sigui si el superes i el pagues el certificat, clar que això s'ha d'alimentar d'alguna manera.

A. Però el certificat no és certificat universitari?

J. N'hi ha que sí, n'hi ha que són d'alguna universitat de Wisconsin o d'on sigui, doncs que aquella universitat dona certificats a la gent que ha superat el curs. Són certificats simplement d'haver-los fet, vull dir que no comprometen a res.

A. Llavors al 99-2000 presenteu un programa. T'ho dic perquè em fa gràcia que la Trini com a representant de la Mesa era una de les que abanderava aquesta resistència a l'educació a distància per les raons que tu deies.

J. Perquè és això, per una banda perquè es veia com una competència a les escoles d'adults presencials, i per una altre banda perquè estava muntat completament al marge, per no dir en contra, simplement al marge de lo que eren les escoles d'adults.

A. Tens alguna explicació.

J. Ni explicació, ni contacte, ni aprofitar això que en diuen ara la sinèrgies, que està tant de moda, sense aprofitar les sinèrgies que s'haguessin pogut produir, simplement era un programa de l'Àngela Miquel i ella s'hi gastava els diners i després en treia rendiment polític suposo, no ho sé com ho feia... Doncs, a l'any 99 li vam presentar a ella, li vam presentar un projecte sobre la creació d'un centre integrat, presencial i a distància, i a distància amb internet, a través del correu electrònic i també sense entrar massa perquè en aquell moment tampoc hi havia el desenvolupament d'internet que hi ha ara, però bé, ja hi començava a haver-hi la cosa bastant així, i quan vaig aprovar les oposicions de secundària doncs em va dir, “*doncs mira, tirarem endavant el teu projecte*”, però d'aquella manera que ella feia les coses, que em va posar allà en un despatxet i la cosa estava parada, i jo vaig estar un mes i pico allà al despatxet i dic, bé, que hem de fer?, i ella va dir, “*ai mira, és que ara no ens va bé, però pots fer formació de professorat del Mil·lenari amb internet*”, i jo vaig dir, “*collonut*”. I me'n vaig anar doncs fins al 2002, fins al Juny del 2002 vaig estar al Mil·lenari fent cursos de tot.

A. Qui estava com a director?

J. La Mercè Comelles. I jo feia de tot allà, vaig fer cursos de processadors de textos, d'internet, el primer que vaig fer es deia "Perdem la por de navegar per internet", i la veritat moltíssima gent, molts mestres d'adults s'hi apuntaven i ens ho passàvem genial.

A. A distància?

J. Sí, tot es feia per internet. En algun cas, algun el fèiem semi presencial, una sessions allà mateix al Mil·lenari i la resta per internet, i també de muntar una pàgina web, a la web del Mil·lenari, després fèiem servir fòrums externs, bé, era el moment en que començaven a sortir moltes coses de tot això. Però al Juny del 2002 ja vaig veure que allò no tirava endavant i li vaig dir a l'Àngela Miquel, "*escolta, jo aquí no faig res, han sortit unes places de secundària molt interessants a Barcelona, i jo si no hi ha res per mi agafaré una d'aquestes places*", ella em va dir, "*no, espera't, perquè aquest any que ve tenim plans de tirar endavant el projecte aquest d'ensenyament per internet, espera't una mica*". I aleshores va ser quan des del Mil·lenari vaig anar al departament allà que encara estàvem a Palau de Mar, i em van donar una taula i un ordinador i jo estava tot el dia sense fer res, vaig estar des del mes de Setembre fins al mes de Març, no, finals de Febrer. Sense fer res vol dir, que jo sí que feia coses. Aquí va ser quan vaig conèixer el Moodle, aquí va ser quan vaig conèixer els blogs, vull dir que va ser una beca, per a mi va ser una beca i amb aquella beca he anat vivint, no de rentes, perquè han sortit moltes coses, però va ser un bon principi, va ser la manera de que m'hi pogués dedicar. Vaig parlar amb els de l'UPC perquè hi havia un campus virtual que feien servir a Canadà que jo volia provar, i necessitava un servidor, doncs, vaig anar a parlar amb ells.

A. A l'UPC?

J. Sí, a l'UPC, el que passa que al final no va funcionar, fins i tot la gent que el desenvolupaven eren els de la Universitat de Manito, em sembla que era, ara no ho recordo. Han abandonat el projecte, i fan servir Moodle ara. Bé, vaig conèixer Moodle aleshores i vaig entrar a la web de Moodle i vaig començar a remenar una miqueta. Aleshores va arribar el Febrer i jo coneixia als mestres del programa Gradui's ara en secundària, i allò que parlaves amb la gent i deien que estaven molt preocupats perquè estaven al mes de Març ja tocava fer les primeres proves, i el més calent era a l'aigüera.

A. Això el 2002?

J. El 2003, el mes de Febrer o una cosa així, i aleshores una tarda em va cridar l'Àngela Miquel i em va dir, "*mira, que tenim aquest problema. La meva idea és fer un centre de formació d'adults a distància i et volia proposar ser el director*", i jo li vaig dir que si, perquè jo pensava que la única solució a tot allò era agafar-ho i tirar-ho endavant. I l'1 de Març ja vaig tenir el nomenament de director, bé, es va crear el centre, el nomenament de director i vaig organitzar les primeres proves a distància.

A. Físicament on estava en aquell moment?

J. A Palau de Mar, estàvem a la primera planta, la planta on hi havia l'Àngela Miquel. Hi havia la inspectora d'adults que ara no recordo el nom.

A. La Carme de Miguel.

J. Sí, la Carme de Miguel, que a mi em va salvar una mica la vida perquè ella veia la magnitud de la tragèdia i era una mica la que aterrava tot allò. Era la que portava tot el tema d'adults, i aleshores coneixia la magnitud de la tragèdia, coneixia el programa Graduï's ara en secundària que estava tot just començant.

A. La tragèdia quina seria? Què la gent no estava preparada? Què el programa no havia permès que la gent es preparés? Què s'havien de fer uns exàmens?

J. S'havia de fer uns exàmens, estava tot desgavellat, la idea era molt bona però era una idea teòrica i des d'aquella teoria fins a la pràctica hi havia un salt abismal, un salt abismal volia dir organitzar les proves, dir on s'havien de fer les proves, etcètera. Aleshores, la Carme de Miguel va ser la que ho va gestionar una miqueta, perquè, és clar, jo al cap i a la fi era el director d'un centre d'adults, tot i que teníem diguem-ne repercussió sobre els altres, i vam cridar als centres de suport del programa Graduï's ara en secundària, els vam cridar a Palau de Mar a una reunió i els hi vam explicar que havíem de fer les proves.

A. Hi havia molts centres de suport?

J. En aquell moment no gaire, en aquell moment eren les restes del programa Graduï's ara pot, que també havia muntat l'Àngela Miquel. Havia muntat una xarxa paral·lela de centres de suport. Per exemple a Sabadell hi havia un parell de mestres, un al matí i un altre a la tarda, i tenien el centre obert tot el dia i atenien els estudiants que els hi anaven venint.

A. Però hi havia centres d'autoformació en els propis centres presencials?

J. No hi havia tants.

A. O sigui, hi havia una duplictat, centres d'autoformació en els propis centres presencials i centres d'autoformació en altres espais, consells comarcals, etcètera.

J. Exacte, per exemple, a l'Alta Ribagorça estava, que encara hi són, en el consell comarcal, a Sabadell estaven en un local que havien llogat, a Banyoles també, a Pla de l'Estany també, ara és un centre de formació d'adults, però també era un petit local que hi havia em sembla que també al consell comarcal, i en aquests llocs on s'havia apuntat la gent per fer diguem el programa, era on s'havien de fer les proves. Aleshores ens vam reunir, una reunió una miqueta dura perquè, és clar, aquells senyors i senyores estaven acostumats a viure la vida lliure i ara havien de començar a passar una miqueta per l'adreçador, però bé, ens en vam sortit, i la veritat és que van col·laborar molt i encara avui dia amb algun d'ells, per exemple amb el del Pla de l'Estany el Jesús Bramon encara en parlem, perquè és i va ser un canvi radical.

I això va ser el 2003, al Març vam fer les primeres proves, aquí a Barcelona las vam fer als baixos de Palau de Mar que hi havia el restaurant. El vam reservar unes hores que no hi havia ningú i ens van deixar la sala, i després vam anar a la Casa del Mar, que encara hi anem, i hi ha una sala d'actes molt gran i va molt bé, perquè és molt barat i no ens cobren res.

A. O sigui, a la Casa del Mar es continuen fent les proves?

J. Les de GES les seguim fent allà, sí.

A. Llavors passem a Ensenyament el 2004.

J. Però espera't, abans de passar a Ensenyament, al Setembre del 2003, com que ja érem centre i teníem dotació, el primer que vaig fer amb la dotació va ser llogar un servidor, un servidor en una empresa de Logroño que en aquell moment aquí no n'hi havia cap i llogava espais per instal·lar-hi Moodle, i aleshores al mes de Maig del 2003 vam instal·lar el Moodle i amb la Mariona Linares, que encara corre per aquí, vam preparar el mòdul, i al Setembre el vam començar, un mòdul completament per internet, amb el Moodle, ella diguem-ne que va posar la part de continguts, activitats i tot això, i jo li vaig muntar per sota diguem-ne el que era la part tècnica. I aquest va ser el primer curs que vam fer amb el Moodle.

A. Clar, perquè l'anterior que m'estaves explicant, era un curs presencial o semi presencial en els consells comarcals, en els centres de suport,...?

J. En principi no havia de ser presencial perquè hi havia els programes de la televisió, hi havia els materials, el que passa que sí que és veritat que la gent anava als centres d'auto formació on s'havien apuntat, per recollir els materials, per aclarir dubtes, i a fer les proves, que és on van anar per fer les proves. Aleshores, a partir del 2003 la cosa va anar creixent una mica més, perquè s'hi van incorporar altres centres, centres d'adults, ara sí, es van integrar en el graduat en secundària a distància i aleshores va venir el canvi aquest del 2003 al 2004.

A. Centres d'adults que s'incorporaven, reconeguts com a centres?

J. Sí, per exemple el centre d'Amposta, el Sebastià Joan Arbó d'Amposta.

A. Centre de Gradui's en secundària.

J. No sé si tenia el Gradui's en secundària, no sé si havia tingut el Gradui's ara pot, però li van donar el Gradui's en secundària, perquè aleshores i sobretot quan vam passar a Ensenyament, vam deixar Benestar i vam passar a Ensenyament, aleshores sí que ja la cosa es va fer més, vull dir, va anar creixent la possibilitat de ser centres de suport, els centres de formació d'adults, centres de suport de l'ensenyament a distància.

A. Suposo que això continua.

J. Sí, ara en tenim quasi 60, em sembla.

A. Aquests centres de suport, quina funció tenen?

J. En principi el que fan és matricular als estudiants, per exemple, la setmana que ve fem matricula nova, doncs ells matriculen als estudiants, recullen la documentació i ens la fan arribar a nosaltres, però no solament matriculen sinó que orienten, o sigui que en el moment de matricular, agafen la documentació i fan les convalidacions. Aleshores, aquells estudiants, són tutoritzats des d'aquell centre i tenen una aula, o un espai, una persona que els hi deixa l'ordinador si no en tenen, o els ajuda a entrar en el campus, o els hi dóna un cop de mà des del punt de vista tecnològic. No fan classes a distància, perquè ells tenen la seva feina presencial, però sí que fan aquesta part orientativa.

A. Quantes hores de dedicació?

J. Cinc hores a la setmana. Per exemple, trobes que al Ramon Llull a Terrassa que tenen aproximadament 150 i pico d'estudiants, tots tutoritzats, actius, cada trimestre, perquè la matrícula és trimestral, per tant aquí la cosa està viva, i amb cinc hores han de fer tot això. Amb això sí que no hem sortit pas guanyant.

A. Els estudiants suposo que tenen preguntes?

J. De fet, es resolen a través del curs, és a dir, que a dintre del curs hi ha un espai per a que els alumnes facin preguntes i resolde-les. De fet els centres de suport, jo pel que vaig parlar amb la gent dels centres d'adults, el que fan una miqueta és això, els hi deixen un espai i els hi donen un cop de mà des del punt de vista tecnològic moltes vegades, perquè o bé la gent no te ordinador a casa, o si tenen ordinador a casa i van allà els hi fan una miqueta de seguiment, de veure les tasques que han de fer, els ajuden però ja dic, més des d'un punt de vista de gestió de l'aprenentatge, de tutorització de cada dia i també des del punt de vista tecnològic.

A. Suposo que també hi ha propostes d'avaluació per als alumnes, i que el propi alumne pot conèixer el seu procés.

J. Sí, hi ha tota una sèrie d'activitats auto formatives, altres que les corregeix el professorat i els hi fa la retroacció, si han de repetir se'ls diu en que han fallat. Ja dic que ha estat un canvi brutal des del principi fins ara.

A. Quin perfil tenen els alumnes, molt joves?

J. No, no són molt joves, bé tenim tot un grup de gent jove que venen del programa joves per l'ocupació, que és del SOC, i aleshores hi ha un conveni. Joves d'entre 18 i 25 anys que si no tenen el graduat en secundària s'han d'apuntar, o a un centre d'adults o a l'IOC, entretant fan la formació professionalitzadora, o els ensenyen a buscar feina, els hi busquen un contracte de pràctiques,...

A. Això ho fa el SOC?

J. Això ho fa el SOC, i aleshores el que fan és matricular-los o bé portar-los a una escola d'adults o ens els porten a l'IOC.

A. Treball, Afers Socials i Família estan junts en aquest moment.

J. Ah sí?

A. Sí, Treball i Afers Socials.

J. Abans era Empresa i Ocupació, que ho portava el Felip Puig.

A. Doncs ara és Afers Socials i Famílies. He estat parlant amb algú de Comissions per veure si comencen les protestes, perquè el treball s'està tornant assistencialista, o a veure que tenen pensat... Deixem la ironia. Continuem.

J. Del 2003 al 2006 érem Centre de Formació d'Adults Palau de Mar, que encara existeix Palau de Mar, el que passa que el 2005, seria al Desembre, una mica abans de Nadal, ens van cridar des del departament perquè en aquell moment estaven començant la formació professional oberta que en deien, que era una experiència de formació professional a distància.

A. Sí, que ho va posar en marxa el Franci.

J. Exactament, doncs ens van cridar aquests de la formació professional oberta als de Palau de Mar que portàvem la part aquesta.

A. Estàveu al carrer Calabria, no?

J. Exacte, estàvem al carrer Calabria, que després quan es van separar la part presencial de la distancia Palau de Mar segueix existint, però ara estan a l'Escola Industrial, allà al carrer Urgell. Doncs ens van cridar perquè volien fer l'IOC, volien fer un centre que aglutines tot el que era la formació a distancia del departament.

A. Perquè l'IOC al marge de l'experiència teva, no existia abans?

J. No, no existia, es va crear de la unió d'aquestes tres potes, de formació professional oberta, amb un model molt semblant al de la UOC, el que fèiem a Palau de Mar i l'ICESD, que era l'Institut Català d'Ensenyament Secundari a Distància, que feien simplement el que es fa en un institut d'ESO i Batxillerat, però per adults i per correspondència, ho feien a través d'enviar i portar papers.

A. O sigui encara podríem dir d'abans de l'època...

J. Electrificada, clar. Eren tres experiències molt diferents, perquè nosaltres, ja portàvem tres anys treballant amb Moodle, vull dir que ja sabíem una miqueta com anava el tema, els de la formació professional oberta amb el model UOC, que s'assemblava bastant al nostre, i per una altre banda hi havia tot això que eren les restes d'aquest ICESD de l'ensenyament per correspondència. Bé, això va ser una mica una barreja explosiva perquè els de l'ICESD eren de la vella guàrdia, i els hi costava molt, vull dir una reticència al canvi molt gran, mentre que tant la part de formació professional oberta com nosaltres estàvem més oberts al canvi i a la innovació, i ja incorporant coses d'aquestes. I bé, va arribar el mes de Juliol del 2006 que ens va cridar el Franci, i va dir això, que separava de Palau de Mar el que era l'ensenyament presencial, que es quedava allà al carrer Calabria i el que era l'ensenyament a distancia que passaria al que era l'IOC. Va arribar el mes de Juliol i ens van presentar a la directora de l'IOC, que ara mateix no recordo el nom, i a la setmana següent ens van presentar al director de l'IOC. Aquella senyora havia renunciat i havien trobat algú que havia dit que sí, i aquest algú era el Francesc Pomés que encara és el director de l'IOC.

A. Tu aquí quin paper hi tens?

J. Jo soc director acadèmic, seria cap d'estudis, cap d'estudis de GES.

A. Qui fa els materials?

J. Nosaltres amb el GES, com que són mòduls, són molt petits, s'ho fa directament el professorat.

A. Però teniu algun professorat? L'IOC té un professorat que treballa els materials específics o ho encarregueu?

J. No, lo que te és un pressupost, que per exemple en el cas del GES no hi ha hagut mai cap pressupost, sinó que dintre de les hores lectives el professorat s'ha muntat els materials.

A. El professorat lligat a l'IOC?

J. Sí, el professorat de plantilla de la casa. En el cas de la FP com que sí que hi ha hagut un pressupost, s'ha encomanat a tècnics, gent que en sap dels temes específics de cada cosa, i han fet uns materials, que com que estan pagats, són materials públics, estan penjats a la web de l'IOC i molts instituts presencials se'ls descarreguen, els imprimeixen i els fan servir per als seus estudiants perquè estan molt bé.

A. Els de secundària no estan penjats?

J. No.

A. Són pels alumnes?

J. Sí, perquè els materials cada vegada han perdut una miqueta. Aquí hi ha hagut un canvi de model, el model primer de la formació a distància donava molt de pes als materials i poques activitats, i aleshores el més important era tenir uns materials meravellosos, exemple, els vídeos de Graduï's de secundària, els vídeos de Graduï's ara pot, o els materials de la UOC. La UOC ha dedicat molts milions d'euros a fer bons materials, però amb el canvi del temps, sobretot amb l'aparició d'internet, aquests materials cada vegada es troben més fàcilment a la xarxa, i més bons encara que els que hi ha, aleshores hi ha un canvi en el qual aquests materials que abans estaven tancats amb pany i clau, ara són públics, i dius, home, i on està la gràcia? La gràcia està en que els materials són consultables per tothom, però el que dóna realment sentit a l'ensenyament són les activitats que fan els estudiants i les relacions que tenen amb el professorat. I això, per exemple, amb un campus virtual es pot fer, vull dir tu pots tenir els materials en obert tranquil·lament, tothom els pot consultar, però en el campus és on tens els estudiants i el professorat tots reunits i treballant els uns amb els altres.

A. Però la pregunta que et feia és si hi ha uns materials.

J. En el cas del GES no hem arribat mai a tenir uns materials, sinó que sempre ens hem dedicat a les activitats.

A. A les activitats i a que l'alumne consulti per internet, busqui informació, i tingui una orientació sobre pàgines web.

J. Exactament. Ara mateix estem treballant amb els vídeos, vídeos que es troben per internet, i són vídeos que escalfen el debat d'un fòrum, o bé que expliquen amb dos o tres minuts una experiència científica i a partir d'aquí els estudiants l'han de reproduir a casa, una cosa molt senzilla, dissoldre sucre amb aigua, jo què se, coses d'aquest estil, anem per aquí. És a dir buscar, perquè com no hem tingut mai pressupost, la necessitat obliga, aleshores hem buscat tot això, no se si haguéssim tingut pressupost si haguéssim creat uns materials meravellosos, però la veritat és que com no l'hem tingut mai...

A. Buscar en internet són hores.

J. Això són hores. Aquesta és la feina del professorat, enlloc de dedicar-se a fer, el que ha fet és buscar.

A. Llavors quan el professorat que depèn de vosaltres està situat en un centre d'adults fa les dues funcions alhora?

J. No, de fet hi ha dos tipus de professorat. Els que estem aquí a l'edifici, que estem aquí a l'IOC. que estem tots en comissió de servei. el que fem és dissenyar els cursos, i ser responsables que aquell curs funcioni, que vagi i bé i que tot estigui en ordre. I un curs d'aquests pot tenir tranquil·lament 800 estudiants. Ara mateix tenim un curs de català, el català 3 que te aproximadament uns 800 estudiants. Clar, si volem qualitat i volem que aquests 800 estudiants amb les mateixes condicions tinguin interacció amb el professorat o bé matem a un professor a treballar, o el que fem és una situació més humana; busquem professorat extern. Se'ls hi fa un encàrrec, i és professorat que està treballant; en diem col·laborador. Professorat que està treballant a un institut, o a una escola d'adults, i se li ofereix durant un trimestre ser el professor d'un grup d'estudiants.

A. Quants professors hi ha?

J. Entre 180 o 200 i pico, 230 inscrits, després a l'hora de la veritat treballen els que treballen. De tal manera que aleshores és assumible, si un estudiant t'envia una feina tu pots corregir 80 feines, o 100 i pico, vull dir les pots corregir, amb una graella és relativament fàcil, i donar una bona retroacció a l'estudiant, és a dir que l'estudiant sent que hi ha una persona a l'altre banda i que aquesta persona li està fent cas. Aleshores el professorat de la casa te un grup d'estudiants també, però te una feina de dissenyar el curs, dissenyar les activitats, dissenyar els criteris d'avaluació de cada activitat i aleshores coordinar tots aquests professors que estan cadascú a casa seva i que quan pleguen de l'institut es posen davant de l'ordinador a fer feina per nosaltres. S'acaba el trimestre, se'ls paga el que s'ha establert amb ells com si haguessin fet un curs de formació i aquí cadascú a casa seva. Vull dir que no hi ha altre compromís de contractació que això, és un encàrrec de feina i quan s'acaba l'encàrrec de feina si n'hi ha més es pot tornar a fer un altre encàrrec o no, depèn. A vegades per exemple ens hem trobat algun curs que ha baixat la matrícula i algun professor s'ha quedat sense grup, però bé, tenen el seu institut, i tenen la seva plaça definitiva a on estiguin. I és una manera de fer les coses, és una mica com el model UOC, ells en diuen d'una altra manera, en diuen tutors, responsables i consultors em sembla que en diuen.

A. I no són contractats per la UOC?

J. Sí, la UOC els contracta. Però nosaltres com som tots de la mateixa empresa, que és el Departament d'Ensenyament, no es pot fer un altre contracte, sinó que és com si tu estàs en un institut i et diuen, "*escolta fes un curs de formació del que estàs fent*", no et fan un contracte, et fan l'encàrrec i al final se't paga tot l'encàrrec.

A. Escolta Joan, si em permetes canvio de tema. Ara han passat els anys i tenim tres etapes d'Administració, una primera etapa d'Ensenyament, una segona a Benestar Social, una tercera a Ensenyament, Educació, com es vagi dient, com jutjaries aquestes tres etapes? Quina és la teva opinió?

J. No ho sé. Cap d'elles ha estat bona. No sé, la primera d'Ensenyament era bastant nefasta, la de Benestar Social va ser bastant nefasta i actualment la d'Ensenyament torna a ser nefasta. Jo la primera d'Ensenyament la recordo molt, recordo que hi havia la Montse Sala¹⁰⁴. La Montse Sala atrinxerada darrera d'una porta i nosaltres intentant parlar amb ella, perquè li demanàvem més recursos, simplement per això.

A. Era al Clot?

J. No, a la Perona, quan estàvem a la Perona sí, i això que amb la Montse Sala jo m'hi havia portat molt bé, m'havia fet algun encàrrec de currículum de Neolectors, i recordo això, estar ella amagada darrera d'una porta perquè no ens volia rebre. Vull dir que no era bona aquella situació. L'ensenyament d'adults no és solament que no interessi...

A. El Rafa Ferrer?

J. El Rafa Ferrer va ser un dels grans avaladors de l'ensenyament d'adults, perquè era una persona que n'havia fet, que venia de la base, i aleshores era un dels que tenia una idea més clara del que s'estava fent i de com encaixar això dins de l'Administració. És que ara mateix a nosaltres ens passa aquí a l'IOC, nosaltres a l'IOC som l'únic centre de formació a distància de tot Catalunya, doncs es fan passar per l'adreçador dels centres presencials. Clar, no te sentit. Si jo arribo 10 minuts tard aquí doncs després plego 10 minuts tard, ja he fet les meves hores, no hi ha ningú, vull dir no hi ha cap estudiant esperant allà fent soroll ni res, però clar, això no es pot permetre, he d'arribar a la meva hora i he de plegar a la meva hora. Jo després a casa realment treballo tant o més que aquí, i això no és reconegut. Doncs amb l'ensenyament d'adults passa el mateix. L'ensenyament d'adults no encaixa amb l'ensenyament del Departament d'Ensenyament, perquè el Departament d'Ensenyament tracta amb nens, com a màxim adolescents i joves, però no amb gent adulta, i el que s'ha fet amb adults no ha encaixat mai amb res del que hi havia. I com normalment no s'ha trobat un interlocutor vàlid a l'altre banda, ni ha funcionat la primera etapa d'Ensenyament, ni amb la de Benestar Social perquè ja dic que era una vida paral·lela, ni una altre vegada quan hem tornat al Departament d'Ensenyament. Des del punt de vista de treballadors, potser ara és quan estem més valorats com a treballadors o més reconeguts.

A. O més que reconeguts, normalitzats.

J. Normalitzats dins del que és l'estructura funcional, però tampoc no és que hi hagi un reconeixement. Si que és veritat que darrerament doncs s'ha fet un esforç de passar el que eren les AFAs antigues a centres de formació d'adults i a dignificar una mica els locals, però això ha costat com bastant.

A. Molts anys.

J. Molts anys. Perquè tradicionalment érem deixats de la mà de Nostre Senyor. I això el que ha portat ha estat a males pràctiques, males pràctiques no en el sentit de que no haguem fet bé la nostre feina, sinó de que potser algun centre d'adults ha fet una feina que no li tocava fer, no ha treballat conjuntament amb altres centres, cadascú s'ha hagut d'espavilar com ha pogut, i

¹⁰⁴ També entrevistada

després això és molt difícil de retornar una altre vegada a uns estàndards, no se si m'explico. Si jo per exemple quan estava a la Perona hagués tingut una xarxa de gent que em digués, “ escolta mira, doncs treballem així o treballem aixà”, de fet d'alguna manera ho teníem amb els grups de treball de neoelectors, coneixia gent de Mataró i compartíem materials i tot això, però una cosa més institucionalitzada, més seriosa per dir-ho d'alguna manera. Tot això va molt bé. Ara existeix, ara sí que és veritat que tots els centres d'adults estan normalitzats, tots fan un currículum semblant, se sap el que fan i el que no fan, si fan informàtica aquí que és el que estan fent, o si fan idioma que és el que estan fent, amb aquest sentit s'ha normalitzat.

A. Això a l'època de l'Àngela Miquel no es donava?

J. No, allò era un regne de Taifes que cadascú passava com podia, el que tenia sort tenia un ajuntament que li feia costat, doncs tenia més bons locals i més recursos, i tenia més coses, i el que tenia la desgràcia que l'ajuntament tenia altres prioritats doncs malvivia en un raconet d'alguna escola, o d'un centre cívic o el que fos.

A. En canvi, tinc la impressió que a les dues etapes d'Ensenyament s'intenta, com tu dius, regular la formació d'adults amb la mateixa normativa que les que existeixen per primària i secundària, i això grinyola més d'una vegada. A l'època de Benestar donava la sensació que a través dels congressos, la formació al llarg de la vida, el Gradui's ara pot, en fi, que hi havia com una visió de futur més oberta. Estàs d'acord?

J. Sí, a nivell teòric jo penso que sí, que és veritat, això a l'Àngela Miquel se li ha de reconèixer, tenia una visió de l'educació d'adults diferent del que feien les escoles d'adults.

A. Què és el que fallava?

J. La connexió entre un i altre per a mi. Ella no volia les escoles d'adults perquè li muntaven pollastres a la porta, aleshores com això no ho volia, enlloc de reconduir-los i fer-los venir a la seva, doncs el que va fer va ser deixar-nos, ens va deixar de banda i s'ha acabat. Clar, aquí el que hagués estat ideal és que hi hagués hagut aquest contacte, entre per una banda aquestes idees tan atractives, més modernes, més europees si vols, que són les que ens han portat on som ara, si hi hagués hagut més contacte, o hi hagués hagut més porositat amb les escoles d'adults, jo penso que tothom hi hagués sortit guanyant, el que passa és que no es va fer.

A. I això era un problema de la persona, o de les polítiques?

J. Jo crec que de les polítiques, les persones també, les persones fan molt, eh?, però jo penso que estem parlant del pujolisme més cristal·litzat, vull dir el dels anys del pujolisme, i era complicat. Aleshores jo suposo que l'Àngela Miquel, ella no feia, vull dir, que la gent no fa les coses perquè te una il·luminació i se li apareix l'àngel Marcelo¹⁰⁵ aquell i tot això no passa a la vida real. Tu estàs dintre d'un context i aquest context et porta a fer una cosa o et porta a fer-ne una altre.

¹⁰⁵ Es refereix a l'àngel de la guarda que acompanya el ministre d'Interior Fernández Díaz, entrevistat a LA VANGUARDIA (9/12/2015): “Marcelo, llamo al mío. Me ayuda en pequeñas cosas, como aparcar el coche. Y también en las grandes, siempre ayuda”

A. Sí, el que dius és veritat, però no tenia bones relacions amb pràcticament ningú dels pesos pesants del pujolisme, per exemple el Conseller Comas de Benestar Social. Ni tenia bona relació amb Ensenyament.

J. No, la veritat és que no.

A. Ni amb el Reniu, per exemple, de català.

J. Sí, no tenia gaire bones relacions.

A. Hi ha persones.

J. Però també la deixaven fer, el Comas la va deixar fer, després qui va venir, la consellera.

A. La Irene Rigau.

J. La Rigau també la va deixar fer, també hi ha un entorn que permet que les coses vagin així. Ja dic que jo crec que l'Àngela Miquel tenia una visió molt actual del que era l'ensenyament a distància en aquell moment i l'ensenyament al llarg de tota la vida, i ella deia això que a nivell internacional l'ensenyament a distància era un futur, i jo ara mateix, bé jo ara no faig cap curs, però els últims que he fet els he fet a distància. Ara mateix una persona que vulgui fer el GES presencial necessita anar de dilluns, com a mínim fins a dijous, per no dir divendres, tres hores cada dia a l'escola d'adults, qui te tres hores cada dia per anar?

A. Tots els aturats.

J. Tots els aturats, però tret d'aquí, qui pot anar tres hores cada dia a una escola d'adults?

A. Això introdueix un altre tema mig teòric, que em fa l'impressió que se li va indigestar al Franci fonamentalment, és el tema de l'especificitat de l'educació d'adults. En què consisteix l'especificitat, si és que hi és, en comparació amb els infants i els adolescents? Crec que en l'època de l'Àngela Miquel els centres eren "específics" sense cap definició administrativa, però estic d'acord amb tu que cadascú feia el que volia, i el que no volia fer no feia.

J. També.

A. I ara, tens la sensació de que tot està normativitzat. No saps on és aquesta especificitat, ni el professorat te cap formació específica. On rau l'especificitat, si és que existeix?

J. Rau precisament amb el gènere amb el que treballem, que és l'adult. Un adult et ve amb tota una sèrie d'històries, de vivències, de coses; Paulo Freire intentava aprofitar totes aquestes vivències per a partir d'aquí, buscar temes motivadors i alfabetitzar-los.

A. Això significaria formació específica?

J. Sí.

A. Centres específics?

J. Bueno, de fet els centres de formació d'adults són centres específics. El que passa és que sí que és veritat que ara hi entra per exemple professorat de secundària que té els requeriments administratius.

A. Més punts.

J. Exacte, més punts, més antiguitat, que amb això també hi ha hagut problemes, perquè hi ha hagut gent de secundària que s'ha vist en un centre en el qual l'equip directiu és de primària, i els volia fer coses que pensaven que a ells no els tocava i coses d'aquest estil. Però crec que la cosa ara ja ha quedat bastant clara, vull dir que quan tu vas a un centre d'adults tu ja saps el pa que s'hi dona, i sinó et quedes a l'institut.

A. Tinc la sensació que precisament en l'etapa del Franci sobre tot, però que després ha continuat, el que s'ha posat en dubte és aquesta especificitat i, per tant, administrativament els centres d'adults són uns centres més, el professorat igual, el currículum no el mateix però el més semblant possible.

J. Sí, exacte. El mateix marc, sí, és veritat això. Jo penso que sí que hi ha especificitat, vull dir que és molt diferent treballar amb adults que treballar amb nens, amb un adult saps que no li pots fer fer, ni pots dir, ni pots esperar que t'ho faci, en canvi amb un jove, o un nen doncs la seva vida és l'escola, en un adult la formació és la prioritat que fa tres o quatre o cinc, perquè tens la feina, la família, les relacions socials i després encara si hi ha temps queda la formació.

A. Al Franci li interessava el tema d'adults?

J. Em sembla que no gaire.

A. Vam tenir també el Miquel Inglés. El Miquel Inglés es va recórrer força els centres d'adults.

J. Sí, el que passa és com que tenia el Franci, feia el que li deia l'altre. A mi em va fotre un parell d'ensarronades bones quan estàvem a Palau de Mar.

A. Què us va fer?

J. Bueno, doncs allò que et diu una cosa, avui et diu blanc i demà negre, o al revés.

A. Però a això ja estàveu acostumats en l'etapa anterior.

J. Sí, sempre. L'Àngela Miquel la vaig veure em sembla que al desè aniversari de Palau de Mar, que deuria ser al 2013, que van fer unes jornades, i van convidar l'Àngela Miquel, i bé, està com sempre.

A. Jo l'haig d'entrevistar. M'interessa molt.

J. Ja veuràs com ella no parlarà de centres d'adults, parlarà dels programes que va portar. Del programa Graduï's en secundària no en va parlar massa la veritat, va parlar més del Graduï's, clar, perquè va fer més seu el primer, el segon ja li van prendre.

A. I de lo malament que s'està fent ara, sobre tot en l'etapa anterior, amb el Tripartit.

J. Home hi tant.

A. Hi ha hagut dues agrupacions de professorat, l'AEPA i la Mesa, quina opinió passat el temps hi tens?

J. La Mesa ha sigut més combativa, i l'AEPA ha sigut més, no se com dir-ho, la Mesa ha anat més per la banda de si estàs amb adults has de treballar i cobrar un sou, i l'AEPA potser ha estat més en la banda de pots treballar amb adults des de diferents institucions i coses d'aquestes, jo potser ho veuria més en aquest sentit. Aleshores des del punt de vista reivindicatiu de feina, la Mesa és la que ho ha portat a terme.

A. Pot ser ha estat més des d'una reivindicació laboral?

J. Sí, laboral i també de reconeixement de l'educació d'adults. L'AEPA ha estat més, almenys com jo ho he vist, més de que es pot fer formació d'adults fora del que serien els camins més clàssics, els centres d'adults, etcètera. Més potser des d'institucions més o menys assistencials

A. El tercer sector diguem-ne.

J. Sí, exacte.

A. No solament els centres d'adults, sinó el tercer sector.

J. Exacte.

A. Aquesta seria la versió que tu donaries.

J. Sí, d'alguna manera sí. Tampoc m'he implicat massa ni amb l'AEPA ni amb la Mesa.

A. La imatge que tinc teva, és precisament aquesta, que sempre has estat una mica al marge.

J. Sí, bé, hi he estat d'acord amb coses i tot això però tampoc no m'hi he ficat.

A. Però tampoc has estat una de les figures de la Mesa per dir-ho d'alguna manera.

J. No.

A. Com al començament estaves més amb l'AEPA quan era l'etapa més pedagògica.

J. Sí, perquè al principi seguien una miqueta les idees del Freire, i tot això, i era molt més pedagògic, va ser després que potser es va abandonar una mica aquesta línia, i es va tirar més per l'altre banda.

A. I vist des de fora potser més a prop del poder?

J. L'AEPA més a prop del poder?

A. Sí.

J. Home no, la Mesa per exemple la veus enfront, l'AEPA no la veus enfront, però tampoc al costat, o de vegades sí al costat, però no com a poder, no se si m'explico. Jo no he vist mai l'AEPA com una prolongació de les institucions, de la Generalitat o així, no, més aviat que ha portat una manera de treballar al seu aire, el que passa que no tan contraposada com la Mesa que és clarament contraposada.

A. En aquests moments s'han diluït les dues, l'AEPA i la Mesa, per què?

J. Bueno, perquè també per una banda els sindicats estan perdent força, la gent jove no s'afilia, perquè els veu com una institució, i no s'hi apunten. I per altra banda doncs el fet d'haver

aconseguit una sèrie de millores, suposo que també fa, que per exemple en el cas de la Mesa no se sigui tant combatiu perquè tampoc hi ha tanta necessitat de combatre, perquè ja tens que les AFAs passen ja a CFAs, està tot més endreçat. Per part de l'AEPA, li he perdut la pista fa bastant de temps.

A. Amb tot això hi ha hagut persones.

J. Sempre hi ha hagut persones.

A. Ramon Flecha.

J. Doctor Flecha. Era un personatge, és un personatge. El conec des de fa molt temps de quan ell estava a l'escola d'adults de la Verneda, que era el Pope. Ell venia em sembla d'una organització, OIC, i suposo que va portar una mica l'estructura mental de la organització a l'escola d'adults.

A. Quina mena d'estructura mental, jeràrquica?

J. Sí, jeràrquica, de que hi ha un Pope, i aleshores hi havia tota una sèrie d'acòlits que anaven seguint totes les instruccions que donava el Pope. Després ell es va distanciar, se'n va anar a la universitat, va deixar l'escola d'adults i va anar a la universitat, va fer el doctorat suposo, i de tant en tant llegeixo alguna cosa que fa, alguna xerrada, conferència o escrit. Una mica en la línia de l'AEPA, del que parlàvem ara d'aquest tercer sector, de l'educació d'adults una mica per aquesta banda, però fa molts anys que no el veig.

A. Quin futur li veus als centres d'adults? La meva impressió és que estan centrats en la seva feina.

J. Sí. Bueno, fan la seva feina com un institut de secundària fa la seva.

A. Potser els de primària són una mica diferents com a estil, no?

J. Bueno, aquí hi ha una altra història. Un institut de secundària és una fabrica d'agafar nens de l'ESO i donar-los el títol de Graduat en Secundària, agafar gent de batxillerat i intentar que en dos anys vagin a la universitat o a un Cicle de Formació de Grau Superior, i sempre fan el mateix. Aleshores un centre d'adults ha de fer sempre el mateix?, home ha de fer una sèrie de coses, jo penso que ha de fer lo que un adult no pot fer en un altre lloc, un adult no pot anar a treure's un Graduat en Secundària a un institut amb nens de 12 a 14 anys, o un adult no pot anar a un institut no se quantes hores al dia perquè està treballant, o un adult no té perquè fer, si resulta que suspèn dues assignatures de primer de batxillerat, repetir tot el primer de batxillerat, perquè no és el seu estil. En aquest sentit jo penso que l'IOC fa una feina molt interessant, en aquest sentit de flexibilitat, aquí del que es tracta és d'arribar al final, com s'hi arriba és igual. I en el cas dels adults això és molt important. Nosaltres per exemple pel GES fem matricula trimestral, i als altres estudis la matricula és semestral, que vol dir cada quatre mesos, i així no perds, perquè perdre un any una persona adulta no el pot perdre. Si tu comences un curs al setembre i al desembre trobes feina, i al febrer et vols reincorporar, amb una matricula anual ja has perdut tot l'any. Espera't a l'any que ve. Amb una matricula semestral pots anar fent coses. En aquest sentit aquesta flexibilitat estructural va mol bé.

A. La teniu vosaltres, perquè els centres...

J. No la tenen. Bueno, en el cas del GES sí, perquè poden fer matrícula trimestral. Aleshores, un centre d'adults tu dius quin futur tenen?, doncs jo penso que la visió és aquesta, és a dir, oferir el que no pot fer un adult en una altra situació formativa. Ara toca fer, el que passa és que és veritat que ara alfabetització no sé si es fa encara a algun lloc, o més aviat fan català i castellà.

A. La tendència dels centres d'adults és fer-ne cada vegada menys d'alfabetització. Els centres del tercer sector amb els que joestic col·laborant, tots fan alfabetització.

J. Perquè venen immigrants, nouvinguts, que potser estan alfabetitzats en la seva llengua però no coneixen la nostra si són àrabs, i etcètera. I els centres d'adults doncs fan el que toqui oferir ara, informàtica, idiomes, català, l'actic, i tot això, i a més a més l'accés a les proves d'accés a cicles formatius, bé, allò que a un adult li pugui interessar.

A. La idea de municipalització dels centres d'adults, què et semblaria?

J. Municipalització en quin sentit, en la contractació de professorat?

A. Amb tot, respectant els drets laborals adquirits, però a mesura que passi el temps i es vagi incorporant professorat nou, contractació tal com ho fan les escoles municipals.

j. L'altre dia llegia una entrevista al diari ARA a, que també està jubilada, però que encara fa xerrades, la Neus Sanmartí que era la directora a l'ICE de l'Autònoma durant molts anys, és química de formació, i és una persona que en sap moltíssim d'ensenyament. I ella deia, perquè li preguntaven alguna cosa així, i deia com veia ella l'ensenyament. Ella deia: *“jo tinc un parell de nets als Estats Units, i he anat allà i m'he interessat pel sistema, i com ho fan per les claus de l'èxit, i com pot ser que allà les escoles triomfen i aquí hi ha un fracàs escolar”*, perquè li preguntaven pel fracàs escolar, i que aquí hi ha un fracàs escolar molt gran, ella diu, *“les diferències, pràcticament no n'hi ha, l'única diferència és que allà el professorat l'escull l'ajuntament, i després d'una entrevista en aprofundiment a aquell professor”*. Aleshores clar, aquí agafes a la gent més engrescada, a la gent que pugui agafar els nens i fer-los treballar, fer coses, però per la resta no hi ha tanta diferència. Clar, aquí tots ens trobem que hem sigut o som funcionaris, i coneixem gent que s'hi ha deixat les banyes, i gent que s'ho ha pres amb molta calma, i com als funcionaris no se'ls passen comptes, doncs això passa. En una empresa també hi ha gent així, però tot depèn de si es passen més o menys comptes. Jo soc partidari de l'avaluació del professorat, però no una avaluació molt punitiva, de dir *“tu ho fas molt malament i ara te n'aniràs a serveis territorials a posar segells”*, sinó de dir, *“ escolta hi ha coses que es poden millorar, i a la feina que estem fent hi ha un material molt sensible, per tant s'han de fer les coses d'una determinada manera, i s'hi ha de posar ganes, sinó en tens, planteja-t'ho ”*. Jo soc partidari d'aquesta municipalització, contra més a prop està el ciutadà dels punts de decisió, millor.

A. En quedava una, sobre el SEPT i la Coordinadora.

J. Ostres, ho tinc oblidat tot això. És veritat que hi ha hagut personatges ben curiosos en tot això, el Ramon Flecha, o l'Àngela Miquel, l'Àngela Miquel és tot un personatge.

A. L'Àngel Marzo.

J. L'Àngel Marzo també és un personatge, jo me'n recordo que treballàvem junts i és clar, arribaves divendres ja amb ganes de cap de setmana, dient "ostres que bé, demà és festa" i ell et deia, "oh, però això no es pot dir d'aquesta manera, perquè la nostre feina no acaba mai", clar, no s'acaba mai però hem de fer festa algun dia, no fotem! I després les coses doncs han girat una miqueta també, i jo que he fet més hores que un rellotge...

A. Ha marxat de Martinet de Nit.

J. I a on ha anat, a una altre escola?

A. Sí, està a Canyelles em sembla. Perquè vegis el que arribo a saber!

J. Clar, perquè tu et mous molt, jo hi ha gent que els he perdut la pista, jo sé que celebraven l'aniversari del Martinet de Nit o alguna cosa així, i al final no hi vaig poder anar perquè estava amb altres coses. Pensava que encara hi era a Martinet de Nit. Així ara està a Canyelles?

A. Sí.

J. Bé, a vegades els canvis van bé. Jo penso que els canvis que he fet en la meva etapa professional m'han anat molt bé.

A. Suposo que ell no ho ha assumit tan bé com tu, em sembla.

J. No ho sé. Jo sempre he tingut una actitud una miqueta de trinxera, de dir, bé, les regles del joc de l'administració són aquestes, i amb aquestes regles de joc jo he fer el que m'agrada a mi malgrat aquestes regles de joc. I bé, no m'ha anat malament. A veure, ara aquí on estem, la quantitat d'estudiants que tenim, els centres de suport que estan contents amb nosaltres, ara estem fent un curs de tutors de centres de suport a distancia i ens està funcionant molt bé, amb gent de centres d'adults.

A. Des de la teva perspectiva els centres presencials tendrien no a desaparèixer del tot, però sí a anar reduint-se?

J. L'ensenyament a distancia funciona molt bé per la gent que li funciona bé l'ensenyament a distancia, però hi ha gent que necessita unes hores, i algú, contacte, i jo penso que els centres d'adults el futur està amb aquesta compaginació d'atendre, tutoritzar gent que estudia a distancia, una miqueta d'auto formació, i gent que necessita aquest contacte més de seure a la cadira, que li expliquin, i tot això. Perquè hi ha els dos perfils d'estudiants. L'ensenyament a distancia es pot veure com una competència per l'altre, però jo penso que no és competència sinó que es complementen.

A. Quan va començar la distància deies que es va veure com una competència.

J. Sí, però en realitat el que fan és complementar-se l'una amb l'altra, hi ha gent a la que jo li dic, "escolta ves a una escola d'adults presencial perquè tu aquí el que fas és perdre el temps i els nervis, ves a una escola d'adults que segurament allà estaràs millor que aquí", i a la inversa, hi ha persones que no poden anar a una escola d'adults presencial i aleshores pot fer això, o sigui que, com hi ha gent per tot, jo penso que hi ha d'haver oferta per tot.

A. Gràcies, Joan.

37

Conversa amb **Ester Rams** i **Adriana Sabater** de l'Escola Comunitària de Formació Permanent, "La Troca", de Sants

i

Isis Sainz, coordinadora del Pla Comunitari de la Sagrada Família

Tema: la seva experiència a l'Escola d'Adults de la Verneda

Entrevistades a casa l'Adriana

28 de desembre de 2016

Ester Rams: Jo vaig estar 3 o 6 mesos a la Verneda, finals de 1999 i 2000. Suposo que va ser l'estiu del 2000. Vaig col·laborar amb les classes de espanyol per estrangers i suport a altres coses, no recordo molt. Positiu: jo venia de Guatemala, de fer unes pràctiques d'educació social, en temes d'educació d'adults i volia continuar fent-ho aquí a Barcelona, però no hi havia gaire en aquella època. Quan jo havia anat a la Universitat el referent era la Margarida Massot d'educació d'adult transformadora, i a la Verneda podies col·laborar. Recordo que vaig anar; em va agradar la filosofia però a la pràctica no em vaig acabar d'integrar. Sóc de Sants, tenia una vida molt activa amb mil coses, i poc temps. Llavors allà demanaven una implicació molt exclusiva, que em semblava correcte teòricament, no fer les classes i te'n vas, però era d'un altre barri, el que podia oferir jo era poc i no quadrava en el que demanaven i no vaig fer amics, tampoc. Em va costar la sintonia personal amb la gent i no vaig seguir. Això a nivell teòric era molt interessant la proposta, però a la pràctica no, era molt fals. Sempre parlaven els mateixos. Molt imposada, es parlava de democràcia però em *xirriava*. No sabia ni què opinar en molts temes i no em vaig identificar. L'ambient de les classes sí ho recordo i molt bé, la gent estava molt contenta. Un bon record.

Isis Sainz: jo vaig estar fent les pràctiques a 3r de carrera, al 2008, 300 hores, allà. Després vaig estar treballant o col·laborant aquell estiu, el mes de juliol, no contractada, com a voluntària, i després vaig estar treballant 6 mesos al 2009 i després esporàdicament, que no eren classes sinó alguna jornada o formació per voluntariat i així. Coses positives: l'espai d'educació, la persona que havia de coordinar doncs s'encarregava de fer una formació en la pràctica laboral de totes les que estaven treballant. Eren l'Àngels i el Bernat.

E. En la meva època, no.

I. Veig una diferència en la gent que estem treballant. Parteix d'una creença molt forta de la seva visió i arrels que es el projecte, el seu ideal, ho tenen molt arrelat i ho saben transmetre molt. Utilitzant les jornades: les jornades del somni que es feien cada any, després es va canviar per temes econòmics: dormíem a la masia i és un mecanisme molt bo per a que la gent es cregui que forma part d'una comunitat i tinguin una visió compartida. I em va semblar molt interessant de sentir que formes part. I això va quedant en coses com què és l'educació d'adults, i tota aquesta part que vaig aprendre allà. Positiu: amb l'equip jove dels plans d'ocupació quan vaig

estar treballant, 6 mesos. Però no podíem tornar a treballar allà, i això afecta al projecte. La noia responsable dels cursos de llengua estava menys preparada que jo, en aquell cas. Vaig estar en una època que es va fer patent la divisió entre àgora i la part formal, l'escola d'adults del consorci. En aquell moment treballaven per separat, sense projecte comú i no es parlaven entre ells, i hi havia una oferta formativa separada i l'espai era compartit però separat. Hi havia un despatx, per un i un despatx per l'altra. Si es feia una festa jo no podia entrar en les seves aules que eren de l'escola formal a dir-ho. Jo no ho entenia, però va ser com el principi del fi d'un projecte. Passàvem pel passadís i no ens saludàvem.

E. Però els que hi havia a l'escola formal eren històricament de l'altre projecte?

I. No. Eren nous. El Miquel i la directora, no recordo el nom, la Lourdes, sí creien en el projecte, eren dels històrics. El Miquel es va quedar com a col·laborador ja que el van enviar a l'infantil. Com a part positiva. Com a treballadora feia subvencions, classes i participava en la part més comunitària de festes. Era una més. Portava la part d'immigració i classes de castellà i la subvenció de interculturalitat la feia jo. L'ideari i els valors estaven molt arrelats i és molt important, com a cosa positiva. Cosa negativa: la pràctica, el fet que les col·laboradores s'encarreguessin de fer la classe de forma molt aïllada, a la pràctica crec que no tenien prou formació ni acompanyament per fer la metodologia que s'estava venent. I al final les classes no eren interactives ni res. I fins i tot les persones que treballàvem, quan comences potser no tenies la suficient formació per fer-ho. Amb els materials igual: s'utilitza *la palabra* com si fos el millor del món sense revisar-ho. Quan fèiem avaluació el company que feia alfabetització o els que fèiem castellà ho dèiem. Això no funciona. Aquest material no està bé, no és suficient, però no es canviava. Fem castellà oral, ok, però necessitem un 2n nivell perquè aquesta gent es queda penjada. I no es feia. Portem tres avaluacions, per què no es canvia? Raons: sempre s'ha dit – hi ha el perill que siguem això - no volem ser una escola d'idiomes. Però fer un nivell dos vol dir ser una escola d'idiomes? Però el *mètode de la palabra* és! Sí, ok, però el *libro de la palabra* té frases com molt dels anys 80 –vocabulari dels 80, tant per la gent d'aquie està estudiant ara, no està seguint el *mètode de la palabra generadora*, pels immigrants impossible. Com deia l'Ester la participació era relativa. Implicació, sí que es veritat que a mi no em van exigir gaire; podia anar als COME o no, crec que no anava a les reunions d'equip perquè no entrava al meu horari. Sí és veritat que vaig anar algun "COME" [comissió mensual]. Anava la gent d'alfabetització i deien "s'ha de fer així i així", !es farà això i això", i deies val, o la gent de multicultural que van fer una reunió a una classe de castellà, molt bàsic.

Adriana Sabater: jo vaig estudiar educació social a Mundet i al llarg de la carrera vaig tenir de professora a la Rosa Valls i a didàctica de persones adultes a l'Olga, alguna xerrada amb el Ramon, amb el Pato –el Jesús González -, i em va semblar que la Verneda era dels llocs on s'estava aplicant d'una forma més interessant Freire i amb moltes ganes de veure com es feia. Llavors em va interessar i vaig preguntar sobre el tema i vaig estar contractada primer amb un pla d'ocupació de 6 mesos i després amb un contracte una mica més llarg. En total no més de un curs i mig. L'any 2003-2004-2005. Portava un grup de neo, de castellà oral, i de català un altre. I també col·laborava amb la gestió d'algun projecte europeu, tasques de suport, amb temes llengües, algun viatge a Lubjiana amb la Marià Àngels en anglès i francès. Coses

positives: es partia d'una crítica d'educació per a les persones adultes interessant i que s'intentava fer diferent, i les persones participants jugaven un paper diferent en tot l'engranatge i em semblava molt interessant des de dins. I coses no tan bones: la teoria estava molt ben construïda però no hi havia autocrítica i revisió de la pròpia praxis. I dir ens estem allunyant d'això que diem que devíem de fer, com millorem la qualitat de la docència, de la participació, això de cara a les persones participants. I de cara a les persones que estàvem treballant, en aquell moment no ens podíem anomenar treballadores, sinó l'equip de la gent del dia a dia, i a mi això em generava rebuig. Per què haig de renunciar a la meva condició de treballadora? Per què és menys digne ser assalariada? Quan a més estava fent voluntariat en altres espais. Però allà no i em semblava de menys categoria participar a canvi d'un sou. Crec que de vegades no es revisava prou la pròpia praxis des d'un punt de vista crític i no prou exigents amb com ho fèiem. Molt exigents en tema de dedicació: havia d'anar als COSE [comissió setmanal] als COME, coordinacions setmanals, mensuals, reunions entre setmana q a vegades acabàvem quan ja no hi havia metro (jo també vivia a Sants) , en canvi a les 9h havia de ser allà. Era un ritme frenètic, que si jo ja portava una vida frenètica paral·lelament, perquè tenia les meves militàncies, activismes i voluntariats, doncs això era un ritme molt fort de dedicació allà. I si no estava a l'alçada del que s'esperava, costava molt sentir-se part de tot això. Costava molt també per que amb el pas dels mesos t'adonaves que allà hi havia moltes coses més que es creuaven: relacions de convivència, relacions personals molt fortes que venien de molt lluny. Tenies la sensació que si tu mantenies la teva vida personal al marge, si el teu cercle d'amistats no passaven per les companyes de l'escola, fins i tot feies un voluntariat al marge, et miraven com una marciana, però on més vols participar si aquí és on millor es fan les coses, on millor pots fer voluntariat, on el fas? I més si tenies una militància política, primer que era insostenible i segon que eres un bitxo *raro*. I ho percebies.

I. Fa pena i fa por. Que la teoria estigui molt ben construïda, però a la pràctica al final, que una persona voluntària se li doni una clatellada perquè no està fent les coses bé o no estigui ben acompanyada o no hi hagi una bona revisió de la pròpia pràctica.

Alfons. Però això pot passar perquè no s'arriba a tot o perquè l'estructura que s'ha creat no ho permet.

I. La diferència quan he treballat en una entitat de coordinadora de projecte és dir, no ho estem fent com ho hauríem de fer; no podem fer-hi més d'acord, però jo havia d'admetre que no ho estàvem fent com s'hauria de fer. I quan fèiem reunions amb l'ajuntament dir doncs no arribem i no ho estem fent bé i m'agradaria fer-ho d'una altra forma. Que és diferent de dir: doncs ho estem fent súper bé i ja.

E. La propaganda interna era aquesta, una estructura molt rígida, ho estem fent bé.

I. A dins quan feies una proposta i aquesta no es té en compte, estem parlant d'una estructura molt jeràrquica, quan en realitat deien que era molt participativa.

A. No ens podem omplir la boca d'horitzontalitat si després l'horitzontalitat és una cosa molt difícil d'aconseguir. I requereix un esforç permanent, perquè estem parlant de persones amb bagatges acadèmics totalment dispers. I crec que l'horitzontalitat ha de ser una utopia cap a la qual anar, però no donar-la per fet. O p.ex. no donar per fet que estem fent les classes més innovadores del món per que tenim pissarres digitals. Sí, està súper bé, explotar això com una eina que sigui útil i aprofitar-la dins de l'aula no basta. Aquest puntet d'humilitat, de fem algunes coses molt bé i altres no tant, tot es perfectible. Potser es van blindar molt perquè van rebre molts atacs, però estaven tan blindats, que costava fer una crítica constructiva des de dins. Que no fos vista com una traïció al projecte. Aquesta part d'exigència, a la meua etapa es parlava molt de la tasca de la tasca, que les teves tasques anaven més enllà del que es feia a l'aula, continuaven al barri i amb les persones participants amb les que s'anava a prendre alguna cosa al bar si calia. Jo puc entendre la filosofia que hi havia al darrere i està molt bé, però no crec que sigui una cosa que es pugui exigir des del minut 0 i a totes les persones participants i a totes les professionals. Ha de ser una cosa que el projecte engresqui tant que unes i altres trenquin les parets de l'escola, i, a més, s'ha de tenir en compte el cicle vital de les persones. I no sempre es contemplava aquesta diversitat.

E. A mi em va sobtar quan vaig caure a treballar a l'Escola Pia, no coneixia res de l'església sòc d'una família súper atea, però vaig trobar més transformadores moltes coses del Servei Solidari que el q veia a la Verneda. Més humilitat, espai de crítica possible, jo que no era que acabava d'arribar d'allà venia dallà p. Ex., això ho vaig veure molt més i més flexible i obert. Amb totes les limitacions i tot. Però em va sorprendre.

A. Potser també perquè l'expectativa era tan bèstia que no era real i la decepció o la frustració quan esperes 1000 i veus que és 600.

I. El projecte potser en algun moment va fer el seu efecte. Vaig anar una vegada amb una amiga que havia treballat amb persones adultes a Argentina i vam anar a una reunió després d'escoltar persones participants que tenien aquest discurs assumit, aconseguir que no només vagin a les classes d'alfabetització sinó que també assumeixin un discurs empoderador, transformador doncs no es fàcil. Alguna feina van fer, o en aquell moment, o es més complicat fer-ho amb altres perfils de persones, però jo no ho he tornat a veure més.

E. O que hi hagi la voluntat.

I. No. Han fet alguna cosa més que les classes, clar.

A. Dones lideresses del barri, que parlaven amb veu i amb autoritat reconeguda i potser 5 o 10 anys abans havien començat a aprendre la paraula. En aquest sentit coses bé es feien o es fan.

38

ENTREVISTA MERCÈ REDON I MONTSE MARTÍNEZ SILVESTRE

Entrevistades al CFA Trinitat Vella

A=Alfons MO= Montse Martínez ME= Mercè Redon
--

A. Estic a Trinitat Vella amb la Mercè Redon i la Montse Martínez Silvestre i comencem el record. Vàreu estar en l'època diguem-ne abans de la coordinadora i tot això?

MO. En el moment de la coordinadora era, en el 79-80 vàrem començar.

A. Vàreu començar en el 79-80.

ME. I vàrem començar en el moment àlgid de la demanda de places d'adults que en aquí en concret venia d'una escola de les escoles en lluita, que havia fet un programa infantil, diríem l'educació permanent, diríem de 0 fins als 90 anys

A. Però aquí a la Trinitat Vella ja?

MO. Sí, aquí a la Trinitat Vella, era a l'escola Ramon Berenguer tercer, llavors plantejava, hi havia la reivindicació d'una guarderia, d'una escola amb preescolar fins a vuitè d'EGB i després continuava amb adults.

ME. I de fet els mestres, alguns mestres havien estat treballant de voluntaris com a adults feien aquí, i llavors vam arribar un grup hi havia 4 persones, crec que eren uns 4 mestres en aquell moment.

MO. I a més plantejava un claustre únic, o sigui claustre d'EGB juntament amb el claustre dels mestres d'adults, vull dir, tot era un equip, inclús també en aquell moment estava la consergeria, les dones de neteja, vull dir tot tenia claustres.

ME. Les famílies.

MO. Era tot com una utopia, jo penso que sí, però en aquell moment es plantejava diguéssim, doncs això com una qüestió unitària de tot el que diríem la comunitat educativa, què seria tot això.

A. Però els mestres d'EGB estaven nomenats ja?

ME. La majoria sí, perquè aquesta escola que havia començat igual un parell d'anys abans.

MO. Un any abans com a mínim en adults, perquè adults havia començat a l'any 78.

ME. Va tenir una escissió i llavors van quedar tot de places vacants que vam ocupar gent que feia EGB, els mestres d'adults van marxar tots i llavors van quedar 4 places que vam ocupar, i llavors nosaltres vàrem començar a treballar ocupant places, no contractades, i ens van contractar.

MO. A l'any, no a l'any, durant aquell curs, no se si al Gener, al Febrer, o sigui durant el curs ja van aconseguir la contractació.

A. Els d'adults per què van marxar? Era allò que dèiem de l'AEPA antiga?

MO. No, va ser o era un claustre únic de mestres d'EGB, d'adults, consergeria i tota la comunitat educativa, i allà hi va haver problemes de criteris, de formes de fer, i llavors a dintre del claustre hi va haver problemes i hi ha gent que se'n va anar. Mestres que se'n van anar, de mestres d'adults se'n va anar tothom, i van quedar les places, i de primària també amb una quanta gent.

A. Però per tant hi havia una escola d'adult aquí?

ME. Sí, hi havia una escola d'adults amb mestres nomenats que funcionava un any i prèviament hi havia hagut mestres de la zona que havien fet voluntariat donant classes d'adults.

A. O sigui, lo d'adults no existia sinó només amb un mestre i voluntariat?

MO. No, a veure, va començar en barracons concretament de la guarderia, van ser els primers barracons que hi havia al costat de l'escola d'EGB, i en aquests barracons mestres de l'escola d'EGB eren voluntaris per adults i reivindicaven una escola d'adults, amb aquesta historia es va aconseguir 4 places, 4 places d'adults nomenats en aquest moment i com després ja va començar l'escola i tenien aquests claustres tan grandiosos, llavors en aquest moment hi va haver una escissió i 4 d'aquests se'n van anar, bueno els 4 mestres d'adults se'n van anar i com en aquell moment semblava que no estava molt clar.

A. L'escissió seria ideològica?

MO. Sí, tal qual. Llavors va haver una sèrie de conflictes perquè clar van quedar les 4 places, llavors diguéssim l'escola reivindicava que hi havia 4 places d'adults perquè les havien per aconseguir, però aquestes persones que se'n van anar com estaven nomenades tenien la seva plaça, i semblava que se'n anava un amb la seva plaça, i aquí hi va haver una sèrie de problemes, i en aquest moment vam entrar nosaltres. Perquè en aquest moment també, no se si te'n recordes era quan van fer també una retallada molt gran d'Ensenyament, i van fer fora no se si eren uns 600 o 800 interins en aquell moment, i hi havia una sèrie de lluita perquè en aquell moment jo sí que recordo que a Nou Barris hi havia tota una sèrie de reunions, de coordinacions generals de mestres que volien treballar i es reunien perquè volien treballar però havien fet fora a altres companys i bueno, això va ser una lluita general, i en aquell moment

des de l'escola me'n recordo que van anar a coordinació i van dir "han marxat uns mestres, qui vol venir?", jo recordo que en aquell moment estava allà i vaig venir cap allà, i tu estaves en un altre lloc.

ME. Jo estava a un altre lloc i una mestra de les d'EGB que es va quedar aquí doncs això, entre gent coneguda va dir, "en allà hi ha places que es poden ocupar", i llavors vam anar doncs que jo conegués un parell de companys que van venir a EGB i jo que vaig venir per adults, no, tres ven venir per adults, dos per primària i així, ja dic vam començar a treballar sense contracte en aquelles lluites i etcètera que es feien al carrer Aragó, doncs entrar a la delegació d'educació, i tal, d'ocupar la delegació, de ser detinguts, etcètera, etcètera.

A. De tallar la Meridiana.

ME. Sí, hi havia allò com un d'això de mil no se quantes places s'havia demanat, no si eren mil setanta i algo.

A. Quan va acabar la campanya d'alfabetització van suprimir tots els mestres alfabetitzadors, això va ser sobre el 73 i llavors es reclamaven les places dels mestres alfabetitzadors.

MO. Sí, a més de la gent que havien fet fora de nens diguéssim, de primària, però es que va ser, jo recordo perquè va ser tot aquest moviment que vam començar, que hi havia tota una sèrie de vagues i tot això, sí. En aquell moment vam entrar nosaltres.

ME. Clar, llavors també això, vam arribar a una escola amb aquest plantejament, amb un plantejament participatiu per part de tothom, i amb la idea aquesta de que tots érem un equip, des de les mestres de preescolar d'aquella època fins a nosaltres com a mestres.

A. És la primera vegada que em trobo aquest plantejament, jo no se si és únic d'aquí, però no me l'havia explicat ningú, perquè jo entro al 81, per tant jo, bé jo començo al 81 a les escoles en lluita però entro com a voluntari, però no reivindicant res perquè encara no havia acabat la carrera, o sigui que.

ME. Sí, doncs aquí hi havia la Soller anem a dir, la Ferrer i Guàrdia, etcètera, i jo crec que aquesta és a dir el Ramon Berenguer tercer, queda com una mica desconeguda, de que també la idea era la mateixa i la practica durant uns quants anys va ser la mateixa.

A. I amb la Soller i la Ferrer i Guàrdia que són les que jo conec i de les que participava més, també hi havia aquesta idea de formació permanent? Per una banda els infants i els nens i per una altre banda els adults.

MO. A mi el començament em sembla que sí, però després es va quedar com nosaltres, suposo que també com nosaltres, que cadascú va anar a la seva, però a Ferrer i Guàrdia em sembla que sí, i la Soller també, perquè la Soller es va ajuntar amb la Pegaso diguéssim i ja va canviar, però vaja a mi em sembla que al començament sí que era una idea general.

A. I llavors una mica la idea de la separació, entre educació d'adults i educació infantil per que ve, per raons pràctiques?

ME. És que al poc temps diria que com que totes les places eren d'interinatges, doncs al poc temps les places van sortir a concurs, i tot i que hi havia grans lluites per evitar que les places s'ocupessin, hi havia gent que deia “ jo ocupo aquesta plaça i ocupo aquesta plaça”. Als pocs anys va entrar un gran grup de gent a l'escola, i per tant van saltar tota una sèrie de gent que estaven en aquesta línia, i d'aquí nosaltres sí que vam quedar en aquell moment no se si seguíem sent 4 o érem 3.

MO. No, els tres ja vam quedar des del primer any, van fer fora a la Rosalina al començament sí, perquè érem 4 però només vàrem aconseguir 3 contractes, i llavors l'altre companya es va contractar després, que va anar a Ciutat Meridiana però ja com a primària diguéssim i ja està, o sigui van quedar tres places i això es va fer el primer any.

A. Parleu d'aquelles assemblees que hi havia, bé d'aquells nomenaments de places que hi havia al Pere Vila no?

ME i MO. Sí.

A. I que hi havia unes places d'adults que es feia campanya per a que no s'ocupessin.

ME i MO. Però aquí es feien per a tot i tothom.

ME. És més, nosaltres ara recordàvem que aquesta escola va tenir ja el primer enfrontament amb el que era la coordinadora perquè es va dir aquí es contracta la gent que està ocupant les places, i llavors aquí hi va haver una expulsió entre cometes, del Ramon Berenguer com a escola que funcionava completament al seu aire, i no volia entrar com si diguéssim en el sistema.

MO. Les 4 places que hi havia aquí les persones se'n van anar i clar, es van portar la seva plaça i llavors clar, aquí no hi podien haver places, clar l'escola reclamava les seves places i les persones que tenien la seva plaça volien treballar en un altre lloc, llavors des d'Ensenyament diguéssim deien que no era possible perquè no volien contractar a les quatre persones, llavors hi va haver un problema. En aquest moment ara no se si el coneixes, com es deia aquella, la Carmen que se'n va anar a Ciutat Badia?

ME. Sí, la Carmen Mingarro, era una de les persones que havia treballat aquí. Un altre es deia Paco no recordo que, un altre es deia Javi no recordo que més, i l'altre ja no me'n recordo.

A. Sí, la Carmen Mingarro sí.

MO. Sí, t'ho dic perquè aquesta era una de les persones que estava aquí i que després va anar a Ciutat Badia em sembla, i clar, vull dir que era lògic si aquestes persones havien sigut contractades doncs era lògic que seguissin contractades però clar.

A. És lògic, però la plaça no se l'emportaven.

MO. Clar, era una qüestió perquè deies la persona s'anava i llavors aquí a l'escola ja no hi havia plaça, i clar aquí hi va haver enfrontament entre l'escola i la coordinadora que en aquell moment d'alguna manera recolzava que la persona continués treballant.

ME. Sí, i que en tot cas doncs això, les places s'ocupessin per un ordre com si diguéssim que s'havia establert. I la idea d'aquí era doncs això, que els que hi són, són els que s'han de contractar. I en aquest sentit en els nomenaments aquests que hi havia del Pere Vila que en aquells moments només afectaven a EGB doncs això, la gent del Ramon Berenguer anava en gran grup, famílies, personal, etcètera.

A. Anàveu a les manis?

ME. A tot, a les manis aquí, i després a les mogudes generals també, a dir que no, que allò era l'equip hi havia. El que passa que això potser dos o tres anys.

MO. Sí, vam estar uns quants anys.

ME. Perquè el meu company treballava a EGB i llavors ja enseguida ja va saltar i això, ja van venir propietaris definitius, tot es va com desfer diríem, en el sentit de que no hi havia la idea de que tothom érem iguals, el director era el director, les famílies entraven en el que entraven, la gent de neteja no tenia res a fer en les reunions d'escola, la gent de consergeria tampoc, tot això.

MO. I l'escola d'adults ja era diferent també.

ME. Bueno, i nosaltres pel compte que ens portava ja ens vam apartar.

A. Aquesta lluita per les places d'alguna manera podria ser el que va significar la fi de la coordinadora?

ME. Jo crec que no.

MO. No ho se, però amb nosaltres crec que sí.

ME. Jo dic que no perquè jo després, o sigui jo recordo ara que ho hem estat parlant aquests dies, jo anava pensant i deia "ostres quines coses em venen al cap", però jo recordo una mica com l'angoixa de ens han fet fora, que fem?, però després sí que hem estat molt participatives, jo per exemple nosaltres estàvem en el grup de neoelectors, o sigui la coordinadora va tenir moltíssima més durada jo crec que això, que aquests rifici rades diríem d'aconseguir col·locar una persona o col·locar un altre, que en part potser era això, doncs gent que havia arribat abans s'havia de col·locar o això, o gent que portava fent voluntariat en un altre lloc llavors s'havia de contractar, jo diria que encara no, que la coordinadora encara va durar una mica més

A. Uns dos o tres anys més sí.

ME. Sí, i després doncs això, ja va passar si no recordo malament a funcionar l'AEPA, i després ja va ser entre cometes el desastre general.

A. Durant el temps de la coordinadora surt el SEPTC.

ME. Sí, era com la llum que ens il·luminava pedagògicament, em sembla recordar. Allò del mètode d'alfabetització, clar, no teníem ni fava clar. O sigui jo recordo, clar és una mica batalleta però o sigui, jo vaig fer magisteri per una raó totalment espúria que era que totes les meves amistats ens dedicàvem a triar carreres, anem a dir estudis que tinguessin vesant social, aquesta va ser la meva raó, la branca sanitària jo no podia amb ella doncs només em quedava el magisteri, però jo a magisteri de seguida ja vaig veure que no podia treballar de mestre, no em veia jo allà manejant criatures, i llavors era adults, molt bé, doncs jo vaig anar a fer de col·laboradora a l'escola d'adults del Carmel, que estava allà dalt de tot a l'associació de veïns, etcètera, quan hi havia la Carmen, l'Ignasi, la Maite, etcètera.

A. El Rafael X també va estar per allà.

ME. Clar, és que nosaltres vam arribar en part per via Rafa, és a dir el Rafa coneixia una mestre que treballava al Ramon Berenguer, i d'aquí una sèrie de gent de per aquella zona vam arribar aquí a la Trinitat Vella.

A. Que treballàveu a una acadèmia vella?

ME. Ell treballava en una acadèmia, jo estava acabant els estudis, però anava allà a col·laborar, això no se per quina raó però en aquell moment que també era de molta efervescència entre cometes revolucionaria, doncs em va quedar clar, ostres adults és genial, adults és genial, tu dius a la gent "aquí posa això", i la gent ho aprèn però ja, perquè ja són grans i tal, aquesta va ser la meva motivació per arribar a adults.

A. Llavors el SEPTC.

ME. El SEPTC era això, il·luminava, donava contingut ideològic, i després aspectes pràctics, jo me'n recordo d'aquelles coses de les formes de les lletres que sigui facilitadora per a que la gent pugui fer les lletres fàcil, clar, no teníem cap formació.

MO. A adults no n'hi havia, l'hem anat fent a poc a poc.

A. Bueno, igual que ara.

ME i MO. Sí, sí, l'hem anat fent.

A. He entrevistat al Paco Garcia de Haro també, veus, és el intentar trobar totes les visions. Llavors comença a haver-hi un conflicte entre el SEPTC i la Coordinadora, ho recordeu això? I per què?

MO. Jo no, perquè nosaltres com ja quasi estàvem fora, vull dir que ja havíem tingut nosaltres el conflicte.

ME. Jo crec que d'això n'he sentit a parlar posteriorment, jo en aquell moment no vaig saber res diríem.

A. El SEPTC desapareix i la coordinadora d'alguna manera es transforma amb alguns del SEPTC com el Paco Acebillo, es transforma en l'AEPA. La idea d'AEPA quina idea teniu? I ara com si jo no estigués. De veritat, a mi és que realment m'interessa, a veure, han passat els anys i moltes d'aquestes coses que hem fet diries si tornessis una altre vegada, per tant no us amoïneu, podeu dir.

ME. Home, per a mi al principi era genial, anem a dir, era també el mateix, una mena de lloc participatiu de moltíssimes coses, de debat, i d'elaboració del que no teníem, que era elaboració de materials, i raonament de per què uns materials sí i uns materials no, i sempre jo crec que amb la idea que amb moltes dificultats hem volgut mantenir aquí que és estem treballant amb persones adultes, no estem treballant amb criatures, o sigui que el "mi mama me mima" i la cartilla Palau, per tant si no hi ha, hem de buscar, i hem de fer. Llavors en aquest sentit era bueno, ja dic, nosaltres jo me'n recordo que allà a la via de la catedral hi havia estat infinitat de vegades, i després ens reuníem també per allà pel carrer Ausiàs March.

A. Sí.

MO. Sí.

ME. I després per exemple el grup que nosaltres després hem participat molt, que era el de neoelectors, ostres per a mi va ser un lloc on es van comentar i discutir moltes coses que pràcticament enlloc no s'han recollit, perquè eren el dia a dia que ens trobàvem, que era com un "como que yo llevo un trozo de Periódico a comentar revolucionariamente" i la gent resulta que em diu "que no ha escrito nada", o que no entenen el diari, no ho se, moltes i moltes coses. Llavors be, jo per exemple vaig estar també al grup de Nicaragua, vull dir que també vam estar molt de temps treballant doncs això, coses de suport a Nicaragua, i l'escola va participar molt en les festes de primavera aquelles durant un temps, ara de seguida per a mi, hi va haver no se com dir, la planxada de titllar-nos a les escoles d'escoles buròcrates, d'escoles funcionaries, d'escoles antidemocràtiques i això va ser com un, "però què és això?"

MO. Sí, va ser una cosa com molt estranya, això, com si unes escoles eren com més el que seria burocràtiques, i altres eren com més lliures.

ME. Les que tenien l'essència de l'educació d'adults.

MO. Sí, que érem més com a funcionariat, per dir-ho d'alguna manera.

ME. Però a més per a mi el delictes de que molta de la gent que ho estava dient eren funcionaries i funcionaris.

A. Tothom.

ME. Per tant era com un "què m'estan dient!", o sigui que m'estan dient si en tot cas que m'ho diguin des de fora, però des de dins?, entre cometes des de la comoditat de que jo també estic treballant, i llavors era com, ostres, xarxa pública, això era demanar això, la burocratització total, no xarxa pública no, iniciativa social tot, i era com un "¿cómo?", o sigui jo això ho recordo així

MO. Sí, era estrany.

ME. I empenyador, home per favor.

MO. Sí.

ME. És que en tot cas, com a tot arreu, hi haurà escoles de totes les maneres, com hi ha entitats de totes maneres.

MO. Sí, per a mi també em cridava l'atenció com que des de fora jo veia com que semblava que era com més lliure, menys funcionariat, però al mateix temps era més d'acord o es posava més d'acord amb la Generalitat, o sigui, per a mi era tot un contrasentit. És a dir, en teoria nosaltres érem buròcrates o funcionaris, però d'alguna manera els que anaven per lliure al final també arribaven a acords amb la Generalitat, ho semblava des de fora, i deies tu, " doncs és que jo no entenc res", es vivia d'una manera molt estranya.

A. Vàreu viure aquelles jornades típiques a Santa Helena d'Agell en que hi va haver uns enfrontaments amb la Conxita.

ME. Sí, Sabadell no?

A. Sí. Què és una mica quan es van definir les dues línies que esteu dient.

ME. Sí, el nom em sona però no puc recordar si jo hi vaig anar.

MO. Jo penso que no.

ME. Jo no puc recordar si hi vaig anar.

A. Jo hi era i diria que no.

ME. Bueno no, això va ser jo diria que una mica la punteta, a un moviment que elaborava coses, que plantejava coses, etcètera, i llavors aquí va quedar retratat dons això, una idea d'educació d'adults, educació permanent, etcètera, com una demanda que l'administració havia de cobrir. Aquesta seria una de les coses, i el que diu la Montse també, jo crec que al·lucinàvem aquí i recordo de comentar-ho amb amigues, amigues companyes d'adults, de “ostres, però si tal persona esta situada a tal lloc”, i “ostres, però si tal persona esta situada a tal altre lloc”, la Pepa Valdevira, amb totes aquestes persones, o sigui al·lucinàvem, amb les persones de la Pegaso hem tingut un contacte més llunyà, però amb la Imma, o la Pepa en concret que som més amigues i això, doncs era com un “però això què és?”, era com passar a una mena de pseudo privatització de l'educació d'adults.

A. Els retrets serien per una banda, el que dèieu el carregar una mica contra el funcionariat, funcionariat des dels funcionaris, per una altre banda, el donar suport o donar molta força al tema de la iniciativa social per una altre banda, i per una altre banda una mena d'infiltració o de pas de molta gent per exemple jo a la Generalitat, i que llavors com des d'allà es feia la crítica?

MO. Clar, és aquest un contrasentit, si esteu dient que soc funcionaria i que d'alguna manera m'estic burocratitzant, després resulta que aquestes persones són les que es posen d'acord amb l'administració que era la que tenia el poder, vull dir, des de fora era estrany, era una contradicció.

ME. I que en aquell moment, bueno jo no recordo tampoc en quin any vam passar a Benestar.

A. Al 88.

ME. Però era com “mare meva”, o sigui és veritat que Educació o Ensenyament com es digues en aquell moment no sabia qui érem, però clar, és que anar a omplir de contingut un departament que tampoc no se sabia el que era, però en tot cas el que seria era propaganda, i pseudo servei, i caritatiu, diríem.

MO. I després tot el tema educació posar-lo com a caritatiu, com obra de caritat, vull dir per a mi és com rebaixar d'alguna manera el tema de l'educació, és a dir com una forma d'assistencial.

A. Assistencialisme.

MO. I clar, dius no, educació és educació.

A. Però en canvi durant tota l'època de Benestar Social, primer hi havia una certa referencia en una direcció general, per tant tenia un cert poder i es van fer moltíssimes coses, congressos, la PAN Europea, etcètera. Això no va arribar a l'escola? 27.04

ME. Ara que ho dius la PAN Europea, no, bé aquí.

A. Congressos internacionals, es van fer dos o tres

MO. Per nosaltres és pura fatxada, a veure jo ho veig així, com pura fatxada.

ME. Despeses, en molts casos diem despeses de diners i llavors se segueix amb les escoles amb la precarietat i no volent atendre les necessitats que hi ha a les escoles, almenys aquí ens ha quedat sempre bastant clar, que una cosa és el que diu l'administració, i una altra cosa és el que nosaltres veiem aquí, i bé, farien congressos i etcètera però en molts casos les opinions de la directora general, la senyora Àngela Miquel eren discutibles diríem, era un estil de fer assistencial i personalista, i bé aquesta mena de ditxaratxetisme però que no.

MO. De no anar a la realitat i solucionar els problemes, a veure que nosaltres hem viscut sempre ocupant espais que els hi sobraven a la resta.

ME. O sigui resoldre, resoldre no es resolvia, almenys aquí, i després quan van sortir coses com ara els materials, quan van sortir els vídeos, com era.

A. El graduï's ara pot.

ME. Sí, o sigui els vídeos anaven a ser la panacea de tot, no se si és que nosaltres estem molt enganxades a terra, però és que no hem vist mai que una cosa sigui la solució per tot, llavors allò era, les escoles estàvem de nou acusades de fer mètodes antiquats, no teníem pedagogia, i no se que, solució, el vídeo, semblava lo de la Lloï Beltran aquella.

MO. A veure, però el vídeo amb quins materials diguéssim audiovisuals? Vull dir, després no tenies materials suficients, vull dir per a mi és com dos realitats, és com, hi ha una realitat real que tu la vius cada dia, i després la realitat virtual, que es veu des de dalt.

A. Que és de l'administració, etcètera.

MO. Exacte ells veuen la seva realitat, i després tu tens la teva realitat, la de veritat, la del carrer.

ME. Doncs jo ja et dic, d'aquestes convocatòries PAN Europees potser hem anat a alguna cosa i ara mateix no me'n recordo de res.

A. Hi va haver un programa d'alfabetització.

ME. Ostres, aquells tres llibres, de la espiral, era això?

A. No, bueno era una altra cosa. Això va ser, sí els llibres de l'espiral.

MO. Encara crec que n'hi ha alguns per aquí.

ME. Igual encara n'hi ha sí, encara n'hi ha. Nosaltres el que sempre dèiem era “ si existeix, ho volem tenir”, i llavors ho volíem tenir i després estava aquí com.

A. El d'alfabetització jo recordo que a la universitat jo el posava com a exemple, el que es va fer d'alfabetització de l'espiral com a exemple, de que la gent no s'havia de fiar dels títols que posaven als llibres, perquè allò d'alfabetització no s'ha fet servir a cap escola, com a alfabetització.

ME i MO. Sí.

A. A vegades com a ensenyament de la llengua catalana.

MO. Nosaltres li donàvem a la gent com dient, “ mira aquí hi ha un material, si el vols anar fent tu a casa teva”, com a repàs.

ME. A les vacances, feina de vacances.

MO. Ja que hi era, i doncs el Graduï's em sembla que vàrem fer el mateix, quan donàvem els llibres nosaltres també els agafàvem i amb la gent que treballàvem els hi dèiem, “ mira aquí tens un materials per si vols tenir un llibre, ho mires”, però no com una cosa real, vull dir que ja et dic, és com dues realitats. Jo penso que a vegades les coses que es fan, les fa gent des d'un despatx, no la gent que està amb la gent, bé, aquesta és la sensació que em dóna.

A. Llavors fem el pas a Ensenyament, i la opinió que teniu del pas si penseu que va ser positiu, fins a quin punt penseu que va ser positiu, perquè era la demanda, era la demanda, passar a Educació.

MO. Bueno, és el mateix, mai les coses van estar mai perfectes.

ME. Sempre som un cigró a la sabata.

MO. A veure, hi ha una cosa positiva, eres un més, però eres un més el que passa és que eres l'últim de la cua, però eres un més, a Ensenyament, vull dir si hi ha coses generals per tothom, doncs tu estàs allà, per tothom, ets un més. I si hi ha ordinadors o no se que no se quant, per tothom és per tothom, una altre cosa és que tu ets l'últim.

ME. I també doncs això, segueix sense haver un coneixement del que és l'escola d'adults, llavors estàs dins d'una estructura molt gran que no vol contemplar especificitats, en formes d'aprenentatge, en ritmes d'aprenentatge, en continguts, i sobretot en recursos, o sigui el que sembla que es planteja ara veient darrerament, que les escoles siguem una mena d'expendories de títols per la gent de nivells més alts.

MO. Sí, és com es diu que s'utilitza com un calaix desastre, com per quan es necessita alguna cosa que no saben a on posar-la, llavors allà estan les escoles d'adults, per exemple quan era el PIRMI, amb la gent del PIRMI s'havia de fer alguna cosa, doncs apa que vagin a l'escola d'adults a fer PIRMI, bé, les persones que van venir que no saben els idiomes al començament on anaven, doncs bueno ara ja estan les escoles d'adults, és a dir els nens, ara ja perquè esta més normalitzat, però el fracàs escolar a on s'havia de ficar?, a les escoles d'adults, és a dir allò que no sabíem a Ensenyament que fer amb ell, doncs bueno, allà tenim les escoles d'adults. Ho sembla, no dic que ho sigui però, la sensació que tenim.

A. És la idea de la segona oportunitat.

MO. Sí, però és tot cap aquí, però sense cap tipus d'ajuda, de suport, de res. Vull dir no hi ha res, jo t'envio això i ja t'apanyaràs, apanyat com puguis, vull dir és una mica el mateix, i el tema que nosaltres apostem, el tema de la gent amb necessitats educatives especials, vull dir la integració de les persones, però a on van les persones aquestes?, a les escoles no les volen, i llavors nosaltres tenim moltes, i llavors nosaltres anem reivindicant això, però després no hi ha un assessorament, vull dir que.

A. De persones amb algun problema mental?

ME. Sí, discapacitats varies el que es diu ara de discapacitat funcional.

MO. Bé, doncs és el mateix, les persones han de tenir totes les mateixes oportunitats, ja, però després què?, o sigui, no és real, és tot una mica irreal.

A. Quan les discapacitats són més aviat físiques i tot això, és una qüestió de que estigui adequat l'edifici, o si són cegues hi ha més problema, o si són sordes hi ha més problema però vaja, quan són discapacitats de tipus intel·lectual, mental i tal sí que no tenim, bueno jo això ho recordo els serveis dels ajuntaments que hi ha, que et diuen el diagnòstic i un cop t'han dit el diagnòstic, feu el que podeu, perquè ningú et diu que has de fer.

ME i MO. Sí, aquí està.

ME. Aquí en concret hi ha això, moltes persones que estan en serveis que els tutoritzen, doncs llavors és això, el contacte amb les tutores i els tutors, però aquestes persones no saben tampoc quin abordatge

MO. Doncs això, som un calaix desastre. I aquí hi cap tot però apanya't com puguis.

ME. Sí, i a la vegada ves-te quadriculant, que si entenem això, o sigui educació permanent que el nom deixa bastant clar, doncs educació permanent vol dir una cosa també com molt flexible a molts nivells, doncs probablement organitzatiu, d'inclusió de gent, etcètera, doncs si és aquesta la idea.

MO. I això dintre d'un àmbit diguéssim doncs això, general de primària i secundària que han de tenir els models de primària i secundària.

ME. Matricula, a aquestes dates, pas per l'escola, 2 anys, nombre d'hores, nombre d'hores, has après? Bé, no?, ho sento.

MO. Clar, sense veure la realitat que hi ha.

A. Però en canvi amb l'època de Benestar Social aquesta flexibilitat sí que hi era més no?

ME. Però era amb el d'això, amb nosaltres...

MO. Bueno, no ne si hi era, no se si era flexibilitat o era que ens deixaven fer, o sigui no ho tinc clar.

ME. Sí.

MO. A nosaltres no ho se, no se si és que no s'assabentaven del que feies i llavors tu podies anar fent, és veritat, perquè la sensació que tenies és que estaves abandonat, o sigui no se si estàs abandonat, però tu ves fent.

ME. I també teníem una sensació que potser no és real i recordo haver-la comentada que és, una mica de depèn qui fos tenies un tracte o un altre, això era una sensació molt, per nosaltres per exemple que érem i som escola entre cometes de fer poc soroll, i resulta, però no dic poc soroll reivindicatiu, etcètera, sinó que no era d'estar allà cada dos per tres i tal, doncs també veies que l'atenció era diferent. En el moment en que hi hagués alguna cosa o així.

MO. Sí que hi havia escoles privilegiades, em sembla.

ME. Sí, aquesta sensació nosaltres l'havíem comentada.

MO. Sí, no sabíem si existia o no però l'havíem comentada, que depenia de qui era tenia més recolzaments, nosaltres com no érem amics de ningú, i no coneixíem ningú, doncs llavors, seguim igual eh, seguim sense conèixer ningú.

A. I llavors passem d'això que jo en deia flexibilitat i que vosaltres dieu abandonament, en el que tothom feia el que volia i podia i tot això, a un sistema més quadriculat, diguem-ne més normativitzat, sense tenir en compte l'especificitat. Com definiríem l'especificitat? Perquè aquest és un tema que està sortint. com la definiríem no nomes a traves del punt de vista pedagògic que em sembla que és bastant clar, no només des del punt de vista formatiu dels professionals que també em sembla que tots estaríem d'acord de que és necessària, sinó des del punt de vista més organitzatiu, i més participatiu.

MO. Clar, a veure la realitat és que, per a mi, que el món va canviant, o sigui la teva realitat està canviant constantment, i d'alguna manera has d'estar com a la guait, has d'adonar-te que està canviant, i això és l'especificitat i la flexibilitat que estem dient, i tu has d'estar veient la gent que t'està arribant i el que t'està demanant, i d'alguna manera no per al primer dia ni al segon, però tu has d'estar mirant tot el ventall de possibilitats, te'n has d'anar adonant i dir una mica a nivell organitzatiu, i veure, això en tant temps vol dir que necessitarem tal cosa, i per mi la idea seria com que l'administració amb tu poguessis dir "mira allà està arribant gent demanant això", no dic demà o demà passat, però em sembla que la cosa va per aquí. I llavors l'administració ajudar-te d'alguna manera per dir-te, " doncs mira, potser pots fer això o pots fer allò altre", doncs no, ho fas tu com pots, vas organitzant com pots, és una cosa així.

A. Però una mica l'administració també perquè hem canviat amb el tema informàtica, amb el tema anglès.

ME i MO. Però hem canviat?

A. No que hem canviat, que ara està tot això ja establert en els programes.

ME. Però és que no encaixa amb el públic, llavors si no encaixa amb el públic.

A. A nivell informàtica per exemple?

ME. Per exemple, el tema informàtica, bé, jo no he treballat en el tema informàtica.

MO. A veure, en aquests moments la informàtica està orientada al tema laboral no?

A. Les Ad Tic

MO. Les Ad Tic en el tema del Compe Tic, al tema laboral, en algunes escoles és real, a veure la gent que va és per treballar, per a promocionar, però en altres escoles no, a la nostre no, vull dir la nostre és gent gran, de quaranta o de cinquanta que volen aprendre per al gust d'aprendre i res més, no volen anar a un lloc de treball, i aquesta gent no te aquestes necessitats del Compe Tic doncs tan programat i a aquests nivells, llavors xoca la realitat de l'administració quadriculat, uns programes, uns projectes, i tal amb la realitat de la gent que el que necessita és aprendre una miqueta l'entorn de l'ordinador i després una miqueta de correu i tal, vull dir.

ME. Sí, i és una gent que en el terme d'això serien instrumentals, és a dir, no és gent universitària o que ha fet uns estudis en les seves èpoques, o fins i tot gent jove, doncs això, que te un bagatge que escolarment de seguida es defensa, no. Llavors això que vol dir? vol dir més temps, vol dir més flexibilitat en l'adaptació del currículum, i vol dir bueno, bé doncs que al igual no és exactament el públic que l'administració s'espera. Què passa? Doncs que aquesta gent molesta.

A. El tema que tu deïes de veure quines són les demandes i tot això, recordeu, jo recordo quan vam passar de Benestar a Ensenyament, la gran obsessió que es feia el Miquel Angles i tot això és que a les escoles d'adults es feia macramé, i que feien no se què. On està límit del que es pot fer i no es pot fer? No, a part de que ho digui l'administració, o sigui si nosaltres poguéssim per exemple plantejar-ho què? Hi ha un límit? No hi ha un límit? M'explico?

ME. Sí, per a mi ideològicament no hi ha un límit, el límit potser són com les possibilitats que tens, però és que vam començar treballant dient educació permanent global de la persona, i teníem integrats en els seus anys enrere que i havia d'haver de tot, que hi havia d'haver una part de desenvolupament personal, havia d'haver una part de desenvolupament com entre cometes més escolar, havia d'haver-hi una franja d'idea més laboral, allò com a idea a mi em segueix semblant vàlida. On està el demèrit de fer macramé? O de fer relaxació en una classe? Ostres, què no s'aprèn? Què no es poden aprendre el que tan ca careja de valors? Què no es poden aprendre altres tipus de coses que no es mesuren amb una fitxa si ha fet bé la suma, o em resol bé obrir un arxiu, o un no se què, perquè diferents persones demanen diferents coses. No ho se.

A I des del punt de vista també organitzatiu tot el tema de la participació, al principi, al començament la idea dels centres era una participació del barri, participar en el barri i que el barri participés en l'escola, que la gent de l'escola participés, allò que dèieu abans vosaltres de la dona de la neteja. Seria la idea que hauríem de defensar d'alguna manera?

MO. Sí, jo penso que sí, i a veure en certes maneres nosaltres hem anat continuant el que passa és que per dir-ho d'alguna manera hem anat perdent, degradant, el cada dia, el temps, vull dir que jo recordo que fèiem assemblees amb la gent a final de trimestre, després a final de curs, i en aquells moments el que fèiem era que mirem a veure que hem de millorar, que no hem de millorar, participem amb la gent amb les activitats del barri, anem a les reunions de barri, llavors jo penso que en el dia a dia s'ha anat perdent aquesta qüestió, i ara el que fem són reunions de classe, i diem a final de curs que hem millorat, que no hem millorat, i després nosaltres tenim això amb l'associació ALEF que també està en crisi, és l'associació de l'escola de la gent, llavors bueno, el que fem és que els alumnes es reuneixen, participen, formen activitats, i participen amb el barri, i és una manera d'intentar doncs això, de la gent fer-la participativa, i participar al barri i que el barri participi. O sigui, la idea segueix bé jo no renuncio a ella, el que passa que les diferents situacions et van fent, doncs ara agafo aquest camí, ara agafo un altre, ara estem en crisi agafo un altre, però per descomptat per mi ha de ser-hi, la persona estudiant, l'alumne, ha d'estar integrat a l'escola com a participant de tot, però a més està en un barri, per tant és del barri, participar en el barri, al districte, a ciutat, tu ets partícip del que ell és, del que hi ha, llavors d'alguna manera s'ha d'anar.

ME.I aquí ho comentàvem moltes vegades , aquets barri és molt petit, i llavors dèiem ostres la gent com si diguéssim no continua un cop ha acabat l'escola per la raó que sigui, no continua venint a l'escola a doncs això, per exemple una associació d'ex alumnes, etcètera. És que la gent després doncs estava a l'associació de veïns, a tal, o sigui que la gent participava en la

seva zona diríem. Ara, jo reconec que és una cosa difícil com si diguéssim de moure, dins de l'escola, per exemple en el moment que tens moltes persones que no compartim idioma.

A. Sí, és complicat.

ME. Llavors clar, no tothom comparteix l'ideal que és que és igual no parlen espanyol però parlen anglès, doncs no, per aquí no va la cosa.

A. Bé, i que també estan a una situació personal difícil, molt més complicada, de papers i d'històries d'aquestes.

ME. Clar, i això, persones nacionals doncs el mateix, anar presentant doncs en els grups i etcètera, la idea d'unitat, o de cohesió entre la gent.

A. Ens hem deixat una historia, que era el tema de a Mesa, l'AEPA segueix el camí que vosaltres dèieu i apareix la Mesa. Diguem-ne que al principi l'AEPA participa, després ja ràpidament deixa de participar. Quina imatge teniu de la Mesa? Hi vàreu participar?

ME. Sí.

MO. Sí, anàvem a totes les reunions, bé a totes les que podíem, de la Mesa, i home, per a mi va ser també, és que és això, la necessitat de reunir-te amb l'altre per solucionar els problemes que hi van havent-hi, llavors bé, amb tota la problemàtica que hi ha, que la gent a vegades no participava, i que a poc a poc s'ha anat perdent.

ME. Sí, i llavors també clar, aquí es manifestaven els conflictes organització, no organització, en el sentit de sindicats i desconfiances respecte als moviments sindicals, etcètera i doncs les coses més de representació, doncs això, escolar o de grups, llavors durant molt de temps per nosaltres era això, com hi ha convocatòries, hi ha altres convocatòries?, No, doncs hem de recolzar això, perquè quan hi ha problemes i s'ha de plantar cara, doncs s'ha de plantar cara. Recordo també que aquí estàvem, que va arribar un moment que també ens vam començar a incomodar amb els plantejaments de la Mesa, en el sentit aquest de que consideràvem que també s'estava adreçant només a un tipus de públic, era la idea de que tenir secundària era el no va més, era absolutament d'això, o sigui amb aquestes coses nosaltres vam tenir això, una certa incomoditat per això, perquè nosaltres seguíem veient que aquí no era el que es demanava, aquí les persones que venien estaven en unes altres situacions i tornava a passar el mateix, o sigui semblava que hi havia tot un sector d'educació permanent que era millor que quedés fora, "Bueno, doncs ja aniran a un centre cívic, ja aniran a un casal de gent gran", bé però això no és una escola.

A. Ja, que no seria la idea de formació permanent, global.

ME i MO. Sí.

ME. I per últim doncs la cosa va anar tan a menys que pràcticament ens hem despenjat, diríem.

A. Bueno, s'ha diluït. Pràcticament jo diria que en aquest moments s'ha diluït. Per què s'ha diluït? O sigui, per què van desapareixent AEPA també, diguem-ne per què el procés de la transició a l'època actual en que els moviments, les reivindicacions d'una manera o d'una altre van desapareixent? En adults, no dic en general. Què ens ha passat?, per dir-ho d'alguna manera.

ME. Bueno, jo crec que una de les coses que comentem aquí a vegades és que es va reunions, es va a jornades i hi ha un altre públic magisterial diferent, llavors és provable que.

A. Magisterial?

ME. Sí, un altre tipus de mestres que probablement no hagin tingut l'historial de lluita i de reivindicació i llavors això ha fet que la cosa vagi baixant. L'administració està promovent carreres directives i individualització de càrrecs i responsabilitats.

MO. Sí. perquè mira, quan encara hi era la Mesa van entrar a Ensenyament i fem la coordinadora de directors, cada zona fa la seva i nosaltres a Barcelona fem la nostra, en aquest moments també es comentava, jo recordo que deien, "a veure, però no te res a veure la coordinadora de directors", perquè molts dels que es veien a la coordinadora de directors es veien a la Mesa, a les reunions de la Mesa, i no, no te res a veure una cosa amb l'altre. I llavors jo no se, moltes problemàtiques que teníem o el que sigui les treballem o les parlem a directors, llavors semblava com que repeties el tema i és veritat, no te res a veure una cosa amb l'altre, i jo no si d'alguna manera es va anar diluint la Mesa perquè problemàtica que tens, es parla a l'altre lloc, no ho se.

I el que tu estàs dient, l'administració és un tema que jo penso, els directors d'alguna manera no ho se, és una sensació que jo tinc, és com si ens anessin abduint l'administració, i llavors clar, et van comentant i dient coses i hi ha gent que la compra, i anem canviant, jo sempre ho dic, cada vegada em sento més sola, perquè cada vegada jo vaig veient que es van prenent alternatives, o camins.

A. Has anat a la junta central alguna vegada?

MO. No, no he anat mai perquè bastant tinc ja amb això. No se, això penso jo, és la sensació que tinc no se si és real o no.

A. A mi m'explicaven que la junta central i un que hi anava, que abans, mentre s'esperava la gent hi havia totes les critiques a l'administració el que feien i tal, i en el moment en el que entrava el director general s'acabaven les critiques, hi havia sempre alguna persona que comentava alguna cosa, i fonamentalment es recollien les consignes, això és el que m'havien explicat, que és una mica el que tu estaves dient.

MO. Jo dic, des de les reunions ja dic que no se si és així, però jo tinc aquesta sensació. I a vegades doncs determinades qüestions sembla que estàs sola, quan la plantejes sembla que ets tu la única que ho veus, tu i una altre més, vull dir que a vegades vinc aquí desanimada.

A. La Mesa va fer fonamentalment una funció de defensa dels drets laborals, o també va fer un treball més pedagògic?

ME. Laborals del magisteri, dels mestres diríem.

A. Dels mestres d'adults.

ME. No, jo crec que va fer de tot, la Mesa ha convocat jornades pedagògiques, també de debat i discussió. És que diríem també com que molta gent de la Mesa érem gent que havíem començat amb els plantejaments inicials, jo crec que aquests plantejaments es van traslladar una mica, i es podien afegir aquests plantejaments laborals, però no era en absolut i exclusivament el plantejament.

A. Però no era fonamentalment ni exclusivament?

ME. No, ja dic és que s'han fet jornades i re jornades, elaboració i discussió de temes diversos.

A. L'entrada del professorat de secundària, això surt en tots els centres diguem-ne, ha sigut més o menys problemàtic?.

MO. Bueno, nosaltres no tenim, llavors no podem parlar. Hem escoltat que la gent no està a gust, no està conforme, per els problemes, pels horaris, per les formes de fer, però nosaltres no hem tingut aquest tema.

ME. Sí, però el que hem sentit és bastant significatiu, o sigui hi ha com dues entrades de personal a treballar, de mestres o professors i professores de secundària, que fan el d'això, que és la gent que va a la tranquil·litat de les escoles d'adults, o que l'administració li recomana que vagi a la tranquil·litat de les escoles d'adults, i després això, la gent de secundària, gent a vegades no necessàriament gent gran d'edat però que la idea és, una escola és això i jo no m'aplegaré a cap mena anem a dir de flexibilitat que se'm demani des de l'escola, en unes escoles on hi havia hagut molta flexibilitat entre la gent que treballàvem. O sigui de tot això com diu la Montse, parlem de sentides, però d'algunes coses són com uf, i en algunes reunions o així, o quan hi ha hagut intervencions en alguna reunió de la Mesa era com uf. Difícil. I si coneixes algú de l'escola i et comenta i és com un sí sí, difícil.

A. I també gent de primària que ha entrat.

ME i MO. Sí.

MO. Per el tema aquest de vinc de vacances, o vinc a retirar-me. És que clar, la idea, jo no se quina idea s'ha donat, jo no se si és que en alguns llocs ha passat, no és el cas, doncs això, que les escoles d'adults no es treballava, es treballava menys, vull dir que semblava que aquí venia la gent a no fer res, o a fer ben poc, no se, és una cosa que no entenc, perquè ho han dit, des de inspecció alguna vegada, jo recordo una inspectora que comentava que tenien aquesta idea, i llavors suposo que era això, gent gran que estava cansada de nens i trucava per a veure si hi havia alguna plaça, perquè ja estava cansada i volia retirar-se.

A. Ha sortit en algun moment que en aquests moments fonamentalment es donava més pas als graus superiors d'alguna manera i moltes escoles d'adults han deixat de fer nivells instrumentals.

MO. En algunes escoles sí. Els instrumentals van deixar de ser importants i es van deixar de costat, que tu parles amb escoles i ho diuen però jo és que no m'ho crec, vull dir a veure, jo no em puc creure que aquí al barri hi hagi, a veure nosaltres tenim 3 instrumentals i podríem tenir més, no tenim més perquè no ens dóna però podríem tenir més, a més muntat d'una manera que hi hagi per tothom, vull dir agafem totes les hores i les dividim en mòduls, així la gent pot venir dos o tres dies i tenim un ventall amb més possibilitats, que aquí n'hi hagin i que al barri del costat no n'hi hagin.

A. Ja. Jo es que tu saps que estic treballant amb iniciatives socials en el Casc Antic i aquí a Nou Barris, i en el Casc Antic vam fer una reunió amb les entitats i les escoles d'adults, totes les entitats teníem alfabetització, i les escoles d'adults de 6 em sembla que només una tenia alfabetització.

MO. Sí, per això dic que jo és un tema que es va

A. La normativa també jo també dic que te importància.

MO. Des de l'administració ho ha anat, estic dient que no ho se si ens ho venen i ho comprem, o ens abdueixen, però l'administració ens va dient que cada vegada hi ha menys demanda de persones d'instrumental, i ens va dient això des de fa molt temps, i ens va dient que els instrumentals a poc a poc anirien desapareixent, clar, ells van dient, i llavors potser vaig jo i m'ho crec diguéssim, cada vegada i en canvi ens diuen que hem d'anar optant per la secundària, per cicles superiors, llavors m'ho crec i d'alguna manera potencio més lo altre que això.

A. I la normativa aquesta de que heu de tenir alumnes que en alfabetització han de ser grups de 25 alumnes i com a mínim 15 això és molt difícil. Jo l'experiència meva és que mai arribes, pots arribar a 15 si comences per 7.

ME. Sí clar, depèn del que prioritzis doncs això, dónes el suport a una cosa que consideres més necessària, llavors en aquest sentit això no està prioritzat, i el que diu la Montse de, és que com pot ser que no hi hagi demanda, jo sempre ho dic en relació campanyes de salut, o sigui, fes una campanya com les mamografies per la tele a veure que passa.

A. Ja, no s'ha fet mai.

ME. No s'ha fet mai ni es farà evidentment, perquè com es fes estàvem venudes, però és que a més a més aquí en concret per exemple el tema de castellà i català inicials, un públic que majoritàriament és persones d'instrumental, és a dir que hi hauria d'haver tota una comunicació i per descomptat aquí en concret una ampliació d'instrumental important. Això sí que va ser aquí i ho hem comentat, això va ser també una cosa que ens va xascar que és el mateix que he dit abans, de quan les escoles va semblar que algunes començaven a considerar que les instrumentals eren d'un pedigrí relatiu.

A. Bé això és un altre aspecte. Una part l'administració per una altra part els professionals .

ME. Però s'han ajuntat.

MO . o això, ens ho venen i ho comprem perquè ens interessa. És que al final escoles d'instrumental que fem instrumental és com que al final queda com que som especials perquè la zona és especial, és que és així. Nosaltres també ho fa Bon Pastor, vol dir dues escoles que ho fem perquè estem en uns barris especials, al final queda això, i com que la resta de la ciutat no te aquesta problemàtica, i a veure jo no m'ho crec però bueno, és cap a on hem anat.

A. No, i lo del pedigrí professional diguem-ne. Bé i lo de la carrera professional, clar fer alfabetització dins de la carrera professional deu ser de molt poc valor.

ME i MO. Sí.

ME. Doncs imagina't les que hem estat tot el temps fent instrumentals, que és el que majoritàriament hi ha hagut aquí.

A. Llavors com podeu solucionar problemes com això dels dos anys i això, a través d'administració?

MO. A veure, no sabem com ho fem.

A. Administració creativa?

ME i MO. Sí.

ME. Administració creativa i per sort encara no hi ha uns super filtres que diguin.

MO. I defensant aquest que diem de mòduls, vull dir que això no se si és el que ens salva, a veure nosaltres ja des de fa molt temps i lo de l'auto formació, tenim l'instrumental no la típica les vuit hores, l'instrumental 1 i l'altre, no, ajuntem tots i anem fent mòduls, mòduls de llengua o d'auto formació, o d'informàtica, llavors la persona ve i a veure que vol fer.

A. Fins i tot a nivells d'alfabetització i tal ?

MO. Sí, i llavors hi ha gent que a veure fa castellà i també hi ha gent que a més de castellà perquè ja tenen un nivell necessiten instrumental també, doncs llavors com una miqueta també un mòdul, agafant tot. I llavors anem fent grups de dos o tres dies i la persona va venint segons els interessos que te, un ve a un, l'altre ve a un altre, un altre ve a tot, vull dir depèn una mica, és com un self service diem nosaltres, aquí tens i aquí cadascú agafa el que pot i el que vol.

A. Està molt bé això.

MO. I això jo sempre vaig a l'administració i dic mira, perquè clar, ensenyem llistes de 50 40 i pico en instrumental 2, perquè tenim 1, 2 i 3, no hi ha més. Clar, amb aquestes llistes haig d'explicar, 50 no hi ha a classe, vull dir que són 50, unes a les tres de la tarda, uns altres a les 7, etcètera, bé i de moment ho hem explicat i cada curs ho expliquem i de moment doncs ens ho compren.

A. Està bé això, perquè el problema que tenim a alfabetització que havíem parlat, nosaltres estem intentant amb un grup de fer un altre material que li diem Oralfa, perquè clar el problema greu que tenim és que hi ha gent que no sap la llengua diguem-ne oral, i llavors per escriure, diguem-ne les seves necessitats són per poder-se comunicar la llengua oral, i llavors la distinció entre alfabetització escriptura i aprenentatge de la llengua és una divisió arbitrària. Que agafem l'altre però que no és real. O sigui que d'alguna manera vosaltres ho heu solucionat amb el tema dels mòduls.

MO. Sí, bueno ens va agafar com a secundària es fan mòduls i es permeten determinades coses, fer grupets petits vam dir mira, sense ser això agafem la nostre necessitat i ho fem.

ME. Sí, i també dèiem “què preferim tenir la gent fent entre cometes les ores que li corresponen, o donar cabuda a més gent organitzant-ho d'una altra manera?, que era això. Si algú vindria 8 hores doncs així tu tens quatre hores i mitja a la tarda, doncs això una altre persona ve al vespre, per això, perquè no donava, no dona.

A. Com esperava ha estat molt interessant totes les histories, no se si em deixo res.

MO. Bé, si et serveix la realitat del moment, perquè la realitat és la gent que ve, la gent estrangera diguéssim i ara estem en el tema, és el que estava dient, segons les necessitats van canviant, ara està el tema de la prova de nacionalitat, doncs ara ja estem pensant com es fa, com no es fa i tal.

A. Saber les preguntes que surten, ajudar a la gent a que pugui respondre.

MO. Clar, i com comencem a tenir gent amb aquesta situació, tenir gent d'instrumental que ja farà els deu anys, i llavors dius això no és real, perquè aquesta gent no pot fer la prova, no l'aprovarà perquè són d'instrumentals, estan aprenent a llegir i escriure, i llavors ara estàs dient,

a veure que fas amb això, per això estic dient, cada vegada que van havent-hi noves situacions has d'estar una miqueta anticipant-te al que hi ha.

A. A mi el que em preocupa del plantejament aquest perquè d'alguna manera seria el de l'administració diguem-ne, és a dir ara la gent demana informàtica, fem informàtica. I el que em preocupa d'això és que, que suposo que vosaltres teniu és que no tenim un projecte. És a dir, la gent et va demanant i tu vas responent, això en l'administració te un reflexa de titulacions i etcètera, i en les escoles pot tenir un altre, però ni l'administració ni a vegades les escoles tens un projecte definit no només per a que la gent et vingui, sinó també per anar a buscar la gent, les escoles perquè no poden diguem-ne, m'explico?

ME i MO. Sí.

A. Diguem que no hi ha un projecte, perquè sí que hem anat canviant, en les escoles d'adults abans fèiem l'EGB, en el moment que ve la LOGSE doncs s'ha de fer la secundària, i es va canviant en funció d'això, de les necessitats. Però jo veig això, jo veia en l'època que estava a la Generalitat els projectes educatius dels centres per exemple, que són projectes de retalla i enganxa en la majoria de casos, agafes d'aquí i d'allà, allà jo se que hi havia una persona que se'l llegia, però després no hi havia un diàleg diguem-ne. Primer que el projecte era purament formal, no demostrava la realitat que hi tenia l'escola i tal, era purament formal, i després que ningú dialoga sobre els projectes, ningú diu per que feu això, i quines raons teniu, i una mica el que em fa por és això, de que anem a remolc de les demandes, l'escola possiblement no pot fer res més, però l'administració sí que podria.

MO. Clar, però és que dintre del nostre projecte un dels punts és estar obert a la realitat que ens envolta, aquest és un punt, clar amb la nostre realitat, un és això la interrelació amb tota la gent vull dir que dins del nostre projecte, l'educació permanent des del principi fins al final, vull dir que tenim un projecte, el que no se és si és clar, i aquest punt està dintre.

A. jo me'n adono que des de l'escola no, em queixo més des de l'administració.

ME. Clar, bueno jo no se si clar, l'administració d'alguna manera hauria d'estar com al costat de les escoles, si es demanava informàtica i abans no hi havia informàtica perquè no hi havia ordinadors, si es demana anglès, o etcètera. O sigui, aquesta obertura a tot això està bé que existeixi, i que existeixi aquest diàleg, perquè si no és això, o sigui és una imposició de ara es farà això, i pot haver-hi moltes realitats que no encaixin amb aquesta idea. Llavors sempre ha de quedar aquest espai com obert, diria jo. Bueno, és que d'una altre manera jo cerc que l'educació d'adults, no se si pot ser d'una altre manera, és que no és tenir criatures que les deixen a les 9 i les recullen a les 16:30, i algunes a mig dia, clar, llavors aquí que fas?, si veus que una cosa no funciona, et mous amb una altre que sí, a vegades proposes coses que no tenen èxit i a vegades has de reorganitzar perquè hi ha una demanda molt forta d'una cosa.

A. No és tant que no hi hagi resposta a la demanda sinó que sobretot des de l'administració no hi ha un projecte. Bueno, hi ha un projecte productiu, és a dir tota la formació cada vegada més serveix als interessos laborals.

ME i MO. Sí.

A. I cada vegada més.

MO. Clar, sí que hi ha un projecte, és aquest.

A. El que no hi ha és un projecte ciutadà.

ME i MO. Sí, clar, és això.

A. O sigui des de l'OCDE per exemple quan fan el PIAC de les competències de les persones adultes, a partir dels 65 anys per exemple és igual.

MO. Clar, ja no és laboral.

A. Clar ja no és laboral, per tant això ja és definitiu, si et tallen als 65 vol dir que el projecte és els interessos de la producció laboral.

ME. I l'índex de titulacions que hi hagi al país en relació als altres països.

MO. I és que de fet el tema de l'anglès està orientat per això, per el tema laboral, el tema del Compe Tic està per el tema laboral, vull dir que és això.

A. Hi ha les dues línies, per una altra banda dl de titulació per poder-nos comparar, el fracàs escolar diu que no és diguem-nos per poder-nos comparar. I en aquest sentit amb el tema de graduat de secundària, no s'ha devaluat una mica les exigències per obtenir-lo des de la pròpia administració? Perquè jo recordo la quantitat de mòduls ha anat reduint-se.

MO. Sí, perquè abans hi havia tres grups, ara són dos, tres anys ara són dos, realment no ho se.

ME. No ho se, no el conec massa.

A. Perquè vosaltres no feu secundària?

ME i MO. No. El mateix que dèiem abans, podem parlar de sentides, i d'algunes impressions que vam tenir, perquè aquí un temps es va fer allò de punt de suport, per a la gent que després podia o passar els mòduls treballant pel seu compte amb suport d'aquí i tal. Bueno, clar és que quan et trobes que molta gent per exemple vindria a demanar secundària, gent jove, i el que seria és d'una mena de nivell instrumental és com un desfasament d'exigència tan gran que llavors si la idea és, que tu pots estudiar sola perquè si no pots anar a l'escola doncs estudies

sola, però si resulta que si precisament no he pogut funcionar en un grup quan estava escolaritzada, és difícil.

A I fèieu grup de suport de què, de l'IOC?

ME i MO. Sí.

A. I llavors sí que fèieu secundària?

ME. No, érem el personal nostre. Sí, ara mateix no me'n recordo com ens ho van fer, no vam tenir ningú de secundària, simplement era via telemàtica, la companya anava enviat doncs això, el material.

MO. Enviava tota la informació, es posava en el programa de l'IOC, es rebien els mòduls. El problema és que clar, tenia que treballar la gent pel seu compte, i la gent no sabia. Llavors la companya treia les fotocopies, vull dir que l'acompanyava, i es posaven d'acord amb el tutor perquè les coses que no entengués també, però nosaltres no fèiem classe.

A. Era més que res ajudar la gent.

MO. Sí, bàsicament, ajudar la gent.

A. Deuen quedar poques escoles que no facin secundària no?

MO. Sí, som poques les de primària.

ME. Aquí a Barcelona el Bon Pastor no te secundària?

MO. No te secundària Bon Pastor, no. Sí, sí que te secundària o la demanava, tu te'n recordes que era mitja jornada? Sí, era mitja jornada de secundària. Doncs aquí només estem nosaltres al districte, som nosaltres.

ME. Sí, al districte segur.

MO. I no se, però serem dues o tres com a molt, però no crec que molts més.

A. És que amb la gent que he anat parlant no m'havia sortit aquesta situació.

ME. Per cert, ara que parlem de districte, o sigui fruit d'aquesta mena de desvalorització de xarxa pública d'educació d'adults fa que ara no recordo si són 5 o 7 barris en aquest districte hi ha tres barris que tenen escola d'adults, vull dir que el fet d'una xarxa pública, això va quedar com una petició sense sentit, i a l'administració li va venir absolutament de perles, si parlem de Nou Barris, una, dues, tres, quatre, el Madrid, Ciutat Meridiana, Canyelles, Prosperitat i

Freire. És a dir, hi ha tota una zona, Horta-Guinardó, vull dir que en aquest sentit hem tingut molt mal resultat de poder tenir.

A. Però perquè s'ha rebaixat molt també el nivell reivindicatiu.

ME. Bueno clar, és que es va baixar molt sobretot una part del nivell reivindicatiu jo crec en la mida que doncs això, entre nosaltres va sortir com una divisió i bé, seria com tornar a lo d'abans, gent molt popera a l'administració deia que potser amb altres iniciatives es podia resoldre. S'ha parat la demanda i a l'administració li ha anat súper bé.

MO. Ja fa temps que deien això de un centre per districte, això ho intentaven ja fa anys. I bueno, les escoles que estem ja es va intentar, en el Bon Pastor i la Pegaso ja ho vam intentar, que farà dos anys o així.

ME. A Madrid o amb Ciutat Meridiana, no, amb Canyelles.

MO. I després Ciutat Meridiana amb Freire.

ME. Sí, exacte.

MO. Què això va ser també, que es va aconseguir que no però que la idea era aquesta, llavors clar, però això per el mateix vull dir que estem potenciant els nivells alts, doncs la gent que està interessada, que normalment la gent que està interessada en nivells alts és la que te més preocupació, per dir-ho d'alguna manera que pot moure's d'un lloc a un altre doncs ja està, un centre. Però clar, la gent diguéssim amb un nivell més baix, els costa més.

A. No es mourà.

ME. No hi anirà.

A. Vosaltres què feu nivells instrumentals?

MO. Castellans, catalans, Anglès i Compe Tic.

ME. I preparació a Grau Mitjà.

A. Clar, no podeu fer preparació a Grau Superior, ni per la Universitat?

ME. No.

A. Perquè em sembla que també la preparació a Grau Mitjà també ha baixat demanda, en general vaja.

MO. Sí.

A. Que ara ja és més preparació a Grau Superior?

Mo. Sí. Home, és que en realitat tampoc te molt sentit, vull dir si hi ha una preparació del GES, i resulta que tu pots aprovar el GES i ja el tens, i lo de Grau Mitjà has d'anar a l'institut, vull dir i en el mateix lloc hi ha les dues coses, jo a l'alumne li diria, "escolta, intenta el GES i et presentes a la prova, si ho aprofes ja vas a l'institut i si no acaba el GES", te més sentit això que l'altre.

ME. I en concret aquí la preparació a Grau Mitjà és una imposició de l'administració, o sigui no és demanda.

A. No hi ha demanda.

MO. O sigui, a tot el districte som l'única escola que ho fem i som 15 els que tenim, i gent han enviat vull dir que és això.

MO. L'educació d'adults sembla que nomes ens interessa a alguns mestres.

A. Sí.

MO. Del que tu estàs dient, quan en un barri es reivindiquen uns locals, mai com no estigui el mestre aquí, mai a ningú se li ocorre una escola d'adults, una ampliació, guarderia, el que sigui, però mai escola d'adults. Llavors si tu estàs allà i ho vas reivindicant doncs llavors sí, algú se li ocorre. Parlàvem amb el conseller de barri per exemple precisament per això.

ME. Això ho vam perdre de seguida, és a dir aquesta presència al carrer la vàrem perdre molt ràpid, jo me'n recordo d'alguna mani un diumenge al matí per allò de la Llei d'educació, però això que això estigués present des de la societat entre cometes, és a dir, partits, sindicats, etcètera com una demanda i per tant se sentis.

MO. Necessitat de la gent no n'hi ha, te'n adones de que no.

A. He treballat ara un butlletí que tenia Comissions que es deia Informa, que era de la Federació d'Ensenyament per a veure que hi havia, i he llegit algun article de la Trini o del Filella alguna cosa, molta cosa. Home podríem dir que estem inclosos quan es parla de sous, o de tot això, però poc.

MO. Clar, com una reivindicació a nivell social no n'hi ha.

A. No hi ha presència social però hi ha presència política, i llavors no hi ha presència de l'administració i estic d'acord ambo vosaltres, que és un gra a la sabata per qualsevol que li toca, és un gra a la sabata o un furóncol, que jo penso que m'ha tocat i ja, llavors per tant cada

vegada hi ha menys presència a la universitat, també he treballat una mica el veure postgraus, màsters.

ME. Ah, doncs jo pensava que sí hi havia. Llavors educació social no ho consideraríeu?

A. Ho considera educació social però fixa't, és la única que fa formació d'adults, poden fer didàctica d'educació d'adults però després són els únics que no poden anar, o sigui els que poden anar no tenen formació, i els que tenen formació no hi poden anar, cada vegada menys postgraus, menys màsters, bueno, ara en aquest moment no n'hi ha cap, o sigui no està present, per tant no està present a les revistes d'educació, a Cuadernos de Pedagogia surt molt poc, són molt minoritari per tant l'administració no ho considera tampoc. I a partir d'aquí la idea era, jo crec que la història nostre d'educació d'adults és molt important, i sobretot és molt important perquè contradiu d'alguna manera la història més antiga contradiu d'alguna manera aquesta formació exclusiva per al món laboral, era la idea de l'educació per a fer ciutadans, era la idea primera, i per tant també món laboral però també lo altre contradiu, i això s'havia de recollir i a més era molt rica en quant a moviments socials, en quant a administracions diferents, resultats d'una administració i de l'altre, i com que si parteixes de que no te presencia social tot això no li interessa a ningú, per tant la única manera de que quedés en algun lloc era una tesi doctoral, i que era la única manera. Perquè a mi professionalment la tesi, tant me fot.

ME. Doncs això, que hi hagués veu de la gent que està en aquets processos inicials, i que ha sigut una cosa molt interessant però que no ha tingut ni un recolzament perquè era qui era.

A. Perquè lo de GAMA era més aviat escrits.

ME. Eren llibres fets amb la gent. Ara l'altre dia sortia en una revista no recordo a on, que ho feien per les criatures, és que escriuen els seus llibres i llavors la canalla els llegeix i llavors ells després també poden escriure i tal i vaig pensar, ole.

Mo. Sí a vegades et trobes que van inventar la sopa d'all quan ja estava inventada, vull dir que és això.

A Perquè lo de GAMA és amb l'Àngel Marzo.

ME. Sí, estàvem l'Àngel Marzo, l'Imma, bé depèn, al llarg del temps hi havia una companya de la Freire la Isabel Serinyana, ha estat la Marga de Sabadell, això, la Imma, l'Àngel Marzo que després ho va deixar, jo, i el Teo de Sabadell també, que després va acabar a secundària, al llarg de tots els anys que vam començar doncs no se si també al 92 o així, fins no fa tant doncs déu n'hi do. Hi ha una col·lecció de llibres.

A. No fa gaire tenia un a les mans i ho estava intentant aplicar en alfabetització, per fer-ho encara una mica més senzill i tot això, perquè estava pensat més en neoelectors no?

ME. Depèn, com que hi ha llibres de diferents procedències anem a dir, hi ha llibres que són una única historia i encara aquí doncs és molt més difícil seguir el fil. Hi ha altres llibres que si són recull de textos, igual hi havia aquell de la ventana abierta que eren poemes, i igual aquí pots agafar gairebé un microtext.

A. El problema de tot això és que això està quedant, o sigui la gent ens estem jubilant i llençant papers, per exemple jo li demanava a la Trini a veure si tenia els papers de la Mesa i tal, i no els te, els ha llençat. Diguem-ne hi ha poca gent. I tot això de GAMA i tot això seran esforços que no quedaran enlloc.

ME. No. Nosaltres un temps vam dir, deixarem les coses per ai algú alguna vegada vol fer algun treball al respecte i ja està, poc a poc hi hagut neteja i llavors han anat desapareixent coses. I això jo també ho veig, que a la que ens jubilem les d'això és el moment en que l'administració pot decidir.

A. A veure això quan jo estava a l'administració ens van dir que tot el que fos, quan vam passar a Ensenyament, abans del 2000 ja ho podríem llençar. I hi havia coses molt interessants. Home això és en el que hauríem de pensar, sobretot aquestes col·leccions com Gama i tot això, sí que podríem pensar en alguna biblioteca o alguna cosa.

ME. Bueno, nosaltres hem donat a les biblioteques.

A. Ja però jo dic una font més d'educació, l'Artur Martorell, alguna d'aquestes. Jo ara hi volia anar-hi per a veure si tenien hemeroteca i es podria proposar alguna cosa d'aquestes, que és que quedi en algun lloc, com a col·lecció.

ME. Bueno, col·leccioneta, petits.

A. Bé, doncs col·leccioneta però hi ha per exemple imagina't, amb el valor que tinguin, aquella cosa que va fer l'Àngela Miquel també dels llibres del premi Rafael Ferrer, que era una altre historia, què hi ha coses que valen més i coses que no, però també es perdrà, tot això s'anirà perdent.

39

MONTSERRAT SALA

Mestra d'adults, inspectora,
 Cap de Servei de Formació Permanent d'adults al Departament d'Ensenyament
 Cap de Servei de Programes Formatius, posteriorment de Formació Presencial
 al Departament de Benestar Social

EICASANTIC, 22/09/2015

A = ALFONS	M= MONTSERRAT SALA
------------	--------------------

A. La campanya d'Alfabetització crec que és l'origen de tot.

M. Sí. Ara quan venia he pensat que tu voldries parlar, des de l'any 1963.

A. No estrictament, però m'interessa, m'interessa també. No faré la història des del 63, però crec que allà neix d'alguna manera el que serien les escoles d'adults, amb la campanya d'alfabetització del 63.

M. Sí, el que passa és que al 63 estava absolutament centrat en Alfabetització. És a dir, no era res més. Després el tema es va anar ampliant al que és educació d'adults en un sentit molt més ampli, al 63 i els anys següents era Alfabetització de gent adulta.

A. La campanya d'Alfabetització s'acaba el 73 amb Julio Rodríguez, el ministre aquell que va dir que ja tothom estava alfabetitzat.

M. Sí, el "*Breve*". El que passa es que arriba un moment en que donen per acabada la campanya i va haver-hi molt problema perquè es va voler tancar tot per dir-ho d'alguna manera, i després de molts moviments, es va transformar en educació permanent d'adults.

A. També havia sortit la Llei General d'Educació del 70, que parlava de l'educació permanent d'adults i que amplia el concepte d'educació d'adults. Llavors quan es transforma queden 4 escoles d'adults, si no recordo malament, a Barcelona.

M. M'estàs parlant de l'any 75. Tinc memòries curs per curs, el que passa és que no puc portar-les totes. La primera memòria que jo he trobat és la del 83-84, el que passa és que és molt posterior al que tu dius. Miraré si tinc coses del 75, 76. T'ho miro i et dic alguna cosa.

A. Quan comences a treballar amb adults?

M. Amb la campanya d'Alfabetització, al 63. En el 63 sóc enviada a la campanya d'Alfabetització.

A. Com a mestra d'adults?

M. Sí. Vaig treballar com a mestra d'adults fins al 74.

A. Del 63 al 74?

M. Sí, vaig estar 11 anys de mestra d'adults.

A. I estaves en una escola només d'adults o en una escola de nens?

M. No, només d'adults. Jo estava treballant al *Somorrostro* fins que va venir en Franco amb unes maniobres militars i va desaparèixer el *Somorrostro*. Van escombrar-ho tot. Jo aquell dia vaig tenir un atac de bogeria, perquè vaig anar a classe normal, no sé si era un dijous o divendres, i torno a l'endemà i pensava que m'havia tornat boja, no quedava res.

A. No hi havia res?

M. No hi quedava res. Jo feia el segon torn allà, el primer torn el feia a Verge del Mar que ja no existeix.

A. Què estava per la Barceloneta?

M. A la mateixa Barceloneta estava.

A. I era una escola de nens que vosaltres treballàveu ?

M. Sí, era una escola de nens i de nenes separats, i al mig hi havia una espai de l'Ajuntament, no sé ben bé què era, que tenia una biblioteca. Llavors els adults donaven classe aquí al mig. Fèiem torns a la biblioteca, els que sabien llegir es quedaven a la biblioteca. Cal dir que se li va donar molta empenta a la biblioteca. A l'escola i havia la secció de nens, la secció de nenes i en mig era on fèiem les classes. Jo acabava a les 5, que baixàvem a l'escola a donar la llet dels Americanos, la llet en pols. Després sortia disparada cap al *Somorrostro* i allà era una experiència única. Havíem d'anar amb botes perquè amb sabates era impossible, fins al dia que va desaparèixer. Sempre havia sentit dir que a la gent els havien portat als pisos de Badalona, però a Badalona en van portar uns quants, uns altres els varen posar sota l'estadi de Montjuic.

A. A on, a l'estadi, vas anar a fer classes?

M. Vaig intentar perquè tal i com em van dir: allà estan els teus alumnes. Doncs jo vaig anar cap allà i la policia no em van deixar entrar i a més no es podia entrar, perquè aquella gent estava tancada allà dins. No podien entrar i sortir. Estava el tema com per anar a fer classes...

A. Recordo que estaven separades les famílies amb una manta..

M. Sí. Llavors em van donar un altre destí i punt. A la campanya d'alfabetització, en alguns sectors era obligació anar a classe. No era un vull anar o vull aprendre. Per exemple, estaven molt vinculats a empreses on la gent havia de portar el document conforme hi anaven, i després hi havia gent, evidentment, que venia perquè volia. Jo tenia alumnes molt gracioses i divertides. Estava a la Barceloneta. L'estraperlo de la Barceloneta passava per l'escola, i era molt divertit. Ara, era dur quan venien d'una empresa que la gent estava obligada a venir perquè necessitava el resguard, la certificació o que l'empresa veies que aquell senyor anava a classe. Llavors el tema era complicat i dur.

A. Llavors, vas estar de mestra fins al 74.

M. Si fins el 74. Del 74 al 77 vaig estar d'inspectora d'adults a la província de Barcelona, perquè llavors encara tot anava per províncies, i aquí estava el Sr. Castro i portava la ponència d'adults ell, i a partir del moment que vaig entrar a inspecció vaig portar amb ell del 74 al 77 la ponència d'adults de la província de Barcelona.

A. Que hi va haver conflictes, i va haver-hi lluites.

M. Va haver-hi molts conflictes i moltes lluites, però jo crec que en aquest moment els conflictes que hi va haver i molts, no estaven centrats en adults. Era un moment complicat sobretot per la part d'Administració, era el moment de la mort d'en Franco, i llavors era un moment de moltes esperances per alguns, de molts canvis per uns altres. Tu recordaràs que la inspecció va estar ocupada en alguns moments, no sé ben bé per qui, si eren escoles d, adults, o escoles d'educació especial. De manera que a nosaltres ens van dir que no tornéssim allà fins que no ens avisessin, així de clar.

A. Quan estava al carrer Aragó?

M. Estava al carrer Provença 281. Era una torreta que estava allà, que amenaçava ruïna. No es podia pujar a dalt perquè amenaçava ruïna, només podies estar a la planta i al primer pis. Va ser un moment complicat, però un moment complicat de tot, no només d'adults.

A. Recordo que en aquell moment hi havia com 4 escoles a Barcelona, Sant Raimundo de Peñafort, Pere Vila,... A aquestes escoles els hi dèiem l'EPA antiga.

M. Ara a Sant Ramon de Peñafort jo hi vaig estar, amb en Rafa¹⁰⁶.

A. El Rafa, quan va entrar de mestre d'adults?

¹⁰⁶ [Rafael Farré que, després de la seva mort, va donar nom als premis de narracions curtes de les escoles d'adults]

M. El Rafa va entrar més tard. Si vols se li pot preguntar a l'Elvira el moment exacta. Però va entrar una mica més tard, ell no era de la promoció del 63, era posterior. El que passa és que sobretot la del 63 pràcticament hi vam anar-hi tots a la campanya d'Alfabetització. Després, a les altres promocions, ja va haver-hi més possibilitats d'escollir. Al 63 també hi havia alguna possibilitat, però molt poca.

Llavors al San Ramon, el van fer centre experimental d'adults, i fèiem tot, perquè funcionava de les 9 del matí a les 10 del vespre, funcionava 12 hores pràcticament, hi havia també la Magda Ferrer, el Miguel Ángel, la Mª Jose, i allà es feia des d'Alfabetització a majors de 25 anys. Ens deixaven preparar la gent per fer els exàmens d'accés de la universitat.

A. San Ramon de Peñafort quan deuria començar com a escola d'adults, com a escola experimental, quan acaba la campanya d'Alfabetització?

M. Jo vaig anar a allà quan va començar l'escola experiment, també hi varen anar el Rafa, el Miguel Ángel, tots tres vam anar-hi. Ens va cridar el Castro, i ens va dir que ens havia escollit per a fer una escola experimental d'adults. Entre nosaltres no ens coneixem.

A. I quin any hi aniríeu?

M. Al 74 ja no estava al San Ramon. Vaig aprovar les oposicions a inspecció des del San Ramon de Peñafort, per tant això està sobre el 70-71.

A. És possible que en el moment que s'acabés la campanya d'Alfabetització en aquell moment es quedessin unes quantes escoles. A Barcelona recordo 4.

M. Jo crec que això acaba abans. Jo et puc portar la Legislació Bàsica.

A. Tu recordes el tema dels "cupos" que hi havia una sèrie de mestres atribuïts a cada província?

M. Si, i dins de la província t'enviaven a on fos.

A. Clar, però els "cupos" no estaven omplerts i algunes de les lluites d'adults varen ser per a que s'acabessin d'omplir els "cupos".

M. El tema de les plantilles d'adults sempre ha estat un tema recurrent, de tota la vida, era ampliar plantilles, clar sempre era l'ampliació, però sempre hi havia els problemes dels locals. I tot els temes dels destins sí, aquest era un dels temes durs d'adults per dir-ho d'alguna manera, és a dir, tu no tenies la teva escola.

A. I a més jo recordo que estaves adscrit a una escola de nens.

M. Estaves adscrit a una escola d'infants. Llavors tu havies d'anar a aquesta escola un cop al mes i allí hi havia el teu tutor.

A. Programa, servei, ponència, recordes el procés?

M. Sí. Aquí diguem és abans de transferències, abans de transferències estem parlant de províncies, per tant hi havia ponències a Barcelona, Tarragona, Lleida i Girona, i cada província tenia un inspector ponent d'adults, i llavors en el moment en que hi ha les transferències 1 de Gener del 81, en adults no estava l'estructura teòrica del Departament d'Ensenyament, no hi era, i van posar tot el tema d'adults en el Servei d'Inspecció.

A. Era l'inspector ponent?

M. No, és a dir, aquí és el cap de Servei d'Inspecció, però això estava en un paper, no hi havia ningú, no havia existit abans. Jo estava a Madrid, un dia va venir a Madrid Sara Blasi i em diu si vols torna com a cap de Servei d'Inspecció, i jo li vaig dir que sí.

A. No d'adults sinó al Servei d' Inspecció.

M. Cap de Servei d'Inspecció, no, d'adults ni parlar-ne en aquell moment.

A. Fas de cap de Servei d'Inspecció General.

M. Sí, i clar les transferències s'anaven fent, i les coses s'anaven fent perquè estem parlant de l'any 81, i va haver-hi un moment que anant i tornant de Madrid ja agafem adults. Vam estar així del 81 fins a no sé quan dins del Servei d'Inspecció.

A. No amb l'estructura del Departament d'Ensenyament?

M. Dintre del Servei d'Inspecció hi havia dos seccions, la secció d'inspecció i la secció d'adults. El que passa és que clar, no te res a veure una cosa amb l'altre, per tant això per uns camins o altres es va fer una cosa amb el Servei d'Inspecció i una altra amb la Secció d'Adults, és a dir, el que eren dues seccions es transformen en Servei d'Inspecció i Servei de Formació Permanent d'Adults.

A. I això si que ja queda dintre de l'estructura d'Ensenyament?

M. Queda dintre de l'estructura de Serveis, és a dir, ja queda en la categoria de serveis, no en la categoria de seccions dintre d'un servei que no pintava res de res. Llavors Sara Blasi, que era la directora general en aquests moments em crida per dir-me si em quedava en el Servei d'inspecció o amb el Servei d' Adults.

A. Passa d'inspecció com a secció d'inspecció a servei del Departament d'Ensenyament.

M. A servei del Departament d'Ensenyament clar. En aquell moment el servei tenia una importància administrativa avui impensable. Les subdireccions generals no existien, per tant després del Director General veníem els serveis. Aquí et porto una entrevista amb Jordi Pujol com a Cap de Servei, avui un cap de servei no va a veure el president Mas¹⁰⁷.

A. Això passava igual a Madrid amb l'Elena Angulo, que era cap de servei però tenia un pes molt important.

M. Clar, aquí en aquell moment un servei tant el d'inspecció, com d'adults, com tots, els serveis teníem molt pes en tots els sentits. És a dir tu anaves a veure el Conseller un dia sí i un altre també. Encara me'l trobo pel carrer i encara em recorda. Avui pensar que un servei té accés al Conseller o al President és gairebé impensable. En aquell moment ser un servei era ser alguna cosa, encara no hi havia subdireccions, tot això va néixer molt després, i les coses estaven molt menys polititzades que ara, era una altre manera de treballar o de fer, ni millor ni pitjor, diferent.

A. Estaven més polititzades o menys polititzades?

M. Menys, Jo mai he militat.

Avui hi ha molts caps de Servei per tota la xarxa administrativa, però no té el pes que tenia en aquells moments.

Això va ser Servei d'Adults fins al 87.

A. I al 87 passa...?

M. A ser programa. Llavors clar, al ser programa, les coses no eren el mateix. A mi m'agradava més ser Servei, perquè en un Servei estaves dins d'una estructura, un programa estàs dins el Departament, perquè estàvem dintre del Departament d'Ensenyament, però en un programa estàs paral·lel a l'estructura, no ets estructura, no ets un lloc en què tu puguis pensar quan en un moment donat diguin el Departament d'Ensenyament augmenta no se quants mestres, és segur que no et toca, et deixaran si queden algunes escorrialles... Administrativament no era el mateix. La gent vam ser la mateixa, fèiem el mateix, però administrativament teníem molt menys pes que el que poguéssim tenir com a Servei.

A. I perquè penses que va passar de servei a programa?

M. A veure, jo penso que el tema adults no acabava de convèncer, això és el que jo penso, i llavors dintre de l'estructura l'accés a les places era diferent. Al Departament d'Ensenyament l'accés a les places eren 1000 contra 0,5, per tant, era una excepció que s'havia de fer per no se què, anava amb el pressupost. Llavors jo imagino que era una manera de dir tindreu els vostres professors, però no podeu, això m'ho invento, però no podreu estar dins d'una macro estructura. Jo imagino que qui va voler que fos un programa va ser el Ramon Juncosa. Però era el que s'estava fent amb l'educació d'adults també en altres lloc.

¹⁰⁷[President de la Generalitat en el moment de fer l'entrevista]

El cap de personal em feia la comparació de que jo només tenia un hortet, mentre que ell tenia la Llanura Castellana sencera. I clar l'hort dintre de Llanura Castellana no anava ni per provisió ni per res. Per això crec es va voler que fos un programa.

A. Això ho va fer el Ramon Juncosa? Que era el Director General?

M. Si, a la seva època.

A. Si, ja pot ser perquè nosaltres amb la primera persona que vàrem parlar d'una llei d'educació d'adults va ser amb el Ramon Juncosa.

M. La gent em deien “*y ahora queda el huerto de adultos que a ver qué hacemos*”, per a la provisió, per l'accés a places, per el concurs de trasllats..., una cosa era un concurs de trasllats d'ensenyament i una altra cosa era el concurs de trasllats d'adults.

A. L'accés a places d'adults era específica, és a dir. Entrava el professorat per una línia diferent de la línia general, de primària o secundària?

M. A veure, aquest és un tema complicat i difícil. Jo crec que va haver-hi anys que es va entrar amb unes places generals que sortien, però també crec, segur, que hi va haver moltíssims anys que es va entrar amb pactes, amb l'AEPA, amb Comissions Obreres, etcètera, molts anys que es va entrar per pactes d'aquest tipus, perquè jo recordo un consell d'inspecció que s'estudia que s'havia d'entrar d'una altra manera, no així a adults.

A. Però a la sala d'actes del Pere Vila, on es feia un acte públic i la gent anava demanant plaça i al final quedaven els d'adults moltes vegades i la gent demanava adults. Però no sé si ho demanaven perquè els agradava o per altres motius. No es demanava cap requisit previ o perquè se'ls demanava sense cap requisit previ o perquè se'ls demanava algun tipus de formació o preparació.

M. No, formació segur que no se'ls demanava. Tipus de formació específica es va fer després, quan s'estava dintre, però a priori no es va fer res de tema de formació per entrar a adults, segur que no. Però és com tot, les places que van sortir en aquell moment en actes públics hi havia gent que la volia perquè generalment es començava més tard i li venia bé tenir els matins lliures, i l'altre que deia això ni parlar-ne perquè la nena surt a les cinc de l'escola, és a dir, aquí la casuística és molt variada i amplíssima.

A. Però hi havia una llista diferenciada?

M. Va haver-hi moments que si, hi va haver-hi moments que no.

A. De la llista general?

M. Per entrar a les vacants.

A. O d'interí, o de propietari, o bé de trasllat?

M. Algun any va sortir alguna cosa en els concursos generals, això sí, algun any va sortir alguna cosa d'adults als concursos generals però sempre era una cosa especial. Hi havia anys que ens posaven unes quantes places al concurs i unes altres es quedaven perquè en parlem. Era un tema molt irregular. I cada any mirar a veure què passava. No era una cosa diguem prevista, sistemàtica, com podia ser el cobriment de les places del regim general, i tot això, m'imagino, que en un moment donat que si això va per aquí, si això va per allà, si ho trèiem, s'eviten molts problemes.

A. Que seria el pas a Benestar Social?

M. No, jo crec que el pas a Benestar Social no va ser per aquest motiu. Crec que era un tema que es va veure millor a Benestar Social. A part que en aquell moment el departament de Benestar Social també tenia més possibilitats econòmiques. De fet el primer any de Benestar Social va ser el primer any que va créixer el professorat d'adults moltíssim, perquè es va prometre que amb aquest canvi seria així, i així va ser. El que sí estar clar és que el primer i el segon any de Benestar Social el creixement de professors va ser molt significatiu, fins i tot l'AEPA no ens va incordiar, que ja és dir.

A. Montse, recordo una vegada també un conflicte amb el Felix Delgado, però no recordo exactament perquè. Jo se que hi vaig anar-hi en nom de l'AEPA a defensar-lo, però no recordo bé.

M. A Mataró?

A. No, no vàrem anar a Mataró, va ser a Barcelona.

M. Però el Felix estava a Mataró?

A. Darrerament ha estat a Mataró.

M. Ja t'ho miraré perquè jo recordo dos o tres conflictes, però m'has desorientat al dir-me Mataró. Jo t'ho miraré. Jo vaig donar tots els papers d'adults al departament, el que passa és que algunes coses me les he quedat, duplicats, coses que em feia il·lusió tenir.

A. Quins conflictes recordes tu?

M. A veure, jo no recordo molts conflictes, tinc la sort de no recordar-ne molts. Jo recordo a la Meridiana, en un centre que hi havia per allà al Clot. No recordo cap conflicte amb l'AEPA, jo he pogut tenir conflictes amb alguns professors d'AEPA.

A. Amb professorat?

M. Amb algun professor, sí. Amb l'AEPA, no.

A. El Rafa Ferrer quan comença a col·laborar, quan va al Departament?

M. No ho sé, pensa que estem a Peñafort, que era el 74. Allà treballàvem junts, però com a mestres, vàrem flectar un avio per a nosaltres sols, per a varis cursos.

A. on vàreu anar ?

M. Es va anar a Mallorca i a Madrid. Cursos separats flectant avions i només pels alumnes i per nosaltres a l'any 72 o 73, perquè teníem molta gent d'Alfabetització, però també teníem molta gent majors de 25 anys com t'he dit. I no sé dir-te ben bé si va ser al 74, al 73, o al 72, però en el moment en que va néixer l'escola era l'últim any que amb 4t de Batxillerat es podia accedir a diferents estudis i la gent de la banca podia accedir a determinats llocs de treball , i se'ns va omplir l'escola de gent amb unes ganes d'aprendre, que no t'explico. El que volien era aprofitar aquesta darrera convocatòria. Venien amb un altre preparació acadèmica, i van ser uns anys que nosaltres anàvem de bòlid. I després teníem també a la gent que venien a aprendre a llegir i escriure. El Rafa ja hi era.

A. Quan va anar a Ensenyament, quan tu vas ser cap de servei?

M. Això l'Elvira segur que t'ho pot dir quan va venir el Rafa cap a adults. Després va estar allà tota la vida.

A. No, va marxar, estan a Benestar Social hi va haver dos o tres anys que ho va deixar.

M. A veure, el Rafa no sé quin any va anar a la campanya d'alfabetització de Nicaragua, però això jo crec que va ser posterior. El Rafa no ho va deixar, va estar sempre, no?

A. Durant uns anys, quan ja estàvem a Palau de Mar, el Rafa se'n va tornar a l'escola. Suposo que per diferències amb l'Àngela Miquel. I al cap de dos o tres anys va tornar. Quan vas marxar de Benestar Social?

M. Jo vaig marxar..., després t'ho explicaré.¹⁰⁸

A. Eres responsable del programa de Formació Permanent d'Adults a Benestar Social?

M. No, això és al Departament d'Ensenyament encara. Això és Ramon Juncosa, el programa de Formació Permanent d'Adults segur és, Ramon Juncosa i Departament d'Ensenyament.

¹⁰⁸[Explicació *off the record*, com en altres entrevistes]

A. No em lliga, perquè passem a Benestar Social l'1 d'Agost del 88, per tant al 87 existia el Programa de Formació Permanent d'Adults, però al 89 no. Va passar amb el traspàs?

M. Entre les dates administratives i les dates reals existeixen diferències, per tant jo devia tenir el paper del nomenament al Febrer del 89 com a Cap de Serveis del Programes Formatius a Catalunya, de la Direcció General d'Afers Social, lo qual no vol dir que entre Desembre i...

A. L'1 d'Agost passa l'educació d'adults a Benestar.

M. L'1 d'Agost de quin anys?

A. Del 88. Però una altre qüestió són els centres, el professorat, els nomenaments, etcètera, tot això va passant progressivament.

M. Això vol dir que al Febrer del 89 jo estic nomenada, lo qual no vol dir que estigui treballant a Benestar Social. Perquè ells dos ja es coneixien molt l'Àngela Miquel i el Ramon Juncosa, per tant és possible... Jo aquí ja tenia el nomenament de Cap de Serveis del Programes Formatius a Catalunya.

A. I ho deixes al 91?

M. Si.

A. He trobat un fulletó de l'any 86 que parla de la ponència d'educació d'adults que estava a Ausiàs March.

M. Si, ja ho crec, Ausiàs March.

A. I en canvi la informació del certificat d'escolaritat es feia al Pere Vila.

M. I els exàmens.

A. Per tant tu el 86 ets encara cap de serveis ?

M. Sí, cap de serveis de Formació d'Adults de Catalunya, és a dir que jo tenia ponències a Barcelona, Tarragona, Lleida i Girona i no sé si en aquell moment ja hi havia algun districte més perquè a partir del 81 es van anar desglossant i fent Serveis Territorials, per tant diguem del Servei depenien les ponències d'adults.

A. Que era on nosaltres anàvem com a mestres?

M. Generalment.

A. Perquè tu on estaves físicament?

M. Jo estava al començament de tot quan vaig venir de Madrid estàvem a Sant Honorat, de Sant Honorat vàrem passar al carrer Aragó, a on hi ha el servei d'estació, després vàrem anar a la Diagonal, Ausias March mes d'un parell de cops, Via Augusta...

A. Llavors tu físicament estaves en aquests locals que eren del Departament i la ponència estava a Ausiàs March.

M. Sí. I hi havia un inspector ponent .Allà es feien altes, baixes, concursos, es feien els exàmens, etcètera. Hi havia la Cristina. Es preparaven les proves, de certificat, de graduat, tinc moltes proves de graduat escolar d'alguns anys per si t'interessen. Pensa que a l'any 81, 82, i 83, per la prova de Graduat Escolar que feia la Generalitat, s' havia d'anar Madrid per a que et donessin el vist i plau. Va haver-hi moltes enganxades per aquest tema, perquè estava la Maria Teresa López del Castillo, les proves les feia cada escola, i nosaltres com a Departament havíem de viatjar a Madrid per a veure la Maria Teresa i rebre la confirmació. Tot això es preparava allà. Teníem les proves de matemàtiques que les feia el Rafa i després li donava el vist i blau el Jaume Jorba un catedràtic de matemàtiques. També fèiem proves de tot, perquè allà fèiem les proves de graduat, de certificat, es preparaven milers de proves i preguntes, per al que fos. Teníem com sacs de coses.

A. Vàreu fer també, recordo d'haver participat, el currículum d'educació de certificat. Amb el Miguel Ángel vam fer el de Socials que després finalment no es va publicar, no sé perquè.

M. Sí, es van fer diversos currículums en un moment determinat amb equips de gent. Però això ja era bastant més tard. Perquè ja existia al centre de recursos d'adults del Raval. Era un centre de formació que va dirigir l'Eduard¹⁰⁹ alguns anys.

A. Però això ja era a Benestar Social.

M. Sí, perquè des de Benestar Social també es van fer diversos currículums . La Mercè¹¹⁰ segur que sap molta cosa d'aquest tema. Va estar molt temps allà. En aquell moment dels programes que es van fer no s' en va publicar cap.

A. Hi havia Alfabetització, Neoelectors i Certificat d'Estudis Primaris.

M. Però això es va fer més des de vosaltres que des del Departament.

A. I després hi havia Pregraduat i Graduat.

M. Exacte, això es va fer més des de l'AEPA, i des de les escoles que hi estaven vinculades. El que passa és que després al Departament ja li va estar bé.

¹⁰⁹[Eduard Carrillo, director del centre de recursos els primers anys]

¹¹⁰[Mercè Comellas]

Personalment no m'agradava el tema de que a vegades semblava que el Pregraduat i el Graduat era com obligatori fer-ho en dos anys. Però això era més, AEPA que no pas el propi Departament que hagués fet aquests nivells que després els va assumir d'alguna manera.

A. Abans del *Graduï's* hi havia el CENEBAD

M. Abans del *Graduï's*, que això era un programa que es va fer a partir del moment en que vàrem passar a Benestar Social, abans s'havia fet des del Departament d'Ensenyament. Eren el programa del Ministeri, que no era d'aquí, que era Centro Nacional de Educación a Distancia, i que llavors tenien varies seus a Barcelona, a Terrassa, varies seus per tot Catalunya i llavors des d'aquí es feien sessions presencials on anaven els alumnes, i després es feia cada trimestre, cada semestre, depenia d'assignatures, depenia de cursos, ens enviaven les proves i anàvem nosaltres a examinar a tota la gent de CENEBAD i després també de la UNED.

A. Lo de la UNED també es feia des d'adults, perquè era Universitat?

M. Ho portava el servei d'adults, des de les ponències que parlàvem abans, rebíem les proves, perquè aquestes no les fèiem nosaltres, així com després les vam fer nosaltres a partir del 81, aquestes no les fèiem nosaltres, es rebien, s'empaquetaven, s'enviaven a les diferents seus, s'enviaven als tribunals, però organitzar tot aquest tema i la gent era CENEBAD i per UNED. I això si que es portava tot des d'adults. Al 75 funcionava tot, i eren coses que portava, la ponència des d' Inspecció, depèn de quins moments a la seu central d'aquí, perquè tot això era seu central a Madrid.

A. A partir del 89 la cap de serveis de formació a distancia, era diferent del cap de serveis de formació presencial, o sigui, que eren dos caps de servei?

M. Si, a partir del 89 vaig passar a cap de formació a distancia, vaig passar a tot el tema del *Graduï's Ara pot*. Una cosa és el CENEBAD i la UNED, punt i a part, i una altra cosa és a partir del moment que entra el Cap de Servei de Programes Formatius de Catalunya, fins al 90, i llavors es passa a Cap de Serveis de Formació a Distància.

A. Tenies els dos càrrecs?

M. No, eren dues coses diferents. No, però els dos temes a la vegada jo no els portava, devia entrar una altre persona.

40

Apropem-nos

Entitat d'acollida i formació en nivells instrumentals del Poble Nou

Entrevista en un bar a prop de la seu de l'entitat

(P) Estem amb Manel Andreu, presenta't una mica

(R) Jo em dic Manel Andreu, soc un dels fundadors de l'Associació de Veïns del Poblenou, l'any 1972, després la meua tasca va estar més centrada en el món sindical i posteriorment vaig entrar en el món veïnal novament, a l'associació de veïns i després a la federació d'associació de veïns de Barcelona. Col·laboro també amb Apropem-nos, l'associació de veïns és l'entitat gestora d'Apropem-nos.

(P) A través d'un pla comunitari, no?

(R) Sí, ara és amb un pla comunitari, en un inici no era un pla comunitari, però ara ja s'ha constituït com un pla comunitari, perquè la majoria dels recursos venen de les administracions. I llavors jo també participo amb Apropem-nos i aquí estem.

(P) Apropem-nos surt abans que surti el pla comunitari?

(R) Sí, sí sí, Apropem-nos va sorgir a partir d'unes experiències; la paraula Apropem-nos significa que ens hem d'acostar, uns amb altres, la gent nou vinguda i la gent de molts anys, doncs ens puguem apropar uns amb els altres. Quan es va realment enfortir i va agafar empena va ser l'any 2001, que va ser quan va ser la tancada d'immigrants a Barcelona. Es van tancar a l'església del Pi, i a diferents esglésies de la ciutat. I aquí a Poblenou es van tancar amb vaga de fam 24 immigrants a l'església del Sagrat Cor. I a partir d'aquest fet, l'associació de veïns va generar un moviment de solidaritat, per ajudar-los, per donar-los suport, i, Apropem-nos també que ja tenia alguna experiència, s'hi va bolcar també i a partir d'aquí ja va començar a néixer i es va dir "escolta, això d'apropem-nos s'ha de treballar més". Al principi no hi havia cap mena de recurs, ni cap mena de reconeixement; era una cosa completament voluntària. Després ens van donar un premi; l'ajuntament ens va donar un premi pel nostre treball. I a partir d'aquí ja vam dir que feia falta que la cosa es fes millor. I aleshores ja vam pensar que hi havia d'haver unes persones adinerades que treballessin amb el que era el projecte Apropem-nos. Actualment, hi ha treballant 3 persones: 2 a jornada de 30 hores i 1 a jornada completa. A part d'un gruix de voluntariat que estimem d'unes 90 persones, que es va repartint en totes les accions que porta Apropem-nos, que van des d'activitats a nivell de barri, per la festa major, per Nadal, per Sant Jordi. El dia de St Jordi és molt interessant, perquè és conseqüència de les classes que es donen, hi ha una lectura poètica, que ja s'ha consolidat. A partir d'aquí això ha anat creixent: hi ha voluntaris que es dediquen a donar classes d'una manera voluntària, hi ha gent que es dedica a estar amb un grup de dones, amb el tema de salut, i tot amb l'objectiu

central d'acostar-nos uns amb els altres, i d'enfortir la convivència al barri. Creiem que la convivència és un tema molt delicat i molt fràgil; vol dir que si no es cuida, amb qualsevol espurna se'n va tot en orris. El tema de la convivència s'ha tractat bastant; s'han fet algunes jornades de convivència, i amb aquest tema estem treballant. Dintre d'un pla comunitari, hi ha moltes vessants, moltes coses a fer, però una d'elles és la de les classes castellà/català, i que ara ja es treballa conjuntament amb l'escola d'adults del Poblenou. Això era una reivindicació antiga. L'associació de veïns feia molt de temps que hi anava al darrere; no hi havia cap escola d'adults al barri i ara ja s'ha constituït, ja fa un any que està funcionant. S'ha d'anar mirant quines coses fa l'escola d'adults, quines coses fa Apropem-nos, i anar una mica plegats.

(P) Flor de Maig queda a prop d'aquí? Per què jo recordo la imatge que Flor de Maig també feia feina.

(R) Flor de Maig és un ateneu. La història és que en temps abans de la guerra era una cooperativa obrera. Després es va clausurar, com van passar moltes coses durant la dictadura, i posteriorment es va recuperar l'edifici, com un equipament pel barri, com un ateneu pel barri. Després ha tingut moltes incidències, el van voler tancar perquè no hi havia recursos. Finalment, Flor de Maig ha quedat expropiada per l'ajuntament i hi ha una forma de treball autogestionària. Però la Flor de Maig abarca moltes coses. P.ex.: apropem-nos participa dins de la Flor de Maig, amb una cosa que en diem la flor de drap, que és que hi ha un intercanvi de roba, la gent l'acaba d'arreglar, però no té un lligam específic amb Apropem-nos.

(P) Feien formació en algun moment oi?

(R) Bé, jo no diria tant. La Flor de Maig potser tu estàs parlant d'un centre que hi havia a Cerdanyola, que depenia de la Diputació.

(P) No no, ja sé quin és.

(R) Doncs específicament formació no en feien. Sí feien actes que l'ateneu pot organitzar com jornades de formació, xerrades, però específicament classes, no.

(P) Classes com fa apropem-nos no?

(R) No, això no

(P) Apropem-nos a més de castellà i català, també fa alfabetització.

(R) Exacte, agafa el sector diríem més baix, amb el sentit que no té elements, el sector immigrant, quan ve aquí doncs té problemes de tot tipus. Amb el problema de la llengua bàsicament es reforça el castellà, i posteriorment el català.

(P) Tu saps quants cursos hi ha o quanta gent passa?

(R) Deu n'hi do. Cada curs hi ha ben bé 300 alumnes. Aquí t'he portat una documentació recent, del 2014 (no t'he volgut portar la Memòria perquè es un totxo). Al 2013, 526 persones en 17 cursos trimestrals, tant de català / castellà com d'alfabetització, amb un total de 246 alumnes. Ara el que s'està fent és una cosa molt dinàmica és el curs de parelles lingüístiques. És a dir, jo sóc immigrant però sóc d'origen anglès, tu ets català, o àrab o romanès, doncs a intercanviar el que cadascú sabem.

(P) O sigui no només la classe

(R) Exacte. Això és una cosa molt més reduïda, però que dóna una consistència molt interessant.

(P) El moviment veïnal d'Apropem-nos, pel que tu em deies, surt de l'associació de veïns, i l'associació de veïns ha aportat molta lluita, no?

(R) Bé, sí, més que sortir de l'associació de veïns, és una impulsora, però hi ha una xarxa d'entitats que formen part i donen cos a Apropem-nos. Des de parròquies, entitats, des de serveis del mateix ajuntament. Van donant cos. El que passa és que nosaltres com a associació de veïns, com no tenim una entitat jurídica pròpia, totes les subvencions les ha de canalitzar una entitat que tingui registrat el NIF. Amb aquest cas l'associació de veïns fa de gestor dels recursos que venen de les administracions.

(P) I aquestes altres entitats, parròquies, etc, hi ha una mena d'estructura, de consell?

(R) A nivell d'Apropem-nos hi ha la comissió permanent que periòdicament ens trobem 2 o 3 cops al mes i és la que d'alguna manera pren les decisions, les eines de treball, i després hi ha el plenari que agrupa a tota la xarxa d'entitats, que s'ha de discutir el que fem.

(P) Jo em pensava que només depenia de l'associació de veïns.

(R) No no, repeteixo, en aquest cas nosaltres tenim la tasca de gestió, però a nivell de responsabilitat de tirar endavant el projecte estem al mateix nivell que p. Ex. Una ludoteca que també hi participa o que la Parròquia del Sagrat Cor o que el Centre Moral; o també el Quart Món, que també hi participa; estem al mateix nivell.

(P) Heu tingut aquí al barri molts problemes amb els desnonaments

(R) Això és una altra qüestió. Si bé Apropem-nos no ha sigut el capdavanter en la problemàtica, sí és un tema que afectava molt a la convivència. Hem tingut un paper com un element més. Aquí sí que l'associació de veïns ha sigut bastant impulsora. En el seu moment es va crear la xarxa de suport amb els assentaments, que Apropem-nos també hi formava part, i després quan va haver-hi el tema dels desallotjaments, amb un pla molt més virolent, és va constituir l'assemblea solidària contra els desallotjaments. Quina diferència hi ha entre una cosa i l'altra? Doncs que l'assemblea solidària contra els desallotjaments té un caire més polític i

reivindicatiu, i la xarxa de suport té un caire diríem més assistencial. Per exemple: repartir menjar, tema sanitari, tema d'assessorament jurídic, i l'assemblea solidària contra el desallotjament és més de fer un pla de xoc quan hi ha un desallotjament. Aquí al barri hem tingut moltes experiències, algunes molt dures, i hem intentat sortir-ne com hem pogut.

(P) Sí sí, jo recordo haver vingut a alguna manifestació

(R) El que passa és que el Poblenou amb aquest sentit podríem dir que ha estat un barri solidari, que no ha estat el mateix, p.ex., en el barri del Besós. Aquí, per la raó que sigui, perquè les entitats hem intentat treballar molt amb el veïnat o hem agafat i hem estat a davant de tot el projecte doncs hi ha hagut una acceptació diferent del problema i més solidari. El Besós no ha estat tan així, en quant a barri més propers amb la problemàtica. Ara això ha canviat molt, perquè pràcticament ja no queden assentaments, els han desdibuixat tots. La gent no és que hagi desaparegut, sinó que està en pisos sobreocupats o ha anat a la Mina, però la gent segueix amb el carrito buscant xatarra.

(P) Com la cooperativa que ha nascut ara.

(R) Sí, aquesta cooperativa ja veurem quina experiència tindrà, està impulsada per l'Ajuntament, però inicialment va ser una reivindicació dels mateixos afectats. Quan això funcioni –ara hi ha 15 persones treballant- quan funcioni, esperem que hi hagi 30, nosaltres estimem que a nivell de Barcelona som prop del miler les persones que recullen la ferralla, això no sol·luciona el problema de la ferralla. Però, com a mínim, dona feina a 30 persones.

(P) I dona un camí. I diu per on es podria anar.

(R) Dóna un camí, exacte.

(P) Apropem-nos és relativament nou, del 2011, però a les entitats hi ha moments de crisi, a totes. Vosaltres a Apropem-nos no heu patit cap?

(R) Hi ha hagut una crisi, però una crisi degut a les institucions, perquè hi va haver un moment, tu ja sabràs com va això, que tu demanes una subvenció i se't paga quan se't paga. A vegades se't paga l'any següent, i has de tenir tu un remanent per poder pagar els salaris. Va arribar un moment que semblava que l'administració es volgués desentendre. Va haver-hi una moguda important, i l'eslògan era "Apropem-nos en perill". I va haver-hi una gran mobilització al barri, i això no només a Apropem-nos, tots els plans comunitaris estaven amenaçats en aquest sentit. ES va aconseguir que l'Administració s'ho repensés. Estem parlant bàsicament de la Generalitat. Perquè l'ajuntament més aviat compleix i compleix bastant bé, puntualment, però la Generalitat és més ràcana i ara en aquest moment encara se'ns deu el del 2014, així que vull dir que estem una mica, ja veurem què passarà. Però bé, aquesta crisi es va donar per això i després que potser en alguns moments ara ens trobem que s'ha de revitalitzar tot el que estem fent. Perquè sinó arriba un moment en què les coses es fan amb una certa rutina. I això tampoc

non es bo perquè et vas viciant, ja funcionem i ja. Hi ha 3 tècniques que hi treballen, elles són les que ho faran, etc. I a mi això em sembla que va en detriment de que la xarxa d'entitats s'ho agafi més seriosament, que és el que ara estem gestionant. Compte que les tècniques tenen una feina, però som les entitats les que hem d'estar amb les antenes posades, perquè si hi ha un problema de convivència al barri, o una problemàtica "X", hem d'estar a l'aguait.

(P) Ja. Perquè tu p.ex. amb el tema Apropem-nos ja fa molts anys, però amb el tema voluntariat i amb el tema professional també creus que hi ha hagut com un tema de canvi de postura des d'una postura més aviat militant (amb paraules antigues) a una postura com més professional, més caritativa.

(R) D'ençà que ens van donar el premi, vam veure que sols no ho podíem fer i vam contractar una persona, després dues i després tres. El treball d'aquestes persones és un treball tècnic, un treball que està sub editat a la xarxa d'entitats i sempre hem tingut molt clar i eles tb la diferenciació de tasques: elles fan un treball tècnic, que no sabríem fer bé nosaltres, però que fan amb les directius que la xarxa d'entitats i el plenari d'Apropem-nos decideix. I en quant el voluntariat: el caire militant segueix estant, però va variant. Les classes, p.e.x. es dona més el nivell de voluntariat. Hi ha gent que es compromet en un any a fer classes de castellà p.ex. un cop a la setmana però després per circumstàncies venen unes altres. Però aquesta actitud de col·laboració hi ha estat. I quan passem comptes a la administració per que ens els demana, nosaltres també comptabilitzem la feina d'aquestes professionals, perquè si és una feina que hagués de fer a nivell tècnic, i cobrant,...

(P) I això ho comptabilitzeu per quan us demanen comptes l'administració?

(R) Nosaltres volem que ells ho coneguin. No es reconeixen com a diners que ens hem gastat. HI ha el pla comunitari i el tema d'immigració. El tema d'immigració ve de l'ajuntament bàsicament. Si l'ajuntament subvenciona 37mil euros l'any, p.x. nosaltres tenim que ficar aquests 37mil. Però quan els justifiquem, en justifiquem 43. Perquè aquest descreix és per les hores que la gent ha fet feina i no ha cobrat. Ens interessa que l'ajuntament digui això tb és important, si això ho hagués d'haver fet l'administració ens costaria tot això. Ens sembla un element interessant que ho coneguin.

(P) Per a mi és una lluita de fa molt anys això, el valor econòmic que té el voluntariat.

(R) Nosaltres per ser estrictes calculem el preu d'hora d'un mestre amb un càlcul mig dins del que es paga, intentem ser bastant estrictes. Amb l'estat de comptes amb el que ens han donat i el que han fet intentem que es quedi reflectit. El cost, el valor econòmic. El pla comunitari és:

els recursos venen via districte i ajuntament-central i Generalitat i el tema d'immigració ve només via ajuntament, de l'ajuntament central. A vegades a nivell tècnic t'obliguen a presentar projectes per separat i això és un caos. Intentem adaptar-nos i les tècniques que hi ha es fa bé, però requereix més feina per les tècniques.

(P) Tipus d públic ha variat?

(R) Per saber quina gent s'acosta a APROPEM-nos ho podem valorar a través del punt d'acollida. El punt d'acollida és el primer on arriba la gent , està centralitzat amb el local de l'associació de veïns, però a un espai a part. Al centre de l'arpa. Primer estava aquí a can felipa, però la gent q arriba a Poblenou , la quantitat de gent africana, magrebí, paquistanesos que aterren aquí i no saben quin és el seu problema: feina, habitatge, entendre's amb la gent, el punt d'acollida és el que deriva cap a on pot ajudar. Allà tenim la població immigrant i es molt diversa. Hi ha hagut moments que l'atenció se l'ha emportat els subsaharians, pel tema de assentaments, però si mirem globalment, Poblenou és un barri amb població immigrant molt variada i amb un índex molt semblant al conjunt de Barcelona. Per sort no genera massa problema. Hi ha gent de tota mena. Es buscava en un principi poder entrenes amb el veí i tenir un habitatge, i ara es demana una feina. Aquesta es la situació en aquest moment. Sobretot amb els subsaharians és tenir papers. Una de les lluites que vam tenir amb els desallotjaments, sobretot al carrer Puigcerdà , que va tenir molta incidència molt gran amb el barri, vam negociar prèviament amb les 3 administracions: amb l'ajuntament, amb la generalitat i amb la delegació del govern. Cada una va assumir certs compromisos, que més o menys es van anar complint. Però la delegació del govern va assumí el compromís de donaria paper si es demostrava q per qüestions de vulnerabilitat es podia fer una excepció amb la llei d'estrangeria. Això ens va assemblar un avanç important, però després es va desdir. Aleshores el tema està en que si no tens un contracte de treball no pots tenir papers. I avui en dia que ningú no té un contracte per un any, com vols pretendre que ho tingui un immigrant? Aquesta lluita ja sestà portant a nivell més ampli, tota Catalunya, papers sense contracte, però això és una cosa que fins que no canviï el govern, serà molt difícil. Però són dels temes que més es demanen ara, papers i feina. Habitatge es fiquen on poden i entre ells s'ajuden. Molts d'ells, parlant del col·lectiu subsaharià el que fan es enviar diners a la família. Altres col·lectius, com els romanesos, p. Ex. ja venen en pla familiar, alguns nens ja estan escolaritzats al barri. Els subsaharians són nois joves sols i amb un perfil que es volen integrar al barri. Venen molt a classe, volen participar a les festes populars. A carnestoltes van fer una comparsa que era una *patera* i va tenir el seu impacte en el barri. En canvis els romanesos són més tancats en ells mateixos, és més difícil.

(P) Com arriben aquí, pel boca orella?

(R) Boca orella i perquè es treballa molt amb la gent, ara és conegut al barri apropem-nos. Alguna persona pot ser fora del barri, però bàsicament són del barri. I fins i tot alguns d'ells

fan voluntariat. A les festes de maig hi ha una acció q és l'intercanvi gastronòmic, un dia cadascú porta un plat del seu país. Jo porto truita de patates i l'altre un cuscús, p.ex. Per muntar aqueta festa hi ha molta gent que s'apunta voluntària i els mateixos immigrants col·laboren. Gent del barri bàsicament.

(P) Les retallades pressupostàries us han afectat?

(R) De moment encara no. Però ens han afectat en quant al retard del pagament. Hi ha hagut 2 ocasions que hem hagut de demanar un préstec a Cop 57, que és qui fa un interès més baix, perquè no havíem cobrat de la Generalitat i havíem de pagar salaris bàsicament.

(P) La meva idea és que Cop 57 ho fa més fàcilment, dóna més facilitats

(R) Si has de buscar un préstec a la Caixa p.ex. l'interès es més alt, però sempre hem tingut sort que el cop 57 ens ha ajudat i quan hem cobrat de la generalitat ho hem tornat. Igual per l'associació de veïns quan han disposat de recursos hem anat avançat diners i després els hem cobrat. Aquest sense interès. Però en un moment delicat no arribaven diners vam demanar un préstec. Després es va saldar.

(P) Estic col·laborant amb una altra entitat del Casc Antic que porta 5 mesos els treballadors sense cobrar. Sap greu perquè és gent molt vàlida; has de tenir un romanent [...]

(R) Això no ho hem fet mai. Aquest romanent a nivell individual pot ser assequible per la situació personal de cadascú, però a nivell d'entitat hi ha unes nòmines que s'han de cobrir i això representa unes despeses cada mes que són considerables i s'ha de garantir. De moment nosaltres mai no hem deixat de pagar.

(P) I tota la part econòmica, la gestió, la porteu des de l'associació?

(R) Sí. Les tècniques col·laboren amb el tema de les factures despeses, però la gestió la porta l'associació de veïns amb total col·laboració amb ella, total transparència. Però hem tingut la sort que el tresorer de l'associació de veïns, és gent professional que ha estat la seva feina i ara ho fa ben fet i de forma desinteressada. Sempre portant molt separatament el que és apropem-nos i el que és l'associació. El pressupost d'apropem-nos és de 80-85mil euros l'any. El de l'associació de veïns és de 15mil. L'associació de veïns un 70% dels ingressos provenen dels socis. En canvi d'apropem-nos el 90% ve de les subvencions.

(P) No heu tingut problemes a l'associació de veïns que s'ha anat buidant de persones, gent desencantada, amb el sistema?

(R) Per sort diria que no. S'ha anat renovant la junta i ha entrat gent jove i gent nova. En aquest moment l'associació de veïns podríem dir que hi ha de 15-20 persones que van col·laborant i això et dona tranquil·litat. Amb la situació política que estem travessant hi ha hagut un buidatge important de líders del moviment veïnal.

(P) Treballeu en un altre projecte. Com es diu?

(R) Els impulsors són SOS Racisme i el projecte es diu "La família del costat". Es tracta que una família fa d'amfitriona i l'altra de visitant i després hi ha un mediador o facilitador que posa en contacte les dues famílies. L'amfitriona convida a l'altra a dinar a casa seva i tot es trava en un dinar i en les converses d'un dinar. L'experiència ha estat interessant, en total han estat 10 famílies i bé: cadascuna amb les seves característiques. Jo l'experiència que he tingut ha estat amb una família romanesa que feia d'amfitriona. No es coneixen les famílies fins el mateix dia de dinar. Jo sí conec les característiques de cadascuna d'elles, perquè haig de saber si hi ha problemes de menjar, alcohol si són musulmans, si són vegetarians, etc, llavors jo aviso i dic vigileu que el dinar ha de ser així o així. Ells no es coneixen fins el moment de la trobada. En el cas de la família romanesa es van trobar amb això: ell portava aquí 11 anys, ella 6, es van trobar amb una família que ell és un treballador de TV3 i ella treballa a ____???(no entenc a on) I vam dinar junts i va ser interessant i es van crear enllaços. El projecte és molt petit, en comparació amb la gent que hi ha en un barri o en un districte, però són petites coses que van fent llaços d'unió. Això s'ha fet al Poblenou. Ha sigut Apropem-nos qui ha buscat la gent, per posar-les en contacte.

Nosaltres lliguem la gent que es coneix. Primer cal trobar famílies amfitriones que estiguin disposades a convidar a casa seva, és molt íntim; i gent que estigui disposada a anar. L'experiència s'ha portat també a Sant Andreu i a Horta. I aquí ha sigut el 3r districte que s'ha fet, St Martí – Poblenou.

(P) Hi ha una xarxa d'intercanvi?

(R) Si busqueu SOS RACISME, la família del costat, ho trobareu i l'explicació com funciona etc.

(P) Hi ha una diferència de les escoles de adults de la Generalitat en general, aquestes entitats tenen una relació diferent que la purament acadèmica, fan mes coses, impulsen. Trobes persones a les escoles d'adults amb moltes ganes i idees, però..

(R) Jo diria que hi ha un ambient més de funcionariat: d'horari de tal hora a l'altra i després cadascú es desentén.

41

Història de la Fundació Migra Studium

(Respostes per mail de Joaquim Pons, s.j)

1. En quin any neix Migra Studium?

Migra Studium va néixer al febrer de 2002.

2. Per què neix i a quines necessitat del moment respon en el seu origen i quines són les seves respostes a aquestes necessitats?

En aquell moment estàvem en plena arribada de persones immigrades al nostre país. Hi havia el repte de la convivència en barris amb molta densitat de població immigrant. Les necessitats a les que volíem respondre en aquell moment anàvem en la direcció de facilitar processos d'integració social al barri. Per això, vàrem començar amb tres projectes:

- a) Espai d'acollida sociolingüística. Classes de català , castellà i del medi sociocultural : en la llengua veiem un factor d'integració fonamental.
- b) Espai de Trobada: Un espai facilitador del coneixement mutu entre població autòctona i immigrada. Enteníem que el mur de la por cau posant coneixement entre les persones i les seves cultures.
- c) Espai Interreligió: Un espai facilitador del coneixement de les diferents religions. Treballar contra els prejudicis. Com un factor de cohesió social als nostres barris. Especialment adreçat a població escolar, futur de la nostra societat pluricultural i plurireligiosa.

3. Quin paper juga l'ordre religiosa en el seu naixement i en el seu desenvolupament posterior?

Te un paper fundant. El naixement de Migra Studium és fruit d'un procés de reflexió que vàrem fer des del Sector Social de la Companyia de Jesús, a Catalunya. Actualment, pertanyem a la xarxa *Servei Jesuïta Migrants-Espanya*.

4. Hi ha hagut moments de crisis? Per quines raons?

El creixement de la Fundació va coincidir amb l'arribada de la crisi econòmica, això va suposar uns moments difícils en el tema del finançament i amb una estructura organitzativa que calia remodelar.

5. Es poden assenyalar etapes en el seu desenvolupament? Quines característiques tindrien?

Jo marcaria com dues etapes una primera de més creativa, en la que es van anar configurant els actuals projectes de la fundació i una segona de consolidació institucional, en la que s'ha treballat molt més el nivell organitzatiu i de comunicació.

6. Com arriba a Migra Studium el voluntariat?

En un principi va ser molt important la xarxa institucional dels jesuïtes, especialment a Barcelona. Mica en mica, a la mesura que Migra es va donant a conèixer i el boca-orella dels voluntaris, fa que la procedència sigui molt més diversificada. Però, certament, la xarxa de la gran família ignasiana té un pes important.

7. Per què esdevé Fundació?

Per la seguretat jurídica i institucional que dona la figura jurídica de *fundació civil*, de cara a vetllar per la missió i els valors de l'entitat.

8. Quines àrees de treball cobreix?

ÀREA MIGRA ACTUA

[PROJECTE "ESPAI D'ACOLLIDA LINGÜÍSTICA"](#)

Cursos bàsics de català, castellà, informàtica i coneixement de l'entorn per a persones immigrades. [Audiovisual](#) d'aquest projecte.

[PROJECTE "SOM-HI"](#)

Intervenció socioeducativa amb infants i joves. Mira el [vídeo](#) d'aquest projecte.

[PROJECTE "FORMACIÓ LABORAL"](#)

Cursos de formació laboral adreçats a persones en situació d'exclusió social. [Vídeo](#) sobre aquest projecte.

[GRUP DE VOLUNTARIS CIE-BCN](#)

Grup de voluntaris/es que acompanya a persones immigrants que es troben recloses al Centre d'Internament d'Estrangers (CIE) de la Zona Franca de Barcelona.

ÀREA MIGRA DIALOGA

[PROJECTE "ESPAI INTERRELIGIÓS"](#)

Exposició interactiva per afavorir el coneixement de la diversitat religiosa al nostre país.

[GRUP DE DIÀLEG AMB L'ISLAM](#)

Grup interreligiós per a conèixer la possibilitat d'establir ponts entre les dues principals religions a Catalunya. Mira el [vídeo](#) d'aquest projecte.

ÀREA MIGRA REFLEXIONA

BIBLIOTECA I SALA DE CONSULTA

Llibres, revistes, informes... sobre temàtica migratòria

GRUP DE MIGRACIONS

Grup d'experts per a l'estudi del fenomen migratori des de la vessant demogràfica, social i política.

CURSOS I SEMINARIS

Cursos i seminaris

9. En el moment actual, aproximadament quantes persones contractades hi ha, quantes de voluntàries, quants alumnes/usuaris?

Amb dades de la Memòria del 2014: participen 110 voluntaris/àries; hem arribat a més de 2.000 persones; treballen 10 persones remunerades (no totes a jornada complerta) i 7 alumnes en pràctiques.

10. Quines són les fonts de finançament?

Amb dades de la Memòria del 2013:

INGRESSOS:

Prestació de serveis 11.070€	6%
Patrocinadors 72.020€	36%
Finançament Públic 21.604€	11%
Entitats privades 68.791€	34%
Donatius personals 26.645€	13%
TOTAL: 200.130€	100%

11. Han afectat les retallades pressupostàries la seva tasca social?

Tot i que no sóc la millor persona per contestar aquesta pregunta, mirant la Memòria del 2013 i comparant-la amb anys anteriors, podria dir que l'actual situació de crisi no ha afectat gaire la nostra tasca social.

Podem dir que quant a la gent atesa no ha hi hagut cap canvi, ja l'estructura de l'entitat és la mateixa que anys anteriors i l'equip de persones que el formen està molt disposat.

.....

Continua Eneida (Coordinadora de Migra Studium)

1. Què ha canviat en relació al públic atès i a les seves necessitats des del començament fins ara?

Durant els primers anys de Migra Studium les persones venien fent demanda de cursos de català ja que en aquest moment el CNL no ofería cursos. Tampoc es feia molta atenció social si no que principalment les persones participaven o bé a les classes o bé l'espai de trobada, que era un espai on persones de diferents origen i autòctones es trobaven per compartir temps de lleure, amb l'objectiu de promoure les relacions horitzontals, aquest espai va funcionar força bé, però finalment i degut que la persona que el portava va marxar de Migra (era el Quim) es va acabar.

Amb el temps les demandes de les persones que s'han apropiat a migra studium han anat canviant, veient com cada cop més hi havia demandes de caire social, d'informació, d'orientació i altres com la formació laboral, sent aquesta, últimament la que més a crescut. La situació de crisi ha fet que moltes persones vulguin formar-se, tant en llengües (persones que abans treballaven i no havien necessitat la llengua per comunicar-se o trobar feina i ara sí) tant com en formació laboral: electricitat, fontaneria, cuidadores de persones dependents i Ajudant de cuina, sent aquests dos últims els cursos que han incrementat moltíssim la demanda, segurament perquè és on moltes persones han vist més oportunitat per trobar feina. A més a més, a aquests cursos poden participar també persones en situació administrativa irregular, per als quals és molt difícil trobar cursos a altres llocs ja que els hi demanen el NIE.

Veiem com cada cop més les lleis estan sent més restrictives i ho estan posant més difícil tant per a les persones migrades. Molt més difícil aconseguir el permís de residència i també situacions absurdes com les d'irregularitat sobrevinguda, on de sobte, la persona que tenia el permís i tenia una vida estabilitzada (o no) es queda un altre cop en situació administrativa irregular amb tot el que això comporta (més dificultats per trobar feina, impossibilitat de rebre ajuts, dificultats per fer cursos formatius...)

2. Al llarg d'aquests anys de Migra Studium es podrien assenyalar canvis en relació a les motivacions de les persones contractades, estil de treball o objectius personals? I amb les persones voluntàries?

Migra Studium ha anat avançant perquè les persones que formen part s'han sentit molt identificades amb la missió i s'han cregut el que estaven fent, posant moltes ganes i motivació. Sí que es cert que la dificultat de poder promocionar, millorar les condicions de feina, la valoració de la feina feta, etc. No ha estat tasca fàcil i algunes persones han marxat perquè han trobat feines amb millors condicions.

El voluntariat ha estat canviant però molts dels voluntaris, un 50% porten 5 o més anys a l'entitat, sobretot els que treballen amb adults. Això fa que les activitats comptin amb una estructura darrere mitjanament forta. Els voluntaris han estat sempre persones molt compromeses amb la tasca.

42

Montse RosPresidenta de **PROBENS** (Promoció i Benestar Social)Entrevista a **PROBENS**

13/07/2015

(A) Com neix l'entitat **PROBENS**, és la única de les que entrevisto que neix de partits polítics o de grups polítics. Neix a la transició?

(M) Neix al 1983, quan una sèrie de persones que es coneixien d'un partit polític - però no va néixer exclusivament d'un partit polític, sí que eren companys de guerres anteriors - ja estaven assentats en diferents àmbits, administració pública, empresa privada, sindicats, van decidir agrupar-se per seguir segons quines activitats que són més fàcils de seguir com a entitat, amb la ciutadania, que no pas amb un sindicat, per exemple, que s'ha de demanar permís, necessita molts més permisos al llarg del procés. Vam decidir fer-ho en aquests anys que hi havia bastant d'atur, hi havia un atur del 15% o del 16% que en aquell moment era moltíssim (ara estem al 20%). Però en aquell moment el 15-16% era molt. Des de l'inici es va començar a fer temes de formació, perquè la gent pogués canviar el seu itinerari professional i pogués tornar a trobar feina.

(A) Llavors, la qüestió fonamental era la formació per la inserció laboral.

(M) Sí, sempre s'ha tingut aquest punt per la inserció laboral i zones en detriment econòmic. Jo em vaig incorporar el 1993; ja portaven 10 anys de funcionament. Sí que havien aplicat activitats formatives en zones, com ara Cardona, quan es va tancar la mina, per exemple, Es va reconvertir el tema de la mina en un reclam turístic, va durar uns anys. No fèiem tanta feina a Barcelona ciutat, sinó a zones de Catalunya que en aquell moment necessitaven un impuls, en plans de formació, de recerca de feina i temes així.

(A) Neix a Catalunya o neix a Andalusia?

(M) Neix a Catalunya com a seu oficial, però neix d'entrada per a l'àmbit estatal. Això és una cosa que els que ho van impulsar ho tenien molt clar: àmbit estatal. També perquè sabien que hi havia fons estatals que no s'aprofitaven i que eren una oportunitat. En aquella època sí que es van fer polítiques actives de inserció, cosa que ara diuen que són polítiques actives, però no ho són tant. En aquell moment sí que es dedicaven plans per a que la gent es tornés a formar, tornés a aprendre un ofici i tornés al mercat laboral.

(A) Estava pensat fonamentalment per gent poc qualificada o no necessàriament?

(M) Sí, en general estava pensat per a gent que tingués problemes en accedir a recursos normalitzats. En aquell moment era un percentatge alt de la població, però sempre anava orientat a persones o zones amb circumstàncies més difícils, que no tinguessin la mateixa igualtat d'oportunitats que la resta.

(A) Vàreu tenir seu a Andalusia?

(M) Sí, inicialment, tot i que érem d'àmbit estatal, vam estar els primers anys a Catalunya, però després ja als anys 95-96, vam començar a Mallorca com a segona seu, després Aragó i després ja va ser Sevilla, Andalusia. Vam tenir algunes actuacions concretes al País Valencià, a Alacant, però sense tenir una seu. Barcelona, Mallorca, Aragó i Sevilla. En un moment donat vam tenir les 4 en funcionament.

(A) Suposo que us vàreu acollir a plans de formació ocupacional, com a centre col·laborador aquí a Catalunya. Ho sou encara?

(M) Ho som encara, a Catalunya vam ser durant molts anys un centre col·laborador formatiu, però quan va canviar la normativa, més estricta en temes de local, etc, els primers anys, quan estàvem a l'Eixample, no fèiem les formacions allà; llogàvem un local i fèiem la formació. Però hi ha haver un moment que havies de tenir titularitat o formar part d'aquell lloguer, llavors, ens vam traslladar aquí, teníem una aula , però no arribàvem als requisits necessaris i vam perdre l'estatus de centre col·laborador formatiu , però sí que ho seguim sent com a agència de col·locació. I seguim treballant amb el departament de treball en temes d'inserció, nacionalitzats, etc. I som agència de col·locació des del 2012.

(A) Abans rebíeu subvenció del departament de treball els cursos de formació. I ara?

(M) La nostra font de finançament és del Ministeri directament. Com som d'àmbit estatal, doncs ens podem acollir a les diferents ajudes que venen directament del Ministeri i que les concedeix a algunes entitats de les comunitats autònomes. Necessites tenir com a mínim 2 delegacions, que és el que ara només tenim: Catalunya i Mallorca.

(A) I en aquest sentit heu fet formació bàsica quan ha sigut necessària?

(M) Sí, tot això ho vam fer el 1994 vam començar, vam ser dels primers que ho vam fer a Osona, Girona, Blanes, i Aragó i Mallorca vam començar en temes de formació bàsica per a dones immigrants.

(A) Sempre amb la idea que poguessin inserir-se laboralment?

(M) Sí sí, la idea final era la inserció laboral, fins i tot tenim assessorament jurídic per a que totes les persones poguessin estar regularitzades, l'objectiu final era que puguin accedir a una feina. Però els processos eren més llargs o curts depenent de cada persona. Sempre lligat al tema treball.

(A) Tot això ha anat canviant, perquè durant els anys 80 tothom era "autòcton", el 90 -95 és quan comença a haver-hi molts estrangers.

(M) Al 93 tothom era nacional, autòcton quan vaig començar jo, i es feien una sèrie de programes que eren formació ocupacional pura i dura. Al 94-95 hi havia una família immigrant, i va ser quan vam veure que el nostre model no funciona, perquè una persona que gairebé acaba d'arribar i no coneix l'idioma, no sap com funciona la ciutat, no la pots posar en un curs de formació ocupacional, perquè no pescarà ni una. Per això vam incorporar l'assessorament jurídic i es feia un procés d'itineraris més personalitzats i formació bàsica de castellà sobretot i després català, coneixement de l'entorn, activitats culturals perquè s'anessin involucrant, ho vam fer durant molts anys. Ho hem deixat de fer en els últims anys, perquè han anat canviant les condicions del mercat laboral nostre, la gent que venia a buscar feina, ja no era gent que acabava d'arribar, sinó gent que portava més temps aquí, l'idioma ja el tenia i si faltava alguna formació bàsica, ja ho derivàvem a les entitats de la zona.

(A) O sigui ara treballem la inserció laboral directament de forma més personalitzada. Un dels problemes de la inserció laboral és la gent que sense papers.

(M) Sí, clar, nosaltres atenem molt poquetes persones que no tenen papers, com a molt podem consultar si hi ha alguna oferta de feina, però nosaltres no els podem aconsellar que busquin una feina en negre. Ara també estan canviant les directius de les subvencions que rebem, si estem amb una persona que no té papers, però està en un procés de tenir-ne, entra amb l'assessoria jurídica per arrelament, i a aquesta persona ja la podem comptar com a usuària, encara que no tingui papers. Perquè està en un procés que segurament tindrà èxit. Nosaltres podem atendre i atenem a tothom, però després hi ha la vessant de la sostenibilitat de l'entitat. Si atenem més persones que no estan finançades per un programa que les que estan finançades, després els resultats que hem d'oferir a qui ens finança, no quadra. I tot i això tenim un 28%-30-35% de persones que atenem que no estan finançades per ningú, però que les atenem. Això a nivell econòmic. Si després ho traspases, és important. Som agència de col·locació i era un requisit que es va dir que si no estaves registrat com a agència de col·locació estaries fora de molts programes d'inserció. Però no ha estat finançat això, has de dir que has atès a x persones com a agència de col·locació, però ningú t'ha donat mig cèntim per pagar això. Aquest últim any sí que hem entrat en un programa de temes de col·locació i sí que hi ha hagut un finançament. Però està condicionat a que inserim a la gent realment.

(A) Hi ha un control d'inserció? Ha sigut un problema en tota la formació ocupacional, abans era molt fluix el control d'inserció

(M) Abans d'entrar a PROBENS vaig estar un parell d'anys al Consell Comarcal del Baix Llobregat, que va fer un projecte pilot en temes d'inserció i es va gastar molts diners en aquest projecte i a final d'any sí que havíem de mostrar quantes insercions havíem fet. I anaves seguint als usuaris perquè presentessin els seus contractes. Jo penso que és important. Els diners s'han de gastar en les coses que s'han de gastar.

(A) Quan vaig treballar temes de formació ocupacional normalment es controlava la inserció laboral de la gent, però no es controlava al cap de mig any. I tampoc si la inserció tenia relació amb la formació que havia fet.

(M) Ara molts programes et demanen el grau d'inserció en acabar el programa al cap de 3 mesos i al cap de 6 mesos. Hi ha un seguiment. No es el mateix que tinguis un contracte de 3 dies, que de 3 mesos que indefinit. Però tal i com està ara el mercat laboral, ara és molt difícil que et facin un contracte indefinit.

(P) Controlen si una persona té una inserció de 3 dies o d'una setmana...?

(A) Això està súper controlat. Hi ha un aplicatiu que és públic, ara tot està controlat amb la informàtica de la Generalitat i tu allà hi has d'entrar totes les dades de les persones que tens , les hores que fas de tutoria, de formació, si és individual, grupal, i quan hi ha una inserció, hi has de posar les dades del contracte. Si ha començat el dia 3 i acaba el 5, ja saben que ha treballat 3 dies.

(A) Vosaltres com a agència de col·locació, esteu en contacte amb les empreses.

(M) Hem potenciat ara el paper del prospector que és el que ens interessa ara.

(A) Suposo que és més difícil col·locar la gent, i això significa tenir una xarxa d'empreses que més o menys coneixes i una xarxa per rebre les peticions

(M) Sí, el més difícil és col·locar la gent. Sí, una xarxa de rebre les peticions i després de fer-les casar amb el perfil que nosaltres tenim. No és tan difícil trobar ofertes que puguin servir per als nostres usuaris, però hi ha tanta gent que es presenta per aquest tipus de perfil..., a vegades els nostres usuaris si tenen un nivell inferior de llengua o no coneixen, no saben moure protocols d'entrevista, llavors queden fora. Ara estem acabant algunes memòries. Aquest any de gener al juny hem contactat amb més de 200 empreses, 98 ens han enviat ofertes de feina i les hem pogut gestionar. I 100 i pico ja estem en contacte i ja saben que existim. I és molt. D'aquestes 98 només hem col·locat a 30 i pico, 40 persones. Potser això fa 4-5 anys era més fàcil, perquè el contacte i l'oferta anava seguida d'una inserció, o si més no podies aconseguir un parell de setmanes de pràctiques i se les quedaven. Ara tenim tot el col·lectiu de joves, ex tutelats, un munt de nanos que van fent pràctiques i cursos i pràctiques i cursos però no arriba la inserció. Perquè hi ha molts més nois del país que no s'han de molestar en fer una oferta de feina, ni papers, entenen les ordres perfectament, però una altra cosa és que estiguin motivats, perquè segur que estan molt més motivats els nostres nanos que els d'aquí. Però és el que hi ha. I també amb adults. Hi ha gent molt motivada per treballar , però no l'agafen mai.

(A) I perquè accepten unes condicions diferents.

(M) També tens gent d'aquí molt formada que agafa qualsevol feina.

(A) Quin tipus de cursos feu?

(M) En aquests moments? Doncs això sí que ha anat variant moltíssim, perquè abans hi havia molts diners per fer cursos molt diversos, de informàtica, de jardineria, construcció, de cuina, cambrer, etc, però com que cada vegada són mes estrictes, has d'estar homologat, doncs els últims que hem fet han estat de informàtica, de tecnologies, d'alfabetització digital, no tant llegir i escriure, per fer tràmits per la recerca de feina, per poder fer el CV, entrar a les plataformes de recerca de feina, algunes coses concretes de cambrers o atenció al client, perquè són els perfils que més demanda tenim. Havíem fet cursos d'hostaleria d'atenció a les persones, quan va haver-hi la llei de la dependència la generalitat havia preparat cursos per preparar els familiars o possibles cuidadors de gent gran o amb discapacitat. I vam fer una sèrie de cursos de això. Manipulador d'aliments també que en qualsevol tema de hostaleria cal.

(A) [...] Jardineria, cuina i tot això demana unes infraestructures

(M) Aquí de jardineria havíem fet en l'època i llavors pactàvem amb algun professor de jardineria que tenia contactes amb vivers, i contactàvem amb l'ajuntament i també ens buscava. A Mallorca que tenim seu tenim cedides unes parcel·les que les fem servir per als nostres cursos amb adults. Necessites també algun hotel o escola per fer els cursos d'hostaleria amb uns horaris que ens obrissin la cuina, etc. Més complicat, però es busca.

(A) El perfil que teniu aquí contractat, dels que esteu aquí, són advocats?

(M) Sí, una advocada i la majoria són psicòlegs. Per tema de inserció es demana psicòlegs o pedagogs i també tenim educadors socials per tot el tema de ex tutelats. Algun mestre quan fèiem formació bàsica, filologia així, i ja està. A Mallorca tenim una treballadora social. Aquí no.

(A) Tot per a la reinserció

(M) i si necessitem formadors específics per un tema concret , per informàtica , per exemple llavors busquem l' expert, el contractes per les hores i ja està

(A) Treballeu sempre amb persones contractades o teniu voluntaris?

(M) Tenim algun voluntari, però molt poquets. Perquè el que no fem és que cap programa depengui de persones voluntàries.

(A) Això és una mica diferent de moltes entitats.

(M) Sí, són per fer reforç en alguna actuació els voluntaris. Havíem intentat portar la recepció amb voluntariat, era una manera de fer voluntariat per atendre les persones, contacte directe,

però és un desastre, per la recepció necessites una persona que sempre sigui la mateixa, que tingui uns mateixos criteris de derivació, selecció, i com canviàvem tant de voluntari va ser desastre. Vam tenir per temes de llengua i alfabetització algun voluntari, tant de castellà com de català, ara bàsicament tenim algun voluntari per temes jurídics i estudiants en pràctiques, psicòlegs o educadors socials que fan reforç, i algun altre voluntari que fa més tema de gestió, per exemple un periodista que porta tot el tema de la pàgina web, una altra noia de la junta directiva que porta el facebook i comunicacions externes, una altra persona que ajuda amb comptabilitat.

(A) Com arriba el voluntari?

(M) La majoria són amics nostres o coneguts, de tant en tant per la pàgina web i hi ha contacte per oferir-se voluntari. Havíem estat un temps amb l'obra social la Caixa, que havien fet un programa de voluntariat, prejubilades o jubilades, com el Jaume, que és l'etern voluntari. Ara se n'ha anat a viure a Lloret, i ja no pot venir, però el seguim convidant.

(A) Si arriba una persona aquí que busca feina i vol treballar, quin és el circuit que fa la persona si és, per exemple, advocat, psicòleg?

(M) Depèn clar de si arriba i realment necessita treballar o si detectem altres motivacions. A recepció normalment a una persona així se li dona una primera cita amb un psicòleg que fa la inserció. I en aquesta primera cita es fa una diagnosi de què necessita realment aquesta persona, i a partir d'aquí es dissenya l'itinerari. Potser ja té totes les competències i el que només necessita és saber-se moure per les xarxes de contacte de Barcelona, perquè ve de Sant Vicenç. Donem eines perquè ells ho puguin fer autònomament, i que no hagin de venir molt aquí. Un usuari que el tinguem durant 2 anys, malament. No es busca la continuïtat, tot i que la gent que queda contenta doncs ve o ens va informant o, mira, he trobat una altra feina, per exemple, o vinc perquè l'he perduda, però s'intenta que siguin el màxim autònom possible. Llavors depenent del que plantegen se'ls ha de derivar a una formació bàsica perquè el seu nivell de castellà o català pel que volen fer no arriba. Hem de fer molta feina de fer baixar la gent i que toqui de peus a terra, perquè durant aquests anys hi ha molta gent ben situada, perquè guanyava diners, però sense tenir una formació o una titulació ni molta experiència i ara no té cap opció. Sobretot homes de 40-45 anys, que venien de la construcció que havíem guanyat molt fent de peons i ara com a molt poden estar de conserges, o de vigilant de pàrquing que guanyen una misèria. O perfils que fa 20 -25 anys que treballen a la mateixa empresa i ara no tenen ni idea de com buscar feina actualment: que han de tenir un CV, han de fer servir l'ordinador, han de tenir un mòbil. En la 1a entrevista es detecta això se'ls hi diu si han de fer un tipus de formació o se'ls hi dona aquí si es una d'aquestes càpsules que fem, o si té més competències, buscant a les empreses que ja tenim contactades, se li envia, fer uns seguiment després amb l'empresa, a vegades ho derivem a altres entitats que sabem fan coses complementàries. Per exemple a Servei Solidari poden fer servir els ordinadors. Anem buscant treballar en xarxa amb altres entitats.

(A) La gent que busca feina tenen qualificació mitjana, o qualificació baixa? Trebal·leu amb qualsevol tipus de qualificacions? Per exemple un comptable.

(M) Amb qualsevol. Ens trobem amb moltes dones administratives, perquè totes les que venen d'agència de col·locació tenen aquest perfil. Són persones de 40-45 anys o 50 que o han de tornar a treballar després d'uns anys sense o s'han de tornar a col·locar perquè s'han quedat sense feina.

(A) Qui us envia la gent?

(M) El que més funciona és el boca orella després els serveis socials, les OTGs quan trebal·lem amb el SOC. Una de les condicions és que han d'estar apuntades a la OTG. Altres entitats, hi ha altres dispositius públics com els SIS, un dispositiu per gent sense sostre, que van als albergs i també detecten si hi ha una persona que podria tenir una orientació laboral, un servei d'orientació per a dones que han estat víctimes de violència de gènere, també ens envien. Altres entitats. Però molta gent ve del servei social, la majoria del boca orella, amics d'amics, o del barri, tot i que no només tenim gent del barri tb de tota Barcelona i del voltant.

(A) Com totes les entitats, heu tingut les vostres crisis. D'això en podem parlar?

(M) Sí. Et puc explicar des que estic jo, que són els últims 20 anys. El que és més diferent és quan va començar la associació, amb el grup de gent...

(A) grup de gent que no era del mateix partit, vas dir, oi? Perquè jo em vaig quedar amb la idea, l'altre cop que n'havíem parlat, que eren del PT

(M) Sí, el gruix principal es coneixien de l'època del PT, però després es van afegir més gent, amics d'amics, tampoc no ho conec amb profunditat. Però sí, l'inici va ser aquest, però la gent de l'inici van anar desapareixent, i els que hi eren, vam dir hem de fer que aquesta associació sigui una associació com a tal, perquè durant molt de temps només eren els socis fundadors, i això no era representatiu, ni ciutadania hi havia. Vam trigar uns quants anys i l'any 2000 vam començar a iniciar de tirar d'amistats, per fer que això funcioni com a associació, que hi hagi socis implicats, que puguin aportar la seva manera de fer, es paga una quota simbòlica de 20 euros anuals, que això no salva l'associació. Abans se'n pagaven 6 o 8 euros. No era tant el fet de tenir socis per tenir una independència econòmica, sinó que hi hagués gent interessant vinculada a l'entitat, i que ens pogués donar idees. Sobretot a partir del 2000. havíem tingut – jo no m'encarregava de la part econòmica, sinó que feia coordinació dels projectes-, pòlisses de crèdit obertes tot l'any. Sempre faltaven diners, perquè l'administració pagava tard. Tot això anava passant. En el 2004 vam tenir un cataclisme total, perquè vam esperar que arribessin els diners, però no venien. A banda que durant molt de temps la persona que era fundadora, en Manel, va tornar a aparèixer volent fent-se càrrec de l'entitat, però l'entitat havia canviat molt, i no va ser com un cop d'estat, però sí que ens vam organitzar perquè l'entitat fos el que era, no el que va ser temps enrere. I això va coincidir amb crisi econòmica. Aquell any va ser un desastre. Potser vam millorar com a qualitat de l'associació, però vam haver de fer

acomiadaments, de moltes persones, vaig estar treballant de franc per PROBENS durant un any, vam haver de prendre mesures perquè allò no es morís.

(A) Acomiadaments, de gent que estaven contractada?

(M) No, de l'equip tècnic. Les persones inicials no quedaven ningú

(A) L'equip tècnic per la diferència d'objectius, perquè es posaven d'acord amb els d'abans?

(M) No, estaven amb nosaltres. Primera perquè no hi havia de tan antics, dels inicis no hi havia ningú.

(A) Els acomiadaments per què van ser, per què no hi havia diners?

(M) Clar, no hi havia diners. En aquell moment vam arribar a ser vint i pico persones contractades. Ara en som 15 entre les dues delegacions. Aquí 11 i 4 a Mallorca. Tal com estan les coses muntades en un moment necessites molta gent perquè arriba una subvenció i s'ha de desenvolupar, però després no se sap mai si l'any que ve hi serà. Has d'anar reduint i ampliant. El que va passar és que durant molts anys vam anar ampliant sense reduir i el 2004 es va quedar sense diners. Uns quants es van haver d'acomiadar i els que es van quedar, es van quedar, però sense diners. Com em va passar amb mi. Anàvem treballant, però amb el compromís que ja cobraríem quan arribessin els diners. I de mica en mica vam anar eixugant el que anàvem rebent i vam tornar a cobrar de mica en mica. Encara que fos una crisi econòmica, afecta molt a la manera de treballar, a com vincules a la gent, saps també amb qui pots comptar i amb qui no quan passen crisis. No sé si tothom és conscient quan entra a treballar a una entitat social que és una entitat social. Perquè el tractament és d'empresa, a nivell fiscal i oficial.

(A) Una persona contractada en una entitat social ja sap que entra en un lloc difícil i que ha de posar molta voluntat. No pot tenir només un rol, diguem-ne, professional, un horari, una feina i punt. A moltes entitats socials això crea problemes. S'ha donat aquí d'alguna manera aquest problema?

(M) Aquí nosaltres tenim 2 blocs de persones: les que porten aquí més de 6-7 anys que tenen un tarannà i s'han empatat de com treballa l'associació. I a tothom li agrada tenir el seu horari i la seva conciliació familiar, però si algun dia estem una hora més doncs no passa res, i si un dia comences una hora més tard no passa res i si un dissabte hem de treballar, no passa res. Però tota la majoria de gent que s'ha anat incorporant després, no sé si culpa nostra que no hem sabut transmetre el que es la vinculació de feina, jornada, i horari, o que ja tenen una manera d'involucrar-se que no és la mateixa i expliquem que som entitats socials que cada any rebem subvencions, que cada any hem de renovar-ho tot, que no sabem si l'any que ve tindrem o no, però es complicat. Es com els voluntaris, no és el mateix el voluntari que teníem fa anys que continuen sent fidels, com els voluntaris d'ara que són molt més temporals i duren menys. Suposo que tb és pel moment que es viu o l'experiència personal.

(A) Entre els mestres d'adults del començament i els mestres d'adults d'ara, sempre hi ha gent molt bona, però sembla com si hagués canviat la mentalitat, és molt diferent.

(M) És diferent, i jo ho veig més a les entitats socials, també a les culturals i esportives. Trobar fans voluntaris de tota la vida costa, costa molt. És una pena. Jo sempre he estat ficada en temes d'associació i de voluntariat i m'és igual les feines que he tingut, m'és igual si són 8 o 10 o 12 hores, si la feina s'havia de fer, s'havia de fer. Tampoc no pots obligar ningú. Oficialment tenen un contracte i unes hores. Però trobes a faltar la manera de fer

(A) L'estructura quina és? Teniu assemblea de socis?

(M) Tenim assemblea de socis anual hi ha la junta directiva i la direcció, la gerència. Jo soc la representant legal, però la gerència la fem conjuntament amb una altra persona. A banda de gerència jo estic vinculada a projectes concrets. Hi ha 3-4 àrees: d'inserció laboral amb un responsable que és l'altra persona de gerència; el servei de joves, l'educadora Neus que només tenim una, tot el tema de formació tècnica, llengua i per altres formacions i els programes europeus que intentem estigui vinculat als altres serveis perquè és font d'ingressos. Això aquí i a Mallorca, perquè estem fent pràcticament els mateixos projectes aquí com a Mallorca. Tenim un coordinador general que també està vinculada als projectes. Són quatre persones i hem de fer de tot

(A) Un problema d'aquestes entitats en general és que no han aconseguit mai capitalitzar econòmicament per poder parar els cops de impagament, retards, etc.

(M) Nosaltres ho portem fent des del 2009, que va ser l'últim ensurt que vam tenir a nivell econòmic. Tenim un coixí sempre, petit, però si ha un acomiadament que no esperem, o no entren diners, ens permet continuar i no hem de demanar préstecs des del 2009. Són caríssimes les pòlisses de crèdit. A través d'un soci que ens assessorava ens va dir que no podia ser que acabéssim l'any en números vermells, ens va obligar a que algú ens dissenyés una base de dades perquè algú portés la comptabilitat i per controlar tots els costos dels projectes i si algun projecte sortia en vermell s'havia d'eliminar o de reduir, si una delegació vermella, fora. No podem anar així, el patiment és més fort. Amb aquesta manera de fer els comptes ja pots preveure que passarà al final. Si només podem ser 6, si no podem tenir-la contractada 3 mesos,... És l'única manera. Cada any queda un petit romanent. Aquest any perquè el segon semestre no ens han renovat segons quins projectes, això ja ho tenim comptat, però si es repeteix l'any que ve, doncs hem de tenir-ho en compte. Alguna mesura abans. Ho vam aprendre perquè les dues crisis va ser per pensar "ja vindran, no acomiadem, seguim igual." Perquè tens gent molt vàlida i que perds pel camí sinó, però al final tothom està patint. I no és just per les persones.

(A) Si arriben diners obres un altre projecte o si tens necessitats obres un altre projecte, llavors mai pots aconseguir capitalitzar.

(M) A les persones que es vinculen i hi treballen no les pots tenir en precari, perquè la feina s'ha de fer ben feta, i han de estar mínimament a gust. Estàs ajudant a algú altre a trobar feina, però es que tu d'aquí dos dies te'n quedaràs sense.

(A) Heu hagut de tancar alguna seu, oi?

(M) Sí. De fet tant Aragó com Sevilla que eren les més petites Sempre ens donàvem un marge per veure si rotllava i era feina absolutament necessària. A Aragó p. ex estàvem a una zona rural, l'Almunia de Doña Godina de temporers. Vam començar amb un projecte xulíssim d'alfabetització de nens de gitanos portuguesos o magrebins que sinó els portaven al camp a treballar. Als campament fèiem classes als nanos, alguns assentaments es van quedar perquè hi havia feina tot l'any. No hi havia cap altra entitat. Saragossa s'emporta tots els diners i projectes perquè ningú no vol treballar a províncies. A Sevilla estàvem al barri de la Macarena que és com un barri del Raval allà. Les actuacions eren necessàries, però només van poder ser 2 persones contractades, però no era sostenible. La nostra idea era que, els diners venien de Madrid, la idea era aconseguir diners locals de l'ajuntament de l'Almunia o d'Aragó, però no es va aconseguir suficient. I les vam haver d'anar tancant amb molt pesar meu perquè les vaig obrir jo. A Mallorca hem pogut continuar, estem a Inca, no hi ha moltes associacions i ens van donant projectes. Es interessants els treballs amb delegació però es fa complicada la coordinació i que es sostingui econòmicament sempre hi ha més despeses.

(A) Els projectes europeus també són d'inserció laboral?

(M) Sí. Tenen a veure. O venen de refiló. De tots podem trobar l'aplicació en temes d'inserció laboral o de formació, o amb els que us he donat la pallissa tot aquest tems, que tinc alemanys, etc. M'agrada molt aquesta part. Jo faig de tot a Probens, però també tinc les meves preferències. El que m'agrada de la part europea, treballar amb joves i amb nens m'agrada, perquè jo vaig estudiar psicologia escolar, però m'ha tocat treballar amb adults, i si m'ho puc combinar i si tinc una part que m'agrada. I aquesta part d'intercanvi de joves i adults (joves fins a 30 anys..) això és molt interessant. Només rebíem gent ara també en podem enviar. D'intercanvi. He après molt de treballar amb entitats d'Europa perquè la manera de treballar és diferent i això et pot portar a veure més enllà.

(A) hi ha una cosa més que vulguis comentar?

(M) Hem incidit amb la formació d'adults pel tema de formacions professionals i els períodes que hem fet més formació bàsica, però això entra en la teva concepció?

(A) Sí. La tesis es sobre competències bàsiques, la formació d'adults en competències bàsiques. El marc de competències bàsiques es molt ampli. La persona quan acaba la secundària obligatòria hauria de tenir les competències bàsiques per desenvolupar-se a la vida, però crec que no és així. Té competències bàsiques per continuar estudiant, però no per a la vida, i crec que això es un dels principals problemes que tenim en el món educatiu en aquest moment. I les que té per a la vida, no són per tota la vida. La societat va canviant.

(A) I les relacions amb ECAS?

(M) Nosaltres som socis i de fet nosaltres estem des de l'inici abans que es digués ECAS aquí al Raval es va formar la plataforma d'inserció socio-laboral que es deia ISI o ISIL que ens reuníem al casal d'infants i va ser les beceroles de ECAS, l'any 2000 que és l'any que vam venir aquí al Raval que ens vam involucrar amb totes les xarxes

(A) Quina relació té ECAS amb la taula del 3r sector?

(M) ECAS forma part de la taula del 3r sector. La taula del 3r sector està formada per federacions, no pots ser directament; nosaltres estem vinculades a la taula a través de les federacions, ECAS, la plataforma de voluntariat social. A vegades aquestes federacions i la taula fan coses bastant paral·leles, bastant semblants. Perquè la taula representa a tothom del sector social. Però tothom en general és molt diferent. Les federacions són més especialitzades i poden defensar projectes més concrets.

(A) ECAS està especialitzada en...?

(M) Acció social. Que és molt ampli, però temes de temps lliure no entra, per exemple Discapacitats no sé si entra, després hi ha una federació per a persones amb discapacitat mental, una altra per joves ex tutelats, o sigui hi ha diferents plataformes que són més especialitzades. Quan hi ha alguna cosa molt concreta hi va aquesta federació. La taula defensa coses molt generals, com per exemple els pagaments de la generalitat etc.

43

Història de la Fundació Servei Solidari

(Entrevista per mail a Andreu Trilla)

12. En quin any neix Servei Solidari?

Es constitueix com a Associació civil el 1993.
El 2006 es formalitza la inscripció com a Fundació.

13. Per què neix i a quines necessitat del moment respon en el seu origen i quines són les seves respostes a aquestes necessitats?

Des de l'Escola Pia de Catalunya hi havia la preocupació de crear instruments, o bé directament educatius o bé que defensessin el dret a l'educació i el fessin real. Anteriorment s'havia creat l'Associació SETEM, pensant en fomentar l'educació en països del Sud i desvetllar a Catalunya la consciència de la situació d'aquells països. Servei Solidari havia de fer el mateix, entre la gent empobrida a Catalunya mateix. A partir de 2003 apareix amb força el tema de les persones immigrades.

14. Quin paper juga l'ordre religiós en el seu naixement i en el seu desenvolupament posterior?

L'orde va ser la inspiradora i fa costat a Servei Solidari cedint locals, estructura, serveis.

15. Hi ha hagut moments de crisi a Servei Solidari? Per quines raons?

Les úniques crisis són les de creixement i adaptació a les noves demandes i en algun moment les provocades per la manca de finançament o retard en els cobraments.

16. Es poden assenyalar etapes en el seu desenvolupament? Quines característiques tindrien?

Fins a l'any 2003, serveix com una plataforma per aglutinar jovent i oferir-los serveis educatius, també relacionats amb els països del Sud, i fa alguns programes de cooperació amb el Senegal. A partir de finals del 2003 s'inicien els cursos de català i castellà per a persones immigrades. També comencen els programes d'emprenedoria per inserció. Els cursos de català i castellà s'amplien amb cursos d'alfabetització i alfabetització informàtica. Finalment s'amplien els programes amb mentoria, pisos assistits, codesenvolupament.

17. Què ha canviat en relació al públic atès i a les seves necessitats des del començament fins ara?

Els col·lectius de procedència: fort increment immigració, i el sector d'edat: cada vegada més programes orientats a joves.

18. Al llarg d'aquests anys de Servei Solidari es podrien assenyalar canvis en relació a les motivacions de les persones contractades, estil de treball o objectius personals? I amb les persones voluntàries?

La contractació de personal, i els seus perfils, s'ha fet en funció de les necessitats detectades, ajustant-s'hi cada vegada més, així com també la organització interna .

19. Com arriba a Servei Solidari el voluntariat?

Al principi per xarxes d'amistat. Després gràcies a les relacions de la Fundació amb altres entitats, a les xarxes socials....

20. Per què esdevé Fundació?

Semblava que la fórmula Fundació garantia millor el manteniment de les finalitats de l'entitat, i oferia més estabilitat.

21. Quines àrees de treball cobreix?

Formació bàsica-alfabetització- cursos llengua (català, castellà, anglès), alfabetització digital, empenedoria social, mentoria, primera atenció i orientació...

22. En el moment actual, aproximadament quantes persones contractades hi ha, quantes de voluntàries, quants alumnes/usuaris?

Contractes:25

Voluntaris: aprox 190.

Usuaris anuals: 4.300.

23. Quines són les fonts de finançament?

Prestació de serveis 70%

Subvencions 22%

Donatius 8%

24. Han afectat les retallades pressupostàries la seva tasca social?

No hem deixat de fer cap programa, però no ha estat possible atendre tot el volum de demandes i el creixement necessari en algun dels programes que es vénen realitzant.